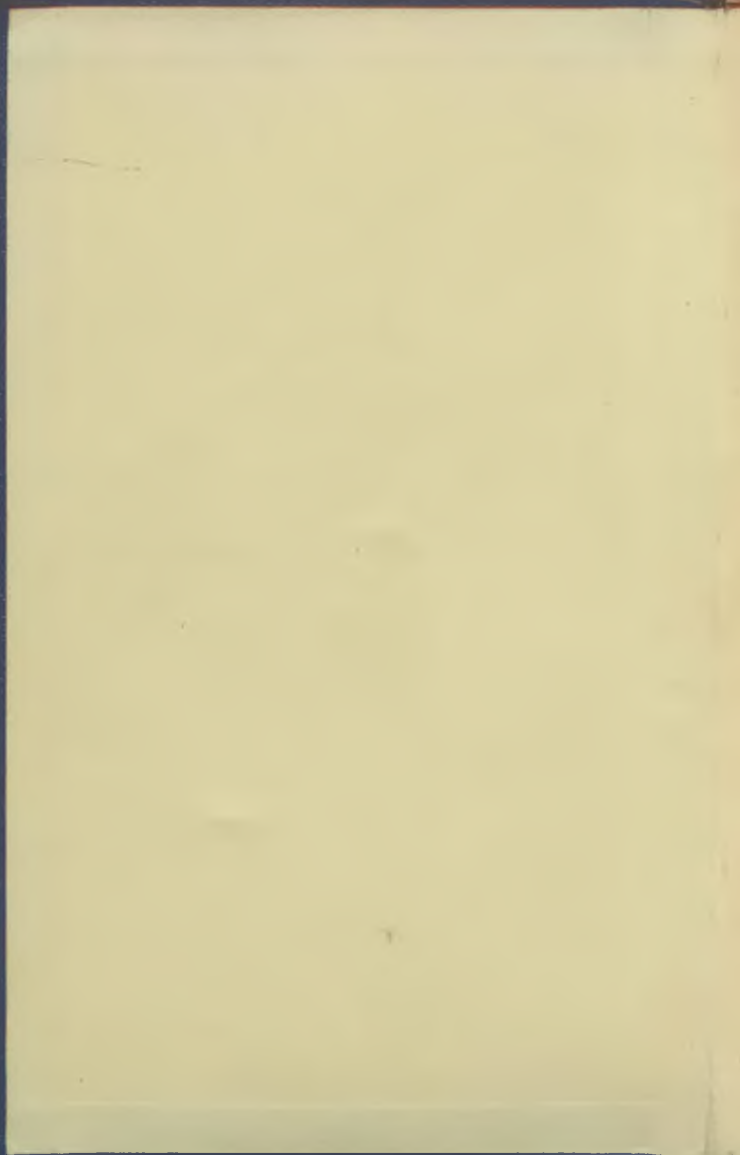
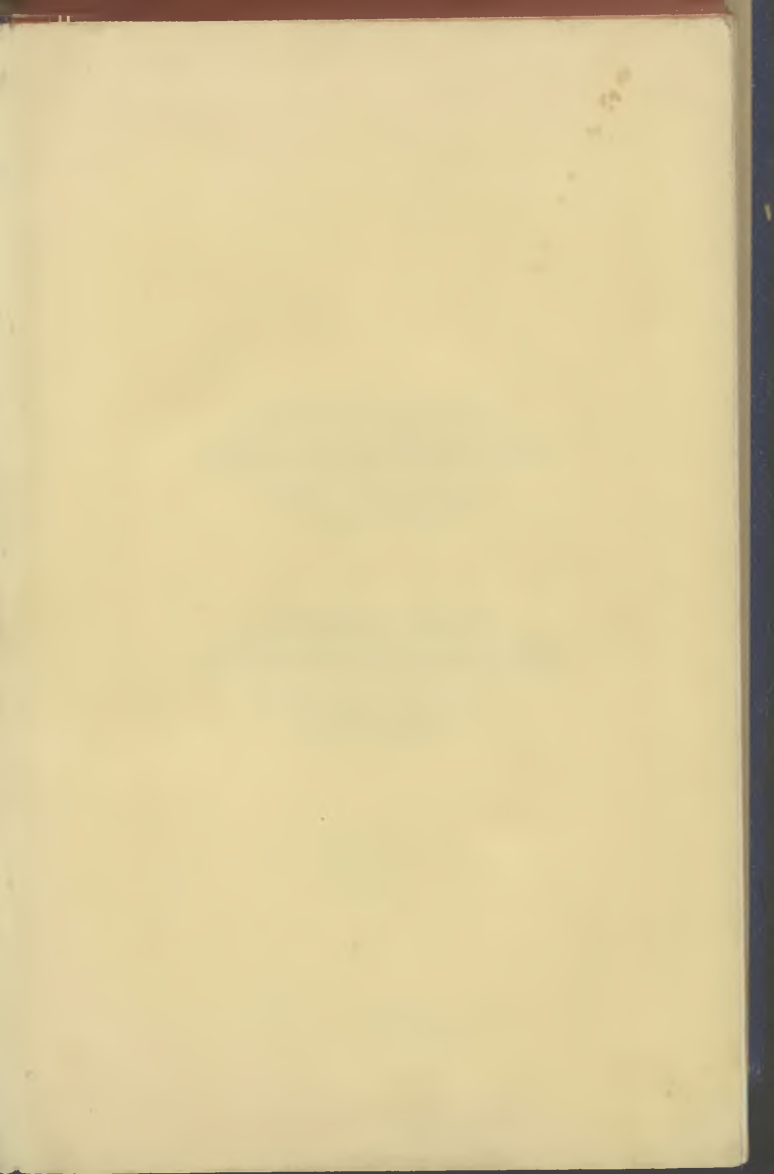
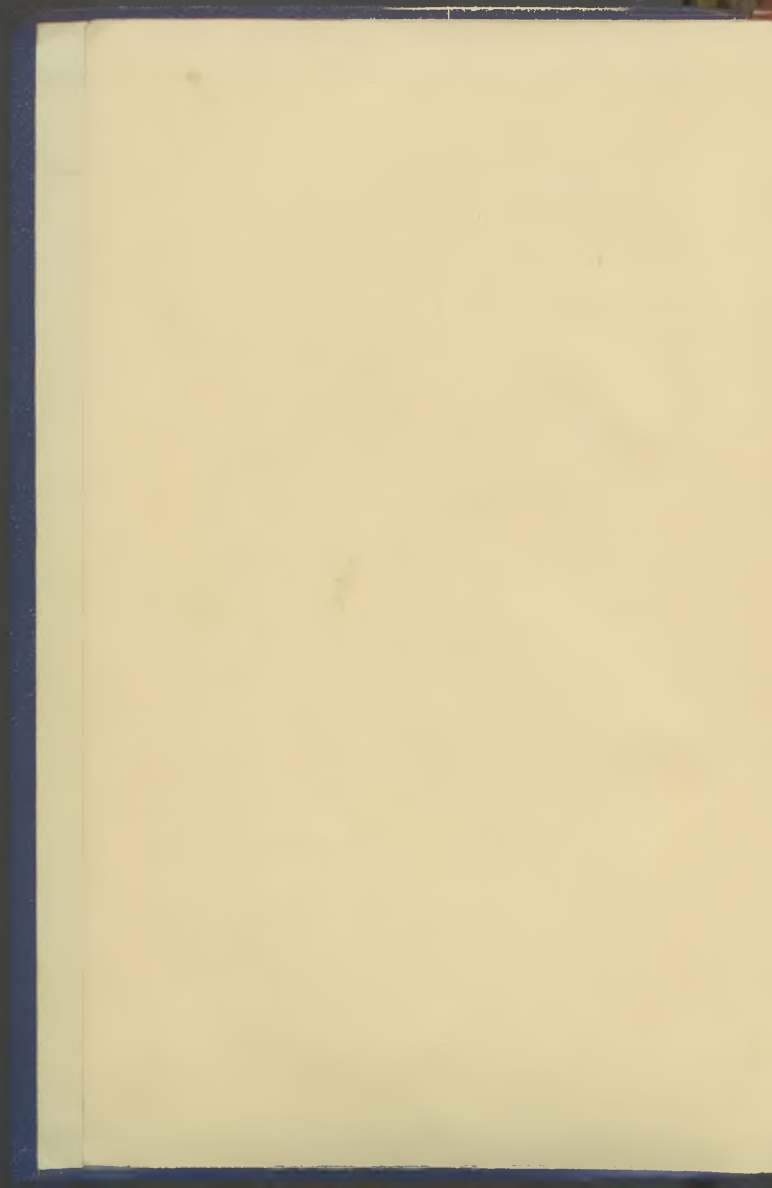

LANGER
SCHEID
TASCHEN
WÖRTER-
BÜCHER

II
Deutsch
polnisch

LANGENSCHIEDT A
SŁOWNIKI KIESZONKOWE

dla podróży, lektury, konwersacji
i dla użytku szkolnego

LANGENSCHIEDT'S
TASCHENWÖRTERBÜCHER

für Reise, Lektüre, Konversation
und Schulgebrauch

Langenscheidta
Słownik kieszonkowy
języków polskiego i niemieckiego

Część druga

Słownik niemiecko-polski

Z podaniem wymowy wyrazów niemieckich
dla Polaków systemem fonetycznym metody
Toussaint-Langenscheidt

Opracowali

prof. Dr. Albert Zipper

i

prof. Dr. Emil Urich

Wydanie ósme
Uzupełnione dodatkiem

BERLIN-SCHÖNEBERG
LANGENSCHIEDTSCHER VERLAGSBUCHHANDLUNG
(Professor G. Langenscheidt)

Langenscheidts Taschenwörterbuch

der polnischen und deutschen Sprache

Zweiter Teil

Deutsch-Polnisch

Mit Angabe der Aussprache der deutschen Wörter
für Polen nach dem phonetischen System der Methode
Toussaint-Langenscheidt

Bearbeitet von

Prof. Dr. Albert Zipper

und

Prof. Dr. Emil Urich

Achte Auflage

Durch einen Nachtrag vervollständigt

BERLIN-SCHÖNEBERG
LANGENSCHIEDTSCHER VERLAGSBUCHHANDLUNG
(Professor G. Langenscheidt)

Wszelkie prawa, zwłaszcza prawo przekładu na inny język,
zastrzeżone

Copyright 1919
by Langenscheidtsche Verlagsbuchhandlung
(Professor G. Langenscheidt) K.G.
Berlin-Schöneberg

51395A

Gedruckt in der Buchdruckerei der Langenscheidtschen
Verlagsbuchhandlung (Professor G. Langenscheidt) K.G.
Berlin-Schöneberg

Un. XII. Ce. 610

D 2101/76

Przedmowa.

Niniejszy słownik kieszonkowy różni się od wszystkich słowników niemiecko-polskich, jest bowiem dotąd pierwszym i jedynym słownikiem niemieckim, który

1. podaje wymowę wyrazów niemieckich;
2. poucza dokładnie o odmianie imion (rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków i czasowników);
3. podaje możność wyszukania dla każdego pojęcia odpowiedniego wyrazu polskiego. Wszak w każdym języku moc takich wyrazów, które mogą oznaczać dwa pojęcia i więcej nawet. W wydanych dotychczas słownikach znajdujemy wprawdzie obok wyrazu niemieckiego szereg wyrazów polskich na oznaczenie owych kilku pojęć, ale niemasz wskazówki, który z tych wyrazów wybrać jako jedynie stosowny i właściwy w danym wypadku. Przedewszystkiem chodzi o to przy tłumaczeniach na język polski i przy pisaniu (n. p. listu) po polsku. Otóż w naszym słowniku po raz pierwszy znajdują się różne wskazówki, zwłaszcza zapomocą synonimów niemieckich, i na ich podstawie łatwo dobrać właściwego wyrazu polskiego.

Słownik kieszonkowy nie może zamykać w sobie całego bogactwa wyrazów i zwrotów języka. Zdaje się nam jednak, że nie spotkamy się z zarzutem, jakobyśmy podawali zbyt mało.

Za pomoc w załatwianiu korekt i udzielanie trafnych uwag dziękujemy serdecznie p. radcy szkolnemu W. Resłowi. Wobec zawodowych współpracowników firmy nakładowej zaciągnęliśmy dług głębokiej wdzięczności tak za zestawienie wzorów deklinacyjnych i konjugacyjnych jak za ich gorliwe i wielce użyteczne współdziałanie w czasie powstania rękopisu i druku dzieła i za wzorowe spełnianie głównej części trudów korektorskich.

We Lwowie, w listopadzie 1919 r.

Prof. Dr. Albert Zipper.
Prof. Dr. Emil Urich.

Vorwort.

Das vorliegende Taschenwörterbuch unterscheidet sich von allen deutsch-polnischen Wörterbüchern. Es ist nämlich das erste und einzige deutsch-polnische Wörterbuch, das

1. die Aussprache der deutschen Wörter angibt;
2. über alle die Deklination der Nomina und die Konjugation der Verben betreffenden Fragen Aufschluß gibt;
3. den Benutzer in den Stand setzt, für jeden Begriff den entsprechenden polnischen Ausdruck zu finden. Sehr viele Ausdrücke haben ja zwei oder auch mehr Bedeutungen. Die bisher erschienenen deutsch-polnischen Wörterbücher führen wohl die polnischen Ausdrücke an, die den mannigfaltigen Bedeutungen eines einzigen deutschen Ausdrucks entsprechen, allein lassen uns darüber ganz im Dunkeln, welcher von allen diesen polnischen Ausdrücken im besonderen Falle der allein anzuwendende sei. Vor allem handelt es sich um die Wahl des richtigen Wortes bei Übersetzungen ins Polnische oder beim Polnischschreiben. Unser Wörterbuch gibt durch mancherlei Hinweise, insbesondere mit Hilfe anderer deutscher Wörter Aufschluß, welcher polnische Ausdruck in jedem besonderen Falle der gesuchte richtige ist.

Selbstverständlich kann ein Taschenwörterbuch nicht den vollständigen Wortschatz und noch weniger alle Redensarten einer Sprache enthalten. Jedoch dürfte uns kaum der Vorwurf treffen, daß wir die Grenzen allzu eng gezogen hätten.

Für Hilfe bei der Korrektur und treffende Bemerkungen danken wir Herrn Schulrat W. Reisl. Den wissenschaftlichen Mitarbeitern der Verlagshandlung sind wir für die Zusammenstellung der Deklinations- und Konjugationsmuster sowie für anregende und fruchtbringende Teilnahme am Fortgange des Werkes und gewissenhafteste Besorgung des Löwenanteils an der Korrektur sehr verpflichtet.

Lemberg, im November 1919.

Prof. Dr. Albert Zipper.

Prof. Dr. Emil Urich.

Uwagi wstępne.

1. Zasadę porządku alfabetycznego przeprowadziliśmy jak najściślej:

a) W alfabetycznem miejscu znajdują się także
α) nieprawidłowe formy czasowników, stopnia wyższego i stopnia najwyższego przymiotników i t. d.;
β) rozmaite formy zaimków; γ) najważniejsze imiona własne i skrócenia; δ) przedrostki (Vorfilben) jakoteż częściej używane przyrostki (Nachfilben) jak ...heit, ...feit, ...lich, ...loß i t. d.

b) Co do czasowników złożonych wydrukowano tylko takie formy nieprawidłowe, które nie istnieją jako niezłożone; n. p. od czasownika złożonego *begehen* znajduje się w słowniku tylko forma *begangen*, nie zaś *beging*, ponieważ *ging* (od *gehen*) umieszczone jest w miejscu alfabetycznem. Tak samo rzecz się ma z imiesłowami rozpoczynającymi się przedrostkiem *ge-*.

c) Rzeczowniki czasownikowe i inne na ...heit, ...feit, ...ung najczęściej pominięto, gdyż ich tworzenie z dotyczących czasowników i przymiotników nie napotyka na trudności. Z reguły rzeczownik czasownikowy na ...ung dla zaoszczędzenia miejsca nie jest wymieniony jako osobny wyraz, lecz bezpośrednio przy czasowniku zaznaczony skrótem *Su.*; u. p. *beleidigen* obrażać [-zić]. *Su.* obraza *f.*

d) Wyrazy jednakowo pisane, ale różniące się czyto pochodzeniem czyto jako część mowy, najczęściej podane są każdy z osobna i oznaczone liczbami ¹, ² i t. d. Wyrazy składające się na słownik często łączą się w grupy, wśród których jednak poszczególne wyrazy główne wyróżniają się dostatecznie półtłustym drukiem. Przy wyrazach złożonych pierwsza część wyrazu, po której następują trzy punkty, tworzy nagłówek.

2. Wyrazy złożone i pochodne utworzone zapomocą przedrostków poznać po pionowej kresce dzielącej, tak że pojedyncze składniki wyrazu łatwo rozpoznać można, zwłaszcza głównik czasowników złożonych. Wyrazy złożone z reguły pominięto, jeżeli ani znaczenie głównika ani określnika nie uległo zmianie.

3. Wymowę oznaczono przy każdym wyrazie niezłożonym, przy wyrazach złożonych zaś tylko, jeżeli jeden czy drugi składnik nie znajduje się w słowniku wymieniony jako osobny wyraz. Jeżeli przy częstem powtarzaniu (n. p. wskutek licznych przedrostków i przyrostków) część wymowy nie podaje się, brak taki zastępuje kreska (-).

4. Akcent. Każdy wyraz osobny (o półtłustym druku) zaopatrzony jest w akcent ('). Przy wyrazach złożonych główny akcent spoczywa na określniku, poboczny na główniku.

5. Znak powtórzenia czyli tylda (~) zastępuje cały nagłownik i całą wymowę albo część wymowy głównika albo poprzedzającego wyrazu półtłusto drukowanego. Znak 2 oznacza powtórzenie głównika ze zmianą dużej litery początkowej na małą albo malej na dużą. N. p. po *A'djektiv* (ä'tjektiv'), *2ifsch* (~w'isz) ma znaczyć *a'djektiv'isch* (ä'tjektiv'w'isz); przy *a'lbern* (ä'lb'ern), *2heit* oznacza *Albernheit* f (b (wymowa przyrostka pod ...heit).

6. Deklinacja i konjugacja. Przy każdym wyrazie niezłożonym liczby w kółku z następującą literą wskazują na wzór pod tymże znakiem we wzorach deklinacyjnych i konjugacyjnych. Przy wyrazach złożonych tylko w takim razie podawano te wskazówki, jeżeli ostatni składnik złożenia albo nie jest używany sam dla siebie albo jeżeli odmiana złożonego różni się od odmiany niezłożonego.

Przy czasownikach nieprzechodnich podano, czy tworzą czasy złożone zapomocą słowa posiłkowego *haben* (h.) czy słowa posiłkowego *sein* (fn); ale niema w tym względzie żadnej wskazówki, jeżeli wyraz niezłożony posługuje się słowem *haben* albo jeżeli wyraz złożony nie różni się co do używania słowa posiłkowego od wyrazu niezłożonego.

7. Czasowniki podaje się w formie niedokonanej, po której w nawiasie [] następuje forma dokonana. Jeżeli formy niedokonanej niema, podano formę dokonaną i oznaczono dodatkiem voll.

8. Różnice w znaczeniu jednego wyrazu oznaczamy: a) znakami (♯, ♭ i t. d.); b) zapomocą wyrazów równoznacznych; c) zapomocą poprzedzających podmiotów, przedmiotów, objaśnień niemieckich; d) zapomocą następujących przedmiotów (w znaczeniu gramatycznym i objaśnień polskich; e) podaniem przeciwieństwa (n. p. Land, Gg. Stadt). Wszystkie te objaśnienia drukowane są drobnem pismem.

Średnik oznacza koniec podanego znaczenia; następuje nowe znaczenie.

Wykaz znaków i skrótów znajduje się na str. XIX i XXII części poprzedzającej właściwy słownik.

9. Pisownia. Dla wyrazów niemieckich miarodajnymi są powszechnie przyjęte zasady urzędowej pisowni. Pisownia polska stosuje się do zasad uchwalonych w r. 1918 jako powszechnie obowiązujących.

Vorbemerkungen.

1. Die alphabetische Anordnung ist möglichst streng durchgeführt. a) An alphabetischer Stelle sind auch gegeben: α) die unregelmäßigen Formen der Zeitwörter, des Komparativs oder Superlativs usw.; β) die verschiedenen Formen der Pronomina; γ) die wichtigsten Eigennamen und Abkürzungen; δ) die Vorsilben und die häufig vorkommenden Nachsilben wie ...heit, ...keit, ...lich, ...los usw.

b) Von zusammengesetzten Verben fanden nur die unregelmäßigen Formen Aufnahme, die nicht getrennt vorkommen, zB. von „begehen“ nur die Form „begangen“, nicht aber „beging“, weil „ging“ (von „gehen“) an alphabetischer Stelle steht. Dasselbe gilt von Partizipien mit der Vorsilbe „ge“.

c) Verbalsubstantiva und andere Wörter auf ...heit, ...keit, ...ung sind meistens weggelassen worden, da ihre Bildung von den entsprechenden Verben oder Adjektiven im Deutschen und Polnischen keine Schwierigkeit bietet. In den meisten Fällen ist das Verbalsubstantiv auf ...ung der Raumersparnis wegen nicht als besonderer Titelpf gegeben, sondern unmittelbar an sein Verbum angehängt und durch *Su.* bezeichnet worden; zB.: „beleidigen“ obrazać [-zić]. *Su.* obraza f. Hier steht *Su.* für „Beleidigung f. 3b“.

d) Wörter von gleicher Schreibung, aber von verschiedener Abstammung oder verschiedener Wortart, sind meistens getrennt aufgeführt und in solchem Falle mit ¹, ² usw. bezeichnet worden. Dagegen sind zusammengehörige Wörter häufig angehängt, so daß Gruppen entstanden sind, in denen sich jedoch die einzelnen Stichwörter durch ihren fetten Druck genügend abheben. Bei Zusammensetzungen bildet dann der erste Wortteil, dem drei Punkte angehängt sind, den Titelpf.

2. Zusammensetzungen und Ableitungen mit Vorsilben sind durch einen senkrechten Teilstrich gekennzeichnet, so daß die einzelnen Wortbestandteile leicht zu unterscheiden sind, insbesondere das „Simplex“ bei zusammengesetzten Verben. Zusammengesetzte Wörter sind gewöhnlich nicht aufgenommen, wenn Grund- und Bestimmungswort ihre Bedeutung unverändert beibehalten.

3. Die Aussprache ist bei jedem Simplex, bei zusammengesetzten Wörtern aber nur dann angegeben, wenn der eine oder andere Teil der Zusammensetzung nicht als besonderer Titelkopf vorkommt. Wird bei häufiger Wiederholung (zB. bei Vor- und Nachsilben) ein Teil der Aussprache nicht gegeben, so steht dafür der Bindestrich (-).

4. Betonung. Bei jedem mehrsilbigen Titelkopf (oder Stichwort) ist das Tonzeichen (') gesetzt worden. Bei Zusammensetzungen liegt der Hauptton gewöhnlich auf dem Bestimmungsworte, auf dem anderen Wortteil ein Nebenton.

5. Das Wiederholungszeichen oder die Tilde (~) ersetzt den ganzen Titelkopf sowie die ganze Aussprache, oder einen Teil der Aussprache des Titelkopfes oder des vorhergehenden fettgedruckten Wortes. Das Zeichen 2 bedeutet die Wiederholung des Titelkopfes (oder Stichworts) in veränderter Form (großer oder kleiner Anfangsbuchstabe!); zB. bei *A'djektiv* (ä'tjektiv'): „**2isch** (~wysz)“ soll heißen: „a'djektivisch (ä'tjektiv'wysz)“; ferner bei *a'lbern* (ä'lb^orn): „**2heit**“ soll heißen: „Albernheit / **3b**“ (Aussprache der Nachsilbe bei „...heit“).

6. Deklination und Konjugation. Bei jedem Simplex ist im Texte des Wörterbuches durch eingekreiste Ziffern mit folgendem römischem Buchstaben (zB. ③g, ③b, ③d) auf das in der Deklinations- und Konjugationstabelle stehende Muster verwiesen worden. Bei zusammengesetzten Wörtern sind nur dann Hinweise gemacht worden, wenn der letzte Bestandteil der Zusammensetzung entweder nicht einzeln vorkommt oder aber sich in der Deklination oder Konjugation vom Simplex unterscheidet.

Bei den intransitiven Verben ist angegeben, ob sie die zusammengesetzten Zeiten mit dem Hilfszeitwort „haben“ (h.) oder „sein“ (sn) bilden; aber keine Angabe ist gemacht worden, wenn das Simplex nur mit „haben“

konjugiert wird, oder wenn sich das zusammengesetzte Wort in dieser Hinsicht nicht vom Simplex unterscheidet.

7. Die Verben sind in der imperfektiven (unvollendeten) Form gegeben, worauf in eckiger Klammer [] die perfektive (vollendete) Form folgt. Kommt die imperfektive Form nicht vor, so ist die perfektive gegeben und durch „voll.“ bezeichnet.

8. Die Bedeutungsunterschiede ein und desselben Wortes sind gekennzeichnet: a) durch vorgesezte Zeichen; b) durch Synonyme; c) durch vorgesezte deutsche Objekte, Subjekte oder erklärende Bemerkungen; d) durch nachfolgende polnische Objekte oder Bemerkungen; e) durch Angabe der entgegengesetzten Bedeutung; vgl. zB. „Land (Ggf. Stadt)“. Die Erläuterungen sind stets in kleiner Schrift gedruckt.

Das Semikolon bezeichnet das Ende der gegebenen Bedeutung; dann folgt eine neue Bedeutung.

Die Tabelle der Zeichen und Abkürzungen befindet sich Seite XIX bis XXII des Vordrucks.

9. Rechtschreibung. Für die Schreibung der deutschen Wörter dienten als Grundlage die amtlichen Regeln für die deutsche Rechtschreibung. Die Schreibung der polnischen Wörter beruht auf den 1918 als allgemein geltend beschlossenen Grundsätzen.

Wskazówki dla wymowy

znak	objaśnienie	przykłady
Samogłoski i dwugłoski		
ā	głębokie, długie a	fam (kām) Paar (pār) lahm (lām)
ɑ	to samo krótsze	Vatein (lɑtɑl'n) Prima (prɪ'mɑ)
ǎ	wysokie, jasne, krótkie a, jak pierwsze w słowie <i>chata</i>	Kamm (kǎm)
ɑ̃	nosowe nieco długie a jak we francuskim <i>enfant</i>	Pendant (pɑ̃dɑ̃')
ǎ̃	zamknięte długie e	geben (gǎ̃'bɛn) See (zǎ̃) nehmen (nǎ̃'mɛn) Fillet (fɪlǎ̃') Portier (pɔ̃rtɪǎ̃')
ɛ	to samo krótsze	Theater (tɛǎ̃'tɛr)
ē	otwarte długie e	Käse (kē'zɛ) Besatz (gɛ'fɛ's) Wähne (mɛ'nɛ) Chaise (szɛ'zɛ) Portiere (pɔ̃rtɪē'rɛ)
e	to samo krótsze	lädieren (lɛdɪ'rɛn) Baissier (bɛsɪɛ')
ɛ̃	otwarte krótkie e, jak <i>cel</i>	wenn (wɛn) Värche (lɛ'nɛɛ')
e	ledwie słyszalne e	gelegen (gɛ'lɛ'gɛn)
ɑ̃	nosowe dość długie ɛ̃, jak <i>ręka</i>	Cousin (kuzɪ̃') Terrain (tɛrɛ̃ʒ')
ī	zamknięte długie i	Bibel (bɪ'bɛl) Dieb (dɪp) ihn (ɪn)
ɪ	to samo nieco krótsze	Dirigent (dɪrɪgɛ̃'nt) Rabbi (rɔ̃'bɪ)
ɪ̃	otwarte krótkie i	Didicht (dɪ'kɪɪt)
i	bezdźwięczne krótkie i	Bulle (jū'lie)

znak	objaśnienie	przykłady
ö	zamknięte długie o	Bote (bɔ'te) Boot (bɔt) ohne (ɔ'nɐ) Kibeu (nɪwɔ') Trifot (trɪkɔ')
o	to samo nieco krótsze	Moment (mɔmɔ'nt) Eho (ɛ'ɦɔ)
ō	otwarte krótkie o, jak <i>most</i>	Stoff (sztɔf)
o	nosowe dość długie ȝ, jak <i>wąs</i>	Bonbon (bɔbɔŋ')
ö	zamknięte długie ö	Töne (tɔ'nɐ) Goethe (gɔ'θɐ) Rebakteur (rɛdãktɔ'r)
o	to samo krótsze	Diöjese (dɪɔɛ'zɐ) Ökonom (ɔkɔnɔ'm)
ö	otwarte krótkie ö	fönnen (kɔ'nɐn) Mönd (mɔnɔ)
ö	nosowe nieco długie ȝ	Parfüm (pãrfɔ'm)
ū	zamknięte długie u	du (dū) Put (hūt) Uhr (ūr) Tour (tūr)
u	to samo krótsze	Ruine (rɪ'ɪ'nɐ) Cousin (kɔzɪn')
ü	otwarte krótkie u	Vuß (ɪ'ksɪs)
ü	zamknięte długie ü	Güte (gɪ'tɐ) Bühne (bɪ'nɐ) Uß (qzɪ'l)
ü	to samo krótsze	amüsieren (ãmɪzɪ'rɐn) Bureau (bɪ'rɔ') Physik (fɪzɪ'k)
ü	otwarte krótkie ü	Güte (hɪ'tɐ) Wurte (mɪ'rtɐ)
ai	ä + e	Mai (māi) Bayern (bā'ɛrn) Veib (lālp)
au	ä + o	Haus (hāus) Clown (klāun)
oi	ö + o	Häuser (hō'zɛr) Beute (bō'tɐ)

znak	objaśnienie	przykłady
Spółgłoski		
b	polskie b	Bär (bɛ̃r)
c	polskie c	Bier (cīr) Büß (pŷc) Cäsar (cɛ̃'zɛ̃r) aufsehendß (cū'zɛ̃nc) bereits (bɛ̃raī'c)
cz	polskie cz	Cello (czɛ̃'łɔ) deutsch (dɔ̃'ɛcz)
ch	podobne do polskiego ch	lächeln (lɛ̃'chɔ̃n) stehen (sztɛ̃'chɔ̃n) Zeichen (caī'chɔ̃n) riechen (rī'chɔ̃n) Vöcher (lɔ̃'chɔ̃r) Büchster (cū'chɛ̃tɛr) fürchtig (fū'rchī'ch) Chemie (chemī')
ch	polskie ch	machen (mɛ̃'chɔ̃n) kochen (kɔ̃'chɔ̃n) Tuch (tū'ch) rauchen (raū'chɔ̃n)
d	polskie d	bein (daīn)
f	polskie f	fein (faīn) Bettler (fɛ̃'tɛ̃r) Affe (ɛ̃'fɛ̃) Philosoph (fīlɔzɔ'f)
g	polskie g	geben (gɛ̃'bɔ̃n)
h	polskie h	heben (hɛ̃'bɔ̃n)
j	polskie j	je (jɛ̃) Boje (bɔ̃'jɛ̃) loyal (lɔjɔjɛ̃'l) Billard (bī'ljɛ̃rt) Vorgnette (lɔ̃ranjɛ̃'tɛ̃)
k	polskie k	Karl (kūrl) Chlor (klɔ̃r) Kachł (lɛ̃ks) fiz (fīks) Trog (trɔ̃k)
l	polskie l, jak <i>lilia</i>	Lilie (lī'līɛ̃) Dampe (lū'mpɛ̃)

znak	objaśnienie	przykłady
m	polskie m	mein (māin)
n	polskie n	nein (nāin)
ŋ	nosowy dźwięk, nieznany językowi polskiemu	lang (lāŋg) Danf (dāŋk)
p	polskie p	paffen (pā'sen) ab (āp)
r	nieco odmienne od polskie- go r	rot (rōt) bar (bār) Rhein (Rāin) Ratarrh (kātā'r)
s	polskie s	groß (grōß) Sauce (zō'se) deß (dēs) küssen (kū'sen)
sz	polskie sz	Schein (szāin) raŝ (rāsz) Speiße (szpā'z ^e) Stuhl (sztūl) Chaiße (szā'z ^e)
t	polskie t	Tau (tāu) Therese (tērē'z ^e) Bord (bōrt)
w	polskie w	Wehr (wēr) Vampir (wā'mpīr)
z	polskie z	Seele (zē'l ^e) Rose (rō'z ^e)
ż	polskie ż	Genie (żenī' Journal (żūrnā'l)

Zeichen.

□

F familiär, auch Sprache des (ungebildeten) Volkes.

☾ (Komet) selten, wenig gebräuchlich.

† (Kreuz) veraltet.

+++ (drei Kreuze) regelwidrig, falsch.

☞ (Buch) wissenschaftliches Wort.

♀ (Blume) Pflanze, Botanik.

⊙ (Rad) Technik.

⚔ (Schwert) militärisch.

⚓ (Anker) Schifffahrt.

♁ (Geldstück) Handel.

☼ (Posthorn) Postwesen.

🚂 (Locomotive) Eisenbahn.

🚲 (Fahrrad) Radfahrtsport.

♪ (Note) Musik.

🛠 (Spaten) Acker-, Gartenbau.

⚙ (Kotwage) Baukunst.

⚡ (Zirkel) Mathematik.

🧪 (Retorte) Chemie.

⚡ (Blitzstrahl) Elektrotechnik.

🌐 (Globus) Länderkunde.

🛡 (Wappenstein) Wappenkunde.

🧪 (Äskulapstab) Arzneikunde.

⚖ (Wage) Rechtswissenschaft.

~ f. Vorbemerkungen 5.

— (Gleichheitszeichen) gleich.

Znaki.

F wyraz pospolity albo prostacki.

☾ (kometa) wyraz rzadki, nie używany.

† (krzyż) wyraz zastarzały.

+++ (trzy krzyże) niegramatycznie, źle.

☞ (książka) wyraz umiejętny.

♀ (kwiatek) roślina, wyraz botaniczny.

⊙ (kolo zębate) wyraz techniczny.

⚔ (miecze) wojskowość.

⚓ (kotwica) żeglarsstwo.

♁ (moneta) kupiectwo.

☼ (trąbka) poczta.

🚂 (parowóz) kolejnictwo.

🚲 (bicykl) kolarstwo.

♪ (nuta) muzyka.

🛠 (rydel) rolnictwo, ogrodnictwo.

⚙ (pionek) budownictwo.

⚡ (cyrkiel) matematyka.

🧪 (retorta) chemja.

⚡ (blyskawica) elektrotechnika.

🌐 (glob) geografja, krajoznawstwo.

🛡 (tarcza herbowa) heraldyka.

🧪 (laska Eskulapa) medycyna.

⚖ (waga) umiejętność prawa.

~ zob. Uwagi wstępne 5.

— (znak równości) równa się.

Abkürzungen. □

Skrócenia.

a.	auch także	ds	dieses to
a.	Abjektiv, Eigenschafts- wort przymiotnik	dsc	diese te
A. ob. acc.	Akkusativ czwarty przypadek	e-a	einander wzajemnie jedno drugie
Abl.	Abkürzung skrócenie	e-e	eine jedna
adv.	Adverb, Umstandswort przysłówek	e-s	eines jednego, kogo
allg.	allgemein ogólnie	e-m	einem jednemu, komu
Anat.	Anatomic anatomja	e-n	einen jednego, kogo
Apth.	Apotheker aptekarz	e-r	einer jeden
Arith.	Arithmetik, Rechen- kunst rachunki	ehm.	ehemals dawniej
art.	Artikel, Geschlechts- wort rodzajnik	eigtl.	eigentlich właściwie
Astr.	Astronomie, Stern- kunde astronomja	et.	etwas coś
Astrol.	Astrologie, Sterndeute- rei astrologja	f	Feminiuum, weiblich rodzaju żeńskiego
bibl.	biblich biblijny	Fechtk.	Fechtkunst szermierka
bißw.	bißweisen niekiedy	Fernspr.	Fernsprechwesen tele- fonja
bfd.	besonders szczególnie	fig.	figürlich, bildlich obra- zowo
bursch.	burschikos wyraz stu- dencki	Flugw.	Flugwesen lotnictwo
Chir.	Chirurgie chirurgja	G. ob. gen.	Genitiv drugi przy- padek
ej.	Konjunktion, Binde- wort spójnik	Geol.	Geologie geologja
empr.	Komparativ stopień wyższy	Ggf.	Gegensatz przeciwień- stwo
D. ob. dat.	Dativ trzeci przypadek	Gram.	Grammatik gramaty- ka
dim.	Diminutiv, Verkleine- rungswort wyraz zdro- bniały	h.	haben (jako słowo po- silkowe, Hilfszeitwort)
		Hist.	Historie, Geschichte historja
		I. ob. instr.	Instrumental(is) szósty przypadek

<i>imper.</i>	Imperativ, Befehls-	<i>N. ob. nom.</i>	Nominativ pierwszy
	form tryb rozkazujący		przypadek
<i>impf.</i>	Imperfekt czas prze-	<i>o.</i>	ohne bez
	szły: auch unvollendete	<i>Parl.</i>	Parlament sejm
	Handlung czynność	<i>pf.</i>	vollendete Handlung
	niedokonana		czynność dokonana
<i>indefl.</i>	indeflinabel nieod-	<i>Pharm.</i>	Pharmazie, Arzneikunst
	mienne		nauka o lekarstwach
<i>int.</i>	Interjektion, Empfin-	<i>Phot.</i>	Photographie fotografja
	dungswort wykrzyknik	<i>Phys.</i>	Physik fizyka
<i>inv.</i>	invariabel, unveränder-	<i>pl.</i>	Plural, Mehrzahl
	berlich nieodmienne		liczba mnoga
<i>iron.</i>	ironisch ironicznie	<i>poet.</i>	poetisch poetycznie
<i>Sagdw.</i>	Sagdwesen myśliwstwo	<i>Pol.</i>	Politik polityka
<i>i.</i>	jemand ktoś	<i>p.p.</i>	Partizipium Perfekti,
<i>j-s</i>	jemandes kogoś		zweites Mittelwort
<i>j m</i>	jemandem komuś		imiesłów czasu prze-
<i>j-n</i>	jemanden kogoś		szłego
<i>Kartensp.</i>	Kartenspiel gra	<i>pr.</i>	Pronomen, Fürwort
	w karty		zaimek
<i>Kochf.</i>	Kochkunst kucharstwo	<i>prov.</i>	provinziell, landschaft-
<i>k-o</i>	kogo jemandes, jeman-		lich provincializm
	den	<i>prp.</i>	Präposition, Verhält-
<i>koll.</i>	kollektiv zbiorowo		nißwort przyimek
<i>k-u</i>	komu jemandem	<i>pr.pers.</i>	Personalpronomen,
<i>l.</i>	lassen		persönliches Fürwort
<i>L. ob. loc.</i>	Locativ siódmy przy-		zaimek osobowy
<i>m.</i>	machen } padek	<i>pr.poss.</i>	Possessivpronomen, be-
<i>m</i>	Masculinum, männlich		sitzangeigendes Fürwort
	rodzaju męskiego		zaimek dzierżawczy
<i>Mal.</i>	Malerei malarstwo	<i>Rel.</i>	Religion religja
<i>Mech</i>	Mechanik mechanika	<i>f.</i>	siehe zobacz
<i>Min</i>	Mineralogie minera-	<i>s.</i>	Substantiv, Hauptwort
	logja		rzeczownik
<i>inst</i>	meistens najczęściej	<i>sg.</i>	Singular, Einzahl
<i>Myt.</i>	Mythologie mitologia		liczba pojedyncza
<i>n</i>	Neutrum, sächlich ro-	<i>in</i>	sein (jako słowo posił-
	dzaju nijakiego		kowe, Hilfszeitwort)

<i>Su.</i>	substantivierter Infinitiv (s. Seite XII)	<i>v.</i>	Verb(um) czasownik
<i>sup.</i>	Superlativ najwyższy stopień	<i>V. ob. voc.</i>	Wokatywny piąty przypadek
<i>Thca.</i>	Theater teatr	<i>vgl.</i>	vergleiche porównaj
<i>Turn.</i>	Turnwesen gimnastyka	<i>v/i.</i>	intransitives Zeitwort czasownik nieprzechodni
<i>Typ.</i>	Typographie, Buchdruckerkunst drukarstwo	<i>v/t.</i>	transitives Zeitwort czasownik przechodni
<i>übertr.</i>	übertragen przenosić	<i>voll.</i>	vollendet dokonane
<i>unpersf.</i>	unpersönlich nieosobowo	<i>w.</i>	werden (jako słowo posilkowe, Hilfszeitwort)
<i>untr.</i>	untrennbar nierozdzielnie	<i>zB.</i>	zum Beispiel n. p., na przykład
<i>unvoll.</i>	unvollendet niedokonane	<i>Zchnf.</i>	Zeichenfunde rysownictwo
<i>usw.</i>	und so weiter i t. d., i tak dalej	<i>Zool.</i>	Zoologie, Tierkunde zoologia
<i>v.</i>	von ze, z	<i>zsf.</i>	zusammen razem
		<i>Zsfg(n)</i>	Zusammenfügung(en) złożenie, złożenia

Änderungen in der polnischen Rechtschreibung.

Durch Erlass des Polnischen Unterrichtsministeriums vom 24. Juni 1936 sind ab 1. September 1936 folgende Änderungen in der Rechtschreibung eingetreten:

a) Konsonant + j.

Nur nach den Konsonanten c, s, z bleibt das j erhalten, nach allen anderen Konsonanten verwandelt sich j in i, z. B.

	racja	Ursache		pensja	Gehalt
	Azja	Asien			
aber	Arabia	Arabien		subiekt	Verkäufer
	armia	Heer		lilia	Bilie

Anmerkung 1: In den Wörtern, die mit j beginnen und mit nad, ob, od, pod, przed, w zusammengesetzt sind, bleibt das j ebenfalls erhalten, z. B.

nadjechać ankommen | objeść się sich satt essen
przedjagielloński vorjagellonisch

Anmerkung 2: Infolge dieser Verwandlung von j in i lautet jetzt die Deklination der Substantive auf -ia (bisher -ja) wie folgt:

	Singular	Plural	
Nominativ	religia	religie	} vgl. T.-W. I, S. XXXVI ③ 8
Genitiv	religii	religii	
Dativ	religii	religiom	
Akkusativ	religię	religie	
Instrum.	religią	religiami	
Vokativ	religii	religiach	
Polativ	religio	religio	

- b) Die Endungen der Fürwörter, Ordnungszahlwörter, Partizipien und Eigenschaftswörter lauten im Instrumental und Vokativ des Singular im männlichen und sächlichen Geschlecht, sowie im Instrumental des Plural jetzt nur noch auf -ym, -im, -ymi, -imi, z. B.

zdrowy	gesund	} vgl. T.-W. I, S. XLI ⑥, ⑦ ff.
zdrowym	Instrum. u. Vocativ Sing.	
zdrowymi	Instrum. Plur.	
drogi	teuer	
drogim	Instrum. u. Vocativ Sing.	
drogimi	Instrum. Plur.	

- e) Die Endung des Partizip. Prät. lautet nach Konsonanten stets -wszy, z. B.

poszedlszy	gekommen seiend	} vgl. T.-W. I, S. LIV 1 a
usiadlszy	sich gesetzt habend	
upieklszy	gebäcken habend	

- d) Der Nominativ der Zahlen von 5 aufwärts lautet für männliche Personen auf -u. (Vor allen übrigen Substantiven bleibt der bisherige Nominativ erhalten.)

Vor männlichen Personen	Vor anderen Substantiven		
pięciu	pięć	fünf	} vgl. T.-W. I, S. LI ④ ff.
jedenastu	jedenaste	elf	
dwudziestu	dwadzieścia	zwölf	
pięćdziesięciu	pięćdziesiąt	fünfzig	

d. h. der Nominativ ist bei männlichen Personen gleich dem Genitiv.

- e) Folgende Einzelwörter (und deren Ableitungen und Zusammensetzungen) haben ihre Rechtschreibung geändert:

neu		alt
puchacz	Uhu	puhacz
puchar	Polal	puhar
druhna	Brautjungfer	druchna
bruzda	Furche	brózda
chrust	Reisig	chróst
Jakub	Jakob	Jakób
plukać	spülen	plókać
skuwka	Beschlag	skówka
żuraw	Kranich	żóraw
alleluja	Halleluja	aleluja
kukurydza	Reis	kukurudza
poczmistrz	Postmeister	pocztmistrz
szylkret	Schildpatt	szylkret
wychodztwo	Auswanderung	wychodctwo

Wzory deklinacji i konjugacji.

A. Deklinacja.

I. Uwagi ogólne.

W języku niemieckim rozróżniamy dwie deklinacje czyli odmiany: mocną i słabą. Niektóre rzeczowniki w *sg.* odmieniają się według mocnej, w *pl.* według słabej deklinacji; taką odmianę nazywamy odmianą mieszaną. Niektóre wyrazy mają nieprawidłową, niektóre podwójną deklinację (a razem rozmaite znaczenie).

Wyjątki tworzą także przymiotniki i imiesłowy rzeczownikowo użyte, wyrazy obce i imiona własne.

1. Według rodzaju mają rzeczowniki następujące końcówki w *nom.*, *gen.*, *dat.* i *acc.*

A. Męskie.

- a) Odm. mocna *sg.*: —, (e)ß, (e), —
pl.: (e), (e), (e)n, (e)
 i: er, er, ern, er.

Wielokrotnie w *pl.* znajduje się przegłos (§ 2, d).

- b) Odm. słaba: końcówka (e)n, wyjąwszy *nom. sing.*
 c) Odm. mieszana: *sg.* mocno, *pl.* słabo odmieniane.

B. Żeńskie.

Sg. nieodmienny, *pl.* częścią mocno, częścią słabo jak u męskich.

C. Nijakie.

- a) Odm. mocna = mocnej odm. u męskich.
 b) Odm. mieszana = mieszanej odm. u męskich.
 2. Przegląd według odmian i nieprawidłowości.
- a) Do odmiany mocnej należą:
 w *sg.* męskie nijakie,
 w *pl.* wyrazy wszystkich trzech rodzajów.
- b) Do odmiany słabej należą:
 w *sg.* tylko męskie,
 w *pl.* wyrazy wszystkich trzech rodzajów.
- c) Wyrazy żeńskie w *sg.* nie odmieniają się.
 d) Przegłos w *pl.* (a i aa > ā, o i oo > ō, u > ū, au > āu)
 mają liczne wyrazy męskie odmiany mocnej, wszystkie żeńskie

odmiany mocnej i wyraz nijaki „*Flöß*“ i „*Flößer*“. Niekiedy *sg.* i *pl.* różnią się między sobą tylko przegłosem. Formy niektórych wyrazów są chwiejne, inne mają rozmaite znaczenie stosownie do tego czy używane są z przegłosem czy bez przegłosu.

e) Niekóre męskie i nijakie przyjmują w *pl.* końcówkę *-er*. Jeżeli jakiś wyraz okazuje *pl.* tak z „*er*“ jak i bez tej końcówki, zazwyczaj łączy się z tem różnica w znaczeniu.

f) *Pl.* wyraża się przez końcówkę *-s* u kilku rzeczowników zakończonych na samogłoskę; niekiedy używa się końcówki *-s* w mowie potocznej poufalej.

II. Końcówki przy odmianie.

A. W liczbie pojedynczej (*sg.*).

1. Por. I, § 2, c.

2. W 2. przypadku (*gen.*).

a) Zawsze *-es* mają wszystkie słowa na *s*, *f*(*h*), *t*, *ß*, *h* i *g*, jakoteż wogóle wszystkie wyrazy kończące się kilku spółgłoskami: końcówka *ß* przytem zmienia się na *f*, końcówka *h* pozostaje po długiej samogłosce, zamienia się na *ff* po krótkiej samogłosce.

b) Zawsze *-s* mają wyrazy kilkozgłoskowe, jeżeli ostatnia zgłoska nie jest akcentowaną, zwłaszcza wyrazy na *e*, *ei*, *em*, *en*, *er*, *ig*, *ing*, *lein*, *ling*, *sal*, *sel*, *tum*.

c) Inne wyrazy chwieją się między *-s* i *-es*.

d) Kilka wyrazów ma w *gen.* *-n*, *-en* albo *-ens*.

3. W 3. przypadku (*dat.*).

a) Końcówkę *-e* przybierają z reguły wszystkie wyrazy, które w *gen.* mają *-es*. (Por. także § 2, a.)

b) Końcówki *-e* nie przybierają w *dat.* wyrazy oznaczające materiał do wyrabiania czegoś („*aus Gold*“) i *i.*; końcówka *-e* odpada też w stałych zwrotach łączących dwa wyrazy przez *und* („*mit Gut und Blut*“), wreszcie u wszystkich wyrazów obcych i imion własnych.

c) W razie wątpliwości poleca się *-e* opuścić.

d) Kilka słów ma w *dat.* *-n* albo *-en*.

4. W 4. przypadku (*acc.*).

Acc. wogóle równa się *nominatywowi*; niektóre wyrazy mają *-n* albo *-en*.

B. W liczbie mnogiej (*pl.*).

a) *Nom.*, *gen.* i *acc.* są zawsze jednakowe.

b) W *dat.* wyrazy o *pl.* na *-s* pozostają przy tejże końcówce, wszystkie inne mają zawsze *-n* albo *-en*.

c) Wyjątki tworzą wyrazy obce.

Uw. Przymiotniki rzeczownikowo użyte ob. ①.

III. Wzory odmiany.

Tylda (tak się nazywa znak ~) powtarza w *sg. nom. sg.*; w *pl. nom. pl.*

A. Rodzajnik.

①a Rodzajnik określony.

		<i>nom.</i>	<i>gen.</i>	<i>dat.</i>	<i>acc.</i>
<i>Sg.</i>	<i>m</i>	der	deß	dem	den
	<i>f</i>	die	der	der	die
	<i>n</i>	daß	deß	dem	daß
<i>Pl. m, f, n</i>		die	der	den	die

①b Rodzajnik nieokreślony.

		<i>nom.</i>	<i>gen.</i>	<i>dat.</i>	<i>acc.</i>
<i>Sg.</i>	<i>m</i>	ein	eineß	einem	einen
	<i>f</i>	eine	einer	einer	eine
	<i>n</i>	ein	eineß	inem	ein

B. Odmiana mocna rzeczowników.

Gen. sg. (e)s; *Nom. pl. nigdy n* (jako końcówka).

②a *Pl. na -er*, z przeglosem (tylko *m* i *n*).

Bad *n* ~*(e)s* ~*(e)* ~ Bäder ~ ~n ~

②a¹ Jak ②a, *ß* > *f*, *ß* > *ff*.

Haus *n* Hauses Hause albo ~ ~ Häuser ~ ~n ~

Schloß *n* Schlosses Schlosse albo ~ ~ Schlösser ~ ~n ~

②b Jak ②a, w *gen.* tylko *-s*.

Besitzum *n* ~s ~ ~ Besitzer* ~ ~n ~

* *Denkmal* w *pl.* także podług ②g.

②c Jak ②a, bez przegłosu w *pl.*

Bild *n* ~*(e)s* ~*(e)* ~ Bilder ~ ~n ~

②c¹ Jak ②c, *ß* > *f*.

Reis *n* Reises Reise albo ~ ~ Reiser ~ ~n ~

②d *Pl. na -e*, z przeglosem (*m* i *n*).

Baum *m* ~*(e)s* ~*(e)* ~ Bäume ~ ~n ~

Markt *m* ~*es* ~*(e)* ~ Märkte ~ ~n ~

Gruß *m* ~*es* ~*(e)* ~ Grüße ~ ~n ~

②d¹ Jak ②d, *ß* > *ff*, *ß* > *f*.

Baß *m* Basses Basse albo ~ ~ Bässe ~ ~n ~

Sals *m* Salses Salse albo ~ ~ Sälse ~ ~n ~

②e Jak ②d, w *gen.* tylko *-s*.

Bischof *m* ~s ~ ~ Bischöfe ~ ~n ~

Altar *m* ~s ~ ~ Altäre* ~ ~n ~

* *Pl.* także podług ②g¹.

②f Żeńskie, w *sg. inv.*, zresztą jak ②d.

Hand *f* ~ ~ ~ Hände ~ ~n ~

②f¹ Jak ②f, *s* > *f*, *h* > *ff*.

Gans *f* ~ ~ ~ Gänse ~ ~n ~

Muß *f* ~ ~ ~ Müsse ~ ~n ~

②g Jak ②d, bez przegłosu w *pl.*

Mal *m* ~(e)s ~(e) ~ Male ~ ~n ~

Wast *m* ~es ~(e) ~ Wäste ~ ~n ~

Maß *n* ~es ~(e) ~ Maße ~ ~n ~

Änie' *n* ~s* ~ ~ Äni'e* ~ ~n ~

* Änie w *gen. sg.* ~s i ~es, w *pl.* Änie i Äniee.

②g¹ Jak ②g, *gen. sg.* tylko -s.

Enzian *m* ~s ~ ~ Enziane ~ ~n ~

②h Jak ②g, *s* > *f*.

Greiß *m* Greißes Greife albo ~ ~ Greife ~ ~n ~

②h¹ Jak ②h, *s* i *h* > *ff*.

Erkenntnis *n* ...ffes ...ffe i ~ ~ Erkenntnisse ~ ~n ~

Umboß *m* ...ffes ...ffe i ~ ~ Umboße ~ ~n ~

②i Żeńskie, w *sg. inv.*

Drangsal *f* ~ ~ ~ Drangsale ~ ~n ~

②i¹ Jak ②i, *s* > *ff*.

Kenntnis *f* ~ ~ ~ Kenntnisse ~ ~n ~

②j Bez osobnej końcówki w *pl.* (wyrazy na *er, el, en, e*), a przeglosem w *pl.*

Vater *m* ~s ~ ~ Väter ~ ~n ~

Graben *m* ~s ~ ~ Gräben ~ ~n ~

②k Żeńskie, w *sg. inv.*, zresztą jak ②j.

Mutter *f* ~ ~ ~ Mütter ~ ~n ~

②l Jak ②j, bez przegłosu w *pl.* (tylko *m* i *n*).

Maler *m* ~s ~ ~ ~ ~ ~n ~

Gebirge *n* ~s ~ ~ ~ ~ ~n ~

Mädchen *n* ~s ~ ~ ~ ~ ~n ~

Leben *n* ~s ~ ~ ~ ~ ~n ~

C. Odmiana słaba.

Gen. sg. m i *n*: *en* albo *n*, *f*: *inv.*; *pl.*: *(e)n* albo *nen*.

③a *Pl.* -*en* (słowa na *e* tylko -*n*); bez przegłosu.

Mensch *m* ~en* ~en ~en Menschen** ~ ~ ~

Herr *m* ~n ~n ~n Herren ~ ~ ~

Knabe *m* ~n ~n ~n Knaben ~ ~ ~

* *Gen. sg.* także ~s; ** *Bayer, Ungar* ma w *pl.* *Bayern, Ungarn*.

③a¹ Jak ③a; ś > f, ſ > ff.

Dachs m	Dachsen	Dachsen	Dachsen	Dachsen	~	~	~
Genoß m	...ffen	...ffen	...ffen	...ffen	~	~	~

③b Zeńskie, w *sg. im.*, zresztą jak ③a.

Frau f	~	~	~	Frauen	~	~	~
Schlange f	~	~	~	Schlangen	~	~	~
Messe (Meß)* f	~	~	~	Messen	~	~	~

* Kirmeß ma w *pl.* Kirmesse i Kirmsen. — Die Eins *pl.* die Einsen.

③c Jak ③b, *pl.* -nen.

Freundin f	~	~	~	Freundinnen	~	~	~
------------	---	---	---	-------------	---	---	---

③d Jak ③b, *pl.* -n.

Leiter f	~	~	~	Leitern	~	~	~
----------	---	---	---	---------	---	---	---

D. Odmiana mieszana

(tylko m i n).

④a *Sg.* mocno, *pl.* słabo*.

Hemb n	~(e)s	~(e)	~	Hemben	~	~	~
Schmerz m	~es	~(e)	~	Schmerzen	~	~	~

* Sporn ma w *pl.* Sporen. — Zewel n *gen.* tylko ~s.

④b Jak ④a, *gen. sg.* tylko -s.

Auge n	~s	~	~	Augen	~	~	~
Stachel m	~s	~	~	Stacheln	~	~	~

④c *Sg.* mocno, *pl.* mocno i słabo.

Rast m	~es	~(e)	~	Raste(n)	~	Rasten	~
Zins m	...ses i	~	~	Zinse(n)	~	Zinsen	~

④d *Sg.* mocno i słabo, *pl.* słabo.

Ahn m	~(e)s i	~en	~ i	~en	~ i	~en	~ ~ ~
Bauer m	~s i	~n	~ i	~n	~ i	~n	Bauern ~ ~ ~

④e Jak ④d, nieprawidłowo, *gen. sg.* -ens i -ns.

Herz n	~ens	~en	~	Herzen	~	~	~
Name m	~ns	~n	~n	Namen	~	~	~

E. Liczba mnoga z -s.

(Por. I, § 2, f.)

⑥ słowa, które kończą się na spółgłoskę.

Trupp m	~s	~	~	Truppe	~	~	~
---------	----	---	---	--------	---	---	---

słowa, które kończą się na samogłoskę, porówn. ⑥i i ⑥b.

F. Wyrazy obce.

a) Dla wyrazów obcych, odmieniających się po niemiecku, nie podajemy osobnych wzorów, również nie dla zupełnie niezmiennych, jak n. p. „Korps“.

b) Po największej części wyrazy obce mają w *pl.* końcówkę -e, -n, -en albo -ien (w *dat.* zawsze -n).

c) Kilka ma w *pl.* końcówkę swojską, obcemu językowi właściwą, we wszystkich przypadkach tę samą.

⑥a *Pl.* -e, ze zmianą akcentu.

Dia'lonus *m* ~ ~ ~ Diało'ne* ~ ~n ~

* Także Diało'nen.

⑥b Jak ⑥a, ale bez zmiany akcentu.

Kultus *m* ~* ~ ~ Kulte** ~ ~n ~

Dualis *m* ~ ~ ~ Duale ~ ~n ~

* Affix *n* *gen.* -es, *pl.* -e. — ** Sphinx *f* *pl.* -e.

⑥c *Pl.* -e, w *gen. sg.* -s i -en.

Magnet *m* ~s i ~en ~ i ~en ~ i ~en Magnete ~ ~n ~

⑥d *Gen. sg.* na -s*, *pl.* -en, ze zmianą akcentu.

Au'tor *m* ~s ~ ~ Auto'ren ~ ~ ~

* Au'gur ma w *gen.* i *dat. sg.* Au'gurn i Augu'ren; w *pl.* także Au'gurn.

⑥d¹ Chara'tter *m* ~s ~ ~ Charakte're ~ ~n ~

⑥e Jak ⑥d, bez zmiany akcentu. Włoskie, łacińskie i greckie końcówki a, i, o, on, um [tum] zastępuje w *pl.* -en (-ten).

Drama* *n* ~s ~ ~ Dramen ~ ~ ~

Konto *n* ~s ~ ~ Konten ~ ~ ~

Studium *n* ~s ~ ~ Studien ~ ~ ~

Kolle'g[tum] *n* ~s ~ ~ Kollegten ~ ~ ~

Reage'us *n* ~ ~ ~ Reagenzien ~ ~ ~

Do'γμα ma w *pl.* także Do'gmata, Thema: Themata; Material ma w *pl.* Materialien; Konzil: Konzilien; Kapital: Kapitalien i Kapitale.

⑥f *Sg. inv., pl.* -n.

Fu'rie *f* ~ ~ ~ Furien ~ ~ ~

Harmonie' *f* ~ ~ ~ Harmonien ~ ~ ~

Idee' *f* ~ ~ ~ Idee'n ~ ~ ~

⑥g *Sg. inv., pl.* -en przyczem odpadają końcówki łacińskie i greckie a, is, os, us*.

Firma *f* ~ ~ ~ Firmen ~ ~ ~

Globus *m* ~ ~ ~ Globen ~ ~ ~

Epos *n* ~ ~ ~ Epen ~ ~ ~

* He'ros *m*: *pl.* Hero'en; Da'ktylus *m*: Dakty'leu; Kaktus *m*: Kakte'en; Kano'nikus *m*: Kanoniker.

⑥h *Sg. inv., pl. -ten*, przyczem końcowe -s zamienia się na z, ze zmianą akcentu.

U'gens n ~ ~ ~ Uge'nzten i Ugentten ~ ~ ~

⑥i *Gen. sg. f inv., m i n -s. pl. -s**

Album n	~s	~	~	Albums**	~	~	~
Genie' n	~s	~	~	Genies	~	~	~
Brigg f	~	~	~	Briggs	~	~	~
Donna f	~	~	~	Donnas	~	~	~

* Klima n ma w *pl.* także Klimata i Klimate; Komma n w *pl.* także Kommata. — ** Także Alben.

⑥j Wyrazy włoskie, łacińskie, greckie, po części także angielskie, w *sg.* nieodmienne, *pl.* z obcego języka przejęty.

Musikus m	~	~	~	Musigt	~	~	~
Zus n	~	~	~	Zura	(tylko w zwrocie: ~ studieren)	~	~
Lady f	~	~	~	Ladies	~	~	~

⑥k Jak ⑥j, *gen. sg. -s*.

Maškuli'num n	~s	~	~	Maškulina	~	~	~
Epi'theton n	~s	~	~	Epitheta	~	~	~
Pronomen n	~s	~	~	Pronomina	~	~	~
Koſto n	~s	~	~	Koſti	~	~	~

G. Rzeczowniki złożone.

a) Rzeczowniki złożone z rzeczowników odmieniają tylko składnik ostatni podług odmiany tegoż. W *gen. sg.* raczej -s niż -es.

b) Rzeczowniki złożone z rzeczownika i przymiotnika odmieniają, nie rozdzielając słowa, obydwaj składniki; ⑦b i c.

c) Złożone z przymiotników odmieniają tylko ostatni składnik; ⑦d.

⑦a	Brahłhänd m	~fen	~	~	Brahłhänse	~	~n	~
	Habenichtš m	~	~	~	Habenichtje	~	~n	~
	Rimmerriatt m	~(s)	~	~	Rimmersatte	~	~n	~

⑦b der Hoheprieſter, deſ Hoheprieſterš, dem Hoheprieſter, den Hoheprieſter; *pl.* die Hoheprieſter, der ~. den ~n, die ~; ein, fein itd. Hoheprieſter; (zwei, viele itd.) Hoheprieſter.

⑦c die Lang(e)weile, der Lang(en)weile, der Lang(en)weile, die Lang(e)weile; auſ Langerweile albo auſ Lang(e)weile.

⑦d der, dieſer, jener Einjährig-Freiwillige, deſ (dem, den, *pl.* die, der, den, die) Einjährig-Freiwilligen, ein, fein itd. Einjährig-Freiwilliger, zwei, viele itd. Einjährig-Freiwillige.

H. Imiona własne.

Jeżeli przy imieniu (chrzestnem) jest i nazwisko (rodowe), odmienia się tylko nazwisko; n. p. „Friedrich Schillers“, „Maria Stuartś“. Por. też przymiotniki (J).

I. Bez rodzajnika.

1. W *gen.*, mają:

- a) -ś wszystkie imiona własne nie wyliczone pod b i c;
 b) -ś albo -nś mają imiona własne kończące się na -e nieakcentowane;
 c) -enś mają niemieckie imiona chrzestne kończące się na f, fch, h, h, z, z i obce kończące się na z; inne obce imiona, oraz niemieckie nazwiska rodowe otrzymują nie końcówkę, tylko apostrof. U imion geograficznych wyraża się *gen.* przez dodanie innego wyrazu („der Stadt Mainz“) albo za pomocą przyimka „von“ („von Mainz“).

2. *Dat.* i *acc.* zazwyczaj równe są nominatywowi, dawnej końcówki -en używa się coraz rzadziej.

3. W *pl.* mają:

- a) -ś największa część imion kończących się na samogłoskę* i Karl;
 b) -e mają zazwyczaj imiona męskie kończące się na spółgłoskę;
 c) -n (-en) mają imiona żeńskie zakończone na spółgłoskę albo na nieakcentowane e;
 d) imiona osób na s i h nie mają osobnej formy dla liczby mnogiej.

* Imiona historyczne jak Otto i Scipio mają łacińską formę Otto'nen i Scipio'nen.

II. Z rodzajnikiem.

- a) Imiona osób w *sg.* pozostają niezmienione, imiona geograficzne mają w *gen. sg.* -ś albo -eś.
 b) *Pl.* jak I, 3.

III. Imiona własne z tytułami.

Takie z rodzajnikiem odmieniają tylko rodzajnik, bez rodzajnika tylko imię.

Ⓐ a Friedrich	~ś	~	~	Friedrichē	~	~n	~
Ⓑ b Paula	~ś	~	~	Paulaś	~	~	~
Ⓒ c Hans	~'	~	~	Hanse	~	~n	~
Bramarbaś	~'	~	~	Bramarbasse	~	~n	~
Ⓓ d Amalie	~ns	~n	~n	Amalien	~	~	~
Marie'	~(n)ś	~(n)	~(n)	Mari'en	~	~	~
Ⓔ e Fritz	~enś	~	~	Frike	~	~n	~

⑧f	Alexander	~s	~(n)	~(n)	Alexander	~	~n	~
⑧g	Gretchen England	~s ~s	~	~	Gretchen England	~	~	~
⑧h	U'gnes Elisabeth	Ugne'sens ~(en)s	...fen	~	Ugne'sen Elisabethen	~	~	~
⑧i	Alexis	~'	~	~	Alexis	~	~	~
⑧j	Jesús Christus, gen. Jesu Christi, dat. Jesu Christo, acc. Jesum Christum.							
⑧k	(König) Friedrich II.* (König) ~s II. (König) ~n II. (König) ~n II. * Pisze się zawsze II., wymawia jednak: der Zweite, des Zweiten, dem Zweiten, den Zweiten!							
⑧l	(der Kaiser) Karl (der Große) (des ~s) ~ (des ~n) (dem ~) ~ (dem ~n) (den ~) ~ (den ~n).							

J. Zaimki i przymiotniki.

1. Zaimek osobisty.

⑨a	1. osoba (m, f, n)	2. osoba (m, f, n)	3. osoba
			m f n
Sg.	Nom. ich	**bu	er sie es
	Gen. *meiner	*deiner	*seiner *ihrer *seiner
	Dat. *mir	*dir	ihm} *sich ihr} *sich ihm} *sich
Pl.	Nom. wir	ihr	sie (Sie)
	Gen. *unser	*euer	*ihrer (Ihrer)
	Dat. *uns	*euch	ihnen (Ihnen)} *sich
			sie (Sie)

* Zarazem zaimek zwrotny, przyczem dla wyrazistości dodaje się często selbst.

** W listach: Du, Deiner, Dir, Dich; odzywając się uprzejmie: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie; przestarzałe: Ihr, Euer, Euch, Euch (jeszcze dawniej także „Er“ itd.).

2. Zaimek dzierżawczy.

a) W razie jednego właściciela.

⑩b	m	f	n
Sg.	Nom. *(m)ein	*(b)eine	*(f)ein
	Gen. ~es	~r	~es
	Dat. ~em	~r	~em
	Acc. ~en	~	~
Pl.	*(m)eine	*(b)eine	*(f)eine
	~r	~r	~r
	~n	~n	~n

* Nawiasy () oznaczają, że każda z tych form może brzmieć „mein“, „dein“ albo „sein“ itd., czyli że wszystkie 3 osoby odmieniają się jednako.

b) W razie kilku właścicieli.

ⓐ c	Sg.	m	f	n	Pl. m, f, n	
1. osoba	Nom.	unser	unfere	unjer	unfere	† „unferes“, „unfere“ itd., form dłuższych, używa się w podniosłej mowie; w mowie potocznej przeważają formy krótsze, powstałe skutkiem wyrzucenia głoski e (unfereß, unfere itd.). W 2. osobie najlepiej nie używać wcale form dłuższych (euere itd.); zamiast „euren“ lepiej „euern“.
	Gen.	unser	unfere	unjer	unfere	
	Dat.	unserem	unfere	unjerem	unfere	
2. osoba	Nom.	euer	eure	euer	eure	† „unferes“, „unfere“ itd., form dłuższych, używa się w podniosłej mowie; w mowie potocznej przeważają formy krótsze, powstałe skutkiem wyrzucenia głoski e (unfereß, unfere itd.). W 2. osobie najlepiej nie używać wcale form dłuższych (euere itd.); zamiast „euren“ lepiej „euern“.
	Gen.	eueres	eure	eueres	eure	
	Dat.	eurem	eure	eurem	eure	
3. osoba	Nom.	ihr	ihre	ihr	ihre	† „unferes“, „unfere“ itd., form dłuższych, używa się w podniosłej mowie; w mowie potocznej przeważają formy krótsze, powstałe skutkiem wyrzucenia głoski e (unfereß, unfere itd.). W 2. osobie najlepiej nie używać wcale form dłuższych (euere itd.); zamiast „euren“ lepiej „euern“.
	Gen.	ihr	ihre	ihr	ihre	
	Dat.	ihr	ihre	ihr	ihre	

Używając zaimków dzierżawczych bez rzeczownika, mówi się zamiast „mein, dein, sein“ itd., „meiner“, „deine“, „seine“, „unferer“, „unferes“ itd. Rzeczownikowo używane brzmia zaimki dzierżawcze „der meine“ albo „der meinige“, deß deinen (deinigen), dem ihrigen, die unferen (unfrigen), der eurigen itd.

3. Zaimek wskazujący (dieser, jener, jeder, solcher) odmieniają się jednako.

ⓐ d	Sg.	m	f	n	Pl. m, f, n
	Nom.	dieser	diese	dieses, dies	diese
	Gen.	dieses	dieser	dieses	dieser
	Dat.	diesem	dieser	diesem	diesen
	Acc.	diesen	diese	dieses, dies	diese

ⓐ e	Sg.	m	f	n	Pl. m, f, n
	Nom.	der	die	das	die
	Gen.	dessen (deß)	deren	dessen (deß)	deren
	Dat.	dem	der	dem	denen
	Acc.	den	die	das	die

ⓐ f	Sg.	m	f	n	Pl. m, f, n	
	Nom.	*derselbe	*dieselbe	*dasselbe	*dieselben	* Taksamo: derjenige, dessenigen itd., gen. pl. także „derer“, atoli przy berartig, „ber...“ inv.
	Gen.	derselben	derselben	derselben	derselben	
	Dat.	demselben	derselben	demselben	denselben	
	Acc.	denselben	dieselbe	daselbe	dieselben	

4. Zaimek względny.

ⓐ g	Sg.	welcher	welche	welches	Pl. welche
	odmienia się zupełnie jak „dieser“ itd. ⓐ d. Zamiast „welcher“ używa się częściej odmianianego zupełnie jak zaimek wskazujący „der, die, das“ (ob. ⓐ e).				

5. Zaimek pytajny.

a) Rzeczownikowo.

ⓐh	Nom.	Gen.	Dat.	Acc.
m u. f	wer	wessen, wes	wem	wen
n	was	"	"	was

b) Przymiotnikowo: welcher (-e, -eſ) tak samo jak ⓐg, wzgl. ⓐd.

6. Przymiotniki przed rzeczownikami, bez rodzajnika.*

ⓐi		m	f	n
Sg.	Nom.	guter Mut	gute Hoffnung	sächliches Geschlecht
	Gen.	gutes ~ (e)ſ*	guter ~	sächlichen ~ (e)ſ
	Dat.	gutem ~ (e)	guter ~	sächlichem ~ (e)
	Acc.	guten ~	gute ~	sächliches ~

* Także „guten Mut(e)ſ“.

Pl.		m	f	n
Sg.	Nom.	edle Männer	schöne Frauen	artige Kinder
	Gen.	edler ~	schöner ~	artiger ~
	Dat.	edlen ~ n	schönen ~	artigen ~ n
	Acc.	edle ~	schöne ~	artige ~

* Po *prp.*: von ganzem Herzen, aus tiefster Seele; dalej: ich alter Mann (*gen. niema*), dir guter Frau, dich liebes Kind; wir armen Leute (także „wir arme Leute“). Tak samo: solch, welch gutes Herz (jeżeli solch i welch *inv.* [por. ⓐj*]); andere (einige, einzelne, etliche, gewisse, manche, mehrere, verschiedene, viele, wenige, zwei, drei itd.) reiche Leute; *gen.*: einiger itd., zweier, dreier, reicher (albo reichen) Leute itd., vier itd. reicher (tylko tak) Leute; *dat.*: vielen, zwei itd. reichen Leuten; *acc.*: wenige, zwei itd. reiche Leute. Kilka przymiotników bez rodzajnika przed jednym rzeczownikiem, do którego odnozą się wszystkie w równym mierze, odmienia się jednako; n. p. „nach langem, schwerem Leiden“.

7. Przymiotniki z rodzajnikiem określonym.*

ⓐj		m	f	n
Sg.	Nom.	der gute Mann	die gute Frau	das gute Kind
	Gen.	des guten ~ es	der guten ~	des guten ~ es
	Dat.	dem guten ~ e	der guten ~	dem guten ~ e
	Acc.	den guten ~	die gute ~	das gute ~
Pl.	Nom.	die guten Männer	die guten Frauen	die guten Kinder
	Gen.	der " ~	der " ~	der " ~
	Dat.	den " ~ n	den " ~	den " ~ n
	Acc.	die " ~	die " ~	die " ~

* Tak samo, jeżeli miejsce rodzajnika zajmują: dieser, jener, jeder, solcher, welcher (ale solch, welch, por. ⓐi*), derselbe, derjenige, derartige schwierige Fragen, (bei)folgendes kleine (nie ...neſ) Buch. Jeżeli kilka przymiotników stoi przed rzeczownikiem, odmieniają się jednakowo; n. p.: der gute, brave Mann; des guten, braven Mannes itd.

8. Przymiotniki z rodzajnikiem nieokreślonym.*

Ⓚ	<i>Sg.</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
	<i>Nom.</i>	ein guter (ebler) Mann	eine gute (eble) Frau	ein gutes (ebleß) Kind
	<i>Gen.</i>	eines guten (ebeln) ~es	einer guten (ebeln) ~	eines guten (ebeln) ~es
	<i>Dat.</i>	einem guten (ebeln) ~e	einer guten (ebeln) ~	einem guten (ebeln) ~e
	<i>Acc.</i>	einen guten (ebeln) ~	eine gute (eble) ~	ein gutes (ebleß) ~
	<i>Pl.</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
	<i>Nom.</i>	alle guten (ebeln)	eure guten (ebeln)	ihre guten (ebeln)
		Männer	Frauen	Kinder
	<i>Gen.</i>	aller guten (ebeln) ~	eurer guten (ebeln) ~	ihrer guten (ebeln) ~
	<i>Dat.</i>	allen guten (ebeln) ~n	euren guten (ebeln) ~	ihren guten (ebeln) ~n
	<i>Acc.</i>	alle guten (ebeln) ~	eure guten (ebeln) ~	ihre guten (ebeln) ~

* Tak samo po zaimku dzierżawczym, po „fein, beide, alle, sämtliche“.

9. Przymiotniki rzeczownikowo użyte.

Ⓛ a) Z rodzajnikiem określonym.

<i>Sg.</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>Pl. m, f, n</i>
<i>Nom.</i>	der Bekannte	die Kleine	das Gute	die Bekannten Kleinen Guten
<i>Gen.</i>	des ~n	der ~n	des ~n	der
<i>Dat.</i>	dem ~n	der ~n	dem ~n	den
<i>Acc.</i>	den ~n	die ~	das ~	die

b) Z rodzajnikami nieokreślonym.

<i>Sg.</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>Pl. m, f, n</i>
<i>Nom.</i>	ein Beamter†	eine Schöne	ein Ganzes†	alle Beamten Schönen Ganzen
<i>Gen.</i>	eines ~en	einer ~n	eines ~en	aller
<i>Dat.</i>	einem ~en	einer ~n	einem ~en	allen
<i>Acc.</i>	einen ~en	eine ~	ein ~es	alle

† Tutaj tylda (~) powtarza tylko część nominatywu nietłusto drukowaną.

c) Bez rodzajnika. Zapamiętaj: *Soldat guter Bekannter, dir ungetreuem Beamten, von schönem Auseren (albo Auserem), liebe Bekannte, wir Wilbe, wir Deutsche (lepiej niż: wir Deutschen); gen. pl. großer Gelehrten (lepiej niż: großer Gelehrter); uns Deutsche.*

K. Formy przedłużone i stopniowanie.

Wzory stopniowania.

Ⓛ	<i>Pos.</i>	<i>Comp.</i>	<i>Sup.</i>
1 bez przegłosu	{ bunt	bunter	buntest
	{ gerabe	geraber	gerabest
2 z przeglosem	{ alt	älter	ältest
	{ groß	größer	größt
	{ kurz	kürzer	kürzest

* z przegłosem albo bez		glatt	{glatter glätter	glatteft glätteft
* ze skróconym <i>sup.</i>		reich	reicher	reichft
* ze skróconym <i>comp.</i> i <i>sup.</i>		{edel fauer	edler fau(e)rer	edelft fauerft
* Zapamiętaj:	gut,	besser,	best	
	balb,	eher,	am eheften	
	gern,	lieber,	am liebften	
	groß,	größer,	größt	
	hoch,	höher,	höchft	
	nahe,	näher,	nächft	
	viel,	mehr (<i>inv.</i>),	meist	
	wenig,	weniger,	am wenigften	
	minder,		am mindeften.	

Przymiotniki zakończone na ...er, ...el, ...en wyrzucają chętnie e tej zgłoski, jeżeli z powodu odmiany albo stopniowania przybývają jakieś końcówki, n. p. edel: ein edler Mann; edler als ...; vollkomm(e)ne Wesen. Przytem ff zmienia się na f: angemessner (ale angemessener). W formach dłuższych końcowe s i (po krótkiej samogłosce) ff przed następującem e zamieniają się na f, wzgl. ff; n. p. frans, frauße, fraußer, fraußeft (*sup.*); blaß (*♂*), blaße itd., blaßer, am blaßeften (*sup.*); ale: heiß (*♂*), heiße itd., heißer, am heißesten (*sup.*); größte i beste są z tych jedyne *sup.* na „te“, wszystkie inne na s i ff mają -este. Po końcowem fch następuje -ste, n. p. der nächstte.

Formy stopniowane odmieniają się zupełnie taksamo jak wogóle przymiotniki.

B. Konjugacja.

Język niemiecki posiada konjugacje następujące: mocną, słabą i nieprawidłową. Oprócz tego zasługuje na uwagę konjugacja słów posiłkowych i złożonych. Konjugacje słów (czasowników) posiłkowych podajemy w całości. Czasy złożone innych czasowników tworzą się w czasach przeszłym dokonanym i wprzeszłym zapomocą haben albo sein, w czasach przyszłych i w formie warunkowej (Conditionalis) zapomocą werden; por. ①a, b, c. Stronę bierną (Passivum) tworzą wszystkie czasowniki na jeden sposób; por. ②a. Do ②a podajemy zupełne wzory konjugacji, później zaś tylko następujące formy: Praes. Ind., Imperf. Ind. i Conjunct., Imperat. i Part. Perf.

Part. Perf. czasowniki brauchen, dürfen, heißen, helfen, hören, können, lassen, lehren, lernen, machen, mögen, müssen, sehen, sollen, wollen zastępują infinitywem, jeżeli infinityw go poprzedza; n. p. ich habe ihn singen hören, du hättest es tun können, ich hätte ihn laufen lassen sollen.

I. Słowa posłkowe.

Da sein. Służy do utwarzania czasów złożonych przeszłych takich czasowników nieprzechodnich (v/t.), które wyrażają przejście, ruch, bytowanie albo powstawanie*; oprócz tego jest także czasownikiem samolstnym.

Czasy pojedyncze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Praesens.			Praesens.		
<i>Sg.</i> ich bin	du bist	er (ſie, eſ, man) iſt	<i>Sg.</i> ich ſei	du ſieieſt (ſieieſt)	er (ſie itd.) ſei
<i>Pl.</i> wir ſind	ihr ſeid	ſie (Sie) ſind	<i>Pl.</i> wir ſeien	ihr ſieiet	ſie (Sie) ſeien
Imperfectum.			Imperfectum.		
<i>Sg.</i> ich war	du warſt	er (ſie, eſ, man) war	<i>Sg.</i> ich wäere	du wär(e)ſt	er (ſie itd.) wäere
<i>Pl.</i> wir wären	ihr wart	ſie (Sie) wären	<i>Pl.</i> wir wären	ihr wär(e)t	ſie (Sie) wären
Imperativ.		Infinitiv Praesentis.	Particip Praesentis.		Particip Perfecti.
<i>Sg.</i> ſei! <i>Pl.</i> ſeid!		ſein	ſeieud		geweſeu

Czasy złożone.

Perfectum. ich bin geweſeu	Plusquamperfectum. ich war geweſeu	Perfectum. ich ſei geweſeu	Plusquamperfectum. ich wäere geweſeu
1. Futurum. ich werde ſein	2. Futurum. ich werde geweſeu ſein	1. Conditionalis. ich wüerde ſein	2. Conditionalis. ich wüerde geweſeu ſein
Infinitiv Perfecti. geweſeu ſein	Infinitiv Futuri. ſein werden	Particip Perfecti. geweſeu ſeieud	Particip Futuri. ſein werdenſ

* W miejsce formy „geweſeu“ wſtępuje *part. perf.* odnoſnego czasownika.

Db **haben.** Służy do utwarzania czasów złożonych przeszłych od czasowników przechodnich (v/t.), oraz takich nieprzechodnich, które wyrażają trwanie albo stan*; oprócz tego jest i czasownikiem samoistnym.

Czasy pojedyncze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Praesens.			Praesens.		
<i>Sg.</i> ich habe	du hast	er (sie, es, man) hat	<i>Sg.</i> ich habe	du habest	er (sie itd.) habe
<i>Pl.</i> wir haben	ihr habt	sie (Sie) haben	<i>Pl.</i> wir haben	ihr habet	sie (Sie) haben
Imperfectum.			Imperfectum.		
<i>Sg.</i> ich hatte	du hattest	er (sie itd.) hatte	<i>Sg.</i> ich hätte	du hättest	er (sie itd.) hätte
<i>Pl.</i> wir hatten	ihr hättet	sie (Sie) hätten	<i>Pl.</i> wir hätten	ihr hättet	sie (Sie) hätten
Imperativ.		Infinitiv Praesentis.	Particip Praesentis.		Particip Perfecti.
<i>Sg.</i> habe!, hab!; <i>Pl.</i> habt! (habet!)		haben	habend		gehabt

Czasy złożone.

Perfectum.	Plusquamperfectum.	Perfectum.	Plusquamperfectum.
ich habe gehabt	ich hatte gehabt	ich habe gehabt	ich hätte gehabt
1. Futurum.	2. Futurum.	1. Conditionalis.	2. Conditionalis.
ich werde haben	ich werde gehabt haben	ich würde haben	ich würde gehabt haben
Infinitiv Perfecti.		Particip Perfecti.	
gehabt haben		gehabt habend	

* W miejsce formy „gehabt“ wstępuje Part. Perf. odnośnego czasownika.

④c **werden.** Służy do utwarzania czasów przyszłych, form warunkowych i strony biernej; oprócz tego jest także czasownikiem samoistnym.

Czasy pojedyncze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Præsens.			Præsens.		
<i>Sg.</i> ich werde	du wirſt	er (ſie, eſ, man) wirb	<i>Sg.</i> ich werde	du werdeſt	er (itd.) werde
<i>Pl.</i> wir werden	ihr werdet	ſie (Sie) werden	<i>Pl.</i> wir werden	ihr werdet	ſie (Sie) werden
Imperfectum.			Imperfectum.		
<i>Sg.</i> ich wurde	du würdeſt	er (itd.) wurde (warb)	<i>Sg.</i> ich würde	du würdeſt	er (itd.) würde
	(ward)	(wardſt)			
<i>Pl.</i> wir wurden	ihr würdet	ſie (Sie) wurden	<i>Pl.</i> wir würden	ihr würdet	ſie (Sie) würden
Imperativ.		Infinitiv Præsentis.	Particip Præsentis.		Particip Perfecti.
<i>Sg.</i> werde! <i>Pl.</i> werbet!		werden	werdend		geworden, worden

Czasy złożone.

Perfectum.	Plusquamperfectum.	Perfectum.	Plusquamperfectum.
ich bin geworden	ich war geworden	ich ſei geworden	ich wäre geworden
1. Futurum.	2. Futurum.	1. Conditionals.	2. Conditionals.
ich werde werden	ich werde geworden ſein	ich würde werden	ich würde geworden ſein
Infinitiv Perfecti.	Infinitiv Futuri.	Particip Perfecti.	Particip Futuri.
geworden ſein	werden werden	geworden ſeind	werden werdend

II. Konjugacja mocna.

Czasowniki mocne:

1. W *imperf.* a niekiedy także w *part. perf.* okazują t. zw. Ablaut, t. j. zmianę samogłoski rdzennej (e > a > o i u; i > a > o; e, i, ü, au > o itd.).
2. *Part. perf.* dodaje kończy się na **en**.
3. *Conj. impf.* często ma przegłos (a > ā, o > ū, u > ü).
4. Czasowniki o samogłosce rdzennej e w 2. i 3. osobie *sing. praes.* i w 2. osobie *sing. imper.* zmieniają to e na i. Niekiedy w *ind. praes.* zachodzi przegłos.
5. *Imper.* ze zmianą e na i nie ma końcówki -e.

A. Potrójna zmiana samogłoski rdzennej: i, a, u itd.

ⓐ binden.

Strona czynna.

Czasy pojedyncze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Praesens.			Praesens.		
<i>Sg.</i> ich binde	du bindest	er (ſie, eſ, man) bindet	<i>Sg.</i> ich binde	du bindeſt	er (itd.) binde
<i>Pl.</i> wir binden	ihr bindet	ſie (Sie) bindet	<i>Pl.</i> wir binden	ihr bindet	ſie (Sie) binden
Imperfectum.			Imperfectum.		
<i>Sg.</i> ich band	du bandeſt	er (itd.) band	<i>Sg.</i> ich bände	du bändeſt	er (itd.) bände
<i>Pl.</i> wir banden	ihr bandet	ſie (Sie) banden	<i>Pl.</i> wir bänden	ihr bändet	ſie (Sie) bänden
Imperativ.		Infinitiv Praesentis.	Particip Praesentis.		Particip Perfecti.
<i>Sg.</i> bind(e)!	<i>Pl.</i> bindet!	binden	bindend		gebunden

☛ Czasy złożone tworzą się taksamo jak od haben ⓐb. ☛

Co do czasowników, których czasy złożone tworzą się zapomocą ſein. por. ⓐa.

Strona bierna.

Praesens. ich werde gebunden	Plusquamperfectum. ich war gebunden (worden)	Praesens. ich werde gebunden	Plusquamperfectum. ich wäre gebunden (worden)
Imperfectum. ich wurde (ward) gebunden	1. Futurum. ich werde gebunden werden	Imperfectum. ich würde gebunden	1. Cond. ich würde gebunden werden
Perfectum. ich bin gebunden worden	2. Futurum. ich werde gebunden worden sein	Perfectum. ich sei gebunden worden	2. Cond. ich würde gebunden worden sein
Imperativ. Sg. werde gebunden! Pl. werdet gebunden!	Infinitiv praes. gebunden werden Infinitiv perf. gebunden (worden) sein Infinitiv futur. werden gebunden werden	Particip praes. gebunden werdend Particip perf. gebunden worden Particip futur. zu binden(b)	

Inf.	Praes. Ind.	Impf. Ind.	Impf. Conj.	Imper.	Part. Pf.
12b bringen	bringe, bringst, bringt ¹	drang	bränge ²	bring(e)!	gebrungen
12c sinnen	sinne, sinnst, sinnt	fann	jänne (föunne)	siinn(e)!	gesonnen
12d brechen	breche, brichst, bricht	brach ³	bräche ³	brich!	gebrochen ³
12e schelten	schelte, schiltst, schilt	schalt	schälte	schilt!	gescholten
12f werfen	werfe, wirfst, wirft	warf	würfe	wirf!	geworfen
12g befehlen	befehle, befehlst, befehlt	befahl	beföhle	befiehl!	befohlen
12h stehlen	stehle, stiehlt, stiehlt	stahl	stähle	stiehl!	gestohlen
12i gebären	gebäre, gebierst, gebiert	gebar	gebäre	gebier!	geboren
12j bitten	bitte, bittest, bittet	bat	bäte	bitte! bitt'!	gebeten
12k sitzen	siße, sißest sitzt, sitzt	saß	säße	siße! siß'!	geseßen
12l liegen	liege, liegst, liegt [(berstet)]	lag	läge	liege! lieg'!	gelegen
12m bersten	berste, birst (berstest), birst!	barst (borst)	bärste	birst!	geborsten
12n nehmen	nehme, nimmst, nimmt	nahm	nähme	nimm!	genommen

¹ schwinden: schwindest, schwindet; winden v/t.: windest, windet. — ² bingen ma takže būnge. — ³ schreden v/i: impf. schra!; schräte; erschreden v/i: p.p. erschreden; üeden r/i: impf. stak; stäte; p.p. gestekt; treffen: impf. traf, träfe.

B. Podwójna zmiana samogłoski rdzennej: ic, o, u 1 1.

<i>Inf.</i>	<i>Praes. Ind.</i>	<i>Impf. Ind.</i>	<i>Impf. Conj.</i>	<i>Imper.</i>	<i>Part. Pf.</i>
12a klommen	klimme, kimmst, klimmt	klomm	klömme	klimm(e)!	geklommen
12b fochten	fachte, fichtst*, ficht**	focht	föchte	ficht!	gefochten
12b ^a breschen	bresche, brisch(e)st, brisch***	brosch, brasch	brösch	brisch!	gebroschen
12c riechen	rieche, riechst, riecht [(geuchst)]	roch	röche	riech(e)!	gerochen
12d gießen	gieße, gieß(ef)t (geußt), gießt	goß	göße	gieß(e)!(geuß!)	gegossen
12e sieden	siede, siebest, siebet †	sott	sötte	sieb(e)!	gefotten
12f saufen	saufe, säufst, säuft	soff †	söffe	sauf(e)!	gesoffen
12g bieten	biete, bietest (beutst), bietet (beut)	bot	böte	biet(e)!(beut!)	geboten
12h ziehen	ziehe, ziehst(zeuchst), zieht(zeucht)	zog	zöge	zieh(e)!(zeuch!)	gezogen
12i lügen	lüge, lügst, lügt	log	löge	lüg(e)!	gelogen
12j gären	gäre, gärst, gärt	gor (gärte)	göre (gärete)	gär(e)!	gegoren (gegärt)
12k schwören	schwöre, schwörst, schwört	schwör (schwur)	schwüre	schwör(e)!	geschworen [ben]
12l schrauben	schraube, schraubst, schraubt	schraubte (schrob)	schröbe (schranbete)	schraub(e)!	geschraubt(geschro-)
12m heben	hebe, hebst, hebt [(schert)]	hob	höbe	hebe!, heb'!	gehoben
12n scheren	schere, schierst (scherst), schiert	schor	schöre	schier!(scher[e]!)	geschoren (geschert)
12o schinden	schinde, schindest, schindet	schund	schünde	schind(e)!	geschunden
12p beißen	beiße, beiß(ef)t, beißt	biß	biffe	beiß(e)!	gebissen
12q leiden	leide, leibest, leibet	litt	litte	leib(e)!	gelitten
12r bleiben	bleibe, bleibst, bleibt	blieb	bliebe	bleib(e)!	geblieben
12s preisen	preise, preis(ef)t, preist	prieß	priese	preise! i preis!	gepriesen
12t gleichen	gleiche, gleichst, gleicht	glich ††	gliche ††	gleich(e)!	geglichen ††
12u meiden	meide, meibest, meibet	mieb	miede	meib(e)!	gemieben
12v kuren	küre, kürst, kürt	kürte i lor	kür(e)te i löre	kür(e)!	gekoren

* schmelzen: schmilzest (i schmilzt), schmilzt. — ** melken: milkt; schwellen *v/i.*: schwillt. — *** erlöschen: er erlischt (takzø erlösch); *impf.* erlosch. — † triefen: trieffst, trieft; troff itd. — †† greifen: griff, griff, gegriffen itd.

C: Podwójna zmiana samogłoski rdzennej: e, a, e i i.

Ⓐa	messen	messe, missest albo mißt, mißt	maß	mäße	miß!, pl. meßt!, genese! [misset!]	gemessen
Ⓐb	genesen	genese, genes(ef)t, geneßt	genas	genäse	genese! [misset!]	genesen
Ⓐc	sehen	sehe, siehst, sieht	sah	sähe	sieh(e)!	gesehen
Ⓐd	lesen	lese, lies(ef)t, ließt	las	läse	lies!	gelesen
Ⓐe	geben	gebe, gibst, gibt	gab	gäbe	gib!	gegeben
Ⓐf	treten	trete, trittst, tritt	trat	träte	tritt!	getreten
Ⓐg	kommen	komme, kommst, kommt	kam	käme	komm(e)!	gekommen
Ⓐh	schaffen	schaffe, schaffst, schafft	schuf	schüfe	schaff(e)!	geschaffen
Ⓐl	waschen	wasche, wäschst, wäscht	wusch	wüfche	wasch(e)!	gewaschen
Ⓐl ^a	wachsen	wachse, wäch(se)st, wächst	wuchß	wüchse	wachse!, wachß!	gewachsen
Ⓐj	fangen	fange, fängst, fängt	fang	finge	fang(e)!	gefangen
Ⓐk	fallen	fall(e), fälltst, fällt *	fiel	fiele	fall(e)!	gefallen
Ⓐl	blasen	blase, bläst (bläsest), bläst	blies	bliese	blase!, blas!	geblasen
Ⓐm	lassen	lasse, läßt (lässest), läßt	ließ	ließe	laß!	gelassen
Ⓐn	stoßen	stoße, stößt, stößt	stieß	stieße	stoß(e)!	gestoßen
Ⓐo	rufen	rufe, ruffst, ruft	rief	riefe	ruf(e)!	gerufen
Ⓐp	hauen	haue, haußt, haut	hieß	hieße	hau(e)!	gehauen
Ⓐq	heißen	heiße, heiß(ef)t, er heißt	hieß	hieße	heiß(e)!	geheißen

* braten, raten: er brät, rät.

III. Konjugacja słaba.

1. Czasowniki słabe w *impf.*, nie zmieniając samogłoski rdzennej, dodają do źródłosłowu (e) i końcówki osobowe.

2. *Part. perf.* ma na początku zgłoszkę ge (z wyjątkiem czasowników na -ieren* o pochodzeniu obcem, która to końcówka odpowiada francuskiej -er, por. 46h), a końcówkę (e)t.

3. W poezji i w mowie poufalej opuszcza się często końcowe -e w *imperat.*, co się zaznacza apostrofem, n. p. *Beb' wohl!*

* Także niektóre niemieckie mają końcówkę -ieren, n. p. *halsieren, halsiert.* Ale *schmieren, gieren*, gdzie nie jest końcówką -ieren, lecz samo tylko -en, mają w *part. perf.* *geschmirt, geziert.*

<i>Inf.</i>	<i>Pracs. Ind.</i>	<i>Impf. Ind.</i>	<i>Impf. Conj.</i>	<i>Impr.</i>	<i>Part. Pf.</i>
46a bauen	baue, baust, baut	baute	baute	bau'!, baue!	gebaut
46b donnern	donn(e)re, donnert, donnert	donnerte	donnerte	donn(e)re!	gebonnert
46c beten	bete, betest, betet	betete	betete	bet'!, bete!	gebetet
46d passen	lasse, passt (passest), passt	passte	passte	lasse!, pass!	gepasst
46e reisen	reise, rei(e)st, reist	reiste	reiste	reise!	gereist
46f wandeln ²	wand(e)le, wandelst, wandelt	wandelte	wandelte	wandle!	gewandelt
46g studieren	studiere, studierst, studiert	studierte	studierte	studier'!, studiere!	studiert

IV. Czasowniki nieprawidłowe.

Spis nie jest zupełnie dokładny; inne nieprawidłowe formy podaje słownik.

<i>Inf.</i>	<i>Praes. Ind.</i>	<i>Impf. Ind.</i>	<i>Impf. Conj.</i>	<i>Imper.</i>	<i>Part. Pf.</i>
Ⓐ a geh(e)n	gehe, gehst, geht	ging	ginge	geh(e)!	gegangen
Ⓑ b steh(e)n	stehe, stehst, steht	stand (stund)	stände (stünde)	steh(e)!	gestanden
Ⓒ c tun (tuen)	tue, tust, tut	tat (<i>poet.</i> „tät“)	täte	tu(e)!	getan
Ⓓ d neunen	neune, nennst, nennt	nannte	nenn(e)te	nenne!	genannt
Ⓔ e senden	sende, sendest, sendet	sandte	sendete	sende! (senb'!)	gesandt
Ⓕ f bringen	bringe, bringst, bringt	brachte	brächte	bringe! (bring'!)	gebracht
Ⓖ g denken	denke, denkst, denkt } [(dencht)]	dachte	dächte	denke! (denf'!)	gedacht
Ⓗ h dünken	mich (lakze mir) itd. dünkt }	dünkte (deuchte)	dünkte (deuchte)		gebünkt (gebeucht)
Ⓘ i dürfen	darf, darfst, darf	durfte	dürfte		geburft
Ⓙ j können	kann, kannst, kann	konnte	könnte		gekounnt
Ⓚ k mögen	mag, magst, mag	mochte	möchte		gemocht
Ⓛ l müssen	muß, mußt, muß	mußte	müßte		gemußt
Ⓜ m wissen	weiß, weißt, weiß	wußte	wüßte	wisse! albo wiß!	gewußt
Ⓝ n sollen	soß, soßt, soß	soßte	soßte	soße!	gesoßt
Ⓞ o wollen	will, willst, will	wollte	wollte	wolle!	gewollt

V. Czasowniki złożone.

① 1. Największą część czasowników złożonych stanowią czasowniki złożone z przesłankami (Vorfilben). Czasownik złożony (verbum compositum) składa się więc z czasownika właściwego, pierwotnego, niezłożonego (verbum simplex) i przesłanki (praefixum).

② a. Słownik uwydatnia czasowniki złożone, oddzielając przesłankę od czasownika właściwego za pomocą łącznika (-), którego zresztą w piśmie i druku nie używa się. Liczba ② a przy czasowniku złożonym przypomina, że o rodzaju konjugacji pouczy w słowniku czasownik właściwy. Zapamiętać jednak należy, że czasowniki złożone oznaczone liczbą ② a • Part. Perf. tworzą bez początkowego *ge-* i że używając słówka *zu* przy Inf., kładzie się je przed czasownikiem złożonym. Są to czasowniki złożone nierozdzielne.

Jeżeli czasownik właściwy w dzisiejszym języku już wyszedł z używania, w takim razie podajemy odnośny wzór konjugacji, a po liczbie Part. Perf.; n. p. *beginnen* ② c p. p. *begonnen*.

Przesłanki te nierozdzielne: *be*, *emp*, *ent*, *er*, *ge*, *ver*, *zer* są zawsze nieakcentowane.

② b. Przesłanka *miß*, także nierozdzielna, czasem ma akcent, czasem nie ma go. Wszystkie złożone z *miß* czasowniki tworzą p. p. bez *ge*, tylko *mißbilben* ma *mißgebilbet*, *mißstimmen* ma *mißgestimmt*. Przy Inf. słówko *zu* stoi przed czasownikiem, z wyjątkiem *mißstimmen* i *mißverstehen*, które w takim razie brzmią *mißzustimmen* i *mißzuerstehen*.

② c. Czasowniki złożone rozdzielne w Praes., Impf. i Imper. rozdzielają się na swe składniki: przesłanka (w y j ą w s z y zdania poboczne!) następuje po właściwym czasowniku: u. p. *anfangen*: *ich fange an*, *ich fing an*, *fang an!* (ale n. p. *daß ich anfange*, *weil ich anfing*). W Part. Perf. zgłoska *ge*, a w Inf. słówko *zu* kładzie się między przesłanką a czasownikiem; n. p. *angefangen*, *anzufangen*.

Przesłanki, o które tu chodzi, są: *ab*, *an*, *auf*, *aus*, *bei*, *dar*, *ein*, *emp*’r, *entge*’gen, *fort*, *ge*’gen, *her*, *hin*, *mit*, *nach*, *nie*’ber, *ob*, *vor*, *weg*, *zu*, *zurü*’ck, *zusammen*, dalej złożone z niemi *hera*’b, *hera*’n, *hera*’uf, *herbei*’ itd., *hina*’b itd. i *vorwe*’g. Zawsze mają one akcent.

② d. Nareszcie istnieją przesłanki o chwiejnym akcencie, niekiedy akcentowane a niekiedy nieakcentowane, mianowicie: *burd*, *hi*’uter, *ü*’ber, *um*, *u*’nter, *wi*’ber, *wie*’ber. Kiedy mają akcent, czasownik jest nierozdzielny i odmienia się według c; jeśli akcentu nie mają, czasownik jest rozdzielny i odmienia się według a.

Ⓔe. Jeżeli czasownik rozpoczyna się dwoma albo więcej przesłankami, w takim razie wymienione pod a wywierają wpływ stanowczy, a stojąc na samym początku, także na następującą akcentowaną przesłankę; n. p. vera'bfäumen a ver-fäumen są obydwie nierozdzielne. Jeżeli zaś na samym początku stoi akcentowana przesłanka, w takim razie każda z przesłanek zachowuje swoją właściwość; n. p. a'bbestellen, ich bestelle a'b, ich habe a'bbestellt (p. p. bez ge-, z powodu przesłanki be-); wieder-herstellen: ich stellte wieder her, ich habe wiederhergestellt.

Ⓔf. 2. Czasowniki złożone z rzeczownikami albo przymiotnikami stosują się również do prawideł ogólnych. Jeżeli pierwsza część jest akcentowana, jest czasownik rozdzielny i odmienia się podług Ⓔc; jeżeli druga część (czasownik sam) ma akcent, wtedy czasownik jest nierozdzielny i stosuje się do Ⓔa.

Tu mamy na względzie takie wyrazy początkowe jak fehl, heim, klar, offen, voll, wohl itd. N. p.: volle'nden, ich volle'nde, volle'ndete, habe volle'ndet; vo'llpumpen, ich pumpe vo'll, pumpte vo'll, habe vo'llgepumpt.

a (ā) ([ie] zu, für) po (acc.); a konto na rachunek. [gran m.]
Aachen (ā'ch^{en}) n ⑧g Akwis-
Aal (ā) m ②g węgorz; L'ähn-
 lich, L'formig (-förmig) węgo-
 rzowaty; L'glatt fig. chytry;
 ~'quappe, ~'raupe f miętus m.
a. a. ⑤. Abf. für am angegebenen
 (oder angeführten) Orte.
Aar (ār) m ②g orzeł.
Aas (ās) n ②h (pl. a. Ä'fer)
 ścierwo, padlina f; ~'steige f
 ścierwowiec m; ~'qeter m sęp;
 ~'geruch m smród ze ścierwa.
ab (āp) precz; auf und ~ tam i
 napowrót; ~ und zu kiedy nie-
 kiedy; Gut ~! zdjąć kapelusze!;
 ☉ frei ~ hier (Hamburg) opła-
 cone stąd (z Hamburga).
a'b... in 8ffan z..., od...
a'bändern z-, od-mieniać [-nić];
 (umarbeiten) przerabiać [-robić].
 Su. zmiana f; przeróbka f.
a'bängftigen (fič) nastraszac
 [-szyc] (się).
a'barbeiten odrabiać [-robić];
 (wegnehmen) odejmować [odjąc];
 fič ~ na-, s-pracować się.
A'biart f odmiana. [ięzi.]
a'bästen obierać [obrać] z ga-
A'bbau m ② eksploatacja f;
 ☉ der Preise: spadek; ~ des Mo-
 ratoriums częściowa spłata f
 długów. [Preise: zniżać [-żyć].]
abbauen [wy]eksploatować; bie-
a'bbehlen odwoływać [-łać].
a'bbeißen odgryzać [-gryźć].
a'bekommen obrywać [ober-
 wac].

a'bberufen odwoływać [-łać].
a'bbestellen odwoływać [-łać]
 zamówienie (gen.).
a'b'beten odmawiać [-mówić].
a'b'betteln wyżebrać [-brywać]
 (i-m od gen.).
a'b'bezahlen spłacać [-cić].
a'b'biegen odginać [-giąć]; v/i.
 [fn] (seitwärts) ~ skręcać [-cić].
A'bbild n obraz m.
a'b'bilden przedstawiać [-wić];
 (zeichnen) [na]rysować. Su. wize-
 runek m, rycina f.
a'b'binden odwiązywać [-zac].
A'bbitte f przeprosiny pl.; ~
 tun oder leisten = a'b'bitten
 przeproszać [-prosić].
a'b'blasen odtrębywać [-trącić].
a'b'blättern [s]pełznąć; (fič)
 odlupywać [-pać].
a'b'blitzen przestawać [-stać]
 łyskać się; F fig. czmychać
 [-chnąć]; i-n ~ lassen odprawiać
 [-wić]. [(-tnąć).]
a'b'blühen (fn, h.) odkwitać
a'b'brechen 1. v/i. odłamywać
 [-mac]; Brüste, Gebäude usw.:
 [z]burzyć; Früchte: zrywać [zer-
 wać]; Lager: zwiąć [zwinąć].
 2. v/i. odłamywać [-mac] się;
 (in der Rebe) ~ urywać [urwać].
a'b'brennen spalać [-lić]; v/i.
 (fn) spalać [-lić] się, [z]gorzeć;
 Abgebrannte(r) m pogorzelec.
a'b'bringen odwozдить [-wieść].
a'b'bröckeln (fn) [od]kruszyć się.
A'bbbruch m burzenie n; (Brüste)
 zerwanie n; (Schoben) uszczer-
 bek; ~ tun ubliżać [-żyć]. -

a'b|brühen [s]parzyć. [kq.]
a'b|bürsten [wy]czyścić szczerot
a'b|büßen odpokutowywać [-to-
 wać].

Abc (ābĕcĕ) *n* unv. abecadło;
 ~ **buch** *n* elementarz *m*; ~ **schü-
 ler**, ~ **schüler** *m* sztabak.

a'b|bächen (-dächĕn) ⑥ *a*: się ~
 zniżać się, spadać. *Su.* pochy-
 łość *f*. [pać tamę.]

a'b|bdämmen: e-n **Leid** ~ [u]sy-

a'b|bnmpfen wyparowywać
 [-rować]; *F* (fn) odjeżdżać
 [odjechać] koleją.

a'b|banken uwalniać [-wolnić]
 ze służby; *v/i*. składać [złożyć]
 urząd. *Su.* abdykacja *f*, dymis-
 ja *f*. [ujmować [ująć] od ust.]

a'b|barben: się et. (am **Wunde**) ~

a'b|becken odkrywać [-kryć];
Zisch: sprzątać [-tnąć] ze stołu;
 (schinden) obdzierać [obedrzeć]
 ze skóry. [oprawca.]

A'b|becker (-dĕkĕr) *m* ②

Ab|beckerel' (-dĕkĕrat') *f* ③ *b*
 rakarstwo *n*.

a'b|beichen (-daiĕĕn) ⑥ *a* oddzie-
 lać [-lić] groblą.

a'b|bienenodslugiwać [-służyć].

a'b|bingen u-, s-targowywać
 [-ować].

a'b|brehen odkręcać [-cić].

a'b|bringen wymuszać [-sić],
 wymódz [bość.] (t-m na *loc.*).

A'b|bruck *m* (das **Abbruden**) od-
 bijanie *n*; (**Abgebrudtes**) odbitka
f; (**Neubrud**) przedruk; (einer
Wünze) odcisk.

a'b|brucken odbijać [-bić]; (*neu*)
 przedrukowywać [-drukować].
Su. *f*. **Abbrud**.

a'b|drücken odgniać [-gnieść];
Gewehr: wypalić [bość.]; *es* **drückt**
 mir das **Herz** ab *żal* ściskasz serce.

A'benb (ā'bĕnt) *m* ② *g*¹ wieczór;
 (**Wesen**) zachód; **Zs**, *des* ~ **S**
 ~ wieczorem, wieczór; *am* ~ *vor*
 (*dat.*) *w* *wilję* (*gen.*); *gegen* ~

pod wieczór; *der* *heilige* ~ *wilja*
f *Bożego Narodzenia*; *guten* ~!
 dobry wieczór!, *beim* **Abstieg**:
 dobranoc!; *zu* ~ *essen* *wieczera-
 rzać*, [z]jesz *kolację*.

A'benb... *meist* *wieczorny*; (*west-
 lich*) *zachodni*; ~ **andacht** *f*
nieszpory pl.; ~ **brod**, *essen* *n*
kolacja f, *wieczera f*; ~ **Däm-
 merung** *f* *zmierzch m*; ~ **gottes-
 dienst** *m* = *andacht*; **Sanb** *n*
Zachód m; ~ **länder** (*in f*) *m*
mieszkaniec (-nka) Zachodu;
Zänblich *zachodni*.

a'benblich *wieczorny*.

A'benb...: ~ **mahl** *n* = *essen*;
das *heilige* ~ *mahl* *wieczera f*
Pańska; (*für* *einen* **sterbenden**)
wijatyk m: ~ **rot** *n*, ~ **röfe** *f* *zorza*
f *wieczorna*.

a'benbs (ā'bĕnc) *f*. **Abend**.

A'benb|unterhaltung *f* *wieczoro-
 rek m*.

A'benfeuer (ā'bĕntfĕr) *n* ②
 przygoda *f*; **Zisch** *obfitujący*
w *przygody*.

A'benfeuerer (~rĕr) *m* ② *l*, ~ **in**
 (~jn) *f* ③ *c* *awanturnik (-nica)*.

a'ber (ā'bĕr) *ale*, *lecz*, *zaś*; ~
dennoch, ~ *doch* *jednak*, *atoli*

A'ber|glaube *n* *zabobon*.

a'ber|gläubisch (-glöubĭsz) *zabo-
 bonny*.

a'b|erkennen = *absprechen*.

a'ber|maltig (-mälĭĭĕ) *powtórny*.

a'ber|mals (-mälĭs) *powtórnie*.

A'ber|witz *m* *głupota f*, *szaleń-
 stwo n*; **Zig** *głupi*, *szalony*.

a'b|fahren **Rab**: *wyjeżdżać*
 [-ździć]; **Perb**: *zjeżdżać* [-ździć];
v/i. (fn) *odjeżdżać* [-jechać];
fahr *ab!* *wynos* się!

A'b|fahrt *f* *odjazd m*; ~ **S...**
odjazdowy, *odjazdu*.

A'b|fall *m* *odpadanie n*; (*des* **Ber-
 ges**) *pochyłość f*; (*vom* **Glauben**
ufw.) *odszczępienstwo n*; (**Weg-
 geworfenes**) *odpadki pl*.

a'b'fallen (fn) odpadać [-paść]; (vom Glauben usw.) odstępować [-stąpić]; (abmagern) chudnieć, [s]chudnąć; (abnehmen) ubywać [ubyc]; dabei fällt etwas, viel (nichts) ab przy tem coś, dużo się (nie się nie) zyska, okroi.
a'b'fällig ujemny; ~e Antwort odmowa. [[s]chwytac.]
a'b'fangen wylapywać [-pać].
a'b'färben puszczać[-ścić]farbę.
a'b'fassen (schriftlich) układać [ulożyć]; (ergreifen) [s]chwytac.
Su. ułożenie *n.*
a'b'faulen (fn) [z]gnieć.
a'b'fegen zmiatać [zmiąć].
a'b'fellen s-, od-pilowywać [-łowac].
a'b'fertigen wyprawiać [-wić]; (abweisen) odprawiać [-wić].
a'b'feuern wypalić [boń].
a'b'finden zaspokajać [-koić]; (mit GtB) [za]płacić; sich mit j-m ~ ukladać [ulożyć] się z kim.
A'b'findung f ugoda; ~s/summe f odstępne *n.*
a'b'fließen wylawiać [-łowić].
a'b'flachen (-fläch'en) ⑩a spłaszczać [-szczyć].
a'b'flauen uspokajać [-koić] się, [z]wolnieć.
a'b'fließen (fn) splywać [-ynąć].
A'b'fluß *m* odpływ, ściek.
a'b'fordern [za]żądać (i-m od *gen.*). [[-ować].]
a'b'formen odformowywać.
a'b'forsten (-förs'ten) ⑩a = abholzen.
a'b'fragen: j-m et.~ wypytywać [-tać] k-o o (*acc.*).
a'b'fressen wyżerać [-żreć].
a'b'frieren odmrażać [-mrozić]; *v/i.* (fn) odmarzać [-znąć].
A'b'fuhr (-föu) f ③b odwózka.
a'b'führen od-, wy-prowadzać [-dzić]; (zu Wagen) odwozić [-wieźć]; ~b ~ przeczyszczający.

A'b'fuhr(ungs)mittel *n* środek *m* na przeczyszczenie, ś. przeczyszczający.
a'b'füllen ściagać [-gnać] (auf Flaschen do butelek).
a'b'füttern nakarmiać [-mić].
Su. nakarmienie *n*; der Pferde: popas *m.*
A'b'gabe f wydawanie *n*; (Steuer) podatek *m*; (Gebühr) opłata.
A'b'gaben...: podatkowy; ②frei wolny od opłaty, wolny od podatku; ②pflichtig (-pf [i]cht) podlegający opłacie.
A'b'gang *m* odejście *n*; ① (der Waren) odbyt; (Verminderung) strata *f*, ubytek; (Ausgang) odpadki *pl.*
a'b'gängig (-gęng'ich) brakujący.
A'b'gangszeugnis *n* świadectwo odejścia; (Reisezeugnis) św. dojrzałości.
a'b'geben oddawać [-dać]; (zurückgeben) zwracać [zwrócić]; (vorstellen) udawać [udać]; es wird Ehrlüge ~ będą kije; sich mit et. ~ zajmować [-jać] się czem; sich mit j-m ~ wdawać [wdać] się z kim. [oklepamy].
a'b'gedroschen (-g°drösch'en)
a'b'gefemt (-g°femt) wierutny.
a'b'gehen (fn) odchodzić [odejść]; (wegfahren) odjeżdżać [-jechać]; ②haut: schodzie [zejść]; (fehlen) brakować [braknąć]; ③Ware: rozchodzić [-zejść] się; (gnt, schlecht ablaufen) wypadać [-paść]; mit Tode ~ umierać [umrzeć]; sich et. ~ lassen żalować sobie (*gen.*).
a'b'gelebt (-g°lëpt) wyniszczony.
a'b'geleg (-g°lëg'en) oddalony od świata, odludny; ~er Ort ustronie *n.*
a'b'gemergelt wyniszczony.
a'b'geneigt niechętny, niezyczliwy; ich bin nicht ~ nie jestem od tego; ②heit *f* = Abneigung.

A'blgeordnete(r) (-g^oßrdn^{et}[r])
m ① poseł. [postów.]

A'blgeordneten|haus n izbaf

a'blgefagt (-g^ozākt) zdeklarowany. [poseł.]

A'blgesandte(r) m wysłannik,

a'blgeschieden (-g^oszīd^on) (einfam) samotny, ustronny; (gestorben) zmarły; **Heiße**, **A'blgeschlossenheit** f odosobnienie n, samotność.

a'blgeschmackt (-g^oszmäkt) niesmaczny, niedorzeczny; ~es Zeug niesmaczne gadanie; **Heiße** f brednia, niedorzeczność.

a'blgespannt (-g^oszpānt) znużony; **Heiße** f znużenie n.

a'blgestanden (-g^osztānd^on) (Wasser) wystąpił; (Fisch) martwy; (Bier) zwietrzały.

a'blgewinnen wygrywać [-grać] (i-m od gen.); einer Sache Geschmack ~ zasmakować [boć.] w czym; i-m den Vorprung ~ wyprzedzać [-dzic] (acc.).

a'blgewöhnen: i-m (się) et. ~ odzwyczajając [-czaić] k-o (się) od (gen.).

a'blgießen odlewać [-lać].

A'blglanz m odbłask.

a'blgleichen zrównywać [-nać].

a'blgleiten (fu) zślizgiwać [-znąć] się

A'blgott m bożyszcze n.

Ab|götterei' (-g^ot^oraī') f ③ b bałwochwalstwo n. [chwalczy.]

a'blgöttisch (-g^ot^oisz) bałwo-

a'blgraben skopywać [-pać].

a'blgrämen: się um et. (acc.) ~ namartwić się czem. [z (gen.).]

a'blgrafen spasać [spasć] trawę

a'blgreifen zużywać [-żyć].

a'blgrenzen rozgraniczać [-czyć].

A'blgrund m przepaść f.

a'blgucken = absehen.

a'blgürten odpasywać [-sać].

A'blguß m odlew.

a'blhacken odrąbywać [-rąbać].

a'blhalten (fernhalten)(po)wstrzymać [-mac]; Verfassung: odbywać [-być]; F Rind: sadzać [posadzić] (dla potrzeby).

a'blhandeln rozprawiać (über acc. o loc.); odkupywać [-pić] (i-m od gen.); (vom Briefe ~) utargować [boć].

ab|ha'nden kommen [z]ginać.

A'blhandlung f rozprawa.

A'blhang m pochyłość f, stok.

a'blhangeln (a. -hängen) (her.)

zwisac; (abhängig sein) zależeć.

a'blhängig (-hēng^oig) pochyły; fig. zależny; **Heiße** f zależność.

a'blhärmen = abgrämen.

a'blhärten [za]hartować.

a'blhaseln zmotać [boć].

a'blhauen odrąbywać [-rąbać].

a'blhäuten odzierać [odrzeć] ze skóry.

a'blheben zdejmować [zdjąć]; Karten: zbierać [zebrać]; sich ~ odbijać [-bić] się, wyróżniać [-nić] się.

a'blhelfen zarządzać [-dzic].

a'blherzen [wy]płesć.

a'blheßen zamęczać [-czyć].

A'blhilfe f pomoc; ~ schaffen = abhelfen. [wać.]

a'blhobeln sheblowywać [-o-]

a'blhold = abgeneigt.

a'blholen chodzić [pójść], (zu Wagen) [po]jechać (i-n, et. po acc.); ~ lassen posyłać [-ślać] (po acc.). [wać [-bać] las.]

a'blholzen: e-n Wald ~ wyręby-

a'blhören (aus|hören) wysłuchiwać [-chać] (gen.); (ver|hören) przesłuchiwać [-chać].

A'blhub (-hūp) m ② d (o. pl.) szumowiny f/pl.

a'blirren (fu): vom Wege ~ schodząc [zejść] z drogi.

a'bljagen pferd: zmęczyć [boć]; i-m et.: wydzierać [wydrzeć].

a'bljochen wyprzęgać [-prządż] (z jarzma).

a'b|kämmen z-, wy-czesywać [-sać]. **[jać.]**

a'b|känzeln (-känç^oln) [wy]la-

a'b|karteln (-känç^oln) **1** a [u]kartować; abgefartete Sache sprawa ułożona.

A'b|kauf m odkup.

a'b|kaufen odkupywać [-pić] (i-m od *gen.*).

A'b|kehr f odwrócenie n się.

a'b|kehrten odwracać [-wrócić]; vom Wege ~ (zu Fuß) schodzie [zejść] (zu Pferde, zu Wagen: zjeżdżać [zjechać] z drogi; a. = abfegen. **[wać.]**

a'b|klären wyklarowywać [-o]

A'b|klatsch m odbicie n.

a'b|klatschen odbijać [-bić].

a'b|klingeln *Feinspr.* oddzwaniać [-dzwonić].

a'b|klopfen Staub: strzepywać [-pać]; **St** opukiwać [-kać]; (prügeln) wytrzepywać [-pać].

a'b|kneifen urywać [urwać].

a'b|knöpfen roz-, od-pinać [-piąć].

a'b|knüpfen od wiazywać [-zać].

a'b|kochen [u]gotować.

a'b|kommandieren odkomenderowywać [-ować]. **[tomek.]**

A'b|komme (-kōm^o) m **3** a po-

a'b|kommen 1. (fn) odchodzić [odejść]; Gebrauch^o usw.: zatracać [-cić] się; vom Wege ~ schodzie [zejść] z drogi; von e-r Ansicht ~ zmieniać [-nić] zdanie; ich kann nicht ~ nie mogę się oddalić. 2. 2 n **2** l umowa f; ein 2 treffen zawierać [-wrzeć] umowę.

A'b|kömmling (-kōmlīng) m **2** g¹ = Abkomme.

a'b|kraßen zdrapywać [-pać].

a'b|krlegen F = abbekommen.

a'b|kühlen ochładzać [ochłodzić]; Speifen: ostudzać [-dzić].

A'b|kunft (-kūnt) f **2** l (o. pl.) pochodzenie n.

a'b|kuppeln odprzęgać [-gnać].

a'b|kürzen skracać [skrócić].

St. skrócenie n. **[wać.]**

a'b|klüffen wycalowywać [-lo-]

a'b|laden składać [złożyć], wyladowywać [-dować].

A'b|lage f skład m.

a'b|lagern składać [złożyć];

v/i. (fn) dochodzić [dojść]; ab-

gelagert (Zigarren) wyschły,

(Wein) wytrawny, (Bier) wysta-

ły. **St.** pokład m, warstwa f.

A'b|laß (-lās) m **2** d¹ (Wasser)

spust; Rel. odpust; (Preis 2)

opust; ohne ~ nieustannie.

a'b|lassen Wasser usw.: spuszczać

[spuścić]; Zug: puszczać

[puścić]; Blut, Preis: upuszcząć

[upuścić]; (verkaufen) odstępy-

wać [odstąpić]; v/i. (aufhören)

przestawać [-stać]; ~ von (dat.)

odstępywać [-stąpić] od (*gen.*).

a'b|lauern upatrywać [-trzyć].

A'b|lauf m (des Wassers usw.) =

Abfluß; (einer Fris) upływ.

a'b|laufen v/i. (fn) upływać

[upłynąć] (a. e-r Fris), ściekać

[ściec]; v/t. Schuße usw.: schodzie

[zejść]; i-m den Rang ~ wy-

przedzać [-dzić] (*acc.*).

a'b|lauschen podsłuchiwać

[-chać] (i-m u *gen.*).

A'b|lauf m Gram. przemiana f

samogłoski rdzennej.

a'b|laufen Gram. przemieniac

[-nić] samogłoskę rdzenną.

A'b|leben n śmierć f.

a'b|decken ob-, z-lizywać [-zać].

a'b|legen odkładać [odłożyć];

Reider: zdejmować [zdjąć]; Ge-

lübbe, Eid, Prüfung, Rechnung:

składać [złożyć]; Fehler usw.:

pozbywać [-zbyć] się (*gen.*).

A'b|leger (-lger) m **2** l latorośl

f, ablegier.

a'b|leghen odchyłać [-lić]; (ab-

schlagen) odrzucać [-cić].

a'b|leiffen dopełniać [-nić] (*gen.*).

a'b'leiten odwracać [-wrócić]; (herleiten) wywodzić [-wiesć]; vom Wege ~ odwozić [-wiesć] z drogi: abgeleitet pochodny.

a'b'lenken = ableiten; *v/i.* (fn) zbacać [zbczyć]. [od *gen.*]

a'b'lernen [na]uczyć się (i-m)

a'b'lesen Buć: odczytywać [-tać]; Dß: zierać [zebrać].

a'b'leugnen zaprzeczać [-czyć] (*dat.*). [dostarczać [-czyć].]

a'b'liefern dostawiać [-wić].

A'b'lieferung *f* dostawa; ~s... dostawy.

a'b'liegen leżeć na uboczu.

a'b'liften (-lɪstʰn) ⑤c, **a'b'locken** wyludzać [-dzić] (i-m od *gen.*). [dzić].

a'b'lohn wynagradzać [-gro-]

a'b'lösen oddzielać [-lić]; Schutben: wykupywać [-pić]; Wače ustw.: [z]luzować, zmieniać [-nić]. *Su.* wykupno *n*; zmiana *f*.

a'b'machen = losmachen; mit i-m ~ układać [ulożyć] z kim; abgemacht! sprawa załatwiona! *Su.* umowa *f*, układ *m*.

a'b'magern (fn) [wy]chudnąć.

a'b'mähen [s]kosić.

a'b'mahnen: i-n von et. (*dat.*) ~ odradzać [-dzić] k-u co.

a'b'malen odmalowywać [-ować].

A'b'marsch *m* wymarsz.

a'b'marschieren (fn) wyruszać [-szyć], wymaszerowywać [-ować]. [czyć].

a'b'matten (-mätʰn) ⑤c [z]mę-

a'b'melden odmeldowywać [-ować].

a'b'messen -od-mierzać [-rzyć]; Worte: [z]ważyć; abgemessen odmierzony.

a'b'mieten = mieten.

A'b'mieter (in *f*) *m* = Mieter (in).

a'b'mühen (sić) [z]męczyć (się).

a'b'müßigen (-müßigʰn) ⑤a: (sić) e-n Augenblick ~ znajdując [znaleźć] chwilę wolną.

a'b'nagen ogryzać [ogryźć].

A'b'nahme (-nāmʰ) *f* ③b odjęcie *n*, odjęcie *n*; (Kauf) zakupno *n*; (Verminderung) ubytek *m*.

a'b'nehmen (hinunternehmen)

zdejnować [zdjąć]; (wegnehmen)

odbierać [odebrać]; (Stief ustw.:

odejmować [odjąć]; (Eib: odbierać

[odebrać] (i-m od *gen.*); (abtaufen)

nabywać [-być]; *v/i.* (sić

vermindern) zmniejszać [-szyć]

się; (abmagern) [s-, wy]chudnąć;

(an Kräften) upadać [upaść] na

siłach; der Mond nimmt ab

ubywa księżyc [(-czyni).]

A'b'nehmer (in *f*) *m* odbiorca

A'b'neigung *f* niechęć (gegen

acc. do *gen.*). [dłowy.]

abno'rm (äpnö'rm) nieprawi-

Abnormität (-nörmtät) *f* ③b

nieprawidłowość.

a'b'nötigen wymuszać [-sić]

(i-m na *loc.*). [(-żyć).]

a'b'nutzen, **a'b'nützen** używać

Abonneme'nt (äbön'emgʰ) *n* ⑥i

przedpłata *f*.

Abonne'nt (-nönt) *m* ③a, (in

(~in) *f* ③c przedpłaciciel(ka).

abonnie'ren (-nɪ'ren) ⑤g. abon-

niert sein (auf *acc.*) [za]abono-

wać (*acc.*). [Su. delegacja *f*.]

ab'ordnen [wy]delegować.

A'b'ort *m* wychodek.

Ab'ort(us) (äbört[us]) *m* ②g

(indef.) poronienie *n*.

aborte'ren (äbört'ren) ⑤g

poronić [boć].

a'b'passen dostosowywać [-so-

wać]; die Gelegenheit ~ wy-

miarkować stosowną chwilę.

a'b'pflücken zrywać [zerwać].

a'b'placken, **a'b'plagen** = ab-

mühen. [szczać [-szczyć].]

a'b'plaffen (-plätʰn) ⑤c spła-

a'b'prägen wyciskać [-snać],

odbijać [-bić]. [się.]

a'b'prassen (fn) odbijać [-bić]

a'b|pressen wymuszać [-sić] (i-m od *gen.*). [kowywać [-kować].]
a'b|prohen ~~x~~(-přĕcĕn)odprzod-
a'b|přuhen oczyszczać [-ścić].
a'b|quälen, a'b|rackern (-Rä-kĕrn) **Ⓟ** = abmühen.
a'b|rahmen zbierać [zebrać] śmietaną.
a'b|rastieren [o]golić.
a'b|raten: i-m (von *dat.*) et. ~ odradzać [-dzić] k-u co.
A'b|raum *m* rumowisko *n.*
a'b|räumen sprzątać [-tnąć].
a'b|raupen oczyszczać [-ścić] z gąsienic.
a'b|rechnen odliczać [-czyć]; abgerechnet wyjąwszy; *v/i.* mit i-m ~ policzyć się [wz.] z kim. **Su.** obrachunek *m.*
A'b|rede *f* umowa; in ~ stellen zaprzeczać [-czyć] (*dat.*).
a'b|reben = abraten, verabreden.
a'b|reiben (frottieren) nacierać [natrzeć]; (wegreiben) ścierać [zetrzeć].
A'b|reise *f* odjazd *m*, wyjazd *m.*
a'b|reisen (jn) odjeżdżać [odjechać].
a'b|reißen odrywać [oderwać]; oddzierać [odedrzeć]; Obst *u*sw.: zrywać [zerwać]; (niederreißen) [z]burzyć; *v/i.* (jn) odrywać [oderwać] się; abgerissen odarty; *fig.* oderwany.
a'b|reiten objeżdżać [-jechać].
a'b|rennen: jĭch ~ zgonić się [wz.]. [czyć].
a'b|richten [wy]uczyć, [wy]ćwi-
A'b|richten *m* nauczyciel.
a'b|rinden (-Rĭndĕn) **Ⓟ**c obierać [obrać] z kory.
a'b|ringen zdobywać [-być] (i-m od *gen.*): jĭch ~ [na]męczyć się.
A'b|riß *m* (Reiĕnung) rys, szkic, plan; (Wuĕ) zarys.
a'b|rollen odwijać [odwinać]; *v/i.* (jn) schodzić [zejść].

a'b|rücken odsuwać [-sunąć]; *v/i.* (jn) = abmarschieren.
A'b|ruf *m* odwołanie *n.*
a'b|rufen odwoływać [-łać]; (aufrufen) wywoływać [-łać].
a'b|runden zaokrąglać [-lić].
a'b|rüsten ~~x~~ rozbrajać [-broić].
a'b|ruttschen (jn) ześlizgiwać [-znać] się.
Abf. *Abt.* für **Abfaß, Abfender.**
A'b|sage *f* odmowa.
a'b|sagen (abschlägig beantworten) odmawiać [-mówić]; (widerrufen) odwoływać [-łać].
a'b|sägen odpilowywać [-ować].
a'b|sammeln zbierać [zebrać].
a'b|satteln rozsiadlać [wz.].
A'b|saß *m* (am **Ⓞ**huĕ) obcas, korek; (der Treppe) zakręć; (in der Rede oder Schrift) ustęć; **Ⓞ** (der Ware) zbyt, odbyt; ~ finden rozchodzić [-zejść] się; ~ **gebiet** *n* targ *m*, miejsce zbytu.
a'b|schaben oskrobywać [-bać]; abgeschabt wytarty.
a'b|schaffen (aufheben) znosić [zniesć]; Gebräuche: usuwać [usunąć]; i-n: wydalać [-lić].
a'b|schälen obierać [obrać] ze skórki ob. z łupiny; jĭch ~ [od-]łupać się.
a'b|schätzen oceniać [-nić].
A'b|schätzer (in *f*) *m* taksator(ka).
A'b|schann *m* szumowiny *f/pl.*
a'b|schäumen zeszumowywać [-mować].
a'b|scheiden (jn) = sterben.
a'b|scheren obstrzygać [-strzydz].
A'b|schem *m* **Ⓟ**g odraza *f*, wstręć (vor *dat.* do *gen.*).
ab|scheu|lich (-szoi'lich) obrzydliwy, wstrętny; **Ⓞ**keit *f* szkaradzieństwo *n.*
a'b|schicken wysyłać [-ślać], wyprawiać [-wić]. **Su.** wysyłka *f.*
a'b|schieben et.: odsuwać [-sunąć]; i-n: wysyłać [wysłać]

- ciupasem; *F v. i.* (fn) odchodzić [odejść].
- A'bschied** (-sz|t) *m* ② *g* pożegnanie *n* (non *dat.* z *instr.*); (Entlassung) odprawa *f*, dymisja *f*; ✕ abszyt; ~ nehmen von *j-m* [po-]żegnać się z (*instr.*); ~ **S** | **besuch** *m* wizyta *f* pożegnalna; ~ **S** | **ge-
such** *n* podanie o dymisję; ~ **S** | **stunde** *f* chwila rozstania się.
- a'bschießen** wystrzeliwać [-lić]; (wegschießen) zestrzeliwać [-lić]; **Preis**: wypuszczać [-ścić]; *fig.* den Vogel ~ zwyciężać [-żyć].
- abschinden** obdzierać [obedrzeć] ze skóry; *fig.* ~ zapracowywać [-cować] się.
- a'bschirren** wyprzęgać [-prządz].
- a'bschlachten** zarzynać [zarzynać].
- A'bschlag** *m* (Weigerung) odmowa *f*; (im Preise) spadek; auf ~ na rachunek; in ~ bringen potracić [-cić]; ~ **S**... na rachunek.
- a'bschlagen** odbijać [-bić]; (ablehnen) odrzucać [-cić]; Angriff: odpierać [odeprzeć]; das Wasser ~ moczyć.
- a'bschlägig** (-szlęg|t) odmowny; ~ beantworten ob. beschneiden odmawiać [-mówić] (*dat.*).
- a'bschleifen** wygładzać [-dzić]; *fig.* *fig.* *fig.* ~ przecierać [przetrzeć] się.
- a'bschließen** zamykać [zamknąć]; Vertrag: zawierać [-wrzeć]; (beendigen) [za]kończyć; *v. i.* [za-, s]kończyć się; ~ **d** ostateczny, stanowczy.
- A'bschluss** *m* zamykanie *n*, zamknięcie *n*; (Beendigung) zakończenie *n*; (e-**s** Vertrag) zawieranie *n*, zawarcie *n*; zum ~ bringen [za]kończyć.
- a'bschmeicheln** pochlebstwem wyludzać [-dzić] (*i-m* od *gen.*).
- a'bschmelzen** (fn) [s]topić się.
- a'bschnallen** odpinać [-piąć].
- a'bschneiden** odcinać [-ciąć]; **haar**: [o]strzydz; **Weg**: skraćć [skrócić]; abgeschnittenes Stüd odcinek *m*, odkrawek *m*.
- A'bschnitt** *m* (abgeschnittenes Stüd) odcinek; (Buch) ustęp; (bes Gebens, der Besichte) okres.
- A'bschnittel** *n* odkrawek *m*.
- a'bschöpfen** zbierać [zebrać].
- a'bschrecken** odstraszać [-szyć]; *fig.* ~ lassen zrażać [-zić] się.
- a'bschreiben** prze-, od-pisywać [-sać]; (abrechnen) potrącać [-cić]; (ablehnen) odmawiać [-mówić].
- A'bschreiber** (*in f*) *m* przepisywacz(ka), kopista (-stka).
- a'bschreiben**: *fig.* ~ nakrzyczeć się [boć].
- a'bschreiten** [z]mierzyć krokami; die Front ~ przechodzić [przejsć] wzdłuż frontu.
- A'bschrift** *f* odpis *m*, kopja.
- a'bschriftlich** w odpisie.
- a'bschuppen** obierać [obrać] z łusek; *fig.* ~ [z]luszczyć się.
- a'bschürfen** [za]drasnąć.
- a'bschüssig** (-szüs|t) spadzisty; **Welt** *f* spadzistość.
- a'bschütteln** strząsać [-snać].
- a'bschwächen** osłabiać [-bić]; (mitbern) [z]łagodzić.
- a'bschwätzen** wyludzać [-dzić] (*i-m*, od *gen.*).
- a'bschweifen**, **a'bschwenken** (fn) zbaczać [zboczyć]. **Su.** dygresja *f*. [(*i-m* od *gen.*.)]
- a'bschwindeln** wyludzać [-dzić].
- a'bschwören**: einen Eid ~ składać [złożyć] przysięgę; den Glauben ~ wyrzekać [-rzec] się wiary.
- a'bssegnen** (fn) odbijać [-bić].
- a'bsfe' hbar** (-zē'bār) dostępny wzrokowi; *fig.* dający się przewidzieć.
- a'bsfehen** 1. *v. t.* obejmować [objąć] wzrokiem; (vorausfehen)

przewidywać [-widzieć]; i-m et.
~ poznawać co po kim (an den
Klugen po czyich oczach), es
auf (acc.) abgesehen h. uwziąć
[boż.] się na (acc.). 2. v/i. ~ von
(dat.) pomijać [-minąć] (acc.);
abgesehen von pominąwszy
(acc.). [bok.]

a'bfelts (-zālc) na boku, na

a'bfenden = abfchiden.

A'bfender (-zēnd^{er}) m ②l, ~in
(~in) f ③c, posyłający (-ca).

a'bfengen opalać (-lic).

A'bfenker m = Afbleger.

a'bfetzbar (-zēcbār) dający się
usunąć; **z'keit** f możliwość
usunięcia.

a'bfetzen (hintegen) składać [złó-
żyć]; (entfernen) odstawiać
[-wić]; **z** sprzedawać [-dać];
ein Kind: odłączać [-czyć];
(unterbrechen) przerywać [-rwać];
v/i. u-, prze-stawać [-stać];
ohne abjuzeten bez przerwy.
Su. złożenie, n z urzędu.

A'bficht f ③b zamiar m; mit
(ohne) ~ = (un)abfichtlich.

a'bfichtlich umyślny; **adv.** (na-)
umyślnie, z umysłu.

a'bficht(s)los przypadkowy.

a'bfteben [u]gotować.

a'bfingen odśpiewywać [-śpie-
wać]. [!-siedzieć.]

a'bfischen Strafe: odsiadywać

absolu t (āpzołū't) bezwzględny,
konieczny; Monarchie: abso-
lutny. [rozgrzeszenie n.]

Absolutio'n (āpzołuc'ō'n) f ③b

absolvtē'ren (āpzołwī'rēn) ②g
rozgrzeszać [-szyć]; zehrurfus:
odbywać [-być]; (endigen) [za-]
kończyć. [osobliwość.]

abfo'nderlich osobliwy; **z'keit** f

a'bfondern oddzielać [-lic];

(vereinigen) odosabniać [-sobnić];
Naturw. wydzielać [-lic]; abge-
fondert osobny; (einsam) sa-
motny.

abforbie'ren (āpžrbī'rēn) ②g
pochłaniać [-chłonać].

Absorptio'n (-zōrpic'ō'n) f ③b
wchłanianie n.

a'bfpannen wyprzęgać [-prządź];
den Körper: [z]nużyć. **Su.** znu-
żenie n.

a'bfparen = abdarben.

a'bfpeifen: ich habe abgesspeist
jestem po jedzeniu; mit leeren
Worten ~ zbywać [zbyć] sło-
wami.

a'bfpenstlig (-szpēnstlīch): ~
machen (dat.) odstręczać [-czyć]
od (gen.); ~ werden (dat.) po-
rzucac [-cić] (acc.).

a'bfperren zamykać [-mknąć].

a'bfpiegeln (sich) odzwierciedlać
[-lic], odbijać [-bić] (się).

a'bfspielen odgrywać [odegrać];
sich ~ rozgrywać [-zegrać] się.

a'bfspinnen uprząść [boż.]; fig.
sich ~ schodzieć [zejść].

a'bfsprechen zaprzeczać [-czyć],
odmawiać [odmówić]; (verab-
reden) omawiać [omówić]; **D**
ujemny. [wac.]

a'bfsprengen odrywać [oder-]

a'bfspringen (sn) zeskakiwać
[-skoczyć]; (sich losstēfen) odrywać
[oderwać] się; (vom Thema)
zbaczać [zboczyć].

a'bfspülen wyplukiwać [-kać];

(wegspülen) odrywać [oderwać].

a'bfstammen pochodzić. **Su.**
pochodzenie n.

A'bfstand m odstęp, odległość
f; (Unterschied) różnica f; ~ neh-
men von (dat.) zaniechać (gen.);
~nahme (-nāmē) f ③b von (dat.)
zaniechanie n (gen.); ~s[ic]ht n
odstępne.

a'bfstatten (-sztātēn): Besuch,
Danf ~ składać [złożyć]
wizytę, podziękowanie.

a'bfstauben, a'bfstäuben obmia-
tać [-mieść] z kurzu; (Klopfen)
[wy]trząpać.

Ab|b|stauber, Ab|b|st|äuber *m* ②1 młotek *f.*

a|b|st|echen Schweine *ustw.*: zarzy-
nać [-rznąć]; Muster: odpunkto-
wywać [-tować]; Rasen: wyty-
czać [-czyć]; *v/i.* odbijać [-bić]
(*gegen acc. od gen.*).

Ab|b|st|echer *m* ②1 wycieczka *f.*

a|b|st|ecken wytyczać [-czyć];
abgesteckte Richtung: wytyczna.

a|b|st|eh(e)n (fn) odstawać [-stać];
~ von (*dat.*) odstępować [-sta-
pić] *od (gen.)*.

a|b|st|eigen (fn) schodzić [zejść];
(*einführen*) zajeżdżać [-jechać];
~be Linie linia zstępną.

Ab|b|st|eigel|quartier *m* mieszkanie
tymczasowe.

a|b|st|ellen usuwać [usunąć];
Maschine: wstrzymywać [-mać].

a|b|st|empeln ostemplowywać
[-lować].

a|b|st|erben obumierać [-mrzeć];
Stieber: [s]trętwieć; & zamierać

Ab|b|st|ich *m* różnica *f.* [[-mrzeć].]

Ab|b|st|ieg (-sztik) *m* ②g scho-
dzenie *n.* [balotować nad kim.]

a|b|st|immung glosować: über j-n ~

Ab|b|st|immung *f* głosowanie *n.*;
jur ~ bringen poddawać [-dać]
pod głosowanie.

Ab|b|st|in|er (äpst|in|er) *m*
②1, ~in (~|n) *f* ③c eleuteryk
(-ryczka).

a|b|st|oßen odtrącać [-cić]; Haut
ustw.: zrzucać [-cić]; *v/i.* (fn)
↓ odbijać [-bić] (*vom Ufer od*
brzegu); ~b *fig.* odrażający.

a|b|st|rafen [u]karać.

ab|st|ra|b|ren (äpst|rah|ren) ⑤g:
~ von (*dat.*) nie uwzględniać
[-nić] (*gen.*).

ab|st|ra|kt (äpst|rah|kt) oderwany.

a|b|st|rapazieren [z]niszczyć;
sich ~ zamećzać [-czyć] się.

a|b|st|reifen ściągać [-gnać],
zdejmować [zdjąć]; *fig.* pozby-
wać [-być] się (*gen.*).

a|b|st|reiten zaprzeczać [-czyć].

Ab|b|st|rich *m* umniejszenie *n.*

a|b|st|römen (fn) odpływać
[-ynąć]. [niować.]

a|b|st|ufen (-sztüfen) ⑤a [u]stop-}

a|b|st|umpfen (-sztümpfen) ⑤a
stępiąc [-pić].

Ab|b|sturz *m* (Steile) przepaść *f.*;
(des Wassers *ustw.*) spad.

a|b|st|ürzen spadać [spaść].

a|b|st|uchen przeszukiwać [-kać].

Ab|b|su|b *m* ②g' odwar.

ab|f|u|rb (äpzu|rt) = abgestimmt.

Ab|f|e|ß (äpse|ß) *m* ②h' wrzód.

Abt (äpt) *m* ②d opat.

a|b|t|akeln ↓ (-täke|n) ⑥f
rozstrajać [-stroić]; *fig.* abge-
tafelt oklepny, stary.

Abtel (äpta|) *f* ③b opactwo *n.*

Ab|t|eil *m* (b|d. ⑦) przedział.

a|b|t|eilen prze-, roz-dzielać
[-lić].

Ab|t|eilung *f* rozdział *m* (a. e-s
Buches): (Zeit) część; (Truppen-
2) oddział *m.*; (e-s Amtes *ustw.*)
oddział *n.*, biuro *n.*, departa-
ment *m.*; ~s|vorstand *m* naczelnik
departamentu *od.* oddziału.

a|b|t|eufen (-toif|en) ⑥a pogłę-
biać [-bić].

Abt|l|ffin (äpt|s|fin) *f* ③c ksieni.

a|b|t|önen = abtufen.

a|b|t|öten umartwiać [-twić].

a|b|t|ragen (wegtragen) odnosić
[-nieść]; (vom Tisch) zbierać
[zebrać]; Gebäude: [z]burzyć;
Schulden: spłacać [-cić]; Reiber:
znosić [znieść]. *Su.* (e-r Schuld)
splata *f.* [wy.]

a|b|t|räglich (-träck|lich) szkodli-}

a|b|t|reiben odpędzać [-dzić];
Leibesfrucht: spędzać [-dzić].

a|b|t|rennen odpruwać [-pruć];
(absondern) oddzielać [-lić].

a|b|t|retbar dający się odstąpić.

a|b|t|retfen od-, wy-deptywać
[-tać]; (überlassen) odstępować
[-stąpić]; *v/i.* (fn) (geben) ustę-

pywać [-stąpić]; *Thema.* schodzić [zejść].

Abtrieb *m* spęd.

ab|trinken nadpijać [-pić].

Abtritt *m* (Abort) wychodek; (Abgang) odejście *n*.

ab|trocknen osuszać [-szyć]; *v/i.* (fin) wysychać [-schnąć].

ab|trotten *F* (fin) wynosić [wynieść] się.

ab|tropfen, -tröpfeln (fin) skapywać [skapnąć].

ab|troffen wymódz [bość.] (uporem) (i-m na *loc.*).

ab|trumpfen [za]bić kozę; *fig.* [z]besztać, zmywać [zmyć] głowę (*dat.*).

ab|trünnig (-trünnig) odszczepiony; ~ werden przemieszczać [sprzeniewierzyć] się; **Ze(r)** (z[ę]g[ę]r) *m* ① odszczepieniec, przemieszczanie; **Zeit** *f* odstępstwo *n*.

ab|tun zdejmować [zdjąć]; (beendigen) załatwiać [-wić]; (töten) zabijać [-bić]; damit ist's (nicht) abgetan na tem (nie) koniec; er ist ein abgetaner Mann zakończył swą karierę.

ab|urteilen (Urteil fällen) [za-] wyrokować; (verurteilen) zasądzać [-dzić]. [od *gen.*].

ab|verlangen [za]żądać (i-m)

ab|wägen [z]ważyć.

ab|wählen odwalać [-lić]; *fig.* uwalniać [uwolnić] (von *dat.* od *gen.*).

ab|wandeln Gram. odmieniać [-nić]. *Su.* konjugacja *f*.

ab|warten [za]czekać na (*acc.*).

ab|wärts (-wärt) na dół; es geht mit ihm ~ podupada. [(-myć)].

ab|waschen ob-, z-mywać

ab|wechseln zmieniać [-nić] (się); następować [-stąpić] (mit *dat.* po *loc.*); ~d zmienny; *adv.* na przemian. *Su.* odmiana *f*, zmiana *f*.

Ab|weg *m* zła droga *f*, manowiec; auf ~e geraten schodzić [zejść] na manowce.

Ab|wehr *f* obrona; (-s Angriff) odparcie *n*.

ab|wehren odpyrać [odeprzeć]; fliegen *usw.*: odpędzać [-dzić].

ab|weihen 1. (fin) zbaczać [zboczyć]; (sich unterscheiden) różnić się; (vom Thema, Geseg *usw.*) odstępować [-stąpić]. 2. ② n ②1 rozwołnienie.

ab|weihen spasać [rasać].

ab|weisen odprawiać [-wić]; Gesuch: odrzucać [-cić]. *Su.* odprawa *f*.

ab|wendbar (-wēntbār) dający się odwrócić. [ciąć.]

ab|wenden odwracać [-wró-]

ab|wendig (-wēndig): ~ machen (*dat.*) odciągać [-gnać] (od *gen.*).

ab|werfen zrzucić [zrzucić] (von sich z siebie); Augen: przynosić [-nieść].

ab|wesend (-wēzənt) nieobecny; (gestreut) nieprzytomny.

Ab|wesenheit *f* nieobecność.

ab|weken scierać [zetrzeć].

ab|wickeln związać [zwinąć]; Geschäft: [do]prowadzić do końca; sich gut ~ dobrze się układać [ulożyć].

ab|wiegen (-wīgēn) ①f uspakajać [uspokoić].

ab|wiegen odważać [-żyć].

ab|winden związać [zwinąć].

ab|winken dawać [dać] znak odmowny. [trzeć, zetrzeć.]

ab|wischen ob-, ścierać [obe-]

Ab|wischlappen *m* ścierka *f*.

ab|zahlen spłacać [-cić].

ab|zählen odliczać [-czyć]; an den Fingern ~ policzyć na palcach; das kann man sich an den Fingern ~ to rzecz prosta.

Ab|zahlung *f* spłata; auf ~ na raty; ~s|geschäft *n* handel *m* na raty.

a'bzapfen wytaczać [-toczyć].
a'bzäumen rozkiewać [-znąć].
a'bzäunen odgradzać [odgrodzić]. [(fu) [wy]chudnąć.]
a'bzehren [wy]niszczyć; v/i.
A'bzehrung f suchoty pl.
A'bzzeichen n o(d)znaka f.
a'bzzeichnen odrysowywać [-sować]; (mit Abzeichen versehen) odznaczać [-czyć].
A'bzzieh|bild n odbijanka f.
a'bzziehen ściągać [-gnąć]; Gut: zdejmować [zdjąć]; (ablenken) odciągać [-gnąć]; Waagemesser: obciążać [-gnąć]; v/i. (fu) (weggehen) odchodzić [odejść].
a'bzzielen zmierzać [-rzyć] (auf acc. do gen.).
a'bzirkeln wycerklować [wół.].
A'bzug m (Abfahrt) wyjazd; X wymarsz; (des Wassers) ujście n; (am Gewehr) cyngiel; (vom Preise) opust; Zw. odbitka f; nach ~ (von dat.) po odtrąceniu (gen.); in ~ bringen potraczać [-cić].
A'bzug|bier n lekkie piwo.
a'bzüglisch (-cükliſch) (gen.) potraciwszy (acc.).
A'bzugs|rohr n dren m.
a'bzwicken (-cwäk'en) 15 a urywać [urwać].
a'bzweigen (-cwäig'en) 15 a zbaczać [zboczyć]. Su. odnoga f.
a'bzwicken = abknöpfen.
a'bzwingen = abnötigen.
acc... f. Aff..., Affz...
Acc... f. Aje... [to co innego!]
ach (äch) ach!; ~ so! więc tak!;
Achä't (äch'ä't) m 2g agat.
Achilles|ferse (äch'i'les) f pięta achillesowa. [kolami.]
Achse (ä'ks'e) f 3b oś; per ~
Achsel (ä'ks'e) f 3d łopatka; über die ~ ansehen [po]patrzeć z góry na (acc.); auf die leichte ~ nehmen [z]lekceważyć; ~ band n 2a naramiennik m,

szlifa f; ~grube, ~höhle f pacha; ~träger(in f) m obłudnik (-dnica); ~zucken n zzymanie ramionami.

A'chsen... osiowy, osi.

acht¹ (ächt) 1. ośm, ośmioro; in (oder binnen) ~ Tagen w ciągu tygodnia; über ~ Tage za tydzień; vor ~ Tagen tydzień temu. 2. 2 f 3b ósemka.

Acht² (ä) f 3b 1. (Wann) banicja; in die ~ erklären oder tun = ächten. 2. (Aufmerksamkeit) uwaga, bacność; sich in 2 nehmen vor (dat.) wystrzegać się (gen.); nimm dich in 2! miej się na bacności!; et. außer 2 lassen nie zważać na (acc.); f. a. achtgeben.

a'cht... in 8ffn ośmio...

a'chtbar (ächtbär) szanowny; 2keit f szanowność.

a'chte (ächt^o) der ~ ósmy.

A'chtleck (ächtlek) n 2g¹ ośmiobok m; 2ig ośmiokątny.

A'chtel (ächt^e) n 2l ósma część f, ósemka f; ♪ = ~note f ósemka f.

a'chten (äch'ten) 15c [u]szanować, poważać; ~ (halten) für (acc.) uważać za (acc.); ~ auf (acc.) = achtgeben.

ä'chten (ä'cht'en) 15c wywoływać [-łać] z kraju, obkładać [obłożyć] banicją.

a'cht|geben, -haben u-, z-ważać (auf acc. na acc.); gib acht!, hab acht! bacność!, uważaj!

a'cht|los nieuwważny, niedbały.

A'cht|losigkeit f nieuwaga, niedbalstwo n.

a'cht|sam uważny; 2keit f uwaga.

A'chtung f (Aufmerksamkeit) uwaga; ~! bacność!; (Schachtung) uszanowanie n, poważanie n.

A'chtung f banicja.

a'chtung|einflößend, -gebietend wywołujący poważanie.

a'chtungs... : ~voß przejęty poważaniem; in Briefen: z poważaniem; ~wert, ~würdig godny poważania.

a'chtzig (ä'čcīč) ośmdziesiąt; **zer(in f) m** (~g^oR[īn]) ②l ③c ośmdziesięciolecie(a).

ä'chzen (ä'čc^on) 1. ①b e [zaj]ęczęc. 2. ② n ②l jęk m.

Ä'cker (ä'k^or) m ②j rola f; ~... rolny, rolniczy; ~bau m rolnictwo n; ~bau treiben uprawiać rolę; ~bauer m rolnik; ~baultreibend rolniczy; ~felb n = Äcker; ~s|mann m ②a rolnik. [2. ② n ②l orka f.]

a'ckern (ä'k^orn) 1. ①b [z]orać.

Äck... f. Äkt... und Äkz...

a. D. abt. für außer Dienst.

Ä'dams|apfel (ä'däms-) m grdyka f. [[-dac].]

addie'ren (ädī'ren) ①g dodawać

Additio'n (ädjč'p'n) f ③b dodawanie n.

ade' (ädē) = adieu.

Ä'del (ä'd^ol) m ②l (o. pl.) szlachectwo n; (Edeleute) szlachta f; fig. szlachetność f; von ~ sein pochodzić ze szlachty.

a'delig (~līč) szlachecki; **ze(r)** (~līg^o[R]) m ②l szlachcic.

a'deln (ä'd^oln) ①b nadawać [-dac] szlachectwo (dat.); (ver-ebe|n) uszlachetniać [-nić].

Ä'dels... szlachecki; ~brief m dyplom szlachecki; ~herr-schaft f możnowładztwo n.

Ä'dellstand m = Äbel; in den ~ erleben = abeln.

Ä'der (ä'd^or) f ③d żyła; fig. żyłka; goldene ~ hemoroidy pl.; zur ~ lassen puszcząć [-ścić] krew; ~haut f naczyńiówka.

Ä'der|laß... (~läs...) : ~eisen n, ~schnäpper m puszczadło n.

ä'dern (ä'd^orn) ①b [wy]żyłować.

Ädhäsi'o'n (äthēzi'p'n) f ③b przyczepność.

adieu' (ädī'p') żegnaj!; (zu vielen) ~ cie!; i-m ② sagen [po]żegnać (acc.).

Ä'djektī'v (ä'tjēktī'f) n ②g^l przymiotnik m; **Äfch** (~wīsz) przymiotnikowy.

Ädjuta'nt (ätjtä'nt) m ③a ad-jutant; ~en... adjutancki.

Ä'dler (ä'dl^or) m ②l orzeł; (tun-ger) orle n; ~... orli; ~welb-chen n orlica f.

a'dlig (ä'dlīč) = abelig.

Ädministratio'n (ätmīnīsträ-cj'n) f ③b administracja, zarząd m; **Ädministratī'v** (~tj'f) administracyjny; **Ädministrä'tor** (~nīsträ'tj^or) m ⑥d zarządca.

Ädmira'l (ätmīrā'l) m ②g^l admirał; **Ädmiralität** (~rālität) f ③b admiralicja.

adoptie'ren (ädöptī'ren) ①g przybierać [-brać], przysposabiać [-sobić]; **Adoptio'n** (~č'p'n) f ③b przysposobienie n, przybranie n.

Adoptī'v... (~tj'f) przybrany.

Ädre'ß... (ädre'ß...) adresowy; ~buch n księga f adresowa.

Ädressa'nt (ädresä'nt) m ③a, ~in (~īn) f ③c wysyłający (-ca).

Ädressä't (ädresät) m ③a, ~in (~īn) f ③c adresat(ka).

Ädre'sse (ädres's^o) f ③b adres m.

Ädressie'ren (ädresī'ren) ①g [za]adresować (an acc. do gen.).

Ädria'tisches Meer (ädriät'īsz^os) Adrjatyk m.

Ädve'nt (ätwē'nt) m ②g ad-went; ~(s)... adwentowy.

Ädver'b (ätwē's^op) n ⑥e przy-słówek m; **ädverbia'l(īsch)** (ät-wērbīä'lī[sz]) przysłówkowy.

Ädvo'kät (ätwökät) m ③a ad-wokat; ~en... adwokacki.

Ädvo'katu'r (~kä'tū'a) f ③b ad-wokactwo n. [lotnik.]

Äronau't (äronau't) m ③a

Aeroplā'n (aeroplā'n) *m* ②g latawiec.

Affā're (āfā're) *f* ③b sprawa.

Affe (ā'fē) *m* ③a małpa *f*; *F* = Rausch.

Affe'kt (āfē'kt) *m* ②g afekt, wzburzenie *n*: **affektie'ren** (āfēkti'ren) ⑥g udawać; **affektie'rt** (āti'rt) przesadny, zmanierowany; **Affektie'rtheit** *f* przesada.

ā'ffen (ā'fēn) ⑥a (nachahmen) małpować; (spotten) [za]kpić z (*gen.*).

ā'ffen... małpi: **Lartig** małpowaty; **Ittebe** *f* ślepa miłość.

affizie'ren (āfizi'ren) ⑥g naruszać [-szyć].

A'frika (ā'frika) *n* ⑧b Afryka *f*;

Afrika'ner (āfrika'nēr) *m* ②l,

~in (ā'in) *f* ③c Afrykańczyk (-kanka); **afrika'nisch** (ā'fisz) afrykański.

A'fter (ā'fēr) *m* ②l zadek, otwór odchodowy; ~... oft pośledni, mierny; **~bildung** *f* niewłaściwe wykształcenie *n*; **~geburf** *f* poród *m* pośladkowy; **~mieter** (in *f*) *m* podnajemca (-czyni); **~rede** *f* obmowa; **~weisheit** *f* fałszywa mądrość.

Age'nden (āgē'ndēn) *f/pl.* zakres *m* działania. [nik *m.*]

A'gens (ā'gēns) *n* ⑥h czyn-}

Agent (āgē'nt) *m* ③a agent;

Agentu'r (āgēntū'r) *f* ③b agencja.

Agī'de (āgī'dē) *f* ③b opieka.

A'gio ④ (ā'ziō) *n* ⑥i ażjo.

Aglet' (āglāt') *m* ②g orlik.

A'gnes (ā'gnēs) *f* ⑧h Agnieszka; *dim.* Jagusia.

Agra'ffe (āgrā'fē) *f* ③b agrafka.

A'gram (ā'grām) *n* ⑧a Zagrzeb *m*.

Agra'r... (āgrā'r...) agrarny.

Agra'rier (āgrā'rier) *m* ②l agrariusz.

Ägg'pten (āgē'ptēn) *n* ⑧g Egipt *m*; **Ägg'pter** (ā'ptēr) *m* ②l, ~in

(~in) *f* ③c Egipcjanin(-cjanka); **ägg'ptisch** (ā'tisz) egipski.

A'hle (ā'le) *f* ③b szydło *n*.

A'hilkirische (ā'i-) *f* czeremcha.

Ahn (ān) *m* ④d antena, przedek. [Su. kara *f.*]

a'hnden (ā'ndēn) ⑥c [u]karać.

A'hne (ā'nē) 1. *m* ③a = Ahn.

2. *f* ③b prababka, antenatka.

ā'hneln (ā'nēln) ⑥f (*dat.*) być podobnym (do *gen.*). [|-czuć.]

a'hnen (ā'nēn) ⑥a przeczuwać

A'hnen...: **~probe** *f* wywód *m* szlachecka; **~stolz** *m* duma *f* szlachecka; **~tafel** *f* tablica genealogiczna.

A'hnl/fran *f*, **~herr** *m* = Ahn(e).

ā'hnlisch (ā'nliš) (*dat.*) podobny

(do *gen.*); ~ machen (*dat.*) upodobniać [-nić] (do *gen.*); ~ sehen

(*dat.*) być podobnym (do *gen.*);

~keit *f* podobieństwo *n* (mit *dat.* do *gen.*).

A'hnung (ā'nūng) *f* ③b przeczu-

cie *n*; keine ~ haben von (*dat.*)

pojęcia nie mieć o (*loc.*); ich

hatte keine ~ davon ani przez

myśl mi nie przeszło, ani mi

się nie śniło; **~los** niczego

się nie domyślając; **~svermö-**

gen *n* dar *m* przeczuwania;

~svoll przeczuwający.

A'horn ④ (ā'hörn) *m* ②g klon,

jawor; ~... jaworowy.

A'hre (ā're) *f* ③b kłos *m*; in ~n

schließen [zakłosić się.

A'hren...: **~lese** *f* pokłosie *n*; **~**

reich kłosisy.

Akademie' (ākādēmi') *f* ⑥f

akademja; **Akade'miker** (ā

dē'mīkēr) *m* ②l akademik;

akade'misch (āmisz) akade-

micki. [m akacja *f.*]

Aka'zie (ākā'zie) *f* ③b, ~n/baum;

Akko'rd (ākō'rt) *m* ②g akord;

☉ ugoda *f*; in ~ arbeiten pra-

cować za ugoda; **~arbeit** *f*

praca za ugoda.

akkordie'ren (äkkördi'r'en) 16g
układać [ulożyć] się względem
(gen.).

akkredite'ren (äkkrediti'r'en) 16g
= beglaubigen; **Akkreditiv**
(~ti'f) n 2g¹ = Beglaubigungsb-
schreiben.

akkura't (äkurä't) = genau.

Akkusativ (ä'kuzati'f) m 2g¹
czwarty przypadek.

Akroba't (akrobä't) m 3a li-
noskoczek.

Akt (äkt) m 2g akt.

Akte (ä'kte) f 3b akt m; ~n/heft
n plik m aktów; ~n/mäßig
według aktów; ~n/mensch m
biurokrata; ~n/stück n = Akte.

Aktie (ä'kie) f 3b akcja; ~n...
akcyjny; ~n/Inhaber, **Aktio-
nä'r** (äktiönä'r) m 2g¹ ak-
cjonariusz.

akti'v (äkti'f) 1. czynny. 2. 2
2g, ~um (~ti'wüm) 6k n 3ram.
strona f czynna.

Akti'va (~wä) pl. stan m czynny.

Aktivität (äktiwität) f 3b stan
m czynny; ~s... aktywalny.

Aktua'r (äktuä'r) m 2g¹ ak-
tuarusz.

aktue'll (~š'f) aktualny. [ny.]

akn'ftisch (akü'stisch) akustycz-)

aku't (akü't) ostry.

Akze'nt (äkeš'nt) m 2g akcent.

akzentue'ren (äkečntü'r'en) 16g
[za]akcentować, z naciskiem
wymawiać [-mówić]; *fig.* z na-
ciskiem podnosić [-nieść].

Akze'pt (äkeš'pt) n 2g ak-
cept m; **Akzeptant** (äkeš-
tä'nt) m 3a akceptant; **akzep-
tie'ren** (~ti'r'en) 16g [za]ak-
ceptować.

Akzide'nien (äkeidiš'neien) n/pl.
przynależności f/pl.

Akzi'se (äkei'ze) f 3b akcyza;
~n... akcyzowy.

Alaba'st'r (alabä'st'er) m 2l
alabaster; ~n... alabastrowy.

Ala'rm (älä'rm) m 2g¹ alarm;
~n... alarmowy; **alarmie'ren**
(älärm'i'r'en) 16g [za]alarmo-
wać. [~n... alunowy.]

Alau'n (aläu'n) m 2g¹ alun;
al'bern (äl'ber'n) niedorzeczny,
durny; ~heit f niedorzeczność.

Al'bum (äl'büm) n 6l album m;
~n... albumowy; ~blatt n kartka
f pamiątnika.

Al'ge (äl'ge) f 3b glon m;
(pl.) wodorosty m/pl.; ~n... glo-
nowy, glonów.

Alime'nt (alimē'nt) n 2g utrzy-
manie.

Al'i'nea (ali'nēä) n 6i nowy
ustęp m.

Al'kohol (äl'kohöl) m 2g¹ al-
kohol; **alkoho'lisch** (älkohö-
lišz) alkoholowy.

Alko'ven (älkö'wen) m 2l al-
kierz, nyza f.

all (äl) 1. wszystko; vor ~em
przedewszystkiem; ~e Stunden
(ründlich) co godzinę; ~es in
~em wogóle, razem. 2. ~e F
(äl'e): ~ sein skończyć się; ~
werden kończyć się. 3. **All** n
2g = Weltall.

all... meist wszech...; **al'bendlich**
co wieczór; **al'bekannt** po-
wszechnie znany; **al'bellie'bt** po-
wszechnie lubiany; **al'da** = da;
~**deutsch** wszechniemiecki; ~
do'rt = dort.

Allee' (älē') f 3b aleja.

Allegorie' (ällegori') f 6f ale-
gorja; **allego'risch** (älgorišz)
alegoryczny.

allei'n (älai'n) 1. a. sam (jeden).
2. *ej.* ale, jednak; nicht ~, son-
bern auch nie tylko, lecz także.
allei'n... oft wyłączny, jedyny;
~**herrschaft** / samowładztwo n;
~**herrscher** m sar. władca; ~
~**stehend** samotny; ~**verkauf** m
monopol.

allei'nig (älai'nich) jedyny.

a'lle|ma'l każdym razem, zawsze; ein für ~raz na zawsze.

a'llen|sa'ß ewentualnie, co najwyżej. [tualny.]

a'llen|sa'ßig (-fä'lych) ewen-)

a'llen|ha'lben wszędzie.

a'ler... (ä'ler...) in 8figu mit

superl. verstärkend: ze wszyst-

kich naj...; ~di'ngs w samej

rzeczy, prawda; zu ~er'st prze-

dewszystkiem; ~ha'nd wsze-

laki, wszelkiego rodzaju; 2het-

ligen(geft) n Wszystkich Świę-

tych; ~hel'ligft przenajświę-

szy; daß 2het'ligfte przenaj-

świętszy sakrament m; 2-

hö'chft (Seiner Majestät) Najja-

śniejszego Pana; ~lei' (~läi')

= ~hand; ~le'gt najosta-

tniejszy; (~äußerst) najdalszy;

~le'bft miluchny; ~me'ft(ens)

najwięcej, najczęściej; zu ~

mei't najczęściej; ~o'rten, ~

o'rts wszędzie; 2see'len(tag m)

n dzień m zaduszny, zaduszki

pl.; ~set'fs (-zä'tc) z wszech-

stron; ~u'ntertän'igftnajniższy;

~wä'rfs (-wä'rc), ~we'ge(n), ~

we'gs ~orten.

a'lle...: ~fa'mt wszyscy (ober

wszystkie) razem; ~wel'l(e),

~zet'f zawsze.

Äl|ler|we'lts... całego świata;

~bürger m kosmopolita.

all...: 2ge'genwart f wszech-

obecność; ~ge'genwärtig

wszechobecny; ~gema'ch zwol-

na; ~gemei'n ogólny; (gefamt)

powszechny; im ~gemeinen

w ogóle; 2gemei'nheit f ogól-

ność; powszechność; ~gewa'l-

tig wszechpotężny; ~gü'tig

wszechdobry; ~hie'r = hier.

Alli'a'nz (ä'l'g'nc) f 3b sojusz m.

Alli'a'for (ä'l'gä'tör) m 6d all-

gator.

Alli'e'rte(r) (ä'l'i'rte[r]) m 6l

sojusznik.

all...: ~jä'hrlich coroczny; 2-

macht f wszechmoc; ~mä'chtig

wszechmocny; ~mä'hlich po-

wolny; adv. zwolna; ~mo'nat-

lich co miesiąc; 2mutter f

(Natur) wszechmatka; ~nä'cht-

lich co noc.

All'o'tria (ä'l'otriä) f 6e (o. pl.)

figle m/pl.; ~treiben broić.

all...: ~seitig wszechstronny;

~stü'ndlich co godzina; ~tä'g-

lich codzienny, powszedni; 2-

tags... powszedni, zwyczajny;

~übera'llwszędzie a wszędzie;

2vater m wszechojciec, Bóg;

~wel'se wszechmądry; ~

wi'ssend wszechwiedzący; 2-

wi'sser(in f) m wszystko wie-

dzący (-ca); ~wö'chentlich ty-

godniowy, co tydzień; ~zet'f

zawsze; ~zu, ~zul'se'hr, ~zu-

vie'l zbyt(nio).

Älm (älm) f 3b hala.

Ä'l'mosen (ä'l'mpən) n 2l jal-

mużna f; ~büchse f skarbonka.

Ä'loe ♀ (ä'løe) f 3b aloes m;

... aloesowy.

Ä'l'ois (ä'l'ois) m 6c Alojzy.

Älp¹ (älp) m 2g, Ä'lp|drücken

n zmora f. [bie ~en Alpy pl.]

Älb² (ä), ~e (e) f 3b góra;|

Ä'lpen... (ä'lpen...) alpejski; ~

bewohner(in f) m Alpejczyk

(-ejka); ~glühen n zaognienie.

Älphabe't (ä'lfabē't) n 2g abe-

cadło; 2fch (~fz) abecadłowy.

Älpini'ft (ä'lpin'i'st) m 3a tater-

nik.

Ä'lpler (ä'lpl'er) m 2l, ~ln (~ln)

f 3c = Älpenbewohner(in).

Älrau'n (ä'lrau'n) m 2g pckrzyk.

als (äls) (Zeit) gdy, kiedy; (Wer-

gleich) nach pos. jak, nach comp.

niż, (a)niżeli oder od mit gen.;

~ daß aniżeli; ~ ob, ~ wie

jak(o)by; sowoh! ... ~ auch tak

... jak; ~ba'ld zaraz, wnet;

~da'nn potem.

a' lso (ä' lzo) tak; (folglich) więc, przeto; ~ba' ld, ~glei' ch = alß-bald.

alt¹ (ält) ⑩² stary; (früher) dawny; (altertümlich) starożytny; zehn Jahre ~ dziesięć lat liczący; wie ~ bist du? ile masz lat?; ich bin zehn Jahre ~ mam dziesięć lat; wir sind gleich ~ jesteśmy w równym wieku; sehr ~ prastary; ~ werden [ze]starzyć się; ~er Kram starzyzna f; ~er Kunstgegenstand antyk; ~er Mann starzec; ~es Mädchen starowina m; ~es Mütterchen staruszka f; beim ~en bleiben (po)zostawać [-stać] jak było.

Alt² ♪ (..) m ②g alt.

Alta'n (ältä'n) m ②g¹, ~el (..) f ③b balkon m.

Alta'r (ältä'r) m ②e ołtarz; ~... ołtarzowy.

a' lt...: ~backen czerstwy; ~deutlich staroniemiecki.

Altenteil n dożywocie.

Alt(e'r¹) (ält^o[r]) m ⑨l stary, staruszek; die Alten pl. starożytni.

Alt(er)² (ält^or) n ②l (Lebensalter) wiek m; (Langjährigkeit) starość f; vor 28 przed laty; von 28 her oddawna; wir sind gleichen ~s jesteśmy rówieśnikami.

a' ltern (ält^orn) ⑩b (h. u. {n}) [ze]starzyć się.

Alt(er)s...: ~genosse m, ~genossin f rówieśnik (-śniczka); ~klasse f powołanie n; ~präsident m przewodniczący po starszeństwie; ~Schwäch zgrzybiały; ~schwäche f zgrzybiałość, uwiąd m starczy; ~versicherung f ubezpieczenie n na starość; ~vorrang m starszeństwo n.

Alt(ert)um (ält^ortüm) n ②b starożytność f; ~siforscher m archeolog. [żytny.]

a' ltertümlich (..tümlich) staro-

ält(este(r)) (ält^ost^e[r]) m ⑨l starszy.

a' lt...: ~fränkisch = altmobißch; 2geige ♪ f altówka; 2gefell m podmajstrzy; ~gläubig starowierczy; 2gläubige(r) m starowierca; ~hochdeutsch staro-górnoniemiecki.

Alt(st)in (ältstⁱⁿ) f ③c altystka.

a' lt/klug przemądry.

ältlich (ältlich) podstarzały.

a' lt...: 2meister m arcymistrz; ~mobißch staroświecki; ~mobißches Wesen staroświeczyzna f; 2stimme f alt^om; ~testamentlich starozakonny; ~väterlich (-f^or^{is}sz) = altmobißch; 2wel'ber/sommer m babie lato n.

Alumi'nium (alumⁱn^{ium}) n ⑥l aluminium; ~... aluminiowy.

am (äm) = an dem (f. an 1); ~besten najlepszy, adv. najlepiej.

Amalga'm (amälgä'm) n ②g¹ amalgamat m.

Ama'lie (amä'lie) f ⑨d Amelia.

Amazo'ne (amäc^on^o) f ③b amazonka. [wadło n.]

Amboß (ä'mböß) m ②h¹ ko-

Ambula'nz (ambulä'nc) f ③b ambulans m; ~... ambulansowy.

A'melise (ä'mälz^o) f ③b mrówka; ~n... mrówczy; ~nlbär, ~n: freffer m mrówkojad; ~nlhau: fe(n) m mrowisko n.

Ame'rika (am^erⁱkä) n ⑧b Ameryka f; Amerika'ner (am^erⁱkä'n^er) m ②l, ~in (..in) f ③c Amerykanin (-kanka); ameri: ka'nisch (..n^{is}sz) amerykański.

A'mme (ä'm^o) f ③b mamka; ~nlmärchen n bajka f. [m.]

A'mmer (ä'm^er) f ③d trznadel

Ammonia'k (ämonⁱä'k) n ②g amoniak; ~... amoniakowy.

Amnestie' (ämⁿestⁱ) f ⑥f ulaskawienie n.

amortisie'ren (am^ortizⁱ'r^on) ⑩g amortyzować.

A'mpel (ä'mpəl) *f* ③d lampka.
A'mpfer ♀ (ä'mpfer) *m* ②l
 szczaw; ... szczawiowy.
Amphi'bie (ämfi'bie) *f* ③b płaz
m; Znlartig płazowaty.
Amphi'theater (ämfi't-) *n* amfi-
 teatr *m*.
amputie'ren (ämpu'ti'ren) ⑥g
 odejmować [odjąć], odcinać
 [odciąć].
A'mfel (ä'mzəl) *f* ③d kos *m*;
 ~feld *n* Kosowe Pole.
Amt (ämt) *n* ②a urząd *m*;
 (Stelle) posada *f*; (Bezirk) okręg
m; Ref. nabożeństwo: AuSwär-
 tigeš ~ urząd spraw zagranicz-
 nych; von ~ wegen z urzędu.
amtie'ren (ämti'ren) ⑥g urzę-
 dować.
a'mtlīch (ä'mtlīch) urzędowy.
A'mtlmann *m* ②a justycjarzusz.
A'mts... urzędowy; ~alter *n*
 starszeństwo w urzędzie; ~
 antritt *m* objęcie *n* urzędu;
 ~befugnts *f* kompetencja; ~be-
 werber *m* kandydat; ~bejirk
m okręg, powiat; ~blatt *n*
 dziennik *m* urzędowy; ~bruber,
 ~genoffe *m* kolega: ~entfetzung
f złożenie *n* z urzędu; ~gericht
n sąd *m* (pierwszej instancji):
 ~kteid(ung) *f* *n*, ~tracht *f* munda-
 tur *m*; ~richter *m* sędzia powia-
 towy; ~schreiber *m* kancelista;
 ~stube *f*, ~stimmer *n* kance-
 larja *f*; ~vorsteher *m* naczelnik
 urzędu; ~wohnung *f* mieszka-
 nie *n* przywiązane do urzędu.
amüsa'nt (ämüjä'nt) zabawny.
amüste'ren (zi'ren) ⑥g (sich)
 [za]bawić (się).
an (än) 1. *prp.* (wo?) *dat.*, (wohin?)
acc.: przy (*loc.*), u (*gen.*), na (*acc.*,
loc.), za (*acc.*, *instr.*), do (*gen.*) u. a.;
 Brief an list do; an der Weich-
 sel nad Wisłą; an Gott glauben
 wierzyć w Boga; an hundert
 Mann około stu ludzi; an

Scharlach erkranken (sterben)
 na szkarlatynę zachorować
 (umrzeć); dieš ist an (und für)
 sięch wichtig to samo przez się
 ważna sprawa; Mangel (Über-
 fluš) an brak (obfitość) (*gen.*);
 an Sonntag w niedzielę; an
 1. Mai pierwszego maja; an
 Morgen porankiem. 2. *adv.*
 von ... an od (*gen.*); von heute an
 od dzisiaj; von jezt an odtąd.
a'n... przy..., do..., u...
analo'g (änql'k) analogiczny.
Analy'se (änli'ze) *f* ③b rozbiór *m*;
analy'se'ren (änzi'ren) ⑥g
 rozbiierać [rozebrać]; **Analy'tik**
 (änli'tik) *f* ③b analityka;
analy'tisch (änliš) analityczny.
Ananas (änänäs) *f* ②i¹ ob. unb.
 ananas *m*; ... ananasowy.
Anarchie (änärchi') *f* ⑥f bez-
 rząd *m*; **anarchisch** (änärchiš)
 anarchiczny; **Anarchi'st** (änär-
 chi'st) *m* ③a, ~in (änin) *f* ③c
 anarchista (-stka).
Anato'm (änat'p'm) *m* ③a anat-
 om; **anato'misch** (ät'p'miš)
 anatomiczny.
a'n|bahnen [u]torować.
A'n|bau *m* uprawa *f*; ▲ przy-
 budowa *f*.
a'n|bauen ▲ uprawiać [-wić],
 zasiewać [-siać]; ▲ przy-
 budowywać [-dować]; sich ~
 osiadać [osiąść].
a'n|befehlen = befehlen.
A'n|beginn *m* = Beginn.
a'n|behalten zatrzymywać
 [-mać].
an|bei' obok.
a'n|beißen nadgryzać [-gryźć];
 (šifš, a. fig.) chwytać [-ycić].
a'n|belangen dotyczyć (*gen.*).
a'n|bellen [za]szczeakać na (*acc.*).
a'n|bequemen (*dat.*) zastosowy-
 wać [-ować] (*do gen.*).
a'n|beraumen (-beräumən) ⑥a
 wyznaczać [-czyć].

a'n|beten ubóstwiać.

A'n|beter (-bēt^{er}) *m* ②l, ~in
(~in) *f* ③c. wielbiciel(ka).

A'n|betracht, A'n|betreff: in ~
(gen.) względem (gen.).

a'n|betreffen = anbelangen.

A'n|betung / wielbienie, kult *m*.

a'n|biegen dołączać [-czyć].

a'n|bieten [za]ofiarować: sich ~ zu
(dat.) [za]ofiarować się na (acc.).

a'n|binden przywiązywać [-zać];
mit j-m ~ zaczepiać [-pić] (acc.);
fürz angebunden małowowny.

a'n|blasen dmuchać [-chnąć] na

A'n|blick *m* widok. [(acc.).]

a'n|blicken [po]patrzeć na (acc.).

a'n|böhren nawiercać [-cić].

a'n|brechen nadłamywać [-mac];

ßtaße: nadpoczynać [-cząć];

v/i. (su) rozpoczynać [-cząć] się.

a'n|brennen zapalać [-lić]; (sen-
gen) przypalać [-lić]; v/i. (su)

za-, przy-palać [-palić] się.

a'n|bringen umieszcząć [-ścić];

(loswerden) pozbywać [-być] się

(gen.); daß ist gut angebracht

to dobrze powiedziane.

A'n|bruch *m* początek.

A'n|bacht (-dächt) *f* ③b nabo-
żeństwo *n*.

a'n|bächtigt (-dächtigt) nabożny.

a'n|bauern [po]trwać.

A'n|denken *n* ②l (Erinnerung)

pamięć *f*; (Sache) pamiętka *f*.

a'nder (ä'nd^{er}) inny; (zweiter)

tamten, drugi; einer nach dem

~u jeden za drugim; der eine

..., der ~e ten..., tamten; unter

~(e)m między innymi; ein ~mal

(za) innym razem.

ä'ndern (ö'nd^{er}n) ③b od-,

z-mieniać [-nić].

a'ndern/falls inaczej.

a'nders (ö'nd^{ers}) inaczej; wenn

~ jeśli tylko; niemand ~ als

nikt inny jak; sich ~ besinnen

namyślać [-ślić] się. [strony.]

a'nder|seitß (-zät) z drugiej

a'nders...: gläubig innej wiary;

gläubige(r) *m* innowierca;

~wie inaczej; ~wo gdzie in-

dziej; ~woher skądinaq; ~

wohin gdzie indziej.

a'ndert|halb półtora.

Ä'nd(er)ung *f* od-, z-miana.

a'nder...: ~wärtig (-wärtigt),

~weilig (-wäitigt) inny; ~wärts

(-wört) skądinaq.

a'ndenten wskazywać [-zać];

(anspielen) napomykać [-mknąć].

A'n|deutung *f* wskazówka; 2s-

weise ogródkami. [na acc.].

a'n|dichten zmyślać [-ślić] (t-m)

A'n|brang *m* (bes Btutes) napływ;

(Menge) natłok.

a'n|drängen napierać [-przeć]

(an ob. gegen acc. na acc.); sich

~ an j-n narzucać [-cić] się

k-u. [Andrzej.]

Andre'as (ändr'äs) *m* ③c

a'n|bre(r) *f*. ander. [przeć.]

a'n|bringen (su) napierać [na-]

a'n|drohen: j-u et. ~ [za]grozić

k-u czem. *Su.* groźba *f*.

a'n|drücken przyciskać [-snąć]

(an acc. do gen.).

a'n|eigen: sich ~ przywłaszczać

[-szczyć] sobie.

an|ein'ander jeden przy drugim,

jeden do drugiego.

Anekdo'te (änək'dō'te) *f* ③b

anegdota; 2n|artig, 2n|hast

anegdotyczny.

a'n|ekeln|sprawiać [-wić] odrazę,

spr. obrzydzenie (dat.).

Anemo'ne & (anēmō'ne) *f* ③b

zawilec *m*.

a'n|empfehlen = empfehlen.

A'n|er|bieten *n* ②l propozycja *f*.

a'n|erkennen uznawać [uznać]

(als jako); ~d z uznaniem; ~s-

wert uznania godny.

A'n|erkennung *f* uznanie *n*; in

~ (gen.) uznając (acc.). [się.]

a'n|effen: sich ~ najadać [najeść]

a'n|fachen rozniecać [-cić].

a'n|fahren (z) wozic [wieć]; i-n: ofukać [-knać]; v/i. (fn) = an- gefahren kommen zajeżdżać [-jechać]; ~ gegen (acc.) zawa- dzać [-dzić] o (acc.).

A'n|fahrt f przyjazd m; (Plas) miejsce n do zajeżdżania.

A'n|fall m napad. [(acc.).]

a'n|fallen napadać [-paść] na

A'n|fang m początek; am ~ (e), zu ~ z początku; ~ (oder 28) Januar z początkiem stycznia.

a'n|fangen zaczynać [-cząć] (się), rozpoczynać [-cząć] (się).

A'n|fänger (ä'nfäng^{er}) m ②l, ~in (~in) f ③c początkujący (-ca); (Jensing) nowicjusz(ka).

a'n|fänglich początkowy; adv. =

a'n|fangs (-fängs) z początku; f. Anfang.

A'n|fangs... początkowy; ~ gründe m/pl. początki.

a'n|fassen chwytać [chwycić]; (anrühren) dotykać [dotknać] (się) (gen.).

a'n|faulen (fn) nadpsuwać [-psuć] się; angefault nadpsuty.

a'n|fachtbar niepewny.

a'n|fachten napastować; (bestreiten) zbijać [zbić]; bibl. [s]kusić; was ficht dich an? co ci się stało? Su. pokusa f.

a'n|feinden (-fäindⁿ) ②c napastować. Su. napasć f.

a'n|fertigen sporządzać [-dzić].

a'n|feuchten zwilżać [-żyć].

a'n|feuern napalać [-lić]; fig. zachęcać [-cić]. Su. zachęta f.

a'n|fliehen błągać (um acc. o acc.).

a'n|fliegen (fn), angefliegen kommen zalatywać [-lecieć].

A'n|flug m ślad.

A'n|forderung f wymaganie n; ~en stellen wymagać.

A'n|frage f zapytanie n.

a'n|fragen: bei j-m nach et. (dat.) ob. mit et. (acc.) ~ zapytywać [-tać] (się) k-o o co.

a'n|fressen ogryzać [ogryźć].

a'n|friieren (fn) przymarzać [-znać].

a'n|frischen = aufmuntern.

a'n|fügen dołączać [-czyć].

a'n|fühlen dotykać [-tknać] (się) (gen.).

A'n|fuhr (-fūr) f ③b zwózka.

a'n|führen dowodzić (instr.); (erwähnen) przytaczać [-toczyć]; (hintergehen) zwodzić [zwieść].

A'n|führer (in f) m wódz, do- wódca (dowódczyni).

A'n|führungs|zeichen n cudzy- słów m.

a'n|füllen napełniać [-nić].

A'n|gabe f podanie n; (Anzeige) doniesienie n; (Hinweis) wska- zówka.

a'n|gaffen [za]gapić się na (acc.).

a'n|geben podawać [-dać]; (an- zeigen) donosić [-nieść]; (bezei- chen) wskazywać [-zać]; Ton nadawać [-dać].

An|geberci' (-gēb^{er}ci') f ③b donosicielstwo n.

A'n|geber (in f) m donosiciel(ka).

A'n|gebilde n upominek m.

a'n|geblüch (-gēpl^üch) rzekomy; adv. rzekomo. [ny.]

a'n|geboren (-gēb^{or}en) wrodzo-

A'n|gebot n propozycja f, oferta f. [(czyć) (gen.).]

a'n|gebeten: ~ lassen używać

A'n|gedenken n = Andenken.

a'n|gegoffen (-gēg^ös^{en}) ulany.

A'n|gehänge n wisiorek m, bre- lok m.

a'n|geheitert (-gēh^ät^{er}t) pijany.

a'n|geh(e)n obchodzić [obejść]; ~ um (acc.) prosić o (acc.); v/i. (anfangen) zaczynać [-cząć] się; es geht an uchodzi; ~b po- czątkujący.

a'n|gehören = gehören.

a'n|gehörig przynależny; 2e(r) s. ②l krewny (-na); (pl.) ro- dzina f; 2keit f przynależność.

A'ngelagte(r) (-g^okläkt^o[R]) s. |
 ① oskarżony (-na).

A'ngel (ä'ŋ^ol) f ③ d (Zür^o, Fenster^o) zawias n; (Fisch^o) wędka.

A'ngeld n zadatek m.

a'ngeligen: się et. ~ sein lassen dbać o co, zajmować [-jąc się] gorliwie czem; **Zeit** f sprawa; ~lich usilny.

A'ngelhaken m haczyk u wędki.
a'ngeln (ä'ŋ^oln) ⑥ f łowić na wędkę; nach et. ~ = streben.

a'ngeloben ślubować.

A'ngelöbnis n ślub m.

A'ngel...: ~punkt m biegun; fig. jądro n; ~rute f wędzisko n; ~schnur f włosie n; **Zeit** na oścież.

a'ngemessen (-g^om^es^en) stosowny, odpowiedni, właściwy; **Zeit** f stosowność, właściwość.

a'ngenehm przyjemny. [wość.]

A'nger (ä'ŋ^oer) m ② l pastwisko n. [ty, poważany.]

a'ngesehen (-g^oz^eŋ) znakomi-

a'ngesehen (-z^es^en) = ansäffig.

A'ngesticht n oblicze; von ~ zu ~ oko w oko; **es** (gen.) wobec (gen.). [geboren.]

a'ngestammt (-g^oest^amt) = an-

A'ngestellte(r) (-g^oest^elt^o[R]) s. ① l zajęty (-ta), funkcjonariusz(ka).

a'ngetan odziany; die Sache ist so ~ sprawa jest tego rodzaju.

a'ngewöhnen: się et. ~ przyzwyczajać [-czaić] się ob. przywykać [-knać] do (gen.). [heit.]

A'ngewohnheit f = Gewohnheit

a'ngewurzelt wryty.

A'ngler (ä'ŋ^ol^oR) m ② l, ~in (~ŋn) f ③ c rybak (-baczka).

a'ngloßen = anstarren.

a'ngreifbar mogący być atakowany; fig. niepewny.

a'ngreifen (anzühren) dotykać [-tknąć] (się) (gen.); (feinlich) [za]atakować, uderzać [-rzyć]

na (acc.); i-^s Ehre, fremdes Eigentum: naruszać [-szyć]; Arbeit. brać [wziąć] się do (gen.); (ermühen) [z]męczyć; (rühren) wzruszać [-szyć]; sich ~ [wyl]sadzić się; ~d męzący; angegriffen osłabiony.

A'ngreifer (-gräif^oR) m ② l, ~in (~ŋn) f ③ c atakujący (-ca).

a'ngrenzen (an acc.) przylegać (do gen.), sąsiadować (z instr.); ~d sąsiedni.

A'ngriff m atak; in ~ nehmen rozpoczynać [-cząć]; ~s... zaczepny; **schweife** wstępny bojem.

Angst (ängst) 1. f ② f strach m, trwoga; vor ~ ze strachu; ~ haben bać się. 2. 2 a.: mir ist 2 (und bange) strach mi; 2 machen [na]straszyć.

A'ngstgeschrei n okrzyk m trwogi. [[na]straszyć (się).]

ängstigen (ängst^{ig}en) ⑥ a (sich) **ängstlich** bojaźliwy; (beinlich genau) skrupulatny; **Zeit** f bojaźliwość.

A'ngst...: ~meier F m tchórz; ~schweiß m zimny pot; **voll** = ängstlich.

a'ngucken F = ansehen.

a'nhaben mieć na sobie; i-m et. ~ mieć co przeciw k-u, chcieć szkodzić k-u.

a'nhalten (dat.) być połączonym (z instr.), trzymać się (gen.).

a'nhaken zahaczać [-czyć].

A'nhalt m oparcie n.

a'nhalten zatrzymywać [-mac]; (festhalten) przytrzymywać [-mac]; ~ zu (dat.) zaprawiać [-wić] ob. przymuszać [-sić] do (gen.); v/i. (halt machen) zatrzymywać [-mac] się, stawać [stanąć]; (banen) [po]trwać: ~ um (acc.) starać się o (acc.); um ein Wädchen ~ oświadczać [-czyć] się o pannę; ~d trwałe, stałe.

A'n|halts|punkt *m* punkt oparcia.

A'n|hang *m* dodatek; (Partei) zwolennicy *m/pl.*, stronnictwo *n*; (Banbe) szajka *f*.

a'n|hängen = anhaften; i-*m*: być przywiązany do (*gen.*); (Anhänger sein) być zwolennikiem czyim.

a'n|hängen zawieszać [-ścić]; (hinzufügen) dodawać [-dać]; i-*m* et. ~ narzucać [-cić], ubierać [ubrać] k-o w eo; się ~ an (*acc.*) przyczepiać [-pić] się do (*gen.*).

A'n|hänger (-hɛŋg^{er}) *m* ②l, ~ln (~ɪn) *f* ③c zwolennik (-niczka), stronnik (-niczka); (= A'n|hängewagen *m*) wóz przyczepiony.

a'n|hängig (-hɛŋgɪç) przynależny; ~ sein być w toku; ~ machen wytaczać [-toczyć].

a'n|hänglich (-hɛŋgɪç) (*dat.*) przywiązany (do *gen.*); ②kelt *f* przywiązanie *n* (an *acc.* do *gen.*).

A'n|hängsel (-hɛŋgz^{el}) *n* ②l = Angehänge. [powiew.]

A'n|hauch *m* chuchnięcie *n*; *fig.*

a'n|häufen [na]gromadzić.

a'n|heben pod-, wz-nosić [-nieść]; *v/i.* = anfangen.

a'n|heften przypinać [-piąć].

a'n|heimeln (-hāim^{eln}) ②f przypominać [-mnieć] dom, wywierać[-wrzeć]wrażenie swojskie.

an|hei'm... (ānhāi'm...) : ~fallen dostawać [-stać] się; ~geben, ~stellen pozostawiać [-wić].

a'n|heißig (-hāiszɪç) : się ~ machen zu (*dat.*) oświadczać [-czyć] gotowość do (*gen.*).

a'n|herrschen wrzeszczeć [wrzasnąć] na (*acc.*).

A'n|höhe *f* wzgórze *n*.

a'n|hören [wy]słuchać.

Anilin'n (anlɪn'n) *n* ②g¹ anilina *f*; ~, ~, ~ anilinowy. [rzęcy.]

anima'lisch (anɪmā'ɪʃ) zwie-

Ani's (anɪ's) *m* ②g anyżek.

a'n|kämpfen (gegen *acc.*) zwalczać (*acc.*).

A'n|kauf *m* kupno *n*, zakupno *n*.

a'n|kaufen zakupywać [-pić]; się ~ osiadać [osiąść].

A'n|kaufs... kupna, zakupna.

A'nker (ʔ'ɪŋk^{er}) *m* ②l kotwica

f; (Kammer) ankra *f*; (der Uhr) wychwyty; ~, ~, ~ kotwiczny.

a'n|kerben [za]karbować, [po-]liczyć. [[-cić] kotwicę.]

a'nkern (ʔ'ɪŋk^{ern}) ②b zarzucać

A'nker... : ~platz *m* przystań *f*; ~uhr *f* ankier *m*.

a'n|ketten łańcuchem przymocowywać [-ować] (an *acc.* do *gen.*).

A'n|klage *f* oskarżenie *n*; eine ~ erheben gegen (*acc.*) wnosić [wnieść] oskarżenie na (*acc.*);

~bank *f* ②f ława oskarżonych.

a'n|klagen oskarżać [-rzyć] (e-š Verbrechen o zbrodnię).

A'n|kläger (ɪn *f*) *m* oskarżyciel (-cielka).

A'n|klage... : ~schrift *f* akt *m* oskarżenia; ~(zu)stand *m* stan oskarżenia.

a'n|klammern przytwierdzać [-dzić] (an *acc.* do *gen.*); się ~ an czepiać [-pić] się (*gen.*).

A'n|klang *m* (an *acc.*) przypomnienie *n* (*gen.*); ~ finden mieć powodzenie. [= anhaften.]

a'n|kleben naklejać [-kleić]; a.)

a'n|kleiden (sich) ubierać [ubrać] (się). [nia *f.*]

A'n|kleide|zimmer *n* gotowal-)

a'n|klingeln = klingeln.

a'n|klopfen [za]pukać (an die Tür do drzwi).

a'n|knüpfen przywiązywać [-zać]; (Gespräch, Bekanntschaft) nawiązywać [-zać].

a'n|kommen przybywać [-być]; (zu Wagen) przyjeżdżać [-jechać];

du wirst nicht gut ~ nie wskórasz nic, nie uda ci się; ~ auf (*acc.*)

zależec od (*gen.*); eß auf et. ~ lassen [za]rzykiwac; darauf kommt eß an o to chodzi.

A'n|k6mm1ing (-k6mm1ing) *m* ② *g*¹ przybysz. [sprzegać, [-gnąć].]

a'n|koppeln [ze]sforowac; [k]

a'n|kreiden [na]kredkowac.

a'n|kriechen (su): angetroffen kommen przypelzac [-znac].

a'n|k6nd(l)en oglaszac [oglosic], zapowiadac [-wiedziec].

Su. zapowiedz f; (gedruckte) ogloszenie n; (e-s Buches) prospekt *m*.

A'n|kunft (-k6nft) *f* ② *f* przybycie n; (zu Wagen) przyjazd *m*;

~s|halle *f* hala przyjezdna;

~s|station *f* stacja koñowa.

a'n|kuppeln [k] = ankoppeln.

a'n|lachen [u]smiechat [-chnac] sie do (*gen.*).

a'n|lachen [za]smiac sie do (*gen.*).

A'n|lage *f* (Kapital) umiezczenie n; (Aufwand) wklad *m*;

(Gründung) zalozenie n; (Bau usw.) plan *m*, rozklad *m*; (Fähigkeit) talent *m*;

(Neigung) sklonnosc;

(Beilage) zalacznik *m*;

in der ~ w zalaczeniu; ~kapital

n kapital *m* zakladowy.

a'n|landen = landen. [langen.]

a'n|langen = ankommen, anbe-

A'n|laf (-l6s) *m* ② *d* (Grund) po-

w6d; (Gelegenheit) sposobnoscf.

a'n|lassen (nicht abnehmen) zosta-

wiac [-wic]; (toßlassen) (wy)-

puszczac [-scic]; hart ~ ofukac

[-knac]; sich ~ przedstawiac

[-wic] sie; sich gut ~ dobrze

wrózyc.

a'n|läßlich (-l6ßlich) z powodu.

A'n|lauf *m* rozp6d, rozmach;

(des Wassers) naplyw: einen ~

nehmen rozp6dzac [-dzic] sie.

a'n|laufen Gasen: zawijac [-wina-

nac] (do portu); v/i. (su) (an-

gelaufen kommen) przybiegac

[-biedz]; (anschwollen) nabrzmie-

wac [-miec]; Kosten usw.: nara-

stac [-r6sc]; (sich trüben)

zachodzić [zajsc] para; (ver-

schimmeln) [za]plesniec; ~ gegen

(acc.) uderzac [-rzyc] o (acc.).

A'n|laut *m* gloska *f* poczatkowa.

a'n|lauten rozpoczynać [-czac]

sie (mit dat. od *gen.*).

a'n|läuten [za]dzwonic.

a'n|legen zakladac [zalozyc]; ~

an (acc.) przykladac [przy-

lozyc] do (*gen.*); Kapital usw.:

umieszczac [-scic], wkladac

[wlozyc] (w acc.); Kleider: =

anziehen; Trauer: przybierac

[-brac]; Feuer: podkladac

[podlozyc]; eß auf et. (acc.) ~

ukladac [ulozyc], ukartowac

[boß.] na co; v/i. ↓ aus Ufer ~

przybijac [-bic] do brzegu.

a'n|lehnen (sich) opierac [oprzec]

(sie) (an acc. o acc.); Tür: przy-

mykac [-mknac].

A'n|leihe (-l6ih) *f* ③ *b* pozyczka.

a'n|leimen przyklejac [-kleic].

a'n|leiten naprowadzac [-dzic],

pouczac [-czyc].

A'n|leitung *f* nauka; (Buch) po-

dr6cznik *m*. [(*gen.*.)]

a'n|lernen wyuczyc sie [boß.]

a'n|stegen 1. przylegac, przy-

stawac; j-m mit Bitten ~ na-

legac na k-o prosbami. 2. 2 *n*

② *l* prosba *f*, zyczenie.

a'n|locken [przy]wabic, [przy-]

niec; ~b pon6tny. [wac.]

a'n|löten przylutowywac [-to-]

a'n|lügen oklamywac [-mac].

Ann. Abt. für Anmerkung.

a'n|machen przyprawiac [-wic];

Feuer: rozniecac [-cic].

a'n|malen = bemalen.

A'n|marsch *m* przymarsz; im ~

sein = a'n|marschieren ⑤ *g* (su)

przybywac [-byc].

a'n|maßen (-m6s6n) ⑤ *e* (sich)

przywlaszczac [-szczyc] sobie;

Recht: [u]roscic sobie; ~b, a'n-

maßlich zarozumialy. *Su.* pre-

- tensja *f*; (Dünfel) zarozumiałość *f*.
- a'n|melden** zgłaszać, [zgłosić].
Su. meldunek *m*, zgłoszenie *n*.
- a'n|merken** zaznaczać [-czyć]; j-m et. ~ poznawać [-znać] co po kim. *Su.* uwaga *f*, przypisek *m*.
- a'n|messen** przymierzać [-rzyć].
- A'n|mtf**(3) *b* wdziękm, powabm.
- a'n|muten** = zumuten; daß mutet mich (nicht) an, to mi się (nie) podoba, (nie) nęci mnie.
- a'n|mutig** powabny, wdzięczny.
- a'n|nageln** przybijać [-bić]; wie angenagelt jak wryty.
- a'n|nagen** nadgryzać [-gryźć].
- a'n|nähen** przyszywać [-szyć].
- a'n|nähern** (sich) = nähern; ~ **D** w przybliżeniu. *Su.* z-, przybliżenie *n*.
- A'n|nahme** (-nām^o) *f* (3) *b* przyjęcie *n*, przyjmowanie *n*; (Vor-aussetzung) przypuszczenie *n*.
- A'n|nehmen**(3) *n*(6) *g* Ańdzia *f*.
- a'n|nehmbar** (-němbār) do przyjęcia, znośny.
- a'n|nehmen** przyjmować [-jać]; (Gebrauche usw.: przybierać [-brać]; (glauben) sądzić, mniemać; (voraussetzen) przypuszczać [-ścić]; angenommen, daß ... przypuściwszy, że ...; sich ~ (*gen.*) zajmować [-jać] się (*instr.*), (beschügen) ujmywać [ujać] się (*instr.*).
- A'n|nehmlichkeit**/przyjemność.
- annektie'ren** (änēktī'r^{en}) (16) *g* = aneignen.
- Anno nce** (änq's^o) *f* (3) *b* ogłoszenie *n*; **annonce'ren** (~sī'r^{en}) (16) *g* ogłaszać [ogłosić].
- anony'm** (änonī'm) bezimienny.
- a'n|ordnen** [u]porządkować; (einrichten) za-, u-rządzać [-dzić].
Su. porządek *m*, rozkład *m*; (Einrichtung) za-, u-rządzenie *n*.
- a'n|packen** chwycić [pochwy-
- cić]; (anfassen) rzucać [-cić] się na (*acc.*).
- a'n|paffen** (*dat.*) przy-, do-stosowywać [-sować] (*do gen.*).
- A'n|paffung** *f* przystosowanie *n*; ~s|**vermögen** *n* zdolność *f* przystosowania się.
- a'n|pflanzen** = pflanzen.
- a'n|pochen** = anstopenf.
- A'n|prall** *m* uderzenie *n*.
- a'n|prallen** uderzać [-rzyć] (*an acc. o acc.*).
- a'n|preisen** zachwalać [-lić].
- a'n|pressen** = andrücken.
- A'n|probe** *f* = Probe. [[-rzyć].]
- a'n|probieren** przymierzać
- a'n|pumpen** *F* naciągać [-gnać].
- a'n|raten** doradzać [-dzić]; auf ~ za poradą.
- a'n|rauchen** zapalać [-lić].
- a'n|räuchern** okadzać [-dzić].
- a'n|rechnen** [po]liczyć; (aufschreiben) przypisywać [-sać]; zur Ehre (als Verdienst) ~ poczytywać [-tać] za (ob.jako) zaszczyt (za zasługę). [aurechnen.]
- A'n|rechnung** *f*: in ~ bringen =]
- A'n|recht** *n* = Recht.
- A'n|rede** *f* przemowa (*an acc*) do *gen.*). [do (*gen.*).]
- a'n|reden** przemawiać [-mówić].
- a'n|regen** i-n: zachęcać [-cić]. pobudzać [-dzić]; et.: poruszać [-szyć]; ~ **b** zajmujący.
- a'n|reihen** (legen) układać [ułożyć]; (stellen) ustawiać [-wić]; (hinzufügen) (*dat.*) dołączać [-czyć] (*do gen.*). [drzeć.]
- a'n|reisen** naddzierać [nade-]
- a'n|reiten** (fu): angeritten kommen przybywać [-być] na koniu. [budka *f*, podnieta *f*.]
- A'n|reiz** *m*, **A'n|reizung** *f* po-]
- a'n|reizen** pobudzać [-dzić].
- a'n|rempeIn** (-rēmp^{en}In) (16) *f* [po]trać.
- a'n|rennen** (fu): angerannt kommen przybiegać [-biedc].

a'n|richten przygotowywać [-tować], przyrządzać [-dzić], [na]robić; Unheil ~ [z]broić; es ist angerichtet podają do stołu.
A'n|richtelisch *m* kredens.
a'n|rüchig (-rũchĩć) podejrzany.
a'n|rũcken przysuwać [-sunąć]; *v/i.* (jn) zbliżać [-żyć] się.
A'n|ruf *m* wezwanie *n*, wołanie.
a'n|rufen [za]wolać *na* (*acc.*); j-n um et. (*acc.*) ~ błagać k-o o co; Gott: wzywać [wezwać].
a'n|rũhren dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*); Kunst: zarabiać [-robić], zaprawiać [-wić].
ans (ãns) = an ðas.
a'n|sagen = anfündigen, anmelden.
a'n|sammeln (sĩć) [na-, z]gromadzić (się). *Su.* nagromadzenie *n*; (Menschen) zbiegowisko *n*.
a'n|sãffig (-zãsĩć) osiadły; (sĩć) ~ machen osiedlać [-dlić] (się).
A'n|satz *m* przystawienie *n*; (= ~stück *n*) nasada *f*, przydawka *f*; (Antauf) rozpęd; (Anlage) skłonność *f*. **[-|pić] się.**
a'n|saugen (sĩć) przyczepiać
a'n|schaffen sprawić [-wić], kupować [-pić]. *Su.* kupno *n*, zakupno *n*.
a'n|schauen oglądać [-dnąć]; vgl. ansehen.
a'n|schaulich (-szãũĩć) wyrazisty, plastyczny; ~ machen = veranschaulichen; Zeit *f* wyrazistość.
A'n|schauung *f* (Betrachten) oglądanie *n*; (= ~sweise *f*) zapatrywanie *n*, pogląd *m*; ~s|unterricht *m* nauka *f* poglądowa.
A'n|schejn *m* pozór; allem ~ nach prawdopodobnie; es hat den ~ als ob ... zdaje się, jakoby ...
a'n|scheinend pozorny.
a'n|schicken: sĩć ~ zu (*dat.*) zabierać [-brać] się do (*gen.*).
a'n|schleiben przysuwać [-sunąć]

(*an acc. do gen.*); Regel: rozpoznać [-cząć].

a'n|schleßen postrzelać [-lić]; *v/i.* (jn) in Kristalle(n) ~ [s]kryształizować (się).

a'n|schirren (-szĩrẽn) **Da** zaprzęgać [-prządż].

A'n|schlag *m* uderzenie *n*; (berühnte usw.) przykład; (Plakat) plakat; (Preis) kosztorys; (Ber-schwörung) spisek; (Attentat) zamach; einen ~ machen [u]knąć spisek ob. zamach (auf ob. gegen *acc.* na *acc.*); in ~ bringen uwzględnić [-dnić].

a'n|schlagen przybijać [-bić]; Ton: uderzać [-rzyć]; (lab-|schlagen) oceniać [-nić]; (anstoßen) uderzać [-rzyć]; *v/i.* (gut, schlecht) działać *na* (*acc.*).

a'n|schlagig (-szlãgĩć) prze-myślny.

A'n|schlagzettel *m* plakat.

a'n|schließen do-, za-łączać [-czyć]; sĩć ~ an j-n przyłączać [-czyć] się do k-o; *v/i.* (passen) przylegać.

A'n|schluss *m* połączenie *n*; (Gesellschaft) towarzystwo *n*; im ~ w dodatku.

a'n|schmieben przykuwać [-kuć].

a'n|schmiegen: sĩć ~ an (*acc.*) [przy]tulić się do (*gen.*).

a'n|schmießam (-szmĩkzãm) przystosowujący się.

a'n|schmierem [za]smarować; *F fig.* = betrügen. **[-|sać].**

a'n|schmollen przypasywać

a'n|schmauzen *F* ofukać [-knać].

a'n|schneiden napoczynać [-cząć]. **[-|bować].**

a'n|schrauben przysrubowywać

a'n|schreiben zapisywać [-sać]; gut (schlecht) angeschrieben sein mieć dobrą (złą) opinię.

a'n|schreien krzyczeć [krzyknać] *na* (*acc.*). **[-|rzut].**

A'n|schub *m* (Regel) pierwszy

a'n'schuldigen = beschuldigen.

a'n'schüren = anfauchen.

a'n'schwärzen oczerniać [-nić].

a'n'schwätzen wmlawiać [wmó-wić] w (acc.).

a'n'schweissen = anśmieden.

a'n'schwellen nadymać [-dąć], powiększać [-szyć]; v/i. (fn) [na]puchnąć; **ŕiuß**: wzbierać [wezbrać]. **Su.** powiększenie n.

a'n'schwemmen nanieść [-nieść].

a'n'sehen 1. [po]patrzeć [spoj-rzeć] na (acc.); j-m ~ widzieć [zobaczyć] po kim; ~ für ober aß (acc.) uważać za (acc.).

2. **2 n** (2) (**Aussehen**) wygląd m; (**Achtung**) powaga f; (**Geltung**) znaczenie; dem **2** nach zpozoru; ohne **2** der Person bez względu na osobę.

a'n'sehnlich (bedeutend) znaczny; (wocnehm) znakomity; (stattlich) okazały. [**dem** (gen.).]

A'n'sehung: in ~ (gen.) wzglę-|

a'n'sellen liną przywiązywać [-zać].

a'n'sengen opalać [-lić].

a'n'setzen przystawiać [-wić]; **ŕrist**: naznaczać [-czyć]; **ŕ** (treiben) wypuszczać [-ścić]; sich ~ osiadać [osiąść].

A'n'sicht f widok m; (**Meinung**) zdanie n; zur ~ na okaz; ~s- (post)karte f widokówka; ~s-fache f: daß ist ~sfache to zależy od zapatrywania; ~s|sendung f przysyłka na okaz.

a'n'sichtig (-zřchtř): ~ werden (gen.) zobaczyć [wóř.] (acc.).

a'n'siedeln (-zřdřn) (2) f (sich) osiedlać [-lić] (się). **Su.** osada f.

A'n'siedler (~dlřr) m (2) osadnik.

a'n'sinnen = zumuten.

a'n'spannen wyciągać [-gnać]; **Kräfte**: na-, wy-tęzać [-żyć]; **Pferde**: zaprzęgać [-prząc].

a'n'speien opluwać [-lu(ną)ć].

A'n'spiel n zagranie.

a'n'spielen **Œpiel**: zagrywać [-grać]; **fig.** ~ auf (acc.) mieć na myśli (acc.). **Su.** przy-mówka f, przytyk m (auf acc. do gen.).

A'n'sporn m bodziec, zachęta f. **a'n'spornen** spinać [spiać] ostrogami; **fig.** zachęcać [-cić].

A'n'sprache f = Anrede.

a'n'sprechen = anreden; j-n um et. ~ = bitten; (fordern) doma-gać się (gen.); (gefallen) [s]podo-bać się (dat.); ~d przyjemny.

a'n'sprengen (fn): angesprengt kommen = anreiten.

a'n'springen (fn): angesprungen kommen przyskakiwać [-sko-czyć].

a'n'spritzen = besprengen.

A'n'spruch m pretensja f (auf acc. do gen.); ~ machen ober er-heben auf (acc.), in ~ nehmen [u]rosić pretensje do (gen.); **Œstos** skromny, bez pretens-ji; ~stlosigkeit f skromność; **Œsboll** wymagający.

a'n'spucken = anspeien.

a'n'spülen = anśmiedzen.

a'n'stacheln podniecać [-cić].

A'n'stalt (-sztält) f (2) b zakład m; (**Vorbereitung**) przygotowa-nie n; ~en treffen [po]czynić przygotowania

A'n'stand m (**Œkndřkřteit**) przy-zwoitość f; (**Œindernis**) prze-szkoda f, trudność f; (**Œögerung**) od-, z-włoka f; **Sagb**: stano-wisko n; ohne ~ = anstands-loß; ~ nehmen [za]wahać się. **a'n'ständig** przyzwoity; **Œkett** f przyzwoitość.

A'n'stands...: ~dame f przy-zwoitka; ~gefühl n poczucie przyzwoitości, takt m; **Los** bez trudności. [**(acc.)**].

a'n'starren [za]gapić się na| **an'sta'tt** (gen.) zamiast (gen.).

a'n'staunen podziwiać.

a'n|stechen rozpoczynać [-cząć].
a'n|stechen przypinać [-piąć];
 Licht usw. = anzünden; **z** za-
 rażać [-zić]; **z** D zaraźliwy.
A'n|stecung *f* zarażenie *n*; **z** s-
 fähig podatny do zarażenia;
z s|fähigkeit *f* podatność do
 zarażenia; **z** s|gift *n*, **z** s|keim,
z s|stoff *m* zarazek *m*; **z** s|zeit *f*
 czas *m* zakaźności.
a'n|steh(e)n (s)n (passen) wypadać,
 przystawać [-stać]; (gesaßen)
 odpowiadać; (zögern) [za]wahać
 się; ~ lassen pozostawiać [-wić].
a'n|steigen (s)n wznosić [-nieść]
 się.
a'n|stellen przystawiać [-wić]
 (an *acc.* do *gen.*); (bei der Behörde)
 umieszczając [-ścić], nadawać
 [-dać] posadę (*dat.*); (machen)
 urządzać [-dzić]; **S**chimmes:
 [z]broić; **z** [za]ofiarować; **B**e-
 trachtungen ~ rozmyślać; sich
 ~ zachowywać [-chować] się;
 a. = sich stellen.
a'n|stellig (-steltlich) zręczny,
 zgrabny; **z**keit *f* zręczność.
A'n|stellung *f* umieszczenie *n*;
 (Stellung) posada; **z** s|dekret *n*
 dekret *m* nominacyjny, patent *m*.
A'n|stich *m* rozpoczęcie *n*.
A'n|stieg (-stilk) *m* ②g¹ (**B**e-
 steigung) wyjście *n*; (Steigung)
 wzniesienie *n*. [**S**tarren.]
a'n|stieren (-stirren) ②a = an-
a'n|stiften [na]robić; (bereden)
 podmawiać [-mówić].
A'n|stifter (s)n *f* sprawca
 (-czyni); (moralischer) podżo-
 gacz(ka).
a'n|stimmen [za]nućć.
a'n|stopfen napychać [-pchać].
A'n|stoß *m* potrącenie *n*; (**B**e-
 ginn) początek; (**S**indernis)
 przeszkoda *f*; (**A**rgernis) zgorz-
 nie *n*; ohne ~ leben [prze]czy-
 tać nie jakając się; ~ geben
 ob. erregen wywoływać [-lać]

zgorzenie; ~ nehmen an
 (*dat.*) [z]gorszyć się (*instr.*);
 den ersten ~ zu et. (*dat.*) geben
 zapoczątkowywać [-kować] co.
a'n|stoßen (po)trącać [-cić], ude-
 rzać [-rzyć]; v/i. uderzać [-rzyć]
 się; (angrenzen) przylegać (an *acc.*
 do *gen.*); mit der Zunge ~ jkac
 się; **z** D przyległy, sąsiedni.
a'n|stößig (-stössig) nieprzy-
 zwoity; **z**keit *f* nieprzyzwoitość.
a'n|streben dążyć do (*gen.*); ~
 gegen (*acc.*) walczyć przeciw
 (*dat.*).
a'n|streichen (bemaßen) [po]malo-
 wać; (sachieren) [po]lakierować;
 (mit e-m Strich anmerken) zakreślać
 [-ślić]. [**M**alarz, lakiernik.]
A'n|streicher (-sträcker) *m* ②l
a'n|strengen (sich) na-, wy-tężać
 [-żyć] (się); eine Klage ~ wy-
 taczać [-toczyć] skargę; ange-
 strengt zajęty; *adv.* usilnie.
Su. trud *m*. [**S**ig. pozór.]
A'n|strich *m* pomalowanie *n*;
a'n|stücke (s)n ②a(f) dosztuko-
 wywać [-kować].
A'n|sturm *m* natarcie *n*.
a'n|stürmen (s)n nacierać [na-
 trzeć] (auf, gegen *acc.* na *acc.*).
a'n|suchen 1. [po]prosić (bei j-m
 um *acc.* k-o o *acc.*). 2. ②n ②l
 prośba *f*.
a'n|tasten dotykać [-tknąć] (się)
 (*gen.*); *fig.* naruszać [-szyc].
A'n|teil *m* (Teil) część *f*, udział;
 (Teilnahme) współczucie *n*; ~
 nehmen współczuć [-czuć]
 (an et. w c-m, an j-m z kim);
 ~ sein *m* = Anteil.
a'n|telefonieren [za]telefono-
 wać do (*gen.*). [**S**yczny.]
anti'k (änti'k) starożytny, kla-
Anti'ke (ä) *f* ③b oświata sta-
 rożytna ob. klasyczna; (**G**egen-
 stand) dzieło *n* sztuki staro-
 żytniej. [**T**ylopa.]
Antilo'pe (änti'lop'e) *f* ③b an-

Antiqua'r (änt|kwä'r) *m* ②g¹ antykwarz; **Antiquaria't** (ä|kwä'r|ä't) *n* ②g antykwarnia *f*; **antiqua'riſch** (ä|kwä'r|ſ) antykwarski. [tysemita.]

Antifemi't (ä|zəm|t) *m* ③a an-
Äntliſh (ä|nt|ſ) *n* ②g oblicze.
Änton (ä|ntön) *m* ⑧a Antoni.
Auto'nie (äntö'n^{le}) *f* ⑧d Antonina.

Än'trag (ä|ntrāk) *m* ②d propozycja *f*; (in einer Verſammlung) wniosek; ~**ſteller** *m* wnioskodawca.

a'n|tragen [za]ofiarować.

a'n|trauen (*dat.*) [z]łączyć ślubem (*acc.*); angetraut zaślubiony.

a'n|treffen zastawać [-stać]; (begegnet) spotykać [-tkać]; auf friſcher Tat ~ przyłapywać [-pać] na gorącym uczynku.

a'n|treiben napędzać [-dzic]; *v/i.* (ſn) nadpływać [-pływać].

Än'treiber *m* naganiacz; *fig.* zachęcający.

a'n|treten rozpoczynać [-cząć]; *v/i.* (ſn) przystępować [-stąpić]; ✕ stawać [stanąć] w szeregu.

Än'trieb *m* pobudka *f*, podniecia *f*; (Neigung) popęd; auß eigenem ~ z własnej chęci.

a'n|trinken: ſich einen Rausch ~ podchmelać [-lic] sobie.

Än'triff *m* rozpoczęcie *n*; ~s... wstępny, pierwszy.

a'n|tun wdziwać [wdziąć]; i-m et.: wyrządzać [-dzic], [u]czynić; es i-m ~ [o]czarować k-o; ſich ein Leid ~ popełniać [-nić] samobójstwo.

Än'twort (ä|ntwört) *f* ③b odpowiedź; abſchlägige ~ odmowa.

a'ntworten (äⁿ) ⑤c odpowiadać [-wiedzieć]; (auf e-n Ruf) odzywać [odezwać] się.

a'ntwortlich (*gen.*) w odpowiedzialności (*acc.*).

a'n|vertrauen powierzać [-rzyć]; ſich ~ zwierzać [-rzyć] się.

a'n|verwandt = vermandt.

Anw. Abt. für Anweisung.

a'n|wachs *m* przybytek.

a'n|wachsen (ſn) wzrastać [wzrósć].

Än|walt (-wält) *m* ②d rzecznik; adwokat; ~s... adwokacki.

Än|waltſchaft *f* obrona.

a'n|wandeln: es wandelt mich an przychodzi mi. **Su.** przystęp *m*.

Än|wärter *m* kandydat.

Än|wartſchaft (-wärt-) *f* nadzieja, widoki *m/pl.*

a'n|wehen owiewać [owiać], [po]wiać.

a'n|weisen wskazywać [-zać]; (anteiten) pouczać [-czyć]; (auftragen) polecać [-cić] (*dat.*); ✕ przekazywać [-zać]; ich bin darauf angewieſen, daß ... jestem zmuszony ...; ich bin auf mich ſelbſt angewieſen mogę liczyć tylko na samego siebie. **Su.** (Änteitung) wskazówka *f*; ✕ przekaz *m*.

a'n|wendbar (-wëntbār) przydatny; **Zeit** *f* przydatność.

a'n|wenden używać [użyć] (*gen.*); **Regel**: [za]stosować (*auf acc. w loc.*); angewandte Kunſt sztuka stosowana.

Än|wendung *f* [za]stosowanie *n*; ~s|**weiſe** *f* sposób *m* zastosowania.

a'n|werben [z]werbować.

Än|weſen *n* posiadłość *f*.

a'n|weſend (-wēz^{ent}) obecny.

Än|weſenheit *f* obecność.

a'n|widern (-wīd^{ern}) = anfein.

Än|wohner (-wön^{er}) *m* ②l, ~**in** (ä|n) *f* ③c sąsiad(ka).

Än|wuchs *m* wzrost.

Än|wurf *m* (Bürfel) pierwszy rzut; (Mauerz) tynk; (Borwurf) zarzut.

a'n|murzeln (fn) zapuszczać [-ścić] korzenie; wie angerurzelt jak wryty.

A'n|zahl *f* liczba.

a'n|zahlen [za]płacić przy zawarciu interesu. **Sz.** pierwsza rata *f.* [*fig.* naciągać [-gnać].]

a'n|zapfen napocząć [-cząć];

A'n|zeichen *n* oznaka *f.*

a'n|zeichnen zaznaczać [-czyć].

A'n|zeige (-cālg^o) *f* ③ *b* doniesienie *n.*; (Anferat) ogłoszenie *n.*

a'n|zeigen donosić [-nieść]; (anfündigen) ogłaszać [ogłosić]; für angezeigt halten uważać za wskazane.

A'n|zeiger (tnf) *m* donosiciel(ka); (Beitung) kurjer *m.*

a'n|zefeln (-cēt^oln) ⑥ *f* [u]knuć.

a'n|ziehen 1. (ñraff) naciągać [-gnać]; (ñhern) przyciągać [-gnać];

Steiber: wdziewać [wdziać];

t-n: ubierać [ubrać];

(löden) [przy]nęcić. 2. *v/i.* (ñ.)

(Brettspiel) rozpoczynać [-cząć];

Preiße: iść w górę [podskoczyć];

~d fig. pociągający, zajmujący.

A'n|ziehungskraft *f* atrakcja, siła przyciągania.

A'n|zucht *f* przychówek *m.*

A'n|zug *m* (Annäherung) zbliżanie *n* się; (Befleidung) odzież *f*, ubranie *n.*; im *~e* fein = anrücken, bevorstehen.

a'n|züglich (-cñklich) dokuczliwy; (zweideutig) dwuznaczny;

~keit *f* obraza; dwuznaczność.

a'n|zünden zapalać [-lić].

A'n|zünder *m* zapalacz.

a'n|zweifeln = bezweifeln.

a. o. abf. für außerordentlich.

apa'rt (äpā'rt) osobliwy.

Apathie' (apatj') *f* ⑥ *f* apatja.

apa'thisch (apā'ti'sz) apatyczny.

Ä'pfel (ä'pfel) *m* ② *j* jabłko *n.*;

(feiner) = **Ä'pfelchen** (ä'pfel-
č^on) *n* jabłuszko *n.*; jabł-

czany, z jabłek; **~baum** *m*

jabłoń *f.*; **~blüte** *f* kwiat *m* jabłoni; **~kuchen** *m* placek z jabłkami; **~mus** *n* marmolada *f* z jabłek; **~schimmel** *m* bułany; **~wein** *m* jablecznik.

Äpfel's'ne (-zā'n^o) *f* ③ *b* pomarańcza; **~n...** pomarańczowy.

Apo'stel (äpō'st^ol) *m* ② *l* apostoł; **~amt** *n* apostołstwo.

aposto'lisch (äpō'stō'lišz) apostołski. [*strof.*]

Apostro'ph (-staō'f) *m* ② *g* apo-

Apothe'ke (äpōtē'k^o) *f* ③ *b* apteka; **~n...** apteczny.

Apothe'ker (-k^or) *m* ② *l* aptekarz; aptekarski, apteczny.

Appara't (äpārā't) *m* ② *g* przyrząd.

Äppe'l (äpē'l) *m* ② *g* apel; **appel'lie'ren** (äpē'lī'r^on) ⑥ *g* odwoływać [-lać' się (an acc. do gen.).]

Appeti't (äpē'tj't) *m* ② *g* apetyt; guten *~!* smacznego!;

~brötchen *n* kanapka *f.*; **~lich** apetyczny; **~losigkeit** *f* brak *m* apetytu.

applaudie'ren (äplaudī'r^on) ⑥ *g* klaskać [przyklasnąć]; *v/t.* oklaskiwać.

Applau's (äplāu's) *m* oklaski *pl.*

Appostio'n (äpōzitiō'n) *f* ③ *b* Gram. dopowiedzenie *n.*

Apriko'fe (apriko'z^o) *f* ③ *b* morela; **~n...** morelowy.

Apri'l (apri'l) *m* ② *g* kwiecień; in den *~schiden* [z]durzyć; kwietniowy; **~scherz** *m* prima aprilis *n.*

Aquare'ü (akwārē'l) *n* ② *g* akwarela *f.*; akwarelowy; **~maler** *m* akwarelista.

Aqua'rium (akwā'rjūm) *n* ⑥ *e* akwarjum.

Äqua'tor (ekwātō'r) *m* ⑥ *d* równik; **äquatoria'l** (ekwātōrjā'l) podzwrotnikowy.

Äquinoktia'l... (ekwinqē'čā'l...) międzywrotnikowy.

Ar (ār) *n* (m) ②g¹ (nach Zahlen indef.) ar *m*.

Ā'ra (ā'ra) *f* ⑥g era.

Ā'raber (ā'rab^{er}) *m* ②l, ~in (~īn) *f* ③c Arab(ka).

Arabe'ske (ā'rabē'sk^e) *f* ⑤b arabeska.

ara'biſch (arā'bī'sz) arabski.

Āra'r (arā'r) *n* ②g skarb *m* pa'stwa; ~iſch (~i'sz) erarjalny, państwowy.

Ārbeit (ā'rbait) *f* ③b robota, praca; der Hoſt iſt in ~ surdut robi się; durch ~ erwerben zarabiać [zarobić]; bei j-m in ~ ſtehen pracować u (gen.).

a'rbeiten (a^{en}) ⑤c [z]robić, [po-]pracować (an dat. nad instr.).

Ārbeiter (ā'rbait^{er}) *m* ②l, ~in (~īn) *f* ③c pracownik (-nica); (bſ. Fabrik) robotnik (-nica); ~... robotniczy; ~ausſtand *m* bezrobocie *n*; ~heim *n* przytu-

lisko dla robotników; ~ſchaft *f* robotnicy *m/pl.*; ~ſchutz *m* ochrona *f* robotników; ~verein *m* stowarzyszenie *n* robotnicze; ~verſicherung *f* ubezpieczenie *n* robotników.

Ārbeit'geber(in) *f* *m* pracodawca (-czyni).

Ārbei'tnehmer = Arbeiter.

a'rbeitsam pracowity; ~keit *f* pracowitość.

Ārbeits... roboczy, robotniczy; ~buch *n* książka *f* robotnicza; ~einſtellung *f* zastanowienie *n* pracy, bastówka; ~fähig zdolny do pracy; ~fähigkeit *f* zdolność do pracy; ~feld *n* zakres *m* pracy; ~haus *n* dom *m* pracy; ~kraft *f* pracownik *m*; ~lohn *m* zarobek; ~loſ bez zajęcia; ~loſigkeit *f* brak *m* pracy; ~luſt *f* chęć do pracy; ~mann *m* ②a (pl. a. Leute) = Arbeiter; ~perſonal *n* = Arbeiterschaft; ~pferd *n* koń *m* roboczy; ~ſaal

m = ~zimmer; ~ſcheu *f* lenistwo *n*; ~ſcheu leniwy; ~ſcheue(r) *s.* len; ~ſtube *f* = ~zimmer; ~ſtag *m* dzień roboczy; ~ſtellung *f* podział *m* pracy; ~tiſch *m* warsztat; ~unfähig niezdolny do pracy; ~unfähigkeit *f* niezdolność do pracy; ~zeug *n* = Werkzeug; ~zeit *f* czas *m* pracy; achtſtündige ~zeit ośmiogodzinna praca; ~zimmer *n* pracownia *f*.

Ārche (ā'rch^e) *f* ③b arka.

Archipe'i (ārch|pē'i) *m* ②g archipel.

Archite'kt (~t'kt) *m* ③a budowniczy; **Architektu'r** (~t'kt-tū'r) *f* ③b budownictwo *n*.

Archiv (ārch|ī) *n* ②g¹ archiwum *n*; ~... archiwalny.

Archiva'r (ārch|wā'r) *m* ②g¹ archiwariusz.

Āre'na (arē'na) *f* ⑥g arena.

arg (ārk) 1. ⑩²(schimm)zły; (boſhaft) złośliwy; *adv.* źle; daſ iſt (zu) ~ tego zanadto. 2. ②n ②g¹ (o. pl.) zło; ohne ~ = argloſ.

Ā'rger (ā'rg^{er}) *m* ②l (o. pl.) złość *f*, gniew (über acc. z powodu gen.).

ā'rgerlich gniewliwy; (aufregend) przykry, nieprzyjemny.

ā'rgern (~n) ⑤b [roz]gniewać; (reizen) [roz]drażnić; ſich ~ [roz-]gniewać się (über acc. na acc.).

Ā'rgernis (~n|ſ) *n* ②h¹ (ā'rger) gniew *m*; (Anstoß) zgorszenie.

a'rg...: liſt *f*, ~liſtig = liſt, liſtig; ~loſ prostoduszny; ~loſigkeit *f* prostoduszność; ~

wohn (~wōn) *m* ②g (o. pl.) podejrzanie *n*; ~wōhnen (~wōn^{en}) ⑤a (untr.) podejrzyc; ~

wōhnlich (~n|sz) podejrzliwy.

Ā'rie (ā'ri^e) *f* ③b arja.

Aristokra't (arī'stpkrā't) *m* ③a, ~in (~īn) *f* ③c arystokrata

(-tka); **Aristokratie'** (~krā'tī) *f*

⑧f arystokracja; **aristokra-
tisch** (krätʃsz) arystokra-
tyczny. [Arytmetyka.]
Arithmetik (aritmētʃk) f ③b }
arm¹ (ärm) ⑩² ubogi (an dat.
 w acc.), biedny; ~er Echluder
 oder Teufel biedak, nieborak;
 ~er Sünder skazany na śmierć;
 ~ werden [z]ubozec.
Arm² (.) m ②g ramię n; (eines
 Flußes) odnoga f; (am Lehnstuhl)
 poręcz f; ~ in ~ ręka w rękę;
 unter dem ~ pod ramię.
Arm...: ~band n ②a branso-
 letka f, naramiennik m; ~binde f
 (als Abzeichen) przepaska; ~tem-
 blak m; ~bruff f rusznica.
Armee (ärmē) f ⑧f armja,
 wojsko n; ... wojskowy; ~
 befehl m rozkaz dla armji; ~
 korps n korpus m; ~lieferant
 m dostawca wojskowy.
Ärmel (ärmel) m ②l rękaw;
 ~aufschlag m wyłogi pl.
Ärmen...: ~anstalt f, ~haus n
 dom m ubogich.
Armenien (ärmēniēn) n ⑧g
 Armenja f; **Armenier** (n^{ier}) m
 ②l, ~in (in) f ③c Ormianin
 (-anka); **armenisch** (n^{isz}) or-
 miański.
Ärmen...: ~pflege f, ~wesen n
 opieka f/nad ubogimi; ~pfleger,
 ~vater m opiekun ubogich.
Ärmer (ärm^{er}) f. arm¹.
Ärmelsünder...: ~glocke f/dzwonek
 m zwierastujący śmierć
 skazańcowi; ~miene f nie-
 szczęśliwa mina.
Ärm...: ~höhle f pacha; ~lehne
 f poręcz; ~leuchter m pajak.
Ärmlich (ärmlich) a'rmlich
 mizerny, nędzny; ~keit f mi-
 zerota, nędza.
Ärm...: ~seffel, ~stuhl m krzesło
 n, fotel; ~spange f = Armband.
Ärmst (ärmst) f. arm¹.
Ärmut (ärmüt) f ③b (o. pl.)

bieda, ubóstwo n; ~szeugnis
 n świadectwo ubóstwa.
Aroma (aromā) n ⑥i aromat m.
Ararak (ärärk) m ②g¹ arak.
Arrangement (äräqemā) n ⑥i
 urządzenie; **arrangieren** (ä-
 rj^{ren}) ⑩g urządzać [-dzić].
Arrest (ärrest) m ②g, ~stube f,
 ~zimmer n areszt m.
Arrestant (ärrestant) m ③a,
 ~in (in) f ③c aresztant(ka);
 ~en... aresztancki.
arrestieren (ärrestj^{ren}) ⑩g [za-]
 aresztować.
Arsch P (ärsz) m ②e dupa f;
 ~backe Pf półdupek m; ~leber n
 fartuch m górniczy; ~loch P n
 otwór m zadkowy. [nal m.]
Arsenal (ärzenäl) n ②g¹ arse-
Arsenik (ärzēnik) n ②g¹ (o. pl.)
 arszenik m; ... arszenikowy.
Art (ärt) f ③b rodzaj m; (Weise)
 sposób m; nach ~ (gen.) na
 sposób, sposobem; auf diese ~
 (und Weise) takim sposobem;
 auf eigene (oder nach feiner) ~
 und Weise po swojemu; aller ~
 wszelkiego rodzaju; auß der ~
 schlagen wyradzać [-rodzić] się;
 auß der ~ geschlagen wyródny.
Arterie (ärtēriē) f ③b tętnica.
arterisch (z^{isz}) artezyjski.
artig (ärtlich) grzeczny; (lieb)
 luby; ~keit f grzeczność.
Artikel (ärtikl) m ②l artykuł;
 ~ towar; ~Gram. rodzajnik.
Artillerie (ärtj^{erjē}) f ⑥f ar-
 tylerja; ... artyleryjny,
 -rzycki; **Artillerist** (ärtist) m
 ③a artylerzysta, kanonier.
Artischoke (ärtiszöke) f ③b
 karczoch m.
Artist (ärtist) m ③a, ~in (in)
 f ③c sztukmistrz(yni).
Ara(c)ne (ärce^{ne}) f ③b lek
 m, lekarstwo n; ... leczniczy;
 ~mittel n środek m leczniczy;
 ~tränk m medycyna f.

Arzt (ārct) *m* ②d lekarz.
Ärztin (ē'rc̄tīn) *f* ③c lekarka.
ärztlich (ē'rc̄tlīch) lekarski.
As (ās) *n* ②h¹ tuz *m*.
Asbe'ft (āsbe'st) *m* ②g asbest.
Asch (ās) *m* doniczka *f*.
Äsche (ä'sz^o) *f* ③b popiół *m*; (ber Toten) popioły *pl*. [ka *f*.]
Äsch(en)|becher *m* popielnicz-
Äschen|brödel (nbraḥd^ol) *n* ②l kopciuszek *m*.
Äscher|mi'twoch (āszer-) *m* popielec. [popielaty.]
a'sch|farben, -farbig, -grau
ä'sen (ä'z^on) ①e żerować.
Ä'fer (ä'z^or) *m* *f*. Naś.
Asia't (qz'ā't) *m* ③a Azjata;
 ~in (~īn) *f* ③c Azjatka; ②fch (~īsz) azjatycki.
Ä'sien (ä'z'ien) *n* ⑧g Azja *f*.
Ask..., **ask...** *f*. Aśj..., aśj...
Ä'spha'lit (ä'sfā'lit) *m* ②g asfalt;
 ... asfaltowy; **asphaltie'ren**
 (~ī'ren) ①g_i [wy]asfaltować.
Aspiratio'n (āspirac'j^on) *f* ③b przydech *m*; **asprie'rt** (~rī'rt) Gram. z przydechem.
as̄ (ās), **ä'ße** (ä's^o) *f*. eßen.
Ä'stel (ä's^ol) *f* ③d mokrzyca;
 (Taufenfuß) stonóg *m*.
Ä'ssiste'nt (ässtē'st) *m* ③a asy-
 stent; **Ä'ssiste'nz** (~stē'nc) *f* ③b
 = Beistand; ... pomocniczy.
Ä'ssocio (ässojē'j^o) *m* ⑧i spółnik.
Ä'ssurti'rt (äsürti'rt): ein wohl
 ~es Lager dobrze zaopatrzony
 skład *m*.
Ä'sszie'ren (ässojē'r^on) ①g: sich
 i-m ~ [po]łączyć się w spółkę
 z (*instr.*).
Ä'sy'risch (äsī'rī'sz) asyryjski.
Ä'st (äst) *m* ②d gałąź *f*, konar.
Ä'ster (ä'st^or) *f* ③d astra.
Ä'sthma (ä'stmā) *n* ⑧i astma *f*.
ä'stig (ä'stīch) gałęzisty.
Ä'syl (qz'ī'l) *n* ②g¹ przytułek
m; (Gebäude) schronisko.
A. T. Abr. für Ates Testament.

Atelle'r (ätē'lē') *n* ⑧i pra-
 cownia *f*.
Ä'tem (ä'tem) *m* ②l(=pl.) oddech,
 dech; außer ~ kommen zady-
 szeć się [boł.]; ~beschwerde *f*
 = ~not; ~holen *n* oddychanie;
 ②los zadyszany, bez tchu; ~
 not *f* duszność; ~zug *m* =
 Atem. [f ③c ateista (-tka).]
Äthe'ft (ätē'ft) *m* ③a, ~in (~īn)
Äthe'n (ätē'n) *n* ⑧g Ateny *f/pl.*;
 ~er (~^or) *m* ②l Ateńczyk;
 ~erin (~īn) *f* ③c Atenka;
 ②fch (~īsz) ateński.
Ä'ther (ä't^or) *m* ②l eter.
äthe'risch (ätē'rī'sz) eteryczny.
Äthle't (ätlē't) *n* ③a zapasnik,
 atleta; ②fch (~īsz) atletyczny.
ätla'ntisch (ätlā'ntī'sz): Les Meer
 Atlantyk *m*.
Ä'tlas (ätlās) *m* ②h¹, *sg.* a. in-
 def.: a) (*pl.* auch Ätla'nten) atlas;
 b) (Stoff) atlas; ... atlasowy.
ä'tmen (ä'tm^on) ①e oddychać
 [odetchnąć] (*instr.*).
Ä'tmosphä're (ätmōsfä're) *f* ③b
 atmosfera; **ätmosphä'risch** (~
 rī'sz) atmosferyczny.
Ä'tmung *f* oddychanie *n*; ~^o
apparat *m*, ~sorgane *n/pl.*
 narząd *m* oddechowy; ~^o
 beschwerde *f* = Atemnot.
Äto'm (ätō'm) *n* ②g¹ atom *m*,
 niedzialka *f*.
Ätta'cke (ätā'k^o) *f* ③b = Ungriß.
Ättentä't (ätēntä't) *n* ②g za-
 mach *m*; **Ättentä'ter** (~tē't^or)
m ②l sprawca (zamachu).
Ätte'ft (ätē'st) *n* ②g poświadcze-
 nie. [siła przyciągająca.]
Ä'ttraktio'n (ättrākc'j^on) *f* ③b)
Ä'ttribu't (ättribū't) *n* ②l przy-
 miot *m*; Gram. przydawka *f*.
Ä'ttributi'v (~buti'f) przydawko-
Ä'z... (ä'c...) żrący. [wy.]
ä'zhen (ä'c^on) ①e wyżerać
 [-żreć], [wy]trawić; ~ wy-
 palac [-lic]; ~żrący.

Au (au) *f* ③ b bloń.

auch (auch) także, też; ~ nicht ani; wenn ~ chociaż; sowohl ... als ~ i ... i; wie dem ~ sei jakkolwiekby było.

Audie'nj (audie'nc) *f* ③ b posłuchanie *n*.

Audito'rium (audito'rj'um) *n* ⑥ e = 1. Hörsaal; 2. Hörerschaft.

Au'e (au'e) *f* ③ b = Au.

Au'er... (au'er...): ~ **hahn** *m*, ~ **henne** *f*, ~ **huhn** *n* gluszec *m*; ~ **licht** *n* światło Auerowskie; ~ **ochs** *m* żubr, tur; ~ **strumpf** *m* koszulka *f*.

auf (auf) 1. *prp.* mit dem *dat.* (wo?) u. *acc.* (wohin?, [auf] wann?) na (*acc.*); (Reihenfolge) za (*instr.*); ~ ... zu ku (*dat.*): ~ Abschlag na rachunek: ~ **beste** najlepiej; ~ **die Bitte** na prośbę; ~ **den ersten Blick** na pierwszy rzut oka, za pierwszym spojrzeniem; ~ **ewig**, ~ **immer** na zawsze; ~ **neue** znowu: ~ **polnisch** po polsku; ~ **der Reise** w podróży; **Echlag** ~ **Echlag** raz po razie; ~ **der Stelle** natychmiast; ~ **der Straße** na ulicy; ~ **diesem Wege** po tej drodze; ~ **diese Weise** takim sposobem; ~ **Wiedersehen** do widzenia; **drei Viertel** ~ **zwei** trzy kwadranty na drugą: **das hat nicht** ~ **sich** nie na tem niema. 2. *adv.* von ... od (*gen.*); ~ **und ab** tam i nazad, tam i sam; ~ **sein** (nicht schlafen) nie sypiać, nie spać; (*offen sein*) stać otworem. 3. *ej.* ~ **daß** aby, ażeby. 4. *int.* **nuß!**, **nuße!**; (*erwache!*) **zбудź się!**, (*erwache!*) **zbudźcie się!**; (*stehe auf!*) **wstawaj!**, (*stehe auf!*) **wstawajcie!**

au'f... roz..., na..., za..., wy...

au'farbeiten odrabiać [-robić].

au'flatmen oddychać [odetchnąć].

au'fbahren(-bāren) ⑤ a składać [złożyć] na marach ob. na katafalku. [budowywać [-dować].]

Au'fbau *m* budowa *f*; ~ **en** wy-
au'fbäumen (fič) stawiać [stanąć] dęba; *fig.* obruszać [-szyć] się.

au'fbauschen napuszać [-szyć].
au'fbegehren unosić [unieść] się. [[-mac].]

au'fbehalfen zatrzymywać

au'fbeißen rozgryzać [-gryźć].

au'fbersten = bersten.

au'fbewahren przechowywać [-chowac].

Au'fbewahrungs...: ~ **gebühr** *f* opłata za przechowanie; ~ **ort** *m* miejsce *n* przechowania.

au'fbleten oznajmiać [-mieć]; **Brautpaar**: [wy]głosić zapowiedzi (*gen.*); (*st.* rufen) powoływać [-lać]: alle Kräfte ~ wytężać [-zyć] wszystkie siły; alles ~ używać [użyć] wszystkich sposobów. **Su.** (e-**s** Brautpaars) zapowiedź *f*.

au'fbinden rozwiązywać [-zać]; *fig.* j-m et. (oder einen Bären) ~ ubierać [ubrać] kogo w co, [z]durzyć kogo.

au'fblähen, au'fblasen na-, roz-
dymać [-dać]; *f.* aufgeblasen.
au'fblättern: ein Buch ~ prze-
rzucac [-cić] książkę.

au'fbleiben nie kłaść [położyć] się: (*offen bleiben*) stać otworem.

Au'fblick *m* spojrzenie *n* w górę.
au'fblicken spoglądać [-dnąć] w górę. [snać [voñ].]

au'fblißen (fn u. h.) (za)bły-
au'fblühen 1. (fn) rozkwitać [-tnąć]. 2. **z** **n** ② **l** rozkwit *m*.

au'fbrauchen = verbrauchen.

au'fbrausen [za]szumieć: *fig.* unosić [unieść] się; ~ **d** gwałtowny.

au'fbrechen rozłamywać [-la-
mac]: *v/i.* (fn) otwierać [otwo-

rzyć) się; &nospe: pękać [-knać]; (weggehen, wegfahren) wybierać [-brać] się, ruszać [wyruszyć] w drogę.

au'fbringen podnosić [-nieść]; (beschaffen) wydostawać [-stać], [po]starać się o (acc.); (einführen) wprowadzać [-dzić]; (reizen) [roz]drażnić, [z]irytować, [roz]złościć (gegen acc. na acc.).

Au'fbruch *m* wyruszenie *n*, wymarsz.

au'fbrüllen zaryczeć [boń].

au'fbügeln odprasowywać [-sować].

au'fbürben (-bürd^{en}) ⑤ *c* wkładać [włożyć] (i-*m* na acc.).

au'fdämmern [za]świtać.

au'fdecken odkrywać [-kryć]; (zum Essen) nakrywać [-kryć].

au'fdonnern: *F* się ~ = się her-
auspußen. [[-cić] (się).]

au'fdrängen (sich) narzucać

au'fdrehen (aus-*ea.*) rozkręcać [-cić]; (hin-) podkręcać [-cić].

au'fdringen = aufdrängen.

au'fdringlich natrętny; *Zeit* *f* natrętność.

au'fdrücken wyciskać [-snać]; *Feder* *u*shw.: przyciskać [-snać].

aufleina'nder jedno na drugie(m), jedno po drugim; jeden na drugiego, na drugim, po drugim; *folge* *f* następstwo *n*; ~*folgen* następować [-stąpić] po sobie.

Au'fenthalt (-*enthält*) *m* ② *g* pobyt; (*Werkzug*) zwłoka *f*; przystanek; ~*ort* *m* miejsce *n* pobytu.

an'flerlegen = aufbürden.

au'flerlich(e)n zmartwychwsta-
wać [-stać].

Au'flerhebung *f* zmartwych-
wstanie *n*; ~ *des* Herrn *z* Pań-
skie: ~*s...* zmartwychwstania.

au'flerwecken wskrzeszać[-sic].

au'flesen zjadać [zjeść].

an'flfahren (fu) (hin-) [po]jechać
w górę; najeżdzać [-jechać]
(auf acc. na acc.); (auffbringen)
zrywać [zerwać] się; (vor Born)
[roz]gniewać się; ~*d* porywczy.
Au'flfahrt *f* wyjazd *m* w górę;
(Vorfahren) dojazd *m*.

au'flfallen (fu) upadać [upaść]
(auf acc. na acc.); *fig.* i-*m* ~
uderzać [-rzyć], [za]dziwić *k-o*;
~*d*, **au'flfällig** uderzający,
wpadający w oczy.

Au'flfälligkeit *f* jaskrawość.

au'flfangen chwycać [pochwy-
cić], [wy]łapać; *Briefe* *u*shw.:
przejmować [przejąć]; *Worte*:
podchwytować [-chwycać].

au'flfassen pojmwac [pojąć].

Au'flfassung *f* pojmwanie *n*;
(*Meinung*) zapatrywanie *n*; ~*s-*
fähigkeit, ~*s|gabe*, ~*s|kraft* *f*,
~*s|vermögen* *n* pojętność *f*;
~*s|weise* *f* sposób *m* pojmo-
wania. [[leź].]

au'flfinden odnajdywać [-na-]

au'flfischen [wy]łowić.

au'flflackern (fu) (za)błysnąć
[boń]. [[boń].]

au'flflammen (fu) zaplonać

au'flfliegen (fu) wzlatywać
[wzlecieć]; (sich plötzlich öffnen)
nagle otwierać [otworzyć] się;
(sich rasch erheben) = aufspringen.

Au'flflug *m* wzlot.

au'flfordern wzywać [wezwać].

Su. wezwanie *n*.

au'flfressen pożerać [-żreć].

au'flfrischen odświeżać [-żyć].

au'flführbar mogący być przed-
stawionym; *Zeit* *f* możność
przedstawienia.

au'flführen wznosić [wznieść];
Thea. wy-, przed-stawiać [-sta-
wić]; ~*d* wykonywać [-nać]; sich
~ zachowywać [-ować] się.

Au'flführung *f* wzniesienie *n*;
Thea. przedstawienie *n*; ~*d* wy-
konanie *n*; (*Betragen*) zacho-

wanie *n*; ~recht *n* prawo przedstawiania.

au'f|fü|ttern podkarmiać [-mieć].

Au'f|gabe *f* zadanie *n*; (eines Briefes uftw.) nadanie *n*; (eines Gefchäfts) zwinięcie *n*; ~amt *n* urząd *m* nadawczy.

au'f|gabeln wyrywać [-rwać].

Au'f|gaben|heft *n* zeszyt *m* na zadania.

Au'f|gabe...: ~ort *m* miejsce *n* nadania; ~schein *m* receptis.

Au'f|gang *m* wchodzenie *n*, wejście *n*; ~str. wschód.

au'f|geben (fahren lassen, verzichten auf) zaniechać [boń.] (*gen.*); Arbeit, Mästel: zadawać [-dać]; Brief uftw.: nadawać [-dać]; Gefchäft: porzucać [-cić]; einen Kranken ~ odstępować [odstąpić] chorego; den Geist ~ wyzionać [boń.] ducha.

Au'f|geber *m* nadawca.

au'f|geblafen (-gebläzen) nadęty, napuszczony.

Au'f|gebot *n* powołanie; (eines Brautpaares) zapowiedź *f*; (der Kräfte) wypełnienie.

au'f|gebracht (-gebrächt) rozgniewany. [obrzędkly.]

au'f|gedunsen (-ge'dünzen) au'f|geh(e)n wschodzić [wejść];

Teig: [wy]rósć; (sich öffnen) otwierać [otworzyć] się; Eis: = schmelzen; Knoten, Raht: rozchodzić [rozejść] się; Arith. znosić [znieść] się; (verbraucht w.) wychodzić [wyjść]; in Glammen ~ [s]plonać.

au'f|geklärt (-gek|lart) światły.

Au'f|geld *n* = Angeld u. Ugio.

au'f|gelegt (-ge|legt) usposobiony; er ist nicht ~ jest w złym humorze.

au'f|geräumt (-geroimt) wesoly;

~heit *f* dobry humor *m*.

au'f|geregt (-ge|regt) rozdrażniony; ~heit *f* rozdrażnienie *n*.

Au'f|geschnittene(s) (-gesznitēnē[s]) *n* ① mieszanina *f*.

au'f|gewekt (-gewēkt) bystry, żywy. [dęty.]

au'f|geworfen (-gewōrfen) wy-}

au'f|gleichen nalewać [-lać]; Tee: zaparzać [-rzyć].

au'f|graben rozkopywać [-pać].

au'f|greifen [s]chwytac.

Au'f|guß *m* odwar; ~tierchen *n* wymoczek *m*.

au'f|haben mieć na sobie; Sa-ben: trzymać otwarte; Arbeit: mieć zadane. [bać.]

au'f|hacken rozrębywać [-ra-]

au'f|haken rozpinac [-piac].

au'f|halten = aufbürden.

au'f|halten za-, ws-trzymywać [-mac]; (offen halten) trzymać otwarte; sich ~ (berweisen) [za-] bawić, przebywać; (nehenbleiben) zatrzymywać [-mac] się; sich ~ über (*acc.*) skarżyć się na (*acc.*).

au'f|hängen wieszać [powiesić]; sich ~ obwieszać [-sić] się.

au'f|hauen = aufhaden.

au'f|häufennagromadzać [-dzić].

au'f|heben 1. pod-, wz-nosić [-nieść]; (abshaffen) znosić [zniesć]; (aufbewahren) przechowywać [-chować]; (übertumpeln) [s]chwytac, pojmac [boń.]; die Tafel ~ wstawac [wstać] od stolu; er ist gut aufgehoben jest w dobrych rękach. 2. 2 *n*; viel 28 machen von (*dat.*) przesadzac [-dzić] znaczenie (*gen.*).

au'f|heftern ⑤b wypogadzac [-godzić].

au'f|helfen dopomagać [-módz].

au'f|hellen (-hē|len) ⑤a = auf-flären.

au'f|heßen [na]szczuc, podburzac [-rzyć]. Su. podburzanie *n*.

Au'f|hecker *m* podszczuwacz.

au'f|hissen ↓ wywieszac [-sić].

au'f|hören wyteżac [-żyć] sluch.

au'fhören 1. przestawać [-stać]; ~ mit (*dat.*) = beendigen; da hört (doch) alleß auf świat się kończy. 2. 2n ②1: oħne 2 bez przestanku. [szyć.]

au'fjagen wy-, s-plaszać [-plo-]

au'fjauchen, **-jubeln** wykrzykiwać [-knąć] z radości.

Au'fkauf *m* skup.

au'fkaufen skupywać [-pić].

au'fklappen otwierać [otworzyć].

au'fklären wy-, ob-jaśniać [-jaśnić]; i-n über et. (*acc.*) ~

wyjaśniać [-jaśnić] k-u co, uświadamiac [-domić] k-o o

czem; (bitben) oświecać [-cić]; ✕ [z]rekognoskować; się ~

wy-, roz-jaśniać [-śnić] się; Wetter: wypogadzać [-godzić] się. *Su.* (Bildung) oświata *f*; ✕

rekognoskowanie *n*.

au'fkläuben zbierać [zebrać].

au'fkleben naklejać [-kleić].

au'fklinken otwierać [otworzyć].

au'fklöpfen, **-knacken** [roz]tłuc.

au'fknöpfen rozpinać [-piąć].

au'fknüpfen rozwiązywać [-zać]: (aufhängen) wieszać [powiesić]. [wać] (się).

au'fkochen zagotowywać [-to-]

au'fkommen 1. podnosić [-nieść] się, wyzdrowieć [boń.]; (entstehen) powstawać [-wstać];

Kranke: = genesen; Zweifel *ustr.*: = entstehen; ~ für (*acc.*)

[za]ręczyć za (*acc.*). 2. 2n ②1 wyzdrowienie; powstanie.

au'fkrazen rozdrapywać [-pać].

au'fkrempen: den Hut ~ podnosić [-nieść] krezy kapelusza.

au'fkündigen wypowiadać [-wiedzieć].

au'flichten roześmiać [boń.] się.

au'fladen = aufbürden.

Au'flage *f* wydanie *n*; (Abgabe) podatek *m*.

au'flaffen rozwiązywać [-zać], zwiąć [zwinąć]; Tür: zostawiać [-wić] otwarte.

au'flauern (*dat.*) czyhać (na *acc.*).

Au'flauf *m* zbiegowisko *n*; *Roht.*: auflauf.

au'flaufen (fn) = anstürmen.

au'fleben (fn) odżywać [-żyć].

au'flegen nakładać [nałożyć] (*i-m na acc.*); neu ~ (Buch) na

nowo wydawać [-dać].

au'flehnen: sich ~ (gegen *acc.*) opierać [oprzeć] się (*dat.*); *fig.*

powstawać [-wstać], [z]buntować się. *Su.* opór *m*, bunt *m*.

au'flesen zbierać [zebrać].

au'fleuchten (za)błysnąć [boń.].

au'flegen odleżeć [boń.].

au'flockern wzruszać [-szyć].

au'flobern (fn) [s]plonać.

au'flösbar rozpuszczalny; *fig.* dający się rozwiązać; *Leitf.* *f* rozpuszczalność; *fig.* możność

rozwiązania.

au'flösen rozwiązywać [-zać] (*a. Aufgabe*); (in *Frühsigkeit*) roz-

puszczać [-ścić]; *⚔* rozbierać [rozebrać].

au'flöstlich = auflösbar.

Au'flösung *f* rozczyń *m*; (*To*) śmierć: ~smittel *n* rozczylnik

m; ~zeichen *n* kasownik *m*.

au'flmachen otwierać [otworzyć]; sich ~ = weggehen. [*n.*]

Au'flmachung *f* zaaranżowanie

Au'flmarsch *m* wystąpienie *n* szeregami; *Lieren* (fn) występować [-stąpić] szeregami.

au'flmerken uważać; *v/t.* [za-]notować.

au'flmerkam (-mærkzãm) uważny; (*zuborkommen*) uważający;

Leitf. *f* uwaga; (*Artigkeit*) grzeczność, względy *m/pl.*

au'flmuntern (-münt^{ern}) *⚔*b zachęcać [-cić]. *Su.* zachęta *f*.

au'fnähen naszywać [-szyć].

Au'f|nahme (-nām^o) *f* ③ *b* przyjęcie *n*: (Geld) pożyczka; (photographische) zdjęcie *n*; (gerichtliche) opis *m*; (-s Protokolls usw.) spisanie *n*; ~ finden, in ~ kommen przyjmować [-jać] się; ~prüfung *f* egzamin *m* wstępny; ~zeugnis *n* świadectwo przyjęcia.

au'f|nehmen podejmować [pod-jać]; (bei sich) przyjmować [-jać]; Geld: pożyczać [-czyć]; Protokoll usw.: spisywać [-sać]; Photographie usw.: zdejmować [zdjać]; (fassen) [z]mieścić; beifällig ~ pochwalać [-lić]; eß, mit j-m ~ stawać [stanać] z kim do walki.

au'f|nötigen = aufdrängen.

au'f|opfern (sich) poświęcać [-cić] (się); ~d poświęcający. *Su.* ofiara *f*.

au'f|packen = aufbürden.

au'f|passen uważać; j-m ~ = anflanern.

Au'f|paffer (-päss^{er}) *m* ② *l* szpieg.

au'f|pflanzen sажне: zatykać [-tknąć]; Seitengewehr: osadzać [-dzić]; sich ~stawać [stanać].

au'f|pflügen wyorywać [-rać].

au'f|picken wydziobywać [-bać].

au'f|plätzen = herfien.

au'f|prägen wyciskać [-snać].

au'f|prallen (sn) uderzać [-rzyć].

au'f|propfen zaszczepiać [-pić].

au'f|prothen przyczepiać [-pić].

Au'f|putz *m* strój, ozdoba *f*; (an e-r Mauer) tynk.

au'f|putzen [wy]stroić; Mauer: [wy]tynkować; P = anessen.

au'f|quellen (sn) [na]pęcznieć.

au'f|raffen zabierać [-brać];

Reid: zbierać [zebrać]; sich ~ podnosić [-nieść] się.

au'f|ragen sterczeć do góry.

au'f|ranken: sich ~ wieć się w górę.

au'f|räumen wypalać [-lić].

Au'f|räumen [po]sprzątać.

au'f|recht prosty; *adv.* prosto; (stehend) stojąc(o); ~(er)halten podtrzymywać [-mac].

au'f|regen poruszać [-szyć], [wz]burzyć; Nerven: rozdrażniać [-źnić]. *Su.* wzburzenie *n*; rozdrażnienie *n*.

au'f|reiben ścierać [zetrzeć]; sich ~ [z-, wy]niszczyć się.

au'f|reißen rozrywać [-zerwać], rozdzierać [-zedrzeć]; (öffnen) gwałtownie otwierać [otworzyć]; Augen: wytrzeszczać [-szczyć]; Mund: rozdziawiać [-wić]; Pläne: [na]rysować; v/i. (sn) pękać [-knać].

au'f|reißen podburzać [-rzyć].

au'f|richten podnosić [-nieść]; [po]krzepić, pocieszać [-szyć].

au'f|richtig szczerzy, rzetelny; ~keit *f* szczerłość, rzetelność.

au'f|riegeln otwierać [otwo-]

Au'f|riß *m* plan. [rzyć].]

au'f|rißen zdrasnąć [boć].

au'f|rollen Borhang: podnosić [-nieść]; (entfalten) rozwijać [-winać].

au'f|rücken (sn) posuwać [-sunąć] się. *Su.* awans *m*.

Au'f|ruf *m* wezwanie *n*, odezwa *f*; (Nennung) wywoł(yw)anie *n*.

au'f|rufen wywoływać [-lać].

Au'f|ruhr (-rühr) *m* ② *g* (Unruhe) wzburzenie *n*; (Aufstand) bunt.

au'f|rühren [za]mieszać; Gemüt: poruszać [-szyć], [wz]burzyć; Gott: [z]buntować.

Au'f|rührer (-rühr^{er}) *m* ② *l*, ~in (~in) *f* ③ *c* buntownik (-nica); ~isch (~isz) buntowniczy.

au'f|rütteln wstrząsać [-snać]; *fig.* [o]budzić.

aufs (aufs) = auf das. [digen.]

au'f|sagen = herfagen, aufkün-]

au'f|sammeln zbierać [zebrać].

au'f|sässig (-zässich) = feindselig; (widerpenstig) krnąbrny.

au'f|satteln [o]siodłać.

Au'f'satz *m* (angefestetes Stück) nasada *f*; (Tafel²) zastawa *f*; (schriftlicher) ~ wypracowanie *n*, rozprawa *f*. [[po]chłonąć.]
au'f'saugen wciągać [-gnąć],
au'f'scharren roz-, wy-grzebywać [-bać].

au'f'schauen = aufbliden.

au'f'schnecken [s]płoszyć.

au'f'schichten [na]składać.

au'f'schieben odkładać [odłożyć]; aufgeschoben ist nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie uciecze.

au'f'schießen (fu) nagle wznosić [wznieść] się, wzrastać [wzrósć].

Au'f'schlag *m* uderzenie *n*; (an der Uniform) wyłogi *pl.*; (Preis²) podwyżka *f*.

au'f'schlagen otwierać [otworyć]; Zager: rozbijać [-bić]; Preis: podnosić [-nieść]; Wohnsitz: obierać [obrać]; *v/i.* (fu) uderzać [-rzyć]. [[rzyć.]

au'f'schließen otwierać [otwo-]

au'f'schlitzen rozpruwać [-pruć].

au'f'schluchzen załkać [boć].

Au'f'schluss *m* pouczenie *n*; ~ geben über (acc.) pouczać [-czyć] o (loc.). [[-jeść.]

au'f'schmausen z-, prze-jadać

au'f'schmierern nasmarowywać [-rować].

au'f'schnallen rozpinąć [-piąć].

au'f'schnappen chwytac [chwycić].

au'f'schneiben rozkrawać [-kroić], rozcinać [-ciąć]; (übertreiben) przesadzać [-dzić], [na]blago-

Au'f'schneider *m* blagier. [wać.]

Auf'schneidererl *f.* ③ b blaga.

Au'f'schnitt *m* rozcięcie *n*; Falter ~ mieszanina *f*. [[-chać.]

au'f'schnüffeln wywąchiwać

au'f'schrauben [wy]srubować.

au'f'schrecken = auffschrecken;

v/i. (fn) = aufspringen.

Au'f'schrei *m* okrzyk.

au'f'schreiben [na-, s]pisać.

au'f'schreien krzyknąć [boć].

Au'f'schrift *f* napis *m*.

Au'f'schub *m* zwłoka *f*; (einer Frist) przedłużenie *n*; ohne ~ bezzwöclznie.

au'f'schürzen podkasywać [-sać].

au'f'schütten nasypywać [-pać].

au'f'schwätzen (i-m et.) = aufbiuden.

au'f'schwellen nadymać [-dać]; *v/i.* (fu) nabrzmiwać [-mieć].

au'f'schwemmen = aufschwemmen. [[wznieść] się.]

au'f'schwingen: sich ~ wznosić

Au'f'schwung *m* wzniesienie *n* się; *fig.* wzrost.

au'f'sehen 1. = aufbliden. 2. 2 *n* (2) wrażenie; ohne 2 niepostrzeżenie. [[-czyni.]

Au'fseher (in *f*) *m* dozorca

au'f'sein nie spać, czuwać.

au'f'setzen nasadzać [-dzić], posadzić [boć]; Regel: stawiać [postawić]; Gut: wkładać [włożyć]; Brief: układać [ulożyć].

au'f'seufzen wdychać [westchnąć].

Au'f'sicht *f* dozór *m*, nadzór *m*; ~s... dozorczy, nadzorczy; ~s-rat *m* rada *f* nadzorcza.

au'f'sitzen wsiadać [wsiąść]; *fig.* dać się zwodzić [zwieść]; ~!, aufgefesien! na koń!

au'f'spannen roz-, na-ciągać [-gnąć]; Segeł: rozpuszczać [-ścić]; Schwirm: roztwierać [-tworzyć]. [[zniej.]

au'f'sparen [za]chować na pó-

au'f'speichern (-szpät^ern) ③ b = aufhäufen.

au'f'speisen zjadać [zjeść].

au'f'sperren roztwierać [-tworzyć]; Mund, Augen: = aufreißen.

au'f'spielen [za]grać; sich ~ als ... udawać [udać] (acc.).

au'f'spießen przebijać [-bić].

au'fſprengen wysadzać [-dzić].

au'fſpriczen (fn) wyrastać [-róść].

au'fſpringen (fn) skakać [skoczyć] (f. auffahren); (nich öffnen) raptownie otwierać [otworzyć] się; (bersten) pękać [-knąć].

au'fſprißen = ſprißen; Straße: polewać [-lać].

au'fſproffen = auffſpriczen.

au'fſpüren [wy]tropić.

au'fſtacheln podniecać [-cić].

Au'fſtand m bunt., powstanie n.

au'fſtändlich powstańczy, buntowniczy; **~er** (v) m powstaniec.

au'fſtapeln = aufhäufen.

au'fſtechen przekłuwać [-kłuć].

au'fſtecken podnosić [-nieść].

au'fſtellen wstawiać [wstać]; fig. powstawać [-wstać].

au'fſteigen 1. (fn) wstępować [wstąpić]; (aufstiegen) wznosić [wznosić] się; fig. Gebante: przychodzić [przyjść]; **~d** wstępny.

2. **2 n** (2) (e-s Ballons uſw.) wzlot m. [wicie]; **~** [u]szykować.

au'fſtellen stawiać [po-, u-sta-]

au'fſtemmen opierać [oprzeć].

Au'fſtieg (-szijk)m (2) gwchodzenie n, wejście n.

au'fſtöbern wyszperać [boń.].

au'fſtöhnen jęknąć [boń.].

au'fſtören poruszać [-szyć].

au'fſtoßen wbijać [-bić]; v/i. (aus dem Magen) odbijać [-bić] się; (fn) spotykać [-tkać] (acc.), uderzać [-rzyć] (auf acc. na acc.); (vorkommen) (dat.) wydarzać [-rzyć] się, trafiać [przytrafić] się (dat.).

au'fſtreichen **ſhaar**: podczesywać [-sać]; Butter: [na]smarować.

au'fſtreifen podnosić [-nieść], podkasywać [-sać].

au'fſtreuen [na-, po]sypać.

au'fſtülpen wsadzać [-dzić]; = aufſtreifen.

au'fſtützen = aufſtemmen.

au'fſuchen wyszukiwać [-kać]; (beſuchen) odwiedzać [-dzić].

au'fſtackeln ↓ [za]opatrzyć.

au'fſtauchen (fn) wynurzać [-rzyć] się, wypływać [-plynąć].

au'fſtauen (fn) [od]tajać, puszcząć [puścić]; fig. rozgrzewać [-grzać] się. [Rozdział m.]

au'fſtellen rozdzielać [-lić]. **Su.**

au'fſtitzen (-tjſz'n) (2) e podawać [-dać]; fig. opowiadać [-wiedzieć].

Au'fſtrag (-trāk) m (2) d po-, z-łecenie n, sprawunki pl.; im **~c** z polecenia; **~geber** (in f) m klient(ka).

au'fſtragen stawiać [postawić], podawać [-dać]; Farben: nakładać [nałożyć]; Beſchäft: polecać [-cić]; fig. itarł **~** [na]blagować.

au'fſtreiben = aufjagen; (anſchwellen) rozpierać [rozeprzeć]; (erlangen) wydobywać [-być], wyszukiwać [-kać].

au'fſtrennen rozpruwać [-pruć].

au'fſtreten (fn) stapać; (in e-r Rolle) występować [wystąpić]; (erscheinen) pojawiać [-wieć] się; (zum erſtenmal) [za]debjutować;

(handeln) postępować [-stąpić]. 2. **2 n** (2) l występ m; **~bea.** erſtes **2** debjut m; (Handlung) postępowanie; = Benehmen.

Au'fſtrieb m spęd.

Au'fſtritt m występ; (in e-m Drama, erregte Auseinanderſetzung) scena f; (am Wagen) stopień.

au'fſtrommeln [o]budzić gwałtownie.

au'fſtun (öffnen) otwierać [otworzyć]; **ſut**: nakładać [nałożyć].

au'fſtürmen = aufhäufen.

au'fſwachen (fn) [z]budzić się.

au'fſwachen (fn) wyrastać [wy-róść].

au'fſwägen = aufwiegen.

au'f'wallen (fn) [za]wrzeć, [za-]kipieć; *fig.* = aufbrausen. *Su.* *fig.* wzburzenie n.

au'f'wältzen = aufbürden.

Au'f'wand *m* ②d wydatek; (Eurus) zbytek.

au'f'wärmen odgrzewać [odgrzać]; *fig.* wznawiać [wznawić].

Au'f'wartel'frau *f* posługaczka.

au'f'warten usługiwać, [u]służyć; (besuchen) składać [złożyć] wizytę.

Au'f'wärter (tnf) m służący (-ca).

au'f'wärts (-wörc) w górę.

Au'f'wartung *f* usługa; (Besuch) wizyta; seine ~ machen składać [złożyć] wizytę.

au'f'waschen mywać [zmyć].

Au'f'wasch'wasser *n* pomyje *f/pl.* [gewedt.]

au'f'wecken [z]budzić; vgl. auf-]

au'f'weichen ②a rozmiękczać [-czyć]; *v/i.* (fn) rozmiękczać

[-czyć] się, [roz]mięknąć.

au'f'weisen okazywać [-zać].

au'f'wenden = verwenden.

au'f'werfen podrzucać [-cić];

Damm: [u]sypać; Frage: zadawać [-dać]; sich ~ zu (dat.) narzucać [-cić] się na (acc.); [nać.]

au'f'wickeln roz-, na-wijać [-wi-]

au'f'wiegeln [z]buntować.

au'f'wiegen [z]równoważyć.

Au'f'wiegler (-wägler) *m* ②l,

~in (~in) *f* ③c podżegacz(ka), agitator(ka); Wisch (~isz) buntowniczy.

au'f'winden = aufwideln.

au'f'wirbeln wzruszać [-szyc]; *fig.* viel Staub ~ [na]robić dużo wrzawy.

au'f'wischen ścierać [zetrzeć].

Au'f'wisch'lappen *m* ścierka *f.*

au'f'wogen (fn) wznosić [wzniesić] się falami.

au'f'wollen chcieć wstawać.

au'f'wühlen = aufrühren.

au'f'zählen wylizzać [-czyć].

au'f'zäumen = zäumen.

au'f'zehren [s]trawić.

au'f'zeichnen [na]rysować; (nieder-schreiben) spisywać [-sać]. *Su.* zapissek *m.*

au'f'zeigen = aufweisen.

Au'f'zieh'brücke *f* most *m* zwodzony.

au'f'ziehen [po]ciągnąć do góry, podnosić [-nieść]; *Uhr*: nakręcać [-cić]; Saiten: naciągać [-gnać]; (großziehen) [wy]hodować; Kinder [wy]chowac; (foppen) [z]durzyć; *v/i.* (fn) = einhergehen, aufmarschieren; (auf Wasche) zaciągać [-gnać].

au'f'zischen syknąć [boć].

Au'f'zucht *f* hodowla.

au'f'zucken wstrząsać [-snać] się.

Au'f'zug *m* = das Aufziehen; (Marsch) pochód; Thea. akt; (Fahrstuhl) winda *f.*

au'f'zwingen -zwingen = aufdrängen. [oczna.]

Au'g'apfel (au'k-) *m* galka *f*

Au'ge (au'g^e) *n* ④b oko; ④und ④

(a. *dim.* u. auf Spielfarten usw.) oczko; im ~ haben mieć na oku; unter vier ~n w cztery oczy; aus den ~n lassen spuszczać [-ścić] z oka; in die ~n stehen być sobą w oku; große ~n machen [z]dziwić się; mit e-m blauen ~ davonkommen wychodzić [wyjść] jako tako.

äu'geln (oi'g^eln) ②f strzelać oczyma.

Au'gen... oczny, oczu; ~arzt *m*

okulista; ~aufschlag *m* spojrze-

nien; ~bindehaut *f* spojówka;

~blick *m* mgnienie n oka,

chwila *f*; im ~blick natychmiast;

jeden ~blick lada chwila; für

den ~blick na razie; ②blicklich

chwilowy; *adv.* chwilowo; (so-

gleich) natychmiast; ~braue *f*

brew; ~diener *m* obłudnik;

~dieneret *f* obluda; ~entzündung *f* zapalenie *n* oka; ~fällig widoczny; ~förmig (-förmig) kształt oka mający; ~glas *n* = Brille, Kneifer, Opernglas; ~heilkunde *f* okulistyka; ~klappe *f*, ~leder *n* zasłona *f* na oczy; ~licht *n* wzrok *m*; ~lid *n* powieka *f*; ~los bez oczu; ~luft *f* = ~weide; ~maß *n* miara *f* w oku; ~merk *n* uwaga *f*; ~paar *n* para *f* oczu; ~reiz *m* drażnienie *n* w oku; *a.* = ~weide; ~schein *m* widok; (gerichtlich) oględziny *f/pl.*; dem ~schein nach na oko; in ~schein nehmen oglądać [-dnąć]; ~scheinlich widoczny, oczywisty; ~spiel *n* strzelanie oczyma; ~stern *m* żrenica *f*; ~täuschung *f* złudzenie *n* optyczne; ~triefen *n* kaprawość *f*; ~trost *m* = ~weide; ~wasser *n* woda *f* do ocz; ~weh *n* ból *m* oczu; ~weide *f* rozkosz dla oczu; ~wimper *f* rzęsa; ~zeuge *m* świadek naoczny.

Au'glein (oi'klain) *n* ②l oczko.

Augu'ft (augy'st) *m* ②g sierpień: sierpniowy.

Auktio'n (aukcjo'n) *f* ③b licytacja *f*; ~s... licytacyjny.

Auri'kel (auri'kel) *f* ③d pierwiosnek *m*.

aus (aus) 1. *prp.* (mit dem *dat.*) *z*, ze (*gen.*); (wegen, vor) *z* powodu, dla (*gen.*); ~ dem Fenster przez okno. 2. *adv.* von ... ~ *z*, ze (*gen.*); es ist ~ damit skończyło się; es ist ~ mit ihm już po nim; er weiß nicht ~ noch ein nic nie wie.

au's... *z...*, ze..., wy...

au'sarbeiten wypracowywać [-cować]. *Su.* wypracowanie *n*.

au'sarten (-art'n) ③c wyrażać [-rodzić] się.

au'satmen wydychać [wytechnąć]; *a.* = sterben.

au'sbacken wypiekać [-piec].

au'sbaben: *F fig.* du wirst daß ~ müssen będziesz musiał beknąć za to.

Au'sbau *m* wykończenie *n*.

au'sbauchen wydymać [-dąć].

au'sbauen wykańczać [-kończyć].

au'sbedingen wymawiać [-mówić], zastrzegać [-strzedz].

au'sbeißen wygrzyzać [-gryźć]; sich e-n Zahn ~ [wy]łamać.

au'sbessern naprawiać [-wić]. *Su.* naprawa *f*.

Au'sbeute *f* zysk *m*, zdobycz.

au'sbeuten (-böt'n) ③c wyzyskiwać [-kać]. *Su.* wyzysk *m*.

au'sbezahlen = auszahlen.

au'sbiegen = ausweichen.

au'sbieten [zaj]ofiarować.

au'sbilden [wy]kształcić, [wy-]doskonalić.

au'sbitten wypraszać [-prosić].

au'sblasen wy-, zdmuchiwać [-chać ob. -chnąć].

au'sbleiben 1. nie przychodzić [przysić]; ich werde nicht lange ~ nie zabawię długo. 2. *z n*

②l (e-r Sache) brak *m*; (e-r Person) nieobecność *f*.

Au'sblick *m* widok; *z n* wyglądać [wyjrzeć].

au'sblühen przekwitać [-tnąć].

au'sbohren wywiercać [-cić].

au'sborgen wypożyczać [-życzyć]. [[-żyć].]

au'sbraten wy-, do-smażać

au'sbrauchen zużywać [-żyć].

au'sbrausen wyszumieć [wos.].

au'sbrechen (her-) wylamywać [-mac]; (von sich geben) [z]wymiotować; *v/i.* (fn) uwalniać

[uwolnić] się; (entstehen) powstawać [-wstać]; *Seuche, Krieg:*

wybuchać [-chnąć]; in Tränen ~ zalewać [-lać] się łzami; in

Born ~ wybuchać [-chnąć] gniewem; in ein Gefächter ~ parskuć [-knać] śmiechem.

au's|breiten szerzyć, rozszerzać [-rzyć]; Teppich usw.: rozkładać [rozłożyć], rozciągać [-gnąć]; sich über et. (acc.) ~ rozwodzić się nad czem (instr.).

au's|brennen wypalać [-lić]; v/i. (su) wypalać [-lić] się.

au's|bringen usuwać [usunąć], wydobywać [-być]; Zunge: wylegać [-ładz]; Trinkspruch: wnosić [wnieść].

Au'sbruch m wybuch; (aus dem Gefängnis) wylamanie n się; (Wein) wyskok; zum ~ kommen = ausbrechen. [(~tować)]

au's|brühen wygotowywać

au's|brüten wylegać [-ładz]; Eier: wysiadywać [-siedzieć]; fig. wydumać [boń].

au's|bügeln wy-, od-prasowywać [-sować].

Au'sbund m wzór; (in diesem Sinne) hultaj, ladaco. [tką.]

au's|bürsten [wy]czyścić szczo-

Au'sbauer f wytrwałość.

au's|bauern [wy]trwać; Pflanzen: przetrwać [boń.]; ~d wytrwały.

au's|dehnen (sich) rozciągać [-gnąć], rozszerzać [-rzyć] (się); Sehne: wyciągać [-gnąć]; ausgedehnt rozległy.

Au'sdehnung f rozciągłość, roz-, wy-miar m; ~sfähigkeit f rozciągliwość. [myśleć [boń.].]

au's|denken wydumać, wy-

au's|bienen wysługiwać [-służyć]; ausgebient wysłużony, emerytowany; Ausgebiente(r) m emeryt.

au's|dörren wysuszać [-szyć].

au's|drehen wykręcać [-cić].

au's|dreschen [wy]miócić.

Au'sdruck m wyrażenie n, wyraz; (~boßes) wyrazistość f; (schriftlich) wprawa f piśmienna.

au's|drucken wydrukowywać [-kować].

au's|drücken wyduszać [-sić]; (ausprechen) wyrażać [-zić].

au's|drücklich (-drücklich) wyraźny.

Au'sdrucks...: Los bez wyrazu, niewyraźny; Zvoll wyrazisty; ~weise f sposób m wyrażenia. [wyzlew m.]

au's|dünnen [wy]parować. Su-)

aus|etna'nder jedno od (ob. z) drugiego; ... roz... ~bringen rozdzielać [-lić]; (öffnen) otwierać [otworzyć]; ~fahren rozjeżdżać [-jechać] się; (springen) odskakiwać [odskoczyć] od siebie; ~fallen rozpadać [-paść] się; ~fliegen (su) rozlatywać [-lecieć] się; ~fließen (su) rozplywać [-plynąć] się; ~gehen, ~kommen rozchodzić [rozejść] się; ~laufen (su) rozbiegać [-biedz] się; ~legen, ~nehmen rozbierać [rozebrać], rozkładać [rozłożyć]; ~sein: wir sind ~ poróżniliśmy się; ~setzen rozsadzać [-dzić]; [wy]tlumaczyć; sich ~f. mit = abfinden; ~spreizen rozkraczać [-kroczyć].

au's|erkoren, -erlesen wybrany; (berechtiglich) wyborowy.

au's|ersehen, au's|erwählen = erwählen.

au's|essen wyjadać [-jeść].

au's|fahren wyjeżdżać [-jechać].

Au's|fahrt f wyjazd m.

Au's|fall m wynik; (Wegfall) ubytek; X wycieczka f; Zest. wypad.

au's|fallen wypadać [-paść] (a. X); (unterbeiben) odpadać [-paść]; gut (schlecht) ~ (nie) udawać [udać] się.

au's|fafern wystrzępiał [-pić].

au's|fechten [s]toczyć.

au's|feigen wymiatać [-mieść]; wie ausgefegt jakby wymiótł.

au's|fertigen sporządzać [-dzić].
au's|findig: ~ machen wyszukiwać [-kać].
au's|finden = ausbessern.
au's|fliegen (fn) wylatywać [-lecieć]. [|-płynąć].
au's|fließen (fn) wypływać.
Au's|flucht *f* ② *f* wybieg *m*, wymówka. [wycieczka *f*].
Au's|flug *m* wylot; (Landpartie).
Au's|flügler (-flügl^{er}) *m* ② wycieczkowiec.
Au's|fluß *m* wypływ; (das Ausfließende) wyciek.
au's|folgen wydawać [-dać].
au's|forschen [wy]śledzić, [od-]szukać.
au's|fragen wypytywać [-tać].
au's|fressen wyżerać [-żreć].
Au's|fuhr (-fūr) *f* ③ *b* wywóz *m*; ... wywozowy.
au's|führbar (-fūr-) wykonalny; *Zeit* *f* wykonalność.
au's|führen wywozić [wywieźć]; Arbeit *ujw.*: wykonywać [-konać].
au's|fü|hrlich (-fūr-) obszerny, dokładny; *Zeit* *f* dokładność.
au's|füllen wy-, za-pelniać [-nić]; *fig.* wypełniać [-nić].
Au's|gabe *f* wyda(wa)nie *n*: (Selbstrag) wydatek *m*; *pl.* rozchód *m*; (e-s Buches) wydanie *n*; ~ (n)... wydatków.
Au's|gang *m* wychód, wyjście *n*; (Ende) kres, zakończenie *n*; (Ergebnis) wynik; ~ *spunkt* *m* punkt wyjścia.
au's|geben wydawać [wydać]; = herangeben; sich (gang) ~ [wys]zastać; i-n, et. ~ für (*acc.*) podawać [-dać] za (*acc.*).
Au's|geburt / *plód* *m*, wytwór *m*.
au's|ge|en wychodzić [wyjść]; (erlöschen) [z]gasnąć; (zu Ende gehen) [s]kończyć się; *paare*: wypadać [-paść]; frei ~ ucho-dzić [ujść] bezkarnie; leer ~ nic

nie dostawać [-stać]; ~ anfeinen Boal kończyć się na (*acc.*); die Geduld geht mir aus cierpliwość mnie opuszcza; Befehl *ujw.* ~ lassen wydawać [-dać].
au's|gelassen swawolny, roz-pustny; *Zeit* *f* swawola, roz-pusta.
au's|gemacht skończony; (stär) pewny; ~ *le Sache* pewnik *m*.
au's|genommen (*acc.*) wyją-wszy (*acc.*), prócz, oprócz (*gen.*).
au's|geprägt wybitny.
au's|gestalten wydoskonalać [-lić]. [kwintny.]
au's|gesucht wyszukany, wy-|
au's|gezeichnet znakomity, wy-borny.
au's|geben (-gīb[en]) wydatny.
au's|gießen wylewać [-lać].
au's|glätten wygładzać [-dzić].
Au's|gleich *m* ② *g* ugoda *f*.
au's|gleichen wyrównywać [-nać]; *Streit*: [za]lagodzić; sich ~ (sich betragen) [u]godzić się; (sich aufheben) znosić [znieść] się. [|-śliznać] się.
au's|gleiten po-, wy-ślizgiwać.
au's|graben wykopywać [-pać]. *Su.* wykopalisko *n*. [|-gnać].
au's|greifen daleko sięgać.
au's|grübeln wydumać [boń].
Au's|guß *m* wylew; (Spüßicht) pomyje *f/pl*.
au's|hacken wyrebywać [-ra-bać]; *Boget*: wydziobywać [-bać].
au's|halten et.: wytrzymywać [-mać]; i-n: utrzymywać [-mać].
au's|händigen (-händig^{en}) ⑤ *a* wręczać [-czyć]. [okazowy.]
Au's|hängelbogen *m* arkusz.
au's|hängen *v/i.* wisieć.
au's|hängen *v/t.* wywieszać [-sić]; (to machen) wyjmować [wyjąć]. [szka *f*].
Au's|hängelschild *n* wywie-|
au's|harren [wy-, prze]trwać.

au's|hauchen wy-łewać [-zio-
nać].

au's|hauen wyrębywać [-rą-
bać]; (mit dem Meißel) [wy-]
ciosać; Statue: [wy]rzeźbić;
(prügeln) [wy-, prze]trzepać.

au's|heben wyjmować [-jąć],
wydobywać [-być]; ✕ zaciągać
[-gnać]. Su. ✕ asenterunek m,
rekrutacja f.

au's|hecken = außbrüten.

au's|hellen wyleczyć [boń.](się).

au's|helfen dopomagać [-módz].

Au's|hilfe f pomoc; (Gelt) za-
pomoga.

Au's|hilfs... pomocniczy; 2
weise dla pomocy, tymczasowo.

au's|höhlen wydrążyć [-żyć].

au's|höhlen zamierzać [-rzyć]
się; i-n: [wy]badać; fig. weit ~
za daleko się zapuszczać
[-ścić].

au's|höhlen = abhölzen.

au's|hörchen podsłuchiwać
[-chać]; ✕ wysłuchiwać[-chać].

au's|hülfs (-hülfe) 16e [wy-]
łuskać.

au's|hungern wyglądać [-gło-
dzić]. [[-leć].]

au's|husten wy-, od-kasliwać

an's|jäten wypleniać [-nić].

au's|kämmen wyczesywać
[-sać].

au's|kämpfen zaprzestawać
[-stać] walki; er hat ausge-
kämpft skończył swe cier-
pienia.

au's|kaufen wykupywać [-pić].

au's|kehren wymiatać [-mieść].

au's|kellern wyciskać [-snać].

au's|kennen: sich ~[z]orientować
się, [po]znać się (in dat. na loc.);
sich vor Freude nicht mehr ~
nie posiadać się z radości.

au's|kernen wyjmować [-jąć]
pestkę z (gen.).

au's|klagen zaskarżać [-rzyć].

Au's|klang m koniec.

au's|klauben wybierać [-brać].

au's|kleben wylepiać [-pić].

au's|kleiden (jich) rozbierać
[rozebrać] (się); 6 okładać
[obłożyć]. [szatnia f.]

Au's|kleide|raum m, zimmer n)

au's|klitngen [s]kończyć się.

au's|klopfen wytrząpywać
[-pać]; Biech usw.: [wy]klepać.

au's|klügeln mozolnie [s]kom-
binować.

au's|kneifen F (fn) czmychać
[-chnąć]. [[-tować].]

au's|kochen wygotowywać

au's|kommen I. = her~; (aus

dem Ei) wylęgać [-ładz] się;

Feuer: wybuchać [-chnąć]; Nach-

richt: rozszerzać [-rzyć] się; ~

mit et. (dat.) [wy]żyć z (gen.);

~ mit i-m wytrzymywać [-mać];

ich komme damit auß to mi

wystarcza. 2. 2 n 2) dochody

m/pl.; er hat sein gutes 2 dobrze

mu się powodzi; es ist kein 2

mit ihm z nim wytrzymać nie

można. [starczający.]

au's|kömmlich (-kömlich) wy-)

au's|koffen wykosztować [boń.].

au's|kochen P (jich) [wy]żygać

(się).

au's|kramen rozkładać [roz-
łożyć]; sein Wissen ~ popisywać

[-sać] się swoją wiedzą.

au's|kragen Augen: wydrapywać

[-pać]; Schrift: wyskrobywać

[-bać]; v/i. (fn) F = außfneifen.

au's|kriechen (fn) wykluwać

[-kluć] się.

auskultie'ren ✕ (auskultj'r'en)

16g wysłuchiwać [-chać].

au's|kundschaften [wy]śledzić,

[wy]badać.

Au's|kunst (-künft) f 2) f infor-

macja, wiadomość; i-m ~ geben

(ob. erteilen) über (acc.) [po]in-

formować k-o o (loc.); ~so

bureau n, Aus|kunftel' (aus-

künftäl') f 3) b biuro n wywia-

dowcze; **ausmittel** n sposób m wyjścia.

auskurieren wyleczyć [boń.].

auslachen wyśmiewać [-śmiać] (się z *gen.*).

auslade... do składania.

ausladen wyladowywać [-dować], składać [złożyć].

auslage f wydatek m; (Gesellschaft) wystawa.

ausland n (o. pl.) zagranica f; inś ~ za granicę; im ~ za granicą. [ziemiec (-mka).]

ausländer (in f) m cudzo-

ausländisch zagraniczny, cudzoziemski; **aus Wefen** cudzoziemczyzna f.

auslands... zagraniczny.

auslassen wy-, u-puszczać [-ścić]; Butter rozpuszczać [-ścić]; (weglassen) opuszczać [-ścić]; Born ufw.: wywierać [-wrzeć] (an *dat.* na *loc.*); sich ~ über (*acc.*) rozwodzić się nad (*instr.*); vgl. ausgelaßen.

auslassung f (Ausserung) odezwanie n się.

auslauf m ujście n; ↓ odpływanie n; (Ende) koniec.

auslaufen (fn) wybiegać [-biedz]; Wasser ufw.: wypływać [-plynąć]; ↓ odpływać [-plynąć]; ~ in oder auf (*acc.*) [s]kończyć się na (*loc.*).

ausläufer m chłopak do posylek; (einer Bahn) odnoga f; (eines Gebirges) kończyny f/pl.

auslaut m zakończenie n (wyrazu), ostatnia głoska f.

auslauten kończyć się (auf *acc.* na *acc.*).

ausleben wy-, prze-żywać [-żyć]; sich ~ nażyć [boń.] się.

auslecken wylizywać [-zać].

ausleeren wypróżniać [-nić]; Glas: wychylać [-lić].

auslegen wykładać [wyłożyć]; (zur Schau) wystawiać [-wić],

rozkładać [rozłożyć]; (bejahen) [za]placić; (beuten) [wy]tłumaczyć, komentować; Gedtf.: sich ~ rozkładać [rozłożyć] się.

ausleger (-lęger) m (2)l, ~ln (~ln) f (3)c komentator(ka).

ausleihen [wy-, prze]cierpieć.

ausleihen wypożyczać [-czyć].

auslernen [s]kończyć naukę.

auslese f wybór m.

auslesen (aussuchen) wybierać [-brać]; (zu Ende lesen) [pre-]czytać do końca, doczytywać [-tać] (*gen.*).

ausliefern wydawać [-dać]; (einhändigen) do-, w-ręczać [-czyć].

auslieferung... ~schein m poświadczenie n odbioru; ~svertrag m traktat o wydawaniu przestępców.

ausliegen (h.) wyleżeć [boń.] się; Zeitungen ufw.: znajdować się. [[-kować].]

auslöffen wylżykować

auslöschen 1. v/t. (2)e [za-]gasić; (Geschriebenes, aus dem Gedächtnis: [wy]mazać, [pre-]kreślić. 2. v/i. (fn) (3)b¹ [z-, wy]gasnąć. [wać].]

auslösen wylosowywać [-so-]

auslösen wykupywać [-pić]. Su. wykupno n.

auslüften wy-, prze-wietrzać [-trzyć]. [dać (*gen.*)].

auslugen nach (*dat.*) wygłą-

ausmachen wyjmować [-jać], wydobywać [-być]; Geden: wywabiać [-bić]; Gedf.: [za]gasić; (beendigen) [za]kończyć; (betragen) wynosić [-nieść]; (bestimmen) postanawiać [-nowić], układać [ułożyć]; sich et. ~ = ausbedingen; das macht nichts anś to nic nie znaczy; vgl. ausgemacht.

ausmalen [wy]malować.

ausmarsch m = Abmarsch.

ausmeißeln wyciosywać [-sać].

au's|mergeln ostabiać [-bić],
wycieńczyć [-czyć].

au's|merzen (-mɛrɛn) ⑬ e
[wy]tępić.

au's|messen [wy-, z]mierzyć.

au's|mieten usuwać [usunąć]
z mieszkania.

au's|misten o]czyścić.

au's|mitteln (-mɪtl̩n) ⑬ f do-
chodzić [dojść] (*gen.*). [!boŭ.]

au's|möblieren umeblować

an's|münden uchodzić [ujść].

au's|muffern wchudzić [wyo-
szyć], wybrakowywać [-ko-
wać].

Au's|nahme (-nām^o) f ③ b wy-
jątek *m*; mit ~ z wyjątkiem;
ohne ~ bez wyjątku.

Au's|nahms... wyjątkowy; *z*-
los bez wyjątku; *z*weife wy-
jątkowy; *adv.* wyjątkowo.

au's|nehmen wyjmować [-jąć];
Fische, Hasen *usw.*: [wy]patroszyć;
(ausſchließen) wykluczać [-czyć];
ſich (gut od. ſchlecht) ~ wydawać
[-dać] się; ~d nadzwyczajny,
szczególny; *adv.* nadzwyczaj-
nie, szczególnie; ~d ſchön prze-
śliczny, przepiękny; *bgf.* auß-
genommen.

au's|nutzen, -nützen wyzyski-
wać [-kać]. [!-kować.]

au's|packen wypakowywać

au's|peitschen [wy]biczować.

au's|pfänden [za]grabić. *Sie.*
grableż *f.* [!-dać.]

au's|pfeifen wygwizdywać

au's|plaudern, F-plappern wy-
gadać, wypaplać [boŭ.].

au's|plündern [z]rabować.

au's|pochen wypukiwać [-kać].

au's|polstern wypychać [-pchać].

au's|posaunen roztrębywać
[-trąbić].

au's|prägen wybijać [-bić],
wyciskać [-snać]; ſich ~ oka-
zywać [-zać] się, przebijając się;
bgf. ausgeprägt.

au's|pressen wyciskać [-snać].

au's|prob(ier)en [wy]próbować.

au's|pumpen wypompowywać

Au's|putz *m* ozdoba *f.* [!-owac.]

au's|putzen [wy]czyścić: (ſchmüt-
ten) [o]zdobić.

au's|quetschen = auspressen.

au's|rädieren wyskrobywać
[-bać]. [!wac [-kować.]

au's|rangieren wybrakowy-

au's|rasen (ſich) wyszaleć [boŭ.]
(się).

au's|rauben = ausplündern.

au's|räuchern wykadzać [-dzić].

au's|raufen wrywać [-rwać].

au's|räumen (wegräumen) wyno-
sić [-nieść], [wy]sprzątać;
(leeren) opróżniać [-nić].

au's|rechnen obliczalny.

au's|rechnen obliczać [-czyć].

au's|recken = ausstrecken. [!m.]

Au's|rede *f* wymówka, wybieg

au's|reden przestawać [-stać]

mówić; i-m *et.*: [wy]perswado-

wać: ſich ~ wygadać [boŭ.] się.

au's|regnen: es hat außereg-
net deszcz już nie pada.

au's|reiben wycierać [wytrzeć].

au's|reichen starczyć, wystar-

czać [-czyć].

au's|reißen wrywać [-rwać],

wydzierać [-drzeć]; *F v/i.* (ſu)

czmychać [-chnąć].

Au's|reißer *F* (-rais^{er}) *m* ②)

dezterter, uciekinier.

au's|reiten (ſu) wyjeżdżać

[-jechać] (konno).

au's|renken zwichnić [boŭ.].

au's|richten *Austrag* *usw.*: wyko-

nywać [-nać]; *ſeſt.*: urządzić

[-dzić]; *Gruf* *usw.*: oszajmiać

[-mić], oświadczać [-czyć];

(erreichen) osiągać [osiągnąć],

uskutecznić [-nić]; nicht^s ~

nie nie wskórać.

au's|ringen *Wäſche*: wykręcać

[-cić]; *v/i.* er hat außgerungen

skończył (życie).

Au's|ritt *m* wyjazd (konno).
au's|roden wyplenić [-nić].
au's|rotten (-rōt'n) ⑤c [z]ni-
 szczyć, [wy]tępić.
au's|rücken wysuwać [-sunąć];
v/i. (sn) wyruszać [-szyć].
Au's|ruf *m* wykrzyk, okrzyk.
au's|rufen wykrzykiwać [krzy-
 knąć, wykrzyknąć]; (bei einer
 Bersteigerung) wywoływać [-łać];
 zum König ~ obwoływać [-łać]
 królem.
Au's|rufcr (-rūf'cr) *m* ②l wy-
 woływacz, obwoływacz.
Au's|ruf(ungs)|zeichen *n* wy-
 krzyk *m*. [|-cząć].
au's|ruben od-, wy-poczywać
au's|rupfen wydzierać [-drzeć].
au's|rüsten (sich) zaopatrzyć
 [-trzyć] (się) (mit *dat.* w *acc.*);
 X uzbrajać [uzbroić].
Au's|rüstung *f* wyprawa, wye-
 kwipowanie *n*, przybory *m/pl.*;
 ~s|gegenstand *m*, ~s|stück *n*
 część *f* wyprawy.
au's|rutschen = ausgleiten.
Au's|saat *f* zasiew *m*, posiew *m*.
au's|säen wy-, roz-siewać
 [-siać].
Au's|sage *f* (Zeugnis) zeznanie
n; (Zeugnis) świadectwo *n*;
 Gram. orzeczenie *n*.
au's|sagen opowiadać [-wie-
 dzieć], [wy]głosić; (gerichtlich)
 zeznawać [-znać].
au's|sägen wypilowywać [-lo-
 wać]. [X trąd.]
Au's|saß *m* (im Spiel) stawka *f*;
au's|säßig (-zēč) trędowaty.
au's|saufen (von Tieren, P von
 Menschen) = austrinken.
au's|saugen wysysać [wyssać].
au's|schälen = aushülsen.
au's|schalten wyłączać [-czyć].
Au's|schalter *m*, Au's|schalt-
 borrichtung *f* wyłącznik *m*.
Au's|schank *m* wyszynk.
au's|scharen = ausgraben.

au's|schauen (nach *dat.*) wygła-
 dać (*gen.*).
au's|scheiden wyłączać [-czyć],
 oddzielać [-lić]; Person: wy-
 kluczać [-czyć]; A, S² wydzie-
 lać [-lić]; *v/i.* (sn) występować
 [-stąpić].
Au's|scheidung *f*, ~s|stoff *m* A
 wydzielin *f/pl.*
au's|schelten [wy]lajać.
au's|schenken [wy]szynkować.
au's|schicken wysyłać [-ślać],
 wyprawiać [-wie].
au's|schleßen wystrzelać [-lić].
au's|schiffen Menschen: wysadzać
 [-dzić]; Dinge: wynosić [-nieść].
au's|schimpfen = ausshelten.
au's|schlachten sprawiać [-wie];
fig. opracowywać [-ować].
au's|schlafen (sich) wysypiać
 [-spać] się; seinen Raufw ~
 wytrzeźwiać [-wie] się.
Au's|schlag *m* (Entscheidung) prze-
 waga *f*, rozstrzygnięcie *n*; S²
 wysypka *f*; den ~ geben (*dat.*)
 rozstrzygać [-gnać] (*acc.*).
au's|schlagen (her-) wybijać
 [-bić]; (überziehen) obijać [obić];
 Flamme: wybuchać [-chnąć];
 (zurückweisen) odrzucać [-cieć];
v/i. Bäume: (wy)puszczać, [-pu-
 ścić]; Pferd: kopać [kopnąć];
 (nicht mehr schlagen) przestać [boś.]
 bić; (ausfallen) wypadać [-paść];
 S² [wy]sypać się, występować
 [-stąpić]. [rozstrzygający.]
au's|schlag|gebend (-geb'ent)
au's|schließen wykluczać [-czyć].
au's|schließen wyłączny.
au's|schlüpfen = auskriechen.
au's|schlürfen wypijać [-pić].
Au's|schluß *m* wykluczenie *n*;
 mit (ob. unter) ~ (der Öffent-
 lichkeit) z wykluczeniem (ja-
 wności).
au's|schmelzen wytapiać [-topić].
au's|schmieren wysmarowywać
 [-rować].

au's|schmücken przyozdabiać [-ozdobić], przystrajać [przystroić]; Rebe: okraszać [-sić].

au's|schnauben, au's|schnäuzen (sich) wysiadać [-knać] się.

au's|schneiden wykrajać [-kroić], wycinać [-ciąć]; außgeschnittenes Kleid suknia/dekoltowana.

au's|schneien: eß hat außgeschneit śnieg już nie pada.

Au's|schnitt *m* wycięcie *n*; (am Reibe) wygorsowanie *n*, dekolt; & wycinek; & im ~ verlaufen sprzedawać na lokcie; ~handel *m* handel na lokcie.

au's|schnüffeln wywąchiwać [-chać].

au's|schöpfen wyczerpywać

au's|schreiben wypisywać [-sać]; (zu Ende schreiben) kończyć pisanie [zapisać]; Reichstag *u*stw.: zwolywać [-lać]; Steuern *u*stw.: rozpisywać [-sać]; sich ~ wypisywać [-sać] się.

au's|schreien wykrzykiwać [-krzyceć].

au's|schreiten = schreiten.

Au's|schreitung/wykroczenie *n*.

Au's|schuß *m* (Personen) wydział, komisja *f*; (Waren) towar wybrakowany; ~... wydziału; ~mitglied *n* wydziałowy *m*, członek *m* komisji.

au's|schütten Trodenes: wysypywać [-pać]; Flüssigkeiten: wylewać [-lać]; fig. sein Herz ~ serce otwierać [otworzyć].

au's|schwärmen wyhulać [boń.] się; (sn) wylatywać [-lecieć].

au's|schwätzen = außplaudern.

au's|schweifen (in der Rede) = abschweifen; (in sinnlichen Genüssen) oddawać się rozpucie; ~d rozpustny; ~der Mensch, ~des Frauenzimmer rozpustnik (-nica). *Su.* rozpusta *f* (o. *pl.*).

au's|schweigen: sich ~ nie nie

mówić [powiedzieć] (über *acc.* o *loc.*).

au's|schwenken = ausspülen.

au's|schwitzen wypocić [boń.]; Bäume: wydzielać [-lić].

au's|sehen 1. wyglądać [-dnać]; ~ nach (*dat.*) wyglądać (*gen.*); daß sieht danach auß *poznac* to; wie sieht es mit Ihrer Gesundheit auß? jak z pańskim zdrowiem? 2. 2 *n* ②1 *wygląd m*; dem 2nach z *wyglądu*, z *pozoru*.

au's|sein (abwesend sein) nie być w domu; (enden) [s]kończyć się; eß ist auß mit ihm już koniec z nim, już po nim.

au'ßen (au's'en) zewnątrz; nach ~ (hin) na zewnątrz; von ~ (her) z zewnątrz; ~... zewnętrznym; 2-stände *m/pl.* wierzytelności *f/pl.*

au's|senden = ausfenden.

au'ßer (au's'er) 1. *prp.* (mit *dat.*) (außerhalb) zewnątrz (*gen.*), poza (*instr.*); (neben, ausgenommen) prócz, oprócz (*gen.*); ~ sich sein nie posiadać się, odchodzić od *zmysłów* (vor *dat.* z *gen.*). 2. *ej.* ~ daß, ~ wenn *wyjawczy* że, *wyjawczy* kiedy, jeżeli.

au'ßer|de'm (o)prócz tego; ~ daß (o)prócz tego że.

äu'ßere (öi's'ere) 1. *a.* zewnętrznym. 2. 2(s) *n* ②1 *wygląd m*, *powierzchność f*; Mini-ster(ium) *m* des Äußern *minister*(stwo *n*) *m* spraw zewnętrznym.

au'ßer...: e'helich nieślubny; ~gewö'hnlich *nadzwyczajny*; ~halb (*gen.*) zewnątrz (*gen.*), poza (*instr.*); ~halb der Stadt poza miastem.

äu'ßerlich (öi's'erlich) zewnętrznym; (oberflächlich) *powierzchnowy*; *adv.* zewnętrznym; (dem Äußern nach) na zewnątrz; (zum Schein) na *pozór*; 2kett *f* formalność.

dußern (ot's^{ern}) **16b** objawiać [-wić], okazywać [-zać]; (sich) ~ wyrażać [-zić] (się) (über acc. o loc.).

außer|o'rdentlich nadzwyczajny; **2kett** *f* nadzwyczajność.

dußerst (ot's^{erst}) 1. a. najdalszy, skrajny, ostateczny; *adv.* nadzwyczaj, bardzo. 2. 2e(s) *n* **1** ostateczność *f*; (biß) aufß ~e, biß zum ~en do ostateczności; daß 2e tun [uczynić] co tylko można.

außer|sta'nde sein nie móż.

Außerung *f* (Zeichen) oznaka; (Wede) słowa *n/pl.*, mowa; (Gutachten) opinja.

au's|sehen (ans Land) wysadzać [-dzić]; ein Kind: porzucić [-cić]; (zur Schau usw.) wystawiać [-wić]; Preis usw.: wyznaczać [-czyć]; v/i. (Rehenbleiben) ustawać [-stać]; ~ mit et. (*dat.*) zaprzestawać [-stać] (*gen.*); an (*dat.*) et. ~ wytykać [-tknąć] (*dat.*) co; sich der Gefahr (*dat.*) ~ narażać [-zić] się na (*acc.*).

Au's|sicht *f* widok (*gen.*); *fig.* ~ auf (*acc.*) widok (*gen.*); in ~ haben spodziewać się (*gen.*); in ~ stellen obiecywać [-cać]; 2s|los beznadziejny; ~s|punkt *m* miejsce *n* do oglądania; ~s|turm *m*, ~s|warte *f* wieża *f* do oglądania okolicy.

au's|sinnen wymyślać [-ślić].

au's|söhnen (-zön^{en}) **16a** (sich) pojednywać [-nać] (się).

au's|spähen [wy]śledzić.

Au's|spann *m* u. *f* postój.

au's|spannen rozpinać [-płać]; Segel: rozpuszczać [-ścić]; Pferde: wyprzęgać [-prządż]; *fig.* odpoczywać [-cząć].

au's|speien wypluwać [-pluć].

au's|sperrn = auß|schließen, auß|spreizen; Arbeiternehmer: rozpuszczać [-ścić]. **Su.** lokaut *m*.

au's|spielen kartensp.: zadawać [-dać], zagrywać [-grać]; ein Instrument: ogrywać [ograć]; (zu Ende spielen) [s]kończyć; (als Gewinn) wylosowywać [-ować].

au's|spinnen *fig.* = auß|behnen, auß|denken. [[schaffen.]

au's|spionieren = auß|kund|

Au's|sprache *f* wymowa; (Gesprächung) rozmowa.

au's|sprechen wypowiadać [-wiedzieć], wymawiać [-mówić]; (zu Ende sprechen) [s]kończyć; sich ~ für (*acc.*) oświadczać [-czyć] się za (*instr.*).

au's|spreizen rozkraczać [-kroczyć]. [[-glosić.]

au's|sprengen rozgłaszać

au's|spritzen wysikać [-knać];

~^s wystrzykać [-knać]; die Feder ~ strząsać [strząść] atrament z pióra. [bung] wyrok.]

Au's|spruch mzdanie *n*; (Entscheid|

au's|spucken = auß|speien.

au's|spülen wypłókiwać [-kać]; Wagen: przepłókiwać [-kać].

au's|spüren [wy]śledzić.

Au's|stand *m* = Auß|stände; (Streif) bastówka *f*; in den ~ treten = streifen.

au's|ständig należny, niezaplacony; (Arbeiter) strejkujący.

au's|statten (-sztat^{en}) **16c** zaopatrywać [-trzyć] (mit *dat.* w *acc.*); Tochter u. *fig.*: wyposażać [-zyć]; (einrichten) urządzić [-dzić].

Au's|stattung *f* (e-r Tochter) wyprawa; (e-r Wohnung) urządzenie *n*; Thea. wystawa; ~s|stück *n* sztuka *f* wymagająca kosztownej wystawy.

au's|stechen wykluwać [-kluć]; *fig.* przewyższać [-szyć], zaćmiewać [-ćmić].

au's|stecken wystawiać [-wić]; (bezeichnen) wytykać [-tknąć].

au's|steh(e)n wytrzymywać [-mać], znosić [znieść]; Geld ~

haben mieć wierzytelności; *die Schulden niesplacone* (ob. należące) się długi. [|-siaść].
au's|steigen (fu) wysiadać
au's|stellen wystawiać [-wić]; (tabeln) wytykać [-tknąć].
Au's|steller *m* wystawca.
Au's|stellung *f* wystawa; ~s... wystawowy.
au's|sterben wymierać [-mrzeć]; *ausgestorbene Sprache* język martwy.
Au's|steuer *f* wyprawa.
au's|steuern = *ausstatten*.
Au's|stich *m* wyskok.
au's|stopfen wypychać [-pchać].
au's|stoßen wypychać [-pchać], wybijać [-bić]; (*ausstoßen*) wykluczać [-czyć]; *Gram.* wyrzucać [-cić]; (*einen*) *Seufzer* ~ wzdychać [westchnąć]; *einen Schrei* ~ krzyknąć [woł.]; *Schimpfworte* ~ miotać obelgi.
au's|strahlen wydawać [-dać] (promienie); *v/i.* promienieć.
au's|strecken wy-, roz-ciągać [-gnać]; *jid* ~ rozciągać [-gnać] się.
au's|streichen *Gefährliches*: wy-, prze-kreślać [-lić], [wy]mazać; (*glattstreichen*) [wy]gładzić.
au's|streuen wy-, roz-sypywać [-pać]; *Gerüchte*: rozpuszczać [-ścić].
au's|strömen wylewać [-lać], wydawać [-dać]; *v/i.* (fu) wytryskać [-snać], wylewać [-lać] się.
au's|studieren przestudjować [woł.]; (*ausdenken*) wystudjować [woł.]; (*feine Studien beendigen*) [s-, u]kończyć studia.
au's|suchen wyszukiwać [-kać], wybierać [-brać].
au's|tapezieren [wy]tapetować.
Au's|tausch *m* za-, wy-miana *f*.
au's|tauschen za-, wy-, prze-mieniać [-nić] (*gegen acc. na acc.*).

au's|teilen rozdawać [-dać], rozdzielać [-lić]. *Su.* rozdział *m*.
Au's|ter (*au'st^{er}*) *f* ③ d ostryga.
au's|tillen = *auströten*.
au's|toben szaleć [wyszaleć się]; *jid* ~ [wys]zumieć.
Au's|trag (-trāk) *m* ② d rozstrzygnięcie *n*, wyrok; *gütlicher* ~ ugoda *f*; *zum* ~ *bri* ~ *en* załatwiać [-twić].
au's|tragen wynosić [-nieść]; *Briefe* *ustw.*: roznosić [-nieść]; *Reis*: zużywać [zużyć].
Au's|träger(in) *f* *m* roznosiciel (-cielka).
Austra|lien (*au'strā'li^{en}*) *n* ③ g Australja *f*.
au's|trauern [s]kończyć żalobę.
au's|treiben wypędzać [-dzić], wyganiać [-gonić].
au's|trennen wypruwać [-pruć].
au's|treiben *Feuer*: zadeptywać [-tać]; *Bad*: wydeptywać [-tać]; *Schuh*: schodzić; *v/i.* (fu) występować [-stąpić].
au's|trinken wypijać [-pić].
Au's|tritt *m* wystąpienie *n*.
au's|trocknen wysuszać [-szyć]; *v/i.* (fu) wysychać [-schnąć].
au's|trommeln wybębniać [-nić].
au's|tüfteln *F* = *ausflügeln*.
au's|tun = *ausleihen*, *auslösen*, *ausziehen*.
au's|üben wykonywać [-nać]; *Einfluß* *ustw.*: wywierać [-wrzeć]; ~d praktykujący.
Au's|verkauf *m* wyprzedaż *f*; *Len* wyprzedawać [-dać].
au's|wachsen wyrastać [-rósć]; (*budelig werden*) stawać [stać] się ułomnym.
Au's|wahl *f* wybór *m*; ~*sendung* *f* posyłka do wyboru.
au's|wählen wybierać [-brać]; *Paffendes*: dobierać [-brać].
Au's|wand(er)er *m*, *wand(er)er* *f* wychodźca, emigrant(ka).

au's|wandern [wy]emigrować, wynosić [-nieść] się. *Su.* wychodztwo *n*, emigracja *f*.

au's|wärtig (-wĕrtĭċh) (ausländisch) za graniczny; (fremd) obcy, cudzy.

au's|wärts (-wĕrc) (nach außen) zewnątrz, na zewnątrz; (nicht zu Hause) poza domem (im Ausland) za granicą; (im Ausland) za granicę.

au's|waschen wymywać [-myć]; Wasche: [wy]prać; (wegwaschen) zmywać [zmyć].

au's|waschen = austauschen.

Au's|weg *m* wyjście *n*.

au's|weichen ustępować [ustać]; (vermeiden, dat.) unikać [-knać] (*gen.*); (Bagen: wymijać [-minąć]; ~de Antwort wymijająca odpowiedź.

Au's|weiche(stelle) *f* rozjazd *m*.

au's|weiden [wy]patroszyć.

au's|weinen wypłakiwać [-kać] (się); (sich die Augen ~ weinen) płakać [-kać] sobie oczy.

Au's|weis (-wāis) *m* ② *h* wykaz; (Beweis) dowód, legitymacja *f*; ~. legitymacyjny.

au's|weisen (entfernen) wydalać [-lić], wypędzać [-dzić]; (auf dem Papier) wykazywać [-zać] = beweisen; (sich ~) wykazywać [-zać] się, [wy]legitymować się.

au's|weisen wybielić [boń].

Au's|weisung *f* = Auserweis; (Entfernung) wydalenie *n*; ~sbefehl *m* nakaz wydalający.

au's|weiten rozszerzać [-rzyć].

au's|wendig (-wĕndĭċh) = äußerlich, außen; (aus dem Gedächtnis) na pamięć.

au's|werfen wyrzucać [-cić]; Fenster: wybijać [-bić]; (Weg usw.): zarzucać [-cić]; (aussetzen) wyznaczać [-czyć]; = ausspeien.

au's|wehen wycierać [wytrzeć];

fig. naprawiać [-wić], powetować [boń].

au's|wintern [prze]zimować.

au's|wirken [wy-,] postarać się o (*acc.*).

au's|wischen wycierać [wytrzeć]; (Beschriebenes: z-, wy-) mazywać [-zać].

au's|wittern = aufspüren; *v/i.* (fin) [z-,] wywietrzeć. [wybryk.]

Au's|wuchs *m* narośl *f*; *fig.*

Au's|wurf *m* wyrzucone *n*; (aus dem Mund) plwociny *f/pl.*; (Ausstoß) wybiórki *f/pl.*, odpadki *m/pl.*; (Wenig) wyrzutek.

au's|würfeln wyrzucać [-cić].

au's|wühen przestawać [-stać] srożyć się. [Ząbek *m.*]

au's|zacken [wy]ząbkować. *Su.*

au's|zahlen wy-, s- płacać [-cić].

Su. wypłata *f*.

au's|zanken = ausschelten.

Au's|zehrung *f* suchoty *pl.*

au's|zeichnen (fin) wy-, odszczeólniać [-nić], odznaczać [-czyć] (się); *vgt.* auszeichnen.

au's|ziehen (Reißen: rozbierać [-zabrać], ściągać [-gnać]; (her-) wyciągać [-gnać]; (aus-schreiben) wypisywać [-sać]; *v/i.* (fin) (aus der Wohnung) wyprowadzać [-dzić] się; (aufbrechen) wyruszać [-szyć].

Au's|zieh(tisch) *m* stół do rozciągania.

au's|zischen wysykać [boń].

Au's|zug *m* wyjście *n*, wyjazd; (in den Krieg) wymarsz; (aus dem Buche usw.) wyciąg, streszczenie *n*; (Zsweife, au's|züglic) (-cüklic) w streszczeniu.

au's|zupfen = ausrupfen.

au'teln *F* (au'teln) ② *f* jeździć (ob. jechać) samochodem.

auth'e|ntisch (aut'h'nt[is]) autentyczny, wiarygodny.

Authentizität (ˈʌtʃɪtɪt) *f* ③ *b* wiarygodność, prawdziwość.

Au'to F (au'tɔ) n ⑥i = Auto-
mobil. [samouk.]
Autodida'kt (ˌdɪdǎ'kt) m ③a
Autokra't (ˌkrǎ't) m ③a sa-
mowładca, samodziernca; **Auto-
kralie'** (ˌkrǎ'tʃ) f ⑥f sa-
mowładztwo n; **autokra'tisch**
(ˌkrǎ'tʃʃ) samowładny.
Automa't (ˌmǎ't) m ③a auto-
mat; **liŃ** (ˌʃʃ) automatyczny.
Automobi'l (ˌautɔmɔbɪ'l) n ②g
samochód m; ~ fahren jeździć
(ober [po]jechać) samochodem;
~ fahrer m automobilista.
Au'tor (au'tɔr) m ⑥d autor;
....., autorski.
autoriffle'ren (ˌautɔrɪʒɪ'rɔn) ⑥g
upoważniać [-nie]; -fierte Über-
Ńetzung przekład uprawniony.
Autoritǎ't (ˌtɔ't) f ③b powaga.

Au'torschaft f autorstwo n.
Avanceme'nt (ǎwǎns'mǎŃ) n ⑥i
awans m, posunięcie na wyż-
szy stopień.
avancie'ren (ˌʃɪ'rɔn) ⑥g (fn)
[za]awansować, postępować
[-stąpić] na wyższy stopień (zu
dat. na acc.). [was Marja.]
A'Ve-Mari'a (ǎ'wɛ) n ⑥ Zdro-
Abia'tik (ǎwɪǎ'tɪk) f ③b lot-
nictwo n.
Abi's ⑥ (ǎwɪ', a. ˌs) m ②h =
Anzeige, Bericht; **aviffle'ren**
(ǎwɪʒɪ'rɔn) ⑥g = benachrich-
tigen.
Ari (ǎkst) f ②f siekiera; ~ hieb
m uderzenie n siekierǎ.
Azu'r (ǎcũ'r, ǎuch ǎ'cũr) m ②g¹
lazur, błękit; **Zblau, azu'rn**
(ˌn) lazurowy, błękitny.

B

B, b ʒ (bɛ) n inbef. bemoł m.
ba (bǎ) ba.
Bachana'l (bǎchǎnǎ'l) n ②g¹ u.
⑥e bachanał m; **Bachǎ'ntln**
(bǎchǎ'ntɪn) f ③c bachantka.
Bach (bǎch) m ②d strumień,
strumyk, ruczaj; *dim.* (= **Bǎ'ch-
lein** [bɛ'chɪlɪn] n ②l) strumy-
czek.
Bǎ'che (bǎ'chɔ) f ③b maciora.
Bǎ'ch|ftelje f pliszka.
Bǎck ʒ (bǎk) 1. f ③b, n ②g
przedni szaniec m okrętu;
~ bord n lewa strona f okrętu.
2. ʒ *adv.* w tyl.
Bǎ'cke (bǎ'kɔ) f ③b policzek m.
da'cken¹ (bǎ'kɔn) ④i (*impf.* buŃ,
bũfte) [u]piec; ʒiŃŃe: [u]smażyć.
Bǎcken² (ˌn) m ②l = Bǎde.
Bǎ'cken...: ~ bart m faworyty pl.,
bokobrody pl.; ~ dein n, ~
knochen m kość f licowa; ~
Ńtreich m policzek; ~ jahn m
zǎb trzonowy. [..... piekarski.]
Bǎ'cker (bǎ'kɔr) m ②l piekarz; }

Bǎckerel' (bǎkɔrǎ'l) f ③b pie-
karnia.
Bǎ'cker...: ~ Junge m piekarczyk;
~ laden m sklep piekarski.
Bǎ'ck...: ~ fiŃch m ryba f sma-
żona; *fig.* podłotek; ~ form f
forma (na pieczywo); ~ haus n
piekarnia f; ~ huhn n kurczę
smażone; ~ obŃt n suszone
owoce m/pl.; ~ ofen m piec pie-
karski; ~ pfelŃe f = Baden-
Ńtreich.
bǎckŃt, bǎckŃt (bǎk[s]t) f. baden.
Bǎ'ck...: ~ Ńtein m cegła f; ~ Ńtuba
f piekarnia; ~ trog m dzieża f
(na ciasto); ~ ware f pieczywo
n; (Sonditorware) ciasta n/pl.;
~ jahn m = Badenjahn.
Bad (bǎt) n ②a kąpiel f; (Bade-
ort) kąpiele f/pl., zdroj m,
zdrojowisko; ein ~ nehmen
[wy]kąpać się; inŃ ~ reifen
[po]jechać do wód.
Bǎ'de... (bǎ'dɔ...) kąpielowy,
zdrojowy; ~ anŃtalt f lazienki

f/pl.; **anzug** *m* ubranie *n* kąpielowe; **Diener** *m* lazienbny; **frau** *f* lazienbna; **gast** *m* kuracjusz; **haus** *n* = **anstalt**; **hose** *f* majtki *pl.*; **kur** *f* kuracja zdrojowa; **pie** *f*ur gebrauchen leczyc się u wód; **meister** *m* kąpielowy. [(się).]

ba'den (bã'dɛn) ④c [wy]kapac

Ba'delort *m* f. Bad.

Ba'der (bã'dɛr) *m* ②l cyrulik.

Ba'de...: **platz** *m* miejsce *n* na kąpiele przeznaczone; **reise** *f* podróż *f* do wód; **stube** *f*, **zelle** *f*, **zimmer** *n* lazienka *f*; **wanne** *f* wanna.

daff (bãf) *F* (ganz) ~ *fein* = auBer sich sein.

Baga'ge (bagã'zɛ) *f* ③b = Ge. pãd; (Schimpfwort) = Pađ.

Bagate'lle (bagatɛ'lɛ) *f* ③b = Kleiniq' *it.*

Bagate'll...: **sache** ②f *f* bagatelka; **verfahren** ②f *n* postępowanie w sprawach drobiazgowych.

Ba'gger (bã'gɛr) *m* ②l (a. **maschine** *f*) maszyna *f* do oczyszczania rzek z błota; **ba'ggeru** (*n*) ④b oczyszczać [-ściel] z błota. [(rzyć).]

bã'hen (bã'ɛn) ④a naparzać

Bahn (bãn) *f* ③b (Weg) droga, tor *m*; = Eis-, Eisen-, Reit-, Renn-bahn; *fig.* = Laufbahn; *per* (od. mit der) ~ kolejã; *die* ~ brechen [u]torowã drogę.

Ba'hn... kolejowy; **brechend** torujãcy drogę, epokowy; **brecher** (-brɛçɛr) *m* ②l pionier; **damm** *m* nasyp kolejowy.

ba'hnen (bã'nɛn) ④a [u]torowãc

Ba'hn...: **fahrt** *f* jazda kolejã; **geleise** *n* tor *m* (kolejowy); **hof** *m* dworzec, stacja *f*; **hofs|vorstand** *m* naczelnik stacji; **körper** *m* inwentarz

kolejowy; **Los** bezdrozny; **steig** *m* peron; **steig|karte** *f* bilet *m* peronowy; **wärter** *m* budnik; **wärter|bude** *f*, **häuschen** *n* budka kolejowa; **zug** *m* pociãg.

Ba'hre (bã'rɛ) *f* ③b nosze *pl.*; = Totenbahre.

Ba'hr|tuch *n* calun *m*.

Bai (bãi) *f* ③b zatoka.

Bai'ffe (bã'fɛ) *f* ③b zniżka, spadek *m* kursów.

Bajone'tt (bajɔnɛ't) *n* ②g bagnet *m*; **angriff** *m* atak na bagnety.

Bakte'rie (bãktɛ'rɛ) *f* ③b lasecznik *m*, bakterja.

balancie'ren (bãlãsɪ'rɛn) ④g balansowãc; **Balancie'r|stange** *f* balans *m*.

bald (bãlt) *wnet*, wkrótce; (beinabe) prawie, omãl; ~ ... ~ to ... to.

Bã'lde (bã'ldɛ) *in* ~ = bald.

ba'ldig (bã'ldɪç) *rychly*.

Ba'ldrian (bã'ldrɪãn) *m* ②g¹ kozlek; **tropfen** *m/pl.* krople *f/pl.* walerjanowe.

Balg (bãlk) *m* ②d skóra *f*; = Blasebalg; *F* (Staub) bęben.

ba'lgcn (bã'lgɛn) ④a: *sich* ~ szamotać się, bić się.

Balgerel' (~Raí') *f* ③b bójka.

Ba'lg...: **frucht** *f* mieszek *m*; **geschwulst** *f* torbiel *m*.

Balka'n (bãlkã'n, a. bã'lkãn) *m* ⑧a Balkany *pl.*; ... balkański.

Ba'lken (bã'lkɛn) *m* ②l belka *f*; (der Wage) drãżek; ... belkowy; **werk** *n* belkowanie.

Balko'n (bãlkɔ'n, ~kɔ) *m* ②g¹ (⑥i) balkon; ... balkonowy.

Ball (bãl) *m* ②d (Spiel) balon, piłka *f*; (Kugel) kula *f*; (Tan) bal; ... balonowy; balowy.

Balla'de (bãlã'dɛ) *f* ③b ballada.

Ba'lla'ft (bã'lã'st) *m* ②g ładunek; *fig.* ciężar.

Ba'llen¹ (bã'le'n) *m* ②l bela *f*;
(Baß) piłka *f*; ②weise na bele.
ba'llen² (˘) ⑩a skręcać [-cić];
Hand: zaciskać [-snać].
Balle'tt (bãl'kë't) *n* ②g¹ balet *m*;
˘... baletowy; ˘meister *m* ba-
letmistrz ˘tänzer *m* baletnik;
˘tänzerin *f* baletnica.
Ba'll...: ②förmig (-förmig) ku-
listy: ˘holz *n* = ˘schlegel; ˘
mutter *f* przyzwoitka.
Ballo'n (bãl'õ'n, bãl'õ') *m* ②g¹
(⑥i) balon.
Ba'll...: ˘schlegel *m* rakietta *f*;
˘spiel *n* gra *f* w piłkę; ˘spieler
m grający w piłkę.
Ba'lsam (bã'lzã'm) *m* ②g¹ bal-
sam: ˘... balsamiczny.
balsamie'ren (bãl'zã'mi're'n) ⑩g
[za]balsamować.
balsa'misch (bãl'zã'misz) balsa-
miczny.
ba'ltisch (bã'l'tisz) bałtycki.
Bälz (bãlc) *f* ③b, *m* ②g toko-
wanie *n*.
ba'lzen (bã'lc'en) ⑩e tokować.
Ba'mbus (bã'mbüs) *m* unb. oder
②h¹, ˘rohr *n* bambus *m*,
trzcina *f* bambusowa.
Bana'ne (banã'ne) *f* ③b banan *m*.
Band (bãnt) 1. *m* ②d tom; auch
= Einband. 2. *n*: a) ②a
wstęga *f*, wstążka *f*; (Swirn) ②
taśma *f*, tasiemka *f*; Anat. wią-
zadło; b) ②g das ˘ der Freunds-
schaft usw. węzeł *m*, związek *m*;
in ˘e werfen = fesseln. 3. ②
f. binden.
Banda'ge (bãndã'z'e) *f* ③b ban-
daż *m*; ˘n|macher *m* ②l, **Ban-
dağı'tt** (˘dã'zı'st) *m* ③a ban-
dażysta; **bandağı'ren** (˘dã-
zı're'n) ⑩g [za]bandażować.
Bã'ndchen (bë'ntç'en) *n* ②l
wstążeczka *f*.
Bã'nde (bã'nd'e) *f* ③b szajka;
(Musik) muzyka; (bes Bards)
banta.

bã'nde (bë'nd'e) *f*. binden.
Bandelle'r (bãndë'l'i'r) *n* ②g¹
bandolet *m*.
bã'ndigen (bë'ndig'en) ⑩a (be-
sänftigen) uśmierzać [-rzyć];
Tiere: poskramiać [-skromić].
Bã'ndiger (˘g^{er}) *m* ②l, ˘in
(˘in) *f* ③c pogromca (-czyni).
Bandi't (bãndi't) *m* ③a ban-
dyta; ˘en... bandycki; ˘en-
streich *m*, ˘en/wesen *n* bandy-
tyzm *m*.
Bã'nd...: ②weise tomami; ˘
wurm *m* soliter, tasiemiec.
ba'ng(e) (bã'ŋk[e]) bojaźliwy; mir
ist ˘ vor (*dat.*) boję się (*gen.*);
j-m ˘ machen [za]trwożyć k-o.
ba'ngen (˘en) ⑩a obawiać się
(um *acc.* o *acc.*); mir bangt
boję się. [Angst, Angstlichkeit].
Bã'ngigkeit (bã'ŋk[i]keit) *f* =
Bank (bãŋk) *f*: a) ②f lawa,
lawka; durch die ˘ wszyscy
razem: auf die lange ˘ schieben
przewlekać [-wlec]; b) ③b ④
bank *m*. [f czek *m*.]
Bã'nk... bankowy; ˘anweisung
Bã'nk(e)l(sãnger (bë'ŋk[e]l-) *m*
śpiewak uliczny, kuplecista.
Bank(e)ro'tt ④ (bãŋk[e]rõ'tt)
1. *m* ②g¹ bankructwo *n*, nie-
wypłacalność *f*; ˘ machen,
bank(e)rottie'ren (˘rõ'ti're'n)
⑩g [z]bankrutować. 2. ② a. nie-
wypłacalny.
Bank(e)rottie'rer ④ (˘r'e'r) *m* ②l
bankrut. [kiet *m*, ucztã *f*.]
Bankë'tt (bãŋkë't) *n* ②g ban-
Bã'nk...: ˘geschäft, ˘haus *n*
bank *m*; ˘halier *m* bankier.
Banktë'r (bãŋk'i'e') *m* ⑥i ban-
kier.
Bã'nk|note *f* banknot *m*.
Bã'nk|wesen *n* sprawy *f/pl.*
bankowe.
Bankro'tt *f*. Banterott.
Bann (bãn) *m* ②g (Verbannung)
wygnanie *n*, banicja *f*; (Kir-

Gen²) kłątwa *f*, wyklećcie *n*;
(Zauber) czar; in den ~ tun wy-
klinać [-kłać]; ~bulle *f* bula
wyklinająca.

ba'nnen (bã'nⁿ) 15a wyganiać
[-gonić], odpędzać [-dzić]; (be-
zaubern) [o]czarować.

Ba'nn^{er} (ã^{er}) *n* 2l sztandar *m*.

Ba'nn...: ~fluch *m* klątwa *f*; ~
ware *f* towar *m* zakazany.

bar¹ (bãr) nagi, goły; *adv.* go-
tówką; einer Sache (*gen.*) ~
sein nie mieć (*gen.*); ~es Welt,
~e Münze gotówka *f*.

Bar² (ã) *f* 6i bar *m*.

...bar (...bãr) in 8ffgn *f.* achtbar,
ehrbar *ufw.*

Bãr (bãr) *m* 3a niedźwiedź;
Ähr. Großer (Kleiner) ~ wielki
(mały) wóz; j m einen ~en auf-
binden nieprawdę opowiadać
[-wiedzieć] (*dat.*), [z]durzyć
(*acc.*). [m; ~n... barakowy.]

Bara'cke (bãrã'k^e) *f* 3b barak

Barba'r (bãrbã'r) *m* 3a bar-
barzyniec; **Barbarei'** (bãr-
bãrã'i') *f* 3b barbarzyństwo *n*;

Barba'rin (bãrbã'rĩn) *f* 3c
dzika, okrutnica; **barba'risch**
(ãr'sz) barbarzyński.

bã'rbeisig (bã'rbãis'ĩ) oprys-
kliwy; **2keit** *f* opryskliwość.

Ba'r'bestand *m* gotówka *f*.

Barbie'r (bãrbj'r) *m* 2g¹ bal-
wierz, golarz; ~ balwierski;
~becken *n* miednica *f* golarska.

barbie'ren (ãb'i'r^{en}) 16g [o-
z]golić.

Barbie'r|stube *f* golarnia.

Ba'r'chent (bã'rç^{ent}) *m* 2g
barchan; ~ barchanowy.

Ba'r'de (bã'rd^e) *m* 3a bard,
śpiewak.

Bã'ren... niedźwiedzi; ~führer
m niedźwiedznik; ~haut *f* skóra
niedźwiedzia; *fig.* auf der ~
haut liegen próżnować; ~häu-
ter (-hõit^{er}) *m* 2l próżniak, leń.

Bare'tt (bãrç't) *n* 2g biret *m*.

ba'r...: ~fuß, ~füßig (-füß'ĩ)
bosi; *adv.* boso; ~haupt, ~
hãuptig (-hõipt'ĩ) z odkrytą
głową. [Bergeu.]

ba'rç(au) (bãrk, bã'rg^{en}) siebie

Bã'rin (bã'rĩn) *f* 3c nie-
dźwiedzica.

Ba'riton (bã'rĩtõn) *m* 2g¹ ba-
ryton; ~ barytonowy.

Ba'rke (bã'rk^e) *f* 3b łódź.

...barkeit (...bãrkeit) *f* 3b in
8ffgn *f.* Acht~, Ehr~.

Bã'rme (bã'rm^e) *f* 3b = Gese.

barml'he'rig (bãrm-) liściowy,
miłosierny; **2keit** *f* liśość, mi-
łosierdzie *n*. [stil *m* barok.]

baro'ck (bãrç'k) barokowy; 2-

Barome'ter (bãrçm^{et}^{er}) *n* (*m*)
2l barometr *m*; ~stand *m* stan
barometryczny.

Baro'n (bãrç'n) *m* 2g¹ baron;
~in (~ĩn) *f* 3c baronowa; **Baro-
rone'sse** (bãrçnç's^e) *f* 3b baro-
nówna.

Ba'rre (bã'r^e) *f* 3b sztaba.

Ba'rren (~n) *m* 2l poręcz *f*.

Barrie're (bãr'ç'r^e) *f* 3b bar-
jera. [barykada.]

Barrika'de (bãrjkkã'd^e) *f* 3b

Bar'sch¹ (bãrsz) *m* 2g u. d. okoń.

bar'sch² (bãrsz) szorstki.

Ba'rschaft *f* gotówka.

Ba'rschel' *f* szorstkość.

barst (bãrast) *f.* bersten.

Bart (bãrt) *m* 2d broda *f*; (des
Schiffes) ząb; ♀ u. 8ool. wasy
m/pl.

Ba'rt...: ~binde *f* opaska; ~

bürste *f* szczoteczka do brody.

Bartholomä'us (bãrtçlçmç'ũs)

3c. *dim.* **Ba'rthel** (bã'rt^{el}) 8g

m Bartłomiej, Bartek.

bã'rtig (bã'rt'ĩ) brodaty.

Ba'rt...: ~kraker *f* *m* = Bar-

hier; 2los bez brody; ~wische

f pomada na brodę. [tówka.]

Ba'r|zählung *f* wyplata go-

Bafa'lt (bązã'lt) *m* ②g bazalt;
... bazaltowy.

Bafa'r (bązã'r) *m* ②g¹ bazar;
... bazarowy.

Ba'fe (bã'z'e) *f* ③b (Tante) ciotka;
(Cousine) (stryjeczna, cioteczna)
siostra; ^m zasada.

Ba'fel (bã'z'e) *n* ⑧g Bazylea *f*.
Bafil'isk (bązil'isk) *m* ③a bazy-
liszek; ~en... bazyliżkowy.

Ba'fle (bã'z'is) *f* ⑥g podstawa.
ba'fisch (~z'isz) jak zasada.

Baß (bãss) *m* ②d¹ bas; ~ singen
[za]śpiewać basem.

Ba'ß... basowy; ~geige *f* bas *m*.

Bassi'n (bãss'g) *n* ⑥i basen *m*.

Bassi'ft (~s'ist) *m* ③a basista.

Ba'ß... ~fänger *m* basista; ~
stimme *f* bas *m*, głos *m* basowy.

Baß (bãst) *m* ②g lyko *n*; ...
lykowy.

Ba'stard (bã'stãrt) *m* ②g¹ be-
kart; (Mischling) mieszaniec.

Bastei' (bãstãt') *f* ③b baszta.

bat (bãt), **bã'te** (bã't'e) *f*. bitten.

Bataillo'n (bãtãljõ'n) *n* ②g¹
bataljon *m*; ... bataljonowy.

Batt'ft (bãt'ist) *m* ②g batyst;
... Len (~en) batystowy.

Batterie' (bãt'eri') *f* ⑥f baterja;
... baterijny.

Ba'ßen (bã'c'en) *m* ②l grosz.

Bau (bãu) *m* ②g (*pl.* auch ~ten)
budowa *f*; (Gebäude) budowla *f*,
budynek; (Stöhle) nora *f*; (Feld) u-
prawa *f*.

Bau'... budowlany; ~amt *n*
urząd *m* budowniczy; ~art *f*
sposób *m* budowania.

Bauch (bãuch) *m* ②d brzuch;
... brzuszny; ~binde *f* opaska
(brzuszna); ~fell *n* otrzewna
f; ~grimmen *n* kolki *f/pl.*; ~
gurt *m* poprzęg; ~höhle *f* jama
brzuszna.

bau'chig (bãu'ch'ig), **bãuchig**
(bãu'ch'ig) pękaty. [brzuchu.]

bãu'chlings (bãu'ch'lings) na

Bau'ch... ~rebekunst *f* brzuch-
mówstwo *n*; ~redner *m*
brzuchomowca; ~schmerz *m*,
~weh *n* ból *m* brzucha.

Bau'de (bãu'd'e) *f* ③b buda.

bau'en (bãu'en) ⑥a [wy]budo-
wać; ^{setb}: uprawiać [-wić];
(säen) [po]sadzić.

Bau'er (bãu'er) *m*: a) ④d chłop,
kmięć, wieśniak, włościanin;
⑥a: pion; b) (auch *n*) ②l
klatka *f*. [ka, wieśniaczka.]

Bãu'erin (bãu'erin) *f* ③c chłop-
bãu'(c)risch (~'risz), **bãu'er-
lich** (~'erlich) chłopski.

Bau'ern... ~bursche *m* chłopak
wiejski; ~fänger (-fãng'er) *m* ②l
oszust; ~fãngerei (~ãt) *f* ③b
oszustwo *n*; ~frau *f* = Bãue-
rin; ~gut *n*, ~hof *m* zagroda *f*
chłopska; ~hütte *f* chata; ~stand
m, ~volk *n* włościanstwo *n*;
~weid *n* = Bãuerin.

Bau'ersmann *m* ②a *f*. Bauer *a*.

Bau'... ~fach *n* budownictwo;
~fãllig grożący zawaleniem,
wałący się; ~fãllig sein, werden
grozić zawaleniem, [za]walić
się; ~fãlligkeit *f* zły stan *m*;
~fest mocno zbudowany; ~
gerüst *n*, rusztowanie; ~herr *m*
właściciel; ~hof *m* dworzec
budowlany; ~holz *n* budulec
m; ~kasten *m* skrzynka *f* do
budowania; ~kosten *pl.* koszt
m budowli; ~kunst *f* budo-
wnictwo *n*; ~leiter *m* kierownik
budowy.

bau'lich (bãu'lich) architekto-
niczny; ~keit *f* budowa.

Baum (bãum) *m* ②d drzewo *n*;
dim. (= Bãu'mchen, Bãu'mlein
(bãu'm-) *n* ②l) drzewko *n*;
... drzewny, drzewa.

Bau'metster *m* budowniczy.

bau'meln (bãu'm'eln) ⑥f dyndać.
bãu'men (bãu'm'en) ⑥a: się ~
stawać [stanać] dęba.

Bau'm...: ~gang *m* alea *f*; ~garten *m* sad; ~kuchen *m* tort w formie drzewa; ~lang rosły, sążnisty; ~öl *n* oliwa *f*; ~rinde *f* kora drzewna; ~schule *f* szkółka; ~stamm *m* pień; ~stark silny jak dąb; ~stumpf *m* pniak; ~wolle *f* bawełna; ~woll(en)... in 3ffn, ~wollen bawełniany; ~woll(en)|pflanze, ~staude *f* drzewo n bawełniane; ~woll(en)|spinnerei *f* przędzalnia; ~wucht *f* hodowla drzew.

Bau'...: ~ordnung *f* ustawa budownicza; ~platz *m* = ~stelle; ~rat *m* radca budownictwa.

bäu'risch (bōi'ri:ʃ) *f*. bäuerisch.

Bausch (bāusz) *m* ② d u. g buchastość *f*; am Steibe: bufa *f*; ~przykładka *f*; in ~ und Bogen hurtem. [fiasty.]

bau'schig (ʃi:ʃ) buchasty; bu-

Bau'...: ~stein *m* kamień do budowy; ~stelle *f* miejsce n pod budowę; ~werk *n* budowla *f*; ~wesen *n* budownictwo.

Bau'ten (bāu'ten) *f*. Bau.

Bay'er (bāi'ēr) *m* ③ a Bawarczyk; ~in (ʃi:n) *f* ③ c Bawarka *f*; ~n (ʃi:n) *n* ⑧ g Bawarja *f*.

bay'(e)risch (ʃi:ʃ) bawarski.

Bazil'ius (bāz'i:l'ius) *m* ⑧ g lasiecznik.

Bd(e), *abr.* für Band, Bände.

be... (bē...) po..., o..., na..., za...

be|a'bsichtigen (bēā'pzi:ʃti:gən) ⑩ a zamierzać [-rzyć], zamyslać [-ślić].

be|a'chten zważać [-zyć]: (berüchsichtigen) uwzględnić [-nić]; (einhalten) przestrzegać [-strzedz] (*gen.*); ~swert godny uwagi, godny uwzględnienia.

Be|a'chtung *f* uwaga, wzgląd *m*; die Sache fand keine ~ nie zwracano na to uwagi.

Be|a'mte(r) (bēā'mtē[ɐ]) *m* ⑨ l urzędnik.

Be|a'mten... urzędniczy; ~herrschaff *f* biurokracja.

Be|a'mtin (ʃi:n) *f* ③ c urzędnicza; **be|a'ngstigen** = ängstigen. [ka.] **be|a'nsprechen** (-ā'nszprū:ʃən) ⑩ a wymagać (*gen.*), domagać się (*gen.*).- [[za]kwestjonować.] **be|a'nstanden** (ʃstāndən) ⑩ c

be|a'ntragen ⑩ a wnosić [wnieść], [za]proponować.

be|a'ntworten odpowiadać [-wiedzieć] na (*acc.*). *Su.* odpowiedź *f*.

be|a'rbeiten obrabiać [-robić];

Buch: opracowywać [-cować];

Acker: uprawiać [-wić]. [(*acc.*.)]

Be|a'rbeiter *m* (*gen.*) opracujący

be|au'ffichtigen (-āu'fz:ʃti:gən) ⑩ a dozorować, nadzorować (*acc.*), doglądać [-dnać] (*gen.*). *Su.* dozór *m*, nadzór *m*.

be|au'ftragen ⑩ a polecać [-cić] (i-n mit et. k-u co); ich bin beauftragt mam polecenie.

be|bau'en *Hand*: uprawiać [-wić]; *Baufstelle*: zabudowywać [-dować].

be'ben (bē'bən) ⑩ a drzeć, trząść się (vor Kälte, vor Furcht z zimna, ze strachu).

Be'cher (bē'ʃēr) *m* ② l puhar, kielich, kubek; ~förmig kielichowaty; ~klang *m* dźwięk puharów.

Be'cken (bē'kən) *n* ② l (Schale, Anat.) miednica *f*; (Wassl) umywalnia *f*; (Tatl) kotlina *f*; ~kotly *m/pl.*; ~förmig miednicowaty. [wać [-kryć] dachem.]

be|da'chen (-dā'ʃən) ⑩ a pokry-

be|da'cht (-dā'ʃt) 1. baczny; ~

sein auf (*acc.*) baczyć na (*acc.*).

2. ~ *m* ② g rozważa *f*, namysł.

be|da'chtig (-dē'ʃti:ʃ), **be|da'cht-**

sam baczny, rozważny; (ge-

lassen) spokojny, poważny; ~

kelt *f* rozważa, bacność.

Be|da'cht|nahme *f* wzgląd *m*.

bedan'ken: się [po]dziękować (bei j-m für et. k-u za co).

Beda'rf (-dä'rf) *m* ②g (au *dat.*) potrzeba *f* (*gen.*); nach ~ według potrzeby; ~s|artikel *m* artykuł potrzebny; ~s|fall *m*: im ~sfall w razie potrzeby.

bedan'erlich (-däu'erič) pożałowania godny.

bedan'ern 1. [po]żałować; ich bedaure żałuję, żal mi; ich bedaure ihn (sie) sehr żal mi go (jej) bardzo. 2. ② n ②l pożałowanie, żal *m*; zu meinem ② ku memu żalowi; ~s|wert, ~s|würdig = bedauerlich.

bede'cken po-, na-, przy-, o-krywać [-kryć]; *fig.* = beschützen; ~ Sie sich! nakryj pan głowę!

bede'ckung *f* nakrycie *n*; ~ konwój *m*, eskorta, straż.

bede'nken 1. z-, roz-ważać [-zyć], zastanawiać [-nowić] się nad (*instr.*); wenn man bedenkt zważywszy; j-n ~ obdarzać [-rzyć] k-o: j-n im Testamente ~ pamiętać o kim w testamentcie; sich ~ namyślać [-ślić] się; sich (anderš) ~ rozmyślać [-ślić] się. 2. ② n ②l rozważa *f*; (Zweifel) wątpliwość *f*: ② tragen namyślać się, [za]wahać się.

bede'nklich (-dē'ŋklič) niebezpieczny, niepewny, ryzykowny; (nachdentlich) zamyślony; ②keit *f* = bedenken 2. [myslu.]

bede'nk|zeit *f* czas *m* do na-

beden'ten oznaczać, znaczyć; (zu verstehen geben) dawać [dać] do zrozumienia; das hat nichts zu ~ to nic nie znaczy; ~d znaczny, ważny, poważny.

beden'tsam (-dōi'tzām) = bedeutungsvoll.

bedeu'tung *f* znaczenie *n*; ~ haben znaczyć; ohne ~ = ②slos bez znaczenia; ②s|völl wielkiej wagi.

bedie'nen obsługiwać [-służyć], usługiwać [usłużyć] (*dat.*); Kartenp.: dodawać [-dać] do koloru; sich ~ (*gen.*) używać [użyć] (*gen.*), [s]korzystać z (*gen.*), posługiwać się (*instr.*); (beim Essen) ~ Sie sich! pozwól pan!

Bedie'nstete(r) (-di'nstetē[R]) *m* ① będący w służbie.

Bedie'nte(r) (-di'ntē[R]) *m* ① służący, lokaj; die Bedienten służba *f*.

Bedie'nten... lokajski; ~tracht *f* liberja; ~zimmer *n* pokój *m* dla służby.

Bedie'nung *f* usługa; (Diener-schaft) służba; ~s|mannschaft ~: *f* obsługa.

Bedi'ng *m* = Bedingung.

bedi'ngen [za]warunkować; (sich et.) ~ = ausbedingen.

bedi'ngt (-di'ŋt) warunkowy; ②heit *f* zawisłość.

Bedi'ngung *f* warunek *m*; mit (oder unter) der ~ pod warunkiem; ~s... warunkowy; ②slos bezwarunkowy; ②s|weise warunkowy.

bedrä'ngen uciskać, trapić; bedrängte Lage, Bedrä'ngnis (-drē'ŋnīs) *f* ②l kłopoty *m/pl.*, oplikana sytuacja.

bedro'hen grozić, zagrażać [-grozić] (*dat.*).

bedro'hlich (-drō'lič) groźny.

bedru'cken zadrukowywać [-kować]. [~d uciążliwy.]

bedrü'cken uciskać, [z]gnębić; Bedrü'cker (*in f*) *m* ciemności-ciel(ka). [bingen.]

bedungen (-dü'ngēn) siehe bes-

bedü'nken 1. eš will mich ~ zdaje mi się. 2. ② n ②l = Meinung. [bować (*gen.*).

bedü'rfen (*gen. ob. acc.*) potrze-

Bedü'rfnis (-dü'rfnīs) *n* ②h¹ (nach *dat.*) potrzeba *f* (*gen.*);

~anstalt *f* wychodek *m*; **Los** bez potrzeb; **~losigkeit** *f* brak *m* potrzeb.

bedürftig biedny; einer Sache ~ jeiu = **bedürfen**, **~keit** *f* niedostatek *m*. [sztyk *m*.]

beeifreak (bī'fstək) *n* ⑥ i **bif-~** **bee'hren** zaszczycać [-cić]; ich **bee'hre** miś mam zaszczyt.

bee'i'd(i)en (-āī'dī'g'en) ⑥c (a) zaprzysięgać [-siaǳz]; e-e **Muśfage** ~ stwierdzać [-dzić] zeznanie przysięgą.

bee'i'fern: siś ~ starać się usilnie. [iū ~ [po]śpieszyć (się).]

bee'i'ten przysięszać [-szyć];

bee'i'nflussen (-āī'nflūs'en) ⑥d wpływać [wplynąć] na (*acc.*). **Su.** wpływ *m*.

bee'i'nträchtigen (~trächtī'g'en) ⑥a [s-, po]krzywdzić: j-n ~ in (*dat.*) przeszkadzać [-szkodzić] k-u w (*loc.*).

bee'nd(i)en [za-, s]kończyć.

bee'ngen (-ē'ŋ'en) ⑥a ścieśniać [-nić]; *fig.* = einſchränken.

bee'rben [o]dziedziczyć po ob. brać [wziąć] spadek po (*loc.*).

bee'rdigen (-ē'rdī'g'en) ⑥a [po-]chować, [po]grzebać.

bee'rdigung *f* pogrzeb *m*; ~s... pogrzebowy; ~slanstalt *f* zakład *m* pogrzebowy.

bee're (bē're) *f* ③ b jagoda, jagódka; ~n... z jagód; **bee'rförmię** (-fōrmī'ch) w kształcie jagody.

bee'f (bēt) *n* ②g grzęda *f*, grządka *f*.

bee'fähigen (bē'fā'ī'g'en) ⑥a uzdalniać [uzdolnić]; **~t** uprawnienie [-wnie]; **bee'fähig** zdolny.

bee'fähigung **~nachweis** *m* dowód uzdolnienia.

bee'fahl(st) (-fā'ī[st]) *f*. **bee'fahlen**.

bee'fahrdar = **fahrdar**.

bee'fahren jeździć, jechać po (*loc.*); ↓ [po]plynąć po (*loc.*).

bee'fahlen opadać [opaść], napaść [-paść] na (*acc.*); **~ngst**: przejmować [-jać]; *fig.* ~ werden von (*dat.*) ulegać [uleść] (*dat.*).

bee'fahngen nieśmiały, zakłopotany: (*Urteil*) uprzedzony; stronniczy: **bee'fahnglosigkeit**; (*im Urteil*) uprzedzenie *n*.

bee'faffen: siś mit et. (*dat.*) ~ zajmować [-jać] się c-m.

bee'fehden (-fē'd'en) ⑥c: j-n ~ zwalczać k-o, wojować z kim.

bee'fehhl (-fē'l) *m* ②g rozkaz; (**~geiß**) nakaz; (**über Truppen**) dowództwo *n*, komenda *f*; **~t** ~! do usług!; ich **stehe zu** **~hrem** ~ jestem na rozkazy pańskie, do usług pana; was **steht zu** **~hrem** ~? co pan rozkaże?

bee'fehhlen (~en) ②g kazać, narozkazywać [na-, roz-kazać]; wie **Sie** ~ jak pan każe; **Gott** **bee'fohlen!** z Bogiem!; j-n **zu** siś ~ kazać przyjsć k-u.

bee'fehlgew (-fē'ī'g'en) ⑥a komenderować, dowodzić (*instr.*).

bee'fehls...: ~form *f* **~gram**. tryb *m* rozkazujący; ~haber (~hā-b'er) *m* ②l dowódzca, wódz; **~haberisch** (~ış) rozkazujący.

bee'feinden = **aufeinden**.

bee'festigen (-fē'stī'g'en) ⑥a **~** przy-mocowywać [-cować], **~** przy-twierdzać [-dzić] (*an acc.* oder *dat.* do *gen.*); **~** obwarowywać [-rować]; (**~sichermaĉen**) utwierdzać [-dzić], upewniać [-nić]; **~Freundschaft** *uſw.*: zacieśniać [-nić]; **bee'festigt** **~** warowny.

bee'feuchten zwilżać [-żyć].

bee'ffchen (bē'fch'en) *n* ②l kołnierz *m* (pastora), pektoral *m*.

bee'ffdert (-fī'd'ert) pierzasty, upierzony.

bee'ffhl(st) (-fī'ī[st]) *f*. **bee'fahlen**.

bee'ffinden 1. uznawać [uznać], znajdować [znaleźć]; **für gut** (*nütig*) ~ uznawać [uznać] za

właściwe (potrzebne); sich wo ~ znachodzić (ob. znajdować) [znaleźć] się, przebywać; sich wohl (übel) ~ mieć się dobrze (źle); wie ~ Sie sich? jak się pan ma? 2. 2 n ② l opinja f, uznanie; (Gesundheitszustand) stan m zdrowia, zdrowie n.

be|fi|ndlich (-fɪ'ntlɪç) znajdujący się, położony.

be|fl|cken [po-, s]plamić; mit Blut ~ [z]broczyć.

be|fei|s|(ig)|en (-fɛi's|ɪg'ɛn) ⑤e (⑤a) (gen.) przykładać się do (gen.).

be|fl|ffen (-flɪ'sɛn) (gen.) przykładający się do (gen.), gorliwy w (loc.); ~ sein [po]starać się; Zheit f staranność, gorliwość.

be|fl|ü|gelt (-flɪ'gɛlt) skrzydlaty.

be|fö|hle (-fö'le), **be|fö|hlen** (-fö'len) f. befehlen.

be|fö|lgen iść [pójść] za (instr.), [po]słuchać (gen.), [za]stosować się do (gen.).

be|fö|rbern (wegschiden) wysyłać [-słać], wyprawiać [-wić] (an acc. do gen.); (mitsühren) przewozić [-wieźć]; (beschleunigen) przyspieszać [-szyć]; (begünstigen) wspierać [wesprzeć]; (im Range)posuwać [-sunąć] (zu dat. na acc.); befördert werden [za] awansować (zu dat. na acc.).

Be|fö|rderung f przewóz m, transport m; (im Range) awans m; 2s|mittel n środek m przewożenia; 2g. środek m podniecający ob. pobudzający.

be|fra|chten (-fräçt'ɛn) ⑤c [na]ładować. [pytać.]

be|fra|gen wypytywać, [wy-]

be|frei|en uwalniać [uwolnić] (von dat. od gen.); (von 2nechtshaft usw.) oswobadzać [-bodzić], wybawiać [-wić]; befreit wolny.

Be|frei|er(in) f m oswobodziciel(ka), wybawca (-czyni).

Be|frei|ungs|krieg m wojna f o niepodległość.

be|fre|'nden (-frø'md'ɛn) ⑤c [za-]dziwić, zastanawiać [-nowić]; ~ b = befre'mdlich (-frø'mtlɪç) dziwny.

be|freu|'nden (-frø'nd'ɛn) ⑤c: sich ~ mit (dat.) zaprzyjaźniać [-nić] (się) z (instr.); befreundet zaprzyjaźniony.

be|frie|'digen (-fri'dɪg'ɛn) ⑤a zadawać (ni)ać [-wol(n)ić]; ~ b dobry. [dnieć.]

be|frü|'chten zapładniać [-plo-]

be|fru|'gen = berechnen.

Be|fru|'gung (-fũ'knɪs) f ②i (zu dat.) prawo n (gen.). [(gen.)]

be|fü|hlen dotykać [dotknąć]

Be|fu|'nd m stan; (gerichtlicher, ärztlicher) oględziny f/pl.; (An-sicht) opinja f. [obawa f.]

be|fü|'rchten = fürchten. Su.]

be|fü|'rworten (-fũ'rwørt'ɛn) ⑤a popierać [-przeć].

be|ga|'bt (-gä'pt) zdolny.

Be|ga|'bung (-gä'bũng) f ③b zdolność, talent m.

be|ga|'ffen = angaffen.

be|ga|'ngen (-gä'ŋ'ɛn) f. begehen.

be|ga|'nn (-gä'n) f. beginnen.

be|ga|'tten (-gä't'ɛn) ⑤c: sich ~ spółkować; Tiere: parzyć się.

be|ge|'ben odstępować [-stąpić], przedawać [-dać]; sich wohin ~ udawać [udać] się (auf den Weg w drogę); sich in Gefahr ~ narażać [-zić] się na niebezpieczeństwo; sich ~ (zutragen) wy-, z-darzać [-rzyć] się; sich einer Sache (gen.) ~ pozbawiać [-wić] się (gen.).

Be|ge|'benheit/wy-, z-darzenie n.

be|ge|'gnen (-gɛ'gn'ɛn) ⑤c (fn) (dat.) spotykać [-tkać] (acc.); j-m (höflich) ~ obchodzić [obejsć] się z kim (uprzejmie).

be|ge|'h(en) obchodzić [obejsć]; Berbrechen: popępiać [-nieć].

Belge'hr (-gē'r) *m* (n) ② *g*¹ żądanie *n*, życzenie *n*; * (Nachfrage) popyt *m*: was ist Ihr ~? czego pan sobie życzysz?, czego pan żadasz?

belge'hren (-gē'r'en) ⑤ *a* [po]żądać (*gen.*); ~s|wert, ~s|würdig pożądany.

belge'hrtlich pożądliwy; ② *keit f* pożądliwość. [dem.]

belge'fern obrzucać [-cić] ja-

belge'ftern (-gā't^{er}n) ⑤ *b* natchnąć [boś.]; się ~ für (*acc.*) zachwycać [-cić] się (*instr.*). *Su.* natchnienie *n*, zachwyt *m*, zapal *m*. [pragnienie *n* (*gen.*)]

Belge'r(De) *f* (nach *dat.*) żądza,

belge'rig (nach *dat.*) żądny, chciwy, pragnący (*gen.*); (neugierig) ciekaw, ciekawy.

belge'ßen ob-, po-lewać [-lać]; Blumen: podlewać [-lać].

Belge'nn (-gī'n) *m* ② *g* (o. *pl.*) początek; ② *en* ② *c* zaczynać [-cząć]. [uwierzytelniać [-nić].]

belglau'bigen (-glāu'big^{en}) ⑤ *a*

Belglau'bigungs|s|chreiben *n* pismo uwierzytelniające.

belglei'chen wyrównywać [-nać].

belglei'ten ⑤ *c* towarzyszyć (*dat.*); (nach *Haufe*) odprowadzać [-dzić]; * konwojować; * [za]akompanjować.

Belglei'ter (-glāi't^{er}) *m* ② *l*, ~ *ln* (~*ln*) *f* ③ *c* towarzysz(ka).

Belglei'tung f towarzystwo *n*; * konwój *m*; (eines Fürsten) orszak *m*, świta; * akompanjament *m*, towarzyszenie *n*.

belglü'cken uszczęśliwiać [-wić].

belglü'ckwünschen (-glū'kwūn'sz^{en}) ⑤ *e* [po]gratulować (i-*m*: zu et. *k-u-c-o*). *Su.* gratulacja *f*.

belgna'bigen (-gnā'big^{en}) ⑤ *a* ulaskawiać [-wić].

belgnü'gen (-gnū'g^{en}) ⑤ *a*: się ~ mit (*dat.*) zadowal(ni)ać [-wol(n)ić] się (*instr.*).

belgö'nne (-gö'n^o), **belgö'nnen** (-gö'n^{en}) *f.* beginnen. [grzebać.]

belgra'ben [po]chować, [po-]

Belgrä'bnis (-grē'pnis) *n* ② *h*¹ pogrzeb *m*; (= *Platz m*) grób *m*.

belgrei'fen = befühlen; (umfassen) obejmować [objąć]; (verstehen) pojmować [-jać], [z]rozumieć; begriffen sein in ober bei (*dat.*) być objętem w (*loc.*).

belgrei'flisch (-grāi'flisch) zrozumiała; ~ machen [wy]tłómaczyć;

~er|weise jak łatwo zrozumieć.

belgren'zen ograniczać [-czyć].

Belgriff m pojęcie *n*; im ~ sein ob. stehen et. zu tun zamierzać co uczynić, być zajęty (*instr.*); sich einen ~ machen wyobrazać [-zić] sobie; ~s|vermögen *n* pojmowanie, zdolność *f* pojmowania.

belgrü'nden zakładać [założyć], [u]gruntować; Antrag: uzasadniać [-nić]. [(-cielka).]

Belgrü'nder(in f) m założyciel

belgrü'ßen [po]witać.

Belgrü'ßungs... powitalny.

belgu'cken F = befehen.

belgü'nstigen (-gü'nst'ig^{en}) ⑤ *a* popierać [poprzeć], wspierać [wesprzeć]. *Su.* protekcja *f*; (Vorteil) korzyść *f*.

belgu'tachten (-gü'täch't^{en}) ⑤ *c* osądzać [-dzić], [za]opiniować.

Su. sąd *m*, opinja *f*.

belgü'tert (-gü't^{ert}) zamożny.

belgü'tigen (-gü't'ig^{en}) ⑤ *a* uspokajać [-koić], udobruchać [boś.].

belhaa'rt (-hā'rt) okryty włósamami.

Belhaa'rung f uwłosienie *n*.

belhä'big (-hē'b'ig) (*bia*) otyły; (gemächlich) wygodny; ② *keit f* (Fettleibigkeit) tusza; (Gemächlichkeit) wygodza.

belha'ftet (-hē'ft^{et}) (*mit dat.*) obciążony (*instr.*); mit e-r Krankheit ~ nawiedzony chorobą.

belha'gen (-hã'g^{en}) 1. ⑤a [s]podać się; (frommen) wychodzić [wyjść] na korzyść. 2. ② n ②l upodobanie, przyjemność *f* (an *dat.* w *loc.*).

belha'glic^h (-hã'klĩ^{ch}) przyjemny; (gemãchtlic^h) wygodny; ②keit *f* przyjemność, miłe uczucie *n*; (Gemãchtlic^hfeit) wygoda.

belha'ften zatrzymywać [-mać], zachowywać [-chowac]; im ②luge ~ nie (s)puszczać [puścić] z oczu; im ②bedãchtĩs ~ [za-]pamiętać.

Belhã'lier (-hã'lt^{er}) *m* ②l, **Belhã'ltnis** *n* ②h^l zbiornik *m*.

belha'ndeln (gut ober schlecht) i-n: obchodzić [obejść] się *z* (*instr.*); ②^lleczyć; et.: traktować o (*loc.*).

belhã'ndigen ② (-hã'ndlg^{en}) ⑤a wręczać [-czyć]. [kuracja.]

Belhã'ndlung *f* ②^lleczenie *n*, **belhã'ngen** obwieszać [-sić].

belha'rren[wy]trwać; (hartnãdig) upierać [uprzeć] się (*auf*, *bei dat.* przy *loc.*).

belha'rrlĩch (-hã'rlĩ^{ch}) (bestãndig) wytrwały; (hartnãdig) uparty, uporczywy; ②keit *f* wytrwałość; (hartnãdigfeit) upór *m*.

belhau'en ociosywać [-sać], obrębywać [-rãbać].

belhau'pten (-hau'pt^{en}) ⑤c (versichern) twierdzić, utrzymywać; ②lãg usw.: zachowywać [-chowac], zatrzymywać [-mać]; si^{ch} ~ utrzymywać [-mać] się.

Belhau'sung (-hãu'zũng) *f* ③b mieszkanie *n*, domostwo *n*.

Belhe'lf (-hã'lf) *m* ②g środek (pomocniczy), przyrząd.

belhe'lfen: si^{ch} ~ obchodzić [obejść] się. [gabywać.]

belhe'ltigen (-hã'ltĩg^{en}) ⑤a na-

belhe'nde (-hã'nd^e) zwinny, chyży.

belhe'rbergen przyjmować [-jàc] w gościnę.

belhe'rrschen panować nad (*instr.*). [(-ca).]

Belhe'rrscher(in *f*) *m* panujący

belhe'rzig (-hã'rcĩg^{en}) ⑤a [za]pamiętać; ~ ②lwert godny zapamiętania. [heit *f* odwaga.]

belhe'rt (-hã'rt) odważny; ②^lbelhe'zen = bezaubern.

belhĩ'flĩch (-hĩ'flĩ^{ch}) pomocny; ~ iein pomagać [-módz].

belhĩ'ndern = hindern.

belho'lfen (-hũ'lf^{en}) *f*. behelfen.

Belhõ'rde (-hõ'rd^e) *f* ③b urząd *m*, władza.

Belhu'f (-hũ'f) *m*: zu welchem ~ (e)? w jakim celu?; zu d(ie)sem ~ (e) w tym celu; ②s (*gen.*) w celu (*gen.*), dla (*gen.*).

belhũ'ten [u]strzedz (vor *dat.* od *gen.*); (Gott) behũte! broń Boże!

belhu'tsam (-hũ'tzãm) ostrożny, przeczorny; ②keit *f* ostrożność, przeczorność.

bei (bã) (*dat.*) przy (*loc.*), u (*gen.*); ② (dienen ~) w (*loc.*).

(Schlacht) pod (*instr.*); ~ si^{ch} haben mieć przy sobie; ~ Gott! na Boga!; ~ Nacht nocã, w nocy; ~

Tage w dzieñ, za dnia; ~ Welt (ob. Klasse) iein mieć pieniądze,

~ Zahren iein być wiekowym.

bei'... in ③lign meist przy...

bei'behalten = behalten.

Bei'blatt *n* załącznik *m*.

bei'bringen (her~) przynosić [-nieść]; Bese se usw.: dostarczać [-czyć] (*gen.*); Bunde: zada-

wać [-dać]: (mitteilen) udzielać [-lić] (*gen.*); (lehren) nauczać [-czyć] (*gen.*).

Bei'chte (bã'cht^e) *f* ③b spowiedź; ~ ablegen ober tun odbywać [-być] spowiedź.

bei'chten (~t^{en}) ⑤c: ~ gehen [wy]spowiadać się.

Bei'cht'...: ~ gãnger (-gãng^{er}) *m* ②l, ~ gãngerin (~ĩn) *f* ⑤c spowiadający (-ca) się; ~ stuhl *m*

konfesjonal; *~vater* *m* spowiednik; *~zettel* *m* poświadczenie *n* odbytej spowiedzi.

bei'de (baī'de), *bei'derlei'* (dērlāi') obydwu, oba, oboje.

bei'der|seitig obustronny.

bei'der|seits (-zāic) z obu stron.
bei'drukken dodrukowywać [-ować].

bei'drücken Siegel: przyciskać

bei'eina'nder jeden (jedno) przy drugim (drugim), razem, obok siebie.

Bei'fall *m* ②d (o. *pl.*) poklask, oklaski *m/pl.*: (Billigung) uznanie *n*, pochwała *f*; *~ klatschen* klaskać. [na myśl]

bei'fallen przychodzić [przyjść]

bei'fällig przychylny; *~ aufgenommen werden* spotykać [-tkać] się z uznaniem.

Bei'fall...: *~ klatschen* *n* poklask *m*, oklaski *m/pl.*: *~(s)|rufen* *m* okrzyk zadowolenia; *~(s)-sturm* *m* burza *f* oklasków.

bei'folgend załączony.

bei'fügen (*dat.*) załączać [-czyć], dodawać [-dać] (*do gen.*).

Bei'gabe *f* dodatek *m*.

bei'geben = *beifügen*; *klein* *~* spuszczać [spuścić] z tonu.

bei'geordnet współrzędny.

Bei'geschmack *m* przysmak; *e-u* *~ haben von* (*dat.*) trącić (*instr.*).

bei'geschellen przydawać [-dać].

Bei'hilfe *f* = Hilfe.

bei'kommen zbliżać [-żyć] się; *ihm ist nicht beizukommen* nie można mu dać rady.

Beil (bāil) *n* ②g topór *m*; (*groß*) toporzysko; (*klein*) toporek *m*.

Bei'lage *f* dodatek *m*; Kochkunst: jarzyna.

bei'läufig (-lōiflich) uboczny; *adv.* a. mimochodem; (*ungefähr*) mniej więcej.

bei'legen = *beifügen*; Bedeutung *ufo.*: przyznawać [-znać]; Sta-

men: nadawać [-dać]; Streit: załatwiać [-twić]. [miarą.]

bei'lei'be (-lāi'be): *~ nicht* żadną

Bei'leid *n* współczucie, kondolencja *f*: *sein* *~ bezeigen* wyrażać [-zić] współczucie *ob.* kondolencję; *~s...* kondolencyjny; *~s|bezeigung* *f* kondolencja.

bei'liegen (*dat.*) być załączonym (*ob.* dodanym) (*do gen.*); *~* załączony, dodany.

beim (bāim) = *bei dem*.

bei'mengen = *beimischen*.

bei'messen przypisywać [-sać]; *Glauben* *~* [u]wierzyć.

bei'mischen (*dat.*) przy-, domieszać (*do gen.*).

Bei'mischung *f* (Zusatz) dodatek *m*; (Würze) przyprawa.

Bein (bāin) *n* ②g (Extremität) noga *f*; (Knochen) kość *f*; *auf die* *~ e bringen* stawiać [postawić] na nogi: *sich auf die* *~ e machen* brać [wziąć] nogi za pas; *ein* *~ stellen* podstawić [-wić] nogę; *... (u) nogi*; kościany.

bei'n a'h(e) prawie; *ich wäre* *~ gefallen* *omal* nie upadłem.

Bei'luame *m* przydomek.

Bei'nbruch *m* złamanie *n* nogi *ob.* kości.

bei'nern (bāi'nern) kościany.

Bei'n...: *~ haus* *n* kostnica *f*; *~ kleid* *n* (meist *pl.*) spodnie *pl.*

bei'ordnen = *beifügen*; *Gram.*, *Log.* *beigeordnet* współrzędny.

bei'packen = *beifügen*.

bei'pflichten (-pflichten) (*dat.*) ②c zgadzać [zgodzić] się (*z instr.*).

Bei'rat *m* doradca; (Versammlung) rada *f* przyboczna.

bei'rren w błąd wprowadzać [-dzić].

bei'sammen (-zā'men) razem.

Bei'satz *m* dodatek.

Bei'schlaf *m* spółkowanie *n*.

bei'schließen = *beifügen*.

Bei'sein *n* obecność *f*.

wać [obuć]; Amt: piastować; **Ⓢ** (mit Brettern usw.) obkładać [obłożyć]; (mit Tapeten usw.) obijać [obić]. **Su.** odzienie n, odzież f.

belkle'mmen ścisnąć [-snać]. **Su.** duszność f.

belklo'mmen (-klō'mēn) duszny.

belklo'pfen opukiwać [-kać].

belko'mmen 1. v/t. dostawać [-stać]; Krankheit usw.: nabawiać [-wić] się (choroby); Kinder, Zunge: [u]rodzić, powić [poś.], mieć; das Buch ist zu ~ jest do nabycia; wieviel ~ Sie von mir? ile się panu należy odemnie? 2. v/i. gut ~ [po-]służyć; nicht, übel, schlecht ~ nie służyć; wohl bekommen! na zdrowie! [trägl.]

belkō'mmlich (-kō'mlīch) = zu-

belkō'stigen (-kō'stīgēn) **Ⓢ**a: j-n ~ dawać [dać] wikt k-u; sich ~ stłować się. [[-dzić].]

belkrä'ftigen po-, s-twierdzać

belkrü'nzen [u]wieńczyć. [(-się).]

belkren'igen (sich) [prze]żegnać

belkrie'gen wojować z (instr.), prowadzić wojnę z (instr.).

belkri'teln [s]krytykować.

belkü'mmern troszczyć; sich ~ (über ob. um acc.) troszczyć się (instr.).

Belkü'mmernis f troska.

belku'nden (-kü'ndēn) **Ⓢ**c okazywać [-zać]; (vor Gericht) oświadczać [-czyć]. [(-acc.).]

bel lä'cheln uśmiechać się na

bel lä'chen [u]śmiać się z (gen.).

bel lä'den obładować [poś.]; Gastier: objuczać [-czyć].

bel lä'gern obłęgać [-lęć].

Bel lä'gerungs... obłęgniczy.

Bel lä'ng m znaczenie n; von ~ ważny; ohne ~ bez znaczenia.

bel lä'ngen (gerichtl.) pozywać [-zwać]; (strafrechtl.) o-, zaskarżać [-rzyć].

bel lä'ng'reich ważny.

bel lä'ssen pozostawiać [-wić].

bel lä'sten obciążać [-zyć]; erblich belastet dziedzicznie obciążony.

bel lä'stigen (-lō'stīgēn) **Ⓢ**a [u]trudzić; (quälen) dokuczać [-czyć] (dat.).

Bel lä'stung f obciążenie n; ~sprobe f próba obciążenia; ~szeuge m świadek dowodowy.

bel lä'ern czyhać, czatować na (acc.). [suma f.]

Bel lä'uf m **Ⓢ**d (o. pl.) kwota f,

bel lä'ufen: sich ~ auf (acc.) wynosić [-nieść] (acc.). [[-chać].]

bel lä'uschen podsłuchiwać

bel le'bewo'zywać [-wić].

bel le'bt (-lō'pt) ożywiony; **Ⓢ**heit f ożywienie n.

Bel le'bungs'mittel n środek m orzeźwiający.

bel le'cken oblizywać [-zać].

Bel le'g (-lō'k) m **Ⓢ**g powłoka f; (Beweis) dowód; (Beispiel) przykład; ~exemplar n recenzja f.

bel le'gen wy-, ob-kładać [wy-, ob-łożyć]; (mit Abgaben usw.) nakładać [nałożyć] (podatki na acc.); Platz usw.: zajmować [-jąć]; mit Beschlag ~ [s]konfiskować; belegte Bunge język m biały; belegtes Brötchen kanapka f.

Bel le'g'stelle f cytat m.

bel le'hnen: j-n ~ nadawać [-dać] lenne k-u; Pfand: pożyczać [-czyć] na zastaw.

bel le'hren pouczać [-czyć]; ~ über (acc.) [po]informować o (loc.); eines Besseren ~ naprowadzać [-dzić] na lepszą drogę. [otyłość, tusza.]

bel le'i'bt (-lō'pt) otyły; **Ⓢ**heit f

bel le'i'digen (-lō'dīgēn) **Ⓢ**a obrażać [-zić]; ~d obelżywy. **Su.** obraza f. [żający.]

Bel le'i'diger (~g^{OR}) m **Ⓢ**l obra-

belles'en odczytany; *Zeit* *f* odczytanie *n.* [oświecić [-tlić].] *belles'chten* oświecać [-cić].] *bel'sern* (bɛ'ʃɛrn) 16b pyskować.

Bel'gien (bɛ'ʃɛn) *n* 8g Belgja *f*;
Bel'gier (˜gʲɛr) *m* 2l, ˜in (˜n) *f* 3c Belgijczyk (-ijka);
bel'gisch (˜gʲisz) belgijski.

Bel'grad (bɛ'ʃɛrāt) *n* 8g Białogród *m.*

belles'ben 1. [ze]chcieć, życzyć sobie; ˜ *Sie* proszę: wie (*Sie*) *Zhnen* *beliebt*, wie *Sie* ˜ według życzenia; wie *beliebt*? jak pan sobie życzy? 2. 2 *n* 2l życzenie, chęć *f*, widzimi się; *es steht in Zhrem* 2 (*zu*) od pana zależy.

belles'big (-ʃ'bʲɪʃ) dowolny; jeder ˜e *ladakto*.

belles'bt (-ʃ'pt) ulubiony; *sich bei j-m* ˜ *machen* [po]zyskać względy czyje; *Zeit* *f* więźność. [|-knąć].]

bel'sen (bɛ'ʃɛn) 16a szczekać] *bel'soben* = *loben*.

bel'sohen (wynagradzać [-grodzić]. *Su.* nagroda *f*.

bellü'gen okłamywać [-mac].

bel'stügen (-ʃ'ʃtʲɛn) 16a (*sich*) [za]bawić (się), zabawiać (się); ˜b *zabawny*. *Su.* *zabawa* *f*.

Bem. Abt. für Bemerkung.

bel'mä'chtigen (-mɛ'ʃtʲɛn) 16a: *sich* ˜ (*gen.*) opanowywać [-nować] (*acc.*).

bel'mä'keln (-mɛ'kɛʃn), *bel'mä'n'geln* (-mɛ'ŋɛʃn) = *befritteln*.

bel'mä'len [po]malować.

bel'mä'n'nen (-mɛ'nɛn) 16a opatrywać [zaopatrzyć] w załogę. *Su.* *załoga* *f*.

bel'mä'nteln (-mɛ'ntɛn) 16f pokrywać [-kryć].

bel'mei'stern = *beherrschen*.

bel'me'r'kbar dostrzegalny; *sich* ˜ *machen* odznaczać [-czyć] się.

bel'me'r'ken 1. (*s*)postrzegać [-strzedz], (*a.* = *sagen*) zauważać [-żyć]; ˜ *swert* godny uwagi.

2. 2 *n* 2l: mit dem 2 *z* uwaga.

bel'me'r'klich = *bemerkbar*.

Bel'me'r'kung *f* uwaga.

bel'me'ssen wymierzać [-rzyć]; *meine Zeit ist kurz* ˜ nie mam czasu.

bel'mi'teiben (-mʲ'tɛɪbɛn) 16c. ˜ *swert* = *bedanern* (*Swert*).

bel'mi'tfelt (-mʲ'tɛft) *zamożny*.

bel'mme (bɛ'mɛ) *f* 3b kanapka.

bel'mo'geln *F* = *betrügen*.

bel'moo'sen (-mɔ'ʃɛn) 16e pokrywać [-kryć] *mchem*; *bemoost* *omszony*; *burſchſos*: *bemoostes* *Haupt* *stary student* *m.*

bel'mü'hen (ʃɪʃ) [po]trudzić (się); *sich* ˜ *um* (*acc.*) [po]starać się *o* (*acc.*): *sich um einen Kranken* ˜ *mieć* *staranie* *o* *chorego*; ˜ *Sie sich zu mir!* *po*fatyguj się pan do mnie! *Su.* *trud* *m*, *staranie* *n.*

bel'mu'ttern (-mʲ'tɛrn) 16b *matkować* (*dat.*). [siedni.]

bel'na'chbart (-nɛ'ʃbɛrt) *sa-*

bel'na'christigen (-nɛ'ʃrʲɪʃtʲɛn) 16a *u*wiadamiać [-domić] (*von dat.* *o loc.*); (*im voraus*) *uprzedzać* [-dzic].

bel'na'chteiligen (˜tɛʃʲɛn) 16a [po]krzywdzić.

bel'na'gen *ogryzać* [-gryzić].

bel'ne'belt *zamglony*; *fig.* *pijany*.

benede'sen (bɛnɛdɛɪ'nɛn) 16a = *segnen*.

Benefiz (˜ʃ'c) *n* 2g; ˜ *vorstellung* *f* *benefis* *m.*

bel'ne'hmen 1. *odbierać* [odabrać]; *Bewußtsein*: *oszołamiać* [-łomić], *odurzać* [-rzyć]; *benommen sein* *być* *odurzonym*; *sich* ˜ *zachowywać* [-chować] się; *sich* (*gut* *od. schlecht*) ˜ *gegen* (*acc.*) (*dobrze* *albo* *zle*) *postępować* [-stąpić] *wobec* (*gen.*). 2. 2

n ② zachowanie, postępowanie.

bel'nel'den: j-n ~ (um acc.) zazdraszczać [zazdrościć] k-u (gen.): ~ **s|wert**, ~ **s|würbig** do zazdrośczenia.

bel'ne'nun nazywać [-zwać]; benanute Bahl liczba oznaczona. *Su.* nazwa *f.*

bel'ne'gen zwilżać [-żyć].

Be'ngel F (bē'ŋel) *m* ② prostak, gbur; **Ḥaft** prostacki, gburowaty, nieokrzesany.

bel'no'mmen (-nō'mēn) siebe be-nehmen; **Ḥeift** *f* odurzenie *n.*

bel'nō'tigt (-nō'tīgt) ~ sein (gen.) potrzebować (gen.).

bel'nu'gen używać [użyć] (gen.), [s]korzystać z (gen.).

bel'nu'gbar przydatny.

Benzl'n (bēnc'l'n) *n* ② ^g benzyna *f*; ~ benzynowy.

bel'o'bachten (-p'bāchtēn) ⑥c [za]obserwować, śledzić; (ein-halten) zachowywać [-chować].

Bel'o'bachter (˜tēR) *m* ②, ~ *in* (˜ŋ) *f* ③c obserwator(ka).

Bel'o'bachtung *f* spostrzeżenie *n*, obserwacja; ~ **s|gabe** *f* dar *m* postzegawczy.

bel'o'rbern, (-ō'rdēRn) ⑥b powoływać [-łać].

bel'pa'dten = beladen.

bel'pfa'nzen zasadać [-dzić].

bel'p|nfein [za]pędzlować.

bel'que'm (-kwē'm) wygodny; es sich ~ machen rozgaszczać [-gościć] się.

bel'que'men (˜ēn) ⑥a; sich ~ przystawać [-stać] (3u dat. na acc.).

Bel'que'milchkeit *f* wygoda.

bel'ra'ppen F ⑥a = bezahen.

bel'ra'ten: et. ~ sich über et. (acc.) ~ radzić, naradzać [-dzić] się nad (*instr.*): ~ **d** doradczy.

Bel'ra'ter (-Rā'tēR) *m* ②, ~ *in* (˜ŋ) *f* ③c doradca (-czyni).

bel'ra't|schlagen = beraten.

Bel'ra'tung *f* narada; ärztliche ~ Konsultacja.

bel'rau'ben złupić [bość], obrabowywać [-ować]; ~ (gen.) obdzierać [obedrzeć] z (gen.), pozbawiać [-wić] (gen.). *Su.* rabunek *m*, grabież *f.*

bel'rā'n'chern okadzać [-dzić].

bel'rau'schen upajać [upoić]; sich ~ upijać [upić] się; beranscht pijany. [czalny.]

bel're'chenbar (-Rē'chēnbār) obli-} **bel're'chen** obliczać [-czyć], wyrachowywać [-ować].

bel're'chtigen (-Rē'chtīgēn) ⑥a uprawniać [-nić]; berechtigt uprawniony; berechtigt sein mieć prawo. *Su.* prawo *n.*

bel're'ben j-n: namawiać [-mówić]; et.: omawiać [-mówić]; sich ~ umawiać [-mówić] się.

Bel're'bsamkeit (-Rē't-) *f* wymowa.

bel're'bt (-Rē't) wymowny.

Bel're'l'ch *m* (n) zakres *m*; (nicht) im ~ der Möglichkeit (nie) możliwy.

bel're'l'chern (-Rā'l'chēRn) ⑥b (sich) [wz]bogacić (się). [szronem.]

bel're'l'sen okrywać [okryć]

bel're'l'sen objeżdzać [-jechać].

bel're'l't (-Rā'l't) gotów, gotowy; sich ~ halten ~ **s'tehen** być przygotowanym, być w pogotowiu.

bel're'l'ten (˜ēn) 1. ⑥c (3u~) przygotowywać [-tować]; eisen auch: [u]gotować; (verursachen) sprawić [-wić]; j-m gute Aufnahme (oder guten Empfang) ~ przyjmować [przyjąć] k-o życzliwie. 2. ⑥q ujeżdżać [-jeździć].

Bel're'l'ter *m* ujeżdżacz.

bel're'l'ts (-Rā'l't) już. [wie *n.*]

Bel're'l'tschaft (-Rā'l't-) *f* pogoto-}

bel're'l't'stchen *f.* bereit.

bel're'l't|willig chętny, ochotny; **Ḥkeit** *f* gotowość, chęć, ochota.

bel'reu'en [po]żalować.

Berg (bɛrk) *m* ② *g* góra *f*; er ist längst über alle ~e już dawno śladu niema po nim.

Be'rg... górski; **⚔** górniczy: **2a"b** (z góry) na dół: **~abhäng** *m* stok (góry); **~ahorn** *m* jawor: **~akademie** *f* akademja górnicza; **2a"n, 2au"f** w górę: **~arbeit** *f* robota w kopalniach; **~arbeiter** *m* górnik; **~bau** *m* górnictwo *n*: **~baukunde** *f* nauka górnictwa; **~bewohner** (in *f*) *m* góral(ka).

Be'rgelgeld (bɛ'rg^e) *n* zapłata *f* za ocalenie życia lub rzeczy.

be'rgen (~gⁿ) ② *f* [s]kryć, ukrywać [-kryć]; (retten) ocalać [-lić]; **Beiznam:** odnajdywać [-naleźć].

Be'rg...: **~fahrt** *f* jazda rzeką w górę; (**Kaufweg ins Gebirge**) wycieczka w góry; **~herr** *m* właściciel kopalni; **2(e)hoch** wysoki jak góra.

be'rgig (bɛ'rgiç) górzysty.

Be'rg...: **~kessel** *m* kotlina *f*; **~kluft** *f* rozpadlina wśród gór; **~mann** *m* (pl. ~leute) górnik; **2männisch** (-mɛnɪʃ) górniczy; **~predigt** *f* kazanie *n* na górze; **~rutsch** *m* usuwanie *n* się góry; **~spitze** *f* wierzchołek *m* góry; **~steigen** *n* chodzenie po górach; **~steiger** *m* taternik; **~sturz** *m* zapadnięcie *n* się góry; **2u"ter** = 2ab; **~volk** *n* naród *m* góralski; **~werk** *n* kopalnia *f*; **~werks...** kopalniany; **~wesen** *n* górnictwo.

Belri'cht (-rɪ'çt) *m* ② *g* (Erzählung) opowiadanie *n*; (Meldung) doniesienie *n*; (Sitzungs2) sprawozdanie *n*; (Kriegs2) biuletyn, komunikat.

belri'chten (erzählen) opowiadać [-wiedzieć]; (melden) donosić [-nieść].

Belri'cht...: **~erfasser** (-ɛʀstʃtʃ-

tɔr) *m* ② *l* sprawozdawca; (totaler) reporter; (auswärtiger) korespondent; **~erfassung** *f* sprawozdanie *n*.

belri'chtigen (-rɪ'çtɪgⁿ) ② *a* (verbessern) [s]prostować; **~Schut-** den ustr.: = bezahlen.

belrie'chen obwąchiwać [-chać]. **belrie'fen** zraszać [zrosić].

ber'i'tten na koniu, wierzchem.

Be'rn|stein (bɛ'rn-) *m* bursztyn; ... bursztynowy.

be'rfen (bɛ'ʀstⁿ) ② *m* (fit) pękać [-knać]. [wiony.]

belrū'chtig (b^erū'çtɪçtɪ) osła-} **belrū'cken** = betrügen.

belrū'cksichtigen (-rū'kzɪçtɪgⁿ) ② *a* uwzględniać [-dnić].

Belrū'cksichtigung *f* wzgląd *m*; unter ~ (gen.) uwzględniając (acc.). [zawód.]

Belru'f *m* powołanie *n*; (Stand)

belru'fen wzywać [wezwać], powoływać [-lać]; (ein~) zwoływać [-lać]; sich ~ auf (acc.) powoływać [-lać] się na (acc.).

Belru'fs...: **~genosse** *m* towarzysz zawodowy, kolega; **2-mäßig** zawodowy.

Belru'fung *f* odwołanie *n* się; ~ einlegen gegen (acc.) odwoływać [-lać] się od (gen.); ~s... apelacyjny.

belru'hen zasadzać się, polegać; auf sich ~ lassen dawać [dać] pokój (dat.), nie mówić więcej o (loc.); es beruht bloß auf Ihnen od pana tylko zależy.

belru'higen (-rū'ɪgⁿ) ② *a* (sich) uspokajać [-koić] (się): sich ~ bei (dat.) poprzestawać [-stać] na (loc.). **Su.** uspokojenie *n*, uspokojenie *n*.

belrū'hmt (-rū'ɪmt) sławny, słynny; ~ sein słynąć; ~ werden zasłynać [sł.]]; **2heit** *f* sława, rozgłos *m*; (berühmte Person) znakomitość.

berü'hren dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*): (betreffen) dotyczyć (*gen.*): e-n Ort: zawadzać [-dzić] o (*acc.*): einander ~ stykać [zetknąć] się.

Berü'hrung *f* dotykание *n*, dotknięcie *n*; (Berkehr) styczność: (mit dem Feind) spotkanie *n* się: in ~ kommen stykać [zetknąć] się: ~s|linie *f* styczna; ~s|punkt *m* punkt styczny.

berü'hen zasiewać [-siać].

berü'gen orzekać [orzec], oznajmiać [-mieć]; (bebeuten) znaczyć; besagt rzeczony.

berü'ten (-zai'ten) ⑤c zaopatrzyć [-opatrzyc] w struny; ąart besaitetes Gemüt dusza czuła.

berü'nfigen (-zö'nftig'en) ⑤a [u]lagodzić; (beruhigen) uspokajać [-koić]. *Su.* (u)lagodzenie *n*, uspokajanie *n*, uspokojenie *n*.

Berü'ng *m* obszewka *f*, szlaczek, obrąbek.

Berü'ngung *f* załoga.

berü'sen *P* = betrinken.

berü'men obrębiać [-bić].

berü'digen uszkadzać [uszkodzić]; (verwunden) [z]ranić; (verderben) [z]niszczyć.

berü'ffen *l. v/t.* ⑤a dostarczać [-czyć] (*gen.*), sprawić [-wić].

2. *a. su* ~ taki, tego rodzaju: wie ~ jaki; wie ist es damit ~? jak się ma sprawa?; Zeit *f* jakoś, stan *m*, przymiot *m*.

berü'ftigen (-szö'ftig'en) ⑤a (sich) zajmować [-jać] (się), trudnić (się); beschäftigt sein bei (*dat.*) pracować u (*gen.*). *Su.* zajęcie *n*, praca *f*.

berü'ten stanowić.

Berü'ter (-szö'ter) *m* stadnik.

berü'men zawstydząć [-dzić]; beishämt zawstydzony; ~b uwłaczający. *Su.* wstyd *m*, zawstyżenie *n*.

berü'ffen ⑤c ocieniać [-nieć].
berü'hen = besehen.

berü'lich (-szäu-) kontemplacyjny, spokojny, sielankowy; Zeit / kontemplacja, spokój *m*.

Berü'd (-szai't) *m* ②g odpowiedź *f*; (in Rechtsfragen) orzeczenie *n*; (Urteil) wyrok; (Kenntnis) znajomość *f*; ~ wissen in (*dat.*) znać się na (*loc.*); ~ tun sprostać [bość], dorównywać [-nać], nie pozostawać [-stać] w tyle, beim Trinten: pić do kogo.

berü'den *l. v/t.* na-, wyznaczać [-znaczyć], dawać [dać]; (wohin beistellen) wzywać [wezwać]; (vor Gericht) zawożwać [wość] do sądu, pozywać [-zwać]; abschlägig ~ odrzucać [-cić]; sich ~ zadowalać [-wolić] się. 2. *a.* skromny; Zeit *f* skromność.

berü'nen oświecać [-cić].

berü'nigen (-szai'nig'en) ⑤a poświadcząć [-czyć], potwierdzać [-dzić]; Empfang e-r Summe: [po]kwitować. *Su.* poświadczenie *n*, pokwitowanie *n*; (Quittung) kwit *m*.

berü'nken obdarowywać [-ować], obdarzać [-rzyć].

berü'ren = beschenken; was hat Ihnen das Christkind besichert? coś pan otrzymał na gwiazdkę?

Berü'reung *f* obdarowanie *n*; (Geschenk) podarek *m*; (ironisch) pasztet *m*: da haben wir die ~! masz babo redutę!

berü'ren wysyłać [-siać] na (*acc.*); die Ausstellungsveranstaltung war zahlreich besichtigt nadslano wiele przedmiotów.

berü'ren ostrzeliwać. *Su.* ostrzeliwanie *n*, bombardacja *f*.

berü'mpfen przezywać; (entehren) znieważać [-zyć]. *Su.* zniewaga *f*.

befchirmen ochraniać [ochronić]. *Su.* ochrona *f.*

befchla'fen et.: zastanawiać [-nowić] się nad (*instr.*); i-n: spółkować z (*instr.*).

Befchla'g *m* obicie *n*: (*Metaf*) okucie *n*: (*Feuchtigheit*) wilgoć *f*; *sz* = ~nahme; mit ~ belegen, in ~ nehmen [za]grabić, zajmować [-jać]; [s]konfiskować.

befchla'gen 1. *v/t.* obijać [obić]; *Pferd*: podkuwać [-kuć]; *v/i.* ~ u. się ~ po-, o-krywać [-kryć] się; *Scheiben* usw.: [za]potnieć. 2. *a.* kuty; gut ~ fein in (*dat.*) znać się na (*loc.*).

Befchla'gnahme (-nām^o) *f* ③b konfiskata, grabież; *zn* (~n) ①a = in Befchlag nehmen.

befchlei'chen skrycie podchodzić [podejść]; *Gurkt*: ogarniać [-nać].

befchleu'nigen (-szlōi'nīg^{en}) ①a przyspieszać [-szyć].

befchle'hen (beenden) [za]kończyć; (bestimmen) postanawiać [-nowić]; (von e-r Versammlung) uchwalać [-lić]. [(·nica).]

Befchle'her(in) *f* *m* klucznik

Befchlu'ß *m* koniec, zakończenie *n*; postanowienie *n*; uchwała *f*; ~fassung *f*, ~nahme (-nām^o) *f* ③b uchwalenie *n*; *Reif* dostatecznie omówiony; *zun*fähig (nie)zdolny do powzięcia uchwały.

befchmie'ren (befreiden) [po]smarować; (befubeln) [za]walać.

befchmu'ken zanieczyszczać [-ścić].

befchnei'den obrzynać [obeznać], obcinać [-ciąć]; *Knaben*: obzezać [boń.]; *Paare*: [o-]strzydz; (*schmälern*) ukrócić [-cić].

befchnei't (-sznāi't) śniegiem okryty. [*m* ① obrzeczaniec.]

Befchnt'ene(r) (-szni't^{en}[R])

befchnü'ffeln = beriechen.

befchö'nigen (-szö'nīg^{en}) ①a upiększać [-szyć], [u]koloryzować.

befcho'ttern [wy]szutrować.

befchrä'ngen (sich) ograniczać [-czy] (się).

befchrä'ngt (-szrö'ngt) ograniczony, ciasny, głupi; *Zeit* *f* ciasnota; (ber *Zeit*) brak *m* czasu; (vom *Verstande*) ciasnota umysłu.

befchrei'ben *Statt*: zapisywać [-sać]; *fig.* opisywać [-sać]; *A* *Figur*: [wy]kreślić. *Su.* opis *m*.

befchrei'ten = betreten.

befchu'hen (-szū'en) ①a obuwac [obuć].

befchu'ldigen (-szū'ldīg^{en}) ①a obwiniać [-nić], posądzać [-dzić] (*i-n gen.* k-o o *acc.*).

Befchu'ldigte(r) (·dicht[R]) *s.* ①l obżałowany, posądzony, obwiniony (-na).

Befchu'ldigung *f* obwinienie *n* (des *Diebstahls* o kradzież).

befchu'mmeln *F* (-szū'm^{eln}) = betrogen.

befchü'ken [o]chronić, [o]bronić (vor *dat.*, gegen *acc.* od *gen.*).

Befchü'ker (-szū'c^{er}) *m* ②l, ~in (~īn) *f* ③c obrońca (-czyni).

Befchü'kung *f* obrona, ochrona.

befchwa'ken *r* = bereben.

Befchwe'rde (-szwē'rd^e) *f* ③b trud *m*; (*klage*) zażalenie *n*; ~buch *n* księga *f* zażaleń; ~schrift *f* zażalenie *n*, skarga napisanie.

befchwe'ren (·en) ①a obciążać [-żyć]; (sich ~ über (*acc.*) [u]skarżyć (ob. [u]żalić) się na (*acc.*).

befchwe'rlich uciążliwy; ~sein oder fallen naprzykrzać [-rzyć] się; *Welt* *f* uciążliwość, przykrość. [①a = beruhigen.]

befchwi'chtigen (-szwi'chtīg^{en})

befchwi'ndeln = betrogen.

belschwören j-n: zaklinać [-kłać]; etwas: zaprzysięgać [-siądz].

belfee'len (-zē'le'n) ④a ożywiać [-wić].

belfe'hen oglądać [-dnać].

belfet'tigen (-zai'ti'gē'n) ④a usuwać [usunąć]; Streit: = beilegen. [glücken.]

belfet'tigen (-zē'ti'gē'n) ④a = be-

Be'sen (bē'zē'n) m ②l miotła f; ~binder (-bī'ndē'r) m ②l miotłarz; ~stiel m kij u miotły.

belfe'ffen (-zō'sē'n) opętany; ~heit f opętanie n.

belfe'gen obsadzać [-dzić]; Platz: zajmować [-jąć]; Reib usw.: obszywać [-szyć]; (mit Edelsteinen) wysadzać [-dzić]; (es ist) alleß besetzt wszystkie miejsca zajęte. Su. zajęcie n, obsadzenie n.

belfe'chtigen (-zī'chtī'gē'n) ④a oglądać [-dnać]; Truppen: przeglądać [-dnać]. Su. oglądanie n; ber Truppen: przegląd m.

belfe'beln zamieszkiwać [-kać].

belfe'geln = bestätigen.

belfe'gen zwyciężać [-żyć], pokonywać [-nać].

Belfe'ger m pogromca.

Be'sing ♀ (bē'zī'ŋ) m ②g¹ czernica f, borówka f.

belft'ngen opiewać.

belft'nnen: sich ~ namyslać [-ślic] się, zastanawiać [-nowić] się; sich ~ auf (acc.) przypominać [-mnieć] sobie (acc.); ich, tanu mich nicht ~ nie przypominam sobie. 2. 2 n ②l na-, roz-mysł m, rozmyślanie.

Belft'nnung f przytomność; ~los nieprzytomny, bez przytomności.

Belft'ŋ m posiadanie n; (Gegenstand des Besitzes) posiadłość f; ~nehmen (ober ergreifen) von (dat.), in ~nehmen obejmować

[objąć] w posiadanie; im ~ (e) Ihres Schreibens otrzymawszy list pański: Lanzeitendes Fürwort zaimek m dzierżawczy.

belft'gen posiadać.

Belft'ger (-zī'e'r) m ②l, ~in (~ŋ) f ③c posiadacz(ka).

Belft'ŋergreifung f, ~nahme (-nāmē) f ③b zajęcie n, objęcie n w posiadanie.

Belft'ŋtum n, **Belft'ŋung** f posiadłość f; (Lanbbefiz) posiadłość f (ziemska).

belfo'ffen P (-zō'fē'n) = betrunken.

belfo'hlen (-zō'le'n) ④a zaopatrywać [-trzyć] w podszwy, [pod]zelować.

belfo'lden (-zō'ldē'n) ④c opłacać [-cić]; besoldbet płatny. Su. płaca f.

belfo'nder osobny, oddzielny; (ausnehmend) osobliwy, szczególny; (fetsam) dziwny; im ~n w szczególności; ~heit f osobliwość; ~s osobno; szczególnie.

belfo'nnen rozważny, roztropny; (vorsichtig) ostrożny; ~heit f rozważa, roztropność.

belfo'rgen obawiać (ob. lękać) się (gen.); Auftrag: załatwiać [-twić]; Wirtschaft: doglądać [-dnać] (gen.); (anschaffen) sprawić [-wić], [po]starać się o (acc.); vgl. besorgt.

Belfo'rganis (-zō'rknī's) f ②i¹ obawa, troska (um acc. o acc.).

belfo'rgat (-zō'rkt) troskliwy (um acc. o acc.); ~ sein um (acc.) obawiać się o (acc.).

Belfo'rganng f załatwienie n, sprawienie n; (Einkauf) sprawunek m.

belfpa'nnen: einen Wagen mit Pferden ~ zaprzęgać [-prząd] konie do wozu; eine Geige mit Saiten ~ naciągać [-gnać] struny na skrzypce.

belfpel'en opluwać [oplwać].

bespiegeln: się ~ przeglądać [-dnąć] się (w zwierciadle).

bespö'teln wydrwiwać[-drwić].

bespre'chen omawiać [-mówić]; *Krantheit* ustr.: zamawiać [-mówić], zażegnuywać, [-nać]: się ~ umawiać [-mówić] się (über *acc.* o *acc.*). *Su.* omówienie *n.*; konferencja *f.*

bespre'ngen po-, s-krapiać [-kropić]. *Su.* po-, s-kropienie *n.*

bespri'ngen = bespälen.

bespri'gen = besprengen.

bespu'cken = bespeien.

bespu'len opiókiwać [-kać].

be'ffer (bē's^{er}) [*comp.* von gut u. wohl] lepszy: *adv.* lepiej.

be'ffern (Λ) ⑥b po-, u-lepszać [-zyć], poprawiać [-wić]; się ~ poprawiać [-wić] się.

Be'fferung *f* polepszenie *n.*, poprawa; er ist auf dem Wege der ~ ma się lepiej.

Be'fferungs...: ~anstalt *f* dom *n* poprawy; ~fähig mogący się poprawić; ~mittel *n* środek *m* poprawy.

best (bēst) 1. a. [*sup.* von gut u. wohl] najlepszy; *adv.* najlepiej; der erste ~e pierwszy lepszy, ładajaki; *Aurede*: (mein) 2er möj kochany: **am ~en, aufs ~e, ~ens** najlepiej. 2. 2e(s) *n* dobro, korzyść *f.*; (*Gewinn*) nagroda *f.*; zum Lohn der ~rmen na korzyść ubogich; zum ~en geben (*Bier*) [za]śpiewać, (*Musikstück*) [za]grać, (*Gebicht*) [za]deklować, (*Kunststück*) pokazywać [-zać]; zum ~en haben oder halten [z]durzyć; sein, Leß tun [u]czynić co tylko można.

besta'llen † = ernennen.

Besta'nd *m* (*Existenz*) istnienie *n.*; (*Bestand*) stan; (*Beständigkeit*) trwałość *f.*; ~ haben, von ~ sein trwać. [/ trwałość, stałość.]

bestä'ndig trwały, stały; *Best*

Besta'nd|teil *m* składnik, część *f.*

bestä'rken wzmacniać [wzmocnić], utwierdzać [-dzić].

bestä'tigen (-szte'tig^{en}) ⑥a potwierdzać [-dzić]; *Empfang*: poświadczać [-czyć].

Bestä'tigung *f* potwierdzenie *n.*, poświadczenie *n.*; in (oder unter) ~ (*gen.*) stwierdzając, poświadczając (*acc.*).

bestä'tten (-szte't^{en}) ⑥c = beerbigen.

bestä'uben, bestau'ben okrywać [okryć] kurzem; (mit *Buder*) [za]pudrować.

beste'chen ujmować [ująć]; *fig.* podplacać [-cić], przekupywać [-pić].

beste'chlich (-szte'chlich) przekupny; ~er *Wienisch* kubaniarz; *Bestell* *f* przekupstwo *n.*

Beste'chung *f* przekupstwo *n.*; (*Getb*) kuban *m.*

Beste'ck (-szte'k) *n* ②g przybory *m/pl.*: (bei *Tisch* auch) łyżka, nóż i widelec.

beste'cken obśadzać [-dzić], zaznaczać [-czyć].

beste'h(e)n 1. *Gefahren*: przebywać [-być]; *Prüfung* ustr.: składać [złożyć], zdawać [zdać] *r/i.* (h.) istnieć, być: ~ in (*dat.*) polegać na (*loc.*): ~ aus (*dat.*) składać się z (*gen.*): ~ auf (*dat.*) upierać się (ob. obstawać) przy (*loc.*). 2. 2n ②l egzystencja *f.*, istnienie; przebywanie; złożenie; obstawanie, upieranie się.

beste'hlen okradać [okraść].

bestel'gen wchodzić [wejść] na (*acc.*): ein *Pferd* ~ dosiadać [-siaść] konia; den *Thron* ~ wstępować [w-stąpić] na tron. *Su.* wejście *n.*; wstąpienie *n.*

Beste'U|bezirk *m* okręg doręczenia.

bestellen *Ware* *ustw.*: zamawiać [-mówić]; (schriftlich) zapisywać [-pisać]; *Auftrag*: wykonywać [-nać], zalażwiać [-twić]; *Oruf* *ustw.*: oświadczać [-czyć]; *Ader*: uprawiać [-wić]; *Briefe*: doręczać [-czyć]; *die Saat* ~ zasiewać [-siać]; *j-n wohin* ~ zamawiać [-mówić] *k-o* w jakie miejsce: *ist es so damit bestellt?* czy tak się sprawa ma?; *sich* *bestellt* źle z nim; *ich habe et. an Sie zu* ~ mam zlecenie do pana. *Su.* zamówienie *n*; (*des Ader*) uprawa *f*, zasiew *m*.

Besteller *m* zamawiający; od dawca.

Bestell...: *gebühr* *f*, *Geld* *n* opłata *f* za zamówienie; ~ *scheln*, *Jettel* *m* zamówienie *n*. **bestens** (*bē'stəns*) jak najlepiej. **besteuern** opodatkowywać [-kować].

Bestie (*bē'stʲe*) *f* ⑤ *b* bestja.

bestimmen oznaczać [-czyć], określać [-lić]; *geseglich* ~ ustawa przepisywać [-sać]; *j-n zu (dat.)* ~ (*bewegen*) nakłaniać [-klonic] *k-o* do (*gen.*); (*zu e-m Berufe*) przeznaczać [-czyć] *k-o* (*zB. zum Beamtenberuf* na urzędnika); *vom Schicksal bestimmt* prze-, na-znaczony; ~ *b* decydujący.

bestimmt (-szty'mt) oznaczony, pewny; (*entschieden*) stanowczy; *ganz* ~ z całą pewnością; *Best* *f* stanowczość, pewność.

Bestimmung *f* (*Schicksal*) przeznaczenie *n*; *gesegliche* ~ przepis *m*; ~ *sort* *m* miejsce *n* przeznaczenia; ~ *swort* *n* ② *a* *Gram.* określnik *m*. [*stehen.*]

bestochen (-szty'chən) [*f. be-*] **bestrafen** [*u*] karać; *j-n (mit Geib)* ~ nakładać [nałożyć] grzywnę na *k-o*. *Su.* ukaranie *n*, kara *f*.

bestrahlen opromieniać [-nić], oświetlać [-lić].

bestreben (iich) = bemühen.

bestreichen (*mit Farbe*) pociągać [-gnać]; (*mit Fett* *ustw.*) [*po-, na-*] smarować; *z* (*durch Feuer*) ~ ostrzeliwać.

bestreitbar sporny.

bestreiten *Unricht* *ustw.*: zwalczać, [*za*]przeczyć (*dat.*), sprzeciwiać [-wić] się (*dat.*); *Kosten* *ustw.*: opędzać [-dzić], pokrywać [-kryć]. *Su.* zaprzeczenie *n*, zwalczenie *n*; pokrycie *n*.

bestreuen *po-*, ob-sypywać [-pać].

bestücken = bezaubern.

bestürmen szturmować; *fig.* napastować, nagabywać.

bestürzt (-szty'rct) zmieszany, przerażony; ~ *machen* (*werden*) [*z*]mieszać, przerażać [-zić] (się). [*przerażenie n.*]

Bestürzung *f* zmieszanie *n*.

Bestuch (-zū'ch) *m* ② *godwiedzi-ny f/pl.*, wizyta *f*; (*e-s Museums* *ustw.*) zwiedzanie *n*; (*Besucherzahl*) frekwencja *f*; *zu* ~ *sein* być w gościnie; *wir haben* ~ (*bekommen*) mamy gościa ob. gości.

besuchen odwiedzać [-dzić]; (*von Zeit zu Zeit*) widywać; *Vorlesungen, Konzerte* ~ uczęszczać na wykłady, koncerty; *das Theater* ~ uczęszczać do teatru.

Besuchstag *m* dzień przyjęć.

besuchen [*za*]walać.

bestagt (-tā'kt) = bejahrt.

bestäffen obmacywać [-cać].

bestätigen (-tā'ti'gən) (*fi*) okazywać [-zać] (się); *fi* ~ *bei (dat.)* brać [wziąć] udział w (*loc.*). *Su.* okazanie *n*.

betäuben (-tōi'bən) ⑤ *a* ogłuszać [-szyć], odurzać [-rzyć]; pozbawiać [-wić] przytomności. *Su.* odurzenie *n*.

Be'tlbruder *m* bigot.

Be'te Ψ (bē'te) *f* ③ *b* burak *m*.

beltei'ligen (-tai'l'iŋen) ① *a*: *j-n* ~ bei ob. an (*dat.*) dopuszczać [-ścić] k-o do udziału w (*loc.*): *ſich* ~ bei ober an brać [wziąć] udział w (*loc.*). *Su.* udział *m*.

be'ten (bē'ten) 1. ① *c* [po]modlić się. 2. ② *n* ② *l* modlitwa *f*.

Be'ter (bē'ter) *m* ② *l*, ~in (~ĭn) *f* ③ *c* modlący (-ca) się.

belteu'ern (-toi'ern) ① *b* zaręczać [-czyć], zapewniać [-nić] święcie, zaklinać [-kłać] się. *Su.* uroczyste zapewnienie *n*.

Be't...: ~*fahrt* *f* pielgrzymka; ~*gang* *m* procesja *f*; ~*halle* *f*, ~*haus* *n* modlitownia *f*.

belti'teln (-tj'teln) ① *f* [za]tytułować.

belto'peln (-tō'peln) ① *f* = betören.

belto'nen (-tō'nen) ① *a* [za]akcentować, kłaść [położyć] nacisk na (*acc.*). *Su.* nacisk *m*.

belto'ren (-tō'ren) ① *a* omamiać [-mić], oszukiwać [-kać].

betr. *Adj.* für betreffend, betreffend.

Beltra'cht *m*: in ~ nehmen ober ziehen brać [wziąć] pod uwagę; daß kommt nicht in ~ to bez znaczenia, obojętne.

beltra'chten oglądać [-dnąć]; (erwägen) rozważać [-zyć]; ~ als uważać jako.

beltra'chtlich (-trē'cht-) znaczny.

Beltra'chtung *f* oglądanie *n*; rozważanie *n*, rozmyślanie *n*; ~en anstellen rozmyślać.

Beltra'g (-trā'k) *m* ② *d* kwota *f*; im ~e von (*dat.*) wynoszący (*acc.*).

beltra'gen 1. wynosić [-nieść]; *ſich* ~ = *ſich benehmen*. 2. ② *n* ② *l* = Benehmen.

beltrau'en: *j-n* ~ mit (*dat.*) powierzać [-rzyć] k-u (*acc.*).

beltrau'ern oplakiwać [-kać].

Beltre'ff *m*: in ② ob. ② *s* względem.

beltre'ffen (angehen) dotyczyć (*gen.*), obchodzić (*acc.*); Unglück: spotykać [spotkać]; Krantheit: nawiedzać [-dzić]; was ... betrifft co się tyczy (*gen.*); was mich betrifft co do mnie; ~d dotyczący (*gen.*).

beltrei'ben *Adj.*: prowadzić, zajmować [zająć] się (*instr.*); (beſchleunigen) [po]chodzić koło (*gen.*).

beltre'ten 1. *v/t.* wstępować [wstąpić] do (*gen.*); *Adj.*: przestępować [-stąpić]; *Bühne*: występować [-stąpić]. 2. *a.* = beſtürzt.

Beltre'tungsſaß *m*: im ~ w razie schwywania na gorącym uczynku.

Beltre'b *m* prowadzenie *n*; *Adj.* (Berteht) ruch; in ~ ſetzen w ruch wprawiać [-wić]; (nicht) im ~e (nie) czynny.

beltrie'bfam pracowity; (industriell) przemysłowy; *Adj.* pracowitość; przemysł *m*.

Beltre'bs...: ~*diens* *m* służba *f* ruchu; ~*direktor* *Adj.* *m* dyrektor ruchu; ~*kapital* *n* kapitał *m* obrotowy; ~*stockung*, ~*ſtörung* *f* przeszkoda w ruchu.

beltri'nken: *ſich* ~ upajać [upić] się.

beltro'ffen (-trō'fen) = beſtürzt.

beltrü'ben zasmucać [-cić]; *ſich* ~ [za]smucić się; ~d smutny; *f.* betrübt. [*smutek m.*]

Beltrü'buis (-trü'puiſ) *f* ② *i* *l*

beltrü'bt (-trü'pt) zasmucony, smutny (über *acc.* z powodu *gen.*); ~ fein smucić się; ~ machen zasmucać [-cić].

Beltrü'g *m* oszustwo *n*.

beltrü'gen oszukiwać [-kać]; (anführen) zwodzić [zwieść].

Beltrü'ger (-trü'g'er) *m* ② *l*, ~in (~ĭn) *f* ③ *c* oszust(ka).

Betrügerei' (-trüg^{er}ai') *f* ③b = Berrug. [kańczy.]

beltrü'gerisch, beltrü'glic oszu-
beltru'ngen pijany: ~ machen upajać [upoić]; **Zeit** *f* pi-
jaństwo *n*.

Be't...: **saal** *m*, **stube** *f* modli-
tewnia *f*; **schwester** *f* bigotka;
stunde *f* modlitwa.

Bett (bët) *n* ④a łóżko; (~zeug)
pościel *f*; (Zugs) koryto, ło-
żysko; **den** pościel *f*; **das** ~
machen [po]ścielić; **zu** ~ gehen
kłaść [położyć] się do łóżka;
das ~ hüten leżeć w łóżku.

Be'ttag *m* dzień modlitwy.

Be'ttdecke *f* kołdra; (Überzug)
kapa.

Be'ttel (bët'tel) *m* ②l lichota *f*,
drobnostka *f*; ~... zebraćki,
zebraczy; **Larm** ubogi jak ze-
brak; **Brief** *m* list dopomina-
jący się o jałmużnę; **Brot** *n*
chleb *m* zebraćki. [nina.]

Bettelei' (bët'tai') *f* ③b zebra-

Be'ttel...: **geld** *n* jałmużna *f*;
(Kleinigkeit) drobnostka *f*; **ge-
findel** *n* hołota *f* zebraćka; ~
mann *m* ②a (pl. auch ~leute)
zebrak; **mönch** *m* kwestarz.

be'tteln (bët'teln) ②f zebrać; ~
gehen iść [pójść] na zebraćki.

Be'ttel...: **orden** *m* zakon *m*
zebraczy; **pack** *n* = **gefindel**;
stab *m*: an den **stab** kommen
schodźić [zejść] na dziady;
volk *n* dziady *m/pl.*; **welb**
n zebraćka *f*.

be'tten (bët'ten) ②c [po]ścielić:
wie man sich **bet**et, so schlüft
man jak sobie pościelisz, tak
się wypisiz.

Be'tt...: **Lägerig** (-lög^{er}ig) ④
obłożnie chory; **Laken** *n* prze-
ścieradło.

Be'ttler (bët'tler) *m* ②l, ③n (~in)
f ③c zebraćka (-aczka).

Be'tt...: **sack** *m* siennik; ~

Schirm *m* parawan; **Stelle** *f*
łóżko *n*; **tuch** (außer bei Trennung
nur **Bettuch**) *n* prześcieradło; ~
Überzug *m* poszewka *f*; **Wär-
mer** (-wärm^{er}) *m* ②l szaszka
do ogrzewania; **zeug** pościel *f*.

Beu'che (boi'ch^e) *f* ③b ług *m*; ②n
(~n) ②a w ługu [na]moczyć.
beu'gen (boi'g^{en}) ②a zginać,
[z]giąć; (nieder~) uginać [ugiąć]:
fig. [z]gnębić; = unterdrücken;
Gram. odmieniać [-nić]; **sich** ~
vor (*dat.*) schylać [-lić] głowę
przed (*instr.*); vom Alter ge-
beugt pochylony wiekiem.

Beu'le (boi'l^e) *f* ③b guz *m*; **n-
pest** *f* dzuma. [za]niepokoić.
belu'ruhigen (-ü'nrū'ig^{en}) ②a
belu'rkunden (-ü'rkünd^{en}) ②c
udowadniać [-wodnić].

belu'rlauben (-läub^{en}) ②a [po-]
zegnać: puszczać [-ścić] na
urlop; **sich** ~ [po]zegnać się;
beurlaubt urlopowany; **be-
urlaubt sein** być na urlopie.
Su. urlop *m*.

belu'rtellen oceniać [-nić],
osądzać [-dzić]. *Su.* ocena *f*,
krytyka *f*; sąd *m* (o *loc.*).

beut (boit) *poet.* für biete(t).

Beu'te (boi't^e) *f* ③b zdobycz.

Beu'tel (~t^{el}) *m* ②l worek; (in
Mühten) pytel; (Weib) sakiew-
ka *f*.

beu'teln (~n) ②f [prze]pytlować;
fig. [po]ciągnąć (za włosy, za
uszy).

Beu'tel...: **Schneider** *m* rzezi-
mieszek, wykpi grosz; **stier** *n*
torbacz *m*. [zdobycz.]

Beu'telzug *m* wyprawa *f* po
belvö'lkern (-fö'lk^{ern}) ②b za-
ludniać [-nić].

Belvö'lkerung *f* ludność.

belvo'lmächtigen (-fö'Imächti-
g^{en}) ②a upelnomocniać [-nić].
Su. pełnomocnictwo *n*.

belvo'r (za)nim.

bevo'runden (-fõ'rmüden) ⑤c

sprawować opiekę nad (instr.). *Su.* opieka *f.*

bevo'rrechten (..Rõcht'en) ⑤c
uprzywilejować [boć].

bevo'rstehe(n) i-m: czekać (acc.); ~d oczekiwany.

bevo'rteilen = übervorteilen.

bevo'rzugen (..cüg'en) ⑤a wy-
różniać [-nić], wyszczególniać
[-nić]; ~zugt uprzywilejowany.

belwa'chen pilnować, strzec.
Su. straż *f.*

belwa'chen 1. v. (mit dat.) za-
rastać [-rósć] (instr.). 2. a.
obrosły. [*Su.* uzbrojenie *n.*]

belwa'ffnen uzbrajać [uzbroić].

Belwa'hranstalt (-wã'R-) *f*
przytułek *m.*, ochronka.

belwa'hren zachowywać [-cho-
wać], [o]chronić (vor dat. od
gen.); (auffparen) zachowywać
[-chować]; (Gott) bewahre! Bo-
że broń!; sich ~ vor (dat.) [u-]
strzedz, wystrzegać [-strzedz]
się (gen.).

belwã'hren (sich) wy-, o-kazywać
[-zać] (się), udowadniać [udo-
wodnić], sprawdzać [-dzić]
(się), potwierdzać [-dzić] (się).

belwa'hrheiten (..hait'en) ⑤c:
sich ~ sprawdzać [-dzić] się.

belwã'hrf (-wã'rt) wypróbowa-
ny, doświadczony; ~heit *f*
pewność, skuteczność.

Belwa'hrung *f* ochrona.

belwa'lden (-wã'ld'en) ⑤c za-
lesiać [-sić].

belwã'ltigen (-wã'ltig'en) ⑤a
pokonywać [-nać].

belwa'ndert (-wã'ndert) biegły.

belwa'ndt (-wã'nt): so ~ taki;
wie ~ jaki.

Belwa'ndtnis (..ntis) *f* ②¹: da-
mit hat es folgende ~ tak się
sprawa ma; damit hat es eine
andere ~ to sprawa inna.

belwã'ffern nawadniać [-wodnić].

belwe'gen (-wẽ'g'en) 1. ⑤a (po-
ruszać [poruszyć] (et. c-m);
fig. wzruszać [-szyć]; sich ~
poruszać [-szyć] się; (um die
Achse) obracać się. 2. ⑤m
nakłaniać [-klonić].

Belwe'ggrund (-wẽ'k-) *m* po-
budka *f.*

belwe'gich ruchliwy, ruchomy;
~e Habe ruchomości *f/pl.*; ~
keit *f* ruchliwość. [*nie n.*]

Belwe'gtheit (-wẽ'kt-) fwzrusze-

Belwe'gung *f* ruch *m.*; (des Wee-
res, auch *fig.*) przeszerzenie *n.*; sich
~ machen przechadzać się; in
~ setzen w ruch wprowadzać
[-dzić]; ~losigkeit nieruchomy; ~s-
losigkeit *f* nieruchomość.

belwei'ben (-wã'ben) ⑤a: sich
~ [o]żenić się; beweibt żonaty.

belwei'nen oplakiwać [-kać].

Belwei's (-wã's) *m* ②^h dowód.

belwei'sen dowodzić [-wiesć];
sich als et. ~ okazywać [-zać]
się (instr.).

Belwei's...: ~führung *f* pro-
wadzenie *n* dowodu; ~grund
m argument; ~mittel *n* środek
m dowodowy; ~stück *n* doku-
ment *m.*

belwe'nden 1. v/i.: es bei et. (dat.)
(ob. dabei) ~ lassen poprzesta-
wać [-stać] na c-m (na tem).
2. ② *n.*: dabei hat es sein ② ko-
niec na tem.

belwe'rben: sich ~ um (acc.) sta-
rać się ob. ubiegać się o (acc.).

Belwe'rber (in *f*) *m* kompetent
(-tentka); (jbd. um einen Thron)
pretendent *m.*

belwe'rfen obrzucać [-cić]; (mit
Statt) narzucać [-cić].

belwe'rkstelligen (-wẽ'Rksztõl-
g'en) ⑤a = bewirken.

belwã'lligen zezwalać [-zwolić]
na (acc.), zgadzać [zgodzić] się
na (acc.); ~Pol. uchwalać [-lić].
Su. zezwolenie *n.*; uchwała *f.*

be|wi|łkomm(n)en ⑤a(c) [po-
witać. [kazywać [-zać] (*gen*).]
be|wi|rken sprawiać [-wić], do-
be|wi|rten (-wĩ'ri^{en}) ⑤c (auf-
nehmen) [u]gościć; (mit Speise
uſw.) [po]częstować.
be|wi|rſchaften ⑤ut: zarządzać
gospodarstwem *Su.* przyjęcie
n, poczęstunek *m.*
be|wö|ge (-wö'g^e), **be|wo|gen**
(-wö'g^{en}) *f.* bewegen.
be|wo|hnbar (za)mieszkalny.
be|wo|hnen zamieszkiwać
[-kać]; bewohnt zamieszkany.
Be|wo|hner (-wö'n^{er}) *m* ②1, ~ln
(~ln)*f* ③c mieszkaniec (-anka).
be|wö|lken (-wö'lk^{en}) ⑤a za-
chimurzać [-rzyć].
Be|wu|nb(e)rer (-wũ'nd[er]^{er})
m ②1, ~ln (~ln)*f* ③c wielbi-
ciel(ka).
be|wu|nbern podziwiać; ~*S-*
wert, ~*S|w*ürdig godzien
podziwu.
Be|wu|nberung *f* podziw *m.*
Be|wu|rf *m* tynk, sztukaterja *f.*
be|wu|ßt (-wũ'st) świadomy;
(betannt) wiadomy; ſich ~ ſein
(*gen.*) poczuwać się (do *gen.*);
ſo viel mir ~ iſt o ile wiem; ~
los nieprzytomny; **Loſigkeit**
f nieprzytomność; **Loſein** *n*
świadomość *f*, przytomność *f.*
bej. Abt. für bejahl, beziehungſ-
weiſe, bejüglic.

be|ja|hlen [za]placić; *Waren*:
[za]placić za (*acc.*): i-n ~ [za-]
placić k-u; mit dem *Reben* ~
przeplacać [-cić] życiem; zu
teuer ~ przeplacać [-cić]; wie-
viel (ob. was) habe ich zu ~?
ile się należy? *Su.* zapłata *f.*
be|jä|hnen poskramiać [-skro-
mić], ulaskawiać [-wić].
be|jau|bern [o]czarować; ~*d*
czarujący. *Su.* czarowanie *n.*
be|jä|hen = betrieffen.
be|jäl|hen o-, na-znaczać

[-czyć]; ~*d* znamieny. *Su.*
oznaczenie *n.*: (Reiden) znak *m.*;
(Benennung) nazwa *f.*
be|jäl|gen okazywać [-zać].
be|jen|gen poświadczać [-czyć].
be|jä|higen (-cj'hi'g^{en}) ⑤a =
beſchuldigen.
be|jle|hen (überjlehen) pokrywać
[-kryć]; *Wohnung*: zajmować
[-jąć]; sprowadzać [-dzić] się
do (*gen.*); **Wache**: zaciągać
[-gnać]; *Gehalt* uſw.: pobierać
[-brać]; *Waren*: sprowadzać
[-dzić]; (ſich) ~ auf (*acc.*) odnosić
[-nieść] (się) do (*gen.*).
Be|jle|hung *f* wzgląd *m.*; (*Ver-*
bindung) stosunek *m.*; in man-
cher (ieber) ~ w niejednym
(każdym) względzie; **Loſweiſe**
względnie.
be|jä|ffern (-cj'f^{ern}) ⑤b ozna-
czać [-czyć]; ſich ~ auf (*acc.*)
wynosić [-nieść] (*acc.*).
Be|jä|rk (-cj'rk) *m* ②g okręg,
obwód, powiat; ~*S...* okręgowy,
obwodowy, powiatowy; ~*S-*
hauptmann *m* starosta; ~*S-*
hauptmannſchaft/starostwo.
Be|jä|g *m* powłoka *f.*; (*Möbel*)
obicie *n.*; (*Riſſen*) poszewka *f.*;
(von Geld, *Waren*) pobranie *n.*;
mit (ob. in) ~ auf (*acc.*) wzglę-
dem (*gen.*); ~ nehmen auf (*acc.*)
powoływać [-lać] się na (*acc.*);
~ haben auf (*acc.*) odnosić się
do (*gen.*).
be|jä|glic (-cj'klic) 1. a.
odnośny. 2. *prp.* (*gen.*) wzglę-
dem (*gen.*).
Be|jä|glnahme (-näm^e) *f* ③b
wzgląd *m.*; mit ~ auf (*acc.*) po-
wołując się na (*acc.*).
Be|jä|gs...: ~*be|j*ingungen *f/pl.*
warunki *m/pl.* nabycia; ~*quelle*
f źródło *n* sprowadzenia.
be|jwe|cken (-cwö'k^{en}) ⑤a
zamierzać, zmierzać [-rzyć] do
(*gen.*).

be|zwei|feln w wątpliwość po-
dawać [-dać]; es ist nicht zu ~
nie ulega wątpliwości.
be|zwei|ngen pokonywać [-nać],
opanowywać [-nować].
Bi|bel (bi|'bɛl) f ③d biblja; ~...
biblijny.
Bi|ber (bi|'bɛr) m ②l bóbr; ~...
bobrowy; ~**ge|ll** n ②g strój m
bobrowy; ~**pel|z** m bobry m/pl.
Bib|lio|the|k (bibli|'tɔk) f ③b
biblioteka, ksiąznica, księgo-
zbiór m; **B. bl|o|the|ka|r** (~tɔ-
kɔ'r) m ②g¹ bibliotekarz.
bi|bli|sch (bi|'bli:ʃ) biblijny.
bie|ber (bi|'dɛr) uczciwy; **Be|keit**
f, **Be|sinn** m uczciwość f; **Be|mann**
m ②a zacny człowiek, poczci-
wiec.
bie|gen (bi|'gɛn) ③h zginać
[zgiąć], [z-, wy-, prze]giąć; v/i.
(fn) skręcać [-cić]; er ist um
die Ede gebogen skręcił o róg.
bie|g|sam (bi|'kzɔm) giętki; **Be|keit**
f giętkość.
bie|gung f zgięcie n; (Rü|mm-
mung) skręt m; Gram. odmiana.
bie|ne (bi|'nɛ) f ③b pszczoła;
dim. pszczołka.
bie|nen...: ~**g|arten** m, ~**h|aus** n
pasieka f; ~**k|ön|igin** f królo-
wa, matka; ~**k|orb**, ~**st|ock** m
ul; ~**sch|warm** m rój (pszczoł);
~**z|elle** f komórka; ~**z|ucht** f
pszczelnictwo n; ~**z|ichter** m pa-
siecznik.
Bier (bi|ɐ) n ②g piwo.
Bie|r... piwny; ~**brau|en** n pi-
wodarstwo; ~**brau|er** m piwo-
war; ~**brau|erei** f browar m;
a. = ~**brau|en**; ~**bru|der** f m
piwosz; ~**gl|as** n kufel m; ~
~**h|alle** f, ~**h|aus** n, ~**k|ne|ipe** f,
~**lo|kal** n, ~**st|ube** f piwiarnia f.
Bie|st f (bi|st) n ②c = Bestie.
bie|ten (bi|'tɛn) ③g przedstawiać
[-wić], nasuwać [-sunąć],
nastęczać [-czyć]; (an|bieten)

[za]ofiarować; das lasse ich mir
nicht ~ tego nie ścierpię.
Bie|ter (bi|'tɛr) m ②l oferent.
Bigamie' (bigam|j) f ⑥f dwu-
żenstwo n.
big|o|ft (big|ɔft) przesadnie na-
bożny.
Bi|la|n|z (bi|lɔ'nc) f ③b bilans
m; ~... bilansowy.
Bi|ld (bi|lt) n ②c obraz m; dim.
obrazek m; sich ein ~ ma|chen
-bon (dat.) wyobrazać [-zić]
sobie (acc.).
bi|l|ben (bi|'lɛn) ③c [s-, u]two-
rzyć; (ge|istig) [wy]kształcić;
(z|f.-feyen) zestawiać [-wić].
Bi|l|ber... (bi|'lɛr...) ~**b|ogen** m
obrazki m/pl. na arkuszu; ~
~**bu|ch** n malowanka f, książka f
z obrazkami; ~**g|alerie** f galerja
obrazów; ~**r|ä|tsel** n rebus m; **Be|-**
re|ich obfitujący w obrazy; fig.
bardzo obrazowy; ~**sch|rift** f
pismo n obrazowe; ~**s|prache** f
przenośnia; ~**st|ürmer** m obra-
zoburca.
Bi|l|d... ~**fl|äche** f powierzchnia;
~**h|auer** m, rzeźbiarz; ~**h|auer...**
rzeźbiarski; ~**h|auerei**, ~**h|auer-**
k|unst f rzeźba, rzeźbiarstwo n.
bi|l|lich obrazowy; fig. prze-
nośny.
Bi|l|dner (bi|'lɛnɛr) m ②l twórca.
Bi|l|dnis (bi|'lɛnɪs) n ②h¹ wi-
zerunek m, portret m.
Bi|l|b... ~**s|äute** f posąg m; ~
~**sch|nitzer** m rzeźbiarz, snycerz;
~**S|chön** przepiękny; ~**se|ite** f
strona przednia.
Bi|l|bung f stworzenie n; (Ge-
stalt) kształt m; (ge|istig) wy-
kształcenie n; (Kultur) oświata;
Geot. formacja; ~**s|an|stalt** f
zakład m wychowawczy; **Be|-**
fähig zdolny (do kształcenia);
~**s|g|rab** m, ~**s|stuf** f stopień m
wykształcenia.
Bi|l|werk n dzieło plastyczne.

Billard (bɪ'ljɑ̃rt) *n* ②g¹ ob. ⑥i
bilar; ~ spielen [za]grać w bilar;
... bilardowy; ~stodk *m* kij.

Bille'tt (bɪ'ljɛ't) *n* ②g bilet *m*;
... biletowy; ~ausgabe *f* wy-
dawanie *n* biletów; ~schalter
m kasa *f*; ~verkauf *m* sprze-
daż *f* biletów.

bi'llig (bɪ'lɪç) (gerecht) słuszny;
(wohlfeil) tani; ich werde es ~
machen dam tanio; wie ~ po
słuszności; recht und ~słusznie
i sprawiedliwie.

bi'lligen (bɪ'lɪgən) ⑥a [po-]
chwalić, zgadzać [zgodzić] się
na (*acc.*): nicht ~ = mißbilligen.

Bi'lligkeit *f* słuszność; taniocść;
aus ~s|gründen ze względów
słuszności.

Bi'lligung *f* uznanie *n*.

Biljo'n (bɪ'ljɔ'n) *f* ③b biljon *m*.

Bi'lse ♀ (bɪ'lzɛ) *f* ③b, ~n|kraut
n lulek *m*, szalej *m*.

bi'mmeln *F* (bɪ'mɛln) ⑥f =
flinge(l)n, läuten. [gąbczak.]

Bi'ms|stein (bɪ'ms-) *m* pumeks,)

bin (bɪn) *f*. fein.

Bi'nde (bɪ'ndɛ) *f* ③b (um den Kopf
ufw.) opaska; (Sais2) krawatka;
♂ temblak *m*; ~haut *f* des
Auges spojówka.

bi'nden (bɪ'ndən) ②a (an *acc.*)
[przy-, z]wiązać (do *gen.*), zwią-
zywać [-zać] (*z instr.*); (oerpflichten)
obowiązywać [zobowiązać];
faß *ufw.*: objąć [obić]; Buch:
oprawiać [-wić]; ein Tuch um
den Kopf ~ [za]wiązać głowę
chustką; ~d obowiązujący;
gebunden (Buch) oprawny; ~
wiazany; gebundene Rede mo-
wa wiazana.

Bi'ndelstrich *m*, ~zeichen *n* łącz-
cznik *m*; ~wort *n* ②a spójnik *m*.

Bi'nd|faden (bɪ'nt-) *m* szpagat.

Bi'ndnung *f* wiazanie *n*.

bi'nnen (bɪ'nən) (*gen.* und *dat.*)
w (prze)ciągu (*gen.*).

Bi'nnen... wewnętrzny: ~
schiffahrt *f* żegluga rzeczna;
~see *m* jezioro *n*.

Bi'nse ♀ (bɪ'nzɛ) *f* ③b sitowie
n; ~n... z sitowia.

Biographie (biɔgʁafi) *f* ⑥f
życiorys *m*.

birgst, birgt (bɪ'rk[s]t) *f*. bergen.

Bi'rke (bɪ'rkɛ) *f* ③b brzoza;
dim. brzózka; ~n... brzozowy;
~n|gehölz *n*, ~n|hain *m*, ~n-
wald *m* brzezina *f*.

Bi'rk... (bɪ'rk...) ~hahn *m* cie-
trzew; ~huhn *n* cieciora *f*.

Bi'rn... (bɪ'rn...) gruszkowy;
~baum *m* grusza *f*; ~braunf-
wein *m* gruszkówka *f*; Zör-
mig (-förmig) gruszkowaty.

Bi'rne (bɪ'rnɛ) *f* ③b gruszka.

Bi'rnen... gruszkowy.

birst (bɪ'rst) *f*. bersten.

bis (bɪs) **1.** *prop.* (~ an, auf, nach
ob. 3u) do, aż do (*gen.*); ~ dahin
(örtlich) aż tam; (zeitlich) aż do
tego czasu; ~ hierher (örtlich)
dotąd; (zeitlich) dotychczas; ~
oben (aż) do góry; ~ über (aż)
ponad (*acc.*); ~ wann?, ~ wo-
hin? dokąd?; alle ~ auf drei
wzyscy (o)prócz trzech; ~ auf
den letzten Mann (aż) do osta-
tniego. **2.** *ej.* ~ (daß) aż, póki,
dopóki. [.... piżmowy.]

Bi'sam (bɪ'zəm) *m* ②g¹ piżmon;

Bi'schof (bɪ'sçɔf, ~ɔl) *m* ②d
biskup.

bi'schöflich (bɪ'sçɔflich) biskupi.

Bi'schof(s)... biskupi; ~hut *m*
mitra *f*; ~stab *m* pastorał.

bis|he'r dotąd; ~ig (-hɛrlich) do-
tychczasowy.

Biskui't (bɪ'skwɪ't) *m* (n) ②g¹
biskopt *m*; ... biskoptowy.

bis|la'ng = bis/her.

bis¹ (bɪs) *f*. beißen.

Bis² (~) *m* ②h¹ ukąszenie *n*.

bi'schen (bɪ'sçən): daß (ober ein)
~ trochę.

Bissen (bɪ'sən) *m* ②l kęs; *dim.* kęsek; **Zweise** kęskami.

bi'ffig (ˌbɪfɪç) kęsający, złośliwy; *fig.* zjadliwy.

bist (bɪst) *f.* sein.

Bistum (bɪ'stʊm) *n* ②b biskupstwo.

bis|wei|ten czasem, niekiedy.

Bi'tte (bɪ'te) *f* ③b prośba; ich habe eine ~ an Sie mam pana o coś prosić.

bi'tten (ˌn) ②j [po]prosić. (um *acc.* o *acc.*): demütig ~ błagać; wenn ich ~ darf jeśli wolno; bitte (sich) ob. sehr! proszę bardzo! (Widerspruch) przepraszam!

bi'tter (bɪ'ter) gorzki; (Wort) cierpki; (Raite) straszliwy; ~ werden [z]gorzknąć: ~ gorzki; ~ böse bardzo zły.

Bi'tterkeit *f* gorycz.

bi'tterlich gorzkawy; ~ weinen gorzko [za]ptakać.

bi'tter... **Salz** *n* sól *f* gorzka; ~ süß gorzko-słodki; **Zwasser** *n* woda *f* gorzka.

Bi'tt... ~ **gang** *m* procesja *f*; ~ **schrift** *f* prośba, podanie *n*; ~ **steller** (in *f*) *m* proszący (-ca); **Zweise** drogą prośby.

Bi'wak (bɪ'wäk) *m* ②g¹ ob. ⑥i obóz; **biwakie'ren** (bɪ'wäkɪ'ren) ②g obozować. [zna *f.*]

Bla'ch|feld (blä'ç-) *n* płaszczy-|
blä'hen (blä'ən) ③a na-, wz-dymać [-dać]. *Su.* wiatr *m*.

Blä'hsucht (blä'ç-) *f* wiatry *m/pl.*

bla'ken (blä'kən) ②a kopcić.

blamie'ren (blä'mɪ'ren) ②a (sich) ośmieszać [-zyć] (się).

blank (blä'ŋk) lśniący: (rein) czystutki; (bloß) goły; ~ **ne** Waffe biała broń; ~ ziehen do-|
bywać [-być] palasza.

bla'uko (blä'ŋkə) *in* ~ otwarty.

Bla'nk|schell *n* róg *m*.

Bla'fe (blä'ze) *f* ③b pęcherz *m*;

(Destillier2) alembik *m*; ~ **balg** *m* miech.

bla'sen (blä'zən) ④l dmuchać [-chnąć], [za]dać; **Trompete**: [za-] trąbić.

Bla'sen... pęcherzowy: ~ **pflaster** *n* wzykatorja *f*; ~ **stein** *m* kamień pęcherzowy; ~ **tang** *m* morszczyń; **Ziehend** syna-|
pizmowy.

Blä'fer (blä'z'er) *m* ②l wy-|
dmuchiwacz; ~ **trebacz**; mu-|
zykant.

Bla'fe... ~ **rohr** *n* dmuchawka *f*; ~ **werk** *n* miechy *m/pl.*

blaffe'rt (bläzɪ'rt) obojętny, niewrażliwy; **heft** *f* oboję-|
tność, niewrażliwość.

bla'sig (blä'zɪç) pęcherzowaty.

Bla's|instrument *n* instrument *m* dęty.

bläß (bläs) ⑩³ blady; ~ werden [z]blednieć, ~ blado.

Blä'ffe (blä'se) *f* ③b bladeość.

blä'hlich (ˌlɪç) bladawy.

bläßt (bläst) *f.* blasen.

Blatt (blät) *n* ②a (als **Blatt** im *pl.* indet.) liść *m*; *dim.* (= **Blä'ttchen** [blä'tçən]) *n* ②l) listek *m*; (**Papier**) kartka *f*; (**Zeitung**) ga-|
zeta *f*, dziennik *m*; (**Zeit**) **blat** *m*; vom ~ weg spielen (singen) [za]grać ([za]śpiewać) bez przygotowania.

Bla'tt... liściowy; kartkowy; ~ **ähnlich**, **Zartig** liściowaty.

Bla'tter (blä'ter) *f* ③d krosta; ~ *pl.* ospa *f*.

blä'tt(c)rig (blä't[t]erɪç) liściasty; *Min.* lupkowaty.

Blä'tter... (~er...): ~ **kuchen** *m* francuskie ciasto *n*; ~ **magen** *m* der Wiedertäuer księgi *f/pl.*

blä'ttern (~ern) ②b kartki prze-|
rzucac, wertować; (sich) ~ lupać się.

Bla'tter... ~ **narbe** *f* dzióbek *m*; **Znarbig** dziobaty, ospowaty.

Blä'tter|teilg *m* = Blätterfuchsen.

Blä'tt...: **Zförmig** (-förm|ch) liściasty; **gold** *n* pozłotka *f*;

laus *f* mszyca; **los** bezlistny; **pflanze** *f* roślina

blä'ttrig *f*. blätterig. [liściasta.]

Blä'tt...: **stiel** *m* szypulka *f*;

zelchen *n* zakładka *f*.

blau (blāu) 1. *a.* niebieski,

modry; (hell~) błękitny; (dun-

tel~) granatowy; (grau~) siny;

~er **feld** siniec *m*; ~ werden

[po]sinieć. 2. **z** *n* ②g¹ (o. *pl.*),

Ze(s) (blāu'@s) *n* ①, **Blāu'e**

(blāu'@) *f* ③b błękit *m*; (Aur)

lazur *m*; (Wass|blau) farbka *f*;

inß **Ze** (hinein) reden pleść

koszalki opalki.

blau'...: **äugig** (-ötg|ch) mo-

drooki; **beere** *f* czernica.

blau'en (blāu'en) ①a blyszczeć

modrym kolorem. [kować.]

blāu'en (blāu'en) ①a [po]farb-]

blāu'lich (blāu'l|ch) niebieskawy;

sinawy.

Blau'...: **melse** *f* sikora nie-

bieska; **säure** *f* kwas *m*

pruski; **strumpf** *m* fig. sa-

wantka *f*.

blech (blēch) *n* ②g blacha *f*; **F**

(Un|sinn) glupstwa *n/pl.*; ~

blaszany; **büchse**, **bose** *f*

blaszanka. [zahlen.]

ble'chen *F* (blē'ch@n) ①a = be-]

ble'che(r)n (~@r|n) blaszany.

ble'ch...: **schild** *n* blacha *f*;

dim. blaszka *f*; **schmied** *m*

blacharz. [szczyrzyć.]

ble'cken (blē'k@n) ①a [wy-]

blel (blāl) *n* ②g olów *m*; *a.* =

~lot, ~stift; ~... ołowiany.

blel'ben (blāl'b@n) 1. *v/i.* ①r

(zu) zostawać [-stać], pozosta-

wać [-stać]; **lassen** padać

[paść], poledz [boł.]; ~ lassen

zostawiać [-wić], pozostawiać

[-wić]; ~ es bleibt dabei tak

być musi; bleib mir damit vom

Halse! daj mi z tem pokój!;

5 von 10 bleibt 5 pięć od dzie-

sięciu pozostaje pięć; ~ **D** stały,

trwały. 2. **z** *n* ②l: hier ist m-ß

zß nicht tu nie zostanie.

bleich (blā|ch) błądy.

blel'che (blāl'ch@) *f* ③b bielnik *m*.

blel'chen (~@n) ①a [po]bielić;

v/i. [z]blednąć.

blel'ch...: **plan**, **platz** *m* biel-

nik; **sucht** *f* blednica; **zünftig**

cierpiący na blednicę.

blel'ern (blāl'ern) ołowiany.

blel'...: **farbig** ołowiany; ~

feder *f* ołówek *m*; **häftig**

(-häft|ch) zawierający ołów; ~

kuigel *f* kula ołowiana; **lot** *n*

ołowianka *f*; **stift** *m* ołówek;

vergiftung *f* zatrucie *n* oło-

wiem; **wasser** *n* woda / gular-

dowa; **weiß** *n* blajwas *m*.

ble'nde (blē'nd@) *f* ③b **△** fra-

muga; **und** **↓** zasłona; **lin.**

blenda.

ble'nden (~@n) ①c (blind machen)

oślepiać [-pić]; (*v.* **lichte**) razić;

(*verbunkeln*) zasłaniać [-słonić];

fig. (*bezaubern*) [o]czarować; **z**

zakrywać [-kryć]; ~ **D** olśniewa-

jący; ~ **D** weiß lśniący biały.

ble'nd... (blē'nt...) : **fenster** *n*

ślepe okno; **laterne** *f* ślepa

latarnia.

ble'ndung *f* oślepienie *n*,

olśnienie *n*; *a.* = **Blende**.

ble'nd|werk *n* mamidło.

blefste'ren (blē'st'r@n) ①g =

berwunden.

bleu'el (blē'@l) *m* ②l pralnik.

bleu'en (~@n) ①a [wy]bić, [wy-]

walić.

blick (bl|k) *m* ②g spojrzanie *n*;

auf den ersten ~ na pierwszy

rzut oka; **e-n** ~ **werfen** auf (*acc.*)

spozierać [spojrzeć] na (*acc.*).

bl|cken (bl|'k@n) ①a [po]patrzeć,

spoglądać [-dnąć]; (*rich*) ~ lassen

pokazywać [-zać] (się).

bleib(e) (blīp, blī'be) *f.* *bleiben.*
bles (blīs), **ble'fe** (~'ze) *f.* *blasen.*
blind (blīnt) ślepy, ciemny:
 (gärm) czyzy; ~er Passagier
 niespostrzeżony podróżny; ~
 machen = blenden; ~ werden
 [o]ciemnieć.

Blind|darm *m* ślepa kiszka *f.*

Blind|kuh (blī'nd^e) *f.* indell.,
 ~spiel *n* ciuciubabka *f.*

Blinden|anstalt *f.* zakład *m*
 ciemnych.

Blind|helt *f.* ślepotą.

blind|lings (blī'ntlī'ngs) *na* ślepo.

Blind|schleiche (-szlāich^e) *f.* ③b
 padalec *m.*

blind|ken (blī'rk^en) ⑤a lśnić,
 [za]blyszczęć.

blind|nadeln (blī'nc^eln) ⑤f mrugać
 [-gnąć].

Blitz (blīc) *m* ②g (Schein) bly-
 skawica *f.*; (~schlag) piorun,
 grom; wie bom ~ getroffen jak
 piorunem rażony; ~abletter
 (-šplait^er) *m* ②l gromochron,
 konduktor; ②ähnlich, ②artig
 błyskawiczny.

blitz|en (blī'c^en) ⑤e błyskać się
 [-snać]; *fig.* [za]blyszczęć.

Blitz...: ~mädel *n* zuch-dziew-
 czyna *f.*; ~schlag *m* *f.* Blitz; ②-
 schnell szybki jak błyskawica,
 błyskawiczny; ~strahl *m* pio-
 run; ~zug ② *m* pociąg błyska-
 wiczny.

Block (blōk) *m* ②d (Holz) kłoda
f. pień; (Eis, Stein) bryła *f.*;
 (Güter) rusztowanie *n.*; (Ge-
 bäude) blok; (in der Politik) blok.

Block|haus *n* dom *m* drewnia-
 ny; ② strażnica *f.*

blöbe (blō'be) (geistig ~) głupko-
 waty, matolkowaty; (saghaft)
 nieśmiały.

blöb... (blō't...): ②sinn *m* głu-
 powatość *f.*, matolkostwo *n.*; ~
 sinnig głupkowaty; ②sinniger)
m ① matolek.

blöken (blō'k^en) ⑤a Rinder:
 [za]ryczeć; Schafe: [za]beczeć.

blond (blōnt) blond, jasnowłosy.

Blonde (blō'nd^e) *f.* ③b (Seiden-
 spize) koronka; (blondes Mädchen)
 blondynka.

blöß (blōs) 1. *a.* (allein) sam;
 (nadt goly, nagi; (Fuß) boso;
 (Schwert) obnażony; mit ~en
 Augen гоłym wzrokiem; mit
 ~en Füßen boso. 2. *adv.* (nur)
 tylko.

Blöße (blō's^e) *f.* ③b (Nachtzeit)
 nagość; (Schwäche) słabizna;
 sich eine ~ geben [s]kompromi-
 tować się, na wstyd się na-
 rażać [-zić].

blöß...: ~legen odsłaniać [-sło-
 nić]; ~stellen [s]kompromito-
 wać.

blüh|en (blū'ēn) 1. *v/i.* ⑤a [za-]
 kwitnąć: im ~den Alter w kwie-
 cie wieku. 2. ② *n* ②l kwitnie-
 nie, rozkwit *m.*

Blüme (blū'm^e) *f.* ③b kwiat *m.*;
dim. (= Blümchen, Blümlein
 [blū'mč^en, ~lāin] ②l) kwiatek
m.; (des Weines) bukiet *m.*; *fig.*
 durch die ~ sprechen mówić
 niewprost sb. ogródkami.

Blümen... kwiatowy: ~beet *n*
 grządka *f.*; ~blatt *n* płatek *m.*;
 ~brett *n* półka *f.* (na kwiaty);
 ~flor *m* kwiecie *n.*; ~garten
m ogród kwiatowy; ~gehänge,
 ~gewinde *n* feston *m.*; ~händler
 (in *f.*) *m* kwieciarz (-arka);
 ~kelch *m* kielich; ~kohl *m* ka-
 lafior; ~krone *f* wieniec *m.*; ~
 lese *f* zbiór *m* kwiatów; *fig.*
 wybór *m.*; ~mäbchen *n* kwie-
 ciarka *f.*; ②reich kwiecisty; ~
 sprache *f* mowa kwiatów; ~
 ~strauß *m* bukiet; *dim.* bukie-
 cik; ~tisch *m* żardyniera *f.*; ~topf
m wazon, wazonik; ~tuch *f*
 hodowla kwiatów.

blumig (blū'mīch) kwiecisty.

Blu'se (blū'z^o) *f* ③b bluza, bluzka.

Blut (blūt) *n* ②g (o. pl.) krew *f*; jungeś ~ młode stworzenie.

Blu't... krwawy; ~**aber** *f* krwawnica; ~**ähnlich** podobny do krwi; ~**anbrang** *m* napływ krwi; (zum Kopfe) kongestja *f*; ~**arm** anemiczny, niedokrwiny; (-) bardzo biedny; ~**armut** *f* anemja, niedokrwoność; ~**artig** = ~**ähnlich**; ~**bad** *n* rzeź *f*; ~**durst** *m* krwiożerczość *f*; ~**dürftig** (-dürstlich) krwiożerczy.

Blü'te (blū't^e) *f* ⑤b kwiat *m*, kwiecie *n*; *fig.* rozkwit *m*; in der ~ der Jahre w kwiecie wieku; in ~ stehen kwitnąć.

Blu'tlegel *m* pijawka *f*.

blu'ten (blū't^{en}) ⑤c krwawić; *fig.* ~ für (*acc.*) krew przelewać [-lać] za (*acc.*).

Blü'ten...: ~**knospe** *f* pączek *m*; ~**reich** kwiecisty; ~**stand** *m* układ kwiatowy; ~**stiel** *m* szypułka *f*.

Blü'tezeit *f* pora rozkwitu; *fig.* rozkwit *m*.

Blu't...: ~**stuf** *m* krwotok; ~**gefäß** *n* naczynie krwionośne; ~**gerüst** *n* rusztowanie; ~**geschwür** *n* bolączka *f*; ~**glertig** = ~**dürftig**; ~**hund** *m* *fig.* okrutnik; ~**husten** *m* plucie *n* krwią.

blu'tig (blū'tich) krwawy; ~ machen [z]broczyć; ~ schlagen [po]bić do krwi.

Blu't...: ~**ju'ng** młodziutki; ~**leer** bez krwi; ~**mangel** *m* = ~**armut**; ~**rache** *f* zemsta krwawa; ~**reich** krwisty; ~**reichtum** *m* krwistość *f*; ~**reini-gend** przeczyszczający krew; ~**rot** czerwony jak krew; ~**sauger** *m* = ~**egel**; ~**schande** *f* kazirodztwo *n*; ~**schänder** *m* kazirodca; ~**schänderlich** kazirodzki; ~**schuld** *f* krwawa zbrodnia; ~**spelen** *n* plucie

krwią; ~**stillend** tamujący krew; ~**stocung** *f* zatamowanie *n* obiegu krwi; ~**stropfen** *m* kropla *f* krwi; ~**sturz** *m* krwotok; ~**verwandt** krewny, pokrewny; ~**verwandtschaft** *f* pokrewieństwo *n*; ~**tat** *f* morderstwo *n*, zabójstwo *n*; ~**striefend** krwią zbroczony.

Blu'tung *f* krwawienie *n*.

Blu't...: ~**unterlaufen** zabiegły krwią; ~**vergießen** *n* przelew *m* krwi; ~**vergiftung** *f* zatrucie *n* krwi; ~**verlust** *m* utrata *f* krwi; ~**wenig** bardzo mało; ~**wurst** *f* kiszka krwawa; ~**zeuge** *m* męczennik.

Bö ↓ (bö) *f* ③b silny a krótki podmuch *n* wiatru. [Boa *n.*]

Bo'a (bō'a) *f* ⑥i (Tier) boaf: (Petz)

Bock (böck) *m* ②d (Ziegen) kozioł; (Fisch, Reh) cap: (Schaf) baran; (Rutsch, Gerüst) kozioł; (Spann) dyby *pl.*; (Fehler) błąd, byk; *fig.* einen ~ schießen poszkapić [boń.] się, palnąć [boń.] głupstwo. [fig. uparty.]

bo'ck|beinig (-bainich) sztywny;

Bo'ck|bier *n* bok *m*.

bo'cken (bö'ken) ⑤a upierać [przed] się.

bo'ckig (bö'kich) parkotny; (störtlich) uparty; (geil) jurny.

Bo'cks|horn *n*: j-n in's ~ jagen napędzać [-dzić] Piotra k-u.

Bo'ck|sprung *m* niezgrabny, śmieszny skok ob. krok.

Bo'den (bō'd^{en}) *m* ②j u. ②l (Land) ziemia *f*, grunt; (Erbart) gleba *f*: (e-s Gefäßes usw.) dno *n*; (Fuß) podłoga *f*: (Raum) strych; *fig.* podstawa *f*, tło *n*; auf dem (ob. am) ~ na ziemi; zu ~ (fasten) na ziemię; in Grund und ~ z gruntu; *fig.* festen ~ fassen przyjmować [-jać] się; ~**kammer** *f* izba na poddaszu; ~**kredit|anstalt**, ~**bank** *f* zakład

- m (ob. bank m) kredytowy ziemski; **Los** bezdenny; **raum** m strych; **satz** m osad; (v. Raffe) fusy pl.; fig. szumowiny f/pl., meły m/pl.; **sce** m jezioro n Bodeńskie; **zins** m czynsz gruntowy. [chawka f.]
- Bo'fist** ♀ (bō'fist) m ②g pur-bog (bōk), **bō'ge** (bō'g^o) f. biegen.
- Bo'gen** (bō'g^{en}) m ②l łuk, krzywizna f, kabłąk; (zum Schießen) łuk; (Gewölbe) sklepienie n; (Viole) smyczek; (Papier) arkusz; (e-s Fenster usw.) zakręt; (Umweg) dłuższa droga f; ... łukowy; smyczkowy; arkuszo-**artig**, **zōförmig** (-fōrmig) kabłąkowany; **fenster** n okno łukowe; **gang** m arkada f; **halle** f portyk m; **lampe** / lampa łukowa; **schlüssel** m łucznik; **weise** arkuszami. [cica.]
- Bo'hle** (bō'le) f ③b dyl m, tar-bō'hlen (˘n) ①a [wy]dylować, wykladać [wyłożyć] deskami.
- Bō'hme** (bō'm^e) m ③a Czech.
- Bō'hmen** (˘n) n ③g Czechy pl.
- Bō'hmin** (˘mīn) f ③c Czeszka.
- bō'hmisch** (˘mīsz) czeski; daß sind ihm **die** Dörfer tego on pojąc nie potrafi.
- Bo'hne** (bō'n^e) f ③b fasola; blaue **n** kule karabinowe.
- bo'hnen** (˘n) ①a zapuszczać [-ścić] (posadzkę).
- Bo'hnenstange** f tyczka.
- Bo'hner** (bō'n^{er}) m ②l froter.
- Bo'hr...** (bō'r...) wiertniczy.
- bo'hren** (bō'r^{en}) ①a [wy]wiercić; ein Loch in den Grund **n** zatapiać [-topić].
- Bo'hrer** (bō'r^{er}) m ②l (Person) wiertnik; (Werkzeug) świder.
- Bō'ller** (bō'l^{er}) m ②l moździerz (do strzelania).
- Bo'llwerk** (bō'l-) n twierdza f.
- Bo'llen** (bō'l^{en}) m ②l pocisk; (Wirt) dusza f.
- Bo'mba'ff** (bō'mbä'st) m ②g napuszystość f; **bomba'ffisch** (bō'mbä'stīsz) napuszysty.
- Bo'mbe** (bō'mb^e) f ③b bomba; **nlersfolg** m ogromne powodzenie n; **nlfest** fig pewniuteńki.
- Bon** (bō) m ⑥i bon. [melek m.]
- Bonbo'n** (bōbō'n) m (n) ⑥i kar-
- Bō'n'lhase** (bō'n-) m fuszer.
- Bo'nne** (bō'n^e) f ③b bona.
- Boof** (bōt) n ②g (pl. a. Bō'te) czólno, łódka f; vgl. Kahn: **fahren** n przejażdżka f łódka.
- Boo'fslmann** m ②a (pl. auch **leute**) majtek. [boraks.]
- Bo'rag** (bō'rāks) m indest. od. ②g
- Bord** (bōrt) m ②g (Rand) kraj, brzeg; ↓ pokład; auf **n** na okręcie; über **n** werfen z okrętu wyrzucać [-cić]; fig. porzucać [-cić].
- Bor'de'll** (bōrdē'l) n ②g^l burdel m. dom m publiczny.
- Borg** (bōrk) m ②g (o. pl.) kredyt; auf **n** na kredyt.
- bo'rgen** (bō'rg^{en}) ①g (auf Borg nehmen) wypożyczać [-czyć]; (auf Borg geben) pożyczać [-zyć].
- Bo'rke** (bō'rk^e) f ③b kora.
- Born** (bōrn) m ②g (Brunnen) studnia f; (Quelle) źródło n.
- bornie'rt** (bōrnī'rt) ograniczony; **heit** f ograniczoność.
- Bo'rre'fch** ♀ (bō'rēcz) m ②g ogórecznik.
- Bō'rse** (bō'r^{se}) f ③b (Getreut) sakiewka, portmonetka; **gielda**; **n...** giełdowy; **nlspiel** n gra f na giełdzie.
- Bōrsta'ner** ♀ (bōrztā'n^{er}) m ②l giełdziarz.
- Borst** (bōrst) 1. m ②g pęknięcie n, rys. 2. **bō'rste** (bō'rst^e) f. bersten.
- Bo'rste** (bō'rst^e) f ③b szczeć, szzecina; **nlförmig** (-fōrmig) szzecinowaty; **nlbiech** n nierogaczna f.

bo'rstliq (bõ'rstlĭch) szczecinowaty; fig. szorstki.

Bo'rtle (bõ'rtle) f ③ b burta, galon m, taśma, szlak m.

bõs (bõs) = bõse; ~artliq = bõshaft. [m, szkarp m.]

Bõ'schung (bõ'szũng) f ③ b stok

bõ'fe (bõ'ze) 1. a. zły, adv. źle: ~machen (erzürnen) |roz|gniewać; ~werden |roz|gniewać się; es ist nicht ~ gemeint bez złego zamiaru. 2. 2m ③ a = Teufel. 3. 2(s) n ⑨ l zło, lichy. [czyńca.]

Bõ'selwicht m ② g, a. ② c zło-

bo'shaft (bõ'shäft) złośliwy; Ziqkeit (~lĭch-) f złośliwość.

Bo'sheit f złość.

bõ'slĭch (bõ'slĭch), bõ'swillig złośliwy. [Bosfor.]

Bo'sporus (bõ'sporũs) m indet.]

bot (bõt) f. bieten.

botaniste'ren (bõtanzlĭ'ren) ⑤ g zbierać rośliny.

Bo'te (bõt'e) m ③ a posłaniec, posel; (Dienstmann) posługacz; besonderer ~ umysłny; ~nlfrau f po-, wy-słanka.

Bõ'te (bõ'te) f. Boot.

bo'timäßig podwładny; Zkeit f zwierzchnictwo n, władza.

Bo'tschaft (bõt'sch) f wieść; (als Be-hörde) ambasada; ~er (~szäft'er) m ② l ambasador; ~er..., ~s... ambasady.

Bõ'tscher (bõ'tsch'er) m ② l bednarz; ~... bednarski.

Bõ'tscherel' (bõt'scherel') f ⑤ b bednarstwo n.

Bo'tlich (bõt'lĭch) m ② g kadź f.

Bouillo'n (bü'ljõn) f ⑥ i buljon m.

bo'zen (bõ'ksen) v/i. ⑤ e bić się na pięści; Bo'zer (~s'er) m ② l zapaśnik, bokser.

brach (bräch) 1. f. brechen. 2. a. nieuprawiony.

Bra'che (bräch'e) f ③ b ugór m.

bra'ch|liegen leżeć ugiorem.

Bra'ch|monat m = Juni.

bra'chte (bräch'te), brä'chte (bräch'te) f. bringen.

Braub (bränt) m ② d pożar;

⊙ wypalanie n; ~ gangrena f; ~ śniedz f, rdza f; in ~ geraten zapalać [-lic] się; in ~

steden podpalać [-lic].

Bra'nd... pożarowy; ~ gangrenowy; ~ blase f pęcherz m oparzelinowy; ~ brief m list grożący podpaleniem.

bra'nden (bränd'en) ⑤ c ude-rzać o brzegi.

Bra'nd... ~ fackel f pałaca pochodnia, żagiew, zarzewie n; ~ fest bezpieczny od pożaru;

~ fleck(en) m znak od opalenia;

~ fuchs m lis szary i czarny;

(Pferd) karogniady; (Student) akademik na drugim pół-

roczu; ~ geruch m swąd.

bra'ndig (brändlĭch) trącający spalenizną; ~ śniedzisty; ~ gangrenowaty.

Bra'nd... ~ legung f podpalenie n; ~ mal n piętno; ~ malerei f

wypalanie n na drzewie; 2

marken (-märk'en) ⑤ a (untr.)

[na]piętnować; ~ meister m

naczelnik straży pożarnej; ~

opfer n całopalenie; ~ rede f

mowa podburzająca; ~ schaden

m szkoda f pożar m zrzadzona;

Zschafen (-szäch'en) ⑤ c (untr.)

nakładać [na]łożyć |kontrybucję

na (acc.); ~ schagung f kontry-

bucja; ~ sohle f branzola; ~

stätte, ~ stelle f pogorzelsko n;

~ stiffter (in f) m podpalacz(ka);

~ stiftung f podpalenie n.

Bra'ndung f rozbijanie n się

balwanów.

Bra'nd... ~ wache f straż pożar-

na; ~ wunde f oparzelina; ~

zeichen n piętno.

bra'nnite (brä'nte) f. brennen.

Bra'unt|wein (brä'nt-) m wódka

f; ~ wächter ~ śmierdziucha f;

... wódczany; ~brenner *m* gorzelnik; ~brennerei *f* (Fabrik) gorzelnia; (~brennen) gorzelnictwo *n*; ~glas *n* kieliszek *m*; ~schenke *f* wyszynk, *m* wódek.

Bra'sse (brã'ss^o) ③a, ~n (~n) ② *m* 300. leszcz.

brät (brëi) *f* braten.

bra'ten (brã't^{en}) 1. ④k [u]piec (się); (schmoren) [u]smażyć (się); braun ~ [za]rumienić; gar ~ dopiekać [-piec], dosmażać [-zyć]. 2. ② ②1: a) *n* upieczenie, usmażenie; b) *m* pieczeń *f*, pieczone *n*; *fig.* fetter ② tłusty kęs; den ② riedchen [z]wachać pismo nosem.

Bra'tspanne *f* patelnia.

Bra'tsche ① (brã'tsz^o) *f* ③b al-}

Bra'tspieß *m* rożen. [tówka.]

brätst (brëst) *f* braten.

Bra'tlwurf *f* kielbasa (ober kizska) smażona.

Brau (broi) *m* (n) ②g warka *f*.

Brauch (brãuch) *m* ②d zwyczaj, obyczaj.

brau'chbar do użycia, użyteczny; ②keit *f* użyteczność.

brau'chen (~^{en}) ④a używać [użyć] (*gen.*); (nötig haben) potrzebować (*gen.*); Arznei: zażywać [-zyć] (*gen.*); man braucht (po-) trzeba (*gen.*); wożu ~ Sie das? na co panu tego potrzeba?

Brau'e (brãu'^e) *f* ③b brew.

brau'en (~^{en}) ④a [u]warzyć; Punich *ustw.*: przyrządzać [-dzić].

Brau'er (~^{er}) *m* ②l piwowar; (Met²) miodosytnik.

Brauerei (brãu^{er}ai) *f* ③b (Gewerbe) browarstwo *n*; (Gebäude) browar *m*.

Brau'... ~haus *n* browar *m*; ~knecht *m* browarczyk; ~meister *m* browarnik.

braun (brãun) 1. a. brunatny, brązowy; (Gesichtsfarbe) smagły; (Augen) piwny; (Pferd) gniady;

~werden [z]brunatnieć, Braten: [za]rumienić się. 2. ② ②g¹ (*o. pl.*), ②e(s) *n* ⑥l barwa f brunatna. 3. ②e(r) *m* ⑥l (Pferd) gniadosz.

Brau'n'bier *n* piwo czarne.

Brau'ne (brãi'n^o) *f* ③b (*o. pl.*) brunatność; ③ angina; häutige ~ dyfterja.

brau'nen (~n) ④a [po]farbować na brunatno; (Gesichtsfarbe: opalac [-lic]; sich ~ stawać [stać] się brunatnym, opalac [-lic] się.

Brau'n...: ~kohl *m* jarmuż;

~kohle *f* węgiel *m* brunatny.

brau'nlich (brãi'ulich) bronzowawy; (Gesicht) smagławy.

Braus (brãus) *f* ③aus.

Brau'fe (brãu'z^o) *f* ③b (Gärung) fermentacja; (der Gießkanne) sitko *n*; (im Bade) natrysk *m*; ~kopf *m* paliwoda, pedziwiatr.

brau'sen (~n) ④e [za]szumieć.

Brau'fe...: ~pulver *n* proszek *m* musujący; ~wind *m* = ~lopf.

Brau't (brãut) *f* ②f narzeczona, oblubienica; (am Hochzeitstage) panna młoda; ~bett *n* łożo nowożeńców; ~führer *m* drużba.

Brau'tigam (brãi'tigãm) *m* ②g¹ narzeczony, oblubieniec; (am Hochzeitstage) pan młody.

Brau't...: ~jungfer *f* drużna, drużka; ~kleid *n* suknia *f* ślubna, ~leute *pl.*, ~paar *n* para *f* młoda, nowożeńcy *pl.*

brau'tlich (brãi'tlich) jak narzeczona, jak panna młoda; jak u narzeczonej, jak u panny młodej.

Brau't...: ~nacht *f* noc poślubna; ~schak *m* wiano *n*, posag; ~schau *f*: er begab sich auf die ~schau poszukuje żony; ~schmuck, ~staat *m* strój ślubny; ~werber (in *f*) *m* swat(ka); ~werbung *f* swatanie *n*.

brav (brāf) (gut) dobry, *adv.* dobrze; (ehrlich) uczciwy; (tüchtig) dzielny; (artig) grzeczny.
bre'chbar (brĕ'ch-) łamliwy; *z* keif *f* łamliwość.
Bre'ch...: ~durchfall *m* choleryna *f*; ~eisen *n* łamulec *m*.
bre'chen (brĕ'chĕn) 1. *v/t.* ③d [po-, z]łamać; (Flachś usw.): [u]trzeć, [z]międlić; (Stumen usw.): [ze]rwać; (Briefbogen usw.): składać [złożyć]; (Schweigen): prze-rywać [-rwać]; (Eigensinn usw.): przelamywać [-mac]; daß Bein ~ [z]łamać nogę; den Hals ~ skręcić [voř.] kark; (iich) ~ (Straßen) załamywać [-mac] (się); gebrochen(es Deutſch) (sprechen = radebrechen. 2. *v/i.* (jn) [z]łamać się; Auge: [z]ga-śnąć; Herz: pękać [-knać]; (h) mit j-m ~ zrywać [zerwać] z kim; 3. *z* n ②l łamanie, przelamywanie; zerwanie.
Bre'ch...: ~mittel *n* środek *m* wymiotny; ~nnß *f* kulczyba; ~stange *f* = eisen.
Bre'chung / załamywanie (się).
Bre'gen (brĕ'gĕn) *m* ②l mózg.
Brei (brāi) *m* ②g kaszaf, kaszka *f*, łomieszka *f*, papka *f*; (Kartoffel) duszone ziemniaki *m/pl.*
brei'lartig, brei'ig (brāi'ĩch) ka-szowaty, gęsty.
breit (brāit) szeroki, *adv.* -ko; (weitſchweifig) rozwlekły; keinen Finger ~ ani na włos; ~... szeroko; ~drücken rozpi-aszcząć [-czyć].
Brei'te (°) *f* ③b szerokość.
Brei'ten/grad *m* stopień szerokości.
brei't...: ~machen rozszerzać [-rzyć]; (ich) ~m. przechwalać się, popisywać [-sać] się; ~nassig (-nāzĩch) o szerokim nosie; ~schult(er)ig (-szũlt[er]ĩch) bar-czysty; ~spurig (-szpũrĩch)

szerokotorowy; *fig.* rozwlekły; ~treten rozmazywać [-zac].
Brei'lumschlag *m* kataplazm.
Bre'ns... (brĕ'ns...) od baka; ③ hamulcowy.
Bre'nsfe (brĕ'nsz°) *f* ③b goś. bak *m*, giez *m*; ③ hamulec *m*.
bre'nsfen (°n) ③e [za]hamować.
Bre'nsfer (°n) *m* ②l hamulczy.
Bre'nn... (brĕ'nn...) do palenia.
bre'nnbar palny; ③keif *f* pal-ność.
Bre'nnleisen *n* żelazko do wy-palania; (der Friseur) żelazko do zapiekania włosów.
bre'nnen (brĕ'nen) 1. ③d palić (się); (Branntwein) pędzić; (Saare: przypiekać [-piec]; (iodern) [za-]gorzeć, [za]plonąć (*a. fig.*); daß Geſicht brennt mir twarz mi piecze; es brennt! gore!; ~d (Laternen usw.) zapalony; *fig.* piekący. 2. *z* n ②l palenie; gorzenie; przypiekanie.
Bre'nnner (°n) *m* ②l (Gas) palnik; (Branntwein) gorzelnik.
Brennerel' (°n) *f* ③b gorzelnia.
Bre'nn... ~glas *n* soczewka *f*; ~holz *n* opał *m*; ~material *n* paliwo; ~neffel *f* (außer bei Trennung nur: Brenneffel) po-krzywa; ~öl *n* oliwa *f* do pa-lenia; ~punkt *m* ognisko *n*.
bre'nzlich, mß bre'nzlig (brĕ'nc-ĩch[t]) przypalony.
Bre'sche (brĕ'sz°) *f* ③b wylom *m*.
Bre'slau (brĕ'slāu) *n* ③b Wrocław *m*.
Brett (brĕt) *n* ②c deska *f*; (dim. deszczulka *f*; (Tee) taca *f*; (für Gegenstände) półka *f* (*pl.*) = Bühne; *fig.* er hat ein ~ vor dem Kopf to głupiec.
Bre'tter... (brĕ'tter...): ~wand *f* przegrodzenie *n*; ~jaun *m* parkan.
Bre'tt...: ~spiel *n* warcaby *m/pl.*; ~stein *m* kamień.

Brevier (brɛv'ɪ'r) n ②g¹
brewjarz m.

Bre'jel (brɛ'ʃe'l) f ③d precel m;
~bäcker m preclarz.

brich(ft) (brɪ'ʃt) f. brechen.

Bri'cke (brɪ'kɛ) f ③b minóg m.

Brief (brɪ'f) m ②g list; dim.
liścik; ~Stednabetu paczka f;
mit j-m ~e wechsellu pisywać
do k-o.

Brie'f... listów; ~annahme (~
ausgabe) f na- (wy-)dawanie n
listów; ~aufschrift f adres m;
~beschwerer m ciężarek, przy-
ciskacz; ~bogen m arkusik;
~bote m = ~träger; ~einwurf,
~kasten m skrzynka f na listy.

brie'filch listowny; mit j-m ~ber-
fehren korespondować z kim.

Brie'f...: ~mappe f teka; ~
marke f znaczek m (pocztowy);
~papier n papier m listowy;
~porto n opłata f za list(y).

Brie'ffschaften (-szäft'en) f/pl.
korespondencja f.

Brie'f...: ~Schreiber m piszący
list(y), korespondent; ~steller
m listownik; ~tasche f portfel
m; ~träger m listonosz. listo-
wy; ~umschlag m koperta f;
~wage f waga na listy; ~wech-
sel m korespondencja f.

briet(ft) (brɪ't) f. braten.

Brigg ↓ (brɪ'k) f ⑥i dwuma-
sztowiec m.

Brilla'nt (brɪ'lj'nt) m ③a bry-
lant; ~, ~en brylantowy.

Bri'lle (brɪ'lɛ) f ③b okulary
m/pl.: ~n|futteral n schowek m
na okulary; ~n|glas n szkieł-
ko od okularów; ~n|schlange
f okularnik m.

brin'gen (brɪ'ŋɛn) ④f przyno-
sić [-nieść]; (zu Wagen) przy-
wozić [-wieźć]; dahin ~, daß
doprowadzać [-dzić] do tego
że; es weit ~ daleko dopro-
wadzać [-dzić]; an sich ~ naby-

wać [-być]; ~ auf (acc.), zu (dat.)
doprowadzać [-dzić] do (gen.);
in Gang ~ w ruch wprowadzać
[-dzić]; in Ordnung ~ [u-]
porządkować; über sich (ober
über's Herz) ~ przenosić [-nieść]
na siebie; j-n um et. (acc.) ~
pozbawiać [-wić] k-o c-o; von
der Stelle ~ usuwać [usunąć];
vor Gericht ~ wytaczać [-toczyć]
przed sąd ob. sądem; zur
Kenntniß j-s ~ uwiadamić
[-domić] k-o; zu Bett ~ kłaść
[położyć].

Bri'se (brɪ'zɛ) f ③b wiatr m.

Bri'te (brɪ'tɛ) ober brɪ'tɛ) m ③a
Brytańczyk; **Bri'tin** (~tɪn) f
③c Brytanką; **brɪ'tiŃch** (~tɪsz)
brytyjski.

brö'ck(e)lig (brɔ'k'ɛ)lɪç) kruchy.
brö'ckeln (~lɪn) ④f [po-, na-]
kruszyć.

Bro'cken (brɔ'kɛn) 1. m ②l ka-
walek. okruh; dim. (= **Brö'ck-
chen** [brɔ'kɛʃɛn] n ②l) odrobina
f; (vom Felsen) odłam. 2. 2 v/t.
④a [na]drobić. [wrzeć.]

bro'detu (brɔ'dɛtɪn) ④f [za-]
Brom (brɔm) n ②g¹ (o. pl.)
brom m; ~, ~, 2haltig -hältig)
bromowy. [ostrożyna.]

Bro'mbeere (brɔ'm-bɛrɛ) f jeżyna,
Bro'nnen (brɔ'nɛn) m ②l =
Brunnen. [~, ~, 2n spizowy.]

Bro'nje (brɔ'ŋɛ) f ③b spiz m;

Bro'sam (brɔ'zɔm) m (n) ③a,
~e (~ɛ) f ③b, mfr ~en pl. okru-
szyna f, okruszka f.

Bro'sche (brɔ'ʃɛ) f ③b broszka.
bro'schle'ren (brɔ'ʃɛlɛrɛn) ④g
[z]broszurować, zszywać [-yć].
Bro'schü're (~szü'rɛ) f ③b bro-
szura, broszurka.

Brot (brɔt) n ②g chleb m;
(Weiß) bulka f; (Unterhalt)
utrzymanie, zarobek m; ~
Zucker głowa f cukru; ~
chlebowy.

Brötchen (brɔ̃'tʃən) *n* ② *l* buleczka *f*; (belegtes ~) kanapka *f*.

Bro't...: ~erwerb *m* zarobek; ~herr (in *f*) *m* chlebowawca (-czyni); ~korb *m* kosz z chlebem ob. na chleb; *fig.* j-m den ~korb höher hängen ukracać [ukrócić] k-u zarobek; ~krümchen *n*, ~krume *f* = Brosam; ~kruste *f* = ~rinda; ~Los bez utrzymania; (Rinde) niewdzięczny; ~Losigkeit *f*, ~mangel *m* niedostatek *m*; ~messer *n* nóż *m* do chleba; ~neid *m* zazdrość *f* zarobku; ~rinde *f* skórka z chleba; ~scheibe, ~schnitte *f* kromka chleba; (geröstet) grzanka; ~suppe *f* zupa chlebowa.

Bruch¹ (brʏ'ʧ) *m* ② *d* złamanie *n*; (Wesche) wylom; (Biegung im Papier usw.) fałd; Rin. lam; ~ (Eingeweide) przepuklina *f*; ~ritzh. ulamek; *fig.* (des Friedens usw.) naruszenie *n*; (e-s Gehältnisses) zerwanie *n*; (Gerwürfnis) rozłam.

Bruch² (brʏ'ʧ) *m* (n) ② *d* ob. ② *a* bagna *n/pl.*, moczary *m/pl.*

Bru'ch... (brʏ'ʧ...) ~ przepuklinowy; ~ritzh. ulamkowy.

brü'chig (brʏ'ʧi'ʧ) kruchy; ~keit *f* kruchość.

Bru'ch... (brʏ'ʧ...): ~rechnung *f* rachunek *m* z ulamkami; ~schaden *m* szkoda *f* wskutek stłuczenia; ~stein *m* kamień lamany; ~stelle *f* złamanie *n*; ~stück *n* odłam *m*; *fig.* urywek *m*; ~teil *m* część *f*.

Brü'cke (brʏ'kə) *f* ③ *b* most *m*.

Brü'cken... mostowy, mostu; ~bau *m* budowa *f* mostu ob. mostów; ~bogen *m* luk; ~boot *n* ponton *m*; ~geländer *n* poręcz *f* mostu; ~geld *n* mostowa; ~kopf *m* szaniec mostu; ~pfeiler *m* filar mostu; ~steq *m* kładka

f; ~wage *f* waga pomostowa; ~zoll *m* = ~geld.

Bru'der (brʏ'dər) *m* ② *j* brat; *dim.* (= Brü'derchen, Brü'derlein [brʏ'dər] *n* ② *l*) braciszek (a. in Klöstern); Ihr Herr ~ pański brat; lustiger ~ ~ lustig hulaka.

Bru'der... bratni, braterski; ~kind *n* bratanek (-nica).

brü'derlich bratni, braterski; *adv.* po bratersku; ~keit *f* braterstwo *n*.

Bru'der...: ~liebe *f* miłość braterska; ~mord *m* bratobójstwo *n*; ~mörder (in *f*) *m* bratobójca (-czyni).

Bru'derschaft, Brü'derschaft *f* braterstwo *n*; (Ordens) bractwo *n*; ~ schließen [po]bratać się; mit j-m ~ trinken [wy]pić z kim na znak przyjaźni.

Brü'he (brʏ'ʰə) *f* ③ *b* rosół *m*; (Zunfte) sos *m*; F lange ~ machen rozwodzić się (von dat. nad instr.).

brü'hen (~n) ⑥ *a* [o-, s]parzyć. **Brü'h...** (brʏ'ʰ...): ~heiß, ~warm kipiący; ~kartoffeln *f/pl.* ugotowane ziemniaki *m/pl.*

Brü'hlaffe (brʏ'ʰl-) *m* wyjec. **brü'llen** (~en) 1. ⑥ *a* ryczeć [ryknąć]. 2. ② *n* ② *l* ryk *m*.

Bru'mm... (brʏ'm...) ~bär *m* = Bär; *fig.* (a. ~bart) zrzęda, mruk; ~baß *m* gruby bas; ~eisen *n* drumla *f*.

bru'mmen (~en) ⑥ *a* mruczyć [mruknać], pomrukiwać; Insetten: [za]brzęczeć; ~tode: [za-]huczyć; F (im Gefängnis sein) siedzieć; mir brummt der Kopf we! bia mi szumi.

Bru'mmer (~ər) *m* ② *l* = Brumm-bär, ~baß; gool. bąk.

bru'mmig (~i'ʧ) mrukliwy.

Bru'mmkreisel *m* bąk.

brüne'ttly brʏ'né't) ciemny, czarny, o czarnych włosach.

Brünette (˘e) *f* ③ *b* brunetka.
Brunft (brūnst) *f* ② *f* grzanie *n* się, gonienie *n* się; **bru'nften** (˘en) ① *c* grzać się, gonić się; **bru'nftig** (˘iŃ) goniący się.
Bru'nnen (brū'n'en) *m* ② *l* studnia *f*; (Gesund) wody *f/pl.*, zdroj'm; ... zdrojowy; ~**kasten** *m* cembrowina, *f*; ~**kresse** ♀ *f* rzeżucha wodna; ~**kur** *f* kuracja u wód; ~**meister** *m* studniarz; ~**wasser** *n* woda *f* studzienna.
Brunft (brūnst) *f* ② *f* żar *m*; (der Tiere) = Brunft.
brū'nftig (brū'nstīŃ) żarliwy, gorący; (Tiere) = brunftig.
brūsk (brūsk) szorstki.
Brū'ssel (brū'sel) *n* ⑧ *g* Bruksela.
Bruft (brūst) *f* ② *f* pierś, piersi *f/pl.*; einem Kind die ~ *geben* [na]karmić.
Bru'ft... piersiowy; ~**beklemmung**, ~**beschwerde** *f* duszność; ~**bild** *n* popiersie.
brū'sten (brū'sten) ① *c*: *Ń* ~ [po]chwalić się, [po]chlepić się.
Bru'ft... ~**fell** *n* opłucna *f*; ~**fellentzündung** *f* zapalenie *n* opłucnej; ~**harnisch** *m* napiersnik, kirys; ~**kasten**, ~**korb** *m* klatka *f* piersiowa; ~**krank**, ~**leidend** cierpiący na piersi; ~**laß** *m* gorsecik; ~**lehne** *f* (am Fenster) opora; (an einer Brūde) kobylica; ~**stück** *n* kawalek *m* piersi; (~bit) popiersie; ~**tee** *m* ziółka *n/pl.* piersiowe; ~**warze** *f* brodawka piersiowa; ~**wehr** *f*, **Brū'stung** (brū'stūng) *f* ③ *b* przedpiersie *m*.
Brut (brūt) *f* ③ *b* (Brūten) wylęganie *n*; (die Jungen) młodzizna, młode *n/pl.*; (Vögel) pisklęta *n/pl.*; (Fische) narybek *m*; (Sien) rój *m*; (Zeufels) holota.
Brū'tlapparat (brū't-) *m* przyrząd do wylęgania.

brū'ten (brū't'en) 1. ① *c* siedzieć na jajach; *fig.* dumać, ślęczyć; llnheil ~ [u]knuć co złego. 2. ② *n* ② *l* siedzenie na jajach, wylęganie; dumanie, ślęczenie.
Bru'thenne *f* kwoka.
bru'tto (brū'to) *bruto*; **Zgewicht** *n* waga *f* wraz z opakowaniem.
Bru'tzett *f* czas *m* wylęgania.
bst! (bst) *pst!*
Bu'be (bū'be) *m* ③ *a* chłopiec; *dim.* (= **Bū'bchen** [bū'p'en] *n* ② *l*) chłopaczek, chłopczyk; (berächtlich) malec; (Schurke) lajdak, lotr; (Kartenspiel) walet.
Bu'benstreich *m*, ~**stück** *n*, **Bū'berel'** (bū'beral') *f* ③ *b* psota *f*, swawola *f*; (Betrug) lajdactwo *n*.
Bū'bin (bū'bīn) *f* ③ *c* lajdaczka.
bū'bisŃ (˘bīsz) lajdacki, lotrowski.
Buch (būŃ) *n* ② *a* książka *f*, księga *f*; *dim.* (= **Bū'chlein** [bū'člāin] *n* ② *l*) książeczka *f*; [als Maß im pl. inbek.] ~ *Papier* *libra* *f*.
Bu'ch... książkowy; ~**binder** (-bīnd'er) *m* ② *l* introligator; ~**binder...** introligatorski; ~**binderel** (˘äl) *f* ③ *b* (Handwert) introligatorstwo *n*; (Werkstatt) introligatornia; ~**druck** *m* druk; ~**drucker** *m* drukarz; ~**drucker...** drukarski; ~**druckerel** *f* (Handwert) drukarstwo *n*; (Werkstatt) drukarnia; ~**druckerei** *f* właściciel drukarni; ~**drucker** *kunst* *f* sztuka drukarska.
Bu'che ♀ (bū'č'e) *f* ③ *b* buk *m*.
Bu'chlecker, ~**eichel** *f* bukiew.
bu'chen¹ * (bū'č'en) ① *a* [za-] książkować.
bu'chen² (~), **bū'chen** (bū'č'en), **Bu'chen...** bukowy.
Bū'cher... (bū'č'er...) ~**abschluss** * *m* zamknięcie *n* ksiąg; ~**brett** *n* półka *f* na książki.

buk (būk), **bü'ke** (bü'k^o) *f.* bańen.

Bulga're (bülgä'r^o) *m* ③a, **Bulga'rin** (rĭn) *f* ③c Bułgar(ka).

Bu'lldogge (bü'l-) *f* buldog *m*.

Bu'lle (u) 1. *m* ③a buhaj.

2. *f* ③b bula.

Bu'llen/beißer (-baiss^{er}) *m* ②l = Bułldogge.

Bu'mmel *F* (bü'm^o) *m* ②l przechadzka *f*; **Bummelei'** (büm^olai') *f* ③b waleśanie *n*

się; (Langsamkeit) ślamazarność;

bu'mmeln (u^oin) ②l prze-

chadzać się; **Bu'mmelzug** ②

m pociąg powolny; **Bu'mmler**

(bü'ml^{er}) *m* ②l, ~in (rĭn) *f* ③c

brakotłuk (-uczka).

bums! (büms) buch!

Bund (bünt) 1. *m* ②g związek;

bibł. zakon. 2. *n* ②d wiązka *f*;

(Garu uřw.) motek *m*.

Bü'ndel (bü'nd^o) *n* ②l wiązka

f; (Wäſche uřw.) tłumoczek *m*,

zawiniątko; *F* sein ~ ſchnüren

zbiernąć [zebrać] manatki, wy-

nosić [-nieść] się.

Bu'ndes... (bü'nd^{es}...) związko-

wy; ~genosse *m* sojusznik; ~

lade *f* bibł. arka przymierza.

bü'ndig (bü'ndiĉ) (verpflichtend)

obowiązujący; (triftig) niezbi-

ty; (Stil. Rede) zwięzły; ſurğ

und ~ krótko i węzłowato; ②

kell *f* ważność; zwięzłość.

Bü'ndnis (bü'ntniř) *n* ②h¹

przymierze, sojusz *m*.

bunt (bünt) pstry; (mehrfarbig)

różnobarwny; *fig.* mieszany,

różnorodny, rozmaity; ~ burğ-

einander bez różnicy; eř zu ~

treiben ob. machen zbyt broić.

bu'nt... ②druck *m* chromotypja

f; ~farbig, ~ſcheidig pstry;

~farbigkeit, ~ſcheidigkeit *f*

pstrość.

Bü'rde (bü'rd^o) *f* ③b brzemie^o *n*.

Bureau' (büřp) *n* ⑥l biuro;

~vorſteher *m* naczelnik biura.

Burg (bürk) *f* ③b zamek *m*,

obrona; ~... zamkowy, zamku.

Bü'rge (bü'rg^o) *m* ③a, **Bü'rgin**

(rĭn) ③c (po)ręczyciel(ka).

bü'rgen (rĝ^on) ②a [za]ręczyć.

Bü'rger (rĝ^{er}) *m* ②l. ~in (rĭn)

f ③c (Stabt) mieszczanin

(-anka); (Staats) obywatel

(-telka); ~... mieszczański; oby-

watelwski; ~frau *f* mieszczka;

~krieg *m* wojna *f* domowa.

bü'rgerlich mieszczański; oby-

watelwski; ~eř Weřejbüř uřta-

wa *f* cywilna; ~e Rořt wikt *m*

przywoity.

Bü'rger... ~meiřter *m* bur-

mistrz; ~recht *n* prawo oby-

watelstwa.

Bü'rgerschaft *f* mieszczaństwo

n; obywatelstwo *n*.

Bü'rger... ~ſchule *f* szkoła

wydziałowa; ~ſteig *m* chodnik.

Bu'rg... ~graf *m* burgrabia;

~herr *m* władca zamku.

Bü'rgschaft (bü'rk-) *f* poręka.

Bu'rg... ~verties *n* loch *m*

zamkowy; ~vogt *m* kasztelan.

Bu'rsch(e) (bü'rsz[e]) *m* ③a

chłopak; *dim.* (= Bü'rschen

[bü'rszĉⁿ]) *n* ②l) chłopaczek;

(Student) akademik.

Bu'rschenschaft *f* związek *m*

studencki. [nacki.]

burschko's (bürszĭk^o's) ju-)

Bü'rſte (bü'rst^o) *f* ③b szcztotka;

②n (~n) ②c [wy]szcztokować.

Bü'rſten... szcztotkowy; ~binder

(-bü'nd^{er}) ②l, ~macher *m*

szcztotkarz.

Bü'rzel (bü'rc^o) *m* ②l kuper.

Buřch (büřz) *m* ②d (Strauch)

krzak; (Gebüřch) krzaki *m/pl.*;

(von Haaren uřw.) czub; *fig.* auf

den ~ Kopfen = auřforřchen.

Bü'řhel (bü'ř^o) *m* ②l (Stumen

uřw.) pęk; (Haare uřw.) kosmyk;

(ber Bęget) czub; (ſelm) kiće *f*.

bu'řchig (büřzĭĉ) krzaczyſty.

Bu'sch...: ~klepper *m* opryszek;
~werk *n* krzaki *m/pl.*, zarośle
f/pl.

Bu'sen (bū'zən) *m* ②l (Brust)
piers *f*, łono *n*; (am Gewande)
pazucha *f*, zanadrze *n*; (Weerl)
zatoka; ~freund *m* serdeczny
przyjaciel; ~krause *f*, ~streif
m kryzka *f*, żabot *m*; ~nabel *f*
szpilka od krawatki.

Bu'ß... (bū's...) pokutny.

Bu'ßbar (bū'ßbār) *m* ②g¹ my-
szolów.

Bu'ße (bū's^o) *f* ③b (Strafe) po-
kuta; (Geldstrafe) grzywna; ~
tun odprawiać [-wie] pokutę.

Bü'sen (bū'sən) ④e [od]pokuto-
wać; mit dem Leben ~ przy-
placać [-cie] życiem.

Bü'ßer (s^oR) *m* ②l, ~tu (~In)
f ③c pokutnik (-nica).

Bu'ß...: ~fertigkeit przejęty
skrucha; ~fertigkeit *f* skrucha.

Bü'ste (bū'st^o) *f* ⑤b biust *m*;
~n... biustowy.

Bu'tte (bū't^o) *f* ⑤b: a) a. Butt
(büt) *m* ②g 3oof. płaszczka *f*,
flądra *f*; b) a. Bü'tte (bū't^o) *f*
⑤b kadz. [i(Genter) kat.]

Bü'ttel (bū't^ol) *m* ②l siepacz;

Bu'tter (bū't^oR) *f* ③d (o. pl.)
masło *n* ~... maślany; ~blume
f mlecz *m*, kaczyniec *m*; ~brot
n chleb *m* z masłem; (belegtes)
kanapka *f*; ~büchse, ~bose *f*
maślniczka; ~faß *n* (zum Buttern)
maślnica *f*; (zum Aufbewahren der
Butter) faska *f* na masło; ~
händler *m* maślarz; ~milch *f*
maślanka.

bu'ttern (~n) ④b [z]robić
masło.

Bu'tter...: *F* ~stulle *f* = ~brot;
~wed(en) *m* bulka *f* z masłem;
~weich miękki jak masło.

Bü'ttner (bū'tn^oR) *m* ②l =
Böttcher.

Bu'genschelbe (bū'cən-) *f* szymba
kolorowa oprawna w olów.

bzw. Abt. für Beziehungswerte.

C

(Siehe auch unter **A**, **B** und **3**.)

ca. = jirła.

Cafe (kăfē) *n* ⑥i kawiarnia *f*.

Cellist (czĕl'ist) *m* ③a wiolon-
czelista. [lonczela *f*.]

Cello (czĕ'lo) *n* ⑥i, ⑥k wio-
lonczela.

Champagner (szămpă'nj^oR) *m*
②l, ~wein *m* szampan.

Champignon (sză'mp'ijnj^o) *m*
⑥i pieczarka *f*.

Chance (sză's^o) *f* ③b widoki
m/pl. [selu.]

Changieren (szăz'j^oRən) = wech-
lać.

Chansouette (szăsqnĕ't^o) *f* ⑤b
szansonetka. [zamieszanie.]

Cha'os (kă'ŏs) *n* inbest. nielad *m*;

Chaotisch (kăŏ't'isz) chaotyczny.

Charakter (kăřă'kt^oR) *m* ⑥d¹
charakter; (Eteüung) stano-
wisko *n*; ~fest wierny zasadom;

~festigkeit *f* siła zasad, stałość;
~los bez charakteru; ~losigkeit
f brak *m* charakteru.

Charlotte (szărlĕ't^o) *f* ⑧d Ka-
rolina. [szofer.]

Chausseur (szŏfŏ'r) *m* ②g¹

Chaussee (szŏsĕ') *f* ⑧f gościniec
m, szosa; ~geld *n* szosowe.

Chef (szĕf) *m* ⑥i naczelnik,
przełożony; * głowa *f*; ~re-
bakteur *m* redaktor naczelny.

Chemie (čĕm'j) *f* ⑥f chemja.

Chemisch (čĕ'm'isz) chemiczny.

Chemie... (čĕ'm'j) *n* ③l *Chemie...*
~ube, ~B. in Weibchen, Männchen.

Chiffre (szj'f^oR) *f* ③b cyfra;

~schrift *f* pismo *n* cyfrowane.

Chiffrieren (szj'f^oRən) ④g [na-]
pisać cyframi.

Chi'na (čhí'na) *n* ⑧ *b* Chiny *f/pl.*; ~rinde *f* kora chinowa; **Chi-ne'fe** (čhíne'z'e) *m* ③ *a* Chińczyk; **Chine'sin** (~zín) *f* ③ *c* Chinka; **Chine'sisch** (~zisz) chiński.

Chini'n (čhíni'n) *n* ② *g* chinina *f*.

Chiru'rg (čhíru'rk) *m* ③ *a* chirurg; **Chiru'rgisch** (~rü'rgisz) chirurgiczny.

Cho'lera (kø'l'era) *f* indett. cholera.

Choleri'ne (kølerí'ne) *f* ③ *b* choleryna.

Chor (køR) *m* *u.* *n* ② *d* *u.* ② *g* chór *m*; ... choralny, chórowy.

Chora'i (køRā'l) *m* ② *d* choral.

Cho'r...: ~führer *m* przodownik chóru; ~hemd *n* komża *f*, komeszka *f*; ~sänger *m* = **Chori'st** (køRí'st) *m* ③ *a* chórzysta.

Christ (krí'st) *m* ③ *a* chrześcija-nin; ~abend *m* wilja *f* Bożego Narodzenia; ~baum *m* Boże drzewko *n*.

Chri'sten... chrześcijański.

Chri'stenheit *f*, **Chri'stentum** *n* chrześcijaństwo *n*.

Chri'st...: ~fest *n* Boże Narodzenie; ~kind(lein) *n* Jezusek *m*.

Chri'stlich chrześcijański.

Chri'stoph (krí'støf) *m* ⑧ *a* Krzysztof.

Chri'stus (~stüs) *m* ⑧ *j* Chrystus; ... chrystusowy; vor Christo ob. vor Christi Geburt przed Chrystusem, przed narodzeniem Chrystusa (bertürtz: v. Chr. [G.] przed Chr.); nach Christo ob. nach Christi Geburt po Chrystusie, po narodzeniu Chrystusa (bertürtz: n. Chr. [G.] po Chr.).

Chro'nik (krø'ník) *f* ③ *b* kronika; ~schreiber *m* = **Chroni'st** (krøni'st) *m* ③ *a* kronikarz.

Chro'nisch (krø'nisz) chroniczny.

Chrysa'nthemum ☿ (čhrüzč'ntemüm) *n* ⑧ *i* złocień *m*.

Cl'que (klí'kø) *f* ③ *b* klika.

Clown (kläun) *m* ⑧ *i* błazen.

Coeur (køR) *n* ⑧ *i* *u.* indett. czerwień *f*; ... czerwieniowy.

Compf... *f.* Kont..., **Contre...** *f.* Konter...

Coupé (kupē') *n* ⑧ *i* = Rteif.

Couple't (kuplē') *n* ⑧ *i* kuplet *m*.

Coupo'n (kupø') *m* ⑧ *i* kupon.

Couft'n (kuzč') *m* ③ *i* kuzyn; ~ (kuzí'ne) *f* ③ *b* kuzynka.

Creme (krēm) *f* ⑧ *i* krem *m*, śmietanka.

D

d. Abf. für der, die, daß.

da (dā) 1. *adv.* (dort) tam; (dann) wtedy; hie(r) und ~ tam i sam; wer ~? kto tam?, kto idzie?; von ~ (an od. ab) stąd; ~ sein ob. **da'sein** być; (existieren) istnieć; ~ ist, ~ sind oto; ~ ist er oto jest. 2. *čj.* (weit) ponieważ; (als) gdy.

da'bei przy tem; (außerdem) oprócz tego; ~ sein (zugesen sein) być przytomnym ob. obecnym; ich bin ~ (stimme bei) zgadzam się, jestem gotów; es bleibt ~ tak będzie.

da'dleiben pozostawać [-stać].

Dach (däch) *n* ② *a* dach *m*; *fig.* ~ (und Fach) przytułek *m*;

unter ~ (und Fach) bringen [s]kończyć, załatwiać [-wić].

Da'ch...: ~boden *m* strych; ~

decker (-dëk'er) *m* ② *i* pokrywacz; ~fenster *n* okno na dachu; ~first *m* grzbiet dachu;

~kammer *f* = ~stube; ~pfanne *f* dachówka; ~rinne *f* rynna.

Dachs (däks) *m* ② *h* borsuk; ... borsuczy; ~hund *m* jamnik.

Da'ch...: ~schindel *f* gont *m*; ~sparren *m* krokiew *f*; ~stein ...

= ~ziegel; ~stube *f* manzarda, mieszkanie *n* na poddaszu; ~stuhl *m* wiązanie *n*.

ba'chte (dä'cht^o), bä'chte (dä'cht^o) *f*. denken. [feige.]

Da'chtel F (dä'cht^ol) *f* ③ d = Dhr^r.

Da'ch...: ~traufe *f* = ~rinne; ~ziegel *m* dachówka *f*; ~zimmer *n* = ~stube.

da'ldu'rch tędy; (damit) tem; ~ daß ... tem, że ...; przez to, że...

da'lfür za to; ich bin ~ jestem za tem; er lauu nichts ~ nie winien temu.

da'lfürhalten [o]sądzić; nach meinem 2 mojem zdaniem.

da'lgēgen 1. *adv.* przeciw temu; (im Vergleich) w porównaniu z tem; ich habe nichts ~ nie sprzeciwiam się. 2. *ej.* zaś.

da'lgēghalten porównywać [-nać]. [n ②] g¹ dom *m*.

da'heim 1. *adv.* w domu. 2. 2]

da'her 1. *adv.* (von hier) stąd; (hier) tędy. 2. *ej.* więc, przeto.

da'herum tędy; (um die Erde) naokoło.

da'hin (dorthin) tam; bis ~ aż tam, (zeitlich) aż do tego czasu.

ba'hina'b tędy w dół.

ba'hinan'f tędy w górę.

ba'hinan's tędy.

da'hinein tędy.

da'hi'n...: ~gestell fein lassen nie rozstrzygać [-gnać]; ~fein zginać [boń.], zniknąć [boń.].

da'hi'nten tam z tyłu.

da'hi'nter za tem, po tem; es ist (ob. steht) et. ~ w tem coś jest.

da'hi'nter...: ~kommen zbadać [boń.], wykryć [boń.]; sich ~ machen brnąć [wziąć] się do c-o; ~sein, ~stecken ukrywać [-yć] się poza tem.

da'hinu'ber tędy.

da'hinu'nter tędy w dół.

da'malig (-mäl'ich) ówczesny.

da'mals (-mäls) wtedy.

Da'ma'ft (dä'mä'st) *m* ② g adamaszek; ~, Len (~en) adamaszkowy. [damasczeński.]

Damasze'ner... (däm'äscē'n^{er}...)

Da'm'brett (dä'm-) *n* szachownica *f*.

Da'me (dä'm^o) *f* ③ b dama, pani; *dim.* (= Dä'mchen [dö'md^on] *n* ② l) damul(k)a; (im Kartenspiel) dama; ~spielen [za]grać w warcaby. [głupiec.]

Dä'melack F (dö'm^oläk) *m* ⑤

Da'men... kobiety; ~abteil *m* przedział dla kobiet; ~brett *n*, ~spiel *n*, ~stein *m* *f.* Dambrett *ustw.*

Da'm'hirsch (dä'm-) *m* daniel.

da'mit 1. *adv.* tem; (dadurch) tem; her(aus) ~! pokaż! 2. *ej.* aby, ażeby.

dä'mlich F (dö'ml'ich) zatumaniony; 2kelt *f* zatumanienie *n*.

Damm (däm) *m* ② d tama *f*, grobla *f*; (Zahr²) tor; (Straßen²) bruk; Anat. krocze *n*; *fig.* powodzenie *n*. [mować.]

dä'mmen (dö'm^{en}) ⑤ a [za]ta-

Da'mmlerde *f* ziemia ogrodowa.

dä'mmerhaft (dö'm^{er}-) zmierzchowy, ciemny. [świt *m*.]

Dä'mmerlicht *n* zmierzch *m*;

dä'mmern (dö'm^{ern}) ⑤ b (am Abend) zmierzchać; (am Morgen) [za]świtać; *fig.* es dämmert mir mam przecucie. *Su.* zmierzch *m*; świt *m*.

Dä'mon (dö'm^{ön}) *m* ⑥ d demon.

dämo'nisch (dö'm^{ön}isch) demoniczny.

Dampf (dämpf) *m* ② d para *f*; (Rauch) dym; (Engbrüstigkeit) dychawica *f*.

Da'mpf... parowy; ~bab *n* parnia *f*; ~betrieb *m* urządzenie *n* parowe; ~boot *n* łódź *f* parowa; ~(brück)messer *m* paromierz.

da'mpfen (dä'mpf^{en}) ⑤ a [wy-]parować; (qualmen) dymić.

dä'mpfen (dǎ'mpf^{en}) ⑤a osla-
biać [-bić], przytłumiać [-mić]:
fig. poskramiać [-skromić]:
Rochf.: [u]dusić. [parostatek.]

Da'mpfer (dǎ'mpf^{er}) *m* ②1

Dä'mpfer (dǎ'mpf^{er}) *m* ②1 *♂*
tlumik; Sicht: kapturek; j-m e-u
~ aufsetzen = dämpfen. [parą.]

Da'mpff|heizung; ogrzewanie *n*

da'mpftg (dǎ'mpft^g) napelniony
parą. [wiczn.]

dä'mpftg (dǎ'mpft^g) dycha-
jący

Da'mpf...: ~maschine *f* maszyna
parowa; ~roß *n* = Lokomotive;
~schiff *n* parowiec *m*; ~schiff-
fahrt *f* żegluga parowa; ~
wagen *m* parowóz.

Da'm... (dǎ'm...) : ~spiel *n* war-
caby *m/pl.*; ~stein *m* warcab.

Da'm|w|ld (dǎ'm-) *n* daniele
m/pl.

da'na'ch potem; er (eß) sieht mir
~ auß wygląda po temu; er ist
~ jest taki.

Dä'ne (dǎ'n^e) *m* ③a Duńczyk.

da'ne'ben obok; oprócz tego.

Dä'nemark (dǎ'n^emǎrk) *n* ⑥a
Danja *f*. [bingen.]

dang (dǎng), **dä'ngc** (dǎ'ng^e) *f.*

da'nie'ber na dół, na dole; ~
liegen leżeć, upaść [boł.].

Dä'nin (dǎ'nⁱⁿ) *f* ③c Dunka.

dä'nisch (dǎ'n^{isch}) duński.

Dank (dǎnk) 1. *m* ②g (*pl.* ~
sagungen) dzięki *m/pl.*, podzięk-
kowanie *n*; besten ~!, schönem
~! serdecznie dziękuję!; Gott
sei ~! chwala Bogu!; ~ sagen
= danken; j-m ~ wissen wdzięcz-
nym być k-u. 2. *z prp.* (*dat.*,
a. *gen.*) dzięki (*dat.*).

da'ndar wdzięczny; *Zeitf* *f*
wdzięczność.

da'nden (~^{en}) ⑤a [po]dzięko-
wać; *v/t.* = verdanken: ~s-
wert wart podziękowania, za-
sługujący na wdzięczność.

Da'nk...: *Zerfüllt* = dankbar;

~gedet *n* modły *m/pl.* dzięk-
czynne; ~opfer *n* ofiara *f* dzięk-
czynna; ~sagen = danken; ~
sagung *f* = Dank.

dann (dǎn) (*am die Zeit*) wtedy;
(später) później; ~ und wann
kiedy niekiedy.

da'nnen (dǎ'n^{en}): von ~ stąd;
von ~ gehen iść [pójść].

Da'nzig (dǎ'nc^{ig}) ⑥a Gdańsk *m.*

da'rla'n (dǎ'r-), *F* meist **dran**
(wo?) przy tem, na tem; (wohin?)
do tego; eß ist nichts ~ nie na
tem (w tem) niema; mir liegt
~ zależy mi na tem; ich bin
übel ~ źle ze mną; ~gehen, sich
~ machen. ~ sein zamierzać;
~setzen wkładać [włożyć].

da'rlau'f, *F* meist **drauf** (wo?) na
tem; (wohin?) na to; zeitlich:
potem; ein Jahr ~ w rok po-
tem; eß kommt ~ an chodzi
o to; ~gehen [z]ginać.

da'rlau's, *F* meist **draus** z tego;
er macht sich nichts ~ lekceważy
to sobie. [niedostatek.]

da'rden (dǎ'r^{den}) ⑤a cierpieć

da'r|d|ien [za]ofiarować; sich ~
zdarzać [-rzyć] się; Anbld:
przedstawiać [-wić] się.

da'r|bringen = bringen.

da'r|ein, *F* meist **drein** w to; sich
~mengen, sich ~mischen, ~reden
[w]mieszać się w co.

darf(st) (dǎrf[st]) *f* dürfen.

da'r|in, *F* mst **drin** w tem; (in-
nerhalb) wewnątrz, w środku.

da'r|legen przedstawiać [-wić]:
(erklären) [wy]tłumaczyć.

Da'r|lehn *n* pożyczka *f*; ~s-
kasse *f* kasa pożyczkowa.

Darm (dǎrm) *m* ②d kiszka *f*,
jelito *n*; ... kischowy, jelito-
wy; ~saite *f* struna (z kiszki
baraniej); ~verschlingung *f*
splot *m* kiszek.

da'r|na'ch *ustw.* *f.* danach *ustw.*

dar'o'b (a. **drob**) = darüber.

Da'rre (dä'r^e) *f* ③ *b* (Trodden) suszenie *n*; (Anstalt) suszarnia; ^z susza, wyschnięcie *n*.

Da'r'retchen *f. reichen*.

Da'rren (dä'r^{en}) ⑩ *a* | *wy* | suszyć.

Da'r|stellen przedstawiać [-wić]; sich ~ okazywać [-zać] się.

Da'r|stell:r (in *f*) *m* przedstawiciel(ka); (Schauspieler) aktor (aktorka).

Da'r|tun wykazywać [-zać].

Da'r|tü'ber, *F* meist **Drü'ber** (wo?) ponad tem; (wohin?) ponad to; (davon) o tem; (unterdessen) tymczasem; ~ geht nichts to szczyt.

Da'r|tü'm, *F* mit **Drum** („im dieies) o to, okolo tego; (dafür) za to; (deshalb) dlatego.

Da'r|tü'nter, *F* mit **Dru'nter** (wo?) pod tem; (wohin?) pod to; (in der Zahl) w tej liczbie; (niedriger) niżej.

Das (däs) *f. der*.

Da'|sein *l. v.* (die Formen des *pr. u. impf.* werden stets getrennt geschrieben) = sein. *2. 2 n* ③ *l* byt *m*, istnienie.

Da|se|lbst tamże.

Da's|jenige *f. derjenige*.

Daß (däs) *że*; (damit) aby, żeby; auf ~ aby.

Da's|selbe *f. derselbe*.

Da|steh(e)n = stehen.

Dat|ic|ren (dati'r^{en}) ⑩ *g* dato-wać.

Da'tt'v (dä'tt'f) *m* ② *g*¹ trzeci przypadek.

Da'to (dä'to) *biß* ~ dotychczas.

Da'ttel (dä'tel) *f* ③ *d* daktyl *m*; ... daktylowy.

Da'tum (dätüm) *n* ⑥ *e* data *f*; Daten dane *f/pl*.

Dau'be (däu'be) *f* ③ *b* kłepka.

Dau'er (däu'er) *f* ③ *d* (o. *pl.*) trwanie *n*; (Zeit) przeciąg *m*; (Dauerhaftigkeit) trwałość; auf die ~ przez dłuższy czas; ~... trwały, ciągly.

Dau'erhaft trwały; *Ligkeit* *f* trwałość.

Dau'er... Lauf *m* długi bieg; ~marsch *m* forsowny marsz.

dau'ern (däu'erⁿ) ⑩ *b* [po]trwać; ~d trwały; das soll nicht lange ~ to nie potrwa długo; es (er) dauert mich žal mi tego (*go*).

Dau'men (däu'm^{en}) *m* ② *l* wielki palec, kciuk; ~schrauben *f/pl*. kluby.

Däu'mling (däu'ml^{ing}) *m* ② *g*¹ paluch; *fig.* karzelek.

Däu'ne (däu'n^e) *f* ③ *b* puch *m*; ~n... z puchu.

Daus (däus) *m* ② *a*¹ tuz.

Da|vo'n (von diesem) od tego; (darüber) o tem; was habe ich ~? cóż mi z tego?

Da|vo'n... u..., precz; ~ellen (*fu*) uciekać [ucieć]; ~fahr.*n* (*fu*) odjeżdżać [-jechać]; ~fliegen (*fu*) u-, odlatywać [-lecieć]; ~geh(e)n uchodzić [ujść]; ~helfen (*dat.*) pomagać [-móc] do ucieczki; ~jagen [*na*]pędzić; ~kommen = eutommen: mit dem Leben ~.f. pozostawać [-stać] przy życiu; ~laufen (*fu*) uciekać [ucieć]; sich ~machen czmychać [-chnąć]; sich ~spielen wykradać [-kraść] się; ~fragen unosić [uniesć]; Sieg: odnosić [-nieść]; Krankheit: nabawiać [-wić] się (*gen.*); ~ziehen (*fu*) oddalać [-lić] się, uchodzić [ujść].

Da|vo'r (wo?) przed tem; (wohin?) przed to.

Da|w|t|ber przeciw temu.

Da|zu' do tego; (überbies) oprócz tego; (zu dem Zweck) na to, dlatego; was sagst du ~? co ty na to?

Da|zu'... do..., przy...; ~gehörig przynależny; ~kommen nadchodzić [nadejść]; wie lam es ~? jak to się stało?

Da|zumal = damals

Da|ju'...: ~tun dodawać [-dać]; ohne dein Zutun bez twojej interwencji.

Da|zwi'schen (wo?) między tem; (wohin?) między to; ~kommen przeszkadzać [-szkodzić]; ~kunft (künst) *f* ② *f* pośrednictwo *n*; ~reden przerywać [-rwać]; ~treten (tu) [w]mieścić się.

Deba|tte (dɛbɛ'tɐ) *f* ③ *b* debata.

deba|llie'ren (dɛ'bi'rɛn) ④ *g* rozprawiać.

De'bet (dɛ'bɛt) *n* ⑥ *i* dług *m*.

Debü't (dɛbɥ'ʦ) *n* ⑧ *i* debiut *m*, pierwszy występ *m*; **debü'tie'ren** (dɛbɥ'ti'rɛn) ④ *g* debiutować. [kan.]

Decha|ni (dɛtʃɔ'nt) *m* ③ *a* dzie-

Deck (dɛk) *n* ② *g* pokład *m*; e-s Omnibus: wierzch *m*.

De'ck...: ~bett *n* pierzyna *f*; ~blatt *n* einer Zigarre wierzchni liść *m*.

De'cke (dɛkɐ) *f* ③ *b* nakrycie *n*; (überzug) pokrywa; (Bettz) kołdra; (YferbeZ) dera, derka; (ZischZ) obrus *m*; (ZimmerZ) powała; mit j-m unter e-r ~stehen być z kim w porozumieniu; sich nach der ~strecken wydatki [za]stosować do dochodów.

De'ckel (dɛk'kɔl) *m* ② *l* wieko *n*, nakrywka *f*; (BuchZ) okładka.

de'cken (ˈɛn) ④ *a* nakrywać [-kryć]; Ausgaben: pokrywać [-kryć]; sich ~zastlanen [-słonić] się; Begriffe: zgadzać się, przystawać.

De'cken... na suficie, na powale.

De'ck...: ~mantel *m fig.* pokrywka *f*, pozor; ~passagier *m* pasażer pokładowy. [osłona]

De'ckung *f* pokrycie *n* (a. ☞); ✕

de'ck (dɛk'kt) 1. a. (unvollständig) niezupełny; (beschädigt) uszkodzony. 2. ② *m* ② *g* wada *f*, brak.

Defens|ive (dɛfɛnzɪ'vɐ) *f* ③ *b* obrona, stanowisko *n* obronne.

De'fizit (dɛ'fi:ʦt) *n* ② *g* brak *m*, niedobór *m*.

defraude'ren (dɛf'raudɪ'rɛn) ④ *g* sprzeniewierzać [-rzyć].

De'gen (dɛ'gɛn) *m* ② *l* szpada *f*; (Ritter) bohater, wojak.

Degenerie'ren (dɛgɛnɛ'ri'rɛn) ④ *g* [z]wyrodnąć.

De'gen... należący do szpady;

~griff *m* rękojeść *f*; ~koppel *f* pas *m* u szpady; ~klinge *f* ostrze *n* szpady; ~knopf *m* główka *f* szpady; ~quaste *f* temblak *m*; ~schelde *f* pochwa; ~stich *m* pchnięcie *n* szpadą.

degrade'ren (dɛgrɑdɪ'rɛn) ④ *g* [z]degradować; (zum Gemeinen) pozbawiać [-wić] stopnia.

de'hnbar (dɛ'nbɑr) rozciągliwy; ② *kett* *f* rozciągliwość.

de'hnen (dɛ'nɛn) ④ *a* rozciągać [-gnąć], rozszerzać [-rzyć]; Zeit, Seite: przedłużać [-zyć]; gedehnt rozszerzony, przedłużony.

De'hnung *f* rozszerzanie (-zenie) *n*, przedłużanie (-żenie) *n*; ~szeichen *n* znak *m* przedłużenia.

De|ch (dɑtʃ) *m* ② *g* grobla *f*.

De|chsel (dɑtʃ'ksɔl) *f* ③ *b* dyszel *m*; ... dyszlowy.

de|n (dɑ:n), in Briefen ② (a. der, die, das ~e, pl. die ~en) ⑥ *b* twój *m*, twoja *f*, twoje *n*, twój *m/pl.*, twoje *f/pl.* (auf das Subjekt bezüglich meist: swój, swoja, swoje, swoi, swoje): das ② twoja własność; die ② *n* twoja rodzina.

de|ner (dɑ'nɛr): a) (gen. v. du) ciebie; b) *f.* dein; ~selbst (-zāt) z twojej strony. [tobie.]

de|nes|glei|chen (ˈɛs-) równy; **de|net|halb|en**, -wegen, (um) -willen (ˈɛt-) dla ciebie.

Deinige (dai'nĩg^o): ber, die, daß
~, pl. die ~n = dein.

Deka'n (dɛkã'n) m 2g¹ dziekan.

Deklamie'ren (dɛklãmĩ'rɛn) 15g
[za]deklamować.

Deklaratio'n (˘Rqç'q'n) f 3b
deklaracja, oświadczenie n;
~s... deklaracyjny.

deklarie'ren (˘Rĩ'rɛn) 15g [z]de-
klarować, oświadczać [-czyć].

Deklinatio'n (dɛklĩnqç'q'n) f
3b deklinacja; (38. e-s Haupt-
worteš) odmiana; (ber Magnet-
nabel) wychylenie n.

deklinie'rbar (˘nĩ'rɔbãr) dający
się odmieniać.

deklinie'ren (˘nĩ'rɛn) 15g odmie-
niać; v/i. zbaczać [zbczyć].

Dekorateur'r (dɛkɔrãtũ'r) m 2g¹
dekorator.

Dekoratio'n (˘ç'q'n) f 3b de-
koracja; (Ehrenzeichen) odznaka,
order m; ~s... dekoracyjny.

dekorie'ren (˘Rĩ'rɛn) 15g [u]de-
korować, ozdabiać [ozdobić].

Dekre't (dɛkrɛ't) n 2g dekret
m, uchwała f.

delika't (dɛlĩkã't) delikatny:
(Speiße) wykwinny, wytorny.

Delikate'sse (˘kãtš'ɛ) f 3b de-
likatność; (Speiße) przysmak m;
~nhandlung f handel m deli-
karesów. [oblęd m, szal m.]

Delf'rium (dɛlĩ'rũm) n 6e/

Delphi'n (dɛlĩf'ĩn) m 2g¹ delfin.

De'lta (dɛ'tlã) n 6i delta f.

dem (dɛm) dat. von der und daš.

De'mant (dɛ'mãnt) m 2g¹ =
Diamant.

demaskie'ren (dɛmãskĩ'rɛn) 15g
[z]demaskować, odsłaniać [-sło-
nić]. [zaprzeczać [-czyć] (dat.).

dementie'ren (dɛmɛntĩ'rɛn) 15g
de'mentspre'chend, de'm/ge-
mãš odpowiednio do tego.

Deme'trius (dɛmɛ'trũs) m 8c
Dymitr. [tiš] przeto, więc.

de'm|nãç według tego; (folg-)

de'm|nã'çst następnie; (batb)
wnet.

Demokra't (dɛmɔkrã't) m 3a
demokrata, ludowiec. [rzyć.]

demolie'ren (˘lĩ'rɛn) 15g [z]bu-
-

Demonstrati'v (dɛmɔnstrãtĩf)
n 2g¹ (a. ~pronomen n) zai-
mek m wskazujący.

demonstrie'ren (˘strĩ'rɛn) 15g
[za]demonstrować; (vorweisen)
okazywać [-zać].

demoralisie'ren (dɛmɔrãlĩzĩ'rɛn)
15g [z]demoralizować, [ze-]
psuć.

de'm|u'ngachtet mimoto.

De'mut (dɛ'mũt) f 3b (o. pl.)
pokora; **de'mütig** (˘mũtĩç) po-
korny, uniżony; **de'mütigen**
(˘mũtĩçɛn) 15a upokarzać
[-korzyć]. *Su.* upokorzenie n.

de'm|ũnso'lge wskutek tego,
wobec tego.

den (dɛn), **de'nen** (dɛ'nɛn) acc. sg.
und dat. pl. von der.

de'ugeln (dɛ'ũgɛln) 15f [po]kle-
pać. [myślenia.]

De'uklart (dɛ'ũk-) f sposób m/

de'nkbar dający się pomyśleć.

de'nnen (dɛ'ũkɛn) 15g [po-]
myśleć (bei sich w duchu); ~

an (acc.) = sich erinuern: ~ zu
... zamyslać [-ślić], zamierzać

[-rzyć] (vgl. ge.); sich ~ wyo-
brażać [-brazić] sobie; gut

(schlecht) von j-m ~ dobrze (źle)
sądzić o kim; man denkt gar

nicht (mehr) daran nie pamięta
się o tem.

De'ncer (˘kɛr) m 2l, ~in (˘ĩn)
f 3c myśliciel(ka).

De'nk...: 2saul nie lubiący
myśleć; ~saulheit f wstręt m

do myślenia; ~freiheit f wol-
ność myśli; ~kraft f inteli-
gencja; ~maln 2b u. 2g pom-
nik m; ~mũnze f medal m pa-
miątkowy; ~säule f pomnik m;

~schrift f pamiętnik m; (Bericht)

sprawozdanie *n*; *~spruch m*
sentencja *f*; *~stein m* pomnik.

De'nkungs|art *f* = Denkart.

De'nk...: *~übung f* ćwiczenie *n*
w myśleniu; *~vermögen n*
zdolność *f* myślenia; *~vers m*
sentencja *f*; *~weise f* sposób
m myślenia; *~würdig* pa-
miętny; *~würdigkeit f* rzecz
godna zapamiętania, osobli-
wość; (*pl.*) pamiętniki *m/pl.*;
~zeichen n znak *m* (dla przy-
pomnienia); *~zettel m* przy-
pomnienie *n*; *ich werde dir e-n*
~zettel geben! nauczę ciebie!

denn (*dēn*) bo, bowiem, albo-
wem; *nach dem comp.* = alſ;
eſ sei *~* chyba że: *was ~?*
cóżto?; *wann ~?* kiedyto?; *ist*
er ~ krank? czy on jest chory?
de'nnoch (*dē'nŏch*) jednak, mi-
moto.

Depe'sche (*dēpē'szē*) *f* ③ *b* tele-
gram *m*: **depeſchie'ren** (*dēpē-*
szj'rēn) ④ *g* [za]telegrafować.

deponie'ren (*dēppn'rēn*) ④ *g*
[z]deponować, oddawać [~dać]
na przechowanie: (*gerichtlich*
aussagen) zeznawać [~znać].

Deportatio'n (*dēpōrtac'iō'n*) *f*
③ *b* zesłanie *n*; **deportie'ren**
(*~tj'rēn*) ④ *g* zeszyłać [~słać].

Deposi'ten... (*dēppōz'i'tēn...*) depo-
zytowy.

Depo't (*dēpp'*) *n* ⑥ *l* skład *m*.

Deputte'rite(r) (*dēput'i'riē[R]*) *m*
⑥ *l* poseł, deputowany.

der, die, das (*dēr, dī, dās*) *I. art.*
(*fehlt im Polnischen*): *den 3. März*
trzeciego marca. **2. pron.**: a) re-
latio: który (-ra, -re), auch kto,
co; b) demonstrativ: (bieser) ten
(ta, to); (iener) tamten (-ta, -to);
da dem *so* *ist* w takim razie:
wenn dem *so* *ist* jeśli sprawa
tak się ma; wie dem auch sei
w każdym razie: *was* *ist* (denn)
das? co to takiego?

de'rlart tego rodzaju; (*so* *sehr*)
tak bardzo, tak dalece; *~ig*
podobny.

derb (*dērp*) (*stäftig, hart*) krzepki,
silny; (*stark*) szorstki; (*grob*)
rubaszny; *er Berweiß* ostra
wymówka *f*; *~heit f* krzepkość,
siła; szorstkość; rubaszność.

derlei'nst kiedyś, z czasem;
(*einf*) nigdyś: *~ig* przyszły.

de'rent... (*dē'rent...*): *~ha'iben,*
~we'gen, um ~wi'ſſen ze wzglę-
du na których, dla nich.

de'rer (*dē'rēr*) których.

de'r|gestalt = derart.

der|glei'chen inbett. podobny (do
tego), tego rodzaju: *und ~*
i tym podobne (*mñ u. dgl. i t. p.*).

de'r|jenige, die |jenige, da's|je-
nige (*jē'njge*) ten, ta, to.

de'r|lei' (*~lāt'*) = dergleichen.

de'r|mal|ei'ust = dereinst.

de'r|ma'ten obecnie, teraz.

de'r|ma'tig (*~mā'ljč*) obecny,
teraźniejszy.

de'r|ma'ſen (*~mā'sēn*) (*so* *tak*),
w ten sposób; (*so* *sehr*) *tak* da-
lece, do tego stopnia.

de'r|ſe'lbe, die' |ſe'lbe, da's|ſe'lbe
(*~zē'lbē*), *~ſe'lbigē* (*~bj'gē*) ten
sam, ta sama, to samo; *ein*
und daſſelbe jedno i to samo.

der|wei'l = bieweil.

de'r|zeit(ig) = dermalen, der-
malig.

des (*dēs*) *gen. von der und das.*

Deferteu'r (*dēžērtē'r*) *m* ② *g'*
zbieg, dezertor: **desertie'ren**
(*~tj'rēn*) ④ *g* zbiegać [zbiec].

de's|falls w takim razie.

des|glei'chen podobny; *adē.*
także.

de's|ha'lb (*daſſt*) za to; (*darum*)
dlatego: *~ weil* dlatego że.

Desinfektio'n (*dēs'infēkc'iō'n*) *f*
③ *b* odkażanie (*~z'nie*) *n*, de-
zynfekcja; *~s...* odkaźny, de-
zynfekcyjny; **desinfizie'ren**

(~fɪç|'rɛn) ⑩g odkażać [-kazić], [z]dezynfekcjonować.
Despo't (dɛspɔ't) m ③a despota.
de'ssen (dɛʃ'sɛn) którego.
de'ssen lu'ngachtet mimoto.
Deffe'rt (dɛʃɛ'r) n ⑥i deser m, wety m/pl.; ... deserowy.
Destillatio'n (dɛstɪ|tɔ'ɔ'n) f ③b destylacja; ~s... destylacyjny.
destillie'ren (dɛstɪ'rɛn) ⑩g [prze-] destylować.
de'sto (dɛ'stɔ) tem; ~ mehr tem bardziej; je ... ~ im ... tem.
de'stwe'gen = deshalb.
Deut'al (dɛtɔ'|lɪj) m ⑥i szczegół: en (a) ② szczegółowo: * na sztuki; ... szczegółowy, drobiazgowy.
deucht (dɔ'cht) f. dünken.
Deut (dɔ'it) m ②g szeląg; feinen ~wert nie wart złamanego szeląga. [kane n objaśnienie.]
Deutele' (dɔ'it'ɛlɪ') f ③b naciąg-
deu'teln (dɔ'it'ɛln) ⑩f fałszywie objaśnić [-snić].
deu'ten (dɔ'tɛn) ⑩c [wy]tłumaczyć; ~ auf (acc.) wskazywać [-zać] na (acc.).
deu'tlich (dɔ'it'liç) (klar) jasny; (sichtbar, vernehmlich) wyraźny; (verständlich) zrozumiały; (leserlich) czytelny; ②keit f jasność; wyrazistość.
Deutsch (dɔ'itç) 1. niemiecki; adv. (auf) ~ po niemiecku, w niemieckim języku; ② (fig. ~) reden ob. sprechen mówić po niemiecku; fig. mówić śmiało ob. bez ogródek. 2. ②e ①l: a) s. Niemiec (Niemka); b) ②(e) n język m niemiecki.
Deu'tschland n ⑧g Niemcy n/pl.
Deu'tschtum n niemieckość f.
Deu'tschümele' (dɔ'it'ɛlɪ') f ③b szowinizm n niemiecki.
Deu'tung f [wy]tłumaczenie n; (Sinn) sens m, myśl.

Devi'se (dɛvɪ'zɔ) f ③b dewiza, godło n.
devo't (dɛvɔ't) uniżony.
Deze'mber (dɛçɛ'mbɛr) m ②l grudzień; ... grudniowy.
Dezima'l... (~ɔimɔ'l) dziesiętny.
dgl. Abf. für dergleichen: d. Gr. für der Große; d. h. für das heißt: d. i. für das ist.
Diade'm (diɔdɛ'm) n ②g' diadem m, przepaska f na głowę.
Diagno'se (~gnɔ'zɔ) f ③b diagnoza.
Diagona'l (~gnɔ'nɔ'l) ukośny, poprzeczny; ②e (~ɔ) f ③b przekątnia.
Diakoni'ffin (diɔkɔnɪ'sɪn) f ③c diakonisa, dozorczyńni chorych.
Diale'kt (~lɔ'kt) m ②g dialekt, narzecze n; ②fch (~fç) dialektyczny. [rozmowa f.]
Dialo'g (diɔlɔ'k) m ②g dialog.
Diama'nt (~mɔ'nt) m ③a diament m; ②en (~ɛn) diamentowy.
Diarrhøe' (diɔrɔ'ø) f ⑥f biegunka.
Diät (diɔ't) f ③b dieta; ~en pl. pobory m/pl.ienne; ~ halten, ② leben przestrzegać diety, być na diecie.
dich (dɪç) acc. von du.
dicht (dɪçt) gęsty; ~ au, bei, neben ob. vor (dat.) tuż przy (loc.), obok (gen.) ob. przed (instr.); ~ bei Berlin pod samym Berlinem: ~(er) machen zgęszczać [-ścić]; ~(er) werden [z]gęstnieć.
Di'chte (dɪçtɛ) f ③b gęstość.
di'chten¹ (dɪçtɛ'n) ⑩c pisać wiersze; a. = ausünnen; ~ und trachten nach (dat.) marzyć o (loc.). Su. pisanie wierszów; das ② und Trachten des Menschen marzenia n/pl.
di'chten² (~) ⑩c = dicht machen.
Di'chter (~tɛr) m ②l, ~in (~ɪn) f ③c poeta (poetka).

di'chterisch (dī'cht^{er}īsz) poetycki.

Di'chterling F (dī'ht^{er}lŋ) m ②g¹ wierszokleta.

Di'chtigkeit, Di'chtigkeit (dī'chtīčh-) / gęstość. [poezja.]

Di'cht|kunst / sztuka poetycka,]

Di'chtung / poezja, utwór m poetyczny.

Dick (dīk) gruby, otyły; (geſchwollen) opuchnięty; (Zuſſigkeit uſw.) gęsty; (Zerundſchaft uſw.) zażyły; ~ haben mieć dość, obrzydzić [von.] sobie; ~c Milch mleko n zsiadłe; für j-n durch ~ und dünn gehen iść [pójść] za kim w ogień.

di'ck...: ~bändig (-bēndīčh) obszerny; **Zbauch** F m grubas; ~bäuchig F (-boīčhīčh) otyły; **Zbarm** m gruba kiszka f.

Di'die (dī'k^e) 1. f ③b (o. pl.) grubość, otyłość; gęstość. 2. ~r) s. ③l grubas (-baska).

di'ck...: ~fellig (-fēlīčh) gruboskórny; fig. nieczuły; ~flüſſig gęsty; **Zhäuter** (-hōlt^{er}) m ②l gruboskórzec; ~häutig gruboskórny.

Di'dicht (dī'kīčht) n ②g gęstwina f, gąszcz m.

di'ck...: **Zkopf** m człowiek o grubej głowie; (Starrkopf) uparciuch; (Dummkopf) głupiec; ~köpfig (-kōpfīčh) o grubej głowie; (starrköpfig) uparty; (dumm) głupi; **Leibig** (-lāibīčh) = ~bäuchig; **Ztuer** F (-tū^{er}) m ②l fanfaron, blagier; **Ztun** F [po]blagować; **Zwanst** F m grubas.

die (dī) f und pl. von der.

Dieb (dīp) m ②g, ~in (-bīn) f ③c złodziej(ka). [dziejstwo n.]

Dieberei' (dīberai') f ③b zło-}

Die'b(e)s... (dī'bes..., dī'ps...) złodziejski; ~gefindel n hałastrą f złodziejska; ~gut n kradzione; ~höhle f, ~neſt n nora f zło-

dziejska, gniazdo n złodziej-skie; **Zſicher** bezpieczny przed złodziejami.

Die'biſch (dī'bīsz) złodziejski; (verſtoſten) skryty; adv. ukradkiem.

Die'biſtahl m ②d kradzież f; einen ~ begehen dopuszczać [-puścić] się kradzieży.

Die'jenige s. derjenige.

Die'le (dī'le) f ③b (Brett) deska; (Fußboden) podłoga; (Haufſtur) sień. [[wyłożyć] deskami.]

Die'len (dī'l^{en}) ③a wykladać/

Die'nen (dī'n^{en}), ③a [u]służyć; (nüſſen) przydawać [-dać] się; womit kann ich (Zhnen) ~? czem mogę (panu) [u]służyć?; j-m mit et. (dat.) ~ oddawać [-dać] komu usługi; damit iſt mir nicht, gebiet to mi się na nic nie przyda.

Die'ner (dī'n^{er}) m ②l, ~in (-īn) f ③c sługa m, f, służący (-ca); pl. służba f; Zhr ~ sługa pana, zęgnam należący do sługi.

Die'nerschaft f służba, czeladź.

die'nlich (dī'nīčh) użyteczny, przydatny; ~ ſein przydawać [-dać] się (zu dat. na acc., do gen.); **Zkeit** f użyteczność.

Dienst (dīnst) m ②g służba f; (Amt) urząd; (Leistung) u-, przy-sługa f; (Stelle) stanowisko n; außer ~ (abt. a. D.) wysłużony, emerytowany. a. = dienſtfrei; ~ haben mieć służbę, urzędować; in ~ treten (v. Dienſtboten) wstępować[wstąpić] do służby; zu ~ent! do usług!; zu ~en ſie- hen być na usługi; waß ſteht (Zhnen) zu ~en? czem można (panu) [u]służyć?

Die'ns|tag (dī'ns-) m wtorek; ~s... wtorkowy.

Die'nf...: ~alter n starszeństwo w służbie; ~antritt m wstąpienie n do służby.

die'nfbar służebny; (untergeben) poddany, podległy; ~ machen podbijać [-bić]; **Zkeit** *f* usługowość, poddaństwo *n*; (Recht) służebność.

Die'nfst...: **Zbeftiffen** usługowy; ~ **bote** *m* = Diener(in); ~ **elfer** *m* gorliwość *f* służbowa; **Zeifrig** gorliwy w służbie, uczynny; ~ **entlaffung** *f* uwolnienie *n* ze służby; **Zfertig** usługowy, uprzejmy, ~ **fertigkeit** *f* usługowość, uprzejmość; ~ **frau** *f* posługaczka; **Zfret** wolny od służby; **Zhabend** urzędujący, dyżurny; ~ **herr** *m* pan, służbodawca; ~ **kleid(uug)** *f* strój *m* służbowy; ~ **leistung** *f* przysługa, usługa; (Dienst) służba; ~ **leute** *pl.* służba *f*, czeladź *f*.

die'nflich służbowy, urzędowy.

Die'nfst...: **Zlos** bez służby; ~ **mädchen** *n*, ~ **magd** *f* służąca *f*, dziewczka *f*; ~ **mann** *m*: a) ④ a lennik; b) ② a posługacz; **Zmäftig** zgodny z przepisami służbowymi; ~ **ordnung** *f* regulamin *m* służbowy; ~ **personal** *n* służba *f*, czeladź *f*; ~ **pflicht** *f* obowiązek *m* służbowy; ~ obowiązek *m* służenia wojskowo; **Zpflichtig** (~pflichtig) obowiązany do służby wojskowej; ~ **rock** *m* strój służbowy, mundur; ~ **sache** *f* sprawa urzędowa; ~ **schein** *m* świadectwo *n* służbowe; **Ztauglich** zdolny do służby; **Ztuend** = ~ **habend**: **Zunfähig** (Zuntauglich) niezdolny (niezdalny) do służby; **Zwiltig** usługowy, uprzejmy; ~ **wohnung** *f* mieszkanie *n* służbowe; ~ **zeit** *f* czas *m* służby; ~ **zeugnis** *n* = ~ **schein**.

dies (dīs) *f*. diefer; ~ **bezüglicht** należący do tego, odnośny.

die'lfelbe *f*. derfelbe.

die'fer, **die'fe**, **die'fe)s** (dī'z^{er}, dī'z^e, dī'z^{os}, dīs) ③ *d* ten, ta, to; **dies und jenes** to i owo: **dieses Monats** (mst. d. M.) bieżącego miesiąca (b. m.); **dieser Abend** dziś wieczorem.

die's...: ~ **falls** w takim razie; ~ **jährig** tegoroczny; ~ **mal** tym razem; ~ **malig** (~mällich) niniejszy; ~ **fettig** z tej strony (leżący); ~ **seits** (~seit) z tej strony; ~ po naszej stronie.

Die'trich (dī'trich) *m* ② *g* wy-} **dielwel'l** † ponieważ. [trych.} **Differe'nz** (dī'fere'nc) *f* ③ *b* różnica; *fig.* różnica zdań; ~ **gefchäft** ~ *n* interes *m* różniczkowy.

Dikta't (dīktā't) *n* ② *g* dyktant *m*.

diktie'ren (dīktī'ren) ④ *g* [po-] dyktować.

Diletta'nt (dīlētā'nt) *m* ③ *a*, ~ *in* (~in) *f* ③ *c* dyletant(ka).

Dill ♀ (dīl) *m* ② *g* koper.

Dine'r (dīnē') *n* ⑥ *i* obiad *m*.

Ding (dīng) *n* ② *g*, *Fa.* ② *c* rzecz *f*; (iro. b. Rindern) maleństwo; **daß arme ~** biedactwo: **vor allen ~en** przedewszystkiem, głównie; **es geht nicht mit rechten ~en** zu to coś nie w porządku; **guter ~e sein** być dobrej myśli; **daß ist ein ~ der Unmöglichkeit** to niemożliwe; **unverrichteter ~e** nie dopiąwszy celu.

Di'ngelchen (dī'ngelch^{en}) *n* ② *l* drobnostka *f*. [[-jác].]

di'ngen (~en) ② *b* najmować; **di'nglfeft**: ~ **machen** uwięzić [voll.].

Di'ng|wort *n* ② *a* rzeczownik *m*.

Di'ngs|da (dī'ngsdā) *m* (*f*, *n*) indett. ten, ta, to (osoba lub rzecz niewymieniona).

Di'ngel ♀ (dī'ngkel) *m* ② *l* pszenica *f*, orkisz. [cezja.]

Diöze'fe (dīöçē'z^e) *f* ③ *b* die-}

Diphtherie' (dīftērī') ⑥ *f*, ~ **ri'tis** (~itis) indett. *f* błonica, dyfterja.

Diphtho'ng (dʲfʲtʲɔ̃ŋ) *m* ②g¹ dwugłoska *f.* [plom. m.]

Diplo'm (dʲplɔ̃m) *n* ②g¹ dy-

Diploma't (dʲplɔ̃mʲt) *m* ③a dyplomata; **Riśh** (rʲsʲ) dyplomatyчны.

dir (dʲr) *dat.* von du.

dir'e'kt (dʲrɛ'kt) prosty; (unmittelbar) bezpośredni; *adv.* auch wprost, z pierwszej ręki.

Dir'ektio'n (dʲrɛ'ktʲɔ̃n) *f* ③b dyrekcja; **X** kierunek *m.*

Dir'e'ktor (dʲrɛ'ktɔ̃r) *m* ③d dyrektor, kierownik: ... dyrektorski. [rygent.]

Dirige'nt (dʲrʲgɛ̃nt) *m* ③a dy-

Dir'ne (dʲr'nɔ̃) *f* ③b dziewczka; (mit verächtlich) ładacznica.

Diska'nt (dʲskʲɔ̃nt) *m* ②g dyszkant, sopran.

Disko'nt(o) (kʲɔ̃ntʲɔ) *m* ②g (⑥i) dyskont, opust; ... dyskontowy; **Diskont'e'ren** (kʲɔ̃ntʲɔrɛn) ⑤g [z]dyskontować, potrącać [-cie] przy zaplacie.

Diskre't (kʲnɛ't) dyskretny; (geheim) tajny; (Dienſch) dochowujący tajemnicy; **Diskretio'n** (kʲnɛ'ʲɔ̃n) *f* ③b dyskrecja, milczenie *n.* [rozprawiać.]

Diskut'ie'ren (kʲutʲɔ̃rɛn) ⑤g]

Dispo'ne'nt (pʲɔ̃nɛ̃nt) *m* ③a dysponent, zarządca domu handlowego; **dispo'nie'ren** (pʲɔ̃nʲɔ̃rɛn) ⑤g rozporządzać [-dzić] (über i-n, et. kim, c-m).

Dispo'ſitio'n (zʲɔ̃ʲɔ̃ʲɔ̃n) *f* ③b dyspozycja, rozkład *m.*, porządek *m.*; jur. ~ ſichem być na rozkazy.

Dispu't (pʲɔ̃t) *m* ②g, **Dispu'tatio'n** (pʲɔ̃tʲɔ̃ʲɔ̃n) *f* ③b dysputa *f.*, rozprawa *f.*, spór *m.*

Differtatio'n (dʲfʲɛ̃rtʲɔ̃ʲɔ̃n) *f* ③b rozprawa doktorska.

Diffide'nt (dʲfʲidɛ̃nt) *m* ③a innowierca.

Diffona'nz (dʲfʲɔ̃nʲɔ̃nc) *f* ③b rozdzwięk *m.*

Dist'a'nz (dʲstʲɔ̃nc) *f* ③b odległość; (Strede) przestrzeń; ~ meſſer *m* przyrząd do mierzenia odległości; ~ riſt *m* jazda *f* dystansowa.

D'i'stel (dʲstɔ̃l) *f* ③d oset *m.*; ... ostowaty; ~ ſink *m* szczygiel. [~s... okręgowy.]

Diſtri'kt (dʲstrʲɔ̃kt) *m* ②g okręg;]

Diſzipl'i'n (dʲʒiplʲɔ̃n) *f* ③b karność; auch = Wiſſenſchaft;

diſziplina'riſch (plʲnʲɔ̃rʲsʲ) dyscyplinarny. [dzielnia *f.*]

Divide'nd (dʲwidɛ̃nt) *m* ③a]

Divide'nde (dɛ̃ndɔ̃) *f* ③b dywidenda; ~n... dywidendowy.

diwidie'ren (dʲrɛ̃n) ⑤g [po-]dzielić (durch zwei przez dwa).

Diviſio'n (dʲwʲzʲɔ̃n) *f* ③b arithm. dzielenie *n.*; **X** ↓ dywizja; ~s... dywizyjny; ~s kommandant *m* dywizjoner.

Divi'ſor (dʲwʲzɔ̃r) *m* ⑥d dzielnik. [sofa *f.*]

Di'wan (dʲwʲɔ̃n) *m* ②g¹ u. ⑥i]

D. J. skr. für dieſes Jahreſ.

D. M. skr. für dieſes Monats.

doch (dɔ̃ch) jednak, mimoto, przecież wirſt du nicht da ſein? — ~! owszem (będe): ja ~! ależ tak!, oczywiście!: (ſo) ſprechen Sie ~! mówże pan!; ich habe eſ dir ~ gefagt przecież ci powiedziałem; eſ iſt ~ ſo? nieprawdaż?

Docht (dɔ̃cht) *m* ②g knotek.

Dock ↓ (dɔ̃k) *n* ②g¹ u. ⑥i dok *m.*, warsztat *m* okrętowy; ... dokowy.

Do'cke (dɔ̃kɔ̃) *f* ③b (Pfeifer) słupek *m.*; (Barn ufw.) motek *m.*; (Buppe) lalka.

Do'ge (dɔ̃ʒɔ̃) *m* ③a doża.

Do'gge (dɔ̃gɔ̃) *f* ③b dog *m.*; (Bun2) buldog *m.* [m.]

Do'gma (dɔ̃gma) *n* ⑥e dogmat]

Do'hle (dɔ̃plɔ̃) *f* ③b kawka.

Do'hne (dɔ̃nɔ̃) *f* ③b sidła *n/pl.*

Do'ktor (dõ'ktõr) *m* ⑥ *d* doktor;
... doktorski.

Dolch (dõłch) *m* ② *g* sztylet,
puginał; ~ *flsch*, ~ *stoß* *m*
pchnięcie *n* sztyletem.

Do'ldẽ (dõ'ldẽ) *f* ③ *b* baldaszek
m; ~ *n*... baldaszkowaty.

Do'lmetsch(er) (dõ'łmęcz[er]) *m*
③ *a* (②) *l* tłumacz.

Dom (dõm) *m* ② *g* katedra *f*,
tym; ~ katedralny.

Domá'ne (dõmã'nẽ) *f* ③ *b* dobra
n/pl. państwowe; (Gebiet) za-
kres *m*.

Do'm...: ~ *herr* *m* kanonik; ~
herrlich kanoniczny.

Dominika'ner (dõmjnikã'nẽr) *m*
② *l* Dominikanin.

Do'mino (dõ'mjno) *n* ⑥ *i* do-
mino; ~ *spiel* *n* gra *f* w domino.

Do'm...: ~ *kapitel* *n* kapituła *f*;
~ *kirche* *f* katedra; ~ *pfaff(c)* *m*
żoł. gil. [... naddunajski]

Do'nau (dõ'nãu) *f* ③ *b* Dunaj *m*;

Do'nnẽr (dõ'nẽr) *m* ② *l* grzmot;
... piorunowy; ~ *und* Doria!
do stu djablów; ~ *hüllsch* po-
dobny do grzmotu; ~ *gott* *m*
bóg gromów; (ber Staven)
Perkun; ~ *kell* *m* grom, piorun.

Do'nnern (ãn) ⑤ *b* [za]grzmieć;
eß donnert grzmi; ~ *d* grzmiący.

Do'nners|tag *m* czwartek; ~ *s*...
czwartkowy.

Do'nnẽr|wetter *n* burza *f*; (zum)
~! do stu piorunów!

Do'ppel... (dõ'pẽl...) podwójny;

~ *adler* *m* orzeł dwugłowy; ~
ehe *f* dwużeństwo *n*, bigamja;

~ *gãnger* (ãgẽnẽr) *m* ② *l* so-
bowitór; ~ *kõpfig* (kõpfĩch)
dwugłowy; ~ *luftig* o dwu lu-
fach; ~ *laut* *m* dwugłoska *f*; ~

punkt *m* dwukropek; ~ *reihe* *f*
× czwórka; ~ *sinn* *m* dwu-
znaczność *f*; ~ *sinnig* dwu-
znaczny.

Do'ppelt (dõ'pẽlt) podwójny;

(zweiertei) dwójaki; *adv.*
podwójnie, dwa razy.

Do'ppel|züngig (ãcũnũĩch) dwu-
języczny, obłudny.

Dorf (dõrf) *n* ② *a* wieś *f*; *dim.*
(= Dõ'rfchen [dõ'rf-], Dõ'rf-
lein *n* ②) *l* wioska *f*; *armes* ~
wioszczyna *f*.

Do'rf... wiejski; ~ *bewohner* (*n*
f) *m* wieśniak (-niaczka); ~ *ge-
schichte* *f* powieść sielska.

Dõ'rfler (dõ'rfłẽr) *m* ② *l* wie-
śniak.

Do'rf...: ~ *richter* *m* wójt; ~ *schulze*
m sołtys. wójt.

Do'rfsch (dõ'rfsz) dorycki.

Dorn (dõrn) *m* ② *a*, ④ *c* kolec,
cierń; *fig.* daß ist ihm ein ~ im
Auge to jest mu solą w oku.

Do'rn... cierniowy, kolczasty;
~ *busch* *m* krzak ciernisty.

Do'rnẽ|boßl, do'rnig (dõ'rnĩch)
ciernisty.

Do'rn...: ~ *rõschen* *n* cierniowa
rózyczka *f*; (im deutschen Märchen)
śpiąca królewna *f*; ~ *strauch* *m*
= ~ *bush*.

Dorothe'a (dõrõtẽ'a) ③ *b*, **Doro-
thee'** (ãtẽ') ③ *d* *f* Dorota.

Do'rren (dõ'rẽn) ⑤ *a* (fn)
[u]schnać. [z]wiednać.

Dõ'rren (dõ'rẽn) ⑤ *a* [za]suszyć;
Kaffee: [u]palić; *Fleisch*: [u]wę-
dzić. [..] *haus* *n* suszarnia *f*.)

Dõ'rr...: ~ *fleisch* *n* wędzonka *f*;

Dorsch (dõrsz) *m* ② *g* żoł. dorsz,
wałusz.

dort (dõrt) tam; hier *und* ~ *tu*
i ówdzie; *non* ~ ~ *her* stamtąd;
nach ~ ~ *hin* tam.

do'rtig (dõ'rtĩch) tamtejszy.

Do'se (dõ'zẽ) *f* ③ *b* puszka; (Za-
bats) tabakierka; (Zuder) cu-
kiernica.

Do'sis (dõ'zĩs) *f* ③ *g* dawka.

Do'tter (dõ'tẽr) *m* ② *l* żółtko *n*;
~ *geld* koloru żółka.

Dožie'ren (dõcĩ'nẽn) ⑤ *g* nauczać

Drache (drā'ch^o) ③ a, ~n (~n)
 ② l m Bot. smok; (Papier^o) lata-
 wiec: *fig.* jędza f: ~n... smoczy.
Dragoner (drāgō'n^{oR}) m ② l
 dragon: ... dragoniński.
Drabt (drāt) m ② d drut; (Schu-
 fier^o) dratwa f; per ~ drutem.
Dräht... druciiany; (telegraphisch)
 telegraficzny: ~antwort f od-
 powiedź telegraficzna: ~binder
 (-bünd^{oR}) m ② l druciarz.
drähten (drā't^{en}) ⑥ c = tele-
 graphieren.
Dräht... ② los bez drutu; ~
 mühle f druciarnia; ~puppe f
 marjonetka: ~seil/bahn f kolej
 zębata; ~stift m éwiek; ~zieher
 (-ci^{oR}) m ② l druciarz.
drain... f. drän...
drall (dräl) krępy, tęgi.
Dräma (drā'ma) n ⑥ e dramam.
Dramatiker (drāmā'tik^{oR}) m
 ② l dramatyk (falsch dramaturg).
bran F (drän) f. daran.
Drang¹ (dräng) m ② d (o. pl.) (Be-
 dränge) ścisk, natlok; (Not, a. ^o)
 bieda f, potrzeba f: *fig.* popęd,
 namiętność f (nach dat. do gen.).
drang² (~), **dränge** (dräng^o) f.
 dringen.
drängen (dräng^{en}) ⑥ a [na-]
 przec, ciskać [cisnąć]: (be-)
 uciskać: (antreiben) naglić, przy-
 naglać [-glić]; es drängt mich
 ciągnie mnie; die Zeit drängt
 czas nagli; sich ~tłoczyć się. ci-
 snać się. [bieda, utrapienie n.]
Drängsal (drängzāl) f ② i
dränieren (dränir^{en}) ⑥ g [wy-]
 drenować.
drasch (dräsch) f. dreschen.
drastisch (drästisch) drastyczny;
 (heftig) gwałtowny.
Drau (drau) f ③ b Drawa.
dräu'en (dräu'en) poet. = drohen.
drauf F (drauf) f. darauf; ②'
 gänger (~gänger^{oR}) m ② l zuchwa-
 lec, śmiałek; ② geld n = Angelb.

draus F (draus) f. daraus.

draußen (drau'sen) na dworze;
 von ~ z zewnątrz, z dworu: *fig.*
 z zagranicy.

Drechsel... (drö'ksel...) tokarski,
 ① B. ~bank f tokarski warsztat
 m, tokarnia.

Drechseln (~n) ⑥ f [u]tłoczyć.

Drechsler (~ler) m ② l tokarz;
 ... tokarski; ~handwerk n
 tokarstwo; ~werkstatt f to-
 karnia.

Dreck (drök) m ② g kał, gówno
 n; (Straßenschmutz) błoto n; *fig.*
 plugastwo n; ~fink m brudas,
 niechluj. [gawy.]

drehtig (drö'ktig) brudny, plu-
Dröck... ~seele f nędznik m;
 ~wetter n psi czas m.

Drehbank (drē'-) f tokarnia.

drehbar dający się obracać.

drehen (drē'en) ⑥ a (sich) obra-
 cać [obrócić] (się); Schnurrbart
 usw.: kręcić, zakręcać [-clé];
 sich ~ und wenden miotać się na
 wszystkie strony: es dreht sich
 um (acc.) chodzi o (acc.); (sich)
 ~d obracający się.

Dreher (~er) m ② l = Drechsler.

Dreh... ~krankheit f kołowa-
 cizna; ~kreuz n turniket m;
 ~orgel f katarynka; ~punkt m
 punkt obrotu; ~rad n koło-
 wrot m; ~scheibe f krąg m
 (garncarski); ~st obrotnica.

Drehung f obrót m; (Wendung)
 zwrot m.

drei (drät) 1. (gen. a. ~er, dat.
 ~en) trzy; ~ (zusammen) troje;
 zu ~en po trzy; aus ~ (bestehend)
 potrójny. 2. ② f ③ b trójka.

Drei... potrójny, trój..., trzy...;
 ② a"chteltakt ② m takt trzy-
 ósemkowy; ② akter (~äkt^{oR}) m
 ② l trzyaktówka f; ~aktig
 (-äktig) trzyaktowy; ② Bein n
 trójnog m; ~beinig (-bainig)
 trzynożny; ② blatt ② n trójlist

m, koniczyna *f*; **D**u**nd** *m* trójprzymierze *n*; **D**e**cker** (-døk^{er}) *m* ②l (Dschiff) trójpokładnica *f*; (Luftschiff) trójplat; **D**e**ck** *n* trójkąt *m*; ~**eckig** trójkątny; ~**el**"*nig* w Trójcy jedyny; **Z**e**l**"*nigkeit* *f* (Seitige Święta) Trójca.

Dre**i'er** (drai^{er}) *m* ②l *chm.* trojak.

Dre**i'erlei** ('lai') *indef.* trojaki; *auf* ~ *Art* *ob.* Weise trojakim sposobem, trojako.

Dre**i'...** ~**fach**, ~**fältig** (-fältiĉ) potrójny; **Z**a**"lrigkeit** *f* = **Z**e**einigkeit**; ~**farbig** trójbarwny; **Z**e**"iderw'rtschaft** *f* gospodarstwo *n* trypolowe; **Z**f**uß** *m* trójnóg; ~**füßig** (-fūsĉ) trzy-nożny; (**B**e**rs**) trzystopowy; **Z**e**gespann** *n* trójka *f*; ~**hundert** trzysta; ~**hundertste(r)** trzech-setny; ~**jährig** trzyletni. **Z**e**klang** *m* trójdzwięk, akord; **Z**e**könig**(s)fest *n*, ~**tag** *m* (święto *n*) Trzech króli; ~**köpfig** (-kópfiĉ) trzygłowy; ~**mat** trzy razy, trzykrotnie; ~**malig** (-mälĉ) trzykrotny; **Z**ma**ster** (-mäst^{er}) *m* ②l ↓ trójmasztowiec; (*gut*) pieróg; ~**monatlich**, **Z**monats**...** trzymiesięczny.

Dre**in** *F* (draĪn) = *da*ein.

Dre**i'...** ~**pfündig** trzyfuntowy; **Z**rad**** *n* trycykl *m*; ~**räd(e)rig** (-räd^erĉ) o trzech kołach; **Z**r**uderer** *m* trójwiosłowiec; ~**fettig** trójboczny; ~**stibig** (-zŷl-biĉ) trzygłoskowy; ~**stibig** (-zŷĉ) o trzech siedzeniach; ~**spaltig** (-szpältĉ) o trzech łamach; ~**spännig** (-szpänĉ) trzykonny; ~**sprachig** (-szprächĉ) w trzech językach.

Dre**i'ßig** (drai^{ßig}) trzydzieści; **Z**e**(in** *f* ③c) *m* ②l (-sŷg^{er}ŷn) trzydziestoletni mężczyzna (-nia kobieta); ~**jährig** trzydziestoletni; **Z**stel**** (-sŷst^{el}) *n*

②l trzydziesta (część) *f*; ~**ste(r)** (-st^er) trzydziesty.

Dre**ist** (draĪst) (tüßn) śmiały; (*frech*) zuchwały; **Z**ig**kelt** (-ĉkält) *f* śmiałość; zuchwalosć.

Dre**i'...** ~**stimmig** (-sztĪniĉ) trzygłosowy; ~**stöckig** (-szĉkĉ) trzypiętrowy; ~**tägig** trzydniowy; ~**teilig** (-taiĉ) potrójny, podzielony na trzy części; **Z**e**ilung** *f* podział *m* na trzy części; **Z**bie**"rtel/takt** *m* takt trzydzielny; ~**win(k)e**lig trójkątny; ~**wöchentlich** trzytygodniowy; **Z**ack**** (-cäk) *m* ②g trójzab; ~**zehn** trzynaście; **Z**eh**ntel** *n* trzynasta (część) *f*.

Dre**ll** (drĕl) *m* ②g¹ tkanina *f*, drelich; ~... drelichowy.

Dre**'sch...** (drĕ'sz...) do mlócenia; ~**boden** *m* tok, klepisko *n*.

Dre**'sche** *F* (~^e) *f* ③b = Prügel.

Dre**'schen** (~^{en}) ③b¹ |wy|mlócić; *F* = Prügelu; *fig.* leer^s *Et*roh ~ paplać. [③c mlócek (-carka).]

Dre**'scher** (~^{er}) *m* ②l, **An** (,Īn) *f*

Dre**'sch...** ~**stegel** *m* cep; ~**ma-schine** *f* mlóczarnia. [Drežno.]

Dre**'sden** (drĕ'sd^{en}) *n* ⑧g} **D**re**ssu'r** (drĕsū'r) *f* ③b tresura, (wy)tresowanie *n*; *vgl.* abrichten.

Dri**ll** (drĭll) *m* ②g = Drell.

Dri**ll** (drĭl) *m* ②g¹ = Drell; *z* ćwiczenie *n*, tresura *f*; ~' **bohrer** *m* drylownik do wiercenia.

Dri**'llen** (drĭ'len) ⑥a = drehen; *z* |wy|ćwiczyć.

Dri**'llig** (-llĉ) *m* ②g¹ = Drell.

Dri**'lling** (-llĪng) *m* ②g¹ trojak, *pl.* -jaczki; ~**s**... potrójny, trojaczy.

Drin**** *F* (drĪn) = darin.

Dri**'ngen** (drĭ'ng^{en}) ②b: a) (ŷn) przenikać [-knać]; *Laute*: do-latywać [-lecieć] (bis |ju *dat.*) *n*

do *gen*); b) (h.) ~ auf (*acc.*)
nastawać, nalegać na (*acc.*);
sich gedrungen fühlen czuć się
(ob. widzieć się) zmuszonym; ~d
ważny, pilny; Bitte *uśw.*: usil-
ny; Gefahr: bliski, gwałtowny;
Gefährt: pilny, niecierpiący
zwłoki; ~d bitten usilnie prosić.
Drīnglich (drī'ng-) pilny, ważny,
niecierpiący zwłoki; Zeiſt / na-
głość, nagła potrzeba; Zeiſts-
antrag *m* wniosek nagły.
Drīnen (drī'nēn) wewnątrz.
Drīsch (drī'sz) *f.* dreschen.
Drītt, ~e (drī'tt^o) trzeci; zum
~en, ~ens (˘ens) po trzeciej;
~(e)ha'lb półtrzeciej; ~lehte(r)
trzeci od końca. [(część) *f.*]
Drīttel (drī'ttēl) *n* (2)l trzecia
drob *F* (drōp) = darob.
dro'den (drō'bēn) tam na górze.
Dro'ge (drō'gē) *f* (3)b wytwór
m leczniczy; **Drogerie'** (drō-
gē'ri') *f* (6)f drogerja; **Drogi'ft**
(drōgī'st) *m* (3)a drogista,
właściciel drogerji.
Dro'h|brief (drō'-'-*m* list z po-
grózkami.
dro'hen (˘ēn) (16)a [po-, za]gro-
zić; ~d grożący, groźny.
Dro'hne (˘nē) *f* (3)b truteń *m*.
drō'hnen (drō'nēn) (16)a [za-]
huczeć.
Dro'hung (drō'ŷn-) *f* (3)b groźba.
dro'lig (drō'łīd) śmieszny,
zabawny.
dro'sch (drō'sz) *f.* dreschen.
Dro'sche (drō'szkē) *f* (3)b do-
rożka; (elegante) powóz *m*: ~n...
dorożkarski; ~n|halte|platz *m*
stanowisko *n* dorożkarskie;
~n|kutscher *m* dorożkarz.
Dro'sfel (drō'sel) *f* (3)d drozd *m*.
drō'sſeln (˘n) (16)f dusić. [ny.]
drū'ben (drū'bēn) z tamtej stro-
drū'ber *F* (˘bēn) = darüber.
Druck (drū'k) *m* (2) (Drī'den)
nacisk, ucisk; (ber Šanb) uścisk:

fig. (Šan) ciężar, brzemien; (auf
Štoffen) wytłaczanie; Typ.druk.
Dru'ck... wyciskany, wyciśnię-
ty; Typ. drukarski; ~bogen *m*
arkusz druku.

Dru'cken (drū'kēn) (16)a [wy-]
drukować; laſſen oddawać
[-dać] do druku; wie gedruckt
lügen kłamać jak z nut.

Dru'cken (drū'kēn) (16)a cisnąć,
uciskać, naciskać [-cisnąć]; die
Šanb: uściskać [uścisnąć]; (Šf-
brū'den) ścisnąć [ścisnąć]; *fig.*
(bebrū'den) [z]gnębić, trapić; ~an
(*acc.*) przyciskać [-cisnąć] do
(*gen.*); vgl. andrū'den; v. et. Šāſti-
gem: dokuczać [-czyć], dolegać;
die Šaſt drū'ckt ciężar przygniata;
die Šonne drū'ckt słońce
pali; sich (in e-e Štē) ~ skryć
[boć] się (do kąta): ~d (tāſtig,
šwer) ciężki, uciążliwy; (Šige
uśw.) przykry, dokuczliwy.

Dru'cker (drū'kēn) *m* (2)l dru-
karz; ~... drukarski.

Dru'cker (drū'kēn) (2)l (ber Šür)
klamka *f*; (am Šewehr) cyngiel.

Druckerel' (drū'kē'ra'l') *f* (3)b
drukarnia.

Dru'cker...: ~preſſe *f* prasa dru-
karska; ~ſchwärze *f* czernidło
n drukarskie.

Dru'ck...: ~fehler *m* błąd dru-
karski, omyłka *f* drukarska;
Šfertig gotowy do druku; ~ge-
fühl *n* uczucie nacisku; ~
kosten *pl.* koszta *m/pl.* druku;
~kraft *f* siła ciśnienia; ~le-
gung *f* (3)b wydrukowanie *n*;
~meſſer *m* miernik ciśnienia;
(ber Šampfes) manometr; ~pa-
pier *n* papier *m* drukarski;
~pumpe *f* pompa tłocząca;
~ſache *f* druk *m*; ~ſchrift *f*
druk *m*; (Šettern) czcionki *f/pl.*

druu *F* (drūm) = darum.

dru nten (drū'nēn) na dole.

dru nter *F* (˘ēn) = darunter.

Drü'se (drü'z^e) *f* ③ b gruczoł *m*; ~nlgschwulst *f* opuchnięcie *n* gruczołów.

drü'sicht, drü'sig (~zřh[t]) gruczolowaty.

Dřb. řb. řar Duřend.

du (dū), in Briefen: **Du** ② a ty; j-n mit ~ aureden, zu j-m ~ sagen mówić z kim przez ty, tykać się z kim.

Dü'bel (dü'b^el) *m* ② l klin.

du'cken (dü'k^en) ② a (řh) [s]chylić (się), przycupnąć [boř.].

Du'ckmäuser (dü'kmö'z^er) *m* ② l obłudnik, świętoszek.

Dudele' *F* (dūd^elāt') *f* ③ b dudlenie *n*, lica muzyka; **du'deln** *F* (dū'd^elⁿ) ② f dudlić, licho grać, śpiewać.

Du'del'sack *m* dudy *f/pl.*, kobza *f*; ~pfiffer *m* dudarz, kobziarz.

Due'll (dūř'l) *n* ② g^l pojedynek *m*; ~forderung *f*, wyzwanie *n* na pojedynek; **Duellant** (dūř'lāt) *m* ③ a pojedynkujący się; řh **duellieren** (~lř^en) ② g pojedynkować się.

Due'tt *D* (dūř't) *n* ② g duet *m*.

Duff (düřt) *m* ② d (Geruch) zapach, woń *f*; v. řriřten: rosa *f*.

du'ften (düřt^en) ② c wydawać [-dać] zapach ob. woń; (nach dat.) [za]pachnąć (*instr.*); ~d = **du'ftig** (~řřh) wonny.

Dukat (dūkāt^en) *m* ② l dukat; ~... dukatowy.

du'lden (dü'ld^en) ② c [wy]cierpieć; (gestatten) ścierpieć [boř.], zezwalać [zezwoić].

Du'lder (~d^er) *m* ② l, ~in (~řn) *f* ③ c męczennik (-nica).

du'ldsam (dü'ltzām) cierpliwy; ~keit, **Du'ldung** *f* cierpliwość, pobłażanie *n*; (nationale, religiöse) tolerancja.

dumm (dūm) ② g głupi; ~ werden [z]glupieć; ~ machen ogłupiać [-pić]; řh ~ stellen uda-

wać [udać] głupiego; ~dreist bezczelny.

Du'mmerjan (dü'm^erjān) *m* ② g = Dummkopf. [n.]

Du'mmheit *f* głupota, głupstwo

Du'mm...: ~kopf *m* głupiec, dureń; ~pfiffig udający głupiego; ~stolz zarozumiały aż do głupoty.

dumpf (dümpf) (Ton) głuchy, przytłumiony; (Luft) duszny; (Schmerz) tępy, głuchy; (Sinn) ponury, niespokojny; (Gesinnung) stęchły; (Gefühl) nieczuły; ~ tönen [za]brzmieć głucho.

du'mpfig (~řřh) duszny; stęchły.

Dü'na (dü'na) *f* indest. Dżwina.

Du'ne (dū'n^e) *f* ③ b = Daune.

Dü'ne (dü'n^e) *f* ③ b zaspaszczysta.

Düng (düng) *m* ② g = Dünger.

dü'ng (dü'ng^e) *f*. dingen.

dü'ngen (dü'ng^en) ② a gnoić, nawozic. [wóz: ~... gnojny.]

Dü'nger (~^er) *m* ② l gnój, na-

du'ndel (dü'nd^el) 1. ②^b ciemny; (düster) posepny; *fig.* (unklar) niejasny; (unbetannt) nieznan; ~ machen zaciemniać [-nić]; ~ werden [po]ciemnieć, zmierzchać: im 2n w ciemności. 2. ② n ② l ciemność *f*.

Dü'ndel (dü'nd^el) *m* ② l zarozumiałość *f*, duma *f*, pycha *f*.

Du'ndel...: ~arrest *m* ciemnica *f*; ~farbig ciemnego koloru.

dü'ndelhaft zarozumiały, dumny, pyszny.

Du'ndelheit *f* ciemność; (Dämmerung) zmrok *m*; *fig.* niejasność.

Du'ndel...: ~kammer *f* ciemnia; ~mann *m* ② a obskurant, wstecznik.

du'ndeln (dü'nd^elⁿ) ② f [s]ciemnieć; es dunkelt robi się ciemno, zmierzcha.

Dü'nken (dü'ŋkən) ④h (sich) wyobrażać [-ażić] sobie, mniemać; sich ŋug ~ uważać się za (acc.): mich dünnt, es dünnt mich zdaje (ob. wydaje) mi się.

Dünn(dü'n)cienki; (undicht) rzadki; (schmählig) smukły; (flüßig) rzadki, wodnisty; sehr ~ cieniutki; ~ (er) machen scieńczać [-czyć], rozrzedzać [-dzić]: ~ werden cieńszym się stawać [stać]; (vom Wat) przerzedzać [-dzić] się.

Dü'nn... cienko, rzadko; **2**bier n cienkie piwo, podpiwek m; **2**darm m cienka kiszka f; ~ flüßig lekko płynny; ~ leibig (-laiblich) chudy.

Dü'nue (dü'n^o) ③b, **Dü'nnheit** f cienkość; rzadkość; chudość.

Dü'nnung (dü'n^uŋ) f ③b słabizna.

Dunst (dünst) m ②d para f, wyziew; (Dendunst) czad; i-m e-n blauen ~ vormachen [za]tumanie k-o, [za]mydlie k-u oczy; zu ~ werden [z]marnieć, przepadać [-paść].

Du'usten (~en) ①c parować, wyziewać; es duustet czuć czad.

Dü'nsten (dü'nst^{en}) ①c [u]dusić.

Du'nstig (dü'nstlich) parny; (Dfen) czadzący.

Du'nstkreis m atmosfera f.

Duode'z (duod^e'c) n ②g 12p. dwunastka f; ~fürst m książętko n.

Durch (dürch) 1. prp. (acc.) przez (acc.). (vermittelt) zapomocą (gen.), za pośrednictwem (gen.); (dant) dzięki (dat.): ~ mich dzięki mnie; oft durch den instr.: er erreichte es ~ seine Klugheit ... swoim rozumem; oft z(e) (gen.): sie ist bekannt ~ ihre Schönheit ... ze swej piękności. 2. adv. ~ und ~ nawskróś, na wylot; (naß) do nitki; (= mitten ~) na

wylot, na przestrzał; die ganze Nacht ~ (przez) całą noc; er ist ~ ucielk; (bei der Prüfung) zdał: der Strumpf ist ~ podarła się; ich fan. nicht ~ (gehen usw.) nie mogę przejść ob. wyostać się; vgl. durchmüssen. [z...]

Du'rch... prze..., a. wy..., roz..., **Du'rcharbeiten** przerabiać [-robić]: sich ~ przedzierać [-drzeć] się, dobijając [-bić] celu.

Durchlau's koniecznie, całkowicie; ~ nicht stanowczo nie, bynajmniej.

Du'rchbacken przepiekać [-piec], wypiekać [-piec].

Durchbe'den wstrząsać [-snać].

Du'rchbeißen przegryzać [przegryźć]: sich ~ przebijając [-bić] się z trudem.

Du'rchbekommen dostawać [-stać] przez otwór; Kranke: = durchbringen.

Du'rchbitteln: sich ~ żebrać przez całe życie. być zebraikiem (ob. biedakiem) przez całe życie; ein Sand ~ przejść [poś.] o żebrym chlebie.

Du'rchblasen przedmuchiwać [-chnąć].

Du'rchblättern przewracać [-wrócić] kartki, przeglądać [-dnąć] szybko.

Du'rchbleuen = durchprügeln.

Du'rchblick m widok, przegląd.

Durchblicken 1. (v/i) prze-glądać [-dnąć], przecierać [przejrzeć]: ~ lassen pokazywać [-zać]. 2. (v/i) = durchschauen 2.

Durchbo'hren (mit dem Bohrer) przewiercać [-cić]; (mit dem Degen) przebijając [-bić]; (mit dem Stide) przeszywać [-szyć].

Du'rchbraten dobrze wypiekać [-piec].

Durchbrechen 1. (v/i) a) v/i. przełamywać [-mać]; ein Loch: przebijając [-bić]; b) v/i. prze-

lamywać [-mac] się; *fig.* przebi-
jać [-bić] się; *Bähne*: wykluwać
[-kluć] się; *Stumen*: rozkwit-
tać [-tnąć] się. 2. (u) przebi-
jać [-bić], przerywać [-rwać]:
durchbrochen przerwany, dziur-
kowany, ażurowy.

du'rch|brennen 1. *v/t.* przepalać
[-lić]. 2. *v/i.* (su) przepalać
[-lić] się; (*von der Sonne*) przy-
piekać; *fig.* czmychać [-chnąć].

du'rch|bringen przeprowadzać
[-dzić]; (*durch eine Öffnung*)
przewlekać [-wlec]; *Kante*:
wyleczyć [boś.], uratować
[boś.]; *Vermögen* *ustw.*: [s]tracić,
[z]marnować, [prze]trwonić;
sich ~ przebić [-bić] się.

durch|bro'chen (-brø'çh'en) *f.*
durchbrechen 2.

du'rch|bruch *m* przełom, prze-
rwa *f*; (*ber Bähne*) wykluwanie
n się; *zum* ~ *kommen* = *durch-*
brechen 1 b.

durch|de'nken obmyślać [-lić],
rozważać [-żyć]. [[-snać].]

du'rch|drängen przeciskać

durch|dringen 1. (u) (su)
przedzierać [-drzeć] się, prze-
ciskać [-snać] się; ~ *mit* (*dat.*)
przeprowadzać [-dzić] (*acc.*).
2. (u) przenikać [-knać];
Räte: przejmować [-jąć]; ~ *d*
przenikający, przejmujący;
(*Stimme*) donośny; (*Streit*) prze-
rażliwy; *durchdrungen* (*von*
dat.) przejęty (*instr.*): (*über-*
zeugt) przekonany (o *loc.*).

du'rch|drücken przeciskać
[-snać]. [[zapachem.]]

du'rch|du'ften napełniać [-nić]

du'rch|ei.cn przebiegać [-biec].

durch|ein'ander 1. *adv.* w nie-
ładzie, bez wyboru: ~ *werfen*
rozzucać [-cić] w nieładzie. 2. *o*
n ②) 1 nieład *m*, nieporządek *m*.

durch|fa'hrbar do przebycia.

durch|fahren 1. (u) *v/i.*

przejeżdżać [-jechać]: (*zu Was-*
ser) przepływać [-ynać]. 2. (u) *v/t.*
przechodzić [przejść] szyb-
ko przez (*acc.*).

du'rch|fahrt *f* przejazd *m*; *von*
Baven: przewóz *m*.

du'rch|fall *m* biegunka *f*, roz-
wolnienie *n*; *fig.* niepowodze-
nie *n*; (*beim Examen*) przepadnię-
cie *n*.

du'rch|fallen przepadać [-paść]
(*a. fig.*). [[boś.]]

du'rch|faulen (su) przegnić

du'rch|fechten przedzierać
[-drzeć] się z bronią w rękę;
fig. dokazać [boś.] swego; *seine*
Meinung ~ *obstawać* przy swo-
jem zdaniu; *sich* ~ *zebrać*.

du'rch|fellen przepiłowywać
[-ować].

du'rch|finden: *sich* ~ *znajdy-*
wać [znaleźć] drogę, [z]orjen-
tować się. [[-pleść.]]

du'rch|flie'chten przeplatać

durch|fliegen 1. (u) (su) prze-
latywać [-lecieć]. 2. (u) *v/t.*
= 1; *Brief* *ustw.*: przerzucąć
[-cić], [prze]czytać szybko.

durch|fliegen 1. (u) przepły-
wać [-ynać]. 2. (u) (su) = 1;
(*rinnen*) przeciekać [-ciec].

du'rch|flug *m* przelot.

du'rch|fluß *m* przepływ, prze-
ciek. [[nikać [-knać.]]

durch|fo'rschen [z]badać, prze-}

du'rch|fragen kolejno się wy-
pytywać; *sich* ~ *za* pomocą py-
tań dochodzić [dojść] do celu.

durch|fre'ffen przegryzać [prze-
gry:ć], przeżerać [-żreć].

du'rch|frieren (su) przemarzać
[-znąć]; *durchgefroren* prze-
marznięty.

du'rch|fuhr (-fūr) *f* ③) b prze-
wóz *m*; ~... przewozowy.

du'rch|führbar (-fūr-) możliwy
do wykonania, możliwy do
przeprowadzenia.

du'rch|föhren (zu Fuß) przeprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) przewozić [-wieźć]; *fig.* wykonać, dokazać (*gen.*) [beide *boß.*]. *Su.* przeprowadzenie *n*; wykonanie *n*.

Du'rch|gung *m* przechód, przejście *n*; ~ verboten! przejście zakazane! [zbieg.]

Du'rch|gänger (-g^hg^{er}) *m* ② }
du'rch|gänger (-g^hg^{er}) *m* ② }
przechodni; (allgemein) ogólny; *adv.* ogólnie, powszechnie; (überall) wszędzie.

Du'rch|gangs... przechodni; ☉ tranzytowy; ~ **wagen** ☉ *m* wóz przechodni; ~ **zug**, **D-zug** *m* pociąg bezpośredni.

durch|geh(e)n 1. (v^lv) *v/t.* przebiegać [-biec]; (mit den Augen) przeglądać [-dnąć]. 2. (v^lv) *v/i.* przechodzić [przejść] (auch *v/t.* = durch|lesen, -sehen); (davonlaufen) zbiegać [zbiec], uciekać [uciec]; *Wferde*: rozbiegać [-biec] się, unosić [-nieść]; *i-m et.* ~ lassen przepuszczać [-puścić] *k-u co*; Antrag *usw.*: być przyjętym, zostać przyjętym; ~ **d** przechodni; ~ **der Wagen**, **Zug** *f.* Durchgang^s...; ~ **ds** powszechnie, ogółem; (durchschnittlich) przeciętnie.

du'rch|gehen przelewać [-lać].

du'rch|gleiten (*sn*) prześlizgiwać [-śliznąć] się.

durch|glühen rozpalać [-lić], przepalać [-lić]. [|-kopać.]

du'rch|gra'den przekopywać

du'rch|greifen sięgać [-gnąć] ręką przez (*acc.*); *fig.* energicznie pokonywać, [-nać] trudności; ~ **d** gruntowny, energiczny.

Du'rch|hau *m* przerąb.

du'rch|hauen przerąbywać [-bać]; *i-u*: wytrzepać, wybić [beide *boß.*].

du'rch|hocheln przeczesać

[-sać]; *fig.* przenicowywać [-ować]. [s]krytykować.

durch|irren błąkać się przez (*acc.*). [przeganiać [-gnać].]

durch|ja'gen przepędzać [-dzić].

du'rch|kämmen prze-, rozczesywać [-sać].

du'rch|kämpfen *f.* durchfechten.

du'rch|kneifen rozczyniać [-nić], rozmiesić [boß.] *Lehm usw.*: dobrze wygniatać [-gnieść].

du'rch|kommen (zu Fuß) przechodzić [przejść] (zu Wagen) przejeżdżać [-jechać], *fig.* przebijać [-bić] się, ocalać [boß.] *Kranke*: wyzdrowieć [boß.]; (beim Examen) zdać [boß.].

du'rch|können móc przejść.

durch|kreuzen [po]krzyżować; *fig.* [z]niweczyć.

Du'rch|laß (-läß) *m* ② ^d 1. przepust, przepustka *f* (Sich) *siton.*

du'rch|lassen przepuszczać [-puścić], pozwalać [pozwolić] przejść.

Du'rch|laucht (-läucht) *f* ③ ^b: (Lure) ~ (Wasza) ksiądzęca Mość. [Jaśnie Oświecone.]

durch|lau'chtig (*ff*) (~) *adj* [st.]

durch|laufen 1. (v^lv): a) *v/i.* (zu) przebiegać [-biec], przechodzić [przejść] szybko;

b) *v/t.* *Schuh*: zdierać [zdrzeć].

2. (v^lv) przechodzić [przejść];

Schrift: przeglądać [-dnąć].

durch|leben przeżywać [-żyć].

du'rch|lesen [prze]czytać.

durch|leuchten 1. (v^lv) *v/i.* przeświecać. 2. (v^lv) *v/t.* oświeślać [-lić]; (mit Stabium) prześwieślać [-lić]

[boß.] [|-kopać.]

du'rch|liegen: *sich* ~ odleżeć się

durch|lö'chern (-lö'ch^{er}n) ⑤ ^b [prze]dziurawić; durchlöchert dziurawy.

du'rch|lügen: *sich* ~ wyklamywać [wyłgać] się, wykręcać [-cić] się.

du'rch|machen *Łoś* *uřw.*: prze-
bijać [-bić]: *fig.* przeżywać
[-żyć], naciерpieć [boń.] się;
Schule: [u]kończyć.

du'rch|marřh *m* *przechód, prze-*
marsz; *2ieren* (fu) *przechodzić*
[przejsć].

du'rch|messer *m* ② *średnica f.*
du'rch|müffen: ić *muß* *durch*
muszę *przejsć.*

du'rch|mu'ftern *prze-*, *o-głądać*
[-dnąć] *dokładnie.* [[-gryźć].]

du'rch|na'gen *przegryzać*

du'rch|nä'ssen *przemaczać* [-mo-
czyć]; *durchnäßt* *przemokły*;
durchnäßt werden *przemoknąć*,
zmoknąć [beide *boń.*].

du'rch|nehm *przerabiać* [-ro-
bić]; *zajmować* [-jać] *się* (*instr.*);
a. = *durchsehen.*

du'rch|passieren *przechodzić*
[przejsć]. [kalka.]

du'rch|pausen *odbijać* [-bić]

du'rch|peitschen [wy] *chłostać*;
fig. *na łeb* *na szyję* [u] *kończyć.*

du'rch|psü'gen *przeorywać*
[-rać]. [[*boń.*].]

du'rch|plaudern *przegawędzić*

du'rch|pressen *wyłaczać* [-tło-
czyć], *wyciskać* [-snać].

du'rch|prob(ier)en [s] *próbować.*

du'rch|prügeln *wybić* [boń.]
[o] *chłostać.* [[*przejsć.*].]

durch|que'ren *przechodzić*

du'rch|räu'chern *zadymić* [boń.]
[ausräuchern] *wykadzać* [-dzić].

du'rch|rechnen *przeliczać*
[-czyć].

durch|regnen 1. (Ł-u): *eß* *reg-*
net *durch* *deszcz* *przecieka*

2. (u-Ł): *ić* *hin* *durch* *regnet*
przemokłem *do nitki.* [[*trzeć.*].]

du'rch|reiben *przecierać* [*prze-*

du'rch|reise *f* *przejazd m*; *auf*
der ~ *przejeżdżając.*

durch|reisen 1. (Ł-u) *v/i.* (fu)
przejeżdżać [-jechać]: *2be(r) m*
przejazdny, *podróżny.* 2. (u-Ł)

v/t. *przebiegać* [-biec] *w po-*
dróży.

du'rch|reisen *przedzierać* [*prze-*
drzeć], *przerywać* [-rwać] (*v/i.*
[fu]: *się*).

durch|reiten 1. (Ł-u): a) *v/i.*
(fu) *przejeżdżać* [-jechać] *kon-*
no: b) *řid* ~ [z] *ranić* *się* *jazdą*
konną. 2. (u-Ł) *v/t.* *przebiegać*
[-biec] *konno.* [[-biec].]

du'rch|rennen *przebiegać*

durch|rie'seln: *eß* *durch* *riefelt*
mić *dreszcz* *mną* *wstrząsa.*

du'rch|rinnen *przeciekać* [-ciec].
du'rch|ritt *m* *przejazd* (na *kon-*
niu). [[-trząść].]

du'rch|rütteln *przetrzasać*

durchs (düřchs) = *durch* *baş.*

du'rch|sä'gen *przepiłowywać*
[-ować]. [odgłosem.]

du'rch|schallen *napelniać* [-nić]

durch|schauen 1. (Ł-u) *przeglą-*
dać [-dnąć]. 2. (u-Ł) *przenikać*
[-knąć], *odgadywać* [-dnąć];
(*erkennen*) *poznawać* [-znać].

durch|schau'ern *dreszczem*
prz. *jmować* [-jać].

du'rch|scheinen *przeświecać*
[-cić]; ~ *đ* *przepuszczający*
światło; ~ *deß* *Bild* *od.* *Gemälde*
prześrocz *n*, *transparent m.*

durch|schießen 1. (Ł-u) *v/i.*
przestrzelać [-lić] *nawskróś.*

2. (u-Ł) *v/t.* *przestrzelać* [-lić],
przeszywać [-szyć] (mit *einer*
Kugel *kulą*); mit *Papier* *uřw.*:
przekładać [*przełożyć*], *prze-*
gradzać [-grodzić]; *řpp.* *Beiten*:
rozstrzelać [-lić] (*druk*).

durch|schiffen *przepłynąć* [boń.]
(na *okręcie*).

du'rch|schimmern = *durch|schei-*
nen. [[-spać].]

du'rch|schla'fen *przesypiać*

du'rch|schlag *m* *sztyło n*, *prze-*
bijak; *řořf.*: *druszlak.*

du'rch|schlagen 1. *v/t.* *przebijać*
[-bić], *przeszywać* [-szyć];

- z**flüßigkeiten: precedzać [-dzić];
 sich ~ przebijając [-bić] się, iść
 przebojem. 2. v/i. (h.) przebi-
 jąć [-bić]; Papier uñw.: prze-
 puszczać [-puścić]; Erfolg: mieć
 powodzenie, udawać [udać] się.
- du'rch|schleichen:** się ~ prze-
 kraść [-kraść] się.
- du'rch|schlängen** przeplatać
 [-pleść], przewlekać [-wlec].
- du'rch|schlüpfen** przemykać
 [przemknąć] się. [[-cić].]
- du'rch|schmuggeln** przemycać
- du'rch|schneiden** przecinać
 [-cią], przekrajać [-kroić].
- du'rch|schnitt** m przecięcie n;
 (durchschnittene Steife) przekrój;
 Δ przekrój, profil; fig. średnia
 f przeciętna; im ~ ober 2lich
 w przecięciu, przeciętnie; ~s...
 przeciętny; ~s|linie f linja
 przekroju; ~s|mensc h m prze-
 ciętny człowiek; ~s|punkt m
 punkt przecięcia. [[-szyć].]
- du'rch|schnüffeln** przewęsząć
- durch|schreiten** przechodzić
 [przejsć] przez (acc.).
- du'rch|schuß** m Typ. interlinja f.
- du'rch|schütteln** przetrząsać
 [-trząść]; zflüßigkeiten: prze-
 lewać [lać]. [[-pać].]
- du'rch|schütten** przesypywać
- durch|schwärmen** przehulać
 [boń.]. [[-biec].]
- durch|schweifen** przebiegać
- durch|schwemmen** przehulać,
 przemarnować [beibe boń.].
- du'rch|schwimmen** przepływać
 [-płynąć].
- du'rch|schwindeln:** się ~ wy-
 kręcać [-cić] się podstępnie.
- du'rch|schwischen** przepocić [boń.].
- du'rch|segeln** przepływać [-pły-
 nąć] statkiem.
- du'rch|sehen** 1. v/t. przeglądać
 [-dnąć]; (flüchtig) przebiegać
 [-biec] oczyma. 2. v/i. prze-
 glądać, przeziierać.
- du'rch|sehen** precedzać [-dzić].
- du'rch|sein:** idź bu durch prze-
 byłem trudności; (bei der
 Prüfung) zdałem.
- durch|setzen** 1. (u) przepro-
 wadzać [-dzić], dokazywać
 [-zać] (gen.), dopinać [-piąć]
 (gen.); seinen Willen ~ stawi-
 ać [postawić] na swoim.
- 2. (u) przeskakiwać** [-sko-
 czyć], przesadzić [boń.].
- du'rch|sicht** f ③ b przeglądanie
 n, przegląd m.
- du'rch|sichtig** (-zřtřř) przeźro-
 czysty, przejrzysty; 2keit f
 przeźroczystość.
- du'rch|sickern** (su) przeciekać,
 przesączać się. [(przez sito).]
- du'rch|sieben** przesiewać [-siać]
- du'rch|sitzen** przesiadywać
 [-siedzieć]; (durchsitzen verberben)
 siedzeniem [z]niszczyć.
- du'rch|spielen** przegrywać
 [-grać]. [[-jechać] galopem.]
- durch|sprengen** przejeżdżać
- du'rch|springen** (su) przeskaki-
 wać [-skoczyć].
- durch|stehen** przekłuwać [prze-
 kłuć]; Tunnel: przebijając [-bić].
- Su.** przekłucie n, przebicie n.
- du'rch|stecken** przepychać
 [-pchać]. [[-kraść] się.]
- du'rch|stehlen:** się ~ przekradać
- du'rch|stich** m przekłucie n,
 przekop. [[-kać].]
- durch|stöbern** przeskakiwać
- du'rch|stoßen** przebijając [-bić].
- durch|streichen** 1. (u) prze-
 kreślać [-ścić], wymazywać
 [-zać]. 2. (u) przebiegać
 [-biec], przewędrować [boń.],
 zwiedzać [-dzić].
- durch|streifen** przebiegać
 [-biec]. [[-płynąć].]
- durch|strömen** przepływać
- du'rch|suchen** przeskakiwać
 [-kać]. **Su.** przeskakiwanie n,
 badanie n.

du'rch|tanzen przetańczyć [boń];
die **ᄅhũtũ** ~ [z]niszczyć bu-
ciki tańcem. [[boń.].]

du'rch|träu'men przemarzyć
du'rch|treiben przepędzać
[-dzić]. [wać [-tać].]

du'rch|treten prze-, wy-depty-
Du'rch|trieb *m* przepęd.

du'rch|trieb'en (-trĩ'b'en) prze-
biegły, chytry, podstępny; **ᄅ-**
heit *f* przebiegłość, chytrność.

du'rch|wa'chen: die **Nacht** ~ czu-
wać przez całą noc, prze-
siedzieć [boń.] bez snu.

du'rch|wachsen przerastać
[-rósć]; (ᄅᄅ) ~ **eš** **ᄅleifš** prze-
rastałe mięso.

du'rch|walken = **du'rch|prügeln**.

du'rch|wa'ndern przewędrowy-
wać [-drować]. [[-grzać].]

du'rch|wä'rmen rozgrzewać

du'rch|wa'ten przechodzić
[przejsić] w bród.

Du'rch|weg *m* = **Durchgang**.

du'rch|we'g(s) powszechnie,
zawsze: (**überan**) wszędzie.

du'rch|we'hen przewiewać
[-wiał], przenikać [-knać]

du'rch|weichen 1. (ᄅᄅ) *v/t.* prze-
maczać [-moczyć], miękcząc
[-czyć]. 2. (ᄅᄅ) *v/i.* przemakać
[-moknąć], [z]mięknać.

du'rch|wei'nen przeplakać [boń.].

du'rch|wischen *F* = **du'rch|prügeln**.

du'rch|wi'ntern przepędzać
[-dzić] zimę.

du'rch|wollen chcieć przejść,
chcieć przeprowadzić się.

du'rch|wühlen 1. (ᄅᄅ) przeko-
pywać [-pać]. 2. (ᄅᄅ) *ſich* ~
przekopywać [-pać] się; **ᄅhwein**:
przedostawać [-stać] się ryjąc.

du'rch|zählen przeliczać [-czyć].

du'rch|z'ehen spędzać [-dzić] na
pijatyce.

du'rch|zeichnen przerysowywać
[-ować]; (**du'rch|pausen**) odbijać
[-bić] kalkę.

durch|ziehen 1. (ᄅᄅ) a) *v/z.*
ᄅaden *ustw.*: przeciągać [-gnać],
przewlekać [-wlec]; b) *v/i.* (**ſu**)
(**zu** **ᄅuß**) przechodzić [przejsić],
przebiegać [-biec]; (**zu** **Wagen**)
przejeżdżać [-jechać]; ~ **lassen**
przepuszczać [-puścić]; **hier**
zieht eš **durch** tu jest przeciąg.

2. (ᄅᄅ) *v/t.* = 1 b.

du'rch|zu'cken wstrząsać [-snać].

Du'rch|zug *m* (**zu** **ᄅuß**) przejście
n, przechód; (**zu** **Wagen**) prze-
jazd; (**der** **ᄅgget**) przelot; (**der**
Zuft) przewiew, przeciąg.

du'rch|zwängen, -zwingen (**ſich**)
przeciskać [-snać] (się).

dü'r'en (**dũ'r'en**) (**ᄅ**) śmieć.
mieć pozwolenie *ob.* prawo; **ich**
darf wolno mi: **man darf**
(**nicht**) (nie) można, (nie) wol-
no; **eš** **dürfte** **vorkommen**, **daš**
... mogłoby się zdarzyć, że ...:
Sie ~ **eš** **nur** **ſagen** niech pan
tylko powie.

dü'rftig (**dũ'rftig**) (**ſarg**) skąpy,
szczupły; (**armftig**) mizerny,
nędzny; **ᄅkett** *f* niedostatek
m, bieda, ubóstwo *n*.

dürr (**dũn**) (**troden**) suchy, oschły;
(**mager**) chudy, szczupły.

Dü'rre (**dũ're**) *f* (**ᄅ**) **b** susza;
(**dürre** **ᄅ** **itterung**) posucha.

Durst (**dũrst**) *m* (**ᄅ**) **g** pragnienie
n; *fig.* żądza *f*; **ich** **habe** ~ **mam**
pragnienie, chce mi się pić.

dürfter (~*en*). **dürften** (**dũ'r-**
st'en) (**ᄅ**) **e** [za]pragnąć, mieć
pragnienie (*fig.* **nach** *et.* [**dat.**]
czego).

dürftig (**dũ'rftig**) pragnący,
spragniony (*fig.* **nach** *et.* [**dat.**]
czego).

Du'sche (**dũ'sch'e**) *f* (**ᄅ**) **b** tusz *m*,
kapiel natryskowa.

du'schen (~*n*) (**ᄅ**) **e** [wy]tuszować.

Du'sel *F* (**dũ'z'el**) *m* (**ᄅ**) (**ᄅhwindel**)
zawrót głowy; (**ᄅhäftigkeit**)
senność *f*.

du'f(e)lig F (dū'z[e]līĥ) odurzony, senny.

du'feln F (z[e]ln) ⑩ f drzemać.

dū'fter (dū'st^{er}) ciemny, ponury: (mürrīĥ) ponury, posępny; (Witterung) pochmurny. **Zkeif** f ciemność, ponurość, posępność.

Dū'te (dū'te) f ② b f. Łiite.

Du'zend (dū'zent) n ② g tuzin m; fünf ~ pięć tuzinów; ein

halbes ~ pół tuzina; ~ **menſch** m tuzinkowy człowiek; **Zweise** tuzinami; *fig.* setkami.

Du'z... (dū'c...): ~ **bruder**, ~ **freund** m poufały przyjaciel.

Du'zen (dū'zen) ⑩ e tykać się z (*instr.*), być na ty z (*instr.*).

Dysenterie' (dū'sent^{er}i) f ⑥ f czerwonka, dysenterja.

D-Zug m = Durĥgangszug.

E

E'bbe (ē'be) f ③ b odpyw m morza. [(o morzu).]

e'bben (ē'ben) ⑩ a opadać **ebb**. *part.* für ebendasselbst.

e'ben (ē'ben) 1. a. równy; (glatt) gładki; **A** płaski; ~ **eß** **Land** równina f, płaszczyna f; **zu** ~ **er** **Erde** w parterze. 2. *adv.* (glatt) gładko; (gerade) właśnie; ~ (erst, jezt) dopiero; **daß** ist **eß** ~, **darum** ~ otoż właśnie, dlatego właśnie; **eß** ist ~ nicht notwendig to nie jest konieczne potrzebne.

e'ben...: **Zbild** n obraz m, portret m; **er** ist **daß** wahre **Zbild** von seinem Vater jest zupełnie podobny do swego ojca; ~ **bürtig** (-bürtīĥ) równy rodem, równego pochodzenia; **Zbürtigkeit** f równość pochodzenia; ~ **daße'r** właśnie stąd; (~ **bes** **halb**) dlatego właśnie; ~ **daße** **lbst** w tem samym miejscu, tamże; ~ **dersel'be** ten sam; ~ **deshal'b** dlatego właśnie.

E'bene (ē'ben^e) f ③ b równina; **A** płaszczyna.

e'ben...: ~ **erdig** parterowy; ~ **falls** również; (gleichfalls) podobnie.

E'benheit f równość, gładkość.

E'benholz n heban m.

e'ben...: **Zmaß** n proporcja f, symetria f; ~ **mäßig** proporcjo-

nalny, symetryczny, równomierny; ~ **so** tak samo, jednak, równie; ~ **solse'hr** (wie) w tym samym stopniu (co); ~ **solvie'l** tyleż; ~ **solwe'nig** również nie.

E'ber (ē'b^{er}) m ② l dzik, odyniec; ~ **esche** **f** jarzębina.

e'bnen (ē'bn^{en}) ⑩ c [wy]równać.

E'cho (ē'ĥo) n ⑥ i echo, odgłos m.

e'cht (ē'ĥt) (wirklich, wahr) prawdziwy; (unverfälscht) niesfałszowany, prawdziwy; (rein) czysty; (gesetzmäßig) prawidłowy; (eingefleischt) wrodzony.

E'chtheit f prawdziwość, autentyczność. [narożny.]

Eck (ēk) n ② g = **Ede**; ~...]

E'cke (ē'ke) f ③ b kąta m, róg m; **an** der ~ na rogu; **an** allen ~ **und** **Enden** po wszystkich kątach, wszędzie; **j-n** **um** die ~ **bringen** zniszczyć, zabić [beibe **boß.**] kogo; **um** die ~ **gehen** [z]ginać.

E'cken/steher (-szt^{er}) m ② l posługacz publiczny; **auch** = **Bummler**. [Bucheder.]

E'cker (ē'ke^r) f ③ d = **Eichel**.

E'ckhaus n dom m narożny.

e'ckig (ē'kīĥ) kanciasty; *fig.* niezgrabny.

E'ck...: ~ **platz** m miejsce n z rogu; ~ **zahn** m kiel.

e'del (ē'del) ⑩^o szlachetny.

e'del...: **Ɔfrau** *f*, **Ɔfränlein** *n* szlachcianka *f*; **herzig** = ~ mütig; **Ɔhirsch** *m* jelen: **Ɔhof** *m* dwór (szlachecki); **Ɔknabe** *m* paź; **Ɔmann** *m* (pl. Leute) szlachcic, pl. szlachta *f*; ~ **männisch** (-männisch) szlachecki; **Ɔmetall** *n* kruszec *m* szlachetny; **Ɔmut**, **Ɔstun** *m* wspaniałomyślność *f*, szlachetność *f* umysłu; ~ **mütig** (-mütig), ~ **stunig** wspaniałomyślny, szlachetny; (großherzig) wielkoduszny; **Ɔstein** *m* drogi kamień; **Ɔweiß** *♀* *n* 2g szarotka *f*.

Ɔden (ē'den) *n* 2l (o. pl.) raj *m*.

Ɔd'kt (ēd'kt) *n* 2g edykt *m*.

Ɔfeu (ē'foi) *m* (n) 8i bluszcz *m*; ... bluszczowy.

Ɔffe'kt (ēfē'kt) *m* 2g skutek, wrażenie *n*, efekt.

Ɔffe'kten (ēfē'kten) *n/pl.* inbeft. ruchomości *f/pl.*, pakunki *m/pl.*: **Ɔ** papiery *m/pl.* wartościowe; ... wartościowy, kredytowy.

Ɔffe'kt|hafcheret *f* 3b ugania nie *n* za efekt.

effekti'b (ēfēkti'f) istotny, rzeczywisty; (bar) w gotówce; **Ɔbestand** *m* istotny stan.

effe'kt|voll efektowny.

ega'l (egā'l) równy, jednaki; ganz ~ zupełnie obojętny.

Ɔgel (ē'gēl) *m* 2l pijawka *f*.

Ɔgge (ē'gē) *f* 3b brona.

Ɔggen (ēn) 5a [wy]bronować.

Ɔgoi'smus (ēgoi'smūs) *m* 8g samolubstwo *n*, egoizm.

Ɔgoi'ft (ē'ist) *m* 3a samolub, egoista; **egoi'ftlich** (ēisz) samolubny, egoistyczny.

Ɔhe¹ (ē^o) nim, zanim.

Ɔhe² (ē) *f* 3b małżeństwo *n*: von Frauen: zamężcie *n*; wilbe ~ małżeństwo *n* na wiare.

Ɔhe... małżeński; ~ **bett** *n* łożo małżeńskie; **Ɔbrechen** [z]łamać wiare małżeńską, cudzołóżyć;

~ **brecher** (-brēch^{er}) *m* 2l, ~ **brecherin** (ēin) *f* 3c cudzołóznik (-znica); **Ɔbrecherlich** (~ rīsz) cudzołóźny; ~ **bruch** *m* cudzołóstwo *n*.

Ɔheldem = ehemaß.

Ɔhe... ~ **feind** *m* przeciwnik małżeństwa; ~ **frau**, ~ **hülfe** *f* małżonka, żona; ~ **gatte** *m* = ~ **mann**: Leute *pl.* małżonkowie *m/pl.*, małżeństwo *n*.

Ɔhel|gestern przedwczoraj.

Ɔheltich (ē'ēlīch) małżeński; (Kinder) ślubny; ~ **en** (ē'n) 5a = heiraten.

Ɔhe... Ɔlos (Manu) bezżenny, niezonaty; (Frau) niezamężna; ~ **lofigkeit** *f* bezżenstwo *n*.

Ɔhemalig (ē'mälīch) były.

Ɔhemals (ē'mälis) niegdys, w dawnych czasach.

Ɔhe... ~ **mann** *m* 2a małżonek, mąż; ~ **paar** *n* para *f* małżeńska.

Ɔher (ē'er) (früher) prędzej (alß niż); (lieber) raczej; je ~, je lieber im prędzej, tem lepiej.

Ɔhern (ē'ern) spżowy.

Ɔhe... ~ **scheidung** *f* rozwód *m*; ~ **scheidungs...** rozwodowy; ~ **scheidungs|klage** *f* skarga o rozwód; **Ɔscheu** nieskory do małżeństwa; ~ **schließung** *f* zawarcie *n* małżeństwa.

Ɔhest (ē'est) najwcześniejszy; am ~ **en** najrychlej; beß ~ **en**, ~ **enß** jak najrychlej.

Ɔhe... ~ **stand** *m* stan małżeński; ~ **stifter** (in *f*) *m* swat(ka); ~ **versprechen** *n* przyrzeczenie małżeństwa; ~ **weib** *n* = ~ **frau**.

Ɔhr|abschnelder (ē'r-) *m* 2l oszczerca.

Ɔhr|bar szanowny, czcigodny; **Ɔkeif** *f* poważanie *n*.

Ɔhr|begier (be) *f* żądza zaszczytów, ambicja.

Ɔhre (ē'r^o) *f* 3b (Ehverbietung) cześć, poważanie *n*; (Kusjelsch

mung) zaszczyt *m*; (Ruhm) chwala; auf ~! na moją cześć!, słowo honoru!: in (allen) ~n najuczciwiej; ein Mann von ~ człowiek honorowy; ich habe die ~ mam zaszczyt: (empfehle mich) moje uszanowanie!

e'hren (ē'ren) ⑤a [u]czcić, [u]szanować; geehrt szanowany, poważany; in Briefen: geehrter Herr! Szanowny Panie!

E'hren... honorowy; ~akzept *m* n przyjęcie wyreczne; ~amt *n* urząd *m* honorowy; ~bezeichnung *f* oznaka uszanowania; ~bürger *m* obywatel honorowy; ~erklärung *f* przywrócenie *n* czci; Zfest o zacnych zasadach.

e'hrenhaft (-häft) honorowy, zacny; Zigkeit (~h) *f* zacność.

E'hren... Zhalber dla honoru; ~handel *m* sprawa *f* honorowa; ~kränkung *f* obraza czci; ~mann *m* ②a człowiek zacny; ~pforte *f* brama tryumfalna; ~preis *q* *m* przetacznik; ~rat *m* sąd honorowy; ~rettung *f* ocalenie *n* honoru; Zrühria obelżywy, uwłaczający czci; ~sache *f* rzecz honoru; ~strafe *f* kara na honorze; ~tag *m* dzień uroczysty; Zvollchlubny, zaszczytny; Zwert godny czci, czciogodny; ~wort *n* słowo honoru; ~zeichen *n* odznaka *f* honorowa.

E'hr... Zerbietig (-ērbjīh) uniżony, pokorny (gegen acc. wobec gen.); Zerbietung *f* cześć, poważanie *n*; ~furcht *f* głębokie uszanowanie *n*, cześć (vor dat. dla gen.); Zfurchtsvoll pełen czci; ~gefühl *n* poczucie honoru; ~geiz *m* żądza *f* zaszczytów, ambicja *f*; Zgeizig żądny zaszczytów. ambitny.

E'hrlīch (ē'rlīh), **e'hrsam** (~zām) uczciwy; Zkeit *f* uczciwość.

E'hr... ~liebe *f* dbałość o dobre imię; Zlos bezecny, niegodziwy, nikczemny; ~losigkeit *f* bezecność, niegodziwość, nikczemność; ~sucht *f* = ~geiz; Zsüchtig = Zgeizig. [n czci.]

E'hrung *f* uczczenie *n*, okazanie

E'hr... Zvergeffen = Zloß; ~würden (Euer Wasza) dostojność *f*; Zwürdig dostojny, czciogodny. [patrzno przecie!]

ei¹ (āi) ej!, ejze!: ~! sieh doch! **Ei**² (āi) *n* ②c jaje, jajko; ~... jajowy; wie auß dem ~ geschält (jakby go z jaja wyjął) wymuskany, wystrojony.

Ei'be *q* (āi'be) *f* ③b cis *m*; ~n... cisowy.

Ei'bisch *q* (~bīsz) *m* ②g ślaz.

Ei'ch... (āi'ch...) ~amt *n* [eichen²] urząd *m* cechowniczy; ~banu *m* = Eiche.

Ei'che *q* (āi'ch^o) *f* ③b dąb *m*.

Ei'chel (āi'ch^ol) *f* ③d żołędź; Kartenspiel: żołędź, tref *m*; ~... żołędziowy.

ei'chen¹ (āi'ch^{en}) dębowy.

ei'chen² (~) ⑤a [po]cechować.

Ei'chen... dębowy; ~hain, ~wald *m* dąbrowa *f*; ~holz *n* dębina *f*.

Ei'ch... ~horn, ~hörnchen, ~kästchen *n* wiewiórka *f*; ~maß *n* [eichen²] miara *f* cechownicza; ~meister *m* [eichen²] cechmistrz.

Eid (āit) *m* ②g przysięga *f*; e-n ~ leisten ob. ablegen składać [złożyć] przysięgę.

Ei'dam † (āi'dām) *m* ②g zięć.

Ei'd... ~bruch *m* złamanie *n* przysięgi; Zbrüchig wiarolomny; ~brüchige(r) *m* wiarolomec

Ei'dechse (āi'dēks^o) *f* ③b jaszczurka; ~n... jaszczurzy.

Ei'der (āi'd^{er}) *m* ②l, *f* ③d (auch ~ente, ~gans *f*) gęś *f* puchowa islandzka.

Ei'des... (ai'des...): ~formet *f* formułka (ob. rota) przysięgi; ~leistung / złożenie *n* przysięgi.

Ei'd...: ~genossenschaft *f* związek *m* zaprzysiężony, konfederacja; ~genössisch (-genössisch) związkowy.

ei'dlich (ai'tlich) pod przysięgą.

Ei'dotter *m* ②1 złotko *n*.

Ei'er... (ai'er...): ~becher *m* kubek na jaja; ~händler(in) *f* *m* handlarz (-larka) jaj; ~kuchen *m* grzybek; ~legen *n* ②1 znoszenie jaj; ~speiße / jajecznicą; ~stodt *m* jajnik; ~tanj *m* taniec między jajami (ost fig.).

Ei'fer (ai'fer) *m* ②1 (o. pl.) gorliwość *f*, zapal; (Ei'fer) żarliwość *f*.

Ei'ferer (er) *m* ②1 człowiek gorliwy ob. żarliwy; (Ei'ferer) fanatyk.

ei'fern (-n) ③b unosić [uniesić] się; powstawać [-wstać] (gegen acc. przeciw dat.).

Ei'fer...: ~sucht *f* zazdrość; ~süchtig zazdrośny; ~süchtig sein ob. werden zazdraszcząć [-zdrościć] (auf i-n k-u); ~süchtige(r) *s.* zazdrośnik (-nica).

ei'lförmig (-förmig) jajowaty, mający kształt jaja.

ei'frig (ai'frig) pilny, gorliwy; (bisig) żarliwy, zapalony.

Ei'geld *n* złotko.

ei'gen (ai'gen) własny; (eigentümlich) osobliwy, szczególny; (sonderbar) dziwny; (taunisch) dziwaczny; (besonder) osobny; in der Person osobiście, sam: sich zu ~ machen = sich aneignen.

ei'gen... ost samo..., własno...; **Zeit** *f* własność: ~artig = eigentümlich; ~bündel *m* zarozumiałość *f*; ~händig (-händig) własnoręczny. **【wość.**

Ei'genheit *f* własność, właści-

ei'gen...: Liebe *f* samolubstwo *n*; Lob *n* samochwalstwo; ~

mächtig samowolny, własnowolny; ~mächtig handeln działać na własną rękę; **Qname** *m* imię *n* własne; **Qnuß** *m* ②g chęć *f* zysku, chciwość *f*; ~nützig (-nützig) chciwy, interesowny.

ei'gens (ai'gens) umyślnie.

Ei'genschaft *f* własność, właściwość, przymiot *m*: in der ~ w charakterze; ~swort *n* ②a przymiotnik *m*.

ei'gen...: **Qsinn** *m* upór; **Qsinnig** uparty.

ei'gentlich (ai'gentlich) właściwy, istotny, prawdziwy.

Ei'gentum *n* własność *f*; (Ermögen) majątek *m*.

Ei'gentümer (-tümer) *m* ②1, ~in (-in) *f* ③c właściciel(ka).

ei'gentümlich (-tümlich) osobliwy, szczególny (sonderbar) niezwykły, azywny; **Qkeit** *f* osobliwość, właściwość.

Ei'genwille *m* = Eigensinn.

ei'gen (ai'gen) ③c: sich ~nadać [-dać] się (zu dat. do gen.).

Ei'l... (ai'l...) pospieszny.

Ei'land (ai'lant) *n* ②g wyspa *f*.

Ei'lbote *m* goniec, kurjer.

Ei'le (ai'le) *f* ③b pospiech *m*; in der ~ in (aller) ~ w pospiechu, na przęde, spiesznie; es hat seine ~ to nie jest pilne.

ei'len (ai'len) ③a (fu u. h.) [po-]spieszyć; die Sache eilt sehr sprawa jest bardzo pilna; ~ds (-enc) spiesznie.

Ei'l...: **Qfertigkeit** spieszny; ~fertigkeit *f* pospiech *m*; ~gut *n* posyłka *f* pospieszna.

ei'lig (ai'lig) spieszny; *adv.* = ~st jak najszybciej; *f.* Eile.

Ei'l...: ~marsch *m* pospieszny pochód, marsz forsonny; ~schritt *m* krok szybki, ob. przyspieszony; ~zug ③ *m* pociąg pospieszny.

El'mer (a1'm^{er}) *m* ②] wiadro *n*;
(Kübel) ceber; *dim.* wiaderkon;
Zweifel wiadrami. na wiadra.
ein (ain) 1. *Zeitwort*: (*abs.* ~'er,
~'e, ~'[e]s) jeden, jedna, jedno;
~ für allemal raz na zawsze;
daß ~e wie daß andere i jedno
i drugie (*vgl.* ander); von
einer Größe jednkiej (*ob.*
równiej) wielkości; *vgl.* einß.
2. *art.* steht im *Polnischen*. 3. *pron.*
(jemand) pewien, pewna, pewne.
4. = *hincin*; *f. a. auß.*
ei'n... (a1'n...) (= *hincin*) w...;
[ein 1] jedno...
El'nakter (-ükt^{er}) *m* ②] jedno-
aktówka *f*; **ei'naktig** (~i^{ch})
jednoaktowy. [nie.]
einla'nder nawzajem, wzajem-
ei'narbeiten: *sich* ~ in (*acc.*)
wrabiać [wrobić] (*ob.* wkładać
[włożyć] *ob.* wprawiać [-wić]
się) w (*acc.*). [ramienny.]
ei'narmig (-ärm^{ig}) jedno-
ei'nläschern (-sch^{ern}) ②] b [s]pa-
lic, ubracać [obrócić] w popiół.
ei'nlatmen wdychiwac
ei'nlaugig (-ig^{ig}) jednooki.
El'nband *m* ②] d oprawa *f*; ~
decke *f* okładka.
El'nbaum *m* czółno *n*.
ei'nbändig (-bänd^{ig}) jedno-
tomowy.
ei'nbegreifen włączać [-czyć]
w (*acc.*); mit (e)inbegriffen
włączny, *adv.* -nie.
ei'nbekommend stawać [-stać].
ei'nberufen powoływać [-iać];
X powołać pod broń.
El'nberufung *f* powołanie *n*
(X pod broń): ~s... powołujący.
ei'nbeziehen włączać [-czyć].
ei'nbiegen wginać [wgiąć].
ei'nbilden: *sich* ~ wmawiać
[wmówić] sobie, uroić [wou.]
sobie; *sich* viel ~ auf (*acc.*) być
zarozumiałym na (*acc.*); *vgl.*
eingebildet.

El'n|bildung *f* urojenie *n*, zaro-
zumiałość, wyobrazenie *n. a.*
= Dünfel: ~skraft *f* wyo-
braźnia, fantazja.
ei'n|binden zawiązywać [-zac]
(in *acc.* w *acc.*); Buch: oprawiać
[-wić].
ei'n|blasen wdmuchnąć [-chać];
fig. j-m et. ~ szepać k-u co do
ucha.
El'n|bläser *m* *fig.* podżegacz.
ei'n|bleuen wbić [wbić] w pa-
mięć.
El'n|blick *m* wgląd (in *acc.*
w *acc.*); ~ gewinnen in (*acc.*)
wglądać [-dnąć] w (*acc.*).
ei'n|brechen 1. *v/t.* [z]burzyć.
2. *v/i.* zapadać [-paść] się, za-
lamywać [-mać] się; Gebäude:
= einstürzen; Diebe: wlamywać
[-mać] się; die Nacht bricht ein
noc zapada. [wlamywacz.]
El'n|brecher (-br^{er}) *m* ②] **ei'n|brennen** wypalać [-lić];
Kocht.: zasmażać [-żyć].
ei'n|bringen (ju fuß) wnosić
[wnieść], wprowadzać [-dzić];
(ju Wagen) wwozić [wwieźć];
Getreide *usw.*: = einerten;
Rugel, Getb: przynosić [-nieść];
Antrag: wnosić [wnieść]; daß
bringt nichts ein to nic nie po-
placa.
ei'n|brocken [po]drobić, [na-]
kruszyć; *fig.* *sich* et. ~ nawarzyć
[wou.] sobie piwa.
El'n|bruch *m* (e-s Gebäudes *usw.*)
= Einsturz: (gewaltfamer) wla-
manie *n* się; (der Nacht) na-
dejscie *n*, zapadnięcie *n*; ~s-
diebstahl *m* kradzież *f* z wla-
maniem się; ~s|versicherung *f*
zabezpieczenie *n* od włama-
nia. [zatoka.]
El'n|bucht(ung) *f* zagłębienie *n*,
ei'n|bürgern (-bürg^{ern}) ②] b
nadawać [-dać] obywatelstwo
(*dat.*); *sich* ~ przyjmować [-jać]

obywatelstwo; *fig.* przyjmować [-jać] się. **Ubytek** *m.*

Einbuße *f* strata, szkoda, **Einbüßen** [*z*]gubić, [*u*]tracić.

Einbüßen [*z*]gubić, [*u*]tracić.

Einbüßen, **Einbüßen** (-dāč^{en})
 ⑩a opatrywać [-trzyć] groblą.
 [*z*]tamować. **znaczący.**

Einbüßen (-dōlt[č]) jedno-

Einbüßen: się ~ wciskać
 [-snać] się, wdzierać [wdrzeć]
 się (in *acc.* w *acc.*).

Einbüßen *F* wyuczać [-czyć],
 [*wy*]ćwiczyć.

Einbüßen (*fn*) wciskać [-snać]
 się, wdzierać [wdrzeć] się:
 (in fremdes Land) wtargnąć [wō.]:
 (in ein Haus) = einbrechen: ~ auf
 (*acc.*) nastawać na (*acc.*).

Einbüßenlich przenikliwy, do-
 bitny, usilny. **g¹** intruz.

Einbüßenling (-driŋk[ŋ]) *m*

Einbüßen *m* ②d wyciśnięcie *n*,
 wycisk; *fig.* wrażenie *n*; **Es-**
voll pełen wrażeń, efektowny.

Einbüßen wciskać [-snać],
 wtlaczać [wtłoczyć]: (zerbrüden)
 zgniatać [zgnieść]; *fig.* = ein-

Einbüßen (ā'n^o) *f.* ein. **Prägen.**

Einbüßen (-ŋ^{en}) ⑩a scieśnić
 [-nić], zmniejszać [-szyć]; *f.*
 beschränken. **Jednostka** *f.*

Einbüßen (ā'n^or) *m* ②l jedyńka *f.*

Einbüßen (ā'n^orlāt) 1. indet.
 jednaki, jednakowy; baß ist
 mir ~ to mi obojętne. 2. **g¹**
 (*o. pl.*) jedno i to samo.

Einbüßen zbierać [zebrać]
 z pola, zwozić [zwieźć] z pola.

Einbüßen (-zāt) z jednej strony.

Einbüßen pojedynczy; *fig.* prosty,
 skromny; (Zaß) niezłożony:
 ~er Mensch człowiek skromny
 ob. szczerzy ob. otwarty; ~e Sache
 rzecz prosta ob. jasna; **Recht** *f*
 prostota, skromność.

Einbüßen (-fēd^{en}) ⑩f nawle-
 kać [-wlec]; *fig.* (anft sten) [na-]
 robić; (anzetteln) [*u*]knuć.

Einbüßen 1. *v/t.* wwozić
 [wwieźć]; **Weg**: zaprawiać

[-wić] do pociągu; **Weg**:
 ujeżdżać [-jeździć] drogę, ubi-
 jać [ubić] drogę. 2. *v/i.* (*fn*)
 wjeżdżać [wjechać] dokąd; (in
 e-n Schacht) spuszczać [spuścić]
 się do kopalni. **m.**

Einbüßen *f* wjazd *m*; **Weg** zjazd

Einbüßen *m* = Einfall; (feind-
 licher) ~ wtargnięcie *n*, napad,
 najazd; *fig.* pomysł, myśl *f*, kon-
 cept: an den ~ kommen wpadać
 [wpaść] na pomysł.

Einbüßen (*fn*) (einbringen) wpa-
 dać [wpaść], wtargnąć [wō.];
 (s. -fallen) = einstürzen; (am Bör-
 ser) = abmagern; (Gedanken usw.):
 wpadać [wpaść] na myśl, przy-
 chodzić [przyjść] do głowy: es
 fiel ihm ein wpadło mu na myśl,
 przyszło mu do głowy.

Einbüßen (-fält) *f* ③b (*o. pl.*) pro-
 stota, naiwność, głupota; in
 der ~ z głupoty.

Einbüßen (-fält[č]) (in gutem
 Sinne) prosty, szczerzy, do-
 broduszy; (in schlechtem Sinne)
 głupi, ograniczony: gar bumm;
Recht *f* prostota; głupota.

Einbüßen |pinfel *m* głupiec,
 dureń. **U.** **U.**

Einbüßen [s]chwytac, pojmac

Einbüßen jednobarwny.

Einbüßen Steib usw.: obszywać
 [-szyć]; Edelsteine usw.: oprawiać
 [-wić]; Bier usw.: wlewać [wlać]
 w beczki. **Su.** obszywka *f*;
 oprawa *f*.

Einbüßen (e)rtig (-fēnst^or[č])
 o jednym oknie.

Einbüßen (-fēt^{en}) ⑩c napu-
 szczać [-puścić] tłuszczem.

Einbüßen: się ~ stawiać [-wić]
 się, [*z*]jawić się (bet *dat.* u *gen.*).

Einbüßen wplatać [wpleść].

Einbüßen wlać [wō.], wszy-
 wać [wszyć].

ei'n|fließen (fn) wpływać, wpa-
dać; *fig.* et. ~ lassen napomy-
kać [-pomknąć].

ei'n|flößen wlewać [wlać]; *fig.*
j-m et. ~ wpajać [wpoić] k-u
co, natchnąć [boń.] k-o czem.

ei'n|fluß *m* (Wündung) ujście *n*;
fig. wpływ; ~ haben mieć (ob.
wywierać [-wrzeć]) wpływ (auf
acc. na *acc.*); **Reich** wpływowy.

ei'n|flüstern podszeptywać
[-tać]; *vgl.* eintreden.

ei'n|fordern dopominać się,
[za]żądać (*gen.*). *Su.* dopomi-
nanie *n* się, żądanie *n*.

ei'n|förmig (-förmīċh) jedno-
stajny, monotony; **Reiċ** /
jednostajność, monotoność.

ei'n|friedigen (-frīdīg'en) ① a
ogradzać [ogrodzić]. *Su.* ogro-
dzenie *n*. **[-znąć].**

ei'n|frieren (fn) zamarzać

ei'n|fügen wprawiać [-wić],
włączać [-czyć]; *vgl.* einschalten.

ei'n|fuhr (-fūr) *f* ③ b dowóz *m*,
dowozenie *n*; **Import** *m*, im-
portowanie *n*; ~... dowozowy.

ei'n|führen et.: dowozić[-wieźć];
Import importować; j-n: wpro-
wadzać[-dzić], przedstawiać[-wić]
(bei *dat.* u *gen.*): Ordnung *ustw.*:
zaprowadzać[-dzić]; eingeführt
przywieziony, wprowadzony.
Su. wprowadzenie *n*; zapro-
wadzenie *n*.

ei'n|fuhr|verbot *n* zakaz *m*
przywozu.

ei'n|füllen napelniać [-nić].

ei'n|gabe *f* (einer Bittschrift *ustw.*)
podanie *n*; (Gesuch) prośba.

ei'n|gang *m* wchód, wejście *n*;
(von Briefen *ustw.*) nadejście *n*,
wpływ; (e-r Rede *ustw.*) = An-
fang, Einleitung; im ~ (e) = ein-
gangß: nach ~ der Bestellung po
nadejściu; ~ finden znajdując
[znaleźć] (ob. mieć) przystęp.

ei'n|gangs (-gāngs) na wstępie,

u wstępu; ~ erwähnt wyżej
wspomniany.

ei'n|gangs... wchodowy.

ei'n|geben Arznei: podawać
[-dać]; (Gesuch) = einreichen;
fig. j-nt et. ~ natchnąć [boń.] k-o
czem.

ei'n|gebildet urojony, przy-
widziany; *a.* = dünnelhaft.

ei'n|geboren urodzony w ja-
kimś kraju; (einsig geboren)
jednorodzony, jedyny; **Le(r)** *m*
krajowiec, tubylec.

ei'n|gebung *f* poddawanie *n*;
fig. natchnienie *n*, podszept *m*.

ei'n|gedenk: ~ sein (*gen.*) pa-
miętać (o *loc.*). **[miętały.]**

ei'n|gesteift (-geſtaīst) zapa-

ei'n|geh(e)n *l.v/t.* (h., fn) **Uſte** *ustw.*:
wstępować [wstąpić] w (*acc.*):

eine Wette ~ przystawać [-stać]
na zakład, zakładać [założyć]
się: einen Vertrag ~ zawierać
[-wrzeć] umowę. **2. v/i.** (fn)
Brieſe: nadchodzić [nadejść],
przychodzić [przyjść]; (aufhö-
ren) przestawać [-stać] istnieć
upadać [upaść]; ~ lassen zarzu-
cać [-cić]; (im Gespräch) ~ auf
(*acc.*) mówić dalej o (*loc.*): (über-
eintommen) [z]godzić się na
(*acc.*); ~d dokładny, szcze-
gółowy. **[torowy.]**

ei'n|geleiſig (geleīzīċh) jedno-

ei'n|gemachte(s) (-gemāċht[e]s)
n ① (Zleiſch) potrawka *f*;
(Obst) konfitury *f/pl.*

ei'n|genommen (-genōm'en) za-
jęty; *fig.* uprzedzony; przy-
wiązany (für *acc.* do *gen.*):
von sich ~ zarozumiały; **Reiċ** *f*
uprzedzenie *n* (gegen *acc.* prze-
ciw *dat.*); przywiązanie *n* (für
acc. do *gen.*). **[nadeſtane.]**

ei'n|geſandt (-geezānt) *n* ② *g/*

ei'n|geſchränkt (-geſzrēngkt)
ograniczony; **Reiċ** *f* ogra-
niczoność.

ei'n|gesessen (-g^ez^es^en) osiadły, mający stały pobyt.

Ei'n|geständnis *n* wyznanie, przyznanie się.

ei'n|gesteh(e)n wyznawać [wyznać]; przyznawać [-znać] się do (*gen*).

Ei'n|geweide (-g^ewäid^e) *n* ②] wnętrzości *f/pl.*, trzewy *m/pl.*

ei'n|gawurzel (-g^ewür^eel) zakorzeniony, zasterzały.

ei'n|gezogen (-g^ez^eg^en) odosobniony, samotny, cichy; ~er Wenig odłudek *m*; ~heit *f* życie *n* samotne ob. ciche.

ei'n|giefen nalewać [-lać].

ei'n|graben zakopywać [-pać]; (grabieren) wryć [bość.]; jid ~ x okopywać [-pać] się, oszańcować [bość.] się; *fig.* = jid einprägen.

ei'n|greifen Bahnräder *ustw.*: zachodzić, zaczepiać [-pić]. chwytac [chwycić]; (fördernd ob. wirksam) ~ wtrącać [-cić] się, [za]interwenjować (bei *dat.* u *gen.*): in j-ß Rechte ~ naruszać [-szyć] czyjeś prawa; ~d dobitny, dosadny.

Ei'n|griff *m* naruszenie *n*, natarcie *n*, zamach (in *acc.* na *acc.*); ~ zabieg.

ei'n|haken zahaczać [-czyć]; Tür *ustw.*: zamykać [-mknąć] na rygiel.

Ei'n|halt *m* zatamowanie *n*, wstrzymanie *n*; einer Sache ~ tun kłaść [położyć] tamę (*dat.*), wstrzymywać [-mać] (*acc.*).

ei'n|halten 1. *v/t.* = an-, aufhalten; (beobachten) trzymać się (*gen.*), zachowywać [-ować]. 2. *v/i.* wstrzymywać [-mać] się, zatrzymywać [-mać] się; halt ein! stój, wstrzymaj się!; (ich weige!) zamilknij!

ei'n|handeln nabywać [-być].

ei'n|händig (-h^endig) jedno-ręki, na jedną rękę.

ei'n|händigen (-dⁱg^en) ①a wręczać [-czyć], doręczać [-czyć].

ei'n|hängen zawieszać [-sić].

ei'n|hauchen wdmuchiwać [-chać]; *fig.* natchnąć [bość.].

ei'n|hanen 1. *v/t.* wyrębywać [-bać]; Zeichen *ustw.*: wybijać [-bić]. 2. *v/i.* uderzać [-rzyć]

(auf den Feind na *acc.*); auf Pferde *ustw.* ~ ciąć (*acc.*): F tüchtig (ob. wader) ~ smacznie zajadać.

ei'n|heben sciągać [-gnać].

ei'n|heften wszywać [wszyć], wkładać [włożyć].

ei'n|hegen zagradzać [-grodzić].

ei'n|heimisch swojski, rodzimy, krajowy; ~ machen (werden) oswajać [oswoić] (się) z (*instr.*); ~er *m* tutejszy.

ei'n|heimen (-haim^en) ①e zabierać [-brać].

ei'n|heiraten wchodzić [wejść] przez małżeństwo. [jedność.]

Ei'n|heit *f* Arith. jednostka; *fig.* ei'n|heitlich jednolity; ~keit *f* jednolitość. [lita.]

Ei'n|heitspreis *m* cena [jedno-]

ei'n|heizen zapalać [-lić]; *fig.* dopiekać [-piec].

ei'n|heilig (-h^eilig) zgodny, jednomyślny; ~keit *f* jednomyślność.

ein|he'r...: ~fahren, ~geh(e)n, ~schreiten, ~stolzieren, ~ziehen = fahren *ustw.*

ei'n|holen (erreichen) dopędzać [-dzić], doganiać [-gonić]; Versäumtes *ustw.*: powetować [bość.],

nagradzać [-grodzić]; Genehmigung: [po]starać się o (*acc.*);

Erkundigung: dowiadywać się.

Ei'n|horn *n* jednorozec *m*.

Ei'n|hüfer (-h^üfer) *m* ②] zwierzę *n* jednokopytne.

ei'n|hüllen osłaniać [osłonić], owijać [owinać].

- ei'nig** (ai'n[ī]ch) (übereinstimmend) zgodny; (einzig) jedyny; mit j-m ~ werden über (acc.) [po]godzić się z kim o (acc.).
- ei'nige** (~g^o) kilka; ~mal kilka razy.
- ei'nigen** (~g^{en}) ⑤a [po]godzić; sich mit j-m ~ über (acc.) [po]godzić się z kim o (acc.).
- einiger|ma'ßen** (ai'nig^oamā's^{en}) poniekąd, trochę.
- ei'niges** (ai'nig^{es}) nieco, trochę.
- Ei'nigkeit** (ai'nigk^{ait}) *f* ③b jedność; a. = Eintracht.
- Ei'nigung** *f* połączenie *n*, zjednoczenie *n*; (Einvernehmen) ugoda, pojednanie *n*.
- ei'n|impfen** zaszczepiać [-pić].
- ei'n|jagen**: j-m *J*urcht (ob. Angst) ~ napędzać [-dzić] k-u strachu.
- ei'n|jährig** jednoroczny; ②[-Fret-willig(e)r] *m* ⑦d jednoroczny ochotnik.
- ei'n|kapseln** (-kaps^{eln}) ⑤f (sich) zasklepić [-pić] (się).
- ei'n|kassieren** sciągać [-gnać] (do kasy); *S*chutben: [za]inkasować.
- Ei'n|kauf** *m* kupno *n*, zakupno *n*.
- ei'n|kaufen** zakupywać [-pić].
- Ei'n|käufer** (tn) *f* *m* kupujący (-ca).
- Ei'n|kaufs...** oft kupna.
- Ei'n|kehr** (-kēr) *f* ③b zajazd *m*; (*Gasthaus*) popas *m*, zajazd *m*; *fig.* wejście *n* w siebie; ~ halten = ei'n|kehren zajeżdżać [-jechać] (bei *dat.* do *gen.*): in sich ~ halten wchodzić [wejść] w siebie. [uwięzić] [boń.].
- ei'n|kern** (-kēr^{ern}) ⑤b
- ei'n|klagbar** zaskarżalny.
- ei'n|klagen** zaskarżać [-żyć].
- ei'n|klammern** umieszcząć [umieścić] w nawiasie; *fig.* tamykać [-mknąć].
- Ei'n|klang** *m* *♯* zgodność *f* dźwięku, harmonja *f*; *fig.*
- zgoda *f*, harmonja *f*; in ~ bringen [po]godzić.
- ei'n|kleben** wklejać [wkleić].
- ei'n|kleiden** ubierać [ubrać]; als *W*ünd (ob. *Nonne*) ~ oblekać [oblec] w szaty zakonne; *fig.* f-e Gedanken in Worte ~ (przy-)oblekać [oblec] w wyrazy. *Su.* ubranie *n*; przyobleczenie *n*; *Ret.* obłóczyny *f/pl.*
- ei'n|klemmen** przyskrzynać [-nić]; *fig.* wprawiać [-wić] w nieprzyjemne położenie.
- ei'n|knicken** (su) zginać [zgiąć] (się). [wać [-tować] (się).]
- ei'n|kochen** (su) wy-, za-gotowy-*ś*
- ei'n|kommen** 1. *v/i.* = hereinkommen; *W*aren, *B*riefe *n*st.: wpływać [wplynąć]; *S*chriftlich ~ podawać [-dać] (prośbę), wnosić [wnieść] (podanie); wieviel kommt ein (ist eingekommen)? ile wpływa (wplynęło)? 2. ② *n* ②l dochód *m*.
- ei'n|krahen** wdrapywać [-pać].
- ei'n|kreisen** otaczać [otoczyć].
- Ei'n|künfte** (-kūnt^e) *f/pl.* ②f dochody *m/pl.*
- ei'n|laden** et.: [na]ładować; j-n: zapraszać [-prosić] (zu *dat.* na *acc.*, zu sich do siebie, zu *T*ische na obiad); ~d zapraszający; (anziehend) ujmujący, przyjemny; (verloftend) wabiący.
- Ei'n|laduug** *f* zaproszenie *n*; ~s... zapraszający.
- Ei'n|lage** *f* wkładka; (*S*piel) = Einfaß.
- ei'n|lagern** składać [złożyć].
- Ei'n|laß** (-lās) *m* ②d¹ wpuszczenie *n*, wstęp; j-m ~ gewähren = einlassen; ~ wstępu.
- ei'n|lassen** wpuszczać [wpuścić]; sich ~ in ob. auf (acc.) wdawać [wdać] się w (acc.); sich mit j-m ~ wdawać [wdać] się z kim. [*S*chaften, *A*ften) poczta *f.*]
- Ei'n|lauf** *m* przybycie *n*; (*B*rief-)

ei'n|laufen (fu) Schiff: zawijać [zawinać]; Briefe usw.: = ein-gehen; Stoff: [s]kureczyć się, zbiegać [zbiec] się.

ei'n|läuten [za]dzwonić na (acc.).

ei'n|leben: się ~ żyć [boł.] się, przyzwyczajając [-czaić] się.

ei'n|legen wkładać [włożyć]; Kochl. = einmachen, einfallen: Ehre usw.: [z]jednać sobie; Protest usw.: zakładać [założyć]; für j-n ein gutes Wort (ob. eine Fürbitte) ~ wstawiać [-wić] się za kim; eingelegt (Arbeit) wykładany.

ei'n|leger (-lęger) m (2), ~in (~in) f (3)c wkładający (-ca); Typ. nakładacz(ka).

ei'n|leiten rozpoczynać [-cząć], zagajać [-gaić]; ~D wstępny, przygotowawczy. *Su.* rozpoczęcie n, wstęp m.

ei'n|lenken skierowywać [-ować]; flg. wracać [wrócić] do właściwego przedmiotu; a. = nachgeben.

ei'n|leuchten być jasnym (ob. łatwym) do pojęcia; ~D jasny, zrozumiały.

ei'n|liefern dostawiać [-wić], przystawiać [-wić]. [ny.]

ei'n|liegend załączony, dołączony

ei'n|lösen zakupywać [-pić], wykupywać [-pić]; Wechsel: [za]placić; sein Wort ~ dotrzymać [-mać] słowa.

ei'n|löten wlotowywać [-ować].

ei'n|lullen usypiać [uspić], ululać [boł.].

ei'n|machen Gurken usw.: [za-]marynować, [za]kisić; Früchte: [u]smażyć.

ei'n|mal 1. (-) raz, jeden raz: auf ~ naraz; ~ zwei ist zwei jeden raz dwa jest dwa. 2. (-) pewnego razu, kiedyś, niegdys; nicht ~ nawet nie; endlich ~ wreszcie, nareszcie; sagen Sie

~! powiedzno pan!; es ist ~ nicht anders już to się zmienić nie da. [f mnożenia.]

Ein|mal|ei'ns n inbest. tabliczka] **ei'n|malig** (-mälig) jednorazowy, jednokrotny

ei'n|marsch m wejście n; Zieren (fu) wkraczać [wkroczyć], wmaszerować [boł.].

ei'n|master ↓ (-mäster) m (2) jednomasztowiec. [[-ować].]

ei'n|mauern zamurowywać

ei'n|mengen, -mischen (się) [w]mieszać (się) (in acc. do gen.).

ei'n|nieten (się) najmować [-jać] pomieszkanie (sobie).

ei'n|münden wpadać, uchodzić.

Su. ujście n (rzeki).

ei'n|mütig (-mütig) jednomyślny, zgodny; *Zkeit* f jednomyślność, zgodność.

ei'n|nähren wszywać [wszyć].

ei'n|nahme (-nāme) f (3)b dochód m, przychód m; (einer Kofette) zbieranie n; (e-s Drees) wzięcie n, zdobycie n.

ei'n|nehmbar do zdobycia.

ei'n|nehmen Getb: pobierać [-brać]; Arznei: zażywać [-yć]; Steuern: ściagać [-gnać]; Ort: zajmować [-jać], zdobywać [-yć]; flg. j-n für sich ~ ujmować [ująć] k-o sobie; ~D ujmujący, pociągający.

ei'n|nehmer m poborca.

ei'n|nicken zdrzemnąć [boł.] się.

ei'n|nisten: się ~ [za]gnieździć się.

ei'n|öde f pustynia, samotność.

ei'n|ordnen [u]porządkować.

ei'n|ölen napuszczać [-puścić] oliwą.

ei'n|packen [za]pakować; (st. binden) zawiązywać [-zać]. *Su.* zapakowanie n, opakowanie n; *st* zawinięcie n. [wać].]

ei'n|passen dostosowywać [-so-]

ei'n|pauken F wbijać [wbic] palką do głowy.

ei'n|pfarren (-pf̃r̃n) ⑤a wcie-
lać [-lic] do parafji.

ei'n|pfeffern [po]pieprzyć.

ei'n|pferschen wtlaczać [wtło-
czyć] na ciasnym obszarze;
fig. = einengen.

ei'n|pflanzen zasadzać [-dzić].

ei'n|pfropfen zaszczepiać [-pic].

ei'n|pfündig jednofuntowy.

ei'n|pökeln [na]solic.

ei'n|prägen Bisd *ufo.*: wybijać
[-bic], wyciskać [-snać]; *fig.*
(sich) wbijać [wbic], wpajac
[wpoic] (sobie) (dem Gedächtnis
w pamięć).

ei'n|pressen = eindrücken.

ei'n|prügeln wbijać [wbic]
w pamięć. [rzać [-rzyć] się.]

ei'n|puppen (sich) ~ zapoczwa-

ei'n|quartieren (-kw̃rt̃r̃n)
⑤g [za]kwaterować; (mehrere)
rozmieszczać [-ścić] po kwa-
terach; einquartiert sein stać
kwaterą.

Ei'n|quartierung *f* kwaterunek
m; ~s... kwaterunkowy.

ei'n|rahmen oprowiać [-wic]
w ramy.

ei'n|rammen wbijać [wbic].

ei'n|rändern nakadzić, okop-
cić [beide *boff.*].

ei'n|räumen Möbel *ufo.*: umie-
szczać [-ścić]; (gewähren) udzie-
lać [-lic] (*gen.*), pozwalać
[pozwolic] na (*acc.*), przyzwalać
[-zwolic] na (*acc.*); Vorrang *ufo.*:
ustępować [ustapic]; ein Recht
~ przyznawać [-znać] prawo.

ei'n|rechnen (mit ~) wliczać
[-czyć]; (nicht) mit eingerech-
net włącznie (wylacznie).

Ei'n|rede *f* sprzeciw *m*, zarzut *m*.

ei'n|reden wmawiać [wmowic];
v/n. ~ in (*acc.*) [w]mieszać,
wtrącać [-cić] się do (*gen.*); (wider-
sprechen) sprzeciwiać [-wic] się.

ei'n|regnen zaciekać [-ciec].

ei'n|reiben wcierać [wetrzec],
nacierac [natrzec].

ei'n|reichen podawać [-dac],
wręcać [-czyć] (bei Gericht
eine Klage skargę do sądu);
Gesuch: wnosić [wniesic]; Bech-
sel: przedkładać [przedlozyc].

ei'n|reihen umieszczać [-ścić]
w rzędzie; *fig.* zaliczać [-czyć].

ei'n|reihig (-raih) o jednym
rzędzie, jednorzędowy.

ei'n|reizen 1. *v/t.* Papier *ufo.*:
naddzierac [nadedrzec]; Loch:
przedzierac [-drzec]; Haas:
[z]burzyc. 2. *v/i.* (sich) naddzie-
rac [nadedrzec] się; *fig.* Miß-
bräuche *ufo.*: wkradac [wkrasc]
się; (sich verbreiten) rozszerzac
[-rzyć] się, rozprzestrzeniac
[-nic] się.

ei'n|reiten ujeżdżać [-jezdziec].

ei'n|renken (-r̃nk̃n) ⑤a wpra-
wiać [-wic], wstawiac [-wic].

ei'n|rennen (w szybkim biegu)
wywalać [-lic], wysadzac
[-dzić].

ei'n|richten urzadzac [-dziec];
(für bjd. Zweck) zastosowywac
[-owac]. *Su.* urządzenie *n*;
fig. auch organizacja *f*.

ei'n|rosten [za]rdzewiec.

ei'n|rücken 1. *v/t.* wsunac [wsu-
nac]; Insetat *ufo.*: umieszczac
[umiescic] (in *acc.* w *loc.*). 2. *v/i.*
(sich) wkraczac [wkroczyc],
wchodzic [wejsc].

ei'n|rühren zarabiać [-robic],
[wymieszac].

eins (ains) [f. ein] 1. jedno;
beim Bisten: raz; (ein u. dasfelbe)
jedno i to samo; es (od. die
lhr) ist ~ pierwsza godzina;
halb ~ pół do pierwszej; wir
sind ~ zgadzamy się; ~ werden
[po]godzic się; ~ geben ob. ver-
setzen (*dat.*) uderzyc [boff.] (*acc.*):
~ trinken wypijac [-pic] kieli-

szek. in einem fort ciągle, ustawicznie. 2. 2f(3)b jedynka.

ei'n|facken wysypywać [-pać] do worka; **Geib:** wsadzać [-dzić] do kieszeni.

ei'n|falzen [na]solić.

ei'n|sam samotny; **~c** Gegenb ustroń *f*, zacisze *n*; **~keit** *f* samotność.

ei'n|sammeln zbierać [zebrać].

ei'n|saß *m* (am Steib) wstawka *f*; **~piel:** stawka *f*; **~...** wkładkowy.

ei'n|säuern [na-, za]kwasić.

ei'n|sangen ssać [wessać].

ei'n|schalten wtrącać [-cić], wsadzać [-dzić]; **~** włączać [-czyć]: eingeschaltet wtrącony.

ei'n|schärfen zalecać [-cić], nakazywać [zać].

ei'n|scharren [za]grzebać, zakopywać [-pać].

ei'n|schätzen [o]szacować.

ei'n|schenken nalewać [-lać]; *fig.* reinen Wein **~** mówić [powiedzieć] całą prawdę.

ei'n|schicken posyłać [-słać], przesyłać [-słać].

ei'n|schieben wsuwać [wsunąć].

ei'n|schießen Mauer: [z]burzyć strzałami; **~** Fäden: nawlekać [-wlec]; Waffe: [wy]próbować, zaprawiać [-wić] do strzelania.

ei'n|schiffen wkładać [włożyć] na okręt; Personen: wsadzać [-dzić] na okręt: sich **~** wsiadać [wsiąść] na okręt.

ei'n|schlafen (su) zasypiać [-snać]; der Fuß ist mir eingeschlafen noga mi scierpła ob. zdrętwiała.

ei'n|schläf(e)rig przeznaczony do spania dla jednej osoby.

ei'n|schlafen usypiać [uspić]; **~d** usypiający.

ei'n|schlag *m* uderzenie *n*; **~** Weberei: wątek, osnowa *f*; (am Steibern) zakładka *f*.

ei'n|schlagen 1. *v/t.* (hineinschlagen, eintreiben) wbijać [wbicić], zabijać [-bić]; Fenster usw.: wybijając [-bić]; **~** od: przebijając [-bić]; (in Papier usw.) **~** einwickeln; *fig.* e-n Weg **~** obierać [obrać] drogę. 2. *v/i.* uderzać [-rzyć]; (geingen) dobrze się udawać [udać]: schlag ein! zgódź się!; eß schlägt ein piorun uderza.

ei'n|schlägig (-szlęg) odnośny; (Belörbe) właściwy.

ei'n|schleichen: sich **~** wsuwać [wsunąć] się, wkradać [wkraść] się (bei dat. do gen.).

ei'n|schleppen zawlekać [-wlec].

ei'n|schließen zamykać [-mknąć]; Stadt usw.: otaczać [otoczyć]; *fig.* (mit) **~** włączać [-czyć].

ei'n|schließen (*gen.*) włącznie (*z instr.*).

ei'n|schlummern (su) usypiać [usnąć].

ei'n|schluß *m* załączenie *n*; mit **~** (von) = einschließl.

ei'n|schmeicheln: sich bei j-m **~** przypoehbiać [-bić] się k-u; **~d** przymilający się.

ei'n|schmelzen [s]topić (się).

ei'n|schmierern [na-, wy]smarować, nacierać [natrzeć].

ei'n|schmuggeln przemycać [-cić].

ei'n|schneiden nacinać [-ciąć], wyrzynać [-rznąć]; **~d** *fig.* rozstrzygający, stanowczy.

ei'n|schnitt *m* nacięcie *n*, wyrznięcie *n*; (Herbe) karb; (am Steib) wcięcie *n*; (im Vers) średniówka *f*.

ei'n|schnüren [za]sznurować; (zf.-ziehen) sciągać [-gnać].

ei'n|schränken ograniczać [-czyć]; sich **~**, eingeschränkt leben żyć skromnie, ograniczać [-czyć] swoje wydatki; **~d** scieśniający. *Su.* ograniczenie *n*, scieśnienie *n*.

ei'nschrauben w-, przy-śrubo-
wywać [-ować].

ei'nschreiben...: **brief** *m* list po-
lecony; **gebühr** *f* wpisowe *n*.

ei'nschreiben wpisywać [-sać],
zapisywać [-sać], wciągać
[-gnać]; einen Brief ~ lassen
polecać [-cić]; eingeschrieben!
polecony!

ei'nschreiten (*fn*) wkraczać
[wkroczyć], [w]mieszać się.

ei'nschrumpfen (*fn*) [s]kurczyć
się: *zud*: = einlaufen.

ei'nschüttern ①b [na]straszyć,
[za]trwożyć; *sid* ~ lassen dawać
[dać] się zatrwożyć.

ei'nschütten wsypywać [-pać].

ei'nssegnen et.: [po]błogosławić;
Kinder: bierzować.

ei'nsehen 1. wglądać [-dnać],
zglądać [-dnać]; (begreifen)
poznawać [-znać], pojmować
[-jać]. 2. *z n* ②l wgląd *m*,
rozumienie; ein *z* haben mieć
wzgląd, zastanawiać [-nowić].

ei'nseifen namydlać [-lić]. [*się*].

ei'nseitig jednostronny.

ei'nsenden przysyłać [-ślać].

Su. posyłka *f*.

ei'nsender (-zōnd^{er}) *m* ②l
posyłający; (bei Zeitungen) ko-
respondent.

ei'nfenken s- oder w-puszczać
[-puścić]; *Sarg*: spuszczać
[spuścić] do grobu.

ei'nsetzen 1. *v/t.* (hineinsetzen)
wsadzać [-dzić]; *Diamanten*:
wprawiać [-wić]; (einpflanzen)
zasadzać [-dzić]; *Geld*: stawiać
[postawić]; *sein Leben*: narażać
[-razić]; (in die Zeitung) umie-
szczać [umieścić] (w gazecie);
(i-n wo) osadzać [-dzić]: i-n ~
in (*acc.*) wprowadzać [-dzić]
w (*acc.*), przywracać [-wrócić]
do (*gen.*). 2. *v/i.* następować
[-stąpić]; (anfangen) zaczynać
[-cząć] się.

ei'nsehen *f* przejrzanie *n*; (Ur-
teil) rozumienie *n*, rozum *m*,
inteligencja; ~ nehmen von
(*dat.*) przeglądać [-dnać] (*acc.*);
zsboll rozumny, rozsądny,
inteligentny. [*pustelnia*].

Ein'siedelei' (-zīde'laī') *f* ③b/
ei'n'siedler (-zīdler) *m* ②l, ~in
(~in) *f* ③c pustelnik (-niczka);
zisch (~isz) pustelniczy.

ei'n'siegeln [za]pieczętować.

ei'n'sitbig (-zībīg) jednogło-
skowy; *fig.* małoomowny.

ei'n'singen [za]kolysać do snu
(nucąc); *sid* ~ rozspiewywać
[-spiewać] się.

ei'n'sinken zapadać [-paść] się;
(in *schmutz*) [u]grzęznąć.

ei'n'spannen zaprzęgać [za-
prząc]; (in den *Wahrgaben*)
naciągnąć [-gnać].

ei'n'spänner (-szpē'n^{er}) *m* ②l
jednokonny zaprząg; (*Leichter*)
jednokonka *f*.

ei'n'spännig (-nīg) jednokonny;
~ fahren [po]jechać jedno-
konką. [*Gefangene*: [u]więzić].

ei'n'sperren zamykać [-mknąć];

ei'n'sprache *f* = *Ein'spruch*.

ei'n'sprechen: *Mut* ~ dodawać
[-dać] odwagi; *Trost* ~ = trösten.

ei'n'sprengen = besprengen:
Tür: wylamywać [-mać].

ei'n'springen (*fn*) (hinein'springen)
wskakiwać [wskoczyć]; mit
Geld ~ pomagać [-móc] ma-
terjalnie; ~d (*Winkel*) wskaku-
jący. [*knąć*].

ei'n'spritzen (a. *st*) wstrzykiwać

ei'n'spruch *m* protest, zażale-
nie *n*; ~ erheben gegen (*acc.*)
zakładać [założyć] protest
przeciw (*dat.*), [za]oponować
przeciw (*dat.*). [*torowy*].

ei'n'spurig (-szpūrīg) jedno-
einst (āinst) (vormals) niegdyś,
kiedyś; (künftig) ongiś, kiedyś
w przyszłości.

ei'n|stampfen (mit den Füßen) ubijać [ubić]; (mit der Stampfe) wtlaczać [wtłoczyć]. [służby].
Ei'n|stand *m* wstąpienie *n* (do)
ei'n|stauben (fn) [za]prószyć się.
ei'n|stechen wtykać [wetknać];
 Zäher: przekłuwać [-kłuć].
ei'n|stecken (hineinstecken) wtykać [wetknać]; (in die Tasche) wkładać [włożyć]; (Schwert usw.): [s]chować, wkładać [włożyć]; (einperren) [za]aresztować; Se-leidigung: znosić [znieść] cierpliwie. [acc. za acc.].
ei'n|steh(e)n (fn) [za]ręczyć (für)
ei'n|steigen (fn) wchodzić [wejść]; (in den Wagen) wsiadać [wsiąść].
ei'n|stellen (hineinstellen) wstawiać [-wić]; Arbeiter usw.: = anstellen; (aufhören lassen) zastanawiać [-nowić], wstrzymać [-mać]; die Arbeit ~ zastawiać [-stać] pracy; sich ~ stawiać [-wić] się, [z]jawić się.
ei'n|stens (ai'nstəns) = einst.
ei'n|stigt (-stīċh) były, przeszły; (künftig) przyszły.
ei'n|stimmen przyłączać [-czyć] się do śpiewu innych; fig. zgadzać [zgodzić] się.
ei'n|stimmig (-sziċmīċh) jednogłosowy, na jeden głos; fig. jednogłosny, jednomyślny; Z-ekeit *f* zgoda, jednomyślność.
ei'n|stmalig (-māċīċh) = einstig.
ei'n|stmal (-māċls) = einst.
ei'n|stößig (-sziċkīċh) pięciopiętrowy.
ei'n|stoßen (hineinstoßen) wypychać [wepchnąć]; Fenster usw.: wybijać [-bić].
ei'n|streichen wcierać [wetrzeć]; Geb: zgartywać [zgarnać].
ei'n|streuen wsypywać [-pać].
ei'n|strömen = einfließen.
ei'n|studieren [na-, wy]uczyć się (*gen.*).

ei'n|stürmen napadać [-paść], rzucać [-cić] się (auf *acc.* na *acc.*).
Ei'n|sturz *m* zawalenie *n* się, zapadnięcie *n* się; (e-s Berges) osunięcie *n* się.
ei'n|stürzen [za]walić się, zapadać [-paść] się; Berg: osuwać [osunąć] się.
ei'n|stweil'en tymczasem.
ei'n|stweilig (-wāċīċh) tymczasowy, chwilowy, przejściowy.
ei'n|ständig jednodniowy; (24stündig) trwający dobę. [dniówka.]
Ei'n|tags|steige *f* jętką jedno-
ei'n|tauchen (verfenten) zanurzać [-rzyć]; Feder usw.: zamaczać [-moczyć]. [miana *f.*]
Ei'n|tausch *m* zamiana *f*, wy-
ei'n|tauschen mieniać [wy- (ob. za)mienić] (gegen *acc.* na *acc.*).
ei'n|stellen [po]dzielić (in *acc.* na *acc.*). *Su.* podział *m*, rozdział *m*.
ei'n|tönig (-tōnīċh) jednostajny, monotony; Z-ekeit *f* jednostajność, monotoność.
Ei'n|tracht *f* zgoda, jednomyślność, jedność. [mysłny.]
ei'n|trächtig zgodny, jedno-
Ei'n|trag (-trāċk) *m* (2) *d* (Schaden) ubytek, uszczerbek.
ei'n|tragen (einschreiben) wciągać [-gnać], zapisywać [-sać]; Rußen usw.: przynosić [-nieść]. *Su.* wniesienie *n*, wciągnięcie *n*, wpisanie *n*.
ei'n|träglich (-trāċkīċh) intratny, korzystny, zyskowy. [lic.]
ei'n|träufeln zakraplać [zakrop-]
ei'n|treffen (fn) przybywać [-być]; (in Erfüllung gehen) sprawdzać [-dzić] się, ziszczać [ziścić] się.
ei'n|treiben (hineintreiben) wpuścić [-dzić], zaganiać [-gonić]; Räpel usw.: = einschlagen; Schuhen usw.: sciągać [-gnać], [wy]egzekwować.

- ei'n|treten** I. *v/i.* (in) (hinein-treten) wchodzić [wejść], wstępować [wstąpić]; (sich ereignen) wydarzać [-rzyć] się; *fig.* ~ in (*acc.*) wstępować [wstąpić] w (*acc.*) ob. do (*gen.*); ~ für (*acc.*) ujmować [ująć] się za (*instr.*); es faun der Fall ~, daß może zdarzyć się, że. 2. *v/t.* wdeptywać [-tać], przydeptywać [-tać].
- ei'n|trichtern** (-trīcht^{er}n) ⑩ *b fig.* wbijać [wbicić] do głowy.
- Ein|tritt** *m* wchód, wstąpienie *n*, wejście *n*; ~s... wchodowy, wstępu, za wstęp; ~s|geld *n* opłata *f* za wstęp; ~s|karte *f* bilet *m* wstępu.
- ei'n|trocknen** usychać [uschnąć].
- ei'n|üben** [wy]ćwiczyć; sich ~ wprawiać [-wić] się.
- ei'n|verleiben** (-fērlaib^{en}) ⑩ *a (dat.)* wcielać [-lić], włączać [-czyć] (do *gen.*).
- Ein|vernehmen** *n* ② = Einverständnis.
- ei'n|verstanden** (-fērsztänd^{en}): ~ sein [z]godzić się (mit einer Meinung *z instr.*, mit einem Vorschlag *na acc.*); ~! zgoda!
- Ein|verständnis** *n* zgoda *f*; im ~ w porozumieniu.
- ei'n|wachsen** wrastać [wrósć].
- Ein|wand** *m* ② *d* zarzut.
- Ein|wand(er)er** *m* przybysz, immigrant.
- ei'n|wandern** przywędrować [boń.], przybywać [-być]. *Su.* przychodźstwo *n*, imigracja *f*.
- ei'n|wand|frei** wolny od zarzutu, bez zarzutu.
- ei'n|wärts** (-wērc) ku wewnętrznej stronie, ku środkowi.
- ei'n|wässern** namaczać [-mo-czyć].
- ei'n|wechseln** zmieniać [-nić], wymieniać [-nić]. *Su.* zmiana *f*, wymiana *f*. [czyć].
- ei'n|weichen** namaczać [-mo-]
- ei'n|weihen** poświęcać [-cić]; wyswięcać [-cić] (zum Priester na księdza); ~ in (*acc.*) wtajemniczać [-czyć] w (*acc.*).
- ei'n|wenden** zarzucać [-cić]; ich habe nichts (dagegen) einzuwenden nie mam nic przeciw temu. *Su.* zarzut *m*.
- ei'n|werfen** Fenster usw.: wybijac [-bić]. [owijać [owinać].]
- ei'n|wickeln** zawijać [-winać].
- ei'n|wiegen** [u-, za]kołysać.
- ei'n|willigen** (-wīllīg^{en}) ⑩ *a [z]godzić się, przystawać [-stać] (in acc. na acc.)*.
- ei'n|wirken** [po]działać, wpływać [wpłynąć]. *Su.* wpływ *m*, działanie *n*. [dniowy.]
- ei'n|wöchentlich** jednotygo-
- ei'n|wohnen** zamieszkiwać [-kać]; sich ~ przyzwyczajac [-czaić] się do mieszkania.
- Ein|wohner** (-wōn^{er}) *m* ②, ~in (~in) *f* ③ *c* mieszkaniec (-anka), obywatel(ka); ~milde-*amt* *n* biuro meldunkowe.
- Ein|wohnerschaft** *f* ogół *m* mieszkańców, ludność.
- Ein|wurf** *m* = Einwand; (am Briefkasten) otwór (do wrzucania).
- ei'n|wurzeln**: sich ~ zakorzeniać [-nić] się; ~ lassen zakorzeniać [-nić].
- Ein|zahl** *f* liczba pojedyncza.
- ei'n|zahlen** wpłacać [-cić]. *Su.* wpłata *f*, zapłata *f*.
- ei'n|zäunen** (-cōin^{en}) ⑩ *a* ogradzać [ogrodzić] płotem. *Su.* ogrodzenie *n*; (Saun) płot *m*, zagroda *f*.
- ei'n|zeichnen** [w-, na]rysować; (im Buche) naznaczać [-czyć]; auch = einschreiben.
- Ein|zel...** (ai'ncel...) osobny, oddzielny; ~haft/areszt *m* osobny; ~haus *n* dom *m* stojący osobno.
- Ein|zelheit** *f* szczegół *m*.

ei'nzeln (ai'ne'n) pojedynczy, poszczególny; (allein bestehend) osobny, odosobniony: *szczegółowy, drobny; im.~en w szczególności, w szczegółach.

ei'nzel... ~verkauf *m* drobna sprzedaż *f*; ~wesen *n* jednostka *f*, osobnik *m*.

ei'n|ziehen 1. *v/t.* (hineinziehen) wciągać [-gnać]; a. = einfäden, einfangen; (3f.~ziehen) sciągać [-gnać]; Geld *nstw.*: = einfassieren, eintreiben: Güter *ustw.*: [s]konfiskować; Erfundigungen: zasięgać [-gnać]. 2. *v/i.* (fn) wchodzić [wejść]; (zu Wagen) wjeżdżać [wjechać]; (in e-e Wohnung) wprowadzać [-dzić] się (do mieszkania); Frühling *ustw.*: nadchodzić [nadejść], nastawać [-stać].

ei'n|ziehung *f* der Güter: konfiskata; *vgl.* Einzug.

ei'nzig (ai'ne'č) jedyny: ein (fein) ~er tylko (ani) jeden; ~er Sohn jedynak *m*; ~e Tochter jedynaczka *f*.

ei'n|zölig (jedno) calowy.

ei'n|zug *m* (zu Fuß) wchód; (zu Pferd) wjazd; (von Truppen) wkroczenie *n*; (in e-e Wohnung) wprowadzenie *n* się (do mieszkania). [wtłaczać|wtłoczyć].

ei'n|zwängen wciskać [-snać], ei'~rund jajowaty, owalny.

Eis (ais) n ② *h* (o. *pl.*) lód *m*; (Speise) lody *m/pl.*; (Eisbahn) ślizgawka *f*; 3n ~ machen (werben) [za]mrozić [za]marznąć.

Ei's... lodowy, lodowaty; ~bahn *f* ślizgawka; ~bär *m* niedźwiedź lodowaty *od.* północny; ~bein *n* nóżki *f/pl.* studzone; ~block *m* bryła *f* lodu; ~brecher (-bręč^{er}) *m* ② *l* parowiec do rozbijania lodów. [żelazny.]

Ei'sen (ai'z'en) *n* ② *l* żelazo; ~...

Ei'senbahn *f* kolej (żelazna); ~... kolejowy; ~beamte(r) *m* urzędnik kolejowy; ~damm *m* nasyp kolejowy; ~fahrt *f* jazda koleją (żelazną); ~netz *n* sieć *f* kolei żelaznych; ~schiene *f* szyna kolejowa; ~unfall *m*, ~unglück *n* katastrofa *f* kolejowa, wypadek *m* kolejowy; ~wagen *m* wóz *ob.* wagon (kolejowy); ~zug *m* pociąg (kolejowy). — *Vgl.* a. Bahn...

Ei'sen... ~blech *n* blacha *f* żelazna; ~erz *n* ruda *f* żelazna; ~fest *mocny* (*ob.* trwały) jak żelazo; ~freffer *m* junak, śmiałek; ~gießerei *f* odlewnia żelaza, fabryka lanych wyrobów żelaznych; ~haltig (-häft^č) żelazisty; ~handel *m* handel żelazny; ~händler *m* kupiec handlujący żelazem; ~handlung *f* magazyn *m* żelaza; ~hammer *m*, ~hütte *f* kuźnica *f* żelazna, huta *f* żelazna; ~schmelz(hütt)e *f* = ~gießerei; ~werk *n* żelaziwo; a. = ~hütte.

ei'fern (ai'z'ern) żelazny.

Ei's... ~frei niepokryty lodem; (Hafen) niezamarznięty; ~gang *m* płynięcie *n* kry.

ei'fig (ai'z^č) lodowy; a. = eisfalt.

Ei's... ~kalt zimny jak lód; ~keller *m* lodownia *f*; ~meer *n* Morze Lodowate, Ocean Lodowaty; ~scholle *f* kra; ~schrank *m* lodownia *f* (pokojowa); ~zapfen *m* sopel lodu; ~zeit *f* epoka lodowa.

ei'tel (ai't'e'l) ⑩⁵ (nič^čig) marny, czczy, białhy; (eh^čf^čig) próżny; ~keit *f* marność, błałość; próżność.

Ei'ter (ai't'er) *m* ② *l* (o. *pl.*) materja *f*, ropa *f*; ~... ropiący; ropny; ~beule, ~geschwulst *f* bolączka, wrzód *m*.

el't(e)rig (aī't[^o]Rīč) ropiący, ropny.
el'tern (aī't^orn) ⑩b [roz]ropić się; ~ lassen rozjatrzać [-trzyć]; ~b ropny. *Su.* ropienie *n.*
El'tweiß *n* ②g (o. *pl.*) białko; ~stoff *m* białko *n.*, albumin.
E'kel (ē'k^ol) 1. *m* ②l (Wiberwiße) wstręt, odraza *f* (vor *dat.* do *gen.*); (übelteit) kliwość *f*, nudność *f*; (vor Speisen) obrzydzenie *n*; dieser Mensch ist mir eiu ~ jest dla mnie wstrętny. 2. *z* ⑩⁵ obrzydliwy, wstrętny.
e'kelhaft, **e'k(e)lig** (ē'k[^o]līč) nudny, obrzydliwy, obmierzły, wstrętny; ~eß Zeug obrzydliwość *f*; ~w. obmierznąć [voü.].
e'keln (ē'k^oln) ⑩f [z]brzydzić; sich ~ vor (*dat.*) brzydzić się (*instr.*), mieć wstręt (ob. obrzydzenie) do (*gen.*); eß efelt mich ob. mir przykrzy mi się, brzydzi mnie.
ela'stisch (elā'stīsz) sprężysty, elastyczny; **Elastizität'** (elāstīcītät') *f* ③b sprężystość, elastyczność.
E'lbe (ē'lb^o) *f* ③b Łaba.
Elch (ēlč) *m* ②g = *Ufen*.
Elesa'nt (el^oē'nt) *m* ③a słoń; ~en... sioniowy.
elega'nt (ēgā'nt) elegancki, strojny, wykwintny; **Elega'nz** (ēgā'nc) *f* ③b (o. *pl.*) elegancja, wykwintność, strojność.
ele'ktrisch (elē'ktrīsz) elektryczny; ~e Straßenbahn (a. *F* 2e) kolej *f* elektryczna, tramwaj *m* elektryczny; **elektriste'ren** (elēktrizī'ren) ⑩g [za]elektryzować; **Elektriste'rmaschine** (ēzī'r-) *f* machina elektryczna; **Elektrizität'** (ēcītät') *f* ③b elektryczność.
Elem'e'nt (el^omē'nt) *n* ②g żywioł *m*, pierwiastek *m*; ~e *pl.* = Anfangsgründe.

elementa'r (el^omēntā'r), ~.. żywiołowy, elementarny; początkowy.

E'len (ē'lēn) *m u. n* ②l łos *m.*
E'lenb (ē'lēnt) 1. *n* ②g (o. *pl.*) bieda *f*, nędza *f*. 2. *z* (armfelig) biedny, nędzny; (nichtswürdig) niegodziwy, nikczemny, podły; *adv.* = **ele'ndiglich** (ēlē'ndīklīč) nędznie.

E'lenkter *n* = *Ufen*. [denasto...]
elf¹ (ēlf) jedenaste; ~.. je-
Elf² (ē) *m* ③a sylf; ~e (ē'lf^o) *f* ③b sylfida, rusalka; ~en... jak rusalka.

E'lfen/bein (ē'lf^on-) *n* kość *f* słoniowa; *Uern* z kości słoniowej.

e'lfte (ē'lf^o) jedenasty; 2l (ētl) *n* ②l jedenasta część *f*; ~ns (ē^ons) po jedenaste; jako jedenasty punkt.

El'fabeth (elī'zābēt) ⑧h, **El'fe** (elī'z^o) ⑧d *f* Elżbieta.

El'ite (elī't^o) *f* ③b wybór *m*, dobór *m*; (der Gesellschaft) śmietanka towarzyswa; ~.. doborowy, wyborowy. [lokciowy.]

E'lbogen (ē'l-) *m* łokieć; ~..
E'lle (ē'l^o) *f* ③b łokieć *m*.

E'len...: ~bogen *m* = *Ulbogen*; 2lang łokciowy; *fig.* sążnisty; ~reiter, ~ritter *F m* łokietek;

2weise na łokcie, łokciami.
E'ler ē (ē'l^or) *f* ③d = *Urf.*

El'l'ipse (ēlī'ps^o) *f* ③b elipsa.
E'lsaß (ē'lsās) *m* indetf. ob. ②h¹ Alzacja *f*; **E'lsässer** (ē'lsās^oa) *m* ②l Alzaczyc; **e'lsässlich** (ē-sīsz) alzacki. [[abeth.]

E'lsbeth *F* (ē'lsbēt) *f* ⑧h = *Uli-*
E'lse (ē'ls^o) *f* ⑧d = *Ulf.*

E'lfster (ē'lst^or) *f* ③d sroka.
e'lterlich (ē'lt^orīč) rodzicielski.

E'lttern (ē'lt^orn) *pl.* rodzice *m/pl.*; ~.. rodzicielski; ~liebe *f* miłość rodzicielska; (Giebe zu den Eltern) miłość ku rodzicom;

Los bez rodziców, osierocony;
Loſe Baiſe sierota *m, f* bez rodziców.

Emal' (emǎ'j) n ⑥*i*, **Emal'ste** (emǎ'[l]j^e) *f* ③*b* emalja *f*, polewa *f*, szkliwo *n*; ... emaljowany; **emal'ste'ren** (emǎ'[l]j' r^en) ④*g* [wy]emaljować.

Embrjo (ǎ'mbrǎjō) *m* ⑥*i* (*pl. a.* Embrjo'nen) zarodek, płód niedojrzały, embrjon.

Emiſſio'n ④ (em[is]s'jō'n) *f* ③*b* emisja, puszczenie *n* w obieg.

empfa'hl (ǎmpfǎ'l) *f.* empfehlen.

Empfa'ng (ǎmpfǎ'ŋ) *m* ②*d* odbiór, przyjęcie *n*, otrzymanie *n*; in ~ nehmen = empfangen.

empfa'ngen (ǎ^en) ④*j* przyjmować [-jać]; Briefe uſw.: otrzymywać [-mać], odbierać [odebrać], dostawać [-stać]: von Frauen: poczynać [-czać], zachodzić [zajść] w ciążę.

Empfǎ'nger (ǎmpfǎ'ŋ^er) *m* ②*l*, ~in (ǎⁱn) *f* ③*c* odbiorca (-biorczyni).

empfa'nglich (ǎf'ŋl[ic]h) wrażliwy (für *acc.* na *acc.*); **Źkelt** *f* wrażliwość.

Empfǎ'ngnis *f* ②*i* poczęcie *n*, zajście *n* w ciążę

Empfa'ngs... odbiorczy; ~**beſtǎtigung** *f*, ~**ſchein** *m* poświadczenie *n* odbioru, kwit *m*; ~**tag** *m* dzień przyjęcia; dzień posłuchań; ~**zimmer** *n* pokój *m* do przyjęć, salon *m*.

empfe'hlen (ǎmpf^e'l^en) ④*g* polecać [-cić] (anraten) zalecać [-cić]; ſich j-m (beſten^s) ~ polecać [-cić] się czyjej pamięci; ich empfehle mich! kłaniam uniżenie!, żegnam!; ~**d** zalecający, ujmujący, przyjemny; ~**ſwert** godzien polecenia, zasługujący na polecenie.

Empfehlung *f* polecenie *n*, rekomendacja; meine ~! moje

uszanowanie!; ~**s...** polecający, rekomendujący.

empfi'nden (ǎmpfi'nd^en) ④*a* [u-, pol]czyć, odczuwać [-czuć].

empfi'ndlich (ǎfi'nt-), **empfi'ndſam** czuły, wrażliwy (gegen *acc.* na *acc.*); (übertrieben ~) prze czulony, tkliwy; (leicht berleſt) drażliwy, obraźliwy; (ſchmer; uſw.) dotkliwy, dokuczliwy; **Źkelt** *f* czułość, wrażliwość; drażliwość, obraźliwość.

Empfi'ndung *f* czucie *n*, uczucie *n*; **Źſfǎhig** zdolny czuć, wrażliwy; **Źſlloſ** nieczuły; ~**lloſigkeiſ** *f* nieczułość, brak uczucia; ~**ſvermōgen** *n* zdolność/czucia.

empfo'hlen (ǎf'p^e'l^en) *f.* empfehlen.

empfo'r (ǎmpfō'r) w górę, do góry, na wierzch; ... w górę, do góry; wz..., pod...; ſich ~ **arbeiten** wznosić [wznieść] się własnymi siłami, przychodzić [przyjść] do znaczenia; ~

blicken spojierać [spojrzeć] do góry; ~**blühen** = anſblühen; ~**bringen** podnosić [-nieść], dźwigać [-gnać]; (wiederaufriſten) stawiać [postawić] na nogi.

empō'ren (ǎpō'r^en) ④*a* (ſich) oburzać [-rzyć] (się); (gegen die Obrigkeit) [z]buntować (się), podburzać [-rzyć]; ~**d** oburzający.

Empō'rer (ǎpō'r^er) *m* ②*l*, ~in (ǎⁱn) *f* ③*c* burzyciel(ka), podżegacz(ka), buntownik (-niczka); **Źiſch** (ǎr^er[is]sz) buntowniczy.

empō'r...: ~**ſtiegen** = anſſiegen;

~**helfen** = aufhelfen; **Źkirche** *f* galerja nad nawami kościoła;

~**kommen** przychodzić [przyjść] do znaczenia; (po-)

dźwignąć [wz.] się; **Źkömm-ling** (-köm[li]ŋ) *m* ②*g*! dorob-

kiewicz, parwenjusz; ~**ſchw-ingen** wzbijać [wzbić] w górę; ſich

~**ſchw-ingen** wznosić [wznieść]

się do góry; *fig.* wy kierować [boft.] się; ~*fteigen* (fu) wznosić [wzniesić] się; *fig.* przychodzić [przyjść] do znaczenia; ~*ftreben* dążyć w górę ob. wyżej; ~*wachfen* = aufwachfen.

Empörung *f* powstanie *n*, bunt *m*; (Besüß) oburzenie *n*.

e'mftig (é'mzjč) pilny, skrzętny, gorliwy; **Łkeit** *f* pilność, skrzętność, gorliwość.

E'nd... (é'nt...) wień końcowy; ~**buchstabe** *m* końcowa głoska *f*.

E'ndchen *n* koniuszek *m*; (bes Ziches) ogarek *m*; (der Zigarre) niedopałek *m*.

E'nde (é'nd^o) *n* ④b koniec *m*; (Beendigung) zakończenie; (Rand, Grenze) granica *f*, kraniec *m*; (Tod) koniec *m* życia, skon *m*; (Zweck) cel *m*; äußerste ~ ostateczność *f*; ~ April z końcem (ob. pod koniec) kwietnia; am ~ w końcu, nareszcie, wreszcie; zu ~ gehen, ein ~ nehmen = ablaufen, enden.

e'nden (é'nd^on) ⑤c, **e'ndigen** (~dij^on) ⑤a I. v/t. [s-, za]kończyć. 2. v/i. (ob. fid ~) [s-, za]kończyć się; (sterden) umrzeć [boft.].

E'ndes... niżej: ~**unterzeichnete(r)** *s.* ⑨l niżej podpisany.

e'ndgültig ostateczny, stanowczy.

e'ndlich (was endeu muß) ograniczony, doczesny; (endgültig) ostateczny; *adv.* nareszcie, ostatecznie.

E'nd... Los nieskończony, bez końca; ~**losigkeit** *f* nieskończoność *f*; ~**punkt** *m* punkt końcowy.

E'ndschafft *f* koniec *m*.

E'nd... ~**silbe** *f* końcowa zgłoska; ~**stück** *n* końcowy kawałek ob. ustęp *m*; ~**ziel** *n*, ~**zweck** *m* cel *m*, zamiar *m*; cel *m* główny.

E'ndung *f* końcówka.

eng (éng) (schmal) wąski; (gebrängt) ciasny; (Schrist usw.) ścisły, scieśniony; (Ramm) gęty; ~**er machen** (werden) scieśniać [-nić] (się).

e'ng... wąsko...

Engagement (agəz^omq') *n* ⑥i umowa *f*, ugoda *f*, przyjęcie obowiązku; (Verbindlichkeit) zobowiązanie; **engagieren** (~zj^or^on) ⑤g zamawiać [-mówić], [za]angażować (zu dat. do gen.).

e'ng|brüstig (-brüstjč) dychawiczny, mający krótki oddech; **Łkeit** *f* dychawica, dychawiczność, ciężki oddech *m*.

E'nge (é'ng^o) I. *f* ③b wąskość; (im Getände) wąwóz *m*, cieśnina, przesmyk *m*; (Gebränge) ciasnota; in die ~ treiben zapędzać [-dzić] w ciasny ką, wprawiać [-wić] w kłopot. 2. 2 = eng.

E'ngel (é'ng^ol) *m* ②l anioł; ~**(s)...** anielski; **Łgleich** anielski, podobny do anioła.

e'ngelhaft anielski.

E'ngel|macher (in *f*) *m* fabrykant(ka) aniołów. [pędrak.]

E'ngerting (é'ng^orljng) *m* ②g¹

E'ngland (é'nglānt) *n* ⑥g Anglja *f*; **E'ngländer** (~lënd^or) *m* ②l, ~**in** (~jn) *f* ③c Anglik (Angielka); **e'nglisch** (~lj^osz) angielski; *adv.* (auf) ~ po angielsku; das 2(e) *n* ⑥l język *m* angielski.

E'nglpaß *m* wąwóz, cieśnina *f*, przesmyk.

en gro's (ə grō') hurtowny; *adv.* hurtem.

Engro's... (~) hurtowny.

En'kel (é'ngk^ol) *m* ②l wnuk; ~**in** (~jn) *f* ③c wnuczka; ~**kind** *n* (a. ~sohn *m*) prawnuk *m*; (a. ~tochter *f*) prawnuczka *f*; ~**(innen)**, ~**kinder** *pl.* wnuki *m/pl.*, wnuczka *n/pl.*

eno'rm (ɛnɔ'rm) ogromny, niezmierny. [po..., z...]

ent... (ɛnt...) roz..., za..., wy...,

entla'rten (-ɔ'rtɛn) ⑬c (fn) wyradzać [-rodzić] się. *Su.* wyrodzenie *n* się, zwyrodnienie *n*.

entlau'fjern: się ~ (gen.) pozbywać [-zbyć] się (gen.).

entbe'hren (-bɛ'rɛn) ⑬a nie mieć (gen.); odczuwać, czuć brak (gen.); ~ (fönnen) obchodzić [obejść] się bez (gen.). *Su.* niedostatek *m*.

entbe'hrlich zbyteczny, zbędny, nie koniecznie potrzebny.

entble'ten = befehlen; (wissen lassen) oświadczać [-czyć]; (Gruf) przesyłać [-ślać]; zu sich ~ przyzywać [-zwać] do siebie.

entbl'nden: j-n ~ von (dat.) uwalniać [uwolnić] k-o od (gen.); (bft. a. eine Frau) dopomagać [-móc] (dat.) przy porodzie; von e-m Knaben entbunden werden powić (ob. urodzić) [beide voll.] chłopca.

Entbl'ndung *f* uwolnienie *n* (von dat. od gen.); (einer Frau) rozwiązanie *n*, poród *m*, połóg *m*; ~s... położniczy; ~e **anstaft** *f* instytut *m* położniczy. [liści.]

entblö'ttern pozabawiać [-wić] / **entblö'den** (-blö'dɛn) ⑬c: się ~ ośmielać [-lić] się, śmiać; (sich schämen) [po]wstydzic się.

entblö'sen (-blö'sɛn) ⑬e obnażać [-żyć], ogalać [ogolocić].

entbre'nnen (fn) in (dat.) zapalać [-lić] się, [za]płonać (instr.).

entde'cken odkrywać [-kryć]. *Su.* odkrycie *n*.

Ente (ɛ'ntɔ) *f* ③b kaczka; *dim.* kaczka *n*.

entle'hren znteważać [-żyć], zniósławić [-wić]; (schänden) [z]hańbić; ~d hańbiący.

entle'gnen wywłaszczać [-czyć].

entle'ten (fu) szybko ulatywać [ulecieć], uciekać [uciec]. *Zeit.* szybko przemijać [-minąć].

Enten... kaczy; ~braten *m* kaczka *f* pieczona.

entle'rben wydziedziczać [-czyć]. [kaczor.]

Entertich (ɛ'ntɛrɪtʃ) *m* ②g) **e'ntern** ↓ (ɛ'ntɛrn) ⑬b (okręt) zahaczać [-czyć], chwytac [chwycić] hakiem. [się.]

entfa'hren wymykać [-mknąć] / **entfa'llen** wypadać [-paść]

(den Händen z rąk); Wort: wymykać [-mknąć] się; auf j-n ~ przypadać [-paść] na kogo; das ist mir ~ wyszło mi z pamięci.

entfa'ten (iść) rozwinąć [-winać] (się); (aufrollen, a. X) rozciągać [-gnać], rozpinać [-piać]. *Su.* rozwinięcie *n*, rozpięcie *n*; rozwój *m*.

entfa'rben odbarwiać [-wić]; się ~ [s]tracić kolor; v. Menschen: [z]mienić się, [z]blednąć.

entfe'rnen (-fɛ'rnɛn) ⑬a (iść) oddalać [-lić] (się), wydalać [-lić] (się); entfernt oddalony, odległy, daleki; nicht im entferntesten wcale nie, bynajmniej; weit entfernt davon, zu ... daleki od tego, aby ... *Su.* oddalenie *n*, wydalenie *n*; (Abstand) odległość *f*.

entfe'ffeln uwalniać [uwolnić] z więzów, rozpętywać [-tać].

entfe'tten (-fɛ'tɛn) ⑬c odłuszczać [-czyć]. [otyłości.]

Entfe'ttungskur *f* leczenie *n*

entfa'mmen rozpalać [-lić]; się ~ (ob. ~ v/i. [fu]) zapalać [-lić] się.

entfite'hen uciekać [uciec].

entfre'mden (-frɛ'mdɛn) ⑬c odstręczać [-czyć] (i-m od gen.).

entfü'hren uprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) uwozić [uwieźć]; (rauben) porywać [-rwać].

Entfü'hrer (in *f*) *m* uwodziciel (-cielka).

entge'gen (*dat.*) przeciw, naprzeciw (*dat.*); **~bringen** = erweisen; **~ellen** (*dat.*) [po]spieszyć naprzeciw (*dat.*) ob. na spotkanie (*gen.*); **~geh(e)n** (*dat.*) wychodzić [wyjść] naprzeciw (*dat.*) ob. na spotkanie (*gen.*); dem Ende **~g.** zbliżać się ku końcowi; **~gefeht** przeciwny, odwrotny; **~halten** (einwenden) przeciwstawiać [-wić]; (vergleichen) porównywać [-nać]; **~kommen** (*dat.*) wychodzić [wyjść] na spotkanie (*gen.*); *fig.* uprzedzać [-dzić] (*acc.*); **~kommand** uprzedzający, uprzejmy; **~nehmen** przyjmować [-jać]; **~sehen** (*dat.*) wyglądać (*gen.*), oczekiwać (*gen.*); **~setzen**, **~stellen** przeciwstawiać [-wić]; **~strecken** wyciągać [-gnać] naprzeciw.

entge'gnen (-gē'gnen) ⑤c = antworten.

entge'h(e)n (*dat.*) uchodzić [ujść] (*dat.*); (dem Schicksal u[stw.]) omijać [ominać] (*acc.*), unikać [uniknąć] (*gen.*); der Gefahr **~** uchodzić [ujść] niebezpieczeństwa; sich **~lassen** pomijać [pominąć], zaniebować [-bać]; mir entgeht nichts nic nie uchodzi mojej uwagi, wiem o wszystkim.

Entge'lt *n* ②g zapłata *f*, wynagrodzenie; ohne **~** bezpłatnie; als **~** wzamian.

entge'ten: j-m et. **~** [za]płacić k-u za (*acc.*), odpłacić [-cić] k-u (*acc.*); er soll es mir **~** zapłaci on mi za to.

entglei'fen (-gla'z'en) ⑤e (fn) wykolejać [-leić] się.

entglei'ten wysliznąć [boł.] się, wypadać [-paść]. [włosów.]

enthaa'ren pozbawiać [-wić]

entha'ten (in sich) zawierać,

mieścić w sobie; **~sein** mieścić się; sich **~(gen.)** wstrzymać [-mać] (ob. powstrzymać [-mać]) się (od *gen.*).

entha'tsam (-hã'ltzãm) wstrzeżliwy.

entha'u'pten (-hã'u'pt'en) ⑤c scinać [sciać]. *Su.* ścięcie *n.*

enthe'ben (*gen.*) uwalniać [uwolnić] (od *gen.*); e-s Amtes = entsetzen. [entweisen.]

enthet'igen ⑤a = entehren, **enthu'len** odstaniać [-słonić], odkrywać [-kryć], zdejmować [zdjąć] zasłonę z (*gen.*); *fig.* wyjawiać [-wić]. *Su.* odslonięcie *n.*, odkrycie *n.*; wyjawienie *n.*

entju'ngfern (-jũ'ng'f'ern) ⑤b pozbawiać [-wić] panieństwa, rozprawczać [-czyć].

entklei'den (sich) rozbierać [rozebrać] (się), zdejmować [zdjąć] odzienie.

entko'mmen uchodzić [ujść], uciekać [uciec]. [[-ować.]

entko'rken ⑤a odkorkowywać

entkra'ften (-krë'ft'en) ⑤c pozbawiać [-wić] sił, osłabiać [-bić]; (erschöpfen) wycieńczać [-czyć]; **z's** unieważniać [-nić], obalać [-lić]; sich **~** osłabiać [-bić] się, wyczerpywać [-pać] się. *Su.* utrata / sił, osłabienie *n.*, wycieńczenie *n.*; **z's** unieważnienie *n.*

entku'ppeln odpręgać [odprząć], rozłączać [-czyć].

entla'den wyładowywać [-ladować].

entla'ng (*gen.*, *dat.*, *acc.* ob. **~** ... an *dat.*) wzdluż (*gen.*).

entla'rven (-lã'r't'en) ⑤a [z]demaskować.

entla'ssen wypuszczać [-puścić] na wolność, odprawiać [-wić].

entla'sten ulżyć [boł.]

Entla'stungszeuge *m* świadek odwodowy.

ent|lau'fen (fn) uciekać [uciec].
 ent|le'digen (-lɛ'dɪgən) ⑤a: (sich) ~ (gen.) uwalniać [uwolnić] (się) (od gen.), pozbywać [-zbyć] (się) (gen.); sich e-s Auftrages ~ dopełniać [-nić] zlecenia; (von sich wätzen) zrzucać [-cić] z siebie.
 ent|lee'ren (sich) wypróżniać [-nić] (się).
 ent|le'gen daleki, odległy; ②heit f oddalenie n.
 ent|le'hnen pożyczycić [-czyć]; (schöpfen) czerpać [zaczepnąć].
 ent|lei'den (-lɛ'ɪbən) ⑤a: sich ~ pozbawiać [-wić] się życia, popełniać [-nić] samobójstwo.
 ent|lei'hen (wy)pożyczycić [-czyć].
 ent|lo'den = abloaden; Geheimnis: wydobywać [-być]; Tränen: wyciskać [-snać].
 ent|ma'nnen (-mǎ'nən) ⑤a pozbawiać [-wić] męskości, [s]kastrować.
 ent|me'nschen (-mɛ'nszən) ⑤e pozbawiać [-wić] ludzkości ob. ludzkich uczuć.
 ent|mü'ndigen (-mü'ndɪgən) ⑤a oddawać [-dać] pod kuratelę.
 ent|mu'tigen (-mü'tɪgən) ⑤a pozbawiać [-wić] odwagi, odstraszać [-szyć].
 Ent|na'hme (-nǎ'mə) f ③b wycięcie n, zapożyczenie n; bei ~ (von dat.) przy zakupnie (gen.).
 ent|ne'hmen brać [wziąć], pożyczycić [-czyć]; ~ aus (dat.) wnosić [wnieść] z (gen.).
 ent|ne'rven (-nɛ'rɪən) ⑤a = entfräften.
 ent|pu'ppen (-pü'pən) ⑤a: sich ~ wylegać [-gnać] się z poczwardki; fig. okazywać [-zać] się (als ... czem).
 ent|rä'seln (-rɛ'cɛln) ⑤f odgadycić [-dnać], wyjaśniać [-nić].
 ent|rei'ßen wrywać [-rwać], wydzierać [-drzeć]; dem Tode ~ [u]ratować od śmierci.

ent|ri'chten wypłacać [-cić], [za]płacić: f. Bez, ein-zahlen.
 ent|ri'nnen (fn) = entziehen.
 ent|ro'llen 1. v/t. rozwijać [-winać]. 2. v/i. (fn) (dat.) [po-]toczyć się (z gen.).
 ent|rü'den = entfernen.
 ent|rü'sten oburzać [-rzyć], [roz]gniewać; entrüftet sein (ob. werden) über (acc.) oburzać [-rzyć] się na (acc.), być oburzone (instr.). Su. oburzenie n, gniew m.
 ent|sa'gen (dat.) rzekać [zrzec] się (gen.); dem Trunke: wyrzekać [-rzec] się (gen.). Su. zrzeczenie n się, porzucenie n.
 Ent|sa'g m odsiecz f.
 ent|schä'digen: j-n ~ für (acc.) nagradzać [nagrodzić] k-o za (acc.). Su. wynagrodzenie n szkody, odszkodowanie n.
 ent|schei'den rozstrzygać [-gnać]; wydawać [-dać] sąd; ~d rozstrzygający, stanowczy; vgl. entschieden.
 Ent|schei'dung f rozstrzygnięcie n, sąd m, wyrok m; eine ~ treffen powziąć [boń.] decyzję, postanawiać [-nowić]; ~s... decydujący, stanowczy.
 ent|schie'den (-szɪ'dən) pewny, wyraźny; stanowczy; ②heit f stanowczość.
 ent|schla'fen (fn) = einschlafen; (sterben) umierać [umrzeć]; a. (tot) zmarły.
 ent|schla'gen: sich ~ (gen.) uwalniać [uwolnić] się (od gen.); f. entfangen. [enthüllen.]
 ent|schlei'ern (-szlɛ'ɛrn) ⑤b =
 ent|schlie'ßen: sich ~ [z]decydować (się) (zu dat. na acc.).
 ent|schlo'ssen (-szlɔ'sən) zdecydowany, gotów: (mutig) śmiały, odważny; ich bin ~ (zu) jestem gotów, mam zamiar (inf.); ②heit f stanowczość, śmiałość.

- ent|schlu'mmern** = entślafen.
ent|schlü'pfen wyslizgiwać [-znąć] się; **Wort:** = entfallen.
Ent|schlu'ß *m* postanowienie *n*; (Абшл) zamiar: einen ~ fassen powziąć [воп.] myśl ob. zamiar, postanawiać [-nowić].
ent|schu'ldigen (-szü'ldiŕen) ⑩a (iich) usprawiedliwiać [-liwić] (się), [wy]tłumaczyć (się) (wegen *gen.*; bei *j-m* przed kim); ~ **Сiel** przeproszam (pana)!: es ist nicht zu ~ to nie do przebaczenia ob. darowania.
Ent|schu'ldigung *f* usprawiedliwienie (ob. tłumaczenie) *n* się; (Ausrede) wymówka; ~**s...** usprawiedliwiający.
ent|schw'nden znikać [-knać], uchodzić [ujść].
ent|see'lt (-ze'lt) bez życia, nieżywy.
ent|se'nden wysyłać [-słać], posyłać [-słać].
ent|se'hen 1. *v/t.* e-s Amtes: pozabawiać [-wić], wydalać [-lić] z (*gen.*), składać [złożyć] z (*gen.*); **Festung:** dawać [dać] odsiecz (*dat.*); iich ~ über (*acc.*) ob. vor (*dat.*) przerażać [-razić] się (*instr.*), lękać się (*gen.*). 2. *n* ②l zgroza *f*, przerażenie.
ent|se'htich (-zē'clīch) okropny, s. 'aszny; *adv.* okropnie, straszliwie, bardzo. [[-ować].
ent|se'gen odpieczętowywać
ent|si'nken = entfallen.
ent|si'nnen: iich ~ (*gen.*) = iich bejminen. [[z]demoralizować.
ent|si'ttlichen (-zī'ttīchen) ⑩a
ent|spi'nnen: iich ~ = entstehen.
ent|spre'chen (*dat.*) odpowiadać, być stosownym (do *gen.*); ~**d** odpowiedni, stosowny (do *gen.*).
ent|sprie'gen (*su*) wyrastać [-rosnąć]; *fig.* [z]rodzić się, wpływać [-plynąć].
ent|sprit'ngen (*su*) = entstehen; **Gewässer** *ustw.:* wytryskać [-snać], wpływać [-plynąć].
ent|ste'h(e)n (*su*) powstawać [-wstać], [wy]tworzyć się; was ist daraus entstanden? co z tego wynika? **Su.** powstanie *n.* początek *m.*
ent|ste'llen [ze-, o]szpecić; zmieniać [-nić] (kształty).
ent|stäu'schen rozczarowywać [-ować]. **Su.** rozczarowanie *n.*
ent|thro'neu składać [złożyć] z tronu
ent|vö'lkern (-fö'lkern) ⑩b wyludniać [-nić]; entvölfert werden wyludniać [-nić] się. **Su.** wyludnienie *n.*
ent|wa'chsen (*dat.*) wyrastać [-rósć] (z *gen.*); *fig.* wychodzić [wyjść] (z *gen.*).
ent|wa'ffnen rozbrajać [-broić].
ent|wä'sfern osuszać [-szyć].
ent|we'der (-wē'der) albo; ~ ... ober albo ... albo, bądźto ... bądźto.
ent|wei'chen (*su*) uciekać [uciec], uchodzić [ujść]; **Gas:** ulatniać [ulotnić] się.
ent|wei'hen [s]profanować, [z]bezczęścić (święte miejsce).
ent|we'nden [u]kraść, zabierać [-brać] pokryjomu.
ent|we'rten [s-, na]kreślić; **Plan** *ustw.:* układać [ułożyć].
ent|we'rten (-wē'rtēn) ⑩c odejmować [odjąć] wartość (*dat.*), pozabawiać [-wić] (*acc.*) wartości; **Marken** *ustw.:* wycofywać [-fać] z obiegu; iich ~ [s]tracić wartość, [po]tanieć.
ent|wi'deln ⑩f rozwijać [-winać]; **Phot.:** wywoływać [-lać]. **Su.** rozwój *m*, rozwinięcie *n*, rozwiązanie *n*, wywołanie *n.*
ent|wi'nden wykrecać [-cić], wyrywać [-rwać].

ent|w|'rren rozwikłać [wof.].
 ent|w|'fchen (fn) umykać [umknać], uciekać [uciec]; ~ lassen (wy)puszczać [-puścić].
 ent|w|'öhnen (-wö'n'en) ⑤a (gen., von dat.) odzwyczajając [-czaić] (od gen.); Rind: odłączać [-czyć], odstawiać [-wić] (od piersi); fisch ~ odwykać [-knać], odzwyczajając [-czaić] się (od gen.).
 ent|w|'ö'ken (-wö'lk'en) ⑤a: fisch ~ rozchmurzać [-rzyć] się, wypogadzać [-godzić] się.
 ent|w|'ü'rdigen znieważać [-zyć], [z]hańbić.
 Ent|w|'urf m zarys; (Plan) plan, projekt; (Skizze) szkic.
 ent|w|'ur'zeln wykorzeniać [-nić], wrywać [-rwać] z korzeniami.
 ent|z|'au'bern odczarowywać [-ować].
 ent|z|'ie'hen odbierać [odebrać], zabierać [-brać]: j-m et. ~ pozbawiać [-wić] k-o czego: fisch ~ (dat.) usuwać [usunąć] się (od gen.); uchodzić [ujść] (gen.), uwalniać [uwolnić] się (od gen.).
 ent|z|'iffern (-c'f'f'ern) ⑤b odcyfrowywać [-ować]; Schrift: odczytywać [-tać], odgadywać [-dnać].
 ent|z|'ü'dien 1. v/t. zachwycać [-cić]; D zachwycający; entzückt (von dat.) zachwycony, uniesiony (instr.). 2. Z n ②l.
 Entz|'ü'dkung f zachwycenie n, uśmieszanie n, zachwyt m; über et. (acc.) in Z geraten zachwycać [-cić] się czym, unosić się nad czym.
 ent|z|'ü'nden zapalać [-lić], podpalać [-lić]; fig. wzniecać [-cić], (a. S) zaogniać [-nić]; fisch ~ [za]płonać. Su. zapalenie n, podpalenie n; zaognienie n.
 ent|z|'wei' na dwoje, na dwie części; (zerbrochen) złamany; (zerfiffen) rozdarty; (zerfchlagen)

rozbity; ~... roz...; ~brechen rozłamywać [-mac], [s]tłuc.
 ent|z|'wei'en (-cwa'ien) ⑤a rozdawać [-dwoić], poróżniać [-nić]. Su. rozdwojenie n, poróżnienie n, niezgoda f.
 ent|z|'wei'...: ~geh(e)n (fn) rozbijając [-bić] się, rozłamywać [-mac] się; ~reißen rozrywać [-zerwać]; ~schlagen rozłamywać [-mac]. [ryczka f.]
 E'nzian ♀ (ē'nc'ian) m ②g¹ go-
 Epau'le'tte (epo'łē'te) f ③b epolet m, szlifa (oficerska).
 Epidemie' (epidē'mi') f ⑥f epidemia, zaraza; epide'misch (~dē'mış) epidemiczny, zaraźliwy.
 Epigra'mm (~gik'm) n ②g¹ epigramat m, fraszka f.
 Epilepsie' (epilēps'i') f ⑥f epilepsja, padaczka; epile'ptisch (~lē'ptış) epileptyczny.
 Epilo'g (~lō'k) m ②g¹ epilog, zakończenie n.
 e'pisch (ē'pış) epiczny.
 Episo'de (epizō'de) f ③b epizod m.
 Epi'stel (epi'stēl) f ③d list m, pismo n.
 Epo'che (epō'che) f ③b epoka, okres m; Umachend epokowy, stanowiący epokę.
 E'pos (ē'pōs) n ⑥g epopeja f, poemat m bohaterski.
 Equipa'ge (ekipā'ze) f ③b ekwipaż m, pojazd m.
 er (ēr) on.
 er... (ēr...) wy..., roz...
 er|a'chten 1. v/t. uważać, pocztywać [-tać] (für ob. alš acc. za acc.). 2. Z n ②l zdanie, mniemanie; meineš Zš według mego zdania, mojem zdaniem.
 er|a'rbeiten dorabiać [-robić] się (gen.). [spadkowy.]
 E'rb... (ē'rp...) dziedziczny,
 er|b|'armen (-bā'rm'en) 1. ⑤a fisch ~ (gen., über acc.) [u]litować

się (nad *instr.*), zmiłować [woł.]
 się (nad *instr.*): daß Gott er-
 barme! pożał się Boże!; Herr,
 erbarme dich! Panie, zmiłuj się!
 2. 2 n ② l litość *f*, zmiłowanie;
 ~s|wert godzien (ob. wart) lito-
 ści. [tościwy.]

Er|ba'rmer (ˌbä'rm^{er}) m ② l li-
 er|bä'rmlīch (-bē'rmlīch) nędzny,
 mizerny; (niederträchtig) podły,
 nikczemny; 2kelt *f* nędzota;
 nikczemność.

er|ba'rmungs...: ~los bez li-
 tości; ~würdig godzien (ober
 wart) litości.

er|bau'en [wy-, z]budować; *fig.*
 [z]budować, pouczać [-czyć];
 iść ~ an (*dat.*) [z]budować
 się (*instr.*), brać [wziąć] dobry
 przykład z (*gen.*).

Er|bau'er m ② l ten, który coś
 zbudował; założyciel.

er|bau'lich budujący, przy-
 kładny. [rodzinny.]

Er|b|e|rgräbnis n grobowiec *m*

Er|be (ē'rb^e) 1. m ③ a spadko-
 bierca, dziedzic. 2. n ④ b spa-
 dek *m*, dziedzictwo.

er|be'ben (h. u. *fn*) [za]drzeć,
 [za]trząść się.

e'r|ben (ē'rb^{en}) ⑤ a [o]dzie-
 dziczyć, dostawać [dostać]
 w spadku (von *dat.* po *loc.*).

er|be'ffeln wyżebrać [woł.].

er|beu'ten (-bōi't^{en}) ⑤ c zdoby-
 wać [-być] jako łup.

Er|b...: ~fehler *m* wada *f* dzie-
 dziczna; ~folge *f* następstwo
 n, sukcesja, kolej następowa-
 nia po sobie; ~folgekrieg *m*
 wojna *f* sukcesyjna.

er|bie'ten: iść ~ ofiarowywać
 [-ować] się (zu *dat.* do *gen.*).

Er|bin (ē'rbīn) *f* ③ c dziedzic-
 ka, spadkobierczyni.

er|bi'tten [po]prosić o (*acc.*),
 [wy]prosić.

er|bi'ttern (-bī't^{ern}) ⑤ b [roz-]

gniewać, rozjątrzać [-trzyć].
Su. rozgoryczenie *n*, oburze-
 nie *n*, gniew *m*.

er|bia'ffen (-blā's^{en}) ⑤ d, er-
 blei'chen ⑤ a (*fn*; *impf.* a. er-
 blich, *p.p.* a. [= gestorben] er-
 blichen) [z-, po]blednąć.

Er|blasser (-lā's^{er}) m ② l, ~in
 (~īn) *f* ③ c spadkodawca
 (-czyni).

e'r|blich¹ (ē'rplic^h) dziedziczny;
 2kelt *f* dziedziczność.

er|bli'ch² (ērblic^h) *f.* erbleichen.

er|bli'cken spostrzegać [spo-
 strzec], ujrzeć [woł.].

er|bli'nden (-blī'nd^{en}) ⑤ c (*fn*)
 [o]ślepnąć, zaniewidzieć [woł.].

e'r|b|los bezpotomny; (Gut) bez
 dziedzica.

er|blü'hen (*fn*) zakwitać [-tnąć].

er|bo'fen (-bō'z^{en}) ⑤ e [roz-]
 złościć, [roz]gniewać.

er|bö'fig (-bō'tīch) gotowy (zu
 allem do wszystkiego).

Er|b...: ~pacht *f* dzierżawa wie-
 czysta; ~prius *m* spadkobierca
 tronu.

er|bre'chen 1. *v/t.* = aufbrechen;
 Briefe *u*st^{w.}: rozpieczętowywać
 [-ować], otwierać [otworzyć];
 iść ~ wymiotować. 2. 2 n ② l
 wymioty *m/pl.*

Er|b|recht *n* prawo spadkowe;
 prawo dziedziczenia.

Er|bschaft *f* spadek *m*, dziedzic-
 two *n*; ~s|steuer *f* podatek *m*
 spadkowy.

Er|b|schleher *m* spadkokradca,
 dybiący na spadek.

Er|bse (ē'rs^e) *f* ③ b groch *m*,
 ziarno *n* grochu; (junge) GRO-
 szek *m*; ~n... grochowy; ~n-
 stroh *n* grochowiny *f/pl.*

Er|b...: ~stück *n* rzecz *f* odziedzic-
 czona; ~sünbe *f* grzech *m*
 pierworodny; ~teil *n* część *f*
 spadku.

Er|b|swurft *f* kiszka grochowa.

E'rd... (ĕ'rt...) ziemny, ziemski; **~ache** *f* oś ziemska; **~apfel** *m* = kartoffel; **~arbeiter** *m* robotnik ziemny; **~ball** *m* kula *f* ziemska; **~beben** *n* trzęsienie ziemi; **~beere** *f* (Walderdbeere) poziomka, (Bartenerdbeere) truskawka; **~beschreibung** *f* opis *m* ziemi; **~boden** *m* ziemia *f*, gleba *f*, grunt.

E'rde (ĕ'rd^o) *f* ③ *b* ziemia; **schwarze** ~ czarnoziem *m*; **zur ebene** ~ na dole, w parterze; **~n...** ziemski.

er|de'nen wymyślać [-lic], zmyślać [-lic].

er|de'niklich (-dĕ'niklich) dający się wymyślić, możliwy; **sich alle ~e** Wille geben dokładać [dolożyć] wszelkich możliwych starań.

E'rd... **~erschütterung** *f* trzęsienie *n* ziemi; **~geist** *m* duch ziemny, gnom; **~geschichte** *f* dzieje *m/pl.* ziemi; **~geschoss** *n* dół *m* (domu), parter *m*; **~haltig** (-hältlich) ziemisty; **~haufen** *m* kupa *f* ziemi.

er|di'chten wymyślać [-lic], zmyślać [-lic]. *Su.* zmyślenie *n*, bajka *f*.

e'rdig (ĕ'rdich) ziemisty.

E'rd... **~kugel** *f* kula ziemska; (künstliche) globus *m*; **~kunde** *f* ziemioznawstwo *n*, geografia; **~messer** *m* geometra; **~mekunst** *f* geometria, sztuka miernicza; **~oberfläche** *f* powierzchnia ziemi; **~öl** *n* olej *m* skalny, nafta *f*.

er|do'chen (-dö'ch^{en}) ⑤ *a* przebijac [-bić] sztyletem.

E'rd... **~pech** *n* smoła *f* ziemna, asfalt *m*; **~reich** *n* ziemia *f*.

er|drei'sten (-drai'st^{en}) ⑤ *c*: **sich** ~ osmielać [-lic] się (zu *dat.* do *gen.*). [u]dusić.

er|dro'ffeln (-drö's^{en}) ⑤ *f* [za-]

er|drü'cken przyciskać [-nąć], przygniatać [-gnieść], [u]dusić; **~d** przygniatający; (schwit) duszny.

E'rd... **~rutsch** *m* usunięcie *n* się ziemi; **~stoß** *m* wstrząśnienie *n* ziemi; **~teil** *m* część *f* świata.

er|du'lden [wy-, prze]cierpieć.

E'rd... **~umschiffung**, **~umseglung** *f* podróż morska naokoło ziemi; **~wall** *m* wał usypany z ziem...

er|ei'fern: **sich** ~ wpadać [wpaść] w gniew, unosić [unieść] się.

er|ei'gnen: **sich** ~ zdarzać [-rzyć] się. [zdarzenie.]

Er|ei'gnis (-ai'gnis) *n* ② *h*!

er|ei'ten doganiać [-gonić ob. -gnąć], doścignąć [boń].

E'remi't (ĕ'remī't) *m* ③ *a* = Einsiedler.

er|fa'hren 1. *v/t.* dowiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*); **ein** Leib: doznawać [-znać] (*gen.*). 2. *a.* doświadczony, biegły (in *dat.* w *loc.*).

Er|fa'hrung *f* doświadczenie *n*; dowiedzenie *n* się; **ein** Mann von ~ doświadczony; **in** ~ bringen dowiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*), [u]słyszeć o (*loc.*); **z** *s* **gemäß** według doświadczenia, doświadczalny. [begreifen.]

er|fa'ffen = ergreifen; *fig.* =

er|fe'chtendobijać [-bić] się (*gen.*).

er|fi'nden wynajdywać [-naleźć]; (**er|di'chten**) zmyślać [-lic].

Er|fi'nder (*tn*) *m* wynalazca (-czyni).

er|fi'nderlich (-fī'nd^{er}lich) wynalazczy, przemyślny, obfity w wynalazki.

Er|fi'ndung *f* wynalazek *m*; (**Er|dichtung**) zmyślenie *n*; **z** *s* **gabe** *f* dar *m* wynalazczy. [prosić.]

er|fle'hen [wy]błagać, [wy-]

Er|fo'lg (-fö'lk) *m* ② *g* wynik; (*guter*) ~ powodzenie *n*; (**Re-**

(suttat) skutek; guten ~! życzę powodzenia!

er|fo|lgen (su) następować [-stąpić], wynikać [-knać]; (geschehen) nastawać [-stać].

er|fo|lg...: ~los bezskuteczny, daremny, bezowocny; ~reich skuteczny, obfity w skutki.

er|fo|rderlich (-fŭ'rd^{er}-) potrzebny, wymagany; es ist ~ (po)trzeba; ~en|falls w razie potrzeby. [bować.]

er|fo|rbern wymagać, potrze-
er|fo|rbernis n ②h¹ wymóg m, potrzeba f.

er|fo|rschen [z-, wy]badać, [wy-]śledzić. Su.[z]badanie n, [wy-]śledzenie n. [o (acc).]

er|fra|gen dopytywać [-tać] się

er|freu|en [u]radować, [u]cieszyć; sich eincß guten Rufes ~ zażywać dobrej sławy; ich bin sehr erfreut jestem bardzo uradowany. [miły.przyjemny.]
er|freu|lich (-frŏi'-) radosny,
er|frie|ren (su) zamarzać [-znąć]; ~ lassen [zajmrozić; erfroren zmarznięty, zmarzły, przeziębiony.]

er|fri|schen (-frŭ'sz^{en}) ⑤e odświeżać [-żyć], orzeźwiać [-wić]; ~ orzeźwiający.

er|fri|schung f orzeźwienie n, ochłoda; (Getränk) napój m chłodzący, chłodnik m; (Eis) lody m/pl.; (teiches Essen) przekąska; ~s... orzeźwiający; ~s-raum m bufet.

er|fü|llen = ausfüllen; Bstchtusm.: dopełniać [-nić] (gen.), wykonywać [-nać]; j-n mit Mut nstw. ~ wzbudzać [-dzić], wzniecać [-cić] w kim (acc.); j-s Bitte ~ [u]czynić zadośćczyjejproście.

er|fü|llung f dopełnienie n, spełnienie n; in ~ gehen spełniać [-nić] się, sprawdzać [-dzić] się.

er|ga|ngen (-gä'ng^{en}) f. ergche-
er|gä|ngen (-gä'ng^{en}) ⑤e uzupełniać [-nić]; (hinzufügen) dodawać [-dać]; (ausbessern) odnawiać [-nowić], naprawiać [-wić]; ~d uzupełniający, dodatkowy.

Er|gä|nung f uzupełnianie n, uzupełnienie n, dodatek m; Gram. dopełniacz m; ~s... uzupełniający, dodatkowy.

er|ga|ttern F (-gä't^{ern}) ⑤b chwytać [uchwycić].

er|ge|ben 1. v/t. (bartun) wykazywać [-zać]; (geben) wydawać [-dać]; sich ~ okazywać [-zać] się, wynikać [-knać]; X poddawać [-dać] się; (sich hingeben) oddawać [-dać] się; (sich herausstellen) wynikać [-knać] (aus dat. z gen.); hieraus ergibt sich z tego wynika. 2. a. oddany, przywiązany, uniżony; in Briefen: Ihr ~er uniżony sługa Pana; ganz ~st najuniższy; danke ~st! dziękuję uniżenie!; **Leist** f uległość, uniżoność, przywiązanie n.

Er|ge|bnis (-gē'p-) n ②h¹ wynik m, skutek m, rezultat m.

Er|ge|bung f uległość; X poddanie n się.

er|ge|h(e)n zostawać [-stać] ogłoszonym ob. wydanym; ~ lassen wydawać [-dać], ogłaszać [ogłosić]; über sich ~ lassen znosić [znieść] cierpliwie; wie wird es mir ~? co się ze mną stanie?, co ze mną będzie?; sich ~przechadzać [przejść] się; fig. sich ~ über (acc.) rozwodzić się nad (instr.); sich in Klagen ~ über (acc.) żalić się na (acc.).

er|gie|big (-gŭ'bŭch) (fruchtbar) płodny, żyzny; (reichhaltig) obfity; (Geschaft usw.) wydajny, korzystny; **Leist** f żyzność; obfitość; wydajność.

er|gie|ßen (się) wyrzekać [-lać] (się): *Sturz*: uchodzić, wpadać.
er|glä|nzen (fn) [za]jaśnieć, błyszczeć [zabłysnąć].
er|glü|hen (fn) [roz]zarzyć się: *fig.* zapalać [-lić] się, [za]plonać.
er|gö|ßen (-gö'c'en) 15e [u]bawić; się ~ an (*dat.*) [u]bawić się ob. rozkoszować się (*instr.*).
er|gö|ßlich (-gö'c-) zabawny, ucieśzny, rozkoszny; *Zkeit f* zabawność, zabawa, rozkosz (-ność).
er|gran|en (fn) [po]siwieć; *er-graut* postwiady.
er|grei|fen (anfassen) chwytać [chwycić]; (*festnehmen*) schwytać [woń.]; (*fangen*) [z]łapać, pojmać [woń.]; *Feder* uśw.: brać [wziąć] (do ręki); *Maßregel* uśw.: zarządzać [-dzić]; *das Wort* ~ zabierać [-brać] głos; *die Gelegenheit* ~ [s]korzystać ze sposobności; *die Glucht* ~ zwracać [zwrócić] się do ucieczki; *fig.* *Gemüt*: przejmować [-jąć], ogarniać [-nać]; [po]działać na (*acc.*); ~b wzruszający.
er|grü|mmen (-grü'm'en) 15a (fn) [roz]złościć się, rozjuszać [-szyć] się.
er|grü|uden zgłębiać [-bić], [z]badać, dociekać [-ciec].
Er|gu|ß *m* wylew, wylanie *n* się.
er|ha|den wyniosły; (*a. fig.*) wzniosły; (*Geist*) wielki; (*Gebante*) wzniosły, szczytny; (*Fürstlichkeiten*) dostojny; (*tonbez*) wypukły; ~e *Arbeit* płasko-rzeźba *f*; *daß ist über allen Zweifel* ~ to nie ulega najmniejszej wątpliwości; *Zheit f* wyniosłość, wzniosłość: wypukłość; wielkość, szczytność.
er|ha|lten (*unterhalten*) utrzymywać; (*bewahren*) zachowywać [-ować], ocalać [-lić]; (*empfangen*) otrzymywać [-mać]; (*er-*

langen) dostawać [-stać]; *Gott* *erhalte dich!* niech cię Bóg chroni!; *gut* ~ sein być w dobrym stanie.
er|hä|llich (-hät't-) to, co można dostać. *bywać [-być].*
er|ha|ndeln [wy]targować, na-
er|hä|ngen: się ~ wieszać [po-wiesić] się. *weisen.*
er|hä|rfen = *berätigen*, *be-*
er|ha|schen [s]chwytać, [z]łapać.
er|he|ben podnosić [-nieść]: wy-nosić [-nieść] (*auf den Thron* na tron, *in den Adelstand* do stanu szlacheckiego); (*preisen*) wynosić, wychwalać; *Steuer*, *Zoll* uśw.: pobierać [-brać]; *Stlage* ~ *gegen* (*acc.*) wnosić [wnieść] skargę przeciw (*dat.*); się ~ podnosić [-nieść] się, powstawać [-wstać] (*vom Tisch* od stołu, *vom Sitz* z miejsca); (*się empören*) powstawać [po-wstać], [z]buntować się; *die Stimme*: odzywać [odezwać] się; *er erhebt sich über alle* wznosi się ponad wszystkich, prze-wyższa wszystkich.
er|he|ßlich (-hät'p-) znaczny, ważny. *przez żeniączkę.*
er|hei|raten nabywać [-być]
er|hei|schen = *erfordern*.
er|hei|tern (-hät'tern) 15b rozweselać [-lić].
er|he|llen (-hät'ten) 15a = *er-leuchten*, *anflären*: *v/i.* *daraus* *erhell*t z tego okazuje się jasno, z tego wynika.
er|heu|cheln [u]zyskać obłudą ob. obłudnem postępowaniem; udawać [udać].
er|ht|zen (-hät'c'en) 15e (się) roz-grzewać [-grzać] (się).
er|hö|hen (-höt'en) 15a podwyż-szać [-szyć]; (*steigern*) zwiększać [-szyć]; *erhöht* podwyższony, zwiększony, wzmocniony. *Su-* podwyższenie *n*; zwiększenie

n; wyniesienie n; (erhöhte Stelle) wzniesienie n, pagórek m.

er|ho'ten: [sić ~ wracać [wrócić] do dawnego stanu; sić (wieder) ~ (po) wracać [-wrócić] do sił (von dat. po loc.); (zu sić kommen) przychodzić [przyjść] do siebie; (nach der Arbeit) wypoczywać [-cząć]; (vom Schreden) ochłonać [bość]; sić bei i-m Ratś ~ [po]prosić k-o o radę, [po]radzić się k-o.

Er|ho'tung f wytchnienie n, wypoczynek m; zur ~ dla wypoczynku, (der Gesundheit) dla poprawy zdrowia: ~s|pause f wypoczynek m; (in der Schule) przerwa; ~s|reise f podróż dla wypoczynku ob. dla poprawienia zdrowia.

er|hö'ren [wy]słuchać.

er|l'innerlich przychodzący na pamięć, pamiętny: es ist mir ~ przypominam sobie, mam w pamięci.

er|l'innern (-l'n^{er}n) 15b: j-n an et. (acc.) ~ przypominać [-mnieć] k-u co; sić ~ (gen. ob. an acc.) przypominać [-mnieć] sobie (acc.); ich erinnere mich przypominam sobie, pamiętam.

Er|l'innerung f wspomnienie n; zur ~ an (acc.) na pamiętkę (gen.); in ~ bringen przypominać [-mnieć].

er|ka'lten (-käl't^{en}) 15c (fn) [o]ziębnać, [o]stygnąć; erkal-tet chłodny, ostygły.

er|kä'lten (-käl't^{en}) 15c (sić) [o-, prze-, za]ziębnić (się). Su. zazię-bienie n, przeziębienie n.

er|kä'mpfen wywalczać [-czyć]; zdobywać [-być] orężem.

er|kau'fen (bestehen) przekupy-wać [-pić]; mit Blut ~ okupy-wać [-pić] krwią. [wrażny.]

er|ke'nubar łatwy do poznania,] **er|ke'nnen** poznawać [-znać];

(unterscheiden) rozpoznawać [-znać]; (kennen lernen) poznawać [-znać], zaznajamiać [-jomić] się z (instr.); (einsehen) uznawać [uznać], [z]rozumieć; (a. v/i.) [za]wyrokować, postanawiać [-nowić] wyrokiem; auf Todes-strafe ~ skazywać [-zać] na śmierć; als (ob. für) gut usw. ~ uznawać [uznać] za (acc.); i-n ~ für (acc.) zapisywać [-sać] na czyj rachunek; sić zu ~ geben dawać [dać] się poznać. [wdzięczność.]

er|ke'nntlich wdzięczny; **Er|ke'nntnis** 1. f 2i¹ poznanie n; uznanie n; zur ~ kommen poznawać [-znać], [z]rozumieć. 2. n 2h¹ wyrok n, orzeczenie n. **Er|ke'nnung** f poznanie n; ~s... rozpoznawczy.

Er|ker (š'rk^{er}) m 2l wykusz. **er|kie'sen** (-kī'z^{en}) 15e (imp. a. erkor) wybierać [-brać].

er|klä'ren (erklätern) objaśniać [-nić]; (auslegen) [wy]tłuma-czyć; Krieg usw.: wypowiadać [-wiedzieć]; für gut usw. ~ uzna-wać [uznać] za (acc.); (kundgeben) oświadczać [-czyć]; sić ~ oświadczać [-czyć] się.

Er|klä'rer (-klä'r^{er}) m 2l, ~in (~ĭn) f 3c tłumacz(ka); obja-sniający (-ca).

er|klä'rlich dający się pojąć; es ist mir nicht ~ nie mogę pojąć, nie pojmuję.

Er|klä'rung f objaśnienie n; wytłumaczenie n; (Urfunde) oświadczenie n, deklaracja.

er|kle'cklich (-klē'klīch) znaczący. **er|kle'ttern**, **er|kli'mmen** wy-drapywać [-pać] się na (acc.), wychodzić [wyjść] na (acc.).

er|kli'ngen (fn) 3täser: [za-] dzwonić; 2ied: zabrzmiwać [-brzmieć].

er|ko'r (-kō'r) f. erkiesen.

er|kra'nken¹⁵a (fn) zachorować [boŭ.] (an dat. na acc.), zanie-
magać [-móc]. *Su.* choroba *f.*

er|kü'hnen (-kü'n^{en}) ¹⁵a: ſich ~
odważać [-żyć] się (zu dat. na
acc.), ośmielać [-lić] się.

er|ku'nben^x(-kü'nd^{en}) ¹⁵c wy-
wiadywać [-wiedzieć] się
o (loc.).

er|ku'ndigen (-dŷg^{en}) ¹⁵a: ſich
~ über (acc.) ob. nach (dat.) do-
ob. wywiadywać [-wiedzieć]
się o (loc.).

Er|ku'ndigung *f* dowiadywanie
n się; wiadomość (o loc.); ~S...
wywiadowczy.

er|kü'nſteln udawać [udać]; er-
künstelt afektowany, udany,
wymuszony.

er|la'hmen (fn) [o]słabnąć.

er|la'ngen dostawać [-stać],
osiągać [-gnać]; (erwerben) zy-
skiwać [uzyskać].

Er|la'ß (-lā's) *m* ³h¹(d¹) roz-
porządzenie *n*; (Befreiung)
uwolnienie *n*; (von Sünden) od-
puszczenie *n*.

er|la'ffen Geſebe uſto.: wydawać
[-dać]; j-m et. ~ uwalniać
[uwolnić] k-o od (gen.); Schutz:
darowywać [-ować]; Sünden:
odpuszczać [-puścić].

er|lau'ben (-läu'b^{en}) ¹⁵a po-
ze-zwalać [-zwolić]; erlaubt
dozwolony.

Er|lau'bnis (-läu'p-) *f* ²i¹ po-
ze-zwolenie *n* (zu dat. na acc.).

er|lau'cht (-läu'cht) *1. a.* dostoj-
ny, przeczny. *2. 2 f* ³b
(Seine Jago) dostojność.

er|läu'tern = erklären.

Er|le ♀ (ĕ'rl^e) *f* ³b olcha.

er|le'ben ein gewiſſes Alter uſto.:
dożyć [boŭ.], doczekać [boŭ.]
(gen.); (durchmachen) przeżywać
[-żyć]; hat man je ſo et. erlebt?
czy kto widział kiedy coś po-
dobnego?

Er|le'bnis (-lĕ'p-) *n* ²h¹ przy-
goda *f*, przeżycie.

er|le'digen (-lĕ'dŷg^{en}) ¹⁵a Stelle:
opróżniać [-nić]; Geſchäft: za-
łatwiać [-wić]; erlebtigt (frei)
opróżniony, wolny.

er|le'gen *1.* (töten) zabijać [-bić];
(erſchießen) zastrzelić [boŭ.];
Summe: [za]płacić. *2. f.* er-
liegen.

er|lei'chtern (-lā'cht^{ern}) ¹⁵b
ułatwiać [-wić]. *Su.* ułatwienie
n, ulga *f*.

er|lei'den = erdulden; Schaden
uſto.: doznawać [-znać] (gen.),
ponosić [-nieść]; eine Verände-
rung ~ ulegać [ulec] zmianie.

e'r|len (ĕ'rl^{en}) olchowy.

er|le'nnen wyuczać [-czyć] się
(gen.), nauczyć [boŭ.] się.

er|le'sen wyborowy.

er|leu'chten oświetlać [-lić];
fig. oświecać [-cić].

er|lie'gen (fn) ulegać [ulec].

Er|lĕ'kōnig (ĕ'rl^e) *m* król olch.

er|lō'gen (-lō'g^{en}) skłamaný,
zmyślony.

Er|lō's (-lō's) *m* ²h dochód.

er|lō'schen ¹³b¹ (fn) [z]gasnąć;
fig. ustawać [ustać].

er|lō'sen (retten) ocalać [-lić],
zbawiać [-wić]; (befreien) wyba-
wiać [-wić]; (loſkaufen) wykupy-
wać [-pić]; Rel. odkupić [boŭ.],
zbawić [boŭ.]. *Su.* odkupienie
n, zbawienie *n*.

Er|lō'ser (-lō'z^{er}) *m* ²l zbawca;
Rel. Zbawiciel, Odkupiciel;
... zbawczy, Zbawiciela.

er|mā'chtigen (-mā'chtŷg^{en}) ¹⁵a
upelnomocniać [-nić], upowa-
żniać [-nić]. *Su.* upelnomocnie-
nie *n*, upoważnienie *n*, pełno-
mocnictwo *n*.

er|ma'hnen upominać [-mnieć],
napominać [-mnieć]; ~D upo-
minający. *Su.* upomnienie *n*,
napomnienie *n*.

- er|ma'ngeln** zbywać, niedosta-
wać, nie starczyć (unperf. cze-
go): ich werbe nicht ~ nie omie-
szkam.
- Er|ma'ng(e)lung** *f*: in ~ w bra-
ku.
- er|ma'nnen** (-mä'n^{en}) ⑩a: się
~ nabierać [-brać] odwagi.
- er|mä'ßigen** zmniejszać [-szyć],
obniżać [-zyć]; ⑥b. Preis: zni-
żać [-zyć]. *Su.* zmniejszenie *n*,
obniżenie; zniżenie, zniżka *f*.
- er|ma'tten** (-mä't^{en}) ⑩c (⑩n)
[z]męczyć się. *Su.* zmęczenie
n, osłabienie *n*.
- er|me'ssen** 1. *v/t.* = ausmessen;
(begreifen) [z]rozumieć, pojmo-
wać [-jać]; (erwägen) rozważać
[-zyć]. 2. ② *n* ②1 sąd *m*, zda-
nie, ocena *f*; nach meinem ②
według mego zdania.
- er|mi'tteln** (-mī't^{en}) ⑩f wy-
krywać [-kryć], dochodzić
[dojść] (*gen.*); Verbrechen: [wy-]
śledzić. *Su.* wykrycie *n*, do-
chodzenie *n*; wysłedzenie *n*.
- er|mö'glichen** (-mö'ki'çh^{en}) ⑩a
umożliwiać [-wić], ułatwiać
[-wić].
- er|mo'rben** [za]mordować. *Su.*
zamordowanie *n*, morderstwo *n*.
- er|mü'den** (-mū'd^{en}) ⑩c (*v/i.*)
[s]u ob. się ~ [z]męczyć (się),
nur *v/i.* ustawać [ustać]; ~d
męczący; ermüdet zmęczony,
znużony. *Su.* zmęczenie *n*,
znużenie *n*.
- er|mu'tern** (-mū't^{ern}) ⑩b
zachęcać [-cić]; (sich) aus dem
Schlafe ~ obudzić [boń.] (się).
- er|mu'tigen** (-mū'tī'g^{en}) ⑩a
zachęcać [-cić], zagrzewać
[-grzać], dodawać [-dać] odwa-
gi ob. otuchy.
- er|nä'hren** [wy]żywić, [na-]
karmić: (erhalten) utrzymywać;
sich von seiner Arbeit ~ utrzymy-
wać się z pracy rąk. *Su.* ży-
wienie *n*, karmienie *n*, wyży-
wienie *n*; utrzymanie *n*.
- Er|nä'hrer** (-nä'r^{er}) *m* ②1, ~in
(~īn) *f* ③c karmiciel(ka), ży-
wiciel(ka).
- er|ne'nnen** (zu *dat.*) [za]miano-
wać (*instr.*), ustanawiać [-no-
wić] (*instr.*). *Su.* mianowanie
n, nominacja *f*.
- er|neu'e(r)n** (-noī'o[r]n) ⑩a (b)
odnawiać [-nowić], wznowiać
[wznawiać]; rozpoczynać [-cząć]
na nowo.
- er|nie'drigen** (-nī'drī'g^{en}) ⑩a
zniżać [-zyć], obniżać [-zyć];
fig. poniżać [-zyć]. *Su.* zniże-
nie *n*, obniżenie *n*; *fig.* poni-
żenie *n*.
- Ernst** (ĕrnst) 1. *m* ②g (o. *pl.*)
powaga *f*, stateczność *f*; (Strenge)
surowość *f*; im ~, alleš (ob.
allen) ~eš szczerze, serjo, bez
żartu. 2. ② *a.* ②haft, ②lich po-
ważny, szczerzy; (wichtig) wa-
żny; (streng) surowy.
- Ernte** (ĕrnt^e) *f* ③b żniwa *n/pl.*,
żniwo *n*; (Ertrag) zbiór *m*, plon
m; ~... żniwiarski; ~fest *n*
dożynki *f/pl.*; ~monat *m* sier-
pień.
- e'rnten** (~n) ⑩c [wy]żąć; *fig.*
zbierać [zebrać]; Dant usw.:
doczekać [boń.] się (*gen.*).
- Ernte...** ~wagen *m* wóz (ze
zbożem); ~zeit *f* czas *m* żniw,
żniwa *n/pl.* ||[-wić.]
- er|nü'chtern** ⑩b otrzeźwiać
- Er|o'berer** (-p'b^{er}er) *m* ②1, **Er-**
o'b(er)erin (-p'b[r]^{er}in) *f* ③c
zdobywca (-czyni).
- er|o'bern** (~n) ⑩b zdobywać
[-być], podbijać [-bić], zawojo-
wać [boń.].
- Er|o'berung** *f* zdobycie *n*, pod-
bicie *n*, zdobywanie *n*, podbi-
janie *n*; zdobycz, podbój *m*;
~s... zaborczy; ~slüß, ~s-
ucht *f* żądza zdobywania.

er|schlie|ßen otwierać [otwo-
rzyć].

er|schö|pfen wyczerpywać [-pać,
-pnać]; (ermatten) wycieńczać
[-czyć]; (entfräften) wysilać
[-lić]; Thema ufw.: wyczerpy-
wać [-pać], [z]badać dokładnie.
Su. wyczerpanie n, wycień-
czenie n, znużenie n.

er|schre|cken 1. v/t. ⑤a [na-
prze]straszyć. 2. v/i. ⑫d (fn)
(vor dat.) lękać [prze]ląc, złąc
się (gen.), przestraszać [-szyć]
się (instr.).

er|schre|cklich straszny, okrop-
ny, przerażający.

er|schü|ttern ⑤b wstrząsać
[-snać]; (wanfend machen) za-
chwiać [boń.]. Su. wstrząśnie-
nie n, zachwianie n.

er|schwe|ren (-szwē'rən) ⑤a
utrudniać [-nić]; fig. obciążać
[-żyć].

er|schwi|ndeln wydurzać[-rzyć],
wycyganić [boń.].

er|schwi|ngen osiągać [-gnać],
dostawać [-stać].

er|se|hen poznawać [-znać],
przekonywać [-nać] się (aus
dat. z gen.); (auswählen) wybie-
rać [-brać]; daraus erfieht man,
daraus ist zu ~ z tego widać.

er|se|hnen bardzo [za]tęsknić do
(gen.); erfieht utęskniony.

er|se|hen uzupełniać [-nić]; (als
Stellvertreter) zastępować [-sta-
pić]; j-m et.: wynagradzać
[-grodzić]; Vertust: zwracać
[zwrócić]. Su. uzupełnienie n;
wynagrodzenie n; zastąpienie
n; zwrot m.

er|st|lich widoczny; es ist ~
widać.

er|st|nnen wymyślać [-lić],
zmyślać [-lić].

er|spä|hen [wy]śledzić.

er|spa|ren oszczędzać [-dzić];
j-m et. ~ oszczędzać k-u (gen.).

Er|spa|renis (-szpā'r-) f ②i¹
oszczędzanie n, oszczędność;
(erspartes Geld, a. n) oszczę-
dności f/pl.

er|sprie|glich (-szprī's-) (nützlich)
użyteczny; (vorteilhaft) korzyst-
ny, zbawienny; ②kelt/ użytecz-
ność: korzyść, zbawiennność.

erst (ērst) 1. (comp. ①er[st, ①st])
pierwszy; der ① (am ①en) ①ai
pierwszy (pierwszego) maja;
zum ①en = ersten, (als Datum)
na pierwszego; zum ①en Male
f. ①er[st]mal; ①en Range
pierwszorzędny; der ②e von
ihnen pierwszy z nich; für
①e = ersten, (ein[st]weilen) na
razie, (zuer[st] najpierw. 2. adv.
(zuer[st] najpierw, naprzód; (an-
fänglich) zrazu, początkowo;
(nur) tylko; eben ~ co dopiero,
tylko co.

e'rst... ott pierwo... (f. ①geboren),
pierwszo... (f. ①klassig), wyżej
(f. ①erwähnt).

er|sta|rken (-sztā'rkən) ⑤a sta-
wać [stać] się mocnym.

er|sta|rren (fn) (vor Kälte ufw.)
[z]drętwieć, [s]kostnieć; (hartig
werden) [z]drewnieć; (gerinnen)
[s]krzepnąć; erstarrt zdrętwia-
ły, skostniały, zdrewniały.
Su. zdrętwienie n, skostnienie
n, zmarznięcie n.

er|sta|tten (-sztā'tən) ⑤c zwracać
[zwrócić] (= erfetzen);
Danf: = ab[st]atten; Anstunf
ufw.: dawać [dać], udzielać
[-lić] (gen.); Bericht ~ = be-
richten. Su. zwrot m, oddanie
n; e-s Berichtes: sprawozdanie
n, doniesienie n.

er|sta|unen 1. v/i. (fn) [z]dziwić
się; zdumiewać [-eć] się (über
acc. nad instr.). 2. ② n ②l zdzi-
wienie, zdumienie; zum ② ku
zdziwieniu; in ② se[en] zadzi-
wiać [-wić], zdumiewać [-eć].

er|stau'nlich (-sztâu'n-) sprawa-
wiający podziwienie, nadzwyczajny, dziwny.

e'rste (ē'rst^e) f. *erst*.

er|ste'chen przekiuwać [-kłuć],
przebić [-bić] (mit dem Dolche
sztyletem).

er|ste'h(e)n 1. *v/i.* (fn) = auf-
ersehen. 2. *v/t.* [za]kupić (auf
deruktion na licytacji).

er|ste'gen wchodzić [wejść] na
(acc.).

e'rsten'mal (ē'rstēn-): *zum* ~ po
raz pierwszy, pierwszym razem.

e'rstens (~s) po pierwsze.

e'rster (~st^{er}) f. *erst*. [|-mrzeć.]

er|ste'rben za- ob. obu-mierać

e'rst...: erwähnt wyżej wspo-
mniany ob. podany; ~geboren
pierworodny; ~geborene(r) *m*
syn pierworodny; ~geburt *f*
pierworodztwo *n*; ~geburts-
recht *n* prawo pierworodztwa.

er|sti'cken [u-, za]dusić; *Auffand*:
[s]tłumić; *v/i.* [u-, za]dusić się;
nie móc oddychać (vor Hitze
z powodu gorąca); ~d duszny;
~de Hitze zaduch *m*. *Su.* udusze-
nie *n*; stłumienie *n*.

er|st'klassig (-klās'īg) pierwszo-
rzędny, pierwszej klasy.

e'rstlich (ē'rstl'īg) = *erstiens*.

E'rstling (~l'īng) *m* ② *g*¹ pierwszy
plód, pierwszy owoc; ~s...
pierwszy, pierworodny; ~s-
versuch *m* pierwsza próba *f*.

er|stre'ben starać się o (acc.).

er|stre'cken: się ~ rozciągać się,
rozpościerać się, sięgać.

er|stü'rmen zdobywać [-być]
szturmem.

er|su'chen 1. *v/t.* i-*n* ~ um (acc.)
[po]prosić, upraszać k-o o (acc.).
2. ② *n* ② *l* prośba *f*.

er|ta'ppen [z]łapać z nienacka
(bei dat. na loc.); auf frischer
Tat ~ przysłapywać [-pać] na
gorącym uczynku.

er|tei'len *Unterricht* ustw.: udzielać
[-lić] (*gen.*); *Auftrag* ustw.: (wy-)
dawać [-dać]; *Patent* ustw.: na-
dawać [-dać]. *Su.* udzielenie *n*;
wydawanie; nadawanie *n*, na-
danie *n*.

er|tö'nen (fn) zabrzmieć [boł.],
odzywać [odezwać] się; Schritte:
dawać [dać] się słyszeć.

Er|tra'g (-trā'k) *m* ② *d* plon;
(Gewinn) dochód.

er|tra'gen znosić [znieść].

er|trä'glich (-trē'k-) znośny, da-
jący się znosić; es ist noch ~
to można jeszcze znieść.

er|tra'gs|fähig dający dochód,
produktywny; *Leistung* *f* pro-
duktywność.

er|trä'nken [za-, u]topić.

er|tri'nken (fn) [za-, u]tonąć;
ertrunken utopiony, zatopiony;
Er|tru'nkene(r) *m* ① *l* topielec.

er|ü'brigen (-ü'brīg'en) ③ *a*
1. oszczędzać [-dzić], odkładać
[odłożyć]; wieviel haben Sie
erübrigt? ile panu zostało?
2. es erübrigt pozostaje.

er|wä'chen (fn) [o-, z]budzić się.

er|wä'chen 1. *v/i.* dorastać
[-rósć]; *fig.* wynikać [-knać].
2. *a.* dorosły.

er|wä'gen rozważać [-żyć], roz-
trząsać [-snać]; uwzględniać
[-nić].

Er|wä'gung *f* rozważanie *n*,
rozważa; in ~ gehen brać
[wziąć] pod rozważę.

er|wä'hlen wybierać [-brać].

er|wä'hnen wspominać [-mnieć],
wzmiankować o (*loc.*); ~s|wert
zasługujący na wzmiankę. *Su.*
wspomnienie *n*, wzmianka *f*.

er|wä'rmen za-, o-grzewać
[-grzać].

er|wa'rten 1. *v/t.* oczekiwać;
spodziewać się (*gen.*). 2. ② *n*
② *l*, *Er|wa'rtung* *f* ③ *b* ocze-
kiwanie *n*, spodziewanie *n* się,

nadzieja *f*; wider (ob. über) Σ wbrew oczekiwaniu, nadspondziewanie; in Erwartung w oczekiwaniu, w nadziei; **er|wa|rtungs|voll** pełen nadziei, pełen oczekiwania.

er|we|cken [o-, prze]budzić; *fig.* o-, wz-budzać [-dzić].

er|we|hren: *ſich* ~ (*gen.*) opędzać [-dzić] się (*dat.*), [o]bronić się (przed *instr.*); (*ſich* enthalten) powstrzymać [-mac] się (od *gen.*); man kann *ſich* *ſeiner* nicht ~ nie można go się pozbyć.

er|wei|chen $\text{\textcircled{a}}$ zmiękczać [-czyć], rozmiękczać [-czyć]; *v/i.* (*ſn*) [z]mięknąć.

er|wei|ſen = *be|wei|ſen*; *Achtung* *uſw.*: okazywać [-zać], oddawać [-dać]; es iſt *er|wei|ſen* jeſt rzeczą dowiedzioną; *ſich* alſ *notwendig* ~ okazywać [-zać] się (*instr.*).

er|wei|ſlich dający się dowieść, dowodny.

er|wei|tern (-*wei|t|ern*) $\text{\textcircled{b}}$ rozszerzać [-rzyć], rozprzestrzeniać [-nić]; (*vergrö|ßern*) powiększać [-szyć].

Er|we|rb (-*w|er|b*) *m* $\text{\textcircled{2}}$ g nabytek; (*Gewinn*) zysk; (*Verdienst*) zarobek, dorobek.

er|we|rben nabywać [-być], zarabiać [-robić]; *Achtung* *uſw.*: (po)zyskiwać [-skać].

Er|we|rbs...: *ſfähig* zdolny do zarobkowania; *ſlei|ß* *m* przemysłowość *f*, przemysł; *ſquelle* *f* źródło *n* zarobku; *ſweig* *m* gałąź *f* przemysłu.

er|wi|dern (-*wi|d|ern*) $\text{\textcircled{b}}$ = *antworten*; (*vergelt|en*) oddawać [-dać], odwzajemniać [-nić]; *Be|ſuch*: oddawać [-dać]; *Glei|che|ß mit Glei|chem* ~ tem samem odpłacać [-cić]. *Su.* = *Antwort*: odwzajemnienie *n*, odpłata *f*, oddanie *n*.

er|wi|rken uskuteczniać [-nić], (u)zyskiwać [-skać].

er|wi|ſchen [z-, przy]łapać, [s]chwytac.

er|wi|nſcht (-*w|n|nszt*) pożądaný; podług życzenia.

er|wi|r|gen [za-, u]dusić.

Erz (*ERC*) *n* $\text{\textcircled{2}}$ g ruda *f*: (*Metall*) kruszec *m*; (*Bronze*) spiż *m*.

Erz... kruszcowy, spiżowy, *ſw.* *ader* *f* żyła kruszcowa; (*ſR...* = *Haupt...*, *Dber...*) arcy..., nadzwyczajny.

er|z|ä|hlen opowiadać [-wiedzieć]; *weitläufig* ~ rozwódzić się nad (*instr.*). *Su.* opowiadanie *n*, opowieść *f*, powieść *f*, powiastka *f*. [*wi|adaj|acy* (-*ca*).]

Er|z|ä|hler (*in f* $\text{\textcircled{3}}$ c) *m* $\text{\textcircled{2}}$ l opo-
Erz...: *ar|be|iter* *m* metalowiec; *bi|ſch|of* *m* arcybiskup; *ſdumm* arcygłupi, nadzwyczajnie głupi; *en|gel* *m* archanioł.

er|zei|gen = *er|wei|ſen*.

er|zeu|gen [s]płodzić, [z-, u]rodzić; *ſa|ß* *uſw.*: wzniecać [-cić].

Er|zeu|ger (*in f* $\text{\textcircled{3}}$ c) *m* $\text{\textcircled{2}}$ l wytwórca *m*; (*Water, Mutter*) rodziciel(ka), rodzic(a).

Er|zeu|gnis *n* $\text{\textcircled{2}}$ h¹ plód *m*, produkt *m*, wytwór *m*.

Er|zeu|gung *f* płodzenie *n*, rodzenie *n*; wytwórczość, wyrób *m*, produkcja; *ſ...* wytwórczy.

Erz...: *ſfaul* strasznie leniwy; *ſfeind* *m* ciężki (ob. nieprzejednany) wróg; *ſgang* $\text{\textcircled{A}}$ *m* chodnik kruszcowy; *ſgrube* *f* kopalnia kruszcu; *ſhaltig* (-*h|alt|ſch*) zawierający kruszec; *ſherzog* *m* arcyksiążę; *ſherzoglich* arcyksiążęcy.

er|zie|hen wychowywać [-ować].

Er|zie|her (-*ci|er*) *m* $\text{\textcircled{2}}$ l, *ſlu* (*ſin*) *f* $\text{\textcircled{3}}$ c wychowawca (-czyni).

Er|zie|hung *f* wychowanie *n*; *ſ...* wychowawczy; *ſan|ſtalt*

f zakład m wychowawczy; **~skunst, ~slehre** f sztuka wychowania, pedagogja.

er|z|te'len = erlangen.

er|z|ttern (fn) [za]drzeć (vor dat. przed instr.).

Erz...: **~narr** m straszny głupiec; **~prieſter** m arcykapłan; **~schelm** m arcygałgan, szelma.

er|z|ürnen [roz]gniewać; (aufreizen) [po-, roz]drażnić; erzürnt rozniewnany, gniewny; erzürnt ſein über (acc.) [roz-]gniewać się na (acc.).

Erz|vater m patriarcha.

er|z|w|ngen wymuszać [-usić].

es (ĕs) ① a ono, to; es gibt, es ist jest; es ſind są; ich bin es to ja; Sie ſind es to pan; (ſſb. in imperf. Wendungen) nicht überſetzt: es regnet deszcz pada; es ist warin geworden zrobiło się ciepło; es bleibt dabei zostajemy przy tem, tak więc będzie.

Eſche ♀ (ĕ'sz^o) f ③ b jasion m.

eſchen (n) jasionowy. [osiołek.]

Eſel (ĕ'z^{el}) m ② losioł; junger ~

Eſelei' (ĕ'z^{el}ai') f ③ b głupota.

Eſelſtein (ĕ'z^{el}stⁱⁿ) f ③ c oślica.

Eſels... ośli; **~brücke** f ośli most m; **~ohr** n ośle ucho.

Eſel|treiber m poganiacz ośłów.

Esko'rte (ĕsk^o'rt^e) f ③ b eskorta, straż.

Eſpe ♀ (ĕ'sp^e) f ③ b osika.

eſpen (n) osikowy.

Eß... (ĕ's...) oft spożywczy (ſ. ~waren); stołowy (ſ. ~gabel).

eßbar (ĕ'sb^{ar}) jadalny.

Eſſe (ĕ's^e) f ③ b (Schmiede) kuźnia; (Schornstein) komin m; (Feuerherd) ognisko n.

eſſen (n) ① a (p.p. gegessen) 1. o/z. [z]jeść; zu Mittag ~ [z]jeść obiad, obiadować; zu Abend ~ [z]jeść wieczerzę, wieczerzać; ſich ſatt ~ najieść [voll.] się. 2. ② n ②1: a) jedzenie n;

b) (mit pl.) (Speiße) potrawa f; (Gericht) danie; (Mittag) obiad m; (Abend) wieczerza f; beim ② podczas obiadu ob. wieczerzy.

Eſſe'nz (ĕs^ĕ'nc) f ③ b wyciąg m, treść. [③ c jedzący (-ca).]

Eſſer (ĕ's^{er}) m ②1, ~in (n) f

Eß...: **~gabel** f widelec m stołowy; **~gier** f żądza jedzenia, łaknienie n jadał; ②gierig łakomy, głodny.

Eſſig (ĕ's^{ig}) m ②g¹ ocet; ~... octowy, octu, na ocet; **~flasche** f flaszka na ocet; **~gurke** f kwaszony ogórek m, korniszon m; ②fauer kwaśny (jak ocet).

Eß...: **~löffel** m łyżka f stołowa; **~luft** f apetyt m; **~tiſch** m stół jadalny; **~waren** f/pl. towary m/pl. spożywcze; **~zim-mer** n pokój m jadalny, jadalnia f. [da, wzniesienie n.]

Eſtra'de (ĕstr^{ar}'d^e) f ③ b estra-|

Eſtrich (ĕ'str^{ich}) m ②g¹ posadzka f (kamienna).

etablie'ren (et^{abli}'r^{en}) ①g urządzić [-dzić]; jich ~ otwierać [otworzyć] handel.

Etabliffeme'nt (n^{bl}'s^{em}'g^{nt}) n ⑥i urządzenie, zakład m, sklep m.

Eta'ge (et^a'z^e) f ③ b piętro n; Haus von zwei (drei) ~n dom m dwu-(trzy-)piętrowy.

Eta'ppe ✕ (et^a'p^e) f ③ b etap m, oddział m straży; ~n|kommandant m naczelnik etapu.

Eti'ke'tte (et^{ik}'ĕ't^e) f ③ b (Aufſchrift) etykieta, napis m; (Sofſitte) etykieta, zwyczaj m.

e'tlich (ĕ'tl^{ich}) m^{pl} ~ e kilka.

Etu'i' (et^u'i') n ⑥i puderko, futerał m.

e'twa (ĕ'tw^a) prawie, około; (beispielweise) na przykład; (in Fragen) może, czy przypadkiem; wollen Sie ~... może pan chce ...; ~ eine Stunde z godzinę; ~ zwei Wochen ze dwa tygodnie.

etwaig (ĕtwā'īĥ) przypadkowy, ewentualny, mogący wyinknąć ob. okazać się.

e'twas (ĕ'twās) coś; (~ Bestimmteš) co; (einigeš) nieco, trochę, cokolwiek. [was; dat.: wam.]

euch (oīĥ), in Briefen 2 ⑨ a acc.: }
cu'er (oī'eR) (auch der, die, das eu'(e)re, pl. die eu'(e)ren) wasz m, wasza f, wasze n; wasi m/pl., wasze f/pl., n/pl. [jusz.]

Eu'ge'n (oī'gē'n) m ⑧ a Eugen- }

Eu'le (oī'le) f ③ b sowa; ~N... sowi; ~n|spiegel m głupiec, głuptas. [rzeszaniec.]

Ennu'ch (oī'nū'ĥ) m ③ a eunuch, }

eu're (oī'ro) f. euer.

eu'rer|seits (oī'r'eRzāt) z waszej strony.

eu'res|glei'chen podobny do was.

eu'ret|halten, -wegen, (um) -willen dla was, dla waszego dobra. [f. euer.]

eu'rig (oī'rīĥ), der (die, das) ~e }

Euro'pa (oī'ropā) n ⑧ b Europa f; **Europa'er** (~ropē'oR) m ② l Europejczyk; ~in (~īn) f ③ c Europejka; **europa'isch** (~īsz) europejski.

Eu'ter (oī'teR) n ② l wymię.

evange'listĥ (ĕwāngē'līsz) ewangelicki; **Evangeli'ft** (~gēlī'st) m ③ a ewangelista; **Evange'lum** (~gē'lūm) n ⑧ e ewangelija f.

eventue'll (ĕwēntūē'l) ewentualny, mogący się zdarzyć.

Ev. Abt. für Euer.

e'wig (ĕ'wīĥ) wieczny; auf ~ na wieczne czasy, na zawsze; der 2e Wiekuiſty (Bóg): 2keit f wieczność; in (alle) 2feit, ~lich (ĕ'wīk|īĥ) na wieki wieków.

E'z... (ĕ'ks...) eks..., były.

exa'kt (ĕksā'kt) ścisły, dokładny; vgl. genau.

Exa'men (ĕksā'mēn) n ⑧ k (pl. Exa'mina) egzamin m; ~...

egzaminowy; **examinie'ren** (ĕksām|nī'ren) ⑩ g [wy]egzaminować.

Exe'mpel (ĕksĕ'mpēl) n ② l (Beispiel) przykład m; (Aufgabe) zadanie.

Exempla'r (ĕksĕmplā'r) n ② g^l egzemplarz m; 2isch (~īsz) przykładowy, wzorowy; adv. dla przykładu.

Exerzie'r... (ĕksĕrci'r...) ćwiczebny, ćwiczeń; ~platz m plac ćwiczeń ob. musztry.

exerzie'ren (~ci'ren) ⑩ g [wy]ćwiczyć (się), egzercerować. Su. egzercyrka f.

Exi'l (ĕksī'l) n ② g^l wygnanie.

Existe'nz (ĕksīstē'nc) f ③ b byt m, istnienie n; ~mittel n środek m utrzymania. [istnieć.]

exiſtie'ren (~sti'ren) ⑩ g być, }

Exkreme'nte (~krēmē'tē) n/pl. kał m; (von Tieren) gnój m.

Expedi'tio'n (ĕkspedi'ci'p'n) f ③ b wysyłanie n, wysyłka; wyprawa.

Experime'nt (ĕksper|imē'nt) n ② g eksperyment m, doświadczanie; **experimentie'ren** (~mēnti'ren) ⑩ g [z]robić doświadczania.

explodie'ren (ĕksplōdī'ren) ⑩ g wybuchać [-chnąć], pękać [-knąć], eksplodować; **Explo'sio'n** (~zī'p'n) f ③ b wybuch m, pęknięcie n, eksplozja; **explo'siv** (~zī'v) wybuchowy, wybuchający.

Expo'rt (ĕkspō'rt) m ② g wywóz, handel wywozowy; ~... eksportowy; **exportie'ren** (~pōrti'ren) ⑩ g wywozić [-wieźć] (za granicę).

ezpreß (ĕksprē's) konieczny, pilny; 2brief m list pilny (doręczany przez umyślnego posłańca); 2zug m pociąg pospieszny.

extra (ĕ'kstrɑ) (außerdem) prócz, oprócz; (besonders) nader, nadzwyczajnie; zwei Stunden ~ dwie godziny osobno; ~fein nadzwyczajnie dobry, wyborny. [Ekstrakt *m*, wyciąg *m*.]
Extra'kt (ĕkstrɑ'kt) *m* u. *n* ②g
Extr'e'm (ĕtrĕ'm) *n* ②g¹ ostateczność *f*.

Extr'emität' (ĕtrĕm'itȧ't) *f* ③b ostateczność; (*pl.*) kończyny *f/pl.* członki *m/pl.*

ex'zentrisch (ĕĕ'ntr'is) odśrodkowy, ekscentryczny.

Ex'ze'ß (ĕĕ's) *m* ②h¹ wybryk; nadużycie *n*; przestępstwo *n*; Exzeße begehen dopuszczać [-puścić] się wybryków.

F

f. Abt. für fein, ferner, folgend.

Fa'bel (fɑ'bɔl) *f* ③d bajka, baśń; *dim.* bajeczka; (eines Drama)s wątek *m*, osnowa, treść; (Umbing) gadka, plotka; (Märchen) powiastka; ~dichter *m* bajkopisarz.

fa'belhaft bajeczny. [bajki.]

fa'beln (fɑ'bɔln) ⑤f bająć, pleść

Fabri'k (fɑbr'ik) *f* ③b fabryka, zakład *m* przemysłowy; ~ fabryczny.

Fabrika'nt (fɑbr'ikɑ'nt) *m* ③a fabrykant, przemysłowiec.

Fabri'klarbeiter(in) *f* *m* robotnik (-nica) we fabryce.

Fabrika't (fɑbr'ikɑ't) *n* ②g wyrób *m* fabryczny, fabrykat *m*.

Fabrikatio'n (ĕkɑci'ɔ'n) *f* ③b fabrykacja, wyrób *m*, wytwarzanie *n*.

Fabri'k...: ~besitzer(in) *f* *m* właściciel(ka) fabryki, fabrykant(ka); 2mäßig fabryczny; *adv.* na sposób fabryczny; ~marke *f*, ~zeichen *n* znak *m* fabryczny.

fabrizie'ren (ĕf'ri'ren) ⑤g wyrabiać [-robić], [s]fabrykować.

Fach (fɑĕ) *n* ②a (eines Schranke)s ułw.) półka *f*, przedział *m*, przedziałka *f*; Zap. przegródka *f* (w kasie drukarskiej); (Gebiet) dział *m*, zakres *m*; daß schlägt nicht in mein ~ to nie należy do mego zakresu.

...fach meist ...krotny.

Fa'ch... zawodowy, fachowy, specjalny; ~ausdruck *m* wyrażenie *n* techniczne.

fä'cheln (fĕ'ĕln) ⑤f wachlować, powiewać wachlarzem; sich ~ (mit *dat.*) wachlować się (*instr.*).

Fä'cher (ĕr) *m* ②l wachlarz.

Fa'ch...: ~gelehrte(r), ~mann *m* ②a (*pl.* a. ~leute) zawodowiec, specjalista; 2kundig wykształcony w swoim zawodzie; ~lehrer *m* nauczyciel specjalista; ~schule *f* szkoła zawodowa; ~werk *n* dzieło specjalne.

Fa'ckel (fɑ'kɔl) *f* ③d pochodnia.

fa'ckeln F (ĕn) ⑤f [za]wahać się.

Fa'ckel...: ~träger *m* niosący pochodnię; ~zug *m* pochód (ob. korowód) z pochodniami.

fa'de (fɑ'dɔ) nudny, niesmaczny.

Fa'den (fɑ'dɔn) *m* ②j (zum Nähen) nić *f*, nitka *f*; *dim.* (= Fädchen) [fĕ'tĕn] *n* ②l niteczka *f*; (gesponnener) przędza *f*; (am Gewebe) włókno *n*; (als Maß) sążeń, sąg; 2förmig (-förmig) nitkowaty; ~nudel *f* makaron *m* cienki ob. włoski; 2schelnig (-szelnig) rzadki.

Fago'tt 2 (fɑg'ɔ't) *n* ②g fagot *m*; ~bläser *m* fagocista.

fä'hig (fĕ'ig) sposobny, zdatny (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*); (be-

- gabł) zdolny; **Zkeft** *f* sposobność, zdatność; zdolność.
- fahl** (fāł) wypłowiwały, płowy, szary; (blaß) blady.
- fa'hnden** (fā'ndən) ⑥c (auf *acc.*, nach *dat.*) [po]gonić (za *instr.*), starać się schwytac (*acc.*), łowić (*acc.*).
- Fa'hne** (fā'n^e) *f* ③b chorągiew, sztandar *m*; (Reiter²) proporzec *m*.
- Fa'hnen...** na sztandar, od sztandaru; **eid** *m* przysięga *f* na sztandar; **flucht** *f* uciezka (z wojska), dezercja; **flüchtig** zbiegły; **flüchtige(r)** *m* dezertier; **träger** *m* chorąży; **weihe** *f* poświęcenie *n* sztandaru.
- Fa'hrich** (fā'nrīch) *m* ②g' (pod)chorąży.
- Fa'hrbahn** (fā'r-) *f* kolej, tor *m*. **fa'hrbar** nadający się do przebycia, uatorowany, jezdny; ↓ spławny. [szosa *f.*]
- Fa'hrdamm** *m* gościniec bity,
- Fā'hre** (fā'r^e) *f* ③b przewóz *m*, prom *m*.
- fa'hren** (fā'r^{en}) ④i: a) *v/t.* wozic, [po]wiezić, zawozic [-wiezić]; (umher...) obwozic [-wiezić]; b) *v/i.* (fn) jechać, jeździć; (zu Wasser) [po]płynac; Boot ~ łódkowac się; Schlitten ~ sankowac się; fahr(e) wóhł! bywaj!, idź z Bogiem!; er ist gut (schlecht) dabei gefahren wyszedł na tem dobre (złe); ~ lassen = aufgeben; ~d jadący, ruchomy; (Ritter) wędrowny; (Pabe) ruchomy; (Boß) wozowy.
- Fa'hr...** ~gast *m* pasażer; ~geld *n* opłata *f* za jazdę ob. za przewóz. [chwiejny.]
- fa'hrig** (fā'rīch) niestały,
- Fa'hr...** ~karte *f* bilet *m* jazdy; ~karten/ausgabe *f* wydawanie *n* biletów jazdy, kasa biletowa; **lässig** niedbały, opiesz-
- ly; ~lässigkeit *f* niedbalstwo *n*, opieszalność.
- Fā'hr|mann** *m* ②a przewoźnik.
- Fa'hr...** ~plan *m* rozkład jazdy; **Zplan|mässig** według rozkładu jazdy, regularny; ~preis *m* cena *f* jazdy; ~rad *n* koło, rower *m*; ~schein *m* bilet, jazdy; ~straße *f* gościniec *m* bity, szosa; ~stuhl *m* winda *f*.
- fährst, fährt** (fār[s]t) *f.* fahren.
- Fahrt** (fārt) *f* ③b jazda; (Reise) podróż; auf der ~ nach Straßau w podróży (ob. w drodze) do Krakowa.
- Fā'hrte** (fā'r^{te}) *f* ③b ślad *m*.
- Fa'hr...** ~wasser *n* woda *f* splawna, woda *f* nadająca się do żeglugi; ~weg *m* gościniec bity; ~zeit *f* czas *m* jazdy; ~zeng *n* ~ = Fuhrwerk; ↓ statok *m*.
- Faktu'r** (fäktū'r) *f* ③b faktura, rachunek *m*; ~en... fakturowy.
- Fakultät** (fakültät) *f* ③b kultura *m*, wydział *m*. [iany.]
- falb** (fālp) = fahl; (Pferd) bu-
- Fa'lbel** (fā'lb^{el}) *f* ③d falbana.
- Fa'lke** (~k^e) *m* ③a sokół; *dim.* sokolik; ~n... sokół.
- Fall** (fāl) *m* ②d (Fällen) upadnięcie *n*, upadek; (Zusaß) przypadek, wypadek; (Ereignis) zdarzenie *n*; (Wasser²) wodospad; (Abnahme) spad, ubytek; (Abwärtsigkeit) pochyłość *f*; Gram. przypadek; auf jeden ~ auf alle Fälle na wszelki wypadek, w każdym razie; auf keinen ~ w żadnym razie, nigdy; im ~(e), daß... na wypadek (ob. w razie), gdyby...; gesetzt den ~ daß... przypuściwszy, że...
- Fa'U...** ~bell *n* gilotyna *f*; ~brücke *f* most *m* zwodzony.
- Fa'Ue** (fā'U^e) *f* ③b pulapka, zasadzka; (für wilde Tiere) sidła *n/pl.*; (an der Tür) zatrask *m*.

fa'len (fä'len) ④k (jn) padać [paść], upadać [upaść], legnąć [boń.], leć [boń.]; in Ohnmacht ~ [ze]mdleć, [s]tracić przytomność; Breiße: spadać [spaść]; Wasser usw.: opadać [opaść], ubywać [-yé]; ~ lassen puszczać [puścić], Bemerkung usw.: wypowiedać [-wiedzieć], Stimme: zniżać [-żyć]; auf den Montag ~ przypadać [-paść] na (acc.): j-m in die Rede ~ przerywać [-rwać] k-u mowę; es fällt Regen (Schnee) pada deszcz (śnieg); es fällt ihm (nicht) schwer to przychodzi mu z trudnością (bez trudności).

fa'len (fä'len) ⑥a ②oły usw.: scinać [sciać]: ~ [s]chylić ob. (Bajonet) pochylić [boń.] do ataku; Urteit: wydawać [-dać] (über acc. o loc.). [na.]

Fa'ulgatter n krata f spuszczać-
fallie'ren (fäli'eren) ⑥g [z]bankrutować, upadać [upaść].

fä'ulig (fä'lich) zapadły, płatny.
falls (fäls) w razie (ob. na wy-padek), gdyby.

Fa'ul...: ~schirm m spadochron; ~strick m matnia f, siła n/pl.; ~sucht f padaczka, epilepsja; ~süchtig epileptyczny; ~tür f drzwi f/pl. zwodowe, samotrask m.

fällst, fällt (fäli[s]t) f. fallen.

falsch (fälsz) 1. a. (irrig) mylny; (unrichtig) kłamliwy, obłudny, nieszczerzy; (unedt) nieprawdziwy, podrobiony, (faar) przyprawiony, (Bühne) wstawiony; (böse) zły; ~ sein być złym, [po]gniewać się (auf acc. na acc.); ~ machen (singen ob. spielen) [po]falszować; ~ verstehen mylnie [z]rozumieć. 2. ② m u n ②g (o. pl.) fałsz m, obłuda f; ohne ② f. aufrichtig.

fä'lschen (fä'lszen) ⑥e [s]falszo-

wać, podrabiać [-robić]; ge-fälcht fałszowany, podrobiony.

Fä'lscher (..sz^{er}) m ②l fałszerz.
Fä'lschheit f fałszywość; obłuda; kłamstwo n; nieszczerzość.

fä'lschlich (fä'lsz-) fałszywy; adv. fałszywie, mylnie, niesłusznie.

Fä'lsch...: ~münzer (-mün^{er}) m ②l fałszerz pieniędzy; ~Spie-ler m szuler. [podrobienie n.]

Fä'lschung f fałszowanie n.

Fä'lte (fä'lte) f ③b zakładka; (im Reide) fałd m; (im Gesicht) zmarszczka.

fä'lteln (fä'lte[n]) ⑥f [po]fałdo-wać, układać [ulożyć] we fałdy.

fa'lten (fä'lte[n]) ⑥c (p.p. a. ge~) [s]fałdować, składać [złożyć]; Gesicht: [z]marszczyć.

Fä'ltler (..t^{er}) m ②l 3oof. motyl.

fa'ltig (..lich) fałdzisty; (Gesicht) zmarszczony.

Fälz (fälc) m ②g karb, wycięcie n, żłobek, rowek; ~belu n rozcinacz m, gładyszka f.

fa'ngen (fä'ngen) ⑥c zakładać [złożyć], zaginać [-giąć]; (stät-ten) [wy]gładzić. [ród m.]

Fami'lie (fam'i'lie) f ⑤b rodzina;
Fami'lien... rodzinny, rodzinny;
~(mit)glied n członek m rodzi-ny; ~name m nazwisko n ro-dowe; ~vater m ojciec rodziny.

fand (fänt), **fä'nde** (fä'nd^e) f. finden.

Fang (fäŋ) m ②d: a) (o. pl.) polów, łowienie n; (es Diebes) schwytenie n, pojmanie n; (das Gefangene) polów; (Beute) zdobycz f; b) (mit pl.) szpony m/pl., pazury m/pl.; ~ball m piłka f; ~eisen n łapka f (ze-lazna).

fa'ngen (fä'ŋen) ④j [z]łowić, [s]chwytac; pochwycić, pojmać [beide boń.]; Feuer ~ zając [boń.] się, zapalać [-lić] się; sich ~ lassen dawać [dać] się złapać,

- ić [pójsć] na wędkę; gefangen nehmen ob. feßen brać [wziąć] w niewolę; sich gefangen geben = sich ergeben.
- Fa'ng...**: ~schlinge *f* sieć, (für Bögel) sidła *n/pl.*; ~spiel *n* łapanka *f*, zabawa *f* w łapankę; ~jahn *m* kiel.
- Fant** (fänt) *m* ②g młodzienia-szek, miłokos. [barwny.]
- Fa'rb...** (fä'rp...) kolorowy, }
- Fa'rbe** (fä'rb^e) *f* ③b (optisch) barwa, kolor *m*; (3. Färben) farba; (bei Tieren u. Karten) maść; ④ Typ. czern drukarska; die ~ wech-seln [z]mienić się na twarzy.
- Fä'rbe...** (fä'rb^e...) farbiarski.
- fä'rben** (ä.n) ⑤a [po]farbować.
- Fä'rben...**: ②blind ślepy na barwy, daltoniczny; ~brett *n* paleta *f*; ~druck *m* druk kolorowy ob. barwny; ②reich barwny; ~spiel *n* gra *f* barw; ~stift *m* pastel, sucha farba *f* do malowania.
- Fä'rber** (fä'rb^er) *m* ②l farbiarz; ~... farbiarski.
- Färberei** (fä'rb^era'i) *f* ③b (An-stalt) farbiarnia; (Gewerbe) prze-myśl *m* farbiarski.
- Fä'rbholz** *n* drzewo farbiarskie.
- fa'rbig** (fä'rbⁱch) barwny, kolorowy; (bunt) pstry; ②(r) *m* ①l człowiek niekawkaskiej rasy.
- Fä'rb...**: ②los bezbarwny; ~stoff *m* barwik.
- Fä'rbung** *f* farbowanie *n*, (za-)barwienie *n*.
- Farm** (fä'rm) *f* ③b farma, osada.
- Färmer** (ä.^er) *m* ②l osadnik.
- Farn** ② (fä'rn) *m* ②g, ~kraut *n* paproć *f*.
- Fä'rfe** (fä'rz^e) *f* ③b jałówka.
- Fasa'n** (fazā'n) *m* ②g, ④a ba-żant. [żantarnia.]
- Fasanerie** (fazan^eri') *f* ⑥f ba-żantarnia.
- Faschi'ne** (fäsz'i'n^e) *f* ③b faszy-na, wiązka; ~n... faszynowy.
- Fa'sching** (fä'szⁱŋ) *m* ②g¹ karnawał, zapusty *m/pl.*; ~s... karnawałowy.
- Faselei'** (fäz^elai') *f* ③b głup-stwo *n*; (Lügen) banialuki *f/pl.*;
- Fa'felhans** *m* głupiec, roztrze-paniec; **fa'felig** (ä'fⁱch) głupi, roztrzępany; **fa'fein** (ä.n) ⑥f bredzić, pleść głupstwa.
- Fa'fer** (fä'z^er) *f* ③d włókno *n*, nić, żyłka; ~... , **fa'ferig** (ä.rⁱch) włóknisty; **fa'fern** (ä.z^ern) ⑤b [po]wyciągać nitki.
- Faß** (fäs) *n* ②a¹ (als Maß im pl. indet.) beczka *f*; *dim.* (= Fäß-chen [fä'sch^{en}] *n* ②l) beczulka *f*; ~... beczkowy.
- fa'ßbar** uchwytny.
- Fa'ßbinder** *m* ②l bednarz.
- fa'ssen** (fä's^{en}) ⑤d (an~, paden) chwytać [u-, po-chwycić], brać [wziąć] (bei dat. za acc.); Be-schluß ustw.: postanawiać [-no-wić], powziąć [voß.]; Edelsteine nstw.: = einfassen; Gedanken ustw.: wpadać [wpaść] na (acc.); Zu-neigung ustw.: nabierać [-brać] (gen.); Meinung: wyrażać [-ra-zić]; (mit dem Berstaube) = auf-fassen, begreifen; (in sich) ~ obejmować[objąć].[po]mieścić, zawierać (w sobie); sich ~ uspo-kajać [-koić] się. opamiętywać [-tać] się; sich fürz ~ wyrażać [-razić] się zwięzle ob. krótko.
- fa'ßlich** (leicht) łatwo zrozumiały, łatwy do pojęcia, jasny, przy-stępny. [ksztalt *m*, forma.]
- Faßo'n** (fäs^o) *f* ⑥i fason *m*, }
- Fa'ßreifen** *m* obręcz *f*.
- Fa'ssung** *f* (Einfassung) oprawa; (Wortlaut) brzmienie *n*; (Ge-mütsstimmung) przytomność umysłu; ans der ~ bringen wyprowadzać [-dzić] z równo-wagi, [z]mieszać; die ~ verlie-ren [s]tracić przytomność umysłu, [z]mieszać się; ~s-

gabe *f*, ~*vermögen* *n* pojemność *f*; *Łslos* zmieszany.

faßweise beczkami, na beczki.

fast (fäst) = beinahe.

fasten (fä'stən) 1. ⑥c pościć, suszyć. 2. *Ł* *f/pl.* = *Zeit* *f* wielki post *m*; ~... postny.

Faßnacht = *Fasching*; ~*stwoche* *f* ostatki *m/pl.* karnawału, zapusty *m/pl.* [sny, niemily.]

fatał (fatä'l) fatalny, nieszczyć

Faßke *F* (fä'ck^o) *m* ③a gluptas.

fauhen (fau'hən) ⑥a prychać.

faul (faul) zgnily; (fołs) zbutwiały, spróchniały; (träge) leniwy, opieszaly, gnuśny; (schlamm) kiepski; *F* ~*er* *Hauber* (Unfirt) koszalki opalki *f/pl.*, (Bügen) wybiegi *m/pl.*, wykrety *m/pl.*; ~*werden* = *faulen*; (träge werden) rozleniwiać [-wić] się; ~*sein* = *faulenzen*.

Faullbaum *m* czeremcha *f*.

Fäule (fo'l'le) *f* ③b = *Fäulnis*.

faulen (fau'len) ⑥a [z]gnić; (fołs); [s]próchnieć.

faulenzen (fau'lēncən) ⑥e próżnować, baki zbijać; *Faulenzer* (~c^{er}) *m* ②l, ~*in* (~in) *f* ③c próżniak (-niaczka), leniuch;

Faulenzerel (fau'lēnc^{er}ai') *f* ③b próżniactwo *n*, lenistwo *n*.

Faulheit *f* lenistwo *n*, gnuśność. [ly.]

fauilig (fau'ilich) zgnily, nadgni-

Fäulnis (fo'l'l-) *f* ②i^l (o. pl.)

(faulen) gnicie *n*; (Fäute) zgnilizna, rozkład *m*.

Fau'l...: ~*pelz* *m* = *Faulenzer*; ~*ter* *n* leniwiec *m*.

Fauna (fau'na) *f* ⑥g fauna, świat *m* zwierzęcy.

Faust (faust) *f* ②f pięść, kulak *m*; auf eigene ~ na własną rękę.

Fäustchen (fo'l'stchən) *n* ②l piastka *f*; sich ins ~ *fauchen* [za-]śmiać się w kulak (ukradkiem).

Faust...: *Łdick* gruby na pięść; er hat es *Łdick* hinter den Ohren udaje niewinnego, to dobry obłudnik; ~*handschuh* *m* rękawica *f* (bez palców); ~*kampf* *m* walka *f* na pięści; ~*kämpfer* *m* walczący na pięści; ~*schlag* *m* uderzenie *n* pięścią.

Faxe (fä'ks^o) *f* ③b grymas *m*, błazeństwo *n*; ~*n* *machen* robić ceregielę, grymasić.

Februar (fē'bruār) *m* ②g^l luty; ~... lutowy.

Fecht... (fē'cht...) szermierski; ~*bruder* *m* żebrak.

fechten (fēn) ③b potykać się (mit j-m z kim), bić się (mit Degen na szpady), fechtować się; *F* ~ (gehen) = *betteln* (gehen).

Fechter (fē^{er}) *m* ②l szermierz; (bei den Römern) gladjator; *F* = *Bettler*.

Fechtmeister *m* fecht mistrz, nauczyciel szermierki.

Feder (fē'd^{er}) *f* ③d (Schreib^l) pióro *n* (do pisania); ③ sprężyna; (am Wagen) resor *m*;

(Ftaum) puch *m*; *Lartig* pierzasty, podobny do pióra; ~

bett *n* piernat *m*, pierzyna *f*;

~*büchse* *f* piórnik *m*; ~*busch* *m* pióropusz;

(der Bögel) czub z piór; *Łförmig* (-förmich) podobny z kształtu do piór; ~

fuchser (-füks^{er}) *m* ②l nędzny pisarz; ~*halter* *m* rączka *f*;

~*hut* *m* kapelus z piórami ob. *Ł* z pióropuszem.

fe'derig (~ich) pierzasty.

Feder...: ~*kasten* *m* piórnik;

~*kissen* *n* poduszka *f* z pierza;

~*kraft* *f* sprężystość, elastyczność; ~*krieg* *m* spór literacki, polemika *f*;

Łleicht lekki jak piórko; ~*lesen*: *F* ohne ~*lesen* bez wielu słów, bez ceregieli;

nicht viel ~*lesen* *machen* nie ceremonjować się; *Łlos* bez

pierza, goły; (Wagen) bez re-
 sorów; ~messer *n* szczyryk *m*.
fe'dern (fɛ'dɛrn) ①b [u]pierzyć;
 ② uginać się, być sprężystym;
 ~d sprężysty, elastyczny.
Fe'der...: ~schmuck *m* ozdoba *f*
 (ob. szata *f*) z piór; ~strich *m*
 pociągnięcie *n* piórem; ~vieh *n*
 rpsactwo, drób *m*; ~zeichnung *f*
 rysunek *m* robiony piórkim.
Fee (fɛ) *f* ⑥f wróżka, rusałka.
Fe'en... (fɛ'ɛn...) czarodziejski,
 cudny; ~haft bajeczny, cu-
 downy, fantastyczny.
Feerte' (fɛ'ɛrj') *f* ⑥f fantastyczna
 powiastka ob. baśń.
Fe'gelfeuer (fɛ'gɛ-) *n* czyszciec *m*.
fe'gen (fɛ'gɛn) ①a zamiatać
 [-mieść], wymiatać [-mieść],
 [o]czyszczyć.
Fe'hde (fɛ'dɛ) *f* ③b sprzeczka;
 (Streit) spór *m*, zatarg *m*.
fe'hbar (fɛ'lbār) omylny.
Fe'hl...: ~detrag *m* niedobór,
 deficyt; ~bitte *f* daremna (ob.
 bezskuteczna) prośba; eine ~b.
 tun [po]prosić bezskutecznie.
fe'hlen (fɛ'len) ①a (mangetn) (an
 dat.) niedostawać, brakować
 [zabraknąć] (*gen.*); (sich irren)
 [z-, po]błądzić, [o-, pò]mylić
 się; (tünbigen) [z]grzeszyć; (ab-
 wesend sein) być nieobecny;
 was fehlt Ihnen? co panu
 jest?; mir fehlt nichts nie mi
 nie jest; es fehlte nicht viel, so
 ... o mało co nie ..., o mały włos
 nie ...; das fehlte (gerade) noch!
 tego jeszcze brakowało!
Fe'hler (fɛ'lɛr) *m* ②l (Irrtum)
 błąd, omyłka *f*; (Bedrechen)
 wada *f*, niedostatek; ~frei, ~-
 los bez błędów, bez wad; (ta-
 beilos) bez zarzutu.
fe'hlerhaft błędny, wadliwy.
Fe'hl...: ~geburt *f* poronienie *n*,
 płód *m* poroniony; ~geh(e)n
 [z]błądzić, schodzić [zejść]

z drogi; ~griff, ~schlag *m* uchy-
 bienie *n*, błąd, omyłka *f*, za-
 wód; ~schleßen chybiac [-bić].
 [s]pułdować; ~schlagen chybiac
 [-bić], doznawać [-znać] za-
 wodu; ~schuß *m* chybienie *n*
 celu, spudłowanie *n*; ~stoß *m*
 nieudaly cios; ~stünd = Stünd:
 ~streten potykać [-tknąć] się,
 posłiznąć [pośl.] się; ~striff *m*
 potknięcie *n* się, poslizgnięcie
n się; ~fig. błąd, usterka *f*.
 uchybienie *n*.

Fe'er (fɛ'ɛr) *f* ③d (Feiern) ob-
 chodzenie *n*, świątkowanie *n*:
 (~feierlich) uroczystość, obchód
m, święto *n*; ~... uroczysty,
 świąteczny; ~abend *m* poro-
 bocie *n*, fajramt; ~abend
 machen (za)przestawać [-stać]
 roboty; ~kleid *n* strój *m* uro-
 czysty ob. odświętny.

fe'erlich uroczysty; ~kelt *f* uro-
 czystość, uroczysty obrzęd *m*.
 ceremonja.

fe'ern (fɛ'ɛrn) ①b świętować,
 wypoczywać; v/t. obchodzić
 uroczystość, święcić; i-n: sła-
 wić, chwalić.

Fe'er...: ~stunde *f* godzina od-
 poczynku, godzina wolna od
 pracy; ~tag *m* święto *n*; (für
 Böhöben) dzień wolny od pracy;
 vergnügte(r) ~tag(e)! wesolych
 świąt (zyczyć)!; ~tags... świą-
 teczny.

[bojaźliwy]
fe'q(e)¹ (fɛ'k, fɛ'gɛ) tchórzliwy,
Fe'ge² (~) *f* ③b figa; ~n... fi-
 gowy; ~n|baum *m* drzewo *n*
 figowe.

Fe'gheit *f* tchórzostwo *n*.

fe'gherzig tchórzliwy, trwózli-
 wy.

[tchórz.]
Fe'gling (fɛ'kljŋ) *m* ②g¹
fell (fɛll) sprzedajny, będący na
 sprzedaż; (Person) przekupny;
 ~e Dirne podła kobieta, nie-
 rzadnica.

feil|bieten wystawiać [-wić] na sprzedaż.
Feil|le (fai'le) *f* ③ *b* pilnik *m*; *fig.* lepte ~e ostateczne wykończenie *n.* [kupność.]
Feil|heit *f* przedajność; prze-
Feil|licht (fai'cht) *n* ② *g*, **Feil|lspäne**
m/pl. opiłki *m/pl.*
feil|schen (fai'szen) ⑥ *e* [po-]targować się; ~um (*acc.*) targować (*acc.*).
fein (fain) (dünn) cienki, (*a. fig.*) delikatny, subtelny; (Sand usw.) drobny; (Metall) czysty, szczery; (Gebirg) wykształcony; (elegant) wykwintny, wytworny, elegancki; (Hübsch) ładny, gustowny; (von guter Art) przedni, wyborowy, w dobrym (najlepszym) gatunku; sich ~ machen [wy]stroić się.
Feind (faint) 1. *m* ② *g*, ~in (fai'ndin) *f* ③ *c* wróg, nieprzyjaciół (-jaciółka); (Gegner) przeciwnik (-wniczka). 2. *i-m* ② *fein* nienawidzić *k-o*; *i-m* ② *werden* znienawidzić [boś.] *k-o*.
Feil|ndes... (fai'ndes...) nieprzyjacielski.
feil|ndlich = feindselig; (beim Feinde gehörig) nieprzyjacielski; (gegengericht) przeciwny.
Feil|ndschaff *f* = Feindseligkeit.
feil|nd|selig nieprzyjazny, wrogi (*gegen acc.* względem *acc.*, *a. dat.*); ② *kett* *f* nieprzyjaźń, nienawiść; ~ (pl.) naprężone stosunki *m/pl.*
feil|n...: ~führend, ~fühlig (-fühlich) uczuciowy, czuły; ② *gestühl* *n* delikatność *f*, subtelność *f*, takt *m*; ② *gehalt* *m* zawartość *f* (kruszczy w monecie); ② *schmecker* (-szmök^{er}) *m* ② *l*, ~in (~in) *f* ③ *c* smakosz(ka).
Feil|nheit *f* cienkość; drobność; czystość; delikatność; wy-
feist (fai|st) = fett. [tworność.]

Feil|bel (fai'bel) *m* ② *l*, *f* ③ *d* plusz *m*, aksamit *m*.
Feld (fält) *n* ② *c* pole; (Ebene) równina *f*, płaszczyna *f*; ~ pole (ober plac *m*) bitwy; (einer Tabelle) pole, kwadrat *m*, kwatera *f*.
Feil|d... polowy; ~ obozowy, wojenny; ~arbeit *f* robota w polu; ~arbeiter(in) *f* *m* robotnik rolny (robotnica rolna); ~artillerie *f* artylerja polowa; ~bau *m* uprawa *f* roli, rolnictwo *n*; ~bett(stelle) *f* *n* łóżko *n* obozowe (składane); ~flasche *f* manierka; ~geschrei *n* okrzyk *m* wojenny; ~herr *m* wódz; ~küche *f* kuchnia polowa; ~lager *n* obóz *m* w polu; ~mark *f* miedza (polna); ~marschall *m* marszałek polny; ~messkunst *f* miernictwo *n*; ~messer *m* miernik, mierniczy, geometra; ~prediger *m* kapelan wojskowy; ~scher(er) (-szęR^{er}) *m* ② *g*¹ (② *l*) felczer, chirurg wojskowy; ~stuhl *m* krzesło *n* składane; ~wache *f* straż obozowa, placówka; ~wedel (-wëb^{el}) *m* ② *l* sierżant, feldwebel; ~weg *m* droga *f* polna; ~zeichen *n* sztandar *m* wojskowy; ~zeugmeister *m* generał broni, zbrojmistrz; ~zug *m* wyprawa *f* wojenna.
Feil|ge (fai'ge) *f* ③ *b* dzwono *n* (koła).
Fell (fält) *n* ② *g* skóra *f*; *dim.* skórka *f*; *fig.* *i-m* das ~ über die Ohren ziehen zdzierać [zdrzeć] skórę z kogo.
Feil|leisen *n* torba *f* skórzana, tłumoczek *m* skórzany.
Fels (fäls) *m* ③ *a*¹, Feil|sen (fai'z^{en}) *m* ② *l* skała *f*, opoka *f*.
Feil|s|block *m* skała *f*, odlamek skały.

Fe'lsen... skalisty, w skale; **Fe'st** twardy (ob. silny) jak skała; **~höhle** *f* pieczara w skale; **~klippe** *f*, **~riff** *n* rafa *f* skalista; **~wand** *f* ściana skalista.

fe'lstig (fē'lstīġ) skalisty.

Fe'me (fē'm^e) *f* ③ **b**, **Fe'm/gericht** (fē'm-) *n* eh. tajny trybunał *m*.

Fe'nchel ♀ (fē'nġh^e) *m* ② **l** koper włoski; koprowy.

Fe'nster (fē'nst^er) *n* ② **l** okno; *dim.* okienko; **~laden** *m* okiennica *f*; **~rahmen** *m* rama *f* okienna, futryna *f*; **~scheibe** *f* szyba w oknie; **~vorhang** *m* firanka *f*.

Fe'rien (fē'ri^en) *f/pl.* inbett. wakacje, ferje; wakacyjny.

Fe'rkel (fē'rk^el) *n* ② **l** prosię; **~werfen** = ② **n** (Λ) ④ **f** oprosić [boŋ.] się, porodzić [boŋ.] prosięta.

fern (fērn) daleki; *adv.* daleko; (frei) wolny (von *dat.* od *gen.*); von ~e zdaleka.

Fe'rne (fē'rn^e) *f* ③ **b** dal, oddalenie *n*, odległość; auß^r ber ~ zdala, z odległości; in ber ~ w dali, w odległości, w oddaleniu; in bie ~ w dal, daleko, w dalekie strony.

fe'rner (Λⁿ^er) dalszy; *adv.* dalej; *fig.* prócz tego, nadto; (= ~hin) nadal, na przyszłość.

Fe'rn...: **~glas**, **~rohr** *n* luneta *f*, dalekowiedz *m*; **~halten** = abhalten; **~liegen**: baß liegt mir fern jestem daleki od tego; **~sicht** *f* perspektywa, widok *m*; **~sichtig** dalekowiedzący; **~sprechamt** *n* urząd *m* telefoniczny; **~sprecher** *m* telefon; **~verkehr** (Λ^{zug}) *m* kurs wozów (pociąg) na dalszej przestrzeni.

Fe'rse (fē'rz^e) *f* ③ **b** pięta; **~n-geld geben** = davonlaufen.

fe'rtig (Λ^{tī}ġ) gotowy; ich bin ~

(bereit) jestem gotów; (mit et.) skończyłem (coś); ~ **deutsch sprechen** mówić płynnie ob. gładko; ~ **werben mit** (*dat.*) [s-, u]kończyć (*acc.*); (**zurecht-tommen**) dochodzić [dojść] do końca, dawać [dać] sobie radę z (*instr.*), rozprawiać [-wić] się z (*instr.*); pozbywać [-zbyć] się (*gen.*).

fe'rtigen (fē'rtīġ^en) ④ **a** = an-, unterfertigen.

Fe'rtigkeit *f* zręczność, wprawność, wprawa, łatwość.

fe'rtig-machen = beendigen; sich ~ przygotowywać [-ować] się.

fesch *F* (fēsz) szykowny, zgrabny, elegancki.

Fe'ssel (fē's^el) *f* ③ **d** (meist *pl.*) więzy *m/pl.*, kajdany *m/pl.*, okowy *m/pl.*; *fig.* więzy *m/pl.*; (ber **Wferbe**) pęcina; **~ballon** *m* balon uwięźny ob. na uwięzi.

fe'sseln (Λⁿ) ④ **f** okuwać [okuć] w kajdany; wkładać [włożyć] więzy na (*acc.*); **Wferb**: [s]pętać; *fig.* (an *acc.*) przywiązywać [-zać] (do *gen.*); *fig.* zajmować [-jać] (*instr.*).

fest¹ (fēst) mocny; (hart, a. *fig.*) twardy; (biht) stały; (bauerhaft) trwały; ~ **werden** [s]twardnieć; ~e **Preise** ceny *f/pl.* stałe.

Fest² (Λ) *n* ② **g** święto, uroczystość *f*; (Raht) uczta *f*, bankiet *m*; vergnügteß ~! (życzę) wesołego święta!

Fe'st... uroczysty, świąteczny; **~abend** *m* uroczysty wieczór, wilja *f*; **~binden** związywać [-zać], przywiązywać [-zać].

Fe'ste (fē'st^e) *f* ③ **b** twierdza; (Himmel^s) sklepienie *n* niebieskie.

Fe'st...: **~essen**, **~gelage** *n* uczta *f*, bankiet *m*; **~halten** (sich) przytrzymywać [-mać] (się); (an *dat.*) trzymać się (*gen.*).

Fe'stigkeit (fē'stīçh-) *f* twardość; stałość; trwałość.

Fe'stland *n* ląd *m* stały.

fe'stlich świąteczny, odświętny; (feierlich) uroczysty; **Leit** *f* uroczystość.

Fe'st... **machen** umocowywać [-ować]; **~mahl** *n* = **essen**: **~nahme** (-nām^e) *f* ③ *b* pojmanie *n*, przytrzymanie *n*, przyaresztowanie *n*; **~nehmen** przytrzymywać [-mać], przychwycić [wzięć], [przy]aresztować; **~rede** /mowa uroczysta; **~redner** *m* mowca podczas uroczystości; **~setzen** naznaczać [-czyć]; (bestimmen) po- ob. u-stanawiać [-nowić]; **~sich** **~setzen** osiadać [osiąść] na stałe; **~sitzen** siedzieć mocno; **~spiel** *n* uroczyste przedstawienie (teatralne); **~steh(e)n** być pewnym: es steht fest, daß ... jest rzeczą pewną, że ...; **~stellen** ustalać [-lić], stwierdzać [-dzić]; **~stellung** *f* stwierdzenie *n*, ustalenie *n*; **~tag** *m* dzień uroczysty ob. świąteczny; **~täglich** uroczysty, świąteczny.

Fe'stung (fē'stūng) *f* ③ *b* twierdza, warownia, forteca; **~s...** forteczny; **~slarrest** *m*, **~slnhaft** *f*, **~slnstrafe** *f* zamknięcie *n* w twierdzy, areszt *m* forteczny; **~slnwerk** *n* warownia *f*, fortyfikacja *f*, szançe *m/pl.*; (Befestigung) okopy *m/pl.*

Fe'stzug *m* uroczysty pochód.
fett (fēt) 1. *a.* tłusty, wypasiony; ~ werden [u]tyć, [u]tuczyć się, wypaść [wzięć] się. 2. *z* *n* ② *g* tłustość *f*, tłuszcz *m*.

Fe'st... **meiņ** tłuszczowy; **~auge** *n* oczka *n/pl.* (na zupie); **~steck** *m* tłusta plama *f*.

fe'ttig (fē'tīçh) tłusty, zatłuszczony; (beschnust) potłuszczony: ~ machen zatłuszczać [-tłuszczyć].

Fe'tt... **~leibig** (-lāibīçh) tłusty, otyły; **~sucht** *f* otyłość chorobliwa. [szmat, galgan.]

Fe'then (fē't^en) *m* ② *l* strzęp, **feucht** (foiçht) wilgotny; ~ machen = feuchten.

feucht (foiçt^en) ⑤ *c* 1. *v/t.* zwilżać [-żyć]. 2. *v/i.* stawiać [stać] się wilgotnym.

Feuchtigkeit (foiçh-) *f* wilgoć, wilgotność.

Feu'er (foi^eer) *n* ② *l* ogień *m*; (Brand) pożar *m*; (Glanz) blask *m*; ✕ strzały *m/pl.*, strzelanie; ~! ognia!, pal!; *fig.* (Eifer) zapal *m*; (Gut) żar *m*; ~ fangen zapalać [-lić] się.

Feu'er... ogniowy; pożarny; ognisty; **~andeter** (in *f* ③ *c*) *m* ② *l* czciiciel(ka) ognia; **~anzünder** *m* ② *l* rozpałka *f*; **~bestattung** *f* palenie *n* zwłok; **~brand** *m* głównia *f*; **~eifer** *m* ognisty zapal; **~esse** *f* komin *m*, kuźnia; **~fest** ogniotrwały; **~haken** *m* hak, bosak, osek; **~herd** *m* ognisko *n*; **~larm** *m* alarm pożarowy; **~linie** ✕ *f* linja bojowa; **~löschmannschaft** *f* = **~wehr**; **~mann** *m* ② *a* strażak; **~melder** *m* aparat do sygnalizowania pożaru.

feu'ern (foi^eern) ⑤ *b* (im Ofen) [na-, za]palić; ✕ (schießen) dawać [dać] ognia, strzelać [-lić] (auf *acc.* do *gen.*).

Feu'er... **~probe** *f* próba zapomocą ognia; **~raum** *m* palenisko *n*; **~rot** czerwonny jak ogień; (Haar) rudy; **~slnbrunst** *f* pożar *m*; **~schaden** *m* szkoda *f* wyrządzona przez pożar; **~schein** *m* blask ognia, łuna *f*; **~schwamm** *m* hubka *f*; **~slngefahr** *f* niebezpieczeństwo *n* pożaru; **~speiend** ziejący ogniem; **~spritze** *f* sikawka pożarna; **~stahl** *m* krzesiwo *n*

- ze stali; *~stätte* *f* = Brandstätte; *~stein* *m* krzemień; *~taufe* *f* chrzest *m* ogniowy.
- Feu'(e) rung** *f* (Material) paliwo *n*; (Heizung) palenice *n*.
- Feu'er...** *~versicherung* *f* ubezpieczenie *n* od ognia; *~versicherungsgesellschaft* *f* towarzystwo *n* ubezpieczeń od ognia; *~wehr* *f* straż pożarna; *~wehrmann* *m* ②a strażak; *~werker* (-wĕrkĕr) *m* ②l ogniomistrz; *~zange* *f* szczypce *m/pl.* do ognia; *~zeug* *n* krzesiwo. [Jeton *m*, odcinek *m*].
- Feuilleto'n** (fj[li]jotg') *n* ⑥i fel-feu'rig (foł'rič) ogniasty; *fig.* płomienisty, płomienny, pełen zapalu.
- ff.** Abt. für folgende, sehr fein.
- Fi'bel** (fi'bel) *f* ③d elementarz *m*.
- Fi'ber** (fi'ber) *f* ③d włókno *n*, nitka.
- ficht, ficht** (f[ic]h[s]t) *f.* fichten.
- Fi'chte** (fi'čtĕ) *f* ③b sosna; *dim.* sosenka; *~nwald* *m* las sosnowy.
- Fi'dibus** (fi'dib[us]) *m* ②h¹, auch inbest. zwitek papieru do zapalania fajki.
- Fi'e'ber** (fi'e'ber) *n* ②l (tastes) febra *f*, zimnica *f*: (h[is]iges) gorączka *f*; *~haft*, *fi'e'berhaft* gorączkowy, febryczny.
- Fi'e'ber...** *~hitze* *f* gorączka; *~krank* chory na gorączkę *ob. na* febrę; *~rinde* *f* kora chinowa.
- fi'e'bern** (fi'e'bern) ⑥b mleć febrę *ober* gorączkę; (phantastieren) mówić w gorączce; *er* fiebert gorączkuje.
- Fi'e'bel** (fi'e'bel) *f* ③d skrzypce *f/pl.*; *~bogen* *m* smyczek.
- fi'e'beln** (n) ⑥f rzępolić.
- fiel** (fi) *f.* fallen.
- Figu'r** (fig[ur]) *f* ③b figura, posąg *m*; *dim.* (= Fig[ur]chen [fig[ur]čĕn]) *n* ②l figurka, po-szązek *m*; (Besatz) postawa, postać, kibić; (Aussehen) wygląd *m*. [przenośny.]
- fig[ur]lich** (fig[ur]lič) obrazowy.
- File't** (filĕ') *n* ⑥i połędwica *f*; *~* połędwicowy.
- Filia'le** (fil[i]ä'le) *f* ③b filja.
- Film** (f[ilm]) *m* ②g¹ film.
- Fi'lter** (fi'ltĕr) *m* u. *n* ②l filter *m*, cedzidło *n*.
- filtrie'ren** (fi'ltr[i]rĕn) ⑥g [prze-]filtrować, [prze]cedzić.
- Fiłz** (f[il]c) *m* ②g pilśń *f*; *fig.* sknera; *~* pilśniowy.
- fi'len** (fi'le'n) ⑥c pilśnić, [wy-]filcować; *v/i.* być sknerą.
- Fi'lz|hut** *m* kapelusz pilśniowy *ob.* filcowy.
- fi'ltig** (fi'ltič) pilśniowy, filcowy; *fig.* skapy; *~kett* *f* *fig.* sknerstwo *n*, skapstwo *n*.
- Fi'ls...** *~laus* *f* mędwieszka; *~schuh*, *~stiefel* *m* bucik (*ob.* but) pilśniowy *ob.* filcowy.
- Fi'nanz** (fi[n]ā'nc) *~en* *pl.* finans *m/pl.*, skarbowość *f*; *~* finansowy, skarbowy; *~minister* (tum *n*) *m* minister(stwo) skarbu. [wy.]
- finanzie'll** (fi[n]ānc'li) finanso-}
- Fi'ndel...** (fi'ndel...) *~haus* *n* dom *m* dla podrzutków; *~kind* *n* podrzutek *m*.
- fi'nden** (ndĕn) ②a *znajdywać* [znaleźć]; *fig.* für gut *~* uważać za dobre; (antreffen) *zastawać* [-stać]; (beim Lesen) *wyczytywać* [-tać]; *Beisatz* *ustw.*: (po-, u)zyskiwać [-kać]; *Platz* *~* [z-, po-] mieścić się; *sich* *~* in (*acc.*) [z]rozumieć, *pojmwować* [-jać] (*acc.*), *dawak* [dać] *sobie* radę *z* (*instr.*).
- Fi'nder** (nder) *m* ②l, *~in* (n) *f* ③c znalazca (-aczyni); *~lohn* *m* znaleźne *n*.
- fi'ndig** (ndič) zmyslny, zręczny; *~kett* *f* zmysłność, zręczność.

Findling (fɪ'ntlɪŋ) *m* ②g¹ pod-
ling (fɪ'ŋ) *f.* fangen. [rzutek.]

Finder (fɪ'ŋ^{er}) *m* ②l palec:
 (steiner) paluszek; **Breit** (Bɔɪt) szeroki (gruby) na palec; ~
fertigkeit *f* biegłość, zręczność
 w palcach.

Finder...: ~**nagel** *m* paznokieć;
 ~**ring** *m* pierścień, pierścionek;
 ~**spitze** *f* koniec *m* palca; ~
sprache *f* rozmowa palcami; ~
zeig (-caik) *m* ②g wskazówka *f.*

Find(e) (fɪ'ŋk^{le}) *m* ③a zięba *f.*

Findne (fɪ'ŋn^e) *f* ③b pryszcz *m*;
 (Ausfas) trąd *m*; (Flosse) pletwa.
findig (fɪ'ŋɪç) pryszczaty; trę-
 dowaty.

findster (fɪ'ŋst^{er}) (bunfel) ciemny;
 (trübe, düster) zachmurzony, po-
 sępny, ponury; ~ werden
 ściemniać [-nić] się; ein ~es
 Gesicht machen [z]achmurzyć
 się, zasępiać [-pić] się.

findsterling (fɪ'ŋɪŋ) *m* ②g¹
 człowiek nieoświecony, ob-
 skurant.

findsternis *f* ②i¹ ciemność,
 ciemnota, pomroka; astr. za-
 ćmienie *n.*

findte (fɪ'ŋt^e) *f* ③b wybieg *m*,
 podstęp *m*, fortel *m*; ~n machen
 oszukiwać [-kać].

findtelfanz (fɪ'ŋt^{el}fānc) *m* ②g
 trzpiot, bałamut; (Zand) trzpio-
 tostwo *n*, dziecństwo *n.*

findirma (fɪ'ŋrma) *f* ⑥g firma
 (handlowa).

findirmament (fɪ'ŋrma'm^{ent}) *n* ②g
 firmament *m*, sklepienie nie-
 bieskie. [bierzmować.]

findirm(e)l(n) (fɪ'ŋrma^elⁿ) ⑥a (⑥f) [

findirmung *f* bierzmowanie *n.*

findirn (fɪ'ŋr) *m* ②g śnieg na lo-
 dowcu.

findirnis (fɪ'ŋrɪs) *m* ②h¹ (Dtl) *Q*
 olej pokostowy; (Lack) lakier
 pokostowy; fig. połysk; ~
 pokostowy.

findirnissen (fɪ'ŋrɪs^{en}) ⑥d [wy-]
 pokostować; [po]lakierować.

findirst (fɪ'ŋrɪst) *m* ②g, *f* ③b wierz-
 chołek *m*, szczyt *m.*

findisch (fɪ'ŋɪʃ) *m* ②g ryba *f*; *dim.*
 rybka *f.*

findisch... rybi, rybny; ~**angel** *f*
 wędka; ~**behälter** *m* sadzawka
f; ~**bein** *n* fiszbin *m*; ~**brut** *f*
 narybek *m.*

findischen (fɪ'ŋɪʃ^{en}) ⑥e łowić ryby.

findischer (fɪ'ŋɪʃ^{er}) *m* ②l, ~**in** (fɪ'ŋ) *f*
 ③c rybak (-baczka); ~... ry-
 backi; ~**netz** *n* *f.* **findischnetz**.

findischerel' (fɪ'ŋɪʃ^{er}al') *f* ③b ry-
 bolos¹wo *n*; (Ort zum findischen)
 miejsce *n* połowu ryb.

findisch...: ~**fang** *m* rybolostwo *n*,
 połów ryb; ~**garn** *n* = ~**netz**;
 ~**gräte** *f* ość rybia; ~**haken** *m*
 harpun (do łowienia ryb); ~
händler *m* handlarz ryb; ~
laich *m* ikra *f* rybia; ~**leim** *m*
 klej rybi, karuk; ~**netz** *n* sieć
f rybacka; (großes) niewód *m*;
 ~**offer** *f* wydra; **findisch** rybny;
 ~**reiter** *m* czapla *f* siwa; ~
suppe *f* zupa rybia; ~**sucht** *f*
 chów *m* ryb; ~**zug** *m* połów ryb.

findistel (fɪ'ŋɪst^{el}) *f* ③d *♂* fistuła
 (a. ♀), cewka; ♀ falset *m*; ~
 fistułowy.

finditich (fɪ'ŋɪtɪç) *m* ②g skrzydło *n.*

finditche (fɪ'ŋɪtɪç^e) *f* ③b pasmo *n.*

findit (fɪ'ŋɪks) (fest) stały; (stint)
 szybki, skory; *adv.* szybko,
 skoro; ~ und fertig zupełnie
 gotowy; das ist eine ~e Zbee
 von ihm tego mu z głowy wy-
 bić nie można, uroił sobie.

finditzen (fɪ'ŋɪks^{en}) ⑥c [za]grać
 (ob. spekulować) na zniżkę.

finditren (fɪ'ŋɪks^{en}) ⑥g ustalać
 [-lić]; ☉ utrwalac [-lić]; i-n:
 wlepiac [-pić] oczy w (*acc.*).

finditstern *m* gwiazda *f* stała.

finditzum (fɪ'ŋɪks^{um}) *n* ⑥k stały
 dochód *m.*

- flach** (fläch) (platt) (a. fig.) płaski; (nicht tief) płytki; ~e Haub dłoń *f.*
- Fläche** (fläch^e) *f* ③ *b* płaszczyzna; (Ebene) równina; (Ober-2) powierzchnia.
- Flächen...:** ~inhalt *m* objętość *f* powierzchni, powierzchnia *f*; ~maß *n* miara *f* powierzchni, miara *f* kwadratowa.
- Flächeit** *f* płaskość; płytkość; równość.
- Flach...:** ~land *n* równina *f*, płaszczyzna *f*; ~rennen *n* bieg *m* płaski.
- Flachs** (fläks) *m* ② *h* (o. *pl.*) len; (zum Spinnen) kądziel *f.*
- Flachs... lniany:** ~artig podobny do lnu; ~bart *m* broda *f* jasnowłosa; ~bau *m* uprawa *f* lnu; ~breche (bräch^e) *f* ③ *b* tarlica, cierlica; ~kopf *m* blondyn o włosach jak len.
- flackern** (fläck^{ern}) ④ *b* [za-]migać się, [za]płonąć.
- Fladen** (fläd^{en}) *m* ② *l* placek, podplomyk. [bandera.]
- Flage** (fläg^e) *f* ③ *b* flaga.
- flagen** (n) ④ *a* powiewać flagą. [admiralski.]
- Flagg[schiff]** (fläk-^{schiff}) *n* okręt *m*
- Flamme** (fläm^e) *f* ③ *b* płomień *m*; *dim.* (= Flämmchen [fläm-^{chen}]) *n* ② *l* płomyczek *m*, ognek *m*; ~n... płomienny, ognisty.
- flammen** (n) ④ *a* palić się, płomienić się; *fig.* pałać; ~d pałający. [mlenisty.]
- flämmig** (n) płomienny, pło- }
- Flanel** (flän^{el}) *m* ② *g* ¹ flanela *f*; ~en (n) flanelowy.
- Flanke** (flänk^e) *f* ③ *b* bok *m*; ~ skrzydło *n*, flanka; ~n... boczny.
- flankieren** (flänk^{ieren}) ④ *g* uderzać [-rzyć] z boku; (als Schutz) osłaniać [osłonić] boki.
- Flasche** (fläsch^e) *f* ③ *b* szklanka;
- butelka; *dim.* (= Fläschchen [fläsch^{chen}]) *n* ② *l* szklaczka, buteleczka.
- Flaschen... flaszkowy, butelkowy;** ~keller *m* piwnica *f*; ~zug *m* blok; ~wind *f*.
- Flattergeist** (flät^{ter}-) *m* trzpiot, roztrzępaniec.
- flatterhaft** trzpiotowaty, roztrzępany, lekkomyślny; ~igkeit *f* trzpiotowatość, trzpiotostwo *n*, roztrzępanie *n*, lekkomyślność.
- flattern** (n) ④ *b* (h. u. *fn*) wagać *ufw.*: [po]bujać po powietrzu; flattern *ufw.*: powiewać, poruszać się. [f, niestałość *f.*]
- flattersinn** *m* lekkomyślność
- flau** (fläu) (schwach) słaby; (matt) wycieńczony, bez sił; (sabe) nudny; mir ist ~ słabo mi; ~heit *f* słabość; nudność; brak *m* ruchu *ob.* zarobku (w handlu).
- flaum** (fläum) *m* ② *g* (o. *pl.*) puch; (der erste) meszek, mech.
- flaum... puchowy;** ~bart *m* mech na brodzie; ~feder *f* puch *m*. [puchowaty.]
- flaumig** (fläu^m) puchowy,
- flaus** (fläus) ② *h*, flausch (fläusz) ② *g* *m* pęczek włosów.
- flausen** (fläu^{zen}) *f* ③ *b* = Ausflucht. [n, sucha żyła.]
- flausen** (fläuk^{en}) *f* ③ *b* ścięgno
- flaute** (fläut^e) *f* ③ *b* (3ort) warkocz *m*; ~ porosty *m/pl.*; ~ liszaj *m*.
- flauten** (n) ④ *b* splatać [splęść]; Kranz; [u]wić. [Zaun] płot *m.*]
- flautwerk** *n* plecionka *f*;
- Fleck** (fläk) *m* ② *g* (Drt) miejsce *n*; (andersfarbige Stelle, a. ~en) plama *f*; (feiner) plamka *f*; (zum Ausbeßern) = flüchten¹; vom ~ kommen ruszać [-szyć] z miejsca, postępować [-sta-
pić] naprzód.

fle'cken¹ (flĕ'k^{en}) ⑩a [s]plamić się.

Fle'cken² (˘) *m* ②l miasteczko *n*; *vgl.* Fleck; ②los bez plamy; ~reiniger *m* wywabiacz plam.

Fle'ck...: ~fieber *n* dur *m*, tyfus *m* osutkowy; *a.* = typhus *m* tyfus plamisty.

fle'ckig (flĕ'kĭĝ) poplamiony; (bunt[ſchĕckig]) pstry, srokaty.

Fle'ber... (flĕ'der...) : ~maus *f* nietoperz *m*; ~wisch *m* miotłeczka *f*, skrzydło *n* do zmiatania kurzu.

Fle'gel (flĕ'gĕl) *m* ②l = Dreschflegel; (Grobian) gbur, prostak; **Flegel'** (flĕ'gĕl') *f* ③b gburowatość, prostactwo *n*; fle'gelhaft gburowaty, prostacki; **Fle'gellahre** *n/pl.* młodzieńcze lata, lata dorastania.

fle'hen (flĕ'ĕn) ⑩a błagać (zu j-m *um acc.* k-o o *acc.*).

fle'hentlich (˘flĕĥ) błagalny.

Fleisch (flāisz) *n* ②g (o. *pl.*) mięso; (der Früchte) miękka część *f*; bibl. rozkosze *f/pl.* cielesne, chuci *f/pl.*

Fleisch... mięsny; ~brötchen *n* chleb *m* z mięsem, kanapka *f*; ~brühe *f* rosół *m*.

Fleisch'er (flāi'sz^{er}) *m* ②l rzeźnik; ~... rzeźnicki, rzeźniczy; ~frau *f* rzeźniczka; ~laden *m* jatka *f*.

Fleisch...: Leffend jedzący mięso; ~farbe *f* kolor *m* cielisty; ~farben, ~farbig koloru cielistego; ~fressend mięsożerny; ~hauer *m* = Fleisch'er.

fleischig (˘flĕĭĝ) mięsny; mięsisty.

fleischlich cielesny.

Fleisch...: ~speise *f* potrawa mięsna; ~tag *m* dzień mięsny.

Fleiß (flāis) *m* ②g (o. *pl.*) pilność *f*; mit ~ pilnie; (abſchließlich)

fleißig (˘flĕĭĝ) pilny. [umyślnie.]

fle'nnen (flĕ'n^{en}) ⑩a [za]plakać.

fle'fchen (flĕ'cz^{en}) ⑩e Bähne: [wy]szczyrzyć (zęby); Maul: rozdziawiać [-wić] (gębę).

flicht(st) (flĕĥt[st]) *f.* fledten.

Fli'ck... (flĕ'k...) łatany; ~arbeit *f* łatanina.

Fli'cken¹ (˘ĕn) *m* ②l łat(k)a *f*; *dim.* lateczka *f*.

fli'cken² (˘) ⑩a [za]latać.

Fli'cker (˘^{er}) *m* ②l latacz.

Flickerel' (˘^{er}äl') *f* ③b łatanina.

Fli'ck...: ~lappen *m* = Flicken¹; ~schneider *m* krawiec trudniący się łataniami; ~werk *n* łatanina *f*; fig. zbieranina *f*, kompilacja *f*; ~wort *n* słowo służące do uzupełnienia. [(z) *bzu.*]

Fle'ber (flĕ'der) *m* ②l bez; ~...

Fle'ge (flĕ'g^e) *f* ③b mucha; (*dim.*, *a.* hispańskie ~) muszka.

fle'gen (˘n) ⑩i (fn *u.* ħ.) latać [prze-, wz-, po-]lecieć; ~lassen puszczać [puścić]; in die Luft ~ wzlatywać [wzlecieć] w powietrze; ~b latający; (Saare) rozpuszczony, rozwiany; (Brüde) ruchomy; (Statt) ulotny.

Fle'gen...: ~fänger *m* łapka *f* na muchy; ~papier *n* papier *m* na muchy; ~pilz, ~schwamm & *m* muchomór; ~wedel *m* klepaczka *f* (do odganiania much).

fle'hen (flĕ'ĕn) ⑩i 1. *v/i.* (fn) uciekać [uciec] (vor *dat.* przed *instr.*), zwracać [zwrócić] się do ucieczki. 2. *v/t.* unikać [-knać] (*gen.*), wystrzegać [-strzec] się (*gen.*).

Fle'ße (flĕ'z^e) *f* ⑤b płyta, tafla.

fle'ßen (flĕ's^{en}) ⑩d (fn *u.* ħ.) [po]ciec, [po]lać się, [po]płynąć; inß Meer ~ wpadać (ob. uchodzić) do morza; ~b płynący, płynny; (Rebe) płynny, gładki; ~b sprechen płynnie ob. gładko, (ohne Anstoß) bez przeszkody, bez błędu.

Fleißpapier (flĕ's-) *n* bibuła *f*.

Fl'immer (flɪ'mɛR) *m* ②l blask; (Flitter) błyskotka *f*.

fl'immern (ˌn) ⑥b błyszczyć [zabłyszczyć, zabłysnąć]; [za-] migotać; es flimmert mir vor den Augen miga mi przed oczyma, mien mi się w oczach.

flink (flɪŋk) (gewandt) zręczny, zwinny; (tebhaft) żywy, ruchliwy; (Bferd) rączy; *adv.* żwawo.

Fl'inkheit *f* zręczność, zwinność; żwawość; ruchliwość.

Fl'inte (flɪ'ntə) *f* ③b karabin *m*, strzelba; *dim.* karabinek *m*; ~n... karabinowy; ~nikugel *f* kula karabinowa.

Fl'itter (flɪ'tɛR) *m* ②l u. *f* ③d błyskotka *f*; *fig.* blichtr *m*; ~gold *n*, ~kram, ~staat *m* błyskotka *f*, świecidelko *n*; *fig.* blichtr *m*, pozorny blask *m*; ~wochen *f/pl.* miodowe miesiące *m/pl.* [f. flechten.]

flucht (flūcht), **flūchte** (flū'chtə)

Flūcke (flū'kə) *f* ③b płatek *m*; Bein: klaczek *m* (lnu).

flūckig (ˌkɪch) płatkowy.

flug (flʊk), **flūge** (flū'gə) *f.* flyeć.

Flug¹ (flʊ) *m* ②d pchła *f*.

Flug² (ˌ). **flūhe** (flū'ə) *f.* fliehen.

flūhen (flū'ən) ⑥a szukać pcheł.

Flor (flʊR) *m* ②g¹ kwitnienie *n*, rozkwit: ☼ gaza *f*, krepa *f*; ~... z krepy, żalobny.

florie'ren (flʊRɪ'ren) ⑥g [za-] kwitnąć.

Flō'skel (flō'skəl) *f* ③d retoryczny kwiatek *m*, ozdoby *f/pl.*

flōß¹ (flōs) *f.* fließen.

Flōß² (flʊs) *n* (a. *m*) ②d tratwa *f*, mostek *m* pływający; ~... oft splawny.

flōßbar (flō'sbār) splawny.

Flō'sse (flō'sə) *f* ③b pletwa.

flō'sse (flō'sə), **flō'ssen** (flō'sən) *f.* fließen. [|-wić.]

flō'ssen (flō'sən) ⑥e splawiać

Flō'ser (ˌsɛR) *m* ②l flisak, oryl.

Flō'sfeder (flō's-) *f* = Flöße.

Flō'te (flō'tə) *f* ③b flot *m*, puszczalka.

flō'ten (ˌn) ⑥c [za]grać na flecie; F ~ gehen [z]ginać, przepadać [-paść].

Flō'ten... fletowy; ~spieler,

Flō'tist (flō'tɪ'st) *m* ③a flecista;

~spiel *n* gra *f* na flecie.

flott (flʊt) ↓ pływający; *fig.* gotowy; (lustig) wesoly; (toder) huczny, hulaszczy; (ausgerechnet) doskonały, wyśmienity; ~ leben żyć szumnie, [po]hulać.

Flō'tte (flō'tə) *f* ③b flota.

Flō'ttle (flō'tlɪ) *f* ③b flotyla.

Flōz (flʊc) *n* ②g warstwa *f*, pokład *m*. [n, kłatwa *f*.]

Fluch (flūch) *m* ②d przekleństwo | **flu'ch** | beladen przeklęty.

flu'chen (flū'chən) ⑥a [za]kłać; i-m: przeklinać [-kłać] (*acc.*).

Flucht (flūcht) *f* ③b ucieczka;

▲ rząd *m*, linja; in die ~ schlagen zmuszać [zmusić] do ucieczki; die ~ ergreifen = **flu'chten** (flū'chtən) ⑥c (fn) (sich) uciekać [uciec]. [s]chronić się.

flu'chtig (flū'chtɪch) zbiegły; ▲ ulotny, ulatniający się; (vorübergehend) nietrwały, szybko przemijający; (oberflächlich) powierzchowny; (eilig) spieszny, pospieszny, z pośpiechem wykonany; *adv.* na prędcie, pospiesznie; powierzchownie; **keit** *f* ulotność; nietrwałość; pośpiech *m*; powierzchowność; **keits** | **fehler** *m* przeoczenie *n*.

flu'chtling (flū'chtlɪŋ) *m* ②g¹ zbieg. [ucieczka *f*.]

flu'cht | **versuch** *m* usiłowana

flug (flūk) *m* ②d lot; (der Gedanken) polot; (Schwarm) ciąg; im ~ w locie, w lot; (schne) w lot, w mgnieniu oka.

flu'g... lotny, ulotny, do lądania; ~apparat *m* = ~maschine;

~bahn *f* lotnisko *n*; ~blatt *n* pismo ulotne, broszura *f*.
Flü'gel (flүү'g^{el}) *m* ②l skrzydło *n*; *dim.* skrzydelko *n*; ♪ fortepian; ~... skrzydlaty; (seitlich) boczny; ~adjutant *m* adjutant przyboczny; ~decke *f* der Käfer nadlotka; ~los bez skrzydeł, pozbawiony skrzydeł; ~mann *x m* ②a skrzydlowy, stojący na skrzydle; ~schlag *m* uderzanie *n* skrzydlami; ~tür *f* drzwi *f/pl.* o dwu skrzydłach, podwoje *m/pl.*
Flu'g...: ~fener *n* płonąca głownia *f*; ~maschine *f* przyrząd *m* do latania, latawiec *m*.
flugs (flүүks, *F* flүүks) lotem, piorunem, w oka mgnieniu.
Flu'g...: ~sand *m* piasek lotny, wydma *f* piaszczysta; ~schrift *f* pismo *n* ulotne, broszura.
Flu'nder (flүү'nd^{er}) *f* ③d u. *m* ②l flądra *f*, plastuga *f*. [flūgen.]
flu'nkern *F* (flүү'ng^{k^{er}n}) ③b =
Flur (flūr) *f* ③b: a) niwa; (Feld) pole *n*; b) mł *m* ②g sieni *f*, dziedziniec *m*; auf dem ~ w sieni. [wächter *m* polowy.]
Flu'r...: ~hüter, ~schüt^(e), ~
Fluß (flūs) *m* ②d¹ rzeka *f*; *dim.* (= Flü'ßchen [flүү'sch^{en}] *n* ②l) rzeczka *f*, rzeczulka *f*; (Fließen) płynienie *n*; *fig.* tok; in ~ kommen wchodzić [wejść] na (właściwą) drogę; weißer ~ upławy *m/pl.*
Flu'ß... rzeczny; Laⁿb(wärts) z wodą, w dół rzeki; Lauⁿf (-wärts) pod wodę, przeciw wodzie; ~bad *n* kąpiel *f* rzeczna; ~bett *n* łożysko (ob. ko-ryta) rzeki; ~gebiet *n* dorzecze.
flū'ffig (flүү's[ic]) (binnu) rzadki; (fließend) płynny; (Butter usw.) roztopiony; (Geld) płatny, będący do dyspozycji; ~ machen [z]realizować, [z]mobilizować,

uruchomić [boż.]; Zkeit *f* plyn *m*, ciecz; (~er Zustand) płynność, ciekłość.

Flu'ß...: ~pferd *n* hippopotam *m*;

~schiffahrt *f* żegluga na rzecze.
flū'stern (flүү'st^{er}n) ③b szeptać [wyszeptać, szepnąć] (in^s Ohr na ucho); ~d szepciem.

Flut (flūt) *f* ③b przypiływ *m* (morza); (Wogen) balwany *m/pl.*, fale *f/pl.*; *fig.* potok *m*.

flu'ten (~n) ③c (h. u. flu) falować; e^s flutet zaczyna się przypiływ (morza).

Flu'tzeit *f* czas *m* przypiływu.

focht (fūcht), fö'chte (fū'cht^e) *f.* fechten.

Fo'hlen (fū'len) 1. *n* ②l żrebię; ~... żrebięcy. 2. *v/i.* ③a ożrebiać [-bić] się. [~n... sosnowy.]

Fö'hre ♀ (fū're) *f* ③b sosna;]

Fo'lge (fū'lg^e) *f* ③b następstwo *n*; (Fortsetzung) ciąg *m* dalszy; (Ordnung) kolej; (Schluß) wniosek *m*; ~ leisten być posłusznym; (e-r Einlabung) przyjmować [-jać] (*acc.*); in der ~ w przyszłości; zur ~ haben pociągać [-gnać] za sobą.

fo'lgen (~n) ③a (flu) i-m: postępować, iść [pójść] za (*instr.*); (auf dem Throne usw.) następować [-stąpić] po (*loc.*); e^s folgt daraus, daß ... z tego wynika, że ...; (meist h.) (gehört) [u-]słuchać (*gen.*); Vorschriften: [po-]kierować się (*instr.*); ~d następny; następujący; ~dermaßen w sposób następujący.
fo'lgen[schwer] mając poważne skutki ob. następstwa.

fo'lgerichtig konsekwentny.

fo'lgern (fū'lg^{er}n) ③b [wy-]wnioskować; dorozumiewać [-eć] się (*gen.*). [skowanie *n.*]

Fo'lgerung *f* wniosek *m*, wnio-

Fo'lge[zeit] *f* przyszłość, przyszłe wieki *m/pl.*

fo'lglich (fö'lk-) zatem, więc, przeto; następnie.

fo'lgfam posłuszny; **Łkeit** *f* posłuszeństwo *n*.

Fo'lio (fö'li^o) *n* ⑥e format *m* arkuszowy; in ~ w formacie arkuszowym, in folio.

Fo'ltter (fö'lt^{er}) *f* ③d tortura; męki *f/pl.*; ~bank *f* ława katowska; katownia; ~kammer *f* katownia; ~qual *f* męczarnia.

fo'lttern (~n) ④b męczyć na torturach, katować; (quälen) dręczyć. [kapitał.]

Fonds ④ (fg) *m* inbeff. fundusz;

fo'ppen (fö'p^{en}) ④a [za]kpić z (*gen.*); (betrügen) oszukiwać [-kać]; **Foppererei** (föpp^{erei}) *f* ③b kpina, żart *m*; oszustwo *n*.

fo'rderlich (fö'rd^{er}-) pomocny, sprzyjający.

fo'rderu (fö'rd^{er}n) ④b [za]żądać, domagać się (*gen.*); (vor Gericht) pozywać [-zwać]; (heraus-) wyzywać [-zwać] (zum Zweikampf na pojedynek).

fo'rderu (fö'rd^{er}n) ④b wspierać [wspierać], wspomagać [-móc]; zu Tage ~ dobywać [-być]; fig. odkrywać [-kryć].

Fo'rderung *f* żądanie *n*; (Anspruch) pretensja, roszczenie *n*.

Fore'lle (fö'rh'le) *f* ③b pstrąg *m*.

Fo'rke (fö'rk^e) *f* ③b = Harfe.

Form (fö'rm) *f* ③b forma; (Gesalt) kształt *m*; (bes Gütes) fason *m*; in ~ von (*dat.*) w kształcie (*gen.*).

Forma't (fö'rmä't) *n* ②g (Buch) format *m*; kształt *m*.

Fo'rmel (fö'rm^{el}) *f* ③d formułka, wzór *m*.

forme'll (fö'rm^{g'l}) formalny.

fo'rmen (fö'rm^{en}) ④a [s-, u-] formować, [s]tworzyć; **Lehre** *f* nauka o formach.

Fo'rmer (~m^{er}) *m* ②l formierz.

fo'rmlich (fö'rm-) formalny;

ceremonjalny; (wirftich) rzeczywisty; *adv.* formalnie, wprost; **Łkeit** *f* formalność.

fo'rmlos bezkształtny.

Formula'r (fö'rmulä'r) *n* ②g¹ formularz *m*, wzór *m* (für Klagen skargi).

forst (fö'rst) silny, energiczny.

fo'rsthen (fö'rsz^{en}) ④e (nach *dat.*) poszukiwać (*gen.*), badać (*acc.*), śledzić (*acc.*): ~b badałszy. [(~)n] *f* ③c badacz(ka).

Fo'rsther (~sz^{er}) *m* ②l, ~in

Fo'rstung *f* badanie *n*, śledzenie *n*; ~sreise *f* podróż naukowa.

Forst (fö'rst) *m* ②g las; ~lasowy; ~beamte(r) *m* urzędnik dyrekcji lasowej.

Fo'rster (fö'rst^{er}) *m* ②l leśniczy. [leśniczówka.]

Fo'rsteri (fö'rst^{erei}) *f* ③b

Fo'rst...: ~haus *n* leśniczówka

f; ~mann *m* ②a leśniczy; ~

wesen *n* leśnictwo.

Fort¹ (fö'rt) *n* ⑥i twierdza *f*, warownia *f*.

fort² (~) precz; (weiter) dalej, naprzód; ~ (mit dir)! precz stąd!, zabieraj się!; in einem ~ bez przerwy, bez przestanku; und so ~ (Abf. uff.) i tak dalej (i. t. d.).

fo'rt... od... (besser: weg..., 1B.

~fliegen, ~gehen); (= weiter) oft

dalej mit dem entsprechenden Verb,

1B. ~arbeiten [po]pracować

dalej; ~a"n nadal, odtąd, na

przyszłość; ~besteh(en) (h.)

istnieć dalej, trwać; ~bewegen

poruszać [-szyć] (naprzód); **L-**

bildung *f* nauka uzupełniająca;

Ldauer *f* dalsze trwanie *n*; ~

dauern trwać dalej ob. bez

przestanku; ~dauernd niezmienny, wytrwały; ~fahren

mit (*dat.*) [po]prowadzić rzecz

dalej, kontynuować; ~führen

= ~jechać, węgfuhrer; **Zgang** *m* odejście *n*; (Erfolg) skutek, powodzenie *n*, postęp; ~**kommen** = węgkommen; (gebeihen) postępować, iść naprzód; *Tiere*: [wy]chować się; ~[wy]rosnąć; ~**kommen** *n* ② *l* odejście; (Unterhalt) utrzymanie; sein ~**kommen** finden znajdować [znaleźć] utrzymanie; ~**können** móc ruszyć się z miejsca; ~**lassen** opuszczać [opuszczać], wypuszczać [-puścić]; nicht ~**lassen** = festhalten; ~**laufend** ciągly, nieprzerwany; (laufend) bieżący; ~**machen** (sich) oddać [-lić] (się); ~**müssen** być zmuszonym oddać się ob. odejść; ~**pflanzen** (sich) [roz]plodzić, rozmnażać [-mnożyć] (się); *fig.* przekazywać [-zać]; ~**pflanzung** *f* rozmnażanie *n*; ~**reißen** porywać [-rwać] (mit sich za sobą); sich ~**reißen** lassen burć (*acc.*) dać się porwać ob. unieść (*instr.*); ~**schreiten** postępować [-stąpić] naprzód; *fig.* [z]robić postępy; ~**Schritt** *m* postęp; ~**Schritte** machen in (*dat.*) [z]robić (*ob.*) [po]czynić postępy w (*loc.*); ~**Schrittler** (-szr[ɪ]tl[ɐ]) *m* ② *l* postępowiec; ~**Schritts**partei *f* stronnictwo *n* postępowe; ~**setzen** [po]prowadzić dalej, kontynuować; ~**setzung** *f* ciąg *m* dalszy; ~**während** ciągly, ustawiczny; ~**wollen** chcieć oddać się ob. odejść.

fossil (f[ɔ]s[ɪ]l) 1. kopalny. 2. ② *n* ⑥ *e* skamieniałość *f*.

fr. *abt. für frei*; **Fr.** *für Franz(en)*.

Fracht (fr[ɔ]cht) *f* ③ *b* ładunek *m*, przesyłka towarowa; (~geld) koszt *m* przewozu; ~... towarowy; przewozowy, przesyłkowy; ~**brief** *m* list przesyłkowy.

frachten (fr[ɔ]cht[ən]) ⑥ *c* prze-

wozić [-wieźć] jako ładunek, przesyłać [-słać].

Fracht... ~**frei** = franco; ~**geld** *n* *f.* Fracht; ~**gut** *n* przesyłka *f* towarowa; als ~**gut** jako przesyłka powolna *ob.* o małej chyżości; ~**stück** *n* tobolek *m*; ~**wagen** *m* wóz towarowy.

Frack (fr[ɔ]k) *m* ⑥ *i* u. ② *d* frak; ~... frakowy; ~**anzug** *m* strój frakowy.

Frage (fr[ɔ]g[ə]) *f* ③ *b* pytanie *n*; an j-n eine ~ richten zwracać [zwrócić] się do k-o ze zapytaniem; in ~ stellen [z]akwestjonować; das ist noch die (*ob.* e-e) ~ to jeszcze pytanie *ob.* kwestja, to jeszcze niepewne.

Frage... pytajny, pytający.

fragen (a_n) ⑥ *a* [z]apytać (i-n über *ob.* um *acc.*, nach *dat.* k-o *o acc.*); ohne (um Erlaubnis) zu ~ bez pytania; es fragt sich (noch) to jeszcze pytanie.

Frage... ~**steller** (in *f* ③ *c*) *m* ② *l* pytający (-ca); ~**zeichen** *n* znak *m* zapytania. [wątpliwy.]

fraglich (fr[ɔ]k-) niepewny; **Frage**nt (fr[ɔ]gm[ɛ]nt) *n* ② *g* ułamek *m*, urywek *m*.

fragwürdig (fr[ɔ]k-) wątpliwy.

Fraktur (fr[ɔ]kt[ʊ]r) *f* ③ *b* 2 *pp.* pismo *n* łamane *ob.* niemieckie.

frank (fr[ɔ]nk) 1. *a.* ~ (und frei) wolny, swobodny; (aufrichtig) szczery (i otwarty); 2. ② ③ *a.* **Franken** (fr[ɔ]nk[ən]) ② *l* *m* frank.

frankieren (fr[ɔ]nk[ɪ]r[ən]) ⑥ *g* [o]frankować, opłacać [-cić] porto. [ski.]

frankisch (fr[ɔ]nk[ɪ]sz) frankoń-
franko (fr[ɔ]nk[ə]) opłacony, opłatny. [Francja *f.*]

frankreich (fr[ɔ]nkra[ɪ]ch) *n* ⑥ *g* *f*

franse (fr[ɔ]nz[ə]) *f* ③ *b* frenzja.

franz... (fr[ɔ]nc...): ~**band** *m* ② *d* *f* oprawa (książki) w skórkę;

~branntwein *m* wódka *f* francuska.
Franzo'se (frãncø'zø) *m* ③ *a* Francuz; ~n... francuski; **Franzö'stin** (frãncø'zʃn) *f* ③ *c* Francuzka; **franzö'fisch** (frãncø'zʃ) francuski.
Frasz (frãš) *l m* ② *g* żer, pokarm. 2. ②, **frã'she** (frãš'sø) *f*. sressen.
Frasz (frãš) *m* ③ *a* (unartiges Kind) beben, smarkacz; (Bed) fircyk, trzpiot.
Fra'she (frãš'cø) *f* ③ *b* (Gebärde) twarz wykrzywiona; (häßliches Gesicht) pysk *m*.
Frau (frãu) *f* ③ *b* (Frauensperson) kobieta, niewiasta; (Bauern) baba; (Ehe) żona, małżonka; (~ des Hauses) pani; *alte* ~ staruszka; *gnädige* ~ pani dobrodziejka; *in Briefen*: (sehr) geehrte ~ łaskawa pani dobrodziejko!; *Ihre* ~ Mutter (Gemahlin) pańska matka (żona).
Frau'en... kobiecy; **arzt** *m* lekarz chorób kobiecych; ~ **haube** *f* czepak *m*; ~ **rock** *m* spódnica *f*; ~ **sl'person** *f*, ~ **zimmer** *n* kobieta *f*, białogłowa *f*, baba *f*.
Frau'lein (frãu'lãin) *n* ② *l* panna *f*; *gnädiges* ~ łaskawa pani *f*; *Ihr* ~ Schwester (Tochter) pańska siostra (córka).
frsch (frãš) *f* zuchwały, bezczelny; *L'heit* *f* zuchwałość, zuchwalstwo *n*, bezczelność.
Fregate (frægã'tø) *f* ③ *b* fregata.
frei (frãi) swobodny, wolny; (offen) otwarty; (Stelle) wolny, opróżniony; (Zimmer usw.) niezajęty; (unabhängig) niezależny; ~ *wohnen* usw. bezpłatnie, darmo; *Schule*: *wir haben* ~ nie mamy nauki; *in* ~ *ins* *Haus* *z* odstawą do domu; *ich bin so* ~

ośmielam się; *aus* ~ *en* *Studen* dobrowolnie, z własnej woli.
Frei'... wolny; (unentgeltlich) bezpłatny; ~ **beuter** (-boitø) *m* ② *l* korsarz, rozbójnik morski; ~ **billett** *n* bilet *m* wolny ob. bezpłatny; ~ **brief** *m* list żelazny; (Privilegium) przywilej; ~ **denker** *m* człowiek wolnomysłny.
Frei'e (frãi'ø): *a*) ① *l* *ber* ~ *ein* ~ *m* człowiek wolny; *die* ~ *eine* ~ *f* kobieta wolna; *b*) *n* ① *l*: *im* ~ *n* na wolnym powietrzu, na dworze; *in* ~ *n* na świeżym powietrzu.
frei'en (~øn) ① *a* starać się (um j-n o k-o ob. o czyją rękę).
Frei'er (~ø) *m* ② *l*: *a*) zalotnik, konkurent; *auf* ~ *sl'füßen* *gehen* mieć zamiar ożenić się; *b*) *f*. *Freie* *a*.
Frei'... ~ **frau** *f* baronowa; ~ **fräulein** *n* baronówna *f*; **geben** = *Lassen*: *Schule*: *heute* *wurde* *Lgegeben* *dzis* *nie* *było* *nauki*; **gebig** (-gøbʃ) szczodry, hojny; ~ **gebigkeit** *f* szczodrość, szczodroblowość, hojność; ~ **geist** *m* = ~ **denker**: ~ **gelassene(r)** *m* ① *l* wyzwoleńiec; ~ **gepäck** *n* pakunki *m/pl*. wolne od opłaty; ~ **hafen** *m* wolny port; **halten** [za]płacić za (*acc.*); (bewirten) [za]fundować (*dat.*), [u]gościć; ~ **handel** *m* wolny handel; ~ **händler** *m* zwolennik wolnego handlu.
Frei'heit *f* swoboda, wolność; (Rühnheit) śmiałość; *sich* *die* ~ *nehmen* ośmielać [-lić] się; ~ **skämpfer** *m* bojownik za wolność; ~ **skrieg** *m* walka *f* o wolność; ~ **strafe** *f* kara więzienia.
Frei'... ~ **herr** *m* baron; **herrslich** baroński; ~ **karte** *f* wolny bilet *m* (= ~ **billett**); **Lassen** uwalniać [uwolnić], wypu-

szczać [-puścić] na wolność; **~lassung** *f* uwolnienie *n*, wypuszczenie *n* na wolność; **frei|lich** naturalnie, zapewne, rozumie się!, a jużci! **Frei'...** **~lich|malerei** *f* malowanie *n* w słońcu ob. na wolnym powietrzu; **~machen** = befreien; **Waren** *n* *m*.: opłacać [-cić]; **~marke** *f* marka pocztowa, znaczek *m* pocztowy; **~maurer** *m* wolny mularz, mason; **~maurerel** *f* wolnomularstwo *n*, masonstwo *n*; **~muf** *m* szczerłość *f*, otwartość *f*; **~mütig** (-mütig) szczerzy, otwarty; **~schar** *f* oddział *m* ochotniczy; **~schärler** (-szər-lər *m* ②) ochotnik; **~schule** *f* szkoła wolna ob. bezpłatna; **~schütz** *m* wolny strzelec; **~sinn** *m* wolnomysłność *f*, liberalizm; **~sinnig** wolnomysłny, liberalny; **~sinnige(r)** *m* ① człowiek wolnomysłny, liberal; **~sprechen** *v* *tr* *ng*: wyzwalać [wyzwolić]; **~Angeklagte**: uwalniać [uwolnić], uznawać [uznać] niewinnym; **~sprechung** *f* wyzolenie *n*; uwolnienie *n*; **~staat** *m* Rzeczpospolita *f*; **~statt**, **~stätte** *f* przytułek *m*; **~steh(e)n** (*dat.*) być wolnym; **e8 steht Ihnen frei** (zu) wolno panu, pan może (*inf.*); **~stehend** (*aus*) wolno stojący; **~stellen** pozostawiać [-wić] czyjej woli; **~tag** *m* piątek; **~tisch** *m* wolny stół, bezpłatny wikt; **~treppe** *f* schody *m/pl.* odsko nięte; **~werber(in)** *f* ③ *c* *m* ②) swat(ka); **~willig** dobrowolny; *adv.* dobrowolnie, z własnej woli; **~willige(r)** *m* ① ochotnik; **~** jednoroczny ochotnik, jednoročníak; **~zügigkeit** (-zügig) *f* możność wolnego przesiedlania się.

fremd (frəmt) cudzy, obcy; (unbefannt) nieznan; (seltsam) dziwny, niezwykły. **fre'nd...** obcy, cudzoziemski; **~artig** dziwny, niezwykły; **~artigkeit** *f* niezwykłość. **Fre'mde** (frə'md^e) 1. *f* ③ *b* obczyzna, zagranica; in der ~ na obczyźnie, za granicą. 2. **~(r)** *s.* ① cudzoziemiec (-ziemka); (Unbefannter) nieznanomy (-ma); (Angereister) przyjezdny (-na); (Gast) gość *m*. **Fre'mden...** **~buch** *n* księga *f* (meldunkowa) dla przyjezdnych; **~führer** *m* przewodnik. **fre'md|ländisch** cudzoziemski. **Fre'mdling** (~līng) *m* ② *g*¹ = Fremde(r). **fre'md...** **~sprachlich** obcojęzyczny; **~wörterbuch** *n* słownik *m* obcych wyrazów. **Fre'ske** (frə'sk^e) *f* ③ *b*, **Fre'sko** (~kə) *n* ⑥ *e* fresk *m*. **Fre'sko|malerei** *f* malowanie *n* na świeżem mokrem wapiu, fresk *m*. **Fre'sse** *P* (frə'ss^e) *f* ③ *b* pysk *m*. } **fre'ssen** (~n) 1. ④ *a* [po]zreć, [z]jeść; von Drotten: [s]toczyć. 2. ② *n* ②) żarcie, żer *m*, jado. **Fre'sser** (~r) *m* ②) żarłok. **Fre'sserel'** (frəs^era'l') *f* ③ *b* żarłoczość *n*, obżarstwo *n*. **Frett** (frət) ② *g*, **Fre'tichen** (frə'tiçⁿ) *n* ②) lasica *f* leśna. **Freu'de** (frö'id^e) *f* ③ *b* radość, uciecha, pociecha: mit ~n z radością, radośnie; vor ~ z radości; i-m ~ machen sprawić [-wić] k-u radość, [u]radować k-o; seine ~ haben (*an dat.*) [u]radować się (*instr.*). **Freu'den...** radosny; **~botschaft** *f* radosna wieść; **~fest** *n* radosna uroczystość *f*; **~feuer** *n* ogień *m* radosny ob. zapalony na znak radości; **~leer**, **~los**

bez uciech; ~mädchen *n* roz-
pustnica *f*; ~rausch, ~taumel
m szal radości.

freu'de... ~strahlend promie-
niający z radości; ~frunken
upojony radością.

freu'dig (frɔi'dɪç) *adj* radosny; ~
keif *f* ochoczość, wesołość.

freu'd... (frɔi't...): ~los bez
uciech, bez radości; ~voll pe-
łen radości, pełen rozkoszy.

freu'en (frɔi'en) ⑤a=erfreuen;
es freut mich cieszy mnie,
raduje mnie; sich (über *acc.*)
[u]cieszyć się, [u]radować się
(*instr.* ob. z *gen.*).

Freund (frɔint) *m* ②g, ~ln (~dɪn)
f ③c przyjaciel (-ciółka) (von
j-m czyj ob. k-u); (Liebhaber)
miłośnik (-niczka) (von et.
czego); gut ~ sein mit (*dat.*)
żyć w przyjaźni z (*instr.*).

freu'ndlich przyjazny; (liebens-
würdig) uprzejmy, grzeczny
(gegen *acc.* dla ob. wobec *gen.*);
~ (aussehend) miły, przyjemny;
~ tun przymilać się; ~keit *f*
uprzejmość, grzeczność; die
Zf. haben być tak uprzejmym.

Freu'ndschaft *f* przyjaźń; ~
schließen zawierać [-wrzeć]
przyjaźń (mit *dat.* z *instr.*); aus
~ z przyjaźni; Zlfch, ~s... przyja-
cielski; *adv.* po przyjacielsku;
~sbezeugung *f* oznaka przy-
jaźni. [pek, zbrodnia *f.*]

Fre'vel (frɛ'fɛl) *m* ②l występ-
fre'velhaft występny, zbrodni-
czy; (boshaft) złośliwy; (gottlos)
bezbożny, bluźnierczy.

fre'veln (~n) ⑤f postępować
[-stąpić] zbrodniczo, dopu-
szczać [-puścić] się czynu
zbrodniczego (gegen *acc.*
względem *gen.*).

Fre'veler (frɛ'fɛr) *m* ②l, ~ln
(~n) *f* ③c występca (-czyni),
zbrodniarz (-arka).

Fre'de (frɪ'dɛ) ④e, ~u (~n) ②l
m pokój, zgoda *f*; ~n stiften
[za]słać zgodę (zwischen *dat.*
między *instr.*); in ~n w pokoju,
spokojnie; ~ beiner Wschel po-
kój twym popiołom!

Fre'dens... pokojowy; ~bruch
m zerwanie *n* (ob. naruszenie *n*)
pokoju; ~liebe *f* zamiłowanie *n*
pokoju; ~stärke *z* *f* stan *m*
pokojowy, stopa pokojowa; ~
richter *m* sędzieja pokoju.

Fre'den... ~stifter (*in f*) *m*
sprawca (-czyni) pokoju; ~
störer (*in f*) *m* burzyciel(ka)
pokoju.

fre'd... (frɪ't...): ~fertlg lubiący
pokój ob. zgodę; ~hof *m* emen-
tarz.

fre'dlich spokojny; ~er Ver-
gleich układ pokojowy, porozu-
mienie *n*.

fre'd|liebend lubiący pokój.

Fre'drich (frɪ'drɪç) *m* ③a
Fryderyk.

fre'ren (frɪ'ren) ③c [pre-]
zlebnać, [z]marznąć; (zu~, ge~)
zamarzać [-znąć]; es friert
draußen na dworze mróz; ich
friere, mich friert, es friert
mich zimno mi.

Fries (frɪs) *m* ②h fryz; (Art
Flanell) kuczajka *f*, kosmata
materja *f*; aus ~ kuczajkowy.

Fre'sel (frɪ'zɛl) *m* u. n ②l (auch
~ieber *n*) pokrzywka *f*.

Frikassée (frɪkàsɛ) *n* ②i po-
trawka *f* (z różnego mięsa).

frisch (frɪsz) świeży; (fühl)
chłodny; (Wäsche *ufl.*) czysty;
(munter) rzeźki, żwawy; von
~em, aus ~e na nowo; auf
~er Tat na gorącym uczynku;
~ werden odświeżać [-żyć] się.

frisch|auf! żywo!, do dzieła!

Frɪ'sche (frɪ'szɛ) *f* ③b świeżość;
chłód *m*; (körperliche) czerst-
wość, rzeźkość.

Früchling (fr̥ʷszl̥ŋ) *m* ②g¹ warchlak, młody dzik. [Inia!]
frisch|we'g! żywo!, bez waha-
Friseu'r (fr̥ʷz̥p̥r) *m* ②g¹, ~*tn* (~jn) *f* ③c, **Friseu'fe** (~z̥p̥'z̥e) *f* ③b fryzjer(ka); ~*stube f*, ~*salon m* fryzjerna *f*, salon *m* fryzjerski.
friste'ren (~zi'ʳen) ①g [u]fryzować, [za]czesać; frijert ufryzowany.
frisz(t) (fr̥ʷs[t]) *f*. freßen.
Frift (fr̥ʷst) *f* ③b przeciąg *m* czasu, termin *m*; (Aufschub) odwłoka; (Zeit) czas *m*.
fristen (fr̥ʷst̥en) ①c dawać [dać] termin *ob.* czas; pozwalać [pozwolić] na odwłokę; sein Leben ~ klepać bledę.
Frisu'r (fr̥ʷz̥u'r) *f* ③b fryzura.
Friz̥ (fr̥ʷc) *m* ⑧e *dim.* von Frigidität.
frivo'l (fr̥ʷv'ɔ'l) (leichtfünnig) lekomyślny; (schüßfrig) śliski.
Frī. Abf. für Fräulein.
fröh (fr̥ʷ) wesoły; (freudig) radosny, uradowany; (zufrieden) zadowolony.
fröhlich (fr̥ʷl̥iç) wesoły; (freudig) radosny; ~ machen rozweselać [-lić]; ②keit *f* wesołość.
fro'h... ~locken (a. ~l) (untr.) radować się, [u]cieszyć się; ②stinn *m* wesołość *f*, wesoły umysł.
fromm (fr̥ʷm) ⑩³ pobożny; (ruhig) spokojny, niewinny; (bescheiden) skromny.
Frömmelē' (fr̥ʷm̥l̥e') *f* ③b świętoszkość *n*.
frö'mmeln (fr̥ʷm̥l̥n) ①f udawać świętego.
frö'mmen (fr̥ʷm̥n) ①a [po-]służyć, być użytecznym, przydawać [-dać] się. [bożność].
Frö'mmigkeit (fr̥ʷm̥iç-) *f* po-
Frö'mmier (~l̥r) *m* ②l, ~*tn* (~jn) *f* ③c świętoszek (-oszka).

Fron (fr̥ʷn) *f* ③b (a. ~arbeit *f*, ~dienst *m*) pańszczyzna *f*; ~ pańszczyzniany; ~dienste tun = fro'nen (fr̥ʷ'n̥n) ①a odrobić [-robić] pańszczyznę.
frö'nen (fr̥ʷ'n̥n) ①a służyć.
Frö'u... ~feste *f* więzienie *n*; ~lei'chnam *m* Boże Ciało *n*.
Front (fr̥ʷnt) *f* ③b (e-s Gebäudes) fasada, front *m*; ✕ czoło *n*, przód *m*; ~ machen stawiać [stanać] frontem.
Frö'nt... frontowy, przedni.
fror (fr̥ʷr), **frö're** (fr̥ʷ'r̥e) *f*. frieren.
Frosch (fr̥ʷsz) *m* ②d żaba *f*; *dim.* (= Frö'schchen, Frö'schlein [fr̥ʷ'sz-] *n* ②l) żabka *f*; ~~~~ żabi; ~gequake *n* rechotanie żab.
Frost (fr̥ʷst) *m* ②d mróz; gelinder ~ przymrozek; ~~~~ mroźny; ~beule *f* odmrożenie *n*.
frö'stein (fr̥ʷ'st̥e:n) ①f 1. miś fröstelt (eß) mam dreszcze, dreszcz mnie przejmuję. 2. ② *n* ②l dreszcz *m*.
frö'stig (fr̥ʷ'st̥iç) mroźny; *fig.* chłodny, zimny, niechętny; ②keit *f* chłód *m*, zimno *n*.
Frö'st... ~schaden *m* szkoda *f* przez zmarznięcie; ~wetter *n* mroźny czas *m*.
frottie'ren (fr̥ʷt̥i'ʳen) ①g wy-*ob.* na-cierać [-trzeć].
Frucht (fr̥ʷçt) *f* ②f plód *m*, owoc *m*; (Ergebnis) plon *m*, wynik *m*; (Rugen) korzyść; ~~~~ owocowy.
fru'çtbar urodzajny; (bef. Boof.) płodny; (bef. ç) żyzny; ~ an Getreide obfitujący w zboże; ②keit *f* urodzajność; płodność; żyzność.
fru'çt|bringend wydający owoc; *fig.* przynoszący zysk.
Frü'çtchen (fr̥ʷçt-) *n* ②l mały owoc *m*; *fig.* sauberes ~ dobrze ziółko, niepoń *m*.

fru'chten (frü'chtən) ①⑤c przy-
nosić [-nieść] korzyść; (wirken)
[po]skutkować; (taugen) przy-
dawać [-dać] się.

Fru'cht... ~gehäuse *n*, ~hülle *f*
okrywa *f* nasienna, łuska *f*;
~händler *m* handlarz owoców;
~kern *m* pestka *f*; ~Los bez
owoców; *fig.* bezowocny, da-
remny; ~reich = fruchtbar; ~
saft *m* sok owocowy, moszcz;
~schale *f* półmisek *m* do poda-
wania owoców.

früh (frü) 1. *a.*: a) *Positiv*:
wczesny; (in der Frühe) ranny;
am ~en Morgen wczesnym
rankiem; b) *comp.* ~er wcze-
śniejszy; (gewesen) dawniejszy;
były; c) *sup.* ~est najwcze-
śniejszy, najpierwszy. 2. *adv.*:
a) *Positiv* rano; (zeitig) wcześniej;
zu ~ za wcześniej, za prędko;
es ist noch ~ jeszcze wcześniej;
b) *comp.* ~er wcześniej, pier-
wej; (vormals) dawniej; etwas
~er nieco wcześniej; wie ~er
jak dawniej, po dawnemu:
(um) einen Tag ~er o dzień
prędzej; c) *sup.* ~(e)stentš naj-
wcześniej; nie wcześniej jak;
am ~(e)sten jak najranniej.

Früh... ranny, poranny; (zeitig)
wczesny.

Früh'e (frü'e) *f* ③b ranek *m*; in
der ~ zrana, rano; in aller ~
zaraz zrana, raniuteńko.

Früh'... ~geburt *f* przedwczes-
ny poród *m*; ~gottesdienst *m*
jutrznia *f*; ~jahr *n* = Früh-
ling.

Früh'ling (frü'liŋ) *m* ②g¹
wiosna *f*; im ~ na wiosnę;
~s... wiosenny.

Früh'... ~messe *f* jutrznia; ~
mo'rgens rano, raniutko; ~
reif przedwcześnie dojrzały;
~reife *f* przedwcześnie dojrze-
łość; ~stück *n* śniadanie; ~

stück ①⑤a (ntr.) śniadać,
[z]jeść śniadanie; ~zeitig wcze-
sny; (vorzeitig) przedwczesny;
adv. wcześniej; przedwcześnie,
zawczasu.

Fuchs (füks) *m* ②d¹ lis; *dim.*
(= Fü'chsen [fū'kschən] *n* ②l)
lisek, lisiątko *n*; (Ferb) ka-
sztan; Bifarb: świnia *f*; burfch.:
nowicjusz, fryc, student w pier-
wszem półroczu; *fig.* [schlauer ~
szczwany lis, chytry człowiek.

Fü'chs... lisi; ~balg *m* lisia
skóra *f*; (Fell) futro *n* lisie; ~
eisen *n*, ~falle *f* łapka *f* na lisy.

Fü'chia ♀ (fū'ksi'a) *f* ⑥g fuksja.

fü'chicht, fü'chig (~sch[ic]t) lisi.

Fü'chsin (fū'ksin) *f* ③c lisica,
liszka.

fü'chs... ~rot czerwony jak lis;
~schwänze(l)n (untr.) łasić się,
przymilać się; ~wild podstęp-
ny.

Fü'chtel (fū'chtel) *f* ③d płaz *m*
miecza, bicz *m*; *fig.* karby
m/pl.

fü'chteln (~n) ①⑥f [wy]bić biczem,
[wy]grzmocić różgami; mit
den Händen ~ wywijać rękami.

Fü'der (fū'der) *n* ②l fura *f*;
~weise furami, na fury.

Fug (fük) *m* ②g słusność *f*,
prawo *n*; mit ~ und Recht zu-
pełni prawnie ob. słusznie.

Fü'ge (fū'ge) *f* ③b (Fatz) szpara,
szczelina; wpust *m*; Maurerei:
spójnia; ♪ fuga; ans den ~n
gehen rozluźniać [-nić] się,
[za]chwiać się.

fü'gen ③ (~n) ①⑥a spajać [spoić].

fü'gen (fū'gen) ①⑥a (verbinden)
[z-, po]łączyć, spajać [spoić];
(bestimmen) zrzędzać [-dzić],
sprawiać [-wić]; sich ~ (zutreffen)
zdarzać [-rzyć] się; sich ~ in
(acc.) zastosowywać [-ować]
się do (*gen.*), [po]godzić się
z (*instr.*).

fü'glich (fū'klĭch) stosowny; (wohl) łatwy; (mit Recht) słuszny, sprawiedliwy.

fü'gsam posłuszny, uległy; **Geist**/posłuszeństwo n, uległość.

Fü'gung f spajanie n; *fig.* zrządzenie n: Gottes ~ wola Boża.

fü'hlbar (fū'l-) Körperlich: dotykalny, dający się czuć; geistig: czuły; sich ~ machen dawać [dać] się odczuwać; **Geist** f dotykalność.

fühlen (fū'len) ⑤a = an-, berühren; **Buts**: [po]macać (zapuls); (empfinden) [u-, od]czuć (się) się; ich fühle mich nicht recht wohl nie czuję się zupełnie zdrowym; er fühlte sich besser ob. wohler czuł się zdrowszym.

Fühler (fū'ler) m ②l, **Fühlfaden** m, **horn** n macka f, macadelko n.

fühlos = gefühlos.

Fühlung f uczucie n, macanie n: (mit dem Feinde) zbliżenie n się, kontakt m; ~ haben być w kontakcie, stykać [zetknąć] się; (verhandeln) znosić [znieść] się (mit dat. z instr.).

fu'hr (fūr) f. fahren.

Fu'hre (fū're) f ③b fura, wóz m.

fü'hren (fū'ren) ⑤a wozic, [za-, wy]wieźć; (leiten) [po-, za-] prowadzić; **Geer**: dowodzić (instr.): (verwalten) zarządzać (instr.); **Artifel**: mieć na składzie; **Ramen**: nosić; bei sich ~ mieć przy sobie ob. ze sobą; das führt zu nichts to nie prowadził do niczego; et. im **Geheilde** ~ knować co.

Fü'hrer (fū'rer) m ②l, **Lin** (lin) f ③c przewodnik (-niczka); (**Verwalter**) zarządca (-czyni); (**Leiter**) kierownik(-niczka); (**Wald**) wódz.

Fü'hrerschaft f przewodnictwo n; zarząd m; kierownictwo n.

Fu'hr...: Lohn m zapłata f za przy-, od- ob. za-wiezienie: ~ **mann** m ②a furman, woznica.

Fü'hrung f prowadzenie n, kierowanie n; (**Vertragen**) prowadzenie n się, zachowanie n się.

Fu'hr...: Werk n wóz m; (**herrschäftliches**) powóz m; **Wesfen** n furmanka f; (im Geer) furgony m/pl. [ność; (überflüssig) obfitość.]

Fü'lle (fū'le) f ③b pełnia, pełnia; **füllen** ① (~n) ⑤a napełniać [-nić]; (vollstopfen) napychać [-pchać]; **bsd.** **Rochnst**: nadziewać [-dziać]; (auf **Stafden**) sciążać [-gnać] na butelki; **Wäfer**: nalewać [-lać].

Fü'llen ② (~n) ②l = Fohlen.

Fü'll... (fū'l...) ~ **feder** f pióro n do napełniania atramentem; ~ **horn** n róg m obfitości.

Fü'lfel (~zel) n ②l nadziewka f;

Fü'lung f napełnianie n; **Rochnst**: nadziewanie n; (**Zür**) wnęka.

Fund (fünt) m ②g (das Finden) znalezienie n; (**Sache**) rzecz f znaleziona; (**Erfindung**) odkrycie n, wynalazek.

Fundame'nt (fündamē'nt) n ②g fundament m, podstawa f, podwaliny f/pl.

Fu'nd... ~ **geld** n znaleźne; ~ **grube** f kopalnia; *fig.* niewyczerpane źródło n, skarb m; ~ **ort** m miejsce n znalezienia; v. **Metallen**: siedziba f, źródło n.

fünf (fünf) 1. (wenn nichts folgt) P a. ~ **e** [~e] pięć; ~ (zusammen) pięcioro; es waren unser ~ bylo nas pięciu; zu ~ (ein) po pięć(iu); **uhr**: halb ~ pół de piętej; ~ **Uhr** piąta godzina; ~ gerade sein lassen nie zważać na co, być obojętnym na co, patrzeć przez palce. 2. ② f ③b piątka; liczba pięć.

fün'f... **Leck** n pięciobok m; ~ **eckig** pięciokątny.

Fü'nfer (fű'nf^{er}) *m* ②1 = fünf 2;
(5 Kreuzer) piątak; (5 Gulden)
piątka *f*. [raki.]

fü'nferlei' (˘fal') *indef.* pięcio-
fü'nf...: ˘fach, ˘fältig (-fältiçh)
pięciokrotny; ˘flach *n* ②g
pięciociąg; ˘flächig (-flächiçh)
pięciocienny; ˘füßig (-füßiçh)
(Vers) z pięciu stóp; ˘jährig
pięcioletni; ˘malig (-mälïçh)
pięciokrotny; ˘ma'rkstück *n*
moneta *f* pięciomarkowa; ˘
pfündig pięciofuntowy; ˘
stüdtig (-stüdtiçh) pięciopiętro-
wy, o pięciu piętrach; ˘tägig
pięciodniowy.

fü'nfte(e)|**ha'lb** (fű'ntf[e]-) półpię-
ta, cztery i pół. [(część) *f*.]

Fü'nfte (fű'ntf[e]) *n* ②1 piąta|
fü'nftes (˘t^{ens}) po piątą.

fü'nf|zehn piętnaście; ˘ (zu-
sammen) piętnastoro; es waren
unser ˘ było nas piętnastu:
˘jährig piętnastoletni.

fü'nfzig (˘çïçh) pięćdziesiąt;
˘jährig pięćdziesięcioletni.

Fü'nfziger (˘çïç^{er}) *m* ②1, ˘in
(˘in) *f* ③c pięćdziesięcioletni
mężczyzna (-nia kobieta).

Fü'nke (fű'ŋk^e) *m* ④e = Funken.
fü'nkeln (˘k^{eln}) ①f [za]bły-
szceć; (Funken sprühen) [za-]
iskrzyć się; ˘d lśniący, błysz-
czący, iskrzący się.

fü'nkel(na'gel)|**neu'** F nowiu-
tenki; dopiero z igły.

Fü'nken (fű'ŋk^{en}) *m* ②1 iskra
f; *dim.* (= **Fü'nkchen** [fű'ŋk-
çh^{en}]) *n* ②1 iskierka *f*; ˘ geben,
˘ sprühen [za]iskrzyć się; ˘
sprühend iskrzący się; ˘tele-
graphie *f* telegraf *m* bez drutu.

Fü'nk|spruch *m* telegram prze-
słany telegrafem bez drutu.

für (fűr) 1. *prp.* (*acc.*) (an wessen
Stelle?, wofür?) za (*acc.*), zamiast
(*gen.*); (˘ wie lange) na (*acc.*);
(zu welchem Zwecke?, zu wessen

Augen?) dla (*gen.*): ˘ dießmal
na ten raz; ˘ immer na zawsze;
˘s erste = erstens; Tag ˘ Tag
dzień po dniu, dzień w dzień;
an und ˘ sich samo przez się;
e hat etwas ˘ sich ta rzecz ma
coś za sobą, to nie jest bez
znaczenia; daß ist eine Sache
˘ sich to jest rzecz odrębna;
ich ˘ meine Person od. meinen
Teil co do mnie, co się tyczy
mojej osoby; aus Liebe ˘
z miłości ku (*dat.*). 2. *adv.* ˘
und ˘ = immer; was ˘ (ein)
co za, jaki; was ist er ˘ einer?
kto on taki? 3. 2 *n* *indef.*: daß
2 und Wider okoliczności *f/pl.*
(przemawiające) za i przeciw.

Fura'ge (furaç^{ge}) *f* ③b pro-
wiant *m*; prowiantowy;
furagie'ren (furaç^{er}) ①g
[za]prowiantować, [przy]wieźć
prowiant.

Fü'r|bitte *f* wstawienie *n* się.

Fu'rche (fű'rç^e) *f* ③b bruzda;
(Runzel) zmarszczka; **fu'rchen**
(˘n) ①a [po]bruzdzić, [po]orać;
fu'rçig (˘çïçh) bruzdzisty,
poorany.

Furcht (fűrçt) *f* ③b bojaźń,
strach *m*, obawa (vor *dat.*
przed *instr.*); auß ˘ ze strachu,
z obawy; in ˘ sein = fürchten.

fu'rçbar straszny, okropny;
(daß ist) ˘ teuer! to strasznie
drogie!

fü'rchten (fű'rçt^{en}) ①c (auch
sich ˘ [vor *dat.*]) bać się, oba-
wiać się (*gen.*). [bar.]

fü'rchterlich (˘t^{erlich}) = fürcht-
Fu'rcht... ①os nieustraszony,
bez obawy; ˘losigkeit *f* ③b
nieustraszoność.

fu'rçsam bojaźliwy, trwożli-
wy; ②keit *f* bojaźliwość,
trwożliwość.

fü'rder(hi'n) (fű'rç^{er}[h]i'n) =
ferner(hin).

für|lic'bnemen mit et. (dat.)

zadawała [-wolić] się czem.

Furnier \odot (furni'r) n $\textcircled{2}$ g¹

fornira f; ... fornirowy; $\textcircled{2}$ en

(^{en}) $\textcircled{2}$ g wykladać [wyłożyć]

drzewem, [wy]fornirować.

fürs (fürs) = für daß.

Für...: ~sorge f piecza, stara-

nie n, $\textcircled{2}$ sorglich pieczołowity;

~sprache f wstawienie n się;

~sprache einlegen für (acc.)

wstawiać [-wić] się za (instr.),

popierać [-przeć] (acc.); ~

sprecher(in f) m orędownik

(-niczka).

Fürst (fürst) m $\textcircled{3}$ a książę: (re-

gierender) panujący; ~en... książ-

zęcy; ~en|tochter f księżniczka.

Fürstentum n księstwo.

Fürstin (ⁱⁿ) f $\textcircled{3}$ c księżna.

fürstlich książęcy; $\textcircled{2}$ keit f książ-

zęcość.

Furt (furt) f $\textcircled{3}$ b bród m, mie-

lizna. [w istocie.]

fürwahr zaprawdę, zaiste,

Für|wort n Gram. zaimek m.

Fur P (für) m $\textcircled{2}$ d bździny

f/pl.; ~en P (^{en}) $\textcircled{2}$ e bździc.

Fußel (fußel) m $\textcircled{2}$ l fuzel.

Füßle'r (füßli'r) m $\textcircled{2}$ g¹ fizy-

ljer, strzelec.

Fuß (fuß) m $\textcircled{2}$ d noga f; dim.

(= Füßchen [fü's-] n $\textcircled{2}$ l) nóżka

f; (eines Berges) stopy f/pl.,

podnóże n; (als Maß pl. indef.)

stopa f; (Vers) stopa f, miara f

wierszowa; auf dem ~e krok

w krok, w ślad za (instr.); mit

j-m auf gutem ~e leben żyć na

dobrej stopie z (instr.); auf

großem ~e leben żyć na wielką

stopę: zu ~ piechotą, pieszo;

j-m zu Füßen fallen padać

[paść] do nóg; stehenden ~es

natychmiast.

Fuß... nożny; (zu Fuß gehend)

pieszy; (als Maß) na stopę; ~

angel f wędka; ~bad n kąpiel

f na nogi; ~ball m piłka f

nożna; ~ballspiel n gra f

w piłkę nożną; ~bank f $\textcircled{2}$ d

podnózek m; ~bekleidung f

obuwie n; ~blatt n podeszwa f

u nogi; ~boden m podłoga f;

~brett n podnózek m; ~becke f

okrycie n na nogi.

Fußen (fü'sen) $\textcircled{2}$ e: ~ auf (dat.

u. acc.) opierać [oprzeć] nogę

na (loc.); fig. polegać na (loc.).

Fuß...: ~fall m upadnięcie n

do nóg; $\textcircled{2}$ fällig na kłęczkach;

~gänger(in f $\textcircled{3}$ c) m $\textcircled{2}$ l pieszy

(-sza), piechur m; ~gestell n

podstawa f, postument m; ~

~gicht f podagra; $\textcircled{2}$ hoch wysoki

na stopę; ~knöchel m kostka f

u nogi; ~tappen m onucka f.

Fußling (fü'sling) m $\textcircled{2}$ g¹ skar-

petka f; (beim Strumpf) stopa f

u pończochy.

Fuß...: $\textcircled{2}$ los bez nóg, beznogi;

~partie, ~reise f wycieczka

(ob. podróz) piesza; ~pfad m

= ~weg; ~schemel m = ~bank;

~sohle f podeszwa; ~solbat m

żołnierz pieszy; ~spitze f koń-

czyzna nogi; ~spur, ~(s)tapfe f

ślad m (nogi); ~steg m kładka

f; ~stieg m = ~weg; ~teppich

m dywan pod nogi; ~tritt m

(Gang) stąpanie n, chód; ($\textcircled{2}$ stoß)

kopnięcie n nogą; a. = ~bank.

~spur: ~volk \times n piechota f;

~wanberung f = ~reise; ~

wärmer (-wärm^{er}) m $\textcircled{2}$ l

bańka f do ogrzewania nóg;

~waschung f mycie n nóg;

~weg m droga f dla pieszych,

ścieżka f; ~wurzel f przyszw

futsch F (fücz): daß ist ~l prze-

padło!, już niema!

Fütter (fü'ter) n $\textcircled{2}$ l pokarm m;

(Vieh) pasza f, strawa f; (des

Kleibes) podszewka f.

Futtermal (fü'termal) n $\textcircled{2}$ g¹ fa-

termal m, pokrowiec m.

Fu'tter...: Żarm ubogi w paszę; **~kasten** *m* skrzynia *f* na obrok; **~mangel** *m* brak paszy.
fü'ttern (fjü't^{er}n) ⑤b Tiere: [na-] karmić; Kleider: podszywać [-szyć], podbijać [-bić]; mit Pelz

gefüttert podbity futrem. *Su.* karmienie *n*; podszywanie *n*.
Fu'tter...: **~sack** *m* worek na obrok; **~froh** *n* słoma *f* paszna; **~trog** *m* koryto *n*; **~zeug** *n* materja *f* na podszewkę.

G

gab (gāp) *f*. geben.

Ga'be (gā'be) *f* ③b dar *m*; *fig.* = Begabung; **~** dawka; milde **~** jałmużna, datek *m*.

gā'be (gā'be) *f*. geben u. gang².

Ga'bel (gā'be'l) *f* ③d (Zischl) widelec *m*; *dim.* widelczyk *m*; (Şeu2) widły *f/pl.*; **~**... widlasty, widelkowy; **~deichsel** *f* holobla; **~förmig** (-förmig) widłowy, widlasty; **~frühstück** *n* przekąska *f*.

ga'beln (n) ⑥f brać [wziąć] na widelec; sich **~** rozchodzić się, [u]tworzyć widły, [roz-]dzielić się. *Su.* rozdział *m*; rozdzielanie *n*.

ga'ben (gā'ben) *f*. geben.

ga'deln (gā'ke'n) ⑥f. ga'dern (°rn) ⑥b [za]gdakać, [za-]gęgać; *fig.* = plappern.

ga'ffen (gā'fen) ⑥a [za]gapić się; **Ga'ffer** (gā'fe'n) *m* ②l gap, gapiący się.

Ga'ge (gā'ze) *f* ③b płaca.

gā'hnen (gā'n^{en}) ⑥a ziewać [-wnąć]; Abgrund: ziać.

Ga'ta (gā'ta) *f* inbett. : in (voller) **~** w (pełnej) gali, w stroju galowym; **~**... galowy.

gala'nt (gā'lā'nt) uprzejmy, grzeczny; (liebenswürdig) miły.

Galanterie' (gā'lā'neri') *f* ⑥f uprzejmość, grzeczność, elegancja; **~waren/handlung** *f* sklep *m* z towarami galanteryjnymi.

Galee're (gā'le're) *f* ③b galera; **~n|sklave** *m* galernik, skazany

na galery; **~n|strafe** *f* skazanie *n* na galery.

Galerie' (gā'leri') *f* ⑥f galerja, krużganek *m*; Tba. balkon *m*.

Ga'lgen (gā'lg^{en}) *m* ②l szubienica *f*; an den **~** bringen [z]gubić, [z]niszczyć; an den **~** kommen być (ob. zostawać [-stać]) powieszonym; **~**... szubieniczny; **~frist** *f* krótka odwłoka; **~humor** *m* humor desperacki; **~strick**, **~vogel** *m* szubienicznik, wisiielec.

Gali'zien (gā'li'ci^{en}) *n* ⑧g Galicja *f*; **gali'zisch** (n|sz) gali-cyjski.

Ga'llapfel (gā'l-) *m* galasówka *f*.

Ga'lle (gā'le) *f* ③b żółć; *fig.* gorycz, gniew *m*; **~**... żółcio-wy; ②l|bitter gorzki jak żółć.

Ga'llert (gā'l^{ert}) *n* ②g, mst **~** (gā'l^{ert}) *f* ③b galareta *f*, studzienina *f*; **~artig** galaretowaty.

ga'llig (n|ig) pełen żółci ob. goryczy; *fig.* zgryźliwy, złośliwy.

Galo'pp (gā'l^{opp}) *m* ②g¹ galop, cwał; im **~** galopem, w cwał.

galoppie'ren (gā'l^{oppi'ren}) ⑥g galopować, biec cwałem; **~**de Schwindsucht galopujące suchoty *f/pl.*

Galo'sche (gā'l^{sch}) *f* ③b kałosz *m*.

galt (gālt) *f*. gelten.

Gama'sche (gā'mā's^{ch}) *f* ③b kamasz *m*.

Gang¹ (gāng) *m* ②d chód; (wiederholter) chodzenie *n*; (e-**z**

Arzt(e)s wizyta *f*: (Durch) prze-
chód; (Weg) droga *f*; (Galerie)
krużganek, galerja *f*; (G) ga-
nek; (Bewegung) ruch; (Fort-
schreiten) tok, bieg, przebieg:
(Speise) danie *n*, potrawa *f*; im
vollen ~e w pełnym ruchu; im
~e sein być w ruchu, postępo-
wać; in ~ bringen puszczać
[puścić] w ruch, wprowadzać
[-dzić]; seinen ~ gehen iść
[pójść] swoim torem.

gang² (gāng): daß ist (so) ~ (ob.
gāng [gēng]) und gābe to jest
powszechnie przyjęte ob. uży-
wane.

Ga'ng|art *f* chód *m*.

ga'ngbar (Weg) wygodny (do
chodzenia); (Münzen) będący
w obiegu; (Waren) lubiany;
~ sein być w obiegu, (Waren)
mieć dużo zbytu; **Zeit** *f* obieg
m; zbyt *m*.

Gä'ngelband (gē'ng^{el}-) *n* paski
m/pl.; am ~ führen = **gä'ngeln**
(~n) ⑤*f* wodzić na paskach;
fig. rządzić (*instr.*).

Gans (gāns) *f* ②*f*¹ gęś; *fig.*
(dumme) ~ (głupia) gąska.

Gä'nschen (gē'nš^{en}) *n* ②*l*
gąska *f*; *fig.* gąsiątko.

Gä'nse... (gē'nz^e...) gęsi; ~
blümchen *n*, ~**blume** *f* sto-
krótka *f*; ~**braten** *m*, ~**fleisch**
n gęsina *f*; ~**füßchen** *n/pl.*
cudzośłów *m*; ~**haut** *f* gęsia
skóra; mich überläuft eine ~
mróz mnie przechodzi; ~**hirt**
m pastuch gęsi; ~**klein** *n* ②*g*
podróbki *f/pl.* gęsie; ~**marsch**
m; im ~**marsch** gęsiorem.

Gä'nserich (gē'nz^{er}ich) *m* ②*g*
gęsior.

Gä'nse...: ~**stall** *m* chlew na gęsi;
~**wein** *m* scherzhaft: woda *f*.

Gant (gānt) *f* ③*b* licytacja, pu-
bliczny przetarg *m*.

ganj (gānc) 1. *a.* wszystek

(*f*-stka, *n*-stko, *pl.* wszyscy,
wszystkie); (vollkommen) cały,
zupelny; *adv.* całkiem, zupeł-
nie; oft wcale, ③*B.* ~ gut wcale
dobry; ~ am Anfang na samym
początku; ~ allein sam jeden;
~ und gar zupełnie, całkowi-
cie; ~ und gar nicht wcale nie:
ich bin ~ Ohr słucham uważnie.
2. **Ze(s)** *n* ③*l* całość *f*; im ~en
w całości; ④*h* hurtem; (alles in
allem) wogóle, wszystkiego.

Gä'nzheit *f* całość, ogół *m*.

gä'nzlich (gē'nz^{lich}) zupełnie,
całkowity; *adv.* zupełnie, cał-
kowicie, doszczętu.

gar (gār) 1. *a.* gotowy; (fertig)
upieczony ob. (gefacht) ugotow-
wany; ~ machen przygotowy-
wać [-ować]. 2. *adv.* *f.* ganj;
(fogar) nawet; (sehr) bardzo; ~
nicht wcale nie; ~ nichts zupeł-
nie nic, wcale nie; ~ zu (sehr)
zbyt; warum nicht ~! dlicze-
goby nie!, może!, zapewne!

Gär... (gē'r...) = Gärungs...

Garantie (gə'rantj) *f* ⑥*f* gwa-
rancja, poręka; **Zren** (~ren)
⑤*g* [za]gwarantować, [za-
po]ręczyć (*für acc.* za *acc.*).

Garlan's *m* inbett. *P* koniec; i-m
bett ~ machen [z]niszczyć (*acc.*)
doszczętu, dobijać [-bić] (*acc.*).

Garbe (gār^{be}) *f* ③*b* snop *m*,
snopek *m*. [straż.]

Garbe (~de) *f* ③*b* gwardja,]
Garderobe (gärd^{er}o^{be}) *f* ③*b*
(*a.* ~n/raum *m*, ~n/zimmer *n*)
garderoba, szatnia; (Reiber)
suknie *f/pl.*, ubrania *n/pl.*
wierzchnie; ~n...garderobiany.

Gardi'ne (gärdⁱ'ne) *f* ③*b* fi-
ranka, zasłona; ~n|predigt *f*
nagana, bura. [dzista.]

Gardi'ft (~dⁱ'st) *m* ③*a* gwar-]
gä'ren (gē'r^{en}) ③*j* kisańc, [wy-]
fermentować; *fig.* burzyć się,
wrzeć.

- Ga'r...:** ~koch *m* kuchmistrz; ~küche *f* garkuchnia.
- Garn** (gä'rn) *n* ②g nić *f*; (Ge-spinn) przędza *f*; (Netz) sieć *f*, sidła *n/pl.*; inß ~gehen dostawać [-stać] się w sidła.
- garnie'ren** (gä'rnj'r'en) ⑤g [u]garnirować. *Su.* garnirunek *m*, obramowanie *n*.
- Garniso'n** (˘nizɔ'n) *f* ③b garnizon *m*, załoga; ~s... garnizonowy. [tur *m*]
- Garnitu'r** (˘tū'r) *f* ③b garni-
ga'rftig (gä'rstiç) (häßlich) brzydki; (widerlich) obrzydły, obmierzły.
- Gärten** (gä'rt'en) *m* ②j ogród; *dim.* (= Gä'rtden [gë'rtç'en] *n* ②l) ogródek; ~... ogrodowy; ~anlage *f* (öffentliche) plantacja, skwer *m*; ~bau *m* ogrodnictwo *n*; ~erdbeere *f* truskawka; ~erde *f* ziemia ogrodowa; ~haus *n* altana *f*, pawilon *m*; ~laube *f* altana; ~lokal, ~restaurant *n* restauracja *f* w ogrodzie; ~messer *n* nóż *m* ogrodniczy.
- Gärtner** (gë'rtner) *m* ②l, ~in (˘jn) *f* ③c ogrodnik (-niczka); ~... ogrodnicy.
- Gärtnerel'** (gë'rtnerä') *f* ③b ogrodnictwo *n*; (Gärten) zakład *m* ogrodniczy.
- Gä'run** *f* kiśnienie *n*, fermentacja; *fig.* wzburzenie *n*; ~stoff *m* ferment; (für Brot) drożdże *pl.*, kwaśne ciasto *n*.
- Gas** (gäs) *n* ②h gaz *m*.
- Ga's...** gazowy; ~anstalt *f* gazownia; ~artig podobny do gazu, lotny; ~behälter *m* zbiornik na gaz; ~bereitung *f* fabrykacja gazu; ~brenner *m* palnik gazowy; ~flamme *f* płomień *m* gazowy; ~glühlicht *n* gazowe światło *n* żarowe, palnik *m* Auerowski;
- ~haltig (-hältlich) zawierający gaz w sobie; ~kocher *m* maszyna *f* gazowa; ~Leitung *f* rury *f/pl.* gazowe; ~messer *m* gazomierz; ~rohr *n*, ~röhre *f* rura *f* gazowa.
- Ga'sse** (gä's'e) *f* ③b ulica; *dim.* (= Gä'schen [gë's-] *n* ②l) uliczka; (Weg) droga; hohe ~ wawóz *m*; ~n... uliczny; ~nube, ~n|junge *m* ulicznik; ~nhauer *m* ②l pieśń *f* uliczna.
- Gast** (gäst) *m* ②d gość; (Ange-reister) obcy, przybysz; zu ~ sein być (häufig: bywać) w gościnie; zu ~ laden zapraszać [-prosić] w gościnę.
- Ga'st...:** ~fret, ~freundlich gościnnie; ~freiheit, ~frenndschaft *f* gościuność; ~freund *m* utrzymujący z kim stosunki gościuności; ~geber (in *f* ③c) *m* ②l gospodarz (-dyni) domu; ~hans *n* restauracja *f*; (mit Kusspann) zajazd *m*, oberża *f*; ~hof *m* dom gościnnie, gospoda *f*, hotel; ~hofs... hotelowy.
- gastie'ren** (gästj'r'en) ⑥g [za]gościć; *Iba.* występować [-stąpić] gościnnie.
- ga'stlich** = gästfrei.
- Ga'st...:** ~mahl *n* uczta *f*, biada *f*; ~recht *n* prawo gościuności; ~rolle *f*, ~spiel *n* występ *m* gościnnie; ~rollen spielen występować [-stąpić] gościnnie; ~stube *f*, ~zimmer *n* pokój *m* gościnnie.
- Ga's|uhr** *f* gazomierz *m*.
- Ga'st...:** ~wirt (in *f*) *m* oberżysta (-ystka), gospodarz *m* (-dyni); ~wirtschaft *f* = ~haus.
- Ga'tte** (gä't'e) *m* ③a małżonek; ~n... małżeński; ~n|mörderin *f* mężobójczyni.
- Ga'tter** (gä't'er) *n* ②l krata *f*; ~... kratowany.
- Ga'ttin** (˘tjn) *f* ③c małżonka.

Sa'ttung (gǎ'ttũg) *f* ③b (Gesellschaft) ród *m*; (Rasse) rasa; (Art) rodzaj *m*; (Sorte) gatunek *m*; ~s... rodzajowy, gatunkowy; Gram. pospólity.

Sau (gāu) *m* ②g (Bezirk) okręg, powiat; (Land[schaft]) kraina *f*, okolica *f*; ~... powiatowy, okręgowy.

Sauch (gāuch) *m* ②d półgłówek.

Sau'kel'bid (gāu'kēl-) *n* mami-dło, złudzenie.

Saukelei' (gāuk'eiai') *f* ③b, **Sau'kellspiel** *n* kuglarstwo, figle *m/pl*.

sau'keln (gāu'kēln) ①f [po]figlować, pokazywać [-zać] sztuki.

Sau'kler (˜kl'ēr) *m* ②l kuglarz, blazen. [szkapa *f*.]

Saul (gāul) *m* ②d koń; (Mähre)

Sau'men (gāu'mēn) *m* ②l podniebienie *n*; den ~ figeln [po]lechać podniebienie, pobudzać [-dzić] smak; ~kitzel *m* łakomstwo *n*, łaknienie *n*; ~segel *n* je-yczek *m*.

Sau'ner (gāu'nēr) *m* ②l łotr, oszust; ~... łotrowski; ~bande *f* szajka; ~streich *m*, **Saunere'** (gāun'ērāi') *f* ③b łotrostwo *n*, złodziejstwo *n*.

sau'nern (gāu'nērn) ①b oszukiwać [-kać].

Sawotte (gāwō'tē) *f* ③b gawot *m*. [gazowy.]

Sa'ze (gā'zē) *f* ③b gaza; ~...

Saze'le (gāčē'lē) *f* ③b gazela.

ge... (gē...) *in* Sfigu, sbd. jur Bildung des p.p., zB. geartet von arten.

Selä'che (-š'čē) *n* ②l jęk *m*.

Selä'der (-š'dēr) *n* ②l = Udern *pl*.

gela'rtet (-ā'rtēt): so ~ tego rodzaju.

geb. Abt. für geboren, gebunden.

Selbä'ck (-bē'k) *n* ②g pieczywo. [fen *pl*.]

Selbä'lk (-bē'lk) *n* ②g = Bat-
gelba'r (-bā'r) *f*. gebären.

Selbä'rde (-bē'rdē) *f* ③b (Bewegung) ruch *m*, giest *m*; (Miene) mina, wygląd *m*.

gelbä'rden (˜n) ①c: sich ~ zachowywać [-ować] się w jaki sposób, [z]robić ruchy.

Selbä'rden... ~spiel *n*, ~sprache *f* mimika *f*, pantomima *f*.

gelba'ren (-bē'rēn) ①a 1. sich ~ zachowywać [-ować] się, prowadzić się. 2. ②n ②l zachowanie się, postępowanie.

gelbä'ren (-bē'rēn) ①i [u-, po-, z]rodzić: fig. wydawać [-dać].

Selbärerin (-bē'rērīn) *f* ③c rodzicielka.

Selbä'r|mutter *f* macica.

Selbän'de (-boi'dē) *n* ②l budowla *f*, budynek *m*, gmach *m*.

Selbei'n *n* ②g = Beine *pl*.; *pl.* ~e (von Toien) zwłoki *f/pl*.

Selbe'II(e) (-bē'IIe) *n* ②g szczykanie.

ge'ben (gē'bēn) ①e dawać [dać]; (schenken) darowywać [-ować]; (ab-)oddawać [-dać]; (barreihen) podawać [-dać], wręczać [-czyć]; Befehl usw.: nadawać [-dać]; Rabatt: udzielać [-lić]; Karten: rozdawać [-dać]; Ärgernis usw.: [s]powodować; fig. auch = ausdrücken, darstellen; es gibt jest, bywa: *pl.* są, bywają; es gibt nicht niema: was gibt's? co tam?; was wird's ~? co z tego będzie?; zha. was wird ge~? co grają?; viel ~ auf (acc.) zważać na (acc.), szanować (acc.); wenig ~ auf (acc.) nie zważać na (acc.); nie dbać o (acc.); sich ~ (amerzen) ustawać [ustać]; sich et. ~ lassen [roz]kazać sobie podać; sich die Ehre ~ mieć zaszczyt.

Ge'ber (gē'bēr) *m* ②l, ~in (˜īn) *f* ③c dawca (-czyni); (von Geschenken) ofiarodawca (-czyni); (von Karten) wydający.

Gelbe't (g^{eb}e't) *n* ② *g* modlitwa *f*; (Bet^en) modlenie się; *fig.* in^s ~ nehmen [wy]badać ostro: ~ buch *n* książka *f* do nabożeństwa, modlitewnik *m*.

gelbe'ten (-b^et'en) *f.* bitten.

gelble'r(st) (-bⁱ'r[s]t) *f.* gebären.

Gelble't (-bⁱ't) *n* ② *g* obszar *m*, terytorjum; (Bezⁱrk) okręg *m*;

(Grenzen, auch *fig.*) zakres *m*, dziedziⁿa *f*; (-r Gemein^de) obręb *m*; *fig.* auf dem ~ w dzi^edzinie.

gelble'ten nakazywać [-zać]; ~ über(*acc.*)władać, rozporządzać (*instr.*), panować nad (*instr.*).

Gelble'ter (-bⁱ't^{er}) *m* ② *l*, ~ in (~in) *f* ③ *c* władca (-czyni); pan(1); R^{ich} (~isz) rozkazujący, stanowczy.

Gelble'ts... terytorjalny.

Gelbl'ide (-bⁱ'id^e) *n* ② *l* = Bild; (Erzeugⁿis) utwór *m*, twór *m*, plód *m*. [dzwoni^enie.]

Gelbl'mmel (-bⁱ'm^el) *n* ② *l*

Gelbl'nde (-bⁱ'nd^e) *n* ② *l* = Bund *n*; (Faß) beczka *f*; (kleines) beczulka *f*. [Berge *pl.*]

Gelbl'rg^e (-bⁱ'rg^e) *n* ② *l* =

gelbl'rgig (~gⁱch) górzysty.

Gelbl'rgs... (-bⁱ'rks...) górski, górzysty: ~kamm *m* = ~rücken;

~kette *f* łańcuch *m* (ob. pasmo *n*)

gór: ~land *n* kraj *m* górzysty;

~paß *m* przełęcz *f* górską; ~

reise, ~tour *f* wycieczka w góry;

~rücken *m* grzbiet gór; ~jug *m* = ~lette. — Sg. a. Berg...

Gelbl's (-bⁱ's) *n* ② *g* zęby *m/pl.*, uzębienie; (am Saume) wędzidło, munsztuk *m*. [m/pl.]

Gelbl'se (-bl^e'z^e) *n* ② *l* mlechy

Gelbl'sk(e) (-bl^e'k^e) *n* ② *g* ② *l* baczanie. [w kwiaty]

gelblü'mt (-bl^ü'mt) kwiecisty.

Gelblü't (-bl^ü't) *n* ② *g* = Blut.

gelbo'ren (-b^o'r^{en}) [i. gebären] (*u*)rodzony; ~ sein ob. werden [u]rodzić się; ~er Deutscher ro-

dowity Niemiec; wo sind Sie ~? skąd pan rodem?; er ist zum Künstler ~ on urodził się artystą.

gelbo'rgen (-b^o'rg^{en}) *f.* bergen, borgen.

Gelbo't (-b^o't) *n* ② *g* (Befehl) nakaz *m*, rozkaz *m*; (Bf. bibl.) przykazanie; (Angebot) podaż *f*, oferta *f*; zu ~e stehen być na rozkazy ob. na usługi.

Gelbräu' (-br^{oi}'n) *n* ② *g* warka *f*.

Gelbrau'ch *m* ② *d* (einer Sache) używanie *n*, użytek; (Sitte) zwyczaj; (Ceremonie) obrząd; (Fest) obrządek, ceremonjal.

gelbrau'chen używać [użyć]; a. = brauchen; gebraucht używany; zniszczony.

gelbräu'lich (-br^{oi}'ch-) używany, będący w używaniu; (gewöhnlich) zwyczajny, pospolity; (angenommen) przyjęty.

Gelbrau'chs|anweisung *f* sposób *m* (ob. przepis *m*) użycia.

gelbre'chen 1. *v/i.* = fehlen,

mangeln. 2. *z* *n* ② *l* (Mangel) brak *m*; (körperlicher Fehler) wada *f*, ułomność *f*, kalectwo.

gelbre'chlich (-br^e'ch-) ułomny; (schwach) słaby; ~keit *f* ułomność; słabość.

gelbro'chen (-br^ö'ch^{en}) *f.* (ge-)brechⁿ.

[Brüder *pl.*]

Gelbrü'der (-br^ü'd^{er}) *m/pl.* =

Gelbrü'll (-br^ü'l) *n* ② *g* ryk *m*.

Gelbrü'mm(e) (-br^ü'm^e) *n* ② *g* ② *l* mruczenie, pomruk *m*.

Gelbü'hr (-bü'hr) *f* ③ *b* (Pflicht) obowiązek *m*, powinność *f*;

(Abgabe) należytość, koszta *m/pl.*; (Bö) opłata.

gelbü'hren (~^{en}) ⑤ *a* *v/i.* u. sich ~należec się; wie es sich ge-
bü'hr^t jak się należy, jak przystoi; ~d należy, zasłużony; (Aeiziem^d) przyzwolity; ~der|maßen, ~weise w należyty sposób.

gebu'nden (-bü'ndən) *f.* binden.

Gelbu'rt (-bü'rt) *f.* ③ b rodzenie *n*, poród *m*; (Geburft) pochodzenie *n*, ród *m*; seit der ~ von (der) ~ od urodzenia; von ~ ein Pole rodem.

gelbü'rtig (-bü'rtig) rodem, rodowity; er ist aus Krakau ~ jest rodem z Krakowa; ~er Krakauer rodowity Krakowianin.

Gelbu'rts... położniczy; porodowy; (angeboren) przyrodzony; ~
adel *m* szlachectwo *n* dziedziczne; ~
fehler *m* wada *f* przyrodzona; ~
feier *f*, ~**fest** *n* urodziny *f/pl.*, obchód *m* urodzin; ~
helfer (in *f*) *m* akuszer(ka), lekarz położniczy (położna); ~
hilfe *f* położnictwo *n*; ~**Jahr** *n* rok *m* urodzenia; ~**land** *n* kraj *m* rodzinny; ~**ort** *m* miejsce *n* rodzinne ob. urodzenia; ~
schein *m* świadectwo *n* urodzenia, metryka *f* urodzin; ~**tag** *m* dzień urodzin, urodziny *f/pl.*; ~
tags|geschenk *n* podarek *m* urodzinowy; ~**tags|kiud** *n* noworodek *m*; ~**wehen** *f/pl.* bole *m/pl.* porodowe.

Gelbü'sch (-bü'sz) *n* ② g krzaki *m/pl.*; (büßes) zarosłe *f/pl.*

Gek (gëk) *m* ③ a firecyk, gap, trzpiot; den ~en spielen udawać [udać] głupiego.

ge'ckenhaft firecykowany.

Gelbä'chtis (g'edë'chtis) *n* ② h¹ pamięć *f*; auß dem ~ na pamięć; sich ius ~ zurüctufen = sich erinnern; ~
feier *f* pamiątka, obchód *m* dla uczczenia pamięci; ~
kunst *f* mnemotechnika; ~
rede *f* mowa pamiątkowa; ~
tag *m* rocznica *f*.

Gelba'nke (-dë'ngk^e) *m* ④ e myśl *f*; (Vorhaben) pomysł, zamysł, zamiar; ich kam auf den ~ przyszło mi na myśl; in ~ w myśl; in ~n verfinfen pogrą-

zać [-zyć] się w myślach, zamyślić [woł.] się; sich ~n machen (über *acc.*) niepokoić się [*instr.*].

Gelba'nken... ~**austausch** *m* wymiana *f* myśli; ~
folge *f*, ~
gang *m* tok *m* myśli; ~
los bezmyślny; ~
losigkeit *f* bezmyślność; ~
späne *m/pl.* aforyzmy, zdania *n/pl.* urywkowe; ~
stich *m* pauza *f*, domysłnik; ~
voll pełen myśli, zamyślony.

Gelbä'rm(e) (-dë'rm^e) *n* ② g (21) kiszki *f/pl.*, jelita *n/pl.*

Gelbe'ck (-dë'k) *n* ② g nakrycie.

gelbei'hen (-däi'ən) ③ r 1. v/i. (fu) rozwijać [-winać] się, udawać [udać] się; (waschen) [wy-]rosnąć; *fig.* = gefingen; die Sache ist dahin (ob. so weit) gediehen. daß... sprawa doszła już do tego. że ... 2. 2 n ② l wzrost *m*, powodzenie, pomyslność *f*.

gelbei'hlich zdrowy; pomyslny.

Gelbe'nk... (-dë'ngk...) pamiątkowy; ~
buch *n* księga *f* pamiątkowa. pamiętnik *m*.

gelbe'ngen 1. myśleć, zamyślać, zamierzać; i-s, e-r Sache ~ przypominać [-mnieć] sobie, wspominać [-mnieć] (*acc.* ob. o *loc.*); gedanke mein! pamiętaj o mnie! 2. 2 n ② l wspomnienie *n*, pamięć *f*.

Gelb'cht (-dë'cht) *n* ② g wiersz *m*; (gröheres) poemat *m*; ~
famm-lung *f* zbiór *m* wierszy.

gelbie'gen (-dë'g'en) czysty, szczery, prawdziwy; *fig.* gruntowny, porządny, doskonały.

gelbie'h(en) (-dë'['en]) *f.* gebei'hen.

Gelbrä'nge (-dë'ng^e) *n* ② l tłok *m*, ścisk *m*, ciżba *f*; (Berlegenheit) kłopot *m*; (Not) bieda *f*.

gelbrä'ngt (-dë'ngt) ciasny; (Sit) zwięzły; voll ~ nabyty, przepelniony; ~
heit *f* ciasnota; zwięzłość. [Gestalt: krępy.]
gelbru'ngen (-dë'ng'en) zwięzły; }

Gedul'd (-dü't) *f* ③ *b* (o. *pl.*)
cierpliwość; mit ~ = geduldig;
~ haben = sich gedulden.

Gedul'den (-dü'ten) ⑤ *c*: sich ~
być cierpliwym, [za]czekać
cierpliwie; ~ Sie sich! proszę
poczekać!

gedul'dig (-dü'tig) cierpliwy.

gedul'gen (-dü'ten) *f.* dlingen.

gelei'gnēt (-ai'gnēt) *zdatny*,
zdolny (zu *dat.*, für *acc.* do
gen.); (passend) stosowny, odpo-
wiedni.

Geest (gēst) *f* ③ *b*, ~land *n* kraj
m wysoko położony i nieu-
rodzajny.

gef. *Abt.* für gefälligst.

Gel'fä'hr (gē'fä'r) *f* ③ *b* niebez-
pieczeństwo *n*; in ~ bringen
= gefährden; ~ laufen narażać
[-razić] się na niebezpie-
czeństwo, być narażonym (na
acc.); **drohend** niebezpieczny,
grożący niebezpieczeństwem.

gefä'hrden (-fä'rden) ⑤ *c* nara-
żać [-razić] na niebezpie-
czeństwo; gefährdet sein być
(ob. znajdować [znaleźć] się)
w niebezpieczeństwie.

gefä'hrlich (-fä'r-) niebez-
pieczny; (risant) ryzykowny,
niepewny; es ist nicht so ~ to
nie takie straszne.

Gel'fä'hr...: Los bez niebez-
pieczeństwa, pewny; ~lofig-
keit *f* pewność.

Gel'fä'hr(t) (-fä'rt) *n* ② *g* (②) *l*

Gel'fä'hrte (-fä'rtē) *m* ③ *a*, **Ge-
fä'hrtin** (-tīn) *f* ③ *c* towa-
rzysz(ka).

Gel'fä'll(e) (-fä'le) *n* ② *g* (②) *l*
(e-s Hüßes) spad *m*, pochyłość
f; *pl.* (Einkünfte) dochody *m/pl.*
niestate; (Steuern) podatki *m/pl.*

gel'fä'llen 1. *v/i.* (h.) podobać
się; wie es Ihnen gefällt jak
panu wygodnie; sich ~ znajdo-
wać [znaleźć] upodobanie (in

dat. w *loc.*); sich ~ lassen
znosić [znieść], [s]cierpieć;
daß lasse ich mir nicht ~ na to
nie zezwolę. 2. *ℓ m* ② *l* (Ge-
fälligkeit) «przejomość *f*, łaska *f*,
przysługa *f*; (Bergnügen) przy-
jemność *f*; tun Sie mir den *ℓ*!
zrób pan to dla mnie!, zrób
mi pan tę przysługę!; *ℓ* finden
an (*dat.*) znajdować [znaleźć]
przyjemność w (*loc.*), lubo-
wać się w (*loc.*).

gefä'llig (dienstfertig) usłużny,
uczynny, uprzejmy; (san)ge-
nehm) przyjemny, ujmujący;
~st *adv.* łaskawie; Ihrer ~cu
Antwort entgegensehend oczę-
kując pańskiej łaskawej od-
powiedzi; was ist (Ihnen) ~?
czem mogę (panu) służyć?;
ℓkeit *f* usłużność, uprzejmość,
przyjemność; przysługa,
grzeczność.

Gel'fä'llsucht *f* chęć podobania
się, zalotność, kokieterja.

gefä'llsuchtig pragnący się po-
dobać, zalotny.

Gel'fä'ngene(r) (-fä'ngene[r]) *s.*

① więzień; ✕ jeniec (bran-
ka); (Sklave) niewolnik (-nica).

Gel'fä'ngelnahme (-nāme) *f*
③ *b* uwięzienie *n*; ✕ wzięcie
n do niewoli, pojmanie *n*.

Gel'fä'ngenschaft *f* niewola,
więzienie *n*. [wzięniów.]

Gel'fä'ngewärter *m* dozorca

gefä'nglich (-fä'ng-): ~ ein-
ziehen wsadzać [-dzić] do wię-
zienia, [przy]aresztować.

Gel'fä'ngnis *n* ② *h* więzienie:
... więzienny. [//*pl.*]

Gel'fä'sel (-fä'zēl) *n* ② brednie

Gel'fä's (-fä's) *n* ② *g* naczynie;
dim. naczynko; (am Degen) rę-
kojeść *f*; ... naczyniowy.

gel'fä'st (-fä'st) (ruhig) spokojny;
(bereit) przygotowany, gotowy;
② à jour ~ ażurowy; sich ~

machen auf (acc.) przygotowywać [-ować] się na (acc.); ich war darauf ~ spodziewałem się tego.

Gelſe'cht (-fē'cht) *n* ② *g* potyczka / utarczka *f*: ~s... bojowy.

Gelſte'der (-fī'der) *n* ② *l* pierze, upierzenie; *a.* = Geſlügel.

Gelſt'ide (-fī'ide) *n* ② *l* pole, niwa *f*. [cionka *f*; ~liszaj *m.*]

Gelſte'cht (-fē'cht) *n* ② *g* ple-gelſte'cht (-fē'kt) plamisty, nakrapiany; (Pferd) pstrokaty.

gelſt'ſſentlich (-fī'sentlich) = abſichtlich.

Gelſtū'gel (-fīū'gel) *n* ② *l* ptactwo domowe, drób *m*: ~händler (*in f*) *m* handlarz (-arka) drobiu; ~haus *n* komórka *f* na drób.

gelſtū'gelt (-fīū'gelt) skrzydlaty; (Wort) przysłowiowy.

Gelſtū'ster (-fīū'ster) *n* ② *l* szept *m*; (der Blätter) szelest *m*.

Gelſo'ige (-fō'ige) *n* ② *l* świta *f*, orszak *m*; im ~ haben pociągać [-gnąć] za sobą, mieć następstwa.

gelſrā'ſig (-frō'sich) żarliwny; ~kett *f* żarliwność.

Gelſrei'ter (-frāit'er) *m* ① starszy szeregowiec, gefrajter.

gelſtre'ren (*ſu*) zamarzać [-znąć], marznąć; ~ laſſen zamrażać [-mrozić]. [marznięcia.]

Gelſtrie'r'punkt *m* punkt za-

Gelſtro'r(e)ne(s) (-frō'r[e]n[e]s) *n* ① *l* lody *m/pl.* (do jedzenia).

Gelſtū'ge (-fīū'ge) *n* ② *l* spojenie, budowa *f*, struktura *f*.

gelſtū'gig (~gich) (biegſam) giętki, gibki; (nachgiebig) uległy, powolny; (umgänglich) dający się obejść; ~kett *f* giętkość; uległość, powolność.

Gelſtū'hl (-fīū'l) *n* ② *g* czucie; (Zatt) poczucie; (Empfindung) uczucie; ~los niezuchy, bez czucia, bez serca; (gleichgültig) obo-

jętny; ~loſigkeit *f* niezuchłość, brak *m* czucia; obojętność; ~ſ-menſch *m* człowiek uczuciowy: ~ſſinn niezuchcień, zmysł dotykania; ~vollichy, uczuciowy.

gelſtū'nden (-fīū'nden) *f*. finden.

gelga'ngen (-gā'ngen) *f*. gehen. **ge'gen** (gē'gen) (acc.) (wider) przeciw, przeciwko (*dat.*); *fig.* (= im Vergleich zu) w porównaniu z (*instr.*), w stosunku do (*gen.*), wobec (*gen.*): (Richtung) ku (*dat.*), na (*acc.*); (für, zu) do, dla (*gen.*); (ungefähr) około, około (*gen.*): (im Umtauſch) w zamian za (*acc.*); freundlich *ustw.* ~ względem, dla (*gen.*).

Ge'gen... przeciwny, przeciw...; wzajemny; ~befehl *m* rozkaz przeciwny; ~beſuch *m* odwiedziny *f/pl.* wzajemne, rewizyta *f*; ~beweis *m* dowód przeciwny; ~bild *n* kopja *f*; pendent *m*.

Ge'gend (gē'gent) *f* ③ *b* (Land) kraj *m*, kraina; (Gefände) okolica, ziemia; (Himmelsrichtung) strona; abgelegene ~ zakątek *m*.

Ge'gen...: ~dienst *m* usługa *f* wzajemna; ~eina'nder przeciw sobie, jeden przeciw drugiemu, względem siebie; ~forderung *f* wzajemna wierzytelność; ~füßler (-füßler) *m* ② *l* antypoda; ~gewicht *n* przeciwwaga *f*; (Gleichgewicht) równowaga *f*; ~gift *n* odtrutka *f*, antydotum; ~liebe *f* miłość wzajemna, wzajemność; ~mine *f* kontrmina, podkopy *m/pl.* przeciwne; ~mittel *n* środek *m* zaradczy *ob.* zapobiegawczy; ~part *m* ② *g* = Wegner; ~partei *f* stronnictwo *n* przeciwne; ~probe *f* druga próba, kontrolna próba; ~rechnung *f* kontrola rachunków, rachunek *m* wzajemny; ~rede *f* odpowiedź, replika; (Widerſpruch) zarzut *m*,

sprzeciwianie *n* się, opieranie *n* się; **ſatz** *m* przeciwieństwo *n*, sprzeczność *f*, kontrast; (*ſprachlich*) twierdzenie *n* przeciwne, antyteza *f*; **ſeite** *f* strona przeciwna; **ſeitig** wzajemny, obopólny; **ſeitigkei** *f* wzajemność, obopólność; **ſtand** *m* przedmiot; (*e-r Erzählung*) temat; (*e-s Dramaſ*) osnowa *f*; **ſtändlich** (-szentliſch) przedmiotowy: (*rein ſachlich*) obiektywny; **ſtrömung** *f* prąd *m* przeciwny; **ſtück** *n* pendent *m*, rzecz *f* odpowiadająca innej rzeczy; **teil** *n* przeciwieństwo, rzecz *f* przeciwna; im **teil** przeciwnie; **ſü"ber** (*dat.*) na-przeciw, naprzeciwko (*gen.*); mit **ſü"ber** wobec mnie; **ſü"ber** *n* ②1 osoba *f* (ob. rzecz *f*) na-przeciw stojąca; **ſü"berliegend** położony naprzeciw, przeciwny; **ſü"berſteh(e)n** stać naprzeciw; **ſü"berſtellen** przeciwstawiać [-wić]; **ſü"berſtellung** *f* przeciwstawianie (-wienie) *n*; **vorſchlag** *m* wniosek przeciwny, propozycja *f* przeciwna; **ſwart** (-wärt) *f* ③b (o. *pl.*) obecność; (*Zeitzeit*) teraźniejszość, czas *m* teraźniejszy; **ſwärtig** (-wörtliſch) (*leſig*) teraźniejszy, obecny; (*zeitgenöſſiſch*) współczesny; *adv.* teraz, obecnie, w tej chwili; **wehr** *f* obrona, opór *m*; **wind** *m* wiatr przeciwny; **wirkung** *f* przeciwdziałanie *n*, oddziaływanie *n*; reakcja; **zei** *n* świadek *m*; rony przeciwnej; **zug** *m* pociąg z przeciwnej strony; **ſpiel**: ciąg przeciwny.

ge'ge'ffen (g^og^o's^on) *f*. eſſen.

Ge'gner (g^o'gn^or) *m* ②1, **in** (-in) *f* ③c (*Widerſacher*[in]) prze-

ciwnik (-niczka), nieprzyjaciel (-ciółka); (*Rebenbuſter*[in]) współzawodnik (-niczka), rywal(ka); **ſich** (-ſz) przeciwny; **ſchaft** *f* przeciwnictwo *n*.

ge'go'lten (g^og^o'lt^on) *f*. gelten.

Ge'ha'tt (-h^o'tt) *m* ②g: a) (*Zuſtand*) treść *f*; (*Quantität*) jakość *f*; (*Wert*) wartość *f*; (*von Gotd ob. Silber*) próba *f*; b) *m* *n* ②g ②a) (*Bohn*) płaca *f*; (*etatmäßi*) pensja *f*; **los** bez treści: bez wartości; (*Rede* *uſw.*) goloſtowny, blahy; **loſigkeit** *f* blahość, goloſtowność; **reich**, **voll** pełen treści, obfity w treść, treściwy; **ſzulage** *f* podwyższenie *n* płacy.

Ge'hä'mmer (-h^o'm^or) *n* ②1 walenie *n* młotkiem. [*siorek m.*]

Ge'hä'nge (-h^o'n^o) *n* ②1 wi-

ge'ha'rnſcht (-h^o'rnſzt) odziany w pancerz, opancerzony; *fig.* wojowniczy; **Ge'r** *m* ① rycerz.

ge'hä'ſſig (-h^o'ſſiſch) nienawistny; (*feindſeti*) znienawidzony, wrogi; **ſkelt** *f* nienawiść.

Ge'häu'ſe (-hoi'z^o) *n* ②1 torebka

f; (*Zutteral*) futerał *m*, puzderko; (*e-r Schneſe*) skorupa *f*; (*e-r Uhr*) kopert *f*.

Ge'he'ge (-h^o'g^o) *n* ②1 ogrodzenie, zagroda *f*; *fig.* einem anderen inſ **kommen** naruszać [-szyć] czyje prawa, [w]mie-
szać się do cudzych ſpraw.

ge'hei'm (-hai'm) tajny, skryty; *adv.* im **ſein** potajemnie, w sekrecie; **halten** [za]taić, [u]trzymać w tajemnicy.

Ge'hei'm... tajny; **bund** *m*

tajny związek ob. spisec; **lehre** *f* tajna nauka, mistyka.

Ge'het'mnts *n* ②h¹ tajemnica

f, sekret *m*; **krämer** *m* człowiek skryty; **voll** tajemniczy.

Ge'hei'm...: **poliſt** *m* agent tajnej policji; **rat** *m* tajny

radca; **schreiber** *m* sekretarz prywatny; **schrift** *f* pismo *n* tajemnicze *ob.* szyfrowane; **stun** działać tajemniczo *ob.* skrycie. [m.]
Gelhe'ß (-ha'ß) *n* ② *g* rozkaz
geh(e)n (gē'o'n) ③ *a* (fn) iść [pójść]; (hin u. her) [po]chodzić; in die Höhe ~ podnosić [-nieść] się; geh(t) *ob.* ~ Sie (weg *ob.* loß)! ustąpić(cie) się!, proszę się ustąpić!; wie geht es Ihnen? jak się panu powodzi?, jak się pan ma?: mir geht es gut dobrze mi się powodzi; es geht so (einigermaßen *ob.* ziemlich) ujdzie; es mag gehen, was will niech się dzieje, co chce; so gut es eben geht jak bądź, według możliwości; so geht es in der Welt tak to bywa na świecie; es geht das Gerücht *ob.* die Rede wieść niesie, mówią; es geht ein starker Wind wieje silny wiatr; sich ~ lassen popuszczać [-puścić] sobie, [po]słgować sobie; an die Arbeit ~ przystępować [-stąpić] *ob.* zabierać [-brać] się do (*gen.*); es geht auf eins (zwei) pierwsza (druga) godzina; das Fenster geht auf den Hof okno wychodzi na podwórze; ~ durch(*acc.*)przechodzić[przejsć] przez (*acc.*); ~ hinter (*acc.*) zachodzić [zajść] za (*acc.*); ~ in (*acc.*) wchodzić [wejść] w (*acc.*); in (*dat.*) (getleibet) ~ chodzić w (*loc.*), nosić (*acc.*); er geht ins 20. Jahr ma dwudziesty rok; 3 geht in 9 dreimal trzy w dziewięciu mieści się trzy razy; ins Freie ~ wychodzić [wyjść] na świeże powietrze; in Stille ~ = zerbrechen; in sich ~ opamiętywać [-tać] się; wenn es nach mir ginge gdyby odemnie zależało; ~

über(*acc.*)przechodzić [przejsć] przez (*acc.*); das geht über meine Kräfte to jest ponad moje siły; ~ unter (*acc.*) podchodzić [podejsć] pod (*acc.*); unter die Soldaten ~ iść [pójść] do wojska; vor Unter ~ stawać [stanać] w porcie; vor sich ~ odbywać [-być] się, dziać się; im 2 w chodzie.

Gelhe'nk (gē'hē'nk) *n* ② *g* wisiołek *m.* wieszadełko.

gelheu'er (-ho'ër) : nicht ~ niejasny, nieczysty, podejrzany; hier ist es nicht ganz ~ tu nie bardzo bezpiecznie.

Gelhe'l (-ho'l) *n* ② *g* wycie: (Wehftagen) płacz *m.* lament *m*

Gelhi'ffe (-h'lf'e) *m* ③ *a*, **Gelhi'f** (-h'f) *f* ③ *c* pomocnik (-nica) asystent(ka): (Gefen) towarzys.

Gelhi'rn *n* ② *g* mózg *m.*; das kleine ~ mózdzek *m.*: f. Hirn...

Gelhö'ft (-h'ft) *n* ② *g* dworek *m.*; (ländliches) zagroda *f.*

gelho'lfen (-h'lf'en) *f.* helphen.

Gelhö'lg (-h'lg) *n* ② *g* laszek *m.*, zarośle *f/pl.*

Gelhö'r (-h'ër) *n* ② *g* sluch *m.*; nach dem ~ ze sluchu; ~ finden znajdować [znaleźć] posłuch; ~ geben (*dat.*) [wy-]słuchać (*gen.* [*acc.*]); ... sluchowy.

gelho'rchen (*dat.*) [u]słuchać (*acc.*), być posłusznym (*dat.*).

gelhö'ren należeć; (als Bestandteil) ~ zu (*dat.*) wchodzić w zakres (*gen.*); wem gehört dieses Buch? czyja to książka?; das gehört mir to moje; das gehört nicht hierher to tu nie należy; dazu gehört viel Geld do tego potrzeba dużo pieniędzy; sich ~ = sich gebühren.

gelhö'rig (-h'ë'rig) przynależny; (zukommend) należyty, stosowny, przyzwoity; (tüchtig) porządny, mocny, silny; *adv.* należyście.

- porządnie, w odpowiedni sposób. [*Hörner pl.*]
- Ge'hör'n** (-hör'n) *n* ②g == **ge'hör'nt** (-hör'nt) rogaty.
- ge'ho'rfam** (-hör'-) 1. posłuszny; (ergeben) oddany, powolny; (ganz) ~ft najniższy, uniżony, pokorny. 2. ~ *m* ②g (o. pl.) posłuszeństwo *n*; uniżoność *f*.
- Ge'h...** (gē'...) : ~**rock** *m* surdut, kapota *f*; ~**werk** *n* mechanizm *m*.
- Gei'er** (gäi'era) *m* ②l sep: hol' dich der ~! bierz cię licha!
- Gei'fer** (gäi'era) *m* ②l ślina *f*; fig. jad; ~**laß** *m* podbródek (dzieciocy); ~*n* (n) ②b ślinić (się).
- Gei'ge** (gäi'ge) *f* ③b skrzypce *f/pl.*; dim. skrzypczki *f/pl.*; ~*n* (n) ②a|z|gra|naskrzypcach.
- Gei'gen...** skrzypcowy; ~**bogen** *m* smyczek; ~**harz** *n* żywica *f* skrzypcowa, kolofonja *f*; ~**macher** *m* skrzypkarz; ~**spieler** (in) = Geiger(in).
- Gei'ger** (gäi'era) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c skrzypek (-paczka).
- geil** (gäil) bujny, jędrny; fig. rozpustny, lubieżny; **Leit** *f* bujność; lubieżność.
- Gei'fel** (gäi'zel) *m* ②l, *f* ③d zakładnik (-niczka).
- Geiß** (gäis) *f* ③b koza; ~'...kozi; ~**bock** *m* kozioł.
- Gei'ßel** (gäi'sel) *f* ③d bicz *m*; ~**bruder** *m* Rel. biczownik.
- gei'ßeln** (n) ②f [wy]biczować. *Su.* biczowanie *n*.
- Geist** (gäist) *m* ②c duch, umysł; (Gespenst) strach, upiór; böser ~ zły duch; großer ~ wielki umysł; weß ~es Geist ist er? co on za jeden?; im ~e w duchu.
- Gei'ster...** (gäi'ster...): ~**bann** *m*, ~**beschwörung** *f* zaklinanie *n* duchów; ~**banner**, ~**beschwörer** *m* ②l zaklinacz duchów; **Leift** nadprzyrodzony; (wie ein Geist) jak upiór; ~**lehre** *f* nauka o duchach, spirytyzm *m*; ~**seher** *m* duchowidz; ~**stunde** *f* godzina duchów, północ.
- Gei'stes...** (gäi'stes...) umysłowy, duchowy; ~**abwesend** nieprzytomny, roztrągniony; ~**gabe** *f* zdolności *f/pl.* umysłowe, talent *m*; ~**gegenwart** *f* przytomność umysłu; ~**krank** chory *n*; umyśle, umysłowo chory; ~**krankheit** *f* choroba umysłowa; ~**schwach** słaby na umyśle, niedołężny; ~**schwäche** *f* niedołęstwo *n* umysłowe; ~**verwirrung**, ~**zerrüttung** *f* pomieszanie *n* zmysłów, obłąkanie *n*.
- gei'stig** (gäi'stig) (nicht törrlich) duchowy, bezielesny; (intellektuell) umysłowy; ~**Getränke** napoje *m/pl.* wysokokowe ob. spirytusowe.
- gei'stlich** duchowny; **Le(r)** *m* ②l duchowny, ksiądz; **Leit** *f* duchowieństwo *n*.
- gei'stlich**, ~**voll** inteligentny, dowcipny, genialny.
- Geiz** (gäiz) *m* ②g skąpstwo *n*, sknerstwo *n*.
- gei'zen** (gäi'zen) ②e (mit dat.) [po-] skąpieć (*gen.*); być skąpym; ~nach (*dat.*) być chciwym (*gen.*).
- Geizhals** *m* skąpiec, sknera.
- geizig** (gäi'zig) skąpy; chciwy; ~**sein** = geizen; **Le(r)** *s.* ②l = Geizhals.
- Geizammer** *n* ②l jęki *m/pl.*
- Geizau'che** (-jäu'che) *n* ②l wykrzykiwanie radosne. [*f/pl.*]
- Geikel'fe** (-käi'fe) *n* ②l kłótnie]
- Geiki'cher** *n* ②l chichot *m*.
- Geiklä'ff(e)** (-klä'ff[e]) *n* ②g (②l) szczekanie. [*klekot m.*]
- Geiklä'pper** (-klä'pper) *n* ②l]
- Geiklä'ff(e)** (-klä'ff[e]) *n* ②g (②l) klaskanie; fig. plotki *f/pl.*
- Geikli'ngel** *n* ②l dzwonięcie.
- Geikli'rre(e)** (-klä'r[e]) *n* ②g (②l) brzęk *m*.

Gelkna'tter (-knä't^{er}) *n* ②1
trząskanina *f*.

Gelkra'th *n* ②g trzask *m*.

Gelkrä'thje (-krä'th^e) *n* ②1
krakanie *n*. [(②1) pisk *m*.]

Gelkret'sch(e) (-krat'sz[e]) *n* ②g

Gelkri'tel (-krj't^e) *n* ②1 gry-
zmoly //pl. [f/pl., śródjelicie.]

Gelkrö'fe (-krö'z^e) *n* ②1 kryzki

gelkü'nstelt (-kü'nst^{elt}) sztuczny,
nienaturalny; (gezwungen) wy-
muszony.

Gelä'chter (-läch^{er}) *n* ②1
śmiech *m*; zum ~ werden sta-
wać [stać] się pośmiewiskiem.

Gella'g(e) (-lā'k, -lā'g^e) *n* ②g
(②1) uczta *f*, biesiada *f*; in's ~
hinein reden pleść, co ślina na
język przyniesie.

Gellä'nde (-lā'nd^e) *n* ②1 ziemia
f, kraj *m*, okolica *f*; teren *m*.

Gellä'nder (-lā'nd^{er}) *n* ②1
poręcz *f*, balustrada *f*.

gella'ng (-lā'ng) *f*. gelingen.

gella'ngen (-lā'ng^{en}) (fin) (wohin)
dostawać [-stać] się; ~ biß (zu
dat.) dochodzić [dojść] do (gen.),
osiągać-gnać (acc.); zu Ehren ~
dostępować [stać] zaszczy-
tów; zum Verkauf ~ być wy-
stawionym na sprzedaż; et. an
j-n ~ lassen przesyłać [-słać]
co k-u. [miejsce w domu.]

Gella'ß (-lā's) *n* ②h¹ pokój *m*;

gella'ssen (-lā's^{en}) (ruhig) spo-
kojny; (tattblütig) z zimną
krwią, bez uniwienia się; Ge-
heit *f* spokojność, spokój *m*.

gelläu'fig (-lā'fīg) biegły.
wprawny; Geif *f* biegłość,
wprawa.

gellau'nt (-lā'nt): gut (schlecht)
~ w dobrym (złym) humorze.

Gelläu'te (-lā't^e) *n* ②1 dzwonie-
nie; (Käntewert) dzwonki *m/pl*.

gelb (gēlp) 1. żółty; ~ machen
ob. färben [po]farbować na
żółto; ~ werden [po]żółknąć.

2. daß ②(c) *n* ②g (②1) żółtość
f; (vom Ei) żółtko.

ge'lb|braun żółtobrunatny.

ge'lblich żółtawy.

Ge'lb|sucht *f* żółtaczka.

ge'lb|süchtig chory na żółtaczkę.

Geld (gēlt) *n* ②c (a. foł.) pie-
niądz *m*, pieniądże *m/pl*; (das
liebe) ~ pieniążki *m/pl*; Kleines
~ drobna moneta *f*, drobne
(pieniądze) *m/pl*; bares ~ go-
tówka *f*; er hat ~ ma majątek;
zu ~ machen spieniężać [-żyć].

Ge'ld... pieniądze; ~bedarf *m*
potrzeba *f* pieniędzy; ~beutel
m sakiewka *f*; ~brief *m* list

pieniężny; ~buße *f* = ~strafe;

~einlage *f* wkładka (pieniężna),
wkład *m* (pieniężny); Galerie

chciwy na pieniądze; ~heirat
f żeniączka dla pieniędzy; ~

kasten *m* skrzynia *f* na pienią-
dze; ~kaße *f* trzos *m*, kiesa;

~mangel *m*, ~not *f* brak *m*
pieniędzy; ~mann *m* ②a (pl.

a. Leute) kapitalista, bogacz;

~sack *m* worek z pieniędzyzmi,
trzos; ~schneider^e *f* oszukiwa-
nie *n*; ~schrank *m* kasa *f*

(pieniężna); ~forte *f*, ~stück *n*
moneta *f*; ~strafe *f* grzywna

(pieniężna); ~täschchen *n* to-
rebka *f* na pieniądze; ~ver-

legenheit *f* kłopoty *m/pl*. fi-
nansowe; ~wechsler *m* weks-

larz, bankier.

Gelee' (zēlē') *n* ②i galareta *f*.

gelle'gen (gēlē'gēn) (Ort usw.) po-
łożony, leżący; (passend, bequem)

stosowny, dogodny; ~an (dat.)
przy... (zB. am Wege ~ przy-

drożny), nad... (zB. am Ufer
~ nadbrzeżny, an der Weichsel

~ nadwiślański); es ist mir
baran ~ zależy mi na tem.

Gele'genheit *f* sposobność,
okazja; ich hatte (gerade) ~

nadarzyła mi się sposobność;

~s... okolicznościowy; ~s-
macher *m* stręczyciel nierządu.
gelle'gentlich (-lɛ'gɛntliç) oko-
licznościowy, przypadkowy;
adv. przy sposobności.
gelle'brig (-lɛ'riç) pojętny; ~
keit *f* pojętność. [nauka.]
Gelle'hrsamkeit *f* uczoność.
gelle'hrst (-lɛ'rt), *a. Zeitr* *s.* ①
uczony (-na); *Zen...* naukowy.
Gelle'fe (-lɛ'zɔ) *n* ② kolej *f*:
 tor *m*; aus dem ~ kommen
 wykolejać [-leić] się.
Gelle't (-lɛ't) *n* ② *g.*, ~e (˜^o) *n*
 ② odprowadzenie; (testes)
 orszak *m* pogrzebowy; (Be-
 bedung) straż *f*, eskorta *f*: i-m
 das ~ geben = *Zen* odprowa-
 dzać [-dzić] (*acc.*), towarzy-
 szyć (*dat.*); ~s... ochronny.
Gelle'nk (-lɛ'ŋk) *n* ② *g* staw *m*,
 przegub *m*; ~n... stawowy.
gelle'nkig (˜liç) giętki, gibki;
 (gewandt) zręczny; ~keit *f* gięt-
 kość; zręczność.
Gelle'chter (-lɛ'çtɛr) *n* ② *l* ga-
 tunek *m*, szajka *f*.
Gelle'bter (-lɛ'ptɛr) *s.* ①
 (u)kochany (-na); (bzd. in verächt-
 lichem Sinne) kochanek (-anka).
gelle'nd(e) (sçwaç) słaby; (leicht)
 lekki; (milde) łagodny.
gelle'ngen (-lɛ'ŋɛn) ② *b* 1. *v/i.*
 (fn) udawać [udać] się; eß ist
 ihm gelungen udało (ob. po-
 wiodło) mu się. 2. *l n* ②
 udanie się, powodzenie.
Gelle'spel (-lɛ'spɛl) *n* ② *l* szep-
 tanina *f*.
ge'llen (gɛ'lɛn) ② *a* [za]brzmieć
 przeraźliwie; die Ohren ~ mir
 w uszach mi szumi ob. dzwo-
 ni; ~b przeraźliwy.
gello'ben ślubować, przyrzekać
 [-rzec]; das gelobte Land zie-
 mia *f* obiecana.
Gello'bntis (-lɛ'p-) *n* ② *h* 1 ślub
m, przyrzeczenie.

gelt (gɛlt) zapewne!; niepra-
 wdą?; czy tak?
ge'llen (gɛ'lɛn) ② *e* (wert sein) być
 wartym, mieć wartość; Vertrag:
 mieć ważność, być ważnym;
 (bedeuten) znaczyć; i-m ~ tyczyć
 się (*gen.*), odnosić się do (*gen.*);
 ~ für (*acc.*) uchodzić za (*acc.*),
 być uważanym za (*acc.*); eß
 gilt! dobrze!, zgoda!; ~ lassen
 przyjmować [-jać], dopuszczać
 [-puścić]; ~d obowiązujący;
 mający moc; ~b machen do-
 chodzić, poszukiwać (*gen.*); iich
 ~b machen dodawać [-dać] so-
 bie znaczenia ob. powagi.
Ge'ltung *f* (Wert) wartość; (Be-
 deutung) znaczenie *n*, ważność;
 (Wirkung) skuteczność; zur ~
 bringen zapewniać [-nić] zna-
 czenie (*dat.*); zur ~ kommen
 dochodzić [dojść] do znaczenia.
Gellü'bde (gɛ'lj̥'pdɔ) *n* ② *l* ślub
m; ein ~ ablegen ob. tun [u-]
 czynić (ob. składać [złożyć])
 ślub, ślubować. [wyborny.]
gellu'ngen (-l̥j̥'ŋɛn) udatny,
Gellü'ft(e) (-l̥j̥'st[ɔ]) *n* ② *g* (2) *l*
 chętko *f*, zachcianka *f*.
gellü'ften (˜ɛn) ② *c* (nach *dat.*)
 pożądać (*gen.*); eß gelüftet mich
 zachciewa mi się, bierze mnie
 chętko.
gel'mä'ch (-mɛ'ç) 1. *adv.* powoli:
 spokojnie. 2. *l n* ② *a* komnata
f, pokój *m*.
gel'mä'chlich (-mɛ'ç-) powolny,
 wygodny; (ruhig) spokojny;
 ~keit *f* wygoda; spokó *m*.
Gel'mä'hl (-mɛ'l) *m* ② *g*, ~in
 (˜in) *f* ③ *c* małżonek (-żonka).
Gel'mä'de (-mɛ'dɔ) *n* ② *l* ma-
 lowidło, obraz *m*; ~n... obrazów.
gel'mä'ß (-mɛ's) (*dat.*) stosownie
 do (*gen.*), zgodnie z (*instr.*),
 według (*gen.*); ~heit *f* sto-
 sowność, zgodność; in ~heit
 (*gen.*) = gemäß.

gelmä'ßigt (-mǝ's[ǝt]) umiarko-
wany. [m/pl.]
Gelmäu'er (-mōi'°R) n ② l mury
gelmei'n (-maī'n) (aũ...) pospolity,
powszechny; (einfach) prosty,
prostacki; (niedrig) niski,
podły, nieokrzęsany, nikczem-
ny; (gemeinsam) wspólny, pu-
bliczny; ✕ ~er Soldat = ~e(r)
 m ① l prosty żołnierz, szerego-
wiec; sich ~ machen pospolito-
wać się, zadawać się z byle
kim; ~... ogólny, powszechny.
Gelmei'nde (ˌd°) f ③ b gmina;
lud m; (Dorf) gromada wiejs-
ka; ~... gminny; ~älteste(r) m
wójt; ~bezirk m obwód gmin-
ny; ~haus n ratusz m; (eines
Dorfes) izba f gminna; ~rat m
radny gminny; (Versammlung)
rada f gminna; ~schule f szkoła
gminna; ~vorsteher m prze-
łożony gminy, wójt. [gemein.]
Gelmei'ne = Gemeinde; ~e(r) f.
gelmei'n/sachlich łatwy do po-
jęcia, popularny, przystępny.
Gelmei'n/gut n dobro powszech-
ne ob. publiczne.
Gelmei'nheit f podłość; pro-
stacktwo n; nikczemność.
gelmei'niglich (-maī'n[ǝ]lich)
pospolicie.
Gelmei'n/nützig (-maī'n[n]üt[ǝ])
powszechnie użyteczny; ~keit
f użyteczność powszechna.
Gelmei'n/platz m fig. ogólnik,
komunał.
gelmei'n/sam = gemeinschaftlich.
Gelmei'n/schaft f wspólność;
związek m; eheliche ~ pożycie
n małżeńskie; ~lich wspólny;
adv. = in ~ (mit dat.) wspólnie
(z instr.), wespół.
Gelmei'n...: ~verständlich = ge-
meinsätzlich; ~wesen n wspól-
ność f; sprawy f/pl. wspólne.
Gelme'nge (-mǝ'ŋe°), **Gelme'ng-**
fel (ˌz°) n ② l mieszanina f.

gelme'ffen (bestimmt) miarowy,
umiarkowany, rozważny;
(regelrecht) prawidłowy, właści-
wy, stosowny; (genau) do-
kładny, wyraźny.
Gelme'zel (-mǝ'z°) n ② l rzeź f.
Gelmi'sch (-m[ǝ]'sz) n ② g mie-
szanina f. [kamień m.]
Ge'mme (gǝ'm°) f ③ b drogi
Ge'ns... (gǝ'ms...): ~bock m
koziół dziki; ~Jeder n zamiesz.
Ge'mse (ˌz°) f ③ b kozica.
Gelmu'nkel (-m[ǝ]'ŋk°) n ② l
pogłoska f, wieść f.
Gelmu'rmel (-m[ǝ]'rm°) n ② l
mruczenie, szemranie.
Gelmü'se (-m[ǝ]'z°) n ② l jarzyna
f, warzywo; ~... jarzynowy,
warzywny; ~garten m ogród
warzywny; ~gärtner m wa-
rzywnik; ~händler(in) f) m
handlarz (-arka) jarzyn.
Gelmü't (-m[ǝ]'t) n ② c umysł m,
serce, dusza f, usposobienie.
gelmü'tlich (Ert ufiv.) swojski,
wygodny; (Person) miły, przy-
jemny, dobroduszny; ~keit f
przyjemność, dobroduszość.
gelmü'tlos bez serca, nieczuły.
Gelmü'ts...: ~art f usposobie-
nie n, charakter m; ~bewe-
gung f wzruszenie n umysłu,
afekt m; ~krank chory na
umysle; ~ruhe f spokój m
umysłu; ~stimmung f nastrój
m umysłowy.
gelmü't/voll = gemü'tlich.
gen (gǝn) = gegen. [f. genesen.]
gel'na's (-nǝ's), **gel'na'fe** (-nǝ'z°)
gel'nau' (-nǝu') (ausführlich) do-
kładny; (pünktlich) punktualny,
ściśły; (stürzig) (bardzo)
oszczędny; (Preis) ostatni; adv.
dokładnie, ściśle; ganz ~ zu-
pełnie dokładnie, co do joty;
auf's ~ste ze wszystkimi szcze-
gółami; ~ um 12 Uhr z uderze-
niem godziny dwunastej; mit

~er Not z wielką biedą, ledwo; es nicht so ~ netmen nie brać [wziąć] tego tak ściśle.

Genauigkeit (-nau'ĩkai)t *f* dokładność; ścisłość; skrupulatność; oszczędność.

Gen darm (žändä'rm) *m* ③ a żandarm. **[wygodny.]**

gen ehm (gēnē'm) przyjemny.

gen ehmigen (ģēn) ⑤ a (einwilligen) przystawać [-stać] na (*acc.*); (gestatten) pozwalać [pozwolić] na (*acc.*); (gutheißen) potwierdzać [-dzić]. **Su.** pozwolenie *n*, zezwolenie *n*; potwierdzenie *n*, zatwierdzenie *n*.

gen eigt (-nā'ikt) (žičke) pochyły, spadzisty; *fig.* skłonny (zu *dat.* do *gen.*); (wohl-) przychylny; ~ machen skłaniać [skłonić]; **Zeit** *f* pochyłość; skłonność, przychylność.

General (gēnērā'l) *m* ② g¹, a. ② d generał; ~... (allgemein) generalny, ogólny; (Haupt...) główny; ~in (ģin) *f* ③ c generalowa.

Generalität (ģenālitē't) *f* ③ b generalicja.

General... : neuner *m* wspólny mianownik; **probe** *f* próba generalna.

General's... generalski.

General... : **stab** *m* sztab generalny; **versammlung** *f* walne zgromadzenie *n*.

gen efen (gēnē'zēn) ④ b (fn) wyzdrowieć [voll.], powracać [-wrócić] do zdrowia: eineš Kindeš ~ porodzić [voll.] (kogo). **Su.** uzdrowienie *n*, wyzdrowienie *n*.

Genf (gēnf) *n* ⑧ g Genewa *f*.

Genialität (gēniālitē't) *f* ③ b genialność.

Genit d (gēnĩ'k) *n* ② g kark *m*; **starre** *f* ③ b zapalenie *n* opon mózgowych; **stoß** *m* uderzenie *n* w kark.

Genie' (žēnĩ') *n* ⑥ i genjusz *m*; ž ~... inżynierski.

genie ren (ģēn) ⑤ g [za]żenować: przeskadzać [-szkodzić] (*dat.*); (ĩd) ~ [za]żenować się, [za]wstydzić się.

genie sbar (gēnĩ'sbān) jadalny; *fig.* znośny.

genie sben (-nĩ'sēn) ③ d Speifen *u*fw.: spożywać [-żyć], [z]jeść; Vergnügen *u*fw.: zażywać [-żyć], doznawać [-znać] (*gen.*); Vorteil: odnosić [-nieść]; Unterticht: pobierać.

Genit v (gēnĩ'tĩ'f) *m* ② g¹ przy-padek drugi, dopełniacz.

Genius (gēnĩ'ūs) *m* ⑥ g genjusz, duch. **[men.]**

gen ommen (gēnō'mēn) *f.* uęh

gen o s¹ (-nō's) *f.* genie sben.

Gen o s² (gēnō's) ③ a¹, **Gen o sse** (-ē) ③ a *m* towarzysz, współnik.

Gen o s senschaft *f* spółka, stowarzyszenie *n*; towarzystwo *n*.

Gen o s sin (-nō'sĩn) *f* ③ c towarzyszka, współpracownica.

gen u g (-nū'k) (nach dem a.) dosyć, dość; nicht ~ (damit), daß nie dość (na tem), że; mir išt daß ~ mnie to wystarcza.

Gen u ge (-nū'gē) *f* ③ b dostatek *m*, dostateczność; (Befriedigung) zadowolenie *n*; zur ~ po-dostatkem, wystarczająco.

gen u gen (ģn) ⑤ a (genug sein) wystarczać [-czyć], być dostatecznym; i-m: (befriedigen) zadowalać [-wolić] (*acc.*); der Břicht: [u]czynić zadosyć; daß genügt dosyć, starczy; ~D dostateczny, wystarczający.

gen u g sam dostatecznie, dosyć.

gen u g sam (-nū'k-) przestający na małym; (mäßiq) umiarkowany, wstrzemięzliwy; (bescheiden) skromny; ~ sein przestawać

[pokrzystać] na małym: **Zeit** *f* skromność; umiarkowanie *n*.
gelnu'gltun i-m: [u]czyć zadość, dawać [dać] zadośćuczynienie. *Su.* zadośćuczynienie *n*, satysfakcja *f*.
Ge'nus (gē'nūs) *n* ② **g** (*pl.* Ge'utra) *Gram.* rodzaj *m*; (*bes* Verbs) strona *f*.
Gelnu'ß (gē'nū's) *m* ② **d**¹ (*von Speisen usw.*) spożywanie *n*, jedzenie *n*, picie *n*; (*e-s* Reches) korzystanie *n* (z czego), używanie *n*; (*Bergnügen*) uciecha *f*, przyjemność *f*, rozkosz *f*; ~ **mittel** *n* środek *m* spożywczy; ~ **sucht** *f* żądza rozkoszy, zmysłowość; **Züchtig** żądny rozkoszy, zmysłowy.
Geome'ter (gē'mē'ter) *m* ② **l** geometra.
Ge'orq (gē'or'k) *m* ② **a** Jerzy.
Gelpä'ck (gē'pē'k) *n* ② **g** pakunek *m*, a. pakunki *m/pl.*; ~~~ pakunkowy; ~ **annahme** (~ **ausgabe**) *f* przyjmowanie (wydawanie) *n* pakunków; ~ **schein** *m* kwit pakunkowy; ~ **stück** *n* pakunek *m*; ~ **träger** *m* tragarz, posługacz.
gelpf'ogen (-pflō'gēn) *f*. **pflegen**: **Zeit** *f* zwyczaj *m*, nawyczka.
Gelplä'nkel (-plē'nkēl) *n* ② **l** harce *m/pl.* [paplanina *f*.]
Gelplä'pper (-plä'pēr) *n* ② **l**
Gelplä'r'r (-plē'r) *n* ② **g** beczenie.
Gelplau'der (-plāu'der) *n* ② **l** szczebiotanie.
Gelpo'lt'er (-pū'ltēr) *n* ② **l** huk *m*.
Gelprä'ge (-prē'gē) *n* ② **l** odcisk *m*; (*auf Münzen*) stempel *m*; *fig.* cecha *f*, piętno.
Gelprä'nge (-prē'nge) *n* ② **l** okazalność *f*, wystawność *f*.
gera'de (gē'rā'de) prosty: *fig.* otwarty, szczery; (*Bahl*) parzysty; *adv.* właśnie; prosto,

wprost; ~ *maßen* oder *richten* [na-, wy]prostować.

gera'de... ~ **au's**, ~ **ju'**, ~ **s|we'gs** prosto, wprost; (*ohne Umstände*) otwarcie, bez ceremonji; ~ **heran's** wprost.

Gera'dheit (gē'rā't-) *f* prostota; (*e-r* *Bahl*) parzystość; *fig.* prostota, otwartość, szczerłość.

gera'dlinig (~lin'ig) *w* prostej linii, prostolinijny.

Gelra'ffel (-rā'sel) *n* ② **l** turkot *m*, szcżek *m*.

Gelrä't (-rē't) *n* ② **g** sprzęt *m*; (*Werkzeug*) narzędzie; a. sprzęty *m/pl.*

gelra'ten 1. *v/i.* (*fn*) (*gelingen*) udawać [udać] się; *Ernte*: obrodzić [*boā.*]; (*wohin* ~) dostawać [-stać] się; *in's* *Aug'lid* *usw.* ~ popadać [-paść] *w* (*acc.*); *aufser* *ih'ch* ~ [z]irytować się, [s]tracić opamiętanie; *in* *Ber-gessenheit* ~ iść [pójść] *w* zapomnienie. 2. *a.* udany.

Gelra'telwo'ht: *auf's* ~ na los szczęścia, na chybił trafił.

Gelrä'tschaft *f* = *Gerät*.

gelrau'm: ~ *e* *Zeit* długi czas *m*; *seit* ~ *e*r *Zeit* od dłuższego czasu, oddawna.

gelräu'mig (-roi'm'ig) obszerny, przestronny; **Zeit** *f* obszerność, przestronność.

Gelrän'sch (-rō'sz) *n* ② **g** szelst *m*, szmer *m*; **Los** cichy, spokojny, bez hałasu; **Woll** hałaśliwy, gwarny. [nia.]

Ge'rb... (gē'rp...) do garbowania
ge'rb'en (gē'rbēn) ② **a** [wy]garbować, wyprawiać [-wić].

Ge'rber (~bēr) *m* ② **l** garbarz; ~~~ garbarski.

Gerberei' (gē'rbērai') *f* ③ **b** garbarnia; (*Handwert*) garbarstwo *n*.

Ge'rb|stoff *m* garbnik.

ge're'cht sprawiedliwy, słuszny; ~ *werden* (*dat.*) = *befriedigen*.

Gel'rechtigkeit (-Rē'chtīch-) *f*
sprawiedliwość.

Gel'rechtname (zām^o) *f* ③ *b*
prawo *n*; (Forrecht) przywilej *m*.

Gel'reben ② *l* gadanie; (Gericht) pogłoska *f*; (Geschwäs) gadanina *f*; (Ratscherei) obmowa *f*, plotki *f/pl.*: ins ~ bringen wystawiać [-wić] na ludzkie języki.

gel'reichen ⑥ *a* przyczyniać [-nić] się (do czego); zum Nutzen (Ehaden) ~ przynosić [-nieść] pożytek (szkodę): es gereicht ihm zum Wohle wychodzi mu na dobre.

Gel'reiztheit (-Rai't-) *f* drażliwość, rozdrażnienie *n*.

gel'reuen: es gereut mich žal mi ob, żaluję (*gen.*).

Ge'richt (-Rī'cht) *n* ② *g* (Speise) potrawa *f*, danie: Ź sąd *m* (f. a. Schhof): das jüngste ~ sąd *m* ostateczny. [downie]

gel'richtlich sądowy; *adn.* są-)

Gel'richts... sądowy: ~barkheit *f* sądownictwo *n*, władza sądowa: ~beamte(r) *m* urzędnik sądowy; ~bote, ~diener *m* woźny sądowy; ~hof *m* trybunał, sąd; ~kosten *pl.* koszta *m/pl.* sądowe; ~pflege *f* sądownictwo *n*; ~saal *m* sala *f* sądowa; ~sitzung *f* rozprawa sądowa; ~tag *m* termin sądowy; ~verfahren *n* postępowanie sądowe; ~verhandlung *f* rozprawa sądowa; ~vollzieher *m* ② legzekutor sądowy. [ben.]

gelric'ben (-Rij'ben) = durch rie-

gel'ring (-Rī'ng) mały, nieznaczny; (nichtig) mało warty, nie znaczący; (niedrig) niski: ~ (an der Zahl) szczupły, nie-liczny; nicht im ~sten ani trochę, wcale nie, bynajm nie: für ein Les za drob. oskę, za małą cenę; ~fügig (i.fügī) mało (ob. nie nie) znaczący,

blahy; Zfügigkeit *f* drobnostka, blahosć; ~haltig (hültīch) małej wagi; ~schätzig (szęcīch) lekceważący, pogardliwy; Zschätzung *f* lekceważenie *n*, pogarda.

gel'ri'nnen (su) *Wit.*: zsiadać [zsiąść] się; (tätig werden) scinać [sciać] się; *Wit.*: [s]krzepnąć; (talt werden) zastygać [-gnąć]; (erstarren) [z]gęstnieć, [s]twardnieć.

Gel'rippe *n* ② *l* szkielet *m*, kościec *m*; ↓ *u.* ⑥ wiązanie.

Germa'ne (gērmā'n^o) *m* ③ *a* Germanin; **Germa'nin** (nīn) *f* ③ *c* Germanka.

ge'rne (gē'nn^o) [*comp.* lieber, *sup.* liebſt] chętnie, z chęcią: sehr ~ z (największą) przyjemnością; ~ oder ungern chcąc-niechcąc, rad-nierad; ~ haben lubić; ich möchte ~ chcialbym. [nie.]

Gel'rö'chel (-Rj'ch^o) *n* ② *l* rzęże-
gel'ro'chen (-Rj'ch^o) *f.* rüchen *u.* riechen. [Zwirowisko, otok *m.*]

Gel'rö'Ue (-Rj'U^o) *n* ② *g* (② *l*)

gel'ro'nnen (-Rj'n^o) *f* gerinnen.

Ge'rste (gē'rst^o) *f* ③ *b* jęczmień *m*; ~n... jęczmienny; ~n/korn *n* jęczmień *m* na oku; ~n/saft *m* piwo *n*.

Ge'rste (gē'rst^o) *f* ③ *b* pręt *m*.

Gel'ru'ch (-Rj'ch) *m* ② *d* (Rinn) węż, powonienie *n*; (Duft) zapach, woń *f*; (Rui) opinja *f*, sława *f*; übler ~ zapach nieprzyjemny, fetor, smród; Zlos bezwonny; ~(s)finn *m* węż, powonienie *n*.

Gel'rü'cht (-Rj'cht) *n* ② *g* wieść *f*, pogłoska *f*: es geht das ~ jest pogłoska, mówią.

gel'rn'hen raczyć.

Gel'rü'mpel (-Rj'mp^o) *n* ② *l* graty *m/pl.*, rupiecie *f/pl.*

gel'ru'ngen (-Rj'ng^o) *f.* ringen.

Gelrüft (-Rü'ft) *n* ②g rusztowanie: (Schau) trybuna *f*.

gelfa mt (-zä'mt) cały, całkowity; (alle) wszyscy razem; ②... cały, ogólny: **Lausgabe** *f* wydanie *n* zupełne: **Gelndruck** *m* wrażenie *n* ogólne.

Gelfa'mtheit *f* ogół *m*, całość.

Gelfa'ndte(r) (-zä'nt[e]r) *m* ① posel.

Gelfa'ndtschaft (-zä'nt-) *f* poselstwo *n*: **S/Gebäude** *n* gmach *m* poselstwa.

Gelfa'ug. *m* ②d śpiew; (Lied) pieśń *f* **~buch** *n* śpiewnik *m*: **~verein** *m* towarzystwo *n* śpiewackie.

Gelfä'ß (-zä's) *n* ②g pośladek *m*.

Gelfau'fe (-zäu'zē) *n* ②l świst *m*: (in den Ohren) szum *m*.

Gelfäu'fel (-zöi'zēl) *n* ②l (der Blätter) szelest *m*.

Gelfchä'ft (-szä'ft) *n* ②g sprawa *f*, interes *m*: (Beschäftigung) zatrudnienie, zawód *m*; (Spekulation) spekulacja *f*, przedsiębiorstwo handlowe; (Handlung) handel *m*, sklep *m*; was ist dein ~? czem się trudnisz?

Gelfschä'ftig (-szä'ftig) zatrudniony: (eifrig) pracowity, gorliwy: (sehr) ~ sein krzątać się: **Zeit** *f* zatrudnienie *n*; pracowitość; krzątanie *n* się.

Gelfschä'ftlich handlowy; *adv.* w interesie, za interesami.

Gelfschä'fts... handlowy, kupiecki; **~brief** *m* list kupiecki; **~buch** *n* księga *f* handlowa; **~freund** *m* korespondent handlowy; **~führer** *m* zarządca interesu; (bei Behörden) naczelnik administracji; **~gang** *m* bieg interesu, tok interesów; **~haus** *n* dom *m* handlowy; **~lage** *f* stan *m* interesów; **~lokal** *n* kantor *m*, sklep *m*; **~los** bez interesu; wolny od

zatrudnienia; **~mann** *m* ②a handlarz, kupiec; **~mächtig** zawodowy; *adv.* po kupiecku; **~reise** *f* podróż w interesach; **~reisende(r)** *m* = **Handlungsreisender**: **~teilhaber** *m* spółnik; **~träger** *m* agent; sprawujący interesu; **~verkehr** *m* stosunki *m/pl.* kupieckie od. handlowe.

Gelfcha'h (-szä') *f.* gestehen.

Gelfche'hen (-szä'e'n) ④c (fn) stawać [stać] się, dźiać się; dein Wille gechehe! bądź wola twoja!: es ist um ihn ~ zginął, przypadł, już po nim.

Gelfcheit (-szäi't) roztropny, rozumny, mądry: er ist nicht (recht) ~ on nie tęgi w głowie.

Gelfche'nk (-szä'nk) *n* ②g podar(un)ek *m*; (Gabe) dar *m*.

Gelfchi'chte (-szj'chtē) *f* ③b historia, dzieje *m/pl.*; (Erzählung) powieść, opowiadanie *n*; *dim.* historyjka, anekdota; wahre ~ a. przygoda, zdarzenie *n*.

[jowy.] **Gelfchi'chtlich** historyczny, dziejowy; **Gelfchi'chts...** dziejowy; historyczny: **~forscher** *m* historyk, badacz dziejów. [pisarz.]

Gelfchi'chtlichreiber *m* dziejopis.

Gelfchi'ck (-szj'k) *n* ②g: a) (Verhängnis) przeznaczenie, los *m*, dola *f*; b) = **~lichkeit** *f* zgrabność *f*; (Gewandtheit) zręczność *f*.

Gelfchi'ckt (-szj'kt) zgrabny, zręczny, sprytny, zdolny.

Gelfche'ht (-szj't) *f.* gestehen.

Gelfchi'mpfe (-szj'mpfē) *n* ②l przezywanie, wygadywanie.

Gelfchi'r (-szj'r) *n* ②g (Gesäß) naczynie; (der Pferde) uprząż *f*, rząd *m*.

Gelfchl'cht (-szj'cht) *n* ②c, a. (2 g rodzaj *m* (a. Gram.)); (männl. u. weibl.) pleć *f*; (Stamm) ród *m*, pokolenie; **~lich** płciowy; *adv.* pod względem płciowym.

Geschlechts... rodzajowy; piciowy; **krankheit** *f* choroba piciowa ob. weneryczna; **Los** bezpiciowy; **name** *m* imię *n* rodowe; **tafel** *f* rodowód *m*; **tell** *m* narząd piciowy; **trieb** *m* popęd piciowy; **wort** *n* ②a = Urtilfel. [lkanie]

Geschlu'che (-szlü'ch^e) *n* ②l
geschlu'ngen (-szlü'ng^{en}) *f*.
schlingen.

Geschma'ck (-szmä'k) *m* ②d
smak; *fig.* gust; **daß** ist nicht nach meinem ~ to nie przypada do mego gustu, to nie w moim guście; **Los** niesmaczny, bez smaku; *fig.* niegustowny, bez gustu; **losigkeit** *f* brak *m* smaku, niesmaczny; *fig.* niegustowność; **(s)stinn** *m* zmysł smaku, smak; **sooll** pełen smaku ob. gustu, smaczny, gustowny; *adv.* ze smakiem oder z gustem. [klejnoty *m/pl*]

Geschmel'de (-szmä'd^e) *n* ②l
geschmel'dig (d^{ig}) giętki, gibki; *vgl.* gefügig; **keit** *f* giętkość, gibkość.

Geschmel'ß (-szmä'ß) *n* ②g
motloch *m*.

Geschmie'r(e) (-szmī'r^e) *n* ②g
(②l) smarowanie; (**Schrift**)
bazgranina *f*. [chrapanina *f*.]

Geschna'rche (-sznä'rch^e) *n* ②l

Geschna'tter (-sznä't^{er}) *n* ②l
gęganie; *fig.* gadanina *f*.

geschol'ten (-sch^{ol't}^{en}) *f*. schelten.

Geschö'pf (-szö'pf) *n* ②g stwo-
rzenie, twór *m*.

Geschö'ß (-szö's) *n* ③h¹ pocisk
m, kula *f*; (**Stoßwert**) piętro.

Geschrei' *n* ②g krzyk *m*,
okrzyk *m*; *fig.* obmowa *f*.

Geschü'ß (-szü'ß) *n* ②g działo, armata
f; ... działowy, armatni; ~
feuer *n* ogień *m* działowy.

Geschwa'der (-szwä'd^{er}) *n* ③l
szwadron *m*, eskadra *f*.

Geschwä'ß (-szwä'ß) *n* ②g ga-
danina *f*; dummeß (ob. leereß) ~
brednie *f/pl.*, bzdurstwa *n/pl.*
geschwä'ßig (d^{ig}) gadatliwy.
geschwel'ge (-szwä'g^e): ~ denn
a cóż dopiero, a tem mniej
jeszcze.

geschwi'nd (-szwī'nt) prędko-
ści, szybki, rychły; (**raß**) skory;
~! żywo!; **Light** (d^{ig}) *f*
prędkość, chyżość, szybkość.

Geschwi'fter (-szwī'st^{er}) *pl.* ②l
rodzeństwo *n*; bracia *m/pl.*
i siostry *f/pl.*; ~kind *n* siostrze-
niec (-nica); bratanek (-nica).

geschwi'fterlich braterski; *adv.*
po bratersku, jak bracia, jak
brat ze siostrą. [schwimmen.]

geschwo'mmen (-szwö'm^{en}) *f.*

geschwo'ren (-szwö'r^{en}) [siehe
schwören] zaprzysiężony, przy-
sięgły; *fig.* zażarty, żarliwy;
Zeit *m* ⑨l (sędzia) przysięgły.

Geschwu'lst (-szwü'lst) *f* ②f
puchlina, nabrzmienie *n*; (**Waf-
ser**) ocieklina.

geschwu'nden (-szwü'nd^{en}) *f.*
schwinden. [schwingen.]

geschwu'ngen (-szwü'ng^{en}) *f.*

Geschwü'r (-szwü'r) *n* ②g
wrzód *m*, bolączka *f*.

geschwü'rig (d^{ig}) wrzodowaty,
pokryty wrzodami.

Gelse'llie (-zē'l^{ie}) *m* ③a (**Ge-
fährte**) towarzyszy; (**Gandwerts**)
czeladnik; locherer ~ niepoń.

gelse'llen (-zē'l^{en}) ⑤a: sich ~
[po]łączyć się (zu dat. z instr.).

gelse'llig (-zē'l^{ig}) towarzyski;
keit *f* towarzyskość.

Gelse'llschaft (-zē'l-) *f* towarzy-
stwo *n*, spółka; (bürgerliche) spo-
łeczeństwo *n*; (**Theater**) trupa;
(**Verammlung**) zebranie *n*;
(**Abend**) wieczorek *m*.

Gelse'llschafter (~szē'l^{t^{er}}) *m* ②l,
~in (~in) *f* ③c towarzyszy(ka),
spólnik (-niczka).

gesellschaftlich towarzyski; społeczny

Gesellschafts...: **Abend** *m* wieczorek; **Anzug** *m* ubranie *n* wieczorkowe; **Dame** *f* dama do towarzystwa; **Rechnung** *f* reguła spółki; **Spiel** *n* gra *f* towarzyska; **Zimmer** *n* pokój *m* bawialny.

gese'ffen (-zŕ's'en) *f*. siŕen.

Gese'ŕ (-zŕ'c) *n* ② *g* prawo; (Verordnung) ustawa *f*; (Regel) prawo; ~... ustawowy; ~ **Buch** *n* księga *f* ustaw; ~ **Entwurf** *m* projekt ustawy; ~ **Kraft** *f* moc ustawowa; **Zgebend** prawodawczy, ustawodawczy; ~ **geber** *m* prawodawca, ustawodawca; ~ **gebung** *f* prawodawstwo *n*, ustawodawstwo *n*.

gese'ŕlich ustawowy, prawny; (verordnet) przepisany; ~ **geschützt** prawnie chroniony; **Zkeit** *f* prawność; prawne postępowanie *n*.

Gese'ŕ...: **Los** bezprawny, anarchiczny; ~ **losta'keit** *f* bezprawie *n*, anarchja: **Zmäŕig** prawny, prawidłowy; *adv.* podług prawa: ~ **mäŕigkeit** *f* prawność; prawowitość.

gese'ŕt (-zŕ'ct) stateczny, poważny (vgl. ernst): *ej.* ~ **daŕ** ... przypuŕemy, ŕe ...; **Zheit** *f* stateczność, powaga.

Gese'ŕ...: **Zwidrig** przeciwny prawu, nieprawny; ~ **widrig'keit** *f* bezprawność.

Gesl'cht (-zŕ'cht) *n* ② *c* ob. ② *g*: a) (Angeŕicht) oblicze, twarz *f*; (Miene) mina *f*; (Seytraft) wzrok *m*; inŕ ~ w oczu; zu ~ bekommen widzieć [zobaczyć]: aus dem ~ verlieren [s]tracić z oczu; ~er ŕchneiden stroić dziwne miny; b) (Gespenst) widmo *n*.

Gesl'chts...: ~ **ausdruck** *m* wyraz twarzy; ~ **farbe** *f* cera: ~

kreis *m* widnokrag, horyzont; ~ **punkt** *m* punkt widzenia; ~ **zug** *m* rys twarzy.

Gesl'ms (-zŕ'ms) *n* ② *h* gzyms *m*. **Gesl'nde** (-zŕ'nd'e) *n* ② *l* czeladź *f*, słuŕba *f*, domownicy *m/pl.*; ~ **stube** *f* izba dla słuŕby.

Gesl'ndel (~d'e'l) *n* ② *l* hołota *f*. **gesl'nut** (-zŕ'nt) (dobrze, wrogo) usposobiony (*dat.*, *gegen acc.* dla ob. względem *gen.*).

Gesl'nnung (-zŕ'n'n'ng) *f* ③ *b* usposobienie *n*; (Gemüt) uczucie *n*, umysł *m*; (überzeugung) przekonanie *n*; (Meinung) zdanie *n*; (Denkart) sposób *m* myślenia; **Zs'las** bez przekonañ, bez charakteru.

gesl'tet (-zŕ't'e't) cywilizowany; (von gutem Benehmen) o dobrych obyczajach, dobrze ułożony.

Gesl'tung (~'ng) *f* ③ *b* uobyczajenie *n*, dobre ułożenie *n*, oŕwiata *f*. [wy napój *m.*]

Gesl'ff P (-zŕ'f) *n* ② *g* obrzydli-

gesl'nnen (-zŕ'n'en) *f*. jinnen.

Gespa'n (-szp'a'n) *n* ② *g* zaprzag *m*.

Gespa'ntheit *f* naprężenie *n*.

Gespe'ust (-szp'e'nst) *n* ② *c* widmo, upiór *m*, strach *m*, duch *m*.

Gespie'le (-szp'i'le) *m* ③ *a* towarzysz (zabaw), rówieŕnik;

Gespie'ltu (~'n) *f* ③ *c* towarzysza, rówieŕniczka.

Gespi'ust (-szp'i'nst) *n* ② *g* przędzwo; (er Spinne) pajęczyzna *f*. [spinnen.]

gespa'nnen (-szp'o'n'en) *f.*

Gesl'p'it (-szp'p'it) *n* ② *g* poŕmiewisko, szyderstwo, drwiny *f/pl.*, zum ~ werden stawać [stać] się poŕmiewiskiem.

Gesl'pr'ch (-szp'r'ch) *n* ② *g* rozmowa *f*; (Unterhaltung) pogadanka *f*; (Stunde) wieŕ *f*.

gesl'pr'chig (~'ch) rozmowny, gadaliwy; ~ **werden** rozgadać

[*boſ.*] się: *Źkeit* *f* rozmowność, gadatliwość. [*rozmauwiając.*]
ge|ſ|rä|chs|weſſe w rozmowie.
ge|ſ|pro|chen (-szpŕŏ'č^{en}) *f.* ſpre-
 chen. [*ſpringen.*]
ge|ſ|pru|ngen (-szpuŕ'ŋ^{en}) *f.*
 ge|ſt. *Abt.* für geſtorben. [*brzeże.*]
Ge|ſta|de (-sztã'd^e) *n* ② *l* wy-
Ge|ſta|lt (-sztã't) *f* ③ *b* kształt
m., wygląd *m.*, poſtać; (*Wu.čh*)
 wzrost *m.*, poſtawa.
ge|ſta|lten (˘^{en}) ⑤ *c* [u]kształ-
 tować; ſich ~ przybierać [-brać]
 poſtać, układać [ulożyć] się.
Su. ukształtowanie *n.*; (*ber*
D'ngel) obrót *m.* [*belkotanie.*]
Ge|ſta|mmel (-sztã'm^{el}) *n* ② *l*
ge|ſ|u|nd (-sztã'nt) *f.* geiſchen;
 ˘ *cr* (˘^{en}) *f.* geiſchen u. ſtehen.
ge|ſ|u|ndig: ~ ſein przyznawać
 [-znać] się (do *gen.*).
Ge|ſtã|ndnis (-sztã'nt-) *n* ② *h*^l
 przyznanie się, wyznanie, ze-
 znanie. [*ſmród.*]
Ge|ſta|nk (-sztã'ŋk) *m* ② *d*
ge|ſta|tten (-sztã't^{en}) ⑤ *c* dozwalać
 [-zwolić], dopuszczać
 [-puścić].
Ge|ſte (gë'st^e) *f* ③ *b* gieſt *m.*
ge|ſte|h(en) (h-) wyznawać
 [-znać]; przyznawać [-znać]
 się (do *gen.*); *offen geſtanden*
 ſzczerze (ob. otwarcie) mówiąc.
Ge|ſtei'n *n* ② *g* kamień *m.*, skała
f.; *edles*: drogic kamienie *m/pl.*
Ge|ſte'll (-sztë'l) *n* ② *g* podſtawa
f., poſtument *m.*; (*Pod*) kozły
m/pl.; (*für Wu.čer*) półka *f.*; (*e-r*
Bri.če) oprawa *f.*; (*e-s* *Šu.čes*) ſa-
 son *m.*; (*e-s* *Ščirmeš*) druty *m/pl.*
ge|ſ|tern (gë'st^{ern}) wczoraj.
ge|ſ|tie|felt (-sztj'f^{elt}) obuty.
ge|ſ|tie|gen (-sztj'g^{en}) *f.* ſteigen.
ge|ſ|tie|lt (-sztj'l^t) z trzonkiem;
 ♀ szypułkowy.
Ge|ſti|rn (-sztj'rn) *n* ② *g*
 gwiazda *f.*; (*Šternbü.č*) konſte-
 lacja *f* gwiazd.

ge|ſ|t|rnt (˘^t) gwiaździsty.
ge|ſto|chen (-sztŏ'č^{en}) *f.* ſtechen.
ge|ſto|hlen (-sztŏ'len) *f.* ſtehlen.
Ge|ſtŏ|t|ne (-sztŏ'n^e) *n* ② *g*^l
 (② *l*) jęki *m/pl.*
ge|ſto|rben (-sztŏ'r^{ben}) *f.* ſterben.
Ge|ſ|träu|ch (-sztrŏi'č) *n* ② *g*
 krzaki *m/pl.*, zaroſie *f/pl.*
ge|ſ|trei|ft (-sztrŏi'ft) pręgowaty,
 z pręgami.
ge|ſ|tre|ng ſrogi, surowy; ~ *er*
 Herr! doſtojny panie!
ge|ſ|trig (gë'strj'č) wczorajszy.
Ge|ſ|trü|pp (g^esztrj'p) *n* ② *g*
 gęſte zaroſie *f/pl.* [*ſtiuken.*]
ge|ſ|tu|nken (-sztj'ŋk^{en}) *f.*
Ge|ſ|tū|t (-sztj't) *n* ② *g* ſtadnina *f.*
Ge|ſ|u|ch (-zj'č) *n* ② *g* proſba *f.*;
 podanie (um *acc.* o *acc.*).
Ge|ſ|u|mme (-zj'm^e) *n* ② *l* brzę-
 czenie: (*in den Ohren*) szum *m.*
ge|ſ|u|nd (-zj'nt) zdrowy: ~ *wer-*
den, *ge|ſ|u|nden* (-zj'nd^{en}) ⑤ *a*
 ozdrowieć [*boſ.*], wyzdrowieć
 [*boſ.*], wracać [wrócić] do
 zdrowia; ~ *beten* uzdrawiać
 [uzdrowić] modlitwą; *z-*
brunnen *m* zdrojowisko *n.*
 wody *f/pl.* (mineralne).
Ge|ſ|u|ndheit zdrowie *n.*; *zur* ~!
 na zdrowie!; *Źlich* zdrowotny,
 higieniczny.
Ge|ſ|u|ndheits... oſt ſanitarny,
 zdrowotny; ~ *amt* *n* urząd
 zdrowia ob. ſanitarny; *Hy.čalber*
 dla zdrowia; ~ *lehre* *f* hygiena;
 ~ *zuſtand* *m* ſtan zdrowia.
ge|ſ|u|ngen (-zj'ŋ^{en}) *f.* ſingen.
ge|ſ|u|nken (-k^{en}) *f.* ſinken.
Ge|ſ|ä|fel (-tj'f^{el}) *n* ② *l* taſlowa-
 nie, wykładanie taſlami; (*e-s*
Šu.čobens) parkiety *m/pl.*
Ge|ſ|ä|ndel (-tj'nd^{el}) *n* ② *l* igra-
 nie, flirtowanie.
ge|ſ|tã|n (-tã'n) *f.* tun.
Ge|ſ|tŏ|ſe (-tŏ'z^e) *n* ② *l* hałas *m.*,
 huk *m.*, łoskot *m.* [*tętent* *m.*]
Ge|ſ|tra|mpel (-trã'm^{pel}) *n* ② *l*

- Getränk** (-trɛŋk) *n* ② *g* napój *m*. [łac [-lic] się.]
- getraut** *cn*: [iç ~ śmieć, ośmie-]
- Getreide** (-traɪ'de) *n* ② *l* zboże: ~... zbożowy: ~bau *m* uprawa f zboża: ~speicher *m* spichlerz.
- getreu** (-liç) wierny.
- Getriebe** (-tri'bɐ) *n* ② *l* obrotnik *m*, kółko zębate: *fig.* działanie.
- getroffen** (-trɔf'fɛn) *f.* treffen *u.* treffen.
- getroft** śmiało!; sei ~! bądź dobrej myśli!
- getröstet** (-trɔst'ɛt) *n* ② *l* (gen.) spodziewać się, mieć nadzieję (gen.).
- getrunken** *f.* trinken.
- Getümmel** (-tʏ'mɐl) *n* ② *l* wrzawa *f*, zgielk *m*.
- Getüchtigkeit** (-tʏ'çtɪç) *f* biegłość, wprawa.
- Getvater** (-tʏ'vɛtɐ) *m* ④ *d* kum, chrzestny ojciec; bei einem Kinde (zu) ~ stehen trzymać k-o do chrztu: ~in (~ju) *f* ③ *c* kuma, matka chrzestna.
- Getvaterschaft** *f* kumostwo *n*.
- getviert** (-tʏ'vɛrt) 1. poczwórny, podzielony na cztery części: kwadratowy. 2. 2(e) *n* ② *g* (2) kwadrat *m*.
- Getwächs** (-wɛ'ks) *n* ② *g* roślina *f*: (Auswuchs) narośl *f*: ~haus *n* cieplarnia *f*, oranżeria *f*.
- getwähren**: ~ werden = ~en (auch gen.) spostrzegać [-strzec].
- Getwähr** (-wɛ'ɛr) *f* ③ *b* rękojmia, poręka.
- getwähren** (-ɛn) ⑤ *a* Freude *u* *st* w: przynosić [-nieść], sprawić [-wić]; (geben) dawać [dać]; (einräumen) zezwalać [-zwolić] na (acc.): Bitte *u* *st* w.: spełniać [-nić]; i-n ~ lassen nie sprzeciwiać [-ciwić] się (*dat.*).
- Getwähr...**: **Leistten** (untr.) [po-] ręczyć ([für] acc. za acc.): ~leistung *f* rękojnia, poręczenie *n*, gwarancja.
- Getwährsam** (-zām) *m* *u* *n* ② *g*, a. ③ *b* pizochowanie *n*; (Haft) więzienie *n*, straż *f*, dozór *m*.
- Getwährsmann** *m* ② *a* (Bürge) ręczyciel: (Zeuge) świadek.
- Getwährung** *f* zezwolenie *n*, udzielenie *n*.
- Getwält** (-wɛ'lt) *f* ③ *b* (Macht) władza: (Kraft) siła, moc; (~tätigkeit) przemoc, gwałt *m*; mit ~ przemocą; mit aller ~ wszelkimi sposobami; ~ antun (*dat.*) zadawać [-dać] gwałt: sich ~ antun zadawać [-dać] sobie gwałt: in seiner ~ haben mieć w swojej mocy: ~ haben über (acc.) mieć władzę nad (*instr.*).
- Getwält...** ofi gwałtowny: ~haber (-hɛb'ɛr) *m* ② *l* władca; ~herrschaft *f* despotyzm *m*; ~herrschet *m* despota, tyran.
- getwältig** (-wɛ'ltɪç) silny: (mächtig) potężny: (groß) ogromny, olbrzymi: (schauerlast) straszny; sich ~ irren [po]mylić się bardzo.
- getwältigam, getwältigtätig** gwałtowny; **Zeist** *f* gwałtowność; (Handlung) gwałtowny czyn *m*, gwałt *m*, przemoc.
- Getwänd** (-wɛ'nt) *n* ② *a* odzież *f*, szata *f*, suknia *f*.
- getwändig** (-wɛ'nt) zręczny, sprytny, biegły; ~ (in Ausflüchten) obrotny: **Zeist** *f* zręczność, spryt *m*, biegłość; (Geübtheit) wprawa.
- getwänn** (-wɛ'n) *f.* gewinnen.
- getwärtig** (-wɛ'rtɪç): ~ sein (gen.), **getwärtigen** (-tɪç'en) ⑤ *a* oczekiwać (gen.).
- Getwäsch** (-wɛ'sz) *n* ② *g* gadanina *f*, bzdury *f/pl.* [f/pl.]
- Getwässer** (-wɛ's'ɛr) *n* ② *l* wody]
- Getweb** (-wɛ'bɐ) *n* ② *l* tkanina *f*, tkanka *f*: (der Spinne) pajęczyna *f*; *fig.* pasmo.
- getweckt** (-wɛ'kt) żywy, zwa-
wy, bystry.

Gelwe'hr (-wě'r) *n* ②g strzelba *f*, karabin *m*; ~, karabinowy; ~feuer *n* ogień *m* arabinowy; ~kolben *m* kolba *f*. [m/pl.]

Gelwe'ih (-wa'i) *n* ②g rogi

Gelwer'be (-wě'rb^o) *n* ②l przemysł *m*; (Handwert) rzemiosło; (Beschäftigung) zatrudnienie, zajęcie; ein ~ treiben zajmować [zająć] się rzemiosłem.

Gelwe'rb(e)... przemysłowy; rzemieślniczy; ~fleiß *m* przemysł; ~schein *m* karta *f* przemysłowa; ~schule *f* szkoła przemysłowa; ~steuer *f* podatek *m* przemysłowy; ~tätig, ~treibend przemysłowy; ~tätigkeit *f* przemysł *m*; ~treibende(r) *s.* ①l przemysłowiec.

gelwe'rblich (-wě'rb-) , **gewe'rb-** sam przemysłowy, przemysłny.

gelwe'rbsmäßig rzemieślniczy; (berufsmäßig) zawodowy.

Gelwe'rk *n* ②g cech *m*, bractwo; *a.* = ~schaft *f* ② gwarectwo *n*; ~verein *m* stowarzyszenie *n* gwareckie.

gelwe'sen (-wě'z^{en}) *s.* sein.

Gelwi'cht (-wí'cht) *n* ②g (Schwere) ciężar *m*, ciężkość *f*, waga *f*; (~stück) ciężarek *m*; (Wichtigkeit) ważność *f*; (Einfluß) znaczenie, wpływ *m*; ~ legen auf (*acc.*) przykładać wagę do (*gen.*), przypisywać [-sać] ważność (*dat.*).

gelwi'chtig (~ich) ciężki, ważny; fig. poważny, wpływowy.

gelwi'tt (-wí'tt): ~ sein mieć zamiar, zamierzać.

Gelwi'mmel (-wí'm^{el}) *n* ②l róż *m*; (Menge) tłum *m*, ciżba *f*.

Gelwi'mmer (-wí'm^{er}) *n* ②l kwilenie, płacz *m*.

Gelwi'nde (-wí'nd^e) *n* ②l (von Blumen) girlanda *f*; (e-r Schraube) gwint *m*; (Scharnier) zawias *m*; (Barn) kłębek *m*, zwój *m*.

Gelwi'nun (-wí'n) *m* ②g zysk, korzyść *f*; (in der Batterie) wygrana *f*; ~anteil *m* udział w zysku; ~bringend zyskowny, korzystny, intrajny.

gelwi'nnen (~^{en}) ②c (erlangen) (u-, po)zyskiwać [-skać] (erhalten) otrzymywać [-mać]; Geb. Wette *u*st^{w.}: wygrywać [-grać]; ~ für (*acc.*) pozyskiwać [-skać]. [z]jednać dla (*gen.*): es über sich ~ przemagać [-móc] na sobie; (sich entschließen) [z]decydować się; i-u lieb ~ polubić [bost.]. [wający.]

Gelwi'nner (~^{er}) *m* ②l wygry-

Gelwi'nn... ~liste = Zielungsliste; ~sucht *f* chęć zysku; ~süchtig chciwy. [grana *f*.]

Gelwi'nst (-wí'nst) *m* ③g wy-

Gelwi'rr (-wí'r^o) *n* ②g (②l) mieszanina *f*, zawikłanie.

gelwi'ß (-wí's) pewny, bezsprzeczny, niewątpliwy; *adv.* pewnie, zapewne; ein gewisser pewien, jakiś.

Gelwi'ssen (~^{en}) *n* ②l sumienie; er macht sich (k)ein ~ darauß (ju) (nie) robi sobie skrupuły (-łów) z tego, by ...

gelwi'ssenhaft sumienny; *adv.* *a.* według sumienia; *2*igkeit *f* sumiennosc.

Gelwi'ssen... ~los bez- ob. niesumienny; ~losigkeit *f* bez- ob. niesumiennosc; ~selbigh *m* wyrzut sumienia; ~selbige *f* rzecz sumienia.

gelwi'sser/mäßig (-wí's^{er}m^ä-^{ig}) *n* ②l (wieważ) poniekąd, niejako, w pewnym względzie.

Gelwi'sheit *f* pewność; sich ~ verschaffen upewniać [-nić] się (über *acc.* co do *gen.*).

Gelwi'tter (-wí't^{er}) *n* ②l burza *f*; ~wolke *f* chmura przynosząca burzę. [doświadczeniem.]

gelwi'ßigt (-wí'c^{igt}) nauczony

gelwo'gen (-wō'g'en) 1. f. wāgen u. wiegen. 2 (dat.) przychylny, życzliwy, łaskawy: t-m ~ sein sprzyjać; 2heit f przychylność, życzliwość, łaska; haben Sie die 2heit bądź, pan łaskaw!
gelwō'hnen (-wō'n'en) 16a przyzwyczajając [-czaić]: sich au et. ~ przywykać [-knać] do (gen.), przyzwyczajając [-czaić] się do (gen.); (sich einleben) żyć [wob.] się z (instr.); ich bin daran gewöhnt przywykłem do tego.
Gelwo'hnheit (-wō'n-) f zwyczaj m, nawyknienie n; (schlechte ~) nalóg m; ~srecht n prawo zwyczajowe.
gelwō'hnligh (-wō'n-) zwykły, zwyczajny; (gemein) pospolity; wie ~ jak zwykle.
gelwo'hnt (-wō'nt) przyzwyczajony (au acc. do gen.); ich bin ~ przywykłem.
Gelwō'lbe (-wō'lb'e) n 21 sklepienie, strop m; 2 sklep m: ~~~ sklepowy. [Wolken pl.]
Gelwō'lk (-wō'lk) n 2g =
gelwo'mmen (-wō'n'en) f. gewinnen.
gelwo'rben (-wō'rb'en) f. werden.
gelwo'rden (-wō'rd'en) f. werden.
gelwo'rren (-wō'rr'en) f. werren.
Gelwū'hl (-wū'l) n 2g ciżba f, natłok m. [kręcony.]
gelwu'nden (-wū'nd'en) kręty.
gelwū'rfelt (-wū'rf'elt) w kostki.
Gelwū'rm (-wū'rm) n 2g robactwo: fig. hołota f.
Gelwū'rz (-wū'rz) n 2g korzenie m/pl., przyprawa f, ~handlung f handel m korzenny; ~nelke 2 gwoździki m/pl. (do przyprawy); ~waren f/pl. towary m/pl. korzenne.
gelzā'dat (-cā'kt), **gelzā'hnt** (-cā'nt) zębaty.
Gelzā'nk (-cā'nk) n 2g kłótnie f/pl., swary m/pl.

gelzie'men (-ci'm'en) 16a: sich ~ godzić się, przystawać; es geht ihm ~ godz. się, przystoi. wypada; ~d przyzwoiły, godny.
gelzie'rt (-ci'rt) przesadny, udany, wymuszony; f. gefünstelt. 2heit f przesada, udawanie n.
Gelzi'sch(e) (-ci'sz[ə]) n 2g (21) syk m. [szept m/pl.]
Gelzi'schel (~e) n 21 szeptanie, szeptanie.
Gelzü'cht (-cū'cht) n 2g plód m, ród m; (junger 2nde) szczenięta n/pl.; (2uchlein) pisklęta n/pl.
Gelzwi'tcher (-cwī'cz'er) n 21 świegot m, szczebiot m.
gelzwu'ngen (-cwū'ng'en) f. zwin-gen. [f. geben.]
gib, gibst, gibt (gīp, gīp, ~[st])
Gicht (gīcht) f 3b łamanie n w stawach: (2uß2) podagra.
gi'chtbrū'chig podagryczny; bisi. rażony paraliżem.
gi'chtich (~sz) podagryczny.
Gie'bel (gī'bel) m 21 szczyt dachu; ~fenster n okno w szczycie; ~stube f, ~stübchen n poddasze n, izba f na poddaszu.
Gier (gīr) f 3b (o. pl.) (uach dat.) żądza, łakomstwo n (gen.).
gie'ren (gī'ren) 16a (uach dat.) pożądać, [za]pragnać (gen.).
gie'rig (~rīch) żądny, chciwy. łakomy (uach dat., auf acc. na acc., gen.); ~ sein = gieren.
Gie'ß... (gī's...) polewowy, odlewniczy; ~bach m potok.
gie'ßen (~en) 13d Gloden ufw.: ulewać [ulać], odlewać [-lać]; Wein ufw.: lać, wlewać [wlać], nalewać [-lać]; unperf. es gießt (in Strömen) leje (strumieniami), pada deszcz ulewny.
Gie'ßer (~er) m 21 odlewacz.
Gießeret' (gī's'erat') f 3b odlewarnia, lejarnia.
Gie'ß... ~haus n lejarnia f, huta f; ~kanne f polewaczka.
Gift (gīft) n 2g trucizna f, jad m.

- Głst...** jadowity, trujący; ~
becher *m* kielich z trucizną.
- gl'ftig** (gl'ftiçh) jadowity, tru-
 jący; *fig.* a. zajadły, złośliwy,
 uszczypliwy; **zkeit**/jadowitość.
- Głst...** ~**mischer** (in *f* ③c) *m* ②l
 (-m'jšz^oR[Ńn]) truciiciel(ka); ~
mischeret (˘at) *f* ③b truciiciel-
 stwo *n*; ~**mord** *m* otrucie *n*;
 ~**jahn** *m* jadowity ząb.
- Gł'gerl** (gl'gerl) *m* ②l ob. ②g'
 strojniś, modniś.
- Gł'ldc** (gl'ld^o) *f* ③b giełda, cech
m, bractwo *n*; ... cechowy.
- glst**, **glstft** (glst[st]) *f*. gelten.
- Gł'mpel** (gl'mpel) *m* ②l 3ool.
 gil; *fig.* głupiec, mazgaj.
- ging** (gĩŋ) *f*. gehen.
- Gł'nster** (gl'nst^oR) *m* ②l drok
 kołący.
- Gł'pfel** (gl'pfeI) *m* ②l (e-s Ber-
 geš) szczyt; (e-s Baumeš) wierz-
 cholek; *fig.* szczyt, najwyższy
 stopień; auf dem ~ u szczytu;
 ~n (˘n) ⑤f dochodzić [dojść]
 do szczytu; *fig.* zasadzać się,
 polegać (in *dat.* na *loc.*).
- Gł'ps** (gl'ps) *m* ②h gips; von ~
 gipsowy, z gipsu; ... gipsowy.
- gl'psen** (˘en) ⑤e [za]gipsować,
 powlekać [-wlec] gipsem.
- Gł'a'ffe** (gl'a'fo) *f* ③b żyrafa.
- Gł'a'ut** (gl'a'nt) *m* ③a ży-
 rant, przekazujący weksel.
- gl'ic'ren** (gl'ic'ren) ⑥g ży-
 rować, przekazywać [-zać]
 weksel. [przekaz *m.*]
- Gł'ro** (gl'ro) *n* ⑥i żyro.]
- gl'rrcn** (gl'rrcn) ⑥a [za]gruchać.
- Gł'scht** (g[st]) *m* ②g piana *f*.
- Gł'tter** (gl't^oR) *n* ②l kratka *f*;
dim. kratka *f*; ... zakratowa-
 ny; ~**fenster** *n* okno zakrato-
 wane; **z'förmig** (z'förm[çh]) kra-
 ciasty, kratkowaty; ~**werk** *n*
 kratki *f/pl.* [|-trzyć] w kratę.]
- gl'ttern** (˘n) ⑤b zaopatrywać
- Gł'acé'** **handschuh** (gl'acé'-) *m*
 rękawiczka *f* glansowana
 (z polyskiem).
- Gł'anz** (gl'anc) *m* ②g (o. *pl.*) po-
 lysk, blask; *fig.* okazalność *f*.
- glä'nzen** (glë'nc^on) ⑤e bly-
 szczeć, (za)blyśnąć [voñ.]. [za-]
 jaśnieć ślnić; ~**d** błyszczący;
fig. świetny.
- Gł'a'nz...** **Los** bez polysku;
 matowy; ~**punkt** *m* punkt
 kulminacyjny, szczyt; **z'voll**
 błyszczący; *fig.* świetny.
- Gł'as** (gl'äs) *n* ②a' [atš Maß im
pl. indest.] (Stoff) szkło; (Trint^o)
 szklarka *f*, kieliszek *m*; *dim.*
 (= **Gł'a'schen** [glë'sç^on]) *n* ②l
 szklaneczka *f*, kieliszeczek *m*;
 zu tief inš ~ guden zapijac się.
- Gł'a's...** szklany; **zartig** szkli-
 sty, podobny do szkła; ~**bläfer**
m dmucharz.
- Gł'a'fer** (gl'a'z^oR) *m* ②l szklarz.
- Gł'aserel'** (gl'az^oraI) *f* ③b
 szklarnia. [Augen] ołowiany.]
- glä'fern** (glë'z^oRn) szklany;]
- Gł'a's...** ~**fenster** *n* okno szkla-
 ne; ~**haus** *n* szklarnia *f*, cie-
 plarnia *f*; ~**hütte** *f* huta szklana.
- gl'a'fig**, **gl'a'ficht** (gl'a'z[çh[t])
 szklany, szklisty, podobny do
 szkła.
- gl'ast'ren** (gl'az'ri^on) ⑥g [po-]
 glazurować, pobielać [lic],
 powlekać [-wlec].
- Gł'a's...** ~**kasten** *m* skrzynia *f*
 szklana; szafa *f* na szkło; ~
malerei *f* malowanie *n* na
 szkło; ~**perle** *f* perła szklana,
 paciorki *m/pl.*; ~**scheibe** *f* szyba
 szklana, tafla szklana; ~**scherbe**
f skorupa szklana; ~**schleifer** *m*
 szlufierz szkła; ~**splitter** *m*
 odłamek szkła; **z'weise** jakby
 szkłem. [polewa, szkliwo *n.*]
- Gł'afu'r** (gl'azü'r) *f* ③b glazura,]
- glatt** (glät) ⑩³ gładki; (a. *fig.*)
 ładny, pochlebny; (schüpfreğ)
 śliski; *adv.* gładko, ślisko.

Ślätte (gl'ät^o) *f* ③ *b* gladkość; śliskość.

S. a'ttleis *n* gołoledź *f*: *fig.* aufß ~ führen wystawiać [-wić] na niebezpieczeństwo.

glätten (gl'ät^on) ⑤ *c* [wy]gładzić; (polieren) [wypolerować].

glät...: ~weg wprost, bez ogródek; ~jüngig (-cün'g'ich) gladkomowny, podstępny.

Ślätze (gl'ät^e) *f* ③ *b* lysina; eine ~ bestimmen [wy]łysieć.

glätzköpfig (-köpf'ich) lysy; ~ werden [wy]łysieć.

Ślätzkopf ~ lysa głowa.

Ślätde (gl'ät^ode) ④ *e*, ~n¹ (~n)

②) *m* wiara, (an *acc.* w *acc.*); (Religion) religja *f*; (Vertrauen) ufność *f*; i-m ~n schenken [u]wierzyć, dawać [dać] wiarę; er findet (feinen) ~ (nie) wierzą mu.

glätben² (~ben) ⑤ *a* (an *acc.*) [u]wierzyć (w *acc.*) [zajść (dat.): (meinen) mniemać, sądzić, [po]myśleć: ich fann es faum ~ nie chce mi się wierzyć.

Ślätbens... ofi wiary, religijny; ~bekenntnis *n* wyznanie wiary; ~eifer *m*, żarliwość *f* religijna; ~eiferer *m* fanatyk; ~genosse *m* spółwyznawca; ~lehre *f* nauka wiary, dogmatyka; dogmat *m*: ~schwärmer *m* fanatyk, zagorzalec religijny.

glätbhaft (gl'ät^ophäft) wiarygodny; ② *gkeit* *f* wiarygodność. [wierzący.]

glätbig (gl'ät^ob'ich) wierny,]

Ślätbiger (-b'ig^{er}) *m* ② *l*, ~in (-in) *f* ③ *c* wierzyciel(ka).

glätblig, **glätblwürbig** zasługujący na wiarę, podobny do uwierzenia, wiarygodny; ② *keit* *f* wiarygodność.

gleich (gl'ä'ich) równy; (~mäßig) równomierny; (~artig) jednaki, jednakowy, tego samego rodza-

ju; (ähnlich) podobny (do *gen.*); *adv.* równo, jednako, podobnie; (sofort) zaraz, wnet; ② *it*h. (=) równa się, jest; ganz ~ obojętny; ~ breit (hoch) równie szeroki (wysoki); auf ~er Art (und Weise), in ~er Weise tak samo, w ten sam sposób: ~ am Anfang na samym początku.

gleich... równo...; ~artig tego samego rodzaju, jednaki, jednakowy; ② *artigkeit* *f* jedno(wo)ść; ~bedeutend równoznaczny; ~berechtigt równouprawniony; ② *berechtigung* *f* równouprawnienie *n*; sich ~bleiben pozostawać [-stać] jednakim, nie zmieniać [-nieć] się.

gleichem (gl'ä'ich^{em}) ⑤ *t* (dat.) być równym (dat.), być podobnym (do *gen.*).

Gleich (~^{er}) *m* ② *l* równik; ② *gestalt*, ② *maßen*, ② *weise* podobnie, równie; tym samym sposobem.

gleich...: ~falls również, także, tak samo; ~förmig (-förm'ich) jednostajny, monotony; ② *förmigkeit* *f* jednostajność, monotony; ~gesinnt równomyślny, mający te same zapatrywania; ② *gewicht* *n* równowaga *f*; ~gültig obojętny (gegen *acc.* na *acc.*); ~gültig gegen i-u oziębly wobec (*gen.*); es (od. daß) ist mir (alles) ~gültig to mi całkiem obojętne, to mnie nie obchodzi; ② *gültigkeit* *f* obojętność, oziębłość.

Gleichheit *f* równość; (ähnlichkeit) podobieństwo *n*.

gleich...: ② *klang* *m* równobrzmienność *f*, równe brzmienie *n*; zgodność *f* tonów; ~kommen równać się, równać, dorównywać [-nać] (i-m in *dat.* k-u w *loc.*); ~laufend równoległy; ~lautend równobrzmią-

cy, zgodny; **~machen** [z]równać; **~maß** *n* = **~Ebenmaß**; **~mäßig** równomierny, równy, proporcjonalny; **~Mäßigkeit** *f* równość, równomierność, proporcjonalność; **~mut** *m* spokojność *f* umysły, obojętność *f*; **~müßig** (-müßig) spokojny, stateczny, obojętny; **~namig** (-nämig) jednoimienny, równoimienny.

Glei'chnis *n* ② **h¹** podobieństwo *n*; (**~Vergleich**) porównanie. **glei'chsam** niejako, niby, jakby. **glei'ch...**: **~schenk(e)lig** równoramienny; **~sehen** = **gleich**; **~seitig** równoboczny; **~stellen** stawiać [postawić] na równi; porównywać [-wnać] (*mi' dat. z instr.*); **~stellung** *f* zrównanie *n*.

Glei'chung *f* równanie *n*.

lei'ch...: **~dic'el** w równej mierze; (**es macht gar keinen Unterschied**) mniejsza o to; **~wertig** (-wērtig) równowartościowy, równoważny; **~wie'** jak, na równi (*instr.*); **~wink(e)lig** równokątny; **~wo'hl** jednak, przecież, mimoto; **~zeitig** równoczesny, współczesny; **adv.** równocześnie, w tym samym czasie.

Gleis (glāis) *n* ② **h** = **Geleise**.

Glei'sner (ˌn^{er}) *m* ② **l, n** (ˌfn) *f* ③ **c** obłudnik (-dnica); **~lisch** (ˌsz) obłudny. [blyszceć.]

glei'ken (ˌen) ③ **p** ob. ⑤ **e** słabo

Glei'f'bahn (glā'f't-) *f* piaszczyzna pochyła; (**auf dem Eise**) ślizgawka.

glei'ten (ˌen) ③ **q** (fn) [po]snwać się, [po]sunąć się, ślizgać [pośliznąć] się.

Glei'tflug *m* **flugw.** lot ślizgający ob. oślizły. [wiec.]

Gle'fcher (glē'cz^{er}) *m* ② **l** lodo-

gl'i'ch(en) (gl'i'ch^{en}) *j.* **gleich**.

Glied (glit) *n* ② **c** człon(e) *m*;

(**am Finger**) staw *m*; (**~Ketten**) ogniwo; **~** rząd *m*, szereg *m*, **glie'dern** (gl'i'd^{er}n) ③ **b** rozczłonkować [-ować], rozbiierać [rozobrać] na członki; (**teilen**) [po]dzielić; **gegliedert** rozczłonkowany, dzielący się na członki. **Glie'der...**: **~puppe** *f* marionetka, lalka; **~reissen**, **~schmerz** *m* ból *m* w stawach, łamanie *n* w kościach.

Glie'dmaßen *pl.* członki *m/pl.*, kończyny *f/pl.* [za]tlieć (się).

gl'i'mmen (gl'i'm^{en}) ③ **a** ob. ⑤ **a**

Gl'i'mmer (ˌer) *m* ② **l** blyszcz, mika *f*; **~artig** mikowaty, blyszczący; **~n** (ˌer) ③ **b** [za]blyszceć (się); (**flimmern**) migać [-gnać] się.

Gl'i'mmlingel *F m* cygareto

gl'i'mpflich (gl'i'mp^{lich}) łagodny, delikatny; **~davontommen** cało wychodzić [wyjść] (**dat. z gen.**).

gl'i'schen (gl'i'cz^{en}) ⑤ **e** ślizgać [pośliznąć] się; **gl'i'scherig** (ˌnig) śliski.

gl'i'tten (gl'i't^{en}) *f.* **gleiten**.

gl'i'keru (gl'i'c^{er}n) ⑤ **b** [za]blyszceć, [za]migotać się.

Glo'bus (glō'būs) *m* ⑥ **g** glob.

Glo'cke (glō'k^e) ③ **b** dzwon *m*;

dim. (= **Glo'ckchen** [glō'k-]).

Glo'cklein *n* ② **l** dzwonek *m*; *fig.* **an die große ~ hängen** rozgłaszać [-głosić].

Glo'cken... dzwonowy, dzwo-

nów **~blinne** *f* dzwonki *m/pl.*;

~geläute *n* dźwięk *m* (ob. **odgłos** *m*) dzwónów; **~glock** *m*

odlewacz dzwónów; **~haus** *n*

dzwonnica *f*; **~schlag** *m* uderze-

nie *n* (ob. **bicie** *n*) w dzwony;

mit dem ~schlag zwölft z uderze-

niem godziny dwunastej; **~**

spiel *n* kurant *m* dzwonowy;

~turm *m* dzwonnica *f*; **~zeichen**

n uderzenie dzwonka.

Glöckner (glö'kn^{er}) *m* ② | dzwonnik; (Küster) kościelny.
glomm (glöm), **glö'mme** (glö'-m^e) *f.* glimmen.
glö'r'reich (glö'r-) sławny.
Glö'sse (glö's^e) *f* ③ b glosa. objaśnienie *n*: feine ~ u machen über (*acc.*) [po]robić swoje uwagi co do (*gen.*).
Glo klauge (glö'c-) *n* oko wytrzeszczone. ||-szczyć| oczy |
glö'ken (~^{en}) ⑤ e wytrzeszczać |
Glück (glük) *n* ② g (*o. pl.*) szczęście; (Woh!) pomyślność *f*: (~-fall) szczęśliwy przypadek *m*; auf gut ~ na los szczęścia, na chybił trafił; ich habe (fein) ~ (nie) wiedzie mi się; j-m ~ wünschen zu (*dat.*) [po]życzyć szczęścia k-u do (*gen.*), [po]winszować k-u (*gen.*).
glück|au'f! szczęście Boże!, niech Bóg szczęści!
Glü'cke (glü'k^e) *f* ③ b, **Glü'ckhenne** *f* kwoka.
glü'cken (~^{en}) ⑤ a gdakać.
glü'cken (glü'k^{en}) ⑤ a (su u. h.) [po]szczęścić się, udawać [u-dać] się, powodzić [-wieść] się.
glü'cklich szczęśliwy, pomyślny; ~ machen uszczęśliwiać [-wić]: ~ er/welche szczęściem, na szczęście.
Glü'cks... szczęśliwy, szczęścia.
glü'ck|felig szczęśliwy, bogi, błogosławiony; ② keit / szczęśliwość, błogość, szczęście *n*.
Glü'cks...: ~fall *m* szczęśliwy przypadek; ~güter *n/pl.* majątek *m*, bogactwo *n*: ~kind *n*, F ~pilz *m* szczęśliwiec *m*; ~spiel *n* gra szachardowa; loterja.
Glü'ck|wunsch *m* powinszowanie *n*; ~... z powinszowaniem.
Glü'h... (glü'...) żarowy.
glü'hen (~^{en}) ⑤ a 1. *v/t.* = ~b machen. 2. *v/i.* [roz]żarzyć się, [roz]gorzeć; *fig.* [za]paść, [za-]

plonać (vor Liebe miłością); ~b żarzący, rozżarzony; *fig.* żarliwy, rozpalony, płomienny; ~b machen rozpalać [-lic] (do czerwoności), rozżarzać [-rzyć].
Glü'h...: ~körper, ~strumpf *m* żarówka *f*, siatka fauerowska; ~wein *m* wino *n* grzane.
Glut (glüt) *f* ③ b żar *m* (*a. fig.*); ogień *m*, płomień *m*.
G. m. b. H. Abt. für Gesellschaft mit beschränkter Haftung.
Gna'de (gnä'd^e) *f* ③ b łaska; ohne ~ bez miłosierdzia, niemilosiernie.
Gna'den...: ~akt *m* akt łaski; ~bild *n* obraz *m* cudowny; ~brot *n* chleb *m* łaskawy; ~gehalt *n* pensja *f* z łaski; ~reich miłosierny, pełen łaski; ~stoß mostatni (śmiertelny) cios.
gnä'dig (gnä'diçh) łaskawy, miłościwy; Gott sei uns ~! niech nas Bóg ochrania!; ~e Frau, die 2e pani dobrodziejka.
Gnom (gnöm) *m* ③ a karzelek.
Gold (gölt) *n* ② g (*o. pl.*) złoto.
Go'ld... złoty; ~ammer *f* trznadela *m*; ~arbeiter *m* = ~schmied; ~barren *m* bryła *f* (*ob.* sztaba *f*) złota.
go'lden (gö'lden) złoty.
Go'ld...: ~fuchs *m* koń złotogniady; (Gottf.) złotówka *f*; ~gehalt *m* zawartość *f* złota; ~gier *f* żądza złota; ~gräber *m* poszukiwacz złota; ~grube *f* kopalnia złota; *fig.* niewyczerpany skarb *m*; ② haltig (-hältiçh) złotonośny, zawierający złoto.
go'ldig (gö'ldiçh) złocisty.
Go'ld...: ~kind *n* złote (*ob.* uko-chane) dziecko; ~klumpen *m* bryła *f* złota; ~lack *m* złoty lak; ♀ zółta lewkonja *f*; ~macher *m* alchimista; ~regen ♀ *m* zółta akacja *f*; ~sand *m*

piasek złotonośny: *~schmied* *m* złotnik; *~schnitt* *m* złoty brzeg; *~stück* *n* sztuka *f* złota; (Münze) złoty (pieniądz) *m*; *~wage* *f* waga do ważenia złota; auf die *~wage* legen kłaść na wagę złota: *fig.* roztrząsać dokładnie; *~währung* *f* waluta złota.

Soif (gölf) *m* ② *g* zatoka *f*, odnoga *f* morska; *~strom* *m* prąd zatokowy.

gö'te (gö'te) *f.* gelten.

So'ndel (gö'ndel) *f* ③ *d* gondola, łódź: *~führer* *m* gondoljer.

gö'nnen (gö'n'en) ⑥ *a* życzyć. nie [po]żalować (*gen.*), pozwalać [pozwolić] na (*acc.*), użyczać [-czyć] (*gen.*).

Gö'nner (gö'n) *m* ② *l*, *~in* (*~in*) *f* ③ *c* patron(ka), dobrodziej(ka).

Gö'nnerschaft *f* sprzyjanie *n*, protegowanie *n*. [górnicza.]

Gö'pel (gö'pel) *m* ② *l* winda *f* gor (gö'r) *f.* gären.

Gör (gö'r) *n* ② *g*, **Gö're** (*~e*) *f* ③ *b* bachor *m*.

goß, goffen (gö's[en]) *f.* gießen.

Go'sse (gö'se) *f* ③ *b* wylaw *m*: (auf der Straße) sciek *m*, rynsztok *m*.

Gott (göt) *m* ② *a* Bóg: heidniſch: bóg: *~* (der Herr) Pan Bóg; *~* gehörig Boży: von *~*es Gnaden z Bożej łaski; Wütter *~*es Bogarodzica, Matka Boska; bei *~*! na Boga!; mit *~*! in *~*es Namen! z Bogiem!; um *~*es willen! dla Boga!; *~* sei Dank! dzięki Bogu!: daß *~* erbarm'! pożał się Boże!; *~* behüte! broń Boże! [do Boga.]

Go'tt... Boży: Lähnlich podobny

Gö'tter...(gö'ter...): *~bild* obraz *m* boga; *~gleich* boski; *~lehre* *f* nauka o bogach, mitologia.

go'ttlergeben oddany Bogu.

Go'ttes... (gö'tes...) Boży: *~ack.r* *m* cmentarz: *~dienst* *m* służba *f* Boża, nabożeństwo *n*;

ben~dienst abhalten odprawiać [-wić] nabożeństwo; *~furcht* *f* bojaźń Boga, bogobojność: *~fürchtig* (-fürcht[ig]) bogobojny; *~gelehrsamkeit* *f* teologja; *~gelehrte(r)* *m* teolog: *~gericht* *n* sąd *m* Boży: *~haus* *n* dom *m* Boży, kościół *m*; *~lästerer* *m* bluźnierca: *~lästerlich* bluźnierczy; *~lästerung* *f* bluźnierstwo *n*; *~leugner* (*in* *f* ③ *c*) *m* ② *l* bezbożnik (-nica); *~leugnerisch* bezbożny. [tobliwy.]

go'ttgefällig miły Bogu, świę-

Go'ttheit *f* bóstwo *n*.

Gö'ttin (gö'tin) *f* ③ *c* bogini.

gö'tlich boski, Boży.

Go'tt...: Lo'b dzięki Bogu: *~los* bezbożny, grzeszny: *~lof:(r)s.* ① *l* bezbożnik (-nica), grzesznik (-nica); *~losigkeit* *f* bezbożność, niegodziwość: *~seibel'luns* *m* in detl. = Teufel; *~selig* świętej pamięci, zmarły; *~vergeffen* bezbożny.

Gö'tze (gö'te) *m* ③ *a*, *~nBild* *n* bożek *m*, balwan *m*: *~nDiener* (*~in* *f*) *m* balwochwalca (-czyni).

Gouvernement (guwërn'mg') *n* ③ *i* gubernja *f*.

Gouverneu'r (gnö'r) *m* ② *g* gubernator, wielkorządca; (Erzieher) guwerner, wychowawca.

Grab (grā) *n* ② *a* grób *m*, mogiła *f*; biß zum *~* do grobowej deski. [= *~mal.*]

Gra'b... grobowy: *~denkmal* *n* *gra'ben* ¹ (grā'b'en) ④ *i* [wy-] kopać, [wy]grzebać: (grabieren) [wy]ryć.

Gra'ben ² (*~*) *m* ② *j* rów, przekop.

Grä'ber (grä'b'er) *m* ② *l* grabarz.

Gra'b...: *~geläute* *n* dzwonięcie pogrzebowe; *~hügel* *m* mogiła *f*; *~legnung* *f* złożenie *n* do grobu; *~mal* *n* nagrobek *m*; *~rede* *f* mowa pogrzebowa: *~scheid* *n* rydel *m*; *~schrift* *f* na-

pis *m* grobowy; ~stein *m* kamień grobowy, nagrobek; ~stichel *m* rylec, dłućko *n*.

Grad (grāt) *m* ②g (als Maß im *pl.* inbest.) stopień: in hohem ~ w wysokim stopniu, bardzo.

gra'de (grā'de) *f.* gerade.

Gra'd...: ~einteilung *f* podział *m* na stopnie; ~weise stopniami. stopniowo. [hrabiowski.]

Grāf (grāf) *m* ③a hrabia; ~en...

Grāfin (grā'fin) *f* ③c hrabina.

grā'flich (grā'flich) hrabiowski.

Grā'fchaft *f* hrabstwo *n*.

Gram (grām) *l. m* ②g (o. *pl.*)

zgryzota *f*, zmartwi-nie *n*

2. *f-m* ② sein ob. werden mieć [powziąć] urazę do (*gen.*); nienawidzić *gen.* [znienawidzić *acc.*].

grā'men (grā'men) ①a: się ~ (über ob. um *acc.*) [z]martwić się. [z]kryżć się (*instr.*).

grā'mlich zkrzyżliwy, zrzędny.

Gramm (grām) *n* ②g (*pl.* nach Bühen inbest.) gram *m*.

grā'm/voll pełen zgryzot ob. zwartwień.

Grana't (grānāt) *m* ②g ob. ④a granat: ... granatowy.

Grana'te (~e) *f* ③b granat *m*.

Grani't (grānīt) *m* ②g granit; ... granitowy.

Grā'ne (grā'ne) *f* ③b ość; wąsy *m/pl.*, kolce *m/pl.*

grā'psen (grā'p-en) ①e chapać [-pnąć]. chwycić [chwycić].

Gras (grās) *n* ②a' trawa *f*; F inß ~ beißen = sterben; ②-artig trawiasty.

grā'sen (grā'zen) ①o paść się.

Gra's...: ②fressend trawożerny, żywiący się trawą; ~futter *n* pasza *f* trawna; ②grün zielony jak trawa, koloru trawnego; ~halm *m* źdźbło *n*, trawka *f*; ~hüpfen (-hüpfen) *m* ②l konik polny.

grā'sig (grā'zich) zarosły trawą. Gra's...: ②platz *m* trawnik; ②reich obfitujący w trawę, trawiasty.

grā'ßlich (grā'ßlich) szpetny. szkaradny; (grāulich) okropny. straszny.

Grat (grāt) *m* ②g ostrze *n*: ①grzbiet, turnia *f.* [(w rybie).]

Grā'te (grā'te) *f* ③b ość

grā'tig (grā'tig) pełen ości.

grā'tis (grā'tis) darmo, bezpłatnie; ②... bezpłatny.

gran (grāu) *l.* szary; (haar) siwy; ~ werden [po]siwieć. 2. ②n ②g' szary kolor *m*.

gran'... szary, szaró...; (o. haar) siwy, siwo...: ②bart *m* siwobroda; ~bärtig siwobrody.

grāu'en (grāu'en) ③a *l.* [po-]szarzyć; haar: [po]siwieć; Tag: [za]świtać; der Morgen grant świta; sich ~ (a. gran'len) = się fürchten; mir graut davor strach mnie przechodzi przed tem, lękam się tego. 2. ②n

②l = Dämmerung; strach *m*, wstąpić *m*, zgroza *f*; ~erregend, ~haft, ~voll budzący strach ob. zgrozę, straszny, przerażający.

grāu'...: ~haarig siwowłosy; ②kopf *m* siwogłowa *f*; ~köpfig (-köpfig) siwogłowy.

gran'len (l'en) ①a *f.* grauen.

grāu'lich szarawy, siwawy.

grāu'lich (grāu'lich) *f.* grāßlich.

Grāu'pe (grāu'pe) *f* ③b krupa.

grāu'peln (~peln) ①f: eß grau-pelt padają krupy ob. drobny grad. [strach, okropność *f.*]

Graus (grāus) *m* ②h (o. *pl.*)

grāu'sam okrutny (gegen *acc.* względem *gen.*); (grimmig) srog; (unmenschlich) nieludzki; (tierlich) zwierzęcy; (schonungslos) niemilosierny; ②keil okrutność; okrucieństwo *n*; srogosć; nieludzkość.

grau'fen (grāu'z^{en}) ⑤e: mir grauft dreszcz mnie przechodzi.
grau'fig (zī^{ch}) przejmujący zgrozą, straszny, przerażający.
Grau'werk *n* popielice // *pl.*
Gravcu'r (grāw^{er}) *m* ②g¹ rytownik; **grabie'ren** (wī'ren) ⑤g [wylryć, wyrzynać [-rznać]; ~d *fig.* obciążający.
grabitä'tisch (grāwīt^tīsz) poważny, uroczysty.
Grä'zie (grā'ci^e) *f* ③b wdzięk *m.*
grajid's (grāc'ī's) wdzięczny, miły, ujmujący.
Grē'go'r (grē'gō'r, grē'gō'r) *m* ③a Grzegorz.
Greif (grāif) *m* ②g ob. ③a gryf.
greif'bar namacalny, uchwytny; *fig.* oczywisty.
greif'en (f^{en}) ③t 1. *v/t.* chwytac [chwycić]; ♯ brać [wziąć]. 2. *v/i.*: in die Tafel usw. ~ sięgac [-gnąć] ręką do (*gen.*): ~ nach (*dat.*) wyciągac [-gnąć] rękę za (*instr.*), chwytac [chwycić] za (*acc.*): ~ zu (*dat.*) brać [wziąć] (ob. porywać [-rwać]) się do (*gen.*); um sich ~ szerzyć się, rozszerzac [-rzyć] się.
grei'nen (grāi'n^{en}) ⑤a beczec.
Greis (grāis) 1. *m* ②h starzec. 2. *l* siwy; *fig.* stary.
Greif'en... (grāi'z^{en}...) starczy; ~alter *n* starość *f*; (höheres) zgrzybiałość *f.*
Greif'in (zīn) *f* ③c starszka.
grell (grēl) ostry, rażący, jaskrawy; (Ton) przenikający.
Gre'luhe'it ostrość, jaskrawość.
Grenadie'r (grēnādī'r) *m* ②g¹ grenadier.
Grē'nj... (grē'nc...) graniczny, kresowy.
Grē'nje (c^e) *f* ③b granica, kres *m*; (der Feiber) miedza.
grē'njen (c^{en}) ⑤e graniczyc (an *acc.* z *instr.*).

grē'njenlos bezgraniczny nieograniczony.
Grē'nj...: ~gebiet *n* obszar *m* poganiczny, pogranicze; ~nachbar *m* sąsiad graniczny; ~pfahl *m* słup graniczny.
Grē'then (grē'th^{en}) *n* ③g
Grē'te (grē't^e) *f* ③d Małgorzata *f.*, -atka *f.*
Grēu'el (grōi'eī) *m* ②l okropność *f*, zgroza *f*; ~tat *f* czyn *m* okropny ob. zgrozą przejmujący.
grēu'tich straszny, okropny, ohydny.
Grē'be (grī'be) *f* ③b skwarek *m.*
Griebs (grīps) *m* ②h torebka *f* nasienna (w owocach).
Grie'che (grī'ch^e) *m* ③a Grek; ~nland (ch^{en}-) *n* ③g Grecja *f*;
Grie'chin (chīn) *f* ③c Greczynka; **grē'chisch** (chīsz) grecki.
Grie's'gram (grī'sgrām) *m* ②g tetryk; **grē's'grāmīq** (-grēmīch) ponury, stetryczaly.
Gri'ch (grīs) *m* ②g grysik; ♯ piasek moczowy; (grobförniger Sand) żwir, gruby piasek.
Griff (grīf) *m* ②g (Greifen) chwytanie *n*; (am Messer usw.) rękojść *f*, trzonek, rączka *f*; *fig.* fortel; ~breit *n* (der Geige) szyjka *f* (u skrzypiec); (des Slaviers) klawijatura *f.*
Gri'ffel (grī'fel) *m* ②l rylec; ♯ szyjka *f*; ~... rylcowy.
Gri'lle (grī'le) *f* ③b świerszcz *m*; (Heimchen) świerszczyk *m*; (Einfalt) grymas *m*, kaprys *m*, dziwactwo *n*; ~n fangen grymasić; ~n fänger *m* grymasnik, kapryśnik, dziwak.
grī'lenhaft grymaśny, kapryśny, dziwaczny.
Grima'ffe (grīmā's^e) *f* ③b grymas *m*, wykrzywanie *n* gęby; ~n machen oder scheiden robić grymasy, wykrzywiać [-wić]

gębę; ~|schneider (tn f) m grymasnik (-śnica).
Gri'm|bart (grɪ'm-) m = Dačš.
Grimm (grɪm) 1 m ②g (Zorn) złość f; (Wut) pasja f. wściekłość f; ~**Darm** m kiszka f okrężnicowa. 2. ② rozjuszony, zażarty, wściekły. [grimmen.]
Gri'mmen (~en) n ②l = Bauch-|
gri'mmig (~ich) zażarty, wściekły; (Schmerz, Ärger) okrutny, straszliwy; (Bttd) srogi; (Tier) drapieżny.
Grind (grɪnt) m ②g strup, strupień (na głowie), parch.
grí'ndig (grɪ'ndɪch) strupiasty, parszywy.
grí'nsen (~zen) ⑩e [wy]szczyrzyć zęby, [za]śmiać się (szydlerczo). [fluencia.]
Gri'ppe (grɪ'pə) f ③b grypa, in-|
Grips F (grɪps) m ②h mózg.
grud (grɔp, grɔp) ⑩² gruby: (stump) niekształtny; (schwer) ciężki, uciążliwy; ~sein gegen (acc.) obchodzić [obejść] się po grubjańsku z (instr.).
Gro'bheit f grubość: (grobe Äußerung) grubjaństwo n.
Gro'dian (grɔ'bɪān) m ②g grubjan, prostak.
gro'b|körnig gruboziarnisty.
grö'blich (grɔ'pɪch) grub(aw)y: adv. grubo, bardzo, dotkliwie.
Gro'b|schmied m kowal.
grö'(h)len (grɔ'le'n) ⑩a ryczeć, wzeszczeć.
Groß (grɔ:l) m ②g (o. pl.) zawiść f, nienawiść f, złość f.
gro'ßen (~en) ⑩a (dat.) mieć urazę do (gen.), dąsać, [za]gniewać się na (acc.).
Gros¹ (grɔs) n ②h¹ (pl. nach Zahlen indef.) (12 Tausend) dwańście tuzinów.
Gros² (grɔ) n indef. główna część f; X główny korpus m armji.
Gro'schen (grɔ'szen) m ②l

grosz; fig. pieniądze m/pl.; (Vermögen) mają ek.
groß (grɔs) ⑩² wielki; (bedeutend) znaczny, znakomity, po:ężny; (weit) obszerny; (hoch-|
 [wachsen]) wysoki, rosły; (erwachsen) dorosły; (Kälte usw.) silny, mocny; (erhaben) wzniosły, niezwykły, niepospolity; größer większy, adv. więcej; größt największy; Karl der 2e Karol Wielki; ~ und klein dorosli i dzieci; im ~en hurtem; im ~en und ganzen w całości, wogóle.
Gro'ß... wielki, wielko...; * hurtowny; ②artig wzniosły, wspaniały; ~artigkeit f wzniosłość, wspaniałość.
Grö'ße (grɔ'se) f ③b wielkość; (geitige) wzniosłość; (Umfang) objętość, rozmiar m; (Wuchs) wzrost m; fig. znakomitość.
Gro'ß... ~eatern pl. dziadek m i babka f; ~enkel (in f) m prawnuk (-wnuczka).
gro'ßen|teil's (grɔ'sen-) w powiększej (od. znacznej) części.
Grö'ßen|wahn (grɔ'sen-) m manja f wielkości.
Gro'ß... ~fürst m wielki książę; ~fürstentum n wielkie księstwo; ~fürstin f wielka księżna (unverheiratet: księżniczka); ②fürstlich wielkoksiążęcy; ~
grundbesitz m wielka własność f ziemska; ~handel m handel hurtowny; ~händler m hurtownik, grosista; ②herzig wielkoduszny, wspaniałomyślny; ~herzog m wielki książę (f. a. ~fürst usw.); ②jährig pełnoletni; ~jährigkeit f pełnoletność; ~kaufmann m = ~händler; ~macht f mocarstwo n; ②mächtig mocarstwowy; ~mama f = ~mutter; ~maul n F = ~sprecher (in); ~mut f ③b

(o. pl.) wspaniałomyślność; **großmütig** (-mütig) wspaniałomyślny; **~mutter** *f* babka; **~neffe** *m* wnuk brata lub siostry; **~nichte** *f* wnuczka brata lub siostry; **~ohheim, ~onkel** *m* brat babki; **~papa** *m* = **~vater**; **~sprecher** (in *f*) *m* samochwał (-chwalka); **~sprecherel** *f* samochwalstwo *n*, chępliwość; **~sprecherisch** samochwalczy, chępliwy; **~stadt** *f* wielkie miasto *n*; (**~hauptstadt**) stolica; **~städtisch** wielkomiejski; *adv.* po wielkomiejsku; **~tante** *f* siostra babki; **~tat** *f* czyn *m* wielki od wzniosły.

größten (größt-) po największej części.

Größ... **~stun** (mit *dat.*) [po] chępić się, popisywać [-sać] się (*instr.*); **~vater** *m* dziadek; **~väterlich** dziadowski, po dziadku; **~ziehen** dochowywać [-ować] się (*gen.*); **~zinder**: wychowywać [-ować].

grotesk (grotesk) groteskowy, osobliwy, dziwaczny, zabawny.

Grotte (gröt) *f* ③ b grotta, jaskinia, pieczara.

grub (grüb) **grübe** (grüb) *f* graben¹. [*m*, doł-czek *m*.]

Grübchen (grüb) *n* ② l dołek

Gru'be (grüb) *f* ③ b dół *m*, jama; (**~höhle**) nora; **~kopalia**.

Grübelel' (grüb) *f* ③ b zaciekanie *n* się w drobnostkach.

grübeln (grüb) ⑥ f zaciekać [-ciec] się w poszukiwaniach; (**nachfennen**) dumać (*über acc.* nad *instr.*).

Gru'ben... **~kopalia**, kopalny; **~arbeiter** *m* górnik.

Grübler (grüb) *m* ② l, **~ln** (**~ln**) *f* ③ c szperacz(ka).

Gruft (grüft) *f* ② f grób *m*; (**~familien**) grobowiec *m*. [**otawa** *f*.]

Gru'm (me)t (grü'm) *n* ② g

grün (grün) **1**. zielony; (unreif) niedojrzały; (**frisch**) świeży. młody; **~er Zunge** (a. **Ze[r]** *m*) młodzik *m*, młokos *m*; **~werden** [za]zelenić się, [po]zzieloneć. **2**. **~n** ② g¹. **Ze s**) *n* ③ l zielen *f*, zieloność *f*; im **~en** na zielonej murawie, pod golem niebem.

grü'n... ost zielony, zielono...

Grund (gründ) *m* ② d (des **Meeres**) dno *n*; (**Boden**) grunt, ziemia *f*; (**~farbe**) grunt, tło *n*; (**Zuf**) nizina *f*, dolina *f*; (**~lage**) podstawa *f*, posada *f*, fundament; (**Ursache**) przyczyna *f*, powód; **bis auf den ~** do dna, do końca; **e-r Sache auf den ~ gehen** dociekać [-ciec] istoty rzeczy, [z]badać co gruntownie; **aus welchem ~?** z jakiej przyczyny? **an** jakiej podstawie?; **an** bieżem **~** z tej przyczyny; im **~** genommen w gruncie rzeczy, dokładnie biorąc; **ohne ~** bez powodu, bez podstawy; **wan ~** **an** z gruntu, gruntownie.

Gru'nd... me ft ziemski, gruntowy; (**Haupt...**, **Stamm...**) główny, zasadniczy, podstawowy; *mit adj.* zupełnie, całkowicie; **~bedeutung** *f* zasadnicze znaczenie *n*; **~besitz** *m* posiadłość *f* ziemska; **~bestker** (in *f*) *m* właściciel(ka) dóbr ziemskich, obywatel(ka) ziemski (-ka); **~buch** *n* księga *f* tabularna, kataster *m*; **Ze'hrlich** z gruntu ucziwy, najuczciwszy; **~eigentum** *n* = **~besitz**; **~eis** *n* lód *m* podwodny.

grü'nden (grü'nd) ⑥ c [po] gruntować, zasadzać; (**errichten**) ustanawiać [-nowić], zakładać [założyć].

Grü'nder (grü'nd) *m* ② l, **~ln** (**~ln**) *f* ③ c założyciel(ka); twórca (-czyni).

Gru'nd...: **Zfa'lsch** zupełnie fałszywy; **~farbe** *f* barwa stanowiąca tło *n*; **Zgele'hr** bardzo uczony; **~gesetz** *n* prawo zasadnicze, ustawa *f* zasadnicza; **~herr** *m* = **~besitzer**; **~kapital** *n* fundusz *m* zakładowy; **~lage** *f* podstawa, fundament *m*.

gründlich (grü'ntliçh) gruntowny, dokładny; **Zkeit** *f* gruntowność, dokładność.

Grü'ndling (~līng) *m* ② *g*¹ kielb, kielbik.

Gru'nd...: **Zlos** bezpodstawny; (tief) bezdenny, niezgłębiony; **~losigkeit** *f* bezpodstawność.

Grün'do'nnertag *m* Wielki Czwartek.

Gru'nd...: **~regel** *f* główne (ob. zasadnicze) prawo *n*; **~riß** *m* plan; *fig.* zarys; **~satz** *m* zasada *f*, pewnik, zasadnicze prawo *n*; **Zsäglich** zasadniczy; *adv.* a. podług zasad; **Zschle'cht** z gruntu zły; **~stein** *m* kamień węgielny, podwalina *f*; *den* **~stein legen zu** (*dat.*) kłaść [położyć] kamień węgielny (ob. podwaliny) pod (*acc.*); **~steinlegung** *f* położenie *n* kamienia węgielnego; **~steuer** *f* podatek *m* gruntowy; **~stoff** *m* pierwiastek, element; **~strich** *m* główna kreska *f* (w literze); **~stück** *n* grunt *m*, ziemia *f*; (*Hauss uiv.*) majątek *m* nieruchomości; **~übel** *n* główne (ob. zasadnicze) zło. [nowienie *n*].

Grü'ndung *f* założenie *n*, usta-

Gru'nd...: **Zverschieden** zupełnie (ob. całkiem) odmienny; **~wasser** *n* woda *f* zaskórna; **~zahl(wort)** *n* *f* liczebnik *m* główny; **~zins** *m* podatek gruntowy; **~zug** *m* pierwszy (ob. główny) rys. [nić się.]

grü'nen (grü'n'en) ⑤ *a* [za]ziele-

Grü'n...: **~kram** *m* handel ja-

rzyn; **~kram|händler** (*in f*) *m* handlarz (-arka) jarzyn; **~schnabel** *m* żółtodziób, młokos. młodziak; **~span** *m* rdza *f* miedzi, śniedź *f*. [knać [-knać].] **grü'nzen** (grü'n'en) ⑤ *e* chrzą-
Gru'ppe (grü'p'e) *f* ③ *b* grupa; **~n|bild** *n* fotografia *f* zbiorowa: **Zn|weise** grupami, w grupach.

gruppie'ren (grü'p'i'ren) ⑤ *g* (içh) [u]grupować (się), ustawić [-wić] (się) w grupy. *Su.* [u]grupowanie *n*. [pl. gruzy.]

Grus (grūs) *m* ② *h* gruz, mś

gru'selig *F* (grü'z'e'līçh) straszny, przejmujący dreszczem.

gru'seln *F* (~z'e'n) ⑤ *f*: *mir* gruselt boję się, lękam się. dreszcz mnie przechodzi. [nien, ukłon.]

Gruß (grūs) *m* ② *d* pozdrowie-

grü'ßen (grü's'en) ⑤ *e* pozdrowiać [-zdrowić]. [przy]witać. kłaniać [ukłonić] się: **~Sie ihn von mir!** proszę mu się odemnie ukłonić!: **grüß Gott!** witam!, jak się masz (macie)!

Grü'ße (grü'e) *f* ③ *b* kasza, krupy *f/pl.*: *fig.* rozum *m*.

grü'cken (grü'k'en) ⑤ *a* [po]patrzeć. spoglądać [-dnąć].

Gü'ck...: **~fenster** *n* okienko (do wyglądania); **~in|die|welt** *m* młodziak, młokos; **~kasten** *m* panorama *f*; **~Loch** *n* otwór *m* do patrzenia.

Gü'lden (gü'd'en) *m* ② *l* złoty.

gü'lden (gü'd'en) = *golden*.

gü'ttig (~tīçh) ważny; (*rechts~*) będący w mocy, prawomocny; (*Münze*) mający wartość; **Zkeit** *f* ważność, prawomocność.

Gü'mmi (gü'mi) *n* (*m*) ⑥ *i* guma *f*; *~...* gumowy; **~ela'stikum** (~elä'stikūm) *n* ⑥ *i* guma *f* elastyczna. [na]gumować.

gümmie'ren (gü'mi'ren) ⑤ *g*

Gü'mmi|schuh *m* kalasz.

Gunft (gũnst) *f* ③ *b* łaska, względy *m/pl.*, życzliwość; zu *Shren* ~ *en* na pańską korzyść.

gũ'nstig (gũ'nstĩch) przychylny; (~ *gesinnt*) życzliwy, przyjazny; (~ *aelegen*) dogodny; (*Wind*) pomyslny. [bienieć, faworyt.]

Gũ'nstling (~ĩng) *m* ② *g*¹ ulu-

Gũ'rgel (gũ'rg^{ei}) *f* ③ *d* gardło *n*; ~... gardłowy; ~*wasser* " woda *f* do płukania gardła.

gũ'rgeln (~g^{eln}) ⑩ *f*: (sich [ben *Spals*]) ~ [prze-, wy]plukać (sobie) gardło.

Gũ'rke (gũ'rk^e) *f* ③ *b* ogórek *m*: *dim.* ogóreczek *m*; ~*n*... ogórkowy; *fig.* saure ~*urkeit* *f* czas *m* (ob. sezon *m*) ogórkowy.

Gurt (gũrt) *m* ② *g* pas; (au *Sattel*) poprag.

Gũrtel (gũ'rt^{el}) *m* ② *l* pas, przepaska *f*; ~... pasowy, u pasa: ~*bahn* *f* kolej obwodowa ob. okrężna; ~*fier* *n* złotwiec *m*. [[-sać].]

gũ'rten (gũ'rt^{en}) ⑩ *c* opasywać

Gũrtler (gũ'rt^{ler}) *m* ② *l* paśnik.

Guß (gũs) *m* ② *d*¹ lanie *n*, odlewanie *n*; (*Abguß*) odlew; (*Regen*) deszcz ulewny; aus *einem* ~ jednolity.

Gũß... lany, do odlewania; ~ *eisen* *n* lane żelazo; *Leifern* z lanego żelaza; ~*regen* *m* deszcz ulewny, ulewa *f*.

Gut¹ (gũt) *n* ② *a* dobro; (*Besitztum*) majątek *m*, mienie; (bśb. *Land*) posiadłość *f*; * u. *W* (bśb. *pl.*) towar *m*, posyłka *f*; *Spab* und ~ cały majątek.

gut² (~) ⑩⁷ (*comp.* *besser*, *sup.* *best*) *I.* dobry; (von *Charakter*) prawy; (*Gewissen*) czysty: ~! dobrze!, zgoda!; (sbon) ~! pięknie!; möglichst ~ jak najlepiej; sehr ~ bardzo dobrze, bardzo ładnie: ~ *zwei* *W*ouate *d.* bre dwa miesi:ce; *kurz* und

~ krótko i węzłowato: so ~ wie (*gleichsam*) tak jakby, (beinahe) prawie (że); i-m ~ *sein* (werden) [po]lubić k-o; laß (*lassen* Sie) eß ~ *sein*! zostaw (pan) to!, nie troszcz się (pan) już o to!; *sein* Sie so ~ bądź pan tak dobry ob. łaskaw: *für* ~ (be)finden ob. halten uważać za dobre; ~ *für* 100 *K*ronen należytość stu koron. 2. *Le(s)* " ⑩ *l* dobre; im ~ *en* po dobremu.

gut³...: *Lachten* *n* ② *l* zdanie, opinia *f*; ~*artig* dobrotliwy, dobrego usposobienia; (*Krankheit*) łagodny; *Wdünken* *n* mniemanie *n*: nach *Wdünken* według upodobania.

Gũ'te (gũ't^e) *f* ⑤ *b* dobroć; (*Gewogenheit*) łaska, dobrodziejstwo *n*; in *aller* ~ zupełnie po dobremu; die ~ haben raczyć.

Gũ'ter (~*r*) *f.* *Gut*¹; ~... (bśb. * u. *W*) towarowy; ~*gemeinschaft* *f* wspólność mienia.

gut⁴...: ~*gemeint*, ~*gesinnt* dobrze myślący; *haben* * *n* należytość *f*, należność *f*; ~ *heissen* = *billigen*; ~*herzig* dobroduszny, dobrotliwy; *adv.* z dobrego serca: *Herzigkeit* *f* dobroduszność, dobrotliwość.

gũ'tig (gũ'tĩch) dobrotliwy, łaskawy; wollen Sie so ~ *sein* bądź pan tak łaskaw oder uprzejmy: *Keit* *f* dobrotliwość, łaskawość.

gũ'tlich dobrowolny, przyjacielski; *adv.* dobrowolnie, po dobremu, po przyjacielsku: sich ~ tun dogadzać [-godzić] sobie.

gut⁵...: ~*machen* naprawiać [-wić]: ~*mütig* (-mütĩch) = ~*herzig*; ~*sagen* [po]ręczyć (für *acc.* za *acc.*).

Gũ'ts|bestzer (in *f*), ~*herr* (in *f*) *m* właś i -iel(ka) dóbr, dziedzic (-dzi zka).

gu't...: **Zschein** *m* bon: **~schreiben** **✱** zapisywać [-sać] na czyje konto ob. na czyją korzyść: **Zschrift** **✱** *f* zapisanie *n* na czyje konto: **~stch(e)n** = **~sagen**; **Ztat** *f* dobry uczynek *m*, dobrodziejstwo; **~willig** ocho-

czy: *adv.* ochoczo, dobrowolnie; **Zwilligkeit** *f* chęć, ochoczość, dobra wola: **Zettel** *m* bon.

Gymnasia'ft (gimnazj'ist) *m* **③** a gimnazjasta, gimnazjalista. [**gimnastyka.**]

Gymna'stik (nā'st'ik) *f* **③** b)

S

h *Abt.* für Heller; **H.** für Hoheit; **h.** für heilig.

Haar (hār) *n* **②** g włos *m*; *dim.* (= **Härchen** [hē'rč'en] *n* **②**) włoszek *m*; toż. włosy *m/pl.*: (ber Tiere) sierść *f*; auf ein ~ na włos; mit Haut und ~eu = gąz (und gar): ūch in den ~en liegen wodzić się za łby, [po-]klócić się.

Haa'r... oft włosów, do (ob.z) włosów; **~aufsatz** *m* fryzura *f*; **~binde** *f* przepaska na włosy; **Zbreit** = szeroki na włos; **~bürste** *f* szczotka do włosów; **~busch** *m* kitka *f* z piór; **~büschel** *m* kosmyk włosów.

Haa'resbreite: um ~ na włos, na włoszek.

Haa'r...: **Zfein** cienki jak włos; **~frisur** *f* fryzura.

haa'richt, **haa'rig** (hā'rīč[t]) włosisty, włochaty, kosmaty.

Haa'r...: **~kamm** *m* grzebień (do włosów); **Zklein** szczegółowo, ze wszystkimi szczegółami; **~locke** *f* pukiel *m* włosów, kędzior *m*: **Zlos** bezwłosy, bez włosów; (taht) łysy: (ohne Wollē) bez wełny; **~nadel** *f* szpilka do włosów; **~netz** *n* siatka / na włosy; **~öl** *n* olejek *m* do włosów; **Zscharf** ostry jak brzytwa: *adv.* bardzo ostro; *fig.* bardzo ściśle; **~schneiden** *n* strzyżenie włosów; **~schneider** *m* fryzjer; **~schnitt** *m* strzyżenie *n*; **~spalter** (-szpält'er) *m* **②** l pedant,

drobiazgowy człowiek; **Zsträuben** straszny; **~strich** *m* cienka kreska *f* (w literze); **~tracht** *f* fryzura; **~wickel** *m* papilot; **~wuchs** *m* porost włosów; (**Haare**) zarost; **~wurm** *m* mól włosowy.

Ha'be (hā'be) *f* **③** b (o. pl.) majatek *m*, mienie *n*; *vgl.* Gut¹.

ha'beu (ān) *l.* **②** b: a) als **Zeitwort** unüberfest; b) *v/t.* (bzd. *fig.*: die Ehre usw. ~) mieć: (besitzen) posiadać; (bekommen) dostawać [-stać]; ich habe es gut mnie dobrze; ich habe es eilig mnie spieszno; geru ~ [po]lubić; lieber ~ woleć; das hat nichts zu sagen to nie nie znaczy; ich will es so ~ ja tak chcę; sich ~ zachowywać [-ować] się, postępować [-stąpić]. **2.** **2** **✱** *n* **②** l należytość *f*: Soll und Z rozechód i przychód, winien i ma. [**biedak**, hołysz.]

Ha'be[nichts] *m* **②** h (a. indef.)

Ha'ber (hā'ber) *m* **②** l = Hafer.

Ha'b'gier (hā'p-) *f* chciwość, łakomstwo *n*; **Zig** chciwy, łakomy. [**greifen.**]

ha'bhaff: ~ werden (*gen.*) = er-;

Ha'bicht (hā'bīčt) *m* **②** g jastrząb; ~s... jastrzębi.

Ha'b...: **~seligkeiten** *f/pl.* manatki; **~sucht** *f*, **Zsüchtig** siebe ~gier *uřw.*

Ha'ck... (hā'k...) : **~bell** *n* siekiera

f, topór *m* (do rąbania mięsa);

~block *m* pień do rąbania mięsa;

~brett *n* ławka *f* do rąbania mięsa; **~cymbały** *m/pl.*
Ha'dke (hǎ'k^o) *f* ③ *b* siekiera: (S^{au}e) motyka; *a.* = **~n¹** (**~n**) *m* ② *l* pięta *f*, obcas *m.*
ha'dken² (**~**) ⑤ *a* [po]rąbać; (mit dem Schnabel) [po]dziobać; ~ bleiben [przy]lgnąć (an *dat.* do *gen.*). [= Häcksel.]
Hä'dkerling (hǎ'k^orl^{ing}) *m* ② *g¹*
Ha'dk. .. **~fleisch** *n* siekane mięso, siekanina *f*; **~messer** *n* nóż *m* do siekania.
Hä'dsel (hǎ'ks^ol) *m* *u.* *n* ② *l* sieczka *f*; **~bank** *f* sieczkarnia.
Ha'der (hǎ'd^oer) *m*: *a*) ② *l* (Streit) sprzeczką *f*, waśń *f*; *b*) ④ *b* (Lumpen) szmata *f*, galgan.
ha'dern (**~n**) ⑤ *b* [po]sprzeczać się. [po]waśnić się.
Ha'fen (hǎ'f^on) *m* ② *j* por: (Landungspias) przystań *f*; (Topf) garnek; ~... portowy; **~sperr** *f* zamknięcie *n* portu, blokada portu.
Ha'fer (hǎ'f^oer) *m* ② *l* owies: ~... owsiany; **~brei** *m*, **~suppe** *f* kleik *m* owsiany; **~mehl** *n* mąka *f* owsiana; **~sack** *m* torba *f*.
Haff (hǎ'f) *n* ② *g* zatoka *f*.
Haft (hǎ'f) *f* ③ *b* więzienie *n*, areszt *m*; in ~ nehmen = *ver*-haften. [Haft, schauberhaft.]
...**haft** (...~) in B^{gg}n, B^g. ehren-
haftbar odpowiedzialny (für *acc.* za *acc.*); **~keit** *f* odpowiedzialność. [nia ob. aresztowania.]
Ha'ftbefehl *m* rozkaz uwięzie-
haften (hǎ'ft^on) ⑤ *c* (an *dat.*) trzymać się (*gen.*), przyczepiać [-ić] się (do *gen.*), [u]tkwić (*w loc.*); ~ für (*acc.*) [po]ręczyć, odpowiadać za (*acc.*).
...**haftigkeit** (...hǎ'ft^okeit) *f* ③ *b* in B^{gg}n, B^g. Wahr~
Ha'ftpflicht *f* odpowiedzialność; Gesellschaft mit beschränkter ~

(G. m. b. H.) stowarzyszenie *n* z ograniczoną odpowiedzialnością; **~lig** odpowiedzialny.
Ha'ftung *f* odpowiedzialność, poręka.
Hag (hǎk) *m* ② *g* (Saun) płot, ogrodzenie *n*; (Gefträuch) krzaki *m/pl.*, zaroście *f/pl.*
Ha'ge... ♀ (hǎ'g^o...): **~buche** *f* grab *m*, grabina; **~butte** *f* głóg *m*; **~boru** *m* tarń *f*, tarnina *f*.
Ha'gel (hǎ'g^ol) *m* ② *l* grad; alle ~! do stu piorunów!: ~... gradowy; **~korn** *n* ziarnko gradu. [grad.]
ha'geln (**~n**) ⑤ *f*: es hagelt pada!
Ha'gel... **~schaden**, **~schlag** *m* gradobicie *n*: **~schauer** *m*, ~wetter *n* burza *f* z gradem.
ha'ger (hǎ'g^oer) chudy; ~ werden [s]chudnąć; **~keit** *f* chudość.
Ha'gelstolz *m* ② *g* ob. ③ *a* ob. ④ *a* stary kawaler. [kraska *f*.]
Hä'her (hǎ'her) *m* ② *l* sojka *f*,
Hahn (hǎn) ② *d* kogut; (von Bögen) samiec; (am Gewehr) kurek; (am Gefäß usw.) kurek; *fig.* zawadjaka; danach trüht fein ~ nikt o to nie dba.
Ha'hnen... **~fuß** ♀ *m* jaskier; **~ruf**, **~schrei** *m* pianie *n* koguta; mit dem ersten ~schrei z pianiem kogutów; **~tritt** *m* bliżenka *f* w zapłodnionem jajku.
Ha'hnel (hǎ'n^ol) *m* ② *g* rogacz, mąż z rogami przyprawionemi przez żonę; i-*n* zum ~ machen przyprawiać [-wić] rogi (*dat.*).
Hai (hǎi) *m* ② *g* (auch ~fisch) *m* ludojad, rekin.
Hain (hǎin) *m* ② *g* gaj.
Hä'ken (hǎ'k^on) *n* ② *l* haczyk *m*: Gram. apostrof *m*.
Hä'kel... (hǎ'k^ol...) haczkowany szydełkowany; **~haken** *m*, **~nadel** *f* szydełko *n*.
Häkelei (hǎ'k^ol^{ei}) *f* ③ *b* dzierżganie *n*, robota *f* szydełkowana.

häkeln (hə'kɛln) ⑤ f dzierżyć, [wy]haczkować.

Ha'ken (hə'kɛn) 1. m ② l hak: (am Kleide usw.) haftka f; die Sache hat e-n ~ w tem jest sęk oder trudność. 2. ② ⑤ a przy-czepiać [-pić], zaczepiać [-pić] (się).

halb (hɔlp) pół; fig. połowiczny; adv. w połowie, napół, poło-wicznie; e-ne ~e Weile pół mili; eine ~e Stunde pół godzi-ny; ein ~er Tag pół dnia: auf ~em Wege w połowie drogi: ~im Ernst napół serjo; ~leer do połowy próżny; ~... ~ tro-che ~... trochę; es ist ~ zwöl-f (jest) pół do dwunastej; nicht ~ so gut ani w połowie tak dobry; nicht ~, nicht ganz ni to ni owo: zwei (drei) und ein ~es Pfund półtrzecia (półczwarta) funta.

halb...pół...napół: ~amtlich pół-urzędowy; **~bruder** m przyrodni brat; **~bunzel** n półmrok m.

...halben (...hɔlbɛn), (...) **halber** ([...]hɔlbɛr) (gen.) ze względu na (acc.), dla (gen.).

halb...: ~franz|band m oprawa f w półskórek; **~geschloß** n mezanin m; **~gott** m półbóg.

Halbheit f połowiczność.

halb|ren (hɔlbj'rɛn) ⑤ g prze-poławiać [-łować], [po]dzielić na dwie równe części.

halb...: ~insel f półwysep m; **~jahr** n półroczce: **~jährig** pół-roczny; **~jährlich** półroczny; **~kreis** m półkole n; **~kugel** f półkula; **~laut** półgłosem; **~messer** m promień; **~mond** m półksiężyc; **~monatlich** pół-miesięczny; **~offen** napół otwarty; **~part** na połowę; **~schlaf** m półsen; **~schwester** m/pl. meszty; **~schwester** f przyrodnia siostra; **~stiesel** m/pl. buciki; **~stündlich** półgodzinny, co pół

godziny; **~tot** napół umarły; **~wegs** jako tako, od biedy; **~welt** f półświatek m.

Ha'lbe (há'ldɛ) f ③ b urwisko n góry; **~il** m solny.

half (hɔlf) f. helfen.

Hä'lfte (hɛ'ltɛ) f ③ b połowa; zur ~ do połowy, napół.

Ha'lfter (hɔ'ltɛr) f ③ d (a. m ob. n ② l) uzda f; **~leine** f, **~riemen** m cugiel m, kantarka f.

Hall (hɔl) m ② g głos, dźwięk.

Ha'le (hɔ) f ③ b (bedeuter Gang) krążganek m: **~hala**; (**~saal**) sala; a. = Markthalle.

ha'len (hɔ'lɛn) ⑤ a [za]brzmieć, rozbrzmiewać, rozlegać [-lec] się. [wrzawa f.]

Hallo' (hɔlɔ') n ③ i krzyk m.

Haln (hɔlm) m ② g żdźbło n; auf dem ~ na pnju.

Hals (hɔls) m ② d¹ szyja f; dim. szyjka f; (**~Surgel**) gardło n; auß vollem **~halse** z całego gardła, na całe gardło; über ~ und Kopf na łeb na szyję; j-m auf dem **~halse** sitzen sie-dzieć komu na karku; sich et. vom **~halse** schaffen pozbywać [-zbyć] się (gen.), uwalniać [uwolnić] się od (gen.).

Ha'ls... szyji, na szyję; **~ab-schneider** m wyzyskiwacz; **~band** n ② a naszyjnik m; (der **~sunbe**) obroża f; **~binde** f kra-watka; **~bräune** f angina; **~brecherisch** (-brɛçɛrɪʃ) kar-kołomny, niebezpieczny; **~kette** f łańcuch m na szyję; **~kragen** m kołnierz; **~krause** f kryza; **~schmerz** m = weh; **~starrig** (-stɔrɪg) uparty, krnąbrny; **~starrigkeit** f upór m, krnąbr-ność; **~stück** n część f szyji; **~tuch** n chustka f na szyję, kra-watka f; **~weh** n ból m gardła.

Halt (hɔlt) 1. m ② g (**~festigkeit**) trwałość f, moc f; (**~straße**)

Ha'ndel (hä'ndel) *m* ②j : a) (o. *pl*) (mit *dat.*) handel (*instr.*); (Kauf) targ; (Beichäft) interes; ~ und Wandel życie *n* i prowadzenie *n* się; b) **Hä'ndel** (hë'ndel) *pl*. kłótnia *f*, sprzeczka *f*, spór *m*.
ha'ndeln (,n) ②f (verfahren) postępować [-stąpić]; (wirten) działać; (Handel treiben) (mit *dat.*) handlować, kupczyć (*instr.*); a. = se. lichen; um was handelt es sich? o co chodzi?; ~ über (*acc.*) oder von (*dat.*) rozprawać, traktować o (*loc.*).
Ha'ndels... handlowy, kupiecki: ~artikel *m* towar, artykuł handlu; ~bericht *m* sprawozdanie *n* targowe; ~Leinig, ~Leinung seint oder werden dobijać [-bić] targu, [z]robić interes; ~gericht *n* sąd *m* handlowy; ~kammer *f* izba handlowa; ~mann *m* (*pl.* ~leute) handlowiec; ~reisende(r) *m* = Handlungreisender; ~schüler *m* uczeń szkoły handlowej; ~stand *m* stan kupiecki, kupiectwo *n*.
Hä'ndel...: ~sucher (*in f* ③c) *m* ②l napastnik (-nica), zawadziak *m*; ~sucht *f* zawadziactwo *n*; ~Süchtig napastliwy, napastniczy.
Ha'ndel...: ~Streitend handlowy, handlujący; ~freibende(r) *m* ②l kupiec, handlowiec.
Ha'nd...: ~fesseln *f/pl.* kajdany; ~fest silny, mocny, tęgi; ~fläche *f* dłoń; ~geld *n* zadatek *m*; ~gelenk *n* staw *m* ręki, przegub; ~Gemein werden scierać [zatrzeć] się (ze sobą); ~gemenge *n* walka *f*, bijatyka *f*; ~Gepäck *n* pakunek *m* ręczny; ~Greiflich uchwytny, dotykalny, namacalny; *fig.* oczywisty; ~griff *m* ujęcie *n* ręką; *fig.* zabieg, fortel; a. = ~habe *f* rękojeść *f*, rączka *f*, trzon *m*;

haben (untr.) trzymać; (gebrauchen) używać (*gen.*); (geschickt) umieć obchodzić się z (*instr.*); ~habung *f* używanie *n*, zastosowanie *n*; ~karreu *m* taczka *f*; ~koffer *m* (teczna) walizka *f*; ~korb *m* koszyk; ~kuff *m* ucałowanie *n*; ~langer (-länger) *m* ②l pomocnik.
Hä'ndler (hë'ndler) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c handlarz (-larka).
Ha'ndlexikon *n* encyklopedia *f* podręczna.
ha'ndlich będący na rękę; (bequem) dogodny; ~keit *f* dogodność.
Ha'ndlung *f* czyn *m*, postępek *m*; (in einem Drama usw.) akcja; * handel *m*, sklep *m*.
Ha'ndlungs...: ~diener, ~gehilfe *m* pomocnik handlowy; ~lehrling *m* uczeń kupiecki; ~reisende(r) *m* podróżujący, agent handlowy; ~weise *f* sposób *m* postępowania.
Ha'nd...: ~pferd *n* koń *m* powodny ob. luzny; ~ramme *f* kołotuszka; ~reichnung *f* podanie *n* ręki; *fig.* pomoc; ~schellen *f/pl.* = ~fesseln; ~schlag *m* uderzenie *n* ręką, podanie *n* ręki; durch (ob. mit) ~schlag przez podanie ręki; ~schreiben *n* pismo odręczne; ~schrift *f* pismo *n*, charakter *m* pisma; (Geschriebenes) rękopis *m*; ~Schriftlich rękopiśmienny, pisany ręką; ~schuh *m* rękawica *f*; *dim.* rękawiczka *f*; ~schuhmacher (*in f*) *m* rękawicznik (-niczka); ~streich *m* napad, zamach; ~such *n* ręcznik *m*; im ~umdrehen w oka mgnieniu, natychmiast; ~voll *f* indest. garść; ~wagen *m* wózek ręczny; ~werk *n* rzemieślnio, rękodzieło; ~werker (~wërker) *m* ②l rzemieślnik, rękodzielnik; ~werkerlinnung, ~unft/coch *m*; ~werksbursche,

gesell(e) *m* terminator, czeladnik; **Zwerksmäßig** rzemieślniczy; *fig.* mechaniczny; **Werkzeug** *n* narzędzie rzemieślnicze; **Wörterbuch** *n* słownik *m* podręczny; **Wurzel** *f* napięstek *m*; **Zeichnung** *f* rysunek *m* ręczny; (Unterchr. ft) podpis *m*.

Hanf (hänf) *m* ②g konopie *f/pl.*; (männlicher) płaskonka *f*; (weiblicher) głowatki *f/pl.*; **breche** (-brēch^o) *f* ③b międlica.

hanfen (-^{en}) konopny.

Hänfling (hē'nflīng) *m* ②g' 3ool. konopnik, czeczotka *f*.

Häng (hāng) *m* ②d pochyłość *f*; *fig.* popęd, skłonność *f*, pośląg (*zu dat.* do *gen.*).

Hänge... (hē'ng^o...) wiszący; **boden** *m* strych do wieszania bielizny; **brücke** *f* most *m* zwodzony; **matte** *f* hamak *m*.

hängen (hā'ng^{en}) ④j wisieć; **d** wiszący, obwisły; **~** (oft hängen) bleiben zawisać [-snać]. zaczepiac [pic] się (au *dat.* na *loc.*, o *acc.*): **~** (oft hängen) lassen wieszać [za-, po-wiesić], *fig.* Flügel usw.: opuszczać [opuszczyć]: er hängt an ihm (an Gelde) lgnie (ob. jest przywiązany) do niego (do pieniędzy), lubi go (pieniądze).

hängen (hē'ng^{en}) ⑥a wieszać [za-, po-wiesić] (au *acc.* na *loc.*, na *acc.*): um den Hals **~** zawieszać [-wiesić] na szyji; **~** a. = hangen.

Hängsel (-z^{el}) *n* ②l uszko *n* (u surduta).

Hänuchen (hän^{chen}) *n* ⑧g Hanusia *f*.

Hans (hāns) *m* ⑧c Jan.

Hänschen (hē'nsh^{chen}) *n* ⑧g Jas *m*, Jasiak *m*.

Hänfeln (hē'nz^{eln}) ⑥f [za]kpić, [za]drwić z (*gen.*).

Häns... **~na'rr** *m* głupiec; **~wurst** *m* ②g błazen, arlekin.

Häntel (hā'nt^{el}) *m* ②l, a. *f* ③d ciężarki *m/pl.* do gimnastyki.

hantle'ren (hāntl^{'ren}) ④g (mit *dat.*) trudnić się, zajmować się (*instr.*). **Su.** zatrudnienie *n*, rzemiosło *n*.

havern (hā'p^{ern}) ⑥b: es (oder die Sache) havert idzie koślawo, nie wiedzie się jak należy.

Häppen (hā'p^{en}) *m* ②l kęs, kawał.

Härchen (hē'r^{chen}) *n* ②l *f*. Haar.

hären (hē'r^{en}) włosiany, włochaty.

Härfe *f* (hā'r^{fe}) *f* ③b (h)arka.

Harfenist (hārfen^{ist}) ③a,

Harfner 'hā'r^{fn^{er}}) *m* ②l, tu (-*fn*) *f* ③c. **Harfenspieler** (*in f*) *m* harfiarz (-fiarka).

Harke (hā'r^{ke}) *f* ③b grabie *f/pl.*

harken (-*n*) ⑥a [za]grabić.

Harm (hārm) *m* ②g zmartwienie *n*, zgryzota *f*.

harmen (hē'rm^{en}) ⑥a: sich **~** = sich grämen. [nieszkodliwy.]

harmlos spokojny, niewinny, **harmonie'ren** (hārm^{on^{'ren}}) ⑥g

zgadzać się (mit *dat.* z *instr.*); wir **~** nicht nie z gadzamy się ze sobą. [inijny, zgodny.]

harmlosch (-*m^{losch}*) harmo- **harn** (hārn) *m* ②g moc; **...**

moczowy; **~blase** *f* pęcherz *m* moczowy; **~fluß** *m* mimowolne moczenie *n*.

harnen (hā'rn^{en}) ⑥a moczyć, mokrzyć; P szczać.

harnisch (hā'rn^{isch}) *m* ②g pancierz, zbroja *f*; in **~** bringen (geraten) rozżłościć (się), rozgniewać (się) [beide *voß*.].

Härn... **~röhre** *f* cewka moczowa; **~ruhr** *f* moczówka; **~sonde** *f* kateter *m*; **~strenge** *f*,

~zwang *m* rzeźanka *f*; **Zreibend** moczopędny.

Harpune (hǎrpūⁿ) *f* ③ *b* harpun *m*, hak *m*.

ha'rrēn (hǎ'rēn) ⑤ *a* (auf *acc.*) czekać (na *acc.*), oczekiwać (*gen.*).

hart (hǎrt) ⑩ ² (fest) twardy; (rauh) ostry; (grausam, streng) okrutny, surowy (gegen *acc.* wobec, dla *gen.*): (schwer) ciężki, trudny; (Eier) = hartgekocht; (atibaden) czerstwy; ~ werden [s]twardnieć; [s]czerstwieć; ~ am Flüße tuż nad rzeką.

Härte (hǎrtē) *f* ③ *b* twardość: ostrość: surowość: czerstwość.

härten (ˌn) ⑤ *c* [za]hartować.

här't...: ~gekocht, ~gefotten ugotowany na twardo: **Gummi** *n* kauczuk *m*: ~herzig nieczuły, twardego serca: **Herzigkeit** *f* nieczulość: ~hörig (-hörig) mający tępy słuch, niedosłyszący; ~leibig (-läibig) cierpiący na zatwardzenie: **Leibigkeit** *f* zatwardzenie *n*, obstrukcja; ~näckig (-näckig) uparty, uporny, zacięty; ~nädig bestehen auf (*dat.*) upierać [uprzeć] się przy (*loc.*): **Näckigkeit** *f* upór *m*, upartość, uporeczywość, zaciętość.

Harz (hǎrc) *n* ② *g* żywica *f*, smoła *f*: ~, ha'rzig (hǎ'rcig) żywiczny, smolny.

harschen (hǎ'szen) ⑥ *e* 1. [s]chwytać, [z]łapać; *v/i.* ~ nach (*dat.*) ubiegać się o (*acc.*), uganiać się za (*instr.*). 2. ② *n* ② ubieganie się; pogoń *f*. [z *bir.*]

Härscher (hǎ'szer) *m* ② *l* siepacz *f*.

Ha're (hǎ'ze) *m* ③ *a* zając; *dim.* (= Hä'schen, Hä'slein [hǎ's-] *n* ② *l*) zajączek.

Ha'sel (hǎ'zēl) *f* ③ *d* leszczyna; ~busch *m* krzak leszczynowy; ~hubn *n* jarzabek *m*; ~maus *f* mysz laskowa; ~nuß *f* orzech *m* laskowy; ~staube *f*, ~strauch *m* leszczyna *f*.

Ha'sen... zający; ~braten *m* pieczeń *f* ze zająca; ~fuß *m* noga *f* zająca; *fig.* tchórz; ~hetze, ~Jagd *f* polowanie *n* na zające; daß ~panier ergreifen = davonlaufen.

Hä'sin (hǎ'zīn) *f* ③ *c* samica *f* zająca.

[u zawiasów.]

Ha'spe (hǎ'spē) *f* ③ *b* czop *m*

Ha'spel (ˌl) *m* ② *l* motowidło *n*,

kołowrót; (Winde) winda *f*.

ha'speln (ˌn) ⑤ *f* [z-, na]motać;

(aufwinden) [wy]wiudować.

Haß (hǎs) *m* ② *h*¹ nienawiść *f*

(gegen *acc.* do *gen.*, ku *dat.*).

ha'ssen (ˌn) ⑤ *d* [z]nienawidzić;

~wert godzien nienawidzić.

Ha'sser (ˌer) *m* ② *l*, ~in (ˌīn) *f*

③ *c* nienawidzący (-ca).

häßlich (hǎ's-) szpetny, brzydki,

szkaradny; ~ werden [ze-]

szpetnić; **Keit** *f* szpetność,

brzydkość, szkaradność.

Haft¹ (hǎst) *f* ③ *b* pospiech *m*;

in der ~ w pospiechu, spiesznie.

haft² (ˌ). hat (hät) *f*. haben.

ha'ftig (hǎ'stig) spieszny, szybki,

prędki; **Keit** *f* szybkość,

prędkość.

häßlich (hǎ'czēln) ⑤ *f* [po-]

głaskać. [po]pieszczyć.

ha'tte (hǎ'tē), **hätte** (hǎ'tē) *f*

haben.

Ha't(e) (hǎ'cē) *f* ③ *b* = Hebe.

Hau'be (hau'be) *f* ③ *b* czepek *m*,

czepiec *m*; *dim.* (= Häubchen

[hoi'p-] *n* ② *l*) czepeczek *m*;

(der Bögel) czub *m*; unter die

~ bringen wydawać [-dać]

za mąż; unter die ~ kommen

wychodzić [wyjść] za mąż;

~nlerche *f* dziurłatka, pośmie-

ciuszek *m*; ~nstock *m* pusta

głowa *f*. [bica.]

Haub'ke (hau'bi'cē) *f* ③ *b* hau-]

Hauch (häu'ch) *m* ② *g* (Atem) dech,

technienie *n*; (Blasen) podmuch,

dmuchnięcie *n*.

hau'chen (hau'ch^{en}) ⑩ a oddychać [odetchnąć], wydychać, wyziewać [-zionać]; (blasen) dmuchać [-chnąć].

Hau'leben (hau'-) *m* pałasz; *fig.* rębacz, wojak.

Hau'e (hau'°) *f* ③ b (Hade) motyka: F (Brügel) bicien, ciegim'pl.

hau'en (˘n) ⑭ p ④ ot; ufw. [po]rąbać, [po]ciąć, [po]siec: (schlagen) bić [uderzyć]; Witfsäule: [wy]ciosać, [wy]kuć.

Hau'er (˘er) *m* ③ l ④ agdw. kiel.

Hau'fe (hau'fe) ④ e, ˘n (˘n) ② l *m* kupa *f*; *dim.* (= Häu'schen, Häu'stein [hoi't-]) *n* ② l kupka *f*; (Wort' tłum, gromada *f*; *fig.* der große ˘n pospólstwo *n*, gmin; über den ˘n werfen = umstürzen, *fig.* = beinichten.

häu'feln (hoi'fel'n) ⑩ f [u]sypać w'kupki; Kartoffeln: obkopywać [-pać].

häu'fen (˘en) ⑩ a [z]gromadzić na kupę, [na]gromadzić, skupić [-pić]: sich ~ [na]mnożyć się, przybywać [-być].

häu'fen|weise kupami, gromadami, gromadnie, tłumnie.

häu'fig (hoi'fich) częsty; *adv.* często; am ~sten najczęściej; *Zeit* *f* częstość.

Häu'fung *f* gromadzenie *n*, zbieranie *n*, skupianie *n*.

Häu'klotz *m* pniak, kłoc.

Haupt (haupt) *n* ② a głowa *f*; (Ober) głowa *f*, naczelnik *m*; zu Hhaupten w głowach.

Häu'pt... główny ~haar *n* włosy *m/pl.* na głowie: ~kerl *m* zuch.

Häu'ptling (hoi'ptliŋ) *m* ② g¹ naczelnik.

häu'ptlings (˘s) głową w dół.

Häu'pt...: ~mann *m* (pl. ~leute) kapitan; ~sache *f* główna rzecz, grunt *m*: ~sächlich główny; *adv.* głównie, szczególnie; ~spaz *m* kapitalny

zart; ~stadt *f* główne miasto *n*, stolica; ~städtlich stołeczny; ~wache *f* główny odwach *m*; ~wort *n* rzeczownik *m*.

Haus (häus) *n* ② a¹ dom *m*; Bofitit: izba *f*; Thea. teatr *m*; * dom *m* handlowy: (Wohnung) mieszkanie; (Familie) ród *m*, rodzina *f*; a. = ~genossen, ~wesen; *fig.* altes ~ staruszek *m*: fideles ~ dobroduszny człowiek *m*, dobra dusza *f*; aus dem Hause z domu: nach Hause do domu; von ~ aus z dawien dawna, od małości; von ~ zu ~ od domu do domu; zu Hause w domu; wie zu Hause jak u siebie (w domu); Wo ist er zu Hause? (woher ist er?) skąd on pochodzi?; (wo wohnt er?) gdzie on mieszka?; bei uns zu Hause u nas; zu Hause sein in (*dat.*) znać się dobrze na (*loc.*).

Häu's... meist domowy; Zbacken w domu pieczony; *fig.* rubaszny, nieokrzesany; ~bedarf *m* potrzeby *f/pl.* domowe; ~besitzer(in) *f* *m* właściciel(ka) domu; ~bewohner(in) *f* *m* domownik, domowy (-wa).

Häu'schen (hoi'sch^{en}) *n* ② l domek *m*; elendes ~ domeczek *m*; *fig.* er ist ganz aus dem ~ jest nieprzytomny.

Häu's|diener *m* służący.

han'fen' (häu'zen) ⑩ e mieszkac. żyć, przebywać: (wohnen) srożyć się. [..blase *f* karuk *m* rybi.]

Häu'fen' (˘) *m* ② l ④ oot. jesiotr.

Häu'fer|reihe *f* rząd *m* domów.

Häu's...: ~flur *m* sień *f*; ~frau *f* pani domu, gospodyni, ~genosse *m* domownik: ~gerät *n* sprzęt *m* domowy, mebl. *m/pl.*: ~gesinde = służba, czeladź *f*; ~halt *n* gospodarstwo: Zhalten gospodarować; gut Zhalten żyć oszczędnie; ~hälter(in) *f*

③c) *m* ②l (-höl'ter[ʃn]) gospodarz (-dyni), szafarz (-farka), klucznik (-nica); *hälterisch* (~[sz]) gospodarny, oszczędny; *haltung* *f* gospodarstwo *n*; *herr* *m* pan domu, gospodarz; *hoch* wysoki jak dom; *hofmeister* *m* marszałek domu. [kraźny.]

Hausle'r... (hauzi'r...) domo-
hausle'ren (~Rⁿ) 1. ⑤g ~ (ge-
hen) chodzić po domach. 2. ②
n ②l domokraństwo.

Hausle'rer (~R^{oR}) *m* ②l. ~*in* (~ʃn)
f ③c domokraźca (-czyni).

Hau's... ~*industrie* *f* przemysł
m domowy; ~*knecht* *m* parobek,
stróż; ~*lehrer* (in *f*) *m* domowy
(-wa) nauczyciel(ka), guwerner
(-nantka). [nik, chałupnik.]

Häu'sler (höt'sl^{er}) *m* ②l komor-
-

Häu'sleute *pl.* domownicy *m/pl.*
Häu'slich (höt's-) domowy;
(wirtschaftlich) gospodarny; *adv.*
po domowemu; po gospodar-
sku; *Keiſt* *f* gospodarność; *a.*
= Haus-stand. -wesen.

Häu's... ~*manns|kost* *f* wikt
m domowy; ~*meister* *m* dozorca
domu, stróż; ~*mutter* *f* matka
rodziny, pani domu; ~*rat* *m*
= ~gerät; ~*schlüssel* *m* klucz
od domu; ~*schuh* *m* pantofel.

Häu'sſe ♣ (höt's^e) *f* ③b zwyżka
(na gieldzie).

Häu's... ~*stand* *m* gospodar-
stwo *n*; (Familie) rodzina *f*; ~
tür *f* drzwi *f/pl.* domu, wchód
m do domu; ~*vater* *m* ojciec
rodziny, pan domu; ~*wesen* *n*
gospodarstwo; ~*wirt* (in *f*) *m*
gospodarz (-dyni).

Haut (hät) *f* ②l skóra; Anat.
błona; *dim.* (= Häu'tchen
[höt't-]) *n* ②l skórką, Anat.
błonka; *fig.* ehrliche ~ uczciwa
dusza; burchnäst biß auf die ~
do nitki; mit heiler ~ davon-

kommen cało. bez szwanku; sich
feiner ~ wehren [o]bronić się.
Häu'ten (höt't^{en}) ⑤c zdzierać
[zdrzeć] skórę z (*gen.*); sich ~
zmieniać [-nić] skórę.

Häu'tfarbe *f* barwa skóry.

Häu'tig (höt'tiçh) skórkowaty;
Anat. błonkowaty. [skórna.]

Häu'tkrankheit *f* choroba

Häu'tung *f* zmienianie *n* (ober
zmiana) skóry. [położna.]

He'blamme (hē'p-) fakuszerka,

He'be... (hē'be...) do podnoszenia;

~*baum* *m* dźwignia *f*, drag.

He'bel (~b^{el}) *m* ②l dźwignia *f*,
drażek; *fig.* alle ~ in Bewe-
gung setzen poruszać [-szyć]
wszystkie sprężyny, używać
[użyć] wszelkich środków.

he'ben (~b^{en}) ③m podnosić
[-nieść]; sich ~ podnosić [-nieść]
się, Handel *uſw.*: = aufblühen,
gehoben; (erhöhen) podwyższać
[-szyć]; *Etas*: dostawać [-stać],
wydobywać [-być]; *Schwierigkeit*
uſw.: = befeitigen; aufß Pferd
~ sadzać [posadzić] na konia;
aus dem Wagen ~ pomagać
[pomóc] wysiąść z wozu
(*dat.*); in gehobener Stim-
mung w podniosłym nastroju.

He'ber (~b^{er}) *m* ②l lewar.

He'bung *f* podniesienie *n*,
wzniesienie *n*; (von Schwierig-
keiten) usunięcie *n*; (im Versmaß)
zgłoska akcentowana, arsa.

He'chel (hē'çh^{el}) *f* ③d czesadło
n, tarkica. [Häçh: [z]międlic.]

he'cheln (~n) ⑤f [wy]czesać;

Hecht (hēçt) *m* ②g szczupak;
dim. szczupaczek; ~... oft szcu-
paka, szczupakowaty.

Heck (hēk) *n* ②g ogrodzenie
sztachetami; ↓ tylna część *f*
pokładu.

He'ck|bauer *n* klatka *f* na ptaki.

He'cke (hē'k^e) *f* ③b plot *m*; (le-
bendige) ~ żywoplot *m*; (ber

Bögel) zarosłe *f/pl.*, gniazdo *n*:
auch = Brut. [l-łac.]

he'cken (hë'k'en) ①a zalegać

he'cken/rose dzika róża, głóg *m.*

he'da! (hë'da) hej!, hola!

he'de (hë'de) *f* ③b pakuły *m/pl.*,
paczoska. [Menge, Char.]

Heer (hë'r) *n* ②g wo.sko: a. =

Hee r... wojskowy: ~führer *m*

wódz, naczelnik: ~schar *f* hu-

fiec *m*, zastęp *m*: bbl. (*pl.*)

zastępy *m/pl.* niebieskie; ~

schan *f* przegład *m* wojska: ~

~straße *f* droga bita (wojsko-

wa), trakt *m*; ~wehen *n* woj-

skowość *f*.

He'fe (hë'fe) *f* ③b drożdże *m/pl.*;

(Bodenfas) fusy *m/pl.*, (auch *fig.*)

męty *m/pl.*, szumowiny *f/pl.*;

~n... drożdżowy.

Heft (hëft) *n* ②g (Schreibl) ze-

szyt *m*; *dim.* zeszytik *m*; (Zeit-

schrift usw.) zeszyt *m*: (Stiel,

Griff) rękojeść *f*, trzonek *m*.

he'ften (hë'ften) ①c przyczepiać

[-pić]: przypinać [-piąć] (*au acc.*

do gen.); (mit weiten Stichen nähen)

zeszywać [-szyć], [s]fastry-

gować; seinen Blick ~ auf

(*acc.*) utkwic [wzr.] (*ob. wlepiac*

[-pić]) oczy (*ob. wzrok*) w (*acc.*).

he'ftig (~tŷŷ) (*raf. h*) żwawy:

(Rümmŷŷ) gwałtowny: (higiu.)

popędliwy, porywczy, zapal-

czywy; (Streit) zacięty: (Sätte

usw.) silny, wielki; Zkelt *f*

żwawość: gwałtowność; po-

pędliwość, porywczność, zapal-

czywość: zaciętość; moc.

He'ftpfaster *n* plaster *m* lepki.

he'gen (hë'gen) ①a pielęgnow-

ać, utrzymywać, ochraniać:

Berdacht: mieć, powziąć [*boŷ.*];

Beforgnis ~ troszczyć się, a.

= besorgt su: Zweifel ~ gegen

(*acc.*) wątpić o (*loc.*); ~ und

pflegen otaczać [otoczyć] opie-

ką troskliwą.

Hehl (hë) *n* ②g tajemnica *f*:

ohne ~ bez ogródek, otwarcie.

szczerze: kein ~ machen auch

(*dat.*) nie ukrywać (*gen.*).

he'hlen (hë'hlen) ①a ukrywać

[ukryć], [za]taić.

He'hler (hë'hler) *m* ②l, ~in (~ŷn)

f ③c ukrywacz, ukrywający

(-ca). [wanie *n.*]

Hehlerel' (hë'lerai') *f* ③b ukry-

hehr (hë'r) w-paniały, wzniosły.

hei'(da)! (hai'[da]) hej!, hola!

hei'de (hai'de) 1. *m* ③a poga-

nin, bałwochwalca. 2. *f* ③b

(a. ~land *n*) puszcza, step *m*;

(Wald) zarosłe *f/pl.*: ~kraut *n*

wrzos *m*. [czernica.]

Hei'dellbeere (~de) *f* borówka,

Hei'den... pogański: ~geld *n* huk

m pieniędzy; ~lärm *m* straszny

krzyk: Zmäŷig *fig.* ogromnie.

Hei'de(n)röschen *n* dzika róża *f*.

Hei'dentum *n* pogaństwo.

Hei'din (hai'dŷn) *f* ③c poganka.

hei'dnisch (~nŷz) pogański.

hei'kel (hai'kel). hei'klig (~lŷŷ)

drażliwy, nieprzyjemny; (wäb-

terŷŷ) grymaŷny.

Heil (hai) 1. *n* ②g zdrowie:

(Glück) szczęście, zbawienie.

ocalenie: ~ dir! slawa ci! 2. ②

(gan) cały, nienaruszony: (ae-

fund) zdrowy.

Heil... uzdrawiający, leczniczy.

Heil'and (hai'lant) *m* ②g Rel.

Zbawiciel.

Heil'...: ~anstalt *f* zakład *m*

leczniczy, lecznica: Zbringend

zbawienny, uzdrawiający.

hei'lbar uleczalny.

hei'ten (hai'ten) ①a 1. *v/t.* [u-

wy]leczyć. 2. *v/i.* (h. u. ŷn)

[za]gnać się.

hei'tig (~lŷŷ) święty, święto-

bliwy: der ~ Abend, Za"bend

m wilja *f* (Bożego Narodzenia):

das 2e Land Ziemia *f* Święta:

2e(r) *s.* ①l święty (-ta).

heilig (hāi'lig^{en}) ⑤a (feiern) [u]święcić: (heilig machen) wy-, u-święcać [-cić].

Heilig...: ~bild *n* obraz *m* świętego; ~schein *m* aureola *f*, blask świętości.

Heilighaltung *f* święcenie *n*.

Heiligkeit *f* świętość; als Titel: świątobliwość.

heiligsprechen zaliczać [-czyć] w poczet świętych.

Heiligtum *n* świętość *f*: (Tempel) świątynia *f*; ~schänder *m* świętokradca.

Heil...: ~kraft *f* siła uzdrawiająca; ~kräftig uzdrawiający;

~kunde, ~kunst *f* sztuka lekarska, medycyna; ~los (un-

heilbar) nieuleczalny; (gottlos) bezbożny; (böse) zły, nieczemny, zepsuty; F (sehr groß, ungeheuer) straszny, okropny; ~

mittel *n* lekarstwo, lek *m* (gegen *acc.* na *acc.*, przeciw *dat.*);

~quelle *f* źródło *n* mineralne.

heilksam uzdrawiający; *fig.* zbawienienny, skuteczny.

Heilsarmee *f* armja zbawienia.

Heilserum *n* surowica *f*.

Heilung *f* wy- ob. u-leczenie *n*, uzdrowienie *n*.

Heim (hāim) ②g 1. *n* dom *m*, mieszkanie; ... domowy. 2. *adv.* (nach Hause) do domu; (in die Heimat) do ojczyzny.

Heimat (hāi'māt) ③b ojczyzna, miejsce *n* rodzinne; ..., ~lich ojczysty, rodzinny; ~los bez-

domny; ~schein *m* świadectwo *n* przynależności; ~(s)kunde *f* nauka o kraju ojczystym; ~(s)-

land *n* kraj *m* ojczysty, miejsce rodzinne; ~srecht *n* prawo przynależności, oby-

watelstwo.

Heimchen (hāi'mch^{en}) *n* ②l świerszcz *m*, świerszczyk *m*.

heim...: ~fall *m* spadek; ~fal-

len przypadać[-paść] w spadku: ~gang *m* powrót do domu; *fig.* śmierć *f*; ~geh(e)n wracać [wrócić] do domu; *fig.* umierać [umrzeć].

heimisch (hāi'mışz) domowy, swojski, ojczysty; *adv.* swojsko, jak u siebie w domu.

heim...: ~kehr (-kêr) *f* ⑥b powrót *m* do domu ob. do oj-

czyzny; ~kehren = ~gehen; *fig.* ~leuchten (*dat.*) mówić [powiedzieć] słowa prawdy.

heimlich tajemny, skryty; *adv.* potajemnie, pokryjomy; ~ tun przybierać [-brać] minę tajemniczą; ~keit *f* tajemność, skrytość.

heim...: ~reise *f* powrót *m* do domu ob. do ojczyzny; ~schicken odsyłać [odesłać] do domu; *fig.*

= ~leuchten: ~stätte *f* dom *m*, miej-ce *n* zamieszkania; ~su-

chen nawiedzać [-dzić]; ~su-

chung *f* nawiedzenie *n*; ~stücke *f* podstęp *m*, chytrość; ~tückisch podstępny, chytry; ~wärts

(-wêrc) = heim; ~weg *m* droga *f* do domu; ~weh *n* tę-

sknota *f* za domem ob. za oj-

czyzną; ~weh haben (ob. betommen) uać (*dat.*) [za]tęsknić za

(i *str.*): ~zahlen odpłacać [-cić] (mit gleicher Münze równem).

Heim (hāim): ~Freund ~ poet. śmierć *f*.

Heinrich (hēriřh) *m* ⑧a Henryk.

Heimelmannchen (hāi'neel-) *n* duch *m* niewidzialny.

Heirat (hāi'rāt) *f* ③b małżeń-

stwo *n*: (von Männern) ożenie-

nie *n* się (mit *dat.* z *instr.*), ożenek *m*; (von Frauen) za-

mężcie *n*, zamążpójście *n*.

heiraten (hēren) ⑤c wstępować [wstąpić] w związki małżeń-

skie: (v. Männern) [o]żenić się; (v. Frauen) iść [pójść] za mąż.

Hei'rats... małżeński; **antrag** *m* propozycja *f* małżeńska: (*Gefährung*) oświadczyzny *f/pl.*: **fähig** dojrzały do małżeństwa: **gut** *n* wiano, posag *m*; **lustig** mający ochotę do zawarcia małżeństwa; **vermittler** *in f* *m* swat(ka).
hei'fa (hā'fā) hej!, hejże!
hei'schen (sz^{en}) **he** = fordern.
hei'ser (sz^{er}) ochrypli; ~ **wert** den dostawać [-stać] chrypkę: **kehl** chryпка, ochrypłość.
heiß (hā'is) gorący (an*ch* *fig.*); (*Träne*) gorzki, rzewny; mir ist ~ mnie gorąco.
heißa (hā'isā) = heifa.
heißblütig (-blüt'ig) mający gorącą krew; *fig.* zapalczywy, popędliwy.
heißer (hā'is^{er}) **he** **q** 1. *v/t.* (nennen) nazywać [zwać] (wie? *instr.*); (befehlen) [na-, roz-] kazać. 2. *v/i.* nazywać [-zwać] się (wie? *nom.*); (bedenten) znańczyć: wie ~ **ie**? (mit *Vater*-namen) jakie pańskie nazwisko? (mit *Bunamen*) jakie pańskie imię?: ich heiße Anton nazywam się Antoni: wie heißt daß auf polnisch? jak to jest po polsku?; daß heißt to znaczy; (oft: *d. h.*) to jest (t.j.); es heißt mówią: was soll daß ~? cóż to znaczy?, cóż to ma znaczyć?
heiß... **hunger** *m* okropny głód; *fig.* wilczy apetyt; ~ **hungrig** okrutnie głodny; ~ **sporn** *m* zapaleniec, gorączka.
heiß (...hā'it) *f* **b** in *8ffgn*, *8B*. *Wahrheit*.
heiter (hā'it^{er}) pogodny; (*Wes*-*müt*) wesoly; **kehl** *f* pogoda, pogodność; wesolość.
heißbar (hā'ic-) dający się ogrzewać.
heizen (sz^{en}) **he** [za-, na]palić; *Simmer*: opalać [-lić].

Heizer (hā'it^{er}) *m* **2l** palacz.
Heiß...: **kraft** *f* siła ogrzewania: **material** paliwo, opał *m*.
Heißung *f* opalanie *n*, palenie *n*; *a.* = Heizmaterial.
Heid (hē'it) *m* **3a** bohater.
Heiden... (hē'it^{en}...) **he** **id** *m* bohaterski; **gedicht** *n* poemat *m* bohaterski, epopeja *f*; **haft** bohaterski; *adv.* po bohatersku: **mut** *m* bohaterstwo *n*, waleczność *f*; **tat** *f* czyn *m* bohaterski; **tum** *n* bohaterstwo.
Heidin (d'īn) *f* **3c** bohaterka.
heifen (hē'if^{en}) **he** **f** (bei *od.* mit *dat.*) pomagać [-móc] (*instr.* *od.* w *loc.*); *i-m* ~ *anß* (*dat.*) [wy-] ratować *k-o z* (*gen.*); *ist* zu ~ wissen umieć sobie dać radę.
Heifer (sz^{er}) *m* **2l**, **in** (sz'īn) *f* **3c** pomocnik (-nica); **selbheifer** *m* współnik, popiecznik.
hell (hē'l) jasny; (*stark*) czysty; (*grün*) jaskrawy: am ~ **en** Tag w biały dzień; es wird ~ wyjasnia się; (es tagt) rozwidnia się.
he'll... jasno...: **blau** jasnoniebieski; **braun** jasnobrunatny; **dunkel** *n* półcień *m*. [światłość, światło *n*.]
he'lle (hē'le) *f* **3b** jasność.
hellebarde (hē'le'ba'rde) *f* **3b** halabarda, berdysz *m*.
he'ller (hē'le^{er}) *m* **2l** halerz, grosz; bei ~ und Pfennig bezahlet co do szeląga; die **Sache** ist keinen ~ wert to nie warto złamanego szeląga.
he'llfarbig jasnobarwny.
he'lligkeit (hē'li'ch-) *f* jasność.
he'll...: **sehen** *n* jasnowidzenie; **seher** (*in f*) *m* jasnowidzący (-ca); **tönend** donośny.
Heim (hē'lm) *m* **2g** hełm, szyszak: ~ **dusch**, ~ **büschel** *m* kita *f* (na szyszaku).
Heimd (hē'mt) *n* **4a**, **le** (hē'md^o) *n* **4b** koszula *f*; *dim.* koszulka *f*.

Hē'md... ~(en)knopf *m* guzik od koszuli; ~(s)ärmel *m* rękaw u koszuli; in ~särmeln bez surduta. [hamowania.]

Hē'mm... (hē'm...) hamujący, do] **hē'mmen** (hē'm'en) ⑩a [za]hamować; *Vertehr* ustr.: [za]tamaować; wstrzymywać [-mać]: *a. fig.* = hindern.

Hē'mmnis (hē'm-) *n* ②h¹ przeszkoda *f*. [Hemmnis.]

Hē'mm[schuh] *m* hamulec; *fig.* =

Hē'mmung *f* hamowanie *n*, wstrzymywanie *n*, tamowanie *n*; *a.* = Hemmnis.

Hēngst (hēngst) *m* ②g ogier; (*junger*) ogierek; ... ogierowy.

Hē'nkel (hē'nkəl) *m* ②l ucho *n*, uszko *n*. [powiesić.]

hē'nken (k'en) ⑩a wieszać]

Hē'nker (k'er) *m* ②l kat, oprawca; *sch*er dich zum ~! idź do licha!; *hol* dich der ~! bierz cię licha!, niech cię djabli porwą!; ~s*mahl*(zeit) *f* *n* ostatnia biesiada *f* przed śmiercią. [kurka.]

Hē'nne (hē'n'e) *f* ③b kura; *dim.*

her (hēr) *tu*; *von außen* ~ z zewnątrz; *fig.* z zagranicy: *von da* (od. dort) ~ stąd, stamtąd; *von oben* ~ z góry; *von unten* ~ z dołu; *hin und* ~ tu i tam; *es ist ein Jahr* ~, daß ... rok temu, że ...

hē'r... przy...

hera'b (hērā'p) *na dół*; *von oben*

~ z góry *na dół*; *fig.* z nieba

hera'b... z..., ze..., *na dół*; ~

drücken [s]cisnąć *na dół*; *Preis*:

zniżyć [-żyć]; ~**fallen** spadać

[spasć]; ~**führen** sprowadzać

[-dzić] *na dół*; ~**geh(e)n** schod-

zić [zejść] *na dół*; *Preis*: =

fallen; ~**hängen** zwisać [-snać];

~**hängend** obwisły, zwisający;

~**klettern** (fu) złazić [złóżyć] *na*

dół; ~**kommen** schodzić [zejść]

(*von dat. z gen.*); ~**lassen** spu-

szczać [spuścić]; *si*ch ~**lassen** zni-

żyć [-żyć] się (*zu dat. do gen.*);

~**lassend** uniżony, uprzejmy,

grzeczny; ~**lassung** *f* uniżenie

n, uprzejmość, grzeczność; ~

nehmen zdejmwwać [zdjąć];

~**sehen** [po]patrzeć z góry (*auf*

acc. na acc.); ~**senden** posyłać

[-słać] *na dół*; ~**setzen** obniżać

[-żyć]; *i-n*: poniżać [-żyć]; ~

setzung *f* zniżenie *n*, obniżenie

n; poniżenie *n*; ~**sinken** spadać

[spasć] *na dół*; ~**springen** (n)

zeskakiwać [-skoczyć]; ~**stei-**

gen (fu) schodzić [zejść], zła-

zić [złóżyć]; *fig.* zniżyć [-żyć] się:

~**steigen** *n* zniżenie; ~**werfen**

zrzucić [-cić]; ~**würdigen** poni-

żający; ~**würdigung** *f* poni-

żenie *n*. [zbliz(cie) się tylko!]

hera'n (hērā'n) bliżej; *nur* ~!

hera'n... przy..., nad..., pod...

(*vgl. herbei...*, *hinzu...*); ~**bilden**

wykształcać [-cić], przysposo-

biać [-sobić]; ~**brechen** nastaw-

ać [-stać]; ~**fahren** podjeżdżać

[-jechać]; ~**fliegen** (fu) nadla-

tywać [-lecieć]; ~**geh(e)n** pod-

chodzić [podejść] (*an acc. do*

gen.); ~**kommen** podchodzić

[podejść], zbliżać [-żyć] się (*an*

acc. do gen.); ~**kriechen** (fu)

przyczołgać się, przypelzać

[beibevoß.]; ~**lassen** przypuszczać

[-puścić]; ~**locken** przywabiać

[-bić], zwabiać [-bić]; *si*ch ~**ma-**

chen przystępować [-stąpić] (*an*

et. do gen.); (*an i-n*) zbliżać [-żyć]

się (*do gen.*); ~**nahen** zbliżać

[-żyć] się; ~**reichen** dosięgać

[-gnać] (*an acc. do gen.*); ~

rollen (fu) przytaczać [-toczyć]

się; ~**rücken**: a) *v/t.* przysuwać

[-sunąć] · b) (fu) = ~**nahen**

rufen [za]wolać do siebie; *si*ch

~**schleichen** zbliżać [-żyć] się

ukradkiem, podkradać [-kraść] się; **schreiben** = **nahe**; **schwimmen** (ju) pod- (ob. nad-) pływać [-płynąć]; **springen** (ju) nadbiegać [-biec] (na koniu); **treten** (ju) przystępować [-stąpić] (an *acc.* do *gen.*); **wachsen** podrastać [-rósć]; **wälzen** przytaczać [-toczyć]; **wehen** przywiewać [-wiać], przynosić [-nieść]; **ziehen** przyciągać [-gnać]; *v/i.* (ju) = **nahe**.

heran f (hĕrau'f) na górę, pod
heran f... wy..., w...: **beschwö-
ren** wywoływać [-łać]; **kom-
men** wychodzić [wyjść] (ober
przychodzić [przyjść]) na górę;
steigen (ju) wstępować [wstą-
pić] na górę; **ziehen**: a) *v/t.*
[wyciągnąć pod górę; b) *v/i.*
(ju) wyprowadzać [-dzić] się
na górę ob. na wyższe piętro.

herau's (hĕrau's) z wewnątrz,
na zewnątrz; von innen ~ ze
środką; von vorn (hinten) ~
od przodu (tyłu); nach vorn ~
do przodu; frei (ob. offen) ~
otwarcie (ob. szczerze) mówiąc;
× Wache ~! do szeregu!

herau's... wy...; sich **arbeiten**
wywijać [-winać] się, wybrnąć
[boł.]; **bekommen** wydostać
[-stać]; Brottem: odkrywać
[-kryć], rozwiązywać [-zać];
Geld: wydobywać [-być]; **bre-
chen** wylamywać [-mać];
bringen wydobywać [-być],
wydostawać [-stać]; Fleß: wy-
wabiać [-bić]; Buch usw.: = **er-
geben**; **brechen** = **winden**;
dürfen mieć prawo wyjść;
fallen wypadać [-paść]; **fin-
den** wynajdywać [wynaleźć];
sich **finden** znajdując [znalezć]
wyjście, umieć wyjść; *fig.*
[z]orientować się; **fordern**
wzywać [-zwać]; **forde-**

run f wyzwanie n; **fühlen**
wyczuwać [-czuć]; **Lage** f
wydawanie n, wydanie n;
(e-s B. des) wydawnictwo n;
geben wydawać [-dać]; Buch:
ogłaszać [ogłosić]; Geld: zda-
wać [zdać]; **Gebirge** m wy-
dawca; **graben** wykopywać
[-pać], wygrzebywać [-bać];
haben wydostać [boł.]; ich
habe es heraus odgadłem, do-
rozumiałem się; **helfen** (*uut.*)
wydźwigać [-gnać] (*acc.*);
i-m **helfen** [wy]ratować k-o
(aus *dat.* z *gen.*); sich **helfen**
wywijać [-winać] się, wykręcać
[-cić] się; **hören** dosłuchać
[boł.] się (*gen.*); **kehren** wy-
miatać [-mieść]; *fig.* okazywać
[-zać]; **kommen** wychodzić
[wyjść]; Buch: pojawiać [-wić]
się; (bekannt werden) wychodzić
[wyjść] na jaw, okazywać
[-zać] się; **können** móc
wyjść; **kriechen** (ju) wylazić
[wyleźć]; **lassen** wypuszczać
[-puścić]; **laufen** (ju) wybie-
gać [-biec]; **legen** wykładać
[wyłożyć]; **lesen** = **auslesen**;
wyczytywać [-tać]; **locken**
wywabiać [-bić]; **machen** wy-
dobywać [-być]; sich **machen**
wybijać [-bić] się; **nehmen**
wymować [-jąć]; sich **nehmen**
ośmielać [-lić] się, pozwalać
[-zwolić] sobie; **plagen** wy-
buchać [buchnąć] (śmiechem);
plagen mit (*dat.*) wrywać
[-rwać] się z (*instr.*); **pußen**
[wy]stroić; sich **reden** (mit
dat.) wymawiać [-mówić] się,
wykręcać [-cić] się (*instr.*); **rei-
ßen** wrywać [-rwać]; **ri-
ücken** wysuwać [-sunąć]; *v/i.*
(ju) wyruszać [-szyć]; (mit
Geld) dobywać [-być] sakiew-
ki; (mit der Sprache) odzywać
[odezwac] się; wygadać się

[boń.]: ~rufen wywoływać [-łać]; ~sagen wypowiadać [-wiedzieć]; gerade ~sagen wypowiadać [-wiedzieć] otwarcie; ~schaffen = ~bringen; ~schlagen wybijać [-bić]; Preis: podbijać [-bić]; ~schmelzen F = ~werfen; ~schneiden wykrajac [-kroić]; ~schwimmen (su) wypływać [-płynac]; ~sein: das Buch ist heraus wyszła (ob. pojawiła się); es ist heraus wyszło na jaw, wydało się; der Zahn ist heraus wypadł; ~springen (su) wyskakiwać [-skoczyć]; fig. wystawać, sterczeć; ~stecken wychylać [-lic], wysuwać [-sunac]; ~stellen wystawiać [-wić]; sich (als et.) ~stellen okazywać [-zac] się (instr.); ~streichen wykreślać [-lic]; (sich) ~streichen wychwalać (się), wynosić (się); ~strömen wytryskać [-snac]; ~suchen wyszukiwać [-kać]; ~treten (su) występować [-stać]; ~wachsen wyrastać [-rosć]; ~wälzen wytaczać [-toczyć]; ~werfen wyrzucać [-cić]; sich ~wickeln ob. ~winden wykręcać [-cić] się, wywikłać [boń.] się; ~wollen chcieć wyjść; er will mit der Sprache nicht heraus nie chce nic mówić; ~ziehen wyciągać [-gac]; v/i. (su) = ausziehen, austrüden.

herb (hērp), ~e (hē'rb^o) cierpki, przykry: (bitter) gorzki.

Herbarium (hērbā'riūm) n ⑥ e zielnik m, herbarz m. [nas.]

herbei (hērbāi) tu (do mnie, do)

herbei... przy..., nad...; ~bringen przynosić [-nieść]; ~eilen przybiegać [-biec], nadbiegać [-biec]; ~fahren przywozić [-wieźć]; ~fliegen (su) przy- (ob. nad) latywać [-lecieć]; ~führen przyprowadzać [-dzić]; fig. [s]powodować, przywoły-

wać [-lać]; ~holen przynosić [-nieść], sprowadzać [-dzić]; sich ~lassen [z]decydować się (zu dat. na acc.); ~laufen (su) przy- (ob. nad-)biegać [-biec]; ~locken przywabić [-bić], przynęcać [-cić]; ~rufen przywoływać [-lać], wzywać [wezwać]; ~schaffen sprowadzać [-dzić], dostawiać [-wić]; ~schleppen przywłóczyć [-wlec]; ~strömen nadpływać [-płynac]; fig. nadchodzić [nadejść] tłumnie; ~treiben przypędzać [-dzić]; ~ziehen przyciągać [-gnać]; v/i. (su) nadeiagać [-gnać].

he'r|bekommen dostawać [dostać]. [się dokąd.]

he'r|bemühen: sich ~ [po]trudzić

He'rberge (hē'rbērg^o) f ③ b gospoda, dom m zajazdny; (Rastlager) nocleg m, przytułek m.

he'r|bestellen wzywać [wezwać]; [roz]kazać przyjść (dat.).

He'rbeit f cierpkość, ostrość; gorzkość. [szedł.]

he'r|bitten [po]prosić, by przy-}

he'r|bringen przynosić [-nieść];

i-n: przyprowadzać [-dzić];

(zu Wagen) przywozić [-wieźć];

fig. hergebracht zwyczajowy, odwieczny.

Herbst (hērpst) m ② g jesień f:

im ~ jesienią, na jesień; ~...

~lich jesienny; ~zeitlose ~ f

zimowit m jesienny.

Herd (hēnt) m ② g ognisko n.

He'rde (hē'rd^o) f ③ b trzoda;

(Pferde) stado n: ~n... trzodny;

Zu Hilfe stadami, w stadach.

heret'n (hēna'i'n) do wnętrza: ~!

proszę; hier ~! tedy proszę!

heret'n... w...; sich ~bemühen

raczyć wejść: ~brechen w- (ob. za-)paść [-paść]; Unklar: na-

wiedzać [-dzić]; ~bringen wno-

sić [wnieść]; i-n: wprowadzać [-dzić]; ~fall (meist F Reinfall)

- m* pułapka *j*; *~fallen* wpadać [wpaść]; *~holen* przynosić [-nieść]; *i-n*: przyprowadzać [-dzić]; *~kommen* wchodzić [wejść]; *~können* móc wejść; *~lassen* wpuszczać [wpuścić]; *~fragen* wnosić [wnieść].
- he'r|fahren* przyjeżdżać [-jechać]. [dokąd.]
- he'r|fahrt* *f* przyjazd *m*, jazda
- he'r|fallen* rzucać [-cić] się; (b)p. *fig.*) powstawać [-wstać] (über *acc.* na *acc.*).
- he'r|finden* trafiać [-fić], znajdować [znaleźć] drogę (dokąd).
- he'r|führen* przyprowadzać [-dzić] dokąd.
- he'r|gang* *m* droga *f* w tę stronę; (Verlauf) przebieg, tok.
- he'r|geben* dawać [dać]; *sich ~ zu* (*dat.*) dawać [dać] się użyć do (*gen.*).
- he'r|geh(e)n*: *hinter* (neben) *i-m* ~ chodzić (ober iść) za (*instr.*) (obok *gen.*); bei ihm ging es hoch her u niego było wesoło.
- he'r|gehören* należeć tu.
- he'r|haden*: wo hat er das her? skąd on to ma ob. wziął?
- he'r|halfen* = darbić; er hat ~ müssen musiał cierpieć za to ob. znosić to.
- he'ring* (hē'riŋ) *m* ②g¹ śledź; ~s... na śledzie, śledziowy.
- he'r|kommen* przychodzić [przyjść] dokąd; (hervühren) pochodzić (von *dat.* z *gen.*); wo kommt das her? skąd to pochodzi?, skąd się to bierze?
- he'r|kömmlich* (-kôm-) zwyczajny, ogólnie przyjęty, tradycyjny; *adv.* w sposób tradycyjny.
- he'r|kunft* (hē'rkunft) *f* ③b (o. *pl.*) przybycie *n*; (Abstammung) pochodzenie *n*.
- he'r|laufen* (su) przybiegać [-biec] dokąd; *hinter*, *neben i-m* ~ biec za (*instr.*), obok (*gen.*).
- he'r|leiten* wywodzić [-wiesć].
- he'r|machen*: *sich ~ über* (*acc.*) rzucać [-cić] się na (*acc.*); zabrać [wziąć] się do (*gen.*).
- Hermell'n* (hērmel'ŋ) *n* ②g¹ gronostaj *m*; ~... gronostajowy.
- herna'ch* (hērnā'ch) potem, następnie.
- he'r|nehmen* *f.* herhaben.
- hernie'der* (hērnī'der) na dół.
- hero'isch* (hērō'isz) heroiczny, bohaterski. [zwiastun.]
- he'rold* (hē'rōlt) *m* ②g herold, }
Herr (hēr) *m* ③a pan; (Haus) gospodarz; (auch = Besitzer) właściciel; (beim Tanz) mężczyzna; (Gott der) ~ Pan (Bóg); Ihr ~ Vater pański ojciec; gnädiger ~ pan dobrodziej; in Briefen: geehrter ~ szanowny pan.
- he'rren...* pański; męski; *~fahrer* *m* właściciel (na wyścigach); *~hans* *n* dom *m* pański; *Politik*: izba *f* panów; *Los* nie mający pana ob. właściciela.
- he'rr|gott* *m* Pan Bóg.
- he'r|richten* przyrządzać [-dzić]. *Su.* przyrządzanie *n*, przysposabianie *n*.
- he'r'rin* (hē'r'ŋ) *f* ③c pani: (Haus) gospodyni: (auch = Besitzerin) właścicielka. [butny.]
- he'r'rlisch* (hē'r'lish) pański: (stolz) }
herrje' (mine) (hērnjē'mjŋ) Panie Boże!; Jezus Marja!
- he'r'rlich* wspaniały; (schön) słiczny; (prachtvoll) pyszny; (glänzend) świetny; (ausgezeichnet) wyborny; *Leist* *f* wspaniałość; świetność.
- he'r'r'schaft* *f* panowanie *n*, państwo *n*; (Gewalt) władza; (Herr n. Frau des Hauses) państwo *n*; meine ~en! moi państwo!; *Leit* pański.
- he'r'r'schen* (hē'nszen) ⑤e panować, władać (über *acc.* nad *instr.*); *fig.* panować.

He'rrſcher (hĕ'rszĕr) *m* ②1. **tu** (in) *f* ③c władca (-czyni); panujący (-ca); **~familię** *f*; **~geſchlecht** *n*, **~haus** *n* ród *m* panujący, dynastia *f*.

He'rrſch...: **~ſucht** *f* żądza (ober cheć) panowania; **~ſüchtſig** chciwy władzy ob. panowania.

he'rrſchren *f*. **herkommen**.

he'rrſagen mówić [powiedzieć] z pamięci.

he'rrſchaffen sprowadzać [-dzić].

he'rrſein: es iſt ein Jahr her mija rok, rok temu; wo ſind Sie her? skąd pan (rodem)?

he'rrſtimmen pochodzić.

he'rrſtellen sporządzać [-dzić]; i-n: wyleczyć [woſ.]. **Su.** sporządzenie *n*, wyrób *m*; wyleczenie *n*, wyzdrowienie *n*.

herü'ber (hĕrŭ'bĕr) *tu*, w tę stronę; **~bringen** przenoſić [-nieść], przeprować [-wieć]; **~führen** przeprować [zacić]; **~kommen**przechodzić[przejść] na tę stronę.

heru'm (hĕrŭ'm) naokoło, dookoła; *um* (*acc.*) **~** dookoła (*gen.*); (etwa) około (*gen.*); *hier* **~** tędy (wokoło); *um* *die* **~** tamtędy w bok.

heru'm... ob..., dokoła; *ſich* **~** **~taſen** mocować się, szamotać się; **~blättern** przerzucać kartki (*in dat.* w *loc.*); **~bringen** et.: obnoſić, obwozić; i-n: obgadywać; **~drehen** obracać [obrócić], [o]kręcić wokoło; **~fahren** (*um acc.*) obwozić [-wieźć] (naokoło *gen.*); objeżdżać [-jechać] (*acc.*); **~fliegen** (*ſu*) latać (ob. lecieć) wokoło; (*um acc.*) oblatywać [-lecieć] (*acc.*); **~führen** oprowadzać [-dzić]; **~geben** = **~reichen**; **~geh(en)** *um* (*acc.*) chodzić dokoła, naokoło (*gen.*), przecha-dzać się po (*loc.*); es geht mir

im Kopf herum kręci mi się w głowie; **~kommen** obcho-dzić [obejść] (*um acc.* naokoło *gen.*). **Gericht**: roznoſić [-nieść] się; **~laufen** (*ſu*) biegać [biec] naokoło; **~liegen** (*h.*) leżeć (*um acc.* naokoło *gen.*); **~liegenden** sąsiedni; **~lungern** włóczyć się beczynnio; **~reichen** obnoſić [-nieść], rozdawać [-dać] naokoło; **~reisen** (*ſu*) podróżować; **~schlendern** (*ſu*) = *ſich* **~treiben**; **~tragen** ob- (ob. roz-)noſić [-nieść]; *ſich* **~treiben** waleſać się, włóczyć się (auf, *in dat.* po *loc.*); **~treiber** *m* włóczęga; *ſich* **~wälzen** tarzać się, przewalać się. **[[damit! zdjąć to!]]**

heru'nter (hĕrŭ'ntĕr) na dół; **heru'nter...** z..., s...; **~bringen** znoſić [znieść]; *fig.* [z]niszczyć: (entkräften) wycieńczać [-czyć]; **~fallen** spadać [spaść] (*von dat.* z *gen.*); **~fliegen** (*ſu*) zlatywać [zlecieć] (*von dat.* z *gen.*); **~holen** znoſić [znieść]; **~kommen** schodzić [zejść] (*von dat.* z *gen.*); *fig.* podupadać [-paść], zubożeć [woſ.], wynędznieć [woſ.]; **~lassen** spuszczać [spuścić]; pozwalać [-zwolić] zejść (*dat.*); **~laufen** zbiegać [zbiec] na dół; **~machen** zdejmować [zdjąć]; (tabeln) [z]lajając; **~nehmen** zdejmować [zdjąć]; **~reichen** zdierać [zedrzcć]; **~raus** [z]burzyć; **~schlagen** odbijać [-bić], odchyłać [-lić]; **~armet.** podwijać [-winać]; **~schlucken** połykać [połknąć]; **~schütteln** strząsać [-snać]; **~sehen** = **herabſehen**; **~springen** (*ſu*) zeskakiwać [-skożyć]; **~steigen** (*ſu*) zstępować [zstąpić], schodzić [zejść]; **~stürzen** = **~fallen**; **~ziehen** sciągać [-gnać]; *v/i.* (*ſu*) sprowadzać [-dzić] się na dół.

hervo'r (hĕrfo'r) *z poza, na wierzch.*

hervo'r... *oft wy...*: **~blicken** wyglądać [-dnąć]; **~brechen** wypadać [-paść]; **~wyruben** wydobywać [-być] się; **~bringen** wydawać [-dnąć] (na świat); **Worte**: wydobywać [-być]; **ſich ~drängen** = **~dringen** (ſu) wydobywać [-być] się, cisnąć się naprzód; **~gehen** wychodzić [wyjść] (als Sieger zwyciężca): *fig.* okazywać [-zać] się; wynikać [-knać] (aus dat. z gen.); **~heben** podnosić [-nieść]; *fig.* uwydatniać [-nić], kłaść [położyć] nacisk (na acc.); **~holen** wydobywać [-być], wyjmować [-jąć]; **~kneten** (ſu) kielkować; **~kommen** wychodzić [wyjść], zjawiać [-wić] się; **~leuchten** [za]jaśniać; **~quellen** wypływać [-płynąć]; **~ragen, ~stechen, ~stech(en)** (h.) wystawać, sterzczać: *fig.* (durcz acc.) odznaczać [-czyć] się, górować, celować (instr.); **~ragend** wystający; *fig.* wybitny, znamienity; **~rufen** wywoływać [-łać]; **~strömen** (ſu) wypływać [-płynąć]; **~treten** (ſu) występować [-stąpić]; *fig.* = **~ragen**; **ſich ~tun** odznaczać [-czyć] się; **~ziehen** wyciągać [-gnąć].

he'r|wä'rts (hĕ'rwĕrc) *tn, ku tej stronie.*

He'r|weg *m droga f w tę stronę.*

Herz (hĕrc) *n* ④e serce; (das Innere) środek *m*, wnętrze: (e-s Baumes) rdzeń *m*; **arten**: czerwień *f*; *fig.* = **Herzchen**: von ~en serdecznie, od serca; **ſich ein ~ faſſen** nabierać [-brać] serca od. odwagi; (ſich entſchieden) [z]decydować się.

her|zählen wyliczać [-czyć].

He'r|z...: **~beklemmung** *f* ucisk *m* serca; **~blättchen** *n* = **Herz-**

chen; **~brechend** rozdzierający serce, wzruszający.

He'r|zchen *n* duszka *f*, ulubieniec *m* (-nica *f*). [**serca, żal m.**]

He'r|zleid (hĕ'rcē) *n* ból *m* | **he'r|zen** (acē) ⑤e [przy]tulić do serca, [po]pieścić.

He'r|zens... serdeczny; **~angst** *f* bojaźń, utrapienie *n*; **~freude** *f* wielka radość; **~froh** bardzo wesół; **~gut** niezwykle dobry; **~güte** *f* dobroć serca; **~kind** *n* ukochane dziecko; **~lust** *f*: nach ~lust dowoli, dosyta.

He'r|z...: **~zergerend** wzruszający; **~fehler** *m* wada *f* serca; **~förmig** (-förmig) sercowaty, serduszkowaty; **~grube** *f* dołek *m* sercowy.

he'r|haft śmiały, odważny.

he'r|zig (hĕ'rcig) miły, ukochany.

He'r|z...: **~innig** (d'ig) serdeczny; **~karte** *f* czerwień; **~klopfen** *n* bicie serca; **~krank** chory na serce. [**deczność.**]

her|zlich serdeczny; **~keit** *f* ser-

~e'r|z...: **~licht** *n* = **~zerstren**; **~los** bez serca, bezduszny, nieczuły; **~losigkeit** *f* brak *m* serca, bezduszność.

Herz|og (hĕ'rcok, cök) *m* ②g ob. ②d książę, wojewoda; **~in** (ag'in) *f* ③c księżna, wojewodzina; **~lich** książęcy; *adv.* po książęcemu; **~tum** *n* księstwo, województwo.

He'r|z...: **~schlag** uderzenia;

~stärkung *f* wzmocnienie *n* serca; **~zerreißend** rozdzierający serce.

her|zn' (hĕ'rcn') *tu.*

He'r|ze (hĕ'ce) *f* ③b polowanie *n* z psami; *fig.* zgraja, stomada.

he'r|zen (acē) ⑤e [wy]szczuć.

Her|zerl' (hĕ'cra'l') *f* ③b szczwanie *n*, szczwalnia.

He'r|z...: **~jagd** *f* polowanie *n* z psami; **~peitsche** *f* harap *m*.

Heu (hōi) *n* ②g (o. pl.) siano; ~'boben *m* strych.

Heuchelei' (hoi'de'lai') *f* ③b obluda, udawanie *n*: heu'cheln (hōi'de'ln) ④f udawać [udać], zmyślać [-ślić]: **Heu'chler** (hōi'de'n) *m* ②l, ~in (hōi'de'n) *f* ③c obludnik (-dnica); **heu'chlerisch** (hōi'de'n'sch) ~[sz] obłudny, nieszczerzy.

heu'en (hōi'en) ④a [s]kosić siano, zbierać [zebrać] siano.

heu'er (hōi'en) tego roku. [[-jać].]

heu'ern (hōi'en) ④b najmować

Heu'...: ~ernte *f* sianokosy *m/pl.*; ~gabel *f* widły *f/pl.*

heu'len (hōi'en) ④a [za]wycę, ryczeć [ryknąć].

Heu'... ~mahd *f*, ~mähen *n* sianożęci. *n* ~pferd *n* = ~ichrede.

heu'rig (hōi'rijch) tegoroczny.

Heu'...: ~schober *m* stóg siana; ~schrede ③b szarańcza.

heu'te (hōi'te) dzisiaj, dziś; von ~ ab ob. au od dziś, od dzisiejszego dnia; bis ~ do dnia dzisiejszego; ~ in acht Tagen oć dziś za tydzień.

heu'tig (hōi'tich) dzisiejszy.

heu't|zul|tage dziś, w naszych czasach bis do dziś.

He'ze (hē ks'e) *f* ③b czarownica, wiedźma; u(~n) ④e czarować.

He'zen...: ~meister *m* czarodziej, czarnoksiężnik; ~schuß *m* postrzał.

Hexerei' (hēks'e'ra'i') *f* ③b czarodziejstwo *n*, czary *m/pl.*

hie (hi) = hier.

Hieb (hīp) *m* ②g cios, raz, ~'wunde *f* rana ciężka.

hielt (hīlt) *f*. halten.

hiel|nie|den (-nī'de'n) tu na ziemi.

hier (hīn) tu; von ~ au odtąd; ~ und da tu i tam, tu i ówdzie.

hie'r|a|n|przy(ob.na)tem, do tego.

hie'r...: ~au'f na to; (nach)her po-tem; ~au's z tego, stąd; ~bei' przytem; ~bleiben pozostawać

[-stać] na tem miejscu; ~du'rch przez to, tem, niniejszem; ~fü'r za to, na 'o ~ge'g u prze-cwnie, natomiast; ~he'r (tu, na to miejsce; bis ~her dotąd, do tego miejsca; ~hi n tu, w tę stronę; ~i'u w tem; ~mi't tem, niniejszem, przez to; ~na'ch po tem; według tego; ~nä'chst obok tego, prócz tego; ~ne'ben przytem; vgl. daneben; ~orts tutaj, w tem miejscu; ~ort'in *n* pobyt *m* w tem miejscu; ~selbst w temże miejscu; ~ü'ber o tem; ~u'm tu naokoło; (barum) dlatego; ~u'nter pod tem; ~vo'u z tego, od tego; (darüber) o tem; ~wi'ber = ~gegen; ~zu' do tego, na to; ~zulande tu u nas.

hie'sig (hī'zich) tutejszy, miejscowy.

hieß (hīs) *f*. heißen. [śliwski.]

Hilf|horn (hī'ft-) *n* róg *m* my-}

hila (hīlf) *f*. helfen.

Hil|fe (hī'f'e) *f* ③b pomoc, posilek *m*, wsparcie *n*; zu ~ na pomoc, z pomocą; zu ~! pomocy!, ratunku!; mit ~ zapomocą, przy pomocy; ~leistung *f* danie *n* pomocy; ~ruf *m* wołanie *n* o pomoc.

hil'f...: ~los bez pomocy, nieporadny; ~losigkeit *f* brak *m* pomocy, nieporadność; ~reich pomocny.

Hil'fs... pomocniczy, posiłkowy; ~bedürftig potrzebujący pomocy; ~gelder *n/pl.* suny *f/pl.* posiłkowe, zapasy *m/pl.*; ~lehrer *m* nauczyciel pomocniczy; ~mittel *n* środek *m* pomocy; ~quelle *f* źródło *n* pomocy, zasilek *m*.

Hil'm|beer... (hī'mbēn...) malinowy; ~strauch *m* krzak malino-}

hi'm|beere *f* malina. [wy.]

Hil'mmel (hī'm'e'l) *m* ②l niebo *n*, niebiosa *n/pl.*; (Waldaehin) bal-

dachin: umś ~8 willen! na Boga!, przebóg!: vom ~ (herab) z nieba; unter freiem ~ pod gołem niebem, na wolnem powietrzu: ~, ~, niebieski; **Za'n**, **Zau'f** ku niebu, pod niebiosa: ~bett n łóżko z zasłoną; **Zblau** niebieski, błękitny, szafirowy: ~fahrt f Christi wniebowstąpienie n (Pana Jezusa); **Zhoch** niebotyczny; ~hoch bitten błagać usilnie; ~reich n królestwo niebieskie; **Zschreiend** wołający o pomstę do nieba; (unerhört) niesłuchany, okropny.

H'i'mmels... niebieski; ~**egend**, ~**richtung** f strona świata; ~**strich** m strefa f, klimat.

hi'mmel|weit niezmiernie daleki: (Unterschied) jak niebo od ziemi; ~ verschieden różny o całe niebo.

hi'mmlisch (hĭ'mlĭsz) niebieski: fig. boski, cudny.

hin (hĭn) tam, w tamtą stronę; ~ und wieder tu i ówdzie, kiedy niekiedy.

hi'n... oft za..., przy...

hina'b (hĭn'a'p) na dół (den Fluß ze rzeką).

hina'b... z..., s...: ~fahren zjeżdżać [zjechać]; ~führen sprowadzać [-dzić] na dół; ~**geh(e)n**, ~**steigen** (su) schodzić [zejść], ~puszczać [spuścić] się.

hina'n (~a'n) w górę, pod górę; ~**geh(e)n** iść [pójść] w górę.

hinan'f (~au'f) na górę, w górę, do góry; ~, ~, wy..., pod...

hinau's (~au's) na zewnątrz: über ... (acc.) ~ poza (acc.); ~ mit dir! wynos się!, przecz!; zur Stadt ~ za miasto.

hinau's... wy...; ~**drängen** wypierać [-przeć]; ~**geh(e)n** wychodzić [wyjść]; ~**gehen** über (acc) wychodzić [wyjść] poza (acc.); fig. przechodzić [przejsć]

(acc.); ~**laufen** (su) wybiegać [-biec]; ~**laufen auf** (acc.) zmierzając do (gen.), (enden) [za]kończyć się (instr.); es läuft auf eins hinaus to na jedno wychodzi; ~**schaffen** wynosić [-nieść], wyprowadzać [-dzić]; ~**sehen** = aufjsehen; ~**sehen** wyglądać [-dnąć]; ~**sein** być poza domem; ~**sein** über (acc.) być wyższym nad (acc.): (über die Gefahr) mieć za sobą, przebyć [wół.]; ~**wollen** chcieć wyjść; wo willst du hinaus? co z tego będzie?, do czego to zmierza?; ~**ziehen** wyciągać [-gnać]; w/i. (su) wyprowadzać [-dzić] się; ~**ziehen** aufs Band wyjeżdżać [-jechać] na wieś.

h'i'n|beg|eben: jich ~ udawać [udać] się dokąd.

hi'n|bestellen kazać przyjść dokąd. [względem na (acc.)]

hi'n|blick m: im ~ auf (acc.) ze;

hi'n|bringen przy- (ob. za-)nosić [-nieść]; (zu Fuß) przy- (ob. za-)prowadzać [-dzić]; (zu Wagen) zawozić [-wieźć]; Beit: spędząć [-dzić].

hi'nderlich (hĭ'n'de-ri-) przeszkadzający, będący przeszkodą; i-m ~ sein przeszkadzać komu.

hi'ndern (~d-ern) ②b przeszkadzać [-szkodzić] (i-: an dat k-u w loc.).

hi'ndernis n ②h¹ przeszkoda f, zawada f; ~**rennen** n bieg m z przeszkodami.

hi'n|deuten wskazywać [-zać] (au^t acc na acc.)

hi'ndit. 'hĭ'ndĭn) * ③c lania.

hi'n|drängen cisnąć; fig. przeć d (gen.).

hindu'rch (hĭndu'rch) przez nawskróś; die ganze Beit, przez cały czas; ~, ~, prze...; ~**geh(e)n** przechodzi [przejsć].

hiuei'n (~ai'n) do wnętrza, do środka; ~, ~, w...; ~**blicken** za-

głądać [-dnać]; *sich* ~ **denken** wczuwać [wczuć] się, przeno-
 sić [-nieść] się myślą (in *acc.*
 w *acc.*); ~ **drängen** (*sich*) wciskać
 [-snać] (się), wdzierać [wdrzeć]
 się); *sich* ~ **finden** (in *acc.*) oswa-
 jać [oswoić] się (z *instr.*),
 przyzwyczajać [-czaić] się
 (do *gen.*); ~ **gch(e)n** wchodzić
 [wejść]; (Was haben) [z]mieścić
 się; ~ **geraten** dostawać [-stać]
 się (in *acc.* w *acc.*), wpadać
 [wpaść]; ~ **kommen** wchodzić
 [wejść] (in *acc.* w *acc.*); inß *Steden*
 ~ **kommen** rozgądać [voß.]
 się; ~ **legen** wkładać [włożyć];
sich ~ **mischen** [w]mieszać się,
 wtrącać [-cić] się (in *acc.* do
gen.); ~ **paffen** = ~ **gehen**; ~
sehen zaglądać [-dnać]; ~ **setzen**
 wsadzać [-dzić]; ~ **steigen** (su)
 wstępywać [wstąpić], wsia-
 dać [wsiaść]; ~ **tun** wkładać
 [włożyć].

hi'n|fahren zawozić [-wieźć];
v/i. [po]jechać; dojeżdżać
 [-jechać] (do *gen.*); mit der
Hand ~ *über* (*acc.*) [po]głodzić
 (*acc.*) ręką; *fahre hin!* bądź
 zdrow!, żegnaj!

hi'n|fabrt / jazda tam.

hi'n|fallen upadać [upaść].

hi'n|fältig słaby, wąły, znikomy.

hi'n|fliegen (su) [po]lecieć.

hin|o'rt odtąd; (*tünftig*) na
 przyszłość. [dokąd.]

hi'n|führen [za-, po]prowadzić

hing (*hĩng*) f. *hängen*.

hi'n|gabe *f* oddanie *n* się, pod-
 danie *n* się.

hi'n|gang *m* droga *f* dokąd,
 odejście *n*; *fig.* śmierć *f*.

hi'n|geben oddawać [-dać];
 (*opfern*) poświęcać [-cić]; *sich* ~
 oddawać [-dać] się.

hin|ge'gen natomiast.

hi'n|gch(e)n iść [pójść] (*über*
acc. po *loc.*); (*weggehen*) od-

chodzić [odejść]; *Zeit*: mijać
 [(prze)minąć]; *i-m et.* ~ *lassen*
 pozwalać [-zwolić] (*k-u na acc.*),
 puszczać [puścić] bezkarnie.

hi'n|gehören należeć, odnosić
 się (do *gen.*); *das gehört hier*
nicht hin to tu nie należy.

hi'n|gelangen = *hinkommen*.

hi'n|geraten dostawać [-stać]
 się dokąd; (*wegkommen*) podzie-
 wać [-dziać] się.

hi'n|halten = *reichen*: (*ver-
 zögern*) przetrzymywać [-mać];
 (*täufchen*) zwodzić [zwieść].

hi'nken (*hĩ'ngk'en*) *ß* a chromać.
 kuleć, utykać na nogę; ~ *ku-*
lawy.

hi'n|kommen przychodzić
 [przyjść] dokąd; (*hingetragen*)
 podziwiać [-dziać] się.

hi'n|länglich dostateczny, wy-
 starczający; *adv.* dość.

hi'n|lassen pozwalać [-zwolić];
 pójść dokąd.

hi'n|laufen (su) [po]biec dokąd.

hi'n|legen kłaść [położyć] gdzie.

hi'n|nehmen [za]brać, wziąć
 [voß.], przyjmować [-jąć]. [się.]

hi'n|neigen chylić się, skłaniać

hi'n|nen (*hĩ'nen*); von ~ *stąd*.

hi'n|raffen zabierać [-brać].

hi'n|reichen 1. *v/t.* = *reichen*.

2. *v/i.* wystarczać [-czyć]; ~ *ß*
 wystarczający, dostateczny.

hi'n|reise / podróż (*ob.* droga) do-
 kąd; *zu* (su) [po]jechać dokąd.

hi'n|reißen porywać [-rwać];
 (*entzünden*) zachwycać [-cić],
 zadziwiać [-wić]; *sich* ~ *lassen*
 (*durch acc.*) dawać [dać] się
 porwać, unosić [unieść] się
 (*instr.*).

hi'n|richten [~*n*]: [s]tracić; et.:
 [z]niszczyć, [z]gubić; (*hintenten*)
 [s]kierować. *Su.* stracenie.

hi'n|scheiden = *sterben*.

hi'n|schicken posyłać [-słać] do-
 kąd.

- hi'n|schlachten** [za]mordować, zarzynać [-rznać].
- hi'n|schlagen** (s)n upadać [upaść] na ziemię.
- hi'n|schmierem** [na]smarować: (s)techt | schreiben [na]bawgrać
- hi'n|schwinden** zanikać [-knać].
- hi'n|sein**: alleß ist hin wszystko stracone; hin ist hin czego nie było, tego niema.
- hi'n|setzen** sadzać [posadzić]: sich ~ siadać [usiąść].
- Hi'n|sicht** f wzgląd m; in dieser ~ pod tym względem; in ~ auf (acc.) = **Wzgl** (gen.) ze względu na (acc.), względem (gen.).
- hi'n|stellen** stawiać [postawić].
- hi'n|strecken** = außstrecken; i-n: zwałać [-lić] z nóg.
- hi'n|stürzen** upadać [upaść], powalić [pow.] się, runąć [pow.]
- hint|a'n** (hĩntǎ'n) z tyłu, w tyle; ~**setzen** upośledzać [-dzić], zaniedbywać [-dbać].
- hi'nten** (hĩ'ntɛn) z tyłu, od tyłu, w tyle; nach ~ w tył; von ~ od tyłu; ~ und vorn w tyle i na przodzie: ~**a'n** z tyłu; ~**drei'n**, ~**na"ch** z tyłu za (instr.).
- hi'nter** (hĩ'ntɛn) 1. *prp.* (wo? dat., wohin? acc.) za, poza (wo? instr., wohin? acc.): ~ dem Rücken za plecami, poza oczyma; ~ et. (acc.) fommen poznawać [-znać] się na (loc.), odkrywać [-kryć] (acc.). 2. *a.* tylny.
- hi'nter...** tylny; **2bein** n tylna noga f; sich auf die 2beine setzen ob. stellen stawać [stanać] dęba: fig. obstawać przy swoim; **2blte"bene(n)** pl. pozostali (po czyjej śmierci), pozostala rodzina f; i-n et. ~**brĩ"ngen** donosić [-nieść] k-u o (loc.); ~**drei'n** potem, następnie.
- Hi'ntere** (hĩ'ntɛrɛ) m ① tyłek, pośladek, zadek.
- hi'nter...** ~**eina"nder** jeden za drugim, kolejno po sobie; **2fnß** m = **2bein**; **2gebäude** n tylna część f domu, oficyny f/pl.; **2gebanke** m myśl f ukryta; ~**ge"he(n)** podchodzić [podejść], oszukiwać [-kać]; **2grund** m tło n; **2he** n. głębia f sceny; **2halt** m zasadzka f; (**2huse**) podpora f; **2haus** n tył m domu, oficyny f/pl.; ~**he"r** w tyle, z tyłu; (nach)er potem; **2kopf** m tył głowy, potylicca f; **2lader** (-lǎdɛr) m ② broń f odtylcowa; ~**la"ffen** pozostawiać [-wić] po sobie, (p.p.) pośmiertny; **2la"ffenschaft** f pozostałość, spadek m; ~**le"gen** składać [złożyć]; **2list** f podstęp m; ~**listig** podstępny, chytry; **2mann** m ②a stojący z tyłu za (instr.); **2piet**: siedzący za ręką; ~**rücks** (-rũks) z tyłu; fig. podstępnie, znieznacka; **2feste** f tylna strona; **2stück** n tylny kawałek m; **2tell** m (n) tylna część f, tył m; (**2intere**) tyłek m; ~**trei"ben** = hindern, verreteln; **2treppe** f tylna schody m/pl.; ~**wǎrts** (-wɛrc) w tył; **2zimmer** n tylny pokój m.
- hi'n|tragen** zanosić [-nieść] dokąd. [wać [-dziać].]
- hi'n|tun** kłaść [położyć], podzie-|
- hinü"ber** (hĩnũ'bɛr) na tamtą stronę; ~... mit prze...; ~**fahren** (v/i) przeprowiać [-wić] się na tamtą stronę; ~**fliegen** (s)n przelatywać [-lecieć]; ~**führen** przeprowadzać [-dzić] (zu Wagen) przewozić [-wieźć]; ~**geh(e)n** przechodzić [przejsć]; ~**tragen** przenosić [-nieść]; ~**ziehen** przeciągać [-gnać]; v/i. (s)n przenosić [-nieść] się, przeprowadzać [-dzić] się.
- hinu"nter** (hĩ'nũntɛn) na dół; ~... z..., s...; ~**bringen** znosić

[zniesć]; **geh(e)n** schodzić [zejść]; **tragen** znosić [zniesć]; **werfen** rzucać [-cić].

Hi'nweg *m* droga *f* tam.

hin|we'g *przech.*: **geh(e)n über** (*acc.*) obchodzić [obejść] (*acc.*): *przechodzić* [przejść] *obok* (*gen.*); *sich setzen über* (*acc.*) nie zważać na (*acc.*), [z]lekceważyć (*acc.*).

Hi'nweis (-wais) *m* ② *h* wskazanie *n*, wskazówka *f*.

hi'n|weisen auf (*acc.*) wskazywać [-zać] (*acc.*), zwracać [zwrócić] uwagę czyją na (*acc.*): *des Fürwort* zaimek *m* wskazujący.

hi'n|werfen rzucać [-cić].

hin|wie'ber(um) znów, na nowo, w zamian. **[I]uaici** ludzie.

Hin (hĩnc): *~ und Kun* roz-

hi'n|ziehen zwlekać: (*verzögern*) *przeciągać* [-gnać]; (*sih*) *przeciągnąć* się, irwać.

hin|zu' (hĩncū') *do* (*gen.*): *~...*

do..., *przy...*: **benken**, **dichten** dodawać [-dać] w myśli, uzupełniać [-nić] myślą: **fügen**

dodawać [-dać], przyłączać [-czyć]; **komm-en** przybywać

{ *być*}; *noch kommen* przyłączać [-czyć] się: **lassen** przy-

puszczać [-puścić]; **laufen** (*su*) przybiegać [-biec]; *~*

rechnen doliczać [-czyć]; *~*

setzen = *~fügen*; **springen** (*su*) przyskakiwać [-skoczyć]; *~*

treten przystępować [-stąpić]: *~tun* = *~fügen*; **zählen** do-

liczać [-czyć]; **ziehen** = *her-*

anziehen; **zu:** *z*zywać [we-

zwać]. **[m.]**

Hi'ppe (hĩ'p^e) *f* ③ *b* kosa, sierp

Hirn (hĩrn) *n* ② *g* mózg *m*.

Hi'rn... mózgowy: **gehirn** *n* urojenie, chimera *f*; **haut** *f* opona mózgową: **los** bez

mózgu; **schäbel** *m*, **schale** *f*

czaszka *f*: **schlag** *m* udar

mózgowy: **verbrannt** szalony.

Hirsch (hĩrsz) *m* ② *g* jelen.

Hi'rsch... jeleni: **fänger** (-fĩng^{er})

m ② *l* kordelas: **fisch** *n* jele-

nina *f*; **käfer** *m* jelonek: **kuh** *f* lania.

Hi'rse (hĩ'rz^e) *f* ③ *b* proso *n*; (*ent-*

hĩrt) jagły *f*/*pl.*: *~(n)...* jaglany.

Hi'rt(e) (hĩ'rt^e) *m* ③ *a* pasterz,

pastuch.

Hi'rt-en... pastuszy, pasterski:

flöte *f* fujarka pastusza; *~*

junge, **kuabe** *m* pastuszek.

hi'ffen (hĩ'f^{en}) ⑤ *d* podnosić

[-nieść] żagiel. **[storryczny.]**

Histo'rien... (hĩ'st^{o'}ri^{en}...) *hi-*

hi'ß|bläschen *n*, **blatter** *f* (hĩ'c-)

wrzedzienica *f*, potówki *f*/*pl.*

Hi'ße (hĩ'c^e) *f* ③ *b* gorąco *n*,

żar *m*; (*Sommer*) skwar *m*, upał

m: *fig.* gorączka, zapal *m*, po-

ryweczność: *in der* *~* w zapale.

hi'ßig (hĩ'c^{ig}) gorący, poryw-

czy, popędliwy: *~es Fieber* go-

raćzka *f*: *~ werden* zapalać [-lić]

się, wpadać [wpaść] w zapal.

Hi'ß... **kopf** *m* gorączka,

zapalenie; **schlag** *m* udar

słoneczny.

hl. *Abf.* für heilig.

ho b(en) (h^op, h^o'b^{en}), **hö'be(n)**

(h^ö'b^e[u]) *f.* heben.

Ho'bel (h^o'b^{el}) *m* ② *l* strug,

hebel: *~...* hebla; **bank** *f*

strugarnia, heblarnia; **span**

m wióry *m*/*pl.*

ho'beln (*~n*) ⑤ *f* [o]strugać,

[z]heblować.

hoch (h^och) ⑩⁷ *l.* [ch vor e = h;

hohe(r, s), *comp.* höher, *sup.* höchst, *f. die*] wysoki; (*vornehm*)

dostojny, znakomity: *~!* niech

żyje!; *1 Meter* *~* wysoki na ...

(*acc.*); *~ und niedrig* = *jeder-*

mann: *Hände* *~!* podnieść

ręce!; *hohe* *Alter* późna sta-

rość *f*; *hohe* *Zeit* uroczyste

święto *n*; hohe Schule wyższa szkoła *f*; hohe See otwarte (ob. pełne) morze *n*; es ist hohe Zeit najwyższy czas; i-m ~ leben lassen [wy]pić na czyje zdrowie; wenn es ~ kommt najwyższej. 2. 2 *n* ② *g* (pl. ~ rufe) toast *m*.

ho'ch... wysoko..., wysoki; ~ **achten** głęboko poważać ober cenić; **Lachtung** *f* głęboki szacunek *m*, głębokie poważanie *n*; ~ **achtungsvoll** z głębokim poważaniem; **Altar** *m* główny ołtarz; **Lamt** *n* suma *f*; **Lbahn** *f* kolej nadziemna; ~ **deuffch** górnoniemiecki; **Ldruck** *m* wysokie ciśnienie *n*; ~ **fahrend** = stolz, gębieterifch; **Lgebirge** *n* wysokie góry *f/pl.*; ~ **geboren** jaśnie wielmożny; ~ **geehrt** wielce poważany, czcigodny; **Lgenuß** *m* najwyższa rozkosz *f*; **Lgericht** *n* sąd *m* najwyższy; (Galgēn) szubienica *f*; ~ **gefimmt** = ~herzig; ~ **gestellt** wysoko postawiony, wysoki; ~ **gewachfen** wysokiego wzrostu; ~ **gradig** (-grādīđ) wysokiego stopnia; ~ **herzig** wielkoduszny; **Lland** *n* kraj *m* górzysty; **Lländer** (in *f*, *m* góral(ka).

hō'chlich (hō'chlich) wielce, nadzwyczajnie, bardzo.

ho'ch...: **Lmut** *m* pycha *f*, duma *f*; ~ **mütig** (-mütīđ) pyszny, dumny; ~ **mütig** sein pysznić się, wynosić się; ~ **näßig** (-nāzīđ) = ~mütig; **Lofen** *m* piec hutniczy; **Lrelief** *n* wypukła płaskorzeźba *f*; ~ **rot** pasowy; **Lruf** *m* wiwat; ~ **schäßen** = ~achten; **Lschule** *f* wszechnica, uniwersytet *m*; ~ **selig** nieboszczyk (-boszczka), świętej pamięci (gewöhntlich: ś. p.); **Lsommer** *m* pełne lato *n*.

hōchft (hōchst) [f. hoch] najwyższy; (äußerft) ostateczny;

adv. najwyżej, najwięcej; am ~en najwyżej; auf's ~e do najwyższej, ostatecznie; zum ~en, ~ens najwyżej, nie więcej jak; es ist die ~e Zeit najwyższy czas.

ho'ch...: ~ **stämig** wysokopienny; **Lstapler** (-sztāplēn) *m* ② szalbierz, oszust; ~ **stehend** wysoko stojący, wysoki.

hō'chstens (hō'chstēns) *f.* hōchft. **Hō'chft** **kommandierende(r)** *m* głównodowodzący.

ho'ch...: ~ **trabend** górnołotny, szumny; **Lverrat** *m* zdrada *f* stanu; **Lwald** *m* las wysokopienny; **Lwaffer** *n* powódź *f*; **Lwild** *n* gruba zwierzyna *f*; **Lwohlgeboren** Jaśnie wielmożny; **Lwürden** (Cw. Wasza) Wlelebnosc *f*; ~ **würdig** wlelebnny.

Ho'chzeit *f* ③ *b* wesele *n*; ~ **s...**, **Llich** weselny.

Ho'cke (hō'ke) *f* ③ *b* siedzenie *n* w kuczki.

ho'cken (~n) ① *a* siedzieć [usiąść] w kuczki, przykucnąć [boć.]. [życie siedzące.]

Ho'cker (~R) *m* ② *l* prowadzący

Hō'ckerig (hō'ker) *m* ② *l* garb; **hō'ckerig** (~lich) garbaty, nierówny.

Ho'de (hō'de) *f* ③ *b*, ~ (*n*) *m* ③ *a* (② *l*) jądro *n*; ~ **n** **sack** *m* woreczek jądrowy, jądrownik.

Hof (hōf) *m* ② *d* dziedzieniec, podwórze *n*; (Hotel) hotel, dom zajezdny; (Meierei) zagroda *f*. dwór: (um den Ronb) tęcza *f* dokoła księżycy; bei ~e: dworu; i-m den machen umizgać [-gnąć] się, zalecać się do (*gen.*): (schmeicheln) schlebiać [-bić] (*dat.*).

Ho'f... dworski (den Hof e-s Fürsten betreffend) nadworny ~ **burg** *f* pałac *m* cesarski; ~ **dame** *f* dama pałacowa **Lfähig** mający przystęp do dworu.

Ho'ffahrt (hō'fārt) *f* ③ b pycha, duma; **ho'ffärtig** (hō'fārtīch) dumny, butny.

ho'ffen (hō'fēn) ⑤ a (auf *acc.*) spodziewać się (*gen.*); auch = erwarten. [prawdopodobnie.]

ho'ffentlich (hō'fēntīch) niezawodnie.

Ho'ffnung *f* (auf *acc.*) nadzieja (*gen.*); i-m ~ machen robić nadzieję, kazać mieć nadzieję; guter ~ sein być przy nadzieji; **z's|los** beznadziejny; **z's|loflg|kett** *f* beznadziejność, wątplenie *n*; **z's|reich**, **z's|voll** pełen nadziei; **z's|schimmer**, **z's|strahl** *m* promyk nadziei, iskierka *f* nadziei.

Ho'f... **z'fräulein** *n* dworzanka *f*; **z'gefinde** *n* służba *f* dworska; **z'hund** *m* pies łańcuchowy.

hō'fisch (hō'fīsz) dworny.

Ho'f... **z'kreis** *m* koło *n* (ob. towarzystwo *n*) dworskie; **z'lager** *n* dwór *m*, rezydencja *f*.

hō'flich (hō'f-) grzeczny, uprzejmy; **z'keit** *f* grzeczność, uprzejmość. [stawca.]

Ho'fllieferant *m* nadworny do-
hō'fling (hō'fīng) *m* ② g¹ dworak, dworzanin.

Ho'f... **z'mann** *m* (*pl.* z'leute) dworzanin; **z'meister** *m* ochmistrz; **z'meistern** [*s*]skarcić, [*z*]ganić; *v/i.* być nauczycielem domowym; **z'narr** *m* błazen nadworny; **z'rat** *m* radca dworu; **z'raum** *m* dziedziniec, podwórze *n*; **z'schranz(e)** *m* dworak; **z'wohnung** *f* mieszkanie *n* od podwórza.

ho'he (hō'e) *f.* hōch.

Hō'he (hō'e) *f* ③ b wysokość; (*n*z) wzgórze *n*, wzniesienie *n*; auf *der* ~ na szczycie, u szczytu (*a. fig.*); in *die* ~ gehen podnosić [-nieść] się, iść [pójść] w górę; in ~ von (*dat.*) w wysokości (*gen.*).

Ho'heit (hō'hait) *f* ③ b wysokość. [pieśniami.]

Hōhelic'd *n* ⑦ b pieśń *f* nad;
Hō'hen... **z'messer** *m* wysokomierz; **z'messung** *f* mierzenie *n* wysokości; **z'zug** *m* pasmo *n* wzgórz.

Hōhel|prie'ster *m* ⑦ barykapłan.
Hō'he|punkt *m* punkt kulminacyjny *ob.* najwyższy.

hō'her (hō'er) [*f.* hōch] wyższy; *adv.* wyżej; (*im Range*) ~ (*stehend*) starszy (rangą); **z'en Ort** *n* w wyższych sferach.

hohl (hōl) (*teer*) pusty, próżny; (*bumpi*) głuchy; (*eingefallen*) zapadły; (*bfb. von Bäumen*) spróchniały; (*z'tas*) wklęsły.

hō'hl... dęty, wklęsły, zapadły; **z'dugig** (*z'ogig*) *z* zapadłymi oczyma.

Hō'hle (hō'le) *f* ③ b pieczara; (*Räuberz*) jaskinia; (*z's Tiere*) nora; (*z'Vertiefung*) jama; **z'n...** jaskiniowy.

hō'hlen (*z'n*) ⑤ a wydrążyć [-zyć].
Ho'hlheit *f* próżność.

hō'hl... **z'kehle** ⑤ *f* żłobek *m*; **z'maß** *n* miara *f* pojemności; **z'raum** *m* próżnia *f*; **z'spiegel** *m* lustro *n* wklęsły; **z'weg** *m* wąwóz, parów. [wklęsłość.]

Hō'hlung *f* wydrążenie *n*.
Hōhn (hōn) *m* ② g szyderstwo *n*.
hō'hnen (hō'nēn) ⑤ a szydzić, drwić *z* (*gen.*).

Ho'hn|gela'chter *n* śmiech *m* szyderczy. [drwiący.]

hō'hnlich (hō'nīsz) szyderczy,
hō'hn|lachen śmiać się szyderczo, wyśmiewać się *z* (*gen.*).

Hō'ker (hō'kēn) *m* ② l przekupień; **z'in** (*z'in*) *f* ③ c = **z'weib** *n* przekupka *f*.

hō'kern (*z'n*) ⑤ b trudnić się handlem przekupniczym.

Hokuspokus (hōkūspō'kūs) *m* inbef. kuglarstwo *n*.

hold (hōlt) miły; (getwogen) przychylny, sprzyjający.

ho'ldfelig miły, wdzięczny; **Łkeit** *f* wdzięczność.

ho'len (hō'len) ⑤a iść [pójść] po (*acc.*); zu Wagen: [poljechać po (*acc.*); ~ lassen posyłać [-ścić] po (*acc.*); hol' dich der Teufel! niech cię djabli wezmą!; sich eine Krankheit ~ nabawiać [-wić] się (*gen.*).

ho'lla! (hō'la) hej!

Hō'lle (hō'le) *f* ③b piekło *n*.

Hō'llen... piekielny ~ **lärn** *m* hałas piekielny; ~ **stein** *m* lapis.

hō'llisch (~l[isz]) piekielny.

ho'lp(e)rig (hō'lp[er]ig) chropowaty, nierówny.

ho'lp(ern) (~p[ern]) ⑤b utykać [utknąć], potykać [potknąć] się. [bez: ~... bżowy.]

Holu'nder (hōltū'nd[er]) *m* ②l

Holz (hōlc) *n* ②a drzewo; (Wald) las *m*.

Hō'lz... drewniany, drzewny; ~ **apfel** *m* dzikie jabłko *n*; ~ **arbeit** *f* roboty *f/pl.* z drzewa; ~ **art** *f* rodzaj *m* drzewa; ~ **block** *m* kłoda *f* drzewa.

hō'lgern (hō'lc[ern]) drewniany; *fig.* nieruchomy, ociężały.

Hō'lz...: ~ **fällen** *n* ②l = ~ **schlag**: ~ **frevel** *m* uszkodzenie *n* lasu, samowolne rąbanie *n* drzew; ~ **hacker**, ~ **hauer** *m* rębacz, drwal; ~ **handel** *m* handel drzewem; ~ **händler** *m* handlarz drzewa.

hō'lzig (hō'lc[ig]) drewniasty, drzewny; ~ *w.* [z]drewnieć.

Hō'lz...: ~ **kohle** *f* węgiel *m* drzewny; ~ **pflaster** *n* bruk *m* drewniany; ~ **scheit** *n* polano (drzewa); ~ **schlag** *m* wyrąb (ob. scinanie *n*) lasu; ~ **schneidekunst** *f* drzeworytnictwo *n*; ~ **schnitt** *m* drzeworyt; ~ **schuhe** *m/pl.* chodaki drewniane; ~ **span**

m drzazga *f*; ~ **stoß** *m* stos drzewa; (Schleiterhaufen) stos; ~ **weg** *m* droga *f* w lesie; auf dem ~ **weg** sein = się irren.

Ho'nlig (hō'n[ig]) *m* ②g¹ miód; ~... miodowy; ~ **artig** miodowaty; ~ **bienen** *f* pszczoła; ~ **kuhen** *m* piernik miodowy, miodownik; ~ **monat** *m* miodowy miesiąc; ~ **scheibe** *f* plaster *m* miodu; ~ **stein** *m* patoka *f*; ~ **süß** słodki jak miód.

Honneu'r (hō'n[er]) *n* ⑥l = Ehre: (im Kartenspiel) honory *m/pl.*; die ~ **machen** robić honory, przyjmować gości; ~ **oddawać** [-dać] honory.

Honora'r (hō'n[er]) *n* ②g¹ honorarium, zapłata *f*.

honoric'ren (~r[er]) ⑤g = bezahlen, eu schädigen.

Ho'psen (hō'ps[en]) *m* ②l chmiel; ~... chmielowy; ~ **stange** *f* tyka chmielowa; *F fig.* człowiek *m* wysokiego wzrostu, dragal *m*.

ho'psen (hō'ps[en]) ⑤e skakać, podsakiwać. [kany.]

Ho'pfer (~p[er]) *m* ②l walc ska-}

Hō'r... (hō'r...) słuchowy.

hō'rbar słyszalny, dający się

słyszeć.

ho'rchen (hō'n[chen]) ⑤a pod-
słuchiwać [-chać], nad-
słuchiwać; ~ **auf** (*acc.*) słuchać (*gen.*);
przysłuchiwać [-chać] się
(*dat.*); h[ör]ch! słuchaj!, cicho!

Ho'rcher (~ch[er]) *m* ②l podsłuchi-
wacz; ten, kto podsłuchuje.

Ho'rde (hō'r[de]) *f* ③b horda,
tłum *m*, zgraja; **Zulweise** hor-
dami, zgrajami.

hō'ren (hō'r[en]) ⑤a słuchać,
[u]słyszeć; ~ **auf** (*acc.*) słuchać
(*gen.*); ich glaubte zu ~ przy-
słyszało mi się; ich h[ör]e ihn
jungen słyszę, jak śpiewa;
man kann ~, man hört słysząc;
er hört schwer nie dosłysz;

daß läßt sich ~ to zasługuje na uwagę; er läßt nichts von sich ~ nie o nim nie słychać.

Hörensagen: vom ~ ze słuchu.

Hörer (hø'neR) *m* ②l, ~in (~In) / ③c słuchacz(ka); *ferspr.:* słuchawka *f.*

Hörererschaft *f* słuchacze *m/pl.*, audytorjum *n.* [dany, klient]

Hörige(r) (~R[ig]e[r]) *m* ②l pod-}

Horizont (høR|cø'ut) *m* ②g horyzont, widnokrąg; **horizontal** (~cøntä'l) poziomy.

Horn (hørn) *n* ②a róg *m* (a. ↓ = trąbka *f.*)

Hörn... (aus Horn) rogowy; (gehört) rogaty; ~**bläser** *m* ②l = *hornist*.

Hörnchen (hø'rnçn) *n* ②l rożek *m;* (Gebäd) rogalik *m.*

Hörner (~neR) *f.* Horn: ~**klang** *m* dźwięk rogów ob. trąb: **Los bezrogi;** ~**träger** *m* = *Shurei*.

Hörnern (~n) rogowy, z rogu.

Hornhaut / rogówka; (Schwiele) *nagiotek* *m.*

hörnig (hø'rn[ic]) rogaty.

Hörnig (~n[ic]) *f* ②l'. **Hörnigste** (hø'rn[ic]ste) *f* ③b szerszeń *m.*

Hörnigst (hø'rn[ic]st) *m* ③a trębacz. [Dummkopf.]

Hörnvieh *n* bydło rogate: P = }

Hörn...: ~**rohr** *n* słuchawka *f.*; ~**saal** *n* sala *f* wykładowa.

Hornst (hø'nst) *m* ②g guiazdo *n.*

hornst (~en) ⑤c gnieździe się.

Horn (hø'rt) *m* ②g (Schag) skarb: (Zusfußt) schronienie *n;* (Schug) ochrona *f.*

Hörnweite *f* odległość słuchu.

Hörse (hø'ze) *f* ③b (weiß *pl.*) spodnie *f/pl.*; ~**klappe** *f* kłapa u spodni; ~**strecker** *m* ②l wieszadło *n* na spodnie; ~**tasche** *f* kieszeń u spodni; ~**träger** *m/pl.* szelki *f/pl.*

Hospital (høsp[ita'l]) *n* ②g ob. ②a szpital *m;* ~, ~, szpitalny.

Höflichkeit (hø'st[ic]) *f* ③b hostja.

Hotel (høt[el]) *n* ⑥l hotel *m* (= Gasthof); ~, ~, hotelowy.

Herr(n), *abf.* für Herr(n).

Hub (hüb) *m* ②d podniesienie *n.*, podźwig, skok.

hüben (hüb'en) z tej strony.

hübsch (hyps) ładny; (ziemlich) wcale: daß ist ~ von Ihnen to ładnie z pańskiej strony.

Huckepack (hük'e-) na barana.

Hudelei' (hüd[e]la') *f* ③b partactwo *n.*, mitrega: **hudelein** (~n) ④f [z]robić po partacku.

Huf (hüf) *m* ②g kopyto *n.*

Huf... kopytowy: ~**beschlag** *m* podkucie *n;* ~**eisen** *n* podkowa *f;* ~**leisenformig** (-förm[ic]) mający kształt podkowy; ~**laffich** & *m* kopytnik; ~**schmied** *m* kowal; ~**zwang** *m* choroba *f* kopyta.

Hüft... (hü'ft...) biodrowy: ~**bein** *n* kość *f* biodrowa; ~**weg** *n* ból *m* w biodrach.

Hüfte (~e) *f* ③b biodro *n.*

Hügel (hüg[e]) *m* ②l pagórek, wzgórek: ~, ~, pagórkowaty; ~**artig** pagórkowaty, mający kształt pagórka; ~**land** *n* kraj *m* pagórkowaty.

Hügelartig (~[ic]) = hügelartig.

Huhn (hün) *n* ②a kura *f.*, kurczę.

Hühnen (hüb'nçn) *n* ②l kurka *f.*, kurczątko; ich habe noch ein: ~ mit Ihnen zu pflücken mam jeszcze z panem pomówić.

Hühner (hüb'neR) *f.* Huhn; ~, ~, kurzy: ~**ange** *n* naguiotek *m;* ~**braten** *m* pieczeń *f* z kurczęcia, pieczone kurczę: ~**fleisch** *n* mięso z kurczęcia; ~**haus** *n* = ~**stall**; ~**hund** *m* legawiec; ~**stall** *m* kurnik; ~**stauge** / grzędą dla kur; ~**suppe** *f* rosół *m* z kury; ~**sucht** *f* chów *m* kur.

hül (hüb'l) w mig; in einem ~ w oka mgnieniu.

Huld (hült) *f* ③ *b* łaska, względy *m/pl.*

hu'ldigen (hü'ldig'en) ④ *a* (einem Fürsten) składać [złożyć] hołd; przysięgać [-siąc] na wierność; *fig.* hołdować.

Hu'ldigung *f* hołd *m.*, hołdowanie *n.*; ~ *s* *leid* *m* przysięga *f* na wierność. [łościwy.]

hu'ldreich, ~ *voll* łaskawy, mił; **hü'lse** (hü'ls'e) *f.* heljen.

Hü'le (hü'le) *f* ③ *b* osłona, zasłona; (Hautchen, a. e-s Ballons) powłoka; (Steidung) odzież; sterbliche ~ śmiertelne szczątki *m/pl.*

hü'len (~*n*) ④ *a* = einhüllen.

Hü'lse (hü'ls'e) *f* ③ *b* (für Kaffeten usw.) łuska; (bei Rüssen usw.) łupina, skórka; (Schote) strączek *m.*; ~ *n*... strączkowy.

huma'n (humā'n) ludzki; **Hu-manität'** (humani'tät) *f* ③ *b* ludzkość. [trzymiel *m.*]

Hu'mmel (hü'mel) *f* ③ *d* bak *m.*, **Hu'mmer** (hü'mer) *m* ② *l* ob.

④ *b* rak morski, homar.

hu'mpeln (hü'mp'eln) ④ *f* chromać, utykać, kuleć. [puhar.]

Hu'mpen (~pen) *m* ② *l* kufel.

Hund (hünt) *m* ② *g* pies; (junger) szczenię *n.*; *dim.* (= Hü'ndchen [hü'ntch'en] *n* ② *l*) piesek; auf den ~ kommen zejść [boć.] na psy, zejść na biedę.

Hü'nde... (hü'nd'e...) psi; ~ *haus* *n.*, ~ *hütte* *f* psiarnia *f.*, buda *f* dla psa; ~ *kälte* *f* ogromne zimno *n.*; ~ *leben* *n* psie życie.

hu'ndert (~d'ert) 1. sto; zu (ie) ~ po sto. 2. ② *n* ② *g* setka *f.*

Hu'nderter (~t'er) *m* ② *l* setka *f.*; **Zei'** (~läi') rozmaity, różnego rodzaju.

hu'ndert... ~ *fach*, ~ *fältig* (-fältig) stokrotny; **Jahr/feier** *f* stuletnia rocznica; **Jährig** stuletni. [*dim.* suczka.]

Hü'ndin (hü'nd'in) *f* ③ *c* suka;]

hü'ndisch (hü'nd'isch) psi.

Hü'nds... = Hunde...; **Zott** (-töt) *m* ③ *a* łajdak; **Zgemein** podły; **Zmüde** zmęczony jak pies; ~ *tage* *m/pl.* kanikuła *f.*

Hü'ne (hü'ne) *m* ③ *a* olbrzym.

Hü'nger (hü'ng'er) *m* ② *l* głód; *fig.* = Begier; ~ *haben* (befommen) [za]pragnąć jeść; ~ *sterben* umierać [umrzeć] z głodu; ~ *leiden* *m* ② *l* głodomór; ~ *lohn* *m* nędzna płaca *f.*

hu'ngern (~*n*) ④ *b* cierpieć głód, być głodnym: es hungert mich, mich hungert chce mi się jeść; ~ *d* głodny.

Hü'ngers | *not* *f* nędza głodowa, głód *m.*

Hü'nger | *tuch*: am ~ *c* nagen przy-mierać głodem, klepać biedę.

hu'ngriq (hü'ng'riq) głodny; ~ *werden* zgłodnieć [boć.]; ~ *sein* *nach* (*dat.*) = begchren.

hü'pfen (hü'pf'en) ④ *a* (h. u. fu) skakać [skoczyć], podskakiwać [-skoczyć]; ~ *d* skaczący.

Hü'p(e) (hü'p'e, hü'p'e) *f* ③ *b* trąba jednotonowa.

Hü'rde (hü'rd'e) *f* ③ *b* plecionka (z drutu); (Schafz) zagroda (dla owiec); ~ *u* *rennen* *n* bieg *m* z przeszkodami; ~ *u* *werk* *n* plot *m.*

hu'rtiq (hü'rtiq) szybki, żwawy; ~! żwawo!; **Zkeit** *f* szybkość, żwawość.

Husa'r (huzā'r) *m* ③ *a* huzar; ~ *en*... huzarski. [niu.]

husch (hüşz) w mig, w oka mgnie-

hu'schen (~en) ④ *e* (fu): (hin und her) ~ kręcić się, migać.

hu'ssa! (hüşs) hura! [wać.]

hü'steln (hü'st'eln) ④ *f* pokaszlać;

hu'sten (hü'st'en) ④ *c* 1. kaszlać [(za)kaszlnąć]. 2. ② *m* ② *l*

kaszel; **Zanfall** *m* atak kaszlu.

Hut¹ (hüt) *m* ② *d* kapelus; *dim.* (= Hü'tchen [hü'tch'en] *n*

②) kapelusik; ~ Zuder głowa f cukru; ~... kapelusowy.

Hut² (hūt) f ③b (Aufsicht) dozór m, nadzór m; (Wache) straż; (Vorsetz) ostrożność; auf der ~ sein mieć się na ostrożności.

hü'ten (hü'ten) ①c [u]strzec, [przy]pilnować; Bieh: pasać [pasać]; sich ~ strzec się, mieć się na baczności (vor dat. przed instr.); das Bett ~ leżeć w łóżku.

Hü'ter (hü'ter) m ②l, ~in (~in) f ③c dozorca (-czyni); (Wächter) stróż(ka).

Hu't...: ~händler m kapelusznik;

~krempe/krysa u kapelusza; ~nadel f szpilka do kapelusza; ~schachtel f pudło n na kapelus.

Hü'tte (hü'te) f ③b chata, chałupa; dim. (= Hü'ttchen [hü'ttchen]) n ②l) chatka, chałupka; (Bett aus Zweigen usw.) szałas m.

Hü'tten... ④ hutniczy; ~werk n huta f; ~wesen n hutnictwo.

Hü'tne (hü'tne) f ③b huena.

Hü'ttche ④ (hü'ttche) f ③b hiacynt m.

Hymne (hü'mne) f ③b, **Hymnus** (~nūs) m ⑥g hymn m.

Hypotenu'fe (hü'potenü'ze) f ③b przeciwprostokątnia.

I

ich (iç) 1. ja; ~ für meine Person co się mnie tyczy. 2. 2 n ⑥i ja, jażn f.

idea'l (idē'l) 1. idealny, abstrakcyjny, pomysłany. 2. 2 n ②g' ideał m.

Idee' (idē') f ⑥f idea, wyobrażenie n, pojęcie n, myśl.

Idio't (idjot) m ③a idjota.

Idyl'l (idjil) n ②g', ~le (~le) f ③b idylla f, sielanka f; ~isch (~isz) sielankowy.

I'gel (i'gel) m ②l jeź; dim. jeżyk; ~... jeża.

ih'r (ir) a) [nom. pl. von du, in Briefen: 2] wy; b) possessiv: (auch der, die, das ~e, pl. die ~en) [sie] jej, pl. ich; 2 [Sie] wasz, pański; auf das Subjekt bezüglic: swój usw.

i'hrer'seits (i'herzait) ze swojej strony; 2 z pańskiej strony.

i'hres'glei'chen równy jej (pl. im, 2 panu); podobny do niej (pl. nich, 2 do pana).

i'hrige (i'rigē): der, die, das ~ = ihr b; ganż der 2 pański powolny sługa.

i. 3. Abt. für im Jahre.

I'llis (i'llis) m ②h¹ tchórz; ~... z ichorza.

im (im) = in dem.

I'mbiß (i'mbiß) m ②h¹ przekąska f, śniadanie n; einen ~ (ein)nehmen przekąsić [boć.] (acc.). [larz, pasiecznik.]

I'mker (i'mker) m ②l pszczyk

I'mme (i'me) f ③b = Biene.

i'mmer (i'mer) zawsze; (beständig) ustawicznie; (vor comp.) coraz; a. = ~hin; ~ noch jeszcze wciąż; auf ~ für ~ na zawsze; ~ und ~ wieder wciąż na nowo; wann ~ kiedykolwiek; wo ~ gdziekolwiek; ~da'r zawsze; ~fo'rt ciągle (= ~zu); 2 grün ④ n ②g¹ barwinek m; ~hl'n ciągle, zawsze; ~wä'hrend ciągly, nieustanny; adv. a. = ~zu nieustannie.

I'mperall'v (i'mperat'v) m ②g¹ tryb rozkazujący. [mia.]

I'mpf... (i'mpf...) (do) szczepienia **i'mpfen** (~en) ①a [za]szczepić. Su. szczepienie n.

I'mpf'ling (~ling) m ②g¹ dziecko n szczepione. [pienia.]

I'mpf'zwang m przymus szcze-

im|sta'nde (-sztä'nd^o): ~ sein być w stanie oder w możności.
in (ɪn) w; (wohin?, wann? [Zeitbauer] acc.) na (acc.), do (gen.); (wo?, wann? [Zeitpunkt]) dat.) w (loc.); a. durch den instr., iB. im Sommer latem, im Winter zimą; ins Haus do domu; in zwei Stunden za dwie godziny; im Auftrage na zlecenie; in der Kirchengasse wohnen mieszkać przy ulicy ... [rozpoczęcie n.]
In|a'ngriff|nahme (-nām^o)/③b)
In|degriff m włączenie n, wliczenie n; (Inhalt) istota f, treść f; mit ~ von (dat.) z włączeniem (gen.). **[wość.]**
In|brunst f ②f zapał m, żarli-
l'nb|brünstig żarliwy, gorący.
in|de'm podczas gdy, kiedy; oft durch das part., iB. ~ er das sagte mówiąc to.
In|der (ɪ'nd^or) = ʒndier.
in|de's, de'ffen 1. adv. tymczasem. 2. cj. podczas gdy; a. = demnach.
India'ner (ɪndiā'n^or) m ②l, ~in (~ɪn) f ③c Indjanin (-janka).
In|dier (ɪ'nd^or) m ②l, ~in (~ɪn) f ③c Indyjczyk (-dyjka).
in|direkt (ɪ'ndiɹekt) pośredni, uboczny.
Indivi|duum (ɪndiwi'duŷm) n ⑥e osobnik m, jednostka f.
Industrie' (ɪndüstɹi') f ⑥f przemysł m; ~~~ przemysłowy; ~ritter m rycerz przemysłu, oszust.
industrie'll (~striq'ł) przemysłowy; 2e(r) m przemysłowiec.
in|ein'a'nder jedno w drugie; ~fügen spajać [spoić] ze sobą; ~greifen wchodzić [wejść] jedno w drugie.
insa'm (ɪnsā'm) pozbawiony czci; F (adv.) okropnie, niesłychanie; **Infamie'** (ɪnfami') f ⑥f niesława, pozbawienie n czci.

In|fanterie' X (ɪ'nfānt^ori') f ⑥f piechota; ~~~ pieszy; **In|fanteri'st** (~rɪ'st) m ③a żołnierz pieszy, piechur.
in|so'fage (gen.) wskutek, z powodu (gen.); **de'ffen** wskutek tego, wobec tego.
Ingenieu'r (ɪnʒen'j^or) m ②g' inżynier; ~~~ inżynierski.
In|grimm m złość f, zawziętość f; 2ig zły, zawzięty.
In|gwer (ɪŋw^or) m ②l imbir.
In|hader (ɪ'nhāb^or) m ②l, ~in (~ɪn) f ③c właściciel(ka).
In|halt m ②g treść f; (e-s Gefäßes) zawartość f; (e-s Raumes) objętość f; ~slangade f podanie n treści, treść: 2(s)|leer, 2s|los bez treści, pusty; 2(s)-reich, 2(s)|schwer treściwy, ważny; ~s|verzeichnis n spis m rzeczy. **[zniewaga.]**
Inju|rie (ɪnjū'ri^o) f ⑥f obraza,
Inka'sso (ɪnkā'sp) n ⑥k odbiór m należności, inkasowanie.
In|land n kraj m (w którym mieszkamy).
In|länder (in f ⑤c) m ②l krajowiec, obywatel(ka) kraju, tubylec.
in|ländisch krajowy, tubyleczy.
In|laut m głoska f w środku wyrazu, śródgłos.
In|letit (ɪ'nlēt) n ②g poszwa f.
in|liegend znajdujący się wewnątrz, załączony. **[(gen.)]**
in|mitten (gen.) wśród, pośród
in|ne (ɪ'ne): mitten ~ w samym środku, wewnątrz; ~haben = bejżen; Steffe: dziurzyć; ~halten: a) v/t [za]trzymać w domu; b) v/i. = anhalten.
in|nnen (~n) wewnątrz; nach ~ do wnętrza, ku wnętrzu; von ~ od wnętrza.
in|ner (~r) 1. wewnętrzny. 2. 2e(s) n ⑥l wnętrze, głąb m; im 2en wewnątrz, w głębi;

ins *ℓe* do wnętrza; Ministerium *beß* *ℓen* ministerstwo *n* spraw wewnętrznych.

innerhalb (*gen.*) wewnątrz, wśród (*gen.*); (sottlich) w przeciagu (*gen.*). **[ściśle.]**

innerlich wewnętrzny; *adv. fig.*

innewerden poznawać [-znać]; spostrzegać [-strzec].

innig (i'niçh) (und l'nniglich [i'n'kiçh]) serdeczny, gorący; *ℓelt* *f* serdeczność, zażyłość.

Innung (i'nüŋ) *f* ③b cech *m*, korporacja, bractwo *n*; ~*ℓ*... cechowy, bracki.

ins (i'ns) = in *daß*.

Innsaß ③a¹, -*saffe* ③a *m* mieszkaniec; (e-*ß*Wagen^s) siedzący w wozie.

insbeso'ndere w szczególności, szczególnie, zwłaszcza.

Innschrift *f* napis *m*.

Insekt (inzëkt) *n* ④a owad *m*; ~en/*pulver* *n* proszek *m* przeciw owadom.

Insel (i'nzël) *f* ③d wyspa: *dim.* wysepka; ~*bewohner* (in *f*) *m* mieszkaniec (-anka) wyspy; ~*meer* *n* archipelag *m*.

Inserat (i'nzërät) *n* ②g ogłoszenie, anons *m*, inserat *m*: *inserie'ren* (~ri'ren) ②g ogłaszać [ogłosić], anonsovować

ins...: ~*geheil'm* potajemnie, pokryjomu; ~*gemein'u* pospolicie, ogólnie; ~*gesamt* powszechnie, wszyscy razem.

insolfern (o tyle) o ile.

insonderheit = insbesondere, besonders.

insoweit = insofern.

instand: ~*halten* (*ℓhaltung* *f*) utrzymywać [-mać] (utrzymywanie *n*) w dobrym stanie; ~*setzen* (*ℓsetzung* *f*) doprowadzać [-dzić] (doprowadzenie *n*) do porządku; naprawiać [-wić] (naprawa *f*).

inständig usilny.

Instrument (i'nstrumënt) *n* ②g instrument *m* (a. *ℓ*); narzędzie.

interessant (i'ntërësät) zajmujący, interesujący, ciekawy.

Interesse (~rë'së) *n* ④b interes *m*, zysk *m*; (Geshäft) zajęcie; (*pl.*) procent *m*; im ~ w interesie.

international międzynarodowy.

intim (i'nti'm) zażyły, poufaly.

invalid (i'nwäli't) inwalida; *ℓ* (~li'dë) *m* ③a inwalida; *ℓen*... inwalidów.

Invalidität (~li'dität) *f* ③b niezdolność do pracy.

Inventar (i'wëntär) *n* ②g (②e) inwentarz *m*; auch = Inventur.

Inventur (~tü'r) *f* ③b inwentura, spisanie *n* inwentarza.

inwendig (i'nwëndiçh) wewnętrzny; *adv.* wewnątrz.

inwiefern, **inwieviel** jak daleko, o ile.

inzwischen tymczasem.

irden (i'rdën) gliniany.

irdisch (i'rdiçsz) ziemski, doczesny.

Irre (i'ra) *m* ③a = Irländer.

irgend (i'rgënt) tylko;
...kolewiek, *ℓB.*: ~*ein* jakikolewiek, jakiś; ~*wann* kiedykolewiek, kiedyś; ~*was* cokolwiek, coś; ~*welcher* którykolewiek; ~*wer* ktokolwiek, ktoś; ~*wie* w jakikolewiek sposób, jakoś; *wenn* ~*wie* möglich jeśli tylko możliwe; ~*wo* gdziekolewiek, gdzieś; ~*woher* skądkolewiek, skądś; ~*wohin* dokądkolewiek, dokądś.

irisch (i'riçsz) iryjski.

Irländer (i'rländër) *m* ②l Iryjczyk.

irr (i'r) = irte 1.

irre (i'ro) 1. a. błędny, obłąkany; ~ *sein* = irren; ~ *werden*

= irregoehen; **2(r)** s. ⑨1 obłąkany (-na). **2. 2 f** ③b obłąkanie n, błądzenie n.

f'rr...: ~fahren zabłądzić [boś.]: ~führen, ~leiten, ~machen wprowadzać [-dzić] w błąd; ~geh(e)n zabłądzić, zbłąkać się [beide boś.].

f'rr(en) (f'ʀɛn) ⑩a, mfi fič ~ [za-] błąkać się, [z]błądzić; (fič verbündigen) [z]grzeszyć.

f'rr(en)...: ~anstalt f, ~haus n zakład m dla obłąkanych; ~arzt m psychiatra.

f'rr...: ~reden bredzić; ~sein = irren; ~werden = ~gehen.

f'rr...: ~fahrt f tulaczka; ~gang, ~garten m lubirynt; ~gläubig heretycki; ~gläubige(r) m heretyk.

f'rrig (f'ʀiç) błędny, mylny.

f'rr...: ~lehre f błędna nauka;

licht n błędny ognik m; ~sinn m obłąkanie n; ~sinnig obłąkany.

f'rrtum m ②a błąd, omyłka f. **f'rrtümlich** (f'ʀtūmliç) błędny, mylny; *adv.* ~ (er)weise) mylnie.

f'rrung f = f'rrtum.

f'rr...: ~weg m błędna droga f, bezdroże n; ~wisç m = f'rrlicht. [brunatnożółty.]

ifabe'll (izabē'l), meist ~farben)

f'fegrim (f'zēgrɪm) m ②g człowiek zgryźliwy.

f'folie'r... (izp'li'r...) izolacyjny, oddzielny.

f'fthmus (f'ʃtmüs) m ⑥g prześmyk.

f'talien (itā'lɛn) n ⑥g Italja f, Włochy n/pl.: **f'talle'ner** (itā'lɛ'nɛr) m ②1, **ln** (~ln) f ③c Włoch (Włoszka); **italie'nisch** (~nɪsz) włoski.

3

3. Abl. für Jahr.

ja (jā) **1. adv.** tak, a. tak jest: (als Hinweis auf et. Bekanntes) przecie, wszakże; ~ sogar ba, nawet; daß du ~ kommst! przyjdź koniecznie!, przyjdź na wszelki sposób!; ~ sagen potakiwać [-knać] (zu dat. na acc.). **2. Ja** n indef. tak. [jacht m.]

Jacht (jäch) f ③b (a. ~schiff n)

Ja'cke (jā'kɛ) f ③b kurtka, kaptanka; *dim.* (= **Jä'ckchen** [jē'kçɛn] n ②1) kurteczka, kaftanik m; (für Damen) bluzka, żakiet m.

Jacke'tt (jäckç't) n ②g (a. ⑥i) (für Herren) kurtka f; (für Damen) żakiet m; ... żakietowy.

Jagd (jākt) f ③b polowanie n (auf acc. na acc.); *fig.* gonitwa, pędzenie n (nach dat. za instr.); ~ machen auf = jagen.

Ja'gd... myśliwski, łowiecki; ~garn, ~netz n sieć f myśliw-

ska; ~horn n róg m myśliwski, trąbka f myśliwska; ~hund m pies myśliwski ob. gończy; ~lasche f torba myśliwska.

Ja'gen (jā'gɛn) ⑩a **1. a)** v/t. polować na (acc.); (zur Gite antreiben) pędzić, gonić; auß dem Hause ~ wypędzać [-dzić]. wyganiać [-gnać]; j-m eine Kugel in den Leib ~ wsadzać [-dzić] k-u kulkę w brzuch; b) v/i. (h. u. fn) pędzić, gonić; (eilen) śpieszyć się; ~ nach (dat.) gonić, uganiać się za (instr.). **2. 2 n** ②1 gonienie, gonitwa f; polowanie.

Jä'ger (jē'gɛr) m ②1 myśliwy; ✕ strzelec; ... myśliwski, strzelecki.

Jägerel' (jē'gɛrā') f ③b myśliwstwo n, łowiectwo n.

Jä'ger...: ~latein n język m myśliwski; (Zügen) blaga f; ~

meister *m* łowczy: ~s|mann *m* (pl. ~s|leute) myśliwy. [guar.]

Ja'guar (jã'gũãr) *m* ②g¹ ja-
fäh (jã) (fãneũ) prędko, nagły,
raptowny; (feit) spadzisty,
urwisty.

Jã'he (jã'ë) *f* ③b prędkość, na-
głość; spadzistość, urwistość.

Jã'hlingſ (jã'hĩſ) nagły, rap-
townie.

Jahr (jãr) *n* ②g rok *m* (pl.
lata); *dim.* (= **Jã'hřchen**
[jã'hřçen] *n* ②l) roczek *m* (pl.
latka); ein halbes ~ pół roku,
półroczę; bei ~en w podeszłym
wieku; im ~e (1913) w roku
(tysiąc dziewięćset trzyna-
stym); von ~ zu ~ z roku na
rok, ~co roku; Lau's, Lei'n rok
w rok, co roku; ~buch *n*
rocznik *m*. [kilka lat.]

Ja'hrellang wieloletni; *adv.*

Jã'hren (jã'hren) ③a: eš jãhřt
fič, baš ... rok temu, że ...,
dziś rocznica, że ...

Ja'hres... roczny, roku; ~be-
richt *m* sprawozdanie *n* roczne;
~feier *f*, ~fest *n* rocznica *f*; ~
frist *f* termin *m* roczny, prze-
ciąg *m* roku; in ~frist w prze-
ciągu roku; ~tag *m* rocznica
f; ~wechsel *m*, ~wende *f* zmia-
na *f* roku; ~zahl *f* liczba roku,
rok *m*; ~zeit *f* pora roku.

Ja'hř... ~gang *m* rok, rocznik;
~hu'ndert *n* ②g stulecie, wiek
m. [...letni.]

Jã'hřig (jã'hřĩč) roczny;

Jã'hřlich roczny; (ãũ) coroczny;
adv. in 3ĩĩĩ, 3B.: drei ~ co
trzy lata; zweimal ~ dwa razy
w roku. [niak.]

Jã'hřling (jã'hřĩſ) *m* ②g¹ rocz-

Ja'hř... ~markt *m* jarmark;

~markts... jarmarczny; ~tau'^s

send *n* ②g tysiąclecie; ~

je'hut *n* ②g dziesięciolecie.

Jã'hřjorn *m* popędliwość *f*,

zapalczywość *f*, porywczosć *f*;
im ~ w złości; 3ĩã popędliwy,
zapalczywy, porywczy.

Ja'mmer (jã'men) *m* ②l boleść *f*;
(Mitleid) żałość ; (Eiend) bieda
f, nędza *f*; ~geschrei *n* krzyk *m*
boleści; ~gestalt *f* nędzna po-
stać; ~leben *n* nędzne życie.

Jã'mmerlich (jã'merĩč) żalony,
nędzny, godny pożałowania.

Ja'mmern (jã'mern) ③b żalić
się; (wehflagen) narzekać, la-
mentować; eš jammert mich
der Armen żal mi biednych.

Ja'mmer... 3řcha'de pożał
się Boże!; prawdziwa szkoda!;

~tal *n* dolina *f* płaczu; 3vol
= jãmmertlich. [pospólstwo *n*.]

Ja'n'haget (jã'n-im-ç) motoch.

Jã'nnar (jã'n'en) ②l, Ja'nua'r
(jã'nuã'r) ②g¹ *m* styczeń;
styczniowy.

Ja'pan (jã'pãn) *n* ③g Japonja
f; Japa'ner (japã'nen) *m* ②l.
~in (~ĩn) *f* ③c Japończyk (Ja-
ponka); Japa'nisch (~ĩsz) ja-
poński.

Jã'ten (jã'ten) ③c [wy]plewić.

Jau'che (jãu'čë) *f* ③b jucha,
gnojówka.

Jau'chjen (~çen) ③e głośno ra-
dować się, wykrzykiwać z ra-
ja|wo'hl tak jest. [dości.]

Ja'lwort przyzwolenie, zgoda.

Je (jẽ) (iemãš) kiedykolwiek:
(distributiv) po, 3B je zwei Sol-
daten po dwu żołnierzy; co,
3B. je zwei Jahre co dwa lata;
für je fünf na każdych pięć;
je (nachdem) według tego,
stosunkowo do tego; je ...
desto im ... tem: je nun! nuże!;
hat man baš je gesehen? czy
to kto kiedy widział?

Je'de, ~r, ~s (jẽ'de|k, s) (jede-
einzelne, a. ~r|mann, ein jeder)
każdy, -da, -de; all und ~r
wszyscy razem i każdy

z osobna; auf ~ Art und Weise na wszelki sposób: ~n|sa'ls w każdym razie: ~r|zeit każdego czasu, o każdej porze: ~s|mal każdym razem: ~s|malig (-mäl|ch) każdorazowy. [cież.]

je'do'ch (jē'dō'ch) jednak, prze-
je'dwe'de, **je'gl|che**, ~r, ~s (jē't-
wēd^e, jē'kl|ch^e, ~r, ~s) = je-
de(r)ś. [dawna.]

je'he'r: von ~ zdawna, od-
je'lä'nger|je'lte'ber ♀ n (2)l
zwyczajka f. [kiedyś.]

je'mals (jē'mäls) kiedykolwiek,]

je'mand (jē'mānt) ktoś.

je'mine! (jē'minē) Boże mój!

je'ne, ~r, ~s (jē'n^e|r, ~s) tam-
ten, tamta, tamto; pl. tamci,
tamte; ów, owa, owo; zu ~r
Beit wówczas.

je'nseitig (jē'n-) z tamtej strony
(leżący).

je'nseits (-zalc) 1. prp. (gen.)
z tamtej strony (gen.); za (instr.):
~ des Grabeś pozagrobowy.
2. 2 n indef. tamten świat m.

je'big (jē'c|ch) terazniejszy,
obecny.

je'ht (jēct) teraz, obecnie; biś
~ dotąd, dotychczas; von ~ ab
od. an odtąd; ~ eben własnie-
co, dopiero.

je'ht|zeit f = Gegenwart.

je'weilig (jē'wäil|ch) = jedes-
malig.

Jo'ch (jō'ch) n (2)g (als Maß tm pl.
indef.) jarzmo; (Maß) morg m;
~ Ochsen para f wołów; ~'deln
n koś f jarzmowa.

Jo'cket (jō'kät) m (6)i żokiej.

Jod (jōt) n (2)g jod m: ~... jo-
dowy. [jak górale alpejscy.]

jo'deln (jō'd^e|n) (6)f śpiewać]

Jo'ha'nnis... (jō'hä'n|s...): ~
beer... porzeczkowy; ~beere f
porzeczką; ~beer|stran'ch m
krzak m porzeczkowy; ~brof ♀
n rożki m/pl.; ~tag m (dzień)

świętego Jana; ~würm'chen n
robaczek m świętojański.

Jo'hlen (jō'le'n) (6)a [za]wyc.

Jo'le (jō'le) f (3)b mała łódź.

Jo'ppe (jō'p^e) f (3)b kaftan m,
katanka, kurtka.

Jo'seph (jō'zēf) m (8)a Józef.

Journal'l (žurnä'l) n (2)g żurnal
m, dziennik m.

Journal'st (žurnä'l|st) m (3)a
dziennikarz; ~sk (~k) f (3)b
dziennikarstwo n; ~sch (~sz)
dziennikarski.

Zu'bel (žū'be'l) m (2)l radość f,
uciecha f; ~... radosny; (Žubi-
täume...) jubileuszowy; ~fest n
jubileusz m; ~grets m jubilat.

ju'beln (~n) (6)f radować się.

Jubila'r (jubilä'r) m (2)g jubilat.

Jubila'um (~tē'üm) n (8)e jubi-
leusz m; ~s... jubileuszowy.

juchhe(t)! (jū'chhē', ~hä't) hej!,
hejże!, hura!

Zu'chten (žū'cht^en) m (2)l (auch
~leder n) jucht; ~... juchtowy.

ju'cken (jū'k^en) (6)a [po]drapać;
eś jućt miś swędzi mnie,
świerzb! mnie.

Zu'de (žū'd^e) m (3)a żyd, izrae-
lita: ~ul'he'he f pogrom m żydów;
~n|junge m żydek, żydziak.

Zu'denschaft f żydostwo n.

Zu'dentum n żydostwo.

žü'dln (žū'd|n) f (3)c żydówka,
izraelitka. [po żydowsku.]

žü'disch (~d|sz) żydowski: adv.]

Zu'gend (žū'g^ent) f (3)b (jugend-
liches Alter) młodość; (junge Leute)
młodzież; von ~ auf od mło-
dości, zamłodu; ~freund m
przyjaciel młodości, przyjaciel
młodzieży; ~zeit f młodość.

ju'gendlich młodzieńczy, młodo-
ciany. [lipcowy.]

Zu'll (žū'li) m (6)i lipiec; ~...

ju'ng (jū'ng) (10)² młody; ganż ~
młodziutki; ~ und alt starzy
i młodzi; ~ machen odmładzać

[-młodzie]; ~ werden odmłodnieć [von.].

Ju'nge (jü'ng^e): a) m ③ a chłopiec, chłopak; b) ~ (s) n ③ l młode, szczenię; ~ werfen ob. befommen = **Ju'ngen** ③ a mieć młode.

Ju'ngenhaft chłopięcy; *adv.* po chłopięcemu, jak chłopak.

Ju'ngen|streich m figiel, psota *f.*

Jü'nger (jü'ng^er) 1. m ② l uczeń. 2. 2 [f. jung] młodszy.

Ju'nger (jü'ng^er) *f.* ③ d panna, dziewica; alte ~ stara panna.

Ju'ngfern... paniński, dziewiczy; ~ rede *f.* mowa dziewicza; ~ stand *m* stan paniński, paniństwo n. [panieństwo n.]

Ju'ngferchaft *f.* dziewictwo n.]

Ju'ng...: 2f. au *f.* panna, dziewica: ~ fräulich (-fröi[li]ch) paniński, dziewiczy; ~ gefell(e) *m* kawaler; 2gefellen... kawalerski.

Jü'ngling (jü'ng^ling) *m.* ② g¹ młodzieniec: ~ s... młodzieńczy; ~ salter *n* młodość *f.*

Jüngst (jü'ngst) 1. [f. jung] najmłodszy; (vor turjem geschehen) niedawny; daß 2e Gericht sąd *m* ostateczny. 2. ~ (hin) *adv.* niedawno.

Ju'ni (jü'ni) *m.* ⑥ i czerwiec: ~... czerwcowy.

Ju'cker (jü'ng^ke'r) *m.* ② l panicz. junkier: ~ fun *n* paniczestwo.

Ju'piter (jü'p[ite]r) *m.* ⑧ a Jowisz.

Just *F.* (jüst) właśnie (= gerade).

Justi|minister (jüstⁱc-) *m.* minister sprawiedliwości.

Ju'te (jü'te) *f.* ③ b juta, konopie *f/pl.* indyjskie.

Juwe'l (juw^el) *n.* ④ a klejnot *m.*

Juwelle'r (juw^el^r) *m.* ② g¹ jubiler; ~... jubilerski.

Juz (jüks) *m.* ② g żart, figiel; (Schund)plugastwo n, śmiecie n.

R

(Sgl. auch G und B.)

R. Abt. für Krone.

k. Abt. für kaiserlich, königlich.

Raba'le (käbä'l^e) *f.* ③ b intryga.

Ra'bel (kä'b^el) *n.* ② l kabel *m.*; ~... kablowy; ~bericht *m* wiadomość *f.* przesłana zapomocą kablu. [wątlusz.]

Ra'beljau (rä'jau) *m.* ② g, ⑥ i]

ka'beln (~n) ⑥ f przesyłać [-słać] telegram zapomocą kablu. [kajuta.]

Rabi'ne (käbⁱn^e) *f.* ③ b kabina,]

Rabine'tt (käbⁱn^et) *n.* ② g gabinet *m.*: ~ (s)... gabinetowy.

Ra'chel (kä'ch^e) *f.* ③ d kafla; ~... kaflowy.

Rade'tt (käd^et) *m.* ③ a kadet; ~en... kadecki.

Rä'fer (kä'f^er) *m.* ② l chrząszcz, chrabąszcz; *dim.* chrząszczek.

Rä'fee (kä'f^e) *m.* ⑥ i kawa *f.*;

~... kawowy; ~bohne *f.* ziarnko *n* kawy; 2braun kawowy, barwy kawowej; ~brenner *m.* ② l maszynka *f.* do palenia kawy; ~haus *n* kawiarnia *f.*; ~schwester *f.* amatorka kawy.

Rä'fig (kä'fⁱch) *m.* ② g klatka *f.*

kahl (kä'l) goły; (Ropf) łysy.

Ra'h|kopf *m.* łysa głowa *f.*, łysina *f.*; (Person) człowiek łysy.

ka'h|köpfig (-köpfⁱch) łysy; ~ werden [wy]łysieć.

Rahm (kä'm) *m.* ② g pleśń *f.*

ka'hm|cht, ka'hmig (kä'mⁱch[t]) opleśniały, zapleśniały; ~ werden [o-, za]pleśnieć.

Rahn (kä'n) *m.* ② d łódka *f.*, łódź *f.*, czółno *n.*; ~fahrt *f.* jazda (ob. przejażdżka) łódka.

Rai (kä'l) *m.* ⑥ i nadbrzeże *n.*; (Sandungsplatz) przystań *f.*

Kai'ser (kai'z^{er}) *m* ② cesarz; ... cesarski; **Kai'serin** (ai'n) *f* ③ cesarzowa; **kai'serlich** cesarski; **Kai'ser|reich**, **-tum** *n* cesarstwo. [~n... kajutowy.]
Kajū'te ↓ (kajū'te) *f* ③ kajuta; }
Kalamitā't (kalamitā't) *f* ③ bieda, szkoda, klęska.
Ka'lauer (kälau^{er}) *m* ② kalambur, dowcip jałowy.
Kalb (käl) *n* ② a cielę; *dim.* (= **Kälbchen** [käl'pč^{en}] *n* ②) cielętko; ... cielęcy.
ka'lben (käl'b^{en}) ⑤ a ocieścić [woł.] się.
Ka'lb...: **~fleisch** *n* cielęcina *f*; **~leder** *n* skóra *f* cielęca.
Ka'lbs... cielęcy; **~braten** *m* pieczeń *f* cielęca; **~keule** *f* ćwiartka tylna cielęciny.
Kaldau'ne (käl'däu^{ne}) *f* ③ b, *meist pl.* flaki *m/pl.* kiszki *f/pl.*
Kale'nder (kalē'nd^{er}) *m* ② kalendarz; ... kalendarzowy.
Kale'sche (kalē'sz^o) *f* ③ b kolasa.
Kalk (kälk) *m* ② g wapno *n*; ... wapienny.
ka'lken (käl'k^{en}) ⑤ a zaprawiać [-wić] wapno.
Ka'lk...: **~grube** *f* jama na wapno; **~haltig** (-hält'ig), **ka'lkig** (käl'k'ig) wapienny; **~ofen** *m* piec do wypalania wapna; **~stein** *m* wapień.
kalt (kält) ⑩² zimny; ~ **machen** [o]studzić, ✕ zabić; ~ **werden** chłodnieć [ochłodnąć], ostygąć [-gnąć]; **das täht mich** ~ to mnie nie wzrusza, to mi obojętne.
ka'lt|blütlig (-blüt'ig) zimnokrwisty; *fig.* spokojny, flegmatyczny; **~keit** *f* zimna krew; *fig.* obojętność, flegmatyczność.
Kä'lte (käl'te) *f* ③ b zimno *n*, mróz *m*; *fig.* chłód *m*, oziębłość.
ka'lt...: **~herzig** oziębły, bez uczucia; **~schale** *f* chłodnia; **~wa''ffer|heilanstalt** *f* zakład *m*

wodolecznicy; **~wa''ffer|kur** *f* leczenie *n* zimną wodą, hydroterapia.

Kame'l (kamē'l) *n* ② g wielbłąd *m*; ... wielbłądzić; **~garn** *n* przędza *f* z wełny wielbłądziej.
Kame'lte ↓ (käl'te) *f* ③ b kamelja.
Kamera'd (käm'ra't) *m* ③ a towarzysz.
Kamera'dschaft *f* przyjaźń, koleżeństwo *n*; **~lich** koleżeński; *adv.* po koleżeńsku.
Kam'tle ↓ (käm'tle) *f* ③ b rumianek *m*; ~n... rumiankowy.
Kam'i'n (käm'i'n) *m* und *n* ② g¹ komin *m*; ... kominowy; **~feger** *m* kominiarz. [mizelka *f*.]
Kam'tfo'l (käm'jz^{o'l}) *n* ② g¹ ka-
Kamm (käm) *m* ② d grzebień, grzebyk; *dim.* grzebyczek: (e-s Berges) grzbiet; (Schopf) czub, czubek; **~artig** grzebieniowaty. [przy]czesać.)
kä'mmen (käh'm^{en}) ⑤ a [za-, u-]
Ka'mmer (käh'm^{er}) *f* ③ d komora, komórka; *dim.* (= **Kä'mmerchen**, **Kä'mmerlein** [käh'm^{er}-] *n* ②) komóreczka; (Zimmer) komnata; *Pol.* izba; ... ost pokojowy; **~diener** *m* służa pokojowy, kamerdyner.
Kä'mmerer (käh'm^{er}^{er}) *m* ② l podkomorzy, szambelan.
Ka'mmer...: **~fräulein** *n* panna *f* pokojowa; **~kätzchen**, **~mädchen** *n*, **~jose** *f* pokojówka *f*.
Ka'mm|garn *n* kamgarn *m*; ... kamgarnowy. [Kämpfer.]
Kä'mpe (käh'm^{pe}) *m* ③ a =
Kampf (kämpf) *m* ② d walka *f*, bój (unt acc. o acc.); ... bojowy; **~bereit** gotowy do walki.
kä'mpfen (käh'mpf^{en}) ⑤ a walczyć: (ringen) pasować się.
Ka'mpfer (käh'mpf^{er}) *m* ③ l kamfora *f*.
Kä'mpfer (käh'mpf^{er}) *m* ② l bojownik; (Ringer) zapaśnik.

Ka'mpf...: ~genoffe *m* towarzyszy walki; ~hahn *m fig.* człowiek kłótliwyy; ~luftig *chciwyy* walki; ~platz *m* miejsce *n* walki, pole *n* bitwy; ~richter *m* sędzia na igrzyskach); ~spiel *n* zapasy *m/pl.*, igrzyska *n/pl.*

Kana'l (känā'l) *m* ②d kanał; (Abzug) kloaka *f.*

Ka'napee (kän'napē) *n* ⑥i kanapa *f.*, sofa *f.*

Kana'rien|vogel (känā'rīen-) *m* kanarek; *dim.* kanareczek.

Kandida't (kändjädä't) *m* ③a, ~ln (~ln) *f* ③c kandydat(ka).

Ka'ndis (kändis) *m* inbeff., ~zucker *m* cukier lodowaty.

Ka'nevas (kän'newäs) *m* inbeff. kanwa *f.*; ~... kanwowy.

Kä'nguruh (kē'ngurū) *n* ⑥i kangur *m.*

Kani'nchen (känj'nčhen) *n* ②l królik *m.*; ~... króliczy.

kann (kän) *f.* können.

Ka'nnē (kän'nē) *f* ③b konewka, dzban *m.*, dzbanek *m.*; *dim.* (= Kä'nncchen [kē'nčhen] *n* ②l) koneweczka, dzbanuszek *m.*; ~gießer *m fig.* polityk, lubiący mówić o polityce; ~gießern (-gīs'ern) ⑤b politykować, rozprawiać o polityce.

Kanniba'le (kän|bā'lē) *m* ③a ludożerca; *fig.* człowiek dziki oder okrutny; kanniba'lisch (~isz) dziki, okrutny.

kannst (känst) *f.* können.

ka'nnfe(st) (kän'tē'st) *f.* können.

Kano'ne (känō'nē) *f* ③b armata, działo *n.*; *dim.* armatka; ~n... armatni, działowy; ~n|boot *n* kanonierka *f.*; ~n|futter *n* żer *m* dla armat, żołnierze *m/pl.* wystawieni na rzeź; ~n|kugel *f* kula armatnia; ~n|stiefel *m* kanony *m/pl.*

Ka'nte (kän'tē) *f* ③b brzog *m.*, krawędź, kant *m.*

ka'ntig (kän'tig) *kanciasty*, o ostrych brzegach.

Ka'nzel (kän'ncel) *f* ③d ambona; ~redner *m* kaznodzieja.

Kanzlei' (käncläi') *f* ③b kancelarja; ~... kancelaryjny.

Ka'nzler (kän'ncel'er) *m* ②l kanclerz. [kancelista.]

Kanzli'ft (känclj'fst) *m* ③a/

Kap (käp) *n* ②g¹, ⑥i przylądek *m.* [płon.]

Kapau'n (käpā'u'n) *m* ②g¹ ka-
Kape'le (käpē'lē) *f* ③b kaplica; *dim.* kapliczka; ♪ kapela.

Kape'll|meister *m* kapelmistrz.

Ka'per¹ (kä'p'or) *f* ③d kaparek *m.*

Ka'per² ↓ (~) *m* ②l korsarz. rozbójnik morski; ~schiff *n* okręt *m* korsarski.

ka'pern (kä'p'ern) ⑤b zabierać [-brać] jako zdobyc.

Kapita'l (käpitäl) *n* ②g¹, ⑥e kapitał *m.*; *dim.* kapitalik *m.*; ~... kapitałowy; (= Haupt...) główny; ~anlage *f* umieszczenie *n* (ob. lokacja) kapitału.

Kapitä'n (tē'n) *m* ②g¹ kapitan; ~s... kapitański.

Kapi'tel (käpī'tel) *n* ②l rozdział *m.*; (Ordens) kapituła *f.*; *fig.* temat *m.*, przedmiot *m.* [kary.]

Kapla'n (käplā'n) *m* ②e wi-
Ka'ppe (kä'pē) *f* ③b czapka.

kaptur *m.*; *dim.* (= Kä'ppchen [kē'pčhen] *n* ②l) kapturek *m.* czapeczka; (am Schuß) kapka.

ka'ppen (~n) ⑤a odcinać [-ciąć] szczyt (ob. wierzch) z (*gen.*).

Ka'pp|hahn *m* = Kapauu.

Kä'ppi (kē'pi) *n* ⑥i czapeczka *f.*, kepi. [(Gehäuse) torebka.]

Ka'pfel (kä'psel) *f* ③d kapzla; |
kapu'ft (käpū't) *a.* (mst präbifatib) zniszczony, zrujnowany; (ermüdet) zmęczony, wycieńczony.

Kapu'ze (käpū'cē) *f* ③b kapuza, kaptur *m.*

Kapużi'ner (kăpuci'n^{er}) *m* ②1 kapucyn. [karabin.]

Karabi'ner (kărab'i'n^{er}) *m* ②1

Karambol(aq) (kărambɔlɔ'z^e, ~bɔ'l^e) *f* ③b karambol *m*, zderzenie *n* (się).

Karau'sche (kărau'sz^e) *f* ③b karaś *m*.

Karba'tsche (kărbă'cz^e) *f* ③b harap *m*, knut *m*.

Karbona'de (~bɔnă'd^e) *f* ③b karbonadel *m*, kotlet *m*.

Karbu'nkel (~bü'ŋk^{el}) *m* ②1 karbunkul, wrzód.

Kardina'l (ădınă'l) *m* ②d kardynał; ~... kardynalski; (= Haupt...) kardynalny, główny.

Karlsfrei'tag (kăR-) *m* Wielki Piątek. [karbunkul.]

Karfu'nkel (kărfu'ŋk^{el}) *m* ②1

karağ (kărk) skapy: a. = geizig.

ka'rgen (kă'rg^{en}) ①a = geizen.

ka'rgheit *f* skapstwo *n*; auch = Geiz. [nędzny.]

kă'rglich (kă'rkliçh) skapy,

karie'rt (kări'rt) kratkowany.

Karl (kări) *m* ⑧a Karol.

Karmesi'n (kărm^{ezi}'n) *n* ②g¹ karmazyn *m*; ②rot karmazy-nowy.

Karmi'n (~mi'n) *m* ②g¹ karmin; ②farben, ②rot karminowy.

Ka'rneval (kă'rne'wăł) *m* ②g¹ karnawał; ~s... karnawałowy.

Karni'kel F (kărnj'k^{el}) *n* ②1 = Kaninchen. [ryntja *f*.]

Kă'rinten (kă'rint^{en}) *n* ⑧g Ka-}

ka'ro (kă'ro) *n* ⑥i = Bierač; im Kartenspiel: karo. [chow.]

Karo'tte (kă'ro't^e) *f* ③b mar-}

Karpa'then (kă'rpă't^{en}) *f/pl.* indest. Karpaty; ~... karpacki.

Ka'rpfen (kă'rpf^{en}) *m* ②1 karp; ~... karpi.

Ka'rre (kă'ro) *f* ③b taczki *f/pl.*

Karree' (kă're') *n* ⑥i = Bierač.

ka'rren (kă'roⁿ) ①a 1. wozic

taczka*m*. 2. ②m ②1 taczki *f/pl.*

Karrie're (kă'ri'ro) *f* ③b kar-jera. [karz.]

Kă'rner (kă'roⁿ) *m* ②1 tacz-}

Kari'tsche (kă'rtš^e) *f* ③b kartacz *m*; ~n... kartaczowy.

Kă'rtchen (kă'rtč^{en}) *n* ②1 kar-teczka *f*, bilecik *m*.

Ka'rtie (kă'rt^e) *f* ③b karta, bilet *m*; (in der Geographie) mapa; ~n legen wróżyć z kart; ~n spielen [za]grać w karty.

Karte'II (kă'rtš'II) *n* ②g¹ kartel *m*.

Ka'rtten... kartowy, kartkowy; ~künste *f/pl.* sztuki z kartami;

~leger (in *f*) *m*, ~schläger (in *f*) *m* wróźblarz (wróźka) z kart,

wróźący (-ca) z kart; ~spiel *n* gra *f* w karty; ~spieler (in *f*) *m* karciarz (-arka); ~tisch *m*

stół do gry.

Karto'ffel (kă'rtš'fel) *f* ③d kar-tofla, ziemniak *m*; toff. kartofle

f/pl., ziemniaki *m/pl.*; ~... kar-toflany, ziemniaczany.

Karto'n (~to') ⑧i, (~to'n) ②g¹ *m* karion, tektura *f*; (Bappschachtel)

pudełko *n* tekturowe; ~... kar-tonowy, tekturowy.

Kartu'sche (~ü'sz^e) *f* ③b nabój *m*, ładunek *m*.

Karuffe'l (kă'nü'sš'el) *n* ②g¹ ka-ruzel *m*. [tydzień *m*.]

Ka'rlwoche (kă'R-) *f* Wielki

Kă'se (kă'z^e) *m* ②1 ser; ~... serowy; ~knuchen *m* placek z serem, sernik.

Kasema'tte (kăz^emă't^e) *f* ③b kazamata; ~n... kazamatowy.

kă'sen (kă'z^{en}) ①e [z]robić ser.

Kă'serei' (~răł') *f* ③b serownia.

Ka'serne (kăzš'roⁿ) *f* ③b ka-sarnia, koszary *f/pl.*; ~n... ka-sarniany, koszarowy.

Kă'selstoff *m* serowiec.

kă'sig (kă'z'ičh) serowaty; ~werden [z]warzyć się, zsiadać [zsiąść] się.

Kasi'no (kăzi'no) *n* ⑥i kasyno.

- Kasperltheater** (kă'spɛrɫ-) *n* teatr *m* lątek.
- Kassa** (kă'sa) *f* ⑥g = Kasse; gegen ~ per ~ gotówka; ~buch *n* księga *f* kasowa.
- Kasse** (kă'sɛ) *f* ③b kasa; bei ~ fein mieć pieniądze.
- Kassen...** kasowy; ~abschluss *m* zamknięcie *n* kasowe; ~anweisung *f*, ~schein *m* asygnata *f* kasowa; ~bestand *m* stan kasy.
- Kassero'lle** (kă'sɛrɔ'le) *f* ③b rynka, rondel *m*. [szkatuła.]
- Kassette** (~sɛ'tɛ) *f* ③b kaseta.
- Kassieren** (kă'si'rɛn) ⑥g [s]kasować, znosić [znieść].
- Kassier(er)** (~si'r[ɛr]) *m* ②g¹ (②l) kasjer; ~in (~in) *f* ③c kasjerka.
- Kashtanie** (kăstā'nɛ) *f* ③b kasztan *m*; ~n... kasztanowy; ②n|braun kasztanowaty.
- Kä'stchen** (kă'stɕɛn) *n* ②l skrzyneczka *f*, szkatułka *f*.
- Kaste** (kă'stɛ) *f* ③b kasta; ~n... kastowy.
- Kastel'en** (kăstā'ɛn) ⑥g umartwiać [-wid] ciało. *Su.* umartwianie *n* ciała.
- Kaste'll** (kăstɛ'l) *n* ②g¹ zamek *m*, warownia *f*. [kasztelan.]
- Kastella'n** (kăstɛ'lā'n) *m* ②g¹
- Kastten** (kă'stɛn) *m* ②l skrzynia *f*; (Schrank) szafa *f*; Typ. kaszta *f*; F = Kerker; (am Wagen) pudło *n*.
- Kastrat** (kăstnā't) *m* ③a rzeźnic, trzebień.
- Kastrie'ren** (kăstnī'rɛn) ⑥g rzezać, [wy]trzebić.
- Kassus** (kă'zŭs) *m* inbett. przypadek. [kafalk, mary *f/pl.*]
- Katasa'lk** (kă'tsā'lk) *m* ②g¹
- Katalo'g** (kă'lɔ'k) *m* ②g¹ katalog, spis, wykaz.
- Kata'rrh** (kă'tā'r) *m* ②g¹ katar.
- Katarrha'lfisch** (~tā'nā'lī'sz) kataralny. [⑥g katechizm.]
- Katech'i'smus** (kă'tɛɕ'i'smŭs) *m*
- Kä'ter** (kă'tɛr) *m* ②l kot; F = Katzenjammer.
- Kathari'na** (kă'tārī'nə) ⑧b, ...ne (~nɛ) ⑥d *f* Katarzyna.
- Kä'tchen** (kă'tɕɛn) *n* ⑧g.
- Kä'the** (~tɛ) *f* ⑧d Kasia *f*.
- Kä'the'der** (kă'tɛ'dɛr) *m* u. *n* ②l katedra *f*.
- Kathedra'le** (kă'tɛdɛrā'le) *f* ③b, Kathedra'l'kirche *f* kościół *m* katedralny, katedra.
- Kä'the'te** (kă'tɛ'tɛ) *f* ③b przyprostokątna.
- Kä'the'ter** (~r) *m* ②l kateter.
- Katholi'k** (kă'tɔlī'k) *m* ③a, ~in (~in) *f* ③c katolik (-liczka).
- katho'lfisch** (kă'tɔ'lī'sz) katolicki; *adv.* po katolicku.
- Kattu'n** (kă'tŭ'n) *m* ②g¹ katun, perkal; ~... katunowy, perkallowy. [f, kotek *m*; ♀ bazie *f/pl.*]
- Kä'tzchen** (kă'tɕɛn) *n* ②l kotka
- Kä'tze** (kă'tɛ) *f* ③b kot *m*.
- Kä'tzen...** koci; ~buckel *m* fig. niski ułkon; e-n ~buckel machen kłaniać [uklonić] się nisko; ~jammer *F* *m* pochmiel, niesmak; ~kopf *m* fig. = Ohrfeige; es ist nur ein ~sprung to dwa kroki stąd.
- Kau'...** (käu'...) służący do żucia.
- Kau'der'welsch** (käu'dɛr'wɛl'sz) *n* ②g (dziwaczny) żargon *m*; ②en (~ɛn) ⑥e mówić dziwaczynym językiem.
- kau'en** (käu'ɛn) ⑥a [prze]żuć; an den Nägeln ~gryzć paznogie.
- kau'ern** (käu'ɛr) ⑥b (ju) u. się ~przykucnąć [boć].
- Kauf** (käu'f) *m* ②d kupno *n*; (Handel) sprzedaż *f*; ich bin noch leichtem ~davongekommen jeszcze nieźle na tem wyszedłem.
- Kau'f...** kupny, kupiecki, auch kupna, sprzedaży; ~abschluss *m* zakończenie *n* kupna; ~brief *m* kontrakt kupna.

kau'fen (kau'fən) ⑬a kupować [-pić].

Käu'fer (koi'fər) m ②l, ~in (~ɪn) f ③c kupujący (-ca), nabywca (-czyni).

Kau'f...: ~**fahrer** (-fāʀər) m ②l, ~**fahrtel' | schiff** (-fāʀtəl' -) n statek m kupiecki; ~**haus** n magazyn m kupiecki, sklep m. **käu'flich** (koi'flich) kupny, przedajny; ~**zett** f przedajność.

Kau'f...: ~**lust** f chęć kupna; ~**lustig** mający chęć kupna; ~**mann** m (pl. ~leute) kupiec; ~**männlich** (-mönɪʃ) kupiecki; ~**mannschaft** f kupiectwo n; ~**preis** m, ~**summe** f cena kupna; ~**vertrag** m kontrakt kupna; ~**zwang** m przymus kupna. [wacz m, kijanka.]

Kau'l'quappe (kau'l-) f ③b gło-
kaum (kaum) ledwo, ledwie, zaledwie.

Kau'werkzeuge n/pl. narzędzia m/pl. do żucia.

Kauz (kauc) m ②d sowa f, puszczyk; wunderlicher (ober sonderbarer) ~ dziwak, oryginał.

Kavalle'r (kāvālɛ'r) m ②g¹ kawaler; ~~~ kawalerski; ~**mäßig** po kawalersku.

Ka'ballerle' (kāv'ballɛ'li) f ⑥f kawalerja, konnica; ~~~ kawalerzycki.

Ka'ballerist (~ʀɪ'st) m ③a kawalerzysta, jeździec. [wjor.]

Ka'biar (kāv'biār) m ②g¹ ka-
Re'bs|weib (kɛ'ps-) n nałożnica, f.

kek (kɛk) śmiały; (dreiß) zuchwały; ~**heit** f śmiałość; zuchwałość.

Ke'gel (kɛ'gɛl) m ②l & stożek; 3. Spiel: kręgiel; ~**schieben** [za-] grać w kręgle; mit Kind und ~ z całym dobytkiem; ~**bahn** f kręgielnia; ~**förmig** (-förmig) stożkowaty.

ke'geln (n) ⑬f = **Regel** [schieben].

Ke'gel...: ~**schnitt** m ścięty stożek, ~**spiel** n gra f w kręgle.

Ke'hl... (kɛ'l...) gardłowy.

Ke'hle (~ə) f ③b gardło n; außvoller ~ na całe gardło.

Ke'hilkopf m krtań f, grdyka f.

Ke'hr... (kɛ'r...) : ~**au's** m infekt. ostatni taniec; fig. zakonczanie n; ~**bcfen** m, ~**bürste** f szczotka f do zamiatania.

ke'hren (~ən) ⑬a (mit dem Besen zamiatać [-mieść] (vgl. auß-): (wenden) obracać [obrócić]; jid ~ an (acc.) zwracać [zwrócić] uwagę na (acc.), [za]stosować się do (gen.).

Ke'hricht (kɛ'rɪcht) m und n ②g śmiecie n; (Unreinigkeit) nieczystości f/pl.; ~**platz** m śmieciisko n.

Ke'hr...: ~**reim** m przyspiew, refren; ~**seite** f odwrotna strona.

ke'hr|machen (kɛ'rt-) [z]robić zwrot, wracać [wrócić] się.

ke'fen (ka'fən) ⑬a [po]kłócić się.

Keil (kail) m ②g klin; F (pl., Prügel) baty m/pl.; ~~~ klinowy. **ke'len** (~ən) ⑬a rozluźniwać [-pać] klinem; F = prüfen.

Keilerei' F (kail'ɛnɛ') f ③b = Prügelei.

Keil...: ~**förmig** (-förmig) klinowaty; ~**kiffen** n poduszka f w formie klina; ~**schrift** f pismo n klinowe.

Keim (kaim) m ②g zarodek, związek. [kować.]

kei'men (~ən) ⑬a (h., su) kiel-
kein (kain) żaden; **daß ist ~** (Unglück usw.) to nie jest ...; ~**anderer** alß nikt inny jak; **ich habe ~** (Etern usw.) nie mam ... (gen.).

kei'nen, kei'nes|falls w żadnym razie, w żaden sposób.

kei'nerlei' (kai'nɛ'rlai') nijaki, żaden; **auf ~ Weise** w żaden sposób.

kei'ner/seits (-zäic) z żadnej strony.
 kei'nes/wegs (kai'n'eswëks) w żaden sposób, wcale nie.
 kei'n/mal ani raz, nigdy.
 ...keit (...kält) f ③ b in 3ßgn, 3ß. Feiterfeit.
 Kelch (kěšć) m ② g kielich (a. 4); poet. = Becher; ~blatt n listek m kielicha; ~glas n kielich m szklany, puhar m.
 Ke'lle (kě'le) f ③ b łyżka do nabierania; (der Maurer) kielnia.
 Ke'ller (ke'ler) m ② l piwnica f; dim. piwniczka f; ... piwniczny. [f/pl., skład m piwniczny.]
 Kellerer' (kě'lerer') f ③ b piwnice)
 Ke'ller...: ~geschöß n, ~wohnung f podziemie n, sutereny f/pl.; ~meister m piwniczny.
 Ke'ln'er (kě'ln'er) m ② l kelner; ~in (~in) f ③ c kelnerka.
 Ke'lt'er (kě't'er) f ③ d prasa (do wyciskania winogron); 2n (~n) ⑤ b wyłaczać [-łoczyć] wino.
 ke'n'bar (kě'n'bär) dający się poznać (an dat. po loc.).
 ke'n'nen (kě'n'nen) ⑥ d znać; ~Lernen poznać [-znać].
 Ke'n'ner (~ner) m ② l (von dat.) znawca m (gen.); ~blick m (~miene f) wzrok (mina) znawcy.
 ke'n'ntlich (kě'n'tlich) dający się poznać, odznaczający się; ~machen oznaczać [-czyć].
 Ke'n'ntnis (~nis) f ② i¹ znajomość, wiadomość; ~nehmen von (dat.) przyjmować [-jąć] do wiadomości (acc.); in ~sehen = benachrichtigen; ~nahme (~nahme) f ③ b przyjęcie n do wiadomości, zacerpnięcie n wiadomości.
 Ke'n'n/zeichen n znamię, cecha f.
 ke'n'n/zeichen untr. znamionować.
 ke'n'tern (kě'n'tern) ⑤ b przewracać [-wrócić] się.

Ke'rbe (kě'ube) f ③ b karb m, rowek m, żłobek m.

ke'rben (~n) ⑤ a [za]karbować, [po]rowkować, [wy]żłobkować; gefertigt karbowany, rowkowy. [kij m karbowany.]

Ke'rbholz n, ~stock m (kě'rp-)|
 Ke'rker (kě'rk'er) m ② l więzienie n; ... więzienny; ~meister m dozorca więzienia.

Ke'rl (kě'rl) m ② g (Mensch) człowiek: (Mann) mężczyzna: (Bauer) chłop; dummer ~ dureń; guter ~ dobradusza f, pocziwiec.

Ke'rn (kě'rn) m ② g jądro n, ziarno n; (der Ruß) ziarno n; (des Baumes) rdzeń; (der Staume usw.) pestka f; fig. kwiat, wybór; (der Rede) główna myśl f.

Ke'rn...: ~beißer (-bäis'er) m ② l 3ool. grubodziób; ~Deutsch rdzennie niemiecki; ~frucht f owoc m jądrowy ob. pestkowy; ~gehäuse n komórka f jądrowa; ~gesund zdrowiutki.

ke'rnhaft jędrny.

ke'rnig (kě'rnig) ziarnisty; fig. jędrny; (stark) silny; (gesund) zdrowy.

Ke'rn...: ~obst n owoc m z pestkami; ~spruch m jędrne (ob. treściwe) zdanie n; ~truppen f/pl. doborowe wojsko n.

Ke'rte (kě'nte) f ③ b świeca; dim. świeczka; ~n... mś świecy, świec; 2n/gerabe prosty jak świeca; ~nlicht n światło (ob. blask m) świecy.

Ke'ffel (kě'sel) m ② l kocioł; dim. kociołek; (ZatQ) kotlina f; ~schmied m kotlarz; ~stein m kamień (ob. osad) kotłowy.

Ke'tte (kě'te) f ③ b łańcuch m (a. fig.); dim. łańcuszek m; (pl.) = Fesseln; ~n... łańcuchowy, łańcuszkowy; ~n-brücke f most m łańcuchowy; ~n/glied n ogniwo (łańcucha).

Ke'ker (kě'c^{en}) *m* ②l. ~in (~ĭn) *f* ③c kacierz (-erka), heretyk (-tyczka); ~richter minkwizytor.
Ke'krei' (kě'c^{en}ai') *f* ③b kaccerstwo *n*, herezja.
ke'kerisch (kě'c^{en}is^z) kacerski, heretycki. [dyszeć.]
keu'chen (koĭ'č^{en}) ①a sapać, **keu'ch|husten** *m* koklusz.
Keu'le (koĭ'l^o) *f* ③b pałka, maczuga; ~schf.: udo *n*, ćwiartka, pośladek *m*.
keusch (koisz) czysty, niewinny, nieskalany; ~heit *f* czystość, niewinność, niepokalaność.
Kgl., **kgl.** *abf.* für königlich.
Ki'cherlerpse (kĭ'č^{er}-) *f* ciociorka, groch *m* włoski.
ki'chern (~n) ①b [za]chichotać.
Kicks (kĭ'ks) *m* ②h kiks, błąd.
ki'ksen (~^{en}) ①e [z]robić kiksa, chybiać [-bić].
Kie'bitz (kĭ'bĭ'c) *m* ②g czajka *f*.
Kie'fer (kĭ'f^{er}) 1. *m* ②l anat. szczeka *f*; ~... szczękowy. 2. ♀ *f* ③d sosna; ~n... sosnowy.
Kiel (kĭl) *m* ②g rączka *f* pióra; ↓ spodnia belka *f* okrętu.
Kie'me (kĭ'm^e) *f* ③b skrzela *n/pl.*; ~n... skrzelowy.
Kien (kĭn) *m* ②g (smolne) luczyno *n*; ~ruß *m* czerń *f* sadzowa; ~span *m* smolna drzazga *f*.
kie'nig (kĭ'nĭ'č) smolny.
Kie'pe (kĭ'p^e) *f* ③b kosz *m* do noszenia na plecach. [piasek.]
Kies (kĭs) *m* ②h żwir, gruby
Kie'sel (kĭ'z^{el}) *m* ②l (a. ~stein *m*) krzemień; ~... krzemienno; ~erde *f* krzemionka.
kie'sig (kĭ'zĭ'č) żwirowy.
Kind (kĭnt) *n* ②c dziecko, dziecię; *dim.* dzieciątko.
Ki'ndbett *n* połóg *m*; ~... połogowy; ~erin (-bč^{en}ai'n) *f* ③c położnica.
Ki'nder... (kĭ'nd^{er}...) dziecięcy,

dziecinny; ~arzt *m* lekarz chorób dziecięcych; ~bewahranstalt *f* ochronka dla dzieci.

Kinderei' (kĭ'nd^{er}ai') *f* ③b dzieciństwo *n*.

Ki'nder...: ~frau *f*, ~fräulein *n* niańka *f*, piastunka *f*; ~garten *m* ogródek dziecięcy (a. freblowski); ~lei'cht bardzo łatwy; ~los bezdzietny; ~mädchen *n*. ~magd *f* = ~frau; ~mord *m* dzieciobójstwo *n*; ~recht mający dużo dzieci; ~schar *f* gromada dzieci; ~spiel *n* zabawa *f* dziecinna; *fig.* igraszka *f*; ~stude *f* izba dziecinna; ~wärterin *f* = ~frau.

Ki'ndes... (kĭ'nd^{es}...) dziecięcy; von ~deinen an = von Kindheit an; ~kind *n* wnuk *m*, wnuczka *f*; *vgl.* Nachkomme; ~mord *m* dzieciobójstwo *n*; ~mörder (in *f*) *m* dzieciobójca (-czyni); ~nöte *f/pl.* poród *m*, boleści *f/pl.* porodowe; in ~nöten w porodzie.

Ki'ndheit *f* dzieciństwo *n*; von ~ an od dzieciństwa, od lat dziecięcych.

ki'ndlich (kĭ'ndĭ's^z) dziecinny; *adv.* po dziecinnemu; ~werden [z]dziecinnać.

ki'ndlich dziecinny, dziecięcy.

Ki'ndtaufe *f* chrzciny *f/pl.*

Ki'nerliſchen (kĭ'ŋ^{er}li'č^{en}) *n/pl.* indet. drobiazgi *m/pl.*

Kinu (kĭn) *n* ②g broda *f*, podbródek *m*; ~backen (*n*) *f*, ~lade *f* szczeka *f*; ~bart *m* broda *f*.

Ki'ppe (kĭ'p^e) *f* ③b: auf der ~ stehen być bliskim upadku, grozić upadkiem.

kippen (~n) ①a 1. *v/t.* przechylać [-lić]; Münzen: obcinać [-ciąć]; 2. *v/i.*: a) (h.) [s]tracić równowagę; a. = schaukeln; b) (fn) = umfallen.

Ki'rch... (kɪʁç...) kościelny; ~
Dorf n wieś f; dim. wioska f.
Ki'rch(e) (kɪʁçə) f ③ b kościół m;
 (griechische) cerkiew; a. = Gottes-
 dienst.
Ki'rch(en)... kościelny; cerkiewny;
 ~**bann** m klątwa f kościelna;
 in den ~**bann** tun wyklinać
 [-kląć]; rzucić [-cić] klątwe
 na (acc.): ~**buch** n książka f
 kościelna; ~**diener** m (sługa)
 kościelny, zakrystjan; (in der
 griechischen Kirche) diak; ~**fahne** f
 chorągiew kościelna; ~**maus**
 f; so arm wie eine ~**m.** biedny
 jak mysz kościelna; ~**raub** m
 świętokradztwo n; ~**räuber** (in
 f) m świętokradca (-czyni); ~
spaltung f szyszma; ~**versamm-**
lung f sobór m, synod m.
Ki'rch...: ~**gang** m pochód do
 kościoła; a. = Gottesdienst;
 ~**hof** m cmentarz; ~**hofs...**
 cmentarny.
ki'rchlich kościelny.
Ki'rch...: ~**messe** f = Kirniesz;
 ~**spiel** n parafja f; ~**spengel** m
 = ~spiel; ~**turm** m wieża f
 kościelna; ~**welt(e)** f, ~**welt-**
fest n = Kirniesz.
Ki'rmes (kɪʁmɛs) f ③ b poświę-
 cenie n kościoła, uroczystość
 poświęcenia kościoła; (Botts-
 fest) praznik m, kiermasz m.
ki'rre (kɪʁrə) łaskawy, oswojo-
 ny; fig. pokorny.
ki'rren (v) ④ a oswajać
 [oswoić], ugłaskać [woł.].
Ki'rsh (kɪʁs) m (a. ~**brannt-**
weln m) czereśniak; ~... czere-
 śniowy; ~**baum** m czereśnia
 f, drzewo n czereśniowe.
Ki'rsche (ə) f ③ b czereśnia;
 ~n... = Kirsh...
Ki'rsch...: ~**farbig** czereśniowe-
 go koloru wiśniowy; ~**wasser**
 n = Kirsh.
Ki'ffen (kɪʃən) n ② l poduszka

f; dim. poduszczyca f; ~
 poduszkowy; ~**bczug**, ~**überzug**
 m poszewka f, powłoczka f.
Ki'ste (kɪʃtə) f ③ b skrzynia;
 dim. skrzynka, skrzyneczka.
Kitt (kɪt) m ② g kit.
Ki'ttel (v) m ② l ubranie n płó-
 cienne, siermięga. [[za]kleić.]
ki'tten (v) ④ c [za]kitować;
Ki'zel (kɪʒəl) m ② l łaskotanie
 n, świerzbienie n. [drażliwy.]
ki'z(e)lig (v) łaskotliwy; fig.
ki'zeln (v) ④ f [po-, za]łasko-
 tać, [po]lechać, [po]drażnić.
 k. k. Abt. für kaiserlich-königlich.
Kl. Abt. für Klasse. [m, notatka.]
Kla'dde (klä'də) f ③ b bruljon
kla'ffen (klä'fən) ④ a (h., in)
 ziać; Türen usw.: nie domykać
 się, nie przystawać dobrze;
 ~de Wunde otwarta rana.
klä'ffen (klä'fən) ④ a [za]szcze-
 kać; fig. paplać.
Klä'ffer (v) m ② l szczekacz.
Klä'fter (klä'fɛn) f ③ d sag m,
 sążeń m; ~... sążony, sążnio-
 wy. [[ulożyć] w sągi.]
klä'ftern (v) ④ b układać
klä'gbar (klä'kbār) zaskarżalny:
 ~ werden wnosić [wnieść]
 skargę (wegen gen. o acc.).
Klä'ge (klä'gə) f ③ b (Wehklagen)
 żalenie n się, narzekanie n; ~
 skarga, zażalenie n; ~ führen.
 in ~n anbrechen = klagen: ~...
 żalobny; ~**z** dotyczący się skargi;
 ~**geschrei** n lament m; ~**lieb** n
 pieśń f żalobna; elegja f.
klä'gen (v) ④ a (weh-) żalić
 się, narzekać (über acc. na
 acc.); (sich beklagen) [za]skar-
 żyć (acc.): i-m (od. bei j-m über)
 et. ~ skarżyć się przed kim na.
 (acc.). [skargi.]
Klä'gepunkt m przedmiot
Klä'ger (klä'gər) m ② l, ~in (v) n
 f ③ c skarżący (-ca), oskarży-
 ciel(ka).

Kla'ge... ~schrift *f* oskarżenie *n* (na piśmie); ~weib *n* płaczka *f*.
klä'glich (klä'klīch) żalony; (eifend) nędzny, godny pożałowania. [w górach.]

Klamm (klām) *f* ③ b wawóz *m*

Klammer (kām) *f* ③ d klamra;

dim. klamerka; Typ. nawias *m*.

klammern (kām) ④ b: się ~ (an acc.) czepiać [uczepić] się (*gen.*).

Klang (klāng) 1. *m* ② d dźwięk, brzmienie *n*, ton. 2. *z*, klā'ngē (klä'ngē) *f*. klingen.

Kla'ng... ~farbe *f* barwa dźwięku; ~los bezdźwięczny. bez dźwięku; ~reich, ~voll dźwięczny, pełen dźwięku.

Kla'pp... (klä'p...) składany, do składania.

Kla'ppe (klä'pē) *f* ③ b (Ventil) klapa; (Ofen) zasuwka; (Aufschlage) wyłogi *m/pl.*; F = Bett.

kläppen (kām) ④ a 1. *v/t.* in die Höhe ~ podnosić [-nieść] do góry. 2. *v/i.* fig. zgadzać się.

Kla'pper (kām) *f* ③ d grzechotka.

kläppern (kām) ④ b [za]grzechotać; (mit Tellern usw.) [za]dzwonić; (mit den Händen) [za]szczękać; Storck: [za]klekotać.

Kla'pper... ~schlange *f* grzechotnik *m*; ~storch *m* bocian.

Kla'pp... ~hut *m* cylinder składany, szapoklak; ~stuhl *m* stółek do składania.

klaps (klāps) 1. *int.* klap! 2. *z* *m* ② h klaps, uderzenie *n*.

kläpfen (kām) ④ e bić [uderzyć] ręką, klapsnąć [boć].

klar (klār) (hell) jasny; (wolklos) pogodny; (rein) czysty; (durchsichtig) przeźroczysty; (deutlich) wyraźny; (verständlich) zrozumiały; ~(er) machen = erklären; ~(er) werden wyjaśniać [-nić] się, wypogadzać [-godzić] się; im ~en sein (über acc.) pojmować [-jać] (*acc.*).

klä'ren (klä'ren) ④ a [o]czyścić, [wy]klarować; sich ~ Wein, ostawać [ostać] się; Himmel: wypogadzać [-godzić] się.

Kla'rheit *f* jasność, czystość.

Klarinet (klārīnēt) *f* ③ b klarnet *m*. [erklären.]

klä'r|legen, -machen, -stellen =

Kla'sse (klä'sē) *f* ③ b klasa; (Abteilung) przedział *m*, oddział *m*; (Stufe) stopień *m*; erster ~ pierwszej klasy, pierwszorzędny; zweiter ~ drugiej klasy, drugorzędny; ~n... klasowy; ~nlehrrer *m* nauczyciel klasowy, gospodarz klasy; ~n|zimmer *n* izba *f* szkolna, klasa *f*.

klä'sslich (klä'ssz) klasyczny.

klatsch (klätz) 1. *int.* klap!, pac! 2. *z* *m* ② g = Klaps, Klatscherei; *z* base *f*, *z* bruber *m* = Klatscher(in).

Kla'tsche (kātē) *f* ③ b placka.

klatschen (kām) ④ e: a) *v/t.* klasnąć [-snąć], mlaskać [-snąć]; Beifall ~ = b) *v/i.* bić brawo, klasnąć (mit den Händen rücken); fig. [na]plotkować, [po]robić plotki, rozgadywać [-dać].

Kla'tscher (kām) *m* ② l, ~in (~n) *f* ③ c oklaskujący (-ca); gaduła, plotkarz (-arka).

Klatscherei (klätzerei) *f* ③ b plotka, gadanie *n*.

klatschhaft (klätzhaft), **klatschig** (klätz) gadatliwy, plotkarski, lubiący robić plotki.

Kla'tsch... ~maul *n*, ~schwester *f*, ~weib *n* = Klatscher(in); ~rose *f* mak *m* polny; *z*füchtig = klatschhaft.

klau'ben (klāu'bēn) ④ a prze- (ob. wy-)bierać [-brać].

Klau'e (klāu'e) *f* ③ b szpon *m*, pazur *m*; (Huf) kopyto *n*.

Klau'fe (klāu'zē) *f* ③ b cela.

Klau'fel (klāu'fē) *f* ③ d klauzula, zastrzeżenie *n*.

Klau'sner (klaʊ'sn^{er}) *m* ②l, ~in (ˌn) *f* ③c = Einfielder(in).
Klavie'r (klaʋi'n) *n* ②g fortepian; ~ fortepianowy; ~ spieler (in *f*) *m* pianista (-istka).
Kle'b(e)... (klɛ'p..., klɛ'b^e...) lepki, służący do lepienia.
kle'ben (klɛ'b^{en}) ⑤a [s-, za-] kleić, [za]lepić; ~ (bleiben) [przy]lgnać, przylepić [-pić] się (an *dat.* do *gen.*); nicht ~ (bleiben) odlepić [-pić] się, nie trzymać się.
kle'b(e)rig (klɛ'b[^e]riç) lepki, klejowaty; *fig.* lgnący; ②kelt *f* lepkość.
Klecks (klɛks) *m* ②h plama *f*; P kleks, żyd. [[po]plamić.]
kle'ck(f)en (klɛ'k[s]^{en}) ⑤a (⑤e)
Kle'cker (ˌn) *m* ②l bazgracz.
Klee (klɛ) *m* ②g¹ koniczyna *f*; ~'blatt *n fig.* trójka *f*.
Kleid (klaɪt) *n* ③c ubranie, odzienie, suknia *f*, szata *f*.
klei'den (klaɪ'd^{en}) ⑤c (fiç) ubierać [ubrać] (się); das Kleidet Sie gut dobrze panu (pani) w tem do twarzy.
Klei'der (ˌd^{er}) *f*. Kleid; ~... (do) sukien, (do) ubrań; ~bürste *f* szczyotka do ubrań; ~haken *m* wieszadło *n* na ubrania; ~macher(in) = Schneiber(in); ~puppe *f* manekin *m*; ~riegel *m* wieszadło *n* na ubrania.
klei'dsam: ~ sein być do twarzy.
Klei'dung *f* odzież, ubiór *m*; ~stück *n* część *f* ubioru.
Klei'e (ˌe) *f* ③b otręby *m/pl.*; ~n/mehl *n* mąka *f* razowa.
klein (klaɪn) mały; ~ von Wuchs małego wzrostu; (ˌiç) drobnotkawy; ~ machen zmniejszać [-szyc]; ~ werden [z]maleć, zmniejszać [-szyc] się; von ~ auf = von Kindheit an; et. Les = Kleinigkeit; ein ~

wenig, um ein Les nieco, cokolwiek, trochę; Les Kind (a. ber ob. die Le) mały (-ła), małe *m*.

Klei'n... oft mały; ~a'flen *n* Azja *f* Mniejsza; ~bahn *f* kolej wąskotorowa; ~bürger *m* mieszczanin; ~geld *n* drobna moneta *f*, drobne *n/pl.*; ②gläubig niedowierzający; ~handel *m* drobny handel; ~händler *m* drobny kupiec.

Klei'heit *f* małość, drobność.

Klei'nigkeit (ˌiç-) *f* drobnostka, bagatela, fraszka; ~skrämer *m* człowiek małostkowy, pedant; ~skrämerci *f* ③b małostkowość, pedanterja.

Klein|ki'nder|bewa'hr|anstalt *f* ochronka dla małych dzieci.

klei'n|lant cichy, małomowny, zatrwożony; ~ machen [za-] trwożyć; ~ werden zamilknąć [boć].

klei'nlich małostkowy, drobiazgowy, drobnotkawy; ②kelt *f* małostkowość, drobiazgowość.

Klei'n|mut *m* brak odwagi; trwożliwość *f*; klei'n|mütig (ˌmüt)ch) nieśmiały, trwożliwy.

Klei'nod (klaɪ'n^{od}) *n* ②g (pl. a. Kleino'bien) klejnot *m*.

Klei'n... ~staat *m* państwo *n* drugorzędne, państwko *n*; ~städter *m* mieszczanin, mieszczuch; ②städtisch małomieszczański.

Klei'ster (klaɪ'st^{er}) *m* ②l klajster. [strem.]

klei'stern (ˌn) ⑤b [z]lepić klaj-

Kle'mme (klɛ'm^e) *f* ③b kleszcze *m/pl.*; *fig.* ciasne miejsce *n*, matnia, kłopot *m*; in die ~ geraten nabawiać [-wić] się kłopotu.

kle'mmen (ˌn) ⑤a przyciskać [-snać], sciskać [-snać]; *F* = stehen.

Kle'mmer (ˌn) *m* ②l = klucifer.
Kle'mpner (klɛ̃'mpn^{er}) *m* ②l blacharz; ... blacharski.
Klempnerer' (klɛ̃mpn^{er}raɪ') *f* ③b blacharstwo i.
Kle'pper (klɛ̃'p^{er}) *m* ②l szkapaf.
Kler'kei' (klɛ̃'ni:zai') *f* ③b kler *m*, duchowieństwo *n*.
Kle'rus (klɛ̃'n^{us}) *m* indest. kler.
Kle'tte (klɛ̃'te) *f* ③b łopian *m*, łopuch *m*; ... łopianowy.
Kle'tterer (ˌn^{er}) *m* ②l ten, co się wspina.
Kle'tter'maff (*m*-*f*ange *f*) maszt *m* (słup *m*) do wspinania się.
kle'ttern (klɛ̃'t^{er}n) ⑤b (h., fu) wspinać [wspiąć] się.
Klie'nt (klɛ̃'nt) *m* ③a klient, powiernik.
Kli'ma (klɪ'ma) *n* ⑥i klimat *m*.
klima'tisch (klɪmā'tiʃ) klimatyczny. [tern.]
kl'i'mmen (klɪ'm^{en}) ③a = kiet.
Kli'mper'kasten (klɪ'mp^{er}-) *m* zły fortepian, brząkadło *n*.
kl'i'mpern (ˌn) ⑤b dzwonić, brzęczeć; [za-, po]brzdąkać (na fortepianie).
Kli'nge (klɪ'ŋ^e) *f* ③b ostrze *n*, brzeszczot *m*; auch = Degen, Schwert.
Kli'ngel (ˌl) *f* ③d dzwonek *m*; ~beutel *m* woreczek z dzwonekami do zbierania datków w kościele.
kl'i'ngeln (ˌln) ⑤f [za]dzwonić.
Kli'ngel'schnur (*f*-zung *m*) sznur *m* (pas *m*) u dzwonka.
kl'i'ngen (klɪ'ŋ^{en}) ④b [za-] brzęczeć, [za]dzwiezczyć: (tauten)[za]brzmieć: ~d dzwiczny.
Kli'nte (klɪ'nt^e) *f* ③b klamka; (Griff) rączka.
klipp (klɪp): ~ und klar jasno i wyraźnie, bez ogródek.
Kli'ppe (ˌe) *f* ③b skała podwodna, rafa: *fig.* = Hindernis.
kl'i'tren (klɪ't^{er}n) ⑤a & täfer *ustw.*:

brzęczeć [brzęknać]: Sporen: po-brzękiwać; Säbel: szczekać [-knać]. [odbitka *f.*]
Klischee' (klɪʃzɛ̃') *n* ⑥i klisza *f.*
Klittie'r (klɪsti'ɪ'n) *n* ②g' lewatywa *f.* [waty.]
kl'i'tschig (klɪ'tʃɪç) lepki, kleju-
Klo'ben (klɔ'b^{en}) *m* ②l pęk, skobel, kleszcze *m/pl.*
klo'pfen (klɔ'p^fen) ⑤a 1. *v/t.* [po]tłuc; Teppiche *ustw.*: = auß... 2. *v/i.* [za]pukać (an *acc.* do *gen.*): j-m auf die Schulter ~ [po]klepać k-o po plecach.
Klo'pfer (ˌf^{er}) *m* ②l klepadło *n*, trzypaczka *f.*
Klo'pf...: ~schter *m* zapaśnik (na kułaki): ~schterei *f* zapaśnictwo *n* (na kułaki); ~holz *n* trzypaczka *f.*
Klo'ppel (klɔ'p^{el}) *m* ②l pałeczka *f*, młotek: (Spisen *ustw.*) klocek; (an Gloden) młot, serce *n*.
klö'ppeln (ˌn) ⑤f dzierżać: robić klockami.
Klops (klɔps) *m* ②h & schust: zraz. [m; ... klozetowy.]
Klose'ff (klɔzɛ̃'t) *n* ②g klozet
Kloß (klɔs) *m* ②d bryła *f*; (aus Mehl *ustw.*) kluska *f*, knedel.
Klo'ster (klɔ'st^{er}) *n* ②j klasztor *m*: ... klasztorny; ~bruber *m* braciszek klasztorny; ~frau *f* zakonnica; ~geistlichkeit *f* duchowieństwo *n* zakonne; ~schwester / siostra klasztorna; ~zelle *f* cela klasztorna.
klö'sterlich (klɔ'st^{er}liç) klasztorny; (mönchlich) zakonnicy.
Kloß (klɔç) *m* ②d kłoda *f*, pniak; *fig.* drażal, drab.
klo'ßig (ˌiç) drażalowy, niezgrabny; (gewaltig) ogromny.
Kluft (klʏft) *f* ②f rozpadlina; (Schucht) otchłań; *fig.* przepaść.
klug (klʏk) ②² mądry, roztropny, rozsądny: ~ machen [na]uczyć rozum; ~ werden [z]mądrzeć:

nicht ~ werden aus (*dat.*) nie [z]rozumieć (*gen.*), nie pojmo-
wać [-jąć] (*gen.*); du bist wohl
nicht ~? czy ty przy pełnym
rozumieniu? [wac. rozumować.]
klü'geln (klü'geln) ⑥f mędrko-
Klü'gheit f mądrość, roztrop-
ność, rozsądek m. [rozumnie.]
klü'glich (klü'glich) roztropnie,
Klü'mpen (klü'mpen) m ②1
(Erde usw.) bryła f; *dim.* (=
Klü'mpchen [klü'mpchen] n ②1)
bryłka f; (Sausen kupa f.
Klü'mpfisch m noga f nie-
kształtna ob. szpotawa.
Klü'nker (klü'nker) f ③d, m ②1
kutas; a. = Gehänge. [uagen.]
Kna'bbern (knä'bbern) ⑥b =
Kna'be (knä'be) m ③a chłopiec:
dim. (= Knä'bchen [knä'pchen]
n ②1) chłopczyk; F alter ~
starzec, starowina; ~n... chło-
pięcy; ~n/alter n wiek m chło-
pięcy. [dziecinny.]
Kna'benhaft chłopięcy; (tabetnd)
Kna'ben...: ~schule f szkoła dla
chłopców; ~streich m figiel
dziecinny.
Kna'cken (knä'ken) ⑥a 1. v/i. =
fraden. 2. v/t. [z]gryźć, [s]tluc.
Kna'ck...: ~mandel f migdał m
w skorupie; ~wurst f cienka
kielbasa.
Kna'll (knä'll) m ②g (②d) huk,
loskot; (Peitschenz) trzask; ~
und Fall na leb na szyję,
gwałtownie.
Kna'll... trzaskający; ~büchse f
pukawka: ~effekt m silne
wrażenie n.
Kna'llen (knä'llen) ⑥a huknąć,
trzasnąć [beide voll.]: Peitsche:
trzaskać [-snać]: ~b trzaska-
jący, wybuchający.
Kna'll...: ~erbse f pukawka; ~
gas n gaz m piorunujący.
Knapp (knä'p) szczupły; (turz)
krótki; (eng) ciasny; (pärlich)

skąpy; mit ~er Not z wielką
biedą; i-n ~ hatten trzymać
krótko.
Kna'ppe (knä'pe) m ③a ebm.
giermek, pachole n: ~ chło-
pak. [płosc: skąposc.]
Kna'ppheit f ciasność; szczy-
Kna'ppschafft f stowarzyszenie
n robotników górniczych.
Kna'rre (knä're) f ③b gize-
chołka.
Kna'rren (knä'rren) ⑥a [za]trzaszczać;
Zür: [za]skrzypieć.
Kna'ster (knä'ster) m ②! tyt n;
F (alter) ~ (bart), a. Kna'ster
m ②1 człowiek stare daty.
Kna'ttern (knä'ttern) ⑥b [za-]
trzaszczać. [bek m, klab u.]
Kna'u'el (knä'u'el) n (m) ②1 klę }
Knauf (knäuf) m ②d gall. ~;
głowica f; (am Stod) główka f.
Knau'fer (knä'u'fer) m ②1, ~in
(~in) f ③c sknera, skapiec
(-pica).
Knauferei' (knäuferei') f ③b
sknerstwo n, skajstwo n.
Knau'ferig (knäufertig) skąpy;
~keit f skajstwo n.
Knau'fern (knäufern) ⑥b skapieć,
być skąpym. [~bart m bródka/.]
Kne'bel (knē'bel) m ②1 kn: bel: }
Kne'beln (knē'beln) ⑥f [za]kneblo-
wać (i-u k-u usta), [r]krępować.
Knecht (knēcht) m (2)g parobek,
sługa; (Eftave) nie-wolnik.
Kne'chten (knēchten) ⑥c ujarzmiąć
[-mieć], ciemiężyć.
Kne'chtisch (knēchtisch) ~[sz] słuźalczy, nie-
wolniczy. [wolnictwo n.]
Kne'chtschaft f nie-wola, nie-
Kne'fen (knē'fen) ⑥t szczypać
[szczypanąć], uszczypanąć [voll.].
Kne'fer (knē'fer) m ②1 cwikier.
Kne'flänge f szczypec f/pl.,
(große kleszcze m/pl.)
Kne'p... (knä'p...) ~abend m
uczta f, biesiada f; ~bruder m
hulaka.

Knai'pe (knai'p^o) *f* ③b szynkownia, gospoda: (Pier²) piwiarnia; *a.* = *Knepabend*.
knai'pen (~n) ①a 1. *v/t.* = *fneifen*. 2. *v/i.* *biesiadować, pić*.
Knai'perel' (knai'p^ora'i') *f* ③b uczta, *biesiada*. [ciel gospody.]
Knai'p|wirt *m* szynkarz, właściciel.
Knai't... (knai't...) wyginalany.
knai'ten (~^on) ①c [z]gnieść.
Knai'k (knai'k) *m* ②g plot z chrustu
Knai'ksen (~^on) ①a 1. *v/i.* (h., fn) *pękać* [-knąć] z trzaskiem. 2. *v/t.* [na]łamać. [s]łus.
Knai'ker (~^on) *f.* *Knauer* *stw.*
Knai'ks (knai'ks) *m* ②h ukłon, *dyg*; *e-n* ~ *machen* = *knai'ksen* (~^on) ①e *dygać* [-gnać].
Knai (knai) *n* ②g kolano; *fig.* *et. über's* ~ *brechen* [z]robić co jakbądź *od. na* kolanie; ~ *kolanowy*; ~ *beuge* (-bö'g^o) *f* ③b podkolanie *n*, podkolanek *m*; ~ *beugung* *f* zgięcie *n* kolana, *kłęknięcie n.*
knai'en (~^on) ①a *f.* *knien*.
Knai'... ②füllig na kolanach, na *kłęczkach*; ~ *hofen* *f/pl.* *krótkie spodnie f/pl.* (po kolana); ~ *kehle* *f* *dół m* podkolanowy, podkolanek *m*.
knai'en (knai'['e]n) ①a: a) (h.) *kłęzczyć*; b) (fn) *kłękać* [kłęknąć, uklęknąć].
Knai'... ~ *riemen* *m* *pociągiciel*; ~ *scheibe* *f* *kość kolanowa*.
Knai'ff (knai'f) 1. *m* ②g szczypanie *n*, *zagięcie n*; *fig.* *podstęp, fortel, wykręt*. 2. ② *f.* *fneifen*.
knai'pfen (knai'ps^on) ①e 1. *v/t.* [prze]dziurkować. 2. *v/i.* *bębnić* (mit den Fingern *palcami*).
Knai'ps (knai'ps) *m* ②h *malec, pędrak; fleiner* ~ *F* *smarkacz*.
knai'rschen (knai'rsz^on) ①e [za-] *skrzypiec, [za]trzeszczyć*; mit den Zähnen ~ *zgrzybać* [-tnąć] zębami.

knai'ftern (knai'f't^orn) ①b [za-] *trzeszczyć*; *Schnee*: [za]skrzypiec; *Seide*: [za]szeleścić.

knai'ftern (knai'f't^orn) ①b [z]miąć: (*v/i.*) = *fneiftern*.

Knai'blauch (knai'p'lauch) *m* ②g *czosnek; czosnkowy*.

Knai'chel (knai'ch^ol) *m* ②l *kostka f.*

Knai'chen (knai'ch^on) *m* ②l *kość f*; *dim.* *kostka f, kosteczka f*; ~ *...* *kostny*; (knai'chern) *kościany*; *Zartig* *kościasty*; ~ *bruch* *m* *złamanie n* kości; ~ *fraß* *m* *próchnienie n* kości; ~ *gerüst* *m* *szkielet m*, *kościac m*; ~ *lehre* *f* *osteologia*; ~ *mehl* *n* *mąka f* *kościana*.

knai'chern (knai'ch^orn) *kościany*.

knai'chtig (knai'ch^otig) *kościasty*; ~ *werden* [s]kostnieć.

Knai'del (knai'd^ol) *m* ②l *kość f.* = *Kloß*. [bulwa.]

Knai'le (knai'l^o) *f* ③b *główka*;

Knai'len (~n) *m* ②l *guz, gruczol*; ♀ *główka f, bulwa f*; (Auswuchs) *narost f.*

knai'lig (~lig) *główkowaty, cebulkowaty*.

Knai'pf (knai'pf) *m* ②d *guzik*; *dim.* (= *Knai'pfchen* [knai'pfch^on]) *n* ②l *guziczek*; (für Manfetten *ustw.*) *spinka f*; (e-r Stednadel *ustw.*) *główka f*; (am Stod) *galka f*; ~ *...* *ost guziczek*.

knai'pfen (knai'pf^on) ①a *zapinać* [-piąć].

Knai'pf... ~ *loch* *n* *dziurka f* na *guzik*; ~ *macher* *m* *guzikarz, szmuklerz*.

Knai'pel (knai'p^ol) *m* ②l *chrząstka f*; ~ *...* *chrząstkowy*.

knai'rp(e)lig (~lig) *chrząstkowaty*.

Knai'rren (knai'r^on) *m* ②l *kostka f, chrząstka* (st) *konar*; (Auswuchs) *guz, narost f.*

knai'rrig (~rig) *guzowaty, sękaty*.

Knoſpe (knŏ'sp^o) *f* ③b pączek *m*, pęcz *m*: ~n treiben = ②n (~n) ①a (wy)puszczać [puścić] pączki.

Kno'ten (knŏ't^{en}) *m* ②l węzeł (a. ↓). guz: *dim.* (= Knŏ'tchen [knŏ't^{ch}en] *n* ②l) węzełek, guzek; ♀ kolanko *n*: *fig.* = Hinberniß; ~punkt *m*, ~station *f* punkt *m* węzłowy, stacja *f* węzłowa (kolei żelaznych); ~stock *m* kij sękaty.

kno'tig (~t^{ig}) węzłowaty, guzowaty; ♀ kolankowaty; sękaty: *fig.* gruby, nieokrzesany.

Knuff (knűf) *m* ②d uderzenie *n* kułakiem, kułak.

knu'ffen (~^{en}) ①a okładać kułakami.

knű'ffen (knű'f^{en}) ①a [z]gnieść, [z]miać.

knű'pfen (knű'p^{fen}) ①a związywać [-zać]; przywiązywać [-zać] (*an acc.* do *gen.*).

Knű'ppel (knű'p^{el}) *m* ②l drag, kij: (W^{er}tchen) buł(ecz)ka *f*.

knu'rren (knű'r^{en}) ①a warczeć [warknąć]: Raße: [za]mruzczać: mir knurrt der Magen bureczy mi w brzuchu. [mrukliwy.]

knu'rrig (knű'r^{ig}) wa·kliwy, [knu'ſp(c)rig] (knű'sp^{ig}) [r^{ig}] trzeszczący.

knu'spern (~p^{ern}) ①b = nagen.

Knute (knű't^e) *f* ③b knut *m*.

Knű'tel (knű't^{el}) *m* ②l kij, pałka *f*: ~vers *m* lichy wiersz.

Ko'balg (kŏ'b^{al}t) *m* ②g kobalt; ~... kobaltowy.

Ko'bold (kŏ'b^{ol}t) *m* ②g duch, kobold. [kucharski.]

Koch (kŏ'ch) *m* ②d kucharz: ~...

ko'chen (kŏ'ch^{en}) ①a: a) *v/i.* Waffer: [za]kipieć; Speifen: [za-, z]gotować się, [z]warzyć się; ~b kipiący; ~des Waffer ukrop *m*; b) *v/t.* [z]warzyć, [z]gotować; gefocht gotowany.

Ko'cher (kŏ'ch^{er}) *m* ②l = Kochmaschine.

Kŏ'cher (kŏ'ch^{er}) *m* ②l koleczan.

Ko'ch...: ~geschirr *n* naczynie kuchenne; ~herb *m* ognisko *n* kuchenne.

Kŏ'chin (kŏ'chⁱⁿ) *f* ③c kucharka.

Ko'ch...: ~maschine *f* maszynka do gotowania; ~salz *n* sól *f* kuchenna; ~schule *f* szkoła kucharska; ~topf *m* garnek do gotowania.

Kŏ'der (kŏ'd^{er}) *m* ②l przynęta *f.* wabik. [przy-, z]nęcić.]

kŏ'dern (~d^{ern}) ①b [z]wabić, [ko'ffer (kŏ'f^{er}) *m* ②l kufer;

dim. kuferek: (Ganb² ręczna) walizka *f*; ~träger *m* = Geb²träger.

Kohl (kŏl) *m* ②g kapusta *f*; *fig.* bzdury *f/pl.*, gadanina *f*; ~... kapuściany.

Ko'hle (kŏ'l^e) *f* ③b węgiel *m*; *dim.* węgielek *m*.

ko'hlen (~^{en}) ①a: a) *v/t.* [s]palić na węgiel; b) *v/i.* zwęgląć [-lić] się; tlić się.

Ko'hlen...: Lartig węglowy; ~decken *n* fajerka *f*: ~behälter *m* węgielnik; ~brenner *m* węglarz; ~dampf, ~dunst *m* czad. swąd; ~händler *m* handlarz węglem; Lsauer Natron soda *f*: ~säure *f* kwas *m* węglowy; ~stoff *m* węglan; ~wasserstoff *m* węglowodór.

Kŏ'hler (kŏ'l^{er}) *m* ②l węglarz; ~glaube *m* wiara *f* prostacza, zabobon.

Ko'hl...: ~kopf *m* główka *f* kapusty; ~melse *f* Boos. sikora; Lrabenschwarz; czarny jak węgiel, czarnutki; ~ra'bi (-Rā'bi) *m* ⑥i kalarepa *f*; ~rübe *f* brukiew; ~stengel, ~strunk *m* głąbik; ~suppe *f* kapuśniak *m*.

koke'ff (kɔkɔ'f) 1. zalotny. 2. 2e (~o) f (3 b kokietka, zalotnica.
Koko'n (kɔkɔ'g) m (8 i kokon, poczwarka f jedwabnika.
Ko'kos... (kɔ'kɔs...) kokosowy: ~**nuß** f orzech m kokosowy: ~**palme** f palma kokosowa.
Koks (kɔks) m (2 h koks; ~... kokosowy.
Ko'lben (kɔ'l'bɛn) m (2 l pałka f: (an Pumpen usw.) tłok: (am Gewehr) kolba f; ~**stange** f łoka.
Ko'lik (kɔ'l'ik, oft kɔ'l'ik) f (3 b kolika, kolki f/pl.
Kolle'g (kɔ'l'ɛ'g) n (6 e kolegjum: (akademische Vorlesung) wykład m (uniwersytecki).
Kolle'ge (kɔ'l'ɛ'gɔ) m (3 a kolega, towarzysz: **kollegia'lisch**) (kɔ'l'ɛ'g'li'sz) koleżeński: **Kolle'gialität** (kɔ'l'ɛ'g'li'tɛ't) f (3 b koleżeństwo n.
Kolle'gialgeld n czesne akademickie.
Kolle'gium (kɔ'l'ɛ'g'jɔm) n (6 e kolegjum.
Kolle'kte (kɔ'l'ɛ'ktɔ) f (3 b składowka, kollekt.
kollekti'v (kɔ'l'ɛ'kt'i'v) 1. zbiorowy. 2. 2 und 3um (~l'wɔm) n (6 k imię zbiorowe.
Ko'ller (kɔ'l'ɛ'r) (2 l: a) n kołnierz m; (Bade) kurtka f, serdak m; b) m zakolowroczenie n; fig. grymas; (Wut) napad szału.
ko'llern (~n) (15 b [po]tuczyć (się); Pferde: [s]plószyć się.
kolli'ber (kɔ'l'ɛ'ber) (15 g stykać [zetknąć] się, zderzać [-rzyć] się.
Kollisio'n (kɔ'l'ɛ'z'i'o'n) f (3 b zderzenie n (się), sprzeczność, kolizja. [syłka f kolejowa.]
Ko'llo (kɔ'l'ɔ) n (8 k paka f; prze-
kó'lnisch (kɔ'l'n'is)z) koloński; ~**es Wasser** woda f kolońska.
Kolonie' (kɔ'lɔ'n'i') f (6 f kolonja, osada; **Kolonist** (~n'ist) m

(3 a, ~in (~n) f (3 c kolonista (-istka), osadnik m.
Kome't (kɔmɛ't) m (3 a kometa f.
Ko'mik (kɔ'm'ik) f (3 b komika; ~**er** (~er) m (2 l) komik.
ko'misch (kɔ'm'is)z) komiczny: (lächerlich) śmieszny: (ergötzlich) zabawny. [tet m.]
Komittee' (kɔm'it'ɛ') n (8 i komi-)
Ko'mma (kɔ'm'mɔ) n (8 i przeci- nek m.
Kommanda'nt (kɔm'änd'ɛ'nt) m (3 a komendant.
kommandie'ren (~d'i'rɛn) (16 g [za]komenderować; (befehligen) dowodzić (instr.); j-n ~**zu** (dat.) odkomenderować [voß.] k-o do (gen.), przydzielać [-lić] k-o do (gen.).
Komma'ndo (kɔm'm'ndɔ) n (8 i (a. ~**wort** n) komenda f; (Oberbefehl) dowództwo.
ko'mmen (kɔ'm'mɛn) (14 g (su) (zu Fuß) przychodzić [przyjść] (a. fig. zu sich do siebie); (zu Wagen) przyjeżdżać [-jechać]; (herein...) wchodzić [wejść]; ~**lassen** = (be)rufen, bestellen; billig od. teuer (zu stehen) ~**wypadać** [-paść] ~**auf** (acc.) wpadać [wpaść] na (acc.), domyślać [-lić] się (gen.); auch = sich bejinnen; wieviel kommt auf mich? ile wypada na mnie?; ~**bis** (zu Fuß) dochodzić [dojść] do (gen.), (zu Wagen) dojeżdżać [-jechać] do (gen.); ~**um** (acc.) = verlieren; damit kommt man nicht weit z tem daleko nie zajdzie; daß wird noch ~**to** jeszcze będzie; die Reihe kommt an (acc.) kolej przychodzi na (acc.); wie (ob. woher) kommt das? skąd to pochodzi?; wie es gerade kommt jak się właśnie zdarzy; zu Kräften ~**nabierać** [-brać] sił; ~**d** przyszły, następny.

- Kommit s** (kõmj') *m* indest. sub-
jekt (ob. pouocnik) handlowy.
- Kommissa'r** (kõmjšã R), ...ffã'r
(šã'R) *m* ②g¹ komisarz.
- Kommi š|brot** (kõmj s-) *n* chleb
m komišny ob. żołnierski.
- Kommissjo'n** (kõmjšjõ'n) *f* ③b
komisja; ~š... komisyjny.
- Kommo'de** (kõmjõ'de) *f* ③b kon-
moda; *dim.* komõdka.
- kommuna'l** (kõmjũnã'l) komu-
nalny, gminny, miejski.
- Kommu ne** (kõmjũ'nõ) *f* ③b =
Gemeine.
- kommunizj'e ren** (kõmjũnjẽ'rõn)
⑤g = mitteilen; (a *v/i.*) byc
w zwiãzku, [s]komunikowãc
siã; (in der Kirche) przyjmowãc
[jãc] komunjã.
- Komõdia'nt** (kõmjõdjã'nt) *m* ③a,
~in (~jn) *f* ③c komedjant(ka);
~en... komedjaucki.
- Komõ'die** (kõmjõ'diõ) *f* ③b kom-
edja; ~n|š|chre|ber *m* kome-
djopisarz.
- Kompa(g)nie'** (kõmpãnj') *f* ⑥f
* spõlka, towarzystwo *n*; *
kompanja; ~... spõlkowy.
- Kompagno'n** (~njg') *m* ⑥i spõl-
nik, towarzysz.
- Ko'mparati'v** (kõ'mparãtj'v) *m*
②g¹ stopiõn wyžszy.
- Ko mpaš** (kõ'mpãš) *m* ②h¹
kompas, busola *f*.
- Komplime'nt** (kõmpljẽmõ'nt) *n*
②g komplement *m*, ukłon *m*;
mein ~! moje uszanowanie!
- Komplo'tt** (~pjõ't) *n* ②g spisek
m, zmowa *f*. [kompozytor.]
- Komponi'st** (~põnj'st) *m* ③a}
- Kompo'tt** (~pjõ't) *n* ②g kompot
m. [kiernik; ~... cukierniczy.]
- Kondi'tor** (kõndj tõ'R) *m* ⑥d cu-}
- Konditorei'** (~djõtõrãj') *f* ③b
cukiernia. [konduktor.]
- Kondukteu'r** (~djõktõ'r) *m* ②g¹}
- Konfe'kt** (~šõ'kt) *n* ②g kon-
fekty *m/pl.*, cukry *m/pl.*
- Konferen'z** (~šõRõ'nc) *f* ③b kon-
ferencja, narada; ~... kon-
ferencyjny.
- Konfessjo'n** (kõnjšõšjõ'n) *f* ③b
wyznanie *n*; ~š|los bezwyzna-
niowy. [litura.]
- Konfitu're** (~šjõtjũ'rõ) *f* ③b kon-}
- Konfl'kt** (~šlj'kt) *m* ②g (Streit)
konflikt, zatarg, spõr; (šf.-štõš)
starcie *n* (siã).
- konfu's** (kõnjũ's) (berwirrt) zmiã-
szany; (ještrent) roztrzepany;
(vertegen) zakłopotany; ~maden
(werden) [z]miãszãc (siã).
- Konfusjo'n** (kõnjũzjõ'n) *f* ③b
zmiãszauie *n*, bałamuctwo *n*.
- Kongrue'nz** (kõngrue'nc) *f* ③b
Gram. zgoda; & przystawianie *n*.
- Kõ'nig** (kõ'njã) *m* ②g król;
~in (~jn) *f* ③c krõłowa; ~š|ch
(~šjõktj'd) krõłowski; ~re|ch *n*
krõlesiwo.
- Kõ'nigs...** krõłowski; ~adler
orzel; ~mord *m* krõlobójstwo
n; ~mõrder *m* krõlobõjca; ~
sohn *m* krõlewicz; ~tochter *f*
krõlewna.
- Kõ'nigtum** *n* krõlestwo.
- Konjunktio'n** (kõnjũnjõkõjõ'n)
③b spõjnik *m*.
- Kõ'njunktj'v** (kõ'njũnjõktj'v) *m*
②g¹ tryb warunkowy.
- konka'v** (kõnkã'v) wklõsty.
- konkre't** (~krõ't) konkretny;
Gram. zmysłowy. [šõbšweib.]
- Konkubi'ne** (~kõbj'nõ) *f* ③b =}
- Konkurre'nt** (kõnkjũrõ'nt) *m* ③a,
~in (~jn) *f* ③c konkurent(ka),
wspõlzaawodnik (-niczka).
- Konkurre'nz** (~šõ'nc) *f* ③b kon-
kurencja, wspõlzaawodnictwo
n; ~... konkurencyjny.
- konkurrie'ren** (~kjõ'rõn) ⑤g kon-
kurowãc, wspõlzaawodniczyãc.
- Konku'rs** (~kjõ'rs) *m* ②h konk-
kurs; ~... konkursowy; ~ver-
walter *m* zarzãdca masy kon-
kursowej.

kö'nnen (kø'uən) ②j (vermögen) móc, zdołać; (verstehen) umieć; man kann (nicht) (nie) można; ~ Sie deutsch? czy umie pan po niemiecku?; ich kann nichts dafür ja temu nie winien, ja za to nie odpowiadam.

konsequ'nt (kõnzəkwe'nt) konsekwentny. [serwatywny.]

konserwati'v (kõzərwat'i'f) kon-

konse'rve (zø'rwe) f ③b konserwa.

konserwie'ren (w'i'rən) ②g [za-] konserwować, zachowywać [-ować]. [⑥e konsystorz m.]

Konfite'rium (z'istø'ki'üm) n

Konfona'nt (kõnzpnä'nt) m ③a spółgłoska f.

Konstitutio'n (st'ituc'j'õ'n) f ③b konstytucja. [stytucyjny.]

konstitutione'ü (pnø'i) kon-

Konfu'm (kõnzü'm) m ②g¹ spożywanie n; ~... spożywczy.

Konsume'nt (zsumø'nt) m ③a, ~in (z'ın) f ③c konsument(ka),

spożywca; **konsumie'ren** (m'i'rən) ②g [s]konsumować, spożywać [-zyć]. [s]potrzebować. [takt, styczność f.]

Konta'kt (tø'kt) m ②g kon-

Ko'nter... (kõ'ntə'r...) kontra...; ~bande f kontrabanda, przemytnictwo n.

Kontine'nt (kõntı'nø'nt) m ②g kontynent, ląd stały.

kontinenta'l (nøntä'l) (auch in 3ffg.) kontynentalny, lądowy.

Konto'r (kõntø'r) n ②g¹ kantor m, biuro; ~... kantorowy, biurowy.

Kontori'ft (tø'ri'ft) m ③a kantorzysta; ~in (z'ın) f ③c kantorzystka.

Kontrahe'nt (trø'hø'nt) m ③a kontrahent, zawierający kontrakt.

Kontra'kt (trø'kt) m ②g kontrakt, umowa f; Zmäßig = 2

lich kontraktowy, za kontraktem, według umowy.

Kontra'ft (trø'ft) m ②g kontrast, przeciwieństwo n (zu dat. do gen.).

Kontro'ü... (trø'ü'...) kontrolny.

Kontro'üe (ø) f ③b kontrola, nadzór m.

Kontrollen'r (trø'lj'ø'r) m ②g¹ kontrolor, nadzorca.

Konventiona'l'strafe (wønc'j'õ'nä'l-) f kara konwencjonalna.

Konversatio'u (wøzäc'j'õ'n) f

③b konwersacja, rozmowa; ~s... konwersacyjny; ~slexikon n encyklopedia f powszechna, leksykon m.

konve'x (kõnwø'ks) wypukły.

konzentrie'ren (kõncønt'ri'rən)

②g [s]koncentrować, skupiać [-pić]. Su. koncentracja f, skupienie n. [średkowy.]

konze'ntrisch (ø'nt'ri'sz) spół-

Konze'pt (ø'pt) n ②g koncept m, pomysł m, wypracowanie (w bruljonie); Auß dem ~ fommen [s]tracić koncept.

Konze'rt (ø'rt) n ②g koncert m; ~... koncertowy.

Konze'ssio'n (ø'ss'j'õ'n) f ③b koncesja, pozwolenie n, przywilej m; ~s... koncesyjny.

Konzi'l (ø'i'l) n ②g¹, a. ~ium (z'ium) n ⑥e sobór m.

Kope'ke (køpø'ke) f ③b kopijka.

Kö'per (kø'pø'r) m ②l materja f na krzyż zrobiona.

Kopf (køpf) m ②d głowa f (a. fig. = rozum); dim. (= Kö'pfchen [kø'pfçøn] n ②l) główka f, główeczka f; (einer Steednabel uszw.) główka f; (e-z Zeitung uszw.) nagłówek; seinen ~ (für sich) haben, auf seinem ~e bestehen

obstawać przy swoim, być upartym; den ~ (oben) behalten nie [s]tracić głowy, zachowywać [-ować] przytomność

umysłu; das will mir nicht in den ~ (hinein) to mi nie lezie do głowy, nie mogę tego pojąć.
Ko'pf...: ~arbeit *f* robota umysłowa; ~bedeckung *f* nakrycie n głowy. [hauptein.]
kö'pfen (kō'pfən) ⑤a = ent- }
Ko'pf...: ~ende *n* koniec *m* głowy; ~geld *n* = ~steuer; ~häng- }
 ger (-hēng'ər) *m* ②) świętoszek; }
 ~kissen *n* poduszka *f*, jasek *m*. }
kö'pfungs (kō'pfūngs) = Kopf- }
 über. }
Ko'pf...: ~los bez głowy; *fig.* }
 bez rozumu; ~nicken *n* skinie- }
 nie głową; ~putz *m* strój głó- }
 wy; ~rechnen *n* rachowanie }
 w pamięci; ~salat *m* sałata *f* }
 głowiasta; ~schmerz *m* ból głó- }
 wy; ich habe ~schmerzen głowa }
 mnie boli; ~schütteln *n* potrzą- }
 sanie głową; ~sprung *m* skok }
 na głowę; ~steuer *f* ckm. po- }
 główna *n*; ~stimme *f* = Fistel; }
 Lü'ber głową naprzód; ~ }
 waschen *n* mycie głowy; ~weh }
n = ~schmerz; ~zerbrechen *n* }
 łamanie głowy.

Kopie' (kopi') *f* ⑥) *f* kopja, odpis }
m (von dat. czego, z czego); }
 (eines Büches) odtwór *m*. [nia.] }
Kopie'r... (kopi'r...) do kopjowa- }
kopie'ren (ˌən) ⑤g [s] kopjować, }
 przepisywać [-sać]. }
Kopi'st (kopi'st) *m* ③a, ~in (ˌɪn) }
f ③c kopista (-istka), przepisy- }
 wacz(ka). [m, szczyt *m*.] }
Ko'ppe (kō'pə) *f* ③b wierzchołek }
Ko'ppel (ˌl) *f* ③d: a) smycz, }
 sfora; a. = Wehege; b) ośt *n* }
 ②) *f*. Degenkoppel.

ko'ppeln (ˌln) ⑤f zwiazywać }
 [-zać]; ~unde: [ze]sforować; }
 ~ferde: sprzegać [sprząc]. }
Ko'pula (kō'pula) *f* ⑥g łącznik }
m. [n... koralowy.] }
Kora'le (kōrā'le) *f* ③b koral *m*; }
Korb (kōrp) *m* ②d kosz; *dim.*

(= Kö'rbcchen (kō'rbčən) *n* ②) }
 koszyczek *m*; *fig.* a. odprawa *f*. }
Ko'rb...: ~flasche *f* flaszka ople- }
 ciona; ~macher *m* koszykarz. }
Kori'nthe (kōri'ntə) *f* ③b ro- }
 dzynek *m* drobny. }
Kork (kōrk) *m* ②g korek; *dim.* }
 koreczek: ~, korkowy. }
ko'rken (ˌən) ⑤a 1. a. korko- }
 wy. 2. *v/t.* [za]korkować. }
Ko'rk|zieher *m* ②) korkociąg. }
Korn (kōrn) *n* ②a (②g) (Get- }
 reibe) zboże, żyto; (Samen②) }
 ziarno; ✕ cel *m*, celownik *m*: }
 (Münzen) próba *f*; a. = ~braunt- }
 wein: außß ~ nehmen brać }
 [wziąć] na cel, zwracać [zwró- }
 cić] szczególną uwagę na }
 (acc.). }
Ko'rn...: ~blume *f* blawatek *m*: }
 ~boben *m*, ~barre *f* spichlerz }
m; ~branntwein *m* żytniówka }
f; (Schleier) = Fustel. }
Kö'rncchen (kō'rnčən) *n* ②) }
 ziarnko; *fig.* odrobina *f*. }
Ko'rn...: ~feld *n* pole przegna- }
 czona na zasiew zboża; ~ }
 händler *m* handlarz zbożem. }
kö'rnlig (kō'rnlic) ziarnisty. }
Ko'rn...: ~kammer *f* spichlerz }
m; Reich obfitujący w zboże: }
 ~schwinge *f* opałka; ~speicher }
m = ~kammer; ~wicke *f* wyka. }
Kö'rper (kō'rpər) *m* ②) ciało *n*; }
dim. ciało *n*; ~, ~cielesny: }
 ~bau *m* budowa *f* ciała; ~be- }
 wegung *f* ruch *m* ciała. }
kö'rperlich cielesny; ~keit }
 cielesność. }
kö'rperlos bezcielesny, bez }
 ciała. [Związek *m*.] }
Kö'rperschaft *f* korporacja, }
Kö'rper|verletzung obrażenie }
 cielesne, uszkodzenie *n* ciała. }
Korpora'l (kōrporā'l) *m* ②g }
 kapral. }
Korps (kōrp) *n* inbef. korpus *m*; }
 (Char) grono.

korpule'nt (kõrpułë'nt) gruby, tęgi; **Korpule'nj** (~łë'nc) *f* ③ b grubość, otyłość, tusza.

korre'kt (kõrřë'kt) poprawny.

Korrektu'r (kõrëktũ'r) *f* ③ b poprawka, korekta; ~... do poprawki, do korekty; ~abzug, ~bogen *m* korekta *f*.

Ko'rribor (kõ'rřidõr) *m* ② g¹ kurytarz; ~... kurytarzowy.

korrigie'ren (kõrřig'ë'ren) ⑤ g poprawiać [-wić].

Korfa'r (kõrřã'r) *m* ③ a korsarz, rozbójnik morski. [nin.]

Ko'rfc (kõ'rřc) *m* ③ a Korsyka }
Korfe'tt (kõrřë't) *n* ② g gorset }
m; ~... gorsetowy.

Kofo'k (kõřũ'k) *m* ③ a kozak; ~en... kozacki.

ko'scher (kõ'szë'r) koszerny.

ko'sen (kõ'z'en) ⑤ e [po]piesścić, [po]głaskać.

Koſt (kõst) *f* ③ b (o. pl.) jedło *n*, wikt *m*; (KrankenZ) dieta.

ko'ſtbar kosztowny, drogocenny, drogi: Zkeif / kosztowność.

ko'ſten¹ (kõ'st'en) ⑤ c 1. *v/i*. kosztować; was koſtet daß Meter? po czemu metr?: es koſte, was es wolte za wszelką cenę. 2. *v/t*. [s-, po]kosztować, [s-, po]próbować.

Ko'ſten² (~) *pl*. inbett. koszt *m*, koszta *m/pl.*; (Ausgaben) wydatki *m/pl.*: auf eigene (fremde) ~ na własny (cudzy) koszt; ~ anſchlag *m* kosztorys; ~ aufwand *m* = Koſten; ~erſaß *m* zwrot kosztów; Zfrei, Zloſ bezpłatny.

Ko'ſt... ~gänger (in *f* ③ c) *m* ② l (-gëng'ë'r[ın]) stolownik (-wniczka); ~geld *n* opłata *f* za jedło ob. za wikt; ~haus *n* pensja *f*.

kõ'ſtlich (kõ'st-) smaczny, wyborny; a. = herlich, koſtbar.

Ko'ſt... ~ſchule *f* pensja, konwikt *m*; ~ſchüler (in *f*) *m* pen-

sjonarz (-narka); Zſpieltig (-szpiłłch) kosztowny, drogi; ~ verachtet *m* wybredniś, przebierający w jedzeniu.

Koſtũ'm (kõstũ'm) *n* ② g¹ kostjum *m*; ~ball *m* bal kostjumowy.

Koſt (kõst) *m* ② g (o. pl.) (Schmutz) brud, błoto *n*; (ber Menſchen) kał; (ber Tiere) łajno *n*.

Koſtele'tt (kõst'ë't) *n* ② g¹, ~e (~^o) *f* ③ b kotlet *m*.

Kõ'ter (kõ'të'r) *m* ② l pies (łańcuchowy), kundel. [kloaka.]

Ko'tlgrube *f* dół *m* kloaczny, }
ko'tlq (kõ'tłch) błotnisty, zablo- }
cony. [wac, rzygać.]

ko'ten P (kõ't'en) ⑤ c wymiotować

Kra'bbe (krã'be) *f* ③ b rak *m* morski; F = Krurps. [lazić.]

Kra'bbeln (~ln) ⑤ f czolgać się, }
Krach (krãch) *m* ② g trzask, }
łoskot; K krach, bankructwo }
n, upadek.

Kra'chen (krã'ch'en) ⑤ a 1. [za-] trzeszczeć, trzaskać [-snać], [za]łomotać. 2. Z *n* ② l trzask *m*, huk *m*.

Krä'chen (krã'ch'en) ⑤ e [za]krawkać; Meniden: jęczeć [jęknać.]

Kraft (krãft) 1. *f* ② f siła, moc; mit aller ~ z całej siły: daß geht über m-e Kräfte to przechodzi moje siły. 2. Z *pp*. (gen.) na mocy (gen.).

Kra'ft... ~aufwand *m* natężenie *n* sił; ~ausbruck *m* wyrażenie *n* silne ob. dosadne; ~brühe *f* rosół *m* posilny.

krã'ftig (krã'ftłch) silny, mocny, krzepki; (wirksam) ważny; (Abbruch) wzmacniający; (Stimme) silny, donośny; (fearnig) jędrny; (ausdrucksvoll) wyrazisty; ~er Burſche tęgi chłopak.

krã'ftigen (~g'en) ⑤ a wzmacniać [wzmocnić], pokrzepiać [-pić].

Kra ft...: Łos bezsilny, słaby: **zł** nieważny: **Łoſtigkeiſt** *f* bezsilność, słabość: **zł** nieważność: **~mehl** *n* krochmal *m*: **~menſch** *m* silacz: *fig.* człowiek energiczny: **~meſſer** *m* silomierz: **~mittel** *n* środek *m* silny ob. energiczny: **~probe** / próba siły: **~ſpeicher** *m* akumulator: **~ſuppe** *f* = **~brühe**: **Łpoll** silny, energiczny: **~wagen** *m* samochód, automobil; **~wort** *n* = **~auſdrud.**

Kra gen (krã'g^{en}) *m* ② kółnierz: *dim.* kółnierzyk; *fig.* daſz gełt ihm au deu ~ on to przyplaci ȳciem.

Krã he (krã'he) *f* ③ b wrona.

Krã hen (ãn) ⑤ a [za]krakać; **Šobn**: [za]placić.

Krã hen... wroni; **~füße** *m/pl.* *fig.* bazgranina *f*.

Krã h/winkel *m* dziura *f*, zakałek, mała mieſcina *f*. [ków *m*.]

Kra kau (krã'kau) *n* ⑧ b Kra-}

Krakec'l (krãk^l) *m* ② g' kłótnia *f*, głoſny spór: **Łen** (ãn) ⑤ g [po]kłócić się, głoſno spierać się: **~er** (ãr) *m* ② l kłótnik, warchoł.

Kra lle (krã'l^o) *f* ③ b pazur *m*, szpon *m*: **Łn** (ãn) ⑤ a chwytac [chwycić] pazurami.

Kram (krãm) *m* ② d towary *m/pl.*; (**Łrbdei**) rupiecie *f/pl.*, graty *m/pl.*: *fig.* sprawa *f*, interes: **~bude** *f*, **~laden** *m* kram *m*, kramik *m*, stragan *m*.

Kra'men (krã'm^{en}) ⑤ a: ~ in (*dat.*) przeszukiwać [-kać], przerzucać [-cić] (*acc.*).

Krã mer (krã'm^{er}) *m* ② l, ~tn (ãn) *f* ③ c kramarz (-marka), sklepikarz (-karka); **~geiſt** *m* ȳłka *f* kupiecka.

Kra'm (me'ſt) **bogel** (krã'm[^o]c-) *m* kwiezoł.

Kram,ſ (krã'upf) *m* ② d (mſt *pl.*)

kurcz. spazm; ~... kurczowy, spazmowy; **~adern** *f/pl.* ȳlaki *m/pl.*

Kra'mpſhaft kurczowy.

Kran (krãn) *m* ② d, ② g, ③ a ȳrow: ~... ȳrowiowy.

Kra'nich (krã'n^{ich}) *m* ② g ȳrow; ~... ȳrowi.

krank (krã'rk) ⑩ 2 chory, słaby (*an dat.* na *acc.*, *oft* in **Šſign**, **ŠB.** **leber**~ chory na wãtrobę): ~ werden = erkranken: **ſich** ~ la-chen [u]ſmiać się do rozpuku.

Krã'nkeln (krã'rk^{eln}) ⑤ f być ciagle (ob. nieco) chorym.

Kra'nken (krã'rk^{en}) ⑤ a być chorym, cierpieć (*an dat.* na *acc.*).

Krã'nken (krã'rk^{en}) ⑤ a [z]mar-twić, [z]gryźć, obrazać [obra-zić]

Kra'nken...: **~bericht** *m* biuletyn; **~beſuch** *m* odwiedziny *f/pl.* u chorego, (**Łrzt**) wizyta *f*: **~bett**, **~lager** *n* loże chorego; (**Krantheit**) choroba *f*: **~haus** *n* szpital *m*; **~kaſſe** / kasachorych; **~koſt** / dieta: **~pflege** / pielęgnowanie *n* chorych; **~pfleger** (*in f*) *m*, **~wãrter** (*in f*) *m* dozorca (-czyni) chorych; **~trãger** *m* sanitariusz; **~wagen** *m* wóz do przewożenia chorych; **~zim-mer** *n* izba *f* dla chorych.

Kra'nkhaff chorobliwy.

Kra'nkheit / choroba: **Łſhalber** z powodu choroby: **~ſlehre** / nauka o chorobach, patologia.

Krã'nklch (krã'rk^{klch}) choro-wity, schorzały: **Łkeit** / chorowitość, skłonność do chorób.

Krã'nkung *f* zmartwienie *n*, strapienie *n*: (**Beſeidigung**) obraza, zniewaga. [wianek.]

Kranz (krãnc) *m* ② d wieniec.

Krã'nzchen (krã'nc^{en}) *n* ② l wianuszek *m*; *fig.* zabawa *f*, zebranie.

kränzen (krä'ncən) ⑮e [u]wien-
czyć. [tiŝ] okropny, rażący.

kräft (kräŝ) jaskrawy; (fürchter-)

Kra'ter (krä'tər) m ②l krater,
otwór wulkanu.

Kra'tze (krä'tsə) f ③b skrobacz-
ka, grompla.

Krä'tze (krä'tsə) f ③b świerz-
b m, krosta, parchy pl.

Kra'tzleisen n skrobaczka f.

krätzen (krä'tsən) ⑮e (schaben)
[po]skrobać, [po]drapać (mit
den Nägeln paznokciami): (im
Haare) drapać; (flechten) rzepolić;
die Feder kräft pióro drapie.

Krä'tzer (krä'tsər) m ②l 1. (a.

Kra'tzer (krä'tsər) m ②l) skro-
baczka f, grompla f. 2. licho
(cierpkie) wino n.

Kra'tzfuß m ukłon; ~füße
machen kłaniać [ukłonić] się.

krätzig (krä'tŝiŝ) świerzbow-
aty, parszywy.

krauen (kräu'en) ⑮a [po]dra-
pać, [po]skrobać.

kraus (kräus) kędzierzawy;
(Sitzen uŝo.) pomarszczony.

Krau'se (kräu'zə) f ③b kryza.

kräu'seln (kräu'zəl) ⑮f ③aare
[za]kərbować, zapiękać [-piec];
den Waŝerŝpiegel: [po]ŝaldować,
[z-, po]marszczyć; ŝich ~ (③aare)
kręcić się, kędzierzawić się.

Krau'selminze ③ f mięta kędzie-
rzawa.

Krau's... ~haar n włos m kę-
dzierzawy, kędziory m/pl.; ~
haarig kędzierzawy; ~kopf m
kędzierzawa głowa f.

Kraut (kräut) n ②a ziele;
(Kohi) kapusta f. [ziolowy.]

Kräu'ter... (kräu'tər...) zielny,]

Krau't|junker m hreczkostej,

Krawa'll (kräwä'l) m ②g¹
wrzawa f, zgiełk.

Krawa'tte (~wä'tə) f ③b kra-
wat m, krawatka.

krä'teln (krä'tsəl) ⑮f (ŝn)

wspinać [wspiąć] się, wydra-
pywać [-pać] się.

Kreatu'r (kręätü'r) f ③b stwo-
rzenie n, kreatura. [rakowy.]

Krebs (krēps) m ②h rak; ~...

Kre'bs... ②artig rakowaty; ~
gang m raczkowanie n; cho-
dzenie n wstecz: den ~gang
gehen raczkować; ŝig. cofać
[cofnąć] się; ~ŝaden m rak:
ŝig. nieuleczalna wada f.

krede'nzen (krędš'ncən) ⑮e po-
dawać [-dać] do stołu, usu-
giwać przy stole. [dyt m.]

Kre'dit¹ ② (krē'dit) n ⑥i kreda-

Kred'i't² (krędit) m ②g kredyt:

auf ~ na kredyt; ~... kredyto-
wy: ~anŝtałt f zakład m kre-
dytowy: ~ŝähigkeit f zdolność
kredytowa. [— gutŝreiben.]

kredit'ren ② (redit'ren) ⑮g

Krei'de (kräi'də) f ③b kreda:

~...kredowy: ②artig kredowaty.

krei'dig (kräi'diŝ) kredowy.

Kreis (kräis) m ②h koło n: dim.
kółko n; (Wairt) okręg, obwód.

Krei's... kolisty: okręgowy.
obwodowy: ~bahn f droga ko-
lista; ~bewegung f obieg m.

cyrkulacja.

krei'schen (kräi'schən) ⑮e [za-]
skrzeczeć, [za]piszczec; ~d
skrzeczący, piskliwy.

Krei'sel (~zəl) m ②l bak, fryga f.

krei'sen (~zən) ⑮e krążyć.

Krei's... ②förmig (-ŝärmŝh)

kolisty: ~lauf m = ~bewegung:

~linie f koło n; ~ŝtađt f mia-
sto n obwodowe.

krei'sen (kräi'sən) ⑮e rodzić.
mieć bole porodowe.

Kre'mpe (krēmpə) f ③b kresa
(u kapelusza).

Kre'mpel (~pəl) 1. m ②l graty

m/pl. 2. f ③d grompla.

kre'mpeln (~pəl) ⑮f [prze-]
gromplować, [prze]czesać
wełnę.

Kre'mser (krɛʃ'mz^{er}) *m* ②l po-
wóz: Fwóz meblowy. [rzanek.]
Kre'ngel (krɛʃ'ŋɛl) *m* ②l obwa-
kreple'ren (krɛpɫ'ɛ^{en}) ⑤g (fu)
zdychać [zdechnąć], padać
[paść].

Krepp (krɛp) *m* ⑤ krepa *f*; ...
z krepy. [żucha.]

Kre'sse ♀ (krɛʃ'sɛ) *f* ③b rze-

Krenj (kroic) *n* ②g krzyż *m*;
↑nat. krzyże *m/pl.*; ↓ (♯) krzy-
żyk *m*; *fig.* bieda *f*, utrapienie;
↳ und quet wzduł i wszorz,
we wszystkich kierunkach.

Kreu'ż... krzyżowy; (Quer...) po-
przeciwny: ~band *n* ②a opaska
f; ~band|sendung *f* przesyłka
pod opaską; ↳dra'b bardzo por-
ządny.

Kreu'žen (kroɫ'cɛn) ⑤e (übers
Kreu; legen) [s]krzyżować;
(burč~) [po]krzyżować; ↓ kra-
żyć (po morzu); gekreuzt po-
krzyżowany; sich ~ (Briefe usw.)
[po]krzyżować się.

Kreu'zer (~c^{er}) *m* ②l ↓ kra-
żownik: ⚡ cent.

Kreu'ż...: ~fahrer (-fār^{er}) *m* ②l
krzyżownik: ↳fde'l wesolutki;
~gang *m* krążganek.

kreu'żigen (~cɫ'ɛn) ⑤a [u]krzy-
żować. *Su.* ukrzyżowanie *n*.

Kreu'ż...: ↳ahm słaby w krzy-
żach; ~offer *f* żmija; ~punkt
m miejsce *n* krzyżowania się;
~ritter *m* krzyżak; ~spinne *f*
pająk *m* krzyżak; ~stich *m*
ścieg krzyżowy.

Kreu'zung *f* krzyżowanie *n*; (a.
~s|punkt *m*) = Kreuzpunkt.

Kreu'ż...: ~berhör *n* badanie
krzyżowe; ~weg *m* droga *f*
krzyżowa ob. rozstajna; ↳weise
na krzyż; ~zug *m* wyprawa *f*
krzyżowa. [łazić (rojami).]

kri'bbein (krɫ'bɛin) ⑤f wić się.

krie'chen (krɫ'c^{en}) ⑤c (h. u. fu)
czołgać się, pełzać. łązić, leżać;

fig. płaszczyć się, uniać się;
~ in (*acc.*) wlażyć [wleźć] do
(*gen.*); ~ aus (*dat.*) wylażyć
[wylaść] z (*gen.*); ↳d pełzający;
fig. podły, nikczemny.

Krie'cher (~c^{er}) *m* ②l pochlebca,
lizus; **Krie'cherel** (krɫ'c^{er}ɫ'ɛl) *f*
③b płaszczenie *n* się, podlizy-
wanie *n* się.

Krie'ch|iter *n* płaz *m*, gad *m*.

Krieg (krɫk) *m* ②g wojna *f*;
~ führen prowadzić wojnę,
wojować.

krie'gen (krɫ'ɛn) ⑤a 1. *v/i.* wo-
jować. 2. *v/t.* dostawać [-stać].

Krie'ger (~g^{er}) *m* ②l wojak.

krie'gerisch (~ɫsz) wojowniczy,
wojenny. [wojnę, walczący.]

krie'g|führend prowadzący

Krie'gs... wojenny; ~entschädi-
gung *f* odszkodowanie *n* wo-
jenne; ~erklärung *f* wypo-
wiedzenie *n* wojny; ~führung
f prowadzenie *n* wojny; ~ge-
fangener(*m*) *m* jeńiec wojenny;

~gerät *n* sprzęty *m/pl.* wo-
jenne; ~geschrei *n* okrzyk *m*
wojenny; ~heer *n* wojsko; ~

kunst *f* sztuka wojenna; ↳

lustig wojowniczy; ~macht *f*
potęga wojenna: (Heer) siła
zbrojna; ~ministerium *n* mini-
sterstwo wojny; ~schauplatz *m*
teatr (ob. widownia *f*) wojny.

Kri'mskrams (krɫ'mskrɫms) *m*
indef. mieszanina *f* różnych
rzeczy. [Krengel.]

Kri'ngel (krɫ'ŋɛl) *m* ②l =

Kri'ppe (krɫ'pɛ) *f* ③b żłób *m*; (des
Geilands) szopka, jasełka *n/pl.*;

~n|beißer *m* koń gryzący żłób.

Kri'se (krɫ'zɛ) *f* ③b **Kri'sts** (~
zɫs) *f* ⑥g przesilenie *n*, prze-
łom *m*. [ształ; ... kryształowy.]

Krista'll (krɫ'stɫ'l) *m* ②g kry-
Kriti'k (krɫ'ɫ'k) *f* ③b krytyka,
ocena. [tyk.]

Kri'tiker (krɫ'ɫ'k^{er}) *m* ②l kry-
tyk

kri'tiśch (kaŕ'itš) krytyczny.
kri'tiśc'ren (kri'tizj'kən) ⑬g
 [s]krytykować, oceniać [-nić].
Kri'tt(e)ler (kri'tt[e]l'ər) m ②l
 złośliwy krytyk.
kri'tteln (˜ən) ⑬f [s]krytyko-
 wać złośliwie. [granina.]
Kri'tzelei' (kri'cəl'ei') f ③b baz-
kri'tzeln (kri'cəl'n) ⑬f [na-
 bazgrać, [na]gryzmolić; die
 Feder frißelt pióro drapie.
Krokodil (kro'kɔd'ɪl) n ②g kro-
 kodyl m; ~stränen f/pl. łzy
 f/pl. krokodyle.
Kro'n... (kro'p'n...) koronny: ~
bewerber m pretendent do ko-
 rony.
Kro'ne (kro'p'nə) f ③b korona:
 a. = Kronleuchter; e-r Schale die
 ~ aufsetzen [u]wieńczyć (acc.).
krō'nen (krō'p'nən) ⑬a [u]koro-
 nować: fig. [u]wieńczyć; jid ~
 lassen koronować się.
Kro'nen... koronowy.
Kro'n...: ~erbe m następca tro-
 nu; ~leuchter m pajak, świecz-
 nik: ~prinz m następca tronu.
Krō'nung f koronacja, (u)koro-
 nowanie n; fig. (u)wieńczenie
 n; ~s... koronacyjny; ~s[feier]
 f uroczystość koronacyjna.
Kropf (kro'pʃ) m ②d wól.
krō'pʃen (krō'pʃən) ⑬a Gänse:
 napychać; Bäume: = fappen.
krō'pʃig (krō'pʃɪç) **krō'pʃig**
 (krō'pʃɪç) z wólem.
Krō'pus (krō'pʃʊs) m ②h¹ fig. bo-
 gacz. [żaba; ~u... żabi.]
Krō'e (krō'te) f ③b ropucha.
Krü'tke (krü'tkə) f ③b kula;
 (am Etod) rączka.
Krug (krük) m ②d dzban, dzba-
 nek; (bauchiger) kufel; (Schente)
 szynk, karczma f.
Krü'ger (krü'gər) m ②l szyn-
 karz, karczmarz. [szek m.]
Krü'ke (krü'kə) f ③b dzbanu-
Krü'me (krü'mə) f ③b okruczm.

Krü'm(ell)chen (krü'm[el]çən).
Krü'mel (˜el) n ②l okruszyna
 f, okruszka f. [kruszyć.]
krü'meln (krü'məl'n) ⑬f [po-]
krumm (krüm) krzywy; (Wen[su])
 garbaty: ~ machen = früm-
 men: ~ werden [s]krzywić się.
krü'mmen (krü'mən) ⑬a (trumm
 machen) [za-, s]krzywić: (biegen)
 zginać [zgiąć]: jid ~ [s-, za-]
 krzywić się: [s]kurezyć się.
Krü'mm... 2holz n krzywulec m;
 ~linig (-lign) o krzywej linii.
Krü'mmung f krzywizna, za-
 krzywienie n; (Wiegung) zgię-
 cie n, zakręt m. [wiec.]
Krupp (krüp) m ⑥ (o. pl.) dla-
Kruppe (krü'pə) f ③b grzbiet
 m konia. [m u. f.]
Krü'ppel (krü'pəl) m ②l kaleka
krü'ppelhaft olomny.
Krü'ste (krü'stə) f ③b skorupa;
 (Brot) skórka; (Schorf) strup m;
 ~n[st]ier n skorupiak m. [rupa.]
Krü'stig (˜tɪç) skorupi, ze sko-
Kü'bel (kü'bəl) m ②l kubel,
 szaflik, skopiec; a. = Eimer.
Kubi'k. (kubj'k...) **ku'bisch**
 (kü'bɪʃ) kubiczny, sześcienny.
Ku'bus (kü'bʊs) m indef. sze-
 ścian: Aritum. trzecia potęga f.
Kü'che (kü'çə) f ③b kuchnia;
 (Rost) wikt m, jadlo n.
Kü'chen (kü'çən) m ②l placek,
 kolacz; (Gebäud) ciastko n; ~
bäcker m cukiernik.
Kü'chen... kuchenny: ~geschirr
 n naczynie kuchenne: ~junge
 m kuchta: ~latsen n kuchenna
 łacina f; ~magd f dziewczyna
 do posługi kuchennej: ~zettel m
 spis potraw. [czajko, piskle.]
Kü'chlein (kü'çlɛin) n ②l kur-
Kü'chuck (kü'çük) m ②g kukul-
 ka f; hol' dich der ~! niech cię
 licho porwie!; ~s... kukulczy.
Kü'fe (kü'fə) f ③b płozy m/pl.,
 spód m sanek; a. = Kübel.

Kü'fer (kü'f^{er}) *m* ② = Böttcher.
Ku'gel (kü'g^{el}) *f* ③ *d* kula; *aim.*
 (= Kü'gelchen [kü'g^{el}-] *n* ②)
 kulka, kuleczka, galeczka; *a.*
 = *Гд*: ... kulisty, kulowy;
*z*förmig (-förmig) kulisty.
ku'geln (kü'g^{eln}) ⑤ *f* 1. *v/t.*
 (roffen) [po-, za]toczyć, tacać;
 (rund machen) zaokrąglać [-lic];
 F sich ~ vor Schaden pękać ze
 śmiechu. 2. *v/i.*: a) (sit) tacać
 się. [po-, za]toczyć się; b) (h.)
 zaokrąglać [-lic] się.
Ku'gel...: ~ *regen* *m* grad kul;
Kru'nd okrągły jak kula; ~
spritze *f* kartaczownica.
Kuh (kü) *f* ② *f* krowa; *dim.*
 krówka; ~ *hirt* *m* pasterz krów.
kühl (kühl) chłodny; auch *fig.* =
 obojętny.
Kü'hl... chłodzący; ~ *apparat*,
 ~ *bottich*, ~ *elmer* *m* chłodnik,
 chłodnica *f.* [m.]
Kü'hle (kü'le) *f* ③ *b* (*o. pl.*) chłód
kü'hlen (~len) ⑤ *a* [o]chłodzić;
vgl. ab; ~ *d* chłodzący, ochla-
 dzający.
Kü'hler (~ler) *m* ② *l* chłodnik,
 chłodnica *f.*
Kü'hlung/chłodzenie*n*, ochłoda.
Ku'h...: ~ *magd* *f* dziewczka do
 krów; ~ *milch* *f* mleko *n* krowie.
kühn (küjn) śmiały; (verwegen)
 odważny, zuchwały.
Kü'hubelt *f* śmiałość, odwaga.
Ku'h...: ~ *pocke* *f* ospa krowia;
 ~ *pocken*/impfung *f* szczepie-
 nie *n* ospy; ~ *stall* *m* kro-
 wiarnia *f*, stajnia *f* na krowy;
 ~ *warm* (Wärme) ciepły, prosto
 od krowy.
Kul'sse (kül's^e) *f* ③ *b* kulisa.
Kulm (külm) *m* ② *g* szczyt,
 wierzch.
kul'wie'ren (kült|w|re'n) ⑤ *g*
 kultywować, uprawiać.
Kultu'r (~tū'r) *f* ③ *b* kultura;
 ... kulturny.

Ku'tus (kü'tūs) *m* ⑥ *b* kult;
 ~ *minister*(tum *n*) *m* minister
 (ministerstwo) oświaty.
Kü'mmel (kü'm^{el}) *m* ② *l*
 kmin(ek); ... kminkowy.
Ku'mmer (kü'm^{er}) *m* ② *l* (*o. pl.*)
 kłopot, zgryzota *f*, troska *f.*
kü'mmerlich (kü'm^{er}-) nędzny,
 mizerny.
ku'mmerlos bez trosk, wolny od
 trosk; swobodny, bezpieczny.
kü'mmern (kü'm^{ern}) ⑤ *b* (*h. u.*
 sit) [z]martwić. [z]gryźć; (*in-*
teressieren) obchodzić, interes-
 ować; sich ~ troszczyć się (*um*
acc. o acc.); was kümmert mich
 das! co mnie to obchodzi!
Kü'mmernis *f* ② *i* ¹ troska,
 zmartwienie *n*; *vgl. Kummer.*
ku'mmer|voll pełny trosk.
Ku'm(me)st (kü'm|e|st) *n* ② *g* cho-
 mąt *m*; ... chomątowy.
Kumpa'n (kümpā'n) *m* ② *g* ¹
 towarzysz; *vgl. Genoss.*
kund (künt) (*nur präb.*) wiadomy,
 znany.
kü'ndbar (kü'ntbār) wypowie-
 dzialny, podlegający wypowie-
 dzeniu.
Ku'nde (kü'nd^e) 1. *f* ③ *b* (*o. pl.*)
 (Kenntnis) znajomość; (Nachricht)
 wiadomość, nowina. 2. *m* ③ *a*
 odbiorca, klient, gość; schlauser
 ~ chytry człowiek.
kü'nden (kü'nd^{en}) ⑤ *c* = kund-
 tun, kündigen.
ku'nd...: ~ *geben* = ~ *tun*: *z*gebung
f objawienie *n*, oświadczenie
n; (poitische) manifestacja, de-
 monstracja.
ku'ndig (*gen.*) (kü'ndig) znający
 się (*na loc.*), biegły (*w loc.*),
 świadomy (*gen.*).
kü'ndigen (kü'ndig^{en}) ⑤ *a* wy-
 powiadać [-wiedzieć], wyma-
 wiać [-mówić]. *Su.* wypowie-
 dzenie *n*. [orzyni, klientka.]
Ku'ndin (kü'ndin) *f* ③ *c* odbi-

Ku'nd|machung *f* obwieszczenie *n*, ogłoszenie *n*.

Ku'ndschaf *f* (Kunden) klientela, odbiorcy *m/pl.*, klienci *m/pl.*; *a.* = Erfundigung.

Ku'ndschaffer (kü'ntschäfer) *m*
 ②) wywiadowca, szpieg.

ku'nd|sun oznażmiać [-mieć], obwieszczać [-wieścić], ogłaszać [ogłosić].

kü'nftig (kü'ntſich) przysły, następny; (= ~hin) na przyszłość, w przyszłości.

Ku'nkel (kü'ngkel) *f* ③ d kądziel.

Kunst (künst) *f* ② f sztuka; (Geſchicklichkeit) zręczność; (Schwarz ~) czarnoksiężstwo *n*.

Ku'nstl.. sztuczny; (Zmässig) kunsztowny, artystyczny; ~ **akademie** *f* akademja sztuk pięknych; ~ **ausstellung** *f* wystawa sztuki.

Künstelei' (künsteläi') *f* ③ b przesada, sztuczność, afektacja.

kü'nsteln (kü'ntseln) ⑥ f wyrabiać [-robić] kunsztownie; majstrować nad (instr.).

Ku'nstl.. ~ **fertig** biegly, zręczny; ~ **fertigkeit** *f* biegłość, zręczność; ~ **fleiß** *m* przemysłność *f*; ~ **gärtner** *m* ogrodnik uczoney; ~ **gerecht** podług prawideł sztuki; ~ **gewerbe** *n* przemysł *m* artystyczny; ~ **griff** *m* fortel, podstęp (f. ~stüß); ~ **handlung** *f* handel *m* dzieł sztuki; ~ **kenner** *m* znawca sztuki.

Kü'nstler (kü'ntler) *m* ② b, ~ **in** (~in) *f* ③ c artysta (-ystka); ~... artystyczny.

kü'nstlerlich (~sz) artystyczny, kunsztowny.

kü'nstlich sztuczny, podrobiony.

Ku'nstl.. ~ **liebhaber** (in *f*) *m* miłośnik (-niczka) sztuki; ~ **los** nieartystyczny; (einfach) naturalny, prosty; ~ **losigkeit** *f* brak *m* sztuki; naturalność, prostota;

~ **Zmässig** = ~ **gerecht**; ~ **reich** kunsztowny, artystyczny; ~ **reifer** (in *f*) *m* jeździec cyrkowy (cyrkówka); ~ **stück** *n* sztuka *f*, sztuczka *f*; ~ **werk** *n* dzieło sztuki, arcydzieło.

ku'nter|bunt (kü'nter-) pomieszany, pogmatwany; *adv.* bez ładu, bez porządku.

Kunz (küne) ⑧ e *f* ③ inż.

Kü'pe (kü'pe) *f* ③ b kadź, beczka.

Kü'per (~r) *m* ② l = Böttcher.

Ku'pfer (kü'pfer) *n* ② l (o. pl.) miedz *f*; ~... miedziany; ~ **Lählich** miedziowy; ~ **farben**, ~ **farbig** barwy miedzianej; ~ **geld** *n* pieniąż *m* miedziany; miedzianak *m*; ~ **grün** *n* grynszpan *m*.

ku'pferig (~ich), **ku'pfern** (~n) miedziany.

Ku'pfer... ~ **rot** czerwony jak miedz; ~ **schmied** *m* kotlarz; ~ **stecher** *m* miedziorytnik; ~ **stich** *m* miedzioryt.

Ku'ppe (kü'pe) *f* ③ b wierzchołek *m*, szczyt *m*.

Ku'ppel (~l) *f* ③ d sfera, smycz; (auf Zürmen usw.) kopuła; ~... kopułowy.

Ruppelei' (kü'peläi') *f* ③ b stręczenie *n*, rajfurstwo *n*.

ku'ppeln (kü'peln) ⑥ f [na]stręczyć, [wy]swatać; Wagen: sprzęgać [sprząć]. *Su.* sprzęgło *n*; sprzęganie *n*.

Ku'ppler (kü'pler) *m* ② l, ~ **in** (~in) *f* ③ c stręczyciel(ka), rajfur(ka). [ski, rajfurski.]

ku'pplerisch (~sz) stręczyciel-
Kur (kür) *f* ③ b kuracja, leczenie *n*; zur ~ dla leczenia się.

kura'nt (küränt) 1. (Rünze) będący w obiegu; (Ware) mający zbyt. 2. 2 *n* ② g moneta *f* będąca w obiegu. [kiras.]

Kü'ras (kü'räs) *m* ② h¹ pancierz, **Kürassie'r** (küräsi'r) *m* ② g¹ kirasjer; ~... kirasjerski.

Kurate'l (kura'ti'e'l) *f* ③ *b* kura-
tela, opieka.

Kurato'rium (kura'to'r'i'um) *n*
③ *e* kuratorja *f*, władza *f*
opiekuńcza.

Ku'rbel (kü'rbel) *f* ③ *d* korba;
~stange *f* drag *m* korbowy,
łęcznik *m*.

Ku'r'bis (kü'rbis) *m* ② *h*1 harbuz,
dynia *f*; ... harbuzowy.

Ku'r...: ~fürst *m* elektor; ~
fürstentum *n* elektorat *m*; ~
fürstlich elektorski; ~gast *m*
kuracjusz; ~haus *n* dom *m*
zdrowjowy.

Kurie'r (kuri'e'r) *m* ② *g*1 kurjer,
goniec; ... kurjerski.

kurie'ren (~en) ④ *g* [wy]kuro-
wać, [wy]leczyć.

kurio's (kuri'o's) dziwny, oso-
bliwy.

Kurio'stät (~r'pzi'tät) *f* ③ *b*
rzecz ciekawa ob. osobliwa,
osobliwość.

Ku'r...: ~ort *m* miejsce *n* ką-
pielowe, zdrojowisko *n*; ~
pfuscher *m* szarlatan; auf dem
Sande: znachor; ~saal *m* salon
zdrowjowy.

Kurs (kürs) *m* ② *h* kurs; bieg;
↓ droga *f* okrętowa; ... kurso-
wy; ~buch *n* rozkład *m* jazdy.

Ku'rsch'ner (kü'rszn'er) *m* ② *l*
kuśnierz; ... kuśnierski.

Ku'rsch'nerel' (kü'rszn'era'l') *f* ③ *b*
kuśnierstwo *n*; (Werkstatt) war-
stat *m* kuśnierski.

kurste'ren (kürz'i'ren) ④ *g* kurso-
wać, krążyć, być w ruchu,
być w obiegu.

Kurs'i'b (kürzi'b) 1. kursywny,
ukośny. 2. ② *f* indest. (auch ②
Schrift) *f* kursywa, pismo *n*
ukośne; in ② kursywa.

Ku'rs...: ~wert *m* wartość *f*
według kursu; ~zettel *m* spra-
wozdanie *n* giełdowe.

Ku'r'lage *f* taksa zdrowjowa.

Ku'r'be (kü'rw'e) *f* ③ *b* linja
krzywa; ~ krzywizna, łuk *m*.

kurz (kürc) krótki; (in Sätze)
w krótkości; ~ (und gut) krótko
i węzłowato, (jednem) sło-
wem; ~ nach (dat.) wkrótce
(ob. wnet) po (loc.); ~ vor
(dat.) krótko (ob. niedługo)
przed (instr.); binnen (oder in)
~em w krótkim czasie, wnet,
rychło; seit ~em niedawna;
über ~ oder lang prędzej czy
później; vor ~em niedawna
(temu); kürzer machen = kürzen;
kürzer werden skracać [skrócić]
się; ~ halten trzymać krótko
ob. ostro; zu ~ kommen, den
kürzeren ziehen bei (dat.) źle
wychodzić [wyjść] na (loc.).

ku'rz... krótko...; ~atmig (-ät-
m'ig) dychawiczny.

Ku'r'ze (kü're) *f* ③ *b* krótkość;
(~zeichen) znak *m* krótkości; in
~ pokróctce.

Ku'r'zeit *f* sezon *m* kąpielowy.
Kü'r'zen (kü're'n) ④ *e* skracać
[skrócić], ukracać [ukrócić].

ku'r'zer|ha'nd w krótkiej drodze,
wprost.

ku'rz...: ~fristig (-frist'ig)
krótkotrwały; ~gefaßt zwięzły,
węzłowaty.

kü'r'zlich (kü're'lich) niedawno,
niedługo przedtem.

ku'rz...: ~Schluß *m* krótkie spię-
cie *n*; ~Schrift *f* stenografja;
~sichtig (-zichtig) krótkowidzą-
cy, krótkowzroczny; ~ (Werk-
zeit) krótkoterminowy; ~Sichtig-
keit *f* krótkowzroczność, krótki
wzrok *m*; ~u"m krótko mówiąc,
(jednem) słowem. [nie *n*.]

Kü'r'zung *f* skracanie *n*, skróce-
ku'rz...: ~waren *f/pl.* towary
m/pl. drobiazgowo ober galan-
teryjne: ~waren|geschäft *n*,
~handlung *f* handel *m* towarów
drobiazgowych ob. galanteryj-

ných; *~we'g* wprost; *Zweil f* ③b (o. pl.) zabawa, rozrywka, żart *m*; *~weilig* (-waillīch) zabawny, żartobliwy, ucieszny.
Ruß (kūs) *m* ②d¹ pocałunek, całus (auf *acc.* w *acc.*).
Kü'ssen (kū'sen) ①d [po]całować.
Ku'ßhand *f* całus *m* (okazany ręką). [wybrzeże *n* (morza).]
Kü'ste (kū'st^e) *f* ③b brzeg *m*.
Kü'sten... nadbrzeżny, przybrzeżny; *~bewohner* (in *f*) *m* mieszkaniec (-anka) wybrzeża morskiego; *~fahrer* (-fā^{er}) *m* ②l, *~fahrzeug* *n* ↓ okręt *m* przybrzeżny oder kabotażowy; *~handel* *m*, *~schiffahrt* *f* żegluga *f* przybrzeżna, kabotaż *m*; *~sand* *n* pobraże; *~strich* *m* pobraże *n*.

Kü'ster (kū'st^{er}) *m* ②l kościelny, zakrystjan.
Ku'stos (kū'stōs) *m* ③j (pl. Kusto'ben) kustosz, dozorca.
Ku'sschbock (kū'cz-) *m* kozielec (u powozu).
Ku'ssche (kū'cz^e) *f* ③b powóz *m*, karetta; *~n[sch]lag* *m* drzwiczki *f/pl.* karety. [stangret.]
Ku'scher (ku) *m* ②l woźnica,
kutschie'ren (kūcz'i^{ren}) ①g powozić. [(mnicha).]
Ku'ste (kū't^e) *f* ③b habit *m*
Ku'teln (ku^{ln}) *f/pl.* = Kaldauen.
Ku'tter ↓ (ku) *m* ②l jedno-masztowiec. [f; a. = Gedeel.]
Kuwe'rt (kuw^{er}t) *n* ②g koperta
Kuß (kūs) *m* ②g kuks, udział w gwarectwie.
Ky... f. 3y...

L

1. Abt. für ließ, liuß.
la'berig (lä'b^{er}īch) galaretowy; (un[sch]mackhaft) niesmaczny, mdły.
La'be (lä'b^e) *f* ③b = Tabak.
la'ben (la) ①a pokrzepiac [-pic], posilać [-lic]; ②b pokrzepiający.
La'beltrunk *m* napój orzeźwiający.
La'blmagen (lä'p-) *m* żołądek cieliący (ze zwarzonym wewnątrz mlekiem).
La'bsal (lä'pzał) *n* ②g pokrzepienie, orzeźwienie.
Labyri'nth (läbü^{ri}'nt) *n* ②g labirynt *m*.
*La'che*¹ (lä'ch^e oder lä'ch^o) *f* ③b kałuża.
*La'che*² (lä'ch^o) *f* ③b = Gelächter.
lä'cheln (lä'ch^{eln}) ①f 1. uśmiechać [-chnąć] się. 2. ②n ②l uśmiech *m*.
la'chen (lä'ch^{en}) ①a 1. [za-, u]śmieć się (über *aco.* z *gen.*); ~ machen [roz]śmieszyć; ②b śmiejący się, uśmiechnięty;

fig. wesoły. 2. ②n ②l śmiech *m*; vor ② ze (ob. od) śmiechu.
La'cher (la^{er}) *m* ②l, ~in (läⁱⁿ) *f* ③c śmieszek (-eszka), śmiejący (-ca) się.
lä'cherlich (lä'ch^{er}līch) śmieszny; (spasshaft) zabawny; ~ machen, ins ②e ziehen ośmieszać [-zyć]; ②keit *f* śmieszność.
La'ch...: *~gas* *n* gaz *m* roz-weselający; *~krampf* *m* kurczowy (oder spazmatyczny) śmiech; *~lust* *f* ochota do śmiania się; *Zlustig* skory do śmiechu. [lososiowy.]
Lachs (läks) *m* ②h losoś; ~, ~.
La'ch...: *~salve* *f* wybuch *m* śmiechu; *~taube* *f* turkawka.
Lack (läk) *m* ②g (a. ~firnis *m*) lak, lakier. [lakierować.]
lackie'ren (läk'i^{ren}) ①g [po-]
Lackie'rer (la^{er}) *m* ②l lakier-nik.
La'ckstiefel *m* buty *m/pl.* laki-erowe, lakiery *m/pl.*

Ła'de (lã'd^e) *f* ③b skrzynia, skrzynka; a. = **Šchublade**.
la'den¹ (lã'd^{en}) ④i (ob. ④c, doś p.p. ge.) Waren uřw.: [na]ładować, nakładać [nałożyć]; ✕ u. ✕ nabijać [-bić]; (wohin berufen) zapraszać [-prosić]; wzywać [wezwać] (vor Gericht przed sąd); auf sich ~ obarczać [-czyć] się, obciążać [-żyć] się (*instr.*), Šchuld uřw.: ściagać [-gnać] na siebie.
Ła'den² (.) *m* ②l (②j) ④ sklep, magazyn; (Bohle) deska *f*; auch = Fenster: ~ sklepowy, targowy; ~diener *m* służący sklepowy; ~hüter *m* stróż sklepowy; (Ware) towar niepokupny; ~preis *m* cena *f* sklepowa; ~tisch *m* stół sklepowy, lada *f*.
Ła'd(e)lstock (lã't-) *m* ladsztok, stempel (do nabijania).
Ła'dung *f* = Ein-, Vor-Łabung; (WagenŁ) ładunek; ✕ a. nabój.
Ła'f'fe (lã'f'e) *f* ③b laweta; ~n... u lawety.
Ła'ffe (lã'f'e) *m* ③a zarozumialec, cymbał, dureń.
lag (lãk) *f*. liegen.
Ła'ge (lã'g'e) *f* ③b położenie *n*, sytuacja; (Šchicht) warstwa; Geol. pokład *m*, ławica; in der ~ sein (zu) być w stanie ober w możności; 2n|weite warstwami.
Ła'ger (lã'g'er) *n* ②l łożo; (Bett) łózko; (RahtŁ) nocleg *m*; (wilder Tiere) legowisko; ④ skład *m* (vgl. ~haus); ✕ obóz *m*; ✕ pokład *m*, warstwa *f*; ~bestand *m* inwentarz; ~bier *n* leżak *m*; ~feuer *n* ognisko obozowe; ~geld *n*, ~miete *f* opłata *f* za przechowanie w magazynie; ~haus *n* skład *m*, magazyn *m*.
la'gern (.) ④b 1. *v/i.* (h., řn) leżeć; ✕ stać obozem; ④ być

na składzie: (řich) ~ (řich řichten) układać [ułożyć] się. 2. *v/t.* składać [złożyć]; (řich) ~ rozkładać [rozłożyć] (się) obozem.
Ła'ger... ~ort, ~platz *m* obóz; ④ skład, składownia *f*; ✕ obóz, obozowisko *n*; ~raum *m* skład, magazyn.
Łagu'ne (lãgū'n^e) *f* ③b laguna.
la'm (lãm) kulawy, chromy; ~werden okuleć [boń].
la'hmen (lã'm^{en}) ④a kuleć, chromać; ~b kulawy.
lã'hmen (lã'm^{en}) ④a osłabiać; [-bić], ubezwładniać [-nić]; řp. *fig.* (a. la'hm/legen) [s]paraliżować, [po]razić.
Łã'hmung *f* osłabienie *n*; paraliż *m*. [Bochenek chleba.]
Łaib (lãip) *m* ②g: ~ Brot
Łaich (lãich) *m* ②g ikra *f*.
la'i'chen (lã'i'ch^{en}) ④a rzucac [-cić] ikrę; řröřche: [o]żabić się.
Ła'i'e (lã'i'e) *m* ③a laik, profan; *fig.* nieobeznany, niefachowy; ~n|bruder *m* (-šchwester *f*) brat-ciszek, nowicjusz(ka).
la'i'enhaft jak laik, jak nowicjusz. [~en... lokajski.]
Łakal' (lãkãl') *m* ③a lokaj; }
Ła'ke (lã'k^e) *f* ③b słona woda.
Ła'ken (.) *m* u. *n* ②l plachta *f*, chusta *f*.
Łakri'ge (lãkrj'e) *f* ③b lukrecja. [papać.]
la'uen (lã'u^{en}) ④a szczebiotać, }
Łamm (lãm) *n* ②a jagnię, baranek *m*; *dim.* (= Łã'mmchen [lã'mch^{en}] *n* ②l) jagniątko; ~ Gottes baranek *m* Boży; ~ jagnięcy.
Łã'mmer (lã'm^{er}) *f*. Łamm; ~gier *m* sęp alpejski; ~wolken *f/pl.* baranki *m/pl.*
Ła'mpe (lã'mp^e) 1. *f* ③b lampa; *dim.* (= Łã'mpchen [lã'mpch^{en}] *n* ②l) lamp(ecz)ka. 2. *m* (*gen.* ~[n]š) = Šape.

La'mpen...: ~anzünder, ~pußer
m lampiarz; ~schirm m klosz
ua lampę.

Lampio'n (lämp'io) n u. m ③ i
lampjon m. [minog m.]

Lampre'te (lämp'rē'te) f ③ b)

Land (lānt) n ② a, poet. ② g ląd
m, ziemia f; (ein Stüd ~) grunt
m; (Ader) rola f, pole; (Gegend)
okolica f, kraj m; (Ggf. Stadt)
wieś f; auf dem ~e na wsi; aufß
~ na wieś; zu ~e na lądzie.

La'nd... lądowy; krajowy; wiejski;
~adel m szlachta f wiejska
ob. ziemiska; ~arbeit(er)
= Felbarbeit(er).

La'ndaucr (lä'ndau'or) m ② l
landara f, karetta f (otwarta).

La'nd...: ~bau m (o. pl.) uprawa
f roli; ~bauer m rolnik; ~be-
wohner(in) f m mieszkaniec
(-anka) wsi; ~bestß m po-
siadłość f wiejska.

La'ndchen (lä'ntch'en) n ② l mały
kraj m, kraik m.

landlei'nwärts w głąb kraju,
ku środkowi kraju.

la'nden (lä'nd'en) ⑤ c 1. v/i.
(fn, h.) [wy]lądować. 2. v/t.
wysadzać [-dzić] na ląd.

La'ndlinge f przesmyk m.

...länder (...lënd'er) m ② l, ~in
(~in) f ③ cf. Abend~, Hoch~ usw.

Länderel'en (~rä't'en) f/pl.
grunta m/pl., dobra n/pl.

La'nder...: ~kunde f krajoznaw-
stwo n, geografja; ~name m
nazwa f krajów.

La'ndes... (lä'nd'es...) krajowy;
narodowy; ojczysty; Zflüchtig
zbiegły z kraju; ~herr, ~vater
m panujący, monarcha; ~mut-
ter f panująca, monarchini; Z-
üblich zwyczajny w kraju; ~
verrat m zdrada f stanu.

La'nd...: ~frau f wieśniaczka;
~friede(n)m pokój powszechny;
~gericht n sąd m ziemski ober

krajowy; ~gut n posiadłość f
wiejska ob. ziemiska; ~haus n
dworek m (wiejski), willa f.

...ländisch (...lënd'isz) f. abend...
morgen... usw.

La'nd...: ~jäger m policjant
wiejski, żandarm; ~karte f
mapa (geograficzna); ~krieg
m wojna flądowa ob. na lądzie;
~kutsche f landara, dyliżans m;
Zläufig zwyczajny w kraju.
powszechny, pospolity; ~leute
pl. wieśniacy m/pl.

lä'ndlich (lä'nt-) wiejski, sielski.

La'nd...: ~macht f potęga lądo-
wa; X wojsko n lądowe; ~
mann m (pl. ~leute) wieśniak,
rolnik; ~messer m mierniczy,
geometra; ~partie f wycieczka
na wieś; ~plage f kłęsa dla
kraju; ~rat m radca ziemski;
~regen m deszcz długotrwały;
~richter m sędzia ziemski.

La'nds... = Landes...

La'ndschaft f część kraju, ob-
wód m, prowincja; (Landstand)
ziemstwo n, stany m/pl. pro-
wincji; Materie: krajobraz m,
pejzaż m; Zlich prowincjo-
nalny; ~s... ziemski; krajobra-
zowy; ~smaler m malarz
krajobrazów, pejzażysta.

La'nd...: ~see m jezioro n; ~stß
m dworek wiejski, włość f.

La'nds...: ~knecht m lancknecht,
piechur; ~mann m, ~männin
(-mēn'in) f ③ c (pl. ~leute) ro-
dak (rodaczka), ziomek (ziom-
ka); was ist er für ein ~mann?
skąd on pochodzi?; Zmännisch
narodowy; ~mannschaft f ro-
dactwo n, ziemkostwo n.

La'nd...: ~spitze f przylądek m;
~stand m stany m/pl. ziemskie
ob. prowincjonalne, ziemstwo
n, sejm ziemski; ~strafe f go-
ściniec m (krajowy); ~strei-
cher(in) f ③ c m ② l (-sziräich'er

[-ŷn] włóczega *m*, *f*; ~streifen, ~strich *m* pas (ob. kawał) ziemi, kraj; ~stück *n* kawalek *m* ziemi; ~sturm *m* pospolite ruszenie *n*; ~tag *m* sejm; ~tags... sejmowy; ~truppen *f/pl.* = ~macht.
La'ndung *f* (wy)lądowanie *n*; (e-s Schiffes) zawinięcie *n* do portu; ~s... (służący) do lądowania; ~splatz *m* przystań *f*.
La'nd...: ~vogt *m* wójt ziemski, naczelnik kraju; ~weg *m* droga *f* wiejska; auf dem ~wege drogą lądową; ~wehr *f* obrona krajowa; ~wehrmann *m* ② a żołnierz z obrony krajowej, landwerzysta; ~wirt *m* gospodarz ziemski, ziemianin; ~wirtschaft *f* gospodarstwo *n* wiejskie; ~wirtschaftlich gospodarski, rolniczy; ~zunge *f* półwysp *m*, cypel *m*.
lang (lǎŋ) ⑩² długi; (weit) daleki; drei Meter ~ na trzy metry; ein Jahr ~ przez rok; vor ~er Zeit przed dawnym czasem; sein Leben ~ przez całe życie; ganze Tage ~ całymi dniami; seit ~em oddawna.
la'ng... oft długo...; ~armig (-ǎrmig) długoręki, długoramienny; ~betig (-baitig) długonogi.
la'nge (lǎŋe) długo; (noch) ~ nicht wcale nie; (schon) (seit) ~ już dawno; so ~ dopóki, póki; so ~ bis ob. als tak długo, jak: dopóty (ob. dopóki), aż; wie ~? jak długo?
Lǎ'nge (lǎŋe) *f* ③b długość; (Ausdehnung) rozciągłość; (Dauer) trwanie *n*; der ~ nach wzdluż; (sich) in die ~ ziehen przedłużać [-zyć] się.
la'ngen (lǎŋen) ⑩a 1. *v/i.* dosięgać [-gnąć]; rozciągać się; ~ nach (dat.) sięgać [-gnąć] po (acc.) ob. za (instr.); mein Geld

langt nicht pieniądze mi nie wystarczają. 2. *v/t.* = ergreifen, erreichen.

Lǎ'ngen... (lǎŋen...) podłużny; ~grad *m* stopień długości; ~maß *n* miara *f* długości.

lä'nger (lǎŋer) [j. lang] dłuższy, dalszy; *adv.* dłużej, dalej; ~ machen przedłużać [-zyć]; ~ werden wydłużać [-zyć] się.

Langelweile *f* ⑦c nuda, gen. nudy *m/pl.* auß (ob. vor) Langelweile i nudów.

la'ng...: ~finger *m* = Dieb; ~haarig długowłosy; ~jährig długoletni.

lǎ'nglich (lǎŋlich) podłużny, podługowaty.

la'ng...: ~mut *f* ③b (o. pl.) cierpliwość, pobłażliwość; ~mütig (-mütig) cierpliwy, pobłażliwy; ~ohr *F m* (n) = Gefel; ~ohrig (-orig) długouchy.

lǎngs (lǎŋs) (*gen. ob. dat.*) = entlang; ~... podłużny.

la'ngsam (lǎŋzǎm) powolny; *adv.* powoli, zwolna, wolno; ~keit *f* powolność.

la'ng...: ~schläfer *m* spioch; ~sichtig = weitsichtig; (Wechsel) długoterminowy.

lǎngst (lǎŋst) [j. lang] najdłuższy; *adv.* dawno, oddawna; ~ gewesen, ~ bergangen dawny, miniony; ~ens (~us) najdłużej, najdalej, najpóźniej.

la'ng...: ~weile *f* = Langeweile; ~weilen (untr.) [z]nudzić (i-n mit dat. i o instr.); ich hatte mich gelangweilt nudziło mi się; ~weilig (-wailig) nudny; ~wierig (-wierig) długotrwały.

La'nze (lǎnce) *f* ③b zida, włócznia, kopja, pika; ~nlreiter *m* ulan; ~nstechen *n* turniej *m*.

Lanze'tte (lǎnce'te) *f* ③b lancet *m*.
Lappa'lie (lǎpǎ'lie) *f* ③b bagatela, drobnostka, bzdurstwo *n*.

La'ppen (lɛ'pɛn) *m* ②l (Fetzen) szmata *f*, gałgan; *dim.* (= **Lä'ppchen** [lɛ'pçɛn] *n* ②l) platek, szmatka *f*, gałganek.

la'ppig (lɛ'pɪç) wystrzępiony, łachmanowaty; ♀ obwisły, zwiędły.

lä'ppisch (lɛ'pɪʃ) niedorzeczny, głupi, dziecinny.

Lä'rche ♀ (lɛ'rçɛ) *f* ③b modrzew *m*; 2n modrzewiowy.

Lärm (lɛrm) *m* ②g (o. *pl.*) krzyk, hałas; zgłęb; (Alarm) alarm; **lä'rmen** (˘ɛn) ⑤a hałasować, krzyczeć; ~d hałaśliwy, krzykliwy; **Lä'rmer** (˘ɛr) *m* ②l, ~in (˘ɪn) *f* ③c hałasnik (-nica), warchoł.

Lä'rve (lɛ'rʋɛ) *f* ③b maska; *fig.* pozor *m*; (eineß Insektes) poczwarka; ~n... zamaskowany; poczwarczy. [(lɛ'zɛn) *f.* leśen.]

las (lɛs), **lä'se** (lɛ'zɛ), **la'sen** **Lä'sche** (lɛ'sçɛ) *f* ③b (am Schuß) kapka; (am Reibe) klin *m*; (an der Tafel) klapa; ~n nakładka, złączka.

laß (lɛs) zmęczony, ospały.

la'ssen (lɛ'sɛn) ④m (verantlassen) [s]powodować; (befehlen) [na-, roz]kazać; (irgendwo lassen) zostawiać [-wić]; (wohin lassen) puszczać [puścić]; (absehen von et.) zaniechać [bość.] (*gen.*), zaprzestawać [-stać] (*gen.*); (zulassen) dopuszczać [-puścić], dawać [dać], pozwalając [-zwolić]; laß daß sein! zostaw to!; laßt uns gehen! chodźmy!; laßt uns hoffen! miejmy nadzieję!; er läßt sich nicht sehen nie widać go; ich habe ihn kommen ~ posłałem po niego; daß läßt sich hören tego można słuchać.

lä'ssig (lɛ'sɪç) leniwy, opieszali, niedbały; **leicht** *f* opieszalność, niedbałość.

läßt (lɛst) *f.* lassen.

Last (lɛst) *f* ③b ciężar *m*; (Bürde) brzemię *n*; (Ladung) ładunek *m*; i-m zur ~ fallen być komu ciężarem; ☼ zu (meinen) ~en na (mój) rachunek, na (moje) konto: ~... ciężarowy. [dat. na loc..]

la'sten (lɛ'stɛn) ⑥c ciężyc (auf) **La'ster** (˘ɛr) *n* ②l występek *m*. **Lä'ster...** (lɛ'stɛr...) oszczerczy, bluźnierczy.

Lä'sterer (˘ɛr) *m* ②l, **Lä'ster(er)in** (˘ɪn) *f* ③c oszczerca (-czyni), bluźnierca (-czyni).

la'sterhaft występny; **Leigkeit** *f* występność.

lä'sterlich (lɛ'stɛrɪç) niegodziwy, zelżywy; potwarczy, bluźnierczy. [potwarca *m.*]

Lä'stermaul *n* oszczerca *m.* **lä'stern** (lɛ'stɛrn) ⑥b [zɛ]lżyć, spotwarzać [-rzyć], bluźnić; Gott ~ bluźnić przeciw Bogu; ~d potwarczy, bluźnierczy.

Lä'sterung /lżenie *n*, spotwarzanie *n*, potwarz, bluźnierstwo *n*.

Lä'sterzunge *f* = Lä'stermaul.

La'stfuhre *f* wóz *m* ciężarowy.

lä'stig (lɛ'stɪç) uciążliwy; (zubringlich) natrętny; (unbequem) niewygodny, przykry.

La'st...: pferd *n* koń *m* juczny; ~schiff *n* okręt *m* ciężarowy; ~träger *m* tragarz; ~wagen *m* wóz ciężarowy.

La'st (lɛst) 1. *f* ③b (a. ~farbe) lazura, błękit *m*; 2. *m* ②g¹ (a. ~stein *m*) lazur.

La'tein (lɛtɛ'n) *n* ②g¹ (o. *pl.*) łacina *f*; ~er (˘ɛr) *m* ②l łacinnik; **La'tsch** (˘ɪsz) łaciński; *adv.* po łacinie.

La'terne (lɛtɛ'rnɛ) *f* ③b latarnia; *dim.* latarka; ~nlan-zünder, ~pußer *m* latarnik.

La'stche (lɛ'czɛ) *f* ③b pantofel *m*; *fig.* kobieta zaniedbana ob.

nieporządna; **Ia'tſchen** (ˈaːn) ⑤ e suwać nogami (chodząc); **Ia'tſchig** (ˈaːtʃ) zaniedbany, brudny. **Ia'tte** (ˈaːtə) f ③ b lata, żerdź; **F lange** ~ = Spöſſenſtange; **~n-ſaun** m płot z żerdzi. **Ia'tſich** (ˈaːtʃ) m ② g¹ sałata f. **Iatwe'rg** (ˈiːtve'rg) f ③ b powidelka n/pl. lekarskie. **Iaſſ** ① c m ② g płatek, fartuszek; a. = Bruſtflaß. **Ian** (ˈaːn) letni, ciepławy; fig. obojętny, oziębły. **Iaub** (ˈaːp) n ② g liście m/pl.; zieleń f (drzew). **Iau'be** (ˈaːb) f ③ b altana; **~ungang** m aleja f porośla liściem. **Iau'b...**: **~fall** m opadanie n liści; (Herbſt) jesień f; **~frofch** m żaba f zielona; **~holz** n drzewo liściaste; **~hütte** f szałas m, kuczka; **~hüttenfeſt** n święto szałasów, kuczki f/pl. **Iau'big** (ˈaːbɪç) liściasty, pokryty liściem. **Iau'b...**: **~los** bez liści, bezlistny; **~ſäge** f piłeczka (do wyrzynania); **~wald** m las liściasty; **~werk** n = Iaub. **Iauch** (ˈaːç) m ② g czosnek, szczypiórek. **Iau'er** (ˈaːe) f ③ d zasadzka, czaty f/pl.; **auf der** ~ ſein ober ſtehen = Zn (ˈaːn) ⑤ b stać na czatach, czatować; (an der Tür) = Iauſchen; Zn **auf** (acc.) = auf-Iauern. **Iauf** (ˈaːf) m ② d bieg; (Richtung) kierunek; (der Zeit uſw.) ciąg, przebieg; **~paß**; (bei Gewehr) lufa f, rura f; im ~e bei Zahres uſw. w ciągu (gen.); **freien** ~ laſſen (dat.) puszczać [puścić] wodze (dat.). **Iau'f...**: **~bahn** f przebieg m życia; (Beruf) zawód m, karjera; **~brücke** f kładka, mostek m; **~burſche** m chłopak do poſyłek.

Iau'fen (ˈaːfən) ④ n (ſn, a. h.) biegać [biec]; (von der Zeit) mijać [minąć], upływać [-ynać]; (ſich erſtrecken) ciągnąć się, rozciągać się; **Waſſer** uſw.: cieknąć, cieć; ~ laſſen puszczać [puścić]; **Gefahr** ~ narażać [-razić] się na niebezpieczeństwo; **ſchlittſchuß** ~ ſlizgać się; **ſich müde** ~ zmęczyć [boſt.] się bieganiem; **gelaufen kommen** przybiegać [-biec]; **~d** biegnący; (**Zagr** uſw.) bieżący; (bei) **den Monats** (**Zahres**) bieżącego miesiąca (roku); **auf dem** ~den ſein znać tok sprawy. **Iäu'fer** (ˈaːfə) m ② l biegacz, biegun; (**Schnell**) kurjer; (**Treppen**) chodnik; (im **Schachſpiel**) laufer, biegacz; **~**biegnik, pasaż. **Iauferei'** (ˈaːfəraɪ) f ③ b bie- **Iau'f...**: **~feuer** n ogień m szybki (a. ciągły); **~graben** m przykop. **Iäu'fig** (ˈaːfɪç) goniący się. **Iau'f...**: **~Junge** m = **~burſche**; **~käfer** m biegacz; **~paß** F m uwolnienie n (od służby), odprawa f; j-m **den** ~paß geben dawać [dac] k-u odprawę. puszczać [puścić] k-o; **~rolle** f krążek m; **~ſcheibe** f krążek m (luźny); **~teppich** m = Iäuſer; **~zettel** m okólnik, cyrkularz. **Iau'ge** (ˈaːg) f ③ b ług m; **~n-ſalz** n sól f ługowa ob. alkaliczna. **Iau'heit** f letniość, mierna ciepłota; fig. obojętność, oziębłość. **Iau'lich** ciepławy, letni. **Iau'ne** (ˈaːn) f ③ b (**Gemütszuſtand**) usposobienie n, humor m; (**Grille**) grymas m, kaprys m, chimera; bei guter (ſchlechter) ~ w dobrym (złym) humorze. **Iau'nenhaft**, **Iau'niſch** (ˈaːnɪʃ)

launig (lau'n[ī]) wesoly, do-
wcipny, zabawny. [weszka.]

Laus (laus) f ②f¹ wesz; dim.]

lau'schen (lau'sz^{en}) ⑬e słuchać
uważnie, podsłuchiwać[-chać].

Lau'scher (˘^{er}) m ②l, ~ln (˘[n]) f
③c podsłuchiwarz(ka); szpieg.

lau'sen (lau'z^{en}) ⑬e iskać.

lau'sig P (˘[ī]) wszawy; fig.
podły, nędzny. [f/pl., Łuzacja.]

Lau'sitz (˘[ic]) f inbef. Łużyce]

laut (laut) 1. a. głośny, donośny.

2. prp. (gen. u. dat.) wedle
brzmienia, stosownie do, po-
dług (gen.). 3. 2 m ②g dźwięk,
brzmienie n; (Stimme) głos.

Lau't... głosowy.

lau'tbar: ~werben stawać [stać]
się głośnym; es wird ~głoszą,
mówią, jest pogłoska.

Lau'te (lau't^e) f ③b lutnia.

lau'ten (˘n) ⑬c dźwięczeć,
brzmieć, opiewać.

lau'ten (lou't^{en}) ⑬c [za]dzwonić;
mit allen Glöden ~ bić
[uderzyć] we wszystkie
dzwony. [(-istka).]

Lau'tenschläger (tn) m lutnista]

lau'ter (lau't^{er}): a) czysty,
szczerzy; b) inbef. sam, tylko.

Lau'terkelt f czystość, szcze-
rość.

lau'tern (lou't^{ern}) ⑬b oczyszczać
[-yścić], [prze]rafinować. Su.
czyszczenie n, oczyszczenie n.

Lau't(e)lwerk (lou't^e[-]) n dzwon-
ki m/pl. (elektryczne).

Lau't...: Lehre f głosownia; 2-
los bez głosu, milczący, nie-
my; ~schrift f pisownia fone-
tyczna.

lau'twarm ciepławy, letni.

La'wa (lä'wə) f ⑥g lawa; ~
strom m potok lawy, płynąca
lawą f. [lawenda f.]

Lave'ndel ♀ (läw^{end}el) m ②l]

Lawi'ne (läw^{ine}) f ③b lawina.

lag (läk-) wolny; fig. opieszaly;

(unbestimmt) niepewny, nieozna-
czony.

Lazare'tt (läcär^t) n ②g laza-
ret m, szpital m; ... lazareto-
wy, szpitalny; ~gehilfe m fel-
czer szpitalny. [zarz.]

La'zarus (lä'cär^{ys}) m ⑧c La-]

Le'be... (l^e'b^e...): ~ho't^e n wi-
wat m, toast m; mein Lang
przez całe moje życie, jak
długo żyję; ~mann m ②a czło-
wiek lubiący dobrze żyć, roz-
kosznik, wiwant.

le'ben (l^e'b^{en}) ⑬a 1. żyć; (von
dat.) żywić się (instr.); dożyć
[boś.] (bis [zu dat.]) [do] gen.);
(sein) być, istnieć; (verreisen)
przebywać, mieszkąć; hier lebe
es sich gut tu dobrze się żyje:
~ bleiben zostawać [-stać] przy
życiu; er hat (die Mittel) zu ~
ma z czego żyć, ma środki do
życia; er lebe (hoch)! niech
żyje!, wivat!; ~ Sie wohl!
bądź (pan) zdrow!, bądźcie
zdrowi!; ~d żyjący, żywy:
(am Leben) za życia. 2. 2 n ②l
życie; 2 (und Treiben) życie,
sposób m życia; freies (ober
sorgenloses) 2 spokojny (ober
wolny od trosk) żywot m; im
ganzen 2 przez całe życie, od
urodzenia; am 2 przy życiu:
er ist noch am 2 on jeszcze
żyje; für sein 2 gern tanzen usm.
bardzo (F strasznie) lubić; das
2 fristen pędzić (marny) ży-
wot; ums 2 kommen [z]ginąć,
[s]tracić życie; ums 2 bringen
odbierać [odebrać] życie.

lebe'ndig (l^eb^{end}ig) żywy:
(boś Leben) pełny życia; adr.
żywcom; 2keit f żywość, ży-
cie n.

Le'bens... (l^e'b^{ens}...) życiowy.
żywotny; ~alter n wiek m
(życia); ~art f sposób m (ober
tryb m) życia; feine ~art ogląda

towarzyska, przyzwoitość w obcowaniu; *~beschreibung* *f* życiorys *m*; *~dauer* *f* trwanie *n* (obec przeciąg *m*) życia; *~fähigkeit* *zdatny* do życia, żywotny; *~fähigkeit* *f* zdolność do życia, żywotność; *~freude* *f* zadowolenie *n* z życia, przyjemność życia; *~freudig* *zadowolony* z życia, wesoly; *~gefahr* *f* niebezpieczeństwo *n* życia; *~gefährlich* niebezpieczny dla życia; *~gefährte* *m*, *~gefährtin* *f* towarzysz(ka) życia; *~groß* naturalnej wielkości; *~größe* *f* naturalna wielkość; *~kräftig* pełny życia, silny; *~läuglich* dożywotni; *~lauf* *m* życiorys; (auch *~laufbahn* *f*) kolej *f* życia; *~lust* *f* chęć do życia; *~lustig* mający chęć do życia, lubiący życie, wesoly; *~mittel* *n/pl* środki *m/pl* żywności, żywność *f*; *~müde*, *~satt* znudzony (ob. przesycony) życiem; *~überdruß* *m* niechęć *f* do życia, przesyty życiowy; *~unterhalt* *m* utrzymanie *n*, środki *m/pl* utrzymania; *~versicherung* *f* ubezpieczenie *n* na życie; *~wandel* *m* sposób życia, życie *n*; *~weise* *f* = *~art*; *~zeichen* *n* znak *m* życia; *~zeit* *f* czas *m* życia; *auf* *~zeit* dożywotnio.

Le'ber (lɛ' bɔr) *f* ③ *d* wątroba, wątróbka; *frisch* *von der* *~* *weg* otwarcie, bez ogródek; *~fleck* *m* plama *f* wątróbiana, plegi *m/pl*; *~krank* chory na wątróbkę; *~tran* *m* tran wątróbiany; *~wurst* *f* kiszka wątróbiana.

Le'be... *~welt* *f* elegancki świat *m* (lubiący dobrze żyć); *~wesen* *n* istota *f* żyjąca; *~wohl* *n* pożegnanie; *~m* *~wohl* *sagen* [po]żegnać (*acc.*), [po]żegnać się z (*instr.*).

le'bhaff (lɛ' phäft) żywy, ożywiony, żwawy; (*heftig*) silny; (*Einbrud*) głęboki, silny, mocny; (*Rampf*) zacięty; *adv.* żywo, żwawo; *~igkeit* *f* żywość, żwawość, ożywienie *n*.

Le'b... *~kuchen* *m* piernik; *~los* bez życia, nieżywy, martwy; (*feelenlos*) bezduszny, nieczuły; (*atemoß*) bez ducha; *~losigkeit* *f* martwość, bezduszność; *~tag* *m*: *mein* *~tag* przez całe moje życie, jak długo żyję; *~zeiten* *f/pl*; *bei* *~zeiten* za życia.

le'cken (lɛ' tɛn) ⑤ *e* (nach *dat.*) pragnąć, ląknąć (*gen.*); *vor* *Durst* *~* mieć wielkie pragnienie, być spragnionym.

leck (lɛk) 1. dziurawy, rozsznity, ciekący; *~ werden* dostawać [-stać] dziurę, rozsychać [rozeschnąć] się. 2. *z m u. n* ② *g* szpara *f*, dziura *f*.

le'cken (lɛ' kɛn) ⑤ *a* 1. *v/i* ciec, cieknąć; prze-, wy-ciekać ob.-knać. 2. *v/t*. lizać, oblizywać [-zać].

Le'cker¹ (lɛ' kɛr) *m* ② *l*, *~in* (*~in*) *f* ③ *c* lizun(ka); łasun, łakomic, łakoma.

le'cker² (*~*) łakomy, smakowity, wykwintny; *~bissen* *m* smaczny kąsek, przysmaczek, specjal; łakocie *f/pl*.

Leckerel' (lɛkɛrɛi') *f* ③ *b* wykwintność (w smaku); *auch* = *Leckerbissen*.

le'ckerhaft, **le'ckerig** (*~ich*) łakotny, lubiący łakocie.

Le'cker|maul *n* smakosz *m*.

Le'ber (lɛ' dɛr) *n* ② *l* skóra *f*; ... skórzany; *~arbeiter* *m* skórnik; *~händler* *m* handlarz skór.

le'dig (lɛ' dɪch) (*Stelle* *ustw.*) wolny, opróżniony, niezajęty; (*Mann*) niezonyaty, (*Frau*) niezamężna; *~ sein* być stanu wolnego; *~ bleiben* nie ożenić się ob., (*Frau*)

nie wyjść zamąż; ~er Mensch, ~e Person osoba f stanu wolnego. [ko. jedynie tylko.]
le'biglić (lɛ'ɔ'kɫi'ć) *adv.* li tyl-
leer (lɛr) pusty, próżny; (un-
 befest.) niezajęty, wolny; (Ge-
 schäft ufw.) czczy, bez znacze-
 nia, bez wartości; mit ~em
 Wagen na czczo; ~er Raum
 próżnia f; ~ machen = leeren;
 ~ werden opróżniać [-nić] się,
 [o]pustoszeć.

Lee're (lɛ'rɛ) f ③b próżnia.

lee'ren (lɛ'rɛn) ①a opróżniać
 [-nić], wypróżniać [-nić].

Lee'r|stehen n eines Hauses to, że
 dom nie jest zamieszkały.

Legat (lɛgāt) 1. m ③a legat,
 poseł. 2. n ②g = Vermächtniß.

Le'gelhenne (lɛ'gɛn) f kura nośna.

le'gen (lɛ'gɛn) ①a kłaść [po-
 żyć]; Breiter ufw.: ścielić, [po-]
 ślać; Eier: [z]nieść; Karten:
 wykładać [wyłożyć]; (stufen ~)
 układać [ułożyć]; Wert ~ auf
 (acc.) przykładać wagę do
 (gen.); sich ~ kłaść [położyć]
 się; Wein ufw.: przycichać
 [-chnąć], ustawać [ustać]; (nach-
 lassen) [z]łagodnieć, uśmierzać
 [-rzyć] się; sich ~ auf (acc.)
 oddawać [-dać] się (dat.), przy-
 kładać [przyłożyć] się do (gen.),
 brać [wziąć] się do (gen.).

Legen'de (lɛgɛ'ndɛ) f ③b le-
 genda; ~n... legendowy, le-
 gendarny.

legie'ren (lɛgɛ'rɛn) ①g zapisy-
 wać [-sać] w testamencie; ②
 [po]łączyć, [z]mieszać (o meta-
 lach). *Sie.* połączenie n, aljaż m.

Legio'n (lɛgɛ'n) f ③b legja,
 legjon m.

Legislatu'r (lɛgɛ'slatu'r) f ③b
 prawodawstwo n; ~periode f
 okres m prawodawczy.

legiti'm (lɛgɛ'ti'm) prawy, pra-
 wowity.

legitimie'ren (lɛ'tɪmɪ'rɛn) ①g
 uznawać [uznać] jako prawne:
 Kind: uznawać [uznać] za pra-
 wowite; sich ~ [wy]legitymo-
 wać się, udowodniać [-wodnić]
 tożsamość swej osoby.

Le'hen (lɛ'ɛn) n ②l lenno;
 ~[s]... f. Lehns...

Lehm (lɛm) m ②g glina f; ~...
 gliniany; ~fußboden m grunt
 z ubitej gliny; ~hütte f le-
 pianka (z gliny).

le'hmię (lɛ'çi) gliniasty.

Le'hne (lɛ'ne) f ③b pochyłość,
 a. = Geländer.

le'hnen (ɛn) ①a: (sich) ~ an od.
 gegen (acc.) opierać [oprzeć] się
 o (acc.), być opartym o (acc.).

Le'hns... lenny; ~herr m na-
 dawca lenna; ~mann m (pl.
 ~leute) lennik, wasal.

Le'hn...: ~seffel, ~stuhl m krzesło
 n z poręczami; ~wort n ②a
 słowo zapożyczone z obcego
 języka.

Le'hr... (lɛ'r...) naukowy, nau-
 czycielski; ~amt n urząd m
 (ober zawód m) nauczycielski;
 nauczycielstwo; ~anstalt f za-
 kład m naukowy; ~buch n po-
 dręcznik m (do nauki); ~burſche
 m = Gehrling.

Le'hre (lɛ'rɛ) f ③b nauka; fig.
 nauczka, przestroga; j-m jut ~
 dienen być dla k-o przykładem.

le'hren (ɛn) ①a uczyć; na-, po-
 uczać [uczyć] (i-n et. k-o gen.).

Le'hrer (lɛ'rɛr) m ②l, ~in (~n)
 f ③c nauczyciel(ka); ~... nau-
 czycielski.

Le'hr...: ~sach n przedmiot m
 nauki; (als Beruf) zawód m
 nauczycielski; ~gang m porzą-
 dek nauk; ~geld n opłata f za
 naukę; ~herr m pryncypał,
 majster; ~jahr n rok m nauki;
 ~junge m = Gehrling; ~kurs m
 kurs nauki.

Le'hring (lɛ'rlɪŋ) *m* ②g¹ terminator, chłopak, uczeń.

Le'hr...: ~**mädchen** *n* dziewczyna *f* do nauki; ~**meister** *m* = Herr; ~**plan** *m* plan nauki; ~**reich** pouczający; ~**satz** *m* twierdzenie *n* naukowe, prawdziwość *n*; ~**stuhl** *m* katedra *f*; ~**zeit** *f* czas *m* nauki.

Leib (laɪp) *m* ②c ciało *n*; (Unter-) brzuch, żywot; (Rumpf) tułów; (am Kleide usw.) stanik, kaftanik; i-m zu ~e gehen ober F rüden dojeżdżać [-jechać] k-u, dokuczać [-czyć] k-u; bei ~e = beileibe; bleib mir vom ~e! nie przystępuj do mnie!, daj mi pokój!; bei ~ und Leben pod grozą śmierci.

Leib...: ~**arzt** *m* lekarz przyboczny; ~**binde** *f* przepaska na brzuch.

Leibchen (laɪ'pçən) *n* ②l gorset *m*, kaftanik *m*; (am Kleide) stanik *m*.

leiblich, **Leiblich** *m* ②l (chłop) poddany; niewolnik; ~**schaft** *f* poddaństwo *n*.

Leiblich... (laɪ'bʰɛs...) cielesny; ~**beschaffenheit** *f* budowa (ober konstytucja) ciała; ~**frucht** *f* plód *m* (ober owoc *m*) żywota; ~**kraft** *f* siła fizyczna; auß ~träften z całej siły, co sił starczy; (taufen) co tchu; ~**übung** *f* ćwiczenie *n* cielesne ober gimnastyczne.

Leiblich...: ~**garde** *f* gwardja przyboczna; ~**gericht** *n* ulubiona potrawa *f*.

leibhaftig (laɪ'phäft[ɪç]) wcielonny, istny, rzeczywisty.

leiblich cielesny; (Bruder usw.) rodzony.

Leiblich...: ~**rente** *f* renta dożywotnia; ~**schmerz** *m* (~schneiden *n*) ból *m* brzucha; ich habe ~schmerzen brzuch mnie boli;

~**wache** *f* straż przyboczna; ~**wächter** *m* strażnik przyboczny; ~**wäsche** *f* bielizna.

Leiblichdorn (laɪ'ç-) *m* nagniotek.

Leiche (˘) *f* ③b trup *m*, zwłoki *f/pl.*; (Tote(r)) zmarły (-ła).

Leichen... trupi; pogrzebowy; ~**artig** trupiasty; ~**begängnis** *n* pogrzeb *m*; ~**blasz** blady jak trup; ~**feter(lichkeit)** *f* obrzęd *m* pogrzebowy; ~**halle** *f* hala przedpogrzebowa, trupiarnia; ~**mahl** *n*, ~**schmaus** *m* uczta *f* pogrzebowa, stypa *f*; ~**schau** *f* wystawienie *n* (ober oględziny *f/pl.*) zwłok; ~**stein** *m* = Grabstein; ~**träger** *m* karawaniarz; ~**tuch** *n* całun *m*; ~**verbrennung** *f* palenie *n* zwłok; ~**wagen** *m* karawan; ~**zug** *m* orszak pogrzebowy.

Leichnam (laɪ'çnām) *m* ②g trup, zwłoki *f/pl.*

leicht (laɪçt) lekki; (Redeweise) potoczysty; (flüchtig) szybki, zwinny; (~hin) z lekka; (~tunlich) łatwy; ~(er) machen = erleichtern; es wird mir ~(er) umß Herz staje mi się lżej na sercu.

leicht... ost lekko...; ~**blütig** (-blütlich) żywego usposobienia; ~**fertig**, ~**sinnig** lekkomyślny; ~**sinniger Mensch** lekkoduch; ~**fertigkeit** *f*, ~**sinn** *m* lekkomyślność *f*; ~**gläubig** łatwoweriwny; ~**gläubigkeit** *f* łatwoweriwność; ~**hl'n** z lekka.

Leichtigkeit (laɪ'çtɪç-) *f* lekkość; łatwość.

leid (laɪt) 1. *a.* (indef.) żal, przykro; es tut mir ~ żal mi (*gen.*), przykro mi; er tut mir ~ żal mi go, żałuję go, współczuję z nim. 2. *l n* ②g (*o. pl.*) ból *m*, smutek *m*, żałobienie; ~*l* tragen nosić żałobę; ein ~*l* antun wyrządzać [-dzieć] krzywdę.

lei'den (lai'dən) ④q 1. ([er]bulden) [prze-, wy]cierpieć (unter dat. na loc., od gen.; an dat. poln. acc.; für acc. za acc.), znośić [znieść], doznawać [-znać]; ~d cierpiący; chory (an dat. na acc.); Gram. bierny; ②b(e)r s. ④1 chory (-ra). 2. ② n ②1 cierpienie, słabość f; (Chriſti) męka f; ②s... bolesny.

Lei'denschaft f namiętność (für acc. do gen.); ②lich namiętny; ②s/los wolny od namiętności, bez namiętności.

Lei'dens...: ~gefährte, ~genosse m towarzysz niedoli; ~geschichte f historia cierpienia (ob. [Chriſti] męki).

lei'der (lai'dər) niestety.

lei'dig (~dī) = elend, häßlich.

lei'dlich (lai'tlī) znośny, mierny; adv. jako tako, dość dobrze.

Lei'd...: ②os bezbolesny, bez boleści; ②tragend pogrążony w żalobie; (im Herzen) smutny; die ~tragenden rodzina f zmarłego; ~wesen n żal m, smutek m, zmartwienie; zu meinem ~wesen ku mojemu ubolewaniu ob. zmartwieniu.

Lei'er (lai'ər) f ③d lutnia; auch = ~laſten; immer die alte ~kasten m katarynka f; ~mann m ②a katarynkarz.

lei'ern (lai'ər) ④b [za]grać na lutni ob. na katarynce; fig. robić wciąż to samo; (reben) powtarzać wciąż to samo; paplać.

Lei'h... (lai'...) pożyczkowy, wypożyczalny; ~amt n, ~anstalt f, ~bank f = ~hanß; ~bibliothek f wypożyczalnia książek.

lei'hen (~ən) ④r: i-m et.: [wy-]pożyczać [-czyć]; i-m sein Dhr ~ wyluśhać [boſ.] (acc.).

Lei'h...: ~gebühr f należność za wypożyczenie; ~haus n

zakład m zastawny, lombard m; ②weise jako pożyczka. w drodze pożyczki.

Leim (lai)m ②g klej; (Fliegen- ② uſw.) lep; ... klejowy, klejowaty. [fig. = betrügen.]

lei'men (lai'mən) ④a [s]kleić;

lei'mig (~ī) klejowaty, lepki.

Lei'm/rute f różdżka lepem nasmarowana; fig. pułapka. [ny.]

Lein (lai)n m ②g len; ... lnia-

...lein (...lai)n Verfeinerungsſtufe ②B. in Fräulein, Nügblein.

Lei'ne (lai'nə) f ③b lina, sznur m.

lei'nen (~n) 1. (aus Lein) lniący: (aus Leinwand; auch in Bſign) płócienny. 2. ② n ②1 = Leinwand, Wäſche. [tkacki.]

Lei'n(e)weber m tkacz; ...

Lei'n...: ~samen m sienie n

(lniane); ~wand f (o. pl.) płótno n; ~wand... płócienny.

lei'ſe (lai'zə) cichy; (Schlaf) lekki; adv. cicho, po cichu; ②reter (~trē'tər) m ②1 człowiek skryty, służalec.

Lei'ſte (lai'stə) f ③b listwa: (Zuchl) plisa, krajka (vgl. Borte. Kante); Anat. pachwina.

lei'ſten (~n) ④c 1. v/t. (machen) [z]działać; ②haltung uſw.: uskutecznić [-nić]; (ausführen) wykonywać [-nać]; ②ilfe: okazywać [-zać], dawać [dać]; eiuem Eid ~ f. Eid; ſich et. ~ pozwalać [-zwolić] sobie na (acc.). 2. ② m ②1 kopyto n; über e-n ② ſchlagen mierzyć jedną miarką; ②egend f pachwina.

Lei'ſtung f czyn m, dzieło n, praca; (eines Eides) złożenie n. (Abgabe) ſwiadczzenie n, zapłata: (pl.) postępy m/pl.: ②ſfähigkeit zdolny, sprawny; ~fähigkeit f zdolność, sprawność.

Lei't... (lai't...) przewodni, wstępny, powodny; ~artikel m artykuł wstępny ob. naczelnny.

letten (lät'tən) ⑩c [po]prowa-
dzić, [s-, po]kierować; ⑩schäft:
rządzić, zawiadywać (instr.);
⑩Baffer: sprowadzać [-dzić]; ⑩d
przewodni, kierujący.

Let'ter (lät'tər) 1. m ②l, ①in
(~in) f ③c przewodnik m (auch
Böf.) (-niczka), kierownik
(-niczka). 2. f ③d drabina; ~
sproffe f szczebel m; ~wagen
m wóz drabiniasty.

Let't...: ~faden m przewodnik,
podręcznik; ~motib d n prze-
wodni motyw m; ~fell n =
Beine; ~stern m gwiazda f
przewodnia.

Let'tung f przewodnictwo n,
kierownictwo n, zawiadowstwo
n; ③ przewód m; ~s... prze-
wodowy, zawiadowczy.

Lektio'n (lɛk'ti'o'n) f ③b lekcja;
(Ermahnung) nauka, nauczka.

Lektü're (lɛktü'rə) f ③b lektu-
ra, czytanie n. [Lwów m.]

Le'mberg (lɛ'mbɛrk) n ③g

Le'nde (lɛ'ndə) f ③b lędźwie
f/pl., biodro n; ~n... lędźwiowy;
~n|braten m polędwica f.

Le'ne (lɛ'nə) f ③d, **Le'nchen** n
③g Helena f, Helenka f.

Le'nk... (lɛ'ŋk...) do kierowania;
~ballon m statek powietrzny,
balon do kierowania.

le'nkbar dający się kierować;
(gehörſam) posłuszny.

le'nnen (lɛ'ŋkən) ⑩a [po]kie-
rować, sterować; ~ auf (acc.)
[s]kierować na (acc.), sprowa-
dzać [-dzić] na (acc.); Verbaht:
zwracać [zwrócić] na (acc.).

Le'nker (~ər) m ②l = **Leiter** 1.

le'nkſam powolny, posłuszny,
gibki.

Le'nk...: ~ſchiff n statek m po-
wietrzny; ~ſtange f kierowni-
ca, ster m.

Le'nz (lɛ'nc) m ②g wiosna f.

Le'o (lɛ'o) m ③b Leon.

Leopa'rd (lɛppä'rt) m ③a lam-
part; ~en... lamparci. [nek m.]

Le'rche (lɛ'rçə) f ③b skowro-

le'rn... (lɛ'rn...): **Lebgerde** f
chęć do nauki, żądza nauki;
~begierig chciwy (ober žądny)
nauki.

le'rnen (~ən) ⑩a [na]uczyć się
(gen.), wyuczać [-czyć] się
(gen.).

Le's|art (lɛ's-) f sposób m czy-
tania; (berſchiebene...) warjant m.

le'sbar czytelny, dający się
czytać; **Leſt** f czytelność.

Le'se (lɛ'zə) f ③b zbiór m; ~,
~buch n książka f do czytania,
czytanka f; ~halle f czytelnia.

le'sen (~n) ⑩d [prze]czytać;
(entziffern) odczytywać [-tać];
Früchte uſtw.: zbierać [zabrać].^o

le'sens|wert: ~eſ Buch książka
f warta czytania.

Le'se...: ~probe f próba czyta-
nia; ~pult n pulpit m.

Le'ser (lɛ'zər) m ②l, ①in (~in) f
③c czytelnik (-niczka); zbiera-
racz(ka). [telność.]

le'serlich czytelny; **Leſt** f czy-
-

Le'se...: ~zeichen n znaczek m
(do książki); ~zimmer n pokój
m do czytania, czytelnia f.

Le'sung f czytanie n; zbieranie
n. [targ m.]

Leſhargle' (lɛſhərgl') f ③f le-

Le'tte (lɛ'tə) m ③a Łotysz.

Le'tten (~n) m ②l glina f, il.

Le'tter (~r) f ③d litera; Typ.
czcionka.

le'ttiſch (lɛ't'iſz) łotyski.

le'tzen (lɛ'cən) ⑩e = ergöſen.

leht (lɛct) [comp. ~ere(r), ~ereſ]
ostatni; (äuſerſt) ostateczny;
(borig) przeszły, miniony; zu
guter 2 na sam koniec, na sam
ostatek; zum ~eit wkońcu, na-
koniec; zum ~en(mal) po raz
ostatni; ~ens (~ens) ~lich na-
koniec, niedawno; ~hi'n nie-

dawno; ~wiltig przedśmiertny, testamentarny.
Leu (lōi) *m* ③ a = Löwe.
Leu'cht... (lōi'cht...) świetlny.
Leu'chte (˘^o) *f* ③ b pochodnia; (Zateme) latarnia; fig. luminarz *m*, chluba, ozdoba.
leu'chten (˘*n*) ⑤ c świecić, przyświecać, błyszczeć.
Leu'chter (˘*r*) *m* ② l lichtarz, świecznik.
Leu'cht...: ~feuer *n* majak *m*; ~gas *n* gaz *m* świetlny; ~käfer *m* świetlik; ~kraft *f* siła światła; ~turm *m* latarnia *f* morska.
leu'gnen (lōi'gn^{en}) ⑤ c przeczyć (dat.), zaprzeczać [-czyć]; (hartnädig) wypierać [-przeć] się (gen.). [f ③ c przeczący (-ca).]
Leu'gner (˘*n*^{or}) *m* ② l, ~in (˘*n*)
Leu'gnung *f* przeczenie *n*, zaprzeczenie *n*.
Leu'mund (lōi'münt) *m* ② g (o. pl.) opinia *f*, reputacja *f*, sława *f*; (Gerücht) pogłoska *f*.
Leu'te (lōi't^e) *m/pl.* ludzie *pl.*; (Dienstboten) czeladź *f*, służba *f*; unter die ~ bringen (Gerücht) rozgłaszać [-głosić].
Leu'tnant (lōi'tnânt) *m* ② g¹ ob. ⑥ i podporucznik; (Ober2) porucznik.
leu'tselig uprzejmy, łagodny; 2keit *f* uprzejmość, łagodność.
Leu't (lōi't) *m* ③ a lewita; i-m die ~en lesen wytrzeć [woł.] k-u kapitulę, złożyć [woł.] k-o.
Levko'e (lō'ko'j^e) *f*, **Levko'je** (˘*ko'j*^e) *f* ③ b lewkonja; ~n... lewkonjowy.
Le'zikon (lō'ksikön) *n* ⑥ k ob. ⑥ e leksykon *m*, słownik *m*; ~... leksykonowy.
Libe'le (libē'l^e) *f* ③ b 800f. jętka; ⊕ waga wodna. [nomysłny.]
libera'l (lib^{er}ä'l) liberalny, wol-
 ...lich (keit *f* ③ b) (...līch[käit]) in 8flgn; 8. ängstlich, Unas'lichkeit.

Licht (līcht) 1. ② c u. ② g (Stelle) światło *n*; (Kerze) świeca *f*, (Leiter) świeczka *f*; i-m daß ~ halten [po]świecić; anß ~ bringen ⇒ befanntmachen; hinterß ~ führen wywodzić [-wieść] w pole, oszukiwać [-kać]; i-m ein ~ auffieden (über acc.) wyjaśniać [-nić] k-u (acc.), otwierać [otworzyć] oczy k-u (na acc.). 2. ② jasny, widny; (Wald usw.) rzadki; 2e Stelle = Dichtung.
L'cht... świetlny; ~bild *n* obraz *m* świetlny; fotografija *f*; ~druck *m* fototypja *f*.
l'chten (lī'cht^{en}) ⑤ c Waid usw.: przersedzać [-dzić], prześwietlać [-lić]; ↓ (Wäßen) wyładowywać [-ować]; anter: podnosić [-nieść]; sich ~ [z]rzednieć.
L'chter...: Lo'h brennen płonąć jasnym płomieniem.
L'cht...: ~hellanstalt *f* zakład *m* dla kąpieli świetlnych; ~netz *f* gromnica *f*; (Festtag) święto *n* Panny Marji Gromnicznej; ~(puß)schere *f* szczypce *f/pl.* (do objaśniania świec); 2scheu mający wstręt do światła, bojący się światła; ~schirm *m* umbra *f*, abażur; ~schuppe *f* spalony knot *m* świecy; ~sette *f* strona zwrócona do światła; fig. zaleta; ~spiegel *m* reflektor; ~strahl *m* promień światła; ~zleher (-cj^{er}) *m* ② l świeciarz.
L'chtung *f* przersedzenie *n*, rozjaśnienie *n*; (lichte Stelle) polana, karczunek *m*.
Lid (līt) *n* ② c = Augenlid.
lieb (līp) miły, kochany, luby (a. 2 *n*); (teuer) drogi; es ist mir ~ miło mi; den ~en langen Tag cały dzień; daß ~e Brot kawalek *m* chleba.
lie'bläugeln ⑤ f (untr.) rzucac zalotne spojrzzenia: mit i-m ~ spoglądać zalotnie na k-o.

Lie'bchen (li'pč^{on}) *n* ②1 kochanek *m*, kochanka *f*.
Lie'be (li'b^o) *f* ③b (o. *pl.*) miłość; **Lie'ner** *m* człowiek płaszczący się.
Liebelei' (li'b^{el}ai') *f* ③b miłości *f/pl.*, zaloty *m/pl.*, umizgi *m/pl.*
Lie'beln (li'b^{el}n) ④f umizgać [-gnąć] się; mit i-m ~ [po-]romansować z (*instr.*).
Lie'ben (~^{en}) ④a kochać, lubić, miłować; geliebt kochany, ulubiony, umiłowany; ~**swürbig** miły, luby, przyjemny; (*freundlich*) uprzejmy, grzeczny; **Zswürdigkeit** *f* wdzięk *m*, powab *m*, przyjemność; uprzejmość, grzeczność.
Lie'ber (~^{er}) [f. *lieb* u. *gern*] chętniej, lepiej; (*eher*) raczej, prędzej; ~ **haben** woleć.
Lie'bes... (li'b^{es}...) miłosny; ~ **abenteuer** *n* przygoda *f* miłosna; ~ **apfel** *m* pomidor; ~ **brief** *m* list miłosny; ~ **erklärung** *f* oświadczenia *f/pl.*; ~ **glut** *f* płomień *m* (ob. *zar* *m*) miłości; ~ **gabe** *f* datek *m* miłosierny; ~ **geständnis** *n* wyznanie miłości; ~ **gott** *m* bożek miłości, amor; ~ **handel** *m* stosunek miłosny; ~ **mahl** *n* uczta *f*; ~ **paar** *n* para *f* kochanków.
Lie'be/voll pełny miłości, uprzejmy, życzliwy.
Lie'b...: ~ **gewinnen** pokochać, polubić [*beide* *voll.*]; ~ **haben** = *lieben*; **Zhaber** (*in f* ③c) *m* ②1 (-hãb^{er}[n]) miłośnik (-śniczka, amator(ka)); (*Geliebte[r]*) kochanek (-anka), **Zhaberei** (-hãb^{er}ai) *f* ③b miłośnictwo *n*, amatorstwo *n*; ~ **kofen** (*untr.*) [po-]pieścić, [po]głaskać; **Zkofung** *f* pieszczenie *n*, pieszczota.
Lie'bstich miły, przyjemny, wdzięczny; **Zkeit** *f* przyjemność, wdzięk *m*.

Lie'bling (li'plĩng) *m* ②g¹ ulubieniec (-nica), faworyt(ka); ~**s...** ulubiony.

Lie'b...: ~**los** niemiłosierny, nieczuły, zły; ~**reich** miłościwy, łaskawy, uprzejmy; **Zreiz** *m* wdzięk; ~**reizend** powabny, wdzięczny, uroczy.

Lie'bschaft *f* miłostka, romans *m*.

Lied (li:t) *n* ②c pieśń *f*; *dim.* pios(e)nka *f*. [*Śpiewnik m.*]

Lie'der... (li'd^{er}...) : ~**buch** *n*

Lie'derlich (*unordentlich*) niedbały, nieporządny; (*ausſchweifend*) rozpustny, rozwiązły; **Zkeit** *f* niedbalstwo *n*, nieporządek *m*; rozpusta, rozwiązłość.

Lie'der...: ~**sänger** (*in f*) *m* pieśniarz (-arka); ~**spiel** *n* wodevil *m*; ~**tafel** *f* stowarzyszenie *n* śpiewaków.

Lief (li:f) *f*. *laufen*.

Lie'fer... (li'f^{er}...) = *Lieferungs...*

Lie'ferant (li'f^{er}ãnt) *m* ③a dostawca. [*być dostarczonym.*]

Lie'ferbar mający (ob. mogący)

Lie'fern (li'f^{er}n) ④b dostarczać [-czyć] (*gen.*); (*mit Zustellung*) dostawiać [-wlić]; (*ausſ.*) wydawać [-dać]; **Zschaft**: staczać [stoczyć]; **geliefert** stracony.

Lie'ferung *f* dostarczenie *n*, dostawienie *n*; (*vertragsmäßige*) (*von dat.*) dostawa *f* (*gen.*); (*Geft*) zeszyt *m*; *in* ~*en* zeszytami, w zeszytach; *in* ~ *geben* oddawać [-dać] dostawę (*gen.*); ~**s...** dostawy; ~**slbedingung** *f* warunek *m* dostawy; ~**slschein** *m* poświadczenie *n* dostawy; **Zswelſe** zeszytami.

Lie'gen (li'g^{en}) ②1 [po]leżeć; (= *gelegen sein*) znajdować się; vor *Unſer* ~ stać na kotwicy; ~ **db** leżący, (*Güter*) nieruchomy; ~ **bleiben** nie wstawać [wstać]; *Arbeit* *uſw.*: zostawać [-stać] przerwany; ~ **lassen** zоста-

wiać [-wić], nie ruszać [-szyć] (*gen.*); eš liegt daran, daß zależy od tego, że: eš liegt mir daran, eš ist mir daran gelegen zależy mi na tem; eš liegt mir am Herzen leży mi na sercu.

Eie'genschaft *f* majątek *m* nieruchomości, nieruchomości *f/pl.*

lieb (lī) *f.* leihen.

Eie'schen (lī'sch^{en}) *n* ⑧g, **Eie'fe** (lī'ze) *f* ⑧d Eliza *f.*

ließ (līs) *f.* lassen.

Likō'r (līkō'r) *m* ②g likier; (aus Früchten) nalewka *f*; ... likierowy, nalewkowy.

lī'la (lī'la) 1. (inbest.) liljowy. 2. 2 *n* ⑥ kolor *n* liljowy.

lī'lie (lī'lie) *f* ③b lilja; ~n... liljowy; **lī'weiß** biały jak lilja.

Līmona'de (līmonā'de) *f* ③b limonada; ~n... limonadowy.

līnd (līnt), **le'1** (lī'nd^e) łagodny, lekki. [lipowy.]

lī'nde 2 (lī'nd^e) *f* ③b lipa; ~n... [lī'ndern (~d^{ern}) ⑥b |z| łagodzić; Schmerz usł.: uśmierzać [-rzyć]; ~d łagodzący, uśmierzający, kojący.

lī'nderung *f* ulga, uśmierzenie *n*, ukojenie *n*; ~s... łagodzący, uśmierzający, kojący: ~s|mittel *n* środek *m* uśmierzający.

lī'nd|wurm *m* smok.

līnea'l (līnēā'l) *n* ②g¹ linja *f*; *dim.* linijska *f.*

lī'nie (lī'nie) *f* ③b linja; ↓ równik *m*; ✕ (Ggf. Farbe) wojskowość, (Ggf. Reserve) linja; in erster ~ w pierwszym rzędzie, przedewszystkiem; ~n... linjowy; ~n|blatt *n* podkładka *f* linjowa, leniuszek *m*; ~n|sol|dat *m* szeregowiec. [linjować.]

lī'nie'ren (līnī'r^{en}) ⑥g [po-] link (lī'nk) lewy; auf der ~en Seite po lewej; von der ~en Seite z lewej strony.

lī'nke (lī'nk^e) *f* ②l lewa ręka; zur ~n = lewa. [lewo.]

lī'nker|hand, ~felts (-zaic) na lī'nkisch (lī'nkīsz) niezgrabny.

lī'ns (lī'ns) na lewo; von ~ z lewej strony; **lī'händer** (-händ^{er}) *m* ②l mańkut: ~um! w lewo zwrot! [wład.]

lī'nnen (lī'n^{en}) *n* ②l = Wein-|

lī'nse (lī'nz^e) *f* ③b soczewica; Optik: soczewka; ~n... soczewicowy, soczewkowy.

lī'ppe (lī'p^e) *f* ③b warga; (*pl.*) usta *n/pl.*; ~n... wargowy.

lī'sbeth (lī'sbēt) ⑧h, **lī'fe** (lī'ze) *f* ⑧d = Siefe. [l-pnąć.]

lī'speln (lī'sp^{eln}) ⑥f szeptać

līst (līst) *f* ③b chytraść, podstęp *m*; mit ~ podstępem, podstępnie.

lī'ste (lī'st^e) *f* ③b lista, spis *m*.

lī'stig (~īst) chytry, podstępny.

lī'tanel' (lī'tanē'l') *f* ③b litanja; *fig.* długi spis *m*.

lī'tauen (lī'tāu^{en}) *n* ⑧g Litwa *f*; **lī'tauer** (~^{er}) *m* ②l, ~tu (~īn) *f* ③c Litwin(ka); **lī'taulsch** (~īsz) litewski. [litrowy.]

lī'ter (lī't^{er}) *n* (*m*) ②l litr; ~n... [lī'ter|rīsch (lī't^{er}rīsz) literacki.]

līt (līt) *f.* leiden.

lī'te (lī't^e) *f* ③b sznurek *m* pleciony. [ty *f/pl.*]

lī'vland (lī'vlānt) *n* ⑧g Inflan-|

līvree' (līvrē') *f* ⑥f liberja.

lob (lōp) *n* ②g (po)chwala *f*, chluba *f*, sława *f*; ~n... pochwalny.

lo'ben (lō'b^{en}) ⑥a [po]chwalić (*für acc.*, wegen *gen.* za *acc.*); (eifrig ~) wychwalać; Gott sei gelobt | chwala Bogu!; ~s|wert chwalebny, godny (po)chwaly.

lo'besam (lō'b^{ezām}) świetny, dostoyny.

Lo'bes|erhebung (lō'b^{es-}) wychwalanie *n*, wysławianie *n*, pochwały *f/pl.*

Lo'b...: ~gefäng *m* pieśń *f* pochwalna; ~hubeleit *f* przesadna pochwała schlebianie *n*; **Lo'hubeln** (untr.) przesadnie wychwalać; (schmeicheln) schlebiać, kadzić (*dat.*).

Lo'blich (lō'plīch) chwalebny; (Titel) świętny.

Lo'b...: Lied *n* pieśń *f* pochwalna; **Lprelsen** (untr.) sławić, wysławiać, uwielbiać; ~preisung *f* wysławianie *n*, uwielbianie *n*; ~rede *f* mowa pochwalna; ~rebner *m* chwalcą; ~spruch *m* pochwała *f*.

Loch (lōch) *n* ② a dziura *f*; *dim.* dziur(ecz)ka *f*; (Öffnung) otwór *m*; (Höhle) jama *f*, nora *f*; *F* = Gefängnis.

Lo'chleisen *n* próbó *m*.

Lo'chen (lō'chēn) ⑥a [prze]dziurawić; auch = bohren.

Lo'cherig (lō'chērič) dziurawy, podziurawiony.

Lo'cke (lō'kē) *f* ③ b lok *m*, kędziór *m*; (eingetlegte) pukiel *m*.

Lo'cken (L) ⑥a *haar*: [u]trefić, zawijać [-inać] w papiloty; (an-) [z-, przy]wabić, [przy]węcić.

Lo'ckenkopf *m* głowa *f* kędzierzawa.

Lo'cker (lō'kēr) sypki, miálki, pulchny; (schwamend, beweglich) luźny, ruchomy; (ausgelassen) rozwiązły, lekkomyślny; **Lo'ckert** *f* pulchność; rozwięzłość.

Lo'ckern (L) ⑥b rozluźniać [-nić], rozruszać [-szyć]; sich ~ rozluźniać [-nić] się (*a. fig.*), rzędnąć [rozrzędnieć].

Lo'ckig (L) kędzierzawy.

Lo'ck...: ~mittel *n*, ~speise *f* przynęta *f*, wabik *m*; ~pfefe *f* wabik *m*, piszczałka do wabienia; ~spizel *m* prowokator; ~vogel *m* ptak wabiący.

Lo'ckung *f* ponęta, pokusa, powab *m*.

Lo'den (lō'dēn) *m* ② l gatunek grubego sukna. [fig. [za]pałać.]

Lo'dern (L) ⑥b [za]plónać; **Lo'ffel** (lō'fēl) *m* ② l łyżka *f*;

dim. łyżeczka *f*; *3agb*: słuchy *m/pl.*; ... łyżkowy.

Lo'ffeln (L) ⑥f jeść łyżką.

Lo'g (lōk), **Lo'ge** (lō'gē) *f* łügen.

Lo'ge (lō'gē) *f* ③ b loża; ~schleher *m* dozorca.

Lo'gie'ren (lō'zj'rēn) ⑥g [za-]mieszkać.

Lo'gie'r'haus *n* = Gasthaus.

Lo'g's (lō'zj') *n* indest. mieszkanie.

Lo'h (lō) jasno plónący.

Lo'he (lō'ē) *f* ③ b płomień *m*; *Gerberei*: debnica garbarska.

Lo'hen (L) ⑥a 1. *v/t.* = gerben. 2. *v/i.* = lobern.

Lo'h...: ~gerber *m* garbarz; ~gerberei *f* garbarstwo *n*; (Fabrik) garbarnia.

Lohn (lōn) *m* ② d (Bezahlung) (biśm. *n*) płaca *f*; (Belohnung) nagroda *f* (Verpeltung) zapłata *f*; ~arbeiter *m* najemnik, najmita; ~diener *m* najemny sługa, parobek.

Lo'hnen (lō'nēn) ⑥a nagradzać [-grodzić] (*i-m et. k-o za acc.*); [za]płacić (*k-u za acc.*); daß (oder die Sache) lohnt sich nicht to nie opłaca się, nie warte zachodu; ~D korzystny.

Lo'hnen (lō'nēn) ⑥a wypłacać [-cić] zóld.

Lo'h'n...: ~herr *m* pan, chlebowdawca; ~kutsche *f* pawóz *m* (do wynajęcia); ~kutscher *m* woźnica najemny.

Lo'hnung *f* płaca, zóld *m*.

Loka'l (lōkāl) 1. *n* ② g' miejsce; (Geschäfts- ufm.) lokal *m*. 2. *L.* ... miejscowy, lokalny.

lokalifie'ren (lōkāl'zj'rēn) ⑥g [z]lokalizować, ograniczać [-czyć] do pewnego miejsca, umiejscowić [boż].

Lokaltät (lɔkaltit̩t) *f* ③b
miejsce: (eines Ortes)
ubikacje *f/pl.*, lokalności *f/pl.*

Lokomotiv (lɔkɔmot̩) *f* ③b
parowóz *m.*, lokomotywa: **Lo-**
komotivführer (lɔt̩f̩) *m* ma-
szynista.

Loch (lɔx) *m* ②g kąkol.

Loeber (lɔr̩b̩r) *m* ④a (auch ~
baum *m*) wawrzyn, laur; ~...
wawrzynowy, laurowy.

Loer (lɔr̩) *f* ③b, **Loer** (lɔr̩)
f ⑥i odkryty wóz *m* ciężarowy,
lora. [wrzyniec.]

Loer (lɔr̩) *m* ⑧e Wa-
Loer (lɔr̩) *f* ③b
lornet(k)a.

Los (lɔs) *n* ②h los *m.*; (Schick-
sal) przeznaczenie: das große
~ pierwsza (odczyt główna) wy-
grana *f.*

los (lɔs) [vgl. lose] wolny, luźny;
~! puścić(cie)!; was ist ~? co się
stało?; mit ihm ist nicht viel ~
on nie wiele wart; ich bin eine
~ pozbyłem się (*gen.*)

...los (...lɔs) ost bez..., f. harm-
herz~, kopf~ ufw.

los... od..., ode ..., wy...

losbar (lɔsb̩r) rozpuszczalny.

los... ~binden odwiązywać
[-zać], rozwiązywać [-zać];
~brechen: a) *v/t.* = ab-, auf-
brechen; b) *v/i.* wybuchać
[-chnąć]; zrywać [zerwać] się;
a. = auf-, auf-, brechen; ~bren-
nen = abfeuern.

Los (lɔs) (lɔ'sz...) ogniwo, po-
żarny; ↓ służący do wyłado-
wywania; ~blatt *n* bibuła *f.*

Loschen (lɔʃn) ⑥c *v/t.* (poet. auch
v/i. [fu] = er~) [z-, u]gasić;
(tilgen, streichen) wymazywać
[-zać], [s-, wy]kreślić; ↓ wy-
ładowywać [-dować].

Loscher (lɔʃn) *m* ②l gasciel;
↓ wyładowujący okręty.

Los (lɔs) ~horn, ~hütchen *n*

kapturek *m* do gaszenia świec;
~mannschaft *f* straż pożarna ob-
ogniowa; ~papier *n* bibuła *f.*
Los (lɔs) *f* gaszenie *n.*

los... ~drehen odkręcać [-cić];
~drücken wypalać [-lić] (z ka-
rabinu).

lose (lɔz) [vgl. los] luźny;
(wadelig) rozluźniony; (leichtfer-
tig) swawolny, lekkomyślny;
vgl. loser: ~r Bube swawolnik
m.; ~s Gejüdel hołota *f.*; ~s
Waul wyszczekana gęba *f.*; ~r
Streich psota *f.*, swawola *f.*

lose... (lɔz...) wykupny; ~geld
n okup *m.* [ciagnać los(y).]

losen (lɔz) ⑥e losować. [wy-]

losen (lɔz) ⑥e = los-machen.
~binden: Zählerkarte: kupować
[kupić]; Geb: zarabiać [-robić],
[u]targować; Aufgabe: wykony-
wać [-nać]; Rüst: rozwiązy-
wać [-zać]; Satz ufw.: rozpu-
szczać [-puścić].

los... ~fahren = abfahren: er
fuhr los wyjechał; ~geh(en)
(weggehen) odchodzić [odejść];
(sich loslösen) odłączać [-czyć]
się, oddzielać [-lić] się; ~gehen
ufw.: wystrzelać [-lić], wypa-
lać [-lić]; ~kleben: rozklejać
[-kleić] się; Knoten ufw.: roz-
luźniać [-nić] się; Raht ufw.:
rozpruwać [-pruć] się; Sted-
nadel: otwierać [otworzyć] się;
~gehen auf (*acc.*) uderzać [-rzyć],
napadać [-paść] na (*acc.*); es
geht los! zaczyna się!; ~haken
odpinać [-piąć].

...losigkeit (...lɔzɪk̩t) *f* ③b
f. Gud~, Herz~ ufw.

los... ~kauf *m* wykupno *n.*; ~
kaufen wykupować [-pić]; ~
ketten spuszczać [spuścić]
z łańcucha; ~kommen ucho-
dzić [ujść]; a. (= sich befreien)
uwolnić się; ~lassen wypu-
szczać [-puścić]; ~legen *f* (h.)

= anfangen: **fich** **~löfen** oddzielać [-lić] się, odłączać [-czyć] się: **~machen** od-, roz-wiązywać [-zać]: **~eteimtes**: odklejać [-kleić]: (**befreien**) uwalniać [uwolnić]: **fich** **~machen** wyłamywać [-mać] się, uwalniać [uwolnić] się, wydostawać [-stać] się: **~plagen** pękać [-knać]: wybuchać [-chnać]: *fig.* F wyrывać [-rwać] się (z *instr.*): (**fich**) **~reißen** odrywać [oderwać] (się), urywać [urwać] (się): **fich** **~sagen** (von *dat.*) wyrzekać [-rzec] się (*gen.*), porzucać [-cić] (*acc.*): **~schließen** = abfeuern: F = anfangen: **~schlagen**: a) *v/i.* (b) (*auf acc.*) bić [uderzyć] (*acc.*): b) *v/t.* **~waren**: sprzedawać [-dać]: **~schnallen** rozpinać [-piąć] (sprzączki): **~schrauben** odrubowywać [-ować], odkręcać [-cić]: **~sprechen** = befreien, freisprechen: **~stürmen** (fn), **~stürzen** uderzać [-rzyć], rzucać [-cić] się (*auf acc.* na *acc.*): **~trennen** odpruwać [-pruć]: *fig.* odłączać [-czyć], rozdzielać | lić.

Lo'sung *f* (**Werken des Loses**) losowanie *n*; (a. **~slo'wort** *n*) hasło *n*.

Lö'sung *f* rozwiązywanie *n*, rozwiązanie *n*: **~** rozczyn *m*.

lo's...: **~werden** pozbywać [-zbyć] się (*gen.*); **~wickeln** rozwijać [-winać], rozwikłać [boć.]: **~ziehen** (fn) = davonlaufen, (über *i-n*) występować [-stąpić] przeciw (*dat.*).

Lot (*lot*) *n* ② *g* ołowianka *f*, pion *m*: (**Gewicht** [nach **~** im *pl.* **indest**]) **~** *lot m*.

lo'ten (*lot'en*) ③ *c* [z] mierzyć pionem. [**spajac** [spoić].]

lö'ten (*lot'en*) ③ *c* [z] lutować. |

Lö'tkolben (*lot't-*) *m* lutownik, młotek do lutowania.

lo'trecht pionowy.

Lo'tfe ↓ (*lot'se*) *m* ③ *a* locman, przewodnik.

Lö'tstelle *f* spoisko *n*. [**Lola.**]

Lo'tte (*lot'e*) *f* ③ *d* Karolina. |

Lo'tter... (*lot...*): **~dube** *m* włóczęga, lotr; **~leben** *v* życie bezczynne, włóczęgowstwo.

Lo'tterle' (*lot'erle'*) *f* ③ *f* loterja: **~** loteryjny.

lo'tterig (*lot'erig*) zaniedbany, występny: *a.* = lieberlich. [**n.**]

Lö'tung *f* lutowanie *n*, spajanie

Lö'we (*lot'we*) *m* ③ *a* lew: **~n...**

~lwi: **~lantell** *m* lwia część *f*;

~lmaul *v* *n* lwia paszcza *f*;

~lajah *v* *m* kaczyniec, dmuchawiec.

Lö'win (*lot'win*) *f* ③ *c* lwica.

Luchs (*lot'ks*) *m* ② *h* ryś: *fig.* podstępny człowiek: **~** rysi.

Lücke (*lot'ke*) *f* ③ *b* luka, szpara:

(*leerer Raum*) próżne miejsce *n*, próżnia: (*Auslassung*) przerwa;

(*Öffnung*) otwór *m*; **~n** **~büßer** *m*

ostateczna pomoc *f* w biedzie,

zastępca do wszystkiego.

lü'ckenhaft niezupełny, mający luki ober braki.

lud (*lot*) *f*. **laden**.

Lu'der (*lot'der*) *n* ② *l* ścierwo;

fig. łajdak *m*; **~leben** *n* życie łajdackie. [**Ludwik.**]

Lu'dwig (*lot'wigh*) *m* ③ *a*]

Lu'ft (*lot'ft*) *f* ② *f* powie:rze *n*;

a. = **~stem**: *fig.* **~machen** dawać

[dać] upust ob. ulgę: **aus der**

Lu'ft greifen = erinnern.

Lu'ft... powietrzny: (in der **Lu'ft**

beftändig) napowietrzny: **~bal-**

lon *m* balon napowietrzny.

Lü'ftchen (*lot'ftchen*) *n* ② *l* wie-

trzyk *m*, wiaterek *m*.

Lu'ft...: **~dicht** szczelny, herme-

tyczny: **~druck** *m* (*v. pl.*) ciśnienie

n powietrza; **~druck** **~mefser**

m barometr.

lü'ften (*lot'ften*) ③ *c* wietrzyć,

przewietrzać [-trzyć]; **den** **~**

- ~ uchylać [-lic] kapelusza, zdejmować [zdjąć] kapelusze.
- Lu ft...** **Lü'förmig** (-förmig) podobny do powietrza, g. zowy, lotny; **~helzung** *f* ogrzewanie *n* powietrzem.
- lu'ftig** (lü'ftig) powietrzny; (hoch) wysoki; (tüh) chłodny; *fig.* powiewny, lekki.
- Lu'ft...** **~kissen** *n* poduszka *f* do nadymania; **~kreis** *m* atmosfera *f*; **~kur** *f* leczenie *n* powietrzem; **~kurort** *m* stacja *f* klimatyczna; **~leer** próżny, bez powietrza; **~loch** *n* lufcik *m*, oddech *m*, przeddech *m*; **~messer** *m* aerometr. powietrzomierz; **~reifen** *m* pneumatyka *f* (przy kołach); **~reinigend** oczyszczający powietrze **~röhre** *f* przewód *m* oddechowy, tchawica; **~schiff** *n* statek *m* napowietrzny; **~schiffahrt** *f* lotnictwo *n*, awjatyka, aeronautyka; **~schiffer** *m* lotnik, awjatyk, aeronauta; **~schloß** *n* zamek *m* na lodzie; *fig.* urojeńnię; **~spiegelung** *f* fatamorgana, mamido *n*, widziadło *n*; **~sprung** *m* skok (ob. koziołek) w powietrze; **~strom**, **~zug** *m* prąd (ob. przeciąg) powietrza, przewiew.
- Lü'ftung** *f* wietrzenie *n*, wentylacja.
- Lug** (lūk) *m* ② *g* (o. pl.) = **Lüge**: ~ *itnd* **Trug** kłamstwo *n* i oszustwo *n*. [do wyglądanja.]
- Lu'gläus** *m* inbest. okienko *n*
- Lü'ge** (lü'ge) *f* ③ *b* kłamstwo *n*.
- lu'gen** (lü'gen) ④ *a* = hinaussehen. [ze]lgac.
- lü'gen** (lü'gen) ④ *i* [s]kłamać.
- lü'genhaft** kłamliwy.
- Lü'gner** (lü'gn^{er}) *m* ② *l*, ~ *in* (~ *in*) *f* ③ *c* kłamca (kłamczyni), łgarz (łgarka); **Lisch** (~sz) = **Lügenhaft**.
- Lu'ke** (lü'ke) *f* ③ *b* luka, szpara, otwór *m*.
- Lu'llen** (lü'l^{en}) ④ *a* [u]lulać; usypiać [uspić] (dziecko) śpiwaniem.
- Lü'mmel** (lü'm^{el}) *m* ② *l* dragal, prostak, nieokrzęsanie; **Lü'mmele'** (lü'm^{el}ai') *f* ③ *b* prostactwo *n*; **lü'mmelhaft** prostacki, gburowaty.
- Lump** (lump) *m* ③ *a* obdartus, oberwaniec; (Richtsnug) nicpoń, lampart.
- Lu'mpen** (lü'mp^{en}) *m* ② *l* galgan, szmata *f*; (gerissene Kleider) łachmany *m/pl.*; ...szmaciany; **~gefindel**, **~pack** *n* hołota *f*; **~kerl** *m* = **Lump**; **~sammler** (*in f*) *m* szmaciarz (-arka), galganiarz (-arka).
- Lumperel'** (lümp^{er}ai') *f* ③ *b* galgaństwo *n*, lampartka.
- lu'mpig** (lü'mpig) obdarty; (*a. fig.*) lichy, nikczemny.
- Lu'uge** (lü'uge) *f* ③ *b* płuco *n*, płuca *n/pl.*; ~ *n...* płucny; **~entzündung** *f* zapalenie *n* płuc; **~nikrank**, **~nleidend** chory na płuca; **~n/schwindsucht** *f* suchoty *f/pl.* (płucne).
- lu'ngern** (lü'ng^{ern}) ④ *b* (h., sn) włóczyć się, próżnować.
- Lu'nte** (lü'nt^e) *f* ③ *b* lont *m*, knot *m*; **~n/stock** *m* zapalniczka *f*.
- Lu'pe** (lü'pe) *f* ③ *b* lupa.
- Lust** (lüst) *f* ② *f* ochoja (zu *dat.* do *gen.*); (sinnliche) rozkosz, chuć, żądza; (Freude) radość; (Vergnügen) przyjemność.
- Lu'ft...** przyjemnościowy, rozkoszny, rozweselający.
- Lu'ftbarkeit** *f* rozrywka, zabawa; *a.* = **festlichfeit**.
- lü'sten** (lü'st^{en}) ④ *c* *f.* gelüsten.
- lü'stern** (~t^{ern}) łakomy, pożądlivy; auf (ob. nach) et. ~ = gierig; **Lhett** / pożądlwość, żądza, łakomstwo *n*.

Lu'ft... ~garten *m* park; ~

~häuschen *n* altana *f*; willa *f*.

lu'ftig (lŭ'stŭ) wesoly: (betuſt-
genb) pocieszny, zabawny: ~er
Bruder, Bruder \varnothing hulaka *m*;
~ machen (werden) rozweselać
[-lić] (się); ſich ~ machen (über
acc.) [za]żartować, [za]drwić,
naigrawać się (*z gen.*); **Lu'macher**
m trefniś, żartowniś.

Lü'ftling (lŭ'stŭlŭ) *m* ②g' czło-
wiek zmysłowy, rozkoszniś.

Lu'ft... ~mord *m* morderstwo *n*
z lubieżności oder na tle ero-
tycznym: ~ſeuche *f* kiła, przy-
miot *m*; ~ſpiel *n* komedja *f*;

L'wandeln (untr.) przechadzać
się.

Lu'ſch|beutel (lŭ'cz-) *m* smo-
czek (do ssania dla dzieci).

lu'ſchen (lŭ'czŭn) ④e' ssać,
cmokać [-knać].

luxuriö's (lŭksurŭ's) zbytko-
wny, wykwintny, luksusowy.

Lu'xus (lŭ'ksŭs) *m* inest. zby-
tek, luksus, przepych; ~artikel
m artykuł zbytkowy.

Lynch (lŭncz), ~juſtiz *f* sąd *m*
doraźny, samosąd *m*.

ly'nchen (lŭn) ④e [z]linchować,
[u]karać doraźnie.

ly'riſch (lŭ'rŭsz) liryczny.

M

Ma'che (mă'čŭ) *f* ③b (o. pl.)
roboty; *fig.* sztuczki *f pl.*

ma'chen (mă'čŭn) ④a [u]czynić,
[z]robić; (treiben) porabiać;
(aus~) wynosić [-nieść]; (veran-
taffen) sprawiać [-wić]; Aufgabe:
wyrabiać [-robić], wypracowy-
wać [-cować]; Befanntſchaft: za-
wierać [-wrzeć]; Beit: ścielić
[posłać]; Eindruck usw.: wywie-
rać [-wrzeć]; Eingabe: wnosić
[wnieść]; Examen: zdawać
[zdać]; Gener: rozniecać [-cić];
Bild: [za]świecić; Reise: odby-
wać [-być]; Halt (ob. Station) ~
= (an)halten; ~ zu (dat.) [u]czy-
nić, [z]robić (*instr.*); daß macht
ničts to nic nie szkodzi; was
iſt zu ~? co robić?; ich werde
eś billig ~ niedrogo wezmę ob.
policzę; die Sache (ob. eś) macht
ſich rzecz się robi ob. postępuje
naprzód; ſich ~ an (acc.) zabie-
rać [-brać, wziąć] się do (*gen.*);
ſich auf den Weg ~ wybierać
[-brać] się w drogę; ſich ničts
~ aus (dat.) nie zważać na
(acc.), nie dbać o (acc.); ſich
wichtig ~ pysznić się; ſich ver-

bient ~ um (acc.) zasługiwać
[-służyć] się około (*gen.*); mach',
daß du wegfommst! zabieraj
się!, wynos się!, gemačt
sztuczny, fałszywy, udany.

Ma'chenschaft *f* machinacja,
krętanina.

Ma'cher (mă'čŭ) *m* ③l, ~in
(~ŭn) *f* ③c działacz(ka); ~lohn
m zapłata *f* za robotę.

Macht (mă'čt) *f* ②f (Gewalt) po-
tęga *f*, władza; (Kraft) siła-
moc; (Möglichkeit) możność;
(Herrschaft) mocarstwo *n*, wła-
dza; mit aller ~ wszelkiemi
siłami, z całej siły.

Ma'cht... ~befugnis *f* władza;
~haber (-hăber) *m* ②l władca,
potentat, mocarz.

mă'chtig (mă'čtŭ) możny,
potężny; (kräftig) silny, mocny;
(sehr groß) ogromny; e-r Sprache
~ ſein władać językiem; einer
Sache (seiner) ~ ſein być pa-
nem czego (siebie).

Ma'cht... ~los bezsilny, bez-
władny; ~losigkeit *f* bezsil-
ność, niemoc; ~ſpruch *m* roz-
kaz, nakaz; (e-š Richters) wyrok;

- voll** potężny, silny: **vollkommenheit** *f* potęga, władza: **wort** *n* silne (ob. energiczne) słowo. [**bota** *f.*]
Ma'chwerk (mä'ch-) *n* licha ro-
Mädchen (mä'tch'n) *n* ②1 dziewczę, dziewczyna *f*; (teines) dziewczeczka *f*, dziewczynka *f*; (erwachenes) panna *f*; (Dirne) dziewczka *f*; (Dienst) służąca *f*; (Zimmer) pokojówka *f*; ... dziewczęcy; panieński.
mädchenhaft dziewczęcy, dziewczęcy.
Mädchen...: **schule** *f* szkoła żeńska; **zimmer** *n* pokój *m* panieński.
Ma'de (mä'de) *f* ③b czerw *m*, robak *m*. [**Mädchen.**]
Mädelf *F* (mä'del) *n* ②1 = **ma die** (mä'di) robaczkliwy.
mag (māk) *f*. mögen.
Magazijn (māgā'j'n) *n* ②g¹ magazyn *m*: ... magazynowy.
Magd (mākt) *f* ②f dziewczka: (Dienst) służąca.
Mädlein (mä'ktlāin) *n* ②1 dziewczeczka *f*.
Ma'gen (mä'g'n) *m* ②1 żołądek: ... żołądkowy: **bitter** *m* gorzka wódka *f*: **schmerz** *m* ból żołądka ober w żołądku: **stärkend** wzmacniający żołądek.
ma'ger (mä'g'er) chudy, wychudy, szczupły, mizerny; (Boden) jałowy, nieurodzajny; fig. skąpy, nędzny; (Geiten) ciężki; ~werden |wy|chudnieć: **keit** *f* chudość, szczupłość, mizerność; jałowość.
Magie' (mägi') *f* ③f czarnoksiężstwo *n*, magia: **Ma'gier** (mä'g'er) *m* ②1 magik, czarnoksiężnik; **ma'gisch** (mä'g'is) magiczny, czarnoksiężski.
Magne't (mägnēt) *m* ⑥c magnes; ... magnesowy, magnetyczny.
Ma'h... (mē'...) do koszenia.
Mahago'ni (māgāgō'ni) *n* ⑥1 mahoń *m*: ... mahoujowy.
Mahd (māit) *f* ③b trawa koszona, pokos *m*; (See) kośba, sianokos *m*. [**siarz.**]
Mä'hdier (mä'di'er) *m* ②1 koś-
mähnen (mä'n'n) ①a 1. |s|kośić. 2. ②n ②1 koszenie, kośba *f*.
Mahl (māl) *n* ②g ob. ②a jedzenie, obiad *m*: (Bast) uczta *f*.
ma'hlen (mä'l'n) ①a (p.p. gē) mleć [zemleć, zmielić].
Ma'hl...: **gang** *m* ganek w młynie: **geld** *n*, **meße** *f* zapłata *f* od młewa, pytlówka *f*: **mühle** *f* młyn *m*: **zeit** *f* jedzenie *n*; (mittags) obiad *m*: (abends) wieczerza: (gejcuete) **zeit** |smacznego!, dobrego apetytu!
Mä'hlmaschine *f* kosiarka.
Ma'hn... (mä'n...) upominający.
Mä'hne (mä'n'e) *f* ③b grzywa.
ma'hnen (mä'n'n) ①a (an acc.) przypominać [-mnieć] (acc.); (er...) upominać [-mnieć] (wegen gen. o acc.): (anregen) nawoływać [zu dat. do gen.).
Ma'hner (mä'n'er) *m* ②1, **in** (j'n) *f* ③c napomincz(ka), upomincz(ka). [**nie n.**]
Ma'hnung *f* na-, przy-pomnie-
Mä'hre (mä'h'e) *f* ③b szkapa.
Mai (māi) *m* ③b oder ②g maj; ... majowy; **blume** *f* konwalja.
Maid (māit) *f* ③b = **Mädchen**.
Mai'...: **glöckchen** ♀ *n* konwalja *f*; **käfer** *m* chrabaszcz majowy. [**M-djolan m.**]
Mai'land (māi'lānt) *n* ⑧g
Mais (māis) *m* ②h kukurydza *f*: ... kukurydziany.
Mai'sche (māi'sze) *f* ③b brzezka, moszcz *m*, zacier *m*; **zu** (,n) ①e zacierać [zatrzeć].
Majestäät (mäjēstēt) *f* ③b majestat *m*, blask *m*; **Seine** ~

der Kaiser Jago Cesarska Mošć; **~s|belebignng** *f* obraza majestatu.

Majo'r (májõ'ra) *m* ② *g*¹ major; *f*ran eines **~s** majorowa *f*.

Majora't (majõ'ra't) *n* ② *g* majorat *m*, ordynacja *f*; **~s...** ordynacki; **~sherr** *m* ordynat.

majore'nn (majõ'en) pełnoletni; **Majorennitã't** (majõ'enitã't) *f* ③ *b* pełnoletność. [większość.]

Majoritã't (majõ'itã't) *f* ③ *b* **Major's...** majorski.

Ma'kel (mã'kël) *m* ② *l* (Zted) plama *f*; (Ztejer) wada *r*, przywara *f*; **~los** niesplamiony, czysty, bez zmayı.

ma'kein * (ma'kain) ⑥ *f* trudnić się faktorsiwem, stręczyćć.

mã'kein (mã'këin) ⑥ *f* krytykować, ganić; (beim Eßen) grymasić; * = mafeln.

Ma'kler * (mã'klër) *m* ② *l* faktor, pośrednik, stręczyciel; **~...** faktorski, stręczycielski.

Mã'kler (mã'klër) *m* ② *l*, **~in** (ã'in) *f* ③ *c* przyganiacz(ka), grymasnik(-nica), pedant(ka); * *F* Wãfler.

Mal (mãl) *n* ② *g* ob. ② *a*: a) (Mutter) znak *m*, znamię; b) raz *m*; beim Multiplizieren: 2 razy, 38. 3×3 (drei 2 drei) trzy razy trzy; *F* sage mir 2! powiedz mi też!; nicht ein einziges ~ ani raz; daš erste ~ po raz pierwszy, pierwszym razem; mit einem ~e naraz, odrazu; für diešes ~ na ten raz, tym razem.

ma'ten (mã'ten) ⑤ *a* [wy-, na-] malować.

Ma'ter (mã'tër) *m* ② *l*, **~in** (ã'in) *f* ③ *c* malarz (-arka).

Malerei' (mã'tëra'i') *f* ③ *b* malarstwo *n*; (Gemãlde) obraz *m*.

ma'terlich (mã'tërsz) malowniczy.

malziõ's (malziõ's) złośliwy.

Ma'ive * (mã'iwë) *f* ③ *b* ślãz *m*.

Malz (mãlc) *n* ② *g* słód *m*; **~...** słodowy.

Ma'lzeichen *n* znak *m* graniiczny; (X) znak *m* mnożenia.

ma'lzen (mã'lc'en), **mã'lzen** (mã'lc'en) ⑤ *e* przyrządzać [-dzić] słód. [downik.]

Mã'lzer (mã'lc'ër) *m* ② *l* słó-
Mama' (mã'mã') *f* ⑥ *i* mama; *dim.* mamusia, mameczka.

Ma'mmon (mã'mõn) *m* ② *g*¹ (o. *pl.*) mamona *f*, bogactwo *n* (doczesne). [Trãnlein.]

Mãns'e'll (mã'mzë'l) *f* ③ *b* =

man (mãn) (im *dat.* u. *acc.* durch einer erfasst) wird wiedergegeben: a) in unpersönl. Wendungen durch die 3. Person *sg.* mit sie; ~ sagt möwi sie; b) durch unpersönl. Formen auf -no u. -to im Präteritum: ~ sagte möwiono; ~ trauf pito; c) durch die 3. Person *pl.*: ~ erzãhlt opowiadają; d) durch die 2. Person *sg.* (wenn man sich selbst mitrechnet): ~ fann fragen mözesz pytać; e) durch Umschreibung mit ludzie, ktoš: was wird ~ sagen? co ludzie powiedzã?; ~ föunte meinen möglby ktoš myslëć.

manch (mãnd) niejedem, niektóry; ~e (*pl.*) niektórzy, wielu; ~es niejedno, dužo, wiele; ~es Mal, ~mal nieraz, niekiedy, czasem, często.

ma'ncherle' (mã'ndç'rlã'i') indef. różny, rozmaity.

Mãnda't (mã'ndã't) *n* ② *g* (Auftrag) zlecenie; Part. mandat *m*.

Ma'ndel (mã'ndel) *f* ③ *d* migdał *m* (a. Anat.): (15 Stück; nach Zahlen indef.) mendel *m*; **~...** migdałowy; ~baum *m* drzewo *n* migdałowe; ~kern *m* ziarnko *n* migdału, migdał.

Ma'nen (mã'n'en) *pl.* indef. cienie *m/pl.* (oder duszõ *f/pl.*) zmarłych.

Ma'nge(l¹) (mä'ŋe^o[l]) *f* ③b
(③d) magiel *m*.

Ma'ngel² (~) *m* ②j (an *dat.*)
brak (*gen.*), niedostatek
(w *loc.*); (in *dat.*) wada *f*,
wadliwość *f* (w *loc.*); ~ leiden
cierpieć niedostatek, być
w biedzie; aus ~ an (*dat.*), 2s
(*gen.*) w braku (*gen.*).

ma'ngelhaft niezupełny, nie-
wystarczający, niedostateczny;
wadliwy; **Zigkei(t)** (~i(t)) *f* nie-
dostateczność; wadliwość.

Ma'ngelholz *n* wałek *m* (do
maglowania).

ma'ngeln¹ (mä'ŋe^oln) ①f (an
dat.) niedostawać, brakować
[zabraknąć] (*gen.*).

ma'ngeln² (~) ①f [z]maglo-
wać.

ma'ngels (~s) *f*. Mangel².

Manie'r (man'i'r) *f* ③b maniera,
obyczaj *m*; (Verfahren) sposób *m*.

manie'rlich dobitze ułożony,
grzeczny; **Zkeit** *f* dobre ułoże-
nie *n*, grzeczność *f*.

Ma'nko (mä'ŋkə) *n* ⑥i ubytek
m, niedobór *m*.

Mann (män) *m* ②a (x, ↓ *pl.*
indef.); 100 ~, in 3sgn oft auch
-leute, 3B. Fuhr-, See-mann
ustw.) ałg. człowiek: (Manns-
perion) mężczyzna; (Ehe) mąż;
alter ~ staruszek; junger ~
młodzieniec; an den ~ brin-
gen (Ware) pozbywać [-zbyć]
się (*gen.*), sprzedawać [-dać],
(Zochter) wydawać [-dać] za mąż.

ma'nubar dorosły, dojrzały; ~
werden dojrzewać [-rzeć],
[z]mężnieć; **Zkeit** *f* wiek *m*
dojrzały, męskość.

Ma'nuchen (mä'ndʰən) *n* ②l
człowieczek *m*; (liebe) ~ mę-
żulek *m*; (von Tieren) samiec *m*.

Ma'nner (mä'nɛr) *f*. Mann; ~
męski.

Ma'nnes... męski; ~alter *n*

wiek *m* męski ober dojrzały;
~wort *n* ②g słowo honoru.

ma'nnhaff mężny, dzielny; **Zig-
kei(t)** (~i(t)) *f* męstwo *n*, dziel-
ność, waleczność.

Ma'ntheit *f* męskość; (Mann-
haftigkeit) męstwo *n*.

ma'nnigfach (mä'n'ɪ(t)ʃ(t)ʃ) różny,
rozmaity.

ma'nnigfaltig (~fälti(t)ʃ) = man-
nigfach; **Zkeit** *f* rozmaitość,
różnorodność.

männlich (mɛ'n'li(t)ʃ) męski;
(tapfer) mężny, waleczny; **Zkeit**
f męskość; męstwo *n*.

Ma'nns... męski; ~bild *F* *n*
mężczyzna *m*.

Ma'nnschaft ludziami/pl., mlódcz:
x żołnierze *m/pl.*, załoga.

Ma'nns... **Zhoch** na wysokość
człowieka; ~person *f* mężczy-
zna *m*; **Zoll** chcąc koniecznie
wyjść za mąż; ~sucht *f* karność.

Ma'nnweib *n* człowiek *m*
dwupłciowy; *F* tęga kobieta *f*.

Manö'ber (man'ö'wɛr) *n* ②f
manewr *m*; ~... manewrowy.

Manfa'rde (mä'nzä'rdə) *f* ③b,
~n|stübchen *n* poddasze *n*.

ma'nſchen (mä'nsʰən) ①e [za-
brać, [po]gmatwać.

Manſche'tte (mä'nzʰ'te) *f* ③b
mankiet *m*; *dim.* mankietek *m*;

~... mankietowy; ~n|knopf *m*
spinka *f* (do mankietów).

Ma'ntel (mä'ntəl) *m* ②j płaszcz,
zarzutka *f*; *fig.* = Deckmantel:
(e-s Kegeis) pobocznicza *f*; ~
ſack *m* tłumok. [ſchen.]

ma'ntſchen (mä'ntʰʰən) *f*. man-
ſchen.

Manuskri'pt (manuskri'pt) *n*
②g rękopis *m*, manuskrypt *m*;

~... rękopiśmienny. [teczka.]

Ma'ppe (mä'pə) *f* ③b teka, *f*

Mär (mɛr) *f* ③b wieść; (Gerücht)
pogłoska.

Mär'chen (mä'rʰən) *n* ②l po-
wiałka *f*, bajka *f*; ~... ba-

ieczny, fantastyczny; ~buch *n* książka *f* z bajkami; ~erzähler (in *f*) *m* bajkopisarz (-sarka); ~prinzessin *f* *m* księżę (księżniczka) z bajki.

märchenhaft bajeczny.

Märder (mä'rdər) *m* ② l kuna *f*.

Mär'e (mä'nə) *f* ③ b = Mär.

Margare'te (märgarɛ'tə) *f* ⑧ d Małgorzata.

Marie' (marj') *f* ⑧ d Marja.

Marie'chen (marj'čən) *n* ⑧ g Marysia *f*, Marysieńka *f*.

Marie'n|käfer *m* biedrunka *f*.

Mari'ne (marj'nə) *f* ③ b marynarka: ~, marynarski; ~soldat *m* marynarz.

Mark (märk) 1. *n* ② g (o. *pl.*) szpik *m*; (bei Spätes) rdzeń *m*, jądro. 2. *f* ③ b: a) = Grenze, Gebiet; b) indef. marka *f* (moneta).

Mär'ke (ə) *f* ③ b marka, znak *m*; *dim.* znaczek *m*; (Spiel) szton *m*: (Sorte) gatunek *m*.

Markete'nder (märketə'ndər) *m* ② l, ~in (~in) *f* ③ c markietan (-tana).

Mär'k...: ~graf *m* margrabia; ~gräfin *f* margrabina; ~grafschafft *f* margrabstwo *n*.

markie'ren (märkɪ'rən) ⑩ g [na]znaczyć; (deutsch aussprechen) wymawiać [-mówić] dobitnie.

mär'kig (mä'rkɪč) pełny szpiku; (a. *fig.*) jedyny. [kiza.]

Marki'ze (märkɪ'zə) *f* ③ b 'mar-

Mär'k...: ~scheide *f* linja graniczna, granica; ~stein *m* kamień graniczny; ~stück *n* = Markt 2 b.

Markt (märkt) *m* ② d targ, targowica *f*, rynek; ~, targo-woy, jarmarczny; ~bericht *m* sprawozdanie *n* targowe.

mär'kten (mä'rkɪ'n) ⑩ c [po]targować się (um *acc.* o *acc.*) (Span- bei treiben) frymarchyć (*instr.*).

Mär'kt...: ~flecken *m* miasteczko *n*; ~halle *f* hala targowa; ~platz *m* targowica *f*, rynek; ~schreier *m* szarlatan, szalbierz; ~schreierei (-szalɛ'raɪ) *f* ③ b szarlataństwo *n*, szalbierstwo *n*.

Mär'kung (mä'rkʏŋ) *f* ③ b linja graniczna, granica.

Mär'mor (mä'rmör) *m* ② g' marmur; ~artig, mär'morn (mä'rmörn) marmurowy.

maro'de (mä'p'də) zmęczony, osłabiony. [m, maron *m*.]

Märo'ne (mä'rə'nə) *f* ③ b kasztan

Marsch (märsz) 1. *m* ② d marsz (a. ♪), pochód; ~! naprzód!, w pochód! 2. *f* ③ b ziemia bagnista, łęgowisko *n*. [wy.]

Mär'sch... marszowy, pochod-

Mär'schall (mä'rszäl) *m* ② d marszałek; ~ (s)... marszałkowski. [do wymarszu.]

mär'sch|bereit, ~fertig gotowy

mär'schie'ren (mä'rszɪ'rən) ⑩ g (in u. h.) maszerować; (aufbrechen) ruszać [-szyć] w pochód. mär'schig (mä'rszɪč) bagnisty, łęgowaty.

Mär'sch...: ~land *n* kraj *m* bagnisty, łęgowisko; ~route *f* kierunek *m* pochodu, marszruta. [u zwierchniego masztu.]

Mär's|segel (mä'rs-) *n* żagiel *m*

Mär'|stall (mä'r-) *m* stajnia *f*.

Mär'ter (mä'rtər) *f* ③ d męka, katusza; ~tod *m* śmierć *f* męczeńska. [czyć, [za]dręczyć.]

mär'tern (ä)n ⑩ b [za-, u]mę- martia'lsch (mä'rc'ä'lsz) marsowy, wojowniczy.

Mär'tin (mä'rtɪn) *m* ⑧ a Marcin.

Mär'tyrer (mä'rtjərər) *m* ② l,

Mär'tyr(er)in (~in) *f* ③ c męczennik (-nica); ~tum *n* męczennstwo.

März (mörz) *m* ② g u' ② a marzec; ~ (en)... marcowy.

Ma'sche (mä'sz^o) *f* ③ *b* kokarda; e-*b* Reges: oczko *n* (w siatce).

ma'schig (˘sch) składający się ók. [szyna; *dim.* maszynka.]

Maschi'ne (mäszin^o) *f* ③ *b* ma-

Maschi nen... maszynowy; ~
bau *m* budowa *f* maszyn; ~
bauer *m* mechanik; ~ (bau)fa-
brik *f* fabryka maszyn; ~**ge-
wehr** *n* karabin *m* maszynowy;
~**mäsig** fabryczny, maszyno-
wy; ~**meister** *m* maszynista;
~**schreiben** *n* pisanie na ma-
szynie; ~**schreiber** (in *f*) *m* pi-
szący (-ca) na maszynie.

Maschinenle' (mäszin^ol^o) *f* ⑥ *f*
maszynierja.

Ma'ser (mä'z^{er}) *m* ② *l*, *f* ③ *d*
słoje *m/pl* (w drzewie): (pl. st)
odra *f*. kur *m*. [słojowaty.]

ma'sericht, **ma'serig** (˘sch|t|t|)

Ma'ske (mä'sk^e) *f* ③ *b* maska;
fig. a. pozór *m*, płaszczyk *m*;
~**n...** maskowy; ~**nball** *m*, ~**n-
fest** *n* bal *m* maskowy, maska-
rada *f*.

Maskull'num (˘kull'num) *n* ⑥ *k*
rodzaj *m* męski.

Maskera'de (mäsk^{er}ä'd^e) *f* ③ *b*
maskarada.

maskie'ren (˘ki'ren) ⑥ *g* [za-
maskować; *fig.* udawać [udać];
sich ~**wdziwać** [wdziać] maskę.

Mas (mä^s) *l* *f* ② *i* (i. a. *sch* *Maßen*
mdest.) litr *m*, miara (piwa).
2. *n* ② *g* miara *f*: (˘*stab*) wy-
miar *m*, podziałka *f*; (Größe)
rozmiary *m/pl*; in dem ~*e*, wie
... w miarę, jak ...; über die (ob.
alle) ~*en* nadmiernie; in *3*ffan
miarowy. 3. ② *i*. messen. [*m*.]

Massa'ge (mäsä'z^o) *f* ③ *b* masaż

Ma'sse (mä's^e) *f* ③ *b* masa,
wielka liczba; (Zotts) tłum *m*;
(Mischung) substancja, materja;
~ kapital *m*, ryczałt *m*; in ~
masami, tłumnie.

Ma'ssen... masowy; tłumny; ②

haft, Zweifel masami, licznie,
tłumnie

Masseu'r (mäss^{er}) *m* ② *l*. Mas-
feu'fe (˘z^o) *f* ③ *b* asażysta
(-ystka).

Ma'sigabe *f* miara, stosunek *m*;
nach ~ (gen.) stosownie do (gen.).
ma'sigebend miarodajny, wpły-
wowy; er ist für mich nicht ~
on nie jest dla mnie miarodaj-
ny, nie jest dla mnie żadną
powagą. [masować.]

ma'ssie'ren (mäsi'ren) ⑥ *g* [wy-]
ma'ssig (mä'si^{ch}) masywny,
ciężki.

mä'sig (mä'si^{ch}) umiarkowany,
mierny; (enthaltfam) wstrze-
mieżliwy, skromny.

mä'sigen (˘si^gen) ⑥ *a* [u-]
miarować, uśmierzać [-zyć],
powściągać [-gnąć]; @ang:
zwalniać [zwolnić]; gemä'sigt
umiarkowany.

Mä'sigkeit *f* umiarkowanie *n*,
wstrzemięźliwość, skromność.

Mä'sigung *f* umiarkowanie *n*.
masi'v (mä'si'f) masywny, bry-
łowy, pełny.

Ma's...: ~**lieb** (chen) ♀ *n* sto-
krótka *f*; ~**los** bezmierny; *adv.*
a. bez miary; ~**nahme** (-näm^e),
~**regel** *f* sposób *m*, środek *m*
(zaradczy); ~**regeln** untr. [u-]
karać; ~**stab** *m* miara *f*, po-
działka *f*; prawidło *n*.

Mast (mäst) *l*. *f* ③ *b* tuczenie
n, karmienie *n*. 2. ↓ *m* ④ *c*
(a. ~**baum** *m*) maszt; ~...
masztowy. [dłowa.]

Ma'st|darm *m* kiszka *f* odcho-
mä'sten (mē'sten) ⑥ *c* [wy]tu-
czyć. [wy]karmić. [czątko.]

Ma'st|hühnen *n* tuczenie kur}

Ma'st...: ~**korb** ↓ *m* kosz ma-
sztowy; ~**vieh** *n* bydło tuczne
ob. opasowe.

Material (mat^{er}ial) *n* ⑥ *e* ma-
terjal *m*; (z. B. Schreib^l) przybory

- m/pl.*; ☉ (*pl.* = *~waren f/pl.*)
towary *m/pl.* kolonialne.
- Matraże** (mätträ'ce) *f* ③ *b* ma-
terac *m*; ~*n...* materacowy.
- Mätre'ffe** (mötř'fse) *f* ③ *b*
kochanka, utrzymanka.
- Matř kel** (mätř'kel) *f* ③ *d* ma-
trykuła. [matryca.]
- Matř'že** (mätř'že) *f* ③ klisza.]
- Matro'ne** (mätř'ne) *f* ③ *b* ma-
trona, poważna niewiasta.
- Matro'fe** (mätř'ze) *m* ③ *a* majtek,
marynarz; ~*n...* marynarski.
- matf** (mät) (šmad) słaby; (müde)
zmęczony; (glanzlos) matowy;
(trübe) mdły, ponury; (Blid) za-
mgłony; ☉ ospały, nieoży-
wiony; ☉: mat.
- Ma'tte** (mä'te) *f* ③ *b* mata; (aus
Baſt uſw.) rogoża, (kleine) ro-
gózka; (Biefe) ląka.
- Ma'ttheit** *f* słabość, mdłość; *a.*
= **Ma'ttigkeit** (mä'tič-) *f*
osłabienie *n*, zmęczenie *n*.
- Maž** (mäč) *m* ③ *a* prostak.
- Mä'žchen** (mę'čhen) *n* ② *l* pro-
sta(cze)k *m*; (Spaß) żart *m*,
żarcik *m*.
- Mau'er** (mäu'ern) *f* ③ *d* mur *m*;
~blümchen *n* panna *f* nie ma-
jąca na balu tancerza; ~brecher
(-bręč'ern) *m* ② *l* taran; ~kelle *f*
kielnia; ~meiſter *m* murarz.
- mau'ern** (n) ② *b* |wy|murować.
- Mau'er...** ~ſchwalbe *f* jaskółka;
~werk *n* mury *m/pl.*
- Mau'ke** (mäu'ke) *f* ③ *b* strup *m*
koński w pęcinach.
- Mau** (mäu.) *n* ② *a* (Schauze)
pysk *m*; P (Mund) gęba *f*; ein
großes ~ haben = prahten.
- Mau'l...** ~affe *m* gap, gawron;
~affen feilhalten rozdziwiać
[-wić] gębę, [za]gapić się; ~
beer|baum *m* drzewo *n* morwo-
we, morwa *f*; ~beere *f* morwa.
- Mäu'lchen** (mäu'lchen) *n* ② *l* py-
szczek *m*, gąbka *f*; *fig.* = Ruß.
- man'ten** (mäu'ten) ② *a* pysko-
wać; [na]dać się (mit *dat.*
na *acc.*).
- Mau'l...** ~eſel *m* muł; ~ſaul
małomowny; ~hängen (-hęř'ern)
m ② *l* mruk; ~held *m* pyszałek;
j. Prähler; ~korb *m* kaganiec;
~ſchelle *f* policzek *m*; ~ſperre *f*
kurecz *m* szczęk; ~ſtier *n* = ~
eſel; ~trommel *f* drumla; ~
werk *F n* gadaliwa gęba; ſie
hat ein gutes ~wert jest wy-
szczekana; ~wurf *m* kret; ~
wurfs|haufen *m* kretowisko *n*.
- Mau'rer** (mäu'r'ern) *m* ② *l* mu-
rarz, mularz; ~geſell(e) *m*
czeladnik murarski.
- Maus** (mäu) *f* ② *l* ¹ mysz; *dim.*
= Mäuſchen.
- mau'scheln** (mäu'sč'eln) ② *f* mó-
wić z żydowska, szwargotać.
- Mäu'schen** (mäu'sč'en) *n* ② *l*
myszka *f*; ~ſtill cichy jak
myszka, cichuteńki; es wurde
(oder war) ~ſtill było zupełnie
cicho, nastala zupełna cisza.
- Mäu'ſe...** (mäu'ze...) myszy; ~
falk(e) *m* myszolów; ~falle (a.
Mau'ſefalle) ſłapka na myszy.
- mau'sen** (mäu'zen) ② *a* łowić
myszy, myszkować; *F* (v/t.)
ściągać | gnać. [u]kraść; ſich
~ = ſich mausern.
- Mau'ſer** (z'ern) 1. *F m* ② *l* zło-
dziej. 2. *f* ③ *d* pierzenie *n* się,
linienie *n* się; in der ~ ſein =
ſich mau'ſern (n) ② *b* pierzyć
się, linieć się.
- mau'ſelto'** zupełnie nieżywy.
- mau'ſig** (mäu'z'ich) *F* ſich ~ machen
nadymać się, wynosić się.
- Mäu'slein** (mäu'slän) *n* ② *l*
myszka *f*.
- Maut** (mäu) *f* ③ *b* = Zoll (amt).
m. E. Abt. für meines Erachtens.
- mech'a'niſch** (męč'a'n'isz) mecha-
niczny. [beczeć.]
- me'ckern** (mę'k'ern) ② *b* [za-]

Medaille (mɛdä'ljə) *f* ③ *b* medal *m*. [daljon *m*.]

Medaille'n (ˌdäjljə') *n* ② *g* ¹ me-

Medikame'nt (mɛdɪkəmə'nt) *n* ② *g* = Arznei, Heilmittel.

Mediz'i'n (mɛdɪci'n) *f* ③ *b* medycyna. [dyk.]

Mediz'i'ner (ˌci'nɛr) *m* ② *l* me-

mediz'i'nisch (ˌisz) medyczny, lekarski. [gelegen nadmorski.]

Meer (mɛr) *n* ② *g* morze; *am* ~

Meer... morski; **~busen** *m* za-

toka *f* (morska); **~enge** *f* cieśnina morska; **~eslspiegel**

m powierzchnia *f* morza; **~es-**

stille *f* cisza na morzu; **~kaffe** *f* koczokodon*m*; **~rettich** *m* chrzan;

~schaum *m* pianka *f* morska;

~schweinchen *n* świnka *f* morska; **~weibchen** *n* syrena *f*.

Mehl (mɛl) *n* ② *g* mąka *f*.

Me'hl... mączny; **~brei** *m* papka

f z mąki; **~haltig** (-hältiç) mączny;

~händler *m* mączarz.

me'hlig (mɛ'liç) mączny.

Me'hl... **~kloß** *m* kluska *f* (z mąki); **~speise** *f* potrawa

mączna, legumina.

mehr (mɛr) *comp. v.* wiel[ie] więcej;

bardziej; *und bergleichen* ~

l tym podobno; *nicht* ~ już nie.

me'hr... kilka. wiele...; **~aus-**

gabe / nadwyżka w wydatkach;

~deutig (-doitiç) wieloznaczny;

~Zinnahme *f* nadwyżka w do-

chodach.

me'hren (mɛ'rɛn) ⑩ *a* (siç) [po]mnożyć (się); (vergrößern) powiększać [-zyć] (się).

me'hren/teils = meistens.

Me'hrer (mɛ'rɛr) *m* ② *l* (po-)mnożyciel.

me'hrere (mɛ'rɛrɛ) kilka.

me'hr... **~fach** kilkakrotnie, wielokrotnie; *adv.* = ~malß;

~farbig różnobarwny, wielobarwny; **~Gewicht** *n* nadwyżka

f we wadze.

Me'hrheit *f* większość; *Gram.* liczba mnoga.

me'hr... **~malig** (-mäliç) kilka-

krotny; **~mals** (-mäls) kilka-

krotnie, nieraz, często; **~silbig**

(-zilibiç) kilkozgłoskowy,

wielozgłoskowy; **~sprachig**

(-szprächiç) różnojęzyczny,

kilkojęzyczny; **~stimmig** (-stī-

mīç) kilkogłosowy; **~zahl** *f*

większość; *Gram.* liczba mnoga.

mei'den (mä'dɛn) ⑩ *u* unikać

[-knać], wystrzegać się (*gen.*).

omijać [-inać].

Mei'er (ˌɛr) *m* ② *l*, *tn* (ˌin) *f*

③ *c* gospodarz (-dyni); (Pächter) dzierżawca (-awczyni); **~hof** *m*

= **~ei'** (mä'ɛrāi') *f* ③ *b* folwark

m, zagroda *f*, dzierżawa *f*.

Mei'le (mä'le) *f* ③ *b* mila; **~n-**

stein *m* kamień milowy; **~n-**

welt odległy na milę; *fig.* bar-

dzo daleki.

mein (mäin) 1. (*a. der, die, das*

~e, pl. die ~en) mój *m*, moja *f*,

moje *n*; *pl. moi m, moje f, n*

(*auf das Subjekt bezüglic*: swój

ustw.). 2. (= *~er, f. ich*): *geben*

~! pamiętaj o mnie! [stwo *n.*]

Mei'nleid *m* krzywoprzysię-

mei'nleibig (-āidiç) krzywo-

przysiężny; **~e(r)** *s.* ① *l* krzy-

woprzysięzca *m*.

mei'nen (mä'nɛn) ⑩ *a* sądzić;

myśleć; (*darunter verstehen*) ro-

zumieć; *wen meint er?* kogo on

ma na myśli?; *wie ~ Sie?* jak

pan sądzi?; *daß will ich ~* za-

pewne, nie inaczej; *er meint es*

gut mit dir on ci dobrze życzy.

mei'nerseits (ˌɛrziç) z mojej

(*ob. swojej*) strony, co do mnie.

mei'nesgleichen (ˌɛs-) mnie

równy *ob.* podobny.

mei'netthalben, ~wegen, (*um*) ~

willen (ˌɛt-) ze względu na

mnie; *~!* niech tam!, mniejsza

o to!

mei'nige (māi'nīg^o): der, die, das
~ pl. die ~n = mein.

Mei'nung *f* mniemanie *n*, zdanie *n*. sąd *m* (über *acc.* o *loc.*); nach meiner (unserer, Ihrer) ~ według mojego (naszego, pańskiego) zdania; der ~ sein = meinen; ~**slau**stausch *m* wymiana *f* myśli; ~**s|**verschiedenheit *f* różnica zdań.

Mei'fe (māi'z^o) *f* ③ *b* sikora.

Mei'fel (māi's^ol) *m* ② *l* dłuto *n*.

mei'feln (māi's^oln) ④ *f* obrabiać [-robić] dłutem.

meist (māist) [*sup. v.* viel] najwięcej; największa ilość *f*; *adv.* = meistens; am ~en najwięcej; die ~en największa liczba *f*, większość *f*; in den ~en Fällen w większości wypadków.

Mei'st|bietende(r) *m* ofiarujący najwięcej ober największą kwotę.

mei'stens (māi'st^{ens}), **mei'stenteils** po największej części, najczęściej, zazwyczaj.

Mei'ster (māi'st^{er}) *m* ② *l* majster (oft in 3^{ffan}, 3^B. Schneidermeister majster krawiecki); *fig.* mistrz; ~in (~īn) *f* ③ *c* majstrowa; mistrzyni; einer Sache ~ sein = beherrschen; ... majsterski; mistrzowski.

mei'sterhaft, **mei'sterlich** mistrzowski, doskonały; *adv.* po mistrzowsku, doskonale.

mei'steru (~n) ④ *b* [z]majstrować; a. = beherrschen, fritijieren. [chowy, majstersinger.]

Mei'ster|sänger *m* śpiewak cej

Mei'ster|schaft *f* mistrzostwo *n*.

Mei'ster|stück, -werk *n* majstersztyk *m*; Kunst: arcydzieło.

Mei'f...: ~**gebot** *n* najwyższa cena *f* ofiarowana; ~**gewicht** *n* najwyższa waga *f*.

Me'ide... (mē'id^o...) meldunko-

wy; ~**amt**, ~**burcau** *n* urząd *m* (ob. biuro) meldunkowy (-we).

me'iden (mē'id^{en}) ④ *c* donosić [-nieść]; zawiadamiać [-domić] (i-m et. k-o o *loc.*); (berichten) oznajmiać [-mieć]; sich ~zglaszać [zgłosić] się (bei *dat.* u *gen.*); sich ~ zu (*dat.*) zglaszać [zgłosić] się do (*gen.*) ober o (*acc.*).

Me'ider (~d^{er}) *m* ② *l* donosiciel.

Me'ldung *f* doniesienie *n*, zawiadomienie *n*; (Erwägung) wzmianka; X raport *m*.

melk (mēlk) dojny; 2'etmer *m* skopiec; 2'kuh *f* dojna krowa.

me'lken (mē'lk^{en}) ④ *a* [wy]doić.

melo'disch (mēl^o'dīsz) melodyjny, śpiewny.

Melo'ne (mēl^o'n^o) *f* ⑤ *b* melon *m*; *dim.* melonik *m*. [szron.]

Me'ltau (mē'ltau) *m* ② *g* rosa *f*,

Membra'n(e) (mēmbrā'n[e]) *f* ③ *b* błona, błonka.

Me'mme (mē'm^o) *f* ③ *b* tchórz *m*.

me'mmenhaft tchórzliwy.

Remot're (mēmōt^{er}) *n* ④ *i* = Denkschrift; ~n *pl.* = Denkwürdigkeiten.

memorie'ren (~rī'r^{en}) ④ *g* [wy]uczyć się na pamięć (*gen.*).

Menagerie' (mēn^{er}2^{er}i') *f* ⑥ *f* menażerja.

Me'nge (mē'ŋ^o) *f* ③ *b* mnóstwo *n*; (Leute) tłum *m*; in ~ obficie, podostatkiem.

me'ngen (~n) ④ *a* [po-, z]mieścić; sich ~ = einmengen.

Me'ng|futter *n* mieszanica *f*.

Me'ngsel (mē'ŋz^{el}) *n* ② *l* mieszanina *f*.

Me'nig (mē'nīch) *m* ② *g*, ~e (~īg^o) *f* ③ *b* minja *f*, czerwien *f* ołowiowa.

Mensch (mēnsz) 1. *m* ③ *a* człowiek, (*pl.*) ludzie *pl.*; ehrlicher ~ poczciwiec; grober ~ prostak; fein ~ nikt. 2. *P n* ② *g* dziewczka *f*, nierządnicza *f*.

Me'nschen... człowieczy, ludzki;
~feind *m* odludek, mizantrop;
~freffer (in *f*) *m* ludożerca
 (-czyni); **~freund** *m* filantrop;
~freundlich ludzki, miłosierny,
 filantropijny; **~freundlichkeit** /
 ludzkość, filantropja; **jeit ~ge-**
denken od niepamiętnych cza-
 sów; **~geschlecht** *n* ód *m* ludzki;
~haffer *m* = **~feind**; **~kenntnis**
f znajomość ludzi; **~kind** *n*
 człowiek *m*, istota *f* ludzka;
~kunde *f* antropologia; **~leer**
 odludny, bezludny; **~liebe** *f*
 ludzkość, filantropja; **~menge**
f tłum *m*; **~mó'glich** będący
 w mocy ludzkiej; **~scheu** stro-
 niący od ludzi, dziki; **~scheu**
sein stronić od ludzi; **~scheu**
werden stawać [stać] się od-
 ludkiem; **~scheu** *f* wstręt *m* do
 ludzi.
Me'nschheit *f* ludzkość; auch =
 Menschen-geschlecht, -menge.
me'nschlich człowieczy, ludzki;
adv. po ludzku; *irren ist ~*
blądzić to rzecz ludzka; **~keit**
f ludzkość.
Me'nschwerdung *f* wcielenie *n*.
Me'rgel (mø'rgel) *m* ② *l* mar-
 giel; ... marglowy. [południk].
Meridia'n (mø'ridi'ā'n) *m* ② *g*
me'rkbar (mø'rk-) = merłlił.
Me'rk|buch *n* książeczka *f* dla
 zapisków, notatnik *m*.
me'rlen (mø'rk'en) ② *a* pozna-
 wać [-znać]; (bemerken) spostrze-
 gać [-strzec], [z]miarkować; **~**
auf (*acc.*) = beachten; **~**
sich ~ zachowywać [-ować] w pamięci,
 spamiętać, zapamiętać [beibe-
 halten.]; merke dir das! zapamię-
 taj to sobie!
me'rklich spostrzegalny, wi-
 doczny; (bedeutend) znaczny.
Me'rk|mal *n* znak *m*, cecha *f*.
me'rk|würdig pamiętny: (eigen-
 tümlich) osobliwy, dziwny; ~er-

weise dziwnym (od. osobliwym)
 sposobem; **~keit** *f* osobliwość.
Me'rk|zeichen *n* oznaka *f*, wska-
 zówka *f*.
Me'sner (mø'sn'er) *m* ② *l* ko-
 ścielny, zakrystjan.
Meß (mës) *f* ③ *b* vgl. Messe; in
 Bßan ④ (die Messe betr.) jarmar-
 czny; (zum Messen) służący do
 mierzenia; **~band** *n* taśma *f*
 miernicza; **~buch** *n* mszał *m*;
~diener *m* ministrant.
Me'sse (mø'ss'e) *f* ③ *b* ④ jarmark
m; Rel. msza.
me'ssen (˘n) ④ *a* [z]mierzyć:
 od-, wy-mierzać [-rzyć]; **~**
sich ~ mierzyć się, równać się (mit
 i-m z instr.); (v/i.) zawierać:
 być wysokim (szerokim, dłu-
 gim) na ...
Me'sser (mø'ss'er) ② *l*: *a*) *m*
 miernik, geometra; vgl. Feld-
 messer; *b*) *n* nóż *m*, (kleines) no-
 żyk *m*; ... nożowy; **~bänkchen**
n grabki *f/pl.* stolowe; **~held** *m*
 = **~stecher**; **~heft** *n* trzonek *m*
 (noża); **~klinge** *f* ostrze *n*
 (noża); **~schmied** *m* nożownik;
~spitze *f* koniec *m* noża; **~stecher**
m nożownik; **~stich** *m* ukłucie
n nożem, rana *f* zadana nożem.
Me's... ~gehilfe *m* ministrant;
~gewand *n* ornat *m*.
Me'ssing (mø'ssĩng) *n* ② *g* ¹ (o. pl.)
 mosiądz *m*; ... mosiężny; **~**
blech *n* blacha *f* mosiężna.
Me's... ~kette *f* łańcuch *m*
 mierniczy; **~kunde**, **~kunst** *f*
 miernictwo *n*; **~stisch** *m* stolik
 mierniczy. [m.]
Me'ssung *f* mierzenie *n*, pomiar
Me's|werkzeug *n* przyrządy
m/pl. miernicze.
Met (mët) *m* ② *g* miód (do picia).
Meta'll (mët'ā'l) *n* ② *g* ¹ kruszec
m, metal *m*; ... metalowy; **~**
ähnlich, **~artig** metaliczny; **~**
geld *n* moneta *f*.

meta'llen (mɛtʰɪ'ɛn), meta'llisch (ˌɪʃz) metaliczny.
 Me'teo'r (mɛtɛp'ɔr) m ②g¹ me-
 teor; ... meteorowy; ~stein m
 aerolit. [... metrowy.]
 Me'ter (mɛt'ɔr) n (m) ②l metr;]
 Me'tt|wurff f kielbasa wieprzo-
 wa.
 Me'ße (mɛ'cɔ) f ③b miarka,
 korzec m: (S)ure nierządnicza.
 Me'ßel' (mɛcɔ'lɪ') f ③b rzeź.
 me'ßeln (mɛ'cɔ'ɛln) ⑤f rzezać,
 rznąć, wycinać [-ciąć].
 Me'ßer (ˌgɔr) m ②l rzeźnik.
 Men'chel... (moɪ'ʧɔl): ~mord m
 skrytobójstwo; ~mörder (in f)
 m skrytobójca (-czyni).
 me'u'cheln (ˌn) ⑤f [za]mordo-
 wać podstępnie.
 me'u'chlerisch (ˌɪrɪʃz), me'u'ch-
 lings (ˌɪŋgɪs) zdradliwie, pod-
 stępnie, ukradkiem. [psów.]
 Me'u'te (moɪ'tɔ) f ③b sfora]
 Me'uterei' (moɪ'tɛrɪ') f ③b spi-
 sek m. bunt m, powstanie n.
 Me'u'terer (moɪ'tɛrɔr) m ②l
 spiskowiec, buntownik.
 me'u'tern (ˌtɛrn) ⑤b spiskować,
 [z]buntować się, powstawać
 [-wstać]. [miauczeć.]
 mi'au'en (mɪ'au'ɛn) ⑤a [za-]
 Mi'ch(a)el (mɪ'ʧɔɛl, ˌʧɔl) m ③a
 Michał, dim. Michaś.
 mied (mɪt) f. meiden.
 Me'der (mɪ'dɛu) n ②l stanik m,
 gorset m.
 Me'ne (mɪ'nɔ) f ③b mina, wyraz
 m twarzy; ~n|spiel n mimika f.
 Me't... (mɪ't...) najemny, najmu.
 Me'te (mɪ'tɔ) f ③b najem m;
 (Mietzins) komorne n, czynsz
 m: ~stog m siana ob. zboża.
 mie'ten (mɪ'tɛn) ⑤c najmować
 [-jąć], brać [wziąć] w najem;
 Arbeiter: [z]godzić.
 Me'ter (mɪ'tɛr) m ②l, ~in (ˌɪn)
 f ③c najemca (-czyni); (e-r
 Wohnung) lokator(ka).

Me't...: ~haus n dom m na-
 jemny ob. czynszowy; ~herr m
 właściciel (najmujący); ~ka-
 ferne f wielki dom m.

Me'tling (mɪ'tlɪŋ) m ②g¹ na-
 jemnik.

Me't...: ~s|leute pl. komornicy
 m/pl., lokatorzy m/pl.; ~vertrag
 m kontrakt najmu; ~weise
 w najmie, najmem; ~zins m f.
 Diete.

Miez (mɪc) f ③b, ~chen (ˌʧɛn)
 n ②l, ~e (ˌɛ) f ③b kotka f,
 koteczka f a. = Märiechen.

Mil'be (mɪ'lβɔ) f ③b kleszcz m,
 kleszczyk m.

Milch (mɪ'lʧ) f ③b (o. pl.) mleko
 n; (der Fische) mlecz m.

Mil'ch... mleczny; ~artig mlecz-
 ny; ~bart m meszek; fig. mło-
 kos, młodzieniaszek; ~brof, ~
 brötchen n bułka f (na mleku);
 ~bruder m mleczny brat.

mi'lchen (mɪ'lʧɛn) ⑤a dawać
 mleko; ~d dojny; ~de Kuh =
 Milchkuh. [(u ryb.)]

Mil'cher (ˌɛr) m ②l mleczak }

Mil'ch...: ~frau f mleczarka; ~
 geschäft n mleczarnia f; ~glas
 n szkło mleczne; ~halle f
 mleczarnia; ~händler (in f) m
 mleczarz (-arka).

mi'lchicht, mi'lchig (mɪ'lʧɪʧ(t))
 mleczny, mleczysty.

Mil'ch...: ~kammer f mleczar-
 nia; ~kanne f koneweczka na
 mleko; ~kuh f dojna krowa;
 ~mädchen n mleczarka f; ~
 mann m ②a mleczarz.

Mil'chner (mɪ'lʧnɔr) f. Milcher.

Mil'ch...: ~saff m mleczny sok;
 ~schwester f mleczna siostra;
 ~speise f mleczna potrawa; ~
 straße f mleczna droga.

mild (mɪlt), ~e¹ (mɪ'lɔ) (weɪʃ)
 miękki; (sanft) łagodny; (nach-
 sichtig) pobłażliwy; a. = mild-
 tätig.

Mil'de² (mī'de) *f* ③ b mięk-
kość łagodność; pobłażliwość.
mi'dern (ˌd^{er}n) ⑤ b [z-, u-]
łagodzić: *Not* u*sm.*: zmniejszać
[-szyc]; *ˌD* łagodzący.

Mil'derung *f* (z) łagodzenie *n*;
zmniejszenie *n*; *ˌs|grund* *m*
okoliczność *f* łagodząca.

mi'd...: *ˌherzlg* miękkiego (ob.
łagodnego) serca; *a.* = *ˌtätig*;
ˌherzlgkeit, *f* łagodność serca;
ˌtätig dobroczynny, szczodry;
ˌtätigkeit, *f* dobroczynność,
szczodrość.

Militä'r (milit^ä'r) ⑥ i: a) *m*
żołnierz, wojskowy; b) *n* (o. *pl.*)
wojsko; *ˌdienst* *m* służba *f*
wojskowa; *ˌ...* wojskowy;
ˌ(freist)frei wolny od służby
wojskowej.

militä'risch (ˌjšz) wojskowy,
żołnierski; *adv.* po wojskowe-
mu, po żołniersku.

Militä'r...: *ˌpflicht* *f* obowiązek
m służby wojskowej oder sta-
wiennictwa; *ˌpflichtig* obo-
wiązany do służby wojskowej,
popisowy; *ˌwesen* *n* wojsko-
wość *f*. **[wojsko *n.*]**

Mil'l': (mil'l'c) *f* ③ b milicja.

Miljo'n (mīl'jo'n) *f* ③ b miljon
m; *ˌen...* miljonowy.

Milj (mīle) *f* ⑤ b śledziona.

Mil'j... śledzienny; *ˌdrand* *m*
zapalenie *n* śledziony; *ˌsucht*
f śledziennica, hipochondrja;
ˌfuchtig chory na śledzionę,
hipochondryczny.

Mil'me (mī'me) *m* ③ a mimik;
(*ˌSchauspieler*) aktor.

mi'nder (mī'nd^{er}) [s. *gering*,
wenig] mniejszy; *adv.* mniej;
ˌZelnnahme *f* = *Defizit*.

Mi'nderheit *f* mniejszość.

mi'nder|jährig małoletni; *ˌZeit*
f małoletność.

mi'ndern (mī'nd^{er}n) ⑤ b
zmniejszać [-szyc].

mi'nder|wertig (-w^{er}tīg) mniej
warty; (*ˌärger*) gorszy, podlej-
szy; *ˌZeit* *f* mniejsza wartość.

mi'ndest (mī'nd^{est}) [s. *minder*]
najmniejszy; *adv.* *ˌ(en)s*, *zum*
ˌen, *auf* *ˌe* najmniej; *nicht*
im ˌen wcale nie, bynajmniej;
ˌbetrag *m* najmniejsza kwota *f*.

Mil'ne (mī'n^e) *f* ③ b mina, pod-
kop *m*; *auch* = *Bergwerk*; *ˌn...*
minowy, podkopowy; *ˌn|grä-*
ber *m* podkopnik.

Minera'l (min^{er}al) *n* ② g¹ u. ⑥ e
minerał *m*; *ˌ(en)...* mineralny.
minera'lisch (ˌjšz) mineralny.

Minera'l|reich *n* dział *m* mine-
ralów, kopalnictwo.

Miniatu'r (miniat^u'r) *f* ③ b
minjatura; *ˌ...* minjaturowy.

Minie'r... (minj^{er}'r...) minowy.

minie'ren (ˌen) ⑤ g podkopywać
[-pać], [po]prowadzić podkopy.

minima'l (minim^{al}'l) minimalny,
najmniejszy, bardzo mały; *ˌ-*
betrag *m* = **Min|imum** (mī-
nj^um) *n* ⑥ k najmniejsza
kwota *f*. **[nister.]**

Mini'ster (minj^{is}'t^{er}) *m* ② l mi-
nisterjalny. **[ministerstwo.]**

Ministeria'l... (minj^{is}'t^{er}ial...) ministerjalny. **[ministerstwo.]**

Ministe'rium (ˌst^{er}ialj^um) *n* ⑥ e

Mini'ster|prä|sident *m* prezydent
ministrów.

Mil'ne (mī'n^e) *f* ③ b miłość;
ˌfänger *m* plewca miłości,
minesinger, trubadur.

mi'nnig(l)ich (mī'nj^{ich}, ˌj^{ich})
miłosny; *a.* = *lieblich*.

mi'uore|nn (minj^{ore}'n) = *min-*
der|jährig; **Minorität** (ˌk^{ri}t^e)
f ③ b mniejszość.

mi'nus (mī'n^us) (*a.* *ˌZ* *n* [indef.]
u. *ˌZelchen* *n*) minus *m*, znak
m ujemności; (*ˌMangel*) brak *m*.

Minu'te (minj^u't^e) *f* ③ b minuta;
in der ˌz za chwilkę; *ˌn...* mi-
nutowy; *ˌn|zeiger* *m* wska-
zówka *f* minutowa, minutnik.

Miſze ♀ (mī'nc^e) *f* ③ *b* mięta.

Miſch... (mī'sz...) mieszany; ~*e* *f* małżeństwo *n* mieszane.

miſchen (~^{en}) ⑤ *e* [z-, za-, po-] mieszać; ſich ~ [w] mieszać się; gemiſcht mieszany. [szaniec.]

Miſchling (Mīſſſſſ) *m* ② *g* ¹ mie-
Miſchmaſch (~māsz) *m* ② *g*
 mieszanina *f*, gmatwanina *f*.

Miſchung *f* mieszanie *n*; (Gemiſch) mieszanina, mieszanka.

miſerabel (mīzērā'b^el) lichy, nędzny, mizerny. [ka.]

Miſpel (mī'sp^el) *f* ③ *d* nieszpul-
miß (mī's) *f*. meſſen.

miß... (mī's..., bei einfachen Verben und Verbalſubſtantiven auf ...ung beſſer mī's...) nie..., zły, mylny;

~**a**chten nie zważać (na *acc.*), pogardzać [-dzić] (*instr.*); ~**a**chtung/pogarda; ~**a**rten wy-
 radzać [-rodzić] się; ~**behagen** (untr.) nie podobać się; ~**beha-**
gen *n* nieupodobanie, niemile uczucie; ~**bildung** *f* ułomność;

~**bi**lligen nie pochwalać (*gen.*), nie zgadzać się (z *instr.*); (tabeln) ganić; ~**bi**lligung *f* ganień-
 nie; ~**brauch** *m* nadużycie *n*; ~**brau-**
chen nadużywać [-żyć] (*gen.*); ~**deu**'ten mylnie [wy-]
 tłumaczyć.

mißfen (mī's^{en}) ⑤ *d* nie mieć (*gen.*); obchodzić [obejść] się (bez *gen.*).

Miß...: ~**erfolg** *m* niepowodzenie *n*; ~**ernte** *f* nieurodzaj *m*.

Miße... (mī's^e...) : ~**ſat** *f* zbrodnia, przestępstwo *n*; ~**täter** (-in *f*) *m* zbrodniarz (-arka), przestępca (-czyni).

miß...: ~**fa**llen nie podobać się; ~**fa**llen *n* niezadowolenie, nie-
 smak *m*; ~**fällig** nieprzyjemny, przykry; *adv.* z przykrością; ~**geburt** *f* poronienie *n*; (baß ~
 geborene) dziwoląg *m*; ~**geſchick** *n* los *m* przeciwny; (Ungemach)

niepomysłność *f*; (Unglück) nie-
 dola *f*; ~**geſtalt** *f* potworny kształt *m*, potwór *m*, dziwoląg

m; ~**geſtalt(et)** potworny, szpetny, brzydki; ~**glü**cken nie po-
 wodzić [-wieść] się, nie po-
 szczęścić się [boć], nie udawać

[udać] się; ~**gö**nnen zazdra-
 szczać [-zdrościć] (i-m et. k-u *gen.*); ~**griff** *m* pomyłka *f*,
 usterka *f*, uchybienie *n*; ~**gunſt** *f* nieżyczliwość, zawiść;

~**günſtig** nieżyczliwy, za-
 wistny; ~**ha**'ndeln źle obcho-
 dzić [obejść] się (z *instr.*);

(ſchäbigen)[s]krzywdzić; ~**ha**'nd-
 lung *f* źle obchodzenie *n* się (*gen.* z *instr.*); ~**heirat** *f* niesto-
 sowne małżeństwo *n*; ~**hellig** (-häll[ig]) niezgodny; ~**helligkeit** *f* niezgoda; *pl.* niesnaski *m/pl.*

Miſſiona'r (mī's'pnā'r), **Miſſio-**
nä r (~nā'r) *m* ② *g* ¹ misjonarz.

Miß...: ~**jahr** *n* rok *m* nieuro-
 dzaju; ~**klang** *m* rozdzwięk,
 niezgoda *f*; ~**dyssonans**, dys-
 harmonja *f*; ~**kredit** *m* dys-
 kredyt; (Ungnade) nielaska *f*;

in ~**kredit** bringen [z] dyskredy-
 tować; in ~**kredit** kommen [s]tracić kredyt ober wiarę.

mißlich (mī's'li[ig]) (geſährlich) nie-
 bezpieczny: (unangenehm) przy-
 kry; a. = fatal: ~**keit** *f* nie-
 bezpieczństwo *n*, przykrość.

miß...: ~**lieb** (-li[ig]) niemiły;

~**li**'ngen (-li'ng^{en}) ② *b* nie po-
 wodzić [-wieść] się, nie uda-
 wać [udać] się; ~**lu**'ngen nie-
 udały; ~**lu**'ngen *n* ② *l* niepo-
 wodzenie, nieudanie się; ~**mut** *m* smutek; (Unzufriedenheit) nie-
 chęć *f*, zniechęcenie *n*; ~**mutig** smutny; niechętny, zniechęco-
 ny; ~**ra**'ten = ~**glü**den; ~**ra**'te-
 neß kind źle dziecko; ~**ſtand** *m* zły stan; (Unbequemlichkeit) niedogodność *f*; (Mangel) brak;

~st'immⁿ źle nastrajać [naströić], [po]psuć humor (*gen.*): ~gestimmt w złym humorze; ~stimmung *f* zły humor *m*, niechęć; ~stⁿ *m* fałszywy dźwięk; ~trau'en nie dowierzać [-rzyć], nie ufać; ~trauen *n* niedowierzanie, nieufność *f*; ~tranisch (-trau'sz) niedowierzający, nieufny; gegen j-n ~tranisch sein = ~trauen; ~vergnügen *n* niezadowolenie, niechęć *f*; ~vergnügt niezadowolony; ~verhältnis *n* zły stosunek *m*, nierówność *f*, niezgoda *f*; ~verständnis *n* nieporozumienie; ~versteh(e)n [untr., aber ~unversteh(e)n] źle [z]rozumieć; ~wach^s *m* ② *h* nieurodzaj; ~wirtschaft *f* zła gospodarka.

Mist (mīst) *m* ② *g* śmiecie *n*; (Rot) nawóz, gnój; ↓ mgła *f*.

Mi'st... gnojowy; ~beet *n* grzęda *f* wygnojona, inspekt *m*.

Mi'stel (mī'stel) *f* ③ *d* jemiola. mi'sten (~tⁿ) ⑤ *c* 1. *v/t.* nawozieć [-wieźć] gnojem. 2. *v/i.* gnoić; ↓ eß mistet mży, spada mgła

Mi'st...: ~fink *F m* człowiek brudny ob. plugawy; ~gabel *f* widły *f/pl.* do gnoju; ~haufen *m* kupa *f* gnoju ober śmiecia.

mit (mīt) (*dat.*) z (*instr.*), oft durch bloßen *instr.*, 3B. ~ der Feder piórem; ~ der Hand ręką; ~ 10 Jahren mając lat dziesięć; Zehn ~ vier Weinen o czterech nogach; ~ dabei sein być przy tem, uczestniczyć (*w loc.*).

mi't... współ..., wraz z(e); ~angeklagte(r) *m* współoskarżony; ~arbeiten współpracować, pomagać [-móc] (*an dat.* przy *loc.*); ~arbeiter(*in f*) *m* współpracownik (-niczka); ~arbeiterschaft *f* współpracownictwo *n*; ~bekommen

dostawać [-stać] razem z (*instr.*); ~bestⁿ *m* wspólne posiadanie *n*, spółka *f*; ~bestiger (-*in f*) *m* współposiadacz(ka), spółnik (-niczka); ~beteiligt mający udział (*an dat.* w *loc.*); ~beteiligte(r) *s.* ⑨ (*an dat.*) uczestnik (-niczka) (*gen.*); sich ~bewerben współubiegać się; ~bewerber(*in f*) *m* współzawodnik (-niczka); ~bewohner (-*in f*) *m* współmieszkaniec (-anka); ~bringen przynieść [-nieść]; ~bruder *m* współbrat; ~bürger(*in f*) *m* współobywatel(ka); ~eigentümer(*in f*) *m* współwłaściciel(ka); ~eina'nder wspólnie, razem, ze sobą; ~empfinden współczuć; ~erbe *m*, ~erbin *f* współdziedzic (-dziczka); ~esser *m* współbiesiadnik; ~fahren pryszczyk (przy ustach); ~fahren [po]jechać razem (*mit dat.* z *instr.*); ~fühlen = ~empfinden; ~führen wozieć [wieźć] ze sobą; (tragen) nosić [nieść] ze sobą ob. przy sobie; ~gabe *f* dar *m*, posag *m*; ~geben dawać [dać] (do zabrania ze sobą); ~gefühl *n* współczucie; ~geh(e)n iść [pójść] razem (*mit dat.* z *instr.*); ~genießen używać wspólnie z (*instr.*); ~gift *f* ③ *b* posag *m*; ~glied *n* członek *m*; ~Liedschaft członkostwo *n*; ~halten trzymać razem z (*instr.*); ~helfer(*in f*) *m* pomocnik (-nica); ~herausgeber *m* współwydawca; ~hilfe *f* pomoc; ~hin więc, zatem; ~inhaber(*in f*) *m* współwłaściciel(ka); ~kommen przychodzić [przyjść] razem (*mit dat.* z *instr.*); a. = ~gehen; ~laut(er) *m* spółgłoska *f*; ~leid *n* litość *f* (*mit dat.* nad *instr.*); ~li haben [u]litować się (*mit dat.* nad *instr.*); ~leidenschaft *f* wspólne

cierpienie; in 2l. ziehen wciągać -gnąć (w *acc.*): **leidig** litościwy; **leid(s)los** bezlitosny; **leid(s)voll** pełny litości; **machen** brać [wziąć] udział (w *loc.*); **Mensch** *m* bliźni; **nehmen** brać [wziąć] ze sobą; **Gesundheit** *usw.*: osłabiać [-bić], [z]męczyć: dokuczać [-czyć] (*dat.*); **niⁿchten** ⇒ **keineⁿweg^s**; **rechnen** doliczać [-czyć]; **nicht mitgerechnet** nie wliczając w to; **daß rechnet nicht mit** to nie wchodzi w rachubę; **reden** mówić [powiedzieć] razem (mit *dat.* z *instr.*); brać [wziąć] udział w rozmowie; **Reisende(r)** *s.* towarzyszy(ka) podróży; **sa^mmt** razem z (*instr.*); **Schuld** *f* współwina; **Schuldiger** *s.* ① współwinni (-inna), współwinowajca (-czyni); **Schüler(in)** *f* *m* współuczeń (-ennica); **singen** śpiewać razem (mit *dat.* z *instr.*); wtórować (*dat.*) przy śpiewie; **spielen** grać razem (mit *dat.* z *instr.*); brać [wziąć] udział w grze; **ich übel spielen** dawać [dać] się we znaki; **Spieler(in)** *f* *m* towarzyszy(ka) w grze.

Mitttag *m* południe *n*; auch = **(S)essen**, **szeit**; **zu ~ essen** obiadować; **heute 2** dziś w południe; **des ~s**, **am ~s** w południe.

Mitttäglich, **täglich** południowy.

Mitttag(s)... południowy; **~ brot**, **essen**, **mahl** *n* obiad *m*; **~ kreis** *m* południk; **schlafen** *n* drzemka *f* poobiednia; **zeit** *f* pora obiadowa.

Mitte (*m* ¹ *t* ^o) *f* ③ *b* środek *m*; **~ diesse** **Monats** w połowie tego miesiąca.

mit...: **stellen** używać [-czyć] (*gen.*); (**berichten**) donosić [-nieść]

(o *loc.*); **teilsam** zwiierzający się, przystępny; **Stellung** *f* udzielenie *n*; (**Bericht**) doniesienie *n*; (**amische**) komunikat *m*.

Mittel (*m* ¹ *t* ^e) 1. *n* ② *l* środek *m* (gegen *acc.* przeciw *dat.*): (**Weise**) sposób *m*; (**Werkzeug**) narzędzie *n*; **~** = **Arz(e)nei**. 2. ② (*comp.*) **mittler**, *sup.* **mittelst** *f*, **mittler**.

Mittel... średni, środkowy; **~ alter** *n* średnio wieki *m/pl.* średniowiecze; **~ alterlich** średniowieczny; **~ amerika** *n* Ameryka *f* środkowa.

mittelbar pośredni.

Mittel...: **~ ding** *n* rzecz pośrednia; **ni to ni owo**; **~ europä'isch** średnioeuropejski; **~ groß** średniej wielkości; (**Wuchs**) średniego wzrostu; **~ gnt** średniego gatunku; **~ hochdeutsch** średniogórnoniemiecki; **~ ländlich** srodzienny; **~ los** bez środków; **~ maßig** mierny, przeciętny; **~ maßigkeit** *f* przeciętna miara; **~ meer** *n* Morze Śródziemne; **~ punkt** *m* punkt środkowy, środek, centrum *n*.

Mittels, **mittelst** (*m* ¹ *t* ^o *s* [t]) (*gen.*) zapomocą (*gen.*), przez (*acc.*). [**pośrednik** *m.*]

Mittelsmann *m*, **~ person** *f*

Mittel...: **~ stand** *m* stan średni; **~ strafe** *f*, **~ weg** *m* droga *f* średnia, środek *m*; **~ stück** *n* kawałek *m* ze środka, pośrodek *m*; **~ wort** *n* imiesłów *m*.

mitten (*m* ¹ *t* ^e *n*): **~ auf**, **in oberburd** w środku, wśród (*gen.*): **~ ins Herz** w samo serce; **~ im Gedränge** w tłumie; **~ du"rch** wskrós, nawskrós.

Mitter... (*m* ¹ *t* ^e *r*...): **~ nacht** *f* północ; **~ nächtig** (-**nächtlich**), **~ nächtiglich** północny.

Mittfasten *pl.* środopóście *n*.

mi'ttler (mɪ'tlɐ) **1.** (f. mittel) średni, środkowy; **~wei'le** tymczasem. **2.** **2 m** ②l pośrednik.

Mi'tt'woch (mɪ'twʊç) **m** ②g¹ środa f; (deß) ~s, am ~ w środę.

mi't'...: ~u'uter czasem, niekiedy: ~unterscheiden, ~unterzeichnen podpisywać [-sać] wspólnie z (instr.); **~verschwo-rene(r)** s. ⑥l spółnik (-niczka) spisku; **~zeit** f współczesni m/pl.; ~wirken (an dat.) współdziałać; brać udział (w loc.); przyczyniać [-nić] się (do gen.); **~Wirkung** f współdziałanie m, pomoc; **~wissen** n wiadomość f; ohne ~wissen bez wiedzy; ~wollen encieć iść (mit dat. z instr.); ~zählen = ~rechnen.

Mi'xtu'r (mɪ'kstʊ'r) f ③b mikstura, mieszanina.

Mob (mɔp) **m** ⑥i hołota f.

Mö'bel (mø'bel) **n** (pl.) ②l mebel m; ~meblowy; ~händler(in) f m meblarz (-arka); ~wagen m wóz meblowy oder do przewozu mebli.

mobi'l (mɔbɪ'l) ruchomy; (tebhaft) ruchliwy, rzeński; ~machen = mobilisieren.

Mobilia'r (mɔbɪlɪ'ɑ'r) **n** ②g¹ sprzęty m/pl. domowe: meble m/pl. **||** ruchomości f/pl.

Mobi'l'ien (mɔbɪlɪ'ɪ'en) **pl.** inbett. f mobilizacja f

Mobilis'e'ren (mɔbɪlɪ'zɪ'rɐn) ④g [z]mobilizować.

Mobi'l'machung f ③b mobilizacja. **||** meblować.

möb'le'ren (møbɪlɪ'rɐn) ④g [u-] meblować

Mö'de (mø'de) f ③b moda; nach der ~ według mody; es ist jetzt (so) ~ to teraz w modzie; ~ modny; ~dame f modniś, elegantka; ~herr m modniś, elegant.

Möde'll (mødɛ'l) **n** ②g¹ model m, modelka f; wzór m; ~stehen pozować jako model(ka).

modell'e'ren (mødɛlɪ'rɐn) ④g [wy]modelować, [u]formować, odlewać [-lać].

Möde'll'steher (-szlɛ'ɐ) **m** ②l, ~in (~ɪn) f ③c model(ka).

mo'deln (mø'dɛln) ④f = modellieren.

Mö'delnarr m = Modeherr.

Mö'der (mø'dɛr) **m** ②l próchność n, pleśń f, zbutwiałość f.

mö'derig (~ɪç) spróchniały, spleśniały, zbutwiały.

mö'dern¹ (~n) ④b [s]spróchnieć, [s]pleśnieć, [z]butwieć.

möde'rn² (mødɛ'rn), **mö'disch** (mø'dɪʃ) modny.

Möbi'stin (møbɪ'stɪn) f ③c modniarka. **||** wać [-kać].

mö'gen (mø'gɛn) ④f oszukiwać

mö'gen (mø'gɛn) ④k (wollen) chcieć; (gern haben) lubić; (können) móc; es mag sein niech będzie; mag (oder möge) er gehen! niech idzie!, może odejść!; ich möchte (gerne) chciałbym, radbym; sagen Sie ihm, er möchte kommen powiedz mu pan, żeby przyszedł.

mö'glich (mø'kɪç) możliwy, możebny; wäre (oder ist) es ~? czy to być może?, doprawdy?; ~st jak można najbardziej; adv. ~st gut jak najlepiej; ~st bald jak najrychlej; alles ~ (oder sein ~steß) tun [u]czynić co tylko można, używać [-yć] wszelkich możliwych środków; ~enfalls, ~erweise w razie możliwości, o ile możliwe; ewentualnie; **~keit** f możebność, możliwość.

Mohammeda'ner (møhæmɛdɛ'nɐ) **m** ②l, ~in (~ɪn) f ③c Mahometanin (-tanka).

mohammeda'nisch (~nɪʃ) mahometanin.

Mohn (mɔn) **m** ②g mak; ~makowy, z makiem.

- Moħr** (mõr) *m* ③a, *~in* (~In) *f* ③c Murzyn(ka).
- Mõ'ħre** (mõ'rø) *f* ③b (mst **Mo'ħr-rũbe** *f*) marchew; *dim.* marchewka; *n...* marchwiany.
- Mõłch** (mõłch) *m* ②g salamandra *f*. [Moldawa; (Zand) Moldawja.]
- Mo'ldau** (mõ'ldau) *f* ③b (řtuř)
- Molekü'l** (mõłëkü'l) *n* ②g¹ drobina *f*. [~n... serwatczany.]
- Mo'łke** (mõ'łkø) *f* ③b serwatka;
- Mõłkerel'** (mõłkø'rat') *f* ③b mleczarnia.
- mo'łkiğ** (mõ'łkiğ) serwatczany.
- mo'łiğ** (mõ'łiğ) miękki; *řg.* przyjemny, rozkoszny.
- Mõllu'ske** (mõłlũ'skø) *f* ③b pław *m*.
- Mõme'nt** (mõmø'nt) *m* ②g (a. *n* = przyczyna *f*) moment, chwila *f*; ... chwilowy; ~aufnahme *f*, ~bild *n*, ~photographie *f* fotografia *f* błyskawiczna obecna poczekaniu.
- Mõna'rch** (mõnã'rch) *m* ③a monarcha, panujący; ~en... monarszy; **Monarchie'** (~nãrch'i') *f* ⑥f monarchja; **mona'rchisch** (~nã'rch'isch) monarchiczny.
- Mõ'nat** (mõ'nãt) *m* ②g miesiąc; biejeř ~ř (b. M.) bieżącego miesiąca (b. m.).
- mo'nattich** miesięczny; *adv.* miesięcznie; (aũ) co miesiąc; 100 Stonen ~ na miesiąc.
- Mõ'nat(s)...** miesięczny; ~řtuř *m* miesięczka *f*, regularność *f*; ~řchrift *f* miesięcznik *m*.
- Mõnd** (mõnd) *m* ②g zakonnik, mnich. [mniszy.]
- mõ'ndisch** (mõ'nd'isch) zakonny; **Mõ'nds...** zakonny, mniszy; ~kappe *f* kaptur *m* mniszy; ~kloster *n* klasztor *m* (mnichów); ~kutte *f* habit *m* (mniszy).
- Mõ'ndtum** *n* mnichostwo.
- Mõnd** (mõnt) *m* ②g księżyc; poet. anç = Monat.
- Mõ'nd...** księżycowy; řförmig (-řförm'ich) księżycowaty; ~kalb *n* dziwotwór *m*; ~schein *m* blask księżyca; ~řchel *f* półksiężyc *m*; ~řucht *f* lunatyzm *m*; řřüchtig lunatyczny; ~řüchtige(r) *s.* ①l lunatyk (-tyczka); ~wechsel *m* zmiana *f* księżyca. [ny, monotony.]
- monoto'n** (mõntø'n) jednostaj-
- Monstra'uz** (mõnřtã'nc) *f* ③b monstrancja.
- Mõ'nstrum** (mõ'nřtřum) *n* ⑥k potwór *m*, dziwoląg *m*.
- Mõ'ntag** (mõ'ntãk) *m* ②g¹ poniedziałek; (beř) ~ř w poniedziałek; ~ř... poniedziałkowy.
- Montenegri'ner** (mõntënegri'nø) *m* ②l, ~in (~In) *f* ③c Czarnogórzec (-góřka).
- Montene'gro** (~nø'grø) *n* ⑥b Czarnogóra *f*.
- Mõnteu'r** (mõntø'r) *m* ②g¹ monter, składacz machin.
- montie'ren** (mõnti'røn) ⑤g [z]montować, ustawiać [-wić] machine; ✕ [u]mundurować.
- Mõnume'nt** (mõnumø'nt) *n* ②k pomnik *m*, monument *m*.
- monumenta'l** (~mõntã'l) pomnikowy, monumentalny.
- Mõor** (mõr) *n* ②g bagno, trzesa-wisko; ... bagnisty; ~bad' kąpiel *f* borowinowa ob. mułowa. [burř. pieniądze *m/pl.*]
- Mõos** (mõs) *n* ②h mech *m*;
- Mõ'ppel** (mõ'pøl) ②l, **Mõps** (mõps) *m* ②d¹ mops.
- mo'psen** F (mõ'psøn) ⑤e = stehen: się ~ *f.* langweilen.
- Mõra'l** (mõrã'l) *f* ③b (o. pl.) moral *m*, nauka; (řittlichkeit) moralność, obyczajność; ... moralny.
- mora'lisch** (~ř) moralny.
- Mõrä'ne** (mõrã'nø) *f* ③b mora-rena, przewał *m*.
- Mõra'st** (mõrã'st) *m* ③g *n.* ②d bagno *n*, błoto *n*, trzesa-wisko *n*.

mora'ftig (mɔrɛ'stʲɪç) bagnisty, lot isty.

Moratorium (ˌmɔrɑtɔ'riʊm) n ④e moratorium, przedłużenie okresu zapłaty. [swardz m.]

Mörchel (mø'ʁçɐl) f ③d

Mord (mørt) m ②g morderstwo n; ~**anschlag** m zamach morderczy; ~**brenner** m podpalacz.

mörden (mø'rdɛn) ③c [za-] mordować.

Mörder (mø'rdɛr) m ②l, ~in (~ʲn) f ③c morderca (-czyni).

mörderisch (~ʲsz) morderczy; (fürchterlich) okropny; (Echtacht) krwawy.

Mördliger f żądza krwi. [zuch.]

Mörderb... F niezwykły; ~kerl m

Mörd...: ~sucht f żądza krwi; ~tat f = Mord; ~versuch m = Anschlag.

Mores (mø'res): ich werde dich (schon) ~lehren nauczę ja cię rozumem.

Morgen (mø'rgɛn) l. m ②l raneek, poraneek; (Dien) wschód; chm. (Zeitmaß, meist = 25,5 St) morg. morga f; ②s, deß ~s, ani ~rano, rankiem: am frühen ~wczesnym rankiem: heute ②dzis rano; gegen ~zrana, nad ranem: (um) 5 Uhr ②s o godzinie piątej rano: guten ~l dzień dobry! 2. ②adv. jutro; ② früh jutro rano.

Morgen... (po)ranny; ~dämmerung f brza-k m dnia, świt m.

morgend (mø'rgɛnt) jutrzejszy; ~lich poranny.

Morgen...: ~grauen n brzask m dnia, świt m; ~kleid n strój m poranny; ~land n wschód m; ~länder (in f) m mieszkaniac (-anka) krajów wschodnich; ~ländisch wschodni; ~rock m der Frauen penjoar; ~rot n, ~röte f jutrenka f, zorza f poranna; ~stern m gwiazda f poranna, jutrenka f.

morgens (mø'rgɛns) f. Morgen.

mo'raig (ˌgɪç) jutrzejszy.

Mo'rtig (mø'rtʲɪc) m ⑧e Maurycy. **morsch** (mørsz) spróchniały, zbutwiał; ~werden [s]próchnieć, [z]butwieć.

Mörder (mø'rzɛr) m ②l moździerz; ~moździerzowy; ~keule f tłuczek m moździerzowy. [f mularska; cement.]

Mörtel (mø'rtɐl) m ②l zaprawa

Mosaik (mɔzɑ'k) f ③bu. n ②g¹ mozaika f; ~mozaikowy.

mosaisch (~zɑ'ʲsz) możeszowy.

Moschee' (møszɛ') f ⑥f meczet n.

Moschus (mø'szʲs) m indet. piżmo n; ~piżmowy; ~tier n piżmowiec m.

Moses (mø'zɛs) m indet. Możesz: die fünf Bücher Mose oder Mose pěcioksiag m Możeszsa.

Moskau (mø'skɑu) n ⑧b Moskwa f.

Moss (møst) m ②g moszcz; prov. = Apfelwein.

Mostrich (mø'strʲɪç) m ②g musztarda f; ~musztardowy.

Motiv (mɔtʲɪv) n ②g¹ pobudka f; (Kunst) motyw m.

motivieren (~tʲwʲ'ren) ①g uzasadniać [-nie], [u]motywować.

Motte (mø'tɛ) f ③b mól m; ~n... mólwy; ~n|fraß m dziury f/pl. od moli; ~n|pulver n proszek m na mole. [wiza f.]

Motto (mø'tɔ) n ⑧i godło, de-}

Möwe (mø'we) f ③b mewa.

Muck (mük) m ②g mruknięcie n; keinen ~tun = nicht muden.

Mücke (mü'ke) f ③b grymas m, kaprys m; 5sb. Bierde: narów m.

Mücke (mü'ke) f ③b komar m; ~n|stich m ukąszenie n komara.

mu'cken (mü'kɛn) ①a pisać, bąknąć [beibe voff.]; nicht ~nie pisać ani słowa.

Mucker (mü'kɛr) m ②l, ~in (~ʲn) f ③c świętoszek (-oszka).

Mu'ckertum *n* świętoszkostwo.
mu'ckisch (mü'kış) grymaśny, kapryśny; (Wferb) narowisty.
mu'cken (~sen) ④e = mudeń.
mü'de (mü'de) (von *dat.*) zmęczony, znużony (*instr.*); ~ machen (werden) [z]męczyć (się), [z]nużyć (się).
Mü'digkeit (mü'dīgkalt) *f* ③b zmęczenie *n*, znużenie *n*.
Muff (müf) *m* ②g zarekawek; auch = **Muffe** (mü'fe) *f* ③b nasuwa *f*, nasada *f*; *dim.* **Muffchen** (mü'fçen) *n* ②l nasuwka *f*, nasadka *f*. [cuchnący.]
mu'ffig *F* (mü'fīç) stęchły, [po] **Mü'he** (mü'he) *f* ③b trud *m*, móżól *m*; (Sorge, Verlegenheit) kłopot *m*; mit ~ und Klot z wielkim trudem, ledwie; ~ verwenden (*auf acc.*), sich ~ geben (*bei dat.*) [na-]trudzić się, zadawać [-dać] sobie pracy (*przy loc.*), [po] starać się (*o acc.*); sich alle ~ geben nie szczędzić (ober żalować) trudów; es ist (nicht) der ~ wert (nie) warto na to pracy; Los bez trudów, bez kłopotu.
mü'hen (~n) sich ~ = bemühen.
Mü'he... = Wohl pełny trudów, kłopotliwy, móżolny; ~ **waltung** *f* trudy *m/pl.*, kłopoty *m/pl.*, fatyga.
Mü'hl... (mü'l...) młyński.
Mü'hle (mü'le) *f* ③b młyn *m*; ~n... = Mühlen...
Mü'hl...: ~stein *m* kamień młyński; ~werk *n* kołowrot *m* młyński, młyn *m*. [(Wase) kuzynka.]
Mü'hme (mü'me) *f* ③b ciotka; }
Mü'hsal (mü'zäl) *n* ②g, *f* ②i trud *m*, móżól *m*.
mü'hsam trudny, móżolny; *adv.* z trudnością.
mü'hlselig móżolny, uciążliwy; (müde) znużony; **Keß** *f* móżól *m*, trud *m*, utrapienie *n*. [tung.]
Mü'hwaltung *f* = Mühewal-;

Müll (mül) *n* ②g: a) = Müll; b) meist *m* muślin; ~... muślinowy. [cisko.]
Müll (mül) *n* ②g (o. *pl.*) śmie- }
Mü'ler (mü'ler) *m* ②l, ~in (~In) *f* ③c młynarz (-arka).
Müllerei' (mül'erei') *f* ③b młynarstwo *n*.
Mü'likasten *m* śmieciarka *f*, paka *f* na śmiecie. [wątpliwy.]
mu'lmig (mü'lmīç) miałki; *fig.*
Multiplika'nd (mültiplīk'nt) *m* ③a mnożna *f*; **Multiplikatio'n** (~kac'p'n) *f* ③b mnożenie *n*; **Multiplika'tor** (~kã'tõr) *m* ⑥d mnożnik; **multiplizie'ren** (~cl'eren) ④g [po]mnożyć (*mit dat.* przez *acc.*).
Mu'mie (mü'mie) *f* ③b mumja.
mu'mienhaft podobny do mumji.
Mü'nde (mü'nde) *f* ③b kotlina; *dim.* kotlinka.
Nummerel' (mümerai') *f* ③b, **Mu'mmen[schanz]** (~enszãnc) *m* ②g maskarada *f*; (Blendwert) mamiłło *n*.
Mu'mptiz *F* (mü'mptic) *m* ②g (a. *indef.*) brednie *f/pl.*, bzdurstwa *n/pl.* [de] *f* ③b fanfaronada.}
Münchhausa'de (müñçhãuz'ã-)
Mund (münt) *m* ②g *n*. ②a usta *n/pl.*; *dim.* (= **Mü'ndchen** [mü'ntçen] *n* ②l) usteczka *n/pl.*; in aller ~ sein być przedmiotem rozmów; der ~ halten milczeć [zamilczeć, umilknąć]; er sanu den ~ nicht halten nie umie milczeć, ma długi język; er ist nicht auf den ~ gefallen nie zapomina języka w gębie, umie się wygadać.
Mu'nd... ustny; ~art *f* narzecz *n*, dialekt *m*; **Zartlich** używany w narzecz, dialektyczny; ~ **bedarf** *m* żywność *f*, zapasy *m/pl.* (żywności)
Mü'ndel (mü'ndel) *m* und *n* ②l pupil *m*, pupilka *f*.

- mu'nden** (mũ'ndən) ④c smakować. [dzić, wpaść.]
- mü'nden** (mü'ndən) ④c ucho-
Mu'nd... ②faul milczący, mało-
 mowny; ~harmonika *f* har-
 monika. [②keit *f* pełnoletność.]
- mü'ndig** (mü'ndiç) pełnoletni;
mü'ndlich (mü'ntliç) ustny.
- Mu'nd...** ~schenk *m* podczaszy,
 cześnik; ~sperrę *f* szczękościsk
m; ~stück *n* munsztuk *m*; Pferd:
 wędziło; ②stof milczący; ②tot
m. [zak]neblować usta (*dat.*).
- Mü'ndung** (mü'ndũng) *f* ③b
 ujście *n*; (eines Gefäßes) wylot
m; (eines Gefäßes) otwór *m*.
- Mu'nd...** ~voss *m* indetf. (Schlund)
 haust, lyk; (Stüd) kawałek; ~
 vorrat *m* żywność *f*, zapasy
m/pl. (żywności); ~wasser *n*
 woda *f* do (płukania) ust; ~
 werk *n*: ein gutes ~werk haben
 mieć dobry języczek.
- Munition** (mun'icj'ən) *f* ③b
 zapasy *m/pl.* wojenne, amu-
 nicja; ~schwanz *m* wóz amu-
 nicyjny; (mit Geschossen) jaszczyk.
- mu'nkeln** (mũ'ŋkəl) ④f szep-
 tać; man munkelt przebąkują,
 slychając.
- Mü'nster** (mü'nstər) *n u. m* ②l
 katedra *f*, tum *m*.
- mu'nter** (mũ'ntər) (fröhlich) we-
 soły, żwawy; (rüstig) krzepki,
 czerstwy; (wachend) czuwający,
 obudzony.
- Mü'nz...** (mũ'nc...) menniczy;
 ~amt *n*, ~anstalt *f* urząd *m*
 menniczy, mennica *f*.
- Mü'nze** (mũ'ncə) *f* ③b moneta;
 (Denk) medal *m* (pamiątkowy);
 (Münzamt) mennica.
- mü'nzen** (ˌn) ④e [wy]blć mo-
 netę; daß war auf mich ge-
 münzt to się mnie tyczyło, do
 mnie pili.
- Mü'nzer** (ˌR) *m* ②l mincarz.
- Mü'nz...** ~fuß *m* stopa *f* mone-
- tarna; ~haus *n* mennica *f*; ~
 kunde *f* numizmatyka.
- mü'rb(e)** (mü'rp, mü'rbə) kruchy;
 (weich) miękki; (steif) po-
 korny, potulny; ~machen [u-]
 czynić pokornym; ~werden
 [s]kruszyć, [z]mięknąć; fig.
 [s]pokornieć.
- Mü'rbeit** (mü'rphait), **Mü'r-
 bigkeit** (ˌbɪçkəit) *f* kruchosc,
 miękkość.
- mu'rmein** (mũ'rmə'n) ④f mru-
 czeć [mruknać]; Bach: [za-]
 szemrać. [bobak *m.*]
- Mürmeltier** *n* świstak *m.*
- mu'rren** (mũ'rən) ④a mruzczyć
 [mruknać] (über *acc.* na *acc.*).
- mü'rriçh** (mü'rɪç) mrukliwy,
 kapryśny; (finst) ponury; ~es
 Wesen mrukliwość *f*, ponurość
f. [powidła *n/pl.*]
- Mus** (mūs) *n* ②h marmelada *f.*
- Mu'schel** (mũ'sçəl) *f* ③d muszla,
 małż *m*; ... muszlowy; ~schale
f skorupa; ~tier *n* skorupiak *m*.
- Mu'se** (mũ'zə) *f* ③b Muza; ~n-
 sohn *m* wychowaniec Muz,
 poeta.
- Mu'selman** (mũ'zə'lman) *m* ③a,
 ~in (ˌin) *f* ③c Muzułmanin
 (-manka); ②isch (ˌɪç) muzul-
 mański. [... muzyczny.]
- Musi'k** (muzi'k) *f* ③b muzyka;
Musika'lien (muzikə'liən) *pl.*
 indetf. nuty *f/pl.*; ~handlung *f*
 skład *m* nut.
- musika'lisç** (ˌɪç) muzyczny.
- Musika'nt** (ˌkə'nt) ③a, **Mu'siker**
 (mũ'zɪkər) *m* ②l muzykant,
 muzyk.
- Musi'k...** ~kapelle *f* orkiestra;
 ~stück *n* utwór *m* muzyczny;
 ~unterricht *m* nauka *f* muzyki;
 ~werk *n* dzieło muzyczne.
- mustjieren** (muzjɪ'rən) ④g
 zajmować się muzyką (spielen)
 grać (na instrumentach mu-
 zycznych).

Muskateller (mŭskatɛ'ɫɛr) *m*
 ②l (auch ~wein *m*) wino *n* muszkatulowe.

Muska't|nuß (mŭskɔ't-) *f* muszkat *m*, galka muszkatulowa.

Mu'skel (mŭ'skɛ'l) *m* ④b, *f* ③d
 muskuł *m*, mięsień *m*; ...
 muskulowy, mięśniowy.

Muske'te (mŭskɛ'tɛ) *f* ③b
 muszkiet *m*. [muszkieter.]

Muskette'r (mŭskɛtɛ'r) *m* ②g¹
muskulō's (mŭskulō's) musku-
 larny, mięsisty, silny.

muß (mŭs) *f*. müßen.

Mu'ße (mŭ'sɛ) *f* ③b czas *m*
 wolny (od zajęć).

Muffel'n (mŭsɛ'l'n) *m* ②g¹
 muslin; ... muslinowy.

mü'ffen (mŭ'sɛn) ⑥l musieć.

Mu'ße... ~stunde *f* czas *m*
 wolny; in den ~stunden w go-
 dzinach wolnych (od zajęć); ~
 zeit *f* czas *m* wolny.

mü'ßig (mŭ'siç) próżniaczy,
 próżniacki; (Zeit) wolny od
 zajęć; (unmüßig) nieużyteczny,
 próżny, daremny; ~geh(e)n
 próżnować; ~(ba)itgen siedzieć
 z założonemi rękoma.

Mü'ßig... ~gung *m* próżniactwo
n, próżnowanie *n*, lenistwo *n*;
 ~gänger(in *f* ⑤c) *m* ②l
 (-gɛŋgɔr[ɪn]) próżniak (-aczka).

mu'ße (mŭ'stɛ) *f*. müßen.

Mu'tter (mŭ'stɛr) *n* ②l próbka
f (auch = Beispiel przykład *m*);
 wzór *m*; (Bild) wzorzec *m*;
 (auf Stoffen usw.) desen *m*; ...
 wzorowy, wzorzysty; ~buch *n*
 zbiór *m* wzorów ober próbek,
 książka *f* wzorowa; ~gültig
 przykładowy, wzorowy; ~gül-
 tigkeit *f* przykładowość, wzoro-
 wość; ~karte *f* karta z próbkami
 ob. wzorami. [kładny.]

mu'tterhaft wzorowy, przy-

mu'ttern (mŭ'stɛrn) ⑥b [z]ba-
 dać, oglądać [-dnąć]; ~ [z]mu-

sztrować; gemustert wzorzysty,
 z deseniem.

Mu'tter... ~sammlung *f* zbiór
m próbek ob. wzorów; Zeit. wy-
 bór *m*, chrestomatja; ~schutz
 ochrona *f* znaków fabrycznych.

Mu'tterung *f* badanie *n*, ogląda-
 nie *n*; ~przegląd *m*, musztra.

Mut (mŭt) *m* ②g (o. pl.) męstwo
n, odwaga *f*, otucha *f*; ~fassen
 nabierać [-brać] otuchy; den
 ~ verlieren [s]tracić odwagę,
 upadać [upaść] na duchu; guteß
 (ob. guten) ~eß sein być dobrej
 myśli; (nur) ~! odważnie!,
 śmiało!

Mü'then (mŭ'tɛn) *n* ②l: sein
 ~ kühlen wywierać [-wrzeć]
 swój gniew (an dat. na loc.).

mu'tig (mŭ'tiç) mężny, odwa-
 żny, śmiały.

Mu't... ~los bez odwagi ober
 otuchy; upadły na duchu; ~
 losigkeit *f* brak *m* odwagi,
 zwątpienie *n*; ~maßen (-mā-
 sɛn) ⑥e (untr.) przypuszczać
 [-puścić], domyslać [-lić] się;
 ~maßlich przypuszczalny;
 (Erbe) domniemany; ~maßung
f przypuszczenie *n*, domysł *m*
 (über acc. co do gen.).

Mu'tter (mŭ'tɛr) *f* ②k: a) matka;
dim. (= Mü'tterchen [mŭ'tɛr-
 çɛn]) *n* ②l) matczka; Anat. ma-
 cica; ~Gotteß Matka Boska.
 Bogarodzica; ... matczyny,
 macierzyński; b) ⑥ naśrubek
m, muterka.

Mu'tter... ~go'ttes|bild *n* obraz
m Matki Boskiej; ~korn *n*
 śniedź *f*, sporysz *m*; ~kuchen
m łożysko *n*; ~land *n* kraj *m*
 rodzinny; ~Leib *m* łono *n* matki.

mü'tterlich (mŭ'tɛrliç) matczy-
 ny, macierzyński; ~er|setts
 (~ɛrɛtɛ) ze strony matki.

Mu'tter... ~liebe *f* miłość matki;
 ~mal *n* znamię przyrodzone;

~mord *m* matkobójstwo *n*; ~
mörder (in *f*) *m* matkobójca
 (-czyni). [n.]
Mutter *f* macierzyństwo
Mutter...: ~**scheide** *f* pochwa
 maciczna; ~**seelenallein** *n* sa-
 miuteńki; ~**söhnchen** *n* mamin
 synek *m*, pieszczoszek *m*; ~
sprache *f* język *m* ojczysty; ~
stadt *f* miasto *n* macierzyste;
 ~**stelle** *f* vertreten zastępować
 [-stąpić] matkę; ~**witz** *m* wrod-
 zony dowcip; ~**wut** *f* szal *m* lu-
 bieźny (u kobiet), nimfomanja.
Mutter...: ~**wille** *m* swawola *f*,

rozpusta *f*, pustota *f*; ~**willig**
 swawolny, rozpustny, pusty.
Mütze (müt^e) *f* ③ *b* czapka;
dim. czapeczka; (mit **Schirm**)
 kaszkiet *m*, *dim.* kaszkiecik *m*;
 ~**nmacher** *m* czapkarz; ~**n-**
schirm *m* daszek (u czapki).
Myrte (müt^e, mirt^e) *f* ③ *b*
 mirt *m*; ~**n...** mirtowy.
mysteriös (müst^{er}l^ös) tajemni-
 czy, mistyczny.
Mythe (müt^e) *f* ③ *b* mit *m*,
 opowieść; (Fabel) bajka.
mythisch (müt^lisch) mityczny;
 bajeczny.

N

na (nä) na!; ~ ob! jeszcze co!
Na'be (nä'b^e) *f* ③ *b* głowa u koła,
 piasta. [**schnur** *f* pępowina.]
Na'bel (nä'b^e) *m* ② *l* pępek; ~
nach (näc) 1. (*dat.*) (wohin? auch
 ~ ... hin oder zu) do (*gen.*), ku
 (*dat.*); (Sued, Reihenfolge) po
 (*acc.*, *loc.*); (gemäß) według
 (*gen.*), stosownie do (*gen.*); ~
 der Natur z natury: der Reihe
 ~ po kolei; ~ zwei (drei) Uhr po
 godzinie drugiej (trzeciej);
 es ist sieben Minuten ~ zwölf
 siedem minut po dwunastej;
 meiner Meinung ~ według
 mego zdania; ~ Belieben do-
 woli. 2. *adv.* za (*instr.*): ~ und
 ~ zwolna, powoli; ~ wie vor
 tak jak dawniej, po dawnemu.
na'ch... in 8ßgn (nochmal) przy...,
 prze..., do...; (hinterher) później;
 (Ergänzung...) dodatkowy.
na'chachten (*dat.*) stosować się
 (do *gen.*).
na'chläffen (*dat.* ob. *acc.*) małpo-
 wać (*acc.*), naśladować ślepo
 (*acc.*). *Su.* małpowanie *n*,
 naśladowanie *n* ślepe.
na'chlahmen (-ämⁿ) ④ *a* naśla-
 dować (j-m et. ob. j-n in *dat.*

k-o w *loc.*); ~**swert** godny
 (ober wart) naśladowania.
Na'chlahmer (~^{er}) *m* ② *l*, ~*ln*
 (~*n*) *f* ③ *c* naśladowca (-owczy-
 ni). [n.]
Na'chlahmung *f* naśladowanie
na'chlarbeiten poprawiać [-wić];
 Beit: odrabiać [-robić].
Na'chbar (nä'c**h**bär) *m* ④ *d*, ~*ln*
 (~*n*) *f* ③ *c* sąsiad (ka); ~... są-
 siedzki, sąsiedni; ~**schaft** *f* są-
 siedztwo *n*; (Nachbarn) sąsiedzi
m/pl.
na'chbekommen dostawać
 [-stać] później ober w dodatku.
na'chbessern poprawiać [-wić].
Su. poprawianie *n*, poprawka *f*.
na'chbestellen zamawiać [-mó-
 wić] później ober dodatkowo.
Su. zamówienie *n* późniejsze
 ober dodatkowe.
na'chbeten powtarzać ślepo
 za (*instr.*).
na'chbezahlen [za]płacić później
 ob. dodatkowo, dopłacać [-cić].
Na'chbild *n* kopia *f*, podobizna *f*.
na'chbilden [s]kopjować (nach
dat. według *gen.*); podrabiać
 [-robić].

Na'ch|bildung *f* kopja, imitacja; genaue ~ (einer Handschrift usw.) podobizna.

na'ch|bleiben pozostawać [-stać]; Schule: zostawać [-stać] za karę po nauce.

na'ch|blicken (*dat.*) [po]patrzeć (za *instr.*). [datą późniejszą.]

na'ch|battieren oznaczać [-czyć]

na'ch|be'm potem, następnie; je ~ stosownie do okoliczności; ~ er dieß erfahren hatte, ging er ... skoro się o tem dowiedział (ob. dowiedziawszy się o tem), ...

na'ch|denken rozmyślać, zastanawiać [-nowić] się (über *acc.* nad *instr.*).

na'ch|denklich (-dēnkliçh) zamysłony, zadumany; ~ werden zamyslać [-lić] się, zadumać [voll.] się.

Na'ch|druck *m* (Zatraft) energja *f*; (Gewicht) dobitność *f*, dosadność *f*; (Antent) nacisk, przyciśnięcie; Typ. przedruk; mit ~ dobitnie, energicznie.

na'ch|drucken przedrukowywać [-ować].

na'ch|drücklich (-drükliçh) dobitny, dosadny, energiczny; (Strafe) przykładny, ostry.

na'ch|elfern (*dat.*) naśladować gorliwie (*acc.*).

na'ch|ellen (*su*) (*dat.*) [po]spieszyć (za *instr.*). [po drugim.]

na'ch|elna'nder po kolei, jeden

na'ch|empfinden [u]czuć potem.

Na'chen (nā'çen, a. nā'çen) *m* ②) czółno *n*.

Na'ch|ernte *f* zbieranie *n* pozostających na polu kłosów, pożytki *f/pl*.

na'ch|erzählen (*dat.*) opowiadać [-wiedzieć] (za *instr.*).

Na'ch|essen *n* = Nachtiçh.

Nachf. Abt. für Nachfolger.

na'ch|fahren (*dat.*) [po]jechać (za *instr.*).

Na'ch|feier *f* zakończenie *n* uroczystości.

Na'ch|folge *f* następstwo *n*.

na'ch|folgen (*dat.*) iść, postępować (za *instr.*); (auf dem Throne u. dgl.) następować [-stąpić] (po *loc.*); ~d następny.

Na'ch|folger (-fölg^{er}) *m* ②), ~in (~in) *f* ③) c następca (-czyni).

na'ch|fordern [za]żądać dodat-

na'ch|forschen (*dat.*) badać, śledzić (*acc.*), dochodzić (*gen.*).

Su. badanie *n*, śledzenie *n*, dochodzenie *n*.

Na'ch|frage *f* dopytywanie *n* się (o *acc.*); ☉ popyt *m* (za *instr.*).

na'ch|fragen dopytywać się ([nach] *dat.* o *acc.*).

na'ch|fühlen odczuwać [-czuć] (*i-m* et. co z *instr.*).

na'ch|füllen dopełniać [-nić].

na'ch|geben 1. *v/t.* dodawać [-dać]. 2. *v/i.* Boden usw.: usuwać [usunąć] się; (sich unterwerfen) poddawać [-dać] się; *i-m* ~ ustępować [ustąpić] (*in dat.* w *loc.*).

na'ch|geboren zrodzony po śmierci ojca; (jünger) młodszy.

Na'ch|geburt *f* łóżysko *n*.

na'ch|geh(e)n (*i-m*) iść, chodzić [pójść] (za *instr.*); (ben^o-schäftigen)

zajmować się (*instr.*), pilnować (*gen.*); (von der Uhr) spażniać się ([um] drei Minuten o trzy minuty); die Uhr geht nach

zegar spażnia się. [cie.]

na'ch|gerade nakoniec, wresz-

Na'ch|geschmack *m* posmak.

na'ch|giebig (-gibliçh) uległy, zgodliwy; Zkeit *f* uległość, zgodliwość.

na'ch|graben kopać (za *instr.*), dokopywać się (*gen.*).

na'ch|grübeln (*dat.*) = nachdenken; ślęczeć (nad *instr.*).

Na'ch|hall *m* odgłos.

- na'ch|hallen odzywać [odezwać] się (echem). [trwały.]
- na'ch|haltig (-hälltīch) długo-
- na'ch|hangen, P -hängen (dat.) oddawać [-dać] się (dat.).
- na'ch|helfen pomagać [-móc] (j-m in dat. k-u w loc.).
- na'ch|he'r potem, później; kurz ~ niedługo potem; ~ig (-hēřīch) późniejszy.
- Na'ch|hilfe f pomoc; ~stunden geben udzielać korepetycji.
- na'ch|holen odrabiać [-bić], nadrabiać [-robić].
- Na'ch|huf f tylna straż.
- na'ch|jagen (fn) (dat.) [po]gonić, uganiać się (za instr.).
- Na'ch|klang m odgłos, echo n.
- na'ch|klängen wydawać [-dać] odgłos. [potomek.]
- Na'ch|komme (-kōm^o) m ③a/
- na'ch|kommen (dat.) iść, postępować (za instr.): Serpftichungen uřw.: dopełniać [-nić] (gen.), wpełniać [-nić] (acc.), dotrzymywać [-mać] (gen.). [stwo n.]
- Na'ch|kommenschaft f potom-
- na'ch|kömmling (-kōmmlīng) m ②g' potomek. [racji.]
- Na'ch|kur f zakończenie n ku-
- na'ch|laß (-lās) m ②h' u. ②d' (Erbe) spuścizna f; (Rabatt) opust; (Erleichterung) ulga f; (Unterbrechung) przerwa f, ustaniek; (der Sünden)przebaczenie n.
- na'ch|lassen 1. v/t. pozostawiać [-wić] (po sobie); (schlaß maßen) zwalniać [zwolnić]; Rūget uřw.: popuszcząć [-puścić]; (vom Preis) ~ f. ablassen: nachgelassen (Werke) pośmiertny. 2. v/i. (schlaß w.) [o]słabnąć, zmniejszać [-szyc się]; (aufhören) ustawać [ustać].
- na'ch|läßig niedbały, opieszaly; (břd. in Steibern) niestaranny, zaniedbany; 2keř f niedbalstwo n, niedbałość, opieszalność.
- na'ch|laufen (fn) (dat.) biegać. [po]biec, uganiać się (za instr.).
- Na'ch|lese f pokłosie n (o zbożu); powinobranie n (o winogronach).
- na'ch|lesen zbierać [zebrać] ostatki (zboża, winogron); et. in e-m Suche uřw. ~ [od-, prze-] czytać; (feststellen) sprawdzać [-dzić] przez czytanie.
- na'ch|lesefern dostawiać [-wić] później ober dodatkowo.
- na'ch|machen naśladować (j-m et. k-o w loc.); (fäřschen) podrabiać [-robić]; nachgemacht podrobiony, fałszywy.
- na'ch|malen odmalowywać [-ować], odnawiać [-nowić] obraz.
- na'ch|maltig = nachherig.
- na'ch|mals (-māls) potem, później. [|-rzyć.]
- na'ch|messen przemierzać
- Na'ch|mi'ttag m popołudnie n; 2s popołudniu; ~s... popołudniowy.
- Na'ch|nahme (-nām^o) f ③b pobranie n; unter ~ za pobraniem. [później.]
- na'ch|nehmen pobierać [-brać]
- na'ch|pfeifen: j-m ~ naśladować czyje gwizdanie; F idř kann m-m Gelbe ~ pieniądze moje stracone.
- na'ch|plappern powtarzać [-wtórzyc] bez zrozumienia.
- Na'ch|porto n dodatkowa opłata f pocztowa.
- na'ch|prüfen [prze]egzaminować powtórnie; (durchsehen) przeglądać [-dnąć]. Sz. egzamin m poprawczy; przegląd m.
- na'ch|rechnen przeliczać [-czyć], rachować za (instr.).
- Na'ch|rede f epilog m, słowo n końcowe; (übe) obmowa.
- na'ch|reden: j-m ~ powtarzać [-wtórzyc] za kim; j-m Guteř

(Übles) ~ mówić dobrze (źle) o kim.

na'ch|reisen (fn) (dat.) [po-]jechać, jeździć (za instr.).

Na'ch|richt (—richt) f ③ b wiadomość, wieść (von dat. o loc.); ~ einziehen zasięgać [-gnać] wiadomości; i-m ~ geben uwiadamiac [-domić] (acc.) (von dat.)

Na'ch|richter m kat. [o loc.].

Na'ch|ruf m nekrolog; a. = Na'chruh m pamięć f o zmarłym, sława f pośmiertna.

na'ch|rühmen [po]chwalić (i-m et. co u gen.).

na'ch|sagen = nachreden.

Na'ch|satze m następnik.

na'ch|schicken (dat.) posyłać [-słać] (za instr.), posyłać [-słać] później oder dodatkowo.

Na'ch|schlage... podręczny.

na'ch|schlagen [wy]szukać, sprawdzać [-dzić] (ein Buch, in einem Buch w książce).

na'ch|schleichen (dat.) łązić, [po-]leźć (za instr.). [soba].

na'ch|schleppen [po]wlec (za)

Na'ch|schlüssel m witrych.

na'ch|schmecken zostawiać [-wić] posmak w ustach.

na'ch|schreiben [na]pisać za mówiącym; (ab)schreiben prze-, od-pisywać [-sać].

Na'ch|schrift f odpis m, kopja; (in einem Briefe) dopisek m.

Na'ch|schuß m dopłata f.

na'ch|sehen 1. (i-m) [po]patrzeć (za instr.); (in e-m Buche usw.) = nachschlagen; (prüfen) [z]badać; i-m et. ~ wybaczać [-czyć], darowywać [-ować]. 2. 2 n: daß 2 haben odchodzić [odejść] z kwitkiem ob. z próżnemi rękami.

na'ch|senden = nachschicken.

na'ch|setzen 1. v/t. upośledzać [-dzić]; mniej cenić. 2. v/i. (fn) (dat.) [po]gonić (za instr.), pu-

szczać [puścić] się w pogoń (za instr.). 3. 2 n ② l pogoń f.

Na'ch|sicht f względ m, pobłażliwość, wyrozumienie n; (Gedult) cierpliwość; mit i-m ~ haben mieć względ dla (gen.), poblaźać (dat.).

na'ch|sichtig (-zichtig) względny, pobłażliwy, wyrozumiały.

na'ch|sinnen = nachdenken.

na'ch|sitzen = nachbleiben.

Na'ch|sommer m koniec lata, babie lato n. [log m.]

Na'ch|spiel n zakończenie, epi-
na'ch|sprechen powtarzać [-wtó-
rzyć] (i-m et. co za instr.).

na'ch|spüren = nachforschen.

nächst (nächst) 1. a. [f. nahe] (auch Ze[r] s. ② l) najbliższy (s. bliźni m): (folgend) przyszły, następny. 2. adv. u. prp. (dat.) (neben) tuż obok (gen.); (nach) za (instr.).

nächst|de'm zaraz potem; (außer-dem) oprócz tego.

na'ch|stehen (h.) następować [ustąpić] (i-m in dat. k-u w loc.); ~d następujący.

na'ch|stellen 1. v/t. stawiać [postawić], kłaść [położyć] w tyle ober w tył. 2. v/i. i-m ~ zasadzać [-dzić] się (na acc.), czykać (na acc.). [go.]

Nä'chsten|liede f miłość bliźnie-
nä'chstens (nächstens) wkrótce, wnet. [datkowy.]

Na'ch|steuer f podatek m do-
nä'chst|folgend następny.

na'ch|streben (dat.) dążyć (do gen.), uganiać się (za instr.); współzawodniczyć (i-m z instr.).

na'ch|stürzen (dat.) [u]paść (po loc.), rzucać [-cić] się (za instr.).

na'ch|suchen = durchsuchen; ~ (um) et. [po]starać się o (acc.), [po]prosić o (acc.).

Nacht (nächt) f ② f noc; in der ~ bei ~ w nocy, nocą; gute ~!

dobra noc!; *zu* ~ *essen* wieczerać; ~... *nocny*; ~*asyl* *n* przytułek *m* nocny.

Ra'chtel *m* szkoda *f*, uszczerbek, strata *f*; *zum* ~ = *2lg* (-*tätlich*) szkodliwy, niekorzystny; *adv.* na szkodę, na niekorzyść.

na'chtellang (nächte-) *po* całych nocach, całymi nocami.

na'chten (nächteⁿ) ⑤c: *e8* *nacht* *tet* *noc* zapada.

Ra'cht... ~*essen* *n* *wieczera* *f*, *kolacja* *f*; ~*eule* *f* *sowa* *nocna*; ~*geschirr* *n* *nocnik* *m*, *urynał* *m*; ~*hemd* *n* *koszula* *f* *nocna*.

Ra'chtigall (nächtigall) *f* ③b *słowik* *m*; ~(*en*)... *słowicy*.

na'chtigen (nächtigen) ⑤a [*prze*]nocować.

Ra'chtisch *m* *deser*, *wety* *m/pl*.

Ra'chtlager *n* *nocleg* *m*.

na'chtlich (nächtlich) *nocny*.

Ra'cht... ~*mahl* *n* = ~*essen*; ~*mütze* *f* *czapeczka* *nocna*; ~*quartier* *n* *nocleg* *m*.

na'chtlönen = *nachtlingen*.

Ra'chttrab *m* *tylna straż* *f*.

Ra'chttrag (-trāk) *m* ②d *dotatek*; (*Ra'chtzahlung*) *dopłata* *f*.

na'chttragen *dotawać* [-*dać*], *dopełniać* [-*nić*], *dopłacać* [-*cić*]; *i-m* *et.* ~ [*po*]pamiętać, *nie darrowywać* [-*ować*]: ~*d* *mściwy*; *nicht* ~*d* *zgodliwy*.

na'chtträglich (-trāklich) *dotatkowy*, *spóźniony*; *adv.* *dotatkowo*, *później*.

Ra'chttrags... *dotatkowy*, *późniejszy*; ~*prüfung* *f* *egzamin* *m* *poprawczy*.

nachts (nächt) *w* *nocy*.

Ra'cht... ~*schaffen* *♀* *m* *wilcza jagoda* *f*; ~*schwärmer* (*in* *f*) *m* *hulaka* *m*, *f*, *birbant* (*ka*); ~*stuhl* *m* *stolec*; ~*tisch* *m* *stolik* *nocny*; ~*topf* *m* *nocnik*, *urynał*.

na'chtun: *i-m* *et.* ~ *naśladować* *k-o* (*w* *loc.*).

Ra'cht... ~*wächter* *m* *stróż* *nocny*; ~*wandler* (*in* *f* ③c) *m* ②l *lunatyk* (-*tyczka*); ~*zeit* *f*: *zur* ~*zeit* *w* *porze* *nocnej*.

na'chtüben [*wy*]ćwiczyć (*się*) *później*. [*datkowo* (*gen.*)]

na'chtverlangen [*za*]żądać *do-*

na'chtwachsen *odrastać* [-*rósć*]; (*heranwachsen*) *dorastać* [-*rósć*].

na'chtwägen = *nachtwiegen*.

Ra'chtwahl *f* *wybory* *m/pl* *uzupełniające*. [*poporodowe.*]

Ra'chtwehen *f/pl*. *bole* *m/pl.*

Ra'chtweis (-*waits*) *m* ②h *dowód*, *wykaz*; ~ (*ob.* *Ra'chtweise*) *amt* *n* *urząd* *m* *wywiadowczy*, *biuro* *wywiadowcze*.

na'chtweisen *udowadniać* [-*wodnić*], *wykazywać* [-*zać*].

na'chtweislich (-*waitslich*) *dający* *się* *wykazać*; *adv.* *jak* *wykazano*, *oczywiście*.

Ra'chtwelt *f* *potomność*.

na'chtwiegen *przeważać* [-*żyć*], *sprawdzać* [-*dzić*] *wagę*.

na'chtwirken *działać* *później*; [*po*]skutkować *na* *długi* *czas*.

Ra'chtwort *n* *zakończenie*, *epilog* *m*.

Ra'chtwuchs *m* *odrostek*; (*nachtwachsendes Geschlecht*) *młodzięz* *f*, *potomstwo* *n*.

na'chtzahlen *dopłacać* [-*cić*].

na'chtzählen *przeliczać* [-*czyć*].

Ra'chtzahlung *f* *dopłata*.

na'chtzeichnen *przerysowywać* [-*sować*].

na'chtziehen 1. *v/t.* [*po*]ciągnąć *za* *sobą*. 2. *v/i.* (*fn*) (*dat.*) *iść*, *postępować* (*za* *instr.*).

Ra'chtzügler (-cügler) *m* ②l *pozostały* *w* *tyle*, *spóźniony*.

Ra'cken (nä'ken) *m* ②l *kark*: ~... *karkowy*; ~*schlag* *m* *uderzenie* *n* *w* *kark*.

na'ckend (nakt) *nagi*, *goły*, *obnażony*.

Ra'cktheit *f* *nagość*, *gołość*.

Ra'del (nā'del) *f* ③d igła; (Stedl) szpilka; (Haarl) szpilka (do włosów); (am Rompaß) strzałka; ♀ (Zannen uf.) igła, szpilka; ~... iglasty, szpilkowy; ~**brief** *m* karton ze szpilkami; ~**büchse** *f* igielnik *m*; ~**geld** *n* pieniądze *n/pl.* na szpilki, poręka wieczne; ~**holz** *n* drzewo szpilkowe oder iglaste; ~**kiffen** *n* poduszcza *f* na igły; ~**ohr** *n* uszko u igły; ~**wald** *m* las iglasty ober szpilkowy.

Ra'dler (nā'dler) *m* ②l iglarz.

Ra'gel (nā'gel) *m* ②l gwoździ; *dim.* gwoździ; Anat. paznokieć; ~**bürste** *f* szczoteczka do paznokci.

Ra'gelchen (nā'gelchən) *n* ②l gwoździ *m*; ♀ = Gewürznelke.

Ra'gel... ~**felle** *f* pilniczek *m* do paznokci; ~**fest** przybity gwoździami.

na'geln (nā'geln) ⑤f przybijac [-bić] gwoździami.

Ra'gel... ~**neu'** = funkelnagel-neu; die ~**probe** machen wypiac [-pić] do ostatniej kropli; ~**schere** *f* nożyczki *f/pl.* do paznokci; ~**schmied** *m* gwoździarz.

na'gen (nā'gen) ⑤a (an *dat.*) gryźć, obgryzac (*acc.*); ant Hnngertuche ~ cierpieć głód.

Ra'ger (nā'ger) *m* ②l, auch (= Ra'geltier *n*) gryzoń.

nah (nā), **na'he** (nā'o) [*sup.* nācht] bliski; ~e an, ~e bei (*dat.*) tuż obok (*gen.*), tuż przy (*loc.*).

Rā'h... (nā'...) do zycia (służący); ~**arbeit** *f* zycie *n*.

Rā'he (nā'o) *f* ③b bliskość; in der ~ w pobliżu, zbliżona.

na'he... ~**bei'** tuż obok, w sąsiedztwie; ~**geh(e)n** (*dat.*) [z]martwić (*acc.*); ~**gelegen**, ~**legend** bliski, pobliski; ~**legen** dawać [dać] do zrozumienia, wykazywać [-zac].

na'hen (nā'en) ⑤a (fich ~) zbliżać [-zyć] się.

nā'hen (nā'en) ⑤a [u]szyc.

nā'her (nā'er) [*f.* nah] bliższy; *adv.* bliżej; ~ **bringen** = nā:hern; ~ **treteu** *fig.* zbliżać [-zyć] się (do *gen.*): (e-r Frage) zajmować [-jąc] się (*instr.*); ~**le** (s) ~ ⑤l bliższe szczegóły *m/pl.*

Rā'herin (rā'n) *f* ③c szwaczka. **nā'hern** (nā'ern) ⑤b (fich ~ *dat.*) zbliżać [-zyć] (się do *gen.*).

Rā'herung *f* zbliżenie *n*.

na'he... ~**stehend** bliski; ~**treten** zbliżać [-zyć] się; *fig.* (i-n) sprawić [-wić] przykrość (*dat.*), [s]krzywdzić (*acc.*); (betetigen) obrażać [obrazić] (*acc.*); ~**ju'** prawie. [do zycia.]

Rā'h|kiffen *n* poduszcza *f* **nāhu** (nām) *f.* nehmien.

Rā'h... ~**maschine** *f* maszyna do zycia; ~**nadel** *f* igła do zycia; ~**rahmen** *m* krosna *n/pl.*

Rā'hr... (nā'r...) żywiący, pożywny. [mić; ~**d** = nāhrhaft.]

nā'hren (nā'n) ⑤a żywić, kar-

Rā'hrer (nā'r) *m* ②l, ~**in** (rā'n) *f* ③c żywiciel(ka).

na'hrhaft (nā'rhäft) pożywny, posilny; ~**igkeit** *f* pożywność, posilność. [(auch średni.)]

Rā'hr|stand *m* stan zarobkujący

Rā'hrung (nā'rūng) *f* ⑤b pożywienie *n*, żywność, pokarm *m*; ~**s...** pokarmowy; ~**s|mittel** *n* środek *m* żywności, pokarm *m*; ~**s|forge** *f* staranie *n* (ober troska) o żywność; ~**s|stoff** *m* materja *f* pożywna.

Rā'hr|wert *m* wartość *f* pożywna, pożywność *f*.

Rāht (nāt) *f* ②f szew *m*.

Rā'hterin (nā'terīn) *f* ③c = Rāherin. [zycia.]

Rā'h|zeug *n* przybory *m/pl.* do **na'i'v** (nā'f) naiwny; **Raibität** (nā'wītāt) *f* ③b naiwność.

- Na'me** (nā'm^e) ④e, ~n (n) ②l
m (Sor2) imię *n*; (Familien2) nazwisko *n*; (geographischer usw.) nazwa *f*; (Ruf) sława *f*; 2ns imieniem, nazwiskiem; 2n(s)... imienny; 2n/los bezimienny; (unfaßbar) niewymowny, nie dający się opisać.
- na'mens** *f*. Name; **Laufruf** *m* wywoływanie *n* po imieniu ob. po nazwisku; **2fest** *n*, **2tag** *m* imienniny *f/pl.*; **2vetter** *m* imiennik; **2zug** *m* podpis.
- na'mentlich** (nā'mentl'ich) imienny; *adv.* po imieniu; (besonders) zwłaszcza.
- Na'men/verzeichnis** *n* spis *m* imion ober nazwisk.
- na'mhaft** (nā'm-) znany z nazwiska, znakomity; (bedeutend) znaczny; ~ machen = nennen.
- nā'mlich** (nā'ml'ich) ten sam; *adv.* mianowicie; (begründend) bowiem, albowiem. [nankin.]
- Na'nking** ④ (nā'ŋk'ŋ) *m* ②g¹
- na'nnte** (nā'nt^e) *f*. nennen.
- nanu'!** (nanū') nuże!, cóż tam!
- Napf** (nāpf) *m* ②d czara *f*, miska *f*; ~'kuchen *m* baba *f*.
- Na'rbe** (nā'rb^e) *f* ③b blizna; (Pochen2) dziób *m*.
- na'rben** (n) ⑥a [u]tworzyć bliznę, zablizniać[-nie] się; genarrbt = **na'rbig** (nā'b'ich) okryty bliznami; (pochenarrbig) dziobały, ospowaty.
- Narr** (nār) *m* ③a głupiec, dureń; (Postenreißer) błazen; *dim.* (= **Nā'rren** [nā'r'ch^{en}] *n* ②l) błaznek; j-n zum ~en haben ober halten [za]kpić, [za]drwić sobie z kogo. [(z gen.)]
- na'rren** (nā'r'ch^{en}) ⑥a [za]drwić
- Na'rren...** błazeński; ~haus *n* = Zrenhaus; am ~fell führen wodzić za nos; ~volk *n* durnie *m/pl.*, błazny *m/pl.*
- Narretei'** (nār'etā'), **Na'rreheit** (nā'r'-) głupota, błazeństwo *n*, wajaństwo *n*. [warjatka.]
- Nā'rren** (nā'r'ŋ) *f* ③c głupia, **nā'rriſch** (nā'r'ŋ'sch) głupi, błazeński; (sonderbar) dziwaczny, śmieszny; ~ werden [o]głupieć.
- Narzi'ffe** ④ (nār'ci'f's^e) *f* ③b narcyz *m*; ~n... narcyzowy.
- nasa'l** (nāzā'l), 2... nosowy.
- na'schen** (nā'sch^{en}) ⑥e (von dat.) łasować (*acc.*). [m.]
- Nā'schen** (nā'sch^{en}) *n* ②l nosek
- Na'scher** (nā'sch^{er}) *m* ②l, ~tn (n'ŋ) *f* ③c, **Nā'scher** (nā'sch^{er}) *m*, ~ln (n'ŋ) *f* łakotnik (-nica), łasoń *m*.
- Nascherel'** (nāsz^{er}at'), **Nāscherei'** (nāsz^{er}at') *f* ③b = Naschhaftigkeit, Naschwerk.
- na'schhaft** (nā'szhāft) łakomy, łasy, łakotliwy; **2igkeit** *f* łakomstwo *n*, łakotliwość.
- Na'schwerk** *n* łakocie *f/pl.*, przysmaczki *m/pl.*
- Na'se** (nā'z^e) *f* ③b nos *m*; durch die ~ reden = nąselt; die ~ hoch tragen zadzierać nosa; an der ~ herumführen wodzić za nos.
- nā'seln** (nā'z^{eln}) ⑥f mówić przez nos; ~b nosowy.
- Na'sen...** nosowy; ~bluten *n* krwotok *m* z nosa; ~loch *n* nozdrze; ~spitze *f* koniec *m* nosa; ~stüber (-sztü'b^{er}) *m* ②l szczonek; j-m e-n ~stüber geben dawać [dać] k-u szczonek w nos; ~wurzel *f* osada nosa.
- na'selweis** (-wāts) 1. zarozumiały, zbyt ciekawy. 2. 2 *m* ②h zarozumialec, wścibski.
- na'sführen** (nā's-) untr. wodzić za nos.
- Na'shorn** *n* nosorożec *m*.
- naß** (nās) ⑩² mokry; (feucht) wilgotny; (Bewetter) słotny, dżdżysty; ~ machen = nąssen; ~ werden [prze-, z]moknąć.

Räffe (nĕ's^o) *f* ③b mokrość, wilgoć.

nä'ssen (˘n) ④d [z-, za]moczyć.

na'ßkalt zimny i wilgotny; słotny.

Ratio'n (næc'j^on) *f* ③b naród *m*.

nationa'l (næc'j^onæ'l) narodowy.

Rationalität (næc'j^otät) *f* ③b narodowość.

Ra'tter (nä't^{er}) *f* ③d żmija.

Ratu'r (natü'r) *f* ③b przyroda; (persönliche) natura; nach der ~ z natury; ~ naturalny, przyrodzony.

Natur'a'lien (natü'ræ'li^{en}) *pl.* inbest. twory (ober plody *m/pl.*) przyrody; in ~ w naturze.

Nature'll (natü'rĕ'l) *n* ②g¹ wrodzone usposobienie, temperament *m*, charakter *m*.

Natu'r...: ~erschetnung *f* zjawisko *n* przyrody; ~forscher *m* badacz przyrody, przyrodnik; ~forschung *f* badanie *n* przyrody, przyrodnictwo *n*; ~gemäß naturalny, zgodny z naturą; ~geschichte *f* historia naturalna; ~gesetz *n* prawo przyrody; ~getren naturalny, wierny podług natury; ~kunde *f* znawstwo *n* przyrody; ~lehre *f* fizyka.

natü'rlich (natü'rlicĥ) naturalny; (angeboren) wrodzony; (echt) prawdziwy; *adv.* naturalnie, oczywiście, rozumie się; ~keit *f* naturalność.

Ratu'r...: ~reich *n* królestwo przyrody; ~trieb *m* instynkt, popęd przyrodzony; ~wissenschaft *f* nauka przyrodnicza; ~wüchsig (-wüksicĥ) = natürl. eigentüml. *f*.

n. Chr. (G.) *f*. Christus.

Re'bel (nĕ'b^{el}) *m* ②l mgła *f*; (bißter)mgławica *f*; ~ mglisty; ~bild *n* obraz *m* latarni magicznej, obraz *m* świetlny.

ne'belhaft mglisty.

ne'b(e)lig (nĕ'b[^o]licĥ) mglisty; es wird ~ mgła opada; es ist ~ mglisto. [sie.]

ne'beln (nĕ'b^{el}n) ④f [za]mglieć

ne'ben (nĕ'b^{en}) (wo? *dat.*; wohin? *acc.*) obok (*gen.*), przy (*loc.*); (außer) prócz (*gen.*).

Re'ben... boczny, uboczny, postronny; Ra'n *adv.* tuż obok;

~bahn *f* kolej uboczna, tor *m*

uboczny; ~bei' *f.* Lan: (außer-

dem) ponadto; (betrieben usw.)

ubocznie; (erfahren usw.) nawia-

sowo, ubocznie: ~beschäftigung

f zajęcie *n* uboczne; ~buhler

(-in *f*) *m* współzawodnik

(-niczka), rywal(ka); ~buhler-

schaft *f* współzawodnictwo *n*,

rywalizacja; ~Zelan'nder obok

siebie; ~Zelan'nderstellen sta-

wiać [postawić] obok siebie;

(vergleichen)porównywać[-wnać]

(ze sobą); ~einkünfte *f/pl.*, ~

einnahme *f* boczny dochód *m*;

~fach *n* uboczne zatrudnie-

nie; ~fuß *m* dopływ; ~gasse *f*

boczna ulica; ~gebäude *n* bu-

dynek *m* przyległy; ~gedanke

m myśl *f* uboczna; ~he'r, ~hi'n

=~bei; ~mensch *m* bliźni; ~sache

f rzecz uboczna; daß ist ~sache

to rzecz podrzędna, mniejsza

o to; ~sächlich podrzędny, dru-

gorzędny; ~sag *m* zdanie *n* po-

boczne; ~wort *n* przysłówek *m*;

~immer *n* pokój *m* przyległy.

ne'blig (nĕ'blicĥ) *f.* nebelig.

nebst (nĕpsi) (*dat.*) razem

z (*instr.*); (überdies) oprócz (*gen.*).

ne'dken (nĕ'k^{en}) ④a [po-]

drażnić. [znienie *n.*]

Reckerei' (nĕk^{er}ai') *f* ③b dra-

ne'dkisch (nĕ'k^{isz}) lubiący

drażnić; (tomlicĥ) śmieszny, za-

hawny.

Re'ffe (nĕ'f^o) *m* ④a bratanek,

siostrzeniec.

- negati'v** (negatí'f) 1. ujemny. | **Ne'kke** (nø'lkø) *f* ③b gwoźdźzik
przeczący. 2. 2n ②g negatyw
m, obraz *m* negatywny.
m: „n... gwoźdźzikowy.
- Ne'ger** (nē'gøR) *m* ②l murzyn:
(Junger) murzynek; ~... mu-
rzyński; ~ln (~ln) *f* ③c mu-
rzyńska.
- ne'hmen** (nē'møn) ②n brać
[wziąć] (bei der Hand za rękę,
ein Beispiel aus i-m co z gen.,
zum Gehilfen na pomocnika);
(an...) przyjmować [-jąć]: i-m et.
(weg)~ zabierać [-brać]: auf sich
~ brać [wziąć] na siebie, przy-
jmować [-jąć]: sich das Leben ~
odbierać [odebrać] sobie życie:
sich die Mühe ~ zadawać [-dać]
sobie trudu; Platz ~ siadać
[usiąść]; ~ Sie Platz! proszę
usiąść!: gefangen ~ brać
[wziąć] do ni-woli, pojmać
[wziąć]: im ganzen genommen
wogóle.
- Ne'hmer** (nē'møR) *m* ②l. ~ln
(~ln) *f* ③c odbiorca (-orezyni);
(Beisetz) akceptant(ka).
- Neid** (nait) *m* ②g zazdrość *f*,
zawiść *f*. [f. beneiden.]
- nei'den** (nāi'døn) ②c: i-m et. ~
- Nei'der** (nāi'døR) *m* ②l. ~ln (~ln)
f ③c zazdrośnik (-ica).
- nei'disch** (nāi'disz) zazdrośny.
zawistny: ~ sein (auf) = be-
neiden. [(u palca.)]
- Nei'dnagel** *m* zadzierka *f*
- Nei'ge** (nāi'gø) *f* ③b pochyłość,
schylek *m*: (Ende) ostatek *m*,
koniec *m*: es geht auf die ~
idzie ku końcowi, kończy się.
- nei'gen** (nāi'gøn) ②a (sich) [po-
schylić (się), skłaniać [skłó-
nić] (się): sich vor i-m ~ = ver-
beugen.
- Nei'gung** *f* pochyłość, spad *m*;
ukłon *m*; (Sang) skłonność, po-
ciąg *m* (zu dat. do gen.): ~s...
pochyliły.
- nein** (nain) nie.
- Ne'nn...** (nē'n...) nominalny.
ne'ndar dający się nazwać.
ne'unen (nē'nøn) ②d nazywać
[-zwać] (wie? instr.), mianować:
(schimpfen) przezywać [-zwać]:
genannt zwany, (erwähnt) wy-
mieniony, podany: wie nennt
man dies?, wie wird dies ge-
nannt? jak to się nazywa?;
~slwert zasługujący na
wzmiankę, znaczny.
- Ne'nuer** (øR) *m* ②l mianownik.
- Ne'nnwert** *m* wartość *f* nomi-
nalna: zum ~ po wartości no-
minalnej, al pari.
- Nerv** (nøRf) *m* ④d nerw.
- N'erven...** nerwowy; ~arzt *m*
lekarz chorób nerwowych; 2-
schwach chory na nerwy, ner-
wowy: 2stärkend wzmacniają-
cy nerwy.
- ne'rvig** (nē'rwich) jędray, silny.
- nervø's** (nøRwø's) nerwowy; ~
machen [z]denerwować.
- Nervosität** (nøRwøz[itø't]) *f* ③b
nerwowość. [nadajńska.]
- Nerz** (nøRc) *m* ②g lasica *f* ka-
[...]
- Ne'ssel** (nø'søf) *f* ③d pokrzywa:
~... pokrzywny, pokrzywkowy.
- Nest** (nøst) *n* ②c gniazdo: (Ste-
nes) gniazdeczko: (etender Ort)
mieścina *f*: F = Bett.
- Ne'stel** (nø'støf) *f* ③d sznurek
m, rzomyk *m*: 2n ②f [za]sznu-
rować, sciągać [-gnać] sznur-
ki-*m*.
- Ne'st[hä]kchen, -küchlein** *n* naj-
młodsze dziecko, benjaminek *m*.
- nett** (nøt) czysty, schludny;
(höflich) ładny: ~er Mensch miły
człowiek *m*.
- Ne'ttigkeit** (nø'titigkait) *f* ③b
czystość, schludność: lubość.
- Netz** (nøc) *n* ②g (Fisch) sieć *f*;
(Sparz) siatka *f*, (Steines) sia-
teczka *f*; ~... siatkowy.

ne'hen (nē'cən) ⑤e = benehen, näffen.

Ne'h...: ②förmig (-förmig) siatkowaty: ~haut f siatkówka; ~magen m żepiec.

neu (noi) nowy; (frisch) świeży: auf's ~e, von ~em nanowo, znouu; was gibts zcś? co (slychać) nowego?

neu... in ③ßau nowy, nowo...: ②auflage f wydanie n nowe ob. powtórne: ②bau m (pl. ~bauten) nowa budowa f. przebudowa f; ②bruch m ~ nowina f.

neu'erdi'ngs (noi'erdī'ngs) niedawno: (wieder) znouu.

Neu'erung (-rūng) f ③b nowość: (Erneuerung) odnowienie n.

neu'...: ②gier (de) f ciekawość; ~gierig ciekawy.

Neu'heit f nowość. [niemiecki]

neu'hoch|deutsch nowo(górno-)

Neu'igkeit (noi'īkai) f ③b

nowość, nowina: ~skrämer

(-tn f) m nowiniarz (-arka).

Neu'jahr n nowy rok m; ~s... noworoczny; ~sitag m dzień

nowego roku: ~schwunſch m

życzenie n noworoczne.

neu'lich (noi'lich) niedawny:

adv. niedawno. [wiczus.]

Neu'ling (noi'ling) m ②g' no-

neu'...: ~modisch nowomodny:

②mond m nów.

neu (noin) 1. (wenn nichts folgt

P a. ~e [noi'ne]) d. iewięć. 2. ②

f ③b dziewiątka.

neu'n... dziewięćcio...; ②auge n

3ool. minog m.

neu'nerlei' (noi'nerlei') inbell.

dziewięćoraki.

neu'n|fach, -fältig (-fältig) dzie-

więćokrotny.

Neu'ntel (noi'neil) n ②l dzie-

wiąta (część) f.

neu'nte(r) (noi'nte[r]) dziewiąty.

neu'n|zehn dziewięćnaście.

neu'n|zig (noi'ncig) dziewięć-

dziesiąt; ②er (ln f ③c) m ②l

(~cig[er]in) mężczyzna (kobie-

ta)dziewięćdziesiątletni (-nia).

Neu'|silber n nowe srebro. [ny]

neu'|testamentlich nowozakon-

neutral (noi'trā'l) neutralny.

Neu'trum (noi'trūm) n ⑥e ob.

⑥k Gram. rodzaj m nijaki.

Neu'...: ~wahl f wybory m/pl.;

~zeit f nowożytność, czasy

m/pl. nowożytne.

nicht (niht) nie; ~ doch ależ nie.

Ni'cht... ost nie...: ~achtung f

nieuwaga, nieuszanowanie n,

lekceważenie n; ~beachtung,

~befolgung f niezachowanie n.

Ni'chte (ni'ht^e) f ③b siostrze-

nica.

ni'chtig (ni'htig) nie nieznaczą-

cy, blahy, marny: (vergebl.)

daremny, próżny: ②keit f ni-

cość, blahość, marność: pró-

żność: (ber G^e) nieważność.

Ni'cht|raucher m niepalący.

nichts (nihtc) nie; mit ~, dir ~

ni stąd, ni zowąd; daß tut (ob.

schadet) ~! nic nie szkodzi!;

für (ober um) ~ und wieder ~

o nic, za nic, bez żadnego

powodu: für ~ halten mieć za

nic: bei ihm ist ~ zu holen u

niego niema nic do wzięcia.

ni'cht|s...: ~bestolmeniger mi-

moto, przecież: ②nutz m ③g

niepoń: ~nutzig (-nützig) nie

nie warty, niegodziwy: ~sa-

gend nie nie znaczący; ②uer

(-tūr) m ②l próżniak: ~wür-

big niegodziwy, nikiemny;

②würdigkeit f niegodziwość,

nikczemność. [m: ~... nikłowy.]

Ni'ckel (ni'kei) m u. n ②l nikiel|

ni'cken (ni'ken) ⑥a .mit dat.)

kiwać [-wnąć], skinać [voa.]

(instr.).

Ni'ckerchen (ni'kerchen) n ②l

drzemka f; ein ~ machen

zdrzemać [voa.] się.

nie (nī) nigdy.

nie'der (nī'der) niski, niższy; *fig.* podły; *adv.* na dół; ~ mit ihm! na pohybel mu!

nie'der... s..., z...: ~brennen [s]palić (się); ~deutſch dolno-niemiecki; ~drücken przygniatać [-gnieść]; *fig.* [przy]gnębić; ~druck/maschine *f* maszyna o niskiem ciśnieniu; ~fallen upadać [upaść]; ~gang *m* schodzenie *n*; *fig.* upadek; ~geschlagen przygnębiony, smutny; ~geschlagenheit *f* przygnębienie *n*, smutek *m*; ~hauen scinać [sciać]; ~hocken [przy-]kucnąć, siadać [usiąść] w kuczki; ~kneten kłękać [-knać]; ~kommen porodzić, powić [beide *boſt.*]; ~kunft (-künſt) *f* ② *f* u. ③ *b* poród *m*; ~lage *f* (eines Heeres) kłęska, porażka; ~Magazin *m*, magazyn *m*; ~lassen spuszczać [spuścić]; sich ~lassen [u]sadowić się, usiadać [usiąść]; (häuslich) zamieszkać [*boſt.*]; (sich festsetzen) osiadać [osiąść]; ~Lassung *f* spuszczenie *n*; osada; ~legen kłaść [położyć]; ~Amt: składać [złożyć]; sich ~legen kłaść [położyć] się (spać); ~machen, ~meheln zabijać [-bić], wyrzynać [-rznąć], wycinać [-ciąć] w pień; ~reifen zdzierać [zdrzeć]; (~werfen) obalać [-lić]; ~Haus *uſt.*: [z]walić, [z]burzyć; ~reifen [s]tratować kopytami końskimi; ~säbeln za-ob. po-rąbać [*boſt.*] pałaszem; ~schleßen zastrzelać [-lić]; ~schlag *m* osad; (Regen *uſt.*) opad; ~schlagen: a) *v/i.* (fn) osiadać [osiąść]; b) *v/t.* = ~hanen; ~Augen: spuszczać [spuścić]; ~osadzać [-dzić]; *fig.* [za]kłopotać; odbierać [odebrać] odwagę; *vgt.* entmutigen, aufheben; ~schreiben [na]pisać, spisywać [-sać]; ~

setzen sadzać [posadzić]; (absetzen) składać [złożyć]; sich ~setzen siadać [siaść]; ~sinken upadać [upaść]; ~stechen przebijac[-bić] szpadą ob.sztyletem; ~stoßen obalać [-lić]; f. ~stehen; ~stürzen = hinfallen; ~stracht, ~strächtigkeit *f* podłość, nikiemność; ~strachtig podły, nikiemny; ~treten rozdeptywać [-tać]; ~Tiefel *uſt.*: przydeptywać [-tać].

Nie'derung (nī'derūng) *f* ③ *b* nizina, niż *m*.

nie'der... ~wärts (-wērc) w dół, ku dołowi; ~werfen obalać [-lić], powalać [-lić]

nie'dlich (nī'tlich) ładny, miutki; ~keit *f* ładność. [(u palca).]

Nie'tnagel (nī't-) *m* zadziórka *f*

nie'drig (nī'drig) niski; *fig.* nikiemny, podły; ~er machen zniżać [-żyć]; ~keit *f* niskosć.

nie'mals (nī'māls) nigdy.

nie'mand (nī'mānt) nikt; es ist ~ da niema nikogo.

Nie're (nī're) *f* ③ *b* nerka; ~n... nerkowy; ~n|entzündung *f*

zapalenie *n* nerek; ~n|krank, ~n|leidend chory (ob. cierpiący) na nerki; ~n|stein *m* kamień w nerkach. [kichania.]

Nie's... (nī's...) pobudzający do

nie'sen (nī'zen) ⑤ *e* kichać [kichnąć]. [użytkowania.]

Nie's|brauch *m* (nī's-) prawo *n*

Niet (nīt) *n* ② *g* nit *m*, zakówka *f*.

Nie'te (nī'te) *f* ③ *b* los *m* niewygrzywający; auch = Niet.

nie'ten (~en) ⑤ *c* [za]nitować; (zuhammern) zakłepywać [-pać].

nie't-und na'gel fest silnie przybity gwoździami.

Ni'kolaus (nī'kolāus) *m* ⑧ *c* Mikołaj. [tyna *f*.]

Ni'ko't'n (nīkōt'n) *n* ② *g* niko-]

Ni'l|pferd *n* hippopotam *m*.

ntimm (nīm) *f*. nehmen.

ni'mmer (nī'm^{er}) (auch ~mehr) (już) nigdy; **Ḷfaff** *m* ⑦ a nie-nasycony człowiek.

ni'ppen (nī'p^{en}) ⑩ a pić [napić się] trochę, pić kroplami.

Ni'ppes (nī'p^{es}) *pl. indet.*, **Ni'pp-fachen** *f/pl. drobiazgi m/pl.*

ni'rgend(s) (nī'rg^{ent[s]}) nigdzie; ~hin, ~wo nigdzie.

...nis (...nī's) *n* ② h¹, *f* ② i¹ *f. Gr.* eignis *n*, Stenutnis *f* *ufw.*

Ni'sche (nī'sz^e) *f* ③ b nyża.

Ni'sh (nī's), **Ni'sse** (nī's^e) *f* ③ b gnida. [się.]

ni'sten (nī'st^{en}) ⑩ c gnieździć

Nix (nīks) *m* ② g duch wodny.

Ni'ze (nī'ks^e) *f* ③ b rusalka, świtezianka.

no'bel (nō'b^{el}) szlachetny; (freigebig) hojny; (großherzig) wielkopański.

noch (nōch) jeszcze; ~ immer jeszcze wciąż; weder ... ~ ani ... ani; ~malig (-māi'ch) powtórny; ~mals (-māls) powtórnie, jeszcze raz.

Roma'de (nōmā'd^e) *m* ③ a koczownik; ~n... koczowniczy.

noma'disch (nō'dī'sz) koczowniczy.

Ro'nnē (nō'n^e) *f* ③ b zakonnica, mniszka; ~n|kloster *n* klasztor *m* paniński.

Rord (nōrt) ② g, ~en (nō'rd^{en}) ② l *m* północ *f*.

Ro'rd... północny; ~amerika *n* Ameryka *f* północna; **Ḷdeutsch** północnoniemiecki.

no'rdlich (nō'rdī'sz) północny.

nō'rdlich (nō'rtī'ch) północny; *adv.* ku północy.

Ro'rd... ~licht *n* zorza *f* północna; ~ost *m* północny wschód; **Ḷöstlich** północnowschodni; ~see *f* Morze *n* Niemieckie; ~west *m* północny zachód; **Ḷwestlich** północnozachodni; ~wind *m* wiatr północny.

Rörgelei' (nōrg^elāi') *f* ③ b

dokuczliwość, uszczypliwość; (Berzposen) wyszydzanie *n*.

nō'rgeln (nō'rg^{eln}) ⑩ f (an *dat.*) dokuczać [-czyć] (*dat.*), wyszydzac[-dzić] (*acc.*): **Rō'rgler** (nō'rg^{er}) *m* ② l, ~in (-īn) *f* ③ c zrzęda *m, f*, uszczypliwy krytyk (-yczka). [zasada.]

Norm (nōrm) *f* ③ b norma, }

Not (nōt) *f* ② f potrzeba; (Gend) bieda, nędza; jur ~ od biedy, z biedą; ~ leiden cierpieć nędzę, biedować; es tut Ḷ trzēba, jest koniecznym; seine liebe ~ haben biedzić się (mit *dat.* z *instr.*). [nek *m.*]

No'ta (nō'tā) *f* ⑥ i nota, rach- }

Nota'r (nōtā'r) *m* ② g¹ notariusz.

No't... ~ausgang *m* wyjście *n* bezpieczeństwa; ~behelf *m* ostateczny środek (w potrzebie); ~bremse *f* hamulec *m* bezpieczeństwa; ~durft (-dürft) *f* ② f potrzeba (naturalna); seine ~durft verriichten załatwiać[-wić] potrzebę naturalną; **Ḷdürftig** biedny, mizerny; (gering) szczupły; *adv.* od biedy.

No'te (nō't^e) *f* ③ b nota; (Anmerkung) uwaga, przypisek *m*; Ḷnuta.

No'ten... nutowy; ~bank *f* ③ b bank *m* wydający banknoty; ~blatt *n* kartka *f* z nutami; ~pult *n* pulpit *m* na nuty.

No't... ~fall *m* przypadek potrzeby; im ~falle = nötigenfalls; für den ~fall na potrzebę; **Ḷgedrungen** zmuszony koniecznością; ~helfer *m* pomocnik w potrzebie.

nō'tig (nō'tī'ch) potrzebny, konieczny, nieodzowny; ~haben = bedürfen, brauchen; es ist ~ potrzeba, trzeba.

nō'tigen (nō'g^{en}) ⑩ a zmuszać [zmusić], przymuszać [-musić]

(zu dat. do gen.); lassen Sie sich nicht ~! nie daj się pan prosić!; ~falls w razie potrzeby.

Nö'tigung *f* zmuszanie *n.*, przymuszanie *n.*, przymus *m.*

Notiz (nɔt|'c) *f* ③b notatka: (Nachricht) wiadomość; ~nehmen von (dat.) przyjmować [-jąć] co do wiadomości; (beachten) zwracać [zwrócić] uwagę na (acc.); ~block *m* bloczek na zapiski; ~buch *n* książeczka *f* na zapiski, notatnik *m.*

Not...: ~Jahr *n* rok *m* nieurodzaju; ~Lüge *f* kłamstwo *n* z konieczności; ~nagel *m* = ~bedarf; ~pfennig *m* grosz odłożony na potrzebę; ~ruf, ~schrei *m* wołanie *n* o pomoc; ~signal *n* sygnał *m* alarmowy; ~stand *m* potrzeba *f*, bieda *f*; ~taufe *f* chrzest *m* z wody (w nagłej potrzebie); ~verband *m* opatrunek dorywczy; ~wehr *f* konieczna obrona; ~wendig (-wënd|č) konieczny, potrzebny, nieodzowny, ~wendigkeit *f* konieczność, potrzeba; ~wucht *f* zgwałcenie *n*; ~zlichtigen (untr.) [z]gwałcić.

Novelle (nɔvɛ|'lɛ) *f* ③b nowela.

November (nɔvɛ|'mbɛr) *m* ②1 listopad; ~... listopadowy.

Novize (nɔv|'zɛ) a) *m* ③a nowicjusz; b) *f* ③b nowicjuszka.

Nr. abt. für Nummer.

nu (nū) 1. *F* = nun. 2. *z m* od. *n* indef. moment *m*, chwilka *f*; im *z* w mig, w okamgnieniu.

nüchtern (nū|čtɛrn) (Nüchtern) czyzy: *adv.* na czczo; (nicht betrunten) trzeźwy (a. fig. besonnen = rozsądny): a. = fade, geschnitten; ~machen roztrzeźwiać [-wić]; ~werden otrzeźwieć [voř.]; ~heit *f* czczość; trzeźwość.

Nudel (nū|dɛl) *f* ③d kluska;

(Zaden) makaron *m*; ~... makaronowy; ~suppe *f* rosół *m* z makaronem.

nu'deln (n) ②f [wy]karmić, [wy]tuczyć.

nun (nū) 1. indef. ~ (und nichtig) (zupełnie) nieważny, bez znaczenia. 2. *z f* ③b zero *n*: ~... zerowy. [mer *m.*]

Nummer (nū|'mɛr) *f* ③d numer; **nuu** (nūn) teraz: (also) więc; ~beim a więc; ~me'hr teraz. obecnie; (von nun ab) odtąd; ~'me'hrig (-mɛ|'r|č) = je'ęig.

nur (nūr) tyłko.

Nuß (nūs) *f* ②f¹ orzech *m*; *dim.* orzeszek *m.*

Nuß... orzechowy; ~baum *m* drzewo norzechowe; ~knacker (-knäk|ɛr) *m* ②1 dziadek do orzechów; ~schale *f* łupina (na orzechu).

Nü'ster (nū|'stɛr) *f* ③d nozdrzen. **nuß** (nūc), ~e (-ɛ). **nü'ße** (nū|'cɛ) (nur präb.) użyteczny; ~sein przydawać [-dać] się (zu dat. do gen., na acc.).

Nußanwendung *f* zastosowanie *n*; korzystanie *n* (z gen.).

nußbar przydatny, pożyteczny; ~machen obracać [obrócić] na użytek; ~keit *f* użyteczność.

nußen (nū|'cɛn) 1. auch **nüßen** (nū|'cɛn) ②e być pożytecznym, przydawać [-dać] się. 2. *z m* ②1 pożytek, korzyść *f*, zysk.

Nußholz *n* drzewo użytkowe. **nüßlich** (nū|'cl|č) pożyteczny, korzystny; (geiguet) odpowiedni; ~keit *f* pożyteczność.

nuß...: ~los nieużyteczny, niekorzystny; (vergeßlich) daremny; ~losigkeit *f* nieużyteczność, daremność; ~nutzung (-n|s|č) *f* ③b użytkowanie *n.*

Nußung *f* używanie *n.*, użytkowanie *n.* [rusałka.]

Nymphē (nū|'mfɛ) *f* ③b nimfa,]

o (ō) ach!; **o** mehl! ach!, biada!

ob (öp) 1. *ej.* czy; alß ob jak gdyby, jakby; mud ob! i jak jeszcze!; ob ... ob ... czy ... czy ... 2. *prp.*: **a** (*dat.*) nad (*instr.*); **b** (*gen.*) z powodu (*gen.*), dla (*gen.*). [baczenie *n.*: vgt. *Űcht*².]

Űblacht (Ű'b-) *f* ③ *b* baczość,

Űblbnch (Ű'p-) *n* ② *a* 'o. *pl.*) przytułek *m*, schronienie: **Los** bez przytułku, bezdomny; **losigkeit** *f* bezdomność.

Ű-Beine *n/pl.* nogi *f/pl.* wykrzywione (wkształcie litery O).

Űben (Ű'bēn) na górze, w górze: **biß** ~ do góry; **nach** ~ (*hin*) do góry, w górę; **von** ~ (*herab*) z góry; **wie** ~ *gesagt* (ob. *erwähnt*) ist jak wyżej powiedziano ober wspomniano.

Űben... w górze; **a'n** u góry: (*an der Spitze*) na czelu: (*wo?*) na pierwszym miejscu; (*wohin?*) na pierwsze miejsce; **au** *f* na wierzchu, po wierzchu: **befagt** wyżej wspomniany; **brei'n** ponadto, prócz tego; **erwähnt**, **genannt** wyżej wspomniany, wyże wymieniony; **hi'n** powierzchnownie, zlekka, ladajak.

Űber (Ű'bēR) 1. (*nur attr.*) górny, wyższy: **Leit** *m* ① *l* naczelnik. 2. *l* *f* *m* ② *l* starszy kelner.

Űber... wyższy, górny; (*in Amtern usw. oft*) nad...: **arm** *m* górne ramię *n*; **ban** *m* (*pl.* *bauten*) nawierzchnia *f*: (*Etodwert*) górne piętro *n*: **beschl** *m* naczelne dowództwo *n*; **be-fehls-haber** *m* naczelny wódz, głównodowodzący: **Deutsch** górnoniemiecki: **fläche** *f* powierzchnia: **flächlich** (-fläch-lich) powierzchniowy; **gewalt** *f* naczelna władza; **halb** (*gen.*) powyżej (*gen.*); **hand** *f* pier-

wszeństwo *n*, wyższość: **bie** **hand** *gewinnen* brać [wziąć] górę (*über acc. nad instr.*), (*u*)zyskiwać [-skać] przewagę (*nad instr.*): **haupt** *n* głowa *f*, naczelnik *m*; **hemd** *n* koszula *f* wierzchnia: **herrschaft** *f* panowanie *n*, przodownictwo *n*.

Űberin (Ű'bēRin) *f* ③ *c* naczelniczka; (*Ronne*) przeorysza.

Űber...: **kellner** *m* starszy kelner: **körper** *m* górna część *f* ciała, tułów: **land** *n* kraj *m* górzysty: **leder** *n* wierzch *m*, przyszwafa *f*: **leib** *m* = *körper*; **leitung** *f naczelne kierownictwo *n*; **g** górny przewód *m*: **leutnant** *m* porucznik: **licht** *n* światło górne: **lippe** *f* górna warga; **schenkel** *m* udziec.*

Űberst (Ű'bēRst) 1. (*f. ober*) najwyższy. naczelny, główny. 2. *l* *m* ③ *a* pułkownik.

Űber...: **steiger** *m* starszy sztygar: **stimme** *f* sopran *m*.

Űberstleutnant *m* podpułkownik.

Űber...: **stübchen** *n* poddasze; *fig.* *bei ihm ist's im stübchen nicht richtig* brak mu jednej klepki w głowie: **tasse** *f* filiżanka: **teil** *m* (*n*) górna (ob. wierzchnia) część *f*: **wärts** (*węrc*) ku górze; **welt** *f* świat *m* górny ober ziemski.

objekt *ch* chociaż, jakkolwiek.

Űbhut *f* ③ *b* (*Aufhüt*) opieka, dozór *m*: (*Schus*) ochrona.

Űbig (Ű'bīch) powyższy, wyżej wspomniany. [miot *m.*]

Objekt (Ű'pjē'kt) *n* ② *g* przed-
objekt *b* (Ű'pjēkt'f) 1. przedmiotowy. 2. *l* *n* ③ *g*¹ (*a. l* *glas* *n*) obiektowy *m*, soczewka *f* (przedmiotowa).

Obla'te (öblä'te) *f* ③ b opłatek *m*; ~n... opłatkowy.

o'bliegen (*dat.*) zajmować [-jać] się (*instr.*) · es liegt mir ob jest moim obowiązkiem; **Zeit** *f* obowiązk *m*, powinność.

obligato'risch (öbligatō'rīsz) obowiązkowy.

O'bligo (ö'bligō) *n* ⑥ i zobowiązanie; (Verantwortlichkeit) odpowiedzialność *f*. [przewódca.]

O'blmann *m* przewodniczący,

Obo'e (obō'e) *f* ③ b obój *m*.

O'brigkeit (ō'brīch-) *f* zwierzchność; **Zeit** zwierzchniczy,

ob'gleich = obgleich. [urzędowy.]

o'bsiegen *untr.*, außer obgesiegt, obzusiegen) (*dat.*) zwyciężać [-zyć]. pokonywać [-nać] (*acc.*).

O'bst (ōpst) *n* ② g owoce *m/pl.*

O'bst... owocowy; **~bau** *m* hodowla *f* owoców; **~garten** *m* sad; **~händler** *m* handlarz owoców; **~ucht** *f* hodowla owoców. [dziec.]

o'blwatten istnieć, być, zachować

ob'wo'hl = obgleich.

O'chs (ōks) ③ a¹, **O'chse** (..^o) ③ a *m* wół; junger ~ wolek; *fig.* głupiec, dureń.

o'chsen (ō'ksən) ⑤ e = büffeln.

O'chsen. wołowy; **~fleisch** *n* mięso wołowe, wołowina *f*.

o'chsenhaft, **o'chsig** (ō'ksīch) wołowaty, głupi.

O'cker (ō'kər) *m* ② l okra *f*.

O'be (ō'de) *f* ③ b oda.

ō'be (ō'de) 1. pusty, niezamieszkały, dziki. 2. 2 *f* ③ b pustość; (über Ort) pustynia.

O'bem (ō'dəm) *m* ② g¹ = Atem.

o'ber (ō'dər) albo, lub.

O'sen (ō'fən) *m* ② j piec; *dim.* piecyk; **~bank** *f* ② f ławka przy piecu, przypieck *m*; **~bunst** *m* czad; **~gabe** *f* widełki *f/pl.* do pieca; **~heizter** *m* palacz; **~klappe** *f* zasłonka piecowa;

~rohr *n*, **~röhre** *f* rura *f* od pieca; **~schirm** *m* ekran; **~seher** *m* zdun; **~tür** drzwiczki *f/pl.* u pieca; **~wisch(er)** *m* pomiotłón.

o'ffen (ō'fən) otwarty, odkryty; (Stelle) wolny, nieobsadzony; a. = ~herzig, öffentlich.

o'ffenba'r widoczny, oczywisty, jawny.

offenba'ren (-bā'ren) ⑤ a (*p.p.* a. geoffenbart) objawiać [-wić]. wyjawiać [-wić], ogłaszać [ogłosić].

Offenba'ring *f* objawienie *n*, wyjawieni *n*, **~selb** *m* przysięga *f* manifestacyjna. [rość.]

O'ffenheit *f* otwartość, szcze-

o'ffen...; **~herzig** otwarty, szczerzy, prostoduszny; **~herzigkeit** *f* otwartość, szczerzość, prostoduszność; **~kunbig** wiadomy, znany, jawny.

Offensi've (ō'fēnzī'we) *f* ③ b zaczepka, walka zaczepna, ofensywa.

ō'ffentlich (ō'fēntlīch) publiczny, jawny; **Zeit** *f* publiczność, jawność.

offerie'ren (ō'fēri'ren) ⑤ g = anbieten. [gebot.]

Offe'rite (ō'fē'rite) *f* ③ b = An-

offizie'll (ō'fīzī'ē'l) = amtlich.

Offizie'r (..cī'r) *m* ② g¹ oficer; (s).. oficerski; **~s|burche** *m* służący oficerski.

Offizi'n (..cī'n) *f* ③ b warsztat *m*, pracownia.

offiziō's (..cī'ō's) pochodzący ze źródła rządowego.

ō'ffnen (ō'f'nən) ⑤ c otwierać [otworzyć]; sich ~ = aufgehen.

O'ffnung *f* otwarcie *n*; (Loch) otwór *m*, dziura, (schmale) szczelina.

off (ōft) często; so~ ilekroć.

ō'fter (ō'ftər) częsty; ~ (s, często, czasem; am (ob. zum) **ō'fftesten** (..stən) najczęściej.

o'ft|malig (-mālfīch) częsty.

o'ft|malis (-māts) często.

oh (o) = o.

O'heim (o'hāim), Ohm (ōm) m
②g wuj. stryj.o'hne (o'n^o) 1. prp. (acc.) bez
(gen.), a. bez... (3B. ~ Kinder
bezdziety): daš (ob. die Sache)
ist nicht (so ganz) ~ w tem jest
coś, to nie jest bezpodstawne.2. rj. ~ daš ... wird meist durch ein
part. überfest, 3B. ~ daš er wüßte
nie wiedzając; ~ zu sprechen nie
mówiąc; ~ Die's, ~hl'n i tak,
bez tego; (übrigens) zresztą;
~glei'chen bez porównania.O'hnlmacht (o'n-) f ③b słabość,
bezsilność: ~ omdlenie n,
mdłości f/zl.; ~slanfall m
omdlenie n.o'hnlmächtig słaby, bezsilny;
~ omdlały, zemdlały: ~ werden
omdlewać [-eć], zemdleć [bofl.].

oho' (o'ho') oho!

Ohr (o'r) n ④a ucho; dim. uszko;
ich bin ganz ~ słucham uwa-
żnie; bis über die ~en (hinaus)
po uszy; es hinter den ~en ha-
ben być chyrym: ich auß ~
legen kłaść [położyć] się spać;
ich hinter die ~en schreiben za-
pamiętać [bofl.] sobie: i-n überš
~ hauen oszukiwać [-kać].

Ohr (ōr) n ②g uszko.

O'hren... (o'r^{en}...) uszny; ~arzt
m lekarz chorób usznych; ~
beichte f tajna spowiedź; ~
bläfer (in f) m zausznik (-nica);
~klingen, ~saufen n dzwonie-
nie (ob. szum m) w uszach; ~
reizen n ból m w uszach.O'hr...: ~feige f policzek m; i-m
eine ~feige geben = i-n zfeigen
④a untr. [wy]policzkować: ~
gehänge n koleczyk m; ~läpp-
chen n koniec m ucha: ~
löffel m łopatka f do uszu; ~
muschel f małżowina uszna;~ring m koleczyk; ~wurm m
szczypawka f.Ökono'm (jōkono'm) m ⑧a eko-
nom, gospodarz wiejski; ~le'
(~no'mi') f ⑥f ekonomja, gospo-
darstwo: Zifch (~no'mi'sz) eko-
nomiczny, gospodarski, gospo-
darny.Okta'v (jōktā'f) n ②g¹ (a. ~for-
mat n) format m ósemki, for-
mat m półewiartkowy.Okta've (~tā'w^o) f ③b oktawa.Okto'ber (jōkto'b^{er}) m ②l paź-
dziernik: ~... październikowy.Okula'r (okulā'r) n ②g¹ (a. ~
glas n) soczewka f.okulte'ren (~lī'ren) ④g oczko-
wać, okulizować. [zachód.]Okyde'nt (jōkcidē'nt) m ②g¹Öl (ōl) n ②g olej m, oliwa f:
in ~ maten olejuemi farbami.Öl... olejny, oliwny; ~baum m
drzewo n oliwne; ~brud m
oleodruk.ö'len (jō'len) ④a napuszczać
[-puścić]olejem, [po]smarować
oliwą.Öl...: ~farbe f farba olejna;
~fläschchen n flaszeczka f
z oliwą; ~gemälde n obraz m
olejny. [oleisty.]

ö'licht, ö'lig (jō'liçh[t]) olejny,]

Öl've (olī'w^o) f ③b oliwka;
~n... oliwkowy.Ö'lung f namazanie n (ob. nama-
szczenie n) olejem: i-m die
lezte ~ geben udzielać [-lić]
ostatniego namaszczenia; die
lezte ~ erhalten przyjmować
[-jać] ostatnie namaszczenie.Ö'men (o'm^{en}) n ④k (pl. D'mina)
znak m, wróżba f.ominö's (omīn^{ö's}) złowrogi,
złowieszczy. [wuj.]Ö'nkel (jō'nk^{el}) m ②l stryj,]Ö'per (o'p^{er}) f ③b opera.Opere'tte (op^{er}ē't^{te}) f ③b ope-
retka.

Ö'pern... operowy; **~glas** *n*, **~gucker** (-gük^{er}) *m* ② lorneta *f* teatralna, binokle *m/pl.*; **~haus** *n* teatr *m* dla oper, opera *f*.

Ö'pfer (ö'pf^{er}) *n* ② l ofiara *f*; (Aufopferung) poświęcenie: **~** ofiarny; **Lamm** *n* baranek *m* Boży.

ö'pfern (ö'pf^{ern}) ⑤ b ofiarować, poświęcać [-cić], składać [złożyć] w ofiarę. **Stz.** ofiarowanie *n*, poświęcenie *n*.

Ö'pfer/tisch *m* stół ofiarny.

opponie'ren (öppon^{ir}en) ⑥ g [za]joponować, sprzeciwić [-wić] się.

Ö'ptiker (ö'ptik^{er}) *m* ② l optyk.

Ö'pus (ö'püs) *n* (sg. indef., pl. Ö'pera) dzieło. [rocznia *f.*]

Öra'kel (öraq^{kel}) *n* ② l wy-
ora'keln (an) ⑤ f (part. orafelt) wyrażać [-razić] się zagadkowo.

Öra'nge (öraq^{ze}) 1. *f* ③ b pomarańcza. 2. *l* indef., a. *l* (n) **farbig**, *l* (n) **gelb** pomarańczowy. [n ② l orkiestra *f.*]

Örche'ster (örchster, oft **~kst**)

Ö'rden (ö'rdⁿ) *m* ② l zakon; (Abzeichen) order: **~** zakonny: orderowy: **~sgesellschaft** *f* bractwo *n* zakonne; **~skap^{ts}** *n* kapituła *f* zakonna.

ö'rdentlich (ortl^{ich}) porządný, dokładny; (Prosektor)zwyczajny: *adv.* porządnie, dokładnie: (sehr) bardzo.

Ö'rder (ö'rd^{er}) *f* ③ d rozkaz *m*, zlecenie *n*; **~** oder an dessen **~** albo według jego zlecenia.

ordinär (ördin^{är}) ordynarny, prostacki.

Ordina'rius (ord^{arius}) *m* ⑥ g (Universität) zwyczajny profesor; (Schule) gospodarz klasy.

ö'rdnen (ö'rd^{nen}) ⑤ c [u]porządkować, układać [ulożyć] w porządku.

Ö'rbner (an^{er}) *m* ② l porządkujący.

Ö'rdnung (ö'rdn^{ung}) *f* ③ b porządek *m*, ład *m*; (Einrichtung) urządzenie *n*, uporządkowanie *n*; (b. Schachtel) (bojowy) szyk *m*; in bester (oder schönsten) **~** w największym porządku; **~** porządkowy; **~sliebe** *f* zamiłowanie *n* (do) porządku; **~smäßig** ułożony według porządku, uregulowany; **~sstrafe** *f* kara porządkowa; **~swidrig** przeciwny porządkowi, nieporządný; **~slzahl** *f* liczba porządkowa.

Ördonna'nz (ördön^{anz}) *f* ③ b ordynans *m*; (Besehl) rozkaz *m*.

Örga'n (örg^{an}) *n* ② g^l organ *m*.

Örgani'smus (örgan^{ismus}) *m* ⑥ g organizm. [nista.]

Örgani'st (n^{ist}) *m* ③ a orga-)

Ö'rgel (ö'rg^{el}) *f* ⑤ d organy *m/pl.*; **~** organowy; **~bauer** *m* organmistrz; **~spieler** *m* organista. [organach.]

ö'rgeln (an) ⑤ f [za]grać *na*

Örie'nt (öri^{ent}, ö'ri^{ent}) *m* ② g (o. pl.) wschód; **Örienta'le** (öri^{ent}al^e) *m* ③ a mieszkaniec wschodu; **orienta'lisch** (ortl^{isch}) wschodni, orientalny.

orientie'ren (ort^{ieren}) ⑤ g: **st^{ch}** **~** [z]orientować się.

origina'l (origin^{al}) 1. oryginalny. 2. *l* n ② g oryginal *m*; (Mensch) dziwak *m*; **~** oryginalny. [oryginalność.]

Originalität (ortl^{it}) *f* ③ b) **origine'll** (ortl^l) oryginalny, prawdziwy; (sehr) dziwny.

Örka'n (örk^{an}) *m* ② g^l orkan, huragan.

Örname'nt (örnam^{ent}) *n* ② g ornament *m*, ozdoba *f*.

Ört (ört) *m* ② g ob. ② a miejsce *n*; (Ortschaft) miejscowość *f*: (Gegend) okolica *f*.

orthodo'x (õrtõdõ'ks) prawo-
wierny.

Orthographie' (ãgrafij') f ⑥f
(prawidłowa) pisownia, orto-
grafia. [kett f miejscowość.]

õrtlich (õ'rtlĩch) miejscowy; ②:]

õ'rts... miejscowy.

õ'rtſchaft (õ'rt-) f miejscowość.

õ'rtſcheit n orczyk m.

õ'rtsveränderung f zmiana
miejsca.

õ'se (õ'z'e) f ③b ucho n, uszkon.

õst (õ'st) ②g, ~cu (õ'st'en) ②l m
wschód.

õ'st... wschodni.

õ'ster... (õ'st'er...) wielkanocny:

~abend m Wielka Sobota f;

~brod n kolacz m; ~el n jajko

wielkanocne ob. święcone; ~

fest n = õ'steru; ~kuchen m

kolacz.

õ'sterlich (õ'st'er-) wielkanocny.

õ'steru (õ'st'eru) n ②l, f indest.

(mit art. meist im pl.) Wielkanoc
f, święta n/pl. wielkanocne.

õ'sterreich (õ'st'erraĩch) n ⑥g

Austria f; ~er(lu f ③c) m ②l

(~er[ĩn]) Austrjak (-jaczka);

õ'sch (~ĩsz) austrjacki.

õ'ster... ~sonntag m niedziela f
wielkanocna; ~woche f Wielki
tydzień m.

õ'stlich (õ'st'lĩch) wschodni.

õ'stſee f Morze n Bałtyckie,

Bałtyk m; ~... bałtycki.

õ'tter (õ't'er) f ③ d: a) (oft m)

wydra f; b) (Echtange) żmija f.

õ'z'nd (õ'ksũ't) n ②g tlennik m.

õ'zhdie'ren (õ'ksũ'dĩ'ren) ⑥g utle-

niać |-nić| (się).

õ'zeau (õ'cẽũn) m ②g¹ ocean

~... oceanowy.

P

Paar (pãr) l. n ②g para f.

2. 2 oder unpaar do pary czy

nie do pary; ein 2 = ciutge.

paar'en (pã'r'en) ④a [z]łączyć

parami, [s]kojarzyć, [s]parzyć;

ĩch ~ [po]łączyć się; gepaart

złączony, skojarzony.

paar'rig (pã'rĩg) parzysty.

paar'mal: ein ~ kilka razy.

Paar'ung f parzenie n, kojarze-

nie n.

paar'rlwelse parami, w parach.

Pacht (pãcht) f ③b dzierżawa;

~... dzierżawny.

pa'chten (pã'ch't'en) ⑥c [wy-]

dzierżawić, brać [wziąć]

w dzierżawę.

Pa'chter (pã'ch't'er), meist Pa'chter

(pã'ch't'er) m ②l, ~ln (~ĩn) f ③c

dzierżawca (-czyni).

Pack (pãk): a) m u. n ②g, ②d

paka f, paczka f, pakunek m;

(Paſten) tłumok m; b) n holota f.

Pa'ck... służący do pakowania.

Pa'ckchen (pã'ckch'en) n ②l paczka

f, pakunczek m.

pa'cken (pã'k'en) ⑥a [za]pako-

wać; (ergreifen) chwycić [(u-

po-)chwycić], porywać [-rwać]

(bei dat. za acc.): paſſ(e) dich!

ruszaj!, precz stąd!

Pa'cker (~er) m ②l pakownik.

Pa'ck... ~eſel m osioł do nosze-

nia pakunków; ~haus n, ~hof

m pakownia f, skład m towa-

rów; ~leinwand f, ~tuch n

plótno n do obszywania pa-

kunków; ~träger m tragarz;

~wagen m wóz ciężarowy.

Pa'ckung f = Ein-, Ver-packung.

pa'ffen (pã'f't'en) ⑥a pykać [-knąć]

przy paleniu fajki. [pazi.]

Pa'ge (pã'z'e) m ③a paż: ~n...

paginle'ren (pãgĩnĩ'ren) ⑥g

[po]liczbować stronie.

Pake't (pãk'ẽ't) n ②g pakiet m;

~... pakietowy; ~boot n statek

m pocztowy.

Pakt (pǎkt) *m* ② *g* układ, umowa *f*; e-u ~ [schließen = **paktie'ren** (~tj'ron) ⑤ *g* układać [ulożyć] się, umawiać [umówić] się.

Pa'la'st (pǎlǎ'st) *m* ② *d* pałac; ... pałacowy. [zarzutka *f*.]

Pa'letot (pǎ'le'to) *m* ⑥ *i* palto *n*,]

Pa'le'tte (pǎ'le'te) *f* ③ *b* paleta.

Pa'li'sa'de (pǎ'lizǎ'de) *f* ③ *b* palisada, ostrokól *m*: ~n... palisadowy, ostrokołowy.

Pa'la'sch (pǎ'lǎ'sz) *m* ② *g* pałasz.

Pa'lm... (pǎ'l'm...) palmowy: ~so'nntag *m* niedziela *f* palmowa.

Pa'lme (ˆe) *f* ③ *b* palma; ~n... = **Pal'm...** [uer.]

Pan'te'r (pǎn'te'r) *n* ② *g*¹ = **Ban-]**

Pa'nik (pǎ'n'ik) *f* ③ *b* panika.

Pa'ni'sch (pǎ'n'is) paniczny.

Panora'ma (pano'rǎ'mǎ) *n* ⑥ *e* panorama *f*. [mau'schen.]

pa'nschen (pǎ'n'szen) ⑤ *e* =]

Pa'nther (pǎ'nt'e'r) *m* ② *l* pantera *f*.

Panto'ffel (pǎnto'f'e'l) *m* ② *l* pantofel; *dim.* pantofelek: unter dem ~ stehen być pod pantoflem: ... pantoflowy. [man'schen.]

pa'nt'schen (pǎ'n't'szen) ⑤ *e* =]

Pa'nzer (pǎ'n'tse'r) *m* ② *l* pancierz, zbroja *f*: ... pancerny, zbrojny; ~schiff *n* pancernik *m*.

pa'nzern (~n) ⑤ *b* uzbrajać [uzbroić] pancierzem; gepanzert opancerzony, pancerny.

Papa' (pǎpǎ') *m* ⑥ *i* tata, papa; ~chen (~chen) *n* ② *l* tatuś *m*.

Papagei' (pǎpaga'i) *m* ② *g* papuga *f*; *dim.* papuzka *f*; ... papuzi.

Papie'r (pǎp'e'r) *n* ② *g*¹ papier *m*; a. = Wert.: zu ~ bringen spisywać [-sać, napisać]; ... papierowy; ~drache *m* latawiec papierowy; ~geschäft *n*, ~handlung *f* handel *m* (ob. skład *m*) papieru; ~händler *m* handlarz

papierem; ~korb *m* kosz na papiery; ~messer *n* rozcinacz *m*: ~mühle *f* papiernia.

Pa'pp... (pǎ'p...) tekturowy. kartonowy; ~band *m* ② *d* okładka *f* tekturowa.

Pa'ppe (pǎ'pe) *f* ③ *b* tektura.

Pa'ppel (pǎ'pe'l) *f* ③ *d* topola; ... topolowy. [papką.]

pǎ'ppeln (pǎ'pe'l'n) ⑤ *f* karmić

pa'ppen (pǎ'pe'n) 1. a. tekturowy. 2. ⑤ *a* wyrabiać [-robić] z tektury.

Pa'ppen|stiel *m* rzecz *f* bez wartości: feinen ~ wert nie warte złamanego szeląga.

papperlapa'pp (pǎp'e'lapǎ'p) ot gadanie! [turowe.]

Pa'pp|schachtel *f* pudełko tek-|
Papst (pǎpst) *m* ② *d* papież; ... papieski.

pǎ'pstlich (pǎ'pstl'ich) papieski.

Pa'pstum (*s. pl.*) papiestwo.

Para'bel (pǎrǎ'be'l) *f* ③ *d* parabola, porównanie *n*.

Para'de (pǎrǎ'de) *f* ③ *b* parada: X przegląd *m* wojska; (Prunt) przepych *m*, okazalność; ... paradny.

Paradie's (pǎrǎd'e's) *n* ② *h* raj *m*; ... rajski.

paradie'slich (~d'i'z'is) rajski.

paralle'l (pǎrǎl'e'l) (auch in Sign) równoległy; 2e (ˆe) *f* ③ *b* linja równoległa; (Gleichnis) porównanie *n*. [sožyt, darmojad.]

Parc'it (pǎrǎc'i't) *m* ③ *a* pa-|

Pǎ'rchen (pǎ'r'che'n) *n* ② *l* parka *f*.

Pa'rdel (pǎ'rd'e'l), **Pa'rder** (~d'e'r) *m* ② *l* = **Panther**.

Parenthe'se (pǎrēnt'e'ze) *f* ③ *b* nawias *m*. [perfuma *f*.]

Parfü'm (pǎrftü'm, ~f'ü) *n* ⑥ *l*

parfümie'ren (~füm'i'ren) ⑤ *g* [na]perfumować.

parie'ren (pǎr'i'ren) ⑤ *g* = ge-|
horchen: [schüt. odbijać [-bić] |
cięcie; [s]parować.

Parl's (pärj's) *n* indef. Paryż *m*.
Parl'fer (pärj'z^{er}) 1. *m* ②l, ~in
 (~in) *f* ③c Paryżanin (-żanka).
 2. *a.* indef. paryski.
Park (pärk) *m* ②g park.
Parke'tt (pärk't) *n* ②g parkiet *m*; Thea. krzesła *n/pl.* (parterowe); parkietowy: ~**(fuß)boden** *m* podłoga *f* parkietowa, posadzka *f*; ~**plaz**, ~**stz** *m* miejsce *n* na parterze.
Parlame'nt (pärlam'nt) *n* ②g parlament *m*.
Parlamentä'r (pärment'är) *m* ②g¹ parlamentarz.
Paro'le (pärö'le) *f* ③b hasło *n*, odzew *m*.
Partei' (pärta'i) *f* ③b partja, strona; (politische) stronnictwo *n*; partyjny, należący do stronnictwa; ~**führer** *m* przywódca stronnictwa; ~**gänger** (-g'ng^{er}) *m* ②l stronnik, partyzant.
partei'lich (~sz) stronnicy.
Partei'lichkeit *f* stronnictwo.
Partei'...: ~**los** bezpartyjny, bezstronny; ~**losigkeit** *f* bezpartyjność, bezstronność; ~**sucht** *f* zawziętość partyjna.
Parte'rre (pärte'r) *n* ⑥i parter *m*; 2 wóhnen w parterze, na dole; parterowy; ~**loge** *f* łoża parterowa.
Partei' (~ti') *f* ⑥f partja; (Zeit) część; (Abteilung) oddział *m*; (Ausflug) wycieczka; 2n|weise partjami, w partjach.
Parti'kel (~ti'ke'l) *f* ③d cząstka; Gram. partykuła. [tura.]
Partitu'r (~titü'r) *f* ③b party-
Partizip (~ci'p) ②g¹, ~ium (~i'um) ⑥e *n* imiesłów *m*.
Pa'rtnr (pärtn^{er}) *m* ②l partner, towarzysz, spółnik.
Parze'lie (pärce'lie) *f* ③b parcela, kawalek *m* ziemi.
Pasz (pász) *m* ②d ob. ②g jed-

naka liczba *f* oczek (przy grze w kości); *a.* = Würfel (spiel).
Pa'scha (päs'zq) *m* ⑥i basza.
pa'schen (~n) ⑤e przemycać [-cić].
Pa'scher (~er) *m* ②l przemytnik.
Paß (päs) *m* ②d¹ przechód, przełęcz *f* (w górach), vgl. Eng² (Reise²) paszport, przepustka *f*; paszportowy.
Passa'ge (päsä'ze) *f* ③b pasaż *m*, przechód *m*; **Passagie'r** (päsä'zj'r) *m* ②g¹ pasażer, podróżny; pasażerski.
Pa'ssah (päs'sq) *n* ②g¹ (o. pl.), *a.* ~**fest** *n* = Dstern.
Passa't (päsä't) *m* ②g, *a.* ~**wind** *m* wiatr niezmienny, passat.
pa'ssen (päs'sen) ⑤d [do]stosować się (zu dat. do gen.), zgadzać się (zu dat. z instr.): Rod usw.: leżeć dobrze; (anstehen) być do twarzy; Kartensp. i pasować, nie grać; sich ~ wypadać, przystawać; das paßt mir to mi się podoba; ~**d** (schicklich) stosowny; (geeignet) odpowiedni; Zeit usw.: dogodny.
Pa's...: ~**gang** *m* jednochód. klus; ~**gänger** (-g'ng^{er}) *m* ②l stępak.
Passie'r... (päs'i'r...) przepustny, przejezdny.
passie'ren (~en) ⑤g (sn) przechodzić [przejść], (zu Wage) przejeżdżać [-jechać]; (sich ereignen) zdarzać [-rzyć] się, wydarzać [-rzyć] się.
Passie'r'schein *m* przepustka *f*.
Passio'n (päs'i'q'n) *f* ③b = Leidenschaft; ~**s...** namiętny.
passiv (päs'i'f) 1. bierny. 2. ②g¹, 2um (~si'wüm) ⑥k *n* strona *f* bierna; 2a (~wq) ⑥pl. passywa *m/pl.*, stan *m* bierny.
pa'sslich stosowny, dogodny.
Pa'ssus (päs'süs) *m* indef. ustęp, miejsce *n*.

peinlich męczący; (genau) dokładny, skrupulatny; (Gericht) kryminalny; (Lage) przykry; es ist mir ~ przykro mi; Zkeit f skrupulatność, dokładność; przykrość.

Pei'sche (pā'cz^o) f ③b bicz m, bat m; (Zeit) trzcinka.

peit'schen (.,n) ⑤e } wy]smagać biczem, [wy]chłostać, [wy]biczować, [wy]bić.

Pei'tschen...: ~hieb, ~schlag m uderzenie n biczem; ~stiel m trzonek bicia, biczysko n.

Pelert'ne (pēl'ert'n^o) f ③b peleryna. [lik:n.]

Pe'lika'n (pē'likā'n) m ②g¹ pe-

Pe'lie (pē'lie) f ③b (Schale) łupina; (Haut) skórka; Pe'likar-toffeln f/pl. ziemniaki m/pl. w łupinie ober F w mundurze.

pe'llen (.,n) ⑤a obierać [obrać] z łupiny ober ze skórki.

Pelz (pēlc) m ②g futro n; (Schaf) kozuch.

Pe'iz... futrzany; ~händler m handlarz futer; ~mantel m płaszcz podszyty futrem; ~werk n futra n/pl., wyroby m/pl. futrzane.

Penda'nt (pədg'nt) n ⑥i odpowiednik m, rzecz f podobna, para f (zu dat. do gen.).

Pe'ndel (pē'n'el) m (n ②l wahadło n; Z n (.,n) = schwanfen.

Pensio'n (pəz'io'n) f ③b (Pensionat) pensjonat m; (Ruhegehalt) pensja, emerytura; (Zohn) wikt m; Pensionä'r (pəz'io'nē'r) m ②g¹, ~in (.,in) f ③c pensjonarz (-arka); emeryt(ka).

Pensiona't (.,nā'i) n ②g pensjonat m; (für Schiiter) konwikt m.

Pensio'ns... pensyjny; ~anstalt f = Pensionat; Zberechtigt mający prawo do emerytury.

Pe'nsium (pē'nzium) n ⑥e ob. ⑥k zadanie.

Pepst'n (pēpz'i'n) n ②g¹ pepsyna f.

per (pēr) przez (acc.); oft durch den instr.: ~ Drojchste dorozką.

perfe'kt (.,fē'kt) I. a. doskonały. 2. ② ②g, Zum (.,um) ⑥k n czas m przeszły dokonany.

Pergame'nt (.,gəmə'nt) n ②g pergamin m; ~... pergaminowy.

Perio'de (pēri'od^e) f ③b okres m, perjod m.

Peripherie' (pēri'feri') f ⑥f obwód m; } -r Ziabt) krańce m/pl.

Perkussio'n (pērkūs'io'n) f ③b wstrząśnienie n; ~ opukiwanie n; ~s... do opukiwania.

Pe'rl... (pē'rl...) perłowy.

Pe'rlie (.,e) f ③b perła.

pe'rlen (.,n) I. a. perłowy. 2. v/i.

⑤a perlic się; (Schäumen) musować. [sznurek m pereł.]

Pe'rlen... perłowy; ~schnur f

Pe'rl...: Zgran perłowy; ~

graupe f krupa perłowa; ~

huhn n perliczka f, pantarka f;

~mu'tter f inbett. macica (ober

masa) perłowa; ~schrift f drobniutkie pismo n.

Perpendi'kel (pērpēndi'kel) m u.

n ②l prostopadła f; (Sensibel)

pion m; a. = Pendel.

Pe'rser (pē'rz^{er}) m ②l Pers.

pe'rslsch (.,zīsz) perski.

Perso'n (pērz'p'n) f ③b osoba;

(hobe) osobistość; in eigener ~

osobiscie: ich für meine ~ ja

co do siebie, co się mnie tyczy.

Persona'l (.,zə'nā'l) n ②g¹ personal m; ~... personalny, oso-

bisty; ~ten (.,tēn) pl. inbett. personalja m/pl., zapiski m/pl.

osobiste. [imię n osoby.]

Perfo'nen... osobowy; ~name m}

persō'nlich (pērz'p'n-) osobisty;

Zkeit f osobistość; osoba.

Perspekti'v (.,spēkti'v) n ②g¹

dalekowiedz m, teleskop m; ~

(.,tī'w^o) f ③b perspektywa.

Perücke (pɛrɪkə) *f* ③ *b* peruka: ~**macher** *m* perukarz; ~**stock** *f* (drewniana) do układania peruki.

Pessimist (pɛsjmɪst) *m* ③ *a*, ~**in** (ˌjɪn) *f* ③ *c* pesymista (-istka).

Pest (pɛst) *f* ③ *b* dzuma, zaraza morowa; ~... dotyczący dzumy.

Peter (pɛtɛr) *m* ⑧ *f* Piotr.

Petersilie (pɛtɛrziˈliɛ) *f* ③ *b* pietruszka. [tycja.]

Petition (pɛtɪtɪɔ'n) *f* ③ *b* pe-

Petroleum (pɛtrɔˈlɛjʊm) *n* ⑥ *i* olej *m* skalny, nafta *f*; ~... naftowy. [część *f*, pieczętka *f*.]

Petschaft (pɛtʃaft) *n* ② *g* pie-
petschieren (pɛtʃiˈrɛn) ① *g* [za]pieczętować.

Petz (pɛtʃ) *m* ② *g* niedźwiedz, miś.

Pf. Abt. für Pfennig.

Pfad (pfāt) *m* ② *g* droga *f*, drożyna *f*; (schmale) ścieżka *f*;

~**finder** *m* odkrywca; (Knaben-organisation) skaut.

Pfaffe (pfāfɛ) *m* ③ *a* ksiądz; pop. [księży.]

Pfaffentum *n* ② *g* panowanie

Pfahl (pfāl) *m* ② *d* pal, kół; (Pfeiler) słup; (an Weinstöden) drzątek, tyka *f*.

pfählen (pfāˈlɛn) ① *a* otaczać [otoczyć] palami; *i-u*: wbić [wbic] na pal.

Pfahl... ~**werk** *n* ostrokół *m*, palisada *f*; ~**jann** *m* ostrokół.

Pfalz (pfālc) *f* ③ *b* palatynat *m*; ~**graf** *m* palatyn.

Pfand (pfānt) *n* ② *a* zastaw *m*, poręka *f*; (beim Spiel) fant *m*; ~... zastawny, hipoteczny; ~**brief** *m* list zastawny.

pfändbar (pfɛˈntbār) mogący być wzięty w zastaw.

pfänden (pfɛˈndɛn) ① *c* brać [wziąć] w zastaw; ~ (lassen) zajmować [-jać], zagrabić [-bić], fantować.

Pfänder|spiel (ˌdɛr-) *n* gra *f* w fanty.

Pfänd...: Leih *m* zastawca; ~**schein** *m* poświadczenie *n* zastawu; ~**verschreibung** *f* = ~**brief**.

Pfändung *f* zajęcie *n*, zgrabienie *n* fantowanie *n*.

Pfanne (pfāˈnɛ) *f* ③ *b* patelnia; ~**panewka**.

Pfannkuchen *m* naleśnik.

Pfarr... (pfāˈr...) parafjalny; ~**bezirk** *m* parafja *f*; ~**dorf** *n* wieś *f* (parafjal *a*).

Pfarrre (ˌɛ), **Pfarrel'** (pfāˈnāˈl) *f* ③ *b* probostwo *n*, plebanja, parafja.

Pfarrer (pfāˈrɛr) *m* ② *l* proboszcz, pleban; pastor.

Pfarr...: Gemeinde *f* parafja; ~**haus** *n* probostwo, plebanja *f*; ~**herr** *m* = Pfarrer; ~**kind** *n* parafjanin (-janka).

Pfau (pfāu) *m* ④ *d*, biśm. ② *g* paw; ~**en...** pawi.

Pfeffer (pfɛˈfɛr) *m* ② *l* pieprz; da liegt der Sack im ~ w tem sęk, w tem cała bieda; ~... pieprzowy, pieprzny; ~**büchse**, ~**dose** *f* pieprzniczka; ~**gurke** *f* korniszon *m*; ~**kuchen** *m* piernik; ~**minze** *f* mięta pieprzowa. [Pfefferling.]

Pfefferling (ˌfɛfɛrɪŋ) *m* ② *g* =

pfeffern (ˌn) ① *b* [po]pieprzyć; gepfeffert *fig* strasznie drogi.

Pfeife (pfɛiˈfɛ) *f* ③ *b* gwizdawka; (Schafmei) fujarka; (Orgel) piszczałka; (Tabak) fajka.

Pfeifen (ˌn) ① *g* gwizdać [-dnąć], świstać [-snać]: ~ auf (*acc.*) nie dbać o (*acc.*), śmiać się z (*gen.*).

[zdacz.]

Pfeifer (pfɛiˈfɛr) *m* ② *l* gwi-}

Pfeil (pfɛil) *m* ② *g* strzała *f*; (*dim.*, *a. fig.*) strzałka *f*.

Pfeiler (ˌɛr) *m* ② *l* słup, filar; (*dim.*) słupek; *a.* = Brücken...

... słupowy, filarowy; **Spiegel** *m* zwierciadło *n* na filarach.
Pfeil...: **Zförmig** (-förmig) strzałkowaty; **Schnell** szybki jak strzała; **Schütze** *m* łucznik.
Pfeunig (pfēnig) *m* ②g (als Maß im pl. inbest.) fenig: **Sucher** (-fūks^{er}) *m* ②l sknera.
Pferch (pfērč) *m* ②g ogrodzenie *n*, zagroda *f*; **Pferchen** (e^u) ⑩a zamykać [-mknąć] w zagrodzie; *fig.* wciskać [-snać].
Pferd (pfērt) *n* ②g koń *m*; *dim.* konik *m*, koniczek *m*; *zu* *ac* konno.
Pferde... (pfērd^{o...}) konny, koński; **arjt** *m* konował: **bahn** *f* kolej *m* konna; **decke** *f* dera (na konie); **bieb** *m* koniokrada; **fleisch** *n* mięso końskie, konina *f*; **geschirr** *n* uprząż *f*, szory *m/pl.*; **handel** *m* handel końmi; **händler** *m* handlarz koni, koniarz; **herde** *f* stado *n* koni; **hirt** *m* pastuch do koni; **knecht** *m* parobek do koni, fornał; **kraft** *f* siła konia; (als Maß) koń *m* parowy; **markt** *m* targ na konie; **milch** *f* mleko *n* końskie, kumys *m*; **rennen** *n* wyścigi *m/pl.* konne; **stall** *m* stajnia *f* na konie; **zucht** *f* chów *m* koni; **züchter** *m* hodowca koni.
Pfiff (piff) 1. *m* ②g gwizd, świst; *fig.* = Kniff. 2. *l* *f.* pfeifen.
Pfifferling (pfiffērling) *m* ②g¹ rydz; *fig.* fraszka *f*.
Pfiffig (piffig) chytry, podstępny; (gewandt) sprytny; **keht** *f* chytrosć; sprytnosć. [filut.]
Pfiffikus (-fikkūs) *m* ②h¹ frant.
Pfingsten (pfingstēn) *n* ②l inbest. (mit art. meist im pl.) Zielone Świątki *f/pl.*
Pfingst...: **sest** *n* = Pfingsten; **mo'ntag** *m* poniedziałek Zielonych Świątek; **rose** *f* pl-

wonja; **fo'ntag** *m* niedziela *f* Zielonych Świątek; **woche** *f* tydzień *m* zielonoświąteczny.
Pfirlich (pfirlich) *m* ②g brzoskwinią *f*; **baum** *m* drzewo *n* brzoskwiniowe.
Pflanze (pflānce) *f* ③b roślina; *dim.* (= Pflānzchen [pflā'ndchēn]) *n* ②l roślinka.
pflanzen (n) ⑩e [po-, za-] sadzić.
Pflanzen... roślinny; **kunde** *f* nauka o roślinach, botanika; **reich** *n* świat *m* roślinny.
Pflanzer (pflā'nc^{er}) *m* ②l uprawca, plantator; (Pflanzerbater) osadnik.
Pflanzen...: **schule**, **stätte** *f* szkoła, szczepnik *m*; *fig.* szkoła; rozsadnik *m*; **stadt** *f* osada, kolonia.
Pflanzen... *f* sadzenie *n*, szczepienie *n*; (Pflanztag) plantacja.
Pflaster (pflā'st^{er}) *n* ②l plaster *m*; (Straßenl) bruk *m*; ... brukowy; **treter** (-trēt^{er}) *m* ②l brukowiec, próżniak.
Pflasterer (e^{er}) *m* ②l brukarz.
pflasteru (e^{er}n) ⑩b [wy]brukować.
Pflaume (pflāu'm^e) *f* ③b śliwka; **n...** śliwkowy; **nbaum** *m* śliwa *f*; **nlgarten** *m* śliwnik; **znlweich** zupełnie miękki.
Pfleger (pflē'g^e) *f* ③b nadzór *m*, opieka (*gen.* nad *instr.*); pielęgnowanie *n*, pielęgnacja; (Fürsorge) staranie *n* (o *acc.*).
Pflege... wychowawczy; opiekujący się; **befohlene(r)** *s.* ⑨l, **kind** *n*, **sohn** *m*, **tochter** *f* wychowanek (-anka), wychowaniec (-nica); **eltern** *pl.* wychowawcy *m/pl.*, przybrani rodzice *m/pl.*; **mutter** *f* wychowawczyni; **vater** *m* wychowawca.

- pfle'gen** (pflē'g^{en}) ⑩a doglądać [-dnąć] (*gen.*); *Trante*: pielęgnować, mieć staranie o (*loc.*); zu sein ~ bywać; ei. zu tun ~ mieć zwyczaj (zwyknąć, lubić) co czynić; der Ruhe ~ używać spokoju.
- Pfle'ger** (˘_R) *m* ②l, ˘*in* (˘_{in}) *f* ③c dozorca (-czyni); (*Erzieher*) opiekun(ka), wychowawca (-czyni). [**Pflegeftnb.**]
- Pfle'gling** (pflē'klīng) *m* ②g¹ = }
- Pflicht** (pflīcht) *f* ③b obowiązek *m*, powinność.
- Pflicht...: Gefühl** *n* poczucie obowiązku; **Gemäß, Maßig** zgodny z obowiązkiem, obowiązkowy; **Getreu** wierny obowiązkowi.
- pflichtig** (pflīchtīg) obowiązany.
- Pflicht...: Schuldig** należny, prawny; **teil** *m*(*n*) prawna część *f* (spadku); **Treu** wierny obowiązkowi; **vergeffen** nie pamiętający o swym obowiązku; **widrig** przeciwny obowiązkowi, niezgodny z obowiązkiem. [**drewniany gwóźdź.**]
- Pflock** (pflōk) *m* ②d kołek,}
- pflo'cken** (pflō'k^{en}) ⑩a przybijać [-bić] kółkami, przytwierdzać [-dzić] drewnianymi gwóździami.
- pflo'cken** (pflō'k^{en}) ⑩a zrywać [zerwać], urywać [urwać]; *Beeren* *uſw.*: zbierać [zebrać]; a. = ruppen. [**n krój m.**]
- Pflug** (pflūk) *m* ②d piług; ~*eisen* }
- pfü'gen** (pflū'g^{en}) ⑩a [z]orać.
- Pfü'ger** (˘_R) *m* ②l oracz.
- Pfü'g...: ſchar** *f* lemiesz *m*; *ſterz* *f* ③b czepija.
- Pfo'rt** (pfō'rt^e) *f* ③b brama, furta; *dim.* (= **Pfö'rtchen** [pfō'rtč^{en}]) *n* ②l furtka.
- Pfö'rtner** (pfō'rt^{en}_R) *m* ②l, ˘*in* (˘_{in}) *f* ③c odźwierny (-na); **˘*immer*** *n* izba *f* odźwiernego.
- Pfo'sten** (pfō'st^{en}) *m* ②l słup; *dim.* słupek; (bes *Fensters*) *ſutryna f*; (der *Tür*) węgár.
- Pfo'te** (pfō't^e) *f* ③b łapa; *dim.* (= **Pfö'tchen** [pfō'tč^{en}]) *n* ②l) łapka. [**③b szydio n.**]
- Pfriem** (pfrīm) *m* ②g, ˘*e* (˘^e) *f* }
- Pfropf** (pfrōpf) ②g ob. ②d, ˘*en*¹ (˘^{en}) ②l *m* korek; *dim.* koreczek; (am *Faß*) czop, zatyczka *f*; *˘* przybitka *f*; ~ korkowy.
- pfro'pfen**² (˘^{en}) ⑩a wykiąć [wetknąć]; (*voſtſtopfen*) napychać [-pchnąć]; *Bäume* *uſw.*: [w-, za]szczepić. [**ciąg.**]
- Pfro'pfen/zieher** *m* ②l korko- }
- Pfro'pfreis** *n* szczep *m*, pręcik *m* do szczepienia.
- Pfrü'nde** (pfrū'nd^e) *f* ③b prebenda, beneficjum *n*.
- Pfrü'ndner** (˘^{en}_R) *m* ②l prebendarzusz, beneficjarzusz.
- Pfuhl** (pfūl) *m* ②g kałuża *f*, błoto *n*. [**ka f, posłanie n.**]
- Pfühl** (pfūl) *m* u. *n* ②g podusz- }
- pfu'it** (pfū'it) *fe!*
- Pfund** (pfūnt) *n* ②g (als *Maß im pl. inett.*) funt *m*; *fig.* talent *m*. zdolności *f/pl.*; ~ funtowy.
- pfü'ndig** (pfū'ndīg) funtowy.
- pfu'ndweise** funtami, na funty.
- Pfu'ſchlarbeit** (pfū'ſch-) *f* partanina, partactwo *n*.
- pfu'schen** (˘^{en}) ⑩e [s]partaczyć: *i-m inß Handwerk* ~ psuć *k-n* rzemiosło, mieszać się do czyich spraw.
- Pfu'scher** (˘_R) *m* ②l, ˘*in* (˘_{in}) *f* ③c partacz(ka), fuszer(ka).
- Pfu'scherel'** (pfū'sč^{er}at') *f* ③b, **Pfu'schwerk** *n* partanina *f*, partactwo *n*. [**bagno n.**]
- Pfü'te** (pfū't^e) *f* ③b kałuża, }
- Phantastie'** (fāntazī') *f* ③f fantazja, wyobraźnia; **Zren** (˘_R^{en}) ⑩g fantazować, marzyć.
- phanta'stisch** (˘_{tā'stī}sz) fanta- styczny, urojony, dziwaczny.

Phanto'm (fʰəntə'p'm) *n* ② *g*¹ mara
f złudzenie.

Pharis'a'er (fə'ri:zə'ɛr) *m* ② *l* fa-
ryzeusz; *fig.* obłudnik, świę-
toszek.

Pha'se (fə'z'e) *f* ③ *b* okres *m.*

Phili'ster (fɪ'lɪ'stɛr) *m* ② *l* fi-
lister, człowiek małostkowy.

phili'sterhaft, phillstrō's (fɪ'lɪ-
strō's) filisterski, małostkowy,
mieszczkański. [ampulka.]

Phio'le (fɪ'p'lɛ) *f* ③ *b* flaszeczka.

Phle'gma (fɛ'g'mə) *n* ⑥ *i* fle-
gma *f.* [inbef.] feniks.]

Phō'nix (fō'nɪks) *m* ② *g* (*sg.* *a.*)

photographie'ren (fotɔ'grɑ'fi-
rɛn) ⑥ *g* [od]fotografować.

Phra'se (fə'rə'z'e) *f* ③ *b* frazes *m.*
zwrot *m.*: ~nheld, ~nmacher
m frazesowicz.

phra'senhaft frazesowy, pełny
frazesów; frazeologiczny.

Phy'sik (fɪ'zɪ'k, *a.* fɪ'zɪ'k) *f* ③ *b*
fizyka.

Piani'st (pɪ'ɲɪ'st) *m* ③ *a.*, ~in
(~ɪn) *f* ③ *c* pianista (-istka).

Pia'no (pɪ'ɑ'nɔ), ~fo'rtɛ (pɪ'ɑ'nɔ-
fō'rtɛ) *n* ⑥ *i* fortepian *m.*

Pi'chel (pɪ'čɛ'l) *m* ② *l* podbródek.

pi'chel (~n) ⑥ *f* łykać, pić.

pi'chen (pɪ'čɛ'n) ④ *a* [o]smolić,
oblewać [-lać] smołą.

Pi'chel (pɪ'čɛ'l) *m* ② *l* = *Haute*:

pryszcz, *dim.* pryszczyk; ~

haube *f* szyszak *m.*; ~*hering* *m*

śledź wędzony; *a.* = *Haute*

wurft. [~bnać, [u]kłuć.]

pi'cken (pɪ'kɛ'n) ④ *a* dziobać

pie'p(s)en (pɪ'p(s)ɛ'n) ④ *a* (e)pi-
szczeć [pisać].

Pietä't (pɪ'ɛt'ɛ't) *f* ③ *b* pietyzm
m., miłość, uszanowanie *n.*

Pik (pɪ'k) 1. *m* ② *g*¹ ob. ⑥ *i*
szczyt; *fig.* = *Groß*. 2. *n* ⑥ *i*

pik (w kartach); ~... pikowy.

Pi'ke (pɪ'kɛ) *f* ③ *b* dzida, kopja;

fig. = *Groß*.

pi'klfein wyborny, doskonały.

Pi'ger (pɪ'gɛr) *m* ② *l.*, ~in (~ɪn)
f ③ *c* pielgrzym(ka), pałnik
(-ica); ~*fahrt* *f* pielgrzymka.

pi'gern (~n) ④ *b* (h. u. *fn*) piel-
grzymować, odbywać [-być]
pielgrzymkę. [pigułkowy.]

Pi'lle (pɪ'lɛ) *f* ③ *b* pigulka; ~n...]

Pilz (pɪ'lc) *m* ② *g* grzyb; *dim.*
grzybek; ~... grzybowy.

Pi'nie ♀ (pɪ'nɛ) *f* ③ *b* sosna,
pinja. [(aus *Soß*) kolek *m.*]

Pi'ne (pɪ'nɛ) *f* ③ *b* gwózdź *m.*;

Pi'nsel (pɪ'nzɛ'l) *m* ② *l* pendzel;

dim. pendzelek; *fig.* głupiec.

Pinselei' (pɪ'nzɛ'lɛɪ') *f* ③ *b* pen-
dzlowanie *n.*; *fig.* głupota.

pi'nseln (pɪ'nzɛ'lɪn) ④ *f* = malen.

Pinze'tte (pɪ'nzɛ'tɛ) *f* ③ *b* pinceta.

Pionie'r (pɪ'ɲɪ'r) *m* ② *g*¹ pio-
nier, saper; ~... pionierski,
saperski.

Pips (pɪ'ps) *m* ② *h* pypeć.

Pira't (pɪ'rɑ't) *m* ③ *a* = *Sec-*
ränder.

Pirsch (pɪ'rʃ) *f* ③ *b* polowanie
n.: *Zen* (~ɛn) ④ *e* = jagen.

Pi'sse *P* (pɪ'sɛ) *f* ③ *b* mocz *m.*;

Zn *P* (~n) ④ *d* moczyć, odda-
wać [-dać] mocz; *P* szczać.

Pissoi'r (pɪ'sɔɪ'r) *n* ② *g*¹ ob. ⑥ *i*

pisoiar *m.* [~m moździerzowy.]

Pisti'l (pɪ'stɪ'l) *n* ② *g*¹ tłuczek

Pisso'le (pɪ'stɔ'lɛ) *f* ③ *b* pistolet

m.; ~n... pistoletowy.

pla'cken (plä'kɛ'n) ④ *a* [z]męczyć,

[u]dręczyć: *sič* ~ [na]mozolić

się; **Plackerel'** (plä'kɛ'rɛ'l') *f* ③ *b*

męczenie *n.*; trud *m.*, kłopot *m.*

plä'die'ren (plɛ'dɪ'rɛ'n) ④ *g* mieć

mowę w sądzie.

Pla'ge (plä'gɛ) *f* ③ *b* męka,

męczarnia, plaga, klęska; ~

geist *m* dręczyciel.

pla'gen (~n) ④ *a* [za]męczyć,

[u]dręczyć, uciskać; (zu*setzen*)

dokuczać [-czyć] (*dat.*).

Plaid (plɛ't) *m* (*n*) ⑥ *i* pled *m.*,
szal *m.*

- Plaka't** (plä'kã't) *n* ② *g* plakat *m*.
- Plan** (plän) 1. *m* ② *d* plan, zamiar; (Einearzeichnang) rysunek, zarys. 2. ② *a*. płaski, równy.
- Plä'nelmacher** (plä'n^e-) *m* układający plany.
- pla'neu** (plä'n^en) ② *a* [u]planować, zamierzać.
- Plane't** (plän^et) *m* ③ *a* planeta *f*: ~en... planetowy, planetarny.
- planie'ren** (plän'r^en) ③ *g* [z]równać, [wy]gładzić.
- Pla'nke** (plä'ŋk^e) *f* ③ *b* blanka; (Saun) parkan *m*.
- Plänkelei'** (plän'k^elái') *f* ③ *b* utarczka.
- plä'nkeln** (plä'ŋk^el'n) ③ *f* harcować, niepokoić ciągłymi napadami. [cownik.]
- Plä'nkler** (~l^{er}) *m* ② *l* har-
- pla'n...**: ~los bez planu, bezcelowy, nierozważny; ~mäßig zgodny z planem; systematyczny; metodyczny.
- Planta'ge** (pläntä'z^e) *f* ③ *b* plantacja. [pluskać się.]
- pla'n(t)schen** (plä'n[t]sz^en) ③ *e*
- Plan(t)scherel'** (~sz^era't') *f* ③ *b* pluskanie *n*.
- Pla'pp(e)rer** (plä'p[^o]r^er) *m* ② *l*, **Pla'pper|maul** *n* gaduła *m*, *f*; (Klatschmaul) plotkarz (-karka).
- pla'ppern** (~^orⁿ) ③ *b* gadać, paplać.
- plä'rren** (plä'r^en) ③ *a* wrzeszczeć [wrzasnąć].
- Plata'ne** (plätä'n^e) *f* ③ *b* jawor *m* wodny.
- Pla'ti'n** (plätj'n, plätj'n), *a*. ~a (plätj'nä) *n* ③ *i* (o. *pl.*) platyna *f*: ~n... platynowy.
- plä'tschern** (plä'cz^erⁿ) ③ *b* pluskać [-snąć], pluskotać.
- platt** (plät) 1. *a*. płaski, równy; *fig.* płytki, pospolity, prostacki; ~ brüden, ~ machen, ~ schlagen [przy-, s]plaszczyc. 2. ② *n* ② *g*¹ dolnoniemiecki język *m*.
- Plä'tt...** (plä't...) służący do prasowania; ~bolzen *m* dusza *f* do żelazka.
- pla'tt|deutsch** dolnoniemiecki.
- Plä'tte** (plä't^e) *f* ③ *b* płyta; (Metall) blacha; (Schiffel) półmisek *m*: *F* = Blatte.
- Plä'tte** (plä't^e) *f* ③ *b*, **Plä'tt|eisen** *n* żelazko *n* (do prasowania).
- plä'tten** (~*n*) ③ *c* = platt schlagⁿ; *Waihe*: [wy]prasować.
- Plä'tter** (~*r*) *m* ② *l*, ~*ln* (~*ln*) *f* ③ *c* prasownik (-waczka).
- pla'tterdi'ngs** (plä't^erdj'ŋs) bezwarunkowo, koniecznie; ~ nicht na żaden sposób.
- Pla'tt...**: ~form *f* płaskie miejsce, platforma; ~fuß *m* płaska stopa *f*.
- Pla'ttheit** *f* płaskość; *fig.* płytkość, banalność, trywialność.
- plattie'ren** (plätj'r^en) ③ *g* nakładać [nałożyć] blaszką; plattiert nakładany. [sy.]
- pla'tt|nassig** (-näszič) płaskono-
- Plaß** (pläc) *m* ② *d* miejsce *n*; (öffentlicher) plac; ~ da! z drogi!, ustap(cie) się!; ~ finden, ~ haben [z]mieścić się; ~ machen ustępować [ustąpić] się; ~ nehmen siadać [usiąść]; nehmen *Sic* ~! proszę usiąść!
- Pla'ß...** miejscowy, placowy.
- Plä'ßchen** (plä'cš^en) *n* ② *l* szczupłe miejsce; placyk *m*; (Zucker) placek *m*.
- pla'ßen** (plä'c^en) ③ *e* (su) [za]-trzeszczeć; eksplodować, wybuchać [-chnąć]; *Saut* ustw.: pękać [-knać].
- Pla'ß...**: ~karte *f* bilet *m* na miejsce; ~regen *m* deszcz ulewny, ulewa *f*.
- Plauderei'** (pläud^era't') *f* ③ *b* pogawędka, pogadanka.
- Plau'd(e)rer** (pläud^ed[^o]r^er) *m* ② *l*, **Plau'd(er)erin** (~d[^o]r^erⁱⁿ) *f* ③ *c* gaduła *m*, *f*.

plau'dern (plau'd^oern) ⑩b [po-
gawędzić, [po]rozmawiać, [po-
gwarzyć.

Plau'der...: ~stündchen *n* go-
dzinka *f* pogadanki; ~tasche *f*
gadula *m*; (Kattischmaut) plot-
karz (-karka). [bejusz.]

Plebe'jer (plēbē'j^eer) *m* ②l ple-
bebe'jisch (plē'jisz) plebejski.

Plebs (plēps) *f* indef., *m* ②h
(o. pl.) = Böbel.

Plē'te F (plāl't^e) *f* ③b (2 gehen,
machen) = Banferrott(machen).

Plēna'r'l'st'igung (plēnā'r'-) *f*, **Plē'o-
num** (plē'nūm) *n* ⑥k (o. pl.)
posiedzenie *n* plenarne oder
pełne. [m.]

Plē'n'se (plē'nz^e) *f* ③b naleśnik/
plombie'ren (plōmbi'r^een) ⑩g
[za]plombować.

plō'hlich (plō'clīch) nagły, nie-
spodziewany; 2kelt *f* nagłość.

Plū'der'lo'se(n) (plū'd^er-) *f* (pl.)
pludry *m/pl.*, szarawary *m/pl.*

plump (plūmp) niezgrabny.
niekształtny, ociężały; **Plū'mp-
heit** *f* niezgrabność, niekształt-
ność, ociężałość.

plumps (plūmps) klaps!, bęc!

Plū'mpl'sack F *m* osoba *f* pro-
stacka.

plū'mpsen (plū'mps^en) ⑩e (h. u.
fu) upadać [upaść].

Plū'nder (plū'nd^er) *m* ②l ru-
picie *f/pl.*, gałgany *m/pl.*

Plū'nd(e)rer (plū'nd[e]r^er) *m* ②l
łupieżca, grabieżca.

plū'ndern (plū'd^eru) ⑩b [z]łupić,
[za]grabić, [z]rabować. *Su.*
plądrowanie *n*, łupienie *n*, gra-
bież *f*. [f mnoga.]

Plū'ra'l (plū'rā'l) *m* ②g¹ liczba/
plus (plūs) 1. *adv.* więcej. 2. 2
n indef. (a. 2zeit^en) *n* znak *m*
dodawania, plus *m*.

Plū'sch (plūs, plūs) *m* ②g
plusz; ~... pluszowy.

Pö'bel (pö'b^el) *m* ②l (o. pl.)

pospólstwo *n*, gmin; ~herr-
schaft *f* ochłokracja.

pö'belhaft gminny, prostacki,
karczemny.

pö'chen (pö'ch^en) ⑩a stuknąć
[-knać]: (tropfen) [za]pukać: ~ auf
(acc.) = ~ich brüsten, prahlen mit.

Pö'de (pö'k^e) *f* ③b = Blätter.

Pö'dium (pö'diūm) *n* ⑥e sto-
pień *m*, podwyższenie.

Pö'st'e (pö'cz'i') *f* ⑥f poezja.

Pö'nte (pö'nt^e) *f* ③b tresć; *fig.*
dowcipny pomysł *m*.

Pöka'l (pö'kāl) *m* ②g¹ puhar.

Pö'kel (pö'k^el) *m* ②l woda *f*
solona: ~fleisch *n* mięso solone
oder marynowane.

pö'keln (pö'k^el) ⑩f [na]solić, [za-]
marynować.

pökulie'ren (pö'kul'r^en) ⑩g
ucztować, biesiadować.

Pol (pōl) *m* ②g¹ biegun.

Polar... (pōlā'r...) polarny,
podbiegunowy.

Pol'e (pō'le) *m* ③a Polak.

Pol'en (pō'len) *n* ③g Polska *f*.

Pol'i'ce (pō'l'i's^e) *f* ③b polica.

polie'ren (pō'l'i'r^en) ⑩g [wy-]
polerować; (glätten) [wy]gła-
dzić: (schleifen) [o]szlifować.

Polie'rer (pō'l'i'r^er) *m* ②l polerownik.
szliflerz.

Pol'in (pō'l'īn) *f* ③c Polka.

Pol'i'tiker (pō'l'i'tīk^er) *m* ②l po-
lityk, mąż stanu.

pol'i'tisch (pō'l'i'tsz) polityczny.

Politu'r (pō'litū'r) *f* ③b politu-
ra, polysk *m*; *fig.* ogląda.

Poliz'e'i (pō'liz'e'i') *f* ③b policja,
straż bezpieczeństwa; ~...
poliz'e'i'l'ich policyjny.

Poliz'e'i'l'soldat, **Poliz'i'st** (pō'l'i'st)
m ③a policjant.

po'lnisch (pō'ln'is) polski; *adv.*
popolsku. [lonez *m*.]

Polonā'se (pōlonē'z^e) *f* ③b po-
Pol'ster (pō'l'st^er) *n* ②l podusz-
ka *f*.

po'lstern (pŏ'lst^{er}an) ⑩b wy-
pychać [-pchać], wyscielać
[-lic]. *Su.* wyscielenie *n*, wy-
słanie *n*. [czór przedweselny.]
Po'lt'er|abend (pŏ'lt^{er}-) *m* wie-
Po'lt'erer (~^{er}) *m* ②l, **Po'lt'er-**
geist *m* złośnik, gderacz.
po'lt'ern (~n) ⑩b łomotać, hała-
sować. [wielobok *m*.]
Pol'ho'n (pŏl'ügŏ'n) *n* ②g|
Pol'yte'chnikum (pŏl'it^ę'chni-
kŭm) *n* ⑥e politechnika *f*.
Poma'de (pŏmã'd^e) *f* ③b po-
mada.
Pomma'nje (pŏm^{er}ã'nc^e) *f*
③b pomarańcza; ~n... poma-
rańczowy. [Pomorze.]
Po'mm'ern (pŏ'm^{er}an) *n* ⑥g|
Pomp (pŏmp) *m* ②g (o. *pl.*)
pompa *f*, przepych, okazałość *f*.
Po'panj (pŏ'pãnc) *m* ②g bobak,
straszydło *n*.
Po'p'f (pŏpŏ') *m* ⑥i tyłek.
populã'r (pŏpulã'r) popularny,
ludowy.
Popu'aritã't (~lãr|tã't) *f* ③b
popularność.
Po're (pŏ'r^e) *f* ③b pora.
po'rig (~r|ř), **porõ's** (pŏrŏ's)
porowaty, dziurkowaty.
Porta'l (pŏrtã'l) *n* ②g portal
m, brama *f*, wchód *m*.
Portefeui'lle (pŏrtf^ę'j) *n* ⑥i
portfel *m*, teka *f*.
Portemonna'e (~mŏnã') *n* ⑥i
portmonetka *f*, sakiewka *f*
(= Börse). [tepe.]
Portepej (pŏrtãp^ę) *n* ⑥i por-
Portie'r (pŏrti^ę') *m* ②g ob. ⑥i
portjer, odzwierny; ~... por-
tjerski; ~loge, ~stube *f*, ~zim-
mer *n* portjerówka *f*, odzwier-
nia *f*. [zasłona.]
Portie're (~t^ę'r^e) *f* ③b portjera,
Portio'n (~c'ŏ'n) *f* ③b porcja.
Po'rto (pŏ'rto) *n* ⑥i (*pl.* a. ...ti)
porto, opłata *f* pocztowa; ②frei
wolny od opłaty pocztowej; ②-

přichřtjã podlegający opłacie
pocztowej.
Portrã't (pŏrtãrã't) *n* ⑥i portret
m; ~... portretowy; ~mal'er *m*
portrecista. [Portugalja *f*.]
Portugal (pŏ'r'tugãl) *n* ⑥g|
Portugie'fe (pŏrtug'i'z^e) *m* ③a
Portugalczyk. [ski.]
portugie'fisch (~zřisz) portugal-
Porzella'n (pŏrc^ęlã'n) *n* ②g|
porcelana *f*; unct^ętes ~ fajans
m; ~... porcelanowy; fajanso-
wy; ~mal'ereif malowidło *n* na
porcelanie. [②g szmuklerz.]
Posamentie'r (pŏzãm^{ent}'i'a) *m*|
Posau'ne (pŏzãu'n^e) *f* ③b trąba,
puzon *m*; ②n (~n) [za]trąbić
(na puzonie). [zycja.]
Positiv'n (pŏz|c'ŏ'n) *f* ③b po-
po'sitiv (pŏz|t|ř'f, pŏ'z|t|ř'f) 1. a.
pozytywny; dodatni: (řicher)
pewny. 2. ②: a) *m* ②g ③ram.
stopieñ *m* równy; b) *n* ③bot.
pozytyw *m*, obraz *m* dodatni.
Positu'r (~tŭ'a) *f* ③b postawa.
Po'sse (pŏ's^e) *f* ③b żart *m*, figiel
m; (Schwanz) farsa; ~n reißen
stroić żarty, wyprawiać figle,
figlować; ~n treiben żartować.
Po'ssen (~n) *m* ②l figiel, psota *f*.
po'ssenhaft figlarny; (tãcherlich)
smieszny.
Po'ssen/reiřer (-rãis^{er}) *m* ②l
figlarz, błazen, śmieszek.
Po'ss^ęři'v (pŏs^ęs^ę'ř'f) ②g, ~um
(~s|'wŭm) *n* ⑥k zaimek *m*
dzierzawczy.
po'ssie'rl^{ic}h (pŏs|ř'rl^{ic}h) zabawny,
ucieszny, śmieszny.
Post (pŏst) *f* ③b poczta; a. =
~amt, ~kutsch^e; *fig.* = Nach-
richt; per ~ mit der ~ pocztã,
przez pocztę; ~... pocztowy.
posta'fisch (pŏstã'řisz) pocztowy.
Postame'nt (pŏstãm^{ent}'nt) *n* ②g
postument *m*, podstawa *f*.
Po'st...: ~amt *n* urząd *m* pocz-
towy; ②amtlich należący do

urzędu pocztowego; **anweisung** *f* przekaz *m* pocztowy; **auftrag** *m* zlecenie *n* pocztowe; **Beutel** *m* pocztowy worek; **bote** *m* posłaniec pocztowy.

Posten (pō'st'en) *m* ②l miejsce *n*, urząd, posada *f*; ✕ pos:erunek, straż *f*; (Partie) partja *f*. in Rechnungen: pozycja *f*; ~ (Geld) suma *f*, kwota *f* pieniężna.

Posthalter *m* pocztmistrz.

Postieren (pō'st'ir'en) ⑤g stawiać [postawić].

Postillion (pō'st'ijl'jō'n) *m* ②g pocztyljon.

Post...: **karte** *f* kartka pocztowa, pocztówka; **kutsche** *f* wóz *m* pocztowy, dyliżans *m*; **kutscher** *m* = Postillion; **lagernd** mający być zostawionym na poczcie (= poste restante); **meister** *m* pocztmistrz; **nachnahme** *f* powziętek *m* pocztowy, pobranie *n* pocztowe; **paket** *n*, **sendung** *f* pakiet *m* pocztowy, przesyłka *f* pocztowa; **wagen** *m* wóz pocztowy; **wendend** odwrotną pocztą.

Potentat (pōt'ent'āt) *m* ③a potentat, mocarz, monarcha.

Potenz (pōt'ē'nc) *f* ③b siła, moc; **potenz** *m*, stopień *m*.

Postfische (pō't-) *f* potaż *m*.

post (pōc): ~ **Blitz**, **tausend** do diabła!, do stu piorunów!

Pracht (prā'cht) *f* ③b (o. *pl.*) przepych *m*, okazałość, wystawność; ~, pyszny, wspaniały, okazały; **kerl** *f* *m* doskonały (ob. śliczny) człowiek.

prächtig (prā'cht'ī'ch), **prächtvoll** wspaniały, pyszny, świetny, wyborny.

Prädikat (prā'dik'āt) *n* ②g orzeczenie; (Titel) tytuł *m*; (in Schuten) stopień *m* postępu.

prägen (prā'g'en) ⑤a wybijać [-bić]; *fig.* wpajać [wpoić]. **Su.** wybijanie *n*, bicie *n*.

prähen (prā'le'n) ⑤a (mit *dat.*) chępić się, chlubić się (*instr.*).

Prähler (prā'ler) *m* ②l, **in** (in) *f* ③c chępliwy człowiek (chępliwa kobieta), blagier(ka).

Prählerel' (prā'ler'el') *f* ③b chępliwość, przechwalka.

prählerisch (prā'ler'is'ch) chępliwy, bujny.

Prählhans *m* = Prähler.

Prähm (prā'm) *m* ②g prom.

praktisch (prā'kt'is'ch) praktyczny.

Prälät (präl'ät) *m* ③a prałat.

Präliminarien (präl'im'inä'r'ien) *pl.* indet. preliminarja *n/pl.*, rokowania *n/pl.*

prall (prāl) wydepty, wyprężony.

prallen (prāl'len) ⑤a (h. u. *su*) uderzać [-rzyć]; (ab-) odbijać [-bić] się.

Prämie (prā'm'ie) *f* ③b premja; (Belohnung) nagroda.

prägen (prā'g'en) ⑤a błyszczyć; (sich brüsten) pysznić się.

Pränger (prā'ng'er) *m* ②l pręgiarz.

Pränke (prā'ng'ke) *f* ③b = Klause, Taze. [przymek *m*.]

Präpositio'n (prā'pō'zic'jō'n) *f* ③b

Präsens (prā'zē'ns) *n* indet. (*pl.* auch Präse'ntia) czas *m* terażniejszy.

Präsentie'rlbrett *n*, **-teller** *m* (prāzē'nij'r-) taca *f* (ob. talerz *m*) do podawania.

Präse'nz... (prāzē'nc...) ~ **liste** *f* spis *m* obecnych; **stärke** *f* siła zbrojna (w czasie pokoju).

präsdie'ren (prāz'dj'r'en) ⑤g przewodniczyć.

prässeln (prā's'el'n) ⑤f trzeszczeć, pryskać.

prassen (prā's'en) ⑤d hulać, zbytковоać; (Geld vergeuden) trwonić pieniądze.

- Prasser** (prə's^{er}) *m* ② l hulaka, marnotrawca.
- Präte'ritum** (prətē'ritūm) *n* ⑥ k czas *m* przeszły.
- Prä'xis** (prä'ksis) *f* indef. praktyka; a. = Erfahrung.
- Präcedenzfall** (prēcēdē'nc-) *m* precedens.
- prä'zi's** (prēcī's) = genau.
- pre'digen** (prē'dig^{en}) ⑩ a kazać, mieć kazanie.
- Pre'diger** (g^{er}) *m* ② l kaznodzieja; ... kaznodziejski.
- Pre'digt** (dī'cht) *f* ③ b kazanie *n*.
- Preis** (prais) *m* ② h cena *f*; (Belohnung) nagroda *f*, zapłata *f*; (Lob) pochwała *f*; zum Preise (von dat.) po cenie (*gen.*), w cenie (*gen.*); um jeden (feinen) ~ za wszelką (ładną) cenę.
- Preis's...**: ~angabe *f* podanie *n* cen; ~aufgabe *f* zadanie *n* konkursowe (do nagrody); ~aus-schreibung *f* rozpiśanie *n* nagrody, konkurs *m*; ~bewerber *m* ubiegający się o nagrodę.
- Preis'elbeere** (pra'i'zei-) *f* żórawinka, gogozda.
- preis'en** (z^{en}) ⑩ s wychwalać, wynosić, wielbić.
- Preis's...**: ~erhöhung *f* podwyższenie *n* cen; ~ermäßigung *f* zníženie *n* cen, zniżka; ~geben porzucać [-cić]; pozostawić [-wić] na łup; ~geben: oddawać [-dać], poświęcać [-cić]; ~gekrönt nagrodzony (na konkursie); ~kurant *m*, ~liste *f* cennik *m*; ~nachlaß *m* zniżenie *n* cen(y); ~richter *m* sędzia konkursowy; ~schießen *n* strzelanie premjowe; ~schrift *f* dzieło *n* ubiegające się o nagrodę. [Preis'elbeere.]
- Preis'elbeere** (pra'i'sei-) *f* śiębe
- Preis's...**: ~unterschied *m* różnica *f* w cenie; ~verzeichnis *n* = Liste: Zwert, Zwürdig od-powiadający swej wartości, niedrogi; godny pożałowania.
- Pre'ul'bock** (prē'li-) *m* odbój.
- pre'lien** (prē'lien) ⑩ a podbijac [-bić] do góry; (täufchen) oszukiwać [-kać].
- Pre'lier** (l^{er}) *m* ② l oszust.
- Pre'llerei'** (prē'l^{erai'}) *f* ③ b oszu-kaństwo *n*.
- Pre'U...**: ~schuß *m* strzelanie *n* na odbitkę; ~stein *m* stróż.
- Premie're** (prēm^{iē'}re) *f* ③ b premjera.
- Pre'ß...** (prē's...) prasowy.
- Pre'ße** (prē's^e) *f* ③ b (Zeitungs- und ④) prasa.
- pre'ssen** (n) ⑩ d sciskać [-snać], [s]prasować; (an~) wyciskać [-snać]; fig. uciskać.
- Pre'ß...**: ~freiheit *f* wolność prasy; ~gesetz *n* ustawa *f* prasowa; ~kohle *f* węgiel *m* tłoczony, brykiet *m*.
- Pre'tio'sen** (prēc^{iō'}z^{en}) *pl.* indef. kosztowności *f/pl.*
- Preu'ße** (prōi's^e) *m* ③ a Prusak: ~n (n) *n* ⑧ g Prusy *f/pl.*
- Preu'ßin** (i'n) *f* ⑤ c Prusaczka.
- preu'ßisch** (i'sz) pruski.
- pri'ckeln** (prī'k^{eln}) ⑩ f swędzić: (stecken) [u]kłuć; ~d ostry w smaku, pikantny. [preis'en.]
- pries** (prīs), **prie'se** (prī'z^e) *f*.
- Prie'ster** (prī'st^{er}) *m* ② l kapłan, ksiądz; ... kapłański; ~lich kapłański; ~rock *m* sutanna *f*; ~würde *f* godność kapłańska.
- Prie'stertum** *n* kapłaństwo.
- Pri'ma** (prī'mā) *f* ⑧ g pryma (= najwyższa klasa w gimnazjach niemieckich); ~ware *f* towar *m* pierwszorzędnej jakości.
- Prima'ner** (prīmā'n^{er}) *m* ② l uczeń najwyższej klasy gimnazjalnej w Niemczech.
- Pri'mel** (prī'm^{el}) *f* ③ d pierwiosnek *m*.

Prinahl (prī'm-) *f* liczba niepodzielna.

Prinz (prīnc) *m* ③a książę; (im Märchen) królówic.

Prinzeßin (prīncē'sīn) *f* ③c księżniczka oder (verheiratet) księżna; (im Märchen) królowna.

Prinzip (prīncī'p) *n* ②g¹ ob. ⑥e zasada *f*; **Prinzipie'll** (ˌcip'ɪ̯l) zasadniczy; **Prinzipienreiter** *m* pedant.

Prinzipal (prīncī'p) książęcy; *adv.* po książęcemu.

Prinor (prī'ōr) *m* ⑥d przeor.

Prinzipat (prīncī'pāt) *f* ③b pierwszeństwo *n*; ~s... dotyczący pierwszeństwa; nadający pierwszeństwo.

Prinze (prī'zē) *f* ③b lup *m*, zdo-być; (Zabat) szczypta; ~n... ↓ dotyczący zdobyczy morskiej.

Prinze (prī'smā) *n* ⑥e przy-zmat *m*, graniastosłup *m*.

Prinze (prī'czē) *f* ③b trze-paczka, pałka; (Zhaftant) pryca, tapczan *m*.

Prinze (prīwāt) prywatny, osobisty; (häuslich) domowy.

Prinze (ˌīm) prywatnie, osobście: (geheim) poufnie; (auf Briefen) do rąk własnych.

Prinze (prīwāt) *m*, **Prinze** *f* czło-wiek *m* prywatny, osoba *f* prywatna.

Prinze (prīwīl'k), ~lum (ˌlūm) (ˌlūm) *n* ⑥e przywilej *m*;

Prinze (ˌlūgī'rt) uprzy-}

Prinze (prō) = für. [wilejowany.]

Prinze (prō'bē) *f* ③b próba:

(Muster) próbka, wzór *m*; (Ver-

such) doświadczenie *n*; auf die

~ stellen = (er)proben: ~

~ próbny; okazowy; ~Jahr *n* (ˌ

zeit *f*) rok *m* (czas *m*) próby;

Zweife na próbę. [bieren.]

Prinze (prō'bēn) ⑤a = pro-}

Prinze (prōbī'r...) pro-

bierczy; do próbowania.

Prinze (ˌn) ⑤g [po-, wy-] próbować.

Prinze (prōdū'kt) *n* ②g pro-
dukt *m*, wyrób *m*, wytwór *m*;
Arith. iloczyn *m*; ~culbörse *f*
gielda zbożowa; ~culhandel *m*
handel artykułami żywności.

Prinze (ˌdük'p'ōn) *f* ③b
produkcja, wytwórczość.

Prinze (ˌtī'f) produktywny.
wytwórczy.

Prinze (ˌdūc'nt) *m* ③a
producent, wytwórcza; **Prinze**
~re (ˌcī'rēn) ⑤g [wy]pro-
dukować, wyrabiać [-robić].

Prinze (ˌfā'n) świecki; **Prinze** (r) s.
⑥l profanka, laik *m*.

Prinze (ˌfū'sūr) *m* ⑥d pro-
fesor; ~en... profesorski.

Prinze (ˌfī'l) *n* ②g¹ profil *m*;
przekrój *m*.

Prinze (ˌfī't) *m* ②g¹ zysk,
dochód; **Prinze** (ˌfīt'rēn)
⑤g zyskiwać [-kać], [s]korzy-
stać. [przepowiednia.]

Prinze (prōgnō'zē) *f* ③b|

Prinze (prōgnā'm) *n* ②g¹
program *m*; ~, ~, programowy.

Prinze (ˌjē'kt) *n* ②g projekt *m*.

Prinze (ˌlētār'q't) *n* ②g
proletariat *m*; **Prinze** (ˌ

tār'rier) *m* ②l proletariusz.

Prinze (ˌmōwī'rēn) ⑤g
promować (się).

Prinze (prōmpt) prędki.
punktualny, dokładny; **Prinze**
f punktualność, dokładność.

Prinze (prōnō'mēn) *n* ⑥k
= Antwort.

Prinze (ˌfē't) *m* ③a prorok.
~In (ˌīn) *f* ③c prorokini; **Prinze**
(ˌīsz) proroczy.

Prinze (ˌfēcā'en) ⑤g (⑤a)
prorokować, przepowiadać
[-wiedzieć], [wy]wróżyć. **Su.**
proroctwo *n*, przepowiednia *f*,
wróżba *f*.

Prinze (prōpst) *m* ②g proboszcz.

profa'lsch (prɔpʦǎ'ʃsz) prozaiczny.
pro'fit (prɔ'zʃt), **prost** (prɔst) na zdrowie! [3 b prostytutka.]
Prostitu'te'rie (prɔs:ʃtu'rtɐ) f
Protektio'n (prɔtʃkɛ'ɔ'n) f 3 b protekcja, poparcie n.
Protesta'nt (ˌpʁɛstǎ'nt) m 3 a, ˌin (ˌɪn) f 3 c protestant(ka);
ʒlsch (ˌʃsz) protestancki.
protestie'ren (ˌstɪ'ren) 15 g [za-] protestować.
Protoko'll (ˌtɔkɔ'ʃl) n 2 g (über acc.) protokół m (gen.); ... protokolarny; ~führer m protokolarz;
protokolle'ren (ˌkɔ'ʃl'ren) 15 g [za]protokolować.
Prosz (prɔʃc) m 3 a bogacz dumny.
Pro'se (prɔ'cɐ) f 3 b przódka.
pro'heu (ˌn) 15 e sadzić się, być dumnym.
pro'zig (prɔ'cʃʒ) sadzący się, dumny, zarozumiały.
Pro'zentum n sadzenie się, zarozumiałość f, duma f.
Pro'z... ~kasten m skrzynia f przódkowa; ~wagen m przódka f.
Provi'nz (prɔvɨ'nc) f 3 b prowincja; **provinzie'll** (ˌclʃ'l) prowincjonalny.
proviso'risch (ˌvɔʃpɔ'rɨʃsz) prowizoryczny, tymczasowy.
provozie'ren (ˌvɔʃj'e'n) 15 g [s]prowokować, wyzywać [-zwać].
Proze'nt (ˌcʃ'nt) n 2 g (a. ~satz m) procent m, odsetki f/pl.; ... procentowy. [...procentowy.]
...proze'ntig (...prɔcʃ'ntɨʃ)
Proze's (prɔcʃ's) m 2 h¹ proces, sprawa f sądowa; er macht furchen ~ mit ihm nie robi z nim wiele ceremonji; ... proceso- wy; **proze'ssie'ren** (ˌcʃsɪ'ren) 15 g procesować się (mit dat. z instr.).
Proze'ssio'n (ˌsʃ'ɔ'n) f 3 b procesja, uroczysty pochód m.

Proze's... ~sucht f pniactwo n: 2suchtig pniacki.

prü'de (prɨ'ɔe) przesadnie delikatny ob. wstydlivy; **Prüderie'** (prɨ'dɛrɨ') f 6 f przesadna delikatność ob. wstydlivość.

prü'fen (prɨ'fɛn) 15 a Rechnungen ustw.: sprawdzać [-dzić]: (be- trachten) oglądać [-dnąć]: (unter- suchen) [z]badać; (erproben) [wy-] próbować, doświadczać[-czyć]: (in Schuten) [wy]pytać, egzami- nować. [tor.]

prü'fer (ˌɛr) m 2 l egzamina-

prü'fstein m kamień probierczy.

prü'fung f próba: badanie n; doświadczenie n; pytanie n, egzaminowanie n; egzamin m; ~s... egzaminacyjny; ~slar- beit f praca egzaminacyjna.

prü'gel (prɨ'gɛl) m 2 l (Stoß) kij: (pl.) baty m/pl., chłosta f.

Prügele' (prɨ'gɛlat') f 3 b bicie n, bijatyka.

prü'geln (prɨ'gɛln) 15 f [wy]bić. [wy]chłostać. [cielesna.]

prü'gel/strafe f kara chłosty ob.

Prüne'lle (prɨ'nɛ'lɐ) f 3 b prunelka, śliwka suszona.

Brunk (prɨ'nk) m 2 g (o. pl.) przepych, okazłość f, wy- stawność f; ... okazały, wy- stawny, świetny.

pru'nen (prɨ'nkɛn) 15 a (mit dat.) wynosić się, pysznić się (instr.).

Prü'nk... ~gemach n sala f pysznie urządzone: 2los bez prz. pychu, skromny: ~sucht f żądza przepychu; 2voll pełny przepychu, wystawny.

Psalm (psǎlm) m 4 a psalm; ~en/buch n psalterz m; ~en- dichter m psalmista. [terz.]

Psa'ter (psǎ'tɛr) m 2 l psal-
pst (pst) pst!, cicho!

Pu'blikum (pɨ'blɨkɨm) n 6 i publiczność f.

publizie'ren (publ[ic]i'ren) ①g [o]publikować, ogłaszać [ogłosić].

Pu'del (pū'del) m ②l pudel; ②na'ß = patřonaß.

Pu'der (pū'der) m ②l puder; ~büchse, ~schachtel f pudelko n na puder; ~mantel m penjoar.

pu'dern (u)n ①b (iř) [na]pudrować (się).

Puff (pūf) m ②g ob ②d uderzenie n, kułak m; a. = Knall; ②ärmel m rękaw bufiasty.

pu'ffen (pū'fen) ①a szturkać [-knać], buchać [-chnać].

Pu'ffer (pū'fer) m ②l kułak, uderzenie n; ② zderzak.

Pu'lle F (pū'le) f ③b = Flaşche.

Puls (pūls) m ②h puls, tętno n; ~ader f arterja, tętnica; ~schlag m bicie n pulsu, puls; ~wärmer (-wärm'er) m ②l ogrzewacz. [biurko.]

Pult (pūlt) n ②g pulpit m.

Pu'lver (pū'f'er, ~w'er) n ②l proszek m; (③aieř) ② proch m strzelniczy; ~... proszkowy; prochowy; ~flasche f, ~horn n prochownicza f; róg m na proch.

pulverisie'ren (pū'f'eriz'i'ren, ~w'e-) ①g, pu'lvern (pū'f'er'n, ~w'er'n) ①b sproszkować [-ować], zamieniać [-nić] ober ucierać [utrzeć] na proszek.

Pu'lver...: ~kammer f prochownia; ~korn n ziarno prochu; ~magazin n magazyn m prochu, prochownia f; ~mühle f młyn m prochowy, prochownia.

pu'lvern f. pulverisieren.

Pump F (pūmp) m ②g^l kredyt (= Borg).

Pu'mpe (pū'mp'e) f ③b pompa. pu'mpen (u)n ①a [wy-, na-] pompować; F = borgen, leihen.

Pu'mpen... pompowy; ~schwen-

gel m machadto n u pompy; ~stiel m kadiub pompy.

Pu'mp...: ~hose(n pl.) f szerokie spodnie f/pl., pludry m/pl.; ~station f stacja pomp; ~werk n system m pomp.

Punkt (pū'kt) m ②g punkt, kropka f; ~für ~ punkt za punktem, każdy punkt z osobna; ② 12 (Uhr) punktualnie (ober dokładnie) dwunasta godzina. [Kropeczka, puukcik m.]

Pū'ktchen (pū'ktč'en) n ②l Pū'ktle'r... (pū'ktl'i'r...) służący do kropkowania, kropkowany.

pū'ktle'ren (u)n ①g [wy-] kropkować, [wy]punktować.

pū'ktlich (pū'ktl'ich) punktualny, dokładny, słowny; ②keit f punktualność, dokładność, słowność. [~... ponczowy.]

Punsch (pū'nsz) m ②g poncz; } Pu'nze (pū'nc'e) f ③b, u)n (u)n

m ③l cecha f (na wyrobach metalowych).

Pup'le (pup'l'e) f ③b źrenica; ~nlerweiterung f rozszerzenie n źrenicy. [leczka f.]

Pū'ppchen (pū'pč'en) n ②l la- }

Pu'ppe (pū'p'e) f ③b lalka; (der Insekten) poczwarka; F das geht bis in die u)n to przechodzi wszelkie granice; ~n... lalkowy; ~ntheater n teatr m marionetek.

Püree' (pū're') f u. n ⑥i pire n. Pürgle'r... (pūrgl'i'r...) przeczyszczający; ~mittel n środek m przeczyszczający.

purgie'ren (u)n ①g przeczyszczać [-czyścić].

Pu'rpur (pū'rpūr) m ⑥i (auch ~farbe f) purpura f, szkarłat; ~ purpurowy, szkarłatny; ②farbig, ②rot, ②n (u)n purpurowy, szkarłatny.

Pu'rzelban'n (u)n m koziołek; einen ~ schlagen, pu'rzel'n (u)n

⑤f wywracać [-wrócić] koziołka.

Bu'stel (pū'st'el) f ③d pęcherzyk m, pryszcz m. [feuchten.]

pu'sten F (pū'st'en) ④c = białen.]

Pu'te (pū't'e) f ③b indyczka: ~r (~r) m ②l, Pu'tshahn m indyk.

Pu'tsch (pūcz) m ②g bunt, rewolucja f, zamach.

Puż (pūc) m ②g (o. pl.) strój, ozdoba f: Δ tynk, wyprawa f: ~... służący do strojenia się; służący do czyszczenia.

pu'žen (pū'c'en) ④e (auf~) ubierać [ubrać], [wy]stroić; (schmücken) ozdabiać [ozdobić]; (reinigen) [wy]czyścić; Nase: =

schmützen: Δ wyprawiać [-wić], [o]tynkować; gepużt strojny.

Pu'ker F (~er) m ②l = Berweiß.

pu'kig (~ich) śmieszny, pocieszny, zabawny.

Pu'h...: ~macherin f ③c modniarka; ~pulver n proszek m do czyszczenia; ~sucht f upodobanie n w strojeniu się; ~süchtig lubiący się stroić; der, die ~süchtige strojnis (-nisia); ~tisch m gotowalnia f, toaletka f; ~ware f towar n modny.

~zimmer n gotowalnia f. Pyrami'de (pūrami'de) f ③b piramida, ostrosłup m.

Q

qua'bb(e)lig (kwā'b[e]l[ich]) miętki, pulchny: (jitternd) trzęsący się, drżący; (Speißen) mdły, nudny; qua'bbein (~bein) ④f [za]trząść się.

Quackelei' F (kwāk'e[lat']) f ③b wahanie n się, niezdecydowanie n: (Streich) figiel m, psota;

qua'ckeln F (kwā'k'eln) ④f [za]wahać się; a. = fafeln.

Qua'cksalber (~zālber) m ②l szarlatan; qua'cksalbern (~n) ④b szarlatanować.

Qua'der (kwā'd'er) m ②l, auch ~stein m kamień ciosowy.

Quadra'nt (kwādrā'nt) m ③a kwadrant, ćwiartka f.

Quadra't (~drā't) n ②g kwadrat m; dim. kwadracik m; A druga potęga f, drugi stopień m; Geom. czworobok m; ~... kwadratowy; quadra'tisch (~isz) kwadratowy, czworoboczny. [dryl m.]

Quadri'le (kādri'lje) f ③b ka-

Qual (kē) m ⑥i . s[łai].

qua'ken (kwā'k'en) ④a kwakać; Krösch: [za]skrzeczać; fig. =

quā'ken (kwā'~) wrzeszczeć, piszczeć. [kier.]

Quā'ker (kwā'k'er) m ②l kwar-

Qual (kwāl) f ③b męka, męczarnia, katusza.

quā'len (kwā'len) ④a [za]męczyć, [u]dręczyć, [u]trapić; (plagen) dokuczać [-czyć]; zu Tode ~ zamęczać [-czyć] na śmierć; Quā'ler (~er) m ②l.

~ln (~ln) f ③c dręczyciel(ka), trapiiciel(ka); Quā'lerer' (kwā'l'erā'l') f ③b męczenie n, dręczenie n.

Qualitā't (kwāl[t]t) f ③b jakość, gatunek m; (gute) dobroć; ~s... jakościowy. [duszący.]

Qualm (kwālm) m ②g dym

qua'lmen (kwā'm'en) ④a kopcie

qua'lvoll pełny udręczeń.

Quantitā't (kwāntit[t]t) f ③l

ilość: Gram. iloczas m; ~s... ilościowy; iloczynowy.

Qua'ntum (kwā'ntj[m]) n ⑥e ob. ⑥k ilość f. [m.]

Qua'ppe (kwā'pe) f ③b miętus

Quarantā'ne (kārātē'nē) f ③b kwarantana.

Quark (kwǎrk) *m* ②g ob. ②d
twaróg; *fig.* rzecz / niemiła.

Quart (kwǎrt) 1. *n* ②g kwarta
f, ówieré garnca; *ein Buch in*
~ książka *f* w éwiartce. 2. *f* ③b

♫, *Zeitpunkt*; kwarta. [klasa.]

Quarta (kwǎ'rtá) / ⑥g czwarta
Quarta'l (kwǎrtá'l) *n* ②g¹
kwartał *m*, éwieré roku; *~*
weise kwartalnie, co kwartał.

Quarta'ner (tǎ'n^oR) *m* ②l
uczeń czwartej klasy.

Quart|band *m* ②d książka *f*
w éwiartce. [Quart 2.]

Quarte (kwǎ'rt^o) *f* ③b =

Quarte'tt (kwǎrt^ot) *n* ②g
kwartet *m*; *~* kwartetowy.

Quart|format *n* éwiartka *f*; *in*
~ w éwiartce.

Quarte'r (kwǎrt|'r) *n* ②g¹
kwatery *f*, mieszkanie; *~*
kwateryowy; *~* *geber* *m* dający
kwaterynek; *~* *geld* *n* zapłata
za mieszkanie, kwateryowe;
~ *macher* *m* kwaterymistrz.

Quarz (kwǎrc) *m* ②g kwarc;
~, *qua'rzig* (tǎ) kwarcowy.

Quast (kwǎst) *m* ②g, *~* (t^o) *f*
③b kiśó *f*.

quatsch (kwǎcz) 1. *int.* klaps!
2. *F a.* = *albern*. 3. *Q F m* ②g
(*o. pl.*) głupie gadanie *n*, głup-
stwo *n*; *qua'fchen* *F* (t^on) ⑤e
gadać (óder pleśó) głupstwa;
Qua'fch|kopf *F m* paplacz(ka).

Que'cke (kwǎ'k^o) *f* ③b perz *m*.

Que'ck|silber (kwǎ'k-) *n* żywe
srebro, rtęó *f*; *~* rtęóciowy;
~ *haltig* (hǎlt|tš) zawierający
rtęó; *~* *n* rtęóciowy; *fig.* żywy,
ruchliwy.

Quell (kwǎl) *m* ②g, *~* (t^o) *f*
③b źródłó *n*; *~* (en)... źródłany;
fig. źródłowy.

que'llen (kwǎ'l^{en}) 1. *v/i.* ⑤b (in)
wytryskać [-snać], sączyć się;
(schwellen) [na]pęcznieć. 2. *v/t.*
⑤a [na]moczyć.

que'llen | *mäßig* odpowiadający
źródłóm; *adv.* według źródeł.

Que'ndel (kwǎ'nd^{el}) *m* ②l
macierzanka *f*.

Que'gelei *F* (kwǎ'g^{el}ai) *f* ⑤b
ciągle narzekanie *n*, zrzędze-
nie *n*; **que'ngeln** *F* (kwǎ'ng^{el}n)
⑤f ciągle narzekać, zrzędzić.

quer (kwǎr) poprzeczny; *~* *durc*
óber úber (*acc.*) przez, poprzez
(*acc.*).

Que'r... poprzeczny; *~* *balken*
m belka *f* poprzeczna; *~* *Du'rc*
poprzez (*acc.*).

Que're (kwǎ'r^o) *f* ③b (*o. pl.*)
kierunek *m* poprzeczny; *in die*
~ w poprzek, w szerz, na
poprzek: *t-m in die ~ kommen*
= *hindern*.

Que'r... *~* *feld* | *let'n* poprzez pola;
~ *gasse* *f* przecznicza, zaulek *m*;
~ *kopf* *F m* dziwak, kapryśnik;
~ *linie* *f* linja poprzeczna; *~*
pfefe *f* flecik *m*; *~* *riegel* *m*
zasuwa *f*; *~* *sack* *m* sakwa *f*; *~*
schnitt *m* przekrój poprzeczny;
~ *straße* *f* = *~* *gasse*; *~* *strich* *m*
kreska *f* poprzeczna; *fig.* =
~ *hindernis*; *~* *úber* w poprzek,
naprzeciw (*gen.*). [Presse.]

Que'fche (kwǎ'cz^e) *f* ③b =
que'fchen (t^on) ⑤e [z]gnieśó,
wyciskać [-snać].

Que'fch|kartoffeln *F f/pl.* du-
szone ziemniaki *m/pl.*

Que'fchung *f* zgniecenie *n*,
stłuczenie *n*, kontuzja.

Queue (k^o) *n* ⑥i kij *m* (bi-
lardowy).

que'ken (kwǎ'k^{en}) ⑤a, **que't-**
scheu (t^on) ⑤e [za]kwiezcó,
[za]piszczcó. [klasa.]

Qui'nta (kwǎ'ntá) *f* ⑥g piątá

Quinta'ner (tǎ'n^oR) *m* ②l

uczeń piątej klasy. [kwinta.]

Qui'nte ♫ (kwǎ'nt^e) *f* ③b

Qui'nt|essenz (kwǎ'nt-) *f* kwint-
esencja, treśó, najlepsza część.

Quinte'tt ♩ (kwĩnt'ǫt) *n* ②g
kwintet *m*.

Quirl (kwĩrl) *m* ②g kolotuszka
f, mąstaw *f*; (der Pflanzen) okolek;
quirlen (˘en) ①a [po]mie-
szać, [po]mącić (kolotuszką).

quitt (kwĩt) (nur práb.) wolny;
kwita (indett.); ~ werden po-
zbywać [-zbyć] się (*gen.*); wir
sind ~ z nami kwita.

Quitte (kwĩ'te) *f* ③b pigwa;
~n... pigwowy.

quittieren (kwĩt'ĩren) ①g (auch
über *acc.*) [po]kwitować, po-
świadczać [-czyć] odbiór (*gen.*);
(den Dienst nfm.) = aufgeben:
quittierte Rechnung rachunek
m pokwitowany.

Quittung (kwĩ'tũng) *f* ③b kwit
m, poświadczenie *n* odbioru.

quoll (kwõl), **quõlle** (kwõ'le) *f*.
quellen.

Quotient (kwõc'ǫnt) *m* ③a
iloraz.

R

r. Abt. für recht8.

Raba'tt (Rabǫ't) *m* ②g rabat,
opust (z ceny); ~... rabatowy.

Raba'tte (˘e) *f* ③b rabata,
skrawak *m* ziemi. [bin.]

Raba'ner (Rǫb'ner) *m* ②l ra-

Ra'be (Rǫ'be) *m* ③a kruk; ~n...
krucezy; *fig.* nieludzki, nie-
godziwy; **Rab'schwarz** krucezy,
czarny jak kruk.

rabia't (Rab'ǫ't) wściekły, sza-
lony, rozwścieklony.

Ra'che (Rǫ'che) *f* ③b (o. *pl.*) zem-
sta; ~ nehmen (für) = (sich)
rǫchen (für); ~durft *m* =
Rachgier.

Ra'chen (˘n) *m* ②l paszcza *f*;
(Schlund) gardło *n*; *fig.* czelusć *f*.

rǫ'chen (Rǫ'chen) ①a (sich wegen
oder für) et. ~ an j-m [ze]mścić
się za co (*acc.*) na (*loc.*), pom-
ścić [bośt.] co na (*loc.*).

Ra'chenbrǫune *f* zapalenie *n*
gardła, angina.

Rǫ'cher (Rǫ'cher) *m* ②l, ~it (˘jn)
f ③c inścieciel(ka).

Ra'ch... (Rǫ'ch...): ~gier, ~sucht *f*
żądza (oder pragnienie *n*) zem-
sty; ~gierig, ~suchtig żądny
(ob. pragnący) zemsty. [hycel.]

Ra'cker *f* (Rǫ'ker) *m* ②l rakarz.

Rad (Rǫt) *n* ②a koło: *dim.* kółko;
a. = Fahrrad; ein ~ schlaen

przewracać [-wrócić] koziółka:
Fau: roztaczać [-toczyć] ogon;
~... kołowy.

Radau' *f* (Rǫdǫ) *m* ②g¹ hałas;
~ machen hałasować. [wy.]

Ra'd dampfer *m* parowiec kolo-
ra'del brechen (Rǫ'de'bre'chen) ①a
(untr.) łamać *fig.* mówić łama-
nym językiem.

ra'deln (Rǫ'deln) ①f = rad-
fahren.

Rǫ'delsführer (Rǫ'dels-) *m* przy-
wódca, herszt.

Rǫ'der... (Rǫ'der...) kołowy; ~
werk *n* kółka *n/pl.*, mecha-
nizm *m*. [kołem.]

rǫ'bern (˘n) ①b [po]łamać

Ra'd...: ~fahr... kolarski; ~fahr-
ren jeździć (ober [po]jechać) na
kole oder na bicyklu: ~fahrer (*in*
f ③c) *m* ②l (-fǫr'ern) cyklista
(-stka), kolarz (-arka): ~fahr-
bahn *f* tor *m* cyklistów, welo-
drom *m*: ~felge *f* dzwono *n* ko-
ła: ~geleise *n* kolej *f* (od koła).
radie'ren (Rǫd'ien) ①a [wy-]
skrobać; ☉ [wy]ryć, sztycho-
wać.

Radie'r...: ~gummi *n u.* *m* guma
f (do wycierania), radyrka *f*;
~messer *n* nożyk *m* do wyskro-
bywania: ~nadel *f* rylec *m* (ob.
igła) do sztychowania.

Radie'ring *f* rycina, obraz *m* sztychowany. [rzodkiewka *f*.]
Radie'schen (Rådj'sč^{en}) *n* ②l
radika'l (Rådjıkā'l) radykalny; **Ze(r)** *m* ⑨l radykał.
Ra'dius (Rā'diūs) *m* ⑥g promień (kola).
Ra'dler (Rā'dl^{er}) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c = Radfahrer(in).
Ra'd...: ~macher *m* kolodziej; ~nabe *f* piasta kola; ~reifen *m* obręcz f kola; **Zschlagen** *f*. Rad; ~speiche *f* sprycha kola; ~spur *f* koleja (od kola): ~wetffahren *n* wścigi *m/pl.* cyklistów.
ra'ffen (Rā'f^{en}) ⑩a chwytac [chwycić], porywać [-rwać]; **Steib**: podnosić [-nieść].
raffinie'rt (Rā'finj'rt) rafinowany, przebiegły: **Zeit** *f* wyrafinowanie *n*, przebiegłość.
Ra'he ↓ (Rā^o) *f* ③b reja.
Rahm (Rām) *m* ②g śmietana *f*; (jüßer) śmietanka *f*; (Ruh) sadza *f*; ... śmietankowy.
ra'hmen¹ (Rā'm^{en}) ⑩a zbierać [zebrać] śmietankę.
ra'hmen² (~) 1. *f.* ein... 2. ② *m* ②l rama *f*; *dim.* ramka *f*; (Rāb) krosna *n/pl.*, krosienka *n/pl.*; ... w ramach: ram.
Ra'hnikäse *m* ser śmietankowy.
Rain (Rāin) *m* ②g granica *f*, miedza *f*. [~n... rakiety.]
Rake'te (Rākē'te) *f* ③b rakietka;
Ra'mm... (Rā'm...): ~bär, ~block *m*, ~el (~e) *f* ③b baba *f*, kafar *m*.
ra'mmeln (Rā'm^{el}n) ⑩f parzyć się, grzać się.
ra'mmen (Rā'm^{en}) ⑩a *f.* ein...
Ra'mpe (Rā'mp^e) *f* ③b przejazd *m*, rogatka, rampa; **Zhea**. kin-kiety *m/pl.*
Ramsch (Rāmsz) *m* ②g towar zleżały ob. wybrakowany; im ~hurtem; **Zen** (~en) ⑩e sprzedawać [-dać] (ober kupować [-pić]) hurtem; ~geschäff *n*

handel *m* towarami wybrakowanymi: ~ware *f* = Ram[š].
ran *F* (Rān) = heran.

Rand (Rānt) *m* ②a brzeg, rąbek, krawędź *f*; (in Büchern) margines; ~bemerkung, ~glosse *f* uwaga (ober dopisek *m*) na marginesie.

rā'ndern (Rā'nd^{ern}) ⑩b [z]robić brzeg: Jpo]marginować.

Ranft (Rānt) *m* ②d brzeg.

Rang¹ (Rāng) *m* ③d ranga *f*: (Grab) stopień *m*; **Zhea**. rząd *m*; ersten ~es pierwszorzędn.

rang² (~), **rā'nge** (Rā'ng^e) *f*. ringen.

Ra'nge (Rā'ng^e) *f* ③b hultaj *m*, hultajka *f*; wisus *m*. [W randze.]

Ra'nglerhöhung /posunięcie *n*
Rangie'r... (Rā'zi'r...) porządkujący; **W** manewrowy, przetokowy, zestawczy.

rangie'ren (~en) ⑩g [u]porządkować: **W** przesuwać [-nać], zestawiać [-wić].

Ra'ng...: ~liste *f* zestawienie *n* rang: ~stufe *f* ranga, stopień *m*.

Ra'uke (Rā'uk^e) *f* ③b wić, wąż *m* (u roślin).

Rā'nke (Rā'ng^e) *m/pl.* ②d intrygi *f/pl.*, spiskowanie *n*; ~machen ober schmieden intrygować, spiskować; ~schmied *m* intrygant, wicherzyciel.

ra'nken (Rā'ng^{en}) ⑩a (h. u. sn) piąć się, wic się; puszczać latorośle. [sami.]

ra'nkig (~k[š]) pnący się, z wąż
rann (Rān), **rā'nn** (Rā'n^e) *f*. rinnen.

ra'nnte (Rā'nt^e) *f*. rennen.

Rā'nzel (Rā'nc^{el}) *n* ②l, **Rā'nzen** (Rā'nc^{en}) *m* ②l tłumok *m*, tobolek *m*; P = Bänd.

ra'nzig (Rā'nc[š]) przygorzki, jelki, nadpsuty: ~werden przygorzknąć [-knać], [z]jeleć.

Rapie'r (Rāp[š]r) *n* ③g¹ rapier *m*, szpada *f*.

- Ka'ppe** (kä'p^e) *m* ③ a koń kary; auf Schutzers ~ u pieszo, piechota.
- Ka'ppel** *F* (˘l) *m* ② l dziwaczny humor; er hat den ~ ma bzika; **Łköpfig** (˘köpfīch), **ra'pp(e)lig** (˘|īch) niespełna rozumu, oszalały.
- ra'ppeln** *F* (kä'p^eln) ⑤ f mieć bzika, być niespełna rozumu.
- Kaps** ④ (Räps) *m* ② h rzepek.
- rar** (Rār) rzadki (= selten).
- rasch** (Rāsz) szybki, skory, prędki. [ścić.]
- ra'scheln** (Rä'sz^eln) ⑤ f szele-|
- ra'schheit** f szybkość, prędkość.
- ra'sen**¹ (Rä'z^en) ⑤ e szaleć; ~ d szalony, wściekły; (Schmerzen usw.) okropny; ~ d werden oszaleć [voll.].
- Ra'sen**² (˘) *m* ② l murawa f; ~bank *f* ② f ławka z darni; ~platz *m* darnina *f*, murawa *f*.
- Raserei'** (Rāz^eraī) *f* ③ b szaleństwo *n*, szal^m, wściekłość.
- Rasie'r...** (Rāzī'r...) do golenia; ~beden *n* miedziczka *f* do golenia. [(sie).]
- rasie'ren** (˘^en) ⑤ g (sich) [o]golić
- Rasie'r...**: ~messer *n* brzytwa *f*; ~stube *f* salon *m* do golenia, golarnia.
- ra'sonie'ren** (Rezonī'r^en) ⑤ g rozprawiać, rozumować.
- Ra'spel** (Rä'sp^el) *f* ③ d raszpla, skrobaczka; **zn** (˘n) ⑤ f [wy-] raszplować, [s]pilować raszplą.
- Ra'sse** (Rä's^e) *f* ③ b rasa, ród *m*; ~n... rasowy, rodowy.
- Ra'ssel** (˘l) *f* ③ d grzechotka; **zn** (˘n) ⑤ f Säbel: pobrzękiwać; **zette**: [za]chrzęścić; **Räder**: [za-]turkotać.
- Rast** (Rāst) *f* ③ b odpoczynek *m*, wytchnienie *n*.
- ra'sten** (Rä'st^en) ⑤ c odpoczywać [-cząć], wytchnąć [voll.].
- Ra'ft...**: **Łlos** bezustanny, nie-|
- zmordowany; ~tag *m* dzień wypoczynku.
- Rat** (Rāt) *m* ② d rada *f* (pl. meist ~schläge); (Titel) radca; (Veratung) narada *f*; (Hilfe) pomoc *f*; mit j-m zu ~e gehen, i-n zu ~e ziehen, i-n um ~ fragen, sich ~s erholen bei j-m [po]radzić się (gen.). [ratami, w ratach.]
- Ra'te** (Rā't^e) *f* ③ b rata; in ~n
- ra'ten** (˘n) ④ k [po]radzić; ge-|
- ratcu stosowny, odpowiedni.
- Ra'ten...**: **Łweife** ratami, w ratach; ~zahlung *f* spłata na raty.
- Ra't...**: ~geber (in *f*) *m* doradca (-czyni); ~hans *n* ratusz *m*.
- Rä'tin** (Rā'tīn) *f* ③ c radczyni.
- Ratio'n** (Rācī'p'n) *f* ③ b porcja żywności.
- rā'tlich** (Rā'tīch) = ratfam.
- Ra't...**: **Łlos** bezradny; ~losigkeit *f* bezradność.
- Ra'ts...** radziecki. [stosowny.]
- ra'tsam** (Rā'tzām) odpowiedni,|
- Ra't...**: ~schlag *m* rada *f*; ~schlagen (untr.) naradzać się; ~schluß *m* uchwała *f* (rady).
- Rā'tfel** (Rā'c^el) *n* ② l zagadka *f*; **Łhaft** zagadkowy, niejasny.
- Ra'ts...**: ~herr *m* radny, członek rady; ~keller *m* piwnica *f* w ratuszu.
- rātst** (Rāct) *f*. ratcu.
- Ra'tte** (Rā't^e) *f* ③ b szczur *m*; wie eitte ~ schlafen ... jak zabity; ~n|falle *f* łapka na szczury; ~n|fänger *m* ② l szczurołowca; ~n|gift *n* trucizna *f* na szczury.
- Ra'tte** *P* (Rā'c^e) *f* ③ b = Rattē; Spiel: chybiona.
- Raub** (Rāup) *m* ② g rabunek, grabież *f*, łupienie *n*: ein ~ber Flammen werden stać się pastwą płomieni; ... rabunkowy, zbójcecki, drapieżny; ~anfall *m* napad rozbójniczy.
- rau'ben** (Rāu'b^en) ⑤ a (i-m et.) [z]rabować, pozabawiać [-wić]

k-o (*gen.*): Kleider *u*m.: zdzierać [zdrzeć] co z (*gen.*).
Räu'ber (rōi'b^{er}) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c rozbójnik (-niczka), zbójca *m*, rabuś *m*; ... rozbójniczy, zbójcecki.
Räuberei' (rōib^{erai'}) *f* ③b rozbój *m*, rozbójnictwo *n*.
Räu'ber... ~geschichte *f* opowiadanie *n* o zbójach: *fig.* historia zmyślona: ~hauptmann *m* herszt rozbójników; ~höhle *f* jaskinia zbójców.
räu'berisch (rōi'b^{erisch}) rozbójniczy, zbójcecki, lotrowski.
räu'bern (~b^{ern}) ③b trudnić się rozbójem.
Räu'b... ~gier, ~lust *f* drapieżność, łupiestwo *n*; ~gierig drapieżny, chciwy łupu: ~mord *m* morderstwo *n* rabunkowe; ~mörder (*in f*) *m* rozbójnik (-niczka), zbój *m*; ~ritter *m* rycerz rozbójnik; ~stier *n* zwierzę drapieżne; ~zug *m* wyprawa *f* zbójcecka.
Rauch (rāuch) *m* ②g (o. *pl.*) dym; *in* ~ aufgehen = verbrennen; ... dymny; (zum Rauchen dienen) (służący) do palenia; ~abteil *m* *f.* Raucheraabteil.
rau'chen (rāuch^{en}) 1. ⑤a dymić (się), kurzyć się, kopcić; Zabat: palić. 2. ② *n* ②l palenie (tytoniu).
Rau'cher (~^{er}) *m* ②l pałacy, pałac; ~abteil *m* oddział (ob. przedział) dla pałacych.
Räu'cher... (rōi'ch^{er...}) (służący) do kadzenia; do wędzenia; ~kammer *f* wędzarnia; ~kerze *f* trociczka.
räu'chern (~n) 1. ⑥b [u]wędzić podkurzać [-rzyć]; (*in* Räu'chen) [na]kadzić. *Su.* wędzenie *n*; kadzenie *n*.
Räu'cherwerk *n* kadzidło.
Räu'ch... ~fang *m* komin; ~faß

n kadzielnica *f*; ~fleisch *n* mięso wędzone, wędlina *f*.
rau'chig (rāuchig) dymny, nadyiony, nakopcony.
Räu'ch... ~los bezdymny; ~tabak *m* tytoń: ~ware *f*, ~werk *n* futra *n/pl.*, kozuchy *m/pl.*; ~zimmer *n* pokój *m* do palenia.
Räu'de (rōi'd^e) *f* ③b parch *m*.
räu'dig (~dig) parszywy; ~keit *f* parszywość.
rauf *F* (rāuf) = herauf.
Rau'f... ~bold (-bölt) *m* ②g zawadzaka, zabijaka; ~degen *m* szpada *f*, kordelas.
rau'fen (~^{en}) ⑥a = ankräufen; sich ~ [po]bić się, za lby się wodzić. [bold.]
Rau'fer (~^{er}) *m* ②l = Rauf-
Rauferei' (rāuf^{erai'}) *f* ③b bijatyka, bójka.
Rau'f... ~lust, ~sucht *f* skłonność do bijatyki, zawadzactwo *n*; ~lustig, ~suchtig skłonny do bijatyki, zawadzacki.
rauh (rāu) (nicht glatt) nierówny, szorstki, chropowaty; (heiser) ochryply; (Stima *u*m.) ostry, przykry; (weiß) dziki, nieokrzesany; (steng) surowy.
Rau'h... ~bank ③ *f* ruban *m*; ~bein *n* człowiek *m* nieokrzesany.
Rau'heit, Rau'higkeit (rāu'heit) *f* nierówność, szorstkość, chropowatość; ochryplość; ostrość; dzikość; surowość.
rau'hen (rāu^{en}) ⑥a 1. *v/t.* ③ [wy]czesać (sukno). 2. *v/i.* = maufern.
Rau'hreif *m* zamróz.
Raum (rāum) *m* ②d (Wlas) miejsce *n*; (Ausdehnung) przestrzeń *f*, rozległość *f*; (~inhalt) pojemność *f*; ~geben = gestatten, zugeben.
räu'men (rōi'm^{en}) ⑥a oczyszczać [oczyścić], sprzątać

- [-tnąć]; ● wysprzedawać [-dać]; Wohnung: opróżniać [-nie], ustępować [ustąpić] (z *gen.*); auß dem Wege ~ = beseitigen, a. = töten.
- Räu'mer** (räu^{er}) *m* ②l czyszciciel.
- Räu'm...: ersparnis** *f* zaoszczędzenie *n* miejsca; **inhalt** *m* pojemność *f*; **lehre** *f* geometria.
- räu'mlich** (röu'mlich) przestronny; **keit** *f* miejscen, ubicacja, lokal *m*.
- Räu'mung** *f* oczyszczenie *n*; ● wysprzedaż.
- rau'nen** (rau'n^{en}) ①a = flüstern.
- Rau'pe** (rau'p^e) *f* ③b gąsienica; *F* (*pl.*) = Grillen.
- raus** *F* (raus) = heraus.
- Rausch** (räusch) *m* ②d podchmielenie *n*, stan podchmielony; *fig.* upojenie *n*, szal; im ~ w podchmielonym stanie; *fig.* w upojeniu.
- Räu'schen** (röu'sch^{en}) *n* ②l lekkie podchmielenie, stan *m* podochocony.
- rau'scheu** (rau'sch^{en}) 1. ①e [za-] szumieć; (teife ~) [za]szleścić; (murmeln) [za]mruzczyć. 2. ② *n* ②lszum *m*, szelest *m*, szmer *m*.
- Rau'sch|gold** *n* świecidełko, błyskotka *f*.
- räu'speru** (röu'sp^{er}n) ①b (jich) chrząkać [-knąć], odchrząkać [boć].
- Räu'te** (räu't^e) *f* ③b ♀ ruta; **R** romb *m*; **n**... rombowy; **zn|förmig** (znförmich) rombowy, romboidalny.
- Ra'zzia** (rā'z'ia) *f* ⑥i u. ⑥g napad *m*; (potzietlich) oblawa.
- Rea'gens** (rē'g^{ens}, biśw. rē'g^{ens}) *n* ⑥h odczynnik *m*.
- reagie'ren** (rē'g^{ieren}) ①g oddziaływać [-lać].
- reaktionär** (rē'äkc'ion^{är}) 1. *a.* reakcyjny, wsteczny. 2. ② *m* ②g¹ reakcjonista, wstecznik.
- rea'ri** (rē'ri), *a.* ②... in Bffgn realny; (wirtlich) istotny, rzeczywisty.
- Rea'rien** (rē'rien) *pl.* indef. przedmioty *m/pl.* istotne; (Kenntnisse) wiadomości *f/pl.* rzeczowe.
- Re'be** (rē'b^e) *f* ③b winna lato-rośl; (Traube) winna jagoda.
- Rebe'li** (rē'b^{eli}) *m* ③a, **in** (in) *f* ③c buntownik (-niczka), rokoszanin (-anka).
- rebellie'ren** (rē'b^{ellieren}) ①g [z]buntować się, podnosić [-nieść] bunt ober rokosz.
- Rebellio'n** (rē'b^{elion}) *f* ③b bunt *m*, rokosz *m*.
- rebe'rlisch** (rē'b^{erlich}) buntowniczy, zbuntowany.
- Re'ben... winny.**
- Re'b|huhn** (rē'b^{huhn}) *n* kuropatwaf.
- Re'b...** (rē'p...) **laus** *f* filoksera; **stodk** *m* winna latorośl *f*.
- Re'bus** (rē'b^{us}) *m* u. *n* ②h¹ (auch inbet.) rebus *m*, zagadka *f*.
- Re'chen** (rē'ch^{en}) 1. *m* ②l grabie *f/pl.* 2. ② ①a [za]grabić, zbierać [zebrać] grabiami.
- Re'chen... rachunkowy; aufgabe** *f*, **exempel** *n* zadanie *n* rachunkowe; **kunst** *f* arytmetyka; **künstler**, **meister** *m* rachmistrz; **maschine** *f* maszyna rachunkowa; **pfennig** *m* liczman; **tafel** *f* tabliczka rachunkowa.
- Re'chenschaft** *f* rachunek *m*; (*a.* **s|bericht** *m*) sprawozdanie *n*; **s**... sprawozdawczy.
- re'chnen** (rē'chn^{en}) 1. ①c [po-] rachować, [po]liczyć, obliczać [-czyć]; ~ auf (*acc.*) liczyć na (*acc.*); ~ zu (*dat.*) zaliczać [-czyć] do (*gen.*); ~ mit (*dat.*) liczyć się z (*instr.*). 2. ② *n* ②l rachowanie, rachunki *m/pl.*
- Re'chner** (rē'chn^{er}) *m* ②l = Rechenmeister.
- Re'chnung** (rē'chn^{ung}) *f* ③b rachunek *m*; (Berchnung) obliczenie

n, rachuba; einer Sache ~ tragen
liczyć się z (*instr.*), uwzględ-
niać [-nie] (*acc.*).

Re'chnungs... rachunkowy; ~
abschluss m zamknięcie n
rachunków; ~**fehler** m błąd
rachunkowy ober w rachun-
kach; ~**föhre** m prowadzący
rachunki; ~**föhre** f, ~**wesen**
n rachunkowość f, buchal-
terja f.

recht¹ (Rēcht) prawy; (Binfel)
prosty; (gerecht) sprawiedliwy;
(wahrhaft) prawdziwy; (passend)
odpowiedni, należyty, słuszny,
stosowny; (groß) wielki, znac-
zny; (Zeit usw.) dogodny; *adv.*
dość, bardzo; (genau) dokładnie;
erst ~ dopiero, właśnie; ganz ~
zupełnie słusznie; eben ~ ge-
rade ~ zur ~en Zeit w porę;
so ist es ~! tak jest dobrze!;
mir ist es ~! ja się na to
zgadzam!, nie mam nic prze-
ciw temu!; wenn es Ihnen ~
ist jeśli pan nic nie ma przeciw
temu; Sie haben ~ ma pan
słuszność.

Recht² (~) n ②g prawo; die ~e
studieren słuchać praw; Dok-
tor der ~e doktor m praw; im
Bege (oder in Form) ~ens na
drodziejprawnej; von ~s wegen,
mit ~ wedle prawa ober słusz-
ności, słusznie; t-m ② geben
przyznawać [-znać] słuszność;
daß ~ haben mieć prawo (do
gen.); zu ~ bestehen obowiązy-
wać prawnie; mit ~ słusznie.

Re'chte (Rēcht^o) f ①l prawa
ręka, prawica; zur ~ =
recht^s. [prostokątny.]

Re'chtlich n ②g prostokąt m; ②lg
re'chten (Rēcht^{en}) ①c spierać
się, sprzeczać się.

re'chterhand, ~**seits** (-zate) po
prawej ręce, na prawo.

re'cht...: ~**fertigen** (untr.) (sić)

usprawiedliwiać [-wić] (się);
②**fertigung** f usprawiedli-
wienie n; ~**gläubig** prawo-
wierny; ~**gläubigkeit** f pra-
wowierność; ~**haberrisch** (-hā-
berřsz) uparty, kłótlivy.

re'chtlich uczciwy, pocziwy; (ge-
festlich) prawny; ②**keit** f uczci-
wość, pocziwość; prawność.

re'cht...: ~**los** bezprawny, nie-
prawny; (Menich) wyjęty z pod
prawa; ②**losigkeit** f bezprawie
n; wyjęcie n z pod prawa;
~**mäßig** prawny; ②**mäßigkeit** f
prawość, prawość; słuszność.

rechts (Rēcht) (a. nach ~) na prawo;
~ von (*dat.*) po prawej od (*gen.*).

Re'chts... prawny, prawniczy;
~**anwalt** m obrońca, adwokat;
~**beistand** m doradca prawny,
adwokat.

re'cht...: ~**schaffen** uczciwy, pra-
wy, rzetelny; ②**schaffenheit** f
uczciwość, prawość, rzetel-
ność; ②**schreibung** f pisownia,
ortografja.

Re'chts...: ②**fähig** nadający się
do rozpatrywania prawnego;
~**gang** m postępowanie n są-
dowe, procedura f sądowa;
~**gelehrte(r)** m prawnik; ②**gül-
tig** prawomocny, ważny; ~
~**gültigkeit** f prawomocność,
ważność; ~**handel** m spór, pro-
ces; ~**kraft** f moc prawna,
prawomocność; ②**kräftig** pra-
womocny; ~**kunde** f umiejęt-
ność prawa; ~**mittel** n środek
m prawny; ~**pflege** f wymiar
m sprawiedliwości, opieka
nad sprawiedliwością; ~**sache** f
= ~**handel**; ~**spruch** m wyrok
sądowy; ~**streit** m spór prawny.

rechts u'm w prawo zwrot!

Re'chts...: ~**verdreher** F m ②l
krętaacz prawny; ~**verhältnis** n
stosunek m prawny; ②**widrig**
przeciwny prawu, nieprawny.

re'cht...: ~wink(e)lig prostokątny; ~zeitig odbywający się w odpowiednim czasie; *adv.* na czas.

Reck (Rĕk) *n* ②g drążek *m*, rek. *m*.

Re'cke (Rĕ'k^e) *m* ③a = Riese, Feld.

re'cken (˘n) ⑤a wyciągać [-gnać], rozciągać [-gnać]; (verlängern) wydłużać [-żyć].

Redakteu'r (Rĕdäktĕ'r) *m* ②g¹ redaktor; Redaktio'n (˘e'p'n) *f* ③b redakcja; ~s... redakcyjny.

Re'de (Rĕ'd^e) *f* ③b mowa: a. = Gerücht; es ist nicht der ~ wert nie warto o tem mówić: eine ~ halten mleć (oder wygłaszać [-głosić]) mowę; i-n jur ~ stellen pociągać [-gnać] do odpowiedzialności; ~ stehen = antworten.

Re'de...: ~fertig, ~gewandt wymowny; ~fluß *m* tok mowy; ~freiheit *f* wolność słowa: ~gabe *f* dar *m* wymowy; ~kunst *f* wymowa, retoryka; ~künstler *m* mistrz wymowy, retor.

re'den (Rĕ'd^{en}) ⑤c mówić, rozmawiać (über *acc.*, von *dat.* o *loc.*); du hast gut ~! tobie łatwo mówić!

Re'densart *f* sposób *m* mówienia; zwrot *m*, frazes *m*, wyrażenie *n*. [rede, Gespräch.]

Rederei' (Rĕd^erai') *f* ③b = Weisheit

Re'de...: ~strom *m* = ~fluß; ~teil *m* część *f* mowy; ~weise *f* sposób *m* mówienia; ~wendung *f* = Redensart.

redigie'ren (Rĕdigi'r^{en}) ⑤g [z]redagować [schaffen.]

re'dlich (Rĕ'tlĭch) = ehrlich, recht.

Re'dner (Rĕ'dn^{er}) *m* ②l mowca;

~. krasomowczy, retoryczny;

~bühne *f* mównica; ~gabe *f* dar *m* wymowy. [retoryczny.]

re'dnerisch (˘sz) krasomowczy,

re'dselig (Rĕ't-) gadatliwy, roz-

mowny, wielomowny; ~keit *f* gadatliwość, rozmowność.

reduzie'ren (Rĕdūci'r^{en}) ⑤g [z]redukować, zmniejszać [-szyć], obniżyć [-żyć].

Ree'de ↓ (Rĕ'd^e) *f* ③b przystań dla okrętów. [Okrętoŵ.]

Ree'der (˘r) *m* ②l właściciel

Reederei' (Rĕd^erai') *f* ③b budowa okrętów.

Reef ↓ (Rĕf) *f*. Reff.

ree'll (Rĕ'll) gruntowny; (Ware ufm.) rzetelny, porządny; a. = real: Reellität' (Rĕ'llit^t) *f* ③b gruntowność; rzetelność.

Refera't (Rĕf^er^at') *n* ②g referat *m*, sprawozdanie.

Referenda'r (˘Rĕnd^ar') *m* ②g¹ sprawozdawca, praktykant sądowy. [rent, sprawozdawca.]

Referent' (˘Rĕ'nt) *m* ③a referent

Referenz' (˘Rĕ'nc) *f* ③b informacja. [ferować.]

referie'ren (˘Rĕ'r^{en}) ⑤g [z]re-

Reff ↓ (Rĕf) *n* ⑤ mały żagiel *m*.

re'ffen ↓ (Rĕ'f^{en}) ⑤a zwinąć [zwinąć] żagiel.

reflektie'ren (Rĕflĕkti'r^{en}) ⑤g 1. *v/t.* odbijać [-bić], odrzucać [-cić]. 2. *v/i.* starać się (auf *acc.* o *acc.*), ubiegać się (o *acc.*), reflektować (na *acc.*).

Refle'x (Rĕflĕ'ks) *m* ②g refleks, odbicie *n*.

Reflexio'n (Rĕflĕksi^on) *f* ③b refleksja, odbicie *n*; (Betrachtung) rozważanie *n*.

reflexi'v (˘sĭ'f) zwrotny; ~es Pronomen oder Verb = 2(um) (˘sĭ'wüm) *n* ②g¹ (⑥k) zaimek *m* (ob. czasownik *m*) zwrotny.

Refo'rm (Rĕf^or^m) *f* ③b reforma, poprawa; ~ reformator-

ski: reformie'ren (˘f^or^mi'r^{en})

⑤g [z]reformować, poprawiać

[-wić]; reformie'rt (˘mĭ'rt)

zreformowany. [przyśpiew.]

Refrain' (RĕfR^ä) *m* ⑥i refren,

Regal (REGǎ'l) *n* ②g: a) półka *f*; *dim.* półeczka *f*; b) ~ien (¹⁰ⁿ) *pl.* przywileje *m/pl.* monarsze, regalja *n/pl.*

Regatta (REGǎ'ta) *f* ⑥g wyścigi *m/pl.* na łodziach. [ruchliwy.]

re'ge (Rĕ'g^e) żywy; (beweglich)

Re'gel (Rĕ'g^el) *f* ③d prawo *n*, zasada; a. = Monatsfluß; in der ~ z reguly, zwyczajnie: ~betri' (¹⁰ⁿBil') *f* inbeti. reguła trzech: ~los nieregularny; ~loftigkeit *f* nieregularność; ~mäßig regularny, prawidłowy; ~mäßigkeit *f* regularność, prawidłowość.

re'geln (Rĕ'g^eln) ⑥f [u]regulować, [u]porządkować.

re'gel/recht prawidłowy, normalny. [uporządkowanie *n.*]

Re'gelung *f* uregulowanie *n.*

re'gel/widrig nieprawidłowy, anormalny; ~keit *f* nieprawidłowość, anomalja. [l-szyć.]

re'gen¹ (Rĕ'g^en) ⑩a (po)ruszać

Re'gen² (~) *m* ②l deszcz, deszczyk; (von Regen ujm.) grad; ~... deszczowy, dżdżysty; ~bogen *m* tęcza *f*; ~dicht nie przemakalny; ~guß *m* deszcz ulewny, ulewa *f*; ~los bez deszczu; ~mantel *m* płaszcz na deszcz; ~schirm *m* deszczochron, parasol.

Rege'nt (REGǎ'nt) *m* ③a, ~in (~In) *f* ③c regent(ka), panujący (-ca); ~en... panującego.

Rege'ntschafft *f* regencja, rząd *m.*

Re'gen...: ~wasser *n* woda *f* deszczowa, deszczówka *f*; ~wetter *n* dżdżyste powietrze, niepogoda *f*, siota *f*; ~wolke *f* chmura deszczowa.

Regie' (Rĕ'gⁱ) *f* ④f monopol *m* (państwowy); zarząd *m* własny; Thea. reżyserja.

regie'ren (REGⁱ'r^en) ⑩g kierować (*instr.*); rządzić (*instr.*)

(auch Gram.); ~b kierujący, rządzący, panujący.

Regie'runq *f* kierowanie *n*; (Staats²) rząd *m*, władza; (~szeit) panowanie *n*, rządy *m/pl.*

Regie'runqs... rządowy; ~antritt *m* wstąpienie *n* na tron; ~feindlich opozycyjny; ~form *f* forma rządu; ~freundlich rządowy, sprzyjający rządowi; ~rat *m* radca rządu; ~zeit *f* czas *m* panowania.

Regime'nt (REGⁱmĕ'nt) *n* ②g ob. ②c: a) Pol. rządy *m/pl.*; b) ~ pułk *m*; ~s... pułkowy.

Regio'n (REGⁱo'n) *f* ③b = Geognd, Gebiet. [reżyser.]

Regisseu'r (Rĕ'zⁱsĕ'r) *m* ②g¹

Regi'ster (Rĕ'gⁱ'st^er) *n* ②l rejestr *m*; (Verzeichniß) spis *m*; ~registr *m* (a. Typ.).

regi'strie'ren (REGⁱ'strⁱ'r^en) ⑩g [z]rejestrować, wpisywać [-sać] do rejestru.

Regleme'nt (REGⁱemĕ'nt) *n* ⑥l regulamin *m*, przepis *m.*

re'genen (Rĕ'gn^en) ⑩c: es regnet (stark) (silny) deszcz pada; es wird ~ będzie deszcz padał; fig. spadać [spasąć], [po]sypać się.

re'gnertsch (~n^erⁱsch) deszczowy, dżdżysty.

re'gsam (Rĕ'kzām) żywy, ruchliwy; (tätig) czynny; ~keit *f* żywość, ruchliwość; czynność.

Regulie'runq (REG^ulⁱ'r^ung) *f* ③b (u)regulowanie *n*, (u)porządkowanie *n*: ~ = Zahlung.

Re'gung *f* ruch *m*, poruszenie *n*; (des Gemüts) wzruszenie *n*, uczucie *n*; ~los bez ruchu, nieruchomy.

Reh (Rĕ) *n* ②g sarna *f.*

Re'h...: ~bock *m* rogacz; ~brauten *m* pieczeń *f* sarnia, sarnina *f*; ~braun koloru sarniego; ~keule *f* udziec *m* sarni; ~posten *m/pl.* śrut *m* na sarny.

- Rei'be** (raī'be) *f* ③b, **Rei'bleifen** (raī'p-) *n* tarka *f*, tarło *n*.
- rei'ben** (raī'ben) ③r [u]trzeć.
- Reiberel'** (raīberaī') *f* ③b tarcie *n*; *fig.* starcie *n*, utarczka. [berei.]
- Rei'bung** *f* tarcie *n*; *fig.* = Reib-
- Reich¹** (Rāich) *n* ②g państwo; (Rönig²) królestwo; (Kaifer²) cesarstwo.
- reich²** (r) (an *dat.*) bogaty (w *acc.*); obfitujący (w *acc.*); ~ machen = bereichern: ~ werden [wz]bogacić się: ~er Mann, **Re(r)** *m* ①l bogaty człowiek, bogacz; ~e Frau, **Re** *f* ①l bogaczka.
- reich'en** (raī'ch'en) ④a 1. *v/t.* (bar.) podawać [dać]; (verteilen) rozdawać [-dać]. 2. *v/i.* (tangen) sięgać [-gnąć] (nach *dat.* po *acc.*); (sich erstrecken) rozciągać się; (genügen) [wystarczyć.
- reich'haltig** (-hāltig) bogaty, obfity; **Reicht** *f* bogatość, obfitość. [teczny.]
- reichlich** obfity, hojny, dostaj-
- Rei'chs...** państwowy; ~angehörige(r) *s.* ①l poddany *m* (państwa); ~apfel *m* jabłko *n* mornarsze; ~gericht *n* trybunał *m* państwa; ~kanzler *m* kanclerz państwa; ~tag *m* sejm; rada *f* państwa.
- Rei'chtum** *m* bogactwo *n*; (überflus) obfitość *f*.
- reif¹** (raīf) dojrzały; ~ werden dojrzewać [-rzeć].
- reif²** (r) *m* ②g: a) (Ring) obrączka *f*, pierścionek; (am Faß) obręcz *f*; b) szron.
- Rei'fe** (raī'fe) *f* ③b dojrzałość.
- reif'en¹** (r,n) ④a dojrzewać [-rzeć]: es reift szron pada.
- Reif'en²** (r) *m* ②l = Reif² a.
- Reifzeugnis** *n* świadectwo dojrzałości.
- reiflich** dojrzały, dostateczny.
- Rei'frock** *m* krynolina *f*.
- Rei'gen** (raī'g'en) *m* ②l (auch ~tanj *m*) rej, taniec w koło.
- Rei'he** (raī'e) *f* ③b rząd *m*, szereg *m*; (~folge) kolej, następstwo, porządek *m*, serja; der ~ nach po kolei, kolejno; die ~ ist an dir kolej na ciebie.
- Rei'hen¹** (r,n) *m* ②l = Reigen.
- rei'hen²** (r) ④a stawiać [ustawić] rzędem; Berlen: [na]nizać.
- Rei'hen...**: ~folge *f* porządek *m*, następstwo *n*, kolej; **Rei'he** rzędami, w rzędach.
- Rei'her** (raī'er) *m* ②l czapla *f*.
- Reim** (raīm) *m* ②g rym.
- rei'men** (raī'm'en) ④a rymować; sich ~ rymować się; *fig.* zgadzać się.
- Rei'm'schmied** *m* wierszokleta.
- rein¹** (raīn) czysty; (unschuldig) niewinny; gang ~ zupełnie czysty, czystutki; ~ gar nicht~ zupełnie nie, nie a nic; inß ~e bringen załatwiać [-wić]; (beenden) [u]kończyć: inß ~e schreiben przepisywać [-sać] na czysto; ~ machen [wy]czyścić.
- rein²** F (r) = herein.
- Rei'n...** (raī'n...) czysty, auch czysto...; ~ertrag *m* czysty dochód. [lis mykita.]
- Rei'necke** (r^{ek}e) *m* ③b (~Fuchß) [lis mykita.]
- Rei'n...**: ~fall *m* f. Hereinfall: ~fallen *f.* hereinfallen: ~gewinn *m* czysty zysk. [niewinność.]
- Rei'nhelt** *f* czystość; (unschuldig)
- rei'nigen** (raī'nig'en) ④a [wy-, o]czyścić, oczyszczać [oczyścić]; Bimmer: [po]sprzątać; ~d oczyszczający.
- Rei'niger** (r^{er}) *m* ②l, ~in (~In) *f* ③c czyszciciel(ka).
- Rei'nigung** *f* (o-, wy)czyszczenie; ~s... oczyszczający.
- rei'nlegen** F = betrugen.
- rei'nlich** czysty, schludny; **Reicht** *f* czystość, schludność.

Rei'n'machen *n* (o)czyszczenie.

Rei'u|sch:ftt *f* czystopis *m*.

Reis (Rāis) 1. *m* (z)h (o. pl.) ryż;
... ryżowy. 2. *n* (z)c¹ chróst
m; (Pflanz) gałązka *f*, szcep
m: ... (z) chróstu.

Rei'se (Rāi'se) *f* (z)b podróz;
aufder ~ w podróży, w drodze;
... podrózny: ~buch *n* prze-
wodnik *m* dla podróżyjących;
~decke *f* pled *m* (ob. koldra) po-
drózny (-na); Zferttg gotowy
do podróży: sich Zfertig machen
[przy]gotować się do podróży:
~führer *m* przewodnik dla po-
dróżyjących: ~gefährte *m* to-
warzysz podróży: ~gepäck *n*
pakunek *m* podrózny: ~hand-
buch *n* = ~buch; ~koffer *m*
waliza *f*; dim. walizka *f*: ~
kosten *pl.* koszta *n/pl.* podróży.

rei'sen (n) (z)e (su, a. h.) [po-]
jechać (nach dat. do gen., inß
Bad do kąpiel, do wód); (um-
her...) podrózować, jeździć.

Rei'sende(r) (z)d^o|R|) *m* (z)l po-
dróżyjący, podrózny, pasażer;
* = Spandlung&Z.

Rei'se...: ~paß *m* paszport, prze-
pustka *f* graniczna; ~route *f*
droga, kierunek *m* podróży;
~tasche *f* worek *m* (ob. torba)
podrózny (-na); ~wagen *m*
powóz; ~weg *m* droga *f*.

Rei'sfeld *n* pole ryżowe.

Rei'sig (Rāi'zich) *n* (z)g¹ chróst
m: ... chróstowy, (z)chróstu.

Rei'sige(r) (Rāi'zig^e|R|) *m* (z)l
żołnierz konny, jeździec.

Rei's... (Rāi's...): ~au's nehmen
= danonlaufen: ~blei *n* grafit
m; ~brett *n* deska frysunkowa,
rysownica *f*.

rei'sen (Rāi'sen) (z)p 1. (zer~)
[roze]rwać, [roze-, po]drzeć;
(v/i) [po]rwać się, rozrywać
[-zerwać] się; (Pflüden) zrywać
[zerwać]; (Aufßen) szarpać

[-pnąć] (an dat. za acc.): an sich

~ porywać [-rwać], przywła-
szczać [-czyć] sobie, zagarniać
[-nać]; Wit(e) ~ dowcipkować;
man reißt sich um die Ware
dobijają się o towar, rozchwy-
tują towar; es reißt mich im
Arm rwie mnie w ramieniu;
~d rwący, bystry, gwałtowny;
(Tier) drapieżny. 2. z n (z)l
rwanie, darcie; a. = Gliederz.

Rei's...: ~feder *f* pióro *n* ry-
sunkowe, piórko *n*; ~kohle *f*
węgiel *m* do rysowania; ~
nagel *m* (~schiene *f*) kredka *f*
(linja) do rysowania; ~zeug *n*
przybory *m/pl.* do rysowania.

Rei's|suppe *f* zupa ryżowa.

Rei't... (Rāi't...) (służący) do
jazdy konnej; ~bahn *f* ujeź-
dzalnia.

rei'ten (z^{en}) 1. (z)q (h. u. su) je-
chać (ob. oft] jeździć) konno ob.
wierzchem; ~d konny. 2. z n (z)l
jazda *f* konna ob. wierzchem.

Rei'ter (z^{er}) *m* (z)l, ~in (z)in *f*
(z)c jeździec (jeźdźcy); z a.
kawalerzysta *m*; ... jezdny,
konny; z kawalerzycki.

Reiterer' (Rāi'terāi') *f* (z)b kon-
nica, kawalerja. [cy.]

Rei'ter|schar *f* oddział *m* konni-
[cy.]

Rei'ters|mann *m* = Reiter.

Rei't...: ~gerde *f* trzcina do jazdy
konnej; ~hofe(n pl.) *f* spodnie
f/pl. do jazdy konnej; ~knecht
m dozorca stajenny; ~peitsche
f trzcina do jazdy konnej; ~
pferd *n* koń *m* wierzchowy;
~schule *f* ujeźdzalnia; ~weg
m droga *f* do jazdy konnej; ~zeug
n rząd *m* na konia.

Reiz (Rāic) *m* (z)g podnieta *f*;
(Zauber) powab, urok: (Liebreiz)
wdzięk; ... podniecający, po-
budzający.

rei'zbar wrażliwy, drażliwy;
(zähornig) porywczy; Zkeit *f*

- wrażliwość, drażliwość; porywczność.
- rel'jen** (raɪ'cɛn) ④e [po]drażnić; (er]weden) pobudzać [-dzić], podniecać [-cić]; (anziehen) [z]wabić, [z-, przy]nęcić; ~d podniecający, pobudzający; (jōhu) śliczny, powabny.
- Rel'j...**: **Los** bez wdzięku, niepowabny; ~mittel n środek m podniecający od. pobudzający; fig. podnieta f; **Wolf** pełny wdzięku.
- Rel'jung** f drażnienie n; pobudzanie n, podniecanie n.
- Rekla'me** (rɛklā'mɛ) f ⑤b reklama. [nowozacieczny.]
- Rekru't** (rɛkrū't) m ③a rekrut, relati'v (rɛlati'f) 1. = bezüglicz. 2. ② ②g¹, **zum** (zū'm) ⑥k, **zpronomem** n zaimek m względny.
- Relie'f** (rɛl'jɛ'f) n ⑥i od. ②g¹ relief m, płaskorzeźba f.
- Religio'n** (rɛl'jio'n) f ③b religja, wiara; (Betenntnis) wyznanie n.
- Religio'ns...** religijny; ~lehrer m nauczyciel religji; ~schwärmer m fanatyk; ~spötter m bluźnierca; ~unterricht m nauka f religji.
- religio's** (rɛl'jio's) religijny; **Religiosität** (rɛl'jiozität) f ③b religijność.
- Reli'quie** (rɛl'i'kwie) f ③b relikwia, świętość; ~n[kasten] m relikwiarz. [wozownia.]
- Remi'se** (rɛm'i'ze) f ③b remiza, remittie'ren (rɛm'i'ti'rɛn) ④g odsyłać [odesłać].
- Remo'nte** (rɛmɔ'tɛ) f ③b remonta, koń m wybrakowany.
- re'mpeln** (rɛ'mpɛln) ④f zderzać [-rzyć] się; t-n: porzącać [-cić]
- Renaissa'nce** (rɛnɛ'sɑ's) f ③b renesans m, epoka odrodzenia.
- Renda'nt** (rɛndɑ'nt) m ③a skarbnik, wypłacający rachunki. [bahn f tor m wyscigowy.]
- Re'nn...** (rɛ'n...), wyscigowy; ~re'mmen (rɛ'nɛn) ④d 1. biegać, [po]biec, [po]pędzić; mit dem Kopfe gegen die Wand ~bie głową o ścianę; fig. chcieć dokazać rzeczy niemożliwych. 2. ② n ②l bieg m; (Wett)l wyscigi m/pl.
- Re'nnner** (rɛ'nɛr) m ②l biegacz, biegun; (a. Re'nn|pferd) n koń m wyscigowy.
- Re'nn...**: ~platz m = Rennbahn; ~tier n ren m; ~wolf m sarneczki f/pl.
- Renomme'e** (rɛnɔ'mɛ') n ⑥i reputacja f, opinja f, sława f; **renommie'ren** (rɛm'i'rɛn) ④g = pisać. [skarbowy.]
- Re'nt'amt** (rɛ'nt-ɑm) n urząd m
- Re'nte** (rɛ'ntɛ) f ③b renta; (Einnahmen) dochód m.
- Re'ntie'r** (rɛ'ntiɛ') ⑥i, **Re'ntner** (rɛ'ntnɛr) m ②l kapitalista, żyjący z dochodów własnego majątku. [opłacać [-cić] się.]
- rentie'ren** (rɛ'ti'rɛn) ④g: sich ~
- Re'nt'meister** m skarbnik.
- reparie'ren** (rɛpɑr'i'rɛn) ④g = ansbeßern.
- Repetit'e'r...** (rɛpɛ'ti'r...) powtarzający; ~uhr f zegar m powtarzający. [Berichtertatter.]
- Repo'rter** (rɛpɔ'rɛtɛr) m ②l =
- Reprä'sentant** (rɛprɛzɛntɑ'nt) m ③a reprezentant, przedstawiciel, zastępca.
- repräsentie'ren** (rɛ'ti'rɛn) ④g reprezentować, przedstawiać, zastępować.
- reproduzie'ren** (rɛprɔdʏc'i'rɛn) ④g [z]reprodukować, odtwarzać [-tworzyć].
- Repti'l** (rɛpti'l) n ②g¹ od. ⑥e gad m, płaz m.
- Republi'k** (rɛpubli'k) f ③b rzeczpospolita; **Republika'ner**

(~blikā'n^oR) *m* ②*l* republika-
nin; **republika'nisch** (~n[^o]sz) re-
publikanski.
Requissit (rɛkwizj't) *n* ④*a* przy-
bory *m/pl.*; (*pl.*) Zha. rek wizyta
n/pl.
Reze'da (rɛzɛ'da) *f* ⑥*i* rezeda.
Reze'rve (rɛzɛ'r^ovɛ) *f* ③*b* za-
strzeżenie *n*; *fig.* zachowanie
się wyczekujące; ✕r. zerwa,
wojsko *n* nieczynne; ~. re-
zerwow, w nieczynnej służ-
bie.
rezerve'ren (rɛzɛ'r^ovɛ'rɛn) ⑥*g*
[za]rezerwować; (weglegen) od-
kładać [odłożyć]; (vorbehalten)
zatrzymać [-strzec] sobie;
reservierrt (juristisch) bierny.
Reservat'r (~wɔq'r) *n* ②*g*¹ re-
zerwoar *m*, zbiornik *m*.
Reside'nz (rɛzjdɛ'nc) *f* ③*b* (auch
~stadt) *f* rezydencja, stolica,
miasto *n* stołeczne.
Resona'nz (rɛzɔnā'nc) *f* ③*b* (a.
~boden *m*) rezonans *m*.
Respe'kt (rɛ- ob. rɛspɛ'kt) *m* ②*g*
(*o. pl.*) respekt, szacunek, po-
ważanie *n*.
respekti've (~tj'wɛ) względnie.
Respe'ktstage ④ *m/pl.* dni
względności.
Rest (rɛst) *m* ②*g* reszta *f*, osta-
tek; ④ pozostalność *f*.
Resta'nt ④ (rɛstā'nt) *m* ③*a*
dłużnik zalegający.
Restaura'nt (rɛstɔrā'nt) *n* ⑥*i* re-
stauracja *f*; **Restaurateu'r** (~
rɔtɔ'r) *m* ②*g*¹ restaurator.
Restauratio'n (~c'ɔ'n) *f* ③*b*
restauracja; przywrócenie *n*
dawnego stanu; odnowienie.
Re'stbestand *m* = Rest.
Resulta't (rɛzultā't) *n* ②*g* re-
zultat *m*, wynik *m*.
Retra'de (rɛtjɔ'dɛ) *f* ③*b*
odwrot *m*; a. = Abtritt.
Retor'te (~tɔ'rtɛ) *f* ③*b* retorta.
retou'r (rɛtū'r) *n* powrót,

z powrotem: ~. powrotny;
Reillett *n* = Rückfahrkarte.
re'tten (rɛ'tɔn) ⑥*c* [u-, wy]ra-
tować, ocalać [-lić].
Re'tter (~^oR) *m* ②*l*, ~in (~j'n) *f*
③*c* wybawca (-bawicielka).
Re'ttich (~j'd) *m* ②*g*¹ rzodkiew
f; *dim.* rzodkiewka *f*.
Re'ttung *f* ratunek *m*, ocalenie
n; ~s... ratunkowy; ~s|boot *n*
łódź *f* ratunkowa; ~s|los bez-
nadziejny, bez ratunku; ~s-
mittel *n* środek *m* ratunku ob.
ocalenia.
Reu'e (Roj'ɛ) *f* ③*b* skrucha, żal*m*.
reu'en (~n) ⑥*a*: e8 reut mich
żałuję (*gen.*), żal mi (*gen.*).
Reu'igeld *n* odstępné: (Geldstrafe)
grzywna *f*. [tj'd] skruszony.
reu'ig (Roj'j'd), **reu'lmüttig** (-mj-)
Reu'se (Roj'z^o) *f* ③*b* wiewiórka *m*
(do łowienia ryb).
Reu'se (Roj's^o) *m* ③*b* = Ruffe.
ren'ten (Roj'tɔn) ⑥*c* = an-
roden. [budka.]
Reve'ile (rɛwɛ'ljɛ) *f* ③*b* po-
Revere'nz (rɛwɛrɛ'nc) *f* ③*b*
uszanowanie *n*; (Berbeugung)
ukłon *m*. [kwit.]
Reve'rs (rɛwɛ'r^os) *m* ②*h* rewers.
revidi'ren (rɛwidj'rɔn) ⑥*g*
[z]rewidować, przeglądać
[-dnąć].
Revie'r (~wj'r) *n* ②*g* oddział *m*,
obwód *m*, rewir *m*.
Revisio'n (rɛwizj'ɔ'n) *f* ③*b* re-
wizja, przeglądanie *n*; ~s...
rewizyjny. [Anrühr.]
Revo'lte (rɛwɔ'ltɛ) *f* ③*b* =
Revolutio'n (rɛwɔlj'ɔ'n) *f* ③*b*
rewolucja; przewrót *m*; ~s...
rewolucyjny.
revolutionär (~c'ɔnɛ'r) 1. a.
rewolucyjny. 2. ②*g*¹ re-
wulcjonista. [rewolwer.]
Revo'lver (rɛwɔ'lwɛr) *m* ②*l*
Revu'e (Rɔw'j') *f* ③*b* = Rund-
Truppen-schau.

- Rezensent** (Rɛçɛnzənt) *m* ③ *a*
recenzent, sprawozdawca,
krytyk; **rezensie'ren** (ˌzɪˈrɛn)
⑥ *g* [z]recenzować, oceniać
[-nić]; **Rezensio'n** (ˌzɪˈrɔn) *f* ③ *b*
recenzja, ocena.
- Rezept** (Rɛçɛpt) *n* ② *g* recepta
f: (Rezept) przepis *m*.
- rezipro'k** (Rɛçɪprɔ'k) wzajemny.
- Rhaba'rber** (Rəbə'rbɛr) *m* ② *l*
rzewień. [nadreński.]
- Rhein** (Raɪn) *m* ② *g* Ren; ~~~
rhe'i'nisch (Raɪ'nɪʃ) reński.
- Rhei'n...**: **länder** *m* mieszka-
niec nadreński; **Ländlich** reń-
ski; **Wein** *m* wino *n* reńskie.
- Rhino'zeros** (Rɪnɔ'çɛrɔs) *n* ② *h*¹
(*a. inbest.*) nosorożec *m*. [ny.]
- rhy'thmisch** (Rɪ'tmɪʃ) rytmicz-
ny
- Rhy'tmus** (ˌmʏs) *m* ⑥ *g* rytm.
- Richt...** (Rɪ'çt...): **baum** *m*
równia *f*; **beil** *n* topór *m* ka-
towski; **blei** *n* pion *m*; **block**
m rusztowanie *n*.
- ri'chten** (ˌɛn) ⑤ *c* (wenden) zwracać
[zwrócić], [s]kierować;
u^{tr.}: nastawiać [-wić], [na]regu-
lować; **ra** [o]sądzić, osądzać
[-dzić], rozsądzać [-dzić]; *eine*
Anfrage an j-n ~ zwracać [zwró-
cić] się do k-o z (*instr.*): *sich* ~
nach (*dat.*) [za]stosować się do
(*gen.*), powodować się (*instr.*);
ra richt't euch! równaj się!
- Richter** (ˌɛr) *m* ② *l* sędzia; ~~~
sędziowski; **amt** *n* urząd *m*
sędziowski.
- ri'chterlich** sędziowski, sądowy.
- Richter...**: **spruch** *m* wyrok są-
dowy; **stuhl** *m* trybunał, sąd.
- ri'chtig** (Rɪ'çtɪç) właściwy,
należyty; (Blaß u^{st.}) stosowny;
(echt) prawdziwy, sprawiedli-
wy; ~! słusznie!; **do** *f* właściwość; stoso-
wność; prawdziwość; *die Sache*
hat ihre Seite to jest słuszne.
- Richt...**: **plak** *m*, **stätte** *f*
miejsce *n* stracenia; **scheit** *n*
równia *f*; **schnur** *f* sznurek *n*
do równania; *fig.* prawidłó *n*,
wskazówka. [wzgląd *m*.]
Richtung *f* kierunek *m*: (Richtung)
Richtwage *f* poziomnica.
rieb (Rɪp) *f*. reiben.
Rie'ch... (Rɪ'ç...) pachnący;
z pachnidłami.
rie'chen (Rɪ'çɛn) ③ *c* 1. *v/t.*
[z-, po]wachać, obwachać
[-chać]; (wittern) [z]wietrzyć.
2. *v/i.* [za]pachnąć; *übel* ~
cuchnąć, śmierdzieć; *er riecht*
nach Tabak czuć go tytoniem.
Rie'chfläschchen *n* flaszeczka *f*
(*oder* flakonik *m*) z perfumą.
Ried (Rɪt) *n* ② *g* łąg *m*, bagnista
łąka *f*; (Gras) sitowie, łącz *m*.
rief (Rɪf) *f*. rufen.
rie'feln (Rɪ'fɛln) ⑤ *f* [wy]żłobko-
wać, [po]rowkować.
Rie'gel (Rɪ'gɛl) *m* ② *l* zapora *f*,
zasuwa *f*, rygiel; (Steiber, 2)
wieszadło *n*: *hinter* *Schloß* *und*
~ *pod* kluczem (wohin? klucz).
Rie'men (Rɪ'mɛn) *m* ② *l* rzemień;
dim. rzemyk; ↓ *wiosło* *n*; ~~~
rzemienny; **zeug** *n* uprząż *f*.
Rie'mer (ˌɛr) *m* ② *l* rymarz.
Ries (Rɪs) *n* ② *h* (als Raß nach
Bahnen *inbest.*) ryza *f*.
Rie'se (Rɪ'zɛ) *m* ③ *a* olbrzym.
Rie'selfeld (Rɪ'zɛl-) *n* pole na-
wodnione.
rie'seln (Rɪ'zɛln) ⑤ *f* (h. *und* *su*)
zraszać [zrosić]; (Riesen) pły-
nać powoli, sączyć się; *es rie-
felt* *m*ży, pada drobny deszcz.
Rie'sen... olbrzymi, ogromny;
groß olbrzymi, kolosalny.
rie'senhafte, **rie'sig** (Rɪ'zɪç) ol-
brzymi, ogromny.
Rie'sen/schlange *f* boa *m*.
Rie'sin (Rɪ'zɪn) *f* ③ *c* olbrzymka.
rief (Rɪf) *f*. raten.
Riff (Rɪf) *n* ② *g* rafa *f*, skała *f*
podwodna.

ri'ffeln (Rĭ'feln) ⑩f = tiefeln.
 Ri'fle (Rĭ'f^{le}) f ③b żłobek m, rowek m. [mesa.]
 Rime'ffe (Rĭm'f^e) f ③b ry-
 Rind (Rĭnt) n ②c bydło; männ-
 licheß ~ wół m; weiblicheß ~
 krowa f; ~... wołowy.
 Ri'nde (Rĭ'nd^e) f ③b kora; (des
 Brotes) skórka.
 Ri'nder... (R...) wołowy; ~bra-
 ten m pieczeń f wołowa; ~pest,
 ~seuche f księgosusz m.
 Ri'nd|fleisch n mięso wołowe,
 wołowina f; ~... wołowy.
 Ri'nds... = Rind(er)...
 Ri'nd|vieh n bydło rogate, ro-
 gacizna f; fig. głupiec m, bał-
 wan m.
 Ring (Rĭng) m ②g pierścień;
 dim. pierścionek; (Trau2)
 obrączka f; (am Fass) obręcz f;
 (Markt) rynek.
 Ri'ng... pierścieniowaty, okrą-
 gły; ~bahn f kolej obwodowa
 ober okrężna.
 ri'ngeln (Rĭ'ngeln) ⑩f [z]robić
 kółka; sich ~ wic się, zwijać
 [zwinąć] się.
 Ri'ngel...: ~natter f żmija pier-
 ścieniowa; ~reigen, ~tanż m
 taniec wirowy.
 ri'ngen (Rĭ'ngen) ⑩b 1. v/t.
 Wäße: [wy]kręcić, wykręcać
 [-cić], wyżywać; ans den Hän-
 den ~ = entreißen. 2. v/i. pa-
 sować się; nach et. ~ = streben.
 Ri'nger (Rĭ'nger) m ②l zapasnik.
 Ri'ng...: ~finger m palec ser-
 deczny; 2förmig (-förmig)
 pierścieniowaty; ~kampf m
 zapasy m/pl.; ~kämpfer m za-
 pasnik; ~mauer f mur m ota-
 czający miasto; ~panzer m
 kolczuga f; ~platz m rynek.
 rings (Rĭngs): ~heru'm naokoło
 (gen.), dookoła (gen.).
 Ri'nnē (Rĭ'nnē) f ③b żłobek m;
 (Offe) rynna, rynwa, ściek m.

ri'nnen (Rĭ'nnen) ②c: a) (fn) cieć;
 a. = tiefeln; b) (h.) = leden.
 Ri'nn|stein m rynsztok. [Berko.]
 Ri'ppchen (Rĭ'pchen) n ③l zio-
 Ri'ppe (Rĭ'ppe) f ③b żebro n;
 Δ żłobek m; ~... żebrowy;
 ~n|fell n opłucna f; ~(n)|speer
 m pieczony schab wieprzowy;
 ~n|stoß m szturchaniec w bok.
 riskie'ren (Rĭskĭ'ren) ⑩g [za-]
 ryzykować.
 Riß (Rĭß) 1. m ②h¹ pęknięcie n;
 (Spalt) szpara f, szczelina f;
 (Schramme) rysa f; (im Steibe)
 rozdarcie n; (Plan) rysunek,
 plan; Riße bekommen [po-]
 pękać. 2. 2 f. reißen.
 ri'ffig (Rĭ'ssig) porysowany,
 pęknięty, mający szpary.
 Riß (Rĭß) m ②g podbicie n,
 przyguble n (u nogi).
 Riß (Rĭß) 1. m ②g jazda f (ober
 przejazdówka f) konna. 2. 2 f.
 reiten.
 Ri'tter (Rĭ'tter) m ②l rycerz;
 (Ordens2) kawaler zakonu;
 arme ~ grzanki f/pl. na masle;
 ~... rycerski; kawalerski; ~
 gut n, ~hof m posiadłość f ry-
 cerska ober szlachecka, dobra
 n/pl. rycerskie ob. szlacheckie.
 ri'tterlich rycerski.
 Ri'tterschaft f rycerstwo n.
 Ri'tter|schlag m pasowanie n
 na rycerza. [rycerz.]
 Ri'tters|mann m (pl. -leute)
 Ri'ttertum n godność f rycerska;
 (Ritterschaft) rycerstwo.
 ri'ttilings (Rĭ'ttilings) wierzchem,
 okrakiem.
 Ri'tt|meister m rotmistrz.
 Ritua'l (Rĭtuā'l) n ②g¹ rytuał
 m, obrządek m. [kowy.]
 ritue'll (~'l) rytualny, obrząd-
 Ri'tus (Rĭ'tūs) m ⑥g (a. indef.)
 obrządek m.
 Riß (Rĭß) m ②g, ~e (Rĭ'ce) f ③b
 szpara f, szczelina f; dim.

- szparka *f*, szczelinka *f*; (ber Haut) draśnięcie *n*.
- rißen** (Rɪ'cən) ⑤e [za]drasnąć.
- Ri'linus|öl** (Rɪ'cinʏs-) *n* olejek *m* rycynowy.
- Roa'stbeef** (Rɔ'stβɪf) *n* ⑧i rost-bif *m*, pieczeń *f* wołowa po angielsku.
- Ro'bbe** (Rɔ'bʰe) *f* ③b foka.
- Ro'be** (Rɔ'bʰe) *f* ③b suknia powłóczysta.
- robu'st** (Rɔβʏ'st) = kräftig, starf.
- roch** (Rɔʧ) *n*, **rö'che** (Rɔ'ʧʰe) *f*, riechen.
- rö'cheln** (Rɔ'ʧʰɛln) ⑤f charzeć, żerzeć. [roch.]
- Ro'che(n)** (Rɔ'ʧʰɛn) *m* ④e (②l)
- Rock** (Rɔk) *m* ②d surdut: (für Frauen) spódnica *f*: ... surdutowy: ~schöß *m* poła *f* u surduta.
- Ro'cken** (Rɔ'kʰɛn) *m* ②l kądziel *f*.
- Ro'del** (Rɔ'dɛl) *m* ②l, *f* ③d (a. ~schlitten *m*) saneczki *f/pl*.
- Ro'delland** *n* karczunek *m*, karczowisko.
- ro'deln** (Rɔ'dɛln) ⑤f saneczko-wać się, spuszczać się na saneczkach. [wac.]
- ro'den** (ˌdɛn) ⑤c [wy]karczować
- Ro'gen** (Rɔ'gʰɛn) *m* ②l ikra *f*: ~fisch, **Ro'guer** (Rɔ'gʰnʰɛr) *m* ②l ikrzak. [... żytni.]
- Ro'ggen** (Rɔ'gʰɛn) *m* ②l żyto *n*;
- roh** (Rɔ) surowy; (w Id) dziki: (arab) nieokrzęsany. brutalny.
- Ro'h...** surowy; ~bau *m* (*pl*. ~bauten) budowla *f* z samych tylko murów.
- Ro'heit** (Rɔ'hait) *f* ③b surowość; dzikość; brutalność.
- Rohr** (RɔR) *n* ②g (Schiff) trzcina *f*; (spanischeß ~) trzcinka *f*; (Röhre) rura *f*; (ber Kanone) lufa *f*; ... trzcinowy.
- Rö'hre** (Rɔ'ʰɛ) *f* ③b rura; Zulförmig (-förmig) rurowy; ~nleitung *f* rurociąg *m*.
- Rö'hricht** (Rɔ'ʰɪʧt) *n* ②g zarosł *f* trzcinowa, очерет *m*.
- Ro'hr...**: ~post *f* poczta pneu-matyczna; ~stock *m* trzcina *f*; ~stuhl *m* stółek trzcina wyplata-ny. [~stoff *m* surowiec.]
- Ro'h...**: ~selbe *f* surowy jedwab
- Ro'hlbett** *n* łózko na kółkach.
- Ro'lle** (Rɔ'le) *f* ③b krążek *m*, blok *m*: (an Wäbeta usw.) kółko *n*; (für Wäsche) magiel *m*; (~ Papier usw.) zwitek *m*, zwój *m*, trąbka; Thea. rola; daß spielt keine ~ to nie odgrywa żadnej roli, to nie nie znaczy.
- ro'llen** (ˌɛn) ⑤a I. v/t. [s-, po-]toczyć. 2. v/i. (h. u. sn) [s-, po-]toczyć się; Donner: [za]huczeć.
- Ro'ller** (ˌɛr) *m* ②l ten, który coś toczy.
- Ro'll...**: ~geld *n* zapłata *f* za przewóz, przewozowe; ~holz *n* wałek *m*: ~kutscher *m* wozni-ca przedsiębiorstwa przewozo-wego; ~schuh *m* trzewik na kół-kach; ~stuhl *m* krzesło *n* na kół-kach; ~vorhang *m* stora *f*; ~wagen *m* wózek na kółkach.
- Rom** (Rɔm) *n* ⑧g Rzym *m*.
- Roma'n** (Rɔmā'n) *m* ②g romans. powieść *f*: ~schreiber (*in f*) *m* powieściopisarz (-sarka).
- roma'nhaft** jak w powieści, ro-mansowy.
- roma'nisch** (ˌɪsz) romański.
- Roma'ntik** (Rɔmā'ntik) *f* ③b romantyzm *m*; roma'ntisch (ˌɪsz) romantyczny.
- Roma'nze** (ˌɛ) *f* ③b romanca.
- Rö'mer** (Rɔ'mʰɛr) *m* ②l Rzy-mianin: (Glas) kieliszek; ~in (ˌɪn) *f* ③c Rzymianka.
- rö'misch** (Rɔ'mɪsz) rzymski.
- Rö'ntgen|strahlen** (Rɔ'ntgʰɛn-) *m/pl*. promienie Rentgena.
- ro'sa** (Rɔ'zɑ) indel., ~farben, ~farbig różowy. [życzka *f*.]
- Rö'schen** (Rɔ'sʧʰɛn) *n* ②l ró-]
- Ro'se** (Rɔ'zʰe) *f* ③b róża; dim. (= Rö'slein [Rɔ'slɛɪn] *n* ②l)

rózyzcka; ~n... różany, różowy; ~n|kranz *m* wieniec z róż; (zum Beten) różaniec; ~n|stock *m* krzak róży.

Rose'tte (Rozǫ'te) *f* ③ *b* rozeta.

ro'fig (Rǫ'zjǫ) różowy. [*m.*]

Rosi'ne (Rozj'ne) *f* ③ *b* rodzynek

Rosmari'n (Rǫsmiqri'n u. Rǫs~) *m* ② *g*¹ rozmaryn.

Ros̄ (Rǫs) *n* ② *h*¹ koń *m*, rumak *m*; ~... koński; bgi. Pferd(e...); ~arj̄t *m* weterynarz. [*ca.*]

Ro'sfellenker (Rǫ'se~) *m* woźnik

Rǫ'sfelsprung (Rǫ'se'l-) *m* ciąg konia (w szachach).

Rǫ'slein (Rǫ's-) *n* ② *l* konik *m*.

Rost (Rǫst) *m* ② *g*: a) rdza *f*; b) (meīß Rost) ruszt.

Rǫ'st... (Rǫ'st...) (służący) do pieczenia oder prażenia.

Ro'st|braten *m* rozbratel.

ro'sten (Rǫ'st'en) ⑤ *c* (*h.* und *fn*) [za]rdzewieć.

rǫ'sten (Rǫ'st'en u. Rǫ's~) ⑤ *c* Wetaß: [wy]prażyć; Brot ufw.: przypiekać [-piec]; Saft: [u]palić.

ro'stig (Rǫ'stjǫ) zardzewiały, rdzawy; ~machen [po]rdzawić; ~werden = rosten.

rot (Rǫt) 1. czerwony; (Wangen ufw.) rumiany; (Saare) rudy; ~machen (werden) = (jǫ) rǫten. 2. ② *n* ② *g* (*o. pl.*) czerwoność *f*, czerwień *f*; (der Wangen) rumieniec *m*. [*rudo...*]

ro't... czerwony, a. czerwono...;

Rotatio'n (Rǫtǫ'p'n) *f* ③ *b* obrót *m*, krążenie *n*; ~s... obrotowy.

ro't...: ~bäckig (-bǫkǫ) o czerwonych policzkach, rumiany; ~bärtig rudobrody; ② *bu*che *f* buk *m* (czerwony).

Rǫ'te (Rǫ'te) *f* ③ *b* czerwoność; (der Wangen) rumieniec *m*.

Rǫ'tel (Rǫ'tel) *m* ② *l* kredka *f* czerwona, lubryka *f*; ~n *pl.* kur *m*.

rǫ'ten (~en) ⑤ *c* [po]czerwienić,

[za]rumienić; sich ~ [za]czerwienić się, [po]czerwienić. [za]rumienić się.

ro't...: ~glühend rozpalony do czerwoności; ~haarig rudowłosa, rudy; ② *haut* *f* czerwonoskórzec *m*; ② *kehlchen* (-kǫldʰen) *n* ② *l* pliszka *f* czerwogardła; ② *kopf* *m* rudogłowa; ② *lauf* *s* *m* róża *f*.

rǫ'tlich (Rǫ'tljǫ) czerwony, rudawy.

Ro'tstift *m* czerwony ołówek.

Ro'tte (Rǫ'te) *f* ③ *b* zgraja, banda, szajka; ② *pluton* *m*; ② *n* |weise plutonami.

ro'tten (Rǫ't'en) ⑤ *c* = au'srotten.

Ro't...: ~wein *m* czerwone wino *n*; ~welsch *n* mowa *f* mieszana, żargon *m*.

Ros̄ (Rǫc) *m* ② *g* (*o. pl.*) nosaczyna *f*; (Schleim) smark.

ro'fig (Rǫ'cǫ) chory na nosaczynę; smarkaty.

Ro'g...: ~krankheit *f* nosaczyna; ~nase *f* fig. smarkacz *m*.

Rouleau' (Rulǫ') *n* ⑥ *i* roleta *f*, zasłona *f*.

Rou'te (Rǫ'te) *f* ③ *b* ruta, droga.

Rü'be (Rǫ'b'e) *f* ③ *b* rzepa; gelbe ~ marchew; rote ~ burak *m*.

Rü'ben... rzepny; burakowy; ~zucker *m* cukier buraczany.

Rubi'n (Rubj'n) *m* ② *g*¹ rubin.

Rubri'k (~brj'k) *f* ③ *b* rubryka.

Rü'b|saat (Rǫ'p-) *f*, Rü'b|samen *m*, Rü'b|sen (~s'en) *m* rzepak *m*.

ru'chbar (Rǫ'chbār) rozgłośny, powszechnie wiadomy; ~machen rozgłaszać [-głosić]; ~werden stawać [stać] się wiadomem.

ru'chlos niegodziwy, bezbożny;

Ru'chlosigkeit *f* niegodziwość, bezbożność.

Ruck (Rǫk) *m* ② *g* pchnięcie *n*, posunięcie *n*; auf einen ~ mit einem ~ odrazu.

Rü'ck... (Rü'k...) powrotny; ~
anspruch *m* pretensja *f* wzajemna, regres; ~**äußerung** *f*
 = **Erwidernng**: ~**bezüglich**
 zwrotny; ~**blick** *m* rzut oka
 wstecz. [||-sunąć] (*v/i* się.)
rü'cken¹ (Rü'k'en) ⑤a posuwać
Rü'cken² (~) *m* ②l grzbiet,
 plecy *m/pl.*; ~**tyl**; (eines Beites
 usw.) obuch; im ~ w tyle, (angreife-
 n) z tyłu; hinter dem ~ za
 plecami; *fig.* poza oczy; i-m
 den ~ drehen obracać [obrócić]
 się plecami do (*gen.*); ~**grzbie-**
 towy: tylny; ~**lehne** *f* oparcie
 n tylne, poręcz; ~**mark** *n* mlecz
m pacierzowy; ~**marksbarre**
f wyschnięcie *n* mlecza pa-
 cierzowego; ~**schmerz** *m* ból
 w plecach.
Rü'ck...: ~**erinnerung** *f* wspo-
 mnienie *n* (czego minionego);
 ~**erstattung** *f* zwrot *m*; ~**fahr-**
karte *f* bilet *m* jazdy powrotnej;
 ~**fahrt** *f* jazda powrotna; ~**fall**
m powrót choroby, recydywa
f; ~**gabe** *f* zwrot *m*; ~**gang**
m powrót; (Abnahme) zmniej-
 szenie *n*, zniżka *f*, spadek;
 ~**gängig** (-gēng[ī]ch) odwrotny,
 wsteczny; ~**gängig** machen co-
 fać [-fnać], udaremniać [-nić];
 ~**graf** *m* (n) stos *m* pacierz-
 owy, kręgosłup *m*; ~**grats...**
 kręgowy; ~**halt** *m* oparcie *n*;
 (Stütze) podpora *f*; ohne ~**halt**
 otwarcie, bez ogródek; ~**kauf**
m odkup, wykupno *n*; ~**kehr**
 (-kēŕ), ~**kunst** (-kūnt) *f* ②f
 (o. *pl.*) powrót *m*; ~**lauf** *m* bieg
 wstecz. [a. = rückwärts.]
rü'cklings (Rü'k'līngs) na wznak;
Rü'ck...: ~**marsch** *m* pochód po-
 wrotny; a. = ~**zug**; ~**prall** *m*
 odbicie *n* się; ~**reise** *f* podróż
 z powrotem.
Rü'ck[sack] *m* tornister, plecak.
Rü'ck...: ~**schlag** *m* odbicie *n*; re-

akcja *f*; zmiana *f* na gorsze; ~
schrift *m* krok wsteczny, cofanie
 n się; ~**seite** *f* strona odwrotna;
 ~**sicht** *f* względ *m* (auf *acc.* na
acc.); a. = Hinsicht, Nachsicht;
 ~**sicht** nehmen mieć względ (auf
acc. na *acc.*); ~**sichtslos** bez-
 względny; ~**sichtslosigkeit** *f*
 bezwzględność; ~**sichtslos**
 pełny względów, oględny; ~**sitz**
m tylne siedzenie *n*; ~**sprache**
f rozmówienie *n* się; ~**sprache**
 nehmen pomówić, rozmówić
 się [beide *vou.*] (mit *dat.* z *instr.*);
 ~**stand** *m* zaległość *f*; (Rest)
 pozostałość *f*; ~**ständig** zaległy;
 pozostały; ~**tritt** *m* ustąpienie
n, cofnięcie *n* się; ~**vergütung**
f odszkodowanie *n*; ~**wärts**
 (-wēŕc) w tyle, w tył, wstecz;
 ~**wechsel** ③ *m* **w**eksel zwrotny;
 ~**weg** *m* droga *f* powrotna,
 powrót. [kami.]

ru'ckweise pchnięciami, sko-
Rü'ck...: ~**wirkend** działający
 wstecz, ~**wirkung** *f* działanie
n wstecz, oddziaływanie *n*; ~
zahlung *f* splata; ~**zug** *m* od-
 wrót.

Rü'de (Rü'd'e) 1. *m* ③a pies
 gończy, kundel. 2. ~ brutalny,
 nieokrzesany.

Rü'del (Rü'd'e) *n* ②l stado.

Rü'der (~d'ER) *n* ②l wiosło; *fig.*
 ster *m*, rząd *m/pl.*; ~**wiosło-**
 wy; ~**bank** *f* ②f ławka dla
 wiosłarzy, burta; ~**boot** *n* łódź
f wiosłowa, wiosłowiec *m*.

Rü'd(er)er (~R'ER) *m* ②l wio-
 słarz.

ru'dern (~n) ⑤b wiosłowac.
 poruszać statek wiosłami.

Rü'der...: ~**schlag** *m* uderzenie
n wiosel; ~**wettfahrt** *f* wyścigi
m/pl. wiosłarskie.

Ruf (Rūf) *m* ②g wołanie *n*;
 (Herbeirufen) zawołanie *n*; (Auf-
 forderung) wezwanie *n*; *fig.* re-

putacja *f*, opinia *f*, sława *f*; in gutem ~e stehen mieć sławę, cieszyć się dobrą opinią; im ~e eines Gelehrten usw. stehen słynąć jako (*nom.*).

ru'fen (rū'fən) ④a [za]wołać; (a. = heißen) nazywać [-zwać]; ~ lassen przywoływać [-łać], wzywać [wezwać, zawezwać]; me gerufen jak na zawołanie, na (ob. w) sam czas.

Rü'ffel *F* (rū'fəl) *m* ②l przygana *f*, łajanie *n*; **Zn** ⑥f [z]ganić, [z]lajać.

Ru'fname *m* imię *n*.

Rü'ge (rū'gə) *f* ③b nagana, upomnienie *n*; **Zn** (..n) ⑥a [z]ganić, upominać [-mnieć], [s]karcieć (wegen *gen.* za *acc.*).

Ru'he (rū'ə) *f* ③b (o. *pl.*) spokój *m*, pokój *m*; (6**sb.** X) odpoczynek *m*; (Stille) cisza; (Gemüt) spokojność; sich zur ~ begeben udawać [udać] się na spoczynek, isć [pójść] spać; sich zur ~ setzen odpoczywać [-cząć]; ~bank *f* ②f ławka do wypoczynku; ~bett *n* kanapa *f*, otomana *f*; ~gehalt *n* emerytura *f*.

ru'hen (rū'en) ⑥a od-, wy-, spoczywać [-cząć].

Ru'he...: ~pause / przerwa, przestanek *m*; ~punkt *m* punkt oparcia; ~seffel *m* krzesło *n* do spoczynku; ~stand *m* stan spoczynku; emerytura *f*; ~stätte *f* miejsce *n* spoczynku; a. = Grab; ~störer(in) *f* *m* burzyciel(ka), wichrzyciel(ka); ~tag *m* dzień wypoczynku.

ru'hig (rū'ɪç) spokojny; (stille) cichy; ~! cicho!; ~ werden uspokajać [-koić] się, uciszyć się [voß.].

Rühm (Rüm) *m* ②g (o. *pl.*) sława *f*, chwała *f*; ~begier(de) *f* żądza sławy; ~begierig żądny (ober chciwy) sławy.

rühmen (rū'mən) ⑥a sławić. [po]chwalić; sich ~ [po]chwalić się; cheipić się (wegen) *gen.* mit *dat.* z *gen.*, *instr.*); ~swert godny pochwały, chwalebny.

rühmlich chwalebny, zaszczytny, chlubny.

Rühm...: ~los niesławny, nieznan; ~redig (-rēdɪç) chepliwy; ~sucht *f* żądza sławy; ~süchtig żądny (ober chciwy) sławy; ~voll sławny; ~würdig godny chwały, chlubny, chwalebny.

Ruhr (Rür) *f* ③b biegunka krwawa, czerwotka, dyzenterja.

Rü'hrlet (rū'r-) *n* jajecznicza *f*.

rü'hren (rū'rən) ⑥a ruszać [-szyć] (*instr.*, *acc.*); (um..) [za]mieszać; *fig.* wzruszać [-szyć] (zu räneu do łez); ~d wzruszający, czuły; sich ~ [po]ruszać [-szyć] się; der Schlag hat ihn gerührt został tknięty paralizem. [mieszania.]

Rü'hrholz *n* kopystka *f* do *ru'hrig* (..) (..) ruchliwy, żywy; ~keit *f* ruchliwość, żywosc.

Rü'hr...: ~schiff *n* łopatką *f* do mieszania; ~selig skłonny do wzruszeń; ~stock *m* łopatką *f* do mieszania.

Rü'hrung *f* wzruszenie *n*.

Rui'n (rui'n) *m* ②g¹ upadek, koniec, zniszczenie *n*, ruina *f*.

Rui'ne (rui'nə) *f* ③b gruzy *m/pl.*, zwaliska *n/pl.*

ruini'eren (rui'nɪ'rən) ⑥g (sich) [z]niszczyć (się).

Rülp's *P* (rū'ɪps) *m* ②h odbijanie *n* się (w ustach).

rü'lpfen *P* (rū'ɪpsən) ⑥e odbijać [-bić] się (w ustach).

rum¹ *F* (Rüm) = herum.

Rum² (..) *m* ⑥l, ②g¹ rum.

Rumä'ne (Rumɛ'nə) *m* ③a Rumun; **Rumä'nien** (..n'ən) *n* ⑥a Rumunja *f*; **Rumä'nin** (..nɪn) *f*

- ③c Rumunka: rumä'nisch (~n[isz]) rumuński.
- Ru'mmel F (Rü'mel) m ②l = Blunder; er versteht den ~ on się rozumie na rzeczy.
- rumo'ren (RUM'OR'EN) ①a = lärmen.
- Ru'mpel... (Rü'mpel...): ~kammer f skład m rupieci; ~kasten m stara karetta f; ♪ stary fortepian. [połteru.]
- ru'mpeln (~n) ①f = lärmen.
- Rumpf (Rümpf) m ②d tułów: (als Statue) torso n; ↓ kadłub.
- rü'mpfen (Rü'mpfen) ①a [s-] krzywić.
- rund (Rünt) okrągły; ~ abschlagen ufw. wprost, wręcz.
- Ru'nd... okrągły, okrężny; ~ban m okrągły budynek; rotunda f; ~blick m widok dookoła; panorama f.
- Ru'nde (Rü'nde) f ③b okrągłość; ✕ objażdżka, ront m; in die ~ wkolo.
- ru'nden (~den), ~rü'nden (Rü'nden) ①c zaokrąglać [-lić].
- Ru'nd...: ~gang m chodzenie n wkolo; einen ~gang machen obchodzić [obejść] wkolo; ~gefang m śpiew kolejny.
- Ru'ndheit f okrągłość.
- Ru'nd...: Zherau's otwarcie, wprost; Zheru'm dookoła; ~reise f podróż okrężna; ~schau f widok m, panorama; przegład m; ~schreiben n okólnik m, cyrkularz m; ~schrift f pismo okrągłe ober rondo; Qu'm naokolo, dookoła; Zwe'g stanowczo, wprost.
- Ru'ndung f okrągłość, zaokrąglenie n. [u runiczne.]
- Ru'nen|schrift (Rü'n'en-) f pismo
- Ru'nkelrübe (Rü'ngkel-) f ówika; ~n... ówikłowy.
- ru'nter F (Rü'nter) = herunter.
- Ru'nzel (~el) f ③d zmarszczka.
- ru'nz(e)lig (Rü'nc[e]l[ich]) po- ob. z-marszczony. [szczyć.]
- ru'nzeln (Rü'nceln) ①f [z|mar-]
- Rü'pel F (Rü'pel) m ②l dragal. prostak; Zhaft prostacki.
- ru'pfen (Rü'pfen) ①a [wy]skubac, wyrwać [-rwać]; fig. zdzierac [zdrzeć].
- ru'ppig (Rü'p[ich]) obdarty, obszarpany; fig. nędzny, mizerny.
- Ru'pp|sack F m obszarpaniec, obdarty. [brzost m.]
- Rü'sche (Rü'sze) f ③b więz m.
- Rufz (Rüs) m ②g sadza f; (einer Lampe) kopeć.
- Ru'sse (Rü'se) m ③a Rosjanin.
- Rüffel (Rü'sel) m ②l ryj; dim. ryjek; (eines Elefanten) trąba f.
- ru'sen (Rü'sen) ①e kopcić.
- ru'sig (Rü'sich) zakopcony, okopcony, oczerniony sadzą.
- Ru'ssin (Rü'sin) f ③c Rosjanka.
- ru'ssisch (~isz) rosyjski; adv. po rosyjsku.
- Ru'ssland (Rü's-) n ⑧a Rosja f.
- Rü'ste (Rü'ste) f ③b = Rufe; zur ~ gehen (Sonne) zachodzić [zajść].
- rü'sten (Rü'sten) ①c uzbrajać [uzbroić]; fig. się ~ przygotowywać [-ować] się.
- Rü'ster ♀ (Rü'ster) f ③d więz m.
- rü'stig (Rü'st[ich]) krzepki, czerstwy, żwawy; Zkeit f krzepkość, czerstwość.
- Rü'stkammer (Rü'st-) f zbrojownia.
- Rü'stung f zbroja, uzbrojenie n.
- Ru'te (Rü'te) f ③b pręt m, różga.
- Ruttch (Rücz) m ②g usunięcie n się; poślizgnięcie n się, ~bahn f ślizgawka.
- ru'tschen (Rü'cz'en) ①e ślizgać [ześliznąć] się; Erbreich: usuwać [usunąć] się.
- rü'tteln (Rü'teln) 1. ①f [po-] trząść, wstrząsać [-ać]. 2. ② n ②l trzęsienie.

G

S. Abt. s[*für*] Seite: *f. Abt.* s[*für*] fleh(e).
Sä'... (zə'...) *f. Säe...*
Saal (zāl) *m* ②d sala *f.*
Saat (zāt) *f* ③b zasiew *m*:
 (Samen) nasienie *n*; a. = Ge-
 treide: ~felb *n* pole zasiane;
 ~frucht *f*, ~korn *n* zboże *n* do
 zasiewu; ~krähe *f* wrona; ~
 zeit *f* czas *m* zasiewu, zasiew *m*.
Sa'bbat (zə'bät) *m* ②g sobota *f*,
 szabas: ... sobotni, szabasowy.
Sä'bel (zə'bəl) *m* ②l szabla *f*;
dim. szabelka *f*; ~gefäß *n* re-
 kojęść *f*; ~bleib *m* ciężce *n*
 szabla. [blą.]
Sä'beln (zə'bəl'n) ②f rabac[*szabla*]
Sa(c)hari'n (zə'chari'n) *n* ②g¹
 sacharyna *f*.
Sä'ch... (zə'č...) rzeczowy; ~
 dienlich odpowiedni, stosowny.
Sä'che (zə'čə) *f* ③b rzecz,
 przedmiot *m*; (Angelegenheit)
 sprawa.
Sä'chelchen (zə'čə(č)ən) *n* ②l
 mała rzecz *f*, mały przedmiot
m; (Steinigkeit) drobnostka *f*.
Sä'ch...: ~Gemäß stosowny,
 odpowiedni; ~kenner *m* znawca
 (rzeczy), rzeczoznawca; ~
 kenntnis *f* znajomość rzeczy;
 ~kundig znający się na rzeczy,
 biegły ~lage *f* stan *m* rzeczy,
 położenie *n*.
sa'chlich rzeczowy; *fig.* ścisły;
 ~keit *f* rzeczowość, ścisłość.
Sä'chlich (zə'č(č)lich) Gram. nijaki.
Sä'ch|register *n* = Inhaltsver-
 zeichnis.
Sä'che (zə'ksə) *m* ③a Sas. Sak-
 sończyk; ~n (n) *n* ④g Sakson-
 ja *f*; sä'chlich (zə'kslich) saski.
sa'cht(e) (zə'čt[ə]) powolny,
 cicho; *sb. adv.* powoli, cicho,
 po cichu.
Sä'ch...: ~verhalt *m* stan rzeczy;
 ~verständige(r) *m* ④l = ~fenn

ner; ~walter (-wält'er) *m* ②l
 adwokat, rzecznik.
Sack (zäk) *m* ②d wór, worek;
 a. = Tasche: *dim.* (= Sä'ck-
 chen [zə'kčən]) *n* ②l woreczek.
Sä'ck... workowy; ~artig worko-
 waty.
Sä'ckel (zə'kəl) *m* ②l woreczek.
 sakiewka *f*; ~meister *m*
 skarbnik, kasjer.
sa'cken (zə'kən) ②a wsypywać
 [-pač] do worka; sich ~ opadać
 [-paśc], osuwać [osunąć] się.
sackerlo't (zäk'ertlo't), **sacker-**
me'nt (mč'nt) do stu diabłów!
Sä'ck...: ~förmig (-förmlich) =
 ~artig: ~gasse *f* ślepa (ober-
 zamknięta) ulica; ~laufen *n*
 wysięgi *m/pl.* w workach; ~
 leinen *n*, ~leinwand *f* płótno *n*
 na worki; ~netz *n* więcierz *m*;
 ~tuch *n* chusika *f* do nosa.
Sä'(e)... (zə'le'...) siewny, do
 siewu; ~mann *m* ②a siewca:
 ~maschine *f* siewnik *m*.
Sä'en (zə'en) 1. ②a [po-, za-]
 siać. 2. ②n ②l sianie, siew *m*.
Sä'er (zə'er) *m* ②l, ~in (~in) *f*
 ③c siewca *m*, siewiarz (-arka).
Sä'ffian (zə'fian) *m* ②g¹ safjan;
 ... safjanowy.
Sä'fran (zə'frän) *m* ②g¹ szafran;
 ... szafranowy.
Saft (zäft) *m* ②d sok; ołne ~
 und kraft bezsilny, nudny,
 niesmaczny. [gotig,]
sa'ftig (zə'ftich) soczysty: F =
sa'ftlos niesoczysty, bez soku.
Sä'ge (zä'gə) *f* ③b podanie *n*;
 (Gerächt), pogłoska, wieść.
Sä'ge (zä'gə) *f* ③b piła; *dim.*
 piłka: ... pitowy, pileczkowy;
 ~bock *m* kobylica *f*; ~fisch *m*
 piła *f*; ~mühle *f* tartak *m*.
sa'gen (zä'gən) ②a mówić, po-
 wiadać [-wiedzieć]; man sagt

- mówią: *das hat nichts zu ~ to nic nie znaczy.*
- fä'gen** (zä'g^{en}) ⑩ a piłować.
- fä'genhaft** bajeczny, miły, legendarny.
- Sä'genkreis** *m* cykl podań.
- Sä'ger** (zä'g^{er}) *m* ② l tracz, pi-larz. [ciny *f/pl.*]
- Sä'gelspäne** *m/pl.* opilki, tro-
fab (zä), **fä'he** (zä'he) *f.* fchen.
- Sä'hne** (zä'n^e) *f* ③ b śmietanka: saure ~ śmietana; ~n... śmie-tankowy. [śmietankę]
- fä'hrig** (zä'n^{ig}) zawierający
- Saiso'n** (zä'z^o) *f* ⑧ i sezon *m*: ... sezonowy.
- Sä'te** (zä't^e) *f* ③ b struna: feine ~ strunka; *fig.* gelinde ~n aufjähren spuszczać [spuścić] z tonu; ~n... strunowy, smy-czkowy. [sakrament *m.*]
- Sakrame'nt** (zäkrä'm^{ent}) *n* ② g
- Sakristel'** (zäkr^{ist}) *f* ③ b za-krystja.
- Salama'nder** (zälamä'nd^{er}) *m* ② l salamandra *f.*
- Sala't** (zälat') *m* ② g salata *f*; ~schüssel *f* salaterka.
- Salbaderel'** (zälbäd^{er}) *f* ③ b gadanina, bzdury *f/pl.*: **salba'dern** (~bä'd^{ern}) ⑩ b bając, ga-dać. [mada.]
- Sä'lbe** (zä'lb^e) *f* ③ b maść, po-
Sä'lbel' & (zä'lbä't') *m* ② g^l szalwja *f*: ... szalwiowy.
- fä'lben** (zä'lb^{en}) ⑩ a namaszczać [-maścić].
- Sä'lbung** *f* namaszczenie *n*: **Salreich**, **Salvoll** z namaszcze-niem, patetyczny.
- Sal'ne** (zäln^e) *f* ③ b salina, warzelnia soli.
- Salm** (zälm) *m* ② g l soś; *fig.* langer ~ długie gadanie *n.*
- Salo'n** (zälg^e) *m* ⑧ i salon: ... salonowy; ~wagen *m* wóz sa-lonowy, salonówka *f.*
- Salpe'ter** (zälp^{er}) *m* ② l sa-
letra *f*; ... saletrzany; ~hütte, ~stедrei *f* warzelnia saletry.
- Sä'lve** (zä'tw^e) *f* ③ b salwa.
- Salz** (zälc) *n* ② g sól: ... solny, solony; ~büchse *f* solniczka
- fä'lzen** (zä'lc^{en}) ⑩ e [polsolić: gefälzen solony; (Brei)s drogi.
- Sä'lz...** ~sälz *n* solniczka *f*: ~flesch *n* mięso solone; ~gurke *f* ogórek *m* kwaszony.
- fä'lzig** (zä'lc^{ig}) słony.
- Sä'lz...** ~lake *f* solanka, woda słona; ~säure *f* kwas *m* solny: ~werk *n* kopalnia *f* soli.
- ...sam (...zäm) in 3ßßn, 3ß. eiußam.
- Sä'lmann**, ~maschine *f.* Cäe...
- Samari'ter** (zämqri't^{er}) *m* ② l, ~ln (~ln) *f* ③ c Samarytanin (-tanka).
- Sä'me** (zä'm^e) ④ e, ~n (~n) *m* ② l nasienie *n*; ~n... nasie-niowy; ~nlkorn *n* ziarnko na-sienia, nasionko.
- Sä'merel'** (zä'm^{er}) *f* ③ b skład *m* nasion: (*pl.*) nasiona *n/pl.*
- Sä'mmel...** (zä'm^{el}...) zbiorowy.
- fä'mmeln** (~n) ⑩ f zbierać [ze-brać].
- Sä'mmel...** ~name *m* imię *n* zbiorowe; ~platz, ~punkt *m* miejsce *n* zebrania: ~su'rium *F* (-zū'n^{ium}) *n* ⑧ e zbieranina *f*: ~werk *n* dzieło zbiorowe.
- Sä'm(m)est** (zä'm^{est}) *m* ② g aksamit: Len (~n) aksamitny.
- Sä'mmler** (zä'm^{ler}) *m* ② l, ~ln (~ln) *f* ③ c zbieracz(ka).
- Sä'mmlung** / zbieranie *n*, skład-ka: (Gebild) zbiór *m*. [abend.]
- Sä'mstag** (zä'ms-) *m* = Sonn-
samt¹ (zämt) (*dat.*) wraz z (*instr.*); ~ und sonder's wszystko (ob. wszyscy) razem.
- Samt**² *f.* Sammet. [cały.]
- fä'mtlich** (zä'mtlich) wszystkim, **Sand** (zänt) *m* ② g piasek; ~n die Augen streuen [zajmydlić oczy (*dat.*); ... piaskowy.

Sanda'le (zãndã'l^o) *f* ③ b sandał *m*.

Sa'nd...: ~bank *f* ② *f* piaszczyzna, piasek *m*; (auf Hüffen usw.) mielizna; ~bodeu *m* grunt piaszczysty; ~büchse *f* piaseczniczka; ~gegend *f* okolica piaszczysta.

fa'nbig (zã'ndĩch) piaszczysty.

Sa'nd...: ~korn *n* ziarnko piasku; ~mann *m* ② a piaskarz; *F* der ~m. fommt oczy kleją się do snu; ~stein *m* piaskowiec; ~uhr *f* zegar *m* piaskowy.

fa'ndle (zã'nte) *f*. senben.

fanst (zãnt) łagodny; spokojny; (weich) miękki; a. = ~mütig.

Sã'nfte (zã'nfte) *f* ③ b lektyka.

Sa'nstheit *f* łagodność; spokojność; miękkość.

Sa'nstmut *f* inbett. łagodność umysłu, potulność.

fa'nstmütig (-mũtĩch) łagodnego umysłu, potulny.

Sang (zãŋk) 1. *m* ② d śpiew; a. = Gesang; 2. *ŋ*, fã'ngē (zã'ŋg^o) *f*. singen.

fa'ngbar śpiewny.

Sã'nger (zã'ŋg^oR) *m* ② l, ~In (~In) *f* ③ c śpiewak (-aczka); poet. = Dichter: ~, śpiewacki.

fank (zãŋk), fã'nke (zã'ŋk^o) *f*. finfen.

Sankt (zãŋkt) inbett. święty.

fann (zãŋ), fã'nne (zã'n^o) *f*. finnen.

fapperlot (zãp^orlot) = faderlot.

Sappen'r (zãp^or) *m* ② g¹ ob. ⑥ i saper: ~, saperski. [dela.]

Sarde'le (zãrdã'l^o) *f* ③ b sar-]

Sardi'ne (~dl'n^o) *f* ③ b sardynka.

Sarg (zãrk) *m* ② d trumna *f*;

dim. trumienka *f*: ~decke *f*,

~tuch *n* calun *m*. [= Insaß }

Saß¹ (zãs) ③ a¹, Sa'ße (zã's^o) ③ a

saß² (zãs), fã'ße (zã's^o) *f*. sitzen.

fã'ssig (zã'sĩch) = aufässig.

Sa'tan (zã'tãŋ) *m* ② g¹ szatan.

fata'nistch (zãtã'nĩsz) szatański.

Sati'n (zãtã') *m* ⑥ i satyna *f*;

~, satynowy.

Sati're (zãtã'r^o) *f* ③ b satyra.

fatt (zãt) syty; ich habe eß ~ to mi się sprzykrzyło, mam tego po uszy.

Sa'ttel (zã'te'l) *m* ② j siodło *n*;

dim. siodelko *n*; er ist in allen Sätteln gerecht on umie wszystko: ~, siodłowy; ~decke *f* czaprak *m*; Sfest siedzący mocno w siodle: fig. znający się dobrze na czemś; ~hurt *m* poprąg.

fa'tteln (zã'te'lŋ) 16 *f* [o]siodłać.

Sa'ttheit *f* sytość, przesyty *m*.

fã'ttigen (zã'tĩg^{en}) 16 a [n]asyć;

~d sytny. *Su.* nasycenie *n*,

sytość *f*.

Sa'ttler (zã'tl^{er}) *m* ② l siodlarz.

Sattleret' (zã'tl^{er}at') *f* ③ b pra-

cownia siodlarska.

fa'ttfam (zã'tzãŋ) dostateczny,

wystarczający.

Saß (zãc) *m* ② d (Sprung) skok,

sus: (Boden) osud; ~ Waren

partja *f*, garnitur; Gram. zda-

nie *n*; Top. skład czcionek; (im

Spiel) stawka *f*; in Säßen sko-

kami; a. = Ansaß, Einfaß.

Sa'ß...: ~bau *m* (o. pl.), ~bil-

dung *f* budowa *f* (ob. tworze-

nie *n*) zdaŋ; ~lehre *f* nauka

o zdaniu, składnia.

Sa'ßung (zã'cũŋ) *f* ③ b przepis

m, prawidło *n*, statut *m*.

Sau (zãu) *f* ② f, a. ③ b: a) swinia;

b) = Wildschwein: ~, świński;

fig. brudny, niechlujny.

fau'ber (zãu'b^{er}) czysty, schlud-

ny; ~keit *f* czystość, schlud-

ność.

fãu'berlich (zãu'b^{er}lĩch) (fein ~)

= sauber. [uigen.]

fãu'bern (zãu'b^{er}n) 16 b = rei-]

Sau'lbohne *f* bób *m*.

Sau'ce (zãu's^o) *f* ③ b = Soße.

fau'er (zãu'^{er}) 10³ kwaśny; (herb)

cierpki; (schwer) ciężki, uciążli-

wy, móżolny; (mürriſch) zgryźliwy. ~ machen = ſäueru; ~ werben [s]kwaſnieć. [s]kwaſnić; ſich et. ~ werben laſſen [na]molić ſię nad (*inſtr.*).

Sau'er... oſt kwaſny; ~ampfer ♀ (-ämpfer) *m* ②l szczaw; ~brunnen *m* kwaſna woda *f* mineralna; szczawa *f*: ~kohl *m*, ~kraut *n* kapuſta *f* kwaſna ob. kiſzona.

ſäu'ertich (zoł'ertich) kwaskowaty. [kwaſić.]

ſäu'ern (zoł'ern) ④b [za-. na]

Sau'er... ~ſtoff *m* tlen; ~ſelig *m* kwas, rozczyń. **Stöpfifch** (-töpfifch) [sz] zgryźliwy, marudny.

Sau'fbruder P (zäu'f-) *m* = Säufer.

ſau'fen (zäu'fen) ③f Tiere: [wy-] pić; P Menſchen: pić bez miary, zapijać ſię.

Säu'fer P (zoł'fer) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c pijak (pijaczka), opój *m*; ~wahnsinn *m* obłęd wskutek opilstwa.

Sauferel' (zäu'feral') *f* ③b pijaństwo *n*, opilstwo *n*.

Sau'fſelage *n* pijatyka *f*.

Sau'glamme (zäu'k-) *f* mamka.

ſau'gen (zäu'gen) ④a [wy]ssać.

ſäu'gen (zoł'gen) ④a [na]karmić pierſią. [ssak *m*.]

Säu'geltier *n* zwierzę ssące.

Sau'g... ~flaſche *f* flaſzeczka do karmienia, pypka; ~heber *m* lewar ssący.

Säu'gling (zoł'kling) *m* ②g¹ niemowlę *n* (przy pierſi).

ſäu'iſch (zoł'iſch) ſwiński; *fig.* niechlujny, sproſny.

Säu'le (zoł'le) *f* ③b ſłup *m*, filar *m*, kolumna; ~n... filarowy, kolumnowy; ~nhalle *f* kruźganek *m*, portyk *m*, kolumnada; ~nreihe *f* rząd *m* ſłupów ober filarów; ~nwerk *n* budowla *f* na ſłupach; kolumnada *f*.

Saum (zäum) *m* ②d kraniec, brzeg; (genähter) rąbek; ~... juczny.

ſau'mäßig Fświński, beſtjałski; *adv.* po ſwińsku, po beſtjałsku.

ſäu'men (zoł'men) ④a 1. *v/t.* obrębiać [-bić]; [ob]lamować. 2. *v/i.* zwlekać, ociągać ſię, omieszkać.

ſäu'mig (zoł'mich) = ſaumſelig.

Sau'm... ~laſt *f* ciężar *m* (wieſt *pl.*); ~pferd *n* koń *m* juczny; ~ſelig opieszale; ~ſeligkeit *f* opieszalność.

Säu're (zoł're) *f* ③b kwas *m*.

Saurelgu'rkenzeit *f* czas *m* ogórkowy.

Saus (zäus) ②h: in ~ und Brauß leben żyć szumnie, prowadzić życie hulaszcznie.

ſäu'ſeln (zoł'zeln) ④f ſzeleścić.

ſau'ſen (zäu'zen) ④e [za]szumieć, [za]huczeć.

Sau'ſelwind F ſwiszczypała *f*.

ſea... *f.* ☉fa...; **ſee...** *f.* ☉je...

ſee'pter (ſcö'pter) *f.* Zepster.

Scha'bbes (szä'b'es) *m* inbeſt. szabas.

Scha'be (szä'b'e) *f* ③b szwab *m*, karakon *m*; ☉ = **Scha'b-eiſen** (szä'p-) *n* skrobadło *n*, narzędzie *n* do skrobania; ~ſleiſch *n* mięso skrobane.

ſcha'ben (-n) ④a [o]skrobać.

Scha'bernacht (szä'b'ernäkt) *m* ②g figiel, psota *f*; ~treiben doka-zywać.

ſchä'blich (szä'blich) = gründig, räubig; (Steiber) wytarty, nędzny; *a.* = lumpig, geizig.

Schablon'e (szäblon'e) *f* ③b szablon *m*, wzór *m*; ②n/haff szablonowy, według szablonu.

Schabra'cke (szäbrä'k'e) *f* ③b czaprak *m*.

Schach (szäch) *n* ②g (*a.* = ~ſpiel) szachy *m/pl.*; ~... szachowy; ~brett *n* szachownica *f*.

Scha'cher (szä'ch^{er}) *m* ②1, ~ei' (szä'ch^{er}ai') *f* ③b szachrowanie *n*, szachrajstwo *n*, frymarka *f*.

Schä'cher (szä'ch^{er}) *m* ②1 roz-bójnik.

Scha'cher|jude *m* żyd szachraj.
Scha'chern (szä'ch^{er}n) ④b szachrować.

Scha'ch... ~spiel *n* (gra *f* w) szachy *m/pl.*; ~spieler *m* szachista.

Schacht (szäch^t) *m* ②g ob. ②d szacht, szyb; ... szybowy.

Scha'chtel (szä'ch^{tel}) *f* ③d pudło *n*, pudelko *n*; F alte ~ stara baba; ~halm *♀* *m* skrżyp.

Scha'chtzug *m* ciąg (w szachach).

sch'a'de (szä'd^e) 1. (eß ist) ~! szkoda! 2. *♀ m* ④e (pl. Schäben) szkoda *f*.

Schä'del (szä'd^{el}) *m* ②1 czaszka *f*; ~stätte *f* bibl. Gołgota.

Schä'den (szä'd^{en}) 1. ③c [za-]szkodzić, wyrządzać [-dzić] szkodę. 2. *♀ m* ②j szkoda *f*; (Schadteil) strata *f*, uszczerbek; (Schadlicher) uszkodzenie *n*; *♀* nehmen doznawać [-znać] szkody oder uszczerbku; *♀* Schaden odszkodowanie *n*; *♀* Freude radość z cudzego nieszczęścia; ~froh radujący się z cudzego nieszczęścia, złośliwy.

Schä'dhaft (szä'thäft) uszkodzony, nadwerżony, wadliwy; *♀*igkeit *f* uszkodzenie *n*, wadliwość.

Schä'digen (szä'dig^{en}) ④a [za-]szkodzić (dat.). *Su.* szkoderzenie *n* (dat.), uszczerbek *m* (na loc., w loc.).

Schä'dlich (szä'tlich) szkodliwy (dat., für acc. dla gen.); (unverteilhaft) niekorzystny; (verberbtlich) zgubny; *♀*keit *f* szkodliwość; zgubność. [dliwy owad.]

Schä'dling (šä'ling) *m* ②g¹ szko-

sch'a'dlos (szä'tlös) nieposzkodowany; *i-n* ~ halten wynagradzać [-grodzić] k-u stratę; *♀*haltung *f* wynagrodzenie *n* (komuś) straty.

Schaf (szäf) *n* ②g owca *f*; fig. głupiec *m*, dureń *m*; ... owczy; ~bock *m* baran.

Schä'fchen (szä'fch^{en}) *n* ②1 owieczka *f*; (Schämmervolten) baranki *m/pl.*; sein ~ in's trodne bringen, sein ~ fcheren zarobić [boń.] grube pieniądze, obłowić się [boń.].

Schä'fer (š^{er}) *m* ②1 owczarz.

Schä'ferci' (szä'f^{er}ci') *f* ③b owczarnia.

Schä'fer... ~hund *m* pies owczarski; ~stunde *f* pora miłostna.

Schä'f Fell *n* skóra *f* owcza.

Schä'ffen (szä'f^{en}): a) ④a (tun) robić, pracować, czynić; (ver-) dostarczać [-czyć], dostawiać [-wić]; *zu* ~ haben mieć do czynienia; ich habe damit nichts *zu* ~ to do mnie nie należy, nie mam z tem nic do czynienia; er macht mir viel *zu* ~ on sprawia mi wiele kłopotów; b) ④h (er-) tworzyć, stwarzać [stworzyć]; ~d tworczy.

Schä'ffens|kraft *f* siła twórcza.

Schä'ffner (szä'fn^{er}) *m* ②1 szafarz; ~ konduktor.

Schä'f... ~garde *♀* *f* krwawnik *m*; ~hirt *m* pasterz owiec, owczarz; ~hürde *f* zagroda dla owiec, owczarnia *f*.

Schä'fo'tt (szä'f^ot) *n* ②g rusztowanie.

Schä'f pelz *m* kozuch barani, barany *m/pl.*

Schä'fs... owczy; ~kopf *m* fig. barania głowa *f*, dureń.

Schä'f... ~schur *f* strzyżenie *n* owiec; ~stall *m* stajnia *f* dla owiec, owczarnia *f*.

Schaff (szǎft) *m* ②d (an Säulen) słupiec; (Gewehr) osada *f*; (Stiefel) cholewa *f*; (der Lange) drzewce *n*; (des Messers ufw.) trzonek; ♀ lodyga *f*. [Schaff.]
...schaff *f* ③b in 3fign, 18. Eigen.
Scha'f...: ~wolle / wełna owcza; ~juch f chów *m* owiec; ~juchter *m* hodowca owiec. [kal.]
Scha'kal (szǎ'käl) *m* ②g' sza-
Schä'ker (szǎ'k'ern) *m*: ②l figlarz.
Schä'kern (szǎ'k'ern) ②b [po-] figlować. [po]żartować.
schal' (szäl) wywietrzały; (geschmndtos) niesmaczny; ~werden [wy]wietrzeć [po].
Schal' (schäl) *m* ②g' ober ⑥i szal.
Scha'le (szǎ'le) *f* ③b miseczka, czaraka, filiżanka; *dim.* (= Schälchen [szǎ'ldʰen] *n* ②l) czaraczka, filiżaneczka; (Hülle) łuska; (Hut) ufw.) lupa, łupina; (Sitronen) ufw.) skórka; (der Schattiere) skorupa; ~n... lupinowy, skorupowy.
Schäl'en (szǎ'len) ②a obłupywać [-pic], obierać [obrać] (ze skórk); Erbsen ufw.: łuskać, [wy-] łuszczyć.
Scha'lhett *f* niesmaczność.
Schalik (szǎlik) *m* ②g ober ②d trefniś, żartowniś, filut.
Schalikhaff figlarny, filuterny, przebiegły. [Handwurt.]
Scha'ksinnarr *m* = Hofnarr, *f*
Schall (szǎl) *m* ②g, ②d dźwięk, brzmienie *n*; ~n... odgłosowy.
Schällehre (szǎ'le-) *f* (bei Trennung: Schällehre) nauka o dźwiękach, akustyka.
Schäl'en (szǎ'len) ②a dźwięczeć, [za]brzmieć; ~d rozbrzmiewający, głośny; gromki.
Schältrichter *m* trąbka *f* odgłosowa; (am Grammophon) tuba *f*. [Jarka.]
Schälmei' (szǎlma'le) *f* ③b fu-
Schalit (szǎlit) *f*. schelten.

Scha'len (szǎ'len) ②c (über acc.) rządzić, zarządzać, gospodarować (*instr.*).

Scha'ler (schäl'er) *m* ②l okienko *n* (przy którym urzędują); kasa *f* (biletowa).

Scha'l'tier *n* skorupiak *m*.

Scha'l'tjahr (szǎ'lt-) *n* rok *m* przestępny.

Schaluppe (szǎl'p'e) *f* ③b szalupa; ~n... szalupowy.

Scham (szǎm) *f* ③b (o. pl.) wstyd *m*; (schämlich) wstydlivość; Anat. (weibliche ~) części *f/pl* płciowe.

Schäm'en (szǎ'm'en) ②a: sich ~ [za]wstydzic się; sich ~ vor (*dat.*) wstydzic się (*acc.*); ich schäme mich wstydzę się; wstyd mi (*gen.*). [du, wstydlivość *f*.]

Schämlich (szǎmlich) uczucie wsty-
Schämhaft wstydlivy; ②gkett *f* wstydlivość.

Schäm...: ②los bezwstydný; (froh) zuchwały, bezczelny; ~losigkeit *f* bezwstydnosc; zuchwalosc, bezczelność; ②rot zarumieniony ze wstydu; ②rot werden [za]rumienic się ze wstydu; ~rote *f* rumieniec *m* wstydu; ~stelle *m/pl* części *f/pl* płciowe.

Schämnd... (szǎ'nt...) haniebny, sromotny; ~bube *m* lotr, bezec-

Schämndbar = schändlich. [nik.]

Schämde (szǎ'nd'e) *f* ③b wstyd *m*; (Schimpf) hańba, sromota.

Schämnden (szǎ'nd'en) ②c [z]hańbić; (entehren) znieważać [-żyć]; ein Mädchen: [z]gwałcić.

Schämnder (schäm'd'er) *m* ②l hańbi-
 ciel; gwałciciel.

Schämndlich *m* zmaza *f*, plama *f*; a. = Schimpf.

Schämndlich (szǎ'ntlich) haniebny, sromotny; *adv.* auch okropnie, strasznie; ②kett *f* haniebność, sromotność.

Scha'nd...: ~mal *n* piętno; ~maul *n* niegodziwa (ober złośliwa) kęsa *f*; ~schrift *f* pismo *n* znieślawiające, puszczwil *m*; ~tat *f* haniebny (ob. szkaradny) czyn *m* ober postępek *m*.

Schä'ndung *f* zhańbienie *n*; znieważenie *n*; zgwałcenie *n*.

Schank (szǎŋk) *m* ②g (o. pl.) szynk; wyszynk (piwa i wina); ~... szynkowy; ~wirt(in) *f* *m* szynkarz (-arka), karczmarz (-arka). [wrzód weneryczny.]

Scha'ner (˘er) *m* ②l szankier.

Scha'nje (szǎ'nc^e) *f* ③b szaniec *m*; okop[*m*]; *fig.* in die ~schlagen wystawiać [-wić] na szwank, [za]rycykować.

Scha'njen (˘n) ⑩^e [o]szańcować. otaczać [otoczyć] szącami.

Schar (szǎr) *f* ③b gromada, tłum *m*; (Herde) stado *n*; (Banke) zgraja: ☉ = Pfugschar.

Scharade (szǎrǎ'de) *f* ③b szarada. [(o. pl.) skorbut, gnilec.]

Scha'rbodk (szǎ'rbȳk) *m* ②g|

Scha'ron (szǎ'r^{en}) ⑩a (jich) [z]gromadzić (się).

Schä'ren (szǎ'r^{en}) *f/pl.* (indef.) drobne skały *f/pl.* w morzu.

Scharf (szǎrf) ⑩² ostry; (ägend) gryzący; (durchbringend) przenikliwy; (würzig) ostry (a. Schuß usw.), aromatyczny; (streng) srog; (heftig) silny, gwałtowny; (gehör usw.) bystry, delikatny; ~machen [na-, wy]ostrzyć.

Scha'rfblick *m* bystrość *f* umysłu, przenikliwość *f*.

Schä'rfe (szǎ'rfe) *f* ③b ostrość; przenikliwość; srogość; gwałtowność; bystrość; (e-s Messers usw.) ostrze *n*.

Schä'rfen (˘n) ⑩a [na-, wy] ostrzyć; Bestand usw.: zaostrzać [-trzyć].

Scha'rf...: ~macher *m* podżegacz; ~richter *m* kat; ~schüße *m* celny

strzelec; ②sichtig (-zichtig) bystrooki: *fig.* przenikliwy; ~sichtigkeit *f* bystrość wzroku; przenikliwość; ~sinn *m* bystrość *f* rozumu; dowcip; ②sinnig bystry; dowcipny; przenikliwy.

Scha'rlach (szǎ'rlǎch) *m* ②g¹ (auch ~fieber *n*) szkarlatyna *f*; (a. ~farbe *f*) szkarlat; Len (˘en), ②rot szkarlatny.

Scharmü'hel ✕ (szǎrmj^ehel) *n* ②l potyczka *f*, utarczka *f*.

Scharnic'r (˘n)'r) *n* ②g wycięcie, nit *m*. [pas *m*.]

Schä'rpe (szǎ'rp^e) *f* ③b szarfa,|

Schä'rre (szǎ'r^e) *f* ③b skrobaczka: scha'rren (˘n) ⑩a [po]szurgotać (ntit den Füßen nogami); (graben) [wy]grzebać.

Schä'rte (szǎ'rt^e) *f* ③b szczyrb *m*; *fig.* skaz *m*, wada.

Scharte'ke (szǎrt^e'ke) *f* ③b szpargał *m*, grat *m*.

Scha'rtig (szǎ'rtich) szczyrbaty, wyszczerbiony; ~machen wyszczerbiać [-bić].

Scha'rtwache *f* straż, patrol.

Scharwe'njeln (szǎrw^e'nc^{en}) ⑩f nadskakiwać.

Scha'tten (szǎ't^{en}) *m* ②l cień; ~... cieniowy; ~bild *n*, ~riß *m* obraz *m* cieniowany; sylwetka *f*; ②los bez cienia; ~reich *n* królestwo cieniów, podziemie; ~felte *f* strona cieniista ob. leżąca w cieniu; *fig.* słaba strona; ~spiel *n* zabawa *f* cieniowa.

Schatt'e'ren (szǎtⁱ'r^{en}) ⑩g [przy]cieniować. *Su.* cieniowanie *n*, odcień *m*.

Scha'ttig (szǎ'tich) cienisty.

Schatu'lle (szǎtj^e'le) *f* ③b szkatulka: ~n... szkatulkowy.

Schätz (szǎc) *m* ②d skarb; (stebtosend) kochanek (-anka), kochanie *n*, duszka *f*; ~amt *n* skarbiec *m*, skarbnica *f*.

schätzbar (szč'cbār) cenny, szacowny; (schätzenswert) godny szacunku. **【**duszko, duszka *f.*

Schätzen (sch'čn) *n* ② ser-
schätzen (čn) ⑤e cenić, oceniać [-nić]; sich schätzen *uſw.* ~ uważać się za (*acc.*), czuć się (*instr.*); ich schätze Sie auf dreißig Jahre przyznaję panu trzydzieści lat, sądząc, że pan ma trzydzieści lat; ~swert godny szacunku.

Schätzer (čr) *m* ②1 oceniacz.
Schätz...: ~gräber *m* poszukiwacz skarbów; ~kammer *f* skarb *m*, skarbiec *m*; ~meister *m* podskarbi.

Schätzung *f* ocena, oszacowanie *n*; (Schätzung) uszanowanie *n*, szacunek *m*; ~swelse w przybliżeniu.

Schau (szau) *f* ③b pokaz *m*, wystawa, widok *m*; (ber Truppen) przegląd *m*, rewja; zur ~ stellen oder tragen wystawiać [-wić] na widok.

Schau... wystawowy, wystawiony na pokaz; ~bude *f* buda (w której coś pokazuje); ~bühne *f* widownia; Thea. scena.

Schauer (szau'dr) *m* ②1 dreszcz; (Entsetzen) strach, zgroza; a. = Abscheu.

Schauerhaft, **schauer|voll** przejmujący zgrozą; straszny, okropny.

Schauerer (d'rn) ⑤b (h. u. ſu) [za]drzeć; wzdrygnąć [-gnąć] się; mich schaudert dreszcz mnie przejmuje, strach mnie ogarnia.

Schauen (čn) ⑥a [po]patrzeć, spoglądać [-dnąć] (auf *acc.* na *acc.*).

Schauer (čr) *m* ②1 = Schauder; (Regen) nawalny deszcz; ~... straszny, straszliwy, okropny.

Schauerlich = schauderhaft.

Schauerer (čn) ⑤b = schaudern.

Schau|fel (čel) *f* ③d łopata. szuf *a*: **Schau|fein** (čn) ⑤f kopac łopata; Schneef. *uſw.*: zgartywac [-rnać] łopata

Schau|felrad *n* koło skrzydlaste

Schau|fenster *n* okno wystawowe, wystawa *f.*

Schau|fler (szau'fl'r) *m* ②1 pracujący łopata, zgartywacz; Sagb: daniel.

Schau'...: ~gerüst *n* trybuna *f*; wzniesienie dla widzów; ~

haus *n* dom *m* przedpogrzebowy; ~kasten *m* stereoskop.

Schau|kel (čel) *f* ③d huśtawka; ~... huśtawkowy; ~brett *n* huśtawka *f.*

Schau|kein (čn) ⑤f (sich) [po-] huścić (się), [po]kołysać (się).

Schau|kel...: ~pferd *n* konik *m* do huśtania; ~stuhl *m* krzesło *n* do huśtania; foitel biegunowy.

Schau|lust *f* chęć widzenia, ciekawość; 2lg lubiący się przypatrywać, ciekawy.

Schaum (szau'm) *m* ②d piana *f*: (beim Kochen) szumowiny *f/pl.*; ~... spieniony; musujący.

Schau|men (szau'm'čn) ⑤a [s]pienić się; Wein *uſw.*: musować; *v/t.* [wy]szumować; ~b pleniący się, spieniony.

Schau|m...: ~schläger *m* miotłaka *f* do bicia piany; fig. szarlatan; ~wein *m* wino *n* musujące.

Schau'...: ~münze *f* medal *m* (pamiątkowy); ~platz *m* widownia *f*, teatr, scena *f*; ~spiel *n* widowisko, widok *m*; Thea. dramat *m*, sztuka *f*; ~spiel|dichter *m* poeta dramatyczny, dramaturg; ~spieler (in *f*) *m* artysta (-stka) dramatyczny (-na), aktor(ka); ~spieler(n (-szp[ł'rn) [untr.] ⑤b być aktorem; ~spielhaus *n* teatr *m*

(dramatyczny); **~spielkunst** *f* sztuka dramatyczna; **~stellung** *f* wystawienie *n* na widok, wystawa; **~turnen** *n* publiczny popis *m* gimnastyczny.

Scheck¹ **☉** (szę'k) *m* ②g¹ ob. ⑥i czek

Scheck² (s) *m* ③a, ~e (s^o) *f* ③b srokaty koń *m*, srokosz *m*.

sche'dig (szę'k'č) srokaty.

scheel (szęł) krzywoy, zezowaty: a. = uidiš; ~ aufsehen krzywo (ob. z ukosa) spojrzeć na (*acc.*).

Sche'llfucht *f* zazdrość, zawiść.

sche'llfuchtig zazdrośny, zawiśny.

Sche'ffel (szę'f^ol) *m* ②l pół korca.

Sche'be (szał'b^o) *f* ③b krąg *m*, tarcza; ☉ koło *n*, kółko *n*; (Brot) skibka, kromka; (Fönig usw.) plaster *m*; (Fenster) szyba; Äpfel in ~n schneiden [po]krajac w talarki; ~nlhonig *m* miód w plastrach; ~nlschießen *n* strzelanie do tarczy.

Sche'de (szał'd^o) *f* ③b pochwa; Anat. pochwa maciczna; a. = Greuze.

Sche'de... graniczny; pożegnalny; ~gruß *m* pozdrowienie *n* pożegnane; ~kunst *f* chemja; ~linie *f* linja graniczna ober demarkacyjna; ~münze *f* moneta zdawkowa ober drobna.

sche'den (szał'd^on) ⑬u 1. a) *v/t.* (trennen) oddzielać [-lić], rozłączać [-czyć]; Eheleute: rozwodzić [-wieść]; sich ~ lassen rozwodzić [-wieść] się; b) *v/i.* (su) rozstawać [-stać] się (von dat. z instr.); geschieden rozwiedziony; die Geschiedene rozwódka *f*. 2. ②n ②l rozdział *m*, rozstanie się, pożegnania.

Sche'de... ~wand *f* przegroda, przedział *m*; fig. przeszkoda; ~wasser *n* kwas *n* azotowy; ~weg *m* droga *f* rozstajna.

Sche'dung *f* rozdzielenie *n*, rozłączenie *n*; (Ehe) rozwód *m*; ~s... rozwodowy; ~sklage *f* skarga rozwodowa.

Schein (szał'n) *m* ②g blask; (Licht) światło *n*; (Aufschein) pozór; (Zeugnis usw.) świadectwo *n*, poświadczenie *n*; (Quittung) kwit, pokwitowanie *n*; zum ~e) na pozór, pozornie.

Schei'n... pozorny, udawany, fałszywy.

schei'nbar pozorny, udany; *adv.* na pozór, rzekomo, niby.

schei'nen (szał'n^on) ⑬u świecić; (den Anschein haben) wydawać się, zdawać [zdać] się; er scheint recht zu haben ma słusność, jak się zdaje.

Schei'n... ~heilig świętoszkowaty, obłudny; ~heiliger) *m* świętoszek, obłudnik; ~heiligkeit *f* świętoszkowość *n*, obłuda; ~kauf *m* kupno *n* pozorne; ~tod *m* śmierć *f* pozorna, letarg; ~töt' pozornie umarły; ~werfer (-w^orfer) *m* ②l reflektor.

Scheit (szał't) *n* ②g, ②c polano.

Scheit'el (szał't^ol) *m* ②l, *f* ③d wierzch *m*, wierzchołek *m* (głowy); (Äpfel) szczyt *m*; (des Kopshaars) rozdział(ek) *m*; ~wierzchołkowy.

scheit'eln (s) ⑬f rozdzielać [-lić], rozczesywać [-sać].

Scheit'el... ~punkt *m* punkt wierzchołkowy; Ähr. zenit; ~recht prostopadły. [stos]

Scheit'er'haufen (szał't^or-) *m*; **scheit'ern** (s) ⑬b (su u. h.) krowbić [-bić] się; fig. nie udawać [udać] się, spełznąć [bość] na niczem. [lak.]

Sche'llack (szę'l^ok) *m* ②g szef

Sche'lle (szę'l^o) *f* ③b dzwonek *m*; Gartenf. : dzwonka.

- schellen** (szɛ'ʎ'en) ⑤a = Klingeln.
Sche'llen... dzwonkowy: ~**trömmel** f bębnek m z dzwonkami; tamburyn m.
Sche'llfisch m łupacz.
Schelm (szɛlm) m ②g szelma, łotr; (mutwilliger Mensch) filut; armer ~ biedaczysko n, nieborak; fleißiger ~ nicpoń; ~**(en)...** szelmowski; filuterny: ~**entstreich** m szelmstwo n, łotrostwo n, psota f.
Schelmerel' (szɛlm'ɛrāl') f ③b szelmstwo n: ~en treiben ob. begehren popelniać [-nie] szelmstwa: (in gutem Sinne) [po]figlować. [mowski: filuterny.]
schelmisch (szɛ'lmɪʃ) szel-
Schelte (szɛ'ltɐ) f ③b nagana, napomnienie n.
schelten (ʎn) ②e [z]ganić, [z]łajać (wegen gen. za acc.).
Scheltwort n wyraz m łający oder obelżywy. [m, wzór m.]
Schemma (szɛ'ma) n ⑥e schemat
Schemel (szɛ'mɛl) m ②l stołek: dim. stołeczek. [wirt.]
Schenk (szɛŋk) m ③a = Schenk:
Schenke (szɛŋkɐ) f ③b szynk m, karczma; dim. karczemka.
Schenkel (ʎel) m ②l udo n: (e-s Birets) ramię n: Geom. ramię n, bok: ~, udowy.
schicken (ʎen) ⑤a = ein-; Bier usw.: = auß-; (um Geisend machen) darowywać [-ować]; dawać [dać] w podarunku: (erlassen) przebaczać [-czyć].
Schinker (ʎɛr) m ②l, ~ln (~ln) f ③c ofiarodawca (-czyni); a. = Schankwirt(in).
Schink...: ~**stube** f szynkownia; ~**fisch** m stół szynkowy, bufet.
Schinkung f (Schenken) darowanie n, darowizna f; (Geschenk) dar m, podarunek m; ~s... dotyczący darowizny.
Scherbe (szɛ'rbɐ) f ③b, ~n (ʎn) m ②l skorupa f, czerep m; ~n.. skorupiany, skorupkowy; ~n|gerichtn sąd m skorupkowy.
Schere (szɛ'rɐ) f ③b nożyce f/pl.; dim nożyczki f/pl.
Scheren (ʎen) ③n [o..po]strzydz; Bart: = razerem; sich ~ = sich (be)klümmern, sich plagen: scher dich zum Kuckuck! idź do diabła!
Scherenschleifer m szlifierz.
Schererel' (szɛ'rɛrāl') f ③b kłopot m, przykreść. [odrobina f.]
Scherflein (szɛ'rflɛin) n ②l
Scherge (szɛ'rgɐ) m ③a pacholek, zbir: a. = Heufer.
Scherz (szɛrc) m ②g żart: im ~ w żarcie, żartem: ~, żartobliwy. [żartować.]
Scherzen (szɛ'ren) ⑤e [po-]
Scherzhaff żartobliwy.
Scherzwelwe w żarcie, na żart.
Scheu (szoi) 1. bojaźliwy: (menschen-) nieśmiały, płochy: (von Pferden) płochliwy; ~ werden [s]płoszyć się. 2. 2 f ③b (o. pl.) = Fürcht. [szydło n.]
Scheuche (szoi'ʎɐ) f ③b straszak
Scheuchen (ʎn) ⑤a straszyć, [wy]płoszyć.
Scheuen (szoi'en) ⑤a (vor dat.) strachać się (gen.): fig. unikać (gen.), bać się (gen.): sich ~ wahać się.
Scheuer (ʎɛr) f ③d = Scheune;
Scheufrau, ~**magd** f kobieta do szorowania, pomywaczka; ~
lappen m, ~**tuch** n, ~**wisch** m ścierka f do szorowania
Scheuern (ʎɛrn) ⑤b trzeć, ocierać: (abreiben) wycierać [wytrzeć]; den Fußboden usw.: [z]myć, [wy]szorować.
Scheuklappe f, ~**leder** n zasłona f na oczy (konie).
Scheune (szoi'nɐ) f ③b stodoła, gumno n: ~n... stodołny, gumnienny. [m, straszdyło]
Scheusal (szoi'zāl) n ②g potwór

ſcheußlich (szoi'stlich) potworny, odrażający, obrzydliwy: **Źkeft** *f* potworność, obrzydliwość.

ſchicht (szicht) *f* ③ *b* warstwa; (Holz) stos *m*: **Geet.** pokład *m*; (bei der Arbeit) szychta.

ſchichten (szicht'en) ⑤ *c* układać [ukłożyć] warstwami ober w stosy. [sychtami.]

ſchicht(en)weise warstwami: **ſchichtung** *f* uwarstwienie *n*.

ſchick (szik) 1. szykowny. 2. **Ź** *m* ② *g* (o. pl.) szyk, składność *f*.

ſchicken (szik'en) ⑤ *a* posyłać [-ślać], wysyłać [-ślać], wyprawiać [-wić]: **ſich** ~ = **ſich** (er-) eignen, **ſich** fügen: (ſich nehmen) uchodzić, przystawać [-stać]: eß **ſchickt** ſich nicht nie przystoi, nie wypada.

ſchicklich stosowny, przyzwoity; **Źkeft** *f* stosowność, przyzwoitość.

ſchickſal (szikſal) *n* ② *g* los *m*, przeznaczenie, udział *m*.

ſchickung *f* = **ſchickſal**, **Geſchick**.

ſchieb(e)... (szip... , szip'e...) przesuwalny, do przesuwania: **ſenſter** *n* okienko (do zasuwania).

ſchieben (szip'en) ③ *i* suwać. **poſuwać** [-sunąć]: (ſtoßen) pchać [pchnąć]: an die Wand ~ przyſuwać [-sunąć] do (*gen.*): auf die Seite ~ odsuwać [-sunąć] na (*acc.*); **ſtegel** ~ [za]grnąć w kręgle: in den Ofen ~ wsadzać [-dzić] do pieca; **ſchraub** uſtw. auf ſ-n ~ składać [złożyć], zwałać [-lić] na (*acc.*).

ſchieber (szip'er) *m* ② *l* = **Riegel**.

ſchieb...: **karre** (*n m*) *f* taczka *f*/*pl.*; **kaffen** *m*, **lade** *f* szuflada *f*, szufladka *f*.

ſchied (szit) *f*. **ſcheiden**.

ſchiebs... (szic'...) : **gericht** *n* sąd *m* rozjemczy: **richter** *m* sędzia rozjemczy ober polu-

bowny: **richterlich** polubowny, rozjemczy: **ſpruch** *m* wyrok sądu polubownego.

ſchief (szif) krzywy, ukośny; (Ebene) pochyły; (nicht richtig) nieprawidłowy, mylny: ~ **machen** (werden) |s|krzywić (się); et. ~ **nehmen** brać [wziąć] za złe.

ſchiefe (szife) *f* ③ *b* (o. pl.) krzywość, ukośność, pochyłość, krzywizna.

ſchiefer (szifer) *m* ② *l* lupek; ~ **lupkowy**; **tafel** *f* tabliczka lupkowa. [się.]

ſchiefern (sziferen) ⑤ *b* lupać

ſchieffelt *f* = **ſchiefe**.

ſchief...: **ſeffig** krzywoboczny; **wink(e)lſig** ukośnokątny.

ſchieſen (szifen) ⑤ *a* patrzeć zezem, zezować; spoglądać [-dnąć] ukradkiem (nach *dat.* na *acc.*); ~ **d** zezowaty.

ſchieſer (szifer) *m* ② *l* człowiek zezowaty.

ſchien (szin) *f*. **ſchienen**.

ſchieſeln (szifen-) *n* goleń *m*, piszczel *m*.

ſchieſe (szif'e) *f* ③ *b* (am Rade) obręcz: **szyna**: ~ **szynowy**; **ſtrang**, **ſweg** *m* kolej *f*, tor. [nahe.]

ſchier (szir) = **rein**: **adv.** = **bei**;

ſchieſing (szifing) *m* ② *g* ¹ cykuta *f*: ~ **cykutowy**.

ſchieſ... (szif's...) strzelniczy; **baumwolle** *f* bawełna strzelnicza: **bedarf** *m* materiał strzelniczy, amunicja *f*; **bude** *f* strzelnica.

ſchießen (szifsen) ③ *d* 1. a) *v*/*t.* u. *v*/*i.* (h.) palić [wypalić, palić]; strzelać [-lić] (auf *acc.*, nach *dat.* na *acc.* do *gen.*); b) *v*/*i.* (ſu) (ſeimen) kielkować: (ſich ſtürzen) puszczać [puścić] się, buchać [-chnąć]; in die Höhe ~ = **auffchießen**; ~ **laſſen** wypuszczać [puścić]; in **ſchren** ~

- puszczać [puścić] klosy. 2. 2 n
 ②l strzelanie.
- Schleferet'** (sz[ʃeʀat'] f ③b
 strzelanina.
- Schleß...**: ~**platz** m strzelnica f;
 ~**pulver** n proch m strzelniczy;
 ~**scharfe** f okno n w murze do
 strzelania; ~**scheide** f tarcza do
 strzelania; ~**stand** m stanowi-
 sko n (podczas strzelania).
- Schiff** (sz[ɪf] n ②g okręt m. sta-
 tek m; (e-r **Sirke**) nawa f; ...
 okrętowy.
- Schiffahrt** f ③b (bei Trennung:
Schiffahrt) żegluga; ~**(S)**...
 żeglarski.
- Schiffbar** splawny.
- Schiff...**: ~**baum** (o. pl.) budowa
 f okrętów; ~**bauer** m budo-
 wniczy okrętowy; ~**bruch** m
 rozbite n okrętu; ~**brücke** f
 most m okrętowy ob. ponto-
 nowy.
- Schiffen** (sz[ɪfən] n ②l
 okrętek m; **Weberet**: członko.
- Schiffen** (~^{en}) ①a płynąć okrę-
 tem: żeglować; P = harciu.
- Schiffer** (~^{er}) m ②l żeglarz,
 marynarz.
- Schiffs...** = **Schiff...**; ~**eigen-**
tümer, ~**eigner** (-**ign**^{er}) m ②l
 właściciel okrętu; ~**hinterteil**
 m (n) tył m okrętu; ~**Junge** m
 chłopiec okrętowy; ~**mann-**
schaft f załoga okrętowa; ~
raum m wnętrze n okrętu;
 ~**schnabel** m, ~**vorderteil** m (n)
 dziub m, przód m okrętu.
- Schika'ne** (szikā'n^e) f ③b szy-
 kana, dokuczanie n: **schika-**
nie'ren (szikānī'r^{en}) ①b g szyka-
 nować: dokuczać [-rzyć] (dat.).
- Schild** (sz[ɪlt] l. m ②g tarcza f;
 fig. im ~e **führen** zamierzać, pla-
 nować, knuć; ... tarczowy.
 2. n ②c (**Ausbänge**) szyl d m,
 godło, wywieszka f.
- Schinder...** (~**d**^{er}...) szyl dowy.
- Schid(er)er** (~**d**^[e]^{er}) m ②l
 opisywacz.
- Schinderhaus** n budka f stra-
 żnicza, strażnica f.
- Schidern** (sz[ɪd^{er}n] ①b opisy-
 wać[-snać], przedstawiać[-wić].
 [na]kreślić.
- Schid(e)run** f opisanie n,
 przedstawienie n; opis m.
- Schid...**: ~**förmig** (-**f**^{örmig})
 w kształcie tarczy; ~**knappe** m
 giermek; ~**kröte** f żółw m; ~**patt**
 (-**p**^{att}) n ②g szyl d kret m; ~**wache**
 f szyl dwach m, straż, warta.
- Schilf** (sz[ɪlf] n ②g (a. ~**rohr** n)
 sitowie, trzcina f: ... sitowy,
 trzcinyowy.
- Schillern** (sz[ɪl^{er}n] ①b mienić
 się (iii ... = instr.); ~**d** mie-
 niący się.
- Schimmel** (sz[ɪm^el] m ②l ♀
 pleśń f: (**Wferb**) siwosz, siwek.
- Schim(e)lig** (-**ig) spleśniały;
 ~**werden** = **Schimmeln** (~^{en})
 ①f (h. u. **fit**) [s-, za]pleśnieć.**
- Schimner** (~^{er}) m ②l blask,
 połysk; fig. słaby promień.
- Schimnern** (~^{er}n) ①b [za]bły-
 szczeć, [za]lśnić się.
- Schimpf** (sz[ɪmpf] m ②g obelga
 f, obraza f; (**Schanbe**) hańba f,
 sromota f; ... obelżywy; ha-
 niebny.
- Schimpfen** (sz[ɪmpf^{en}] ①a [ze-]
 lżyć, obrażać [-azić]; (~**d** **nen-**
nen) przezywać [-zwać].
- Schimpferet'** (sz[ɪmpf^{er}at'] f ③b
 besztańna.
- Schimpflich** haniebny, sromotny.
- Schind...** (sz[ɪnt...]: ~**aas** P n
 ścierwo; padlina f; ~**anger** m
 ścierwisko n. [... gontowy.]
- Schindel** (sz[ɪnd^el] f ③d gont m;
Schinden (~^{en}) ①b o odbierać
 [obedrzeć] ze skóry; fig. **sich** ~ =
sich **ab**schinden, **sich** (ab)quälen.
- Schinder** (~^d^{er}) m ②l oprawca,
 rakarz, hycel; fig. = **Quäler**.

Schinderei' (szɪnd^eraɪ') *f* ③b
obdzieranie *n* ze skóry: *fig.* =
Bladerei, Quälerei.

Schind...: ~*grube* *f* ścierwisko
n; ~*Juder* *Pn* ścierwo; ~*mähre*
f szkapa, szkapina. [szynka *f.*

Schinken (szɪŋkən) *m* ②l

Schippe (szɪpə) *f* ③b szufla.

Schirm (szɪrm) *m* ②g (6fd. Son-
nen²) parasol, (steiner) parasolka
f; (Regen²) deszczochron; (an
Mügen) daszek; (Feuer²) ekran;
(vor Betten usw.) parawan; (Sam-
pen²) umbra *f*; *fig.* (Schutz)
ochrona *f*, obrona *f*.

Schirmen (szɪrmən) ⑥a chro-
nić, ochraniać [ochronić].

Schirm...: ②förmig (-förmig)
w kształcie parasola; ~*herr* *m*
opiekun; ~*macher* *m* parasol-
nik; ~*mütze* *f* czapka z daszkiem.

Schirmen (szɪrmən) ⑥a = an-

Schirmmeister *m* ② przełożony
nad podwodami; ② konduktor
m pocztowy.

Schlacht (szläch) *f* ③b bitwa,
walka; große ~ bój *m*; ... bo-
jowy; (zum Schlachten) rzeźniczy;
~*bank* *f* rzeźnia.

Schlachten (szlächən) ⑥c 1. [za-]
bić, rznąć, zarzynać [-rznąć].
2. ~ *n* ②l bicie, rznienie, zar-
zynanie, rzeź *f*.

Schlachtenmaler *m* malarz
malujący bitwy, batalista.

Schlächter (szlächter) *m* ②l
rzeźnik. [rzeźnia; *fig.* rzeź.]

Schlächtere' (szlächterai') *f* ③b

Schlacht...: ~*feld* *n* pole bitwy,
pobojowisko; ~*getümmel*, ~*ge-
wühl* *n* zgłębienie walki; ~*haus*
n, ~*hof* *m* rzeźnia *f*; ~*ordnung* *f*
szyk *m* bojowy; ~*schiff* *n* okręt
m wojenny. [m, szlaka.]

Schlacke (szläch'ke) *f* ③b żużel

Schlack(e)rig (-[e]rɪg) wilgotny,
mokry; ~*es* *Wetter* dżdżyste
powietrze *n*, siłota *f*.

Schlacktrunk *f* serwelata.

Schlaf (szlāf) *m* ②g: a) (*s. pl.*)
sen; in ~*singen* usypiać [usnąć]
śpiwem; b) *pl.* f. Schläfe.

Schlaf... senny; (einschlāfernd)
usypiający; (zum Schlafen die-
nend) sypialny, do spania; ~
abteil(ung) *f* *m*, ~*coupe* *n*
przedział *m* sypialny; ~*bank* *f*
tapczan *m*, szlaban *m*; ②brin-
gend usypiający, nasenny.

Schlāfchen (szlā'fchən) *n* ②l
drzemka *f*; ein ~*machen* zdrze-
mnać się [wpać].

Schlāfz (szlā'fz) *f* ③b skroń.

Schlāfen (szlā'fən) ④k spać, sy-
piać; ~*gehen*, *ist* ~*legen* kłaść
[położyć] się spać, iść [pójść]
spać; ~*legen* układać [ulożyć]
do snu; vor dem *2*gchen przed
spaniem.

Schlāfer (szlā'fer) *m* ②l, ~*in*
(~*in*) *f* ③c śpiący (-ca), śpioch
(śpioszka).

Schlāf(e)rig (-[e]rɪg) śpiący,
senny, ospały; ich *bin* ~ = *ist*
Schlāfert chce mi się spać; ②-
kelt *f* senność, ospałość.

Schlāff (szlāf) słaby, wąły; (her-
abhängend) obwisły, zwieszony;
(nicht gespannt) wolny, nie wy-
prężony; ~*werden* [o]słabnąć;
②heit *f* słabość, wąłość; ob-
wisłość.

Schlāf...: ~*gemach* *n*, ~*kammer*
f pokój *m* sypialny, sypialnia
f; ②los bezsenny; ~*loftkett* *f*
bezsennność; ~*mittel* *n* środek
m usypiający ober nasenny; ~
mütze *f* czapeczka nocna; *fig.*
śpioch *m* (spioszka *f*).

Schlāfrig f. schlāferig.

Schlāf...: ~*rock* *m* szlafrok; ~
stelle *f* miejsce *n* do spania;
~*stube* *f* = ~*zimmer*; ~*sucht* *f*
śpiączka; ②füchtg senny,
śpiący; ~*trunk* *m* napój usy-
piający; ②trunken zaspany,

snem zmożony; **Wagen** *m* wóz sypialny; **Zimmer** *n* sypialnia *f*.

Schlag (szlāk) *m* ② *d* udar (auch *fig.* = **anfaß**, **fluß**); (der Uhr) nderzenie *n*, bicie *n*; (der Singvögel) śpiew; (Wagen) drzewiczki *f/pl.* (u powozu): (im Walbe) poręba *f*; *fig.* cios: (Art) rodzaj; (Gattung) gatunek: (Rasse) rasa *f*; auf einen ~ odrazu, jednym zamachem; von einem ~e jednego rodzaju ob. kalibru: ein Mensch vom alten ~e człowiekiem starej daty; ~ zwölf Uhr z uderzeniem godziny dwunastej.

Schlag... służący do bicia: **apoplektischer**, **udarowy**; **ader** *f* = **Putzader**: **anfall** *m* udar, paraliż, apopleksja; **danm** *m* rogatka *f*, barjera *f*. **Schlagel** (szlā'gel) *f*. **Schlegel**.

Schlagen (szlā'gen) ④ *i* 1. *v/t.* bić [uderzyć], a. = (durch)prilagen; (im Kampfe, Spiele) = besiegen: **Brüde**: [z]budować. [po-]prowadzić: **Feuer**: krzesać [rozkrzesić]; **Särm**: [na]robić: **Münzen**: [wy]bić; **Schne**: ubijać [ubić]; **Goß** *ufw.* ~ auf (*acc.*) nakładać [nałożyć] na (*acc.*): sich ~ [po]bić się. 2. *v/i.* (h. u. fu) uderzać [-rzyć] (się) (gegen *acc.* o *acc.*); Uhr: [wy]bić; Singvögel: śpiewać; **Serz**: bić; **d** dobitny, trafny; **de Wetter** *n/pl.* gazy *m/pl.* wybuchające.

Schläger (szlā'ger) *m* ② *l* najefektowniejszy ustęp ober-sza pieśń *f*.

Schläger (szlā'ger) *m* ② *l* szpada *f*, rapier; (Vogel) ptak śpiewający; a. = **Raufbold**.

Schlägerel' (szlā'gerai') *f* ③ *b* bójka, bijatyka.

Schlag...: **Sfertig** gotowy do boju; *fig.* przytomny, (Antwort) cięty; **fluß** *m* = **anfaß**; ~

licht *n* silne światło; **neß** *n* rakieta *f*; **ring** *m* pierścień bojowy; **sahne** *f* bita śmietanka, krem *m*; **uhr** *f* zegar *m* bijący; **werk** *n* mechanizm *m* bijący (w zegarze); **wort** *n* hasło. [mul, namul.]

Schlamm (szlām) *m* ② *g* (o. *pl.*) **schlamm** (szlām'en) ④ *a* oczyszczać [-yścić] z mułu.

Schlammig (szlām'ig) *m* *l* mulisty, błotnisty.

Schlammkreide (szlām'kreide) *f* kreda oczyszczona. [chluja.]

Schlammpe (szlām'pe) *f* ③ *b* nie-**schlammig** (szlām'ig) *m* *l* niechlujny, plugawy; (Wetter) słotny.

Schlank (szlā'k) *m* *l* **schlanke** (szlā'ke) *f* *l* **schlingen**.

Schlange (szlā'ngē) *f* ③ *b* wąż *m*: (giftige) żmija; *fig.* gadzina.

Schlangein (szlā'ngēin) ④ *f*: sich ~ *wie* się, kręcić się.

Schlange... węzowy; **Sartig** węzowaty; **Stiele** *f* linja wężykowata.

Schlank (szlā'k) *m* *l* smukły, wysmukły; **Sheit** *f* smukłość, wysmukłość; **We'g** poprostu, otwarcie.

Schlapp (szlā'p) = **Schlaff**: **S'hut** *m* miękki kapelusz o szerokich kresach.

Schlapp (szlā'p) *f* ③ *b* strata, szkoda: **X** klęska, porażka.

Schlappig (szlā'p'ig) *m* *l* słaby.

Schlara'ffe (szlā'rā'fe) *m* ③ *a* darmozjad, pasibrzuch; **Nland** *n* kraj darmozjadów ober pasibrzuchów; **Nleben** *n* życie próżniacze.

Schlau (szlāu) *m* *l* chytry, przebiegły, podstępny. [= **Schlaukopf**.]

Schlau'berger (-bērg'er) *m* ② *l*

Schlauch (szlāuch) *m* ② *d* wąż gumowy ob. skórzany.

Schlau'erweise (szlāu'erwāiz'e) *m* *l* chytrze, podstępnie.

Schlauheit, Schlaufigkeit (szłɔ̃ch-) f chytryść, przebiegłość.

Schlauf...: ~kopf, ~meter m chytry człowiek, szczywany lis.

Schlecht (szłɛcht) zły, niedobry, lichy; (garstig) brzydki; (Baßn) zepsuty; (untauglich) niegodziwy, niezdarny: ~machen obmawiać [-mówić], oczerniać [-nić].

Schlechterdings (szłɛchtɪŋgs) bezwarunkowo, koniecznie.

Schlechthin, -weg po prostu, prosto.

Schlechtigkeit (szłɛchtɪch-) f złość; (Gemeinheit) podłość, nikiemność. [= leuten.]

Schlecken prob. (szłɛkən) ⑩a]

Schleigel (szłɛ'gəl) m ②l dobnia f, baba f, ubijak.

Schleih... (szłɛ'...): ~daum, ~busch, ~dorn m tarn f, tarnina f.

Schlehe ♀ (szłɛ'he) f ③b tarnka; ~n... tarnkowy.

Schlei (szłai) f ③b, a. m ③a lin m.

Schleichen (szłai'chən) ⑩t (fu) = kriechen; fig. skradać [skraść] się, wkradać [wkrasć] się.

Schleicher (szłai'chər) m ②l. ~in (szłɛ'n) f ③c człowiek m skryty, kobieta f skryta; hipokryta (-tka).

Schleicherel (szłai'chərɛi) f ③b skryte działanie n.

Schleicher...: ~handel m handel pokątny od. przemytniczy, kontrabanda f; ~händler m przemytnik; ~weg m droga f kręta ober skryta. manowiec.

Schleie (szłai'ɛ) f ③b = Schlei.

Schleier (szłai'ɛr) m ②l zasłona f, welon, woalka f.

Schleierhaft F = geheimnisvoll.

Schleif... (szłai'f...) szlifierski.

Schleife (szłai'fɛ) f ③b kokarda: a. = Schlitten; ④ = Schleiferei.

Schleifen (szłai'fən) ⑩t: a) [wy]ostrzyć; [o]szlifować; b) włóczyć, [po-]

wlec; Festung: [z]burzyć; (binden) [z-, po]łączyć, [z]wizać.

Schleifer (szłai'fɛr) m ②l szlifierz: (a. ~walzer m) suwany taniec.

Schleiferei (szłai'fɛrɛi) f ③b szlifiernia.

Schleifstein m kamień do ostrzenia, toczydło n, oselka f.

Schleim (szłai'm) m ②g śluz, flegma f; ... śluzowy; ~fluss m śluzotok, katar.

Schleimen (szłai'mən) ⑩a sprząć [-wić] flegmę.

Schleimig (szłai'mɪg) śluzowaty, klejowaty, kleisty.

Schleisen (szłai'sən) ⑩e n. ⑩p [po]lupać. [prassen.]

Schleimen (szłai'mən) ⑩a =]

Schleimner (szłai'mnɛr) ②l = Prasser.

Schleudern (szłai'ndɛrn) ⑩b (fu n. h.) walać się.

Schleudrian (szłai'ndriən) m ②g niedbalstwo n.

Schleinkern (szłai'ŋkɛrn) ⑩b ciskać [-nać], rzucać [-cić]; (v/i.) [po]toczyć się; ~ mit (dat.) machać (instr.), ruszać (instr.).

Schlepp... ↓ (szłɛ'p...) holowniczy: ~dampfer m parowiec holowniczy, holownik.

Schleppe (szłɛ'pɛ) f ③b ogon m (u sukni), tren m.

Schleppen (szłɛ'pɛn) ⑩a [po]ciągnąć za sobą; (umher-) wlec, [po-]włóczyć: ↓ holować; sich ~ włóczyć się; ~d powłóczysty; (Stit) rozwlekły. [holownik.]

Schlepper ↓ (szłɛ'pɛr) m ②l]

Schlepp...: ~kleid n suknia f powłóczysta ober z trenem; ~fell, ~tau ↓ n lina f holownicza; ins ~tau nehmen brać [wziąć] na linę; holować.

Schleifen (szłɛ'fɛn) n ②g Śląsk m; **Schleifer** (szłɛ'fɛr) m ②l, ~in (szłɛ'n) f ③c Ślązak (-zaczka); **Schleifsch** (szłɛ'fɪsch) ślązki.

Schleu'der (szłoɫ'dɛR) *f* ③d
proca: ~arbeit *f* robotaniedbala
oder nieporządna.

Schleu'derer (˘ɛR) *m* ②l pro-
carz: ☞ sprzedający za bezcen.

Schleu'dern (˘n) ⑥b rzucić [-cić],
ciskać [-snać], miotać; mit e-r
Ware ~ sprzedawać [-dać] coś
za bezcen. [kosztów.]

Schleu'der|preis *m* cena *f* niżej
Schleu'nig (szłoɫ'nɪʦ) szybki,
prędki, spiesny: ~st jak naj-
szybciej, w pośpiechu.

Schleu'fe (szłoɫ'zɛ) *f* ⑤b służa,
upust *m*: ~n... słuzowy.

Schli'ch (szliʦ) 1. *m* ②g kryjówka
f, skryta (ob. tajemna) ścieżka
f; (*pl.*) ④ręctwa *n/pl.*, wy-
kręty *m/pl.* 2. ② *f*. śchleichen.

Schlicht (szliʦt) (glatt) gładki;
(einfach) prosty, skromny: ②heit
f prostota, skromność.

Schli'chten (szliʦtɛn) ⑥c (glatt-
machen) [wy]gładzić; *fig.* [za]ła-
godzić, załatwiać [-wić]. *Su.*
gładzenie *n*: *fig.* (za)łagodzenie
n, załatwianie *n* (-wienie *n*).

Schli'ef (szliʦ) *f*. śchlafen.

Schlie'ßen (szliʦ'ɛn) ⑥d ④r uśw.:
zamykać [mknąć]; Reichen:
ścieśniać [-nić]: (beendigen) [za-]
kończyć; ④rtrag uśw.: zawierać
[-wrzeć]: (e-n ④schluß ziehen) [wy-]
wnioskować; geſchloſſen zam-
knięty.

Schlie'ßer (˘ɛR) *m* ②l klucznik:
(Gefängnis②) dozorca więzienny.

Schlie'ßlich ostateczny; *adv.*
nareszcie, wreszcie, w końcu.

Schlie'ßung *f* zamknięcie *n*; za-
kończenie *n*.

Schliff (szliʦ) 1. *m* ②g szlif,
polor: *fig.* okrzeseanie *n*. 2. ②
f. śchleifen.

Schlimm (szliʦm) zły, niedobry:
☞ chory; im ~sten Falle = ~sten-
falls w najgorszym razie.

Schl'i'nge (szliʦ'ŋɛ) *f* ⑤b pętla,

pętlica, *dim.* pętelka: (für ⑤dget)
sidła *n/pl.* [lobuz, leniuch.]

Schl'i'ngel (˘ɛl) *m* ②l hultaj,
Schl'i'ngen (˘ɛn) ⑥b (ver~) poly-
kać [-łknąć]; (winden) wić, owi-
jać [-inać].

Schl'i'ngern (˘ɛRn) ⑥b = schlen-
tern, ④b. ↓ byś miotanym
z jednej strony na drugą.

Schl'i'ngelgewächs *n*, -pflanze *f*
roślina *f* wijąca się.

Schlips (szliʦps) *m* ②h krawatka
f; ~nadel *f* szpilka do kra-
watki

Schliss (szliʦs) *f*. śchleifen.

Schl'i'ten (szliʦ'tɛn) *m* ②l sanie
f/pl.: *dim.* sanki *f/pl.*: *f.* fahren:
~n, sankowy; ~fahrt, -partie *f*
przejażdżka saniami; ~kufe *f*
sanie *f/pl.*

Schl'i'ttschuh (szliʦ't-) *m* łyżwa *f*;
~laufen ślizgać się; ~bahn *f*
ślizgawka; ~laufen *n* ślizganie
n się; ~läufer (in *f*) *m* ły-
żwiarz (-arka).

Schliss (szliʦɛ) *m* ②g rozpór,
rozporek; ~auge *n* oko skośne.

Schl'i'hen (szliʦ'ɛn) ⑥e pruć,
rozpruwać [-uć].

Schloß (szlɔʦ) 1. *n* ②a¹ (Burg)
zamek *m*; (Palast) pałac *m*,
dwór *m*; (an Türen) zamek *m*.
2. ② *f*. śchließen.

Schlo'ß... zamkowy.

Schlö'ßchen (szlɔʦ'ɛn) *n* ②l
zameczek *m*.

Schlo'ße (szlɔʦ'ɛ) *f* ③b grad *m*.

Schlo'ffer (szlɔʦ'ɛR) *m* ②l ślu-
sarz: ~n, ślusarski.

Schlofferei (szlɔʦ'ɛraɫ') *f* ③b
(= Schlo'ffer|handwerk) ślu-
sarstwo *n*; (= Schlo'ffer|werk-
statt *f*) ślusarnia *f*.

Schlo'ßvogt *m* kasztelan.

Schlot (szlɔt) *m* ②g komin.

Schlo'tt(e)rig (szlɔ'tt'ɛ|riʦt)
niedbały, nieporządny; (②ang)
chwiejny.

Schloßtern (szlŏ't^{er}n) 15b (h. u. fn) trząść się, [za]chwiać się.

Schlucht (szlŏ'cht) f 3b parów m., jar m., wąwóz m. [szlochać.]

Schluchjen (szlŏ'ch^{en}) 15e lkać, }

Schluck (szlŏ'k) m 2g, 2d lyk, haust; *dim.* (= **Schlückchen** [szlŏ'k^{ch}en] n 2l) lyczek.

Schlücken (szlŏ'k^{en}) 15a 1. lykac, polykac [-lkać]; (gierig) pochłaniać [-chłonić]. 2. 2 m 2l czkawka f.

Schlucker (s^{er}) m 2l: armer ~ biedak (biedaczka), gołysz.

Schlug (szlŏ'k), **Schlüge** (szlŏ'g^e) f. schlagen.

Schlummer (szlŏ'm^{er}) m 2l drzemanie n, drzemka f; ~ *lied* n kołysanka f.

Schlummern (sⁿ) 15b drzemać; zdrzemmać się [voß.].

Schlumpe (s^p) f 3b = Schlampe.

Schlund (szlŏ'nt) m 2d gardziel, przelyk; (-s Tieres) paszcza f; a. = Abgrund.

Schlüpfen (szlŏ'pf^{en}) 15a (fu) wymykać [-mknąć] się, wysuwać [-unać] się.

Schlüpf(e)rig (s^[e]rŏ'fŏ) ślizki; (unficher) niepewny, niestały; (gotig) sprośny, nieprzyzwoity, gorszący; *Leit* f ślizkość; sprośność, nieprzyzwoitość.

Schlüpf... (szlŏ'pf...) ~ *loch* n dziura f (przez którą można się przemknąć); a. = *winkel* m kryjówka f.

Schlüpfen (szlŏ'rf^{en}) 15a chleptać, żłopać, [wy]pic zwolna.

Schluß (szlŏ's) m 2d¹ (Schließung) zamknięcie n; (Beendigung) zakończenie n, koniec; (Schließung) wnioskowanie n, wniosek; ... końcowy.

Schlüssel (szlŏ's^{el}) m 2l klucz; ... kluczowy; ~ *Dart* m ząb u klucza; ~ *dein* n obojczyk m; ~ *blume* ♀ f pierwiosnek m;

~ *bund* m pęk kluczów; ~ *loch* n dziurka f od klucza.

Schlüsselfolge(rung) f f. Schlüssel. **Schlüsfig** (szlŏ'sfŏ) zdecydowany; ~ *werden* [z]decydować się, postanawiać [-wić].

Schlüssel... ~ *stein* m kamień zamykający sklepienie; *fig.* zakończenie n; ~ *vers* m ostatni wiersz; ~ *wort* n 2g wyraz m końcowy; zakończenie, epilog m. [hańba, wstyd m, obelga.]

Schmach (szmā'ch) f 3b (o. pl.)

Schmachten (szmā'ch^{en}) 15c schnąć, usychać [uschnąć], przymierać (vor *dat.* z *gen.*); [za]tęsknić (nach *dat.* z *instr.*); [za]pragnąć (*gen.*); ~ *lassen* dręczyć; ~ *d* spragniony, stęskniony.

Schmachtig (szmā'chfŏ) smukły, szczupły, chudy; *Leit* f smukłość, szczupłość.

Schmach... ~ *lappen* m = Hungrleiber; P (Vertiebt) człowiek m sentymentalny; ~ *locke* f lok m długi wiszący.

Schmachvoll haniebny.

Schmachhaft (szmā'k-) smaczny; *Leit* f smaczność.

Schmach... (szmā'...) obelżywy.

Schmachhen (s^{en}) 15a lżyć; wygadywać (na *acc.*); przezywać [-zwać].

Schmachlich haniebny, obelżywy; F straszny, okropny.

Schmach... ~ *Schrift* f paszkwil m; *Leit* f zlorzecliwy.

Schmachhung f obelga, obraza.

Schmal (szmāl) 10³ wąski; (Rot) skąpy; (schmāchtig) szczupły; in *ß* oft wąsko... [lŏstern.]

Schmalen (szmā'l^{en}) 15a =

Schmalern (s^{l^{er}}) 15b (schmāler machen) zwięzać [-zyć]; (vermindern) zmniejszać [-szyć]; uszczuplać [-lić], ograniczać [-czyć]; *Ansehen* ustw.: uwłaczać

- [czyć] (*dat.*). *Su.* zwężenie *n*; zmniejszenie *n*; uszczuplenie *n*; uwłaczanie *n* (*dat.*).
- Schma'l'hans** *m* sknera.
- Schma'l'heit** *f* wazkość; szczupłość. [wazkotorowy.]
- schma'l'spurig** **☞** (-szpūrīſh)}
- Schmalz** (szmälc) *n* ②g smalec *m*, tłuszcz *m*.
- schma'l'zen** (szmäl'lc^{en}), **schmäl'zen** (szmäl'lc^{en}) ⑩e omaszczać [omasić]; okraszać [-rasić] smalcem. [Schme.]
- Schmant** (szmänt) *m* ②g =
- schmaro'zen** (szmarŕ'c^{en}) ⑩e ob. ⑩g 1. żyć cudzym kosztem, być pasożytem. 2. 2 *n* ②l pasożytnictwo.
- Schmaro'zer** (˘^{er}) *m* ②l pasżyt, pieczeniarcz; **~pflanze** *f* roślina pasżytna.
- Schma'rre** (szmäl'r^e) *f* ③b blizna, szrama.
- Schmak** (szmäc) *m* ②g ob. ②d głośny calus, cmok.
- schma'zen** (szmä'c^{en}) ⑩e cmok [-knąć]; (beim Essen) mlaskać [-snać].
- schmau'chen** (szmau'č^{en}) ⑩a kopcić. [f, biesiada *f*.]
- Schmaus** (szmaüs) *m* ②d¹ uczta
- schmau'sen** (szmau'z^{en}) ⑩e ucztować, biesiadować.
- schme'cken** (szmę'k^{en}) ⑩a [s-, po]kosztować (*acc.*, *gen.*), smakować; ~nach (*dat.*) mieć smak (*gen.*), tracić (*instr.*); **schmecht** **Zhuen** das **Zleitſch**? czy smakuje panu mięso?; **sich** et. ~lassen jeść (ob. pić) z apetytem; zjadać smacznie.
- Schmechelei'** (szmäč^{elä}') *f* ③b pochlebstwo *n*, komplement *m*; (Ziebfung) pieszczota.
- schme'chelhaft** pochlebny, chlubny. [ler(in).]
- Schme'chel'kaze** *f* = Schmeich}
- schme'cheln** (szma'l'č^{eln}) ⑩f
- (*dat.*) po-, s-chlebiać [-bić] (**sich** mit *dat.*, sobie *instr.*).
- Schme'chler** (˘^{ler}) *m* ②l, ~in (˘ⁱⁿ) *f* ③c pochlebca *m*, lizun (-ka); **Zſch** (˘^{sz}) pochlebczy.
- schmei'zen** *F* (szma'i's^{en}) ⑩p rzucać [-cić], ciskać [-snać].
- Schmelz** (szmälc) *m* ②g polewa *f*, szkliwo *n*, emalja *f*.
- schme'lzbar** stopliwy; **Zkeit** *f* stopliwość.
- Schme'lze** (szmäl'lc^e) *f* ③b topienie *n*; a. = Schme'lzhütte.
- schme'lzen** (˘^{en}) ⑩b 1. *v/t.* [s-, roz]topić. 2. *v/i.* (ſit) Schnee: [s]tając, [s]topnieć (auch *fig.*); **Butter**: rozplywać [-plynać] się; [s]topić się; ~d topniejący; (Zöne) dźwięczny, melodyjny.
- Schme'lz...: ~hütte** *f* szmelcarnia, huta, odlewnia; ~**stege** *m* tygiel (do topienia kruszców).
- Schmer** (szmēr) *m* ②g (o. *pl.*) sadio *n*; ~**bauch** *F* *m* brzuch opasły, pasibrzuch.
- Schmerz** (szmēr) *m* ④a ból, boleść *f*; (Kummer) żal, cierpienie *n*.
- schme'rzen** (szmēr'c^{en}) ⑩e boleć, dolegać; es **schmerzt** mich boli mnie, przykro mi; mich **schmerzt** der **Kopf** głowa mnie boli. [grodzenie za ból.]
- Schme'rzens'geld** *n* wyna-}
- schme'rzhaf**, **schme'rlich** bolesny, dolegliwy; (betäubend) przykry.
- Schme'rz...: Zlindernd, Zstillend** uśmierzający, uspokajający ból; **Zlos** bez bólu, niebolesny; ~**losigkeit** *f* bezbolesność.
- Schme'tterling** (szmę't^{erl}īŕg) *m* ②g¹ motyl.
- schme'ttern** (szmę't^{ern}) ⑩b 1. *v/t.* = zerſchmettern. 2. *v/i.* [za]brzmieć głośno, [za]huczeć; ~d grzmiący, huczący.
- Schmied** (szmīt) *m* ②g kowal.

szmie'dbar dający się kuć.

Szmie'de (szmī'd^e) f ③ bkuźnia; ~... kowalski; ~eisen n żelazo kute; ~hammer m młot kowalski; ~handwerk n kowalstwo.

szmie'den (~^{en}) ⑤c [wy]kuć; fig. knować, [u]knuć; Verse: rymować.

szmie'gen (szmī'g^{en}) ⑤a (iść) naginać [-giąć] (się); iść ~ an (acc.) przyciskać [-snać] się do (gen.), [przy]tulić się do (gen.).

szmie'qam (szmī'kzām) giętki; ~keit f giętkość.

Szmie'r... (szmī'r...) do smarowania; ~buch n bruljon m, raptularz m.

Szmie're (~^e) f ③ b maź, smarowidło n; fig. = Bestechung; Zbea. trupa aktorów wędrownych; P~stehen stać na warcie.

szmie'ren (~^{en}) ⑤a [na-, po-] smarować; (iść) iść (schreiben usw.) [na]mazać, [na]bazgrać, [na-]gryzmolić; i-n ~ dawać [dać] łapówkę (dat.), przekupywać [-pić]; a. = (burd)prügeln; wie geschmiert jak po maśle.

Szmie'rer (~^{er}) m ②l, ~in (~ⁱⁿ) f ③c smarownik; (Subter) bazgracz(ka); (iść) iść (Schrist-Steuer) pismak (-aczka).

Szmiererei' (szmī're'raī') f ③b bazgranie n, bazgranina.

Szmie'r|fink(e) m bazgracz, plugawiec. [plugawy.]

szmie'rig (szmī'rīđ) brudny.

Szmie'r...: ~seife / bazgraczka; ~mittel n środek m do smarowania; ~seife f mydło n szare (do smarowania).

Szmi'nke (szmī'rk^e) f ③b (rote) róż m; (weiße) szminka, blansz m, bielido n.

szmi'nken (~^{en}) ⑤a [na]szmin-kować; (rot) [na]różować; (weiß) [na]blanszować, [na]bielić; iść

~ [na]malować się, [na]szmin-kować.

Szmi'rgel (szmī'rgel) m ②l szmirgiel; ~... szmirglowy.

szmi'rgeln (~n) ⑤f czyścić (ob. polerować) [wypolerować] szmirglem.

Szmitz (szmī's) 1. m ②h¹ (Śieć) uderzenie n; (im Geſicht) cięcie n, blizna f, szrama f. 2. ② f. śmieżen.

Szmi'ker F (szmī'k^{er}) m ②l stara księga f, szpargał.

szmi'len (szmī'l^{en}) ⑤a [po-] gniewać się, [za]dąsać się (mit dat. na acc.); ~d zadąsany.

szmolj (szmōlc), **szmi'lje** (szmī'lc^e) f. śmieljen.

Szmo'r... (szmō'r...) duszony; ~braten m pieczeń f duszona.

szmo'ren (~^{en}) ⑤a [po]dusić; (v/i.) [przy]smarzyć się.

Szmo'r...: ~fleisch n = ~braten; ~topf m rynka f (ob. rondel m) do duszenia mięsa.

szmuck (szmūck) 1. ładny, ozdoby. 2. ② m ②g strój, ozdoba f, krasa f; (Z[sachen]) klejnoty m/pl., biżuterje f/pl.

szmū'den (szmū'k^{en}) ⑤a zdobić, ozdabiać [ozdobić]; [przy-] stroić; Rede: okraszać [-sić].

Szmu'd...: ~kästchen n szkatulka f na klejnoty ob. biżuterje; Zlos bez ozdoby; (einfach) prosty, niewykwintny; ~sachen f/pl. ś. Schmuck.

Szmu'ggel (szmū'gel) m ②l, ~ei' (szmū'geī^{ai'}) f ③b przemytnictwo n; ~ware f towar m przemypany.

szmu'ggeln (~n) ⑤f przemycać [-cić], zajmować się przemytnictwem. [mytnik.]

Szmu'ggler (~^{er}) m ②l prze-} **szmu'ngeln** (szmū'nc^{en}) ⑤f uśmiechać [-chnąć] się, przy-} milać się.

Schmutz (szmüt͡s) *m* ②g (o. pl.) brud, nieczystość *f*; *fig.* brudota *f*.

Schmutzen (szmüt͡s'ɛn) ⑬e [za-] brudzić (się), [po]walać (się).

Schmutz|fink(e) *m*, -*liefe* *f* *F* brudas *m*, niechlujka *m* u. *f*.

Schmutzig (szmüt͡s'ɪç) brudny, nieczysty, niechlujny; (garstig) brzydki; *fig.* nieprzyzwoity, nikczemny; ~ werden [za-] brudzić się; **Zeif** *f* brudota, nieczystość, niechlujstwo *n*.

Schnabel (sznā'bɛl) *m* ②j dziób.

Schnäbeln (sznē'bɛln) ⑬f (jich) *F* [po]całować się; pieścić się.

Schnack (sznäk) *m* ②g¹ gadanie *n*, bzdury *f/pl*.

Schnaken (sznäk'kɛn) ⑬a gadać, paplać. [*m.*]

Schnake (sznäk'kɛ) *f* ③b komar]

Schnalle (sznāl'le) *f* ③b sprzączka, klamra; ~n... sprzączkowy.

Schnallen (ˌʂnɔl'n) ⑬a zapinać [-piąć] na sprzączkę.

Schnallen (ˌʂnɔl'n) ⑬e mlaskać [-snać] (mit der Zunge językiem).

Schnappen (sznāp'n) ⑬a trzaskać [-snać]; ~ nach (*dat.*) chwytać [-ycić] (*acc.*); *fig.* polować, uganiać się (za *instr.*).

Schnapper (sznāp'pɛr) *m* ②l zatrzask; **Chir.** puszczało *n* (do puszczenia krwi).

Schnapp...: ~hahn *m* rzeźmie-szek; ~messer *n* nóż *m* składany.

Schnaps (sznāps) *m* ②d¹ wódka *f*; *dim.* (= **Schnapschen** [sznāp'sçɛn] *n* ②l) wódeczka *f*; ~... wódczany; ~glas *n* kieliszek *m*; ~nase *f* czerwony nos *m*. [*chrapać.*]

Schnarchen (sznā'rçɛn) ⑬a]

Schnarre (sznā'rɛ) *f* ③b grzechotka, terkotka.

Schnarren (ˌʂnɔr'n) ⑬a grzechotać,

[za]skrzypieć; (beim Sprechen) charczeć.

Schnattern (sznāt'tɛrn) ⑬b [za-] gęgać; *F* = schwaßen.

Schnauben (sznāu'bɛn) ⑬a spać [-pnąć]; **Ferde:** parskać [-knać]; die Nase: = schneuzen; (nach) Nase ~ pałac (od. dyszeć) zemsta.

Schnaufen (ˌʂnɔu'fɛn) ⑬a = schnauben, atmen. [**Schnurrbart.**]

Schnau|bart (sznāu'c-) *m* =

Schnauze (sznāu'cɛ) *f* ③b pysk *m*, morda; *dim.* (= **Schnauzchen** [sznōi'çɛn] *n* ②l) py-szczek *m*, mordeczka; (an Gefäßen) dziób(ek) *m*; *P* = Mund.

Schnauzen *F* (ˌʂnɔ) ⑬e fukać się; być opryskliwym.

Schnäuzen (sznōi'cɛn) ⑬e = schneuzen.

Schnecke (sznē'kɛ) *f* ③b ślimak *m*; *dim.* ślimaczek *m*; auch = Spirale.

Schnecken... ślimaczy, ślimakowaty; **Lartig**, **Zförmig** (-förmig) ślimakowaty; ~gang *m*, ~post *f* chód *m* ślimaczy, krok *m* żółwi; mit der ~post żółwim krokiem.

Schnee (sznɛ) *m* ②g¹ (o. pl.) śnieg; leichter ~ śnieżek.

Schnee... śniegowy, śnieżny; ~ball *m* kula *f* ze śniegu; ~kallina *f*; ~flocke *f* płatek *m* śniegu; ~gestöber *n* zamieć *f* śnieżna, zadymka *f*; ~glöckchen *♀* *n* śnieżyczka *f*; ~grenze *f* granica wiecznych śniegów.

Schneelig (sznē'ɪç) śnieżny, śnieżysty.

Schnee'...: **Stos** bez śniegu; ~mann *m* ②a bałwan ze śniegu; ~pflug *m* pług do oczyszczania ze śniegu; ~schuh *m* śniegowce *m/pl.*: ~wehe *f* zamieć (oder zaspas) śnieżna; **Zeiß** biały jak śnieg, śnieżnobiały.

Schneid (sznajt) *m* (2) *g* energja *f*.
Schneide (sznajt'de) *f* (3) *b* ostrze
n; ~bank *f* ławka bednarska;
 ~mühle *f* tartak *m*.
Schneiden (sznajt'den) (13) *q* [po-,
 na]krajac; Bretter: [po]rznac;
 Getreide: [wy]żac; Haare: [o-]
 strzydz; Robt: [po]szatkowac;
 Nagel: obcinać [-ciac]; sich ~
 zacinac [-ciac] się; (sich durch-
 freuzen) krzyżowac się; sich in
 den Finger ~ skaleczyć się [boł.];
 fig. orznac się, oszukać się
 [boł.]; ~d ostry; (durchbringend)
 przenikający, przenikliwy.
Schneider (~er) *m* (2) *l* krawiec;
 ... krawiecki.
Schneiderei (sznajt'deraj) *f* (3) *b*
 krawiectwo *n*, krawieczyna;
 (Schneiderwerkstatt) warsztat *m*
 krawiecki.
Schneiderin (sznajt'deraj'n) *f* (3) *c*
 krawczyni, krawcowa.
Schneidermeister *m* majster
 krawiecki.
Schneiderwerk (~erwerk) (16) *b* wykony-
 wac rzemiosło krawieckie; byc
 krawcem.
Schneidmesser *m* siekacz.
Schneidmesser (sznajt'daj) ostry; *fig.*
 ciety, kuty, rezolutny, ener-
 giczny; *Zeit* *f* ostrość; cię-
 tość, rezolucja, energja.
Schneien (sznajt'en) (15) *a*: e8
 schneit śnieg pada, (leicht oder
 fein) śnieg prószy.
Schnell (sznajt) 'szybki, prędki;
 (getäufig) biegły, zwinny; (iäh)
 nagły.
Schnell... szybki, prędki, po-
 spieszny: *a.* szybko...
Schnellläufer *m* (bei Trennung:
 Schnellläufer) szybkobiegacz.
Schnelldampfer *m* parowiec
 pospieszny.
Schnellen (sznajt'en) (16) *a* 1. *v*/*t*.
 rzucac [-cić] prędko (*instr.*).
 2. *v*/*i*. (jn) odskakiwac [-sko-

czyć], wznosić [wznieść] się
 szybko do góry.

Schnell...: ~feuer *x* *n* szybkie
 strzelanie; ~füßig (-fjjsiç) *n*
 szybkoconi.

Schnelligkeit (sznajt'lijç) *f*
 szybkość, prędkość.

Schnell...: ~presse *f* prasa po-
 spieszna; ~schreiber *m* steno-
 graf; ~schrift *f* stenografja;
 ~wage *f* bezmian *m*; ~zug *m*
 pociąg pospieszny.

Schnepfe (sznajt'pfe) *f* (3) *b* bekas
m; ~n/jagd *f* polowanie *n* na
 bekasy.

Schnepfen (sznajt'pen) (15) *e* (sich
 [die Nase] ~) [wy]siakac; wy-
 cierać [wytrzeć] sobie nos.

Schnitkschnade *F* (sznajt'k-) *m*
 bzdury *f*/pl., głupstwa *n*/pl.

Schnitzeln (sznajt'geln) (16) *f* [wy-]
 muskac.

Schnitzmesser (sznajt'pçen) *n* (2) *l*
 szczutek *m*; i-m ein ~ schlagen
 [za]żartowac sobie z (*gen.*).

Schnitzmesser (~sz) odcinający się.

Schnitt (sznajt) 1. *m* (2) *g* krajanie
n, cięcie *n*; (Einschnitt) nacięcie
n, wcięcie *n*; (des Kleides) krój;
 vgl. ~muster; Chir. [prze]cięcie
n; Geom. przekrój; (~ Brot usw.)
 kawałek, kromka *f*; (~ Bier)
 mała szklanka *f*, pół szklanki;
 seinen ~ machen [z]robić interes
 (bei dat. na loc., przy loc.). 2. 2
 f. schneiden.

Schnitt (sznajt'te) *f* (3) *b* kawa-
 łek *m*, kromka.

Schnitt (~er) *m* (2) *l*, ~in (~n)
f (3) *c* żniwiarz (-arka).

Schnitt...: ~fläche *f* przekrój *m*;
 ~handel *m* handel towarów
 łokciowych; ~lauch *m* szczy-
 piorek; ~linie *f* Geom. sieczna;
 ~messer *n* nóż *m* do strugania;
 ~muster *n* forma *f* kroju, krój
m; ~ware *f* towar *m* łokciowy;
 ~wunde *f* rana cięta.

- Schnitt** (sznɨc) *m* ②g = Schnitt; ~arbeit *f* robota sycerska.
- Schnittel** (sznɨ'cɛl) *n* ②l skrawek *m* (papieru), obrzynki *m/pl.*; *Roßf.*: sznycel *m*; ②n (~n) ②f drobno [po]krajac, wyrzynać [-rznać].
- Schnittgen** (sznɨ'cɛn) ②e 1. wyrzynać [-rznać], [wy]rzeźbić (w drzewie); gefchnittigt rzeźbiony (w drzewie). 2. ②n ②l rzeźba *f*, rzeźbienie (w drzewie). [rzeźbiarz.]
- Schnittger** (~er) *m* ②l sycerz. **Schnittgerel'** (sznɨ'cɛraɨ') *f* ③b rzeźba (w drzewie); sycerstwo *n*. [f sycerska.]
- Schnittwerk** *n* rzeźba *f*, robota. **Schnödd(e)rig** (sznɔ'd[ɔ]rɨ'ɕ) szorstki, rubaszny.
- Schnöde** (sznɔ'dɛ) lekceważący, hardy, zuchwały, niegodziwy; (Gewinn) marny, lichy.
- Schnörkel** (sznɔ'rkeɨ) *m* ②l zakrętas; (*pl.*) esy floresy *m/pl.* [betteln.]
- Schnörren** *P* (sznɔ'rɛn) ②a = **Schnüffeln** (sznɨ'fɛln) ②f węszyć, wietrzyć. [racz, szpieg.]
- Schnüffler** (~ler) *m* ②l szpe. **Schnüpfen** (sznɨ'pɛn) ②a 1. zażywać [-yć] tabaki, [po]niuchać. 2. ②m ②l katar.
- Schnüpf...** (sznɨ'pɛ...) ~tabak *m* tabaka *f*; ~tuch *n* chustka *f* (ob. chusteczka *f*) do nosa.
- Schnüppe** (sznɨ'pɛ) *f* ③b siehe Licht-, Stern-schnuppe; *P* daß ist mir alles ② to mi wszystko obojętne, to wszystko mnie nie obchodzi. [schüffeln.]
- Schnüppern** (sznɨ'pɛrn) ②b = **Schnur** (sznɔ'r) *f* ③b sznur *m*, powróż *m*; (bänne) sznurek *m*; *fig.* über die ~hauen przebierać [-brać] miarę; ~... sznurowy.
- Schnür...** (sznɨ'r...) ~band *n* ②a tasiemka *f* do sznurowania; ~boden *m* strych teatralny; ~brust *f* sznurówka, gorset *m*.
- Schnürchen** *n* ②l sznurek *m*, sznureczek *m*; wie am ~ zupełnie gładko. [wać.]
- Schnüren** (~n) ②a [za]sznurować
- Schnürgerade** prosty, prościutki. [rówka *f*, gorset *m*.]
- Schnürleibchen** (*n*) *m* sznu. **Schnürleibart** (sznɨ'r-) *m* wąs, wąsy *m/pl.*; *dim.* wąsik, wąsiki *m/pl.*; ~binde *f* opaska na wąsy. [*m*, żart *m*.]
- Schnurre** (sznɨ'rɛ) *f* ③b figiel. **Schnurren** (~n) ②a [za]mruzczyć, [za]warczyć, [za]brzęczyć.
- Schnürriß** (~rɨ'ɕ) zabawny, śmieszny, pocieszny.
- Schnürripfeiler** *f* bzdurstwo *n*, głupstwo *n*.
- Schnür...**: ~senkel *m* sznurek; ~stiefel *m* bucik do sznurowania. [(soßeich) natychmiast.]
- Schnürstraß** prosto, wprost; **Schob** (szɔp), **Schöbe** (szɔ'bɛ) *f* schieben. [sterta *f*.]
- Schöber** (szɔ'bɛr) *m* ②l stóg; **Schöck** (szɔk) *n* ②g (als Maß im *pl.* indest.) kopa *f*; a. = Haufen.
- Schöfel** *F* (szɔ'fɛl) podły, lichy, nikkzemny.
- Schöffe** (szɔ'fɛ) *m* ③a sędzia przysięgły, ławnik.
- Schokola** *de* (szɔkɔlɔ'dɛ) *f* ③b czekolada; ~n... czekoladowy.
- Schölle** (szɔ'lɛ) *f* ③b gleba; (Eis) bryła, kra; *Boot.* ślądra, ślądierka.
- Schon** (szɔn) już; ~gut! dobrze!; daß ~, aber ... owszem (ober prawda), ale ...
- Schön** (szɔn) 1. ładny, piękny; ~! ładnie!, pięknie!; danke ~! dziękuję!; bitte ~! proszę!; ~er werden wyładnieć, wypięknąć [boń.]. 2. ②'e ②l: a) *n* piękno; b) *f* piękna kobieta; piękność.

schonen (szõ'nõn) ⑩a [za]szanować, ochraniać [ochronić]; (ver~) oszczędzać [-dzić]; **schonen**: [po]żalować (*gen.*); ~d behandeln ufn. ostrożnie, delikatnie.

Schõ'ner ↓ (szõ'nõr) m ②l okręt dług a wazki.

Schõ'n...: ~färber m farbiarz; *fig.* ten kto przedstawia rzeczy w korzystnym świetle, optymistą; ~gelst m pięknoduch, esteta.

Schõ'nheit f piękność, uroda, piękno n; a. = Schõne b; ~smittel n kosmetyk m; ~spflaster n muszka f; ~sifinn m zmysł piękna.

Schõ'n...: ~redner(in f) m krasomowca (-czyni); ~schreiben n. ~schrift f kaligrafia f; ~kun prawić komplementy, pochlebiać.

Schõ'nung f szanowanie n, ochranianie n, oszczędzanie n; **schõnen**: zagajenie n, zalesienie n; mit ~ behandeln oględnie, delikatnie; ~silos bezwzględny, nielitościwy.

Schõ'nzeit f czas m ochrony (zwierząt przed polowaniem).

Schõpf (szõpf) m ②d czub, czupryna f; *dim.* czubek, czuprynka f; beim ~ ergreifen ob. fassen chwycić [-ycić] za czuprynę; **Gelegenheit**: [s]korzystać z (*gen.*).

Schõ'pf... (szõ'pf...) do czerpania; ~brunnen m studnia f do czerpania; ~elmer m wiadro n do czerpania, czerpadło n.

schõ'pfen (szõ'pfõn) ⑩a [na-] czerpać, zaczerpnąć [wõõ.]; (a. *fig.*) nabierać [-brać] (*gen.*); **Verdacht**: powziąć [wõõ.].

Schõ'pfer (~õr) m ②l, ~in (~n) f ③c twórca (-czyni); sprawca (-czyni).

schõ'pferisch (~sz) twórczy.

Schõ'pf...: ~kelle f, ~Löffel m czerpak m, chochla f.

Schõ'pfung f stworzenie n; twórca m, utwór m; ~s|geschicht f dzieje m/pl. stworzenia.

Schõ'ppe (szõ'põ) m ③a = Schõffe.

Schõ'ppen (szõ'põn) m ②l kubek, kufel. [schõren.]

schõr (szõr), **schõ're** (szõ'rõ) f.]

Schõps (szõps) m ②h, **Schõ'pfen...** (~õn...) = Hammel(...).

Schõrf (szõrf) m ②g strup; ~... strupiasty. [szywy.]

schõ'rfig (~sch) strupiasty; par-]

Schõ'rn|stein (szõ'rñ-) m komin; ~feger m kominiarz.

Schõß¹ (szõs) n ②h¹, ②d¹ = Schõßling, Abgabe.

Schõß² (szõs) m ②d (Mod2) poła f; (am Kleide) podolek; im ~e der Erde we wnętrzu ziemi; auf den ~ nehmē na kolana; j-m auf dem ~ sitzen na kolanach u (*gen.*); die Hānde in den ~ legen siedzieć z założonemi rękami, nie nie robić; im ~e der Familie na łonie.

schõß³ (szõs), **schõ'ffe** (szõ'sõ) f. schießen. [Chaussee.]

Schõffee' (szõsõ') f ⑥f =

Schõ'ß...: ~hund m, ~hündchen n pies(ek) m pokojowy; ~kind n pieszczołek m, benjaminek m.

Schõ'ßling ♀ (szõ'slĩng) m ②g¹ latorośl f, wyrostek.

Schõ'te (szõ'tõ) f ③b strąk m; *dim.* strączek m; (grüne Erbſen) zielony groszek m; ~n... strączkowy.

Schõ'tte (szõ'tõ) m ③a Szkot.

Schõ'tter (~r) m ②l szutr, żwir; 2n (~n) ⑩b [wy]szutrować.

schõ'ttisch (~sz) szkocki.

Schõ'ttland (szõ'tlānt) n ⑧a Szkocja f.

schraffie'ren (szrāf'i'rõn) ⑩g [po]kratkować, [po]cieniować linjami.

šhräg (szhräk) ukošny, skošny; *adv.* na ukos, ukošnie.

Šhrä'ge (szhrë'g^o) *f* ③ b ukos *m*, ukošność.

šhräg|ü'ber na skos.

Šhra'mme (szhrä'm^e) *f* ③ b szrama, blizna, cięcie *n*; *2n* (˘n) ④ a zacinać [-ciąć], drasnąć [voš.]; **šhra'mmiq** (˘řč) pokryty, szramami, bliznami.

Šhrank (szhräk) *m* ② d szafa *f*; *dim.* szaf(ecz)ka *f*.

Šhra'nke (˘^o) *f* ③ b barjera, szranki *m/pl.*; (Bitter) kraty *f/pl.*; *fig.* granica, tama; *in 2n* halten [u]trzymać w karbach; *in die 2n* forderu wyzywać [-zwać] (na pojedynk).

šhrä'neken (szhrë'nek^{en}) ④ a składać [złożyć] na krzyż, [s]krzyżować; *Säge*: [na]prostować zęby u czegosa.

šhra'nken|los bezgraniczny, bezmierny.

Šhranq (szhränc), ˘e (˘^o) *m* ③ a pochlebca, pieczeniarsz.

Šhran'be (szhräu'b^e) *f* ③ b śruba, wkrętka; *dim.* śrubka; *fig.* beł ihm ist eine ˘ los brak mu jednej kleпки.

šhran'den (˘n) ④ a [za-, wy-] śrubować; *j-n* ˘ docinać [-ciąć] (*dat.*); brać [wziąć] na kawał; *geschraubt fig.* sztywny, napuszony.

Šhran'ben... śrubowy; ˘dampfer *m* śrubowiec parowy; ˘förmig (˘förmřč) mający kształt śruby; ˘mutter *f* mura, muterka, nasrubek *m*; ˘zieher (˘cř^{er}) *m* ② l śrubnik, dluto *n*.

Šhran'blföck (szhräu'p-) *m* śrubsztak, kleszcznik.

Šhreck (szhräk) ② g, ˘en¹ (˘^{en}) ② l *m* strach, przestach; (Entsetzen) trwoga *f*, popłoch; vor ˘ ze strachu; *in ˘(en)* (ber)sežen

ob. geraten = (er)šhrecken; ˘'bild *n* straszydło.

šhre'den² (˘^{en}) ④ a (v/i. [řt]) [prze]straszyć (się).

Šhre'dens... straszny, okropny; ˘herrschafft *f* terror *m*.

Šhre'd|gespenst *n* straszydło.

šhre'dhaft trwożliwy, straszliwy; ˘igkeit *f* trwożliwość.

šhre'dlich straszny, okropny; (widerlich) odrażający; *Zohann der 2e* Jwan Groźny; ˘keit *f* straszność, okropność.

Šhre'dnis *n* ② h¹ strach *m*, okropność *f*. [postrach.]

Šhre'd|řchuf *m* wystrzał *n*

Šhrei (szrai) *m* ② g krzyk; *e-n* ˘ auřstožen wydawać [-dać] okrzyk, krzyknąć [voš.].

Šhrei'b... (szrai'p...) meist do pisania; ˘ärmel *m* półrękawek *m*; ˘art *f* sposób *m* pisania, styl *m*; *f.* Schreibung; ˘bedarf *m* przybory *m/pl.* do pisania; ˘(e)buch *n* zeszyt *m* do pisania.

šhrei'ben (szrai'b^{en}) ④ r 1. [na-] pisać (*dat.*, *an acc.* do *gen.*, *dat.*); *ben* wievielsten ˘ wir heute? którego dziś mamy?; *sich et.* hinter die Ohren ˘ zapamiętać [voš.] sobie. 2. *2n* ② l pisanie; Brief: pismo; (amtlich) okólnik *m*, odezwa *f*.

Šhrei'ber (˘^{er}) *m* ② l, ˘in (˘řn) *f* ③ c pisarz (-arka); *a.* = Verfasser; ˘... pisarski.

Šhreiberei' (szraib^{erei'}) *f* ③ b pisanie *n*; pisanina.

Šhrei'b...: ˘feder *f* pióro *n* (do pisania); ˘fehler *m* błąd pisarski; ˘heft *n* zeszyt *m* do pisania; ˘krampf *m* kurcz pisarski; ˘künstler *m* kaligraf; ˘Lehrer *m* nauczyciel kaligrafji; ˘mappe *f* teczka do pisania; ˘maschine *f* maszyna do pisania; ˘materialien *n/pl.* = ˘bedarf; ˘papier *n* papier

m do pisania; *~pult* n biurko, pulpit m; *~schrift* f kursywa; *~schule* f szkoła pisania; *~stube* f biuro n, kancelarja; *~sucht* f manja pisania; *~tafel* f = *Schiefertafel*; *~tisch* m biurko n (ob. stół) do pisania; *~übung* f ćwiczenie n w pisaniu.

Schreibbung f sposób m pisanie, pisownia.

Schreib' b...: *~unterlage* f podkładka do pisania; *~vorlage* f wzór m do pisania; *~zeug* n = *~bedarf*; *~zimmer* n = *~stube*.

Schrei'en (szra'i'en) ③r krzyczeć [-yknąć], wykrzykiwać, wrzeszczeć; laut ~, auß vollem Halße ~ krzyczeć na całe gardło; ~d krzyczący; fig. jaskrawy, rażący.

Schrei'er (szra'ER) m ②l, ~in (~in) f ③c, **Schrei' hals** m krzykacz (-ku), krzykliwy człowiek.

Schrein (szra'in) m ②g = *~schrank*, *~kasten*. [*Tischler* ufm.]

Schrei'ner (szra'ER) m ②l ufm. f. **Schrei'ten** (szra'i'ten) ③q kroczyć, stapać; (über acc.) przekraczać [-kroczyć], przestępować [-stąpić] (acc.); (zu dat.) przystępować [-stąpić] (do gen.), brać [wziąć] się do (gen.).

Schrie (szri) f. *~schreien*.

Schrieb (szri:p) f. *~schreiben*.

Schrift (szri:ft) f ③b pismo n; (*Druck*) druk m; (*Wert*) dzieło n.

Schri'ft...: *~führer* m sekretarz; *~führung* f sekretarstwo n; *~gelehrter* m uczonec; *~gießer* m odlewacz czcionek; *~gießerei* f odlewnia czcionek; *~kasten* m Typ. kaszta f drukarska. [*adv. a. na piśmie*.]

Schri'ftlich pisemny, piśmienny;

Schri'ft...: *~setzer* m zecer; *~sprache* f język m literacki; *~steller* (in f ③c) m ②l (-sztyl'ER [-in]) pisarz (-arka), literat(ka),

autor(ka); *~steller*... literacki, autorski; *~stellerei* (-sztyl'ERn) f ③b zawód m literacki; piśmiennictwo n; *~stellern* (sztyl'ERn) ③b (untr.) zajmować się piśmiennictwem; *~stück* n pismo, dokument m; *~wechsel* m wymiana f pism; *~werk* n dzieło literackie; *~zug* m charakter pisma.

Schri'll (szri:l) ostry, przeraźliwy. **Schri'llen** (szri:l'en) ③a wydawać [-dać] przeraźliwy ton.

Schri'ppe (szri:'pe) f ③b buł(ecz)ka, kołaczek m.

Schritt (szri:t) l. m ②g (als Maß im pl. in det.) krok; *dim.* kroczek; (*gang*) chód; *~für* (ober vor) ~krok za krokiem, krok w krok; *~halten* dotrzymywać [-mać] kroku. 2. ② f. *~schreiten*.

Schri'tt...: *~macher* m ten, co podaje szybkość kroku; *~zähler* m krokomierz; *~weise* krok za krokiem; stopniowo.

Schro'ff (szro:f) stromy; (*rauh*) szorski; fig. przykry, nieprzystępny; *~helf* f stromość; szorstkość; nieprzystępność.

Schro'pfen (szro:p'fen) ③a stawiać [postawić] bańki; fig. oszukiwać [-kać]; zdzierać [zdrzeć].

Schro'pfkopf m bańka f.

Schrot (szro:t) m u. n ②g sruć m; (*Münzwesen*): waga f mienicza; von altem ~ und Korn starej daty.

Schro'ten (szro:t'en) ③c (p.p. ge~) [z]miażdżyć; [po]duc; *Getreide*: grubo [ze]mleć.

Schro'ter (szro:t'ER) m ②l przeryznacz; (*Räfer*) jelonek.

Schro't...: *~korn* n ziarno sruć; *~mehl* n mąka f razowa.

Schru'bber (szru:'ber) m ②l miotła f, szczotka f do szurowania.

- Schru'le** (szrű'le) *f* ③ *b* grymas *m*, kaprys *m*.
- Schru'lenhaft** grymasny, kapryśny. [f. ein[schrumpfen.]
- Schru'mpfen** (szrű'mpfen) ① *a*
- Schrund** (szrűnt) *m* ② *d*, ~ (szrű'nd^e) *f* ③ *b* szczelina *f*.
- Schub** (szűp, szűp) *m* ② *d* pchnięcie *n*, posunięcie *n*; Regel[spiel]: rzut kuli; Pöf[e]i: przymusowe odstawienie *n*, szupas.
- Schu'b...** zasuwany, do zasuwania; ~fach *n*, ~kasten *m*, ~lade *f* szuflada *f*, szufladka *f*; ~karre (*n* *m*) *f* taczki *f/pl*.
- Schü'ctern** (szű'ct^ern) nieśmiały, bojaźliwy; Qheit *f* nieśmiałość, bojaźliwość. [schaffen.]
- Schuf** (szűf), **Schü'fe** (szű'fe) *f*.
- Schuff** (szűft) *m* ② *g* niegodziwiec, łajdak, szubrawiec.
- Schu'ften** (szű'ft^en) ① *c* ciężko pracować, harować.
- Schu'ftig** (szű'ftiç) niegodziwy, podły, łajdacki, szubrawy.
- Schuh** (szű) *m* ② *g* bucik; *dim.* buczek; *a.* trzewi(cze)k; çhm. (als Maß, im pl. indef.) stopa *f*.
- Schu'h...**: ~bürste *f* szczotka do trzewików; ~flicker *m* szewc, latacz; ~macher *m* szewc; ~macher|handwerk *n* szewstwo; ~putzer *m* czyszciciel bucików; ~riemen *m* rzemyk do bucików, sznurowadon; ~schwärze, ~wichse *f* czernidło *n* do bucików, szwarc *m*; ~ware *f*, ~werk *n*, ~zeug *n* obuwie *n*; ~waren|laden *m*, ~geschäft *n* skład *m* (ob. handel *m*) obuwia.
- Schu'l...** (szű'l...) szkolny; ~amt *n* urząd *m* nauczycielski; ~anstalt *f* zakład *m* szkolny, szkoła; ~arbeit *f* zadanie *n* szkolne; ~bube *m* = ~junge; ~buch *n* książka *f* szkolna.
- Schuld** (szűlt) *f* ③ *b* dług *m*; (Verpflichtung) zobowiązanie *n*, powinność; (Ursache) przyczyna, wina; (Sünde) grzech *m*, wina; er ist Q daran on winien temu, jego w tem wina.
- Schu'ld...** dłużny, winny; Qbewußt poczuwający się do winy.
- Schu'lden** (szű'ld^en) ① *c* być dłużnym ob. winnym; dir schulde ich alleß tobie mam wszystko do zawdzięczenia.
- Schu'lden...**: Qfrei wolny od długów, niezadłużony; ~flügung *f* umorzenie *n* długów.
- Schu'ld|geständnis** *n* przyznanie się do winy.
- Schu'ldiener** *m* sługa szkolny, tercjan; Uniberstät: pedel.
- Schu'ldig** (szű'ldiç) dłużny, winny; (verpflichtet) obowiązany; (sündig) grzeszny; wieviel (ober maß) bin ich ~? ile jestem winien?; Qkeit *f* powinność, obowiązek *m*.
- Schu'ld...**: Qlos niewinny, bez winy; ~losigkeit *f* niewinność.
- Schu'ldner** (szű'ldn^er) *m* ② *l*, ~in (~in) *f* ③ *c* dłużnik (-niczka).
- Schu'ld|schein** *m*, ~verschreibung *f* skrypt *n* dłużny, obligacja *f*.
- Schu'le** (szű'le) *f* ③ *b* szkoła; fig. auß der ~ plaudern zdradzać [-dzić] tajemnice.
- Schu'len** (~n) ① *a* [wy]uczyć, [wy]ćwiczyć; P[er]b: [wy]tresować.
- Schü'ler** (szű'le^r) *m* ② *l*, ~in (~in) *f* ③ *c* uczeń (uczenica); ... uczniowski. [ski.]
- Schü'lerhaft** studencki, żakow-|
- Schü'lerschaft** *f* uczniowie *m/pl*.
- Schu'l...**: ~feier (lichkeit) *f* uroczystość szkolna; ~fuchs *F* *m* pedant; ~geld *n* opłata *f* szkolna, czesne; ~Jahr *n* rok *m* szkolny; ~Jugend *f* młodzież szkolna; ~Junge, ~knaibe *m* uczeń, żak; ~Lehrer *m* nauczyciel; ~mädchen *n* uczennica *f*

mann *m* ② *a* pedagog; **mappe** *f* teka szkolna; **meister** *m* = **Lehrer**: **Pflicht** *f* obowiązek *m* szkolny; **Pflichtig** obowiązany uczęszczać do szkoły; **Patron** szkolny; **Rat** *m* radca szkolny; (**Belehrer**) rada *f* szkolna; **Schiff** *n* okręt *m* szkolny; **Stube** *f* izba (ob. sala) szkolna; **Stunde** *f* godzina (ob. lekcja) szkolna; **Tafel** *f* tablica szkolna; **Tag** *m* dzień nauki.

Schütter (szüt'er) *f* ③ *d* plecy *m/pl.*, barki *f/pl.*; ... barkowy, ramienny; **Blatt** *n* łopata *f*; **Joeh** *n* wiadło ramienne.

Schütern (szüt'er) ⑤ *b* brać [wziąć] na plecy (ob. na ramię); **Schultert das Gewehr!** na ramię broń!

Schütter...: **riemen** *m* przepaska *f*, bandolet; **stück** *n* naplecnik *m*.

Schültelß (szült'elß) *m* ③ *a*, **Schültze** (szült'ce) *m* ③ *a* wójt, sołtys. [wa.]

Schulung *f* ćwiczenie *n*, wprawa *f*
Schul...: **unterricht** *m* nauka *f* szkolna; **Welsheit** *f* mądrość szkolna ober książkowa; **Zimmer** *n* sala *f* szkolna; **Zwang** *m* przymus szkolny.

Schund (szünt) 1. *m* ② *g* (o. *pl.*) zły towar, lichota *f*. 2. 2. **Schünde** (szünt'de) *f*. **Schinden**.

Schuppe (szüp'pe) *f* ③ *b* łuska; (am Kopf) łupież.

Schuppen¹ (szüp'pen) ⑤ *a* łuszczyć, [z]skrobać łuskę; *F* = stoßen.

Schuppen² (szüp'pen) *m* ② *l* remiza *f*; (offener) szopa *f*; ... (i. **Schuppe**) łuskowy, łuskowaty; **Zartig**, **Zörmig** (-förmig) łuskowaty, podobny do łuski; **tier** *n* łuskowiec *m*.

Schuppig (szüp'p'ig) łuskowaty, pokryty łuskami. [stoßen.]
Schupp(en) *F* (szüp'ps'en) ⑤ *e* =

Schur (szür) *f* ③ *b* strzyż *m*, strzyżenie *n*.

Schürleisen (szür'le-) *n* pogrzebacz *m*, grzebak *m*.

Schüren (szür'en) ⑤ *a* rozniecać [-cić], podniecać [-cić].

Schürfen (szür'fen) ⑤ *a* poszukiwać za minerałami. [bacz.]

Schürhaken (szür'h-) *m* pogrze-

Schürke (szür'ke) *m* ③ *a* łotr, szelma, łajdak; **Streich** *m*,

rei' (szür'ke'rai') *f* ③ *b* łotrostwo *n*, łajdactwo *n*, szelmstwo *n*. [łajdacki, szelmowski.]

Schürkisch (szür'kisch) łotrowski.

Schurz (szür'c) *m* ② *g* ob. ② *d*, **Schürze** (szür'ce) *f* ③ *b* fartuch *m*, fartuszek *m*.

Schürzen (szür'ce'n) ⑤ *e* podnosić [-nieść], podkasywać [-sać]; **Knoten**: [z]robić węzeł.

Schürzen... fartuskowy; **Jäger** *F* *m* kobieciarz. [skórzany.]

Schürzfell, **leder** *n* fartuch *m*

Schuss (szüs) *m* ② *d*¹ (**Sprung**) skok, sus; (**Trieb**) popęd; **strzał**, wystrzał.

Schüsselbereit gotowy do strzału.

Schüssel (szüs'sel) *f* ③ *d* misa. półmisek *m*; *dim.* mis(ecz)ka,

Schüs...: **Zfertig** = **Zbereit**: **Linie** *f* linja strzałowa; **Weite** *f* odległość strzału; **Wunde** *f* rana postrzałowa.

Schütter (szüt'er) *m* ② *l* = **Schuhmacher**; **Junge** *m* chłopak szewski, szewczyk; **pech** *n* smoła *f* szewska.

Schütter (szüt'er) ⑤ *b* trudnić się szewstwem.

Schutt (szüt) *m* ② *g* (o. *pl.*) rumowisko *n*, gruzy *m/pl.*

Schüttelfrost (szüt'el-) *m* dreszcz, febra *f*.

Schütteln (szüt'eln) ⑤ *f* [za-, po]trząsać; **Kopf**: [po]kiwać (*instr.*); **Hand**: ścisnąć [-snać]; **Züßfigelt**: [za-]

mieszać, zakłócać [-cić].

schütten (szü't^{en}) ⑤c [na]sypać; Wasser: [na]lać, nalewać [-lać].
schüttern (˘^{er}n) ⑤b = zittern.
Schutt/haufen m kupa f gruzów.
Schutz (szüç) m ②g (o. pl.) ochrona f, obrona f, osłona f (vor dat., gegen acc. przed instr.); opieka f; (Zusucht) schronienie n, przytułek; in ~ nehmen brać [wziąć] w opiekę.
Schutz (szüç) m, n ③a = Schutz.
Schütz... ochronny, obronny; ~ ärmel m wierzchny rękaw; ~ blattern f/pl. ospa f ochronna; ~ Brett n deska f ochronna, zasawa f; ~ brief m list żelazny; ~ brille/okulary m/pl. ochronne; ~ bündels n przymierze odporne; ~ Dach n dach m ochronny, szopa f wojenna.
Schütze (szü'ce) 1. m ③a strzelec, myśliwy. 2. f ③b stawidło n, deska ochronna, zasawa.
schützen (˘n) ⑤e [o]bronić, [o-]chronić, ochraniać (vor dat., gegen acc. przed instr., od gen.); zabezpieczać [-czyć] (od gen.).
Schützen... strzelecki; ~ fest n uroczystość f strzelecka.
Schützenengel m anioł stróż.
Schützen... ~ graben m okopy m/pl.; ~ hans n strzelnica f.
Schützer (szü'c^{er}) m ②l, ˘In (˘In) f ③c obrońca (-czyni).
Schütz... ~ geist m duch opiekuńczy; ~ heilige(r) m patron; ~ herr m protektor, patron; ~ herrschaft f protektorat m, patronat m.
Schütling (szü'clīŋ) m ②g¹ prośe owany, faworyt.
Schütz: ~ los pozbawiony opieki, bez opieki; ~ losigkeit f brak m opieki; ~ mann m (pl. ~ leute) strażnik, stójkowy; ~ mannschaft f straż bezpieczeństwa; ~ marke f znak m

ochronny ob. fabryczny; ~ maßregel f, ~ mittel n środek m ochronny; ~ patron m patron; ~ truppe f wojsko n kolonialne; ~ waffe f broń odporna; ~ wehr f wał m ochronny; obrona; ~ zoll m cło n ochronne; ~ zöllner m zwolennik cla ochronnego.
schwäbels F (szwä'be'n) ④f paplać.

Schwäbe (szwä'be) 1. m ③a Szwab; ~ n/streich m nieprzeznaczony postępek. 2. f ③b = Schwabe. [ski.]

schwäbisch (szwä'bīsz) szwab-
schwach (szwäch) słaby, bezsilny; (Wein usw.) lekki; ~ machen = schwächen; ~ werden [o-, ze-] słabnąć. [bosć, bezsilność.]

Schwäche (szwä'çe) f ③b słabość
schwächen (˘n) ⑤a osłabiać [-bić], nadwierać [-żyć].

Schwäche f słabość.

schwächlich (szwä'çlīç) słabowity, wątły; ~ keit f słabowitość, wątłość.

Schwächling (˘līŋ) m ②g¹ człowiek słabego zdrowia ober słabego charakteru, słabeusz.

schwach... ~ sichtig (-zīçlīç) słabego wzroku; ~ sichtigkeit f słaby wzrok m, słabość wzroku; ~ sinnig nieudolny, tępy; ~ sinnigkeit f niedołęstwo n umysłowe, nieudolność.

Schwächung f osłabienie n.

Schwaden (szwä'd^{en}) m ②l = Dunst; ~ gazy m/pl. wybuchające.

Schwadro'n (szwädrō'n) f ③b szwadron m; ~ len/weise, ~ sweise szwadronami.

schwadronieren (˘drōnī'ren) ⑤g blagować, fanfaronować.

Schwäger (szwä'g^{er}) m ②j szwagier; aüg. krewny.

Schwägerin (szwä'g^{er}īn) f ③c szwagrowa, bratowa.

Schwägerſchaft *f* szwagrostwo *n*, powinowactwo *n*.

Schwa'ibe (szwä'lb^e) *f* ③ *b* jaskółka: ~|ſchwanſ *m* ogon jaskółczy: *F* jaskółka *f*, frak.

Schwall (szwål) *m* ② *g* tłum, mnóstwo *n*; (von Worten) potok słów.

Schwamm (szwäm) 1. *m* ② *d* gąbka *f*; ♀ = Pilz; ♂ narośl *f* grzybowa; *F* ② *b*(a)rüber! nie rób sobie nic z tego! 2. ② *f*. ſchwimmen.

ſchwa'mmig (szwä'm'ĩđ) gąb-
czasty, grzybowaty.

Schwan (szwän) *m* ② *d* łabędź;
~en... łabędzi.

ſchwand (szwänt), **ſchwä'nde**
(szwä'nd^e) *f*. ſchwänden.

ſchwa'nen (szwä'n^en) ⑤ *a*: es
ſchwant mir zdaje mi się, mam
przeczcucie.

Schwang (szwäng) 1. *m* ② *g* (o. *pl.*)
rozmach; im ~e ſein być
w powszechnem używaniu; in
~ bringen wprowadzać [-dzić]
w zwyczaj. 2. ②, **ſchwä'nge**
(szwä'ng^e) *f*. ſchwingen.

ſchwa'nger (~^{er}) brzemienny;
(Frau) ciężarna, w ciąży; ~
werden zająć [boć.] w ciążę.

ſchwä'ngern (szwä'ng^{er}n) ⑤ *b*
[ulczyć] brzemieną, za-
plądnić [-płodnić]; ~ nasy-
cać [-cić]. *Su.* zapłodnienie *n*;
nasylenie *n*. [miennosc.]

Schwangerſchaft *f* ciąża, brze-

Schwank (szwäng) *m* ② *d*
fraszka *f*, figiel; *Tha.* kro-
tochwila *f*.

ſchwa'nken (~^{en}) ⑤ *a* [za]chwiać
się, [po]kiwać się, [po]kotysać
się; *fig.* [za]wahać się, być
niezdecydowanym; ~d chwie-
jący się; chwiejny, niepewny,
zmienny. *Su.* chwianie *n*, wa-
hanie *n*; *fig.* niepewność *f*,
zmiennosc *f*.

Schwanſ (szwänc) *m* ② *d* ogon;
dim. ogonek; ~... ogonowy.

ſchwä'njeln (szwä'nc^{eln}) ⑤ *f*
wywijać (ob. machać) ogonem;
fig. pochlebiać, laścić się.

ſchwä'njen (~^{en}) ⑤ *e* *ſchute*:
chodzić [pójsić] poza szkołę; ge-
ſchwänzt ogoniasty, z ogonem.

Schwa'nſ... ~riemen *m* podogo-
nie *n*; ~stück *n* kawałek *m* od
ogona.

ſchwapp (szwäp) chlapy!, bęc!

Schwä're (szwä'r^e) *f* ③ *b* =
Geſchwür.

Schwarm (szwärm) *m* ② *d*
(Bienen) rój; (Vögel) stado *n*;
(Menſchen) tłum.

ſchwä'rmen (szwä'r^{men}) ⑤ *a*
(h. u. ſu) Bienen: [za]roić się;
(bummeln) [po]hulać, [po]wale-
sać się; *fig.* marzyć (von dat.
o loc.); er ſchwärmt für ſie
przepada za nią.

Schwä'rmer (~^{er}) *m* ② *l*, ~in
(~ⁱⁿ) *f* ③ *c* hulaka *m*; *fig.*
marzyciel(ka); entuzjasta
(-stka); (religiöſer) fanatyk
(-yczka); Feuerwert: szmermel.

Schwärmerel' (szwä'r^{mer}äl') *f*
③ *b* marzenie *n*, entuzjizm *m*;
(religiöſe) fanatyzm *m*.

ſchwä'rmeriſch (szwä'r^{mer}iſz)
marzycielski; fanatyczny.

Schwa'rtz (szwä'rt^z) *f* ③ *b*
tłusta skórka (na pieczeniu).

ſchwarz (szwärc) 1. ⑩² czarny
(im Geſicht natwarzy): ~e Erde
czarnoziem *m*; ~es Pferd koń
m kary: et. ~ auf weiß (ge-
ſchrieben) haben mieć coś na
piśmie; ~ werden [s-, po-]
czernieć; Ze(r) s. ⑨ *l* murzyn
(-ka); Ze(s) *n* czarność *f*, czern
f. 2. ② *n* ② *g* (a. inbeſt., o. *pl.*)
czarność *f*, czarny kolor *m*: in
② w czarnej sukni, w żałobie.

ſchwa'rz... czarny, czarno...; ~
äugig (-ög'ĩđ) czarnooki; ~

bärtig czarnobrody; **Beere** *f* czernica; **braun** ciemnobrunatny, śniady; **Brot** *n* chleb *m* ciemny (a. żytni).

Schwärze (szwɛʁtse) *f* ③b czarność, czerni; (zum Färben) czarna farba; (der Schuster) czernidło *n*; *fig.* okropność, niegodziwość.

Schwärzen (ˈn) ⑤e [po]czernić; *fig.* = aufschwärzen.

Schwarz...: **Schwarz** *m fig.* pesymista; **gran** bury, siwy; **haarig** ciemnowłosy; **Kunst** *f* czarnoksiężstwo *n*; **Künstler** *m* czarnoksiężnik. [wy.]

Schwärzlich (szwɛʁtʃlɪç) (szwɛʁtʃlɪç) czarniawo

Schwarz...: **seher** *m* pesymista; **wald** *m* Czarny Las.

Schwehen (szwɛˈçɛn), **schwähen** (szwɛˈçɛn) ⑤e gadać, pleść, bzdurzyć.

Schwäher (szwɛˈçɛr) *m* ②l, **in** (ˈɪn) *f* ③c gaduła *m u. f.*

Schwäherhaft (szwɛˈçɛ-ç) gadatliwy; **Ligkeit** *f* gadatliwość.

Schwebe (szwɛˈbɛ) *f* ③b unoszenie *n* się w powietrzu; in der ~ sein unosić się w powietrzu; *fig.* być w zawieszeniu; **bahn** *f* kolej napowietrzna.

Schweben (ˈn) ⑤a wisieć, unosić się; in Gefahr usw. ~ być (ober znajdując się) w (loc.); das Wort schwebt mir auf der Zunge...kręci mi się na języku; **nd** wiszący; (frage) będący w zawieszeniu, nierozstrzygnięty; (Schutb) bieżący.

Schweben (szwɛˈdɛn) *n* ⑧g Szwecja *f*.

Schweidisch (ˈdɪʃ) szwedzki.

Schweifel (ˈfɛl) *m* ②l siarka *f*; ... siarkowy, siarczany; **bande** *F f* banda podpalaczy oder lotrów; **haltig** (-hältlich) zawierający siarkę; **holz**, **holzchen** *n* zapałka *f*, siarnik *m*.

Schweifelig (ˈfɛlɪç) siarkowy. **Schweifeln** (ˈfɛln) ⑥f [na]siarkować; *F* blagować, bredzić.

Schweifel...: **Sauer** połączony z kwasem siarkowym; **wasserstoff** *m* siarkowodor.

Schweif (szwaif) *m* ②g ogon. ... ogonowy.

Schweifeln (szwaifˈfɛn) ⑥a I. *v/i.* (h. u. fu) bujać, błądzić, in die Weite ~ odbiegać [-biedz]. 2. *v/t.* zaokrąglać [-lic]. *ge-*schweift wycięty, wcięty; (Bferd) z ogonem.

Schweifwedeln ⑥f untr. = fuchschwänzeln.

Schweigelgeld (szwaifˈgɛ-) *n* zapłata *f* za milczenie, łapówka *f*.

Schweigen (ˈçɛn) ③r I. milczeć [zamilknać]; ~ von (dat.) oder über (acc.) zamilczać [-czyć] o (loc.); **nd** milczący, cichy; *adv.* a. milczkiem. 2. ②n ②l milczenie; j-u zum ② bringen zmuszać [-usić] k-o do milczenia, zamykać [-mknąć] k-u gębę.

Schweigsam (szwaifˈkçɛm) milczący, mało mowny; **keit** *f* milkliwość, mało mowność.

Schwein (szwaifn) *n* ②g świnia *f*; *dim.* świnka *f*; (männliches) wieprz *m*; wildeś ~ dzik *m*.

Schwein... (szwaifnɛ...) świński, wieprzowy; **braten** *m* pieczeń *f* wieprzowa; **stetisch** *n* świnina *f*, wieprzowina *f*; **hirt** *m* pastuch świń, świniopas; **hund** *m* świńtuch, plugawiec; **stall** *m* chlew; **zucht** *f* chów *m* świń.

Schweinerel (szwaifnɛraif) *f* ③b świństwo *n*.

Schwein...: **hund**, **igel** *m* świńtuch, plugawiec; **igel** (-igeln) ⑥f untr. mówić świństwa. [ski.]

Schweinfisch (szwaifˈnɪʃ) świń-

Schwei'ns... = Świeżina...; ~
kopf *m* głowa *f* świńska ober-
wieprzowa; ~**leder** *n* skóra *f*
świńska.

Schweiß (szwaĩs) *m* ② *g* pot;
Śagbw.: krew *f*; in ~ gebadet
złany potem; in ~ geraten
[s]pocić się.

Schweiß... potny; ~**blatt** *n*
połniki *m/pl.*, podpaszki *f/pl.*

Schweißgen (szwaĩ'sen) ⑥ *e*
1. *v/t.* spajać [spoić] (metale).
2. *v/i.* (h. u. fn) Śagbw.: krwa-
wić [pokrwawić się].

Schweißhund *m* pies gończy.
Schweißig (szwaĩ'siĉ) spocony,
zapocony.

Schweiß...: ~**mittel** *n* środek *m*
na poty; ~**streibend** sprowadza-
jący poty; ~**striefend** obłany
potem, zupełnie mokry od
potu. [carja.]

Schweiz (szwaĩc) *f* ⑧ *c* Szwaj-

Schweizer (szwaĩ'c^{er}) 1. *m* ② *l.*
~**in** (~**in**) *f* ③ *c* Szwajcar(ka);
(Wförtner) portjer *m*. 2. *a.* indett.
= **Sisch** (~**isz**) szwajcarski.

Schweizeri' (szwaĩc^{erai'}) *f* ③ *b*
(Mitschwirtschaft) mleczarnia;
(Säerei) serowarnia. [tlić się.]

Schweilen (szwē'len) ⑥ *a* [za-]

Schweigen (szwē'lg^{en}) ⑥ *a* hu-
lać, żyć wystawnie; (im Über-
flus ~) opływać w dostatki; ~
in (*dat.*) rozkoszować się
(*instr.*). [rozpustnik.]

Schweiger (~**g^{er}**) *m* ② *l* hulaka,]

Schweigeri' (szwē'lg^{erai'}) *f*
③ *b* hulanka, życie *n* hulaszczę
ober rozpustne.

Schweigerisch (szwē'lg^{er}is) hu-
laszczy, rozpustny.

Schweile (szwē'le) *f* ③ *b* próg *m*.

Schweilen (szwē'len) 1. *v/i.* ⑥ *b*
[s-, naj]puchnąć, nabrzmiwać
[-oć]; Śtuß: wzbierać [wzabrać].
2. *v/t.* ⑥ *a* nadymać [-dąć],
rozsadzać [-dzić].

Schwe'lung *f* puchlizna, na-
brzmienie *n*; (eines Flusses) we-
zbranie *n*.

Schwe'mme (szwē'm^e) *f* ③ *b*
miejsce *n* do pławienia koni.

Schwe'mmen (~**n**) ⑥ *a* [s]pławić;
Sand ans Ufer: nanosić [-nieść].

Schwe'ngel (szwē'ng^{el}) *m* ② *l*
(Stoden²) serce *n*; (Pumpen²)
drag; (Brunnen²) źrórow.

Schwe'nken (szwē'ng^{ken}) ⑥ *a*
1. *v/t.* machać [-chnąć], wy-
machiwać, wywijać (*instr.*);
(spüten) [wy]plukać. 2. *v/i.*
zmieniać [-nić] kierunek, obra-
cać [obrócić] się; ✕ zachodzić
[zajść]. *Su.* machanie *n*, wy-
wijanie *n*; ✕ zwrot *m*.

Schwer (szwē'r) ciężki (a. *fig.* =
trudny, uciążliwy); (Stoff)
gruby; (Sigarre) ostry, mocny;
(gewichtig) poważny; ~ werden
[za]ciężzyć; ~ machen utrudniać
[-nić]; das hat ihn ~es Geld ge-
kostet to kosztowało go grube
pieniądze.

Schwe'r... trudno..., ciężko...; ~
beladen ciężko obładowany.

Schwe're (szwē'r^e) *f* ③ *b* cięż-
kość, ciężar *m*; (Schwierigkeit)
trudność.

Schwere/nö'ter (-nō't^{er}) *m* ② *l*
wprawiający w kłopot.

Schwe'r...: ~**fallen**: es fällt ihm
schwer z trudem mu przychodzi;
~**fällig** ociężały, ciężki; ~**fäl-
ligkeit** *f* ociężałość, ciężkość;
~**hörig** (-hōr^{ig}) mający tępy
słuch, niedosłyszający; er ist ~
hörig on nie dosłysza; ~**hörig-
keit** *f* tępość słuchu; ~**Kraft** *f*
siła ciężkości ober ciężenia.

Schwe'rlich trudno, z trudnością.

Schwe'r...: ~**mut** *f* ③ *b* (o. *pl.*)
posępność, melancholja, zadu-
ma; ~**mü'tig** (-mü't^{ig}) posępny,
melancholijny, zadumany; ~
punkt *m* punkt ciężkości.

Schwert (szwĕrt) *n* ② *c* miecz *m*.

Schwe'rt...: ②förmig (-förmig) mieczowaty, mieczykowaty;

~llie *f* kosaciec *m*, irys *m*;

~streich *m*uderzenie *n* mieczem; obne ~streich bez zdobycia oręża, bez przelewu krwi.

schwe'r...: ~verbaulich ciężkostrawny; ~verständnisz trudno zrozumiały; ~wiegend ważny, donośny.

Schwe'ster (szwĕ'stĕr) *f* ③ *d* siostra: ~... siostrzany.

schwe'sterlich siostrzany.

Schwe'ster...: ~mord *m* siostrobójstwo *n*; ~sohn *m* siostrzeniec; ~tochter *f* siostrzenica.

schwieg (szwik) *f*. schweigen.

Schwie'ger... (szwi'gĕr...): ~eltern *pl.* teściowie *m/pl.*; ~mutter *f* teściowa; ~sohn *m* zięć; ~tochter *f* synowa; ~vater *m* teść. [u, twarda skóra.]

Schwie'le (szwi'le) *f* ③ *b* modzeł **schwie'lig** (-lig) modzełowaty, stwardniały, odcisnięty.

schwie'rig (-rig) trudny: ~machen utrudniać [-nić]; ②keif *f* trudność.

schwül(ft) (szwi'f[st]) *f*. schwellen.

Schwü'mm... (szwi'm...) (służący) do pływania; ~anstalt *f* pływalnia.

schwü'mmen (-mĕn) ② *c* (*h. u. fn*) pływać [płynąć]; in Tränen ~tonać we łzach, zalewać się łzami; ~d pływający; *adv.* wpływ. [wak.]

Schwü'mmer (-mĕr) *m* ② *l* pływ.

Schwü'mm...: ~holz *n* pływak *m*; ~hose *f* majtki *f/pl.* kąpielowe; ~schule *f* pływalnia; ~unterricht *m* nauka *f* pływania.

Schwü'ndel (szwi'ndel) *m* ② *l* zawrót głowy; *fig.* oszustwo *n*.

Schwü'ndelel' (szwi'ndeläl') *f* ③ *b* oszustwo *n*, kręctwo *n*.

schwü'ndelhaft sprawiający

zawrót głowy; *fig.* oszukańczy kręctaki.

schwü'nd(e)lig (-lig) (szwi'nd(e)lig) mający zawrót głowy; *a.* = schwindelhaft: ~machen oszołamiać [-lomic], odurzać [-rzyć]; eß wird mir ~głowa mi się kręci.

schwü'ndeln (-ndĕln) ② *f* oszukiwać [-kać]; eß schwindelt mir głowa mi się kręci, mam zawrót głowy; ~d sprawiający zawrót głowy; *fig.* okropny; ogromny.

schwü'nden (-ndĕn) ② *a* (*ver...*) znikać [-knać]; (bahnsiechen) zani-kać [-knać]; usychać [uschnąć].

Schwü'ndler (-ndĕr) *m* ② *l*, ~ln (-ln) *f* ③ *c* oszust(ka), awanturnik [-ica].

Schwü'nd...: ~sucht *f* suchoty *f/pl.*; ②füchtig suchotniczy.

Schwü'nge (szwi'ngĕ) *f* ③ *b* (für Getreide) opalka; (für Flachs) klepaczka; (Flügel) skrzydło *n*.

schwü'ngen (-n) ② *b* 1. *v/t.* machać [-chnać], wymachiwać, wywijać [-inać] (*alle instr.*); Flachs: [wy]klepać; sich ~ (in die Höhe) wznosić [wznieść] się; (aufs Pferd) wskakiwać [wskoczyć] (na konia), dosiadać [-siaść] konia. 2. *v/i.* [za]kołysać się, [za]drgać.

Schwü'ngung *f* kołysanie *n*; (*des Pendels*) wahanie *n*.

Schwü'ps *f* (szwi'ps) *m* ② *h* stan podchmielony.

schwü'rren (szwi'rĕn) ② *a* (*h. u. fn*) [za]brzęczeć, [za]świstać; *fig.* der Kopf schwirrt mir w głowie mi huczy.

Schwü's... (szwi'sc...) potny; ~bad *n* łaźnia *f* parowa, parnia *f*.

schwü'sen (-sĕn) ② *c* [s]pocić się (*a. fig.* bei der Arbeit nad instr.).

Schwü's...: ~kasten *m* skrzynia *f* do pocenia, parnia *f*; ~mittel *n* środek *m* na poty *ob.* potny.

schwoll (szwōł), **schwōlle** (szwōł^{le}) f. śmellen.
schwōren (szwō'ren) ③k przysięgać [-siądz]; kłać ober zaklinać się (bei dat. na acc.).
schwül (szwül) duszny, parny.
Schwüle (szwül^{le}) f ③b duszność, parność.
Schwulst (szwülst) f ②f: a) = Weřchwulst; b) mft m ②d napuszystość f, nadętość f.
schwülftig (szwülst^{ig}) napuszysty, nadęty; **Łkeit** f = Schwulst b. [znikanie n, zanik.]
Schwund (szwünt) m ②g (o. pl.)
Schwung (szwüŋ) m ②d rozped, rozmach; (ber Gebauten) polot, wzniosłość f; in ~ bringen rozruszać [-zyć], rozmachać [-chnąć]; fig. puszczać [puścić] w ruch; in ~ kommen rozruszać [-zyć] się; fig. wchodzić [wejść] w zwyczaj.
Schwung... ~brett n tramolina f; ~feder f lotka. [polotu.]
schwunghaft wzniosły; pełen
Schwung... ~kraft f siła odśrodkowa; ~rad n koło rozpedowe; **Łvoll** = schwunghaft.
Schwur (szwūr) 1. m ②d przysięga f, klątwa f; ~gericht n sąd m przysięgłych. 2. **Ł**, **schwüre** (szwūr^e) f. śchwören.
sechs (zēks) 1. (wenn nichts folgt P a. fe'chse [zē'ks^e]) sześć; es waren unser ~ bylo nas sześciu ober f: sześć; zu ~ zu sechsen po sześć; Uhr: halb ~ pół do szóstej. 2. **Ł** f ③b szóstka. [ściobok m.]
sechs... sześcio...; **Łeck** n sze-
sechser (zē'ks^{er}) m ②l eh. szóstak, szóstka f. [raki.]
sechserlei (˘lāi) inbett. sześcio-
sechs... ~fach sześciokrotny; ~hundert sześćset; ~jährig sześćcioletni; ~tägig sześciodniowy; ~tausend sześć tysięcy.

sechzehn (zē'č^h) szesnaście;
Łtel n ②l szesnasta (część) f.
sechzig (zē'č^{ic}) sześćdziesiąt;
Łer (in f ③c) m ②l (˘c^{ig}^{er}[in]) mężczyzna m (kobieta f) sześćdziesięcioletni (-a); ~jährig sześćdziesięcioletni.

See (zē) 1. f ③b morze m; zur ~ na morzu; in ~ gehen ober stehen wypływać [-ynać] na morze; odpływać [-ynać]. 2. m ④b jezioro n.

See... (See 1) morski; (See 2) na jeziorze; ~bad n kąpiel f morska; (Ort) kąpiele f/pl morskie; ~bär m mors; ~fabriker m podróżnik morski, marynarz; ~fahrt f podróż morska; żegluga; ~gang m falowanie n morza; ~hund m foka f, pies morski; ~kadett m kadet marynarki; **Łkrank** mający chorobę morską; ~krankheit f choroba morska.

Seele (zē'le) f ③b dusza; arme ~ biedak m, biedaczka.

Seele... duchowy; ~amt n nabożeństwo za spokój duszy; ~angst f utrapienie n duszy; **Łfroh** uradowany z całej duszy, bardzo uradowany; **Łgut** pocziwy; ~hirt m duszpasterz; ~lehre f psychologia; **Łlos** bezduszny; ~messe f = ~amt; ~ruhe f spokój m duszy; **Łvergüüt** = **Łfroh**; ~wanderung f wędrówka dusz; ~wärmer (-wēr^{er}) m ②l szal noszony na piersi. [chiczny.]

see'lich (zē'liš) duchowy, psy-}

See'ler... ~forger f duszpasterstwo n; ~forger (-zōrg^{er}) m ②l duszpasterz.

See'... ~macht f potęga morska, mocarstwo n morskie; ~mann m ②a = ~fahrer; ~pferd n = Flußpferd, Walroß; ~räuber m rozbójnik morski, korsarz;

- ~reise *f* podróż morską; ~schaden *m* uszkodzenie *n* okrętu; ~stadt *f* miasto *n* nadmorskie (a. portowe); ~sturm *m* burza *f* na morzu; ~taug *m* szuwar; ~tüchtig (Personen) zdalny do służby na morzu; (Schiffe) wytrzymały na podróż morską; ~wärts (-wärt) ku morzu; ~weg *m* droga *f* morską; ~junge *f* fladerka.
- Se'gel (zē'gēl) *n* ②1 żagiel *m*; ~... żaglowy; ~sahrt *f* jazda żaglowcem; ~fertigkeit gotowy do odplynięcia.
- se'geln (sē'n) ②f (h. u. fu) żeglować, [po]plynąć.
- Se'gel...: ~schiff *n* żaglowiec *m*; ~tuch *n* płótno żaglowe; ~werk *n* żagle *m/pl.*
- Se'gen (zē'gēn) *m* ②1 błogosławieństwo *n*; (Wohltat) dobrodziejstwo *n*; (Glück) szczęście *n*; ~sireich błogi; ~swunsch *m* błogosławieństwo *n*.
- Se'gler (zē'gēler) *m* ②I żeglarz; (Schiff) żaglowiec.
- se'gen (zē'gēn) ②c [po]błogosławić, [ob]darzyć. *Sz.* błogosławienie, błogosławieństwo *n*; (Wohltat) dobrodziejstwo *n*.
- Se'h... (zē'...) (do) widzenia.
- se'hen (zē'en) ②c widzieć [zobaczyć], [po]patrzeć; (bann und mann) spoglądać; (er...) spozstrzegać [-edz]; gut ~ mieć dobry wzrok; sieh(e)l patrz!; ~ lassen pokazywać [-zać]; man sieht, man kann ~ widać, widoczne; er ist nirgendß zu ~ nie widać go nigdzie; ich sehe ihm kommen widzę, jak nadchodzi; sich ~ widzieć się, (öfters) widywać się; sich ~ lassen pokazywać [-zać] się; sich satt ~ an (dat.) napatrzeć się [boż.] (gen.).
- se'hens...: ~wert, ~würdig
- godny widzenia; ~würdigkeit *f* rzecz godna widzenia.
- Se'her (zē'er) *m* ②1, ~in (sē'n) *f* ③c prorok(ini), wieszcz(ka); ~... proroczy, wieszczy.
- Se'hkraft *f* wzrok *m*.
- Se'hne (zē'nē) *f* ③b ścięgno *n*; (e-s Bogens) cięciwa (a. A.).
- se'hnen (zē'nēn) ②a: sich ~ nach (dat.) [za] tęsknić za (instr.); ich sehne mich nach ... a. tęskno mi za (instr.), pragnę mit inf.
- Se'hnerb *m* nerw wzrokowy.
- se'hnig (zē'nīg) żyłasty, silny.
- se'hulich (zē'nīlich) tęskniony, upragniony; *adv.* z niecierpliwością, gorąco.
- Se'hnsucht *f* tęsknota, pragnienie *n*, żądza; ~ bekommen nach (dat.) zapragnąć [boż.] (gen.).
- se'hnsüchtig tęskny, stęskniony; *adv.* z tęsknotą. [wy.]
- Se'horgan *n* organ *m* wzrokowy}
- sehr (zēr) bardzo, wielce; *F* auch strasznie; a. burd prze..., 18. ~ flug przemądry; wie (ober so) ~ auch jakkolwiek; zu ~ z nadto, zbytnio.
- Se'h...: ~vermögen *n* wzrok *m*; ~weite *f* dalekość wzroku.
- seicht (zācht) płytki; *fig.* powierzchnowy.
- Seichtheit, Seichtigkeit *f* płytkość; *fig.* powierzchowność.
- Sei'de (zā'dē) *f* ③b jedwab *m*.
- Sei'del (sē'del) *n* ②1 zajdel *m*, mały kufel *m*.
- sei'den (sē'dēn) jedwabny.
- Sei'den... jedwabny; ~artig jedwabisty; ~ban *m* = ~zucht; ~raupe / jedwabnica; ~spinner *m* boof. jedwabnik; ~spinnerei *f* przędzalnia jedwabiu; ~spitze *f* koronka jedwabna, blondyny *f/pl.*; ~stoff *m* materja *f* jedwabna; ~weich miękki jak jedwab; ~zucht *f* jedwabnictwo *n*, chów *m* jedwabników.

fei'dig (zai'diĥ) jedwabisty.
Sei'fe (zai'f^e) *f* ③b mydło *n*;
 (feine) mydełko *n*.
fei'sen (zai'f^{en}) ①a [na]mydlić.
Sei'fen... mydlany: ~**napf** *m*
 czarka *f* na mydło; ~**fleder**
 (-zjd^{er}) *m* ②l mydlarz; ~**siederei** *f*
 mydlarstwo *n*; (An-
 stalt) mydlarnia.
fei'fig (zai'fiĥ) mydlasty.
Sei'he (zai'he) *f* ③b cedzidło *n*,
 sitko *n*, filtr *m*; **fei'hen** (n)
 ①a [prze]cedzić.
Sell (zai'l) *n* ②g lina *f*, powróż
m; ~... linowy
Sei'ter (zai't^{er}) *m* ②l powroźnik;
 ~... powroźniczy; ~**bahn** *f* plac
m powroźniczy; ~**rad** *n* kółko
 powroźnicze.
Sellerel' (zai't^{er}al') *f* ③b plac *m*
 powroźniczy; (als Handwerk)
 powroźnictwo *n*. [(-czka).]
Sei'l'tänzer (in *f*) *m* linokoczek
Selm (zai'm) *m* ②g gęsty plyn
 ober kleik; (Honig²) patoka *f*.
fei'mig (zai'miĥ) gęsty, klei-
 kowaty.
fein¹ (zai'n) ①a 1. (fin) być;
 (vorhanden) ~ istnieć; zu ~
 pflegen bywać; gewesen były;
 es ist nicht vorhanden niema
 (czegoś); es sei! niech będzie!
 was ist (ob. sind) daß für ... co
 to za ...; wie dem auch sei jak-
 kolwiek rzecz się ma; laß daß
 ~! zostaw to!, zaniechaj tego!
 so ist die Sache tak się rzecz
 ma. 2. 2 *n* ②l byt *m*, istnienie.
fein² (n) 1. (gen. von er) jego.
 2. (auch der, die, daß -e, pl. die
 -en) ①b jego, auf daß Subj. be-
 züglich: swój, swoja, swoje.
fei'ner|felts (zai'n^{er}zalc) z jego
 (oder ze swojej) strony.
fei'ner|zeit w swoim czasie.
fei'nes|gleichen równy jemu
 oder sobie; podobny do niego
 oder do siebie.

fei'net|halben, -wegen, (um)
 -willen (~^{et}) dla niego, z jego
 powodu; dla siebie.
fei'nige (zai'nig^e): der (die, daß)
 ~ usw. *f.* fein².
feit (zai't) 1. *prp.* (dat.) od (gen.);
 ~ gestern od wczoraj; ~ furzem
 od niedawna, niedawno. 2. *cj.*
 odkąd, od kiedy.
fei'tde'm 1. *adv.* odtąd, od tego
 czasu. 2. *cj.* = feit 2.
Sei'te (zai't^e) *f* ③b strona, bok
m; (e-s Buches) stronica; auf
 der ~ liegen na boku; von der ~
 (her) z boku; von allen ~n
 ze wszystkich stron; von 2n
 (gen.) ze strony (gen.), od (gen.);
 auf 2n (gen.) po stronie (gen.).
Sei'ten... boczny, poboczny; ~
ansicht *f* widok *m* z boku; ~
flügel *m*, ~**gebäude** *n* skrzydło
n boczne; ~**gasse** *f* ulica boczna;
 ~**wehr** *n* szabla *f*, bagnety *m*;
 ~**hieb** *m* cięcie *n* z boku; *fig.*
 przycinek, przytyk. [od (gen.).]
fei'tens (gen.) ze strony (gen.).
Sei'ten...: ~**sprung** *m* skok
 w bok; *fig.* zboczenie *n*; einen
 ~sprung machen zbaczać [zbo-
 czyć]; ~**stehen** *n*, ~**stich** *m* klucie
n w boku; ~**stück** *n* druga
 połowa *f* pary; pendent *m*; ~
verwandte(r) *s.* ①l krowny
 (-na), pobocznej linii; ~**zahl** *f*
 ilość boków.
fei'the'r = seitdem 1.
...seitig (...zai'tiĥ), **Seit** *f*
 ...boczny, ...boczność.
fei'tlich (zai'tliĥ) boczny; *adv.*
 na boku, z boku.
fei'twärts (zai'tw^ärc) bokiem,
 z boku, na bok. [sieczna.]
Seka'nte (zəkä'nt^e) *f* ③b
Sekretär (zəkret^är) *m* ②l se-
 kretarz; a. = Schreibtiĥ.
Sekt (zək^t) *m* ②g = Cham-
 pagner.
Se'kte (zək't^e) *f* ③b sekta.

- Sektie'rer** (zĕktj' r^{er}) *m* ②1
sekiarz.
- Sektio'n** (s^{ci}ō'n) *f* ③b = Ab-
teilung; Anat. sekcja, obdukcja.
- Seku'nda** (zĕkũ'nd^a) *f* ⑥g druga
klasa; **Sekunda'ner** (zĕkũnd^a-
n^{er}) *m* ②1 uczeń drugiej klasy.
- sekund^ar** (s^{cd}ĕ'r) drugorzędny;
Z**bahn** *f* kolej drugorzędna.
- Seku'nde** (zĕkũ'nd^e) *f* ③b se-
kunda; ~n... sekundowy.
- sekundie'ren** (zĕkũndi'r^{en}) ⑥g
(dat.) sekundować; *fig.* poma-
gać, popierać; ♪ wtórować.
- sel.** Abt. für selig.
- selb** (zĕlp) = derselbe. [mowtór.]
- selb/a'nder** (zĕlp^and^{er}) sa-
f
- se'lber** (zĕl' b^{er}) = selbst.
- se'lbig** (zĕ'lbiĕ) = derselb(ig)e.
- selbst** (zĕlpst) sam (*f* sama, *n*
samo); *adv.* (fogar) nawet; von
~ samo przez się, z własnego
popędu; ~... samo...
- se'lbständig** samodzielny, sa-
moistny; niezależny; Z**keit** *f*
samodzielność, samoistność;
niezależność.
- Se'lbst...:** ~**aufopferung** *f* po-
święcenie *n* własnej osoby; ~
~**befledung** *f samogwałt *m*; ~
~**beherrschung** *f* panowanie *n*
nad sobą samym; ~**bekennnis**
n dobrowolne przyznanie się;
~**beköstigung** *f* stołowanie *n*
się we własnym zarządzie; ~
~**belehrung** *f* = ~unterricht; ~
~**betrug** *m* oszukiwanie *n* sa-
mego siebie; Z**bewußt** pewny
siebie; ~**bewußtsein** *n* pewność
f siebie, zarozumiałość; ~
~**biographie** *f* autobiografia;
~**einschätzung** *f* oszacowanie *n*
samego siebie; ~**erhaltung** *f*
zachowanie *n* siebie samego;
~**erhaltungstrieb** *m* popęd sa-
mozachowawczy; ~**erkenntnis**
f poznanie *n* siebie samego;
~**fahrer** (-f^{ar}r^{er}) *m* ②1 sa-*
- mochód; Z**gefällig** mający
upodobanie w sobie samym,
zadowolony z siebie; ~**gefühl**
n = ~bewußtsein; Z**gemacht**
zrobiony własnoręcznie; wła-
snego wyrobu; ~**gespräch** *n*
rozmowa *f* z sobą samym;
Z**ea.** monolog *m*; ~**herrschaft** *f*
samowładztwo *n*, autokracja;
~**herrscher** *m* samowładca, au-
tokrata; ~**hilfe** *f* samopomoc,
pomoc własna.
- se'lbstlich** (zĕ'lpstjĕsz) samolubny.
- Se'lbst...:** ~**kostenpreis** *m* cena
f kosztów własnych; ~**laut(er)**
m samogłoska *f*; ~**liebe** *f* =
Eigentliebe. [samolub.]
- Se'lbstling** (zĕ'lpstlĕng) *m* ②g'1
- Se'lbst...:** ~**lob** *n* = Eigentlob;
Z**los** bezinteresowny; ~**loftig**
kett *f* bezinteresowność; ~
~**mord** *m* samobójstwo *n*; ~
~**mörder(in)** *f* *m* samobójca
(-czyni); Z**mörderisch** samo-
bójczy; ~**mordverjud** *m* usi-
łowane samobójstwo *n*; Z**re-**
dend oczywisty, naturalny; ~
~**sucht** *f* samolubstwo *n*, egoizm
m; Z**süchtig** samolubny, ego-
istyczny; Z**tätig** samoczynny,
automatyczny; ~**täuschung** *f*
ludzenie *n* siebie samego; ~
~**überhebung** *f* przecenianie *n*
się; zarozumiałość; ~**unter-**
richt *m* samouctwo *n*; Z**eitsfaden**
zum ~unterricht podręcznik dla
samouków; ~**verlag** *m* nakład
własny; ~**verleugnung** *f* sa-
mozaparcie *n*; Z**verständnis**
oczywisty; eĕ ist Z**verständnis**
rozumie się samo przez się;
~**verstümmelung** *f* dobrowolne
okaleczenie *n* się; ~**vertrauen**
n zaufanie w sobie samym;
~**verwaltung** *f* samorząd *m*;
Z**zufrieden** zadowolony z siebie.
- Selcheret'** (zĕlĕ^{er}at') *f* ③b
wędlinarnia, skład *m* wędlin.

fe'lig (zɛ'l'ĩđ) błogosławiony, szczęśliwy; (verstorben) zmarły; nieboszczyk (f -szczka); Gott habe ihn ~! Panie, świeć nad jego duszą!; **zkeit** f błogość, szczęśliwość; **zsprechung** f kanonizacja, beatyfikacja.

Se'llerie (zɛ'l'ɛrĩ, auch zɛ'l'ɛrĩ') m ③i, f ③f seler m, selera f; ~... selerowy.

fe'ten (zɛ't'ɛn) rzadki; **zheit** f rzadkość, osobliwość.

fe'tsam (zɛ'tzām) dziwaczny, osobliwy, niezwykły; **zkeit** f dziwaczność, osobliwość.

Seme'ter (zɛm'ɛst'ɛr) n ②l półrocze, semestr m.

Semiko'lon (zɛm'ikɔ'lɔn) n ③i (pl. a. ...la) średnik m.

Semina'r (~nā'r) n ②g¹, ③e seminarjum; ~... seminarzycki; (an der Universität) seminaryjny.

Seminari'ſt (~nqri'st) m ③a seminarzysta. [dim. bułeczka.]

Se'mmel (zɛ'm'ɛl) f ③d bułka; **ſen**. Abt. für ſenior = der ältere.

Se'nd... (zɛ'nt...) : ~bote m posłaniec; ~brief m, ~schreiben n okólnik m, orędzie n. [|-słać.]

ſe'nden (zɛ'nd'ɛn) ③e posyłać;

Se'ndung f posyłka; (Auftrag) misja, posłannictwo n.

ſenſ (zɛnſ) m ②g gorczyca f, musztarda f; ~büchse f, ~topf m czarka f (ober sloik m) na musztardę; ~pflaster n plaster m gorzyczny. [[o]smalić.]

ſe'ngen (zɛ'n'ɛn) ③a [s]palić;

ſe'ngerig (~ɛrĩđ) mający zapach spalenizny. [larski.]

Se'nk|blei (zɛ'n'k-) n pion m mu-

Se'нке (~ɛl) m ②l sznurowadło n do bucików.

ſe'nnen (~ɛn) ③a spuszczać [spuścić], opuszczać [opuszczyć]; (neigen) [s-, po]chylić; Stimme: zniżyć [-żyć].

Se'nker (~ɛr) m ②l = Abteger.

Se'nk... : ~grube f dół m kloaczny; **zrecht** prostopadły, pionowy; ~rechte f ③l prostopadła.

Se'nkung f spuszczenie n, zniżanie n; (Vertiefung) zagłębienie n, dół m.

Senn (zɛn), ~'e (zɛ'n'ɛ) m ③a pasterz alpejski, juhas; ~'erin (~ɛrĩn) f ③c pasterka alpejska, juhaska; ~'hütte f szałas m. [zacyjny.]

ſenſatione'll (zɛnzɔ'ɔnɛ'l) ſen-

Se'nf (zɛ'nz'ɛ) f ③b kosa; ~n-mann m ②a kosiarz; fig. śmierć f.

Sente'nz (zɛntɛ'nɔ) f ③b sentencja, zdanie n ogólne.

ſepara't (zɛpɔrɔ't), ~... oddzielny, osobny.

Septe'mber (zɛptɛ'mb'ɛr) m ②l wrzesień; ~... wrześnieowy.

Sergea'nt (zɛrɛʒɔ'nt, a. s.) m ③a sierżant, kapral. [ca f.]

Se'rum (zɛ'rũm) n ③e surowic-f **ſervie'ren** (zɛrwi'r'ɛn) ③g podawać [-dać] na stół.

Servie'tte (~wiɛ'tɛ) f ③b serweta; dim. serwetka.

Se'ffel (zɛ's'ɛl) m ②l krzesło n.

ſe'haft (zɛ's-) osiadły; ~machen osiedlać [-lić]; ~werden osiedlać [-lić] się, osiadać [osiąść]. [laja.]

Se'gleier (zɛ'c-) n/pl. sadzonej

ſe'ßen (zɛ'c'ɛn) ③e sadzać [posadzić], stawiać [postawić], przystawiać [-wić] (an acc. do gen.); (hin-) [u]sadowić; Pflanzen: [po]sadzić; Ofen: [po]stawiać; Termin usw.: = [st]-; Typ. składać [złożyć]; Stoffung: pokładać (auf acc. w loc.); in Bewegung od. Gang ~ puszczać [puścić] w ruch; in Freiheit ~ wypuszczać [-puścić] na wolność; in Musik ~ [s]komponować muzykę do (gen.); über einen Fluß ~ przeprować [-wić]

- (się *v/i.*) przez (*acc.*); *sich* ~ siadać [usiąść], *Stillsitzen*: osiadać [osiąść]; *Bitte*, ~ *Sie sich!* proszę usiąść!: *sich in den Kopf* ~ zabijać [-bić] sobie głowę (*instr.*); *sich in Bewegung* ~ ruszać [-szyc] z miejsca.
- Se'her** (zɛ'c^{er}) *m* ②l, ~ln (~Ń) *f* ③c zecer(ka); ~*saal* *m* = **Seherel'** (zɛc^{er}na'i') *f* ③b zecernia *f.*
- Se'h...**: ~*kaffen* *m* kaszta *f* zecerska; ~*linie* *f* linja zecerska.
- Se'hling** (zɛ'clɪŋ) *m* ②g¹ sadzonka *f.* szczep. [ska.]
- Se'h|maschine** *f* maszyna zecer-}
- Sen'che** (zoi'd^e) *f* ③b zaraza, dzuma, pomór *m*; ~*n...* pomorowy, epidemiczny.
- sen'sien** (zoi'feⁿ) ③e wdychać [westchnąć]; (ä^{chen}) jęczeć [jęknąć]. [nie *n.*]
- Sen'sier** (~c^{er}) *m* ②l westchnie-}
- Se'xta** (zɛ'kstə) *f* ⑥g szósta klasa; **Se'xta'ner** (zɛkstə'n^{er}) *m* ②l uczeń szóstej klasy. [lich.]
- se'xue'u** (zɛksuɛ'l) = *geschlecht*, **se'xie'ren** (zɛci'ren) ⑥g [z]robić sekcję (ob. obdukcję) zwłok.
- Sibi'rien** (zibj'ri^{en}) *n* ③g Syberja *f*, Sybir *m*; **Sibi'rier** (~^{er}) *m* ②l Sybirak: **sibi'risch** (~u'isz) syberyjski, sybirski.
- sich** (zɪch) *acc.* siebie oder się; *dat.* sobie; *an* (und für) ~ samo przez się.
- Si'chel** (zɪ'ch^{el}) *f* ③d sierp *m*; ~... sierpowy; **Söförmig** (-förmig) sierpowaty.
- si'cher** (~^{er}) (*gefahrlos*) bezpieczny (*vor dat.* od *gen.*, a. *in* *3*sg, *vgl.* *diebes*~); (*zuverlässig*) pewny; (*gläubwürdig*) wiarygodny; *adv.* ~ pewnie, z pewnością, na pewno.
- Si'cherheit** *f* bezpieczeństwo *n*; ~pewność; wiarygodność; *in* ~ *bringen* zabezpieczać [-czyć]; ~*s...* ochronny; (*dla*) bezpie-
- czeństwa; ~*snadel* *f* przyjaciółka; ~*schloß* *n* zamek *m* bezpieczeństwa. [pewne.]
- si'cherlich** z pewnością, za-}
- si'chern** (zɪ'ch^{ern}) ⑥b, **si'cherstellen** zabezpieczać [-czyć], zapewniać [-nić].
- Si'cherstellung, Si'cherung** *f* zabezpieczenie *n*, zapewnienie *n*; * gwarancja.
- Sicht** (zɪcht) *f* ③b (*pl. nur in 3*sg, *Än.*, *Än*sicht *u*tw.) widok *m*, okazanie *n*; *auf* (*bei* oder *nach*) ~ po okazaniu; *kurze* (*lange*) ~ krótki (długi) termin; *in* ~ na widoku.
- si'chtbar** widoczny, widzialny; (*offenbar*) oczywisty; **Skeit** *f* widzialność; oczywistość.
- si'chten** (zɪ'cht^{en}) ⑥c przesiewać [-siać]; (*aussondern*) wydzielać [-lić]; (*ordnen*) [u]porządkować.
- si'chtlich** widoczny.
- Si'cht|wechsel** *m* weksel platny za okazaniem.
- si'ckern** (zɪ'k^{ern}) ⑥b (*su* und *h*.) ciec, przeciekać [-ciec].
- sie** (zɪ) 1. *pron.* (8. Pers. sg.) ona; (*pl.*) oni, one. 2. *2* (*Änrede*) pan *m*, pani *f*; *acc. m* pana, *f* panią. 3. *2* *f* ⑥f istota żeńska.
- Sieb** (zɪp) *n* ②g sito, przetak *m*, rzeszoto; **Teet** ②) sitko; ~... sitowy; **artig** sitowaty.
- sie'ben¹** (zɪ'b^{en}) ⑤a siac, przesiewać [-siać]; *gejeh*t przesiewany.
- sie'ben²** (~) 1. siedm; *e8* *waren* *unser* ~ było nas siedmiu (*f* siódm); *u8*: *halb* ~ pół do siódmiej. 2. *2* *f* (*inbest.*) siódminka; *F* *die* *bö8e* *2* sekutnica, furja. [siedmiobok *m.*]
- sie'ben...** siedmio...; **Seck** *n*}
- Sie'ben...**: ~*fachen* *f/pl.* manatki; ~*schläfer* *m* śpioch.
- sie'b(en)te(r)** (zɪ'bent^e[r], zɪ'p^t^e[r]) siódmy.

ſie'b(en)zehn siedmnaście; **~te(r)** siedmnaſty.

ſie'b(en)zig (zī'benzīč, zī'p~) siedmdziesiąt; **zer(in f ⑤c) m** ②1 mężczyzna siedmdziesięcioletni (kobieta, -nia).

ſiech (zīč) chory, ſłaby.

ſie'chen (zī'č'en) ⑩a chorować, ſlabować.

ſie'chen|haus n szpital m dla nieuleczalnych. [leczalna.]

ſie'chtum n choroba f nieu-

ſie'de... (zī'de...) : **~grad** m stopień wrzenia; **~keffel** m kocioł do gotowania.

ſie'den (..n) ⑬e: a) v/t. [z]warzyć; (toßen) [z]gotować; b) v/i. **impf.** a. ⑬c kipieć, wrzeć; **~d** kipiący, wrzący; **~des Waſſer** ukrop m, wrzątek m.

ſie'delpunkt m punkt wrzenia. **Siederel'** (zī'de'ra:l') f ③b warzelnia. [wygrana f.]

Sieg (zīk) m ②g zwycięstwo n,

Sie gel (zī'g^{el}) n ②1 pieczęć f; **~bewahrer** m pieczętarz; **~lack** m (n) lak m do pieczętowania; **~ring** m sygnet. [wać.]

ſie'geln (..n) ⑩f [za]pieczęto-
ſie'gen (zī'g'en) ⑩a (über acc.) zwyciężać [-zyć] (acc.).

Sie'ger (..g^{er}) m ②1, **~in** (..īn) f ⑤c zwycięzca (-czyni).

Sie'ges... (..g^{es}...) zwycięski; **~zeichen** n oznaka f zwycięska.

ſie'g|reich zwycięski.

ſigna'l (zī'īgnā'l, a. zī'g~) n ②g¹ sygnał m, znak m; ... sygnałowy. [rysopis m.]

Signaleme'nt (..q^le'mg') n ⑥i]

ſi'bbe (zī'bb^e) f ③b zgłoska; **keine** ~ ani słowa; **~n|uſſung** f miara zgłosek; **~n|räſſel** n ſzarada f; **~n|ſtecher** m pedant, nudziarz; **~n|trennung** f dzielenie n zgłosek.

ſi'ber (zī'bb^{er}) n ②1 (o. pl.) srebro; ... srebrny; **~arbeiter**

m złotnik; **~artig** srebrzany; **~farben, ~farbig** srebrzysty; **~geld** n srebrna moneta f; **~gerät, ~geräth** n naczynie srebrne; **~haltig** (-hältīč) zawierający srebro; **~münze** f moneta srebrna.

ſi'bern (zī'bb^{ern}) srebrny.

ſi'ber... : **~probe** f próba srebra; **~ſachen, ~waren** f/pl., **~zeug** n towary m/pl. srebrne; **~weiß** biały jak srebro.

ſilhou'ette (zī'lū'et^e, a. si~) f ③b sylwet(k)a.

ſi'mpel (zī'mp^{el}) 1. prosty, skromny, naiwny. 2. **z m** ②1 prostak, głuptas. [m, listew f.]

ſims (zīms) m (n) ②h gzyms
ſimulir'en (zīmulī'r^{en}) ⑩g symulować, udawać [udać].

ſinfonie' (zīnfonī') f ⑥f symfonia. [śpiewać.]

ſi'ngbar (zī'ŋbār) dający się

ſi'ngen (zī'ŋ^{en}) ⑩b [za]śpiewać, [za]nucić; **~d** śpiewający. [m.]

ſi'n|grün ♀ (zī'n-) n barwinek

ſi'ng... : **~ſang** m monotony śpiew, śpiewanina f; **~spiel** n operetka f; **~ſtunde** f godzina (ober lekcja) śpiewu; **~vogel** m ptak śpiewający; **~weiſe** f melodja, arja.

ſi'ngla'r (zī'ŋgulā'r) m ②g¹ liczba f pojedyncza.

ſi'nnen (zī'ŋk^{en}) 1. ⑩b (su) padać [(u)paść], opadać [opaść]; (abnehmen) spadać [spaść], ubywać [-yć]. 2. **z n** ②1 padanie, opadanie, upadek m; spadek m.

Sinn (zīn) m ②g (des Gefühls uſw.) zmysł: (e-r ſiebe uſw.) myśl f, sens; (Reinung) mniemanie n; im ~e haben zamysłać, zamierzać; ohne ~ (und Verſtand) bezmyślnie: iſt er bei ~en? czy on jest przy zdrowych zmysłach?; daſ iſt (ničt) nač m-m ~ to (nie) jest po mojej myśli;

Skła'be (sklā'w^e) *m* ③a niewolnik; ~n... niewolniczy; ~n-handel (~nhändler) *m* handel (handlarz) niewolnikami.

Skłaveret' (sklāw^era't) *f* ③b niewola. [wolnica.]

Skła'win (sklā'wīn) *f* ③c nie-
skła'wiśch (~wīsz) niewolniczy.

Skorbu't (skōrbū't) *m* ②g skorbout, gnilec.

Skrpio'n (~pī'p'n) *m* ②g¹ skorpion, niedźwiadek.

Skro'fel (skrō'fēl) *f* ③d (mst pl.) skrofuly *m/pl.*, zolzy *m/pl.*

skrofulō's (skrōfulō's) skrofuliczny, zolzowaty.

Skru'pel (skrū'pēl) *m* ②l skrupuł, szkopuł; **skrupulō's** (skrūpūlō's) skrupulatny, sumienny.

Skulptu'r (skūptū'r) *f* ③b rzeźba. [nin.]

Sła'we (slā'w^e) *m* ③a Słowia-
Sła'win (~wīn) *f* ③c Słowianka.

sła'wiśch (~wīsz) słowiański.

Słowe'ne (slōwē'n^e) *m* ③a Słoweniec.

słowe'niśch (~nīsz) słoweński.

S. M. Abt. für Seine Majestät.

Smara'gd (smarā'kt) *m* ②g szmaragd; **Len** (~rā'kd^en) szmaragdowy.

fo (zō) tak; bei attributiven Adjektivformen: taki, im Nachsage: to, meist nicht überfest; ~ sehr tak bardzo, tak dalece: ~ ein taki.

folba'ld skoro (tylko); ~ alš möglich jak najrychlejš.

Soc... s. Soz...

So'cke (zō'k^e) *f* ③b skarpetka.

So'del (~l) *m* ②l cokół.

So'da (zō'dā) *f* (indef.) soda; ~... sodowy.

sol'da'n zatem, a więc, wtedy.

So'd|brennen (zō't-) *n* zgaga *f*.

sole'ben właśnie, dopiero co.

So'fa (zō'fā) *n* ③i sofa *f*, kanapa *f*.

solfe'rn o ile, jeśli tylko.

soff (zōf), **sō'ffe** (zō'fē) *f*. saufen.
solfo'rt natychmiast, zaraz, w tej chwili.

solga'r nawet. [ny (Abt. t. z.)]

sol'gna'nnt (Abt. fog.) tak zwa-
sol'glei'ch = sofort.

So'hle (zō'fē) *f* ③b podeszwa; (eines Tates) dno *n*; ~n... podeszwowo.

so'hlen (~n) ③a s. besohlen.

Sohn (zōn) *m* ②d syn.

Sō'hnden (zō'n^en) *n* ②l synek *m*. [m.]

Soiree' (soq^erē') *f* ③i wieczorek

So'l... (zō'l...) solankowy.

sol'la'ng(e) jak długo, dopóki.

So'l'bad *n* kąpiel *f* solankowa.

solch (zōlch): ~ ein(er), ein ~er taki; auf ~e Weise, ~er|gestalt, ~er|weise w taki sposób, takim sposobem; ~er|lei (~'erlāi) taki, takiego rodzaju.

Sold (zōlt) *m* ②g żołd, zapłata *f*.

Solda't (zōldā't) *m* ③a żołnierz;

~en... żołnierski.

sol'da'tiśch (~īsz) żołnierski; *adv.* po żołniersku.

Sō'idling (zō'ltlīng) ②g¹, **Sō'idner** (zō'idn^er) ②l *m* żoldak, najemnik.

So'le (zō'fē) *f* ③b solanka.

sol'td (zōlī't) stały, trwały; (Wensh) stateczny, porządny.

Solidaritā't (zōljdarījt^et) *f* ③b solidarność.

Soliditā't (~dlīt^et) *f* ③b trwałość; stateczność, porządność.

Soll ☉ (zōl) *n* ②g (a. indef.) winien (indef.), należytość *f*;

~bestand *m* stan bierny.

so'llen (zō'fēn) ③n być winnym; *id* soll (du sollst) powinienem (*f* powinnam) (-neš, -naš); *was* soll *id* tun? co mam robić?;

du hätteſt eš sagen ~ powinie-neš był to powiedzieć, trzeba było to powiedzieć; *was* soll *daš* heißen *od.* bedeuten? co to

ma znaczyć?; sollte es möglich sein? czy to być może?; sagen Sie ihm, daß er kommen soll ... aby przyszedł: er soll in Krakau sein mówią, że jest w Krakowie, ma być w Krakowie.

So'ller (zõ'l'er) *m* ②l balkon, taras.

So'lo (zõ'lõ) *m* (n) ⑥k solo; ... solowy; ~fänger(in *f*) *m* solista (-stka).

solbe'nt (zõl'wõ'nt) wyplacalny; **Solbe'nig** (~wõ'nc) *f* ③b wyplacalność.

solmi't zatem, więc.

So'mmer (zõ'm'er) *m* ②l lato *n*; im ~, 2s latem, w lecie; ... letni; (v. Getreide) jary; **aufenthalt(s)ort** *m*, ~frische *f* pobyt *m* letni, letnisko *n*; ~frischler (-fr'iszl'er) *m* ②l letnik.

so'mmerlich letni.

so'mmern (~n) ④b: es sommert nastaje lato.

So'mmer...: ~sprosse *f* piegi *m/pl.*; ~wohnung *f* mieszkanie

solna'ch = somit. [n letnie.]

So'nde (zõ'nd'e) *f* ③b sonda; (Sensibel) ołowianka.

so'nder (~r) (*acc.*) bez (*gen.*).

So'nder... odrębny, osobny, oddzielny.

so'nderbar osobliwy, dziwny; ~erlweise dziwnym sposobem; 2keit *f* osobliwość

so'nder|glei'chen nie mający równego sobie, bezprzykładny.

so'nderlich osobliwy, szczególny.

So'nderling (~l'ing) *m* ②g¹ dziwak, oryginał; den ~ spielen udawać dziwaka.

so'ndern (zõ'nd'ern) 1. *ej.* lecz. 2. *v/t.* ④b oddzielać [-lić].

so'nders (~d'ers): samt und ~ wszystko (ob. wszyscy) razem.

So'nderung *f* oddzielanie *n*, odosobnianie *n*.

So'nder|zug *m* pociąg osobny ob. nadzwyczajny. [sondować.]

sondie'ren (zõndi'r'en) ④g[wy-]

So'nn|abend (zõ'n-) *m* sobota *f*; ~s, an (den) ~en w soboty.

So'nne (zõ'n'e) *f* ③b słońce *n*. **so'nnen** (~n) ④a wystawiać [-wić] na słońce; sich ~ wygrzewać się na słońcu.

So'nnen... słoneczny; ~aufgang *m* wschód słońca; a. = Osten;

~bahn *f* ekliptyka; ~blume *f* słonecznik *m*; ~brand *m* upał, skwar;

(ber Haut) ogorzałość *f*; ~finsternis *f* zaćmienie *n* słońca;

~hitze *f* upał *m*; 2klar jasny jak słońce;

~schein *m* blask słońca; ~schirm *m* parasol, (für Damen) parasolka *f*;

~stich *m* udar słoneczny; ~strahl *m* promień słoneczny;

~untergang *m* zachód słońca; auch = Westen: ~wende *f* przesilenie *n* dnia z nocą.

so'nnig (zõ'n'ich) słoneczny; fig. jasny, pogodny.

So'nn|tag *m* niedziela *f*; ~s, an (den) ~en w niedziele.

so'nn|täglich niedzielny.

So'nn|tags... niedzielny; ~anzug *m* strój odświętny;

~kind *n* dziecko szczęścia, szczęśliwiec *m*;

~ruhe *f* odpoczynek *m* niedzielny. [lony.]

so'nn|verbrannt ogorzały, opa-
sonst (zõnst) (früher) dawniej;

(andernfalls) w przeciwnym razie; (außerdem) nadto; (im übrigen) zresztą;

wie ~ (wie gewöhnlich) jak zwykle; (wie früher) po dawnemu, jak dawniej; (noch) ~ etwas jeszcze coś;

~ nichts już nic, nie więcej; mehr als ~ więcej niż zwykle; wer ~ als er kto inny, jeśli nie on.

so'nstlig (zõ'nst'ich) (früher) dawniejszy;

(anders) inny; (übrig) pozostali, reszta.

fo'nf'two gdzieś indziej.

fo'lo'ft ilekroć.

Sophie' (zɔ'fɪ') f ③d Zofja.

So'rgę (zɔ'rg^e) f ③b staranie n, troska (für acc. o acc.); (pl.) kłopoty m/pl.; a. = Sorgfalt: ~ tragen dokładać [dolożyć] starań, [po]starać się (für acc. o acc.); sich ~ (n) machen (um acc.) kłopotać się (instr.).

fo'rgęn (~n) ⑩a starać się, dbać, troszczyć się (für acc. o acc.).

fo'rgęn...: ~frei, ~los wolny od trosk; ~schwer, ~voll pełny trosk; ~stuhl m fotel.

So'rgfalt (zɔ'rkfält) f ③b staranność, troskliwość.

fo'rgfältig (-fältig) staranny, troskliwy; ~keit f = Sorgfalt.

fo'rglich = sorgfältig; pełny trosk.

fo'rglos bez trosk, niedbały, niestaranny; a. = ruhig.

So'rglosigkeit f niedbalstwo n, niestaranność.

fo'rgsam (-zām) = sorgfältig.

So'rtę (zɔ'rt^e) f ③b sorta, gatunek m.

fortie'ren (zɔ'rtɪ'ren) ⑩g [po-] sortować, przebierać [-brać].

fo'lf' tak sobie.

So'ße (zɔ's^e) f ③b sos m, podlewka; ~n/naps m sosjerka f.

fott (zɔ't), fö'tte (zɔ't^e) f. fieden.

Souffleu'r (zɔ'flø'r, auch su...) m ②g¹, ⑥i sufler; ~... suflerski.

soufflic'ren (~flɪ'ren) ⑩g suflować, podpowiadać.

fo'lund'fo': ~ viel tyle a tyle.

Souverä'n (zu-, a. suwɛrɔ'n) m ②g¹ monarcha f. [udzielność.]

Souveränität' (~rɛnɪtät') f ③b fo'...: ~wie'l tyle; ~wie'l tak daleko, do tego; ~wie'nig tak mało; ~wie'jak tylko, również;

~wie'lf'o' tak czy tak, i tak; ~wo'hl ... als auch nie tylko ...

~wie'lf'o' tak czy tak, i tak; ~wo'hl ... als auch nie tylko ... lecz także, tak ... jak.

fozia'l (zɔc'ā'l) społeczny, socjalny. [styczny.]

fozial'i'stisch (~ā'lɪ'stɪʃ) socjali-}

So'zius ☼ (zɔ'ciūs) m (sg. inbest., pl. ...ße) = Teilhaber.

fo'zulfa'gen żeby tak rzecz, rzeczy można. [łopatka f.]

Spa'chtel (szpǎ'čtɛl) m ②l, f ③d

spǎ'hen (szpǎ'ɛn) ⑩a (nach dat.) śledzić, badać (acc.); a. = aufspähen, spionieren.

Spǎ'her (~ɛr) m ②l szpieg; ~auge n oko szpiegowskie, bystry wzrok m.

Spalic'r (szpǎ'lɪ'r) n ②g¹ szpaler m; ~... szpalerowy.

Spalt (szpǎlt) m ②g szczelina f.

spa'ttbar łupliwy.

Spa'tte (szpǎ'tt^e) f ③b szczelina, szpara; Typ. szpalta.

spa'tten (~n) ⑩c (p.p. mit gc...) [roz]łupać, rozszczepiać [-pić]; fig.: rozplatać [boć.]; sich ~ dzielić się.

Spa'ttung f łupanie n; fig. rozdwojenie n, rozłam m.

Span (szpǎn) m ②d drzazga f, szczyпка f. [siatko.]

Spa'n/ferkel n prosię, pro-}

Spa'ngę (szpǎ'ŋ^e) f ③b klamra; (Schnaue) sprzączka.

Spa'nien (szpǎ'nien) n ⑧g

Hiszpanja f; Spa'nier (~ɛr) m

②l, ~in (~ɪn) f ③c Hiszpan

(-ka); spa'nisch (~nɪʃ) hiszpań-

ski; das kommt mir ~ vor ja tego nie rozumiem.

spann (szpǎn) f. spinnen.

Spa'nnę (szpǎ'n^e) f ③b piędź; (~Zeit) chwilka.

spa'nnen (~n) ⑩a naciągać [-gnać]; napinać [-piąć] (auf acc. na acc.); stränte: natężyć [-żyć]; Pferde usw.: zaprzęgać [-przędz] (vor acc. do gen.); ~D zajmujący, ciekawy; gespannt naprężony; fig. przesadzony; gespannt sein auf (acc.) z nie,

- cierpliwością oczekiwać (*gen.*); ich bin gespannt, jestem ciekaw; auf gespanntem Fuße w naprężonych stosunkach.
- Spa'nnkraft** *f* prężność, sprężystość, elastyczność.
- Spa'nnung** *f* napięcie *n*; *fig.* napięta uwaga; (Neugierde) ciekawość; (Missstimmung) niezgoda.
- Spa'r...** (szpã'r...) oszczędnościowy, oszczędności; ~büchse *f* skarbonka.
- spa'ren** (˘en) ①a oszczędzać [-dzić]; żałować (*gen.*).
- Spa'rgel** (szpã'rgel) *m* ②1 szparagi *m/pl.*; ... szparagowy.
- Spa'r|kasse** *f* kasa oszczędności.
- spä'rlich** (szpã'rlich) skąpy, szczupły, skromny; ②keit *f* szczupłość.
- Spa'rren** (szpã'ren) *m* ②1 krokiew *f*; F e-n ~ (żubiel) haben być niespełna rozumu, mieć bzik.
- spa'rsam** oszczędny, skąpy; ②keit *f* oszczędność.
- Spaß** (szpās) *m* ②d żart; (Surzweil) figiel; zum ~ na żart, żartem; ohne ~, ~ beiseite bez żartu; seinen ~ haben mieć pociechę (mit *dat.* z *instr.*); daß macht mir ~ to mnie bawi.
- Spä'schen** (szpã'schen) *n* ②1 żarcik *m*, figielek *m*.
- spa'sen** (szpã'sen) ①e [po-] żartować; ohne zu ~ bez żartu, nie żartując.
- spa'shaft** żartobliwy, zabawny, śmieszny; ②igkeit *f* żartobliwość, zabawność, śmieszność.
- Spa's...**: ~macher, ~vogel *m* żartowniś, figlarz; ②weise żartem, w żarcie.
- Spät** (szpät) *m* ②g szpat.
- spät** (szpät) późny; ~er później, potem; (a.) późniejszy; ~esteus
- najpóźniej; zu ~ za późno; zu ~ kommen spaźniać [spóźnić] się (zu *dat.* na *acc.*, do *gen.*); wie ~ ist es? która godzina?
- Spa'tel** (szpã'tel) *m* ②1, *f* ③d łopata *f*, szpatel *m*.
- Spa'ten** (˘ten) *m* ②1 łopata *f*; ryskał.
- spä'ter|hi'n** (szpã'terhi'n) później, w późniejszym czasie.
- spä'testens** (˘testens) *f.* spät.
- Spä't|herbst** *m* późna jesień *f*.
- Spä'tling** (szpã'tling) *m* ②g¹ jagnię *n* późno wyległe; późniak.
- Spä't|fommer** *m* późne lato *n*; (Altweiberfommer) babie lato *n*.
- Späß** (szpāc) *m* ③a wróbel; ~en... wróbli.
- späzie'ren** (szpāci'ren) ①g (fu) (oft ~gehen) przechadzać się, spacerować, wychodzić [wyjść] na przechadzkę; (= ~führen) wyprowadzać [-dzić] na przechadzkę; ~fahren wyjeżdżać [-jechać] na przechadzkę.
- Späzie'r...**: ~fahrt *f* przejażdżka; ~gang *m* przechadzka *f*, spacer; ~gänger (-gēng'er) *m* ②1 przechadzający się; ~ritt *m* przejażdżka *f* konna; ~stock *m* laska *f*; *dim.* laseczka *f*.
- Spec...** *f.* Spcz...
- Specht** (szpěcht) *m* ②g dzięcioł.
- Speck** (szpěk) *m* ②g (o. *pl.*) słonina *f*, sadło *n*. [ny.]
- spe'ckig** (˘ich) tłusty, zatłuszczony.
- Spe'ck...**: ~schwarz *f* skóra na słoninie; ~fette *f* poleć słoniny.
- spe'dic'ren** (szpędj'ren) ①g wyprawiać [-wić], [wy]ekspedjować. [dytor.]
- Spediten'r** (˘ditē'r) *m* ②g¹ spe-}
- Speer** (szpēr) *m* ②g oszczep, dzida *f*, kopja *f*.
- Spe'che** (szpā'che) *f* ③b sprycha; Anat. kość promieniowa.

- Spei'chel** (szpa'čel) *m* ②1 ślina *f*; ... ślinowy; ~**fluß** *m* ślinotok; ~**lecker** *m* lizuń, pochlebca podły. [špichrz.]
- Spei'cher** (˘R) *m* ②1 śpichlerz, }
spei'en (˘n) ③r pluć [napluć, plunąć]; (aus˘) wypluć [-pluć]; ziać (Geuer: ogniem).
- Spei'er** (˘R) *m* ②1 plwacz.
- Spei'se** (szpa'z'e) *f* ③b pokarm *m*, jadlo *n*, jedzenie *n*; (Gericht) potrawa, danie *n*; ... pokarmowy; zasilkowy, zasilający; ~**hans** *n* jadłodajnia *f*, (feinereš) restauracja *f*; ~**kammer** *f* spiżarnia; ~**karte** *f* spis *m* potraw.
- spei'sen** (˘n) ⑤e jeść, jadać; (v/t.) [na]karmić, [wy]żywić; (mit Wasser usw. spei'sen) zasilac [-lic] (*instr.*); zaopatrywać [-trzyć] w (*acc.*); mau spei'st hier gut tu daję dobrze jeść.
- Spei'se...**: ~**öl** *n* oliwa *f* do jedzenia; ~**röhre** *f* przewód *m* pokarmowy; ~**saal** *m* jadalnia *f*; ~**wagen** ⑦ *m* wóz restauracyjny; ~**wirt** *m* restaurator; ~**wirtschaft** *f* = ~**haus**; ~**zettel** *m* = ~**karte**. [wienie *n*.]
- Spei'sung** *f* karmienie *n*, ży-
- Spekta'kel** (szpëktä'kel) *m* (n) ②1 widowisko *n*; (Lärm) hałas *m*, wrzawa *f*; ~**stück** *n* ②ba. senzacyjna sztuka *f*.
- Spelt** ④ (szpëlt) *m* ②g orkisz.
- Speltz** ④ (szpëlc) *m* ②g = Spelt; ~**e** ④ (˘e) *f* ③b luszczyna.
- Spe'nde** (szpë'nd'e) *f* ③b rozdawanie *n*; (Gesent) dar *m*, datek *m*; (Almosen) jałmużna.
- spe'nden** (˘n) ⑤c rozdawać [-dać]; (schenken) darowywać [-ować]; ⑤ob: udzielać [-lic].
- Spe'nder** (˘R) *m* ②1, ~**in** (˘In) *f* ③c rozdawca (-czyni); ofiarodawca (-czyni).
- spendie'ren** (szpëndi'r'en) ⑤g [za]fundować; fić et. ~pozwalac [-zwolic] sobie na (*acc.*).
- Spe'ngler** (szpë'ŋl'er) *m* ②1 blacharz. [krogulec.]
- Spe'rber** (szpë'r'b'er) *m* ②1 }
Spe'rking (˘lŋ) *m* ②g¹ wróbel; ~**s...** wróbli.
- spe'rr...** (szpë'r'...): ~**angelweitt** (*offen*) otwarty na oścież; ~**baum** *m* zaporą *f*, barjera *f*.
- Spe'rre** (szpë'r'e) *f* ③b zagrozdzenie *n*; (Sperre) przerwa, przeszkoda; ④ zakaz *m* wywozu; ↓ blokada; a. = Sperrtagbaum.
- spe'rren** (˘n) ⑤a zagrazdzać [-grozdzić], zamykać [-mknąć]; Sperrst. zabraniać [-bronic]; ↓ blokować; ④p. rozstrzelać [-lic], spacionować; gesperrt rozstrzelony; inš Gefängniš ~*f*. einšperren.
- Spe'rr...**: ~**gut** *n* towar *m* większych rozmiarów; ~**haken** *m* hak do zamykania; ~**stz** *m* ②ba. miejsce *n* parkietowe; ~**joll** *m* cło *n* prohibitywne.
- Spe'r rung** *f* zamknięcie *n*, blokada.
- Spe'sen** ④ (szpë'z'en) *pl.* (inbest.) koszta *m/pl.*
- Spejerei'** (szpëc'erä') *f* ③b (auch ~**ware** *f*) towar *m* korzenny; ~**händler** *m* handlarz towarów korzennych; ~**waren|geschäft** *n*, ~**handlung** *f* handel *m* towarów korzennych.
- spezia'l** (szpëc'ä'l) = speziall; ②arz *m* specjalista.
- Spezialität'** (szpëc'älität') *f* ③b specjalność, odrębność.
- spezie'll** (szpëc'ä'l) specjalny, szczegółowy, odrębny.
- Spe'zies** (szpëc'ies) *f* (inbest.) gatunek *m*, rodzaj *m*; ④arith. die vier ~ cztery działania *n/pl.* arytmetyczne.
- spezifizie'ren** (szpëc'ifici'r'en) ⑤g wyszczególniac [-nić], podawać

[-dać] pojedynczo ob. szczegó-
łowo; ...**ziert** szczegółowy.

Sphäre (sfä'r^e) *f* ③ b sfera.

Sphinx (sfī'ks) *f* ② i sfinks *m*.

Spī'ck... (szpī'k...) (Nat, Fering)
wędzony; (zum Spīcken) do szpi-
kowania.

Spī'cken (s^{en}) ⑤ a [na]szpiko-
wać, [u]wędzić; *fig.* napychać
[-pchać], napełniać [-nić].

Spie (szpī) *f.* spien.

Spie'gel (szpī'g^{el}) *m* ② l zwier-
ciadło *n*, lustro *n*; *dim.* zwier-
ciadelko *n*, lusterko *n*; ...
zwierciadłowy; ~**bild** *n* obraz *m*
(odbity) w zwierciadle; ~**blank**
błyszczyący jak lustro; ~**cier**
n/pl. jaja *n/pl.* sadzone; ~**fech-
terei** *f* udawanie *n*, szarlata-
nerja; ~**glatt** gładki jak lustro.
Spie'geln (sⁿ) ⑤ f (sich) odzwier-
ciedlać [-dlić] (się); sich ~ prze-
glądać się w lustrze. *Su.* od-
bijanie *n* (się).

Spiel (szpīl) *n* ② g gra *f*; (Partie)
partja *f*; (Spiel Karten) talja
f; (Schert) żart *m*; (Zeitvertreib)
rozrywka *f*, zabawa *f*; auf's ~
setzen narażać [-razić] na nie-
bezpieczeństwo; die Hand im
~ haben mieć udział (bei *dat.*
w *instr.*); sein ~ treiben [za-]
żartować sobie (mit *dat.* z *gen.*);
gute Miene zum bösen ~ machen
nadrabiać miną.

Spie'l...: ~**art** *f* rodzaj *m* gry;
a. = Abart; ~**ball** *m* piłka *f*;
fig. igraszka *f*; ~**bank** *f* ③ b dom
m gry; ~**dose** *f* puszka grająca.

Spie'len (szpī'l^{en}) ⑤ a [za]grać
(Karten: w [acc.]; Instrument: na
[instr.]); (schätern) [za]bawić się;
[za]żartować sobie (mit *dat.*
z *gen.*); den großen Herrn ~ uda-
wać [udać]; die Handlung spielt
in Leipzig dzieje się w Lipsku;
~**d** lekko, łatwo, z łatwością;
(Farben) mieniący się.

Spie'ler (szpī'l^{er}) *m* ② l gracz;
Thea. aktor, artysta.

Spielerei' (szpī'l^{erei'}) *f* ③ b za-
bawka, igraszka.

Spie'l...: ~**geld** *n* znaczkę *m/pl.*
do gry; a. = Einsatz; ~**genoss**
m towarzysz gry, partner; ~
haus *n*, ~**hülle** *f* dom *m* (ober
jaskinia *f*) gry; ~**karte** *f* karta
(do gry); ~**mann** *m* (*pl.* ~**ente**)
muzykant; ~**marke** *f* szton *m*;
~**plan** *m* Thea. repertuar; ~**platz**
m miejsce *n* do gier; ~**raum** *m*
= ~**platz**; *fig.* zakres; freier ~
wolność *f* działania; ~**sache** *f*
= ~**zeug**; ~**sucht** *f* namiętność
do gry; ~**tisch** *m* stolik do gry;
~**uhr** *f* zegar *m* grający ~**ver-
derber** *m* psotnik zabawy; er
ist immer ein ~**verderber**
zawsze psuje zabawę; ~**ware**
f zabawka; ~**zeit** *f* czas *m* prze-
znaczony na zabawę; ~**zeug** *n*
zabawka *f*, (steines) zabaweczka
f; *fig.* igraszka *f*.

Spie'ß (szpīs) *m* ② g dzida *f*,
kopja *f*; (Brat^l rohen; ~**bür-
ger** *m* mieszcuch, koltun; ~
bürgerlich mieszcuchowski;
adv. po mieszcuchowsku.

Spie'sen (szpī's^{en}) ⑤ e przebijać
[-bić] dzidą. [roczniak.]

Spie'ßer (s^{er}) *m* ② l jeleni
Spie'ß...: ~**gesell(e)** *m* towarzysz,
wspólnik, kamrat; ~**glanz** *m*
antymon; ~**hirsch** *m* = Spießer;
~**ruten laufen lassen** puszczać
[puścić] przez różgi.

Spil ↓ (szpīl) *n* ② g¹ winda *f*
okrętowa.

Spina't (szpinä't) *m* ② g szpi-
nak; ... szpinakowy.

Spind (szpīnt) *n* (*m*) ② g, ~
(szpī'nd^e) *f* ③ b = Schrauf.

Spī'ndel (szpī'nd^{el}) *f* ③ d wrze-
ciono *n*; (ber Uhr) wrzecionko
n; ~**dürre** Beine *n/pl.* nogi *f/pl.*
cienkie (jak wrzeciono).

Spine'tt (szp|nǝ't) *n* ②g szpinet *m.*

Spi'nn... (szp|'n...) przędzalny; przędzony; *a.* = Spinnen...

Spi'nnē (szp|'n^e) *f* ③b pajak *m.*; *dim.* pajaczek *m.*; *i-m* ②feind fein być śmiertelnym wrogiem (*gen.*); nienawidzieć śmiertelnie (*acc.*).

spi'nnen (˘n) ②c prząść; *fig.* knować, [u]knuć; ③aßen: mruzczyć.

Spi'nnen... pajęczy; ˘gewebe *n.*, ˘webe *f* pajęczyna *f.*

Spi'nnēr (˘^{er}) *m* ②l, ˘in (˘jn) *f* ③c prządca (prządka).

Spinnerēi' (szp|n^{er}ai') *f* ③b przędzalnia.

Spi'nn...: ˘gewebe *n* pajęczyna *f.*; ˘rab *n* kołowrotek *m.*; ˘rocken *m* kądziel *f.*; ˘stube *f* przędzalnia.

Spio'n (szp|p'ŋ) *m* ②g¹, ˘in (˘jn) *f* ③c szpieg *m.*

Spiona'ge (˘pnā'z^e) *f* ③b szpiegostwo *n.* [gować.]

spionē'ren (˘n|'r^{en}) ⑤g szpie-

Spira'le (szp|rā'l^e) *f* ③b linja ślimakowata; ˘ ślimak *m.*; (*a.* Spira'llfeder *f*) sprężyna *f* zwinięta, włos *m.*

Spi'ritus (szp|'ritūs) *m* indest. spirytus; ˘... spirytusowy; ˘kocher *m* maszynka *f* spirytusowa.

Spirituo'sen (˘tup'z^{en}) *pl.* indest. napoje *m/pl.* wysokokowe.

Spita'l (szp|tā'l) *n* ②a, **Spi'ttel** (szp|'t^{el}) *n* (m) ②l = Armen-, Stranfenhaus.

spi'tš (szp|c) 1. ostry; (˘ julaufend) ostro zakończony, szpiczasty; *fg.* uszczypliwy. 2. ② *m* ②g (Spund) szpic; (Schwip*) stan podochocony; einen ˘ haben być podochoconym.

Spi'tš...: ˘bart *m* bródka *f* szpiczasta, hiszpanka *f.*; ˘bogen

m łuk gotycki; ˘bube *m* hultaj, filut; (Schust) lotr; ˘bubenstreich *m.*, ˘büberei *f* szelmostwo *n.*, lotrostwo *n.*; ②bübfch hultajski, lotrowski, szelmo-wski.

Spi'tše (szp|'c^e) *f* ③b koniec *m.*; (spies Ende) ostry koniec *m.*, szpic *m.*; (Spfel) wierzchołek *m.*; (Laub) przylądek *m.*; ˘ koronka; an der ˘ na czele; ˘n der Behörden najwyższe władze *f/pl.*; et. auf die ˘ treiben posuwać [-sunąć] do ostatnich granic, przesadzać w (*loc.*).

Spi'tšel (˘l) *m* ②l donosiiciel, szpieg, ajent policyjny.

spi'tšen (˘n) ⑤e [za]ostrzyć; ⑤eistst: zacinać [-ciąć]; die Dhren ˘ nadstawiać [-wić] uszu, (Pferb) strzydz uszyna.

Spi'tšen... koronkowy; koronkarski; ˘klöppler (*tu f* ③c) *m* ②l (klöppl^{er}[jn]) koronkarz (-arka).

Spi'tš...: ②findig przebiegły, wykrętny; ˘finbigkeit *f* przebiegłość, wykręty *m/pl.*; ˘glas *n* kieliszek *m.*

spi'tšig (szp|'c|č) = spi'tš.

Spi'tš...: ˘marke *f* nagłówek *m.*; ˘name *m* przezwisko *n.*; ˘nasefnos *m* szpiczasty; ②wink(e)lłg ostrokątny.

Sple'tše (szp|at's^e) *f* ③b trzaska, wióry *m/pl.*

Spli'tter (szp|t^{er}) *m* ②l trzaska *f.*, skałka *f.* [tek.]

sp|'tt(e)rig (˘t|^er|č) pełen ska-
sp|'ttern (˘t^{er}n) ⑤b łupać, [po-, roz]łamać.

sp|'ttern|nackt goły, goluteński, zupełnie nagi. [m.]

Spo're (szp|'r^e) *f* ③b zarodek

Sporn (szp|^{er}n) *m* ④a ostroga *f.*, bodziec; *fig.* = Antrieb.

spo'rnen (szp|^{er}n^{en}) ⑤a spinać [spiać] ostrogami.

spo'rn|streichs z kopyta, obce-
sowo; a. = sofort. [sportowy.]

Sport (szpört) m ②g sport;

Spö'rteln (~^oln) f/pl. inbest.
boczne dochody m/pl.; (uner-
taubte) obrywki m/pl.

spo'rtlich (szpö'rtlich) sportowy.

Spott (szpöt) m ②g (o. pl.) szy-
derstwo n, drwiny f/pl.; (Ge-
genstand des ~es) pośmiewisko n;
~bild n karykatura f; ~billig
niezwykłe tani; adv. za bezcen.

Spöttele' (szpöt'elä') f ③b =
Spott.

spö'tteln (szpö't'eln) ⑩f, **spo'tten**
(szpö't'en) ⑩c szydzić, drwić,
naśmiewać się (über acc. z
gen.).

Spö'tter (szpö't'er) m ②l, ~ln
(~ln) f ③c szyderca (-czyni),
przechera m, f.

Spö'tt... ~gedicht n satyra f;
~geld n marny pieniądz m;
bezcen m (inbest.). [drwiący.]

spö'ttlich (szpö't'tlich) szyderczy.

Spö'tt... ~name m przezwisko
n; ~preis m cena f bardzo
niska; bezcen m (inbest.); ~
schrift f paszkwil m, satyra;
~sucht f chęć naśmiewania się
(z gen.); ~vogel m = Spötter.

sprach (szpräch), **sprä'che**
(szprä'ch^e) f. sprächen.

Spra'ch... (szprä'ch...) językowy;
lingwistyczny.

Spra'che (~^e) f ③b język m;
(Wort) słowo n; (Sprachvermögen)
mowa; et. jur ~bringen mó-
wić o (loc.); heraus mit der ~!
dalejże!, gadaj!

Spra'ch... ~eigenheit, ~eigen-
förmlichkeit f własność języ-
ka, idjotyzm m; ~fehler m
błąd językowy; ~forscher m
badacz języka; ~forschung f
badanie n języka; ~führer m
przewodnik językowy; ~ge-
brauch m zwyczaj mówienia,

praktyka f językowa; ~gefühl
n poczucie językowe; ~gelehr-
ter, ~kenner m znawca języ-
ków, lingwista; ~kenntnis,
~kunde f znajomość języków,
językoznawstwo n, lingwisty-
ka; ~kundig znający języki;
~lehre f nauka języka; grama-
tyka; ~lehrer m nauczyciel
języka ob. języków. [styczny.]

spra'chlich językowy, lingwi-
Spra'ch... ~los pozbawiony
mowy, niemy; ~los werden
oniemieć, osłupieć [boś.]; ~
rohr n trąba f głosowa, tuba
f; ~unterricht m nauka f języ-
ków; ~widrig niepoprawny,
przeciwny duchowi języka;
~wissenschaft f językoznaw-
stwo n, lingwistyka; ~wissen-
schaftlich lingwistyczny, filo-
logiczny.

sprang (szpräng), **sprä'nge**
(szpräng^e) f. springen. [nia.]

Spre'ch... (szpräng'ch...) do mówie-
spre'chen (~^{en}) ⑩d mówić [po-

wiedzieć] gadać; rozprawić
(über acc., von dat. o loc., pol-
niśch po polsku); ein Urteil: wy-
dawać [-dać]; man spricht mó-
wią, powiadają (von dat. o loc.);
(nicht) gut zu ~ sein auf (acc.)
mówić dobrze (źle) o (loc.),
(nie) lubić (gen.); ~d Weispieß:
wymowny; ~hntlichkeit: żywy.

Spre'cher (~^{er}) m ②l mówiący;
auch = Redner.

Spre'ch... ~maschine f aparat m
do mówienia (= Grammophon,
Phonograph); ~stunde f godzi-
na rozmowy, godzina przyjęć;
~übung f ćwiczenie n w mó-
wieniu; ~weise f sposób m
mówienia; ~zimmer n pokój m
dla przyjęć, rozmownica f.

sprei'ten (szprä't'en) ⑩c roz-
kładać [rozłożyć], rozciągać
[-gnać].

Spreiße (szpraɪ̯cʰ) f ⑤ b podpora.
spreißen (ˌsɛn) ⑥ e podierać
 [-deprzeć]; a. = spreiten; się
 ~ chlubić się, chlępić się; fig.
 gespreiẗt zarozumiały; nienaturalny, wymuszony.

Spre'ng... (szprɛŋg...) wybuchowy; do wysadzania w powietrze.

Spre'ngel (ˌn) m ② l kropidło n; a. = Ritzsprengel.

spre'ngen (ˌn) ⑥ a Tür usto.: wylać wyłamać [-mac], wybijać [-bić]; Versammlung usto.: zrywać [zerwać]; Mine: rozrywać [-zerwać]; Schloß: rozbić [-bić]; (in die Luft) wysadzać [-dzić] w powietrze; feindliche Reiben usto.: rozbić [-bić], rozpraszać [-prószyć]; (mit Wasser) [s-, po-] kropić; (w/i. [fn]) [po]pędzić, skakać [skoczyć]; ~ über (acc.) przesadzać [-dzić] przez (acc.), przeskakiwać [-skoczyć] (acc.).

Spre'ng...: ~ **Gefoß** n pocisk m wybuchowy; bomba f; granat m; ~ **stoff** m materiał wybuchowy.

Spre'ngung f rozbitcie n; wylamanie n; rozerwanie n; skropienie n.

Spre'ng...: ~ **wagen** m wóz do skrapiania ulic; ~ **wedel** m kropidło n. [cętka f, plama f.]

spre'ngkel (szprɛŋgkɛl) m ② l
spre'ngk(e)lich (ˌk, ɛ | lɪç) nakrapiany, cętkowany, pstry.

spre'ngkeln (ˌk ɛ | n) ⑥ f nakrapiać, [po]cętkować.

Spreu (szpraɪ̯) f ③ b (o. pl.) plewa; fig. = Außschuß.

Spri'ch|wort (szpraɪ̯çwɔrt) n przysłowie. [jak w przysłowiu.]

spr'ich|wörtlich przysłowiowy,

spr'ießen (szpraɪ̯sɛn) ③ d (h. u. fn) puszczać [puścić], wyrastać [-rosć].

Spri'ng... (szprɛŋg...): ~ **ball** m

piłka f elastyczna: ~ **brunnen**
 m wodotrysk, fontanna f.

spr'ingen (ˌn) ② b (fn u. h.) skakać [skoczyć]; = bersten, plagen; Fontänen ~ lassen puszczać [puścić]; in die Augen ~ wpaść [wpaść] w oczy.

Spr'inger (ˌn) m ② l, ~ **fn** (ˌfn) f ③ c skoczek (-czka); Schach: konik m.

Spr'ing...: ~ **feder** f sprężyna; ~ **flut** f gwałtowny przypływ m morza; ~ **ins|feld** m wietrznik, pustak; ~ **käfer** m sprężyk; ~ **guell(e) f** m zdroj m.

Spirit (szprɪt) m ② g spirytus.

Spr'it|bad (szprɪt'c-) n kąpiel f natryskowa, tusz m. [szpryca.]

Spr'ite (ˌn) f ③ b sikawka, }
spr'iten (ˌn) ⑥ e bryzgać [-znąć], sikać [-knąć].

Spr'iten...: ~ **haus** n wozownia f na sikawki; ~ **leute** pl strażacy m/pl. ogniowi, pompierzy m/pl.; ~ **meister** m ogniomistrz.

Spr'iter (ˌn) m ② l człowiek sikający; (Betränt) wino n z wodą sodową.

Spr'it|fahrt f jazda wycieczkowa, wycieczka.

spr'ö'de (szprɔ̃'de) kruchy; fig. nieprzystępny, wstydlivy; ~ tun drożyć się.

Spr'ödigkeit (ˌdɪç-) f kruchość; fig. nieprzystępność, drożenie n się.

Sproß (szprɔ̃s) 1. m ② h¹ = Schößling, Nachkomme. 2. 2,

spr'ö'sse (szprɔ̃'sɛ) f. sprießen.

Spro'sse (szprɔ̃'sɛ): a) m ③ a = Nachkomme; b) f ③ b szczebel m u drabiny.

spr'ossen (ˌn) ⑥ d = sprießen.

Spr'ö'sling (szprɔ̃'slɪŋ) m ② g¹ = Schößling, Nachkomme.

Spro'tte (szprɔ̃'tɛ) f ③ b sprot m.

Spruch (szprɔ̃ç) m ② d orzeczenie n, wyrok; (Bibel) zda-

nie *n* moralne; (Sinn²) przypowieść *f*, sentencja *f*; 2'reif dojrzały do wydania wyroku.

Spru'del (szprū'deɪ) *m* ②1 źródło *n* tryskające, zdrój; *fig.* potok; ~kopf *m* zapaleniec.

Spru'deln (ˌn) ⑤f (fu u. h.) wytryskać, pnieć się; *fig.* tryskać (*instr.*), być pełnym (*gen.*).

sprū'hen (szprū'ɛn) ⑤a wyrzucać, pryskać, tryskać. [szczyk.]

Sprū'hregen *m* drobny deszcz.

Sprung (szprūŋ) *m* ②d skok, sus; (Riß) szczelina *f*, rozpadlina *f*; Sprünge machen skakać; *fig.* używać [użyć] wybiegów.

Spru'ng...: ~breit *n* trampolina *f*; ~feder *f* sprężyna; ~riemen *m* rzemyk przy uździe; ~tuch *n* płótno ratunkowe; 2weife skokami, w skokach. [plwocina.]

Spu'dke (szpū'k^e) *f* ③b ślina,

spu'dken (ˌn) ⑤a = speien.

Spu'dknapp *m* spluwaczka *f*.

Spuk (szpūk) *m* ②g widmo *n*, strach, straszdyło *n*; (Uruße) hałas, wrzawa *f*.

spu'ken (szpū'k^{en}) ⑤a: eß spukt hier tu są strachy; eß spukt in feinem Kopfe przewróciło mu się w głowie. [u, duch.]

Spu'k|geift *m* strach, straszdyło

Spü'l... (szpū'l...) (służący) do płókania ob. do pomywania.

Spu'te (szpū't^e) *f* ③b szpul(k)a, cewka. [na szpulkę ob. cewkę.]

spu'ten (ˌn) ⑤a nawijać [-inać]

spü'ten (szpū't^{en}) ⑤a wymywać [-myć], [wy]plókać; anß Land ~ wyrzucać [-cić] na brzeg.

Spü'l|fafs, -gefäß *n* pomyjak *m*.

Spü'l|cht (szpū'l'çt) *n* ②g pomyje *f/pl.*, wypluczyny *f/pl.*

Spü'l...: ~napf *m* misa *f* (ober naczyńie *n*) do pomywania ob. płókania; ~wasser *n* woda *f* do płókania; a. = Spülicht.

Spü'l... (szpū'l...): ~rad *n* koło do nawijania; ~turn *m* gliста *f*. [czop, zatyczka *f*.]

Spund (szpūnt) *m* ②d szpunt,

spu'nden (szpū'nd^{en}), **spü'nden** (szpū'nd^{en}) ⑤c zatykać [-tkać] czopem, [za]szpuntować.

Spü'nd|loch *n* dziura *f* (ober otwór *m*) na czop.

Spur (szpūr) *f* ③b ślad *m*; ohne jede ~ = spurlos; keine ~! ani śladu!, ani krzty!; ich weiß davon keine ~ nie mam pojęcia o tem, nie wiem nic o tem.

spü'ren (szpū'r^{en}) ⑤a (fühlen) [u]czuć; (wittern) tropić, śledzić.

Spü'r|hund *m* pies gończy, wyzł.

spu'r|los bez śladu.

Spü'r...: ~nase *f* dobry nos *m*; ~flinn *m* zmysł powonienia, węch.

Spu'r|weite *f* szerokość toru.

spu'ten (szpū't^{en}) ⑤c: sich ~ [po]spieszyć się, zwiącać [zwi-]

ft (st) pst!, cicho! [nać] się.]

St. Abt. für Sanft.

Staat (sztāt) *m* ④a państwo *n*, mocarstwo *n*; (Regierung) rząd;

(Bus) stroje *m/pl.* paradne;

(Prunt) parada *f*, przepych, okazałość *f*; ~machen mit (*dat.*)

popisywać [-sać] się (*instr.*), (mit Kleidern) [wy]stroić się (w *acc.*); die Vereinigten ~en

Zjednoczone Stany *m/pl.*

Staa'ten|bund *m* związek państw. [rządowy.]

staa'tlich (sztä'tl'çh) państwowy,

Staa'ts... pański wowy, rządowy, publiczny; ~angehörigkeit *f*

poddaństwo *n*, obywatelstwo *n* państwowe; ~anwalt *m* prokurator;

~anwaltschaft *f* prokuratorja *f* państwa; ~beamte(r) *m* urzędnik państwowy;

~bürger *m* obywatel, poddany; ~dienst *m* służba *f* państwowa

ob. rządowa; ~gewalt *f* władza

państwowa; *~haushalt* *m* finansowa *m/pl.* państwa, budżet *m* państwowy; *~kaffe* *f* kasa państwowa; *~klug* polityczny; *~klugheit* *f* polityka; *~mann* *m* mąż stanu, polityk; *~männlich* (-męższ) polityczny, dyplomatyczny; *~rat* *m* rada *f* stanu; (*~titel*) radca stanu; *~rechtlich* dotyczący prawa państwowego; *~ruder* *n* ster *m* rządu; *~schatz* *m* skarb państwa; *~streich* *m* zamach stanu; *~weisheit* *f* polityka; *~wirtschaft* *f* ekonomia polityczna; *~wissen-schaft* *f* umiejętność polityczna; *~zimmer* *n* sala *f* paradna.

Stab (sztąp) *m* ② *d* laska *f*, kij, pręt; *dim.* (= *Stäbchen* [sztąp-] *n* ② *l*) laseczka *f*, kijek, pręcik; *×* sztab; *ben* *~* über *j-m* brechen surowo osądzać [-dzić] (*acc.*), potępiać [-pić] (*acc.*).

Stäblefen *n* żelazo stabowe, płosa *f*. [*oficer* sztabowy.]

Stäbs... sztabowy; *~offizier* *m* **stach** (sztąch), **stäche** (sztąch^o) *f*. stychen.

Stächel (sztąch^ol) *m* ④ *b* (eines Insekts) żądło *n*; (*Dorn*) cierni, kolec; *fig.* = *Antrieb*; *...* żądłowy; cierniowy; koleczasty; *~beere* *f* agrest *m*; *~förmig* (-förmig) koleczawy.

stäch(e)lig (~[^o]lig) kolczasty, kolący; *fig.* ostry.

stächeln (~^oln) ⑥ *f* [u]kliąć; *fig.* pobudzać [-dzić].

Stächelschwein *n* jeżowiec *m*.

Städium (sztądium) *n* ⑥ *e* stadjum *f*; *♂* faza *f*, okres *m*.

Stadt (sztąt) *f* ② *f* miasto *n*; *dim.* (= *Städtchen* [sztątch^on] *n* ② *l*) miasteczko *n*.

Städ... miejski; *~bahn* *f* kolej miejska; *~bekannt* znany całemu miastu, powszechnieznany; *~bezirk* *m* dzielnica *f* miasta.

Städter (sztąt^or) *m* ② *l*, *~in* (~*in*) *f* ③ *c* mieszczanin (-anka).

Städt|haus *n* = *Rathaus*.

städtisch (sztątisch) miejski.

Städ...: *~kundig* znający miasto; *auch* = *~bekannt*; *~rat* *m* rada *f* miejska; (*Person*) radca *m* miejski; *radny* *m* miasta; *~teil* *m*, *~viertel* *n* dzielnica *f* (ob. część *f*) miasta; *~verordneter* *m* radny miasta.

Staffage (sztąfąż^o) *f* ③ *b* ozdoby *f/pl.*; (in einem Bilde) figury *f/pl.*, sztafaż *m*.

Staffel (sztąf^ol) *f* ⑤ *d* stopień *m*, szczebel *m*. [*luga.*]

Staffelei' (sztąf^ol^oai') *f* ③ *b* sztaffle'ren (~*li'*r^on) ⑤ *g* przyozdabiać [-ozdobić], przystrajać [-stroić].

Stahl (sztäl) *l. m* ② *g* u. ② *d* stal *f*; *a.* = *~wert*; *...* stalowy. 2. *~* stähle (sztąh^ol^o) *f*. stehlen.

Stahlbad *n* kąpiel *f* żelazna. **stählen** (sztąh^ol^on) ⑤ *a* [za]hartować; *fig.* *a.* = *~stärken*.

Stahl...: *~feder* *f* pióro *n* stalowe; *~hart* twardy jak stal; *~hütte* *f*, *~werk* *n* stalownia *f*; *~roß* *F* *n* koń *m* stalowy (= *Fahrrad*); *~stich* *m* staloryt. **stak** (sztäk), **stäke** (sztäk^o) *f*. steden 2.

Staket (sztäk^ot) *n* ② *g* tyka *f*; *a.* = *~en|jann* *m* sztachety *m/pl.*, częstokół.

Stall (sztäl) *m* ② *d* stajnia *f*; (*für Kühe*) krowiarnia *f*; (*für Schweine*) chlew; (*für Hühner*) kurnik; *...* stajenny.

ställen (sztäl^on) ⑤ *a* umieścić [umieścić] w stajni *uśw.*

Ställ...: *~knecht* *m* stajenny, masztalerz; *~meister* *m* koniuszy. [*nia.*]

Ställung (sztäl^ol^ong) *f* ③ *b* staj-**Stamm** (sztäm) *m* ② *d* (e-*s* Bames) pień; (e-*s* Boltes) plemię *n*,

szczep, ród, pokolenie *n*; Gram. źródłosłów, temat.

Sta'mm... należący do pnia; plemienny, rodowy; tematowy; **~aktie** *f* akcja pierwotna; **~baum** *m* drzewo *n* rodowe, genealogja *f*; **~buch** *n* pamiętnik *m*, album *m*.

sta'mmeln (sztã'm^o(n)) *f* 15 *f* jąkać się; (lassen) [wy]jąkać, [wy]beikotać. [dzieć, wywodzić się.]

sta'mmen (~^{en}) *f* 15 *a* (ju) pocho-
Sta'mm...: **~gast** *m* stały gość; **~gut** *n* dobro rodzinne; **~halter** *m* dziedzic rodu; **~kneipe** *f* =

~lokal. [pniu, silny, krępy.]

stä'mmig (sztã'mi^đ) *o* grubym

Sta'mm...: **~lokal** *n* restauracja *f* stale odwiedzana ob. ulubiona; **~tafel** *f* tablica genealogiczna; **~tisch** *m* stół dla stałych gości; **~vater** *m* ojciec rodu; **~verwandt** pokrewny pochodzeniem, współplemienny, pobratymczy; **~wort** *n* wyraz *m* pierwotny.

Sta'mpfe (sztã'mp^o) *f* 3 *b* tłuczek *m*, stępa; (Ramme) kafar *m*.

sta'mpfen (~ⁿ) *l*. 15 *a* [s-, u]tłuc; (mit den Füßen) tupać [-pnąć] (nogami); (mit der Ramme) ubijać [ubić], udeptać [poś.]. 2. 2 *n* 2 *l* tłuczenie; tupanie, tupot *m*; ubijanie.

Stand (sztãnt) *l*. *m* 2 *d* (Stag) stanowisko *n*, miejsce *n*; (des Wasser^s) poziom, wysokość *f*, wodostan; (des Barometers^s) stan; (Beruf) stan, zawód; (Lage) położenie *n*; (gesellschaftlicher) klasa *f* (społeczna). 2. 2, **stä'nde** (sztã'nd^o) *f*. stęhen.

Standa'rtē (sztãndã'rt^o) *f* 3 *b* sztandar *m*.

Sta'nd|bild *n* posąg *m*, statua *f*.

Stã'ndchen (sztã'ntã^on) *n* 2 *l* serenada *f*.

Stã'nder (sztã'nd^or) *m* 2 *l* słup,

filar; (für Schirme usw.) podstawnik, stojak.

Sta'ndes... (sztã'nd^os...) rodowy, stanowy; **~amt** *n* urząd *m* administracji cywilnej; magistrat *m*; **~gemãß** odpowiedni do stanu; *adv.* podług stanu; **~genosse** *m* należący do tego samego stanu; **~person** *f* osoba znakomita. [sce.]

Sta'nd|geld *n* opłata *f* za miej-
sta'ndhaft stały, wytrwały,

twardy; **~igkeit** *f* stałość, wytrwałość.

sta'nd|halten dotrzymywać [-mać] miejsca; nie ustępować [ustąpić] (*dat.* przed *instr.*).

stä'ndig (sztã'ndi^đ) stały, ciągły, nieprzerwany.

stä'ndisch (~^đsz) stanowy.

Sta'nd...: **~ort**, **~platz** *m* stanowisko *n*; **~punkt** *m* stanowisko *n*, punkt widzenia; **~quartier** *n* postój *m*, leża *f*; **~recht** *n* sąd *m* wojenny oberdorażny; **~rechtlich** według prawa wojennego.

Sta'nge (sztã'ng^o) *f* 3 *b* drąg *m*, żerdź, tyka; *dim.* drażek *m*, tyczka; (an Raschinen usw.) trzon *m*; (Metall²) sztaba; (~ Siegelst) laseczka; i-*m* die ~ halten (ihn in Schutz nehmen) [o]bronić (*gen.*); (ihm standhalten) sprostać, podolać [poś.] (*dat.*).

Sta'ngen... drażkowy; sztabowy; **~bohne** *f* fasola tyczkowa; **~pferd** *n* koń *m* dyszlowy; **~pomade** *f* pomada w lasczkach; **~jaun** *m* częstokół, palisada *f*. [k^o] *f*. stinfen.]

stank (sztãnk), **stä'nke** (sztã'ng^o)
Stã'ncer (sztã'ng^or) *m* 2 *l*, ~in (~ⁱⁿ) *f* 3 *c* śmierdziuch(a); *fig.* zawadzaka *m* und *f*, podżegacz(ka).

Stänkerel' (sztãng^orã^l) *f* 3 *b* smród *m*; *fig.* kłótnia, waśń, podżeganie *n*.

ftä'nk(e)rig (sztë'ŋk[^e]r[ⁱč])
śmierdzący; *fig.* klótlivy,
podżegający.

ftä'nkern (..k^{ern}) ⑩b [na-]
smrodzić; *fig.* [po]klócić się,
podżegać. [cować.]

fta'njen (sztä'nc^{en}) ⑩e sztan }

Sta'pel (sztä'p^{el}) *m* ②l kupa *f*,
stos; ☞ miejsce *n* składowe;
↓ zrab, warstat (do budowa-
nia okrętów); vom ~ laufen
lassen (vom ~ laufen) spuszczać
[spuścić] (się) na wodę; ~~~
składowy; ~lauf ↓ *m* spuszcze-
nie *n* na wodę; ~ort, ~platz *m*
miejsce *n* składowe, skład.

fta'peln (..n) ⑩f [na]składać
(na kupę).

Sta'pfe (sztä'p^{fe}) *f* ③b ślad *m*.

Star (sztär) *m* ②g (③a):
a) gool. szpak; b) ☞ bielmo *n*,
katarakta *f*.

starb (sztärp) *f*. sterben.

fta'r|blind mający bielmo: er ist
~ ma bielmo na oku.

stark (sztärk) ⑩² (träftig, fest)
silny, mocny; (rüstig) krzepki;
(bia) gruby, tęgi; (groß) wielki,
znaczny; (heftig) gwałtowny;
adv. (sehr) bardzo, mocno; ~
werden wzmacniać [wzmocnić]
się, [z]grubieć; das ist (ist) ~
tego za wiele!; tausend Mann
~ w liczbie tysiąca ludzi.

Stä'rke (szte'rke) *f* ③b siła,
moc; krzepkość; grubość;
wielkość; (numerische ~) ilość;
(a. ~mehl *n*) krochmal *m*; in
einer ~ von ... w liczbie (*gen.*);
~blau *n* farbka *f*.

ftä'rken (..n) ⑩a wzmacniać
[wzmocnić]; (durch Speise ujw.)
pokrzepiać [-pić], posilać [-lić];
☞ Bäckerei: [na]krochmalic.

Stä'rke|zucker *m* cukier kro-
chmalny.

fta'rk|knochnig o silnych ko-
ściach, grubokościsty.

Stä'rkung *f* wzmocnienie *n*;
pokrzepienie *n*, posilenie *n* się;

~s...pokrzepiający, posilający.

starr (sztär) (Stid) surowy,
ponury; (erstarrt) zdrętwiały,
skostniały (vor Kälte za zim-
na, od zimna); struchlały,
osłupiały (vor Schreden ze
strachu); (fest) stały, nieugię-
ty, niewzruszony; (hartnädig)
uparty; ~ werden = erstarren.

fta'rren (sztä'r^{en}) ⑩a = erstar-
ren; (starr biden) [po]patrzeć
osłupiałym wzrokiem (auf *acc.*
na *acc.*); wlepić [voß.] oczy
w (*acc.*); sein Anzug starrt vor
Schmutz lepnie od brudu.

Sta'rrheit *f* zdrętwiałość, sko-
stniałość; (der Gesichtszüge) su-
rowość, ponurość; *fig.* nieu-
giętość, upór *m*.

Sta'rr... ~kopf *m* człowiek
uparty, uparciuch; 2köpfig
(-köpfig), 2sinnig uparty, krną-
brny; ~krampf *m* tężec; (Schlein-
tod) letarg.

stätt (szte) *f*. stet.

Statio'n (sztacj^{o'n}) *f* ③b stacja,
przystanek *m*; freie ~ wolna
stacja, całe utrzymanie *n*; ~s-
vorsteher *m* naczelnik stacji.

ftä'tisch (sztä't[^{is}z] uparty; (Pferd)
narowisty.

Stati'st (sztat[^{ist}] *m* ③a, ~in
(..n) *f* ③c statysta (-stka).

statt (sztat) 1. *prp.* (*gen.*) za-
miast (*gen.*). 2. 2 *f* ③a (o. *pl.*)
miejsce *n*; an Kindes ~ an-
nehmnen przybrać [voß.] za
własne dziecko. [siedziba.]

Stä'tte (szte'te) *f* ③b miejsce *n*.

fta'tt|finden, ~haben mieć
miejsce, odbywać [-być] się,
zachodzić [zajść].

fta'tt|haft dozwolony, dopu-
szczalny; (passend) odpowiedni.

Stä'tt|haller *m* namiestnik;

~schaft *f* namiestnikostwo *n*.

Sta'tt|halterei' (-hãlt^era't) *f* ③b
namiestnictwo *n.*

sta'tlich okazały; (bedeutend)
znaczny, wielki; **Rei't** *f* oka-
załość; znaczność.

Sta'tue (szta'tu^e) *f* ③b statua,
posąg *m*; *dim.* statuetka, po-
sążek *m.*

Statu'r (szta'tu'r) *f* ③b postawa,
postać, wzrost *m.*

Statu't (ãtũ't) *n* ④a statut *m*,
regulamin *m*, przepis *m*; **Len-
mäßig, statuta'ri'sch** (ãtutã'rĩsz)
statutowy, według statutów.

Staub (sztaup) *m* ②g (o. *pl.*)
kurz, proch, pył; **fi'ch** auß dem
~ machen umykać [umknąć],
zmykać [-knąć]; ~ **befen** *m*
miotelka *f*; ~ **beutel** *q* *m* główka
f pyłkowa, pylnik. [**pyłek** *m.*]

Stãu'b'chen (szto'i'pã^en) *n* ②l

stau'ben (sztaũ'b^en) ①a (h. u. *fn*)
[na]kurzyć się; es stau't kurzy
się, jest kurz.

stãu'ben (szto'i'b^en) ①a *f.* ab-
stãuben, bestãuben.

Stau'bfaden *m*, **gefãß** *q* *n* na-
czynnie *n* pyłkowe, pręcik *m.*

stan'big (sztaũ'bĩch) zakurzony,
sprószony.

Stau'b...: **Lappen** *m*, ~ **tuch** *n*
ścierka *f* do prochu; ~ **man-
tel** *m* płaszcz od kurzu, pro-
chownik; ~ **regen** *m* drobny
deszczyk; ~ **wolke** *f* tuman *m*
kurzu, kurzawa.

stau'chen (sztaũ'ch^en) ①a [po-]
pchać; **Wasser**: [za]tamować.

Stau'de (sztaũ'd^e) *f* ③b krzak
m, krzew *m.*

stau'en (sztaũ^en) ①a wstrzy-
mywać [-mać], [za]tamować;
fi'ch ~ wstrzymywać [-mać] się,
zastanawiać [-nowić] się.

stau'nen (ãn^en) ①a (über *acc.*)
[zdziwić się (*dat.*), zdumiewać
[-eć] się; ~ **slimert** godny po-
dziwienia, zadziwiający.

Stau'p|besen (sztaũ'p-) *m* mio-
telka *f*, różgi *f/pl.*

Stau'pe (ã^e) *f* ③b zaraza, nosa-
cizna.

stãu'pen (szto'i'p^en) ①a chłostać,
smagać różgami.

Steari'n (szteãrĩ'n) *n* ②g¹ stea-
ryna *f*; ~, ~ stearynowy.

Ste'ch... (szte'ch...): ~ **apfel** *q* *m*
bieluń; ~ **beutel** (-bãit^el) *m* ②l
dłuto *n.*

ste'chen (ã^en) ②d 1. (mit *e-r* **Radel**
ustw.) [u]kluć; von **Bienen** ustw.:
kasać [ukąsić]; **Rasen**: wycinać
[-ciąć]; *i-m* den **Star** ~ zdejmow-
wać [zdjąć]; **Kartensp.**: [za]bić;
Schweine: zarzynać [-rznąć];
(in **Kupfer** ~) [wy]ryć (na
miedzi); **Sonne**: piec, palić;
in **8** **Stane** ustw. ~ wpadać w (*acc.*):
in die **Augen** ~ wpadać [wpaść]
w oczy; in **See** ~ wypływać
[-ynąć] na morze, odpływać
[-nać]. 2. ②n ②l klucie (auch
♂), ukłucie; **Kunst**: rytowni-
ctwo. [**rytownik**.]

Ste'cher (ã^er) *m* ②l sztycharz,]

Ste'ch...: ~ **fliege** *f* *f.* **Bremse**;
~ **heber** *m* lewar; ~ **palme** *f*
ostrokrzew *m.* [**czy**.]

Ste'ck|brief (szte'k-) *m* list goń-]

ste'cken¹ (ã^en) 1. *v/t.* ①a (hin-
ein~) wtykać [wetknąć], wsu-
wać [-unać], wsadzać [-dzić];
i-m ein **Biel** ~ wyznaczać [-czyć];
an den **Finger** ustw. ~ wkładać
[włożyć] na (*acc.*); in **Brand** ~
= anjünden; in **8** **Gefãngnis** ~
wtrącać [-cić] do więzienia;
unter die **Soldaten** ~ oddawać
[-dać] do wojska. 2. *v/i.* ②d
tkwić; **findet** du denn? gdzieś
był?, gdzieś się podział?; ~
bleiben zostawać [-stać]; (im
Sande ustw.) grzęznąć [ugrzę-
znąć, ugrzązać]; (noden) utknąć
[boń.].

Ste'dken ³ (n) m ② laska f, kij;
ŷferd n konik m na patyku;
 fig. rzecz f ulubiona, słabość f.
Ste'dking (ŷt'ing) m ② g' odkład,
 rozsada f.
Ste'dk... ~ nabel f szpilka; dim.
 szpileczka; ~ rübe f rzepa, ru-
 kiewnik m.
Steg (szte'k) m ② g kładka f,
 mostek; (Fußsteig) ścieżka f;
 Typ. listewka f, brzeg; ŷ ko-
 byłka f; auß dem ~ reiß bez
 przygotowania, improwizowa-
 ny; ~ reißdichter m improwi-
 zator.
Ste'h... (szte'...) stojący; ~ au'f
 m ⑤ skoczek; ~ Bierhalle f pi-
 wiarnia.
ste'h(e)n (szte'le'n) I. ①b (h. u.
 ŷn) [po]stać; (ŷich befinden) znaj-
 dować się, być; (paßen) być do
 twarzy; ~ (ŷür acc.) [po]ręczyć,
 odpowiadać (za acc.); ~ lassen
 zostawiać [-wić], (den Bart) za-
 puszczać [-puścić], (nicht ŷiben
 taŷŷen) kazać stać (dat.); teuer
 uŷw. zu ~ kommen kosztować;
 wie ŷteht eŷ (mit dat., um acc.)?
 jak ma się rzecz (z instr.)?
 eŷ (oder die Sache) ŷteht gut
 sprawa dobrze stoi; eŷ ŷteht zu
 hoffen uŷw. należy, trzeba; eŷ
 ŷteht in der Beitung uŷw. jest po-
 wiedziane (oder napisane)
 w (instr.); ŷich gut (ŷchlecht) ~
 być w dobrych (złych) stosun-
 kach, stać dobrze (źle); gut
 (ŷchlecht) ~ mit i-m żyć w zgo-
 dzie (niezgodzie) z (instr.); daŷ
 ŷteht ihm gut z tem mu do
 twarzy; ~ b stojący; (Regel)
 stały, niezmienny; ~ den (oder
 ~ beŷ) Fußeŷ natychmiast, nie-
 zwłocznie. 2. ② n ② l stanie;
 zatrzymanie się; zum ② bringen
 = anhalten.
ŷte'hen/bleiben stawać [stanać],
 zatrzymywać [-mać] się.

Ste'hkragen m stojący kol-
 nierz(yk).
ŷte'hlen (szte'le'n) ①h [u]kraść;
 Sie können mir geŷtohlen wer-
 den nie zależy mi wcale na
 panu, nie dbam wcale o pana.
Ste'hler (ŷle'r) m ② l = Dieb.
ŷtehn f. ŷtehen.
Ste'h... ~ plaż m miejsce n sto-
 jące; ~ pulit n pulpit m (do pi-
 sania). [inbett. Styrja.]
Ste'ermark (szta'ermärk) f ŷ
ŷteif (szta'if) (ŷtraff) sztywny;
 (unbeweglich) nieruchomy; (be-
 harrlich) niezłomny, silny; (vor
 Ralte) zeszywniały, zdrętwia-
 ły; (gezwungen) wymuszony; ~
 machen = ŷteifen; ~ werden
 [za]szywnieć, [z]grabieć.
Ste'fe (szta'fe) f ③ b sztywność;
 stężalość; nieruchomość;
 (ŷtärkte) krochmal m.
ŷte'fen (n) ①a [u]czynić szty-
 wnym; Bäŷche: krochmalic; ŷich ~
 auf (acc.) upierać się przy (loc.).
Ste'ŷteif f sztywność; nie-
 ruchomość; stężalość; wymu-
 szoność. [Jone.]
Ste'ŷteitwand f płótno n kle-
ŷteig (szta'ik) m ② g ścieżka f.
Ste'igbügel m strzemię n; ~...
 strzemienny.
Ste'ige (szta'ige) f ③ b drabina;
 (Fühner②) kojec m.
ŷte'igen (n) ①r (ŷu u. h.) iść do
 góry, podnosić [-nieść] się;
 Kurs uŷw.: podskakiw. ć [-sko-
 czyć]; Waŷŷer: przybywać
 [-być] (gen); ~ lassen puszczać
 [puścić]; außŷ ŷferd ~ doŷiadać
 [-siaść] konia: vom ŷferd ~
 zsiadać [zsiąć] z konia; in e-n
 Wagen uŷw. ~ f. einŷteigen; inŷ
 Grab ~ umierać [umrzeć]; die
 Röte ŷtieg ihm inŷ Geŷicht ru-
 mieniec wystąpił na jego twa-
 rzy; zu Kopŷ ~ wchodzieć
 [wejść] do głowy.

- Steig'er** (sztaɪ'gʲɛr) *m* ②*l* idący w górę; **Ź** sztygar; ... sztygarowy.
- steig'ern** (ˌn) ⑥*b* podwyższać [-szyc], powiększać [-szyc]; **Gram.** stopniować.
- Steig'ernng** *f* podwyższanie *n*, powiększanie *n*; **Gram.** stopniowanie *n*; ~ **stgrad** *m*, ~ **ststufe** *f* stopień *m*.
- Steig'ung** *f* wzniesienie *n*.
- steil** (sztaɪl) stromy, spadzisty.
- Steil'e** (sztaɪ'lʲɛ), **Steil'heit** *f* stromość, spadzistość.
- Stein** (sztaɪn) *m* ②*g* kamień; *dim.* kamy(cze)k; (ber Frucht) pestka *f*; (Damspiel) bierka *f*.
- Stein...** kamienny; ~ **adler** *m* orzeł przedni; ~ **alt** bardzo stary, zgrzybiały; ~ **artig** kamienisty; ~ **bock** *m* koziorożec; ~ **bruch** *m* kamieniołom; ~ **buff(e)** *f* skarp *m*; ~ **druck** *m* litografia *f*; ~ **drucker** *m* litograf.
- stein'ern** (sztaɪ'nʲɛrn) kamienny.
- Stein...**: ~ **frucht** *f* owoc *m* pestkowy; ~ **gut** *n* fajans *m*; ~ **hagel** *m* grad kamieni; ~ **hart** twardy jak kamień; ~ **hauer** *m* = Steinneß.
- stein'ig** (sztaɪ'nɪç) kamienisty.
- stein'igen** (ˌnɪçʲɛn) [u]kamienować.
- Stein...**: ~ **kohle** *f* węgiel *m* kamienny; ~ **mex** (-mɛç) *m* ③*a* kamieniarz; ~ **pflaster** *n* bruk *m* kamienny; ~ **pilz** *ç* *m* maślak; ~ **platte** *f* płyta kamienna; ~ **reich** bardzo bogaty; ~ **wurf** *m* rzucanie *n* kamieniami.
- Steiß** (sztaɪs) *m* ②*g* pośladek, tyłek; ~ **bein** *n* kość *f* kuprowa.
- Stella'ge** (sztaɪlɔ'ʒɛ) *f* ③*b* sztalaz *m*, stojak *m*; **bstl.** Gestell.
- steil'bar** przestawny.
- Steil'dichlein** *n* (inbest., gen. a. ~8) schadzka *f*.
- Steile** (sztaɪ'lʲɛ) *f* ③*b* miejsce *n*; (Anstellung) posada; **an** ~ **von** (dat.) w miejsce (gen.), zamiast (gen.); auf der ~ natychmiast, niezwłocznie.
- ste'uen** (ˌn) ⑥*a* stawiać, postawić; przystawiać [-wić] (an acc. do gen.); Aufgabe *ustw.*: zadawać [-dać]; zur Verfügung ~ oddawać [-dać] do dyspozycji; unter polizeiliche Aufsicht ~ oddawać [-dać] pod dozór policyjny; sich ~ [z]jawić się; zgłaszać [zgłosić] się (dat. przed instr., do gen.); sich fraul ~ udawać [udać] chorego.
- Ste'uen...**: ~ **gesuch** *n* podanie o posadę; ~ **jäger** *m* goniący za posadą; ~ **los** nie mający posady; ~ **vermitt(e)lungs|bureau** *n* biuro wywiadowcze; ~ **weise** miejscami. [tor.]
- Ste'uer** (sztaɪ'ʲɛr) *m* ②*l* regula-}
- Ste'Ulmacher** *m* ②*l* stelmach, kołodziej.
- Ste'Uung** *f* położenie *n*, (bst. X) pozycja; (ber Wörter) szyk *m*; (des Körpers) postawa; (Anstellung) posada.
- Ste'U...**: ~ **vertretend** zastępczy; ~ **vertreter** (in *f*) *m* zastępca (-czyni). [fuß *m* szcudło *n*.]
- Ste'U...** (sztaɪ'ʲɛ...): ~ **bein** *n*, ~ }
- Ste'Uje** (ˌɔ) *f* ③*b* szcudło *n*.
- Ste'mm'leisen** (sztaɪ'm-) *n* dłuto.
- ste'mmen** (ˌɛn) ⑥*a* [wy]dłotować; (sich) ~ opierać [oprzeć] się (gegen acc. o acc.); die Hände in die Seiten ~ podpierać [-deprzeć] się pod boki.
- Ste'mpel** (sztaɪ'mpɛl) *m* ②*l* stempel; (Zeichen) znak, piętno *n*, *ç* słupek; ... stemplowy.
- ste'mpeln** (ˌn) ⑥*f* [o]stempłować.
- Ste'ngel** (sztaɪ'ŋɛl) *m* ②*l* łodyga *f*; *dim.* łodyżka *f*; ... łodygowy. [pan.]
- Ste'phan** (sztaɪ'fʲʌn) *m* ⑧*a* Szcze- }

Ste'pp... (sztǫ'p...) pikowany; **~decke** *f* kołdra (pikowana).

Ste'ppe (~^e) *f* ③ b step *m*.

ste'ppen (~^{en}) ⑤ a pikować, stebnować.

Ste'ppen... stepowy.

Ste'pplnahl *f* stebnowka.

Ste'rbe... (sztǫ'rb^e...) śmiertelny;

~**fall** *m* wypadek śmierci; ~

gebet *n* modlitwa *f* za umiera-

jącego; ~**geld** *n* pieniądze

m/pl. na pogrzeb; ~**gewand** *n*

suknia *f* pośmiertna; ~**glocke** *f*

dzwonek *m* pogrzebowy; ~

haus *n* dom *m*, w którym ktoś

umarł; ~**hemd** *n* koszula *f*

pośmiertna; ~**jahr** *n* rok *m*

śmierci; ~**kasse** *f* kasa pogrze-

bowa.

ste'rben (~*n*) 1. ② f (*fn*) umierać

[umrzeć] (*an* oder *vor dat.* na

acc. ob. z *gen.*); *Ziere*: zdychać

[zdechnąć]; gestorben zmarły.

2. ② *n* ② l umieranie; *am* (oder

im) ② przy śmierci, umierając;

zum ② na śmierć, na zabój.

Ste'rbens...: ~**angst** *f* obawa

śmiertelna; ② **krank** śmiertel-

nie chory; kein ~**wort** oder ~

wörtchen *n* ani słówka.

Ste'rbe...: ~**tag** *m* dzień śmierci;

~**zimmer** *n* pokój *m*, w którym

któs umarł.

ste'rblieh (sztǫ'rpłi^{ch}) śmiertel-

ny; ② **keit** *f* śmiertelność.

Stereosko'p (szte'ropsk^o'p) *n* ② g

stereoskop *m*.

stereoty'p (~tj[']p) stereotypowy.

steri'l (szte'ri'l) nieplodny.

Stiern (szte'rn) *m* ② g gwiazda

f; *dim.* gwiazd(ecz)ka *f*.

Ste'rn... gwiazdzisty; ② **artig**

gwiazdzisty; ~**bild** *n* konste-

lacja *f*; ~**blume** *f* astra; ~

deuter (-d^oit^{er}) *m* ② l astrolog;

② **förmig** (-f^orm^{ig}) mający

kształt gwiazdy; ~**gucker** *F*

(-g^uck^{er}) *m* ② l astronom;

~**kunde** *f* astronomja; ~**kos**

bez gwiazd; ~**schnuppe** *f* spa-

dająca gwiazda; ~**warte** *f* ob-

serwatorium *n* astronomiczne.

Sterz (szte'rc) *m* ② g = ③ **Steif.**

stet (szte't) stały; a. = **ste'tig** (~t^{ig})

niezmienny.

stets (szte'tc) stale, zawsze.

Steu'er (szte'i'er) 1. *f* ③ d p^o-

datek *m*; ~... podatkowy. 2. ↓

n ② l ster *m*; ~... sterowy.

steu'erbar podlegający opo-

datkowaniu; ↓ dający się ste-

rować.

Steu'er...: ~**beamte(r)** *m* urzę-

dnik podatkowy; ~**bord** ↓ *n*

prawa strona *f* okrętu, sztym-

bork *m*; ~**einnehmer**, ~**erheber**

m poborca podatkowy; ~**erhe-**

bung *f* sobór *m* podatków; ②

frei wolny od podatków; ~

mann *m* ② a ↓ sternik; a. =

~**einnehmer**.

steu'ern (~*n*) ⑤ b (*h. u. fu*) stero-

wać (nach *dat.* ku *dat.*); (③ **steuern**

zahlen) [za]płacić podatki; *einer*

Sache ~ = ③ **Einhalt** *tun*; *zu et.* ~

= **beitragen**.

Steu'er...: ② **pflichtig** obowiązany

do płacenia podatków; (Ware)

podlegający opodatkowaniu;

~**ruder** *n* ster *m*; ~**veranla-**

gung *f* rozkład *m* podatków;

~**zahler** *m* podatnik.

Steu'(e)run'g *f* sterowanie *n*;

(Steuerruder) ster *m*. [steh'en.]

stibi'gen *F* (sztj'b[']c^{en}) ⑤ e = f

Stich (szte'ch) *m* ② g ułkucie *n*;

(mit dem D^osch usw.) pchnięcie *n*;

(v. **Zufest**) ukąszenie *n*; (beim

R^ußen) ściąg; (R^uspfer², St^uhl²)

sztylek, rytowanie *n*, a. ...ryt:

Rarten^{sp.}: lewa *f*, bierka *f*; ②

klucie *n*; *fig.* przycinek; ~

halten = **aushalten**: im ~**lassen**

opuszczać [opuszczać]; porzucać

[~cić]; mit e-m ~ in² Graue

z odcieniem szarym, wpadają-

- cy w barwę szarą; einen ~ haben być w podchmielonym stanie, (b. Wein) być nadpsutym.
- Sti'ch|blatt** *n* ochrona *f* (u szpady); *fig.* cel *m* (wysztydzania).
- Sti'chel** (sztj'č^el) *m* ②l rylec.
- Sti'chelei'** (sztj'č^elaj') *f* ③b przytyk *m*, uszczypliwość.
- sti'cheln** (sztj'č^eln) ⑥f = nähēn; auf-i-n ~ przycinać [-ciąć] (*dat.*), dokuczać [-czyć] przytykami (*dat.*).
- sti'ch|haltig** (-hãltj'č) uzasadniony; **~keit** *f* uzasadnienie *n*.
- Sti'chler** (~^{er}) *m* ②l, ~ln (~jn) *f* ③c przycinacz(ka), lubiący (-ca) robić przycinki.
- Sti'ch|probe** *f* próba wypadkowa ober na wrywki.
- Sti'ch...**: ~wahl *f* wybór *m* ściślejszy; ~wort *n* odnośnik *m*; ~hea. zawołanie; ~wunde *f* rana kluta.
- Sti'ck...** (sztj'k...) do haftowania, do wyszywania; (ersidēn) duszący; ~arbeit *f* haftowanie *n*, wyszywanie *n*.
- sti'cken** (~^{en}) ⑥a 1. *v/t.* wyszywać [-szyć], [wy]haftować; in Gold ~ wyszywać złotem; gestickt haftowany. 2. *v/i.* (jn) [u]dusić się.
- Stickerel'** (sztj'k^{er}aj') *f* ③b haft *m*; haftowanie *n*.
- Sti'ck...**: ~gas *n* = ~stoff; ~husten *m* koklusz. [duszny.]
- sti'ckig** (sztj'kijč) duszący,
- Sti'ck...**: ~luft *f* zaduch *m*; ~muster *n* wzór *m* do wyszywania ob. haftowania; ~rahmen *m* krosienka *m/pl.*; ~stoff *m* azot; ~stoff... azotowy; ~stoff|haltig (-hãltj'č) zawierający azot.
- sti'e|ben** (sztj'ben) ③h [po]sypać się, pierzchać [-chnąć]; Funten: = sprühen.
- Stie'f...** (sztj'f...) przyrodni; ~bruder *m* brat przyrodni.
- Stie'fel** (sztj'f^{el}) *m* ②l but; *dim.* bucik; ... bucikowy; ~absatz *m* obcas; ~büfste *f* szczołka do butów.
- Stiefele'tte** (sztj'f^{el}g^{te}) *f* ③b bucik *m*. [butów.]
- Stie'fel|knecht** *m* chłopak do|
- stie'feln** (sztj'f^{el}ln) ⑥f 1. *F v/i.* chodzić [pójść]. 2. *v/t.* obuwać [obuć]; gestiefelt w butach.
- Stie'fel...**: ~pußer *m* czyszciciel butów; ~schaft *m* cholewa *f*; ~wichse *f* czernidło *n* do butów.
- Stie'f...**: ~eltern *pl.* ojczym *m* i macocha *f*; ~geschwister *pl.* przyrodnie rodzeństwo *n*; ~kind *n* = ~sohn, ~tochter; ~mutter *f* macocha; ~mütterchen ♀ *n* bratek *m*; ~mütterlich macoszy, *adv.* po macoszem; ~sohn *m* pasierb; ~tochter *f* pasierbica; ~vater *m* ojczym.
- stieg** (sztlk) *f.* steigen. [m/pl.]
- Stie'ge** (sztj'g^e) *f* ③b schody
- Stie'glüh** (sztj'glj'c) *m* ②g szczygieł, (junger) szczygiełek.
- Stiel** (sztl) *m* ②g (Sandhafe) rękojęść *f*, rączka *f*; (an Messern. Gabeln) trzonek; ♀ łodyga *f*; szypułka *f*. [.... wołowy.]
- Stier**¹ (sztir) *m* ②g byk, wół;
- stier**² (~) nieruchomy, osłupiały.
- stie'ren** (sztj'ra^{en}) ⑥a patrzeć nieruchomo, wytrzeszczać [-czyć] oczy.
- Stie'r...**: ~sechter, ~kämpfer *m* toreador; walczący z bykiem; ~gefecht *n* walka *f* byków.
- stieř** (sztirš) *f.* stořen.
- Stift** (sztyft) 1. *m* ②g sztyft, sztyfcik; (Steil) ołówek; (Draht) gwoździak; F = Anirpß, Zehrling. 2. *n* ②c ob. ②g zakład *m*; konwikt *m*; schronisko.
- sti'ften** (sztj'ft^{en}) ⑥c zakładać [założyć]; Stinbnis: zawierać [-wrzeć]; Unheil usm.: [s]powodować; t-m et. ~ [po]darować.

St'f'ier (sztyf't^{er}) *m* ②l, ~in
(~in) *f* ③c założyciel(ka).

St'f'fs...: ~*dame*, ~*frau* *f* kano-
niczka; ~*herr* *m* kanonik; ~
hütte *f* bibl. arka przymierza;
~*kirche* *f* kościół *m* katedralny.

St'f'fung *f* założenie *n*, fun-
dacja, zakład *m*; ~*s'f'eter* *f*,
~*s'f'est* *n* obchód *m* (ob. roczni-
ca *f*) założenia.

Stil (sztyl) *m* ②g¹ styl; im gro-
ßen ~e na wielką skalę.

Stille'tt (sztyl'g't) *n* ②g sztylet *m*.
stille'st'ren (~lzi'r'en) ⑤g styli-
zować; gut (schlecht) ~ pisać
dobrze (źle).

still (sztyl) spokojny, cichy,
milczący; (heimlich) potajemny;
~! cicho!; im ~en potajemnie,
pokryjому; der *Le Ozean* Ocean
m Spokojny ober Wielki; ~er
Teilhaber cichy spółnik; ~e
Woche Wielki tydzień *m*; ~
werden [u-, przy]cichnąć, [za-]
milknąć, uciszać [-zyć] się.

St'ille (sztyl'e) 1. *f* ③b (o. pl.)
spokój *m*, cisza, milczenie *n*;
in der ~ in aller ~ = im stillen.
2. *z* *F* = still.

St'illen (sztyl'ēn) *n* (bei
Trennung *Still*leben) życie *n*
spokojne; *Materie*: martwa
przyroda *f*.

st'illen (sztyl'ēn) ⑥a (beruhigen)
uciszać [-szyc]; (besänftigen)
uspokajać [-koić]; (befriedigen)
zadowalać [-wolić]; *Durst* ustw.:
zaspokajać [-koić]; *Stut*: [za-]
tamować, zastanawiać [-no-
wić]; *Tränen*: [u]koić; *Sind*:
[na]karmić piersią.

st'illhalten zatrzymywać [-mac]
się, stawać [stanąć].

st'ill...: ~*schweigen* milczeć [za-
milknąć]; *Schweigen* *n* milcze-
nie; ~*schweigend* milczący; ~
sitzen siedzieć cicho, nie ru-
szać się; *Stand* *m* przerwa *f*,

zastój; ~*stehen* = *stehenblei-
ben*, stoden.

St'illung *f* uciszanie *n*; uspoka-
janie *n*; zadowalanie *n*; za-
spokajanie *n*; tamowanie *n*;
karmienie *n* piersią. [duch.]
st'illvergnügt zadowolony *w*
st'illvoll stylowy, gustowny.

St'imm... (szty'm...) głosowy;
~*abgabe* *f* głosowanie *n*; ~
band *n* ②a wiązadło głosowe;
~*berechtigt* uprawniony do gło-
sowania.

St'imme (~^o) *f* ③b głos *m*; bei
~ sein mieć głos.

st'immen (~^{en}) ⑥a 1. *v/i*. gło-
sować; (harmonieren) zgadzać
[zgodzić] się; das stimmt!
zgadza się!; to słuszne! 2. *v/t*.
[na]stroić; *fig.* nastrojać
[-stroić]; nakłaniać [-kłonić]
(zu *dat.* do *gen.*).

St'immen...: ~*einheit* *f* jedno-
głośność; ~*gleichheit* *f* równość
głosów; ~*mehrheit* *f* więk-
szość głosów. [ciel.]

St'immer (szty'm^{er}) *m* ②l stroj-
St'immgabel *f* widełki *m/pl.*
strojowe.

st'immhaft dźwięczny.

St'imm...: ~*hammer* *m* strojnik;
~*los* bezdźwięczny; (*Saut*) nie-
my; ~*recht* *n* prawo głosowa-
nia; ~*ritze* *f* szczelina głosowa.

St'immung *f* strojenie *n*; *fig.*
nastój *m*, usposobienie *n*; ~*s-
bild* *n* obrazek *m* nastrojowy;
~*svoll* nastrojowy.

St'imm...: ~*jähler* *m* zbieracz
głosów, skrutator; ~*zettel* *m*
kartka *f* głosowania.

St'ink... (szty'ngk...) śmierzdzący.
st'inken (~^{en}) ②a (nach *dat.*)
śmierdzieć, cuchnąć (*instr.*);
~*d* śmierzdzący, cuchnący.

st'inkig (~^{ig}) śmierzdzący.

St'inktier *n* śmierdziel *m*.

Stint (sztynt) *m* ②g stynka *f*.

- stippen** (sztɨ'pɛn) ⑤a maczać [zamoczyć].
- Stirn** (sztɨ'rn) *f* ③b czoło *n*; i-m die ~ bieten stawić komu czoło, opierać [oprzeć] się komu.
- Stirn...** czołowy; ~band *n* ②a naczódek *m*; ~haar *n* włosy *m/pl.* na czole, czupryna *f*; (ber Pferde) czub *m*; ~locke *f* kędzior m spadający na czoło; ~riemen *m* czółko *n*; ~runzeln *n* marszczenie czoła. [stieben.]
- stob** (sztɔp), **stó'be** (sztɔ'be) *f.*, **stó'bern** (sztɔ'bern) ⑤b szperać, szukać, tropić; es stóbert śnieg prószy. [śnieżna.]
- Stó'ber/wetter** *n* zamieć *f*
- stó'chern** (sztɔ'čern) ⑤b das Feuer: podniecać [-cić], rozgartywać [-garnąć]; sich die Zähne ~ dłubać w zębach.
- Sto'ck** (sztɔk) *m* ②d: a) kij (a. Spazier. = laska *f*); (Stamm) pień; a. = Bienenstoß; b) (a. n, pl. nach Bäumen oft indef.) piętro *n*; c) \$ kapitał *m*.
- Sto'ck...** u kija; oft zur Verstärkung: bardzo, strasznie, zupełnie; (j. Stodpreuße) rodowity; *f.* Erz...: ②bll'nd zupełnie ślepy. [kijek *m*, laseczka *f.*]
- Stó'ckchen** (sztɔ'kčen) *n* ②l
- Sto'ck...**: ~degen *m* laska *f* ze szpadą; ②du'mm głupi jak but; ②du'nnel = ②finster.
- sto'cken** (sztɔ'kɛn) 1. ⑤a (h. u. fit) zatrzymywać [-mac] się; ustawać [ustać] (a. beim Reden = zacinać [-ciąć] się); Blut: [s]krzepnąć; auch = gerinnen, schimmeln. 2. ② *n* ②l zatrzymanie się; przerwa *f*; zastój *m*; zaciniwanie się; inß ②geraten = ~ 1.
- Sto'ck...**: ②ff'nster zupełnie ciemny, ciemniuteńki; ~flsch *m* sztokfisz; ~fleck *m* plama *f* od
- zleżenia; ~haus *n* = Gefängnis. [zbutwiały.]
- sto'ckig** (sztɔ'kɨč) zleżały,
- Sto'ck...**: ~knopf *m* gałka *f* u laski; ~prügel, ~schläge *m/pl.* bity, kije; ~schnupfen *m* suchy katar; ~streich *m* uderzenie *n* kijem; ②tau'b zupełnie głuchy.
- Sto'ckung** *f* zastój *m*, przerwa.
- Sto'ck...**: ~werk *n* piętro; ~zahn *m* ząb trzonowy.
- Stoff** (sztɔf) *m* ②g materia *f*; (zum Verarbeiten, a. fig.) materiał; (e-r Erzählung usw.) przedmiot, treść *f*, osnowa *f*; F = Bier; ... z materji, materialny.
- sto'fflich** materialny; adv. pod względem materji ober przedmiotu.
- Sto'ff...**: ~name *m* imię *n* oznaczające materję; ~wechsel *m* wymiana *f* materji.
- stó'hnen** (sztɔ'nɛn) ⑤a stękać [-knać], jęczeć [jęknać].
- Sto'lle** (sztɔ'le) *f* ③b kawałek *m* chleba z masłem.
- Sto'llen** (~n) *m* ②l ② sztolnia *f*, ganek podziemny; (am Gusseisen) ocel; auch = Stolle; ... sztolniowy.
- sto'lperig** (~p[ɛ]rɨč) = holperig.
- sto'lpern** (~pɛrn) ⑤b (su und h.) potykać [-tknąć] się (über acc. o acc.).
- stolz** (sztɔlc) 1. dumny (auf acc. na acc.), pyszny (z gen.); (hochmütig) zarozumiały; ~ sein pysznić się (auf acc. z gen.). 2. ② *m* ②g^t (o. pl.) duma *f*, pycha *f*; zarozumiałość *f*.
- stolzle'ren** (sztɔlcɨ'ren) ⑤g (su u. h.) pysznić się, zadzierać nosa; a. = sich brüsten. [nia.]
- Sto'pf...** (sztɔ'pf...) do cerowania
- sto'pfen** (~ɛn) ⑤a ②strämpfe usw.: [za]cerować; ②seife usw.; nakładać [nałożyć], napychać [-pchać]; ②seife: = nubeln;

i-m den Mund ~ zatykać [-tkać]; (v/i.) **st** sprawiac [-wic] zawardzenie.

Sto'pfer (sztõ'pʰer) m ②l, ~in (~in) f ③c naprawiacz(ka) (bielizny); napychacz(ka).

Sto'pf...: ~mittel n lekarstwo na zatrzymanie; ~nadel f igła do cerowania.

Sto'ppel (sztõ'pʰel) f ③d ściernie m/pl.; ~feld n ściernisko; ~werk n kompilacja f, łatanina f.

sto'ppeln (~n) ⑥f zbierać [zabrać] kłosa na ściernisku.

sto'ppen (~en) ⑥a = anhalten.

Sto'psel (sztõ'psʰel) m ②l zatycka f, czopek; 2n (~n) ⑥f zatykać [-tkać]; [za]korkować.

Stör (sztõr) m ②g jesiotr; ~... z jesiotra.

Storch (sztõrç) m ②d bocian; ~... bociani; ~schabel m ♀ gerania f; 3eiçmen: pantograf.

Stõ'rçin (sztõ'rçin) f ③c samica bociana.

Stõ'ren (sztõ'rʰen) ⑥a Ruçe nstw.: zakłócać [-cić], [za]mącić, naruszać [-szyć]: (beunruhigen) [za]niepokoić; (hindern) przeszkadzać [-szkodzić] (i-n bei dat. k-u w loc.): lassen Sie sich nicht ~! proszę sobie nie przeszkadzać!

Stõ'ren/fried (-frajt) m ②g naruszający pokój, wichrzyciel pokoju.

Stõ'rer (sztõ'rʰer) m ②l, ~in (~in) f ③c wichrzyciel(ka), niepokojący (-ca).

Stõ'rriç (sztõ'rriç) (~rriç) uparty, krnąbrny. [ność.]

Stõ'rriçkeit f upór m, krnąbr.

Stõ'runç f przeszkadzanie n, przeszkoda; (Unterbrechung) przerwa; Astr. perturbacja; **st** zaburzenia n/pl.

Stoß (sztõs) m ②d pchnięcie n; (Schlag, Stieß) uderzenie n (mit

dem Fuß nogą = kopniak, kopnięcie n); (Wind) podmuch; (Verlesung) zranienie n; (Stoßen) stos; i-m einen ~ geben szturkać [-knać] (acc.), pchnąć [poñ.] (acc.), (mit dem Fuß) kopać [-pnać] (acc.).

Stoß/deggen m długa szpada f.

Stõ'ßel (sztõ'ßel) m ②l tłuczek.

Stõ'ßen (sztõ'sʰen) ④n 1. v/t. trącać [-cić], szturkać [-knać], uderzać [-rzyć]; (stießen) pchać [pchnąć], popychać [-pchnąć]; (mit den Hörnern) [u]bóść; (zu Pulver) [u]tłuc; (wund) ~ [z]ranić; auß dem Bestß usw. ~ oddać [-lić] z (gen.), wykluczać [-czyć] z (gen.); von sich ~ odpychać [odepchnąć]; vom Throne ~ strącać [-cić] z (gen.); über den Haufen ~ = umstoßen; sich ~ an (dat.) uderzać [-rzyć] się o (acc.); fig. [z]gorszyć się (instr.), [u]czuć się dotkniętym (instr.). 2. v/i. (h. u. in) (mit den Hörnern) bóść się; (stießen) bić, uderzać; Gewehr: odbijać; ~ an (acc.) = grenzen (an); ~ auf (acc.) napotykać [-tkać], spotykać [-tkać] (acc.); ~ gegen (acc.) uderzać [-rzyć] (się) o (acc.); in die Trompete ~ zatrąbić [boñ.]; vom Bande (oder Ufer) ~ = abstoßen. [cy; ♂ tłuczek.]

Stõ'ßer (sztõ'sʰer) m ②l tłuczka-} **Stõ'ßgebet** n modlitewka f, westchnienie.

Stõ'ßig (sztõ'sʰiç) bodliwy.

Stõ'ß...: ~seufzer m krótkie westchnienie n; ~waffe f szpada, sztylet m; ~weise (in einzelnen Stößen) stopniowo; (haufenweise) stosami; ~wind m wiatr gwałtowny; ~jahn m kiel.

Stõ'tterer (sztõ'tʰer) m ②l jakała. [się.]

sto'ttern (~tʰern) ⑥b [za]jakać

stracks (sztrąks) prosto; a. =
jofort.

Strä'f... (sztrą'f...) karny; ~
anstalt *f* zakład *m* karny; ~
arbeit *f* zadanie *n* za karę.

strä'fbar karygodny; **Zeit** *f*
karygodność. [grzywna.]

Strä'fe (~^o) *f* ③b kara; (Geb2)

strä'fen (~^{en}) ⑤a [ujkarać.

Strä'f'erlaß *m* uwolnienie *n* od
kary; **Bot.** darowanie *n* kary;
amnestja *f*.

straff (sztrąf) wyprężony, na-
tężony; *fig.* = streng; ~ **äichen**
f. anajichen.

strä'f'fällig = strafbär.

Strä'ffheit *f* wyprężenie *n*, wyte-
żenie *n*.

Strä'f...; **Frei** = ②loß; ~ **geld** *n*
grzywna *f*; ~ **gericht** *n* sąd *m*
karny; *fig.* wymiar *m* sprawie-
dliwości; ~ **gesetzbuch** *n* kodeks
m karny, zbiór *m* ustaw kar-
nych.

strä'flich (sztrą'flich) = strafbär.

Strä'f'ling (~fing) *m* ②g¹ więzien.

Strä'f...; ②loß bezkarny; **lofig-
keit** *f* bezkarność; ~ **porto** *n*
dopłata *f* (za list); ~ **predigt** *f*
kazanie *n* karcące; ~ **prozeß** *m*
proces karny; ~ **recht** *n* prawo
karne; **rechtl'ich** karny, kry-
minalny.

Strahl (sztrął) *m* ④a promień,
promyk; (Wasser2) struga *f*;
... = Strahlen...

strä'hlen (sztrą'len) ⑤a bly-
szczeć, świecić; *fig.* promie-
nieć, promieniować się (vor Freude
ustw. instr. ob. z gen.). [men.]

strä'hlen (sztrą'len) ⑤a = läm- }

Strä'hlen... promieniowy, pro-
mienisty; ~ **brechung** *f* łamanie
n się światła ober promieni;
sförmig (-förmig) promie-
nisty; ~ **glanz** *m* blask promie-
nisty; ~ **krone** *f* krąg *m* pro-
mienisty; aureola.

Strä'hl'ier *n* promieniak *m*.

Strä'hne (sztrą'ne) *f* ③b motek *m*.

stramm (szträm) wyprężony;
(haltung) energiczny; **F** = frät-
tig, starf.

strä'mpeln (sztrą'mp^{eln}) ⑤f
dreptać, [zaj]tupać.

Strand (sztrąnt) *m* ②g brzeg
morski, wybrzeże *n*; mielizna
f; ~ nadmorski, nadbrzeżny.

strä'nden (sztrą'nden) ⑤c (ju u.
h.) osiadać [osiąść] na mie-
liznie, rozbijać [-bić] się
(o okręcie).

Strä'nd...; ~ **gut** *n* rzeczy *f/pl.*
wyrzucone przez morze na
brzeg; ~ **korb** *m* kosz do sie-
dzenia na wybrzeżu; ~ **recht** *n*
prawo nadbrzeżnictwa; ~ **wäch-
ter** *m* strażnik nadbrzeżny.

Strang (sztrąng) *m* ②d powróż,
postronek; (zum Erbroffeln) stry-
czek; (Wasse usw.) motek; wenn
alle Stränge reißen *w* naj-
gorszym razie. [= erbroffeln.]

strangulie'ren (~gul'ie'ren) ⑤g]

Strapä'je (sztrąpā'c^e) *f* ③b
trud *m*, znój *m*.

strapazie'ren (~pāc'ie'ren) ⑤g
[-n: [z]męczyć, [s]trudzić; et.:
[z]niszczyć.

Strä'ße (sztrą'se) *f* ③b ulica;
dim. uliczka; (Weg) droga.

Strä'ßen... uliczny, drogowy;

~ **bahn** *f* tramwaj *m*; ~ **damm**

m nasyp uliczny; ~ **dirne** *f*

ulicznica; ~ **ecke** *f* róg *m* ulicy;

~ **feger**, ~ **kehrer** *m* zamiatacz

ulic; ~ **lummel** *m* ulicznik; ~

pflaster *n* bruk *m* uliczny; ~

pöbel *m* tłum uliczny; ~ **raub**

m rozbój (na drodze); ~ **räuber**

m rozbójnik.

sträu'ben (szträu'ben) ⑤a [na-]
jeżyć; **stch** ~ (Saare) [na]jeżyć
się; *fig.* (gegen acc.) opierać
[oprzeć] się (*dat.*), wzdrygać
się przed (*instr.*).

Strauch (sztrauch) *m* ② a ob. ② d krzak, krzew; ... krzaczasty; ~bteb *m* rozbójnik.

strau'cheln (sztrau'ch^{el}n) ④ f potykać [-tknąć] się.

Strau'chwerk *n* krzaki *m/pl.*, chróst *m*.

Strauß (sztraus) *m* ② d: a) (Stumen²) bukiet; *dim.* (= Sträu'ßchen [sztröi'sch^{en}] *n* ② l) bukiet; *fig.* a. = Kampf; b) (a. ~vogel *m*) struś.

Strä'ße (szträ'c^e) *f* ③ b = Stabbe. [(poprzeczna.)]

Stre'be (sztrē'b^e) *f* ③ b podpora

stre'ben (n) ④ a (nad) *dat.* [po]starać się (o *acc.*), dążyć (do. *gen.*).

Stre'ber (sztrē'b^{er}) *m* ② l karjerowicz. [stwo.]

Stre'bertum *n* karjerowiczow-
stre'bfam (sztrē'pž^{am}) staranny, gorliwy; *Zeit* *f* staranność, gorliwość. [gania.]

Stre'ck... (sztrē'k...) do rozcią-
Stre'cke (n) *f* ③ b przestrzeń; (b) (n) szlak *m*, linja; X chodnik *m*, zdłużnica.

stre'cken (n) ④ a roz-, wyciągać [-gnąć]; ④ [wy]klepać, [s]plaszyczyć; zu Boden ~ powalać [-lić] na ziemię; die Waffen ~ składać [złożyć] broń.

Stre'cken... ~warter *m* dozorca szlakowy ob. drogowy; *Zwelfe* miejscami; tu i ówdzie.

Stre'ck... ~muskel *m* muskuł naprężający; ~werk *n* walcownia *f*.

Streich (sztraich) *m* ② g uderzenie *n*, cios, cięcie *n*; dummet ~ głupstwo *n*; lustiger ~ figiel; schledter ~ psota *f*; toller ~ szaleństwo *n*.

stre'icheln (sztrai'ch^{el}n) ④ f gła-skać, [po]gładzić.

stre'ichen (n) ④ t 1. v/i. (st u. h.) przechodzić [przejść], prze-

biegać [-biedz], przelatywać [-lecieć]. 2. v/t. przeciągać [-gnąć]; (mit Butter usw.) [po-]na]smarować; (maten) [po]malować; Wort usw.: = aufstreichen; Worte: przegremplować; Segel, Flagge: spuszczać [spuścić]; Geige: = spieien.

Strei'ch... ~holz *n* strychulec *m*; a. = ~hölzchen *n* zapałka *f*; ~holz[schachtel] *f* pudełko *n* ze zapałkami; ~instrument *n* instrument *m* rznięty ober smyczkowy; ~riemen *m* pasek do ostrzenia brzytw.

Streif (sztraif) *m* ② g, ~en¹ (n) *m* ② l (Papier usw.) pas, pasek; (Band usw.) (wąski) kawałek; (andersfarbiger) pręga *f*; ~band *n* ② a opaska *f*.

strei'fen (n) ④ a dawać paski (ob. prążki) na (*instr.*); (leicht berühren, a. v/i. ~ an *acc.*) dotykać [-tknąć] się (*gen.*), ocierać [otrzeć] się o (*acc.*); sich die Haut ~[za]drasnąć; (berum ~) krążyć, chodzić.

Strei'fer (n) *m* ② l włóczęga.
Streiferel' (sztraif^{erai'}) *f* ③ b podjazd *m*; a. = Streifzug.

strei'fig (sztraif'ich) = gestreift.

Strei'f... ~jagd *f* polowanie *n* (na dzika); ~korps *n* oddział *m* partyzancki; ~licht *n* ② c światło padające z jednej strony; ~schuß *m* postrzał; ~wache *f* patrol; ~zug *m* najazd, wycieczka *f*.

Streik (sztraik) *m* ② g strejk, bezrobocie *n*; ... strejkowy; ~brecher *m* łamistrajk.

strei'ken (n) ④ a [za]strejkować. [iający.]

Strei'ker (n) *m* ② l strejku-}

Streit (sztraitt) *m* ② g spór; (Bant) kłótnia *f*, sprzeczka *f*; (mit Waffen) walka *f*; (Bant-gemenge) bitka *f*, bójka *f*; (Bant²)

- zapasy *m/pl.*; (Wort²) dysputa *f*; ... sporny, bojowy; ~'art *f* topór *m*. [leczny.]
- strei'tbar** sporny; bojowy; wa- }
strei'ten (~^{en}) ⑬q spierać się; }
 (zanten) [po]sprzeczać się; [po- }
 klócić się; (kämpfen) walczyć, }
 bić się; (wider...) sprzeciwić }
 [-wić] się; ~d spierający się; }
 walczący.
- strei'ter** (~^{er}) *m* ②l spornik; }
 (Kämpfer) bojownik; (im Wett- }
 streit) zapasnik.
- strei'tfrage** *f* kwestja sporna.
- strei'tig** (sztra'i'tiçh) sporny; ~ }
 machen = bestreiten; ②keit *f* }
 sporność; spreczka, klótnia.
- strei't...: ~kräfte** *f/pl.* siły *f/pl.* }
 wojenne; ~punkt *m* punkt }
 sporny; ~roß *n* rumak *m* wo- }
 jenny; ~sache *f* rzecz sporna; }
 proces *m*; ~sucht *f* klótniwość; }
 ②föchtig klótnliwy, zwadliwy.
- strenq** (sztrëng) srogi: (hart, rauh) }
 surowy, ostry; (Diät) ścisły; }
 ~stenß, aufß ~ste jak najostrej, }
 jak najsurowiej; i-n ~ halten }
 trzymać ostro; ~ genommen }
 ściśle biorąc.
- stre'nge** (~^e) *f* ③b srogość, }
 surowość, ostrość.
- stre'nggläubig** prawowierny.
- Streu** (sztroi) *f* ③b słoma na }
 podściółkę, podściółka.
- Streu'...** do posypywania; ~ }
 büchse *f* piaseczniczka.
- streu'en** (~^{en}) ⑮a [po-, na]sypać.
- Streu'...**: ~pulver *n* proszek *m* }
 do posypywania; ~sand *m* }
 piasek do posypywania; ~ }
 sand|büchse *f* piaseczniczka; }
 ~zucker *m* miálki cukier.
- Strich** (sztriçh) 1. *m* ②g linja *f*, }
 kreska *f*; (des Zuges) kierunek }
 włosów; (~ Landes) kawał, }
 przestrzeń *f*; (Weg) droga *f*; }
 (Richtung) kierunek; (der Böpel) }
 odlatywanie *n*, odlot; baß geht
- mir gegen (ob. wider) ben ~ to }
 mi spreczne; i-n auf dem ~ }
 haben nie cierpieć k-o. 2. ② f. }
 streichen.
- Stri'ch...**: ~punkt *m* średnik; ~ }
 regen *m* deszcz miejscowy; }
 ②weise miejscami; chwilami.
- Strick** (sztri:k) *m* ②g powróż, }
 postronek, stryczek; F nicpoń.
- Stri'ck...** powrozowy; (streden) do }
 robót pończoszkowych; ~ar- }
 beit *f* robota pończoszkowa; ~ }
 beutel *m* woreczek (na robótkę).
- stri'cken** (sztri'k^{en}) ⑮a robić }
 pończochy; gefstrickt robiony na }
 drutach.
- Stri'cker** (~^{er}) *m* ②l, ~in (~ⁱⁿ) }
f ③c pończoszniczek (-niczka).
- Strickerel'** (sztri'k^{erai'}) *f* ③b }
 robota pończoszkowa.
- Stri'ck...**: ~leiter *f* drabina }
 powrozowa ober sznurkowa; }
 ~nadel *f* iglica; drut *m* do ro- }
 bienia pończoch; ~strumpf *m* }
 pończocha *f* (robiona na dru- }
 tach); ~zeug *n* = ~arbeit.
- Strie'gel** (sztri'g^{el}) *m* ②l zgrze- }
 blo *n*; ②n (~ⁿ) ⑮f [wy]czesac }
 zgrzeblem.
- Strie'me** (sztri'm^e) *f* ③b, ~n (~ⁿ) }
m ②l pręga *f*, siniec *m*.
- strie'mig** (~^miçh) okryty sińca- }
 mi, pręgowaty.
- strikt** (sztri:kt) dokładny, ścisły.
- Stri'ppe** (sztri'p^e) *f* ③b (an Wein- }
 fleibern) strzemiączko *n*; (an }
 Stiefeln) uszko *n*.
- strikt** (sztri:kt) *f*. streiten.
- stri'ttig** (sztri'tiçh) = streitig.
- Stroh** (sztro) *n* ②g (o. pl.) sło- }
 ma *f*; leereß ~ dreschen podej- }
 mować [podjąć] daremną pracę, }
 (schwägen) paplać, pleść; ... }
 słomiany; ~blume *f* nieśmier- }
 telnik *m*. [słomiany.]
- stro'hern** (~^{er}n). **stro'hig** (~^{içh}) }
Stro'h...: ②farbig, ②gelb koloru }
 słomianego, paljowy; ~flechter

(-flēcht^{er}) *m* ②l wyplatający ze słomy; *halm* *m* źdźbło *n*, słomka *f*; *hütte* *f* chata pokryta słomą, słomianka, strzechy; *kopf* *F* *m* głupiec, balwan; *mann* *m* ②a straszydło *n* ze słomy; *fig.* chłop słomiany; *sack* *m* siennik; *witwe* *f* słomiana wdowa; *witwer* *m* słomiany wdowiec.

Stroch (sztrōch) *m* ②g włóczęga.

strochen (s^{en}) ①a (h. u. sn) [włóczyć się.]

Strom (sztrōm) *m* ②d strumień, (duża) rzeka *f*; (Strömung) prąd, pęd rzeki; in Strömen strumieniami; mit dem ~ z prądem; gegen den ~ pod wodę, przeciw prądowi.

Stro'm... rzeczny; **Stro'm** (wärts) z wodą; **Stro'm** (wärts) pod wodę; *bahn* *f*, *beck* *n* koryto *n* (ob. łożysko *n*) rzeki.

stro'men (sztrō'm^{en}) ①a (h. u. sn) [popłynąć; (heftig ~) [po]lać się; ~ber Regen ulewny deszcz *m*, ulewa *f*. [włóczęga.]

Stromer *F* (sztrō'm^{er}) *m* ②l

Stro'm... *gebiet* *n* dorzecze rzeki; *kreis* *m* obieg prądu elektrycznego; *messer* *m* amperometr: przyrząd do mierzenia siły prądu; *sammler* *m* kolektor; *schnelle* (-sznē^{le}) *f* ③b próg *m* (w rzece).

Stro'mung *f* prąd *m*; wartość.

Strophe (sztrō'f^e) *f* ③b zwrotka, strofa.

stro'gen (sztrō'g^{en}) ①e być narzmiłym (von dat. od gen.); von Gesundheit ~ tryskać zdrowiem.

Stru'del (sztrū'd^{el}) *m* ②l wir. **stru'deln** (sⁿ) ①f kręcić się w wir; a. = sprubeln.

Strumpf (sztrūmpf) *m* ②d pończocha *f*; *dim.* pończoszka *f*; a. = Glüh^l; ... pończoszniczy;

band *n* ②a podwiązka *f*; *stricker* (in *f*) *m*, *wirker* (in *f*) *m* pończoszkarz (-karka).

Strunk (sztrūnk) *m* ②d łodyga *f*, pień; (Koh^l) gląbik.

stru'ppig (sztrū'p^{ig}) najeżony, szczerinowaty.

Stru'wiel **peter** (sztrū'w^{el}-) *m* Piotruś rozczochny.

Stu'be (sztū'b^e) *f* ③b izba, komnata; *dim.* (= **Stü'bchen** [sztū'p^{ch}en] *n* ②l) izdebka, pokoik *m*; gute ~ świetlica.

Stu'ben... pokojowy; *arrest* *m* areszt domowy; *gelehrter* *m* uczony książkowy; *hocker* *m* domator; *mädchen* *n* pokojówka *f*; *malcr* *m* malarz pokojowy. [ja *f*.]

Stuck (sztük) *m* ②g sztukater-]

Stück (sztük) *n* ②g (als Maß nach Baßen indef.) kawalek *m*; (sb. einzelnes) sztuka *f*; (Teil) część *f*; (Theater, Musik) sztuka *f*, dzieło; ~ Geld moneta *f*; abgebrochene ~ odłamek *m*; abgechnittene ~ odcinek *m*; aus freien ~en dobrowolnie, sam (ze siebie); in allen ~en we wszystkim, pod każdym względem; in ~e gehen = zerbrechen; große ~e auf j-n halten wysoko cenić kogoś.

Stü'ck... szczegółowy; *Arbeit* *f* robota na sztuki; *arbeiter* (in *f*) *m* robotnik (-ica) pracujący (-ca) na sztuki.

Stü'ck **arbeit** *f* sztukaterja.

Stü'ckchen *n* kawaleczek *m*, cząstka *f*; *fig.* sztuczka *f*.

stü'deln (s^{eln}) ①f [po]drobić. **stü'deln** (s^{en}) ①a [z] sztukować, [za]latać. [w odłampakach.]

Stü'deln **zucker** *m* cukier]

Stü'd... *saf* *n* wielka beczka *f*; *gleber* (ei *f*) *m* ludwisarz (-sarnia); *gut* *n* ❧ spiz *m* na działą; ❧ towar *m* tobołkowy;

John *m* płaca *f* od sztuki; **Zweise** kawalkami; **W** na sztuki, pojedynczo.

Stude'nt (sztüdĕ'nt) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c student *m*, słuchacz (-ka); **~en...** studencki; **~enschaft** *f* studenterja; **~studenci** *m/pl.*; **~entum** *n* studenctwo, życie studenckie.

Stu'die (sztü'die) *f* ③b studjum *n*; **~nlgenosse** *m* kolega uniwersytecki; **~nljahr** *n* rok *m* studjów; **~nlplan** *m* = **Vehrplan**.

stude'ren (sztüdĕ'ren) ④g studjować; uczyć się (*gen.*); ucześnieć na co na uniwersytecie; **~studiert** uczony; **~der Sohn** syn *m* akademik.

Studie'r|zimmer *n* pracownia *f* (naukowa).

Stu'dio (sztü'dio) *m* ⑥i, **Stu'dio'fns** (sztüdĕ'fzŭs) *m* ⑥b (*pl.* **Studiofen** u. **Studiofi**) = **Student**. [studjum, nauka *f.*]

Stu'dium (sztü'dium) *n* ⑥e

Stu'fe (sztü'fe) *f* ③b stopień *m*, schód *m*, szczebel *m*; **~n** nacięcie *n*; (**~sich**) **auf gleiche** ~ stellen stawiać (stawiać) na równi.

Stu'fen... stopniowy; **~folge** *f*, **~gang** *m* następstwo *n* kolejne, kolej *f*; **~leiter** *f* skala; **Zweise** stopniowo, powoli.

Stuhl (sztül) *m* ②d siedzenie *n*, stolec; **a.** = **~gang**; **dim.** (= **Stü'hchen** [sztü'chĕn]) *n* ②l stoleczek; **~...** stolkowy.

Stu'hl... **~gang** *m* stolec; **~wagen** *m* wóz krzesłowy; **~zwang** *m* napieranie *n* na stolec.

Stu'lle (sztü'le) *f* ③b chleb *m* (z masłem, z powidłami i t. p.).

Stu'lpe (sztü'lpĕ) *f* ③b sztylpa; **auß** = **Wanschette**.

ftü'lpĕn (sztü'lpĕn) ④a odwracać [-wrócić] (na drugą stronę); **Zopf**: przykrywać [-kryć].

Stu'lp... **~(en)stieffel** *m/pl.* buty ze sztylpami; **~uase** *f* nos *m* zadarty.

ftumm (sztüm) niemy, milczący; **~werden** oniemić [boń.].

Stu'mmel (sztü'mĕl) *m* ②l szczątek, koniuszek; (**~Arm**) kikut; (**~Zick**) ogarek; (**~Holz**) pień.

Stu'mmheit *f* niemota.

Stü'mper (sztü'mpĕr) *m* ②l partacz, fuszer.

Stü'mperel' (sztü'mpĕra'l') *f* ③b partactwo *n*, fuszerstwo *n*.

ftü'mperhaft partacki, fuszerski. **ftü'mpern** (sztü'mpĕrn) ④b partaczyć, [s] uszerować.

ftumpf¹ (sztümpf) tępy; **auß** = **~finnig**; **~machen** przytępiać [-pić]; **~werden** [s]tępieć.

Stumpf² (~) *m* ②d = **Stummel**; **mit** ~ **und Stiel** doszczętnie.

ftu'mpf... **Znase** *f* nos *m* perkaty; **~navig** (-nāzĭch) o perkatym nosie; **Zfnn** *m* tępość *f* umysłu, głupota *f*; **~finnig** tępego umysłu, głupi; **~wink(e)lig** o kącie rozwartym.

Stu'nde (sztü'ndĕ) *f* ③b godzina; **dim.** (= **Stü'ndchen** **Stü'ndlein** [sztü'nt-] *n* ②l) godzinka; (**Unterrichts**) lekcja; **eine halbe** ~ pół godziny; **von** ~ **zu** ~ z godziny na godzinę; **zur** ~ = **jezt**; **zur rechten** ~ w sam czas; **~n geben** (nehmen) dawać (brać) lekcje. [[~roczyć] zapłatę.]

ftu'nden (~n) ④c odraczać

Stu'nden... godzinowy; **~glas** *n* zegar *m* piaskowy; klepsydra *f*; **Zlang** całymi, godzinami; **~plan** *m* podział godzin; **Zweise** godzinami, na godziny, co godziny; **~zeitger** *m* wskazówka *f* godzinowa.

ftü'ndlich (sztü'nt-) powtarzający się co godziny; **adv.** co godziny.

Stu'ndung *f* odroczenie *n* terminu zapłaty.

stupid (sztu'pɪ't) głupi.

stü'rbe (szty'rbə) f. sterben.

Sturm (szty'rm) m ②d burza f (auch fig.); X szturm; mit ~ (ein)nehmen zdobywać [-być] szturmem; ~ läuten [za]dzwonić na trwogę.

Stu'rm...: ~band n ②a = ~riemen; ~bock m taran.

stü'rmen (szty'rmən) ①a 1. v/t. szturmować; (mit Fragen usw.) = bestürmen. 2. v/i. [w]burzyć się; być wzburzonym; (wohin) [po]pędzić.

Stu'rm...: ~stut f gwałtowny przypływ m; ~glocke f dzwoniak m alarmowy; ~haube f szyzak m. [(a. fig.), wzburzony.]

stü'rmlisch (szty'rmɪʃ) burzliwy

Stu'rm...: ~lauf m szturm; ~läuten n dzwonienie na trwogę; ~leiter f drabina szturmowa; ~riemen m rzemyk u szyzaka; ~schritt m szybki krok; ~vogel m petrelik, albatros; ~wetter n burza f; ~wind m wichur; f. Sturm.

Sturz (szty'rc) m ②d spadek, upadek; ~bach m potok; ~bad n tusz m. [krywka.]

Stü'rje (szty'rɔ) f ③b po-
stü'rzen (ˌn) ①e 1. v/t. zrzucać [-cić], zwać [-lić]; stracać [-cić] (von Thron z gen.); ins Unglück ~ przyprawiać [-wić] o nieszczęście, [u]czynić nieszczęśliwym; sich ~ (auf acc.) rzucać [-cić] się (na acc.). 2. v/i. padać [spadać, paść], runąć [wpaść]; sich ~ rzucać [-cić] się.

Stu'te (szty'tə) f ③b klacz, kobyła; ~n... kobyli; ~n|fohlen, ~n|füllen n klaczka f; ~n|milch f kobyła mleko n, (gegozene) kumys m.

Stü'ß... (szty'c...) podporowy, do podpierania.

Stu'ß... (szty'c...): ~bart m

krótka brodka f; ~büchse f sztuciec m.

Stü'tze (szty'tsə) f ③b podpora, podstawa; fig. podpora, pomoc; (Gabel) widlica.

stu'ten¹ (szty'tən) ①e 1. v/t. przycinać [-ciąć], obcinać [-ciąć]. 2. v/i. zdumiewać [-eć] się, [z]dziwić się.

Stu'ten² (ˌ) m ②l sztuciec.

stü'tzen (szty'tsən) ①e podpierać [podeprzeć]; sich ~ opierać [oprzeć] się (an, gegen acc. o acc., na loc.); zdwąć [zdać] się (auf acc. na acc.).

Stu'ter (szty'tɛr) m ②l elegant, modniś, firecyk.

stu'terhaft firecykowany.

Stu'tertum n firecykostwo.

stu'tig (szty'tɪç) zdumiony, zdziwiony; (Pferd) znarowiony; ~machen zastanawiać [-nowić], zadziwiać [-wić]; ~werden = stutzen¹ 2.

Stu'tlohr n ucho obcięte.

Stü'tpunkt m punkt oparcia.

Stu't...: ~schwanz m ogon obcięty; koń z obcętym ogonem; ~uhr f zegar m stołowy.

subalte'rn (zyp'altɛ'rn) podwładny; 2beamte(r) m niższy urzędnik.

Subhastatio'n (ˌhʌstati'o'n) f ③b publiczna licytacja. [m.]

Subje'kt (ˌjɛkt) n ②g podmiot

Submissio'n (ˌmɪsjo'n) f ③b uleganie n, uległość.

Su'bstanti'v (zyp'stanti'v) n ②g¹ rzeczownik m; 2sch (ˌsz) rzeczownikowy.

subtrahie'ren (zyp'trahi'e'ren) ①g odejmować [odjąć] (von dat. od gen.). [odejmowanie n.]

Subtraktio'n (ˌtʁakti'o'n) f ③b

Su'che (zū'çə) f ③b szukanie n, poszukiwanie n.

su'chen (zū'çən) ①a [po]szukać, poszukiwać; (auf...) wyszuki-

- wac [-kać]; (ver...) [po]starać się; usiłować; gesucht wyszukany; ❀ poszukiwany.
- Su'cher** (zū'ch^{er}) *m* ②l, ~ln (~jn) *f* ③c poszukiwacz(ka).
- Sucht** (zūcht) *f* ③b choroba, słabość; fallende = Fallsucht.
- ...füchtig (...zūchtig) żądny, chciwy (*gen.*). [②l *m* południe *n.*]
- Süd** (zūt) ②g, **Sü'den** (zū'd^{en}) **Sü'd...** południowy.
- Sudelei'** (zūd^el^ai') *f* ③b brudota, bazgranina.
- su'deln** (zū'd^eln) ⑥f brudno [z]robić; (treiben) [na]bazgrać.
- Sü'dländer** *m* południowiec; ~ln *f* mieszkanka południa.
- Sü'dler** (zū'dl^{er}) *m* ②l, ~ln (~jn) *f* ③c bazgracz.
- sü'dlich** południowy.
- Sü'd...**: ~o'ft *m* południowy wschód; Z^o'stlich południowo-wschodni; ~see morze *n* południowe; ~we'ft *m* południowy zachód; Z^{we}'stlich południowozachodni; ~wind *m* wiatr południowy. [stwon, opilstwon.]
- Suff** *F* (zūf) *m* ②d (o. pl.) pijań-
- sü'ffig** *F* (zū'f'ig) przyjemny w picciu, smaczny. [branka *f.*]
- Suffi'g** (zū'f'iks) *n* ②g przy-
- Sü'hn...** (zū'n...) ofiarny.
- Sü'hue** (~^o) ③b pokuta; (Ber-söhnung) pojednanie *n.*
- sü'hnen** (~^{en}) ⑥a [od]pokutować; (versöhnen) [po]jednać.
- Sul'te** (swi't^e) *f* ③b świta, orszak *m.* [tan.]
- Su'ta'n** (zū'ta'n) *m* ③g¹ sul-
- Su'tze** (zū't^e), **Sü'tze** (zū't^e) *f* ③b galareta, studziniena.
- Su'mma** (zū'm^a) *f* ⑥g = Summe; in ~ w kwocie.
- Su'mme** (zū'm^e) *f* ③b suma, kwota; *dim.* (= Sü'mmchen [zū'm^{ch}en] *n* ②l) sumka.
- su'mmen** (~n) ⑥a [za]brzęczeć; ein Lieben ~ [za]nacić półgło-
- sem; die Dhren ~ mir szumi mi w uszach.
- summle'ren** (zūm'l^{er}en) ⑥g [ze-]sumować, zliczać [-czyć]; sich ~ razem wynosić.
- Sumpf** (zūmpf) *m* ②d bagno *n*, błoto *n*; ..., bagnisty, błotny.
- su'mpfig** (zū'mpf'ig) bagnisty, błotnisty. [(Schutt) wina.]
- Sü'nde** (zū'nd^e) *f* ③b grzech *m*;
- Sü'nden...**: ~bock *m* kozioł ofiarny; ~erlaß *m* odpuszczenie *n* grzechów; ~fall *m* grzech pierworodny; ~geld *n* pieniądz *m* nabyty grzechem; ~los wolny od grzechu.
- Sü'nder** (zū'nd^{er}) *m* ②l, ~ln (~jn) *f* ③c grzesznik (-ica).
- Sü'ndflut** (zū'nt-) *f.* Sintflut.
- sü'ndhaft** grzeszny; **Sigkeit** *f* grzeszność.
- sü'ndig** (zū'nd'ig) = sündhaft; ~en (~g^{en}) ⑥a [z]grzeszyć.
- sü'ndlos** wolny od grzechu; niewinny.
- Su'perlatt'v** (zū'p^{er}lat^t'v) *m* ②g¹ stopień najwyższy.
- Su'ppe** (zū'p^e) *f* ③b zupa, rosół *m*; *dim.* (= Sü'ppchen [zū'p^{ch}en] *n* ②l) zupka, rosółek *m*; ~n... rosółowy; ~nkelle *f.*, ~nlöffel *m* kochla *f*; ~n[sch]üssel, ~n-terrine *f* waza na rosół.
- Suppleme'nt** (zūpl^em^ä'nt) *n* ②g dodatek *m*, uzupełnienie; ~... dodatkowy.
- su'rren** (zū'r^{er}) ⑥a brzęczeć.
- süß** (zūs) słodki; ~ machen = verführen.
- Sü'ße** (zū's^e) *f* ③b słodycz.
- sü'ßen** (~n) ⑥e osładzać [osłodzić].
- Sü'ßholz** *n* słodzień *m.*
- Sü'ßigkeit** (~ig) *f* słodycz.
- sü'ßlich** słodkawy. [nie *n.*]
- Sü'ßling** (~l'ing) *m* ②g¹ kocha-}
- Symbo'l** (zūmb^o'l) *n* ②g symbol *m*; **Sisch** (~isz) symboliczny.

sympa'thisch (zũmpā'tʃsz) sym-patyczny.

Sympto'm (zũmptõ'm) *n* ②g symptomat *m*, objaw *m*.

Syndika't (zũndikā't) *n* ②g syndykat *m*. [(*pl.* a. ąi) syndyk.]

Sy'ndikus (zũ'ndikũs) *m* ②g

Syno'de (zũnõ'dõ) *f* ③b synod *m*.

Sy'ntax (zũ'ntāks) *f* ③b składowia.

Sy'phillis (zũ'fɪlʃs) *f* inbef. kila, przymiot *m*.

syphili'tisch (zũfɪlʃ'tʃsz) syfili-tyczny. [m.]

Syste'm (zũstẽ'm) *n* ②g system

sy'stema'tisch (stẽmā'tʃsz) syste-matyczny.

f. 3. Abt. für seinerzeit.

Sze'ne (scẽ'nõ) *f* ③b scena.

Sze'pter (scẽ'ptõr) *f*. Bzepter.

S

Ta'bak (tā'bāk, a. tabā'k) *m* ②g tytoń: (Schmuck) tabaka *f*; ... tytoniowy; ~bau *m* uprawa *f*

tytoniu; ~rauchen *n* palenie tytoniu; ~raucher (*in f*) *m* pa-lacz(ka); ~sbeutel *m* kapciuch;

~s|doze tabakierka; ~s|pfeife *f* fajka, lulka.

Table'tt (tablõ't) *n* ②g taca *f*.

Ta'del (tā'dõl) *m* ②' bład, wada *f*; (Vorwurf) nagana *f*, zarzut.

ta'delhaft naganny, zasługujący na nagane.

ta'dellos nienaganny, nie-skazitelny, bez zarzutu.

ta'deln (tā'dõln) ⑤f [z]ganić, [z]łajac (wegen *gen.* za *acc.*); ~d ganiący; ~s|wert zasługujący na nagane, naganny.

Ta'del|sucht *f* chęć ganienia, przecherność. [przecherny.]

ta'del|süchtig lubiący ganić,

Ta'dler (tā'dlõr) *m* ②l, ~in (~Ńn) *f* ③c ganiący (-ca), przechera *m* und *f*.

Ta'fel (tā'fõl) *f* ③d tablica; (Blatte) płyta; (Tafel) tafla;

(~Schotolade) tabliczka; (Tabelle) tabela, spis *m*; (Tisch) stół *m*;

... stołowy, (~Lied, ~musik usw.) biesiadny; ~auffat̃ *m* przybory *m/pl* stołowe; ~decker *m* stolnik; ~gerät, ~geschirr *n* naczynie stołowe, serwis *m*; ~karte *f* = Tischkarte.

ta'feln (tā'fõln) ⑤f siedzieć przy stole, ucztować, biesiadować.

tā'feln (tõ'fõln) ⑤f wykladać [wyłożyć] deszczułkami; Fuß-boden: wykladać posadzkę.

Ta'felrunde/biesiadnicy *m/pl*; (die Ritter *m/pl.* von der ~) ry-cerze *m/pl.* Okrągłego Stolu.

Tā'f(c)lung *f*, **Tā'felwerk** *n* obicie *n* z drzewa, posadzka *f*.

Ta'felzeug *n* bielizna stołowa.

Ta'f|fel|t (tā'f|õ|t) *m* ②g kitajka *f*; **Len** (~en) kitajkowy.

Ta|g (tāk) *m* ②g dzień; (~esticht) światło *n* dzienne: am (ob. bei) ~e w dzień; am heutigen (gestrigen) ~e dnia dzisiejszego (wczorajszego); am ~e vor (dat.) dzień przed (instr.); ~ und Nacht (zusammen) doba *f*; bei ~ und Nacht w dzień i w nocy, dniem i nocą; ~ für ~ dzień po dniu, co dnia: von ~ zu ~ z dnia na dzień; in diesen ~en tymi dniami; in den hin-ein z dnia na dzień; einen ~ um den anderen co drugi dzień; an den ~ bringen wyjawiać [-wić]; es wird ~dnieje, świta; guten ~! dzień dobry!

Ta'g... dzienny (f. Tages[...]); **Lau"n**, **Lei"n** dzień w dzień, codziennie.

Ta'ge... (tā'gõ...) dzienny (oft **Ta'g...**, f. a. Tages[...]); ~buch *n*

dziennik *m*; **dieb** *m* niepoń, próżniak; **lang** *m* calymi dniami; **lohn** *m* zapłata *f* dzienna; **löbner** (in *f* ③c) *m* ②l (-lōn^{er}[f]) wyrobnik (-nica), najemnik (-nica).

ta'gen (tā'g^{en}) ①a radzić, sejmikować; eš tagt dnieje, świta.

Ta'gelreise *f* podróż dzienna; dzień *m* drogi ober jazdy.

Ta'ges... (tā'g^{es}...) dzienny; ~

anbruch *m* świt; mit (ober bei) ~anbruch ze świtem, o świetle;

~**befehl** *m* rozkaz dzienny; ~

bericht *m* raport dzienny, biuletyn; (in Zeitungen) kronika *f*;

~**dienst** *m* służba *f* dzienna;

~**gespräch** *n* przedmiot *m* rozmowy dziennej; ~**licht** *n*

światło dzienne; ~**ordnung** *f* porządek *m* dzienny; ~**zeit** *f* pora dnia. [na doby.]

ta'gelweise na dni; (24 stündig)

Ta'gelwerk *n* robota *f* (ob. praca *f*) dzienna.

Ta'gfalter *m* motyl dzienny.

ta'ghell jasny jak dzień.

...täglig (...täglic) *f*. ein ~, zwei ~ usw.

tä'glich (täglic) dzienny, codzienny; (gewöhnlich) powszedni.

tags (täks) w dzień; ~ darauf dzień potem, następnego dnia;

~ zuvor dzień przedtem, poprzedniego dnia; ~ über przez dzień.

Ta'g...: **tä'glich** co dzień; ~**und-nachtgleich** *f* zrównanie *n* dnia z nocą; ~**werk** *n* *f*. Tagewerk.

Ta'gung *f* posiedzenie *n*.

Ta'le (tā'lj^e) *f* ③b kibić, stan *m*.

Takela'ge ↓ (tāk^{el}ā'z^e) *f* ③b,

Ta'kelung *f*, **Ta'kelwerk** *n* liny *f/pl.* okrętowe, sprzęty *m/pl.* okrętowe.

ta'keln ↓ (tāk^{el}n) ①f zaopatrywać [-trzyć] w sprzęty okrętowe.

Takt (tākt) *m* ②g takt (auch ♪); (Anstand) przyzwoitość *f*, stateczność *f*; mit ~ = taktvoll; ~ haben być taktownym.

ta'kt|fest pewny w taktie; *fig.* pewny siebie.

Ta'kt|gefühl *n* poczucie taktu.

taktie'ren (tāktj^{er}n) ①g podawać takt.

Ta'kt...: **los** nietaktowny, bez taktu; ~**losigkeit** *f* nietaktowność, brak *m* taktu; ~**mäßig** według taktu; ~**stock** *m* paleczka *f* dyrygenta, batuta *f*; ~**voll** pełen taktu, taktowny.

Tal (tāl) *n* ②a dolina *f*; bibl. padół *m*. [w dół, z wodą.]

Ta'l...: doliny; **Ta''wärts** *f*

Tala'r (tāl^{ar}) *m* ②g sutanna *f*.

Ta'l...: **Tau''wärts** w górę, przeciw wodzie; ~**bewohner** (in *f*) *m* mieszkaniec (-anka) dolin.

Tale'nt (tāl^{ent}) *n* ②g talent *m*, zdolności *f/pl.* (für *acc.* do *gen.*); **los** nieutalentowany, bez zdolności; **voll** utalentowany, pełen zdolności.

Ta'ler (tāl^{er}) *m* ②l talar.

Ta'l|fahrt *f* jazda w dół (z prądem rzeki). [wy.]

Talg (tālk) *m* ②g łój; lojo-]

ta'lgig (tāl^{gic}) lojowaty.

Ta'lisman (tāl^{ismän}) *m* ②g¹ talizman.

Talk (tālk) *m* ②g talk, łojek.

Ta'l...: ~**keffel** *m* kotlina *f*; ~**sohle** *f* dno *n* doliny; ~**überführung** *f* wiadukt *m*; ~**wärts** (-wärc) ku dolinie, w dół.

Ta'mbour (tām^{bür}) *m* ⑥i dobosz.

Tamburi'n (tām^{bür}'n) *n* ②g¹ krosienka *n/pl.*; ♪ bębenek *m*.

Tand (tānt) *m* ②g (o. *pl.*) rupiecie *f/pl.*; (eittler) ~ czcza gadanina *f*, bzdury *f/pl.*

Tändelei' (tänd^{el}ai') *f* ③b fraszka; (Scherz) żarty *m/pl.*

tā'nd(e)llg (tš'nd|^e|l|č) zajmujący się fraszkami; żartobliwy.

tā'ndeln (tš'nd^eln) ⑩f zajmować się fraszkami; igrać, bawić się.

Tā'ndler (tš'ndl^{er}) m ②l fiolarz.

Tang (tš^ŋ) m ②g rzemienica f.

Tange'nte (tš^ŋgč'nt^e) f ③b styczna.

Ta'nne (tš'ne) f ③b jodła.

ta'nnen(˘n), Ta'nnen... jodłowy.

Ta'nte (tš'nt^e) f ③b ciotka; dim. (= Ta'ntchen [tš'ntč^{en}] n ②l) cioteczka.

Tanz (tšnc) m ②d taniec; dim.

(= Tā'nzchen [tš'ncč^{en}] n ②l) taniec; ~... tańczący; ~'bār m niedźwiedz tańczący; ~'boden m sala f do tańców.

tā'nzeln (tš'nc^{en}ln) ⑩f podrygiwać [-gać].

ta'nzen (tš'nc^{en}) ⑩e tańcować, [po]tańczyć, [po]pląsać.

Tā'nzer (tš'nc^{er}) m ②l, ˘tn (˘ln) f ③c tancerz (-erka), tanecznik (-nica).

Ta'nz...: ~'gesellschaft f, ~'kränzchen n zabawa f (ober wieczorek m) z tańcami; ~'karte f porządek m tańców; ~'lehrer, ~'meister m nauczyciel tańców, tanecmistrz; ~'lied n pieśń f taneczna; ~'schuh m trzewik do tańca; ~'stunde f lekcja tańców.

Tape't (tšpč't) n ②g: aufß ~ bringen wszczynać [wszcząć], rozmowę o (loc.).

Tape'te (˘^e) f ③b tapeta; ˘n... tapetowy; ˘nl'tür f drzwi f/pl. kryte.

Tapejte'r (tšpč'č'r) ②g¹, 2er (˘^{er}) m ②l tapicer; 2en (˘^{en}) ⑩g [wy]tapicerować, objąć [obić].

ta'pfer (tš'pf^{er}) dzielny, waleczny, mężny; 2kelt f dzielność, waleczność, męstwo n.

ta'ppen (tš'p^{en}) ⑩a (č. und fn) stapać krokiem niepewnym, macać, drepnąć po omacku.

tā'ppisch (tš'pış) niezgrabny.

Tara'ntel (tšrč'nt^{el}) f ③d tarantula. [.... taryfowy.]

Tar't'f (tšrč'f) m ②g¹ taryfa f;|

Ta'sche (tš'sz^e) f ③b kieszonka; (Reise2) torba; (Käse2) walizka; dim. (= Tā'schen [tš'szč^{en}] n ②l) kieszonka f; torebka f.

Ta'schen... kieszonkowy; ~'buch

n książeczka f (kieszonkowa);

~'dieb m złodziej kieszonkowy;

~'messer n szczyryk m (kieszonkowy);

~'spiel n kuglarstwo;

~'spieler m kuglarz; ~'tuch n

chust(ecz)ka f do nosa.

Tā'schner (tš'szn^{er}) m ②l fabrykant kufarów (a. woreczków).

Ta'sse (tš's^e) f ③b filiżanka;

dim. (= Tā'schen [tš'sč^{en}] n

②l) filiżaneczka.

Ta'st... (tš'st...) dotykowy, (do)

dotykania.

ta'stbar dotykalny, namacalny.

Ta'ste (˘^e) f ③b klawisz m.

ta'sten (˘n) ⑩c dotykać [-tknąć],

[po]macać.

Ta'ster (tš'st^{er}) m ②l dotykający się;

☉ cyrkiel kabłąkowy;

☉ bot. macadelko n; (bei elektr.

Stößen) guzik (do przyciskania).

[dotyk.]

Ta'stsinn m zmysł dotykania.

Tat (tāt) l. f ③b czyn m; (Wert)

dzieło n; (Handlung) uczynek

m, postępek m; in der ~ w rzeczywistości,

rzeczywistości, rzeczywistości. 2. 2

f. tun.

Ta't|bestand m istota f czynu.

tā'te (tš't^e) f. tun.

Ta'ten...: ~'drang, ~'durst m

zapał do działania; 2los bez-

czynny; 2reich, 2voll czynny.

Tā'ter (tš't^{er}) m ②l, ˘tn (˘ln) f

③c sprawca (-czyni).

Tā'terschaft f wina, czyn.

- tätig** (tə'tʲɪç) czynny; **Zeit** *f* m = Tausch; **~becken** *n* chrzcielnica *f*. [**Chrzcziny** *f/pl.*]
- Ta't'kraft** *f* energja, sprężystość. [**Żystry.**]
- ta't'kräftig** energiczny, sprężysty.
- tä'tlich** (tə'tʲɪç) czynny, gwałtowny; **Zeit** *f* gwałt *m*.
- Ta't'ort** *m* miejsce *n* dokonania.
- tätowier'en** (tät'owj'r'en) ⑩g tatuować.
- Ta't'sache** *f* czyn *m* istotny, fakt *m*.
- ta't'sächlich** istotny, rzeczywisty, faktyczny.
- tä'tschem** (tə't'cz'ɛn) ⑩f glaskać, [po]klepać.
- Ta'te** (tə't'e) *f* ③b łapa: *dim.* (= **Tä'tchen** [tə't'ç'ɛn] *n* ②l) łap(ecz)ka.
- Tau¹** (tau) *n* ②g lina *f*.
- Tau²** (tau) *m* ②g (o. *pl.*) rosa *f*.
- taub** (tau'p) głuchy; (**Ähre** *u/ŵ.*) próżny; **~ Blüte** kwiat *m* jałowy; **~ werden** [o]głuchnąć.
- Tau'be** (tau'b'e) *f* ③b gołąb *m*; *dim.* (= **Täu'bchen** [tö'p'ç'ɛn] *n* ②l) gołąbe(cze)k *m*.
- Tan'ben...** gołębi; **~fälsche** *m* krogulec; **~farbe** *f*, **~grau** *n* kolor *m* gołębi (siwy); **~farbig**, **~grau** siwy jak gołąb; **~haus** *n*, **~schlag** *m* gołębnik *m*.
- Tan'ber** (tau'b'e'r), **Täu'ber** (tö'p'e'r) ②l, **~ich** (t'ɪç) ②g¹ *m* gołąb samiec.
- Tan'heit** *f* głuchota.
- tau'bl'stumm** głuchoniemy; **Zen-anstalt** *f* zakład *m* dla głuchoniemych.
- tau'chen** (tau'ç'ɛn) ⑩a 1. *v/t.* zanurzać [-rzyć]. 2. *v/i.* (*h. u. ſn*) zanurzać [-rzyć] się.
- Tau'cher** (tau'ç'e'r) *m* ②l nurek; ... nurkowy.
- tau'en** (tau'e'n) ⑩a (*h. und ſn*) [s]tajać; **eš** taut taje; (**eš** **fäut** **Tau**) rosa pada.
- Tau'f...** (tau'f...) chrzestny; **~akt** *m* = Tausch; **~becken** *n* chrzcielnica *f*. [**Chrzcziny** *f/pl.*]
- Tau'fe** (tau'f'e) *f* ③b chrzest *m*;
- tau'fen** (tau'n) ⑩a [o]chrzcić; **ſich** ~ lassen [wy]chrzcić się.
- Täu'fer** (tö'f'e'r) *m* ②l chrzciel.
- Täu'fling** (tö'fl'ɪŋ) *m* ②g¹ chrze-
[s]niak.
- Tau'f...** **~name** *m* imię *n* chrzestne; **~pate** *m u. f* ojciec (matka) chrzestny (-na); **~schein** *m* metryka *f* (chrztu); **~stein** *m* chrzcielnica *f*; **~zeuge** *m*, **~zeugin** *f* świadek *m* chrztu.
- tau'gen** (tau'g'en) ⑩a zdawać [zdać] się; przydawać [-dać] się (*zu dat. na acc., do gen.*).
- Tau'ge/nichts** *m* ②h (*sg. a. indef.*) nicpoń, urwisz.
- tau'glich** (tau'kl'ɪç) *zdatny*, przydatny (*zu dat. do gen.*); (**passend**) stosowny; (**fähig**) zdolny; **~seit** = taugen; **Zeit** *f* *zdatność*; *stosowność*; *zdolność*.
- tau'ig** (tau'ɪç) *rosisty*, pokryty rosą.
- Tau'mel** (tau'm'e'l) *m* ②l zataczanie *n* się; *fig.* odurzenie *n*, upojenie *n*.
- tau'm(e)lig** (tau'm'e'lɪç) zataczający się; *fig.* = **schwindlig**.
- tau'mein** (tau'm'e'n) ⑩f (*h. und ſn*) zataczać [-toczyć] się; mieć zawrót głowy; *fig.* (*vor dat.*) być odurzonym ob. upojonym (*instr.*).
- Tausch** (tausç) *m* ②g zamiana *f*, wymiana *f*; ... zamienny.
- tau'schen** (tau'sç'ɛn) ⑩e zamieniać [-nić], wymieniać [-nić]; **miteinander** (ob. **gegenfeitig**) ~ mieniać [pomienić] się (*instr.*).
- täu'schen** (tö'isç'ɛn) [z]łudzić; **zawod**zić [-wiesć]; **~d** łudzący; **zwodniczy**.
- Tau'sch...** **~handel** *m* handel zamienny; **~händler** *m* trudniący się handlem zamiennym.

Eduschung *f* złudzenie *n*, złuda, zawód *m*.

lau'send (lau'zənt) 1. tysiąc. 2. *2 n* (2*g*) tysiąc *m*; (ei) der 2! do diabła!

Lau'sender (ləd^{er}) *m* 2! tysiączka *f*; **Let'** (lət') indef. tysiączny.

lau'send...: **~fach**, **~fältig** (ləfältig) tysiąckrotny; **~fuß**, **~füß(ler)** (fūs[l]^{er}) *m* 2! stonóg, stonoga *f*; **~künstler**, **~safa** (-səsqā) *m* 6*i* sztukmistrz, czarodziej; **~schön** *♀ n* storkotka *f* trwała, amarant *m*.

Lau'...: **~tropfen** *m* kropla *f* rosy; **~werk** *n* liny *f/pl.* okrętowe; **~weiser** *n* odwilż *f*.

La'ze (lə'ksə) *f* 3*b* taksa; (**~Gebühr**) należytość. **[m cis.]**

La'zns (ləzns) *m* indef., **~baum**

Te'chnik (tə'chnik) *f* 3*b* (o. *pl.*) technika; **~er** (er) *m* 2! technik; **~um** (üm) *n* 6*e* szkoła *f* techniczna, technika *f*.

Te'ckel (tə'kəl) *m* 2! jamnik.

Te'e (tə) *m* 6*i* herbata *f*.

Te'e'... herbaciany; **~drest** *n* taca *f*; **~büchse** *f* herbatnica; **~kanne** *f* czajnik *m*; **~keffel** *m* kociołek na herbatę; samowar; **~kiste** *f* skrzynia na herbatę; **~maschine** *f* maszynka na herbatę; samowar *m*.

Te'er (tə'r) *m* 2*g* smoła *f*; (**~Wirten**) dziegieć, maż *f*; ... smółowy, dziegociowy.

tee'ren (tə'ren) 15*a* [po]smarować smołą ober dziegciem.

Te'e'r'ljackede *f* = Matrose.

Te'e'...: **~steb(chen)** *n* sitko do herbaty; **~topf** *m* czajnik; **~trinker** *m* pijący herbatę.

Teich (tāich) *m* 2*g* staw; ... stawowy.

Teig (tāik) *m* 2*g* ciasto *n*.

Teil (tāil) *m* u. *n* 2*g* część *f*; *dim.* (= **Tei'lchen** [tāil'čən]) *n*

2!) częśćka *f*, częściczka *f*; (2*n*) udział *m*; zum ~ po części, częściowo; ich für mein co do mnie, ja ze swej strony; ... częściowy; częstkowy.

tei'bar podzielny; **~keit** *f* podzielność.

tei'len (tāil'en) 15*a* [po]dzielić (in *acc.* na *acc.*); et. mit *i-m* ~ [po]dzielić się czem z (*instr.*).

Tei'ler (er) *m* 2! **~ln** (ln) *f* 3*c* dzielący (-ca).

tei'lhaben uczestniczyć, brać [wziąć] udział (an *dat.* w *loc.*).

Tei'lhaber (-hāb^{er}) *m* 2! uczestnik; (a. **~**) spółnik; **~schaft** *f* uczestnictwo *n*.

tei'lhaf(tig) (-häftig) (*gen.*) mający udział w (*loc.*), uczestniczący w (*loc.*).

Tei'l...: **~nahme** (-nām^e) *f* 3*b* udział *m* (an *dat.* w *loc.*), uczestnictwo *n*; (**~Mitgefühl**) współczucie *n* (für *acc.* dla *gen.*); **~nahmlos** bez współczucia; (**~gefühllos**) nieczuły; (**~gleichgültig**) obojętny; **~nahmlosigkeit** *f* brak *m* współczucia: nieczulość; obojętność; **~nehmen** brać [wziąć] udział ob. uczestniczyć (an *dat.* w *loc.*); **~nehmen** biorący udział; (**~mitführend**) współczujący; **~nehmer** (*in f*) *m* uczestnik (-niczka).

teils (tāils) częścią; ~ ... ~ częścią ... częścią, jużto ... jużto.

Tei'lstrecke *f* część szlaku.

Tei'lung *f* dzielenie *n*, podział *m*; (**des Vermögens**) rozdział *m*; **~s...** podziałowy; **~szahl** filoczyn *m*.

tei'llweise częściowo, w części.

Tei'lhaltung *f* zapłata częściowa, spłata na raty.

Teint (tā) *m* 6*i* pieć *f*, cera *f*.

Telefu'nke(n) (tələ-) *m* radjo-(tele)grafja *f*.

Telegra'mm (ləgrām) *n* 2*g*¹ telegram *m*, depesza *f*; ... te-

- legraficzny; *adresse* *f* adres *m* telegraficzny.
- Telegra'ph** (~grǎf) *m* ②g¹ telegraf; *en...* telegraficzny; *enlamt*, *enbureau* *n* urząd *m* telegraficzny.
- telegraphie'ren** (~grǎfi'rɛn) ①g [za]telegrafować.
- Telepho'n** (~fɔ'n) *n* ②g¹ telefon *m*; *...* telefoniczny. [skop *m*.]
- Telesko'p** (~skɔ'p) *n* ②g¹ tele-
- Te'ller** (tɛ'lɛr) *m* ②l talerz; *dim.* talerzyk; *eisen* *n* łapka *f* na drapieżne zwierzęta; *~tuch* *n* serwetka *f*.
- Te'mpel** (tɛ'mpɛl) *m* ②l świątynia *f*, bożnica *f*; *...* świątyniowy; *~herr*, *~ritter* *m* templariusz; *~raub* *m* świętokradztwo *n*; *~räuber*, *~schänder* *m* świętokradca.
- Temperame'nt** (tɛmpɛrǎmɛ'nt) *n* ②g temperament *m*, usposobienie; *zvoll* pełen temperamentu.
- Temperá'nzler** (~rǎ'ncɛr) *m* ②l wstrzemięzliwiec, abstynent.
- Te'mpler** (tɛ'mplɛr) *m* ②l = Tempelherr. [dencja, dążność.]
- Tende'nz** (tɛndɛ'nc) *f* ③b ten-
- Te'nne** (tɛ'nɛ) *f* ③b tok *m*, klepisko *n*. [= Inhalt.]
- Te'nor**¹ (tɛ'nɔr) *m* ⑥i (o. *pl.*)
- Teno'r**² (tɛnɔ'r) *m* ②g¹ tenor; *...* tenorowy; *~sänger* *m* =
- Tenori'st** (tɛnɔrɪ'st) *m* ③a tenor, tenorysta.
- Te'ppich** (tɛ'pɪç) *m* ②g¹ kobierzec, dywan; *dim.* dywanik; *...* kobiercowy; *~weber* *m* kobiernik.
- Termin'n** (tɛrmɪ'n) *m* ②g¹ termin, czas (oznaczony); *z* rozprawa *f* sądowa; *vor dem* ~ przed czasem; *...* terminowy.
- Terpenti'n** (tɛrpɛnti'n) *n* ②g¹ (a. *~öl* *n*) terpentyna *f*; *...* terpentynowy.
- Terrai'n** (tɛrǎ'ɲ) *n* ⑥i teren *m*, grunt *m*.
- Terra'ffe** (tɛrǎ'sɛ) *f* ③b taras *m*, terasa; *znl* / *förmig* (-fɔrmɪç) terasowy. [zupɛ.]
- Terr'i'ne** (tɛrɪ'nɛ) *f* ③b waza *n* |
- Terz** (tɛrc) *f* ③b tercja.
- Terzero'l** (~cɛrɔ'l) *n* ②g¹ kró-cica *f*.
- Terze'tt** (~cɛ't) *n* ②g¹ tercet *m*.
- Testame'nt** (tɛstǎmɛ'nt) *n* ②g testament *m*.
- testamenta'risch** (~mɛntǎ'nɪsz) testamentowy; *adv.* testamentem, w testamentie.
- Testame'nts|vollstreckter** *m* wykonawca testamentu.
- testie'ren** (tɛstɪ'rɛn) ①g [z]robić testament.
- teu'er** (toi'ɛr) drogi; (*unrede*) kochany; *wie* ~ (ist)? ile kosztuje?, *po czemu?*; *~ werden* [po]drożec.
- Teu'(e)run'g** *f* drożyzna; *~s|zulage* *f* dodatek *m* drożyzniany.
- Teu'fel** (toi'fɛl) *m* ②l djabeł, czart, bies, lichy *n*; *armer* ~ biedak, biedaczysko *n*; *pfui* ~! do djabła!, do licha! [stwo *n*.]
- Teufel'eit'** (toi'fɛlɛi') *f* ③b djabeł-
- Teu'fels...** djabełski, czartowski; *~brut* *f* djabełski płód *m*; *~dreck* *m* smrodzieniec; *~kerl* *m* biedak, zuch; *~spuk* *m* czary *m/pl.*; *~weib* *n* djabełka *f*; *~zeug* *n* djabełstwo.
- teu'flisch** (toi'flɪsz) djabełski, czartowski, czarci.
- Teu'run'g** *f f.* Teuerung.
- Text** (tɛkst) *m* ②g tekst; *osnowa* *f*; *i-m* *den* ~ *lesen* *z*lając kogoś; *aus dem* ~ *kommen* stracić wątek; *~buch* *n* libretto.
- Texti'l...** (tɛksti'l) tkacki.
- Thea'ter** (tɛǎ'tɛr) *n* ②l teatr *m*; *...* teatralny; *~billet* *n* bilet *m* teatralny *oder* do teatru; *~*

dichter *m* dramaturg; **freund** *m* miłośnik teatru; **stück** *n* sztuka *f* teatralna; **zettel** *m* afisz; *a.* = Programm.

The'ma (tĕ'ma) *n* ⑧ *e* temat *m*.

Theorie' (tĕpɔrɪ') *f* ⑧ *f* teoria.

There'se (tĕrĕ'z^o) *f* ⑧ *d* Teresa.

Thermome'ter (tĕrmpmĕ'tĕr) *n* ② *l* termometr *m*, ciepłomierz *m*. [masz.]

Tho'mas (tĕ'mäs) *m* ⑧ *c* To-}

Thron (trɔn) *m* ② *g* tron.

Thro'n... tronowy; **bestei-gung** *f* wstąpienie *n* na tron; **be-werber** *m* kandydat do tronu.

thro'nen (trɔ'nĕn) ⑤ *a* siedzieć na tronie, tronować; *auch* = herrschen.

Thro'n...: **erbe**, **folger** (-fölg-er) *m* ② *l* dziedzic (ober następca) tronu; **folge** *f* następstwo *n* tronu; **himmel** *m* baldachin; **rede** *f* mowa tronowa; **seffel** *m* krzesło *n* tronowe.

Thu'n/fisch (tū'n-) *m* tuńczyk.

Thy'mian (tĭ'm'ian) *m* ② *g* ¹ macierzanka *f*.

ticken (tĭ'kĕn) ⑤ *a* dotykać [-tknąć] palcem.

tief (tĭf) głęboki (drei Meter na trzy metry); (niedrig) niski; (Stimme) basowy; (Stia) przenikający; *er mach'en* pogłębiać [-bić].

tief...: **ängig** (-öng'ig) z zapadłemi oczyma; **Bau** *m* (*pl.* *bauten*) odbudowa *f* głębsza; **blau** ciemnoniebieski.

Tiefe (tĭ'fĕ) *f* ③ *b* głębokość, głębina, głębia.

tief...: **gang** ↓ *m* głębokość *f* zanurzenia; **gehend** głęboko sięgający; **See'forschung** *f* badanie *n* głębi morza; **Sinn** *m* głębokość *f* myśli; *auch* = Schwermut; **sinnig** głęboko myślący, głęboki.

Tiegel (tĭ'g^ol) *m* ② *l* tygiel; *Rühe*: = Topf; ... tyglowy.

Tier (tĭr) *n* ② *g* zwierzę; *F* grubeś ~ gruba ryba *f*; wildeś ~ zwierze *m*; unvernünftigeś ~ bydlę.

Tier... zwierzęcy; zoologiczny; **arzneikunde** *f* weterynarja; **arzt** *m* weterynarz; **ärztlich** weterynaryjny; **garten** *m* ogród zoologiczny; (Tierpark) zwierzyniec.

tierisch (tĭ'r'isz) zwierzęcy; (vieh'ig) bydłocy.

Tier...: **kreis** *m* zodyak; ~ **kunde** *f* zoologja; **park** *m* zwierzyniec; **quälerel** *f* dręczenie *n* zwierząt; **reich** *n* królestwo *n* zwierząt; **Schutz-verein** *m* towarzystwo *n* ochrony zwierząt; **welt** *f* świat *m* zwierzęcy.

Tiger (tĭ'gĕr) *m* ② *l* tygrys; ... tygrysi; **Weibchen** *n* tygryśnica *f*.

Tilde (tĭ'dĕ) *f* ③ *b* kreska.

tillbar (tĭ'lbār) dający się zniszczyć *ob.* wywabić; (Schulden) dający się umorzyć.

tillgen (tĭ'lgĕn) ⑤ *a* [z]niszczyć, [wy]tępić; *Stede*: wywabić [-bić]; *Wort* *u*św.: = (an)streich'en; *Schulden*: spłacać [-cić], umarzać [umorzyć].

Tilgung *f* niszczenie *n*, tępienie *n*; wywabianie *n*; spłacanie *n*, umorzenie *n*.

Tinte (tĭ'ntĕ) *f* ③ *b* atrament *m*.

Tinten... atramentowy; **saß** *n* kalamarz *m*; **fisch** *m* sepja *f*, mątwą *f*; **wischer** *m* szmatka *f* do wycierania piór.

tippen (tĭ'pĕn) ⑤ *a* (*an dat.*) dotykać [-tknąć] palcem z lekka (*gen.*); *F* pisać na maszynie.

Tisch (tĭsz) *m* ② *g* stół; *dim.* stolik; *bei* ~ przy stole; *nach* ~ po obiedzie; *zu* ~ gehen siadać [siąść] do stołu.

Tisch... stołowy; **besteck**, **ge-deck** *n* nakrycie (ober przybory

- m/pl.*) stołowe; *~blatt* *n* płyta *f* stołowa; *~genosse* *m* współbiedziadnik; *~karte* *f* spis *m* potraw; *~klopfen* *n* pukanie o stół. [*... stolarski.*]
- Ti'schler** (tɨ'szɫ^{er}) *m* ② stolarz;
- Tischlerei'** (tɨszɫ^{er}aɪ') *f* ③ b (= *Ti'schler|handwerk* *n*) stolarnstwo *n*; (= *Ti'schler|werkstatt* *f*) stolarnia *f*, warstat *m* stolarski. [*się stolarką.*]
- ti'schlern** (tɨ'szɫ^{er}n) ② b trudnić
- Ti'sch...**: *~rede* *f* mowa biesiadna; *~rücken* *n* suwanie stolików; *~tuch* *n* obrus *m*; *~zeit* *f* czas *m* obiadowy, pora obiadowa.
- Ti'tel** (tɨ'teɪ) *m* ② tytuł; (*überschrift*) napis; *... tytułowy*; *~blatt* *n* karta *f* tytułowa.
- Titula'r...** (tɨtʉlɑ'r...) tytułarny.
- titulie'ren** (tɨ'tʉrɛn) ② g [za]tytułować, mianować.
- Toast** (tɔst) *m* ② g toast, zdrowie *n* (wnoszone przy stole).
- toasten** (tɔ'stɛn) ② c toastować, pić czyje zdrowie.
- to'ben** (tɔ'bɛn) ② a [za]szumieć, [za]huczeć; *Wind*: szaleć; *Weer*: rzucać bałwany; (*wüten*) szaleć.
- To'bsucht** (tɔ'p-) *f* szal *m*.
- to'bsüchtig** szalony.
- To'chter** (tɔ'çtɛr) *f* ② k córka; *dim.* (= *Tö'chterchen* [tɔ'çtɛr-çɛn]) *n* ② l córeczka; *Zhr Fräulein* *n* pańska córka; *... paniński*, żeński.
- tö'chterlich** należący do córki; *adv.* jak córce.
- To'chter|mann** *m* zięć.
- Tö'chter|schule** *f* szkoła żeńska; (*höhere*) liceum *n* żeńskie.
- To'chter...**: *~sprache* *f* język *m* pochodny; *~staat* *m* osada *f*, kolonja *f*.
- Tod** (tɔt) *m* ② g (*pl.* *mst* *~esfälle*) śmierć *f*, zgon; (*bis*) *in den* *n* do śmierci; *zu* *n* do śmierci; *bu* *n* *biſt* (ein Kind) *deſ* *~es* *padniesz* trupem, *jestes* *stracony*.
- To'd...** śmiertelny; **Dringend** śmiertelny, przynoszący śmierć.
- To'des...** (tɔ'dɛs...) śmiertelny; (*angst*, *quat* *usw.*) przedśmiertny; *~anzeige* *f* doniesienie *n* o śmierci; *~fall* *m* wypadek śmierci, śmierć *f*; *~Jahr* *n* rok *m* śmierci; *~kampf* *m* pasowanie *n* się ze śmiercią, agonja *f*; *~nachricht* *f* = *~anzeige*; *~strafe* *f* kara śmierci; *~tag* *m* dzień śmierci; *~urteil* *n* wyrok *m* śmierci.
- To'dfeind** *m* wróg śmiertelny.
- to'dkrank** śmiertelnie chory.
- tö'dlich** (tɔ'tɨç) śmiertelny; (*Waffe* *usw.*) zabójczy.
- To'd...**: *~müde* strasznie zmęczony; *~sünde* *f* grzech *m* śmiertelny. [*wyrozumiaily.*]
- tolera'nt** (tɔləɾɑ'nt) *n* pobłażliwy, *toll* (tɔɪ) *szalony*, *wściekły*: (*sonderbar*) dziwny, wściekły.
- To'ne** (tɔ'ne) *f* ③ b czub *m* z piór.
- to'nnen** (*n*) ② a szaleć, wściekać [*-knać*] się.
- To'nn...**: *~hans* *n* dom *m* warjatorów; *~häusler* *m* warjat, szalenić. [*m*, *wściekłość.*]
- To'nnheit** *f* szaleństwo *n*, szal
- To'nn...**: *~kirche* *f* wilcza jagoda; *~kopf* *m* narwaniec; *~kühn* szalenie odważny; *~kühnheit* *f* szalona odwaga; *~wut* *f* wścieklizna, wodowstręt *m*.
- To'lpatsch** (tɔ'lpɛç) ② g, **Tö'lpel** (tɔ'lpɛɪ) ② l *m* bałwan.
- Tölpelci'** (tɔ'lpɛɪ'aɪ') *f* ③ b bałwanstwo *n*. [*n*owaty.]
- tö'lpelhaft** głupkowaty, bałwan}
- Toma'te** (tɔmɑ'tɛ) *f* ③ b pomidor *m*. [*bak*; *... tombakowy.*]
- To'mbak** (tɔ'mbɔk) *m* ② g' tom}
- Ton** (tɔn) *m*: a) ② d ton, dźwięk; (*akzent*) akcent, przycisk; *guter*

~dobry ton, dobre zachowanie
się; b) ②g glina f; ~... gliniany.

To'n... **Tangebend** nadający ton, przewodni; **art** f rodzaj m tonu, tonacja; rodzaj m gliny; **~bild** n obraz m muzyczny; **~dichter** m muzyk, kompozytor; **~dichtung** f kompozycja muzyczna.

tō'nen (tō'n^{en}) ⑩a [za]dźwięczeć, [za]brzmieć, wydawać dźwięk: ~d dźwięczny.

To'nlerde f glina. [gliniany.]

tō'neru (tō'n^{er}u), **to'niq** (tō'nⁱq)

To'n... **~fall** m akcent, intonacja f; **~kadencja** f; **~fülle** f bogactwo n tonów; **~halle** f sala koncertowa; **~kunst** f nauka o dźwiękach; muzyka; **~künstler** m muzyk, artysta; **~lehre** f akustyka; **~leiter** f skala, gama; **~los** bezdźwięczny, niemy; (unbetont) nieakcentowany.

To'ne (tō'n^e) f ③b beczka; (Gewicht) tonna; **~n...** beczkowy; **~n/gehalt** m pojemność f w tonnach.

To'n... **~seker** m kompozytor; **~silbe** f zgłoska akcentowana; **~stück** n kawałek m muzyczny; **~waren** f/pl. towary m/pl. gliniane; **~zeichen** n akcent m; **~** = Note.

Topa's (topā's) m ②h topaz.

Topf (töpf) m ②d garnek; *dim.* (= **Töpfchen** [töpfch^{en}] n ②l) garnuszek; (Blumen) wazon, *dim.* wazonik.

Töpfer (töpf^{er}) m ②l garncarz; ~... garncarski, (~gef^{ir}:rr) gliniany.

Töpferei' (töpf^{er}ai') f ③b (= **Töpfer/handwerk** n) garncarstwo n; (= **Töpfer/werkstatt** f) garncarnia.

Töpfer/meister m = Töpfer.

To'pf... **~gucker** (-gū'k^{er}) m ②l

człowiek drobnostkowy; **~händler** (in f) m handlujący (-ca) garnkami; **~kuchen** m baba f.

topp (tōp) dobrze!, zgoda!

Tor¹ (tō^r) n ②g brama f, wrota n/pl.

Tor² (~) m ③a głupiec, dureń.

Torf (tō^rf) m ②g oder ②d torf; **~gräber**, **~stecher** m torfiarz; **~lager** n, **~stich** m torfowisko n, torfiarnia f.

To'rheit f głupota, głupstwo n.

To'r Hüter m strażnik przy bramie.

tō'richt (tō'^riçt) głupi, nieroztropny; **~erlweise** głupio, nieroztropnie.

Tō'rin (rⁱⁿ) f ③c głupia (oder nieroztropna) kobieta.

to'rkeln F (tō'rk^{el}n) ⑩f (sn u. h.) zataczać [-toczyć] się.

Torpe'do (tō^rpē'do) n ⑥i torpeda f; ~... torpedowy; **~boot** n torpedowiec m.

To'r... **~schleßer** m odzwierny; **~schluß** m zamknięcie n bramy.

To'rte (tō'^rtē) f ③b tort m.

To'r... **~wächter**, **~wärter** m odzwierny; **~weg** m droga f przez bramę.

to'sen (tō'z^{en}) ⑩e (h. u. sn) huczeć, [za]szumieć; Wind: [za]wyć.

tot (tōt) martwy; (gestorben) zmarły; (Tiere usw.) nieżywy, zdechły; (Kennen) = unentschieden; **~** (Reise) rezerwowo; ich schlief wie ~ jak zabity; **Le(r)** s. ②l zmarła f (-ly m).

tota'l (totā'l) zupełny, ogólny.

tō'ten (tō'^ten) ⑩c zabijać [-bić]; ~d zabójczy.

To'ten... trupi; grobowy, pogrzebowy; **~acker** m = Kirchhof; **~amt** n nabożeństwo żałobne; **~bahre** f mary f/pl.: ~bett n łoże śmiertelne; **~blasf**, **~bleich** blade jak trup, trupi;

Train (trā) *m* ⑥ *i* tren; ... od trenu; ~ **solbat** *m* żołnierz od trenu; ~ **wagen** *m* wóz od trenu.
Trakta't (trāk'tā't) *m* ② *g* traktat, układ, ugoda *f*.
traktie'ren (trā't'rēn) ① *g* (bewirten) [po]częstować; (gut oder schlecht) obchodzić się (*i* n z *instr.*).
trä'neru (trā'ner) ① *b* nucić półgłosem. [Straßenbahn.]
Tram'bahn (trām'ban) *f* = Pferde-,
tra'mpeln (trā'mpeln) ① *f* stąpać ciężko; [za]tupać (mit den Füßen nogami). [dwugarbny.]
Tra'mpellier *n* wielbłąd *m*
Tran (trān) *m* ② *g* tran.
tranchie'ren (trānszi'rēn) ① *g* [po]krajac, rozbierać [rozebrać]. [Iezka.]
Trā'ne (trā'nē) *f* ③ *b* lza; *dim.*
trā'nen (n) ① *a* [za]lżawieć się.
Trā'nen... lżawy; ~ **sluß** *m* lżotok; ~ **leer**, ~ **los** bez lez; ~ **voll** pełny lez. [nem.]
tra'nig (trā'nīch) traćący tra-
Frank (trā'ŋk) 1. *m* ② *d* napój, trunek. 2. ② *f*. trinken. [bydła.]
Trā'nk... (trā'ŋk...) do pojenia
Trā'nke (n) 1. *f* ③ *b* miejsce do pojenia bydła. 2. ② *f*. trinken.
trā'nken (n) ① *a* [na]poić; (mit ō) napuszczać [-puścić].
tra'ns... (trā'ns...) *oft* za..., ③ *g*.
 ~ **atlantisch** zaatlantycki.
tranchie'ren *f*. tranchieren.
Trā'nst (trā'nzt) *m* ② *g* przewóz, przechód; ... przewozy, przechodowy. [chodni.]
tra'nstiv (trā'nziti'f) prze-
Transmissio'n (trānsmī'siō'n) *f* ③ *b* transmisja, przenosią.
Transpare'nt (trāpārē'nt) *n* ② *g* transparent *m*, przezrocze.
transpirie'ren (trāpiri'rēn) ① *g* = schwitzen.
Transpo'rt (trāns'pō'rt) *m* ② *g* transport (auch ③ in Büchern = przeniesienie *n*); (als Handlung)

przewóz; ... transportowy, przewozowy.
Transporteu'r (trāpō'tē'r) *m* ② *g* transporter, przewoźnik.
transportie'ren (trā't'rēn) ① *g* [prze]transportować, przenosić [-nieść].
Trape'z (trāpē'c) *n* ② *g* trapez *m*.
Tra'ppe (trā'pē) *f* ③ *b*, *m* ③ *a* drop *m*. [trippeln.]
tra'ppeln (n) ① *f* = trampeln.
Trassa'nt (trāsā'nt) *m* ③ *a* trasant, wystawca weksla.
Trassa't (trāsāt) *m* ② *g* trasat, wypłatnik weksla.
traffie'ren (trās'i'rēn) ① *g* wystawiać [-wić] weksel (auf *acc.* na *acc.*); traffierter Wechsel = Tratte. [treten.]
trat (trāt), **trā'te** (trā'tē) *f* ③ *b* trata, weksel *m*. [ny.]
Trau'... (trāu'...) ślubny, wesel-
Trau'be (n) *f* ③ *b* jagoda; winogrono *n*; ~... winogronowy; ~ **lese** *f* = Weinlese.
trau'en (n) ① *a* 1. *v/i.* (dat.) [u]wierzyć (dat., w *acc.*), [za]ufać. 2. *v/t.* (sich ~ lassen) dawać [dać] (brać [wziąć]) ślub.
Trau'er (n) *f* ③ *d* (o. *pl.*) smutek *m*, żalność; (~ *teib*) żaloba; ~ **haben** być w żalobie, nosić żalobę; ... żalobny, (~ *geläute*, ~ *gesang* *usw.*) pogrzebowy; ~ **flor** *m* krepa *f*, kir; ~ **hans** *n* dom *m* żaloby; ~ **Jahr** *n* rok *m* żaloby; ~ **kleid** *n* suknia *f* żalobna, żaloba *f*.
trau'ern (trāu'ern) ① *b* (um ob. über *acc.*) [za]smucić się, [z]martwić się (*instr.*): (äußertlich) być w żalobie, nosić żalobę.
Trau'er... ~ **rede** *f* mowa pogrzebowa; ~ **spiel** *n* tragiedja *f*; ~ **spiel** *n* poeta tragiczny; ~ **weide** *f* brzoza płacząca; ~ **zug** *m* orszak żalobny.

Traufe (trau'fə) *f* ③ b rynna.
träu'feln (tröi'fəln) ⑩ *f* (h. u. fn) spadać kroplami, kapać; (v/t.) wpuszczać [-ścić] kroplami.
trau'lich (trau'li-) *adj* poufale; (gemütlich) swojski, miły; **Zkeit** *f* poufalość swojskość.
Traum (träum) *m* ② d sen; auch = bild im se sehen = träumen; ... senny; ~ bild n senne widziadło, mara *f*; ~ buch n sennik *a*; ~ deut(er) (in *f* ③ c) *m* ② (-döit'ər[ɪ]n) tłumacz(ka) snów; ~ deutung *f* tłumaczenie n snów.
träu'men (tröi'mən) ⑩ a śnić, widzieć [zobaczyć] we śnie; *fig.* marzyć (o loc.); es träumte mir, ich träumte sniło mi się; daß sieh er sich nicht ~ o tem mu się nawet nie śniło.
Träu'mer (tröi'mər) *m* ② l, in (~jn) *f* ③ c marzyciel(ka).
Träumerel' (tröim'əräi') *f* ③ b marzenie n, urojenie n.
träu'merisch (tröi'm'ərɪʃ) rozmarzony, marzycielski.
Trau'mwelt *f* świat m snów, świat m urojony. [rzeczy!]
traun (träun) zaiste!, w samej!
trau'rig (trau'rɪç) smutny, zasmucony; (schwerfällig) smętny; ~ sein = trauern; **Zkeit** *f* smutek m, smętność.
Trau'... ~ ring *m* obrączka *f* ślubna; ~ schein *m* świadectwo ślubu.
traut (träut) luby, miły; (gemütlich) swojski. [Trau...]
Trau'ung *f* ślub m; ... stehe!
Tre'ber (trē'bər) *pl.* wywary *m/pl.* [Trefowy].
Treff (trēf) *n* ⑥ tref m; ...
tre'ffen (trē'fən) ⑩ d 1. trafiac [-ścić] (daß Ziel w cel); ugodzić [voll.]; Verfügungen *ustw.*: wydawać [-dać]; Maßregeln: zarządzać [-dzić]; (an...) zastawać

[-stać]; (erraten) odgadywać [-dnać]; (schlagen) [u]razić; (beim Waten *ustw.*) trafiac [-ścić]; nicht ~ (schließen) chybiac [-bić]; vom Blitz getroffen rażony piorunem; wen trifft die Schuld? kto zawinił?; sich getroffen fühlen [u]czuć się dotkniętym oder obrażonym; sich ~ spotykaç [-tkać] się; es traf sich, daß ... zdarzyło się, że ...; ~ d trafny, dobry. 2. 2n ② l spotkanie się; ~ potyczka *f*, bitwa *f*.
Tre'ffer (tröi'fər) *m* ② l ~ strzał, trafny; (Los) wygrana *f*; *fig.* = Glück(sfall). [f. vor...]
tre'fflich wyborny, doskonały;
Tre'ff... ~ punkt *m* miejsce n spotkania się; ~ schuß *m* strzał celny; ~ sicherheit *f* trafność.
Trei'b... (trai'p...) popędzający; ~ eis *n* kra *f* (lodowa).
trei'ben (trai'bən) ⑩ r 1. a) *v/t.* (jagen) gnać, [po]pędzić; (heimaus...) wypędzać [-dzić]; wyganiać [-gnać] (auf die Weibe *na acc.*); (an...) poganiać; Preis: podnosić [-nieść]; Geschäst: trudnić się, zajmować się (*instr.*); Handel: prowadzić; Knospen: puszczać [puścić]; Maschinen *ustw.*: puszczać w ruch; was ~ Sie? co pan robi ob. porabia?; er treibt es zu weit on posuwa się za daleko; b) *v/i.* (h. u. fn) pędzić; Pflanzen: kielkować; ~ de Kraft *sila f* popędowa. 2. 2n ② l pędzenie, popędzanie; (Verfahren) działanie, postępowanie; a. = Belebtheit, Verkehr.
Trei'ber (tröi'bər) *m* ② l poganiacz; Jagd: obławnik; *fig.* = Dränger.
Trei'b... ~ hans *n* cieplarnia *f*; ~ holz *n* drzewo splawiane; ~ jagd *f* nagonka, obława; ~ riemen *m* pas bez końca; ~ werk *n* maszyna *f* poruszająca; *f.* a. Trieb...

trei'deln (trai'deIn) ⑮*f* ciągnąć statek, holować.

Trei'dler (trai'dleR) *m* ②*l* holownik.

tre'nnbar (trë'nbaR) rozdzielny; rozłączny; **Keit** *f* rozdzielność; rozłączność.

tre'nnen (trë'nne) ⑮*a* rozdzielać [-lić]; (von-ea.) rozłączać [-czyć]; **Ge-** nähst: = auf~; **ſich** ~ rozstawać [-stać] się (von dat. z instr.); (aus-ea-gehen) rozchodzić [rozejść] się; getrennt oddzielny; w rozłącze.

Tre'nnung *f* rozdzielenie *n*, rozłączenie *n*, rozłąka; rozstanie się; separacja; **~s|ſtrich** *m*, **~s|zeichen** *n* znak *n* dzielenia, rozdzielnik *m*. [**uzdeczka.**]

Tre'nse (trë'nze) *f* ③*b* trzęzła.

Tre'ppe (trë'pe) *f* ③*b* schody *m/pl.*; die ~ hinauf (hinunter). trepp|auf (trepp|a'h) po schodach w górę (w dół); drei ~n (hoch) na trzecim piętrze.

Tre'ppen... schodowy; **~abſatz** *m* przystanek (na schodach); **~geländer** *n* poręcz *f* u schodów; **~haus** *n* klatka *f* schodowa; **~läufer** *m* dywan, koc na schodach. [**(=kammer).**]

Treſo'r (trë'zõR) *m* ②*g*¹ = **☉haß**

Tre'sſe (trë'se) *f* ③*b* galon *m*; ~n... z galonem.

Tre'ster (trë'steR) = Treber.

tre'ten (trë'te) ⑭*f* 1. *v/i.* (h. u. In) stapać [-pić] (auf acc. na acc.); i-m auf den Fuß ~ nastąpić [bość] na nogę; ~ in (acc.) = be~ ein ~ in; über das ufer ~ występować [-stąpić] z (gen.); vor i-n ~ i-m unter die Augen ~ pokazywać [-zać] się przed obliczem (gen.); zutage ~ wychodzić [wyjść] na jaw, okazywać [-zać] się. 2. *v/t.* [z]deptać (mit den Füßen nogami); **☉**

baß: brać [wziąć]; daß **☉**flaster ~ zbijać bruk. [**m.**]

Tre't...: ~mühle *f*, **~rad** *n* kierat

treu (troi) wierny.

Treu'|bruch *m* wiarołomstwo *n*. **treu'|brüchig** wiarołomny.

Treu'e (troi'e) *f* ③*b* (o. pl.) wierność; (bei) meiner Treu | podslowem!, (na) slowehonoru! **treu'|herzig** szczerzy, prostoduszny; **Keit** *f* szczerzość, prostoduszność.

treu'lich wierny, szczerzy; a. = gewissenhaft. [**mny.**]

treu'|los niewierny, wiaro-

Treu'|losigkeit *f* niewierność, wiarołomstwo *n*. [**kat.**]

Tre'ngel (trë'ngel) *m* ②*l* trój-

Tribu'n (tribü'n) *m* ②*g*¹ trybun.

Tribuna'l (tribünä'l) *n* ②*g*¹ trybunał *m*, sąd *m*.

Tribü'ne (tribü'ne) *f* ③*b* trybuna.

Tribu't (tribüt) *m* ②*g* haracz;

☉pflichtig obowiązany do płacenia haracz. [**sien m.**]

Trieh'ne (trë'dj'ne) *f* ③*b* wio-

Tri'chter (trë'chteR) *m* ②*l* lejek;

☉förmig (-förmig) lejkuwaty.

Trieb (trip) 1. *m* ②*g* (Reigung) skłonność *f*; (Drang) popęd;

☉ *ped.* 2. *l f.* treiben.

Trie b... **~feber** *f* sprężyna; *fig.*

bodziec *m*, motyw *m*; **~kraft** *f*

siła poruszająca; *fig.* popęd *m*,

impuls *m*; **~rad** *n* koło poruszające;

~sand *m* piasek lotny;

~stange *f* tłok *m* popędowy; **~**

werk *n* maszyna *f* poruszająca.

Trie'flauge (trë'f-) *n* oko kaprawe.

trie'fläugig (trë'gig) kaprawy.

trie'fen (trë'fe) ③*e* od. ③*a* = träu-

ſeln; **~b** (Augen) kaprawy;

~b (naß) ociekający, przemoknięty.

triff, **~ft**, **~t** (triff, ~[s]t) *f.* treffen.

Trift (trift) *f* ③*b* pastwisko *n*,

polanka.

- tri'ftig** (trɪ'ftɪç) ważny, doniosły, dobitny; **Zkeit** *f* ważność, doniosłość, dobitność.
- Triko't** (trɪ'kɔ') *m* (n) ⑥i trykot *m*; ... trykotowy.
- Tri'ler** (trɪ'lɛr) *m* ②l trel; ②n (n) ④b wywodzić trele.
- Tri'nk...** (trɪ'ŋk...) (służący) do picia.
- tri'nkbar** dający się pić, do picia.
- Tri'nk|becher** *m* kubek (do picia).
- tri'nken** (n) ④b [wy]pić.
- Tri'nker** (n) ②l, (n) ②n *f* ③c pijący (-ca); (Trunfenbold) pijak (-jaczka).
- Tri'nk...**: **~gelage** *n* pijatyka *f*; **~geld** *n* napitek *m*; **~glas** *n* szklanka *f*; **~halle** *f* hala do picia, szynkownia; **~lied** *n* pieśń *f* biesiadna; **~napf** *m* kubek (do picia); **~spruch** *m* toast; **~stube** *f* szynkownia; **~wasser** *n* woda *f* do picia.
- tri'ppeln** (trɪ'pɛln) ④f (jn u. h.) dreptać, drepnąć.
- Tri'pper** (n) ②l rzeźączka *f*.
- Tritt** (trɪt) 1. *m* ②g (Schritt, Gang) chód, krok; (Spr) ślad; (Fuß) kopnięcie *n*; auch = **~breit** *n* stopień, (am Wagen) schodek, podnózek. 2. ② f. treten.
- Triu'mph** (trɪ'ʏmpf) *m* ②g tryumf; ... triumfalny.
- triumphie'ren** (trɪ'ʏmfj'rɛn) ④g tryumfować. [przyzwoity.]
- trivial** (trɪ'wɪʌl) trywjalny, nie-jałowy; ~ **machen**, ~ **werden** = trodnuć; auf dem ~ **sein** oder **stehen** osiąść na piasku, być w kłopotach pieniężnych; im ~ **sein** oder **stehen** mieć los zabezpieczony.
- Tro'cken|boden** *m* strych do suszenia. [wość.]
- Tro'ckenhelt** *f* suchość; jał-
- Tro'dten...**: **~kammer** *f* suszarnia; **~liegen** = trodnuć;
- ~Legung** *f* osuszanie *n*; **~platz** *m* miejsce *n* do suszenia.
- tro'dnen** (trɔ'knɛn) ④c: a) *v/t.* [wy]suszyć, osuszać [-szyć]; b) *v/i.* [wy]schnąć, [wy]suszyć się.
- Tro'ddel** (trɔ'dɛl) *f* ③d frendzla.
- Tro'del** (trɔ'dɛl) *m* ②l rupiecie *f/pl.*, graty *m/pl.*; **~bube** *f* buda tandeciarska.
- Tro'delel'** (trɔ'dɛlɛl') *f* ③b tandeta; (Gaubern) guzdranie *n* się.
- Tro'del...**: **~kram** *m* = **Trödel**; **~markt** *m* tandeta *f*.
- trö'deln** (trɔ'dɛln) ④f handlować starzyzną ob. rupieciami; (Gaubern) guzdrać się.
- Trö'delware** *f* = **Trödel**.
- Trö'dler** (trɔ'dlɛr) *m* ②l, (n) ②n *f* ③c tandeciarz (-arka); (Gauberer) guzdralski (-ka).
- troff** (trɔf), **trö'ffe** (trɔ'fɛ) siębe triefen. [trägen.]
- trog**¹ (trɔk), **trö'ge** (trɔ'gɛ) siębe
- Trog**² (trɔk) *m* ②d korytko *n*; *dim.* korytko *n*.
- tro'llen** (trɔ'lɛn) ④a biedz truchtem; **stich** ~ wynosić [-nieść] się.
- Tro'mmel** (trɔ'mɛl) *f* ③d bęben *m*; ... bębnowy; **~fell** *n* skóra *f* na bębnie; Anat. błona *f* bębenkowa, bębenek *m* (w uchu).
- tro'mmeln** (n) ④f [za]bębnąć, bić [uderzyć] w bęben.
- Tro'mmel...**: **~schlag** *m* bicie *n* w bęben, odgłos bębna; **~schläger**, **Tro'mmler** (trɔ'mlɛr) *m* ②l dobosz.
- Trompe'te** (trɔmpɛ'tɛ) *f* ③b trąba; *dim.* trąbka; **~n...** trąbowy.
- trompe'ten** (n) ④c [za]trąbić, [za]grać na trąbie.
- Trompe'ter** (n) ②l trębacz.
- Tro'pe** (trɔ'pɛ) *m* ③a, *f* ③b figura *f* krasomowcza; (Wendekreis) zwrotnik *m*; **~n pl.** kraje

m/pl. podzwrotnikowe; ~n... tropikalny.

Tropf (tröpf) *m* ②d głupiec; armer ~ nieborak.

tro'pfbar (a. ~flüssig) płynny.

tröpfeln (tröpfeln) ⑤f (h. u. ju) kapać [-pnąć], [wy]sączyć się; (v/t.) nalewać [-lać] kroplami; ~d kroplisty.

tröpfen (tröpfen) ⑤a 1. kapać [-pnąć], cieć, ściekać. 2. ②m ②l kropla *f*; *dim.* (= Tröpfchen [tröpfchen] *n* ②l) kropelka *f*; ~weise kroplami, kropla za kroplą.

Tropfstein *m* kamień naciekowy, stalaktyt.

Tropf (tröpf) *m* ②h¹ pakunki *m/pl.*; (Dienerchaft) czeladź *f*; ciury *m/pl.* obozowe; ~knecht *m* ciura obozowy.

Trost (tröst) *m* ②g (o. pl.) pociecha *f*, otucha *f*, pocieszenie *n*; er ist nicht recht bei ~ on nie jest przy zdrowych zmysłach; ~... pocieszający; ②bringend przynoszący pociechę, pocieszający. [|-szyc].

trö'sten (tröst-en) ⑤c pocieszać

Trö'ster (er) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c pocieszyciel(ka).

tröstlich (tröst-) pocieszający, przynoszący pociechę.

tröstlos bez pociechy, nie-pocieszony; rozpaczliwy.

Tröstlosigkeit *f* brak *m* pociechy; rozpaczliwość.

Tröstung *f* pocieszenie *n*.

Trott (tröt) *m* ②g = Trab.

Trö'ttel (er) *m* ②l dureń.

trö'tten (en) ⑤c = traben.

troß (tröc) 1. (gen. u. dat.) mimo, pomimo (gen.). 2. ②m ②g (o. pl.) upór, krnąbrność *f*; zum ② na złość, na przekór; ② bieten stawić opór oder czolo.

tro'ß|de'm pomimo, że; mimoto.

tro'ßen (tröc-en) ⑤e = Troß

bieten; (auf acc.) zbyt ufać (dat.): a = prahlen, śmieszyć.

tro'ßig (~ich) uparty, krnąbrny; a. = anmaßend, frech.

Tro'ß... ~kopf *m* uparciuch; ②köpfig (-köpfig) uparty; ~köpfigkeit *f* upór *m*.

trüb (trüb), ~e (trüb^e) mętny; (dunfel, finster) posępny, ponury; (himmel) pochmurny; (zeiten) smutny; (Glaube usw.) nieprzeźroczysty; im ~en jischen łowić ryby w mętnej wodzie: umieć korzystać z zamieszania.

Trü'bel (trüb^e) *m* ②l zamieszanie *n*, rozgardjasz.

trü'ben (trüb^e) ⑤a [za-, z]mącić: a. = verfinstern.

Trü'bsal (trüb^e p^zäl) *f* ②i, auch *n* ②g smutek *m*, utrapienie *n*.

trü'b... ~selig smutny, strapiiony; ②seligkeit *f* smutek *m*, strapienie *n*; ②sinn ponure usposobienie *n*, melancholija *f*; ~sinnig ponury, melancholijny.

Trü'bung *f* (z)maczenie *n*.

Trü'chseß (trüb^e chz^ß) *m* ③a¹ oder ②h¹ podczaszy, stolnik.

Trü'ffel (trüb^e fel) *f* ③d trufla; ~... truflowy.

Trug¹ (trūk) *m* ②g (o. pl.) oszustwo *n*, obłuda *f*; ~bild *n* mamiłło, mara *f*. [tragen.]

trug² (~), trü'ge (trüb^e ge) sieć

trü'gen (trüb^e gen) ⑤a zawodzić [-wiesć]; v/t. [z]ludzić.

trü'gerisch (trüb^e ger^{isch}), trü'glich (trüb^e k-) zwodniczy, zdradliwy.

Trü'g... ~schluß *m* mylny, wniosek; (spigfindiger) sofizmat; ~werk *n* złuda *f*, iluzja *f*.

Trü'he (trüb^e) *f* ③b skrzynia, kufer *m*.

Trü'mmer (trüb^e mer) *f* ③d gruzy *m/pl.*, zwaliska *n/pl.*; ju ~n schlagen = zertrümmern; in ~gehen rozpadać [-paść] się; fig. [z]niszczyć.

- Erumpf** (trümpf) *m* ② *d* kozera *f*, atut; ... kozerny; ~**en** (~*en*) ⑤ *a* zadawać [-dać] kozerę.
- Erunk** (trümpk) *m* ② *d* (Getränk) napój; (Schuld) lyk; (Erunkucht) opilstwo *n*, pijaństwo *n*; dem ~ ergeben sein oddawać się pijaństwu, zapijać się.
- tru'nnen** (~*en*) pijany; *fig.* upojony. [jak, pijanica, opój.]
- Tru'nnenbold** (~böht) *m* ② *g* pi-
Tru'nnenheit *f* pijaństwo *n*, opilstwo *n*; in ber ~ w stanie podpitym, podochoconym.
- Tru'nk...** ~sucht *f* pijaństwo *n*, opilstwo *n*; Zsüchtig pijacki.
- Trupp** (trüpp) *m* ⑤ gromada *f*, stado *n*; ✕ oddział.
- Tru'ppe** (trü'p^e) *f* ③ *b* trupa; ✕ (pl.) wojska *n/pl.*; ~nlaushebung *f* pobór *m* wojskowy; ~nschau *f* przegląd *m* wojsk.
- tru'pp/wette** gromadami; oddziałami.
- Tru't...** (trü't...) ~hahn *m* indyk; ~henne *f*, ~huhn *n* indyczka *f*.
- Truß** (trüç) *m* ② *g* = Troß; ... zaczepny. [n, kaszkiet.]
- Tsch'a'ko** (tszä'kp) *m* ⑥ *i* czako
Tsche'che (tszë'č^e) *m* ③ *a* Czech.
Tsche'chin (~čín) *f* ③ *c* Czeszka.
tsche'chisch (~jšz) czeski; *adv.* po czesku.
- Tube'rkel** (tubë'rk^e) *f* ③ *d* tuberkul *m*, gruźlica; **tuberkulö's** (tubërkulö's) tuberkuliczny, gruźliczy; **Tuberkulo'se** (~l^o'z^e) *f* ③ *b* gruźlica, suchoty *f/pl.*
- Tuch** (tüch) *n*: a) ② *g* sukno, (feines) sukienko; b) ② *a* (Taschen-tuch *ustw.*) chust (ecz)ka *f*.
- Tu'ch...** sukienny; ~handel *m* handel sukna; ~händler, ~macher *m* sukiennik; ~Leiste *f* krajka; ~schere *m* postrzygacz.
- tü'chtig** (tü'chtīch) (trästīg) silny, tegi; (gehörīg) porządny, spory;
- (fähig) dzielny, zdolny (zu ober in *dat.* do *gen.*, w *loc.*); **Zkeit** / dzielność, zdolność.
- Tü'cke** (tü'k^e) *f* ③ *b* chytrość, podstęp *m*. [pny.]
- tü'ckisch** (~jšz) chytry, podstęp-
Tuff (tuff) *m* ② *g*¹ (auch ~stein *m*) tuf, martwica *f*.
- Tüftelei'** *F* (tuff^e'lā') *f* ③ *b* drobiazgowość; **tü'ffeln** *F* (tuff^e'ln) ⑤ *f* wdawać się w drobiazgi, być drobiazgowym.
- Tu'gend** (tū'g^ent) *f* ③ *b* cnota; **Zhaft** cnotliwy; ~lehre / nauka o moralności; ~Lehrer *m* moralista. [lowy.]
- Tüll** (tüll) *m* ② *g*¹ tjuł; ... tju-
Tü'lle (tüll^e) *f* ③ *b* rurka.
- Tu'lp^e** (tüll^e'p^e) *f* ③ *b* ♀ tulipan *m*; (Glas) szklanka wysoka; ~n... tulipanowy. [Befigtum.]
- ...tum (...tüm) ② *b* in 8ffn, 3B.
tu'mmeln (tüm^e'ln) ⑤ *f* gonić; sich ~ zwiijać się, uwijać się; a. = sich beelen.
- Tu'mmel/platz** *m* miejsce *n* dla ćwiczeń; (übertr.) arena *f*; (für Kinder) miejsce *n* dla igraszek.
- Tü'mpel** (tüll^e'mp^e) *m* ② *l* = Pfüpe.
- Tumu'lt** (tumü't) *m* ② *g* zgiełk, wrzawa *f*; (Aufruhr) zamiesza nie *n*, bunt; **Tumultua'ut** (~tuš'nt) *m* ③ *a* buntownik, awanturnik; **tumultua'rīsch** (~š'rišz) burzliwy, hałaśliwy.
- tun** (tün) ⑥ *c* 1. [z]robić, [u]czynić; (ausführen) wykonywać [-nać]; Pflichten: wypełniać [-nić]; Wunder *ustw.*: dokonywać [-nać] (*gen.*): zu ~ haben (mit *dat.*) być zajęty *m* (*instr.*), mieć do czynienia (z *instr.*); was ist zu ~? co robić?; ich habe damit nichts zu ~ nie mam z tem nic do czynienia, nie wiem nic o tem; daß tut nichts (zur Sache) to nic nie szkodzi; (nur

fo) ~ (als ob ...) udawać [udać] (że ...); ~ Sie, als ob Sie zu Hause wären proszę rozgościć się jak u siebie w domu. 2. 2 n ②l działanie; sposób m postępowania; 2 (und lassen) zachowanie się.

Tü'nche (tj'nd^e) f ③b tynk m; a. = Stuch; 2n (-n) ①a [o]tynkować; [po]bielić (wapnem).

Tu'ndicht|gut F m ②g (a. indef.) = Taugenicht.

Tu'nke (tj'ng^e) f ③b sos m, podlewka; 2n (-n) ①a zamaczać [-moczyć].

tu'nlich (tj'ni^{ch}) dający się zrobić oder wykonać; a. = ratfam.

Tu'nnel (tj'ne^l) m ⑥l ober ②l tunel.

Tupf (tj'p^f) m ②d, **Tü'pfel** (tj'p^fel) m (n) ②l kropka f; (Puntt) punkcik m; (Fled) plam(k)a f.

Tü'pfel|chen (tj'p^fel^{ch}en) n ②l kropeczka f; plameczka f.

tü'pfeln (~^eln) ①f [po]kropkować, nakrapiać; getüpfelt nakrapiany.

tu'pfen (tj'p^fen) ①a lekko dotykać [-tknąć] się (gen.); auch = tüpfeln.

Tür (tj'r) f ③b drzwi f/pl.; (Wagen²) drzwiczki f/pl.; vor der ~ przed drzwiami; (nahe) blisko, za pasem; vor die ~ setzen wypraszać [-prosić] za drzwi.

Tü'r... meist u drzwi.

Tu'rbau (tj'rb^{au}n) m ②g¹ turban, zawój.

Tü'r... ~flügel m skrzydło n u drzwi; ~hüter m odzwierny.

Tü'rke (tj'rk^e) m ③a Turek.

Türkel' (tj'rk^{ai'}) f ③b Turcja.

Tü'rkin (tj'rkⁱn) f ③c Turczynka. [~... turkusowy.]

Türki's (tj'rkⁱs) m ②h turkus; }
tü'rki'sch (tj'rkⁱsz) turecki; adv. po turecku.

Tü'r|klinke f klamka u drzwi.

Turm (tj'rm) m ②d wieża f; ... wieżowy; dim. (= Tü'rmchen [tj'rm^{ch}en] n ②l) wieżyczka f.

tü'rmen (tj'rm^{en}) ①a [na]gro-madzić.

Tü'rmer (~^{er}) m ②l dozorca wieży, strażnik na wieży.

Tu'rm... ~falk(e) m sokół pu-stulka; ~hoch wysoki jak wieża; ~schwalbe f jaskółka (gnieźdząca się na wieży); ~spitze f szczyt m wieży; ~wächter, ~wärter m = Türmer.

Tu'rn... (tj'rn...) gimnastyczny.

tu'rnen (tj'rn^{en}) ①a 1. gimnastykować się, odbywać [-być] ćwiczenia gimnastyczne. 2. 2 n ②l gimnastyka f, ćwiczenie gimnastyczne.

Tu'rner (~^{er}) m ②l gimnastyk.

Turnerei' (tj'rne^{rai'}) f ③b gimnastyka.

Tu'rn|halle f sala gimnastyczna.

Turnie'r (tj'ra^{nj'}r)n ②g turniejm.

Tu'rn... ~kunst f sztuka gimnastyczna; ~lehrer m nauczyciel gimnastyki; ~platz m boisko n gimnastyczne; ~übung f ćwiczenie n gimnastyczne; ~verein m towarzystwo n gimnastyczne; sokół.

Tü'r... ~pfosten m węgar, podwoje m/pl.; ~schlüssel m klucz do drzwi; ~steher (-sz^{t^{er}}) m ②l = Hüter.

Tu'rtel|taube (tj'rt^{el-}) f gruchawka, synogarlica.

Tü'r|vorhang m portjera f.

Tusch (tj'sz) m ②g tusz.

Tu'sche (tj'sz^e) f ③b tusz m.

tu'scheln F (~^{eln}) ①f = flüstern.

tu'schen (tj'sz^{en}) ①e [wyl]tuszować.

Tu'te (tj't^e) f ③b = Tüte; (a.

Tu'thorn n trąbka.

Tü'te (tj't^e) f ③b tutka.

tu'ten (tū't'en) ⑤c [za]trąbić.
Ty'pe (tū'p'e) *f* ③b wzór *m*, typ
m; (mß *pl.*) czcionka; ~n... ty-
 powy. [dur.]
Ty'phus (tū'fūs) *m* infek. tyfus, }
ty'pisch (tū'p'is) typowy. }

Ty'pus (tū'pūs) *m* ⑥g typ, wzór.
Tyra'nn (tū'rā'n) *m* ③a tyran;
 ~en... tyrański; **Tyrannel'** (tū-
 rā'nāl') *f* ③b tyranja, tyrań-
 stwo *n*; **tyra'nisch** (tū'rā'n'is)z)
 tyrański; *adv.* po tyrańsku.

U

u. *abf.* für und, unten.
u. a. *abf.* für und andere(s); un-
 ter anderem ober andern.

u. a. m. *abf.* für und andere(s)
 mehr. [wird gebeten.]

U. A. w. g. *abf.* für Um Antwort]

ü'bel (ü'b'el) 1. zły; wohl oder ~
 chcąc nie chcąc; mir ist ~slabo
 (ober niedobrze) mi, nudzi
 mnie. 2. ② *n* ②l zło, bieda *f*,
 nieszczęście; (Krankheit) choro-
 ba *f*; (Leiden) dolegliwość *f*;
 vom ② sein = schaden.

ü'bel... ②**befinden** *n* niezdrowie,
 niedyspozycja *f*; ~**gelaunt**
 w złym humorze; ~**gefimmt** źle
 usposobiony, nieprawomyślny.

Ü'belkeit *f* mdłości // *pl.*, nudno-
 ści *f* // *pl.*

ü'bel... ~**nehmen** brać [wziąć]
 za złe; nehmen Sie es mir
 nicht übel proszę nie wziąć
 mi tego za złe!, proszę mi to
 wybaczyć!; ~**nehm(er)isch** (~
 nēm[er]is)z) obraźliwy; ②**stand**
m zło *n*, niedogodność *f*, nie-
 przyjemność *f*; (Mangel) nie-
 dostatek; ②**tat** *f* występki *m*,
 zbrodnia; ②**täter** (*in f*) *m* prze-
 stępca (-czyni), zbrodniarz
 (-arka); ~**wollend** nieżyczliwy.

ü'ben (ü'b'en) ⑤a ćwiczyć (się)
 ~ *in dat.* ćwiczyć się w *loc.*);
 Barmherzigkeit: okazywać [-zać];
 geübt wyćwiczony; wprawny.

ü'ber (ü'b'er) 1. *prp.* (wo? *dat.*)
 nad (*instr.*); (jenseits, hinter) za
 (*instr.*); (höher) ponad (*instr.*);
 (wohin? *acc.*) nad (*acc.*); (hin~)

przez (*acc.*); a. zeitlich: = nach
 [Verlauf von] za (*acc.*); po
 (*loc.*): ([in Betreff] von) o (*loc.*);
 ~ (hinaus) poza (*acc.*); ~ dem
 Lesen przy (*loc.*); er schickte Brief
 ~ Brief list za listem; etwas
 ~ 100 nieco ponad sto; ~
 100 Kronen przeszło sto koron;
 ein Viertel ~ einß kwadrans
 na drugą; den Tag ~ przez
 dzień (cały), dniem; die Nacht
 ~ przez noc (całą), nocą.
 2. *adv.* Gewehr ~! na ramię
 broń!; ~ und ~ zupełnie,
 nawskroś, od stóp do głowy;
 daß wurde mir ~ znudziło (ob.
 sprykrzyło) mi się.

ü'ber... prze..., przy..., na...;
 nadmierny.

über/a'ü wszędzie.

über/a'nstengen (się) przecią-
 żać [-żyć] (się) pracą, przepra-
 cowywać [-ować] się. *Su.* prze-
 ciążenie *n*, przepracowanie *n*.

über/a'ntworten wręczać
 [-czyć], oddawać [-dać].

ü'ber|arbeit *f* nadmierna praca.

über|arbeiten przerabiać [-ro-
 bić]; (sich ~) przepracowywać
 [-ować] się. *Su.* przepracowa-
 nie *n*.

ü'ber|lärmel *m* narękawek.

über|au's nader, zbyt, nadzwyc-
 znyj.

ü'ber|bau *m* górna budowa *f*.

über|bauen zabudowywać
 [-ować].

ü'ber|bein *n* martwa kostka *f*,
 kostna narośl *f*.

über|bie'ten podbijać [-bić] cenę, podkupywać [-pić]; *fig.* = über-treffen.

Ü'ber|bleibsel (-blai̯psəl) *n* ② |
ostatki *m/pl.*, szczątki *f/pl.*;
(vom Essen) niedojadki *m/pl.*

Ü'ber|blick *m* przegląd, pogląd.

über|blit'cken przegłądać [-dnąć].
über|brin'gen przynosić
[-nieść], oddawać [-dać].

Über|brin'ger (-brɪ'ŋɐ) *m* ② |,
~in (~in) *f* ③ coddawca (-czyni).

über|brü'cken (-brü'kən) ⑤ a
[z]budować most na (*loc.*).

über|bü'rden (-bü'rden) ⑤ a
przeciążać [-żyć]. *Su.* prze-
ciążenie *n.*

über|da'chen (-dä'ʃən) ⑤ a po-
krywać [-yć] dachem.

über|bau'ern przetrwać, prze-
żyć [boń.].

Ü'ber|bede *f* wierzchnie nakry-
cie *n.*; kapa.

über|be'cken pokrywać [-yć].

über|be'nken = überlegen.

über|die's prócz tego, pozatem,
nadto. [*pl.*] przesyt, wstępn.

Ü'ber|druf (-draʊs) *m* ② h¹ (o.)
mający wstępn, przesycony; ~ wer-
den sprzykrzyć, zbrzydzić so-
bie (*acc.*); ich bin dessen ~ to
mi zbrzydło ob. obrzydło, to mi
się przykrzy.

über|drüffig (-drüſiç) mają-
cy wstępn, przesycony; ~ wer-
den sprzykrzyć, zbrzydzić so-
bie (*acc.*); ich bin dessen ~ to
mi zbrzydło ob. obrzydło, to mi
się przykrzy.

über|lei'ten doścignąć [boń.];
überleit zbyt spieszny; nie-
rozważny; sich ~ zbyt [po-]
spieszyć się. *Su.* zbytnia
prędkość *f.*; nierozwaga *f.*; brak
m zastanowienia.

über|leina'nder jeden nad dru-
gim, jeden na drugiego.

über|lei'n...: ~kommen zgadzać
[zgodzić] się; (abmachen) układać
[ułożyć] się (mit *dat.* über *acc.*
z kim co do *gen.*); ~kommen *n.*,
~kunft (-künft) *f* ② d układ *m.*,
umowa *f.*, ugoda *f.*; ~stimmen

(mit *dat.*) zgadzać się (z *instr.*),
harmonizować (z *instr.*); ~
stimmenb zgodny; ~stim-
mung *f* zgoda, zgodność; in
~stimmung bringen [z-, po-]
godzić (mit *dat.* z *instr.*).

über|le'ssen: sich ~ (an *dat.*) ob-
jadać [-jeść] się (*instr.*), na-
jeść się [boń.] do syta (*gen.*).

über|fahren 1. (f-u-v) a) *v/i.*
przejeżdżać [-jechać]; b) *v/t.*
przewozić [-wieźć], przepra-
wiać [-wić]. 2. (u-v) przejeżdżać
[-jechać]; er ist vom Buge ~
worden pociąg go przejechał.

Ü'ber|fahrt *f* przejazd *m.*: (zu
Wasser) przeprawa, przewóz *m.*

Ü'ber|fall *m* napad, najazd,
napaść *f.* [(*acc.*).]

über|fa'llen napadać [-paść] na
ü'ber|fällig przekraczający ter-
min, pozaterminowy.

über|flie'gen przelatywać [-le-
cieć] przez (*acc.*); Brief usw.:
przebiegać [-biedz] oczyma.

ü'ber|fliegen (su) przelewać
[-lać] się; opływać, obfitować
w (*acc.*); być przepelnionym
(*instr.*).

über|flü'geln (-flü'gəln) ⑤ |
oskrzydlać [-lić], otaczać
[otoczyć]; *fig.* = übertreffen.

Ü'ber|fluf *m* (an *dat.*) obfitość *f.*
(*gen.*); (großer) nadmiar, zbytek;
~ haben obfitować (an *dat.*
w *acc.*), opływać (w *acc.*).

ü'ber|flüffig zbyteczny, na-
dmierny.

über|flu'ten zalewać [-lać].

über|fo'rbern zaceniać [-nić];
stawiać wygórowane żądania.

Ü'ber|fracht *f* nadwyżka ciężaru.

über|führen 1. (f-u-v) przepro-
wadzać [-dzić], przewozić
[-wieźć]. 2. (u-v) (t-n e-r
@aße) przekonywać [-nać] (k-o
o *loc.*), udowadniać [-wodnić]
(k-u *acc.*); ~d przekonywujący.

Überführung *f* 1. (Luv) przewóz *m*. 2. (uv) przekonywanie *n*, dowód *m*.

überfüllen przepelniać [-nić].
Su. przepelnienie *n*.

Übergabe *f* oddanie *n*, wręczenie *n*; (e-r Festung) poddanie *n* się, kapitulacja.

Übergang *m* przechód; (Fuß usw.) przeprawa *f*; ~s... przechodni; przejściowy.

übergeben oddawać [-dać], wręczać [-czyć]; Festung: poddawać [-dać]; sich ~ = sich erbrechen.

Übergebot *n* wyższa cena *f*.

übergeh(en) 1. (Luv) przechodzić [przejść]; (überlaufen) przelewać [-lać] się; die Augen gingen ihm über lzy mu stanęły w oczach. 2. (uv) *Geſes* usw.: naruszać [-szyć]; (nicht beachten) nie uwzględniać [-nić], pomijać [-inać]; (umgehen) obchodzić [obejść]; mit Stillschweigen ~ przemilczać [-czuć]. *Su.* pominięcie *n*; omińcie *n*.

Übergewicht *n* nadwyżka *f* wagi; *fig.* przewaga *f*.

übergießen 1. (Luv) przelewać [-lać]. 2. (uv) polewać [-lać], oblewać [-lać]. [wy.]

überglücklich bardzo szczęśli-

übergreifen wdzierać [wdrzeć] się (in *acc.* w *acc.*); naruszać [-szyć] (*acc.*).

Übergriff *m* naruszenie *n*, prawa *f*; (Missbrauch) nadużycie *n*.

Überguß *m* polewka *f*.

überhaben mieć zwyżkę; ich habe es über mam tego już nadto, znudziło mi się.

überhaben(nehmen) brać[wziąć] górę ober przewagę, [roz]szerzyć się, [roz]mnożyć się.

überhangen wystawać, prze-

chylać [-lić] się; (herabhängen) zwisać [-snać]; ~d zwisający.

überhängen 1. (Luv) = umhängen, überhangen. 2. (uv) (mit *dat.*) obwieszać [-esić], pokrywać [-yć] (*instr.*).

überhauen (mit *dat.*) przepelniać [-nić], obsypywać [-pać] (*instr.*). [ści; ~ nicht zgoła nie.]

überhaupt wogóle, w ogólnie-

überheben uwalniać [uwolnić] (*gen. od gen.*); sich ~ podźwignąć się [boć.]; *fig.* wynosić się, chwalić się. *Su.* uwolnienie *n*; wynoszenie *n* się, pycha *f*.

überholen prześcignąć [boć.]; przewyższać [-szyć].

überhören niedosłyszać; *Geſtion*: wysłuchiwać [-chać], przepytować [-tać].

überirdisch nadziemski.

überkippen przeważać [-żyć] (się), [s]tracić równowagę.

überkleben 1. (uv) = bekleben. 2. (Luv) (et. mit *dat.*) naklejać [-kleić] (co na *acc.*).

überkleid *n* wierzchnie ubra-

überklug przemądry. [nie.]

überkochen przegotowywać [-ować].

überkommen = bekommen: es überkam mich eine Angst zdjął mnie strach.

überladen 1. (Luv) przeładowywać [-ować]. 2. (uv) (mit *dat.*) obciążać [-żyć] zbyttnio; Magen: przeładować (*instr.*).

überland... od morza do morza, transkontynentalny.

überlassen (abtreten) odstępować [-stąpić], pozostawiać [-wić]; (anheimstellen) poruczać [-czyć], oddawać [-dać]; sich ~ oddawać [-dać] się. *Su.* odstąpienie *n*, pozostawienie *n*;

poruczenie *n*.

Überlast *f* nadwyżka ciężaru.

überlasten = überladen 2.

über|laufen 1. (L-u) (fn) przechodzić [przejść], zbiegać [zbiedz] (zu dat. do gen.); a. = überfließen, übergehen 1. 2. (-u L) nachodźić, naprzykrzać się (dat.); es überläuft mich kalt dreszcz mnie przechodzi.

ü|ber|läufer m zbieg.

ü|ber|laut za głośny.

über|le|ben przeżyć; sich ~ przeżyć się, wyjść z mody; **ü|ber|le|ben** s. pozostały (-la) przy życiu.

über|legen 1. (L-u) kłaść [położyć] na (acc. i-n ~ = durchprügeln. 2. (-u L): a) v/t. rozważać [-żyć], rozmyślać [-lić]; zastanawiać [-nowić] się nad (instr.); b) a. przewyższający, przemagający, silniejszy; i-m ~ fein = übertreffen; **ü|ber|le|gen** f przewaga, wyższość.

Über|le|gung f **ü|ber|le|gung** rozważa, zastanowienie n: mit ~ z wagą, z rozmysłem; ohne ~ bez zastanowienia, nierozważnie; **ü|ber|le|gung** f rozsądek m.

über|lesen 1. (L-u) [prze]czytać. 2. (-u L) (czytając) przeoczyć [boń.].

über|lie|fern przekazywać [-zać], podawać [-dać]; mündlich überliefert tradycyjny. **ü|ber|lie|fern** n, tradycja f.

über|li|sten (-lī'stən) **ü|ber|li|sten** podchodzić [podejść], okpić [boń.]. **ü|ber|li|sten** n. podjęcie n.

ü|ber|m|F (ü'b^orm) = über dem.

über|ma|chen przekazywać [-zać]. **ü|ber|ma|chen** [waga.]

ü|ber|ma|cht f przemoc, prze-

ü|ber|m|ächt|ig przemożny.

über|ma|len zamalowywać [-ować].

über|ma|n|uen (-mä'n^{en}) **ü|ber|ma|n|uen** pokonywać [-nać], zmagać [zmódz]. **ü|ber|ma|n|uen** [tek m.]

ü|ber|ma|ß n nadmiar m, zby-

ü|ber|m|äß|ig nadmierny, nad-

zwyczajny; **ü|ber|ma|ß** adv. nad miarę, przesadnie.

ü|ber|m|ensch m nadczłowiek: **ü|ber|m|ensch** nadludzki, nadzwyczajny.

über|m|itteln (-mī't^{el}n) **ü|ber|m|itteln** przekazywać [-zać]. **ü|ber|m|itteln** n, przekazanie n; doręczenie n.

ü|ber|m|orgen pojutrze.

über|mü|den (-mü'd^{en}) **ü|ber|mü|den** przemęczać [-czyć] (się). **ü|ber|mü|den** n. przemęczenie n.

ü|ber|mü|t m swawola f, rozpusta f; a. = **ü|ber|mü|t**.

ü|ber|mü|tig (-müt^{ig}) swawolny, rozpustny; a = **ü|ber|mü|tig**, anmaßend.

über|na|chten [prze]nocować.

ü|ber|na|cht|ig (-näch^{ig}) trwający całą noc; (nicht ausgefallen) po nocy nieprzespanej.

ü|ber|na|hme (-näh^{me}) f **ü|ber|na|hme** odebranie n, odbiór m, przyjęcie n; objęcie n w posiadanie.

ü|ber|na|t|ürl|ich nadprzyrodzony.

über|ne|hmen brać [wziąć] na siebie, podejmować [podjąć] się (gen.), obejmować [objąć]; (in Besitz nehmen) brać [wziąć] w posiadanie.

ü|ber|p|roduktion f nadmiar n wytwórczości, hiperprodukcja.

über|que|r w poprzek, ukośnie.

über|ra|gen sterzyć ponad (acc.), przewyższać [-szyć]; a. = übertreffen.

über|ra|schen (-räh'sch^{en}) **ü|ber|ra|schen** przychodzić [przyjść] niespodzianie; ~ mit (dat.) zaskoczyć [boń.](acc.); fig. zadziwiać[-wić]; ~ **ü|ber|ra|schen** niespodziany, nadzwyczajny, zadziwiający. **ü|ber|ra|schen** n, niespodziane zdarzenie n, niespodzianka f.

über|re|chnen przeliczać [-czyć], przerachowywać [-ować].

über|re|den namawiać [-mówić], nakłaniać [-kłonić], przekonywać [-nać]. **ü|ber|re|den** n, namawianie n, namowa f.

- ü'ber|reich** niezmiernie bogaty.
- über|rei'chen** podawać [-dać], wręczać [-czyć]. *Su.* podawanie *n.*, podanie *n.*, wręczenie *n.*
- ü'ber|reichlich** nader obfity, zbytni. [rzwały.]
- ü'ber|reif** zbyt dojrzały, prze-
- ü'ber|rei'ten** przejeżdżać [przejechać].
- über|rei'zen** zbytnio (ob. bardzo) rozdrażniać [-nić]. *Su.* rozdrażnienie *n.* [stałość *f.*]
- ü'ber|rest** *m* resztką *f.*, pozost-
- ü'ber|rock** *m* palto; (überzieher) zarzutka *f.*
- über|ru'mpeln** podchodzić [podejść] z nienacka, napadać [-paść] niespodzianie.
- ü'bers** *F* (ü'b'ers) = über daß.
- über|sä'ttigen** przesycać [-cić]. *Su.* przesylenie *n.*, przesyta *m.*
- über|schä'tzen** oceniać [-nić] za wysoko, przeceniać [-nić]. *Su.* przecenianie *n.*
- über|schau'en** = überbliden.
- über|schl'cken** = überfenden.
- über|schle'sen** 1. (L-u-u) (fn) strzelać ponad miarę; auch = überfließen. 2. (-u-u) przeskakiwać [-skoczyć] szybko (na drugą stronę).
- über|schl'ffen** przeprowiać [-wić] (się) (na okręcie).
- ü'ber|schlag** *m* kosztorys, obliczenie *n.*
- über|schlagen** 1. (L-u-u): a) *v/i.* (fn) przechylać [-lić] (się); b) *v/t.* auch: = umschlagen; Seine: = kreuzen. 2. (-u-u) obliczać [-czyć] w przybliżeniu; [z]robić kosztorys; sich ~ wywracać [-wrócić] się w tył; a. = anschlagen.
- ü'ber|schnappen** zapadać [-paść]; *fig.* mieć bzika, być niespełna rozumu.
- über|schreiben** 1. (L-u-u) [na-] pisać na wierzchu. 2. (-u-u) da-
- wać [dać] napis na (*loc.*); Auftrag *uflw.*: przepisywać [-sać].
- über|schrei'en** przekrzyzczyć [boń].
- über|schrei'ten** przekraczać [-kroczyć], przestępować [-stąpić]; daß Wasß ~ przebierać [-brać] miarę. *Su.* przekroczenie *n.*, przestąpienie *n.*, wykroczenie *n.*
- ü'ber|schrift** *f* napis *m.*, nagłówek *m.*, tytuł *m.*
- ü'ber|schuh** *m* kalosz.
- ü'ber|schuß** *m* nadmiar, nadwyżka *f.*, zwyczajka *f.*
- ü'ber|schüssig** (-szűs[th]) nadmierny, pozostały.
- über|schü'tten** przelewać [-lać], przesypywać [-pać]; *fig.* (mit *dat.*) obsypywać [-pać] (*instr.*).
- über|schwe'mmen** zalewać [-lać]. *Su.* wylew *m.*, powódź *f.*
- über|schwe'nglich** (-szwö'ngl[th]) niezmierny, przesadny; *Zeitf* *f* zbytek *m.*, przesada.
- ü'ber|seeisch** (-zē[sz]) zamorski.
- über|se'hbär** (-zē'bär) dający się objąć wzrokiem.
- über|se'hen** obejmować [objąć] wzrokiem; (niht sehen) nie dostrzegać [-strzedz], przeoczać [-czyć]; *Wängel uflw.*: patrzeć na co przez palce; auch = durchsehen, versehen. [sliwy.]
- ü'ber|selig** niezmiernie szczę-
- über|se'nden** przysyłać [-ślać]; nadsyłać [nadesłać]. *Su.* przesyłka *f.* [się tłumaczyć.]
- über|se'zbar** (-zē'cbar) dający
- über|sehen** 1. (L-u-u) przeprowiać [-wić] się (über *acc.* przez *acc.*). 2. (-u-u) [prze]tłumaczyć (aus *dat.* in *acc.* z *gen.* na *acc.*); überseht tłumaczony, w tłumaczeniu. *Su.* tłumaczenie *n.*, przekład *m.*
- ü'ber|se'zer** (in *f*) *m* tłumacz(ka).
- ü'ber|sicht**/przegląd *m.*, pogląd *m.*

ü'ber|sichtlich poglądowy; przejrzysty; (klar) jasny; **Ükeit** *f* poglądowość; jasność.

über|sie|beln (-zī'de|n) ①*f* (fn) przesiadłać [-lić] (się), przеносić [-nieść] (się), przeprowadzać [-dzić] (się). *Su.* przesiadlenie *n* (się), przeprowadzenie *n* (się).

ü'ber|sinnlich nadmysłowy, nadprzyrodzony, metafizyczny; **Ükeit** *f* nadmysłowość.

über|so'mmern przepędzać [-dzić] lato.

über|spa'nnen zbytnio naciągać [-gnąć]; *a.* = überziehen; überspannt przesadny; egzaltowany, ekscentryczny.

Über|spa'ntheit *f* przesada; egzaltacja, ekscentryczność.

über|spr|ngen przeskakiwać [-skoczyć] przez (*acc.*); omijać [ominać].

ü'ber|sprudeln (fn) przelewać [-lać] się wierzchem.

über|steh(e)n 1. (L-u) (h.) stać na wierzchu. 2. (-uL) przetrwać, przebyć [poś.]; auch = aufhalten, überwinden.

über|stel|gen przewyższać [-szyć]; Dauer usu.: przekazać [przeleźć] przez (*acc.*); daß übersteigt meine Kräfte to przechodzi moje siły.

über|st|mmen = übertönen; er wurde überstimmt przegłosowano go.

über|stra|hlen opromieniać [-nić], okrywać [okryć] blaskiem.

über|strel|chen [po]smarować; (mit Farbe) [po]malować.

über|strömen 1. (L-u) (fn) przelewać [-lać] się; fig. obfitować w (*acc.*), być przepętnionym (*instr.*). 2. (-uL) = über-schwemmen.

ü'ber|strumpf *m* kamasz.

ü'ber|stunde *f* nadliczbowa godzina.

über|stü'rzen na łeb na szyję zalać [-wić]; sich ~ działać nierozważnie. *Su.* nierozwaga *f*, zbytni pośpiech *m*.

ü'ber|süß zbytnio słodki.

über|täu|ben (-toi'b'en) ①*a* zagłuszać [-szyć], oszołamiać [-łomic].

über|teu|ern (-toi'e|rn) ①*b* et.: [za]cenić za drogo; *i-n.* = überteilen.

über|tö'lpeln (-tö'lp'e|n) ①*f* [z]durzyć, [o]tumaniać.

über|tö'nen zagłuszać [-szyć].

ü'ber|trag ② (-trāk) *m* ②*d* przeniesienie *n*.

über|tra'gbar przenośny; (über-segbar) dający się tłumaczyć.

über|tra'gen przеносić [-nieść]; (i-m) przekazywać [-zać], polecać [-cić]; auch = übersetzen 2, überweisen. *Su.* przeniesienie *n*, przekazanie *n*; (Übersetzung) przekład *m*, tłumaczenie *n*.

über|tre'ffen przewyższać [-szyć] (*an* oder *in* *dat.* w *loc.*, *instr.*), górować nad (*instr.*).

über|trei|ben przesadzać [-dzić].

über|trefen 1. (L-u) (fn) przechodzić [przejść] (ju *dat.* do *gen.*, na *acc.*); Gewässer: występować [-stąpić] z brzegów. 2. (-uL) przestępować [-stąpić], przekraczać [-kroczyć], naruszać [-szyć]; sich (den Fuß) ~ nadweręzać [-żyć] (ob. wy-wichnąć sobie [poś.] nogę. *Su.* przekroczenie *n*.

ü'ber|tritt *m* przejście *n*.

über|tru'mpfen zabijać [-bić] wyższą kozerą; fig. *f.* übertreffen. [[o]tynkować.]

über|tü'nchen [za-, po]bielić.

über|bö'lkern (-fö'lk'e|rn) ①*b* przeludniać [-nić]. *Su.* przeludnienie *n*.

über/voll przepełniony.

über/vortellen (-fö'rtäl^{en}) ⑤a zdzierać [zedrzeć], oszukiwać [-kać], [s]krzywdzić.

über/wachen dozorować, czuwać nad (*instr.*). *Su.* nadzór *m* (nad *instr.*).

über/wältigen (-wö'ltig^{en}) ⑤a przemagać [-módz], pokonywać [-nać], przewycięzać [-żyć]; der Schaf überwältigte ihn sen go zmorzył; ~b imponujący, odurzający.

über/weifen przekazywać [-zać], oddawać [-dać]; auch = überführen. *Su.* przekazanie *n*, przekaz *m*.

über/werfen 1. (Lw) narzucać [-cić], zarzucać [-cić] na (*acc.*). 2. (W) sich ~ pokłócić ober poróżnić się (mit *dat.* z *instr.*).

über/wiegen przeważać [-żyć]; ~b przeważający, przeważny.

über/winnen przewycięzać [-żyć], pokonywać [-nać]. *Su.* przewyciężenie *n*, pokonanie *n*. [(prze)zimować.]

über/wintern (-wĩ'nt^{ern}) ⑤b] über/wö'ben zasklepiać [-pić], pokrywać [-yć] sklepieniem.

Über/wurf *m* narzutka *f*, powłoka *f*.

Über/zahl *f* przeważająca liczba; (Übermacht) przemoc; (Mehrzahl) większość.

über/zählen = durchzählen.

über/zählig (-cö'lig) nadliczbowy, dodatkowy.

über/zeigen przekonywać [-nać] (von *dat.* o *loc.*); ~b przekonywający.

Über/zeug *f* przekonanie *n* (von *dat.* o *loc.*); ~skraft *f* siła przekonywania.

über/ziehen 1. (W) obciążać [-gnać], powlekać [-wlec]; sich (mit Wolken) ~ pokrywać [-yć] się (chmurami); mit Krieg ~

wydawać [-dać] wojnę (*dat.*). 2. (LW) (fn) przeprowadzać [-dzić] się, prznosić [-nieść] się; F 1-m ein ~ s^{ci}agnąć [boń.] laską (*acc.*).

Über/zieher (-cjö'r) *m* ②] zarzutka *f*, palto *n*.

über/zu'ckern (-cũ'k^{ern}) ⑤b ocukrząć [-rzyć]; [po]lukrować.

Über/zug *m* powłoka *f*, pokrowiec; a. = Stiefenüberzug.

über/zwe'rch (-cwö'rch) na poprzek.

üb'lich (ü'pl'ich) zwyczajny, będący w zwyczaju ob. używaniu.

üb'rig (ü'br'ig) pozostały, resztujący; (überflüssig) zbywający, zbyteczny; das ~ reszta *f*; die ~en Menschen inni ludzie, reszta *f* ludzi; im ~en zresztą; ein ~es tun [u]czynić ponad swój obowiązek; ~bleiben pozostawać [-stać]; ~geblieben pozostały; ~lassen pozostawić [-wić].

üb'rigens (ü'br'ig^{ens}) zresztą.

Übung *f* ćwiczenie *n*; (im Sprechen usw.) wprawa, rutyna; ~s|platz *m* miejsce *n* ćwiczeń; ~s|stück *n* ćwiczenie. [wen (mehr).]

u. bgl. (m.) Abt. für und bergleis-

Ufer (ü'f^{er}) *n* ②] brzeg *m*; vom ~ z brzegu; am ~ gelegen ob. liegend przy- ob. nadbrzeżny; ~... nadbrzeżny; ~bewohner *m* mieszkaniec wybrzeża; ~land *n* wybrzeże; ~los bezbrzeżny; ~schwalbe *f* brzegówka.

Uhr (ūr) *f* ③] zegar *m*; *dim.* zegare(cze)k *m*; wieviel ~ ist es? która godzina? (a. was ist die ~?); es ist (Punkt) ein (zwei, sieben) ~ jest (dokładnie) pierwsza (druga, siódma) godzina; aber: zwei (drei) ~en dwa (trzy) zegary; ~... zegarowy.

Uhr...: ~gehänge *n* wisiorek *m* (przy zegarku); ~halter *m* po-

strument n^a zegar; ~kette *f* łańcuszek *m* do zegarka; ~macher *m* zegarmistrz; ~macherei (-másh^{er}ai) *f* ③b zegarmistrzostwo n. (macher^e) laden *m* sklep (ober warstat) zegarmistrzowski; ~werk *n* mechanizm *m* (ober werk *m*) w zegarku.

U'hu (ū'hu) *m* ②g¹, ⑥i puhacz.

Ula'n (ulá'n) *m* ③a ulan; ~en... ułański.

Ulk *F* (ũlk) *m* ②g figiel, żart.

u'iken *F* (ũ'ik^{en}) ⑤a [po]figlować, [po]żartować.

u'ikig *F* (ũ'ikig) pocieszny.

U'ime (ũ'im^e) *f* ③b wiąz *m*, brzost *m*; ~n... wiązowy, brzostowy.

U'itimo (ũ'itim^o) *m* ⑥i (pl. a. Ultimi) ostatni dzień miesiąca.

Ultramonta'ner (ũltrám^{ontá}-n^{er}) *m* ②l ultramontanin, skrajny klerykał.

um (ũm) 1. *pp.* (acc.) ~ (...herum) dookoła (*gen.*), około (*gen.*, auch zeitlich); (nach) po (*loc.*); (zeitlich) o (*loc.*); (für) za (*acc.*); (um wieviel) za (*acc.*); bei Vergleichen: o (*acc.*), s^{B.}: ~ drei Jahre jünger (als ...) o trzy lata młodszy (niż ...); ~ so besser tem lepiej; ~ so mehr tem bardziej; ~ ... willen dla (*gen.*), ze względu na (*acc.*), ~ keinen Preis za żadną cenę; ~ nichts und wieder nichts za nic; ein^s ~ das (ob. um^s) andere jedno za drugim. 2. *ej.* ~ zu (mit *inf.*) aby, ażeby (mit *inf.*). 3. *adv.* (herum) dookoła; ~ und ~ (von allen Seiten) ze wszystkich stron; (gan^s und gar) zupełnie; das Jahr usw. ist um (rok) zakończył się, minął.

u'm... (ũ...) oft prze...; (ũ...) ob...

u'm|ändern przemieniać [-nić]; auch = umarbeiten.

u'm|arbeiten przerabiać [-robić]. *Su.* przeróbka *f*.

um|a'rmen (-š'rm^{en}) obejmować [objąć] uściskać [-snać]; umarmt w objęciach. *Su.* objęcie *n*, uścisk *m*.

U'm|bau *m* przebudowa *f*, konstrukcja *f*.

um|bauen 1. (ũ-) przebudowywać [-ować]. 2. (ũ-) obudowywać [-ować] dookoła.

u'm|behalfen zatrzymywać [-mać] na sobie, nie zdejmować [zdjąć] (*gen.*).

u'm|biegen prze- ober zaginać [-giąć], skręcać [-cić].

u'm|bilden przekształcać [-cić], przerabiać [-robić]. *Su.* przekształcenie *n*, przerobienie *n*.

u'm|binden obwiązywać [-zać], zawiązywać [-zać] (a. *ũ-*; mit *dat.*: *instr.*); (neu binden) na nowo oprawiać [-wić].

u'm|blasen zdmuchiwać [-chnąć].

u'm|blättern przewracać [-wrócić] kartki; (v/t.) = durc^h-blättern.

u'm|blicken oglądać [-dnąć] się dookoła siebie.

u'm|brechen przelamywać [-mać]; *Zyp.* (+⁺ *ũ-*) [z]lamać kolumnę, (von neuem) poprzekładać [pon.]. [z]gubić.]

u'm|bringen zabijać [-bić].

U'm|bruch *m* przełom.

u'm|decken nakrywać [-yć] na nowo. [wiersz.]

u'm|dichten przerabiać [-robić]

u'm|drehen (sich) obracać [-rócić], przewracać [-wrócić] (się); den Satz: skręcać [-cić]. *Su.* obrót *m*, przewrót *m*.

U'm|druck *m* przedruk.

u'm|drucken przedrukowywać [-ować].

um|fahren 1. (ũ-): a) v/t. objeżdżać [-jechać]; b) v/t. prze-

jechać. 2. (uL) objeżdżać [-jechać].

U'm|fahrt *f* objazd *m*.

u'm|fallen padać [paść, upaść]; przewracać [-wrócić] się.

U'm|fang *m* obwód: (Weite) rozległość *f*; (Umtreis) zakres.

um|fa'ngen obejmować [objąć], ogarniać [-nać].

u'm|fangreich obszerny, rozległy.

u'm|färben przefarbować [boń.].

um|fa'ssen obejmować [objąć] (auch u): (erfassen) chwycić [(u)chwycić]; (umfassen) zamykać [-mknąć], zawierać; mieścić w sobie; ~d daleko sięgający; Wissen: szeroki, obszerny.

Um|fa'ssung *f* objęcie *n*; (Sfb. X) ogrodzenie *n*; ~s... ogradzający, otaczający. [(gen.)]

um|fa'ttern latać dookoła

um|flechten 1. (u) oplatać [opleść]. 2. (u) inaczej spłatać [spleść], przepłatać [-pleść].

um|flie'ßen opływać, oblewać.

u'm|formen = umbilden.

U'm|frage *f* kwestionariusz *m*, ankietka; ~ halten = Zn (bei dat.) rozpytywać się (u gen.), zbierać [zebrać] zdania (gen.).

um|frie'digen = einfrieden.

u'm|füllen przelewać [-lać]; Mehl ufw.: przesypywać [-pać].

U'm|gang *m* obchód, pochód; (Berkehr) obcowanie *n*, pożycie *n* (mit dat. z instr.).

u'm|gänglich (-göng-) towarzyski, przejmy; ~keit *f* towarzyskość, uprzejmość.

U'm|gangs...: ~formen *f/pl*. formy towarzyskie; ~sprache *f* język *m* towarzyski.

um|ga'rnen osidlać [-lić], obszczać [-czyć]; fig. [z]łowić w sidła.

um|geben 1. (uL) (mit dat.) ota-

czać [otoczyć], opasywać [-sać] (instr.). 2. (u) wkładać [włożyć] (i-m et. co na acc.).

Um|ge'bung (-gē'būng) *f* ③b otoczenie *n*; in seiner ~ przy nim; a. = U'm|gegend *f* okolica; auß ber ~ okoliczny.

um|geh(e)n 1. (u) obracać [obrócić] się: (e-n Umweg machen) obchodzić [obejść], okrążać [-zyć]; (mit dat.) obchodzić [obejść] się, obcować, przystawać (z instr.); (sich befallen) zajmować [zająć] się (instr.); es geht hier um tu straszny, tu są duchy; ~d nagminny; (= mit ~der Post) odwrotną pocztą. 2. (uL) obchodzić [obejść]; (a. = vermeiden) omijać [ominać].

Um|ge'hung *f* obchodzenie *n*; obejście *n*; ominięcie *n*.

u'm|gestalten przekształcać [-cić], przeobrażać [-razić], [z]reorganizować. Su. przekształcenie *n*, przeobrażenie *n*, reorganizacja *f*.

u'm|gie'ßen przelewać [-lać].

um|gi'ttern ogradzać [-grodzić] krata.

um|graben 1. (u) przekopywać [-pać]. 2. (uL) okopywać [-pać].

um|gre'nzen ograniczać [-czyć].

u'm|gü'ten = umsehen.

um|gü'rtten opasywać [-sać], przepasywać [-sać].

U'm|guß *m* przelanie *n*.

u'm|haben mieć na sobie.

U'm|hang *m* zarzutka *f*, mantylka *f*; a. = Vorhang.

u'm|hängen (anders hängen) przewieszać [-esić]; sich e-n Mantel ufw. ~ wkładać [włożyć] (ober zarzucić [-cić]) na siebie.

U'm|hängel'tasche *f* torbka do przewieszania.

u'm|hauen ścinać [ściąć], wyrębywać [-bać].

um|he'r dookola; ~fahren wozic (dokola); (v/i.) jeździć; ~föhren oprowadzać; ~geh(e)n chodzić, przechadzać się; ~irren błądzić, błąkać się; ~kriechen (fn) lazić, pełzać; ~laufen, ~rennen (fn) biegać, gonić; ~reisen (fn) podróżować (in dat. po loc.); ~schicken rozsyłać [-zesłać]; ~schleudern (fn) włożyć się; ~schleppen wlec, ciągnąć; ~streifen, ~wandern, ~ziehen (fn) wędrować, ciągnąć; sich ~treiben włożyć się.

um|hi'n: man fann nicht ~ (żu) nie można omieszkać (mit inf.); ich fann nicht ~ zu sagen muszę powiedzieć.

um|hü'len okrywać [-yć], osłaniać [osłonić]. *Su.* okrycie *n*, osłona *f*; *a.* = Hüfle.

U'm|kehr (-kēr) *f* ③ *b* (o. pl.) odwrót *m*, powrót *m*.

n'm|kehren 1. *v/t.* przewracać [-wrócić], odwracać [-wrócić]; umgekehrt odwrotny. 2. *v/i.* (fn) powracać [-wrócić], wracać [wrócić] się.

u'm|kippen przewracać [-wrócić] (się) *v/i.* [fn].

nm|kla'mmern obejmować [objąć] silnie.

um|kleiden 1. (v-u) przebierać [-brać]. 2. (v-u) (mit dat.) obkładać [obłożyć] (*instr.*).

u'm|kommen [z]ginać.

U'm|kreis *m* obwód, okrąg.

um|krei'fen okrażać [-żyć].

u'm|laden przeładowywać [-ować]. *Su.* przeładowanie *n*.

um|la'gern obłagać [-łędz], otaczać [otoczyć].

U'm|lauf *m* obieg, krążenie *n*, cyrkulacja *f*; in ~ bringen ob. setzen = verbreiten.

um|laufen 1. (v-u): a) *v/i.* (fn) obracać [-rócić] się, [ob]chodzić; b) *v/t.* biegać przewra-

cać [-wrócić]. 2. (v-u) obiegać [obiedz]. [*m*, cyrkularz *m.*]

U'm|lauf(s)|schreiben "okólnik]

U'm|lauf *m* Gram. przegłos.

U'm|leg(e)kragen *m* kołnierz wykładany.

u'm|legen (anders legen) przekładać [przełożyć]; Mantel *n*sw.: wdziewać [wdziać]; Verband *n*sw.: na- oder przy-kładać [-łożyć]; auch = niederlegen.

u'm|lenken obracać [-rócić], nawracać [-wrócić].

u'm|legend okoliczny.

um|mau'ern obmurowywać [-ować], otaczać [otoczyć] murem.

um|na'chten otaczać [otoczyć] ciemnością, zaciemniać [-nić].

um|ne'beln otaczać [otoczyć] mgłą, zamglać [voñ.].

u'm|nehmen brać [wziąć] na siebie, owijać [owinać] się (*w acc.*). [[-ować].]

u'm|packen przepakowywać]

um|pflanzen 1. (v-u) przesadzać [-dzić]. 2. (v-u) obsadzać [-dzić].

u'm|prägen przetłoczyć [-tłaczać] (monetę). *Su.* przetłaczanie *n* (monety). [*ramy.*]

um|ra'hmen oprawiać [-wić]

um|ra'nken oplatać [opleść] strączkami. [[-ować].]

u'm|rechnen przerachowywać]

um|rei'fen objeżdzać [-jechać].

u'm|reißen przewracać [-wrócić], obalać [-lić].

um|reiten 1. (v-u) objeżdżać [-jechać] konno. 2. (v-u) przejeżdżać [-jechać] konno.

u'm|rennen obalać [-lić] wbiegu.

um|ri'ngen otaczać [otoczyć].

U'm|riß *m* zarys, szkic.

u'm|rühren [wy]mieszać.

ums *F* (üms) = um baś.

u'm|faffeln przesiadać [-siaść] się na inne siodło; *fig.* zmieni-

niać [-nić] zawód ob. zajęcie.

- U'm|faß** *m* odbyć, obrót; (Aus-tausch) zamiana *f*, wymiana *f*; ~... obrotowy.
- u'm|schaffen** = umbilden.
- u'm|schalten** zmieniać [-nić] zwrotnik.
- U'm|schalter** *m* zwrotnik.
- u'm|schatten** = beschatten.
- U'm|schau** *f* przegląd *m*; ~ halten = się 2en oglądać [-dnąć] się.
- u'm|schiffen** 1. (u) objeżdżać [-jechać] okrętem, opływać [-ynać]. 2. (u) przenosić [-nieść] z jednego okrętu na drugi.
- U'm|schlag** *m* (e-s Rodes) wylóg, kołnierz; (e-s Buches) okładka *f*; (eines Briefes) koperta *f*; (s) okład, kompres; (Wendung) zmiana *f*.
- u'm|schlagen** 1. *v/i.* (fn) przewracać [-wrócić] się; Wetter: zmieniać [-nić] się; Mit *u*stw.: [s]kisnąć. 2. *v/t.* = umbiegen, umwenden; Tuch *u*stw.: owijać [-inać] się (*instr.*); Ärmel: podwijając [-inać]. [szal *m.*]
- U'm|schlag(e)tuch** *n* chusta *f*.
- u'm|schle|ßen** otaczać [otoczyć].
- u'm|schl|ngen** owijać [-inać], obejmować [objąć].
- u'm|schmei|ßen** *F* = umwerfen.
- u'm|schmelzen** przetapiać [-topić]. [(-sać).]
- u'm|schnallen** przypasywać
- u'm|schreiben** 1. (u) przepisywać [-sać]. 2. (u) opisywać [-sać], [s]parafrazować; ~d opisujący, opisowy.
- U'm|schreibung** *f* 1. (u) przepisywanie *n*; kopja. 2. (u) opisante *n*, opis *m*, parafraza.
- U'm|schrift** *f* transkrypcja.
- u'm|schulen** przenosić [-nieść] do innej szkoły.
- u'm|schütteln** przetrząsać [przetraszać].
- u'm|schütten** przesypywać [prze-
- sypać]; Flüssigkeit: przelewać [-lać]. [(gen.)]
- u'm|schwä'rmen** latać w okolo
- U'm|schweif** *m* kołowanie *n*; ohne ~e bez ogródek, bez ceregieli; ~e machen robić ceregiele. [zmiana *f*]
- U'm|schwung** *m* obrót, (nagla)
- u'm|se|geln** = umschiffen 1.
- u'm|sehen**: się ~ oglądać [-dnąć] się; ohne sich umjusehem nie oglądając się; sich ~ nach (*dat.*) = suchen.
- u'm|sehen** przesadzać [-dzić]; Ofen: przestawiać [-wić]; Typ: składać [złożyć] na nowo; (ber-wandeln) zamieniać [-nić] (*in acc.* na *acc.*); Musikstud *u*stw.: przekładać [przełożyć], transponować: ~ sprzedawać [-dać]; (in bares Geld) spieniężać [-żyć].
- U'm|schlagreisen** *n* szeregienie *n* się. [zorność.]
- U'm|sicht** *f* oględność, prze-
- u'm|sichtig** (-z|cht|ch) oględny, przezorny.
- u'm|sinken** = umfaßen.
- u'm|so|me|hr** *f.* um.
- u'm|so|nft** (für nichts) darmo, bezpłatnie; (vergebens) napróżno, daremnie.
- u'm|spannen** 1. (u) przepięgnąć [-prządź]. 2. (u) obejmować [objąć].
- u'm|springen** bez ceremonji obchodzić [obejść] się (mit *dat.* z *instr.*); Bind: zmieniać [-nić] kierunek.
- u'm|spülen** = bespülen.
- U'm|stand** *m* okoliczność *f*; (*pl.*) (Lage) położenie *n*; (Mühe) trudy *m/pl.*: zachody *m/pl.*; ohne Umstände bez ceregieli, po prostu; Umstände machen ceremonjować się, certować się; unter Umständen stosownie do okoliczności; unter allen Umständen w każdym razie; in

anderen (oder gefegneten) Umständen in bógostawionym stanie, przy nadziei.

u'm|ständlich (-sztyntl[ic]) szczegółowy; (schwierig) trudny, przykry; „er Dient[ic] formalista m.

U'm|stands...: „krämer m formalista, pedant; „wort n przysłówki m.

um|ste'h(e)n obstępować [-stąpić], stać w okół (gen.).

u'm|stehend stojący naokoło; (Seite) odwrotny; die Zen obecni m/pl., otoczenie n; wie ~ jak na odwrotnej stronie.

U'm|steig(e)billett n, -karte f bilet m do przesiadania, przesiadka f. [[-siaść].]

u'm|steigen (fn) przesiadać

um|stellen I. (u) przestawiać [-wić], ustawiać [-wić] inaczej. 2. (u) (mit dat.) obstawiać [-wić] (instr.); (umzingeln) osaczać [-czyć].

Um|stellung f I. (u) przedstawienie n. 2. (u) obstawienie n, osaczenie n.

u'm|stimmen przestrajac [-stroić]; i-n: przerabiać [-robić], przekonywać [-nać].

u'm|stoßen przewracać [-wrócić], obalać [-lić]; fig. unieważniać [-nić]; Urteil: znosić [-nieść].

um|stra'hlen opromieniać [-nić]; otaczać [otoczyć] blaskiem.

um|stricken obszywać [-szyć]; fig. osidlać [-lić]. [cić].]

u'm|stülpen wywracać [-wrócić]

U'm|sturzen m obalenie n, upadek; Pol. przewrót; ... przewrotowy, rewolucyjny.

u'm|stürzen I. v/i. padać [(u-)paść]. 2. v/t. przewracać [-wrócić]; fig. obalać [-lić]; (vernichten) [z]niszczyć.

U'm|stürzer (-sztyrc[er]) m ②1 przewrotowiec, rewolucjonista;

sta; 2[ic] (~[sz]) przewrotowy, rewolucyjny.

u'm|taufen przechrzcić [bapt.].

U'm|tausch m zamiana f, przemiana f, wymiana f; Zen przemieniać [-nić], wymieniać [-nić] (gegen acc. na acc.).

U'm|trieb m obieg, krązenie n; (pl.) knowania n/pl., machinacje f/pl., intrygi f/pl.

u'm|tun zarzucać [-cić], brać [wziąć] na siebie; (ich ~ nach (dat.)) = ściągnąć.

u'm|wälzen przewracać [-wrócić]. Su. przewrót m; rewolucja f.

u'm|wandeln przerabiać [-robić], przemieniać [-nić]. Su. przemiana f.

u'm|wechseln zmieniać [-nić], wymieniać [-nić] (gegen acc. na acc.). Su. przemiana f, wymiana f.

U'm|weg m zboczenie n z drogi, objazd; auf ~ en bocznymi drogami; fig. pośrednio; ohne ~ e bez ogródek.

u'm|wenden obracać [-rócić], ②1: przewracać [-wrócić].

u'm|werfen przewracać [-wrócić]; ②1: zarzucać [-cić].

u'm|wickeln o(b)wijac [-inać] (mit dat. w acc.).

u'm|winden (mit dat.) owijać [-inać] (instr.); opasywać [-sać].

um|zäunen (-co[n]en) ②a ogradzać [ogrodzić], oparkaniać [-nić]. Su. ogrodzenie n; parkan m, płot m.

um|ziehen I. (u): a) v/i. (fn) przeprowadzać [-dzić] się, przenosić [-nieść] się; b) v/t. (ich) przebierać [-brać] (się). 2. (u) otaczać [otoczyć]; auch = beden.

um|zi'ngeln (-c[ic]ng[el]) ②1 otaczać [otoczyć], osaczać [-czyć]. Su. otoczenie n, osaczenie n.

U'mizug *m* przewodniczka *f*, przynosiny *f/pl.*; (feierlicher) pochód, procesja *f*.

un... (ün...) in 3ffgr nie...

u'nlabá'nberrlich (-äpš'nd^{er}līch) niezmienny, nieodmienny.

u'nlabhāngig niezawisły; **zkeitt** *f* niezawistość. [odzwony.]

u'nlabkömmlich (-äpkömm-) nie-

u'nlablä'ffig (~lš'sīch) nieustanny, ustawiczny.

u'nlabse'hbar (~zē'bār) nieprzejrzany, niezmierny, nieograniczony.

u'nlabse'hbar (~zē'cbār) nie dający się usunąć.

u'nlabstlich nieumyślny; *adv.* niechcąc, bez zamiaru.

u'nlabwei'slich (-äpwaī'slīch) nieodparty; (bringend) nieodzowny, konieczny.

u'nlabwe'ndbar (~wē'ntbār) nieochybny, konieczny.

u'nlabstfam nieuwważny, niebaczny; (nachlässig) niedbaly; **zkeitt** *f* nieuwaga, niebacność; niedbałość.

u'nlabhnlch niepodobny; **zkeitt** *f* niepodobieństwo *n*, różnica.

u'nlabse'chtbar (-änfš'chtbār) nienaruszalny; **zkeitt** *f* nienaruszalność. [miejscu.]

u'nlangebracht (~brächt) nie nagabywany, niezaczepiony.

u'nlangemelbet (~mš'id^{et}) niezgłoszony, niemeldowany; *adv.* bez zgłoszenia.

u'nlangemessen niestosowny, nieodpowiedni. [przyjemny.]

u'nlangenehm niemiły, nie-

u'nlangref'bar niezaczepny.

u'nlanne'hmbar nie do przyjęcia.

U'nlannehmlichkeit *f* nieprzyjemność, przykrość.

u'nlansehnlich niepokazny; *adv.* = unbedeutend.

u'nlanstänbig nieporządny, nieprzyzwoity; **zkeitt** *f* nieprzyzwoitość.

u'nlanstänbig (-äntä'stbār) nietykalny; **zkeitt** *f* nietykalność.

u'nlanappetitlich nieapetytny.

u'nlanart *f* niegrzeczność; (schter) wada *f*, przywara *f*; (üble Gewohnheit) narów *m*.

u'nlanartig swawolny; (unhöflich) niegrzeczny; **zkeitt** *f* niegrzeczność.

u'nlanauff'ndbar nie dający się odszukać.

u'nlanaufgefordert (-aufgeförd^{ert}) niewzywany; (Wart) nieproszony.

u'nlanaufgeklärt (~klärt) niewyjaśniony.

u'nlanaufhaltfam (~häftzām) nie dający się powstrzymać, niepohamowany; **zkeitt** *f* siła niepowstrzymana.

u'nlanaufhörlich (~hörlīch) nieustanny, ustawiczny; *adv.* auch bez ustanku.

u'nlanauflösbar (~lö'sbār), **u'nlanauflöslich** nierozdzielny; **zkeitt** nierozpuszczalny.

u'nlanaufmerksam nieuwważny; **zkeitt** *f* nieuwaga.

u'nlanaufrichtig nieszczerzy.

u'nlanaufrichtigbar (-aufszi'pbār) nie dający się odłożyć, pilny.

u'nlanausbleiblich (-bläip-) niezawodny, nieomylny, pewny.

u'nlanausfü'hrbar niewykonalny, niemożliwy; **zkeitt** *f* niewykonalność.

u'nlanausgesetzt = u'nlanaufrichtig.

u'nlanauslöschlich (~lö'szlīch) nie wygasły; (Zinte) nie dający się wywabić; *fig.* niezniszczalny.

u'nlanausprechlich (~szprä'chlīch) niewymowny; *f* die Zen *f/pl.* = Sojen.

u'nlanausstehlich (~stzē'līch) nie do zniesienia, nieznośny.

u'n|bändig (-bëndĭch) niepohamowany, nieposkromiony.
 u'n|barumherzig niemilosierny, nielitościwy; *Zeit f* brak *m* miłosierdzia ober litości.
 u'n|beabsichtigt niezamierzony, nieumysłny; *adv.* bez zamiaru.
 u'n|beachtet niespostrzeżony; ~ lassen pomijać [-inąć]; nie spostrzegać [-strzedz] (*gen.*).
 u'n|beanstandet bez przeszkody.
 u'n|beantwortet (pozostawiony) bez odpowiedzi.
 u'n|bearbeitet nieobrobiony, surowy; (Zeit) nieuprawny.
 u'n|bebaut nieuprawny; (Grundstück) niezabudowany.
 u'n|bedacht, ~sam nieostrożny; (unvernünftig) nierozważny, niebaczny; *Sfamkeit f* nieostrożność, nierozwaga.
 u'n|bedenklich nie przedstawiający trudności, bezpieczny.
 u'n|bedeutend nieznaczny, niepokazny. [konieczny.]
 u'n|bedingt bezwarunkowy,
 u'n|beeinflusst nie podlegający obcym wpływom, niezawisły.
 u'n|beendet niedokończony.
 u'n|befahrbar niejezdny.
 u'n|befaugen nieuprzedzony; (offen) otwarty; (im Urteil) bezstronny; a. = ungezwungen; *Zeit f* nieuprzedzenie n; otwartość; bezstronność.
 u'n|befleckt niesplamiony; (rein) czysty; (faul) niewinny, niepokalany; *Zeit f* czystość; niepokalaność. [nienasycony.]
 u'n|befriedigt niezadowolony,
 u'n|befugt nieuprawniony, nieupoważniony. [lentowany.]
 u'n|begabt niezdolny, nieuta-
 u'n|begreiflich niepojęty, niezrozumiały; a. = unerklärlich.
 u'n|begrenzt nieograniczony.
 u'n|begründet niezasadniony, głoślowny.

u'n|behagen n nieprzyjemne uczucie n, niesmak *m*; auch = Unwohlsein.
 u'n|behaglich nieprzyjemny, niemily, przykry, niesmaczny.
 u'n|beheilig niezagabywany, spokojny.
 u'n|beihilflich = unbeholfen.
 u'n|behindert bez przeszkody; swobodny.
 u'n|beholfen (-b^oh^ölfen) nieporadny, niezgrabny; *Zeit f* nieporadność, niezgrabność.
 u'n|bekannt nieznan; (persönlich) nieznamy; er ist mir ~ nie znam go; *Zeit s.* nieznamy (-ma); ~ erweise nie znając.
 u'n|bekümmert nie troszczący się, spokojny, bezpieczny; ~ um (*acc.*) nie dbający o (*acc.*).
 u'n|betaden nieobładowany, nieobciążony.
 u'n|belebt nieożywiony; (Straße) nieludny, pusty.
 u'n|beliebt nie lubiany; (beim Volke) niepopularny; *Zeit f* niepopularność.
 un|bemerktar niedostrzegalny, niewidzialny.
 u'n|bemittelt niezamożny.
 u'n|benannt bezimienny, nieokreślony.
 u'n|benommen niezabroniony, dozwolony; es bleibt dir ~ wolno ci. [użyty.]
 u'n|benutzt nieużywany, nie-
 u'n|bequem niewygodny; *Zeitlichkeit f* niewygoda.
 un|berechenbar (-b^er^ech^en^bar) nieobliczalny.
 u'n|berechtigt nieuprawniony; (Bortourist) niesprawiedliwy, niesłuszny. [dniony.]
 u'n|berücksichtigt nieuwzglę-
 u'n|berufen nieproszony, niepowołany; *adv.* (meist ~) bez uroków!

u'n|berührt nietknięty.
 u'n|beschadet (-b^oszād^ot) (*gen.*)
 mimo (*gen.*), bez ujmy dla (*gen.*).
 u'n|beschädigt nieuszkodzony;
 (*gan3*) cały. [bez zajęcia.]
 u'n|beschäftigt niezajęty, wolny,
 u'n|beschelden nieskromny; 2°
 heit *f* nieskromność.
 u'n|bescholten (-b^oszölt^{en}) nie-
 poszlakowany, nieskazitelny;
 2^oheit *f* nieskazitelność.
 u'n|beschränkt nieograniczony.
 un|beschreiblich (-b^oszrāi'plīch)
 nie dający się opisać, niewy-
 powiedziany.
 u'n|beseelt bezduszny.
 u'n|besezt nieobsadzony, nie-
 zajęty, próżny, wolny; ~e
 Stelle wakuujące miejsce *n.*
 un|beste'gbar (-b^ozī'k-), unbe-
 st'eglich nie do zwyciężenia,
 niezwycięzony. [płatny.]
 u'n|besoldet niepłatny, bez-
 u'n|besonnen nierozważny, bez-
 myślny; (unvernünftig) nie-
 roztropny; (leichtfertig) lekk-
 omyślny; 2^oheit *f* nierozwaga;
 nieroztropność; lekkomyśl-
 ność.
 u'n|besorgt bez troski, spokoj-
 ny; seien Sie ~! niech się
 pan(i) nie niepokoił, bądź
 pan(i) spokojny (-na).
 U'n|bestand *m* niestałość *f*.
 u'n|beständig niestały; (verän-
 derlich) zmienny; 2^okeit *f* nie-
 stałość; zmienność.
 u'n|bestechlich nieprzekupny;
 2^okeit *f* nieprzekupność, nie-
 przedajność. [niedoręczalny.]
 un|beste'llbar (-b^osztǫ'lbār)}
 un|besti'mmbar (-b^oszti'mbār)
 nie dający się określić, nie-
 określiły.
 u'n|bestimmt nieokreślony, nie-
 oznaczony; (ungenau) niewy-
 raźny, niepewny; (unentschieden)
 fen) niezdecydowany; auf ~e

Zeit na czas nieograniczony;
 2^oheit *f* nieokreśloność; niewy-
 raźność; niepewność; niezde-
 cydowaność.

un|bestreitbar nie dający się
 zaprzeczyć, niezaprzeczony;
 daß ist ~ to nie da się zaprze-
 czyć. [bezsprzeczny.]

un|bestritten niezaprzeczony,}

u'n|befelligt (bei *dat.*) nie bio-
 rący (ober mający) udziału
 (w *loc.*), nie uczestniczący
 (w *loc.*), nieinteresowany.

u'n|befont nieakcentowany.

u'n|beträchtlich nieznaczny.

un|beu'gsam nieugięty.

u'n|bevölkert niezaludniony,
 (nie)odludny. [nadzoru.]

u'n|bewacht niestrzeżony, bez}

u'n|bewaffnet nieuzbrojony.

u'n|beweglich nieruchomy; *fig.*
 niewzruszony; 2^okeit *f* nie-
 ruchomość; niewzruszoność.

u'n|beweibt niezonaty.

u'n|beweint nieopłakiwany.

un|bewo'hnbar niezamieszka-
 ny. [pusty.]

u'n|bewohnt niezamieszkały,}

u'n|bewölkt niezachmurzony.

u'n|bewußt nieświadomy; daß
 ist mir ~ to mi nieznanne, ja
 tego nie znam.

un|beza'hlbar (-b^ocā'lbār) nie
 dający się opłacić, nieoceniony.

un|bejä'hmbar (-b^ocā'mbār)
 nie dający się poskromić.

un|bezwi'ngbar (-b^ocwi'ŋ-) nie
 do pokonania ober zwyciężenia.

u'n|biegsam niegiętki, sztywny;
fig. uparty; 2^okeit *f* niegiętkość,
 sztywność; upór *m.* [cena.]

U'n|bildung *f* brak *m* wykształ-}

U'n|bill (-bīl) *f* ③ *b* (*pl.* -bilden)
 niesprawiedliwość, krzywda;
 (bei Wetters) dokuczliwość.

u'n|billig niesprawiedliwy, nie-
 słuszny; 2^okeit *f* niesprawiedli-
 wość, niesłuszność.

u'n|botmäßig nieposłuszny.
 u'n|brauchbar nieużyteczny; a.
 = unfähig; *ℤkeit* f niezycieczność. [skruchy.]
 u'n|bußfertig nie okazujący
 u'n|christlich niechrześcijański.
 und (ünt) i, a; ~ ob! jeszcze co!;
 ~ doch a przecie; ~ zwar
 a mianowicie.
 U'n|bank m niewdzięczność.
 u'n|bankbar niewdzięczny; *ℤkeit* f niewdzięczność.
 und|e'nkbar nie dający się pomysleć, nie do uwierzenia.
 und|e'ntlich = undentbar; (Zeit) niepamiętny.
 u'n|deutlich niewyraźny, niejasny; (Sprache) zawily; *ℤkeit* f niewyraźność, niejasność; zawilość.
 u'n|deutsch nieniemiecki; *adv.* nie po niemiecku.
 u'n|dicht niegęsty, rzadki; ~ werden [z]rzednieć.
 U'n|ding n dziwotwór m, dziwolak m; (Ding der Unmöglichkeit) niemożliwe.
 u'n|duldsam niecierpliwy, nie tolerancki; *ℤkeit* f niecierpliwosć, nietolerancja.
 u'n|durchdringlich nieprzenikliwy; (für Feuchtigkeit) nieprzemakalny; fig. nieprzenikniony, nieodgadniony; *ℤkeit* f nieprzenikliwość; nieprzemakalność.
 u'n|durchsichtig nieprzeźroczysty; *ℤkeit* f nieprzeźroczystość.
 u'n|leben nierówny; *ℤheit* f nierówność.
 u'n|echt nieprawdziwy; (Edelesteineusw.) podrobiony, sztuczny; lit. nieautentyczny; (Sind) = unehelich; *ℤheit* f nieprawdziwość; nieautentyczność. [wy.]
 u'n|ehelich nieslubny, niepra-
 U'n|ehre f niesława, wstyd m.
 u'n|ehrerbietig bez poszanowa-

nia; *ℤkeit* f brak m poszanowania.
 u'n|ehrlich nieuczciwy; *ℤkeit* f nieuczciwość.
 u'n|eigennützig bezinteresowny; *ℤkeit* f bezinteresowność.
 u'n|ei'gentlich niewłaściwy.
 u'n|eingedenk: ~ sein nie pamiętać. [niczony.]
 u'n|eingeschränkt nieograniczony
 u'n|eingeweiht nie poświęcony; ~ it (acc.) niewtajemniczony w (acc.); *ℤe(r)* s. laik, profan.
 u'n|einig niezgodny, niezgodliwy; *adv.* w niezgodzie; *ℤkeit* f niezgoda.
 u'n|eins = ucinig.
 u'n|empfindlich niemożliwy do przyjęcia (gen.); (unempfindlich) obojętny, głuchy, nieczuły; *ℤkeit* f niezdolność do przyjęcia; obojętność, nieczulość.
 u'n|e'ndlich nieskończony; (unbegrenzt) bezgraniczny, niezmierny; *ℤkeit* f nieskończoność; niezmierność.
 u'n|entbe'hrlich niezbędny; *ℤkeit* f niezbędność.
 u'n|entge'geltlich (-ęntgē'tlīch) bezpłatny; *ℤkeit* f bezpłatność.
 u'n|enthaltlich niewstrzemięźliwy; *ℤkeit* f niewstrzemięźliwość.
 u'n|entschieden nierozstrzygnięty; (streitig) sporny; (unsicher) niepewny, wątpliwy; *ℤheit* f niepewność, wątpliwość.
 u'n|entschlossen niezdecydowany, chwiejny; *ℤheit* f brak m decyzji; niezdecydowanie n, chwiejność.
 u'n|entwegt (-ęntwēkt) nie wzruszony, twardy, ciągly.
 u'n|entwidelt nierozwinięty.
 u'n|entsi'fferbar (-ęntcī'fērbār) trudny do odcyfrowania.
 unerbittlich (-ęrbī'tlīch) nieprzeblagany, nielitośliwy;

- Zeit** *f* nieprzeblagalność, brak *m* litości.
u'nerfahren niedoświadczony;
Zeit *f* brak *m* doświadczenia.
u'nerf'ndlich (-*erf'ntlich*) nie-
 pojęty, niezrozumiały.
u'nerfo'rschlich (-*f'rschlich*)
 niezbadany, niezgłębiany.
u'nerfreulich nieprzyjemny,
 przykry.
u'nerfü'ubar (-*erfü'ubar*) nie-
 wykonalny, nie dający się
 spełnić.
u'nerfüllt niespełniony.
u'nergiebig niewydatny; **Land**:
 nieurodzajny.
u'nergrü'ndlich niezbadany,
 niezgłębiany. [**hoznaczn.**]
u'nerhebtlich nieznaczný, ma-
u'nerhört niesłychany; (**Bitte**)
 niewysłuchany, niespełniony.
u'nerkannt niepoznany.
u'nerklä'rbar, -klä'rlich niewy-
 jaśniony, niezrozumiały.
u'nerklä'glich nieodzowny, nie-
 zbędny. [**kazany.**]
u'nerlaubt niedozwolony, za-
u'nerme'glich (-*ermé'slich*) nie-
 mierny, niezmierny; **Zeit**
f niezmierność, ogrom *m*.
u'nermü'blich (~*mü'tlich*) nie-
 strudzony, niezmordowany;
adv. bezustannie.
u'nerquidlich nieprzyjemny,
 przykry. [**cia, niedościgniony.**]
u'nerrei'chbar nie do osiągnię-
u'nersä'tlich (-*erzé'tlich*) nie-
 nasycony.
u'nerschö'pfllich (~*sch'pfllich*) nie-
 wyczerpany, nieprzebrany.
u'nerschrocken (~*sch'rocken*) nie-
 ustraszony; **Zeit** *f* nieustras-
 zoność.
u'nerschü'tterlich (~*schü'tterlich*)
 niewzruszony, niezachwiany.
u'nerschw'i'nglich (~*schw'nglich*)
 nie do osiągnięcia; (**Preis**) wy-
 górowany.
- u'nerse'glich** (~*sch'lich*) nieza-
 stąpiony; (**Verlust**) niepoweto-
 wany. [**wytrzymania.**]
u'nerträ'glich nieznośny, nie do
u'nerwartet nieoczekiwany,
 niespodziany; (**plötzlich**) nagły.
u'nerwidert bez odpowiedzi;
 (**Siehe** *ustw.*) bez wzajemności;
 ~**lassen** nie odpowiadać [-**dzieć**]
 (na *acc.*).
u'nerwünscht niepożądany;
adv. nie w porę. [**niezdolność.**]
u'nfähig niezdolny; **Zeit** *f*
u'nfahrbar nie do jazdy, tru-
 dny do przebycia.
U'nsall *m* nieszczęśliwy wy-
 padek; (**☉**) katastrofa *f*; ~**ver-**
sicherung *f* ubezpieczenie *n* od
 wypadków.
u'nfel'ibar nieomylny; (**über-**
lässig) niezawodny, pewny; **Ze-**
kelt *f* nieomylność; niezawod-
u'nfeln niedelikatny. [**ność.**]
u'nfern (*gen.* ober [von] *dat.*)
 niedaleko (*gen.*), w pobliżu
 (*gen.*). [**czony.**]
u'nfertig niegotowy, nieskoń-
U'nsat (-*flät*) *m* ②a pluga-
 stwo *n*, paskudztwo *n*; auch =
U'nsäter (-*flät'er*) *m* ②l plu-
 gawiec, paskudnik.
u'nsätlig (-*flätlich*) plugawy,
 niechlujny, paskudny; (**Rebe**)
 sprośny.
u'nsoligam nieposłuszny.
u'nsörmlich niekształtny; **Ze-**
kelt *f* niekształtność; (*pl.*)
 nieformalności *f/pl.*
u'nsfrankiert nieopłacony, nie-
 frankowany.
u'nsfreiwillig niedobrowolny,
 niechętny; *adv.* mimowoli.
u'nsfreundlich nieuprzejmy,
 nieprzystępny; (**mürrisch**)
 kwaśny; (**finster**) ponury; (**Auf-**
nahme) niegrzeczny; **Zeit** *f*
 nieuprzejmość, nieprzystęp-
 ność; ponurość.

U'n|friede(n) *m* niezgoda *f*, niepokój.
u'n|fruchtbar nieurodzajny, nieplodny; **Zeit** *f* nieurodzajność, nieplodność.
U'n|flug (-fūk) *m* ② *g*¹ (o. *pl.*) swawola *f*, wybryk, zdrożność *f*; ~ *treiben* swawolić, dokazywać; ~ *treiben* swawolić, dokazywać. [zywać.]
...ung (...ūng) *f* ③ *b* *Endsilbe* zur Bildung von Verbalsubstantiven, *f.* *Offnung* *usw.* [grzechny.]
u'n|galant nieuprzejmy, nie-
u'n|gangbar nieprzebyty; (Weg) zły; ~ bez popytu; (Menge) nie będący w obiegu.
U'ngar (ū'ngär) *m* ③ *a*, ~ *in* (ū'ngarīn) *f* ③ *c* Węgier(ka); **Zeit** (ū'sz) węgierski; *adv.* po węgiersku; ~ *n* (ūn) *n* ③ *g* Węgry *f/pl.* [f niegościnnosc.]
u'n|gastlich niegościnnie; **Zeit** *f* u'n|geachtet (-g'ächt'et) 1. niezszanowany. 2. *prp.* (*gen. ob. dat.*) mimo, pomimo (*gen. ober acc.*) 3. *ej.* lubo, chociaż.
u'n|geahndet (-g'änd'et) = ungestraf. [nieoczekiwany.]
u'n|geahnt niespodziewany,
u'n|gebärdig (-g'eb'erdīch) nieśforny, nieokrzesany; (*wider-spenstīg*) krnąbrny, uparty.
u'n|gebeten nieproszony.
u'n|gebildet niewykształcony.
u'n|gebräuchlich nieużywany, nie będący w użyciu.
u'n|gebraucht (-g'ebraucht) nieużywany, nowy.
U'n|gebühr *f* nieprzyzwoitość, niestosowność. [niestosowny.]
u'n|gebührlīch nieprzyzwoity,
u'n|gebunden niewiązany; (Buch) nieoprawny; *fig.* niezawisły, niekrępowany, swobodny; (Leben) rozwiązyli, rozpustny; ~ *Rede* proza *f*; **Zeit** *f* niezawisłość, wolność, swoboda; rozwiąłość.

u'n|gedeckt (-g'ed'ekt) nienakryty, odkryty; (Geb) niepokryty.
u'n|gedruckt (-g'edr'ukt) niedrukowany.

U'n|gebuld *f* niecierpliwość.

u'n|geduldig niecierpliwy.

u'n|geignet niestosowny, nieodpowiedni; *vgl.* unpassend.

u'n|gefähr (-g'ef'är) 1. przybliżony, prawdopodobny; *adv.* około, blisko. 2. 2 *n* ② *g*¹ (o. *pl.*) przypadek *m*; von ~ *przypadkowo*.

u'n|gefährdet = ścier.

u'n|gefährlich bezpieczny.

u'n|gefällig nieuczynny, nieusłużny; auch = unangenehm; **Zeit** *f* nieuczynność, nieusłużność.

u'n|gefärbt (-g'ef'ärbt) niefarbowany.

u'n|gefragt (-g'ef'räkt) niepytany; *adv.* bez pytania.

u'n|gefügig nieuległy, krnąbrny.

u'n|gehalten (-g'hält'en) oburzony (*über acc. o acc.*, z powodu *gen.*), rozgniewany; ~ *sein* gniewać się (*über acc. o acc.*).

u'n|geheizen (hais'en) bez rozkazu, dobrowolny.

u'n|gehemmt (h'ēmt) = ungehindert. [kłamany, szczery.]

u'n|gehetselt (h'ēt'selt) nie-

U'n|geheuer *n* ② *l* potwór *m*.

u'n|geheuerlich ogromny, olbrzymi, niezmierny.

u'n|gehindert (-g'h'ind'ert) bez przeszkody, swobodny, wolny.

u'n|gehobelt (h'ōb'elt) niehebowany; *fig.* nieokrzesany.

u'n|gehörig niestosowny, nieprzyzwoity; **Zeit** *f* niestosowność, nieprzyzwoitość.

u'n|gehorsam 1. nieposłuszny. 2. 2 *m* ② *g*¹ nieposłuszeństwo *n* (*gegen acc. względem gen.*).

u'n|gekünstelt niewymuszony, naturalny.

- u'n|geladen** (-g^elād^en) nieproszony; ✕ nienabity.
u'n|gelegen niedogodny; *adv.* (= zu ^{~er} Zeit) nie w porę, nie na rękę; *Zeit* *f* niedogodność.
u'n|gelehrt nieuczony.
u'n|gelenk(tg) nieruchliwy; *fig.* niezgrabny.
u'n|gemach *n* ②g niedogodność *f*, przykrość *f*; (übel) niedola *f*, zło. [dzwyczajny.]
u'n|gemei'n niepospolity, na-
u'n|gemessen niemierzony; (maßlos) niezmierny.
u'n|gemischt (-g^emīst) niemieszany, niezamącony; auch = rein.
u'n|gemütlich nieprzyjemny, niesympatyczny.
u'n|genannt (~nānt) nienazwany, bezimienny, anonimowy.
u'n|genau niedokładny; *Ziigkeit* *f* niedokładność.
u'n|gentert niekrępowany, swobodny; *adv.* bez ceremonji; *Zeit* *f* nie krępowanie *n* się, swoboda.
u'n|genießbar nie do jedzenia, niestrawny; *fig.* niesmaczny; daß ist ~ tego nie można jeść.
u'n|genügend niedostateczny, niewystarczający.
u'n|genügsam nienasycony, niezadowolony; *Zkeit* *f* nienasyconosc, niezadowolenie *n*.
u'n|geordnet nieuporządkowany; *adv.* bez porządku, w nieładzie. [pomszczony.]
u'n|gerächt (-g^erächt) nie-
u'n|gerade nierówny, krzywy; (Bahl) nieparzysty.
u'n|geraten nieudały, niezdarly; (Sinder) wyrodny.
u'n|gerecht niesprawiedliwy; *Zigkeit* *f* niesprawiedliwość.
u'n|gereimt (-g^ereimt) nierymowany; *fig.* niedorzeczny, dziwaczny; ^{~es} Zeug = *Zeit* *f* niedorzeczność, nonsens *m*.
u'n|gern niechętnie; *geru* *ode* ~ chcąc nie chcąc. [gerächt.]
u'n|gerochen (-g^eröcht^en) = un-
u'n|gerufen (-g^erūf^en) niewołany. [ny, bez soli.]
u'n|gefalsen (z[~]fälc^en) niesolo-
u'n|gefäuert (z[~]oi^ert) niekiszony, przaśny; ^{~es} Brot (der Suden) maca *f*.
u'n|gefäumt (z[~]öimt) nieobrebiony; *adv.* (meist ~L) niezwłocznie, bezzwłocznie, natychmiast.
u'n|geföhren (z[~]sch^en) niebyły.
u'n|geschick *n* = *Wißgeschick*; (= *~lichkeit* *f*) niezgrabność; (*Unfähigkeit*) niezdolność.
u'n|geschickt niezgrabny; (*unfähig*) niezdolny; *Zeit* *f* niezgrabność; niezdolność.
u'n|geschlacht (-g^eszläch^t) nieokrzesany, gburowaty.
u'n|geschliffen (szlīf^en) nieszlifowany; *fig.* nieokrzesany, niegrzeczny; *Zeit* *f* brak *m* okrzesania, niegrzeczność.
u'n|geschmätert (szmēl^ert) niezmnieszony, nieukrócony.
u'n|geschminkt (-g^eszmīnkt) niemalowany; *fig.* szczery.
u'n|geschoren (-g^eszpr^en) niestrzyżony; *fig.* ~ lassen zostawić [-wić] w spokoju.
u'n|gesehen (z[~]sch^en) niewidziany.
u'n|gefellig nietowarzyski.
u'n|gefällig nieprawny; *Zkeit* *f* bezprawie *n*. [ordynary.]
u'n|gestiftet niecywilizowany,
u'n|gestalt(et) niekształtny.
u'n|gestört (-g^esztr^ert) niezakłócony; *adv.* bez przeszkody.
u'n|gestraft (sztrāft) bozkarny.
u'n|gestüm (-g^esztūm) 1. niepohamowany, gwałtowny. 2. *m*(*n*) ②g (o. pl.) gwałtownosc *f*, impet *m*.

u'n|gefucht (zūcht) nieszukany; *fig.* niewyszukany, naturalny.
 u'u|gesund niezdrowy.
 u'n|geteilt (-geteilt), u'n|getrennt (getrennt) niepodzielony, niepodzielny, nierozłączny.
 u'n|getreu niewierny.
 u'n|getrübt (-getrübt) niezamącony; *fig.* swobodny, pogodny.
 U'n|getüm (-getüm) n ②g potwór m.
 u'n|geübt (geübt) niewycwiczone, niewprawny.
 u'n|gewaschen (wäschen) niemyty; *fig.* zuchwały; (böse) zły.
 u'n|gewiß niepewny; (zweifelhaft) wątpliwy; ich bin noch im ~en mam jeszcze wątpliwości, nie jestem jeszcze zdecydowany; Zheit f niepewność, wątpliwość.
 U'n|gewitter n burza f.
 u'n|gewöhnlich niezwykły, nadzwyczajny.
 u'n|gewohnt nieprzyzwyczajony, nieprzywykły; Zheit f brak m przyzwyczajenia.
 U'n|gezieler (-gezieler) n ②l robactwo, owady m/pl.
 u'n|geztemend nieprzystojny, nieprzywoity.
 u'n|gezogen (-gezogen) niewychowany; auch = unartig.
 u'n|gezügelt (zügelt) niepohamowany, niepowsiągnięty.
 u'n|gezwungen niewymuszony, swobodny; *adv.* bez przymusu; ~heit f niewymuszoność, swoboda.
 U'n|glaube m niewiara f.
 u'n|gläubig niewierny, niewierzący; Ze(r) s. niewierny, poganin (-anka). [nia]
 u'n|gläublich nie do uwierzenia
 u'n|glanbwürdig niewiarygodny, nieprawdopodobny.
 u'n|gleich nierówny; (verschieden) różny, odmienny; ~ besser da-

leko lepszy; ~artig różnorodny; ~förmig (-förmlich) różnokształtny, niejednostajny; Zheit f nierówność, różność; ~mäßig nierównomierny, niejednostajny; ~seitig nierównoboczny.

U'n|glümpf (-glümpf) m ②g niesłuszność f, krzywda f; (Härte) szorstkość f, surowość f; Zlicht niesłuszny, krzywdzący; szorstki, surowy.

U'n|glück n (pl. Blfälle) nieszczęście n, bieda f.

u'n|glücklich nieszczęśliwy, biedny, nieszczęsny; ~er|weise na nieszczęście.

u'n|glücklich nieszczęsny.

U'n|glücks...: ~fall m nieszczęśliwy wypadek; ~katastrofa f; ~gefährte m towarzysz niedoli; ~mensch m, F ~vogel m nieszczęśliwiec, biedak; ~tag m dzień nieszczęsny.

U'n|gnade f niełaska.

u'n|gnädig niełaskawy.

u'n|gütig nieważny; Zkeit f nieważność.

U'n|gunst f niełaska, nieprzychylność; die ~ der Berhältnisse nieprzyjazne stosunki m/pl.; zu ~en na niekorzyść.

u'n|günstig nieprzychylny, niełaskawy; (Wind) niepomyślny; przeciwny.

u'n|gut: für ~ nehmen = übernehmen; nichts für ~i bez gniewu!, bez obrazy!

un|ha'ltbar nietrwały; *fig.* niezasadniony.

U'n|heil n bieda f; a. = Unglück.

un|heil'bar nieuleczalny.

u'n|heilbringend nieszczęsny, fatalny.

u'n|heilig (weltlich) świecki; (gottlos) bezbożny.

U'n|heil...: ~stifter m sprawca złego; Zverkündend zło-

- szczy; **Uvöll** nieszczęsny, zgubny.
- u'n|heimlich** niemiły, przykry; es ist (wird) mir ~ zu Wute jakoś mi nieswojsko, czuję się nieswój.
- u'n|höflich** nieuprzejmy, niegrzeczny; **Zeit** *f* nieuprzejmość, niegrzeczność.
- u'n|hold** 1. nieżyczliwy, przeciwny. 2. **Q m** (2g) potwór; a. = Teufel; kleiner **Q** djabełek.
- Unifo'rm** (un'fö'rm) *f* (3b) uniform *m*, mundur *n*.
- uniformie'ren** (~fö'rm|'re'n) (5g) [u]mundurować.
- Unio'n** (un'jō'n) *f* (3b) unja, zjednoczenie *n*.
- univerfa'l** (un'iwēr'zq̄'l) uniwersalny, powszechny.
- Univerfita't** (~z|tq̄'t) *f* (3b) uniwersytet *m*; ~s... uniwersytecki. [(o. pl.) = Bestall.]
- Unive'rsum** (~wō'rzūm) *n* (2g¹)
- U'nke** (ū'rk^e) *f* (3b) ropucha.
- u'n|kenntlich** nie do poznania.
- U'n|kennniss** *f* niezajomość.
- u'n|keusch** nieczysty, nieprzyzwoity, sprosny.
- u'n|klar** niejasny, mętny; im ~en sein nie mieć jasnego wyobrażenia; **Zeit** *f* niejasność.
- u'n|klug** niemądry, nierozumny; **Zeit** *f* nieumadrość.
- u'n|körperlich** bezcielesny.
- U'n|kosten** *pl.* koszta *m/pl.*; wydatki *m/pl.*
- U'n|kraut** *n* chwast *m*.
- u'n|kultiviert** niecywilizowany, nieuprawiony. [działny.]
- u'n|kündbar** niewypowie-}
- u'n|kündig** (*gen.*) nie znający ob. umiejący (*gen.*); ich bin der polnischen Sprache ~ nie umiem (ober znam) języka polskiego.
- u'n|längst** niedawno. [szczery.]
- n'n|lauter** nieczysty; *fig.* nie-}
- u'n|leidlich** nieznośny.
- u'n|lenkbar**, -lenksam trudny do kierowania ober prowadzenia; a. = unfolgsam.
- n'n|leferlich** nieczytelny.
- un|len'gbar** (-lōi'kbār) nie dający się zaprzeczyć.
- u'n|lieb(sam)** niemiły, przykry.
- n'n|logisch** nielogiczny.
- un|lö'sbar** nierozwiązalny, nierozzerwalny; ~ nierozpuszczalny.
- U'n|lust** *f* niechęć; mit ~ niechętnie; a. = Ärger.
- n'n|lustig** niechętny, przykry.
- u'n|männlich** niemiejski, zniechęcający. [masa.]
- U'n|masse** *f* ogromna ilość,}
- u'n|maßgeblich** niemiarodajny.
- u'n|mäßig** nieumiarkowany; (maßlos) niezmierny; **Zeit** *f* nieumiarkowanie *n*; niezmierność.
- U'n|menge** *f* = Unmasse.
- U'n|mensch** *m* nieczłowiek; barbarzyńca, okrutnik.
- u'n|menschlich** nieludzki; barbarzyński, okrutny; ~keit *f* nieludzkość; barbarzyństwo *n*.
- un|me'rklich** nieznaczny.
- un|me'ßbar** nie dający się zmierzyć, niezmierny.
- u'n|mittelbar** bezpośredni; auch = sofort.
- u'n|möbliert** nie meblowany.
- u'n|modern** niemodny.
- u'n|möglich** niemożliwy; er kann ~ kommen usw. nie może w żaden sposób ...; **Zeit** *f* niemożliwość; ein Ding der Zeit rzecz *f* niemożliwa.
- u'n|mündig** nieletni, małoletni.
- U'n|mut** *m* niechęć *f*, niezadowolanie *n*. [gniewny.]
- u'n|mutig** niezadowolony,}
- u'n|nachahmlich** nie dający się naśladować, nie do naśladowania. [hardy.]
- u'n|nachgiebig** nieustępliwy,}

un|na|ħdar nieprzystępny.
 u|n|natür|lich nienaturalny; \mathcal{L}
 kett *f* brak *m* naturalności,
 sztuczność.
 un|ne|nbar niewypowiedzia-
 ny, nie dający się nazwać.
 u|n|nö|tig niepotrzebny; (über-
 flüssig) zbyteczny; \sim er|weise
 niepotrzebnie.
 u|n|nüt|z (-nüt) nieużyteczny,
 niepotrzebny; (untauglich) nie-
 zdatny, do niczego; (Worte)
 daremny, próżny; *adv.* (a. \sim er-
 weise) nadaremnie, niepo-
 trzeba. [niedbały.]
 u|n|ordent|lich nieporządny,
 u|n|ordn|ung *f* nieporządek *m*,
 nieład *m*; in \sim bringen [s]powo-
 dować nieład ob. zamieszanie.
 u|n|organ|isch nieorganiczny.
 u|n|paar nieparzysty.
 u|n|partei|sch bezstronny, nie-
 interesowany; \mathcal{L} e(r) *m* ①
 sędzia rozjemczy. [ność.]
 u|n|partei|lich|keit *f* bezstron-
 u|n|passend niestosowny, nie-
 odpowiedni; a. = ungelegen.
 u|n|päß|lich (-päßlich) niezdro-
 wy, słaby; \mathcal{L} keit *f* słabość,
 niedyspozycja.
 u|n|persön|lich nieosobisty.
 u|n|polit|isch niepolityczny, nie-
 przezorny.
 u|n|prakt|isch niepraktyczny.
 u|n|pünkt|lich niepunktualny,
 niedokładny; \mathcal{L} keit *f* nie-
 punktualność, niedokładność.
 U|n|r|at *m* ②g (o. pl.) śmiecie *n*,
 odpadki *m/pl.*; *fig.* \sim merken ob.
 wittern przeczuać [-uć] co
 złego (bei *dat.* w *loc.*).
 u|n|rät|lich, -rät|sam nie wska-
 zany, nie do polecenia.
 u|n|rech|t 1. mylny, błędny; (un-
 gerecht) niesprawiedliwy, nie-
 słuszny; am \sim en Ende anfangen
 uśw. od niewłaściwego końca;
 es ist \sim jest niesłuszną zeczą;

zur \sim en Zeit w nieodpowiednim
 czasie, nie w porę; \sim haben
 nie mieć słuszności; i-*m* \sim ge-
 ben nie przyznawać [-nać]
 słuszności; i-*m* \sim tun wyrzą-
 dzać [-dzić] krzywdę; [s]krzy-
 wdzić (*acc.*); auf den \sim en Weg
 geraten schodzić [zejść] z wła-
 ściwej (ob. *fig.* z prawej) drogi.
 2. \mathcal{L} n ②g¹ (o. pl.) niespra-
 wiedliwość *f*, krzywda *f*; mit
 \mathcal{L} zu \mathcal{L} niesłusznie; im \mathcal{L} sein
 nie mieć słuszności.

u|n|rech|tmäßig nieprawny, nie-
 legalny; \mathcal{L} keit *f* nieprawność,
 niesłuszność, nielegalność.

u|n|red|lich nieuczciwy; \mathcal{L} keit *f*
 nieuczciwość. [ny.]

u|n|reell nieuczciwy, nierzetel-

u|n|regel|mäßig nieprawidłowy;
 \mathcal{L} keit *f* nieprawidłowość.

u|n|reif niedojrzały.

u|n|rein nieczysty; (schmutzig)
 brudny; im \sim en w bruljonie;
 daß \mathcal{L} e bruljon *m*.

u|n|rein|lich nieczysty, nie-
 chlujny; \mathcal{L} keit *f* nieczystość,
 niechlujstwo *n*.

un|re|ttbar nie do uratowania;
 \sim verloren stracony na zawsze.

u|n|r|ichtig niewłaściwy, niedo-
 kładny, mylny; die Uhr geht \sim
 zegar źle chodzi; \mathcal{L} keit *f* nie-
 dokładność, omyłka.

U|n|r|uhe *f* niepokój *m*; (Auftand)
 rozruchy *m/pl.*

u|n|r|uhig niespokojny; (Meer)
 wzburzony.

u|n|rühm|lich niesławny, nie-
 chwalebny.

U|n|r|uh|stifter *m* = Aufrührer.

uns (jūs) (*f. vir*) *acc.* nas, *dat.*
 nam; durch \sim przez nas.

un|sa|gbar (-zā'kbār), -fā'g|lich
 (-zā'klīch) niewymowny, nie-
 wypowiedziany, niezmierny.

u|n|sanft niełagodny, ostry.

u|n|sauber nieczysty, brudny.

u'n|schädlich nieszkodliwy; **2-**
keit *f* nieszkodliwość.
un|schä|tzbar nieoceniony.
u|u|schelnbar niepokażny.
u'n|schicklich nieprzyzwoty;
 (unpassend) niestosowny.
U'n|schliff (-szliff) *n* ② *g* łój *m*.
u'n|schlüssig niezdecydowany,
 chwiejny; ~ sein wahać się;
2keit *f* wahanie *n* się, chwiej-
 ność, niezdecydowanie *n*.
u'n|schön nieładny, brzydki.
U'n|schuld *f* (o. *pl.*) niewinność.
u'n|schuldig niewinny.
u'n|schwer nietrudny, łatwy.
U'n|sorgen *m* brak powodzenia,
 niepowodzenie *n*; (Zustand) prze-
 kleństwo *n*; *a.* = Schaden.
u'n|selbständig niesamodzielny;
2keit *f* niesamodzielność, brak
m samodzielności. [fatal.]
u'n|selig nieszczesny; auch =
u'n|ser (ũ'nz^{er}) 1. (*f.* wir) nas.
 2. (auch der, die, das u'n|se|re,
pl. die u'n|se|ren) nasz *m*,
 nasza *f*, nasze *n*, nasi *m/pl.*,
 nasze *f/pl.*, *n/pl.* (auf das Subjekt
 bezglglic mst: swój *ustw.*); ~einer,
 ~eins jeden (jedna *f*) z na-
 szych; ~(er)|seits (-zaic) z na-
 szej (ober ze swojej) strony;
 ~(e)s|glei|chen równy nam; ~t-
 halben, ~t|wegen, (um) ~t-
 willen dla nas, ze względu na
 nas. [die, daß ~ *f.* un|ser 2.]
u'n|s(e)rige (ũ'nz^{er}|g^e): der,
u'n|sicher niepewny; (zweifelhaft)
 wątpliwy; (gefährlich) niebez-
 pieczny; **2heit** *f* niepewność;
 wątpliwość; niebezpieczeń-
 stwo *n*.
u'n|sichtbar niewidzialny, nie-
 widoczny.
U'n|sinn *m* ② *g*¹ (o. *pl.*) głupstwo
n, bezsens, nonsens, nie-
 dorzeczność *f*; ~ reden = fafeln;
 ~ machen ober treiben wypra-
 wiać głupstwa.

u'n|sinnig głupi, bezsensowny,
 niedorzeczny; *vgl.* sinnlos.
U'n|sitte *f* zły zwyczaj *m*.
u'n|sittlich nieobyczajny, nie-
 moralny; **2keit** *f* nieobyczaj-
 ność, niemoralność. [ny.]
u'n|solid niesolidny, nierzetel-
u'n|s(r)ig(e) *ustw.* *f.* un|ser(ig)e.
u'n|stät *f.* un|stet.
u'n|statthalt niedopuszczalny,
 niedozwolony; *a.* = unpassend.
un|ste|rblich nieśmiertelny; ~
 machen unieśmiertelnic [bofl.]:
2keit *f* nieśmiertelność.
U'n|stern *m* nieszczęсна gwia-
 zda *f*; *fig.* nieszczęście *n*.
u'n|stet(ig) niestały, niespokoj-
 ny; (Leben *ustw.*) tułaczy.
un|st|l|bar (-sztl'ibär) nienasy-
 cony, nieugaszony.
un|strä|flich niekarygodny, nie-
 naganny.
u'n|streitig bezsprzeczny, nie-
 wątpliwy; es ist ~ jest rzeczą
 niewątpliwą.
U'n|summe *f* ogromna suma.
u'n|ta|delhaft, -ta'd(ell)ig (-tã'-
 d[^e]l[^{ic}h]) nienaganny; niepo-
 szlakowany. [zbrodnia.]
U'n|tat *f* przestępstwo *n*,
u'n|tätig nieczynny, próżnują-
 cy; ~ sein próżnować; **2keit** *f*
 bezczynność, próżnowanie *n*.
u'n|tauglich niezdatny, niezdol-
 ny; **2keit** *f* niezdatność, nie-
 zdolność.
un|tel|bar niepodzielny.
u'n|ten (ũ'nt^{en}) na dole, u dołu
 (*gen.*); nach ~ (hin) w dół; von
 ~ (an) od dołu; weiter ~ niżej;
 ~benannt niżej wymieniony.
u'n|ter (ũ'nt^{er}) 1. *prp.* (wohin?
acc., wo? *dat.*) pod (*acc.*, *instr.*):
 (zwischen) między (*instr.*); wśród
 (*gen.*); (während) przy (*loc.*),
 podczas (*gen.*): ~ hundert poni-
 żej sta; ~... hervor z pod (*gen.*);
 ~ Tränen wśród łez, ze łzami

w oczach; ~ dem 20. Juni dwudziestego czerwca. 2. a. (*sup.* ~st) niższy, dolny; daß 2ste dolna część *f*, spód *m*. 3. 2 *m* ②l Kartenfp.: walet.

u'nter... pod...; niższy; spodni; dolny.

U'nter|abteilung *f* poddział *m*.

U'nter|arm *m* dolna część *f* ramienia; am ~ poniżej łokcia.

U'nter|ärmel *m* spodni rękaw.

U'nter|art *f* podrodzaj *m*.

U'nter|arzt *m* młodszy lekarz.

U'nter|beamte(r) *m* podurzędnik.

U'nter|beinkleid(er pl.) *n* = Unterhose(n).

U'nter|bett *n* piernat *m*.

U'nter|bilanz ☉ *f* niedobór *m*, deficyt *m*.

unter|binden 1. (u) przywiązywać [-zać] u spodu. 2. (u) podwiązywać [-zać].

unter|blei'ben nie przychodzić [przyjść] do skutku, nie stać się.

unter|bre'chen przerywać [-rwać]; przeszkadzać [-szkodzić] (*dat.*). *Su.* przerwa *f*, przeszkoda *f*; ohne Unterbrechung nieprzerwanie.

unter|breiten 1. (u) przedkładać [przedłożyć], przedstawiać [-wić]. 2. (u) podkładać [-łożyć], podścielać [-lić].

u'nter|bringen umieszczać [umieścić]; (verteilend) rozmieszczać [-eścić] (*in oder bei dat. w loc. oder u gen.*); Tochter *u*stw.: zabezpieczać [-czyć]; Waife *u*stw.: przyjmować [-jać].

unter|der|ha'nd pod ręką, potajemnie; (gelegentlich) przypadkowo.

unter|de's, -de'ffen tymczasem, tymczasowo, w międzyczasie.

unter|drü'cken gnębić, uciskać; Gefühl, Zustand *u*stw.: [s-, przy-] tłumić; Laßen: powstrzymać [-mać] się od (*gen.*); (ver-

tuschen) ukrywać [-yc], [za]taić. *Su.* gnębienie *n*, uciskanie *n*; tłumienie *n*; powstrzymanie *n*; ukrywanie *n*.

unter|einander między sobą.

unter|fa'ngen: sich ~ (mit *gen.*) ośmielić [-lić] się (*na acc.*).

u'nter|fassen brać [wziąć] pod ramię. [tunnel *m.*]

Unter|fö'hrung *f* podjazd *m*;

U'nter|futter *n* podszywka *f*.

U'nter|gang *m* (eines Gestirnes) zachód *m*; *fig.* zguba *f*, zagłada *f*; (eines Reiches) upadek.

U'nter|gattung *f* podgatunek *m*.

unter|ge'ben podwiadny, poddany.

u'nter|geh(e)n *Gestirn:* zachodzić [zajść]; *fig.* [za]ginać; ↓ [u-, za]tonać. [partier.]

U'nter|geschob *n* dolne piętro,]

U'nter|gestell *n* podstawa *f*.

unter|gra'ben podkopywać [-pać]; *Gefundheit:* [z]niszczyć; stargać [boś].

U'nter|grund *m* dolna warstwa *f*; ~bahn *f* kolej podziemna.

u'nter|halb (*gen.*) poniżej (*gen.*).

U'nter|halt *m* (o. *pl.*) utrzymanie *n*.

unter|halten 1. (u) podtrzymać [-mać], podstawić [-wić] (*unter acc. pod acc.*).

2. (u) utrzymywać, żywić; (besüßigend) bawić, zabawiać; sich ~ bawić się, zabawiać się; ~d zajmujący, zabawny.

Unter|ha'ltung *f* = Unterhalt; zabawa, rozrywka; (Gespräch) rozmowa; ~s|blatt *n* pismo beletrystyczne; ~s|kosten *pl.* koszta *m/pl.* utrzymania.

unter|ha'ndeln układać się, traktować (mit *t-m über acc. ob. wegen gen. z instr. o acc.*).

Unter|hä'ndler *m* pośrednik.

Unter|hä'ndlung *f* układanie *n* się, traktowanie *n*, układy

m/pl., rokowania *n/pl.*: in ~ (ent) treten wchodzić [wejść] w układ dy ober rokowania. [la f.]

U'nter|hemd *n* spodnia koszula

unter|hö'hlen = untergraben.

U'nter|holz *n* niskie krzaki *m/pl.*, młody las *m*.

U'nter|hose (*n pl.*) kalessony *m/pl.*, gacie *f/pl.*

u'nter|irdisch podziemny.

U'nter|jacke *f* kaftanik *m*.

unter|jo'chen (-jŏ'čh^{en}) ⑤ a ujarzmiać [-mić], podbijać [-bić]. *Su.* ujarzmienie *n*, podbicie *n*.

U'nter|kiefer *m* dolna szczeka *f*.

U'nter|klasse *f* niższa klasa.

U'nter|kleid *n* spodnia suknia *f*.

u'nter|kommen 1. znajdować [znaleźć] pomieszczenie (schronienie ob. zajęcie). 2. 2

n ②1, **U'nter|kunft** (-kŭnft) *f*

③ b (o. pl.) pomieszczenie *n*, umieszczenie *n*, przytułek *m*; zajęcie *n*. [ciała f.]

U'nter|körper *m* dolna część *f*

U'nter|lage *f* podkładka, podściółka: *fig.* = Grundlage.

U'nter|land *n* kraj *m* dolny, nizina *f*.

U'nter|lafz: ohne ~ bez przestanku, nieustannie.

unter|la'ssen zaniedbywać [-dbać]; zaniechać [boŏ.]; omieszkąć [boŏ.] co uczynić; ich werde nicht ~ nie omieszkać.

Unter|la'ssung *f* zaniedbanie *n*, zaniechanie *n*; ~s|finde *f* wina z zaniedbania czegoś.

unter|laufen (*fn*) 1. (u-u): mit ~ wkradać [wkraść] się. 2. (u-u) mit Blut ~ zachodzić [zajść] krwią.

unter|legen 1. (u-u) podkładać [podłożyć] (*dat.* pod *acc.*); podścielać [-lić]: *fig.* ein ~: nadawać [-dać] (znaczenie). 2. (u-u) podstawić [-wić].

U'nter|lehrer *m* młodszy nauczyciel.

U'nter|leib *m* brzuch, podbrzusze *n*; ~s..., brzuszny.

U'nter|leutnant *m* ełm. podporucznik.

unter|lie'gen (*fn*) ulegać [uleźć], zostać pokonanym; (dem Zweisfel usw.) podlegać.

U'nter|lippe *f* dolna warga.

u'nterm F (ŭ'nt^{erm}) = unter dem.

unter|me'ngen, -mi'schen przy mieszać, domieszać (mit *dat.* do *gen.*).

unter|minie'ren podkopywać [-pać], podminowywać [-ować].

u'ntern F (ŭ'nt^{ern}) = unter den.

unter|ne'hmen 1. przedsiębrać [-sięwziąć]: podejmować [podjąć] się (*gen.*); ~b przedsięwzięcie. 2. 2 *n* ②1 przedsięwzięcie, przedsiębiorstwo.

Unter|ne'hmer (*tn f*) *m* przedsiębiorca (-biorczy).

Unter|ne'hmung *f* przedsięwzięcie *n*; ~s|luft *f* przedsiębiorczość; 2s|lustig przedsiębiorczy.

U'nter|offizier *m* podoficer.

u'nter|ordnen podporządkowywać [-ować]; untergeordnet podrzędny. *Su.* podporządkowanie *n* się; subordynacja *f*.

U'nter|pfaud *n* zastaw *m*; *fig.* zakład *m*, rękojmia *f*.

unter|re'den: sich ~ rozmawiać. *Su.* rozmowa; auch = Besprechung, Unterhaltung.

U'nter|richt (-Rŭcht) *m* ②g (in *dat.*) nauczanie *n*, nauka *f*, lekcje *f/pl.* (*gen.*); i-m ~ geben, ~ erteilen = unterrichten.

unter|ri'chten uczyć, nauczyć (i-m in *dat.* k-o *gen.*); udzielać lekcji (k-u); a. = benachrichtigen; gut unterrichtet dobrze poinformowany.

U'nter|richts... naukowy; ~**mi-**
nisterium *n* ministerstwo *n*
oświaty; ~**stunde** *f* lekcja. [*f.*]

U'nter|rock *m* spodnica *f*, halka
u'nters *F* (ü'nt^{ers}) = *unter* *daß*.
unter|sa'gen zakazywać [-zać],
zabraniać [-bronić]. *Su.* zakaz
m, zabronienie *n*.

U'nter|satz *m* podstawka *f*;
(für Töpfe usw.) spode(cze)k;
Logik: przesłanka *f* dolna.

U'nter|schale *f* = Untertasse.

unter|schä'tzen niedoceniać
[-nić], [z]lekceważyć. *Su.* nie-
docenianie *n*, lekceważenie *n*.

unter|schei'den roz- ober odr-
różniać [-nić]; (erkennen) roz-
poznawać [-nać]; sich ~ różnić
się; ~**d** odróżniający; cha-
rakterystyczny.

Unter|schei'dung *f* roz- ober odr-
różnianie *n*; rozpoznawanie *n*;
~**s...** odróżniający.

U'nter|schenkel *m* goleń *f*.

u'nter|schleiben Wagen: zasuwać
[-sunąć] do remizy ober wo-
zowni; (heimlich ~) podsuwać
[-sunąć], podrzucać [-cić];
untergeho'ben podrzucony,
podsunięty. [*różnica* *f*.]

U'nter|schle'd (-szlīt) *m* ②*g*
u'nter|schle'dlich różny, różno-
rodny. [*los* bez różnicy.]

U'nter|schle'ds... odróżniający;
unter|schlagen 1. (u~) podbi-
jać [-bić]; Beine: [s]krzyżować
pod siebie; j-m ein Bein ~ pod-
stawiać [-wić] nogę. 2. (u~) u-
usuwać [usunąć] potajemnie;
öffentliche Gelde: sprzeniewie-
rzać [-rzyć]. *Su.* sprzeniewie-
rzenie *n*.

U'nter|schleif (-szlāif) *m* ②*g*
sprzeniewierzenie *n*, defrau-
dacja *f*, oszustwo *n*.

unter|schrei'ben podpisywać
[-sać] (*v/i.* się). *Su.* podpisa-
nie *n*.

U'nter|schrift *f* podpis *m*.

U'nter|see|boot *n* łódź *f* pod-
wodna.

u'nter|see|sch (-zē'sz) podwodny.

u'nter|setzen podstawić [-wić].

unter|se'zt krępy, przysadko-
waty.

u'nter|sinken [za]tonąć.

unter|spü'len podmywać [-yć].

u'nterst (ü'nt^{erst}) *i.* *unter* 2.

U'nter|staats|sekretär *m* pod-
sekretarz stanu.

U'nter|stand *m* zajęcie *n*; ✕ oko-
py *m/pl.*; **los** bez zajęcia.

unter|ste'h(e)n (h.) podlegać;
sich ~ śmieć, ośmielać [-lić] się,
odwagać [-zyć] się.

unter|stellen 1. (u~) podsta-
wiać [-wić]. 2. (u~) [u]czynić
zawistym (od *gen*); unterstellt
zawisły, podwładny.

unter|strei'chen podkreślać [-lić].

U'nter|stufe *f* stopień *m* niższy.

unter|stü'tzen podpierać [podo-
przeć]; (helfen) wspierać [we-
sprzeć], wspomagać [-módz],
pomagać [-módz] (*dat.*); Bitte
usw.: popierać [-przeć].

Unter|stü'tzung *f* popieranie *n*,
pomaganie *n* (komuś); wspar-
cie *n*, zapomoga, zasiłek *m*;
(Stufe) pomoc; ~**s...** zapomo-
gowy.

unter|su'chen śledzić, [wy-
z]badać; Frage usw.: roztrząsać
[-snać], rozpoznawać [-znać],
sprawdzać [-dzić].

Unter|su'chung *f* śledzenie *n*,
badanie *n*; roztrząsanie *n*,
rozpoznawanie *n*, sprawdzanie
n; (gerichtliche) śledztwo *n*; ~**s...**
śledczy; ~**s|haft** *f* więzienie *n*
śledcze; ~**s|richter** *m* sędzia
śledczy.

u'nter|tan (-tān) 1. (nur *prāb.*)
poddany, podległy. 2. 2 *m* ④*d*
poddany; 2*n*|**verband** *m* pod-
daństwo *n*.

- u'nter|tänig** (-tän|tš) poddany, podległy; *fig.* uniżony, pokorny; **untertänigst** najuniżeńszy; **Łkelt** *f* poddaństwo *n*, podległość: uniżoność.
- U'nter|tasse** *f* podstawa, spodeczek *m*. [się.]
- u'nter|tauchen** zanurzać [-rzyć]
- U'nter|tell** *m* (*n*) dolna część *f*.
- u'nter|treten** wchodzić [wejść] (unter *acc.* pod *acc.*).
- u'nter|wärts** (-wěrc) poniżej (beš *Stromes* za rzeką).
- unter|wa'schen** = **unterspülen**.
- unter|we'gs** (-wě'ks) po drodze, w drodze.
- unter|we'l'sen** pouczać [-czyć], [po]informować. *Su.* nauka; instrukcja; informacja.
- U'nter|welt** *f* podziemie *n*.
- unter|we'r'sen** podbijać [-bić]; *fič* ~ poddawać [-dać] się. *Su.* podbicie *n*.
- unter|wü'hlen** podkopywać [-pać], podryć [boš.].
- unter|wü'rfig** (-wü'r|f|tš) uległy, poddańczy; **Łkelt** *f* uległość, poddaństwo *n*; (tnečtš|tše) uniżoność.
- unter|zei'chen** podpisywać [-sać] (*v/i.* się). *Su.* podpisanie *n*.
- U'nter|zeug** *n* spodnia bielizna *f*.
- unter|ziehen** 1. (u-u) wciągać [-gnać] pod (*acc.*); *Steider*: wdziwać [wdziać] na spód. 2. (u-u) (*fič*) poddawać [-dać] (się); (*auf fič nešmen*) podejmować [podjąć] się (*gen.*).
- U'nt'tiefe** *f* mielizna, bród *m*; (*groše Ziefe*) (bezdenna) głębia.
- U'nt'tier** *n* potwór *m*.
- unt'tigbar** niezniszczalny; (Ščntš) nieumarzalny.
- unt'trennbar** nierozdzielny, nierozłączalny; *Gram.* niepodzielny; **Łkelt** *f* nierozdzielność, nierozłączność.
- u'n|t'reu** niewierny; ~ *w.* (*dat.*) sprzeniewierzać [-rzyć] się.
- U'n|treue** *f* niewierność.
- un|trö'stlich** niepokieszony, zrozpaczony.
- un|trü'glich** nieomylny; (*unber|tšf|g*) niezawodny, pewny.
- u'n|t'uchtig** niezdatny, niezdolny.
- U'n|tugend** *f* wada, zły nałóg *m*.
- u'n|überlegt** nierozważny, nieroztropny; **Łkelt** *f* nierozważność, nieroztropność.
- un|überse'hbar** nieprzejrzany, niezmierny.
- un|überse'gbar** nie dający się przedłumaczyć.
- u'n|überstichtlich** nieprzejrzysty.
- un|übertre'fflich**, **u'n|übertroffen** niedościgniony, jedyny.
- un|überw'ndlich** (-ü'berw'nt-) nieprzewyciężony, nie do pokonania.
- un|umgänglich** 1. (u-u) nieodzowny, niezbędny, konieczny. 2. (u-u) nieprzystępny, nieuprzejmy.
- u'n|umschränkt** (-ü'mszrę|tkt) nieograniczony. [ty.]
- un|umstö'ßlich** (-sztš's-) niezbi-
- u'n|umw'unden** (~wü'ndēn) otwarty, szczerzy; *adv.* wprost, bez ogródek. [ny, ustawiczny.]
- u'n|unterbro'chen** nieprzerwa-
- u'n|verändertlich** niezmienny; **Łkelt** *f* niezmiennność.
- un|verantwortlich** 1. (u-u) nieodpowiedzialny; **Łkelt** *f* nieodpowiedzialność. 2. (u-u) nie do przebaczenia ob. usprawiedliwienia.
- un|veräu'ßertlich** niesprzedażny; **Łkelt** *f* niesprzedażność.
- un|verbe'ssertlich** niepoprawny; **Łkelt** *f* niepoprawność.
- u'n|verblümt** nieupiększony, szczerzy; *adv.* bez ogródek.
- un|verbre'nntbar** nie dający się spalić.

un|verbrü'chlich (-fɛ̃rbrɪ'ç) niezłomny, niezachwiany.

u'n|verbürgt niepewny, nie stwierdzony.

u'n|verbüchlig niepodejrzany.

u'n|verdau'lich niestrawny; 2-keit f niestrawność.

u'n|verdaut niestrawiony.

u'n|verdient niezasłużony; 2-er-maßen niezasłużenie.

u'n|verdorben niezepsuty; a. = rein; 2-heit f niewinność, czystość.

u'n|verdrossen niezmordowany, wytrwały; 2-heit f niezmordowaność, wytrwałość.

u'n|verehelicht = un|verheiratet.

un|verei'nbar nie dający się pogodzić, niezgodny, spreczny.

u'n|verfälscht niefałszowany, czysty, prawdziwy.

un|verfä'nglich niewinny; a. = un|schädlich.

u'n|verfroren F bezzelny; 2-heit f bezzelność.

un|vergä'nglich nieśmiertelny, trwały; (ewig) wieczny.

un|verge'sslich niezapomniany.

un|verglei'chlich nie dający się porównać, niezrównany; adv. bez porównania.

u'n|verhältnismäßig niestosunkowy, nieproporcjonalny.

u'n|verhei'ratet (Mann) niezona-ty; (Frau) niezamężna.

u'n|verhofft (-fɛ̃rhøft) niespodziany. [ty, szczery.]

un|verho'plen (2-hö'len) otwar-}

u'n|verkäu'flich nie na sprzedaż, niesprzedajny.

un|verke'nbar (-fɛ̃rkɛ'n-)oczywisty, wyraźny.

u'n|verkürzt nieskrócony.

un|verle'glich (-fɛ̃rlɛ'c-) nie-naruszalny, nietykalny; 2-keit f nienaruszalność, nietykalność.

u'n|verleht nieraniony; auch = un|verfehrt.

un|vermei'dlich nieunikniony, niechybny.

u'n|vermerkt niespostrzeżony; adv. auch zniemacka.

u'n|vermischt niez mieszany.

U'n|vermögen n niemoc f, bezsilność f; 2- bezsilny; (arm) niezamożny, biedny.

u'n|vermutet niespodziewany; adv. niespodzianie.

U'n|vernunft f nierozsądek m.

u'n|vernünftig nierozsądny, nierozumny.

u'n|verrichtet niezałatwiony, niedokonany; 2-er|dinge nic nie zdziaławszy ober uzyskawszy,

u'n|verschämt (fɛ̃ch) bezzelny; (schamlos) bezwstydnny; 2-heit f bezzelność; bezwstydnność.

u'n|verschuldet (Gut u|w.) nie-obdłużony, bez długów; (ohne Schuld) niewinny, niezasłużony.

u'n|verse'hens mimowoli, zniemacka.

u'n|verse'hrt (-fɛ̃rzɛ'rt) nieuszkożony, nietknięty, cały; 2-heit f nienaruszoność, całość.

un|verste'gbar (2-zi'k-) niewysychający, niewyczerpany.

u'n|versö'hlich nieubłagany; 2-keit f nieubłagalność.

u'n|versöhnt nieprzejeđnany.

u'n|versorgt niezaopatrzony.

U'n|verstand m głupota f.

u'n|verständlich nierozumny, głupi. [niejasny.]

u'n|verständlich niezrozumiały,}

u'n|versu'cht niewypróbowany.

u'n|verträ'glich niezgodliwy, kłótlivy; a. = un|vereinbar.

u'n|verwandt niezachwiany; adv. niestannie, ciągle.

u'n|verwe'hrt niewzbroniony, dozwolony. [nieświadący.]

un|verwe'klich (-fɛ̃rwɛ'lk-)}

un|verwe'sslich niezniszczalny.

un|verwu'ndbar nie dający się zranić, nie do zranienia.

- un|verwü|ßlich** (-fērwi|st-) niezniszczalny, nie do zniszczenia; (bauerhaft) trwały; (Gesundheit) żelazny.
- u|n|ber|zagt** nieulekniiony, odważny; sei ~! śmiało!, odważnie!
- un|ber|zei|hlich** nie do przebaczenia ober darowania.
- un|ber|zi|nstlich** nie przynoszący procentu, nieoprocentowany.
- un|ber|zū|glich** (-fērcū|k-) niezwłoczny, bezzwłoczny.
- u|n|voll|endet** nieskończony, niedokonany.
- u|n|voll|kommen** niepełny, niedoskonały; *Zeit* *f* niepełność, niedoskonałość.
- u|n|voll|ständig** niepełny; *Zeit* *f* niepełność.
- u|n|vor|bereit|et** nieprzygotowany; *adv.* bez przygotowania.
- un|vor|de|nklich** (-fōrdē|r̄k-) niepamiętny. [dziany.]
- un|vor|he|r|gesehen** nieprzewidywany.
- u|n|vor|sā|glich** nieumyślny; *adv.* a. bez zamiaru.
- u|n|vor|sich|tig** nieostrożny; *Zeit* *f* nieostrożność.
- u|n|vor|teil|haft** niekorzystny.
- un|wā|gbar** nie dający się zwążyć.
- u|n|wahr** nieprawdziwy, kłamliwy; (Person) nieprawdomowny; *Zeit* *f* nieprawda; fałsz *m.*
- u|n|wahr|schein|lich** nieprawdopodobny; *Zeit* *f* nieprawdopodobieństwo *n.*
- un|wā|ndel|bar** niezmienny.
- u|n|wag|sam** (-wēk-) bezdrożny, trudny do przebycia.
- un|wei|ger|lich** (-wā|g^{er}-) nie stawiający oporu; *adv.* bez
- u|n|weit** = unfern. [oporu.]
- u|n|wert** 1. niewarty, niegodny. 2. *Zeit* *m* brak wartości, niegodność *f.*
- U|n|wesen** *n* nadużycie, nieporządek *m.*
- u|n|wesent|lich** nieznaczący, nieważny, nieistotny.
- U|n|wetter** *n* niepogoda *f*; (Sturm) burza *f.*
- u|n|wichtig** nieważny.
- un|wider|le|g|bar, -lich** (-wīd^{er}-lē|k-) niezbity. [odwołałny.]
- un|wider|ru|flich** (~rū|flich) nie-
- un|wider|sprē|chlich** (~szprē|ch-) nie dający się zaprzeczyć, niezaprzeczony.
- un|wider|ste|hlich** (~sztē|-) nieprzewyciężony.
- un|wieder|brī|nglich** (~brī|r̄k-) bezpowrotny, niepowetowany; *adv.* a. na zawsze.
- U|n|wille** *m* niechęć *f*, oburzenie *n*; mit ~n = unwillig.
- u|n|willig** niechętny, oburzony; ~sein ob. werden oburzać [-rzyć] się (über *acc.* na *acc.*).
- u|n|will|kommen** niepożądany, niemiły; *adv.* nie w porę.
- u|n|will|kū|rlich** mimowolny, nieświadomy; *adv.* mimowoli.
- u|n|wirk|sam** bezskuteczny, nieczynny. [itrenblich.]
- u|n|wir|sch** (-wīrsz) = un-
- u|n|wir|tlich** niegościnnie; (wür) pusty, dziki.
- u|n|wiss|end** nieuczony, nieoświecony, niewiedzący, nieświadomy; *Zeit* *s.* nieuk.
- U|n|wissen|heit** (-wīs^{en}-) *f* nieuctwo *n*, nieświadomość, niezajomość.
- u|n|wissent|lich** niewiedzący, nieświadomy; *adv.* mimowiednie.
- u|n|wohl** niezdrowy, słaby; mir ist (ob. ich bin) ~ niedobrze mi; *Zeit* *n* słabość *f*, niedyspozycja *f.*
- u|n|wür|dig** niegodny.
- U|n|zahl** *f* niezliczona ilość, mnóstwo *n.*

un|zählbar, -zählig (-cählīg) niezliczony, ogromny.
 u|nzart niedelikatny.
 U|nze (ũ'nc^o) f ③b uncja.
 U|nzeit f: zur ~ nie w porę.
 u|nzeitig niewczesny, przedwczesny; a. = ungelegen.
 u|nzerbre|chlich nie dający się złamać.
 un|zerfö|rbar nie dający się zniszczyć, nie do zniszczenia.
 u|nzerre|nlich nierozłączny, nierozzerwalny.
 u|n|ziemb, -ziemlich nieprzyzwoity, nieprzystojny, nieodpowiedni. [m elegancji.]
 U|nzier(De) f niezdobność, brak
 U|nzucht f nierząd m, sprośność.
 u|u|züchtig nierządny, sprośny, nieprzyzwoity.
 u|u|zufrieden niezadowolony; Zheit f niezadowolenie n.
 u|u|zugänglich niedostępny, nieprzystępny; Zkeit f niedostępność.
 u|u|zulänglich niewystarczający; Zkeit f niedostateczność. nieudolność. [niedozwolony.]
 u|u|zulässig nieodpuszczalny,
 u|u|zurechnungsfähig niepoczytalny. [cy.]
 u|u|zureichend niewystarczający
 u|u|zuständig niekompetentny.
 u|u|zutraglich niezdrawy; a. = schädlich. [dokładny.]
 u|u|zutreffend nietrafny, nie-
 u|u|zuverlässig niepewny; (Wahrheit) niewiarygodny; Zkeit f niepewność.
 u|u|zweckmäßig nieodpowiadający celowi, nieodpowiedni, niedogodny.
 u|u|zweideutig niedwuznaczny.
 u|u|zweifelhaft nie wątpliwy; adv. bez wątpienia.
 ũ|ppig (ũ'pīg) bujny; (stolz) dumny, pyszny; a. = wollüstig;

Zkeit f bujność; pycha; zbyt-
 kowość.

Ur (ūr) m ②g = Uerods.

U|r... pra..., pierwotny; ~ahn m pradziad; ~ahne f prababka; Zalt starodawny, odwieczny; vor Zalten Zeiten w czasach niepamiętnych; ~anfang m pierwszy początek.

u|rbar uprawny, urodzajny; ~maden użyźniać [-nić], [wy-]karczować; Zmachung f użyźnienie n, karczowanie n.

U|r...: ~bewohner m pierwotny mieszkaniec; ~bild n pierwowzór m, prototyp m; Zbildlich pierwowzorowy, typiczny, typowy; ~eltern pl. praojcowie m/pl.; ~enkel m prawnuk; ~enkelin f prawnuczka; Zfide'l bardzo wesoly; ~geschichte f pierwotne dzieje m/pl.; ~großmutter f prababka; ~großvater m pradziad.

U|rheber (ũ'rheb^{er}) m ②l, ~in (~in) f ③c sprawca (-czyni); twórca (-czyni); autor(ka); ~... autorski.

U|rheberschaft f autorstwo n.

U|ri(n) (urī'n) m ②g¹ uryna f, moc; urinie|ren (urīnī'ren) ②g moczyc, oddawać moc.

U|r...: Zkomisch arcyzabawny; ~kunde f dokument m, akt m; Zkundlich (-künt-) dokumentarny, stwierdzony dokumentami. [s... urlopnicy.]

U|r|laub (ũ'r|laup) m ②g¹ urlop; U|r...: ~mensch m człowiek pierwotny; ~mutter f pramatka.

U|rne (ũ'rⁿ) f ③b urna.

U|r...: Zplö|hlich zupełnie niespodziewany, nagły, raptowny; ~quell m prazdrój; ~sache f przyczyna, powód m; feine ~sache niema za co (dziękować!); Zsachlich, Zsächlich przyczyno-

wy; ~schrift *f* oryginał *m*, autograf *m*; ~sprache *f* pierwotny język *m*, prajęzyk *m*; ~sprung *m* pochodzenie *n*, początek; (Quelle) źródło *n*; ~sprü'nglich (-szpru'nglich) pierwotny, początkowy; ~stoff *m* pierwiastek, element, żywioł.

U'rteil (ū'rtiāl) *n* ②g¹ (eines Gerichtshofes) wyrok *m*; (Ansicht) sąd *m*, zdanie; (ausgesprochenes) orzeczenie; ich habe darüber kein ~ nie mam wyrobionego sądu o tem.

u'rteilen (u'°n) ⑤a sądzić, orzekać [orzec] (über *acc.* o *loc.*); [za]wyrokować; nach (*dat.*) ju ~ sądząc według (*gen.*).

U'rteils...: ~kraft *f*, ~vermögen *n* zdolność *f* sążenia, rozsądek *m*; ~spruch *m* wyrok.

U'r...: ~text *m* tekst pierwotny ober oryginalny; ~tier(chen) *n* pierwotniak *m*.

U'rlur... prapra..., ③. ~großmutter *f* praprababka; ~großvater *m* prapradziad.

U'r...: ~vater *m* praojciec; ~wahl *f* prawybór *m*; ~wähler *m* prawyborca; ~wald *m* las dziewiczy; ~welt *f* świat *m* pierwotny; ~wüchsig (-wüksich) naturalny, przyrodzony; ~zeit *f* czas *m* przedhistoryczny; ~zeugung *f* samopłodzenie *n*; ~zustand *m* stan pierwotny.

uff. Abt. für und so fort.

ufw. Abt. für und so weiter.

U'tenfi'len (utēnzī'l'°n) *pl.* inbest. przybory *m/pl.*, sprzęty *m/pl.*

u'jen F (ū'c°n) ⑤e naciągać [-gnąć], brać [wziąć] na kawał.

B

b. Abt. für vom, von.

Bagabu'nd (wągabu'nt) *m* ③a włóczęga.

bagabundie'ren (bündi'r°n) ⑤g (b. u. fu) włóczyć się.

baka'nt (wākā'nt) wolny, niezajęty; Baka'nj (kāk'nc) *f* ③b miejsce *n* wolne ober nieobsadzone; a. = Ferien.

Valu'ta * (lū'tq) *f* ⑥g waluta.

Va'mpir (wā'mpīr) *m* ②g¹ wampir, upiór. [dal.]

Vanda'le (wändā'l°) *m* ③a wan- }

Vani'le (wānī'lj°) *f* ③b wanilja; ~n... waniljowy.

Varia'nte (wārīā'nt°) *f* ③b warjant *m*, odmiana.

Variatio'n (wārīacī'ō'n) *f* ③b warjacja, przemiana.

varii'ren (rīi'r°n) ⑤g urozmaicać [-cić], zmieniać [-nić].

Vasa'l (wāzā'l) *m* ③a wasal, lennik.

Va'fe (wā'z°) *f* ③b waza.

Vaseli'n (wāzēlī'n) *n* ②g¹, ~e (u°) *f* ③b waselina *f*; ... waselinowy.

Va'ter (fāt°r) *m* ②j ojciec, \ rodzic; Ihr Herr ~ pański ojciec; ... ojcowski, rodzicielski. [ojczulek, tatuś.]

Vä'terchen (fāt°rčēn) *n* ②j

Va'ter...: ~land *n* ojczyzna *f*; ~ländisch ojczyzny; ~lands- liebe *f* miłość ojczyzny; ~lands- verräter (in *f*) *m* zdrajca (-czyni) ojczyzny.

vä'terlich (fāt°rlich) ojcowski, rodzicielski; ~er'scit's (er- zātē) ze strony ojca.

Va'ter...: ~los bez ojca, nie mający ojca; ~mord *m* ojcobójstwo *n*; ~mörder (in *f*) *m* ojcobójca (-czyni); ~name *m* nazwisko *n* ojca ob. rodzinne.

Va'terschaft *f* ojcostwo *n*.

Va'ter...: ~stadt *f* miasto *n* ojczyzne ober rodzinne; bei j-m

~stle bertreten zastępować k-u ojca, być k-u ojcem; ~ u'nfer *n* inbett. Ojczenasz *m*.
v. Chr. (S.) f. Chrystus.
Vegetabl'ien (węgetablj'ien) *pl.* inbett. rośliny *f/pl.*
Vegeta'rier (˘tq̄'ri^{er}) *m* ②l, ~in (˘jn) *f* ③c jarosz(ka), wegetarjanin (-janka).
vegeta'risch (˘Rj'sz) jarski, wegetarjański. [roślinność.]
Vegetatio'n (˘tq̄'q̄'n) *f* ③b
vegetie'ren (˘ti'ren) ⑤g wegetować, żyć nędznie z dnia na dzień.
Veil'chen (fal'ich'en) *n* ②l fiolek; ~... fiolkowy; Zblau fioletowy. [świętego Wita.]
Veil'stanj (fal'c-) *m* taniec
Velocite't (węłocip'e't) *n* ②g = Fahr'rad.
Ve'ne (wē'ne) *f* ③b żyła: ~n... żył. [necja *f*.]
Vene'dig (wēnē'di'ch) *n* ⑧g We-
vene'risch (˘Rj'sz) weneryczny.
venezia'nisch (˘nēciq̄'nj'sz) wenecki. [*m*, klapka *f*.]
Venti'l (wēnti'l) *n* ②g'1 wentyl
Ventilatio'n (˘t|lq̄'q̄'n) *f* ③b wentylacja, przewietrzanie *n*; ~s... wentylacyjny.
ventille'ren (˘li'ren) ⑤g = lüften. [nera.]
Ve'nus (wē'nūs) *f* inbett. We-
ver... (fēR...) za..., prze..., ob..., roz..., wy, a. burz nie, jB. ver-tennen.
ver|a'bsolgen wydawać [-dać], wręczać [-czyć]. *Su.* wydanie *n*, wręczenie *n*.
ver|a'breden (et. mit t-m) umawiać [umówić], układać [ułożyć] (co z *instr.*): a. umawiać (ober układać) się z kim co do (*gen.*); verabredet umówiony oznaczony. *Su.* umowa *f*, układ *m*.
ver|a'breichen = verabfolgen.

ver|a'bsäumen zaniedbywać [-dbać], opuszczać [opuszczać].
ver|a'bscheuen nienawidzić (*gen.*), brzydzić się (*instr.*); ~s|wert wstrętny, obrzydliwy.
ver|a'bschieden (˘szj'den) ⑤c odprawiać [-wić] (ze służby); sich ~ [po]żegnać się (von *dat.* z *instr.*); rozstawać [-stać] się z (*instr.*). [(*instr.*).]
ver|a'chten [wz-, po]gardzić
Ver|ä'chter (-ğ'çt^{er}) *m* ②l, ~in (˘jn) *f* ③c gardziciel(ka), pogardzający (-ca).
ver|ä'chtlich pogardliwy, nikczemny, podły.
Ver|ä'chtung *f* pogardzanie *n*, pogarda; Zs|wert, Zs|würdig godzien pogardy, zasługujący na pogardę.
ver|allgemeinern (-älq̄emä'r-n^{ern}) ⑤b uogólniać [-nić], rozpowszechniać [-nić].
ver|alten (-ğ'lt^{en}) ⑤c (su) [ze-, prze]starzeć (się); veraltet zastarzały, przestarzały, zardawniony. [randa.]
Vera'uda (wērğ'nda) *f* ⑥l we-
ver|ä'nderlich (-ğ'nd^{er}li'ch) zmienny, niestały, chwiejny; Zkeit *f* zmienność, niestałość, chwiejność.
ver|ä'ndern zmieniać [-nić], odmieniać [-nić]. *Su.* zmiana *f*, odmiana *f*.
ver|a'nkern zaopatrywać [-trzyć] w kotwice; fig. [po-]łączyć.
ver|a'nlagen (-ğ'nläq̄en) ⑤a [o]szacować, obliczać [-czyć]; ~ zu (*dat.*) usposabiać [-sobić] do (*gen.*); veranlagt = geneigt, begabt, befähigt. *Su.* obliczenie *n*, wymiar *m*; usposobienie *n*, dyspozycja.
ver|a'nlassen ⑤d [s]powodować, dawać [dać] powód (do *gen.*), pobudzać [-dzić]; t-n ~ zu (*inf.*)

- polecać [-cić] k-u ... (*inf.*).
Su. powód *m*, przyczyna *f*;
 pobudka *f* (do czegoś).
- ver|a'nschaulichen** (-szau|ſch^{en})
 ⑤a dawać [dać] jasne wyobrażenie o (*loc.*), przedstawiać [-wić] na ocznie; ~d poglądy.
- ver|a'nschlagen** [o]szacować, oceniać [-nić]. *Su.* oszacowanie, ocenienie *n*, preliminarz *m*.
- ver|a'nstalten** (-sztält^{en}) ⑤c urządzić [-dzić], przygotować [-ować].
- Ver|a'nstalter** (-t^{er}) *m* ②l, ~in (-in) *f* ③c urządzający (-ca).
- Ver|a'nstaltung** *f* urządzenie *n* (urządzenie *n*), przygotowywanie (-owanie) *n*.
- ver|a'ntworten** odpowiadać za (*acc.*); daß läßt sich nicht ~ tego nie można usprawiedliwić; sich ~ usprawiedliwiać [-wić] się, bronić się.
- ver|a'ntwortlich** odpowiedzialny; ~ sein odpowiadać (für *acc.* za *acc.*).
- Ver|a'ntwortung** *f* odpowiedzialność; die ~ übernehmen (für *acc.*) = verantworten.
- ver|a'rbeiten** prze- ober (*a. fig.*) obrabiać [-robić]; *a.* = verbrauchen. *Su.* przerabianie (-robienie) *n*, obrabianie (-robienie) *n*.
- ver|a'rgen** (-ä'rg^{en}) ⑤a = verdenken.
- ver|a'rmen** (-ä'rm^{en}) ⑤a (*fn*) [z]ubożeć, podupadać [-paść]. *Su.* zubożenie *n*.
- ver|ä'steln** (-ä'st^{eln}) ⑤f: sich ~ rozgałęziać [-zić] się.
- ver|auktione'ren** (-aukc|on|^r-*en*) ⑤g [z]licytować.
- ver|au'sgaben** (-äu'sgäb^{en}) ⑤a wydawać [-dać]; [wy]łożyć na (*acc.*).
- ver|äu'ßerlich** na sprzedaż.
- ver|äu'ßern** = verkaufen.
- Verb** (w^{er}p) *n* ④b czasownik *m*, słowo; ~, czasownikowy, słowny. [pieczenie.]
- ver|ba'ten** zużywać [-żyć] na
- Verba'l...** (w^{er}bä|l...) czasownikowy, słowny.
- Ver|ba'nd** *m* ②d związek, stowarzyszenie *n*; ④ sprzężet układ, wiązerek; ⑥bir. opatrunek; ~, opatrunekowy.
- ver|ba'nnen** skazywać [-zać] na wygnanie, wygnać [boń.]; (verschiden) zsyłać [zesłać] (zur Anjiedelung na osiedlenie); verbannt wygnany, zesłany. *Su.* wygnanie *n*; zesłanie *n*.
- Ver|ba'nnter** *m* ②l wyganiec, (zur Anjiedelung) zesłaniec.
- ver|barrikadie'ren** (-bärr|käd|^r-*en*) ⑤g zabarykadować [boń.].
- ver|bau'en** zabudowywać [-ować]. [[s]chłopieć.]
- ver|bau'ern** (-bau'^{ern}) ⑤b (*fn*)
- ver|bei'ßen** zaciskać [-snać] zęby, [s]tłumić; ⑥merz: = erdulden; daß Saßen ~ wstrzymać [-mać] się od śmiechu; sich ~ (*in acc.*) zaczynać [-ciąć] się (*na acc.*).
- ver|be'rgen** ukrywać [-yc], [za]taić (*vor dat.* przed *instr.*).
- Ver|be'sserer** (-b^ä's^{er}*er*) *m* ②l naprawca, reformator.
- ver|be'ssere** poprawiać [-wić], naprawiać [zwić], ulepszać [-zyć]. *Su.* poprawianie (-wienie) *n*, poprawa *f*, poprawka *f*, ulepszenie *n*, reforma *f*.
- ver|beu'gen**: sich ~ (*vor dat.*) kłaniać [ukłonić] się (*dat.*). *Su.* ukłon *m*, pokłon *m*.
- ver|bie'gen** zginać [zgiąć], zaginać [-giąć], skrzywiać [-wić].
- ver|bie'ten** zakazywać [-zać], zabraniać [-bronić]; ~d zakazujący, zabraniający; es ist verboten zabronione, zabrania się; nie wolno.

ver|bi|ligen (-bɪ'ʎgən) ⑤a
zniżyć [-żyć] cenę (*gen.*).

ver|bi|nden (vereinigen) [z-, po-]
łączyć, [z-, po]wiązać; [s]ko-
jarzyć (częścią węzłem małżeń-
skim); (verpflichten) obowiązy-
wać [zobowiązać]; Bunde *uśw.*:
opatrywać [-trzyć], obowiązy-
wać [-zać]; mit Schwierigkeiten
verbunden połączony z (*instr.*):
ich bin Ihnen sehr verbunden
jestem panu (-ni) bardzo zobow-
wiązany.

ver|bi|ndlich (-bɪ'ntʎɪç) obowią-
zujący, obowiązkowy; ~st ban-
ten najuprzejmiej, najser-
deczniej; sich ~ machen zobow-
wiązywać [-zać] się; *Leist* *f*
moc obowiązująca; zobowią-
zanie *n*, obowiązek *m*; ohne
Leist bez zobowiązania, bez
gwarancji.

Ver|bi|ndung *f* (z-, po)łączenie
n, spajanie (spojenie) *n*, zwią-
zek *m*; ~n połączenie *n*; (Ver-
kehr) komunikacja; in ~ stehen
(mit *dat.*) być w stosunkach
(z *instr.*); ~s... łączący, spajają-
cy; komunikacyjny; ~s *gang*
m korytarz.

ver|bi|ffen (-bɪ'sən) zawzięty,
zacięty; ~ sein (*auf acc.*) = sich
verbeißen; *Leist* *f* zawziętość,
zaciętość.

ver|bi|tten: sich *et.* ~ wypraszać
[-prosić] sobie.

ver|bi|ttern (-bɪ'tʁn) ⑤b za-
prawiać [-wić] goryczą. *Su.*
rozgoryczenie *n*.

ver|bla|ffen (-blɔ'sən) ⑤d (su)
[z-, po]blednąć; Farben *uśw.*:
= verblichen.

Ver|blei|b (-blai'p) *m* ②g (o. pl.)
przebywanie *n*, pobyt; (einer
Sache) znajdowanie *n* się.

ver|blei|ben 1. przebywać, zos-
tawać [-stać]; obstawać (bei
dat. przy *loc.*). 2. *z n* = Ver-

bleib: es wird dabei sein *z*
haben to zostanie tak jak było.

ver|blei|chen (su) (= erbleichen)
[z-, po]blednąć; Farben *uśw.*:
[wy]płowieć, [z]blakować; (ster-
ben) umierać [umrzeć]; ver-
bleichen wypłowiwały, speliły;
Verbleichene(r) *s.* nieboszczyk
(-oszczka).

ver|ble|nden zaślepiać [-pić],
[o]mamić; sich ~ lassen dawać
[dać] się zaślepić ob. omamić.
Su. zaślepienie *n*, omamienie *n*.

ver|bli|chen (-blɪ'çən) *f.* ver-
bleichen.

ver|blü|ffen (-blü'fən) ⑤a odu-
rzać [-rzyć], zadziwiać [-wić];
wprowadzać [-dzić] w zdumie-
nie; verblüfft zdumiony, prze-
rażony; vgl. bestürzt.

Ver|blü|fftheit *f* zdumienie *n*,
osłupienie *n*, przerażenie *n*.

ver|blü|hen okwitać [-tnąć],
przekwitać [-tnąć].

ver|blü|mt (-blü'mt) upiękso-
ny; *fig.* przenośny, alego-
ryczny; ~e Rede mowa *f*
ogródkami.

ver|blu|ten (su) *u.* sich ~ ociekać
krwią. *Su.* ujęcie *n* (ob. utrata
f) krwi. [uparty.]

ver|bo|hrt (-bɔ'rt) zacięty, *f*

ver|bo|rgen 1. = (aus)leihen,
borgen. 2. (*f.* verbergen) skry-
ty, tajny; im ~en w ukryciu,
potajemnie; *Leist* *f* skrytość,
ukrycie *n*.

Ver|bo|t *n* ②g zakaz *m*.

ver|brä|men (-brə'mən) ⑤a
obramowywać [-ować].

Ver|brau|ch *m* ②g (o. pl.) zuży-
cie *n*, konsumcja *f*.

ver|brau|chen zużywać [-yć];
Gelb *uśw.*: wydawać [-dać]; *a.*
= abnutzen. [konsumcyjny.]

Ver|brau|chs|steuer *f* podatek *m*
ver|bre|chen 1. dopuszcząć
[-puścić] się występku, popeł-

- niac [-nić] zbrodnię. 2. 2 n ② l występki m, zbrodnia f, przestępstwo, wina f.
- Ver|bre'cher** (-brɛ'çɐ) m ② l, ~in (~ɪn) f ③ c zbrodniarz (-arka), winowajca (-czyni), przestępca (-czyni).
- ver|bre'cherisch** (~ɪʃ) zbrodniczy, występny.
- ber|brei'ten** rozszerzać [-rzyć], szerzyć: sich ~ über (acc.) rozchodzić [rozejść] się po (loc.): Gerücht usw.: rozpowszechniać [-nić], roznosić [-nieść], rozgłaszać [-głosić].
- Ver|brei'ter** (-brai'tɐ) m ② l, ~in (~ɪn) f ③ c szerzyciel(ka), rozsiewacz(ka). [|-rzyć].
- ver|brei'tern** (~n) ④ b rozszerzać
- Ver|brei'tung** f rozszerzanie n, szerzenie n; rozpowszechnianie n, roznoszenie n, rozgłaszanie n. [spalić].
- ver|bre'nbar** palny, dający się
- ver|bre'nnen** 1. v/i. (fn) [s]palić się. 2. v/t. [s]palić; Speisen usw.: przepalać [-lić]; (verbrühen) [s-, o]parzyć; Gebäud.: przypiekać [-piec].
- Ver|bre'nnung** f palenie n; ~s-Ofen m piec do spalania.
- ber|bric'fen** (-brɪ'fɛn) ④ a potwierdzać [-dzić] na piśmie, [po]ręczyć.
- ver|brin'gen** Zeit: spędzać [-dzić]; Vermögen: [s]tracić, [prze]trwonić.
- ver|brü'dern** (-brü'dɛrn) ④ b [po]bratać; sich ~ [po]bratać się.
- ver|brü'hen** [s-, o]parzyć.
- ver|brü'hen** ☉ = buchen.
- ver|bu'hft** (-bū'ft) = lieberlich.
- Ve'rbum** (vɛ'rbʊm) n ⑥ k słowo, czasownik m.
- ver|bu'mmeln** 1. v/t. [prze]trwonić, przechulać. 2. v/i. (fn) = verkommen.
- ver|bü'nden** (-bü'ndɛn) ④ c: sich ~ [po]łączyć się przymierzem: verbündet sprzymierzony; **Verbündete(r)** s. sprzymierzeniec, sojusznik.
- ver|bü'rgen**: (sich für) et. ~ [za] ręczyć za (acc.); verbürgt pewny, prawdziwy. **Su.** poręczenie n. [karę za (acc.)]
- ver|bü'ßen** odbywać [-być]
- Ver|da'cht** (-dɔ'çt) m ② g (o. pl.) podejrzenie n (wegen gen. o acc.); in ~ haben = verdächtigen. [rzany (gen. o acc.)]
- ver|dä'chtig** (-dɛ'çtɪç) podej-
- ver|dä'chtigen** (~tɪgɛn) ④ a podejrzewać, posądzać [-dzić] (wegen) gen. o acc.)
- ver|da'mmen** (-dɔ'mɛn) ④ a potępiać [-pić]; skazywać [-zać] (zum Tode na śmierć): (verfluchen) przeklinać [-kłać]; verdammt potępiony; skazany: przeklęty (Bisfiss usw.) diabli, djabelski. [nie n.]
- Ver|da'mmung** f ② i¹ potępie-
- Ver|da'mmung** f skazanie n, potępienie n.
- ver|da'mpfen** (-dɔ'mpfɛn) ④ a [wy]parować. **Su.** parowanie n.
- ver|ba'nken** zawdzięczać/-czyć.
- ver|da'rb** (-dɔ'rp) f. verberben.
- ver|ban'en** (-dau'ɛn) ④ a [s-, prze]trawić. [strawność.]
- ver|dau'lich** strawny; **Zeit** f
- Ver|dau'ung** f trawienie n; ~s... przy trawieniu, (do)trawienia; ~s|beschwerde f dolegliwość przy trawieniu; ~s|schwäche f osłabione trawienie n.
- Ver|de'ck** n (e-s Wagens) dach m; ↓ pokład m.
- ver|de'cken** po- oder za-krywać [-yć]; a. = verhüllen.
- ver|de'nken** brać [wziąć] za złe.
- Ver|de'rb** (-dɛ'rp) m ② g (o. pl.) zguba f, ruina f.
- ver|de'rben** (-dɛ'rbɛn) ④ f 1. a) v/i. (fn) [ze-, po]psuć się;

[z]niszczyć się (por *dat.* od *gen.*, z *gen.*); b) *v/t.* [ze-, po]psuć, [z]niszczyć. 2. *zn* ②] zepsucie *n*; zguba *f*, ruina *f*.

Ver|de'rber (~ber) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c niszczyiciel(ka), psotnik (-ica).

ver|de'rlich (-dǝ'rp(ɪ)ç) zgubny, szkodliwy; (Ware *n*(sw.) ulegający zepsuciu.

Ver|de'rbnis *f* ②i¹ zepsucie *n*, upadek *m* moralny.

ver|de'rbt (~dǝ'rpt) zepsuty; *z*-heit *f* zepsucie *n*.

ver|deu'tlich (-do'i'tlɪç) ⑤a wyjaśniać [-nić].

ver|deu'tschen (~czɛn) ⑤e [prze-] tłumaczyć ober przekładać [przełożyć] na język niemiecki.

ver|dī'chen, ver|dī'cken (-dɪ'kɛn) ⑤a zgęszczać [zgręścić].

ver|die'nen zasługiwać [-służyć] na (*acc.*); (burç Arbeit) zarabiac [-robić].

Ver|die'nt (-dɪ'ntst): a) *n* zasługa *f*; b) *m* (burç Arbeit) zarobek; (im Handel) zysk.

ver|die'nstlich pożyteczny, zasługujący na pochwałę.

Ver|die'ntst... ~medaille *f* medal *m* zasługi; *z*voll zasłużony, pełny zasług.

ver|die'nt zasłużony; sich ~ machen zasługiwać [-służyć] się (um *acc.* około *gen.*); ~er-ma'ßen zasłużenie, słusznie.

Ver|dī'kt (wǝ'rdɪ'kt) *n* ②g werdykt *m*, wyrok *m* (sądu przysięgłych). ||[-jać] (się).

ver|dī'ng-*n* (fɪç) najmować

ver|do'imetschen [prze]tłumaczyć, przekładać [przełożyć].

ver|do'nnern F = beurteilen.

ver|do'ppeln podwajać [-dwoić]. *Su.* podwojenie *n*.

ver|do'rben (-dǝ'rbɛn) zepsuty; *z*heit *f* zepsucie *n*.

ver|do'rren usychać [uschnąć].

ver|drā'ngen wyplerać [-przeć], usuwać [usunąć].

ver|dre'hen ⑥d¹iffel: przekręcać [-ciąć]; ⑥lieder: = verrenken; Augen: zawracać [-wrócić] (*oczyna*); fig. przekręcać [-ciąć], [s]falszować; i-m den Kopf ~ zawracać [-wrócić] k-u głowę.

ver|dre'ht (-drɛ't) przewrócony, przewrotny; bu bist wohl ~? czyś dostał bzika?; *z*heit *f* przewrotność.

ver|dreif'achen (-drai'fächɛn) ⑤a potrajać [-troić].

ver|drie'gen (-drɪ'sɛn) ③d [po-] gniewać; eß verdrießt mich gniewa (oder złości) mnie; sich nicht ~ lassen nie żalować (*gen.*).

ver|drie'glic przykry, niemiły; (ärgerlich) gniewny; (mürrisch) mrukliwy, kwaśny, zgryźliwy; ~ sein gniewać się (über *acc.* na *acc.*); ~ werden pogniwać się [boż.]; *z*keit *f* przykrość, nieprzyjemność; zły humor *m*.

ver|dro'ß (-drɔ's) *f*. verdrießen.

ver|dro'ssen (-drɔ'sɛn) niechętny; a = verdrießlich.

Ver|dru'ß (-drɪ's) *m* ②d¹ (*o. pl.*) przykrość *f*, nieprzyjemność *f*. i-m ~ machen [z]martwić k-o;

ver|du'ften (fn) [wy]wietrzec; F = verschwinden.

ver|du'mmen (-dɪ'mɛn) ⑤a 1. *v/i.* (fn) [z-, o]glupiec. 2. *v/t.* ogłupiac [-pić].

ver|du'nkeln zaciemniać [-nić].

ver|dü'nnen (-dɪ'nɛn) ⑤a rozrzedzać [-dzić]; rozpuszczać [-puścić] (mit Wasser woda); Farben: rozcieńczać [-czyć], rozrzedzanie (-dzenie) *n*; rozpuszczanie (-enie) *n*; rozcieńczenie *n*, rozrabianie (-robienie) *n*.

ver|du'nften (fn) [wy]parować, ulatniać [ulotnić] się.

ver|du'rfen (-dü'rst^{en}) ④c (fn) [z]ginać z pragnienia.

ver|dü'ffern = verbunkeln.

ver|du'ffen (-dü'c^{en}) ④c = verblüffen.

ver|e'deln (-ē'd^{eln}) ④f uszlachetniać [-nić]. *Su.* uszlachetnianie (-nienie) *n.*

ver|e'helichen = verheiraten.

ver|e'hren czcić, szanować, uwielbiać; (wie einen Gott) ubóstwiać; i-m et. ~ = i-schenken; in Briefen: verehrter Herr (wielce) szanowny pan.

Ver|e'hrer (-ē'r^{er}) *m* ②l, ~in (~jn) *f* ③c czciciel(ka), wielbiciel(ka).

Ver|e'hrung ⁴*f* cześć, uwielbianie *n*, ubóstwianie *n*; *Leb* wert, *Leb* würdig czcigodny, godny uwielbienia.

ver|e'bd(iq)en (-ā'd[i]g^{en}) ④e(a) zaprzysięgać [-siądz]; vereidet, vereidigt zaprzysiężony. *Su.* zaprzysiężenie *n.*

Ver|ei'n *m* ②g związek; (Gesellschaft) towarzystwo *n*, stowarzyszenie *n*; im ~ mit (dat.) wspólnie z (instr.).

ver|ei'nbar (-ā'n^{bar}) dający się pogodzić, zgodny (mit dat. z instr.); *Leist* *f* zgodność.

ver|ei'nbaren (~^{en}) ④a układać [ułożyć], umawiać [umówić]. *Su.* układ *m*, umowa *f*.

ver|ei'nfachen (-ā'n^{fäch}^{en}) ④a upraszczać [uprościć]. *Su.* uproszczenie *n.*

ver|ei'n(iq)en [po]łączyć, [z]jednoczyć; *Widerprüche* *nstw.*: [po]godzić; verein(iq)t po(z)łączony, zjednoczony; *adv.* spolem, razem. *Su.* połączenie *n*, zjednoczenie *n.*

ver|ei'nnahmen (-ā'n^{nahm}^{en}) ④a pobierać [-brać].

Ver|ei'ns... związkowy; ~gesetz *n* ustawa *f* o stowarzyszeniach.

ver|ei'nsamen (-ā'n^{zam}^{en}) ④a (sich ~ und v/i. [fn]) osamotnić [os.] : vereinsamt osamotniony, samotny.

ver|ei'nzeln ④f [roz]dzielić, rozdrabiać [-drobić]; vereinzelst oddzielny, sporadyczny, wyjątkowy; (stellenweise) miejscami.

ver|ei'teln (-ā't^{eln}) ④f [z]niweczyć; *Plan* *ustw.*: udaremniać [-nić]. *Su.* (z)niweczenie *n*; udaremnianie (-nienie) *n.*

ver|e'keln obrzydzać [-dzić].

ver|e'nden = sterben.

ver|e'ngen(r)n (-ē'n^g[r]n) ④a(b) zwięzać [zwięzić].

ver|e'rben zostawiać [-wić] w spuściznie (i-m [ob. auf i-n] et. k-u *acc.*); sich auf i-u ~ przechodzić [przejść] dziedzicznie na (*acc.*).

ver|e'wigen (-ē'w^{ig}^{en}) ④a uwieczniać [-nić]; verewigt = verstorben.

ver|fa'hren 1. *v/i.* (fn u. h.) postępować [-stąpić]. 2. *v/t.* rozwozić [-wieźć]; *Geib* : wydawać [-dać] na jazdę; *flg.* sich ~ zblądzić [os.]. 3. *Le* *n* ②l postępowanie; sposób *m* działania; *proceder* *m*, *procedura* *f*.

Ver|fa'll *m* ②g (o. pl.) upadek; *der Wechsel* *f* zapadłość *f*; bei ~ przy płatności; in ~ geraten = verfallen.

ver|fa'llen upadać [upaść]; *Gebände* *nstw.*: zapadać [zapaść] się; *der Wechsel* *ist* ~ *Weksel* *ist* ~ *weksel* *ist* *jest* *płatny*; ~ auf (*acc.*) wpadać [wpaść] na (*acc.*), domyślać [-lić] się (*gen.*); ~ in (*acc.*) popadać [-paść] w (*acc.*); (in Strafe) podlegać [-leż] (*dat.*); dem Tode ~ sein być przeznaczonym na śmierć.

Ver|fa'lltag, -termin *m* dzień (ober termin) zapadłości.

ver|fä'lschen podrabiać [-robić], [s]fałszować; verfälscht podrobiony.

ver|fa'ngen (sich) [za]płatać (się). [pieczny, dwuznaczny.]

ver|fä'nglich (-fä'nglich) niebezpieczny.

ver|fä'rben: sich ~ zmieniać [-nić] kolor, [z]blednać.

ver|fa'ssen układać [ulożyć], [na]pisać.

Ver|fa'sser (-fä'ser) *m* ②1, ~in (~in) *f* ③c autor(ka).

Ver|fa'ffung *f* ułożenie *n*, (na-)pisanie *n*; (Gemütsz) usposobienie *n*, nastrój *m*; Pol. forma rządu, konstytucja; Zs|mäßig konstytucyjny; Zs|widrig przeciwny konstytucji.

ver|fau'ten (fn) [z]gnić, [ze-]psuć się; verfault zgniły, zepsuty.

ver|fe'chten walczyć o (*acc.*), bronić (*gen.*).

Ver|fe'chter (in *f*) *m* obrońca (-czyni), orędownik (-niczka).

ver|fe'hen *Giel* uśw.: nie trafić, chybić (*gen.*); (beim Schießen) [s]puścić; Zug uśw.: = verpassen; j-n ~ (zu Hause) nie zastawać [-stać] (*gen.*); (beim Gehen) rozmijać [-minąć] się (*z instr.*); den Weg ~ zmylić drogę, zabłądzić [boń.]; verfehlte Sache rzecz *f* chybiona oder nieudana; ich werde nicht ~ nie omieszkać.

ver|fei'nden (-fa'nden) ⑤c (sich) zanieprzyjaźniać [-nić] (się) (mit *dat.* z *instr.*), poróżnić się [boń].

ver|fei'nern (-fa'nern) ⑤b wygładzać [-dzić], ulepszać [-szyc].

ver|fe'rtigen sporządzać [-dzić], wyrabiać [-robić]. *Su.* sporządzanie (-dzenie) *n*, wyrabianie *n*, wyrób *m*.

ver|fe'tten (-fä'ten) ⑤c zatłu-

szczać [-czyć]. *Su.* zatłuszczenie *n*.

ver|fi'gen zapilśniac [-nić].

ver|fi'nstern (-fī'nstern) ⑤b zaciemniać [-nić], przyćmiewać [-ćmić]; sich ~ zaciemniać [-nić] się, zachmurzać [-rzyć] się. *Su.* zaciemnienie *n*, przyćmienie *n*, zachmurzenie *n*.

ver|fia'gen (-flä'gen) ⑤a (fn) = (sich) ebnen; przyplaszczać [-czyć] (się *v/i.*).

ver|fie'chten splatać [spleść] *fig.* = verwickeln.

ver|fie'gen (fn) ulatywać [-lecieć]; ~ ulatniać [ulotnić] się, [z-, wy]wietrzać.

ver|fie'gen upływać [-ynać], uchodzić [ujść]; verfloffen ubiegły, zeszyły.

ver|fi'kt (-fī'kt) *f.* verdammt.

ver|fin'chen przeklinać [-kłać].

ver|fü'chtigen (-fū'chtigen) ⑤a ulatniać [ulotnić] (się *v/i.* [fn]).

ver|fü'ffigen (-fū'sigen) ⑤a skraplać [skropić], przemieniać [-nić] w płyn.

Ver|fo'lg (-fö'lk) *m* ②g (o. *pl.*) przebieg, tok, (dalszy) ciąg; im ~ w toku, w ciągu.

ver|fo'gen ścigać, [po]gonić *za (instr.)*; *fig.* prześladować; den Gang der Dinge ~ śledzić bieg spraw; den Weg ~ iść dalej; das Recht ~ dochodzić prawa; ein Ziel ~ dążyć do celu.

Ver|fo'ger (-fö'ger) *m* ②1, ~in (~in) *f* ③c prześladowca (-czyni).

Ver|fo'gung *f* ściganie *n*; prześladowanie *n*; ~swahn *m* obłąd (oder manja *f*) prześladowczy (-cza).

ver|fra'chten * (-frä'chten) ⑤c wysyłać [-ślać] frachtem, najmować [nająć].

ver|fre'ssen przejadać [-jeść].

ver|frü'ht(-frü't)przedwczesny.

ver|fü'gbar(-fü'kbār)rozporządzalny, będący do dyspozycji.

ver|fü'gen (über acc.) rozporządzać [-dzić], [za]dysponować (*instr.*); *ſich* woſin ~ udawać [udać] się do (*gen*).

Ver|fü'gung *f* rozporządzenie *n* (über *acc.* czemś), dyspozycja, postanowienie *n*, rozkaz *m*; daß *ſteht* ſihnen *zur* ~ to jest do pańskiej dyspozycji.

ver|fü'hren uwodzić [uwieść], zwodzić [zwieść].

Ver|fü'hrer(*in f*) *m* uwodziciel (-ka). [dniczy, zdradliwy.]

ver|fü'hreriſch(-fü'reriſz)zwo-}

Ver|fü'hrung *f* uwodzenie *n*, uwiedzenie *n*.

ver|ga'ffen: *ſich* ~ in (*acc.*) za-
patrzeć, zagapić się [boſ.]
w (*acc.*). [bittern.]

ver|gä'llen(-gē'lēn) ①a = ver-}

ver|gä'ngen(-gä'ŋēn) ubiegły, przeszły, miniony; *längſt* ~ dawny; *c* *Zeit* = *Zeit* *f* przeszłość; *Gram.* czas *m* przeszły.

ver|gä'nglich(-gē'ŋlīch) nie-
trwały, znikomy; *Zeit* *f* nie-
trwałość, znikomość.

ver|ge'ben roz- ober na-dawać [-dać]; (verzeihen) darowywać [-ować], przebaczać [-czyć]; *noſ* *zu* ~ (ſtas *uſw.*) wolny, niezajęty, (Zochter) niezamężna; *ſtarten* ~ fałszywie (ob. mylnie) rozdawać [-dać] karty; (*ſich*) *et.* ~ ubliżać [-żyć] (sobie) w (*instr.*), [s]krzywdzić (siebie) w (*instr.*).

ver|ge'bens(-gē'bēns)napróżno, nadaremnie, darmo.

ver|ge'blīch(-gē'plīch) próżny, daremny; *adv.* = *vergeben*; *Zeit* *f* próżność, daremność.

Ver|ge'bung *f* na- ob. roz-dawanie (-danie) *n*; przebaczenie *n*.

ver|ge'genwärtigen(-gē'gēn-

wērtīgēn) ①a (*ſich*) uprzytomniać [-tomnić], przypominać [-mnieć] sobie.

ver|ge'hen 1. przechodzić [przejsć]; *Zeit*: schodź [zejsć], mijać [minąć], upływać [-ynać]; *Regen* *uſw.*: = aufhören; *Farben*: = verbleichen; *vor* *et.* ~ [z]ginać, umierać [umrzeć] *z* (*gen.*); *ſich* ~ dopuszczać [-puścić] się (*gen.*); (*au dat.*) [s]krzywdzić, obrażać [-razić] (*acc.*); (*gegen acc.*) wykraczać [-kroczyć] przeciw (*dat.*), naruszać [-szyć] (*acc.*). 2. *z* *n* ②l występki *m*, przewinienie.

ver|ge'i'ftigen(-gā'stīgēn) ①a uduchownić [boſ.].

ver|ge'ſten odplacać [-cić] (ſō-
ſeß mit Gutmem dobrem za złe, Gleiches mit Gleichem wet za wet), wynagradzać [-grodzić], odwdzięczać [-czyć] się. *Su.* zapłata *f*, wynagrodzenie *n*, wdzięczność *f*.

ver|ge'ſſen(-gē'sēn) ①a zapominać [-mnieć]; *Zeit* *f* zapomnienie *n*, niepamięć; *in Zeit geraten* iść [pójsć] w zapomnienie.

ver|ge'ſſlich łatwo zapominający; *Zeit* *f* brak *m* pamięci.

ver|ge'u'den(-gō'dēn) ①c [pre-
roz]trwonić, [z]marnować. *Su.* [pre]trwonienie *n*, marnotrawienie *n*, marnotrawstwo *n*.

ver|gewa'ltigen(-gewā'ltīgēn) ①a [z]gwałcić. *Su.* zgwałcenie *n*.

ver|gewi'ſſern(-gewī'sērn) ①b zapewniać [-nić] (*i-n gen.* ober über *acc.* k-o o *loc.*). [[-lać].]

ver|gl'e'ſen prze- ob. roz-lewać

ver|gl'i'ſten(-glī'tēn) ①c zatrucić [-uć], [o]truć. *Su.* zatrucie *n*, otrucie *n*.

ver|gl'i'ben(-glī'bēn) ①a [po-
zółknąć.

Vergl'e|ß|mei|n|ich|t f n ②g
niezapominajka *f*.

ver|gl'e|ß|tern otaczać [otoczyć]
kratą, zakratować [boń.].

ver|gl'e|ßen (-gl'ä'z^{en}) ⑤e wsta-
wiać [-wić] szyby do (*gen.*),
oszklić [boń.].

Vergl'e|ch m ②g porównanie
 n ; (Vertrag) układ, ugoda *f*;
im ~ (mit ober zu *dat.*) w po-
równaniu z (*instr.*); einen ~
machen ober aufstellen przepro-
wadzać [-dzić] porównanie.

ver|gl'e|chen porównywać [-nać]
(mit *dat.* z *instr.*); Rechnungen
ufst.: wyrównywać [-nać]; (mit
dem Originat) sprawdzać [-dzić];
(gegenüberstellen) zestawiać
[-wić]; vergleiche (Abf. vgl.) po-
równaj (Abf. por.); sich ~ [u-
po]godzić się (mit *dat.* z *instr.*),
układać [ulożyć] się.

ver|gl'e|chs|weise przez po-
równanie; w drodze układu.

Vergl'e|chung *f* porównanie n ;
sprawdzanie n ; zestawienie n .

ver|gnü|gen (-gnü'g^{en}) 1. ⑤a
[za]bawić, [u]cieszyć; ver-
gnügt wesoly. 2. ② n ②l przy-
jemność *f*; rozkosz *f*, uciecha
f; es macht mir ② sprawia mi
przyjemność, miło mi.

Vergnü|gung *f* przyjemność,
zabawa; ~s... zabawowy; ~s-
ort m miejsce n zabaw; ~s-
reise *f* podróż dla przyjemności;
~s|reisende(r) m podróżujący
dla przyjemności, turysta; ②s-
füchtig goniący za zabawami.

ver|go|den ⑤c pozłacać [-złocić].
Su. pozłacanie n ; pozłota
f.

Vergo|der (-gö'ld^{er}) m ②l
pozłotnik.

ver|gö|nnen dozwalać [-zwolić].

ver|gö|t|ern (-gö't^{ern}) ⑤b
ubóstwiać [-wić]. *Su.* obóstwia-
nie (-wienie) n ; apoteoza *f*.

ver|gra|ben zakopywać [-pać],
zagrzebywać [-bać].

ver|grei|fen rozchwytywać
[-tać], rozkupywać [-pić]; sich
~ porywać [-rwać] się (an i-m
na *acc.*), targnąć [boń.] się (na
acc.), naruszać [-szyc] (an et.
acc.), daß Buch ist vergriffen
książka jest wyczerpana.

ver|grö|ß|ern (-größ's^{ern}) ⑤b
powiększać [-szyc]; ~d powięk-
szający.

Verg|rö|ß|erung *f* powiększanie
(-szenie); ~s... powiększający.

ver|gu|den = vergaßen, ver-
sehen.

ver|gü|nst|igen (-gü'nst'ig^{en}) ⑤a
dozwalać [-zwolić]. *Su.* pozwo-
lenie n ; a. = Rabatt, Vorteil.

ver|gü|ten (-gü't^{en}) ⑤c wyna-
gradzać [-grodzić]. *Su.* wyna-
gradzenie n .

Ver|ha|ft m ②g (o. *pl.*) = Haft.

ver|ha|ften [przy]aresztować,
przytrzymywać [-mać], uwię-
zić [boń.]. *Su.* aresztowanie n ,
uwięzienie n .

ver|ha|geln: daß Getreide ist
verhagelt grad zbił zboże.

ver|ha|llen przetrzymywać [-oć].

ver|ha|lten 1. powstrzymywać
[-mać]; sich ~ zachowywać
[-ować] się; odnosić się (zu
dat. do *gen.*); die Sache ver-
hält sich so sprawa tak się ma.
2. ② n ②l postępowanie; a. =
Betragen.

Ver|hä|lt|nis (-h'ält-) n ②h¹ sto-
sunek m ; (Umstand) okoliczność
f; (Lage) położenie; im ~ zu
(*dat.*) w stosunku do (*gen.*);
②mäßig stosunkowy, propor-
cjonalny; ~mäßigkeit *f* sto-
sunkowość, proporcjonalność;
~wort n Gram. przyimek m .

Ver|ha|ltung *f* = Verhalten 2;
~s|maßregel *f* prawidło n
postępowania.

ver|ha'ndeln 1. *v/i.* układać się, traktować, rokować. 2. *v/t.* rozprawić (w sądzie); rozsprzedawać [-dać]: (burch den Handel verlieren) [s]tracić na spekulacjach kupieckich.

Ver|ha'ndlung *f* układ *m*, umowa; rozprawa; in ~ stehen = *verhandeln* 1; ~s... dotyczący układów.

ver|hä'ngen zawieszać [-sić]; Strafe ~ über j-n wyznaczać [-czyć] k-u; Belagerungszustand: ogłaszać [ogłosić]; mit verhängten Bügeln galopem, co koń wyskoczy.

Ver|hä'ngnis (-hǝ'ŋ-) *n* ② *h¹* przeznaczenie, zrządzenie; *voll* fatalny, nieszczęsny.

ver|ha'rren pozostawać [-stać]; trwać (bei ob. auf *dat.* przy *loc.*); a. = *bestehen*.

ver|hä'rt'en zatwardzać [-dzić]; *fig.* = *ver|stod'en*; *ſich* ~ [s]twardnieć; *ver|härtet* zatwardniały. *Su.* zatwardzenie *n*.

ver|ha'ßt (-hǝ'st) znieńawidzony, nienawistny.

ver|hä'fcheln [roz]pieścić.

Ver|hau' (-hau') *m* ② *g* zasiłek, żarób.

ver|hau'en zamykać [-mknąć] zasiøkami; *F* = *burch|prügeln*.

ver|hee'ren (-hǝ'ren) ⑤ *a* [s]pusztoszyć, [z]niszczyć. *Su.* spustoszenie *n*, zniszczenie *n*.

ver|he'hlen, **ver|hei'mlichen** (-hat'ml'ich'en) ⑤ *a* [z]ataić, ukrywać [-yć] (*vor dat.* przed *instr.*). *Su.* [z]atajenie *n*, ukrywanie *n*.

ver|hei'sen (*ſu*) [z]a]goić się, zabliznić [-nić] się.

ver|hei'raten *Mann*: [o]żenić (mit *dat.* z *instr.*); *Tochter*: wydawać [-dać] (zamaż) (*an acc.* za *acc.*); *ſich* ~ wstępować [wstąpić] w stan małżeński;

(*Mann*) [o]żenić się z (*instr.*); (*Frau*) wychodzić [wyjść] (zamaż) za (*acc.*); *verheiratet* (*Mann*) żonaty, (*Frau*) zamężna. *Su.* (*Mann*) ożenie n się; (*Frau*) zamążpójście *n*, zamęście *n*.

ver|hei'sgen obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec]. *Su.* obietnica *f*, przyrzeczenie *n*.

ver|he'lfen: j-n ~ (*zu dat.*) dopomagać [-módz] k-u (do *gen.* ob. w *loc.*).

ver|he'rlichen (-hǝ'rl'ich'en) ⑤ *a* sławić, uświetniać [-nić]. *Su.* sławienie *n*, uświetnianie *n*.

ver|he'zen = *aufhe'zen*, *aufwiegeln*.

ver|he'zen zaczarowywać [-ować].

ver|h'ndern przeszkadzać [-szkodzić] (j-n *an dat.* k-u w *loc.*); *ich* *bin* *verhindert* jestem przeszkodzony, nie mogę. *Su.* przeszkoda *f*.

ver|hö'hnen szydzić, naigrawać się (z *gen.*). *Su.* szydzenie *n*, naigrawanie *n* się.

Ver|hö'r (-hǝ'r) *n* ② *g* przesłuchanie; inß ~ *nehmen* = *zen* przesłuchiwać [-chać]; *ſich zen* przesłyszeć [bość] się, niedosłyszeć [bość].

ver|hü'len zasłaniać [-słonić].

ver|hu'ngern (*ſu*) [z]głódzić z głodu; ~ *lassen* [z]agłodzić; *verhungert* wygłodniały.

ver|hu'ngen *F* ⑤ *e* = *verpfu'shen*.

ver|hü'ten zapobiegać [-biedz] (*dat.*), powstrzymywać [-mać].

Ver|hü'tung *f* zapobieganie *n*, powstrzymywanie *n*; ~s... zapobiegawczy.

ver|t'rren (*ſich*) zablądzić, zabląkać się [bość]; *verirrt* zabląkany. *Su.* zablądzenie *n*; *fig.* błąd *m*, zboczenie *n*.

ver|ja'gen wypędzać [-dzić].

ver|jä'hren (-jə'ʀən) ⑤a (fn) (fić) ~ stawać [stać] się nieważnym wskutek przedawnienia; za- ob. prze-dawnieć [voñ.]; verjährt zadawniony, zastarzały. *Su.* za- ob. prze-dawnienie *n.*

ver|ju'beln = verprassen.

ver|jü'ngen (-jü'ŋən) ⑤a odmładzać [-młodzić]; verjüngt odmłodniały; (Maßstab) zmniejszony; fić ~ odmładzać się [odmłodnieć]. *Su.* odmłodzenie *n.*, odmłodnienie *n.*

ver|ka'ken (fn) [z]wapnieć. *Su.* zwapnienie *n.*; ^s skleroza *f.*

ver|ka'ppen ukrywać [-yć] (pod maską).

Ver|kau'f *m* sprzedaż *f.*

ver|kau'fen sprzedawać [-dać].

Ver|käu'fer(in) *f* m sprzedający (-ca).

ver|käu'flich sprzedajny; *fig.* przekupny; *Leit* *f* sprzedajność; przekupność.

Ver|kau'fs... (dla) sprzedaży; ~lokal *n* = Laden; ~recht *n* prawo sprzedaży.

Ver|ke'hr (-kɛ'ʀ) *m* ②g¹ (o. *pl.*) (Straßen- u. stw.) ruch (na ulicy), komunikacja *f.*; (Umgang) obcowanie *n.*; (Verbindung) stosunki *m/pl.*; a. = Betrieb, Handel; brieflicher ~ porozumiewanie *n* się listowne; korespondencja *f.*; mit j-m ~ haben ober in ~ stehen = verkehren (mit); im ~ sein = kurjieren.

ver|ke'hren 1. *v/i.* bywać (bei *dat.* u. *gen.*); ~ mit (*dat.*) mieć stosunki z (*instr.*); obcować, przestawać z (*instr.*); [☞] kursować; ~ Sie mit ihm? czy pan(i) obcuje z nim? 2. *v/t.* przewracać [-wrócić]; auch = ver-drehen, umkehren.

Ver|ke'hrs|mittel *n* środek *m* komunikacyjny.

ver|ke'hr (-kɛ'ʀt) odwrócony;

fig. odwrrotny, przewrotny, fałszywy; *adv.* na odwrót, na opak; *Leit* *f* przewrotność, fałszywość.

ver|kei'len zabijać [-bić] klinem, [za]klinować; P = durchprü-geln.

ver|ke'nnen nie po- ob. u-znawać [-znać] (*gen.*); nicht ~ = an-erennen.

ver|ke'tten (-kɛ'tən) ⑤c spajać [spoić]; *fig.* = verbinden. *Su.* spojenie *n.*

ver|ke'ttern (-kɛ'c'ern) ⑤b ogłaszać [ogłosić] kacerzem ober heretykiem. [kleiç.]

ver|ki'tten [za]kitować, [za-]

ver|kla'gen zaskarżać [-rzyć] (wegen *gen.* poñ. *acc.*).

Ver|kla'gte(r) (-klɔ'ktɛ[r]) *m* ②l oskarżony. [klamrami.]

ver|kla'mmern spajać [spoić]

ver|klä'ren wystawiać [-wić] w blasku; fić ~ [za]jaśnieć, przemieniać [-nić] się; verklärt zmieniony; (Gesicht) rozpromieniony, promieniejący.

Ver|klä'run *f* rozpromienienie *n.*; ~ Christi Przemienienie *n* Pańskie.

ver|kla'rschen = verleumben.

ver|kle'ben zaklejać [-kleić], zalepiać [-pić].

ver|klei'den (fić) przebierać [-brać] się; (mit Brettern) objąć [obić], oszalowywać [-ować]; *fig.* = verhüllen. *Su.* przebranie *n.*; obicie *n.*, oszalowanie *n.*

ver|klei'nern (-klä'n'ern) ⑤b zmniejszać [-szyc]; *fig.* obniżać [-zyć]; ~D pomniejszający.

Ver|klei'nerung *f* zmniejszenie *n.*; obniżanie *n.*; ~s|wort *n* wyraz *m* zdrobniały.

ver|klei'ftern (-klä'f'tern) ⑤b zaklejać [-kleić].

ver|klü'ngen (fn) przebrzmie-wać [-brzmić].

ver|klo'pfen F = durchprügeln, verkaufen.

ver|knö'chern ⑤b [s]kostnieć; verfnö'chert *fig.* skostniały.

ver|knü'pfen [z-, po]wiązać, [s]kojarzyć. *Su.* wiązanie n; *fig.* połączenie n, skojarzenie n.

ver|ko'chen (v/i. [fit]) zagotowywać [-ować] (się).

ver|ko'hlen (v/i. [fn]) zwęgląć [-lić] (się), zamieniać [-nić] (się) na węgiel.

ver|ko'mmen 1. v/i. upadać, podupadać [-paść], [z]marnieć. 2. a. podupadły, zepsuty, zwyrodniały. [[-ować].]

ver|ko'rken zakorkowywać

ver|kō'rp̄ern (-kō'rp̄ern) ⑤b ucieleśniać [-nić], uosabiać [uosobić]. *Su.* wcielenie n, uosobienie n. [tować]

ver|kra'chen ☉ (fn) [z]bankru-

ver|kra'men zapodziewać [-eć].

ver|krie'chen: się ~ włożyć [włożyć]; [s]chować się (vor *dat.* przed *instr.*).

ver|krü'meln (fn) [po]kruszyć (się); Geib = vergeuden; się ~ rozsypywać [-pać] się; F = sich davonmachen, weggehen.

ver|krü'mmen zakrzywiać [-wić]. *Su.* zakrzywienie n.

ver|krü'ppeln (-krü'ppeln) ⑥f (v/t. [fn]) [u]łczyńnięć kalekę; (v/i.) zostawać [-stać] kaleką; verfrüppelt ułomny, (Baum *ustr.*) skarłowaciały. *Su.* kalestwo n, ułomność f.

ver|kü'mmern 1. v/i. (fn) [z]marnieć, zanikać [-knać]. 2. v/t. powstrzymywać [-mać] w rozwoju; freude: zatruwać [-uć]; a. = verbittern.

ver|kü'nd(ig)en ogłaszać [ogłosić], obwieszczać [-eścić], zwiastować: donosić [-nieść].

Ver|kü'nd(ig)ung f ogłoszenie n, obwieszczenie n, zwiasto-

wanie n; doniesienie n; Mariä ~ Zwiastowanie n Najświętszej Panny. [[-yć] miedzią.]

ver|ku'pfen ⑤b pokrywać

ver|ku'ppeln = fupeln.

ver|kü'rzen skracać [skrócić], ukracać [ukrócić]. *Su.* skrócenie n, ukrócenie n.

ver|la'chen wysmiewać [-śmiać].

ver|la'den [na]ładować. *Su.* [na]ładowanie n.

Ver|la'g (-lā'g) m ②d nakład; ~s... nakładowy; ~s|buchhändler m nakładca; ~s|buchhandlung f księgarnia nakładowa; ~s|kosten f/pl. koszta m/pl. nakładu; ~s|recht n prawo nakładowe.

ver|la'ngen 1. [za]żądać (*gen.*); zubielić ~ = überfordern: heiß ~ nach (*dat.*) pożądać, łaknąć (*gen.*); es verlangt mich pragnąłbym, radbym. 2. ② n ②l żądanie; ② nach (*dat.*) żądza f, pragnienie n (*gen.*).

ver|lä'ngern (-lā'ngern) ⑤b przedłużać [-zyć]. *Su.* przedłużenie n.

ver|lä'ngfamen (-lā'ngzām̄n) ⑤a zwalniać [zwolnić].

ver|lä'ppern F ⑤b [z]marnotrawić, [roz]trwonić na fraszki.

Ver|la'ß (-lā's) m ②h' (o. *pl.*): es ist fein ~ nie można polegać (*auf acc.* na *instr.*), nie można zdać się (na *acc.*).

ver|la'ssen opuszczać [opuszczać], porzucać [-cić]; sich ~ auf (*acc.*) polegać na (*instr.*); zdawać [zdać] się ober spuszczać [spuścić] się na (*acc.*); (vertrauen) [za]ufać (*dat.*): Zheif f opuszczenie n, samotność; Zschaff f pozostałość, spuścizna. [den.]

ver|lä'stern = lästern, verleum-

Ver|lau'b (-lau'p) m ②g (o. *pl.*): mit ~ za pozwoleniem.

Verlauf *m* ②g (o. pl.) bieg, przebieg: im ~ (gen. ober von dat.) w przeciagu; nach ~ (von) po upływie (gen.).

verlaufen 1. *v/i.* (fn) upływać [-ynać]; Zeit: mijać [minąć]; gut usw. ~ = enden; sich ~ (Wasser) ściekać [ścieć]; (aus-ea. gehen) rozbiegać [-biedz] się, rozprasać [-prószyć] się; auch = sich verirren. 2. *v/t.* spędzać [-dzić] na bieżaniu.

verlautbaren (-lau'tbāren) ①a 1. *v/t.* roz- oder o-głaszać [-głosić]. 2. *v/i.* (h., a. fn) = **verlauten** stawać [stać] się głośnym; es verlautet jest pogłoska, słycać.

verleben przeżywać [-żyć]; verlebt przeżyty.

verlegen 1. *v/t.* przenosić [-nieść], przekładać [przełożyć]; (aufstieben) odkładać [odłożyć], odraczać [-roczyć]; (fa sch [hin]legen) zarzucać [-cić], zapodziawać [-dzieć]; Weg = verperren; Buch: wydawać [-dać]; sich ~ auf (acc.) oddawać [-dać] się (dat.), zajmować [-jać] się (instr.). 2. *a.* Ware: zleżały; (bestürzt) zakłopotany, zmieszany; Zheit *f* kłopot *m*, przykre położenie *n*, ambaras *m*; in Zheit bringen oder setzen wprowadzać [-dzić] w ambaras, nabawiać [-ić] kłopotu.

verlegen (-lē'g^{er}) *m* ②l nakładca.

verlegung *f* przeniesienie *n*, przełożenie *n*.

verleiden obrzydzać [-dzić], sprzykrzać [-rzyć], [ze]psuć.

verleihen: Geis usw.: rozpożyczać [-czyć]; Räfte usw.: dodawać [-dać] (gen.); Würden: nadawać [-dać]; obdarzać [-rzyć] (instr.).

verleihen (in *f*) *m* pożyczający (-ca); nadawca (-czyni).

verleihinstitut *n* zakład *m* pożyczkowy oder zastawniczy.

verleihung *f* wypożyczenie *n*; nadawanie (-danie) *n*.

verleihen = verführen: ~ zu (dat.) nakłaniać [-kłonić], namawiać [-mówić] do (gen.).

verleirnen zapominać [-mnieć], wychodzić [wyjść] z wprawy.

verleisen Erbsen: przebierać [-brać]; (vorlesen) odczytywać [-tać]; Namen usw.: wywoływać [-tać]; sich ~ [o]mylić się w czytaniu. *Su.* odczytywanie *n*; wywoływanie *n*.

verleisen (-lē'c^{en}) ①e (beschädigen) uszkadzać [uszkodzić]; (verwunden) [z]ranić, [s]kaleczyć; Gefes usw.: naruszać [-szyć], [po]gwałcić; fig. obrażać [-razić]. *Su.* uszkodzenie *n*; zranienie *n*, skaleczenie *n*; naruszenie *n*; obrażenie *n*.

verleugnen wypierać [-przeć] się (gen.), zapierać [-przeć] się (gen.); (berheimlichen) ukrywać [-yć]; sich ~ (lassen) [roz]kazać powiedzieć, że nie jest się w domu. *Su.* wyparcie *n*, zaparcie *n* (się).

verleunden (-lōl'md^{en}) ①c oczerniać [-nić], spotwarzać [-rzyć].

verleuender (-d^{er}) *m* ②l, ~in (-in) *f* ③c potwarca (-czyni), oszczerca *m*; Lisch (-isch) potwarezy, oszczerczy.

verleumdung *f* potwarz *m*, oszczerstwo *n*.

verleiben: sich ~ za- ob. roz-kochać [boż.] się (in acc. w loc.).

verleibt (-lī'pt) kochany; (sich leicht verliebend) kochliwy; (Reiben usw.) miłosny.

verleihen (sich) przeleżeć, zleżeć się [beide boż.].

- ver|lie'ren** (-lī'r^{en}) ⑬c [z]gubić, [s]tracić: (ver|spielen) przegrywać [-rać]; sich ~ [z]gubić się; Schmerz; ustawać |ustać.
- Ver|lie'rer** (~^{er}) *m* ②l, ~in (~ⁱⁿ) *f* ③c tracący (-ca); przegrywający (-ca).
- Ver|lie's, -lie's** (-lī's) *n* ②h (g) więzienie *n* podziemne, loch *m*.
- ver|lo'ben** zaręczać [-czyć]; verlobt zaręczony.
- Ver|lo'bnt's** (-lō'p-) *n* ②h¹, **Ver|lo'bung** *f* zaręczyny *f/pl*.
- ver|lo'cken** [z-; przy]nęcić; a. = verführen; ~d nęcaćy.
- Ver|lo'ckung** *f* przynęta, pokusa; a. = Verführung.
- ver|lo'gen** (-lō'g^{en}) kłamliwy; Zheit *f* kłamliwość.
- ver|lo'hnen**: es verlohnt sich oplać się.
- ver|lo'ren** (-lō'r^{en}) stracony, zgubiony; przegrany; (Mühe) daremny; er ist ~ przepadł; in Gedanken ~ zatopiony w myślach; bibl. der ~e Sohu syn *m* marnotrawny; ~geben uważać za stracone; (ver|zweifeln an) [z]wątpić w' (acc.); ~gehen [z]gubić się.
- ver|lö'schen** 1. *v/i*. (fn) [z]gasnąć. 2. *v/t*. = auslö'schen, verwis'chen.
- ver|lo'sen** rozlosowywać [-sować]. *Su.* rozlosowanie *n*.
- ver|lö'sen** [za]lutować.
- ver|lo'sfern** F (-lō'f^{er}) ⑬b (fn) = verkommen 1.
- ver|lu'mpen** (fn) rozlampartować [poś.] się.
- Ver|lu'ft** *m* ②g strata *f*, zguba *f*; (eines Rechtes usw.) utrata *f*; (beim Spiel) przegrana *f*; (in den feindl. Reihen) (*pl.*) straty *f/pl*.
- ver|lu'ftig** (nur präb.) tracący; pozbawiony (*gen.*); ~gehen, ~werden (*gen.*) [s]tracić (*acc.*).
- ver|ma'chen** łożć *usw.*: zatykać [-tkać], zaopatrywać [-trzyć];
- i-m et. ~ zapisywać [-sać] (w spadku).*
- Ver|mä'cht'nis** (-mäch't-) *n* ②h¹ zapis *m*, testament *m*.
- ver|mä'hlen** (-mäch'l^{en}) ⑬a = verheiraten.
- ver|ma'hnen** = ermahnen.
- ver|malede'l'en** (-mä'l'edä'l^{en}) ⑬a przeklinać [-kłać]. [|-ować.]
- ver|mau'ern** zamuroвывать
- ver|me'hren** [po]mnożyć; ♀ und 3ool. (sich) rozmnażać [-mnożyć] (się); a. = vergrößern.
- Su.* [po]mnożenie *n*; rozmnażanie *n*.
- ver|mei'den** unikać [-knać] (*gen.*). *Su.* unikanie *n*, uniknięcie *n*.
- ver|mei'nlich** (-mä'ntlīch) = angebtlich. [teilen.]
- ver|mei'den** = meiden, mit-}
- ver|me'ngen** [z-, po]mieszać.
- ver|me'n'schlich** (-mē'n'schlich^{en}) ⑬a uczłowieczać [-czyć].
- Ver|me'rk** *m* ②g uwaga *f*.
- ver|me'rken** zauważać [-żyć], zaznaczać [-czyć].
- ver|me'ssen** 1. *v/t*. [wy-, po]mierzyć, [z]robić pomiary; sich ~ (falsch messen) [o]mylić się w mierze; (sich erkü'hnen) [po-, od]ważyć się, śmieć. 2. a. śmiały; (frech) zuchwały; Zheit *f* śmiałość; zuchwałość, zuchwalstwo *n*. [rzenie *n*.]
- Ver|me'ssung** *f* pomiar *m*, mie-}
- ver|mie'ten** najmować [-jać].
- Ver|mie'ter** (in *f*) *m* odnajmujący (-ca).
- Ver|mie'tung** *f* wynajmowanie *n*, wynajęcie *n*, najem *m*; ~s-kontor *n* biuro mieszkaniowe.
- ver|mi'ndern** zmniejszać [-szyć], uszczuplać [-llć]. *Su.* zmniejszanie (-szenie) *n*, uszczuplanie (-lenie) *n*.
- ver|mi'schen** [z-, po]mieszać. *Su.* zmieszanie *n*.

ver|mi'ssen nie widzieć (*gen.*), nie znaleźć (*gen.*); id) vermisse et. brak mi (*gen.*).

ver|mi'ttelu (-mɪ'tɛln) ⑩ f pośredniczyć (et. w *instr.*); ~d eintreten für (*acc.*) interwenjować w sprawie (*gen.*).

ver|mi'ttels, mi'ttelfst = mittels.

Ver|mi'tt(e)lung f pośredniczenie n, pośrednictwo n.

Ver|mi'ttler (tn) f) m pośrednik (-niczka).

ver|mo'beru [z]butwieć, [s]próchnieć. [mocy (*gen.*)].

ver|mö'ge (*gen.*) zapomocą, na

ver|mö'gen 1. być w stanie, potrafić; (tönnen) módz; i-n ~ zu (*dat.*) = bewegen; ~d będący w stanie, możny, mogący; (wohthabend) zamożny. 2. ② n ② l (Kraft) siła f, moc f; (Fähigkeit) zdolność f; (Fab und Gut) majątek m, dobytek m; (auch ②s-Verhältnisse n/pl.) stosunki m/pl. majątkowe.

ver|mö'glich zamożny.

ver|mu'mmen zasłaniać [-słonić]; a. = maßfieren.

ver|mu'ten (-mü'tɛn) ⑩ c przypuszczać [-puścić]; (mutmaßen) domyślać [-lić] się (*gen.*); (erwarten) oczekiwać, spodziewać się (*gen.*).

ver|mu'tlich przypuszczalny; (wahrscheinlich) prawdopodobny.

Ver|mu'tung f przypuszczenie n; domysł m.

ver|na'chtlässigen (-nā'chtlɛs'gɛn) ⑩ a zaniedbywać [-dbać]. *Su.* zaniedbywanie (-dbanie) n.

ver|na'geln zabijać [-bić] gwóździami; vernagelt zagwożdżony. [|-nić] się.

ver|na'rben ⑩ a zablizniać

ver|na'rren = vergaffen; vernarrt zadurzony (in *acc.* w *loc.*); zakochany po uszy. [lakocie.]

ver|na'schen [roz]trwonić na

ver|ne'humbar (-nɛ'mb̄ɑ̃) = vernehmlich.

ver|ne'hmen 1. v/t. [u-, deutlich] dośłyszeć; ⑩ przesłuchiwać [-chać], [wy]badać; [sich] ~ lassen dawać [dać] się słyszeć; a. = [sich] äußern. 2. ② n ② l słuch m; ⑩ przesłuchanie; dem ② nach jak słyhać.

ver|ne'hmlich (-nɛ'm-) donośny, zrozumiały; a. = deutlich.

Ver|ne'hmung / przesłuchanie n.

ver|nei'gen = verbeugen.

ver|nei'nen (-nā'nɛn) ⑩ a przeczyć, zaprzeczać [-czyć]; ~d przeczący.

Ver|nei'nung f [za]przeczenie n; ~s... przeczący.

ver|ni'chten (-nɪ'chtɛn) ⑩ c [z]niweczyć, [z]niszczyć; a. = aufröten; ~d niszczący. *Su.* (z)niszczenie n; zagłada.

ver|ni'ckeln (-nɪ'kɛln) ⑩ f [po-]niklować. [(za)nitowanie.]

ver|nit'e'ten [za]nitować. *Su.*

Ver|nu'uft (-nũ'uft) f ③ b (o. pl.) rozum m; gesunde ~ rozsądek m; bist du bei ~? czy jesteś przy zdrowych zmysłach?; ② gemäß rozumowy, logiczny, racjonalny; ~glaube m racjonalizm; ~heirat f małżeństwo n oparte na rozumie.

ver|nü'uftig (-nũ'uftɪg) rozumny, rozsądny; ~werden [z]mądrzeć; ② keif f rozumność, rozsądek m.

Ver|nu'uft...: Lehre f logika; ② los nierozumny, nierozsądny; a. = unvernünftig; ② maßig = ② gemäß; ~schluß m wniosek rozumowy; ② widrig niezgodny ze zdrowym rozsądkiem, nie-logiczny, nieracjonalny.

ver|ö'den (-v̄'dɛn) ⑩ c 1. v/t. [s]pustoszyć. 2. v/i. (it) [o]pustoszeć; verödet opustoszały. *Su.* spustoszenie n.

- ver|ö|ffent|lichen** (-p̄fentiʃtən) ⑤a ogłaszać [ogłosić], [o]publikować; Buch *u*st^o.: = her-ausgeben. *Su.* ogłoszenie *n.*, publikacja *f.*
- ver|o|rdnen** ustanawiać [-no-wić]; z^o nakazywać [-zać]; (ver|schreiben) przepisywać [-sać]; *a.* = ver|fügen. *Su.* ustanowienie *n.*, postanowienie *n.*; rozporządzenie *n.*; nakaz *m.*; przepis *m.*
- ver|pa|chten** wydzierżawiać [-wić]. *Su.* wydzierżawienie *n.*
- ver|pa|cken** [za-, o]pakować. *Su.* opakowanie *n.*
- ver|pa|ffen** przeoczyć [boŹ.], chybić; i-*n.*: [roz]minąć się z (*instr.*); Bug; spaźniać [spóźnić] się do (*gen.*).
- ver|pe|sten** (-p̄stən) ⑤c zapowietrzać [-trzyć], zarażać [-ra-zić]. [dzień] palami.
- ver|pfä|hlen** ogradzać [ogro-]
- ver|pfä|nden** dawać [dać] w za-staw, zastawiać [-wić]; sein Wort ~ dawać [dać] słowo; verpfändet zastawiony. *Su.* zastawienie *n.*, zastaw *m.*
- ver|pfla|nzen** przesadzać [-dzić]; *fig.* przenosić [-nieść]. *Su.* przesadzanie (-dzenie) *n.*; przenoszenie *n.*
- ver|pfle|gen** Kranke *u*st^o.: pie-legnować; Truppen: zaopatry-wać [-trzyć] (*mit dat.* w *acc.*).
- Ver|pfle|gung** *f* pielęgnowanie *m.*; zaopatrywanie *n.*, żywienie *n.*; ~*s.*... prowiantowy; ~*s*lamt *n* urząd *m* prowiantowy.
- ver|pfl|chten** (-pfl̄tən) ⑤c obowiązywać [zobowiązać] (*zu dat.* do *gen.*); ~*d* obowiązujący; verpflichtet zobowiązany. *Su.* zobowiązanie *n.*, obowiązek *m.*, powinność *f.*
- ver|pflu|schen** [s]partaczyć, [s]fuszerować.
- ver|pi|chen** zalewać [-lać] smo-łą. [roz]pieszczać [-pieścić].
- ver|pi|mpeln** *F* (-p̄mpeln) ⑤f
- ver|pla|ppern**, **plau|dern** prze-gwarzyć [boŹ.]; sich ~ zagadać się [boŹ.].
- ver|ple|mpern** *F* (-pl̄mpern)
- ⑤b, **ver|pra|ffen** = bergenden, ver|schwenden. [kazywać [-zać].]
- ver|pö|nen** (-p̄nən) ⑤a za-
- ver|pro|viant|ren** zaopatry-wać [-trzyć] w żywność, za-prowiantowywać [-ować].
- ver|prü|gen** = durchprügen.
- ver|pu|ffen** 1. *v/t.* = ~ lassen wystrzelać [-lić]. 2. *v/i.* (*fu*) eksplodować.
- ver|pu|thern** zamieniać [-nić] na proszek, [s]proszkować; Get^o: = ver|schwenden.
- ver|pu|ppen** (-p̄pen) ⑤a: sich ~ zapoczwarczać [-rzyć] się; *fig.* = sich verfleiden.
- ver|pu|sten**: sich ~ wytchnąć sobie [boŹ.]. [miony.]
- ver|qua|lmt** (-kw̄lmt) zady-
- ver|qui|cken** (-kw̄ken) ⑤a zawiakłać; *fig.* [po]łączyć; ber-quitst zawiły, zawiłany.
- ver|ra|mme|ln** zatarasowywać [-ować]; *fig.* = ver|schließen.
- ver|ra|mschen** sprzedawać [-dać] za bezcen.
- Ver|ra|t** *m* ②d (*o. pl.*) (*an dat.*) zdrada *f* (*gen.*); (*e-Ź* Geheimnisses) naruszenie *n.*
- ver|ra|ten** zdradzać [-dzić]; (aus|tiefen) wydawać [-dać]; Freundschaft *u*st^o.: = zeigen, be-weisen; Geheimis: = entdecken, offenbaren.
- Ver|rä|ter** (-r̄t̄er) *m* ②l, ~*n* (~*n*) *f* ③c zdrajca (-czyni).
- ver|rä|terisch** (-r̄t̄er̄isch) zdra-dziecki.
- ver|rau|chen** 1. *v/i.* (*fu*) wyszu-mieć [boŹ.]; *fig.* ustawać [ustać]. 2. *v/t.* Zabat *u*st^o.: wypalać [-lić];

wiel *Geb*: wydawać [-dać] na palenie.

ver|re'chnen wstawiać [-wić] w rachunek, zarachowywać [-ować], [po]liczyć; *ſich* ~ [o]mylić się w rachubie; przerachowywać [-ować] się.

ver|re'cken P (ſu) = freipieren.

ver|re'gnen [po]psuć przez deszcz.

ver|rei'fen 1. *v/i*. (ſu) wyjeżdżać [-jechać]. 2. *v/t*. wydawać [-dać] na podróże.

ver|re'nken (-Rĕ'ngk'en) 15a zwichnąć, wywichnąć [beibe *boſſ.*], wykręcać [-cić]. *Su.* zwichnięcie *n*, wywichnięcie *n*.

ver|ri'chten załatwiać [-wić]; (*erfüllen*) wypełniać [-nić]; *Wunder*: dokonywać [-nać]; *Gebet*: odmawiać [-mówić]; *Amt*: pełnić, sprawować.

Ver|ri'chtung *f* załatwianie *n*; wypełnianie *n*; dokonywanie *n*; (*Gebet*) odmawianie *n*; pełnienie *n*, sprawowanie *n*; gute ~ powodzenie *n*. [ryglować.]

ver|rie'geln (-Rĭ'g'eln) 15f [za-]

ver|ri'ngern (-Rĭ'ng'ern) 15b = vermindern. [czuć.]

ver|ro'hen (-Rĕ'hen) 15a [z]dzi-

ver|ro'sten [za]rdzewieć; *verroſtet* zardzewiały.

ver|ru'cht (-Rŭ'cht) niegodziwy, nieczny; (*gottlos*) bezbożny; *Œhelt* *f* niegodziwość; bezbożność. [przesuwać [-sunąć].]

ver|rü'cken przenosić [-nieść],

ver|rü'ckt (-Rŭ'kt) szalony, zwariowany, obłąkany; ~ *werden* zwarjować, oszaleć [*boſſ.*]; dostawać [-stać] pomieszania zmysłów; *Œhelt* *f* szaleństwo *n*, warjacja, obłąd *m*; pomieszanie *n* zmysłów.

Ver|rü'f *m* 2g (o. *pl.*) niesława *f*; zła reputacja *f*; *in* ~ *bringen* = verrufen 1.

ver|ru'fen 1. *v/t*. pozbawiać [-wić] dobrej sławy, zniesławiać [-wić]. 2. *a*. osławiony, zniesławiony.

Verſ (ſĕrs) *m* 2h wiersz: *F ſich feizen* ~ *darauf machen können* nie mōdz niczego zrozumieć, nie mōdz tego pojąć; ~... wierszowy.

ver|ſa'gen 1. *v/t*. i-*m* et. odmawiać [-mówić] (*k-u gen.*); *a*. = *verſprechen*; *ich bin für dieſen Abend ſchon verſagt* jestem już proszony (oder obiecałem się już) na ten wieczór. 2. *v/i*. odmawiać [-mówić] służby, nie dopisywać [-sać]; *Œchuſſwaffe*: spalić na panewce; *Œräfte*: opuszczać [opuścić] (*acc.*). [fig. = *verbittern*.]

ver|ſa'lzen przesalać [-solić];

ver|ſa'mmeln (*ſich*) zbierać [zebrać] (*ſie*); (*ſſ. kommen*) schodzić [zejść] *ſie*, zjeżdżać [zjechać] *ſie*; *a*. = (*ein*) *berufen*.

Ver|ſa'mmlung *f* zgromadzenie *n*, zebranie *n*; ~ *ſort*, ~ *ſplatz* *m* miejsce *n* zgromadzenia *ob.* zebrania; ~ *ſrecht* *n* ustawa *f* o zgromadzeniach.

Ver|ſa'nd *m* 2g (o. *pl.*) wysyłka *f*; (*in* *ſ* *Auſtaub*) = *Auſfuhr*; ~... wysyłkowy; *Œbereit* gotowy do wysyłki.

ver|ſa'nden (-zŕ'nd'en) 15c (ſu) zasypywać [-pać] się piaskiem.

Ver|ſa'ß *m* = *Verpfändung*; ~ *amt* *n* = *Pfandhaus*.

ver|ſau'en F (-zŕ'au'en) 15a = *beſchmutzen*.

ver|ſau'ern (-zŕ'au'ern) 15b (ſu) [s]kwaśnieć, [s]kisnąć.

ver|ſau'eu P = *vertrinken*.

ver|ſäu'men zaniedbywać [-dbać], opuszczać [opuścić]; (*ſu spät kommen*) spaźniać [spóźnić] *ſie* do czegoś.

Verfäumnis (-zdi'm-) n ②h¹
zaniedbanie, opuszczenie;
strata *f* (czasu).

Ver's|bau *m* budowa *f* wiersza,
wierszowanie *n*. [schleubern.]

ver|scha'hern = verkaufen, ver-

ver|scha'ffen dostarczać [-czyć],
wyrabiać [-robić]; *a.* = ermer-
hen, bereiten; *i-m* eine Stelle
~ wystarać się o posadę dla
(*gen.*). [flingen.]

ver|scha'llen = verhallen, ver-

ver|schä'mf (-szę'mt) zawstydzony,
wstydlivy; **hett** *f* wsty-
dliwość.

ver|scha'nzen otaczać [otoczyć]
szanćami, okopywać [-pać];
sich ~ okopywać [-pać] się. *Su.*
oszańcowanie *n*, szanćce *m/pl.*,
okopy *m/pl.*

ver|schä'rfen = schärfen. [pać.]

ver|scha'rren zakopywać [-ko-

ver|schel'den 1. *v/i.* umierać
[umrzeć], [s]konać. 2. ~ n ②
skon *m*, śmierć *f*.

ver|sche'nken rozdarowywać
[-ować], rozdawać [-dać]; *Ge-
trant*: [wy]szynkować.

ver|sche'rzen przepędzać [-dzić]
na żartach; przebaraszkiwać
[boń.]; *Gunst* *ustw.*: pozbawiać
[-wić] się (lekkomyślnie) (*gen.*);
a. = verlieren.

ver|sche'uhen [s-, wy]płoszyć,
odstraszać [-szyć]; *fig.* (vertrei-
ben) spędzać [-dzić]. [bannen.]

ver|schl'cken = verschicken, ver-

verschle'ben przesuwac [-su-
nać]; *a.* = auffchieben.

verschle'den (-szl'den) różny,
rozmaity; ~e(ß) = manche(ß);
~artig różnego rodzaju, różno-
rodny; ~artig machen siehe ab-
wech'seln; **zartigkeit** *f* różno-
rodność, różnaitość.

Ver|schle'denheit *f* różność, roz-
maitość; (der Meinung) różnica,
odmienność.

ver|schle'dentlich (~tl'ch) roz-
maicie, w różnych czasach.

ver|schle'fen 1. *v/t.* Buter *ustw.*:
wystrzelać [-lic]. 2. *v/i.* (fn)
[s-, wy]pełznąć, [s-, wy]plo-
wieć: in j-n ver|schossen sein
być zadurzonym (ober szalenie
zakochanym) w (*loc.*).

ver|schl'ffen wysyłać [-ślać]
statkiem; *a.* = einschiffen. *Su.*
wysyłanie *n* statkiem.

ver|schl'mmeln [s-, za]pleśnieć;
verschimmelt spleśniały.

ver|schla'fen 1. *v/t.* prze- ob. za-
sypiać [-spać] (*a.* sich ~). 2. *a.*
zaspany, ospały; **hett** *f* zasp-
ałość, ospałość.

Ver|schla'g *m* przegroda *f*, prze-
pierzanie *n*; *a.* = Fach.

ver|schla'gen 1. *v/t.* (durch einen
Ver|schlag abteilen) przegradzać
[-grodzić], przepierzać [-rzyć];
(mit Nägeln) zabijać [-bić]
(gwoździarni); (vom Sturm) za-
nosić [-nieść]; *Stesse* im Buch:
[o]mylić się w przewracaniu
kartek; *fig.* sich et. ~ odstręczać
[oczyć] od siebie. 2. *v/i.* (fn)
ogrzewać [ogrzac] się; (*h.*) eß
verschlägt nichtß to nie robi
żadnej różnicy, to nic nie szkodzi.

3. *a.* przebiegły, chytry,
szczwany; **hett** *f* przebiegłość,
chytrość.

verschla'mmen (-szl'ä'men) ⑤a
(fn) zachodzić [zajść] mułem,
zamulać [-lic] się.

verschlä'mmen zamulać [-lic].

ver|schle'chern (-szl'ch'tern) ⑥b
pogarszać [-gorszyć]. *Su.* po-
gorszenie *n*.

verschlei'ern (-szl'ai'ern) ⑥b
zasłaniać [-słonić] welonem;
fig. zakrywać [-yć].

verschlei'men (sich) ober *v/i.* (fn)
zaflegmiać [-mić] (się); ver-
schleimt (Augen) obłożony. *Su.*
zaflegmienie *n*.

Ver|fleiß **♁** (-szlā's) *m* ② *g*
= Abjaß, Verkauf.

ver|schle|ppen zawlekać [-wlec],
zuciągać [-gnać]; **Steib**: zna-
szać [znosić]; *a.* = ein|schleppen,
verzögern.

ver|schleu|dern = vergeuben,
verschwenden; **Waren**: sprze-
dawać [-dać] za bezcen.

ver|schlie|ßen zamykać [-mknąć]
(na klucz); (verbergen) ukrywać
[-yc]; **siĉ** e-r Sache ~ nie chcieć
wiedzieć o (*loc.*).

ver|schli|mmern (-szlĭ'm^orn) **♁** *b*
(**siĉ**) pogarszać [-gorszyć] (**siĉ**).

ver|schli|ngen splatać [spleść],
zaplątywać [-tać]; *vgl.* ver-
wideln: (verschluden) polykać
[-lknąć]; (gierig essen) pożerać
[-żreć]; *fig.* pochłaniać [-chło-
nić].

ver|schlo|ssen (-szlŏ's^{en}) za-
mknięty; *fig.* skryty; **Leit** *f*
zamkniętość, skrytość.

ver|schlu|cken polykać [-lknąć];
fig. (Worte usw.) nie wymawiać
[-mówić]; **siĉ** ~ (an *dat.*) za-
chłynać się ober zakrztusić
się [*voŭ.*] (*instr.*).

Ver|schlu|ß *m* zamknięcie *n*, za-
mek; **⚡** zatrząsk; **Lant** *m*
Gram dźwięk wybuchowy.

ver|schma|chten omdlewać [-eć],
[z]ginać (*vor dat. z gen.*).

ver|schmä|hen [wz-, po]gardzić;
a. = verachten.

ver|schmau|fen = verprassen.

ver|schme|ßen (*v/i.*) (verschmelzen)
[s]topić (**siĉ**); (vereinigen) [po-]
łączyć (**siĉ**), [z]jednoczyć (**siĉ**);
ÄŃe: zlewać [zlać] (**siĉ**). **Su.**
topienie *n*; [po]łączenie *n*;
zlewanie *n*.

ver|schme|r|zen (ertragen) prze-
cierpieć, przebolewać [-leć];
(vergessen) zapominać [-mnieć],
odżalowywać [-ować].

ver|schmie|ren (mit Lehm usw.)

[po-, za]smarować; **Papier**: za-
bazgrywać [-grać].

ver|schmi|t|en (-szmĭct) prze-
biegły, chytry; **Leit** *f* prze-
biegłość, chytrość.

ver|schna|ppen: **siĉ** ~ wrywać
[-rwać] się, wygadywać [-dać]
się. [**siĉ**, wytchnąć [*voŭ.*].]

ver|schnau|fen (**siĉ**) wysapać

ver|schnel|den (verschneiden) kra-
jać [pokroić], wykrajać [-kroić];
(faßschneiden) zacinać [-ciąć],
zle pokrajać [-kroić]; **Wein**:
[z]mieszać; (taftieren) [s]kastro-
wać, [ob]rzczać; **Tiere**: [wy-]
trzebić. [**ś**niegiem.]

ver|schnel|en zasypywać [-pać]

Ver|schni|ttene(r) (-sznĭ't^en^e[R])
m ① rzezaniec, eunuch.

ver|schnu|pfen zażywać [-yc]
(tabaki); *fig.* dopiekać [-piec],
[roz]gniewać; verschnupft sein
mieć katar, być zakatarzonym,
zakatarzyć się.

ver|schnü|ren [za]sznurować,
zasznurowywać [-ować]; **Steib**:
obszywać [-yc] sznurkiem.

ver|scho|llen (-szŏ't^{en}) zaginiony
(bez wieści).

ver|scho|nen oszczędzać [-dzić]
(i-ii mit *dat.* k-u *gen.*).

ver|schö|nern (-szŏ'n^{en}) **♁** *b*
upiększać [-szyć]. **Su.** upię-
kszenie *n*.

ver|schrä|nken [s]krzyżować,
zakładać [założyć] na krzyż.

ver|schrau|ben zaśrubowywać
[-ować].

ver|schrei|ben Febern usw.: wy-
pisywać [-sać]; **Arznei**: zapisy-
wać [-sać]; **Waren**: zamawiać
[-mówić]; **⚡** i-m et. ~ zapisy-
wać [-sać] w testamentcie; **siĉ**
~ [o]mylić się w pisaniu. **Su.**
wypisywanie (-sanie) *n*; zapi-
sywanie *n*; zamawianie *n*; **⚡**
zapis *m*; (Fehler) omyłka *f*
w pisaniu.

ver|schrei'en okrzykiwać [okrzy-
czeć], osławić [-wić].
ver|schro'ben (-szrɔ'ʙɛn) prze-
wrotny, dziwaczny, nie-
dorzeczny; *Zeit* *f* przewro-
tność, dziwaczność, nie-
dorzecność.
ver|schru'mpfen [po-, z]mar-
szczyć się, [s]kurczyć się.
ver|schu'lden obciążać [-zyć]
długami, zadłużać [-zyć]; et.:
dopuszczać [-puścić] się (*gen.*),
zawinić [woł.]; *verschuldet* za-
dłużony; *Gut* uśw.: obdłużony.
Su. wina *f*, przewinienie *n*;
ohne mein *z* bez mojej winy.
ver|schü'tfen (verstreuen) rozsy-
pywać [-pać]; (vergießen) rozle-
wać [-lać]; (zuschütten) zasypy-
wać [-pać].
ver|schwä'gern (-szwɔ'gɛrn)
④b: *sich* ~ spowinowacać [-cić]
się (mit *dat.* z *instr.*).
ver|schwä'rzen = anschwärzen.
ver|schwei'gen za- oder prze-
milczać [-czeć], zatajać [-taić].
ver|schwe'nden (-szwɔ'ndɛn) ④c
[roz-, prze]trwonić, [z]marno-
wać, rozrzucać [-cić].
Ver|schwe'nder (ˌdɛr) *m* ②l,
ˌIn (ˌIn) *f* ③c marnotrawca
(-czyni), rozrzutnik (-nica).
ver|schwe'nderlich (ˌɪsz) roz-
rzutny, marnotrawny.
Ver|schwe'ndung *f* marnowanie
n, trwonienie *n*, rozrzucenie.
ver|schwie'gen (-szwi'gɛn)
(schweigsam) milczący, umiejący
milczeć; (verschlossen) skryty;
Zeit *f* milczenie *n*; skrytość.
ver|schwü'mmen zlewać [zlać]
się.
ver|schwü'nden znikać [-knać],
przepadać [-paść]: (*sich verber-
gen*) ukrywać [-yć] się.
ver|schwü'stern (-szwi'stɛrn) ④b
(ściśle) [po]łączyć.
ver|schwü'hen *F* = vergeffen.

ver|schwö'mmen (-szwɔ'mɛn)
zalani, zamazani; (unklar) nie-
jasny, niewyraźny; (unbestimmt)
nieokreślony; *Zeit* *f* nieja-
sność; niewyraźność; nieo-
kreśloność.
ver|schwö'ren (et.) zarzekać
[-rzec] się (*gen.*); *sich* ~ sprzy-
sięgać [-siądz] się, [u]knuć
spisek (mit *j-m* z *instr.*). *Su.*
sprzysiężenie *n*, spisek *m*.
Ver|schwö'rer (-szwɔ'rɛr) *m* ②l,
ˌIn (ˌIn) *f* ③c spiskowiec (-wa).
ver|se'hen 1. v/l. (aus Unachtsam-
keit) przeoczać [-czyć]; [u]chy-
bić, nie [do]pilnować (*gen.*);
Amt uśw.: sprawować, pełnić;
~ mit (*dat.*) *f*. *versorgen*; *sich* ~
[o]mylić się; ehe man *sich*'s
versieht zanim się człowiek
spoztrzeże, w oka mgnieniu.
2. *z n* ②l przeoczenie *n*; uchy-
bienie *n*; omyłka *f*; an *z*, **ver-
se'hentlich** przez omyłkę.
ver|se'hren (-zɛ'nɛn) ④a = be-
schädigen.
ver|se'nden wy- oder roz-syłać
[wysłać, rozesłać]. *Su.* wy-
syłka *f*.
Ver|se'nder *m* wysyłający.
ver|se'ngen opalać [-lić].
ver|se'nken pogrążyć [-zyć],
zanurzać [-rzyć]; *Schiff*: zata-
piać [-topić]; (ins Grab) spu-
szczać [spuścić]; *versenkt* in
(*acc.*) zatopiony w (*loc.*). *Su.*
pogrążenie *n*, zanurzenie *n*;
zatopienie *n*; spuszczenie *n*.
ver|se'ffen (-zɛ'sɛn) zawzięty
(auf *acc.* na *acc.*).
ver|se'tzen (umsetzen) przestawiać
[-wić]; (umpflanzen) przesadzać
[-dzić]; (übersteden) przesiedlać
[-dlić]; *Schüler* uśw.: promować;
in Entjüden uśw. ~ wprawiać
[-wić] w (*acc.*); *Schlag*: wymie-
rzać [-rzyć]; (entgegen) odpo-
wiadać [-wiedzieć], odrzec

[boſt.]; Wein uſw. : [wy]mieszać ; (als Pfand) zastawiać [-wić], dawać [dać] w zastaw ; Beamte : przenosić [-nieść] ; ſich in j-ſ Tage ~ przenosić [-nieść] ſię (ob. wstawiać [-wić] ſię) w położenie (*gen.*). *Su.* przestawienie *n* ; przesadzenie *n* ; promocja *f* ; mieszanie *n* ; zastawienie *n* ; przeniesienie *n*.

Verſtuf *m* stopa *f* wierszowa.

Verſicherunger (-zſ'ch^{er}) *m* ②1 ten, który ubezpiecza.

verſichern zapewniać [-nić] (i-n einer Sache oder i-m et. kogoś o czemś), utwierdzać [-dzić], zaręczać [-czyć] ; Möbiliten uſw. : ubezpieczać [-czyć] (gegen *acc.* od *gen.*, für *c-e* Summe na *acc.*) ; Verſicherte(r) *s.* ubezpieczony *m*, -na *f* ; ſich verſichert halten być pewnym.

Verſicherung *f* zapewnienie *n*, ubezpieczenie *n* (gegen *acc.* od *gen.*) ; ~s... ubezpieczeniowy.

verſiegeln zapieczętowywać [-ować], [za]pieczętować.

verſiegen wysychać [-chnąć].

verſilbern ②b posrebrzać [-zyć]. *Su.* posrebrzenie *n*.

verſinken [za]tonąć ; (in Schlamme) grzęznąć [ugrzążyć], [za]brnąć, zapadać [-paść] ſię ; (in Gedanken uſw.) zatapiać [-topić] ſię, pogrążyć [-żyć] ſię ; (in Stenb) popadać [-paść] (w *acc.*).

verſinnbildlichen (-zſ'nbillich^{en}) ②a uzmysławiać [-słować].

verſinnlichen (-zſ'nlich^{en}) ②a uzmysławiać [±słować], przedstawiać [-wić] obrazowo.

Verſs... : ~*kunst* *f* sztuka wierszowania ; ~*lehre* *f* nauka o wierszowaniu ; ~*macher* *m* rytmotwórca ; ~*maß* *n* miara *f* wierszowa. [durchprügeln.]

verſohlen = beſohlen ; F =

verſöhnen (-zſ'nen) ②a [po-]godzić, [po]jednać ; auch = begütigen ; ~*godzący*, ~*lagodzący*.

verſöhnlich zgodliwy, skłonny do zgody, pojednawczy.

Verſöhnung *f* zgoda, pojednanie *n* ; ~s... *godzący*, *jednający* ; ~*s* / *fest* *n* dzień *m* pojednania, (der Sünden) sądny dzień *m*.

verſorgen zaopatrywać [-trzyć] (mit *dat.* w *acc.*) ; seine Kinder ſind verſorgt jego dzieci są zaopatrzone.

Verſorgung *f* zaopatrywanie *n*, zaopatrzenie *n* ; ~*sanſtalt* *f* przytułisko *n* dla ubogich.

verſpäten (-szpät^{en}) ②c = aufſchieben, aufhalten ; ſich ~ spaźniać [spóźnić] ſię (zu *dat.* do *gen.*) ; verſpätet spóźniony. *Su.* spóźnienie *n*.

verſpeſen spożywać [-żyć], zjadać [zjeść].

verſpekulieren [roz]trwonić na nieudale ſpekulacje, przespekulować [boſt.].

verſperren zamykać [-mknąć], zagradzać [-grodzić], zawałać [-lić].

verſpielen przegrywać [-grać].

verſpotten wyśmiać [wyśmiać], wyszydzać [-dzić], natrzasać (oder naigrawać) ſię z (*gen.*). *Su.* wyśmiewanie *n*, wyszydzanie *n*, natrzasanie *n* ſię.

verſprechen 1. *v/t.* obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec], ſich ~ zobowiązywać [-zać] ſię : (durch Verlobung) zaręczać [-czyć] ſię ; verſprochen obiecany, przyrzeczony ; (verlobt) zaręczony. 2. *z n* ②1 obietnica *f*, przyrzeczenie *n*.

verſprechen rozpraszać [-prószyc].

verſpringen rozbryzgiwać [-gać] ; Blut : = vergießen.

ver|spu'nden (-szpǔ'ndən) ⑩c zatykać [-tkać] szpunte, zaszpuntować [boń].

ver|spü'ren odczuwać [-czuć].

ver|sta'a'tlichen (-sztã'tlĭchən) ⑩a upaństwawiać [-stwować]; obejmować [objąć] w zarząd państwa. *Su.* upaństwowienie *n.*

Ver|sta'nd *m* ②g (o. *pl.*) rozum; (gesunder ~) rozsądek; ~es... rozumowy.

ver|stä'ndig rozumny, rozsądny, mądry; ~ werden [z]mądrzeć; *Qkelt f* rozumność, mądrość.

ver|stä'ndigen (-sztdĕ'ndĭgən) ⑩a uwiadamić [-domić], wyjaśniać [-nić] (*acc.*); *sich* ~ porozumiewać [-mieć] się. *Su.* uwiadomienie *n*; porozumienie *n.*

ver|stä'ndlich (-sztdĕ'ntlĭch) zrozumiały, łatwy do zrozumienia ober pojęcia; *Qkelt f* zrozumiałość.

Ver|stä'ndnis *n* ②h¹ rozumienie *n* (für *acc.* dla *gen.*); (Ginbernehmen) porozumienie *n*, zgoda *f*; *Sinnig*, *Volll* z głębokiem zrozumieniem.

ver|stä'nkern zasmrodzić [boń].

ver|stä'rken wzmacniać |wzmocnić, powiększać [-szyć] *Su.* wzmocnienie *n*, powiększenie *n*.

ver|sta'tten ⑩c = gestalten.

ver|sta'u'ben (fn) (zu Staub werden) przemieniać [-nić] się w proch; (staubig werden) [za-]prószyć się.

ver|stä'u'ben rozpylać [-lić], przyprószać [-szyć].

ver|sta'u'hen zwichnąć, wywichnąć [boń]. *Su.* zwichnięcie *n*, wywichnięcie *n*.

Ver|ste'ck *n* ②g kryjówka *f*, ukrycie *n*; bgl. Hinterhalt; ~ spielen bawić się w chowankę; ~spiel *n* zabawa *f* w chowankę.

ver|ste'cken [s]chowac, ukrywac [-yc] (vor *dat.* przed *instr.*); versteckt ukryty, skryty, tajny.

ver|ste'h(e)n [z]rozumiec, pojmwac [pojac]; ~ von (*dat.*) miec pojecie o (*loc.*); (fönnen) umiec; zu ~ geben dawac [dac] do zrozumienia; nicht (recht) ~ = mißverstehen; sich ~ rozumiec się; (auf *acc.*) znać się (na *loc.*); (zu *dat.*) być skłonnym (do *gen.*); przystawać [-stać] (na *acc.*); es versteht sich (von selbst) (samo przez się) rozumie się.

ver|ste'gen: *sich* ~ za daleko posuwac [-sunac] się; *fig.* wybierać [-brać] miare, za wy soko siegac [-gnac].

ver|ste'gern sprzedawac [-dac] na licytacji. *Su.* licytacja *f*, publiczny przetarg *m*.

ver|ste'nern (sich) [s]kamieniec; versteinert skamienialy. *Su.* skamienialosc *f*.

ver|ste'ubar dajacy sie przestawic, ruchomy.

ver|ste'llen (anders stellen) przestawiac [-wic]; (verperren) zastawiac [-wic]; Stimme *nstw.*: zmieniać [-nić]; *sich* ~ udawac [udac].

Ver|ste'llung *f* przestawienie *n*; zmiana; udawanie *n*.

ver|sten'ern oplacac [-cic] podatek oder clo, opodatkowyc [-owac], ocliec [boń].

ver|sti'mmen rozstrajac [-stroic]; verstimmt rozstrojony; w zlým humorze. *Su.* rozstrój *m*; przygnębienie *n*; zly humor *m*.

ver|sto'cken zatykac [-tkać]; *fig.* znieczulac; verstoßt zatwardzialy, zakamienialy; nieczuly.

ver|sto'hlen (-sztl'len) skryty, tajny: ~ (er)maßen, ~weise) ukradkiem, pokrywomy.

ver|sto'pfen zatykac [-tkać], zapychac [-pchać]; verstopft sein

mieć zatwardzenie. *Su.* zatkanie *n*, zapchanie *n*; st zatwardzenie *n*.

ver|sto'rben (-sztõ'rb^{en}) zmarły; **Ze(r)** *s.* ① zmarły (-la), nieboszczyk (-szczka).

ver|stö'rt (-sztõ'rt) zmieszany, wzburzony, błędny.

Ver|sto'ß *m* błąd, usterka *f*, wykroczenie *n* (gegen *acc.* przeciw *dat.*).

ver|sto'ßen 1. *v/i.* (h.) wykraczać [-kroczyć] (gegen *acc.* przeciw *dat.*), uchybiać [-bić] (*dat.*). 2. *v/t.* odpychać [odepchnąć], wypędzać [-dzić]; (sich lossagen) wyrzekać [-rzec] się (*gen.*), porzucać [-cić]. *Su.* odepchnięcie *n*, wypędzenie *n*; porzucenie *n*.

ver|strei'chen 1. *v/t.* zamazywać [-zać]. 2. *v/i.* (fn) upływać [upłynąć], mijać [minąć].

ver|streu'en rozsypywać [-pać].

ver|stri'cken zużywać [-yć] na robienie pończoch; *fig.* uwikłać, osidlić [boś.].

ver|stü'mmeln (-sztü'm^{eln}) ①f uszkadzać [uszkodzić], [o]kaleczyć. *Su.* uszkodzenie *n*, okaleczenie *n*.

ver|stu'mmen (-sztü'm^{en}) ①a (fn) [o]niemieć; *Geräusch* *uśw.*: [u-, za]milknąć, [u]cichnąć.

Ver|su'ch (-zũ'ch) *m* ②g próba *f*; (wissenschaftlicher) doświadczenie *n*; einen ~ machen [po]robić doświadczenia (mit *dat.* z *instr.*, na *loc.*).

ver|su'chen [s-, po]próbować, doświadczać [-czyć], robić doświadczenia; (kosten) [s-, po]kosztować; (zu verlosen suchen) [po]kusić.

Ver|su'cher(in) *f* *m* kusiciel(ka).

Ver|su'chs... próbny, doświadczalny; *Zweife* na próbę, dla doświadczenia.

Ver|su'chung *f* pokusa, pokuszenie *n*.

ver|su'mpfen (-zũ'mpf^{en}) ①a zabagniać [-nić] się; *fig.* = verkommen.

ver|sü'ndigen: sich ~ [z]grzeszyć (an *dat.* wobec *gen.*). *Su.* zgrzeszenie *n*, grzech *m*.

Ver|su'nkenheit (-zũ'nk^{en}-) *f* upadek *m*; demoralizacja.

ver|sü'ßen osładzać [osłodzić].

ver|ta'gen odraczać [-roczyć]. *Su.* odroczenie *n*.

ver|tä'ndeln [z]marnować (na fraszki). [wy-mieniać [-nić].]

ver|tau'schen za-, prze-, od- oder

ver|tei'digen (-tai'dig^{en}) ①a [o]bronić (gegen *acc.* przed *instr.*).

Ver|tei'diger (~g^{er}) *m* ②l, ~ln (~ln) *f* ③c obrońca (-czyni).

Ver|tei'digung *f* obrona; ~s... obronny; ~s|schrift *f* pismo *n* obronne, apologja.

ver|tei'len [roz-, po]dzielić, rozdzielać [-lić], rozdawać [-dać]; *Steuern* *uśw.*: rozkładać [rozłożyć]. *Su.* (roz)dzielenie *n*, rozdawanie *n*; rozłożenie *n*.

ver|teu'ern (-toi'ern) ①b podnosić [-nieść] cenę; sich ~ [po-]drożać. *Su.* podrożenie *n*.

ver|teu'felt (-toi'felt) djabelski, djabli, przekłety.

ver|tie'fen (-ti'f^{en}) ①a (sich) pogłębiać [-bić] (się); sich ~ (beim Lesen) zagłębiać [-bić], zatapiać [-topić] się (w *loc.*). *Su.* zagłębienie *n*; (Ausshöhlung) wydrążenie *n*, wklęsłość *f*.

ver|tie'ren (-ti'r^{en}) ①a (fn) [ze-]zwierzęcić, zbydlęcić [boś.].

vertika'l (w^{ert}ikā'l) prostopadły, pionowy. [niszczyć.]

ver|tti'gen [wy]tępić, [wy-]

Ver|tti'ger (-ti'g^{er}) *m* ②l, ~ln (~ln) *f* ③c tępiiciel(ka), niszczyiciel(ka).

Vertilgung *f* tępienie *n*, [wy-]niszczenie *n*, zagłada.

vert'ra'ckt (-trā'kt) wykrzywiony; *fig.* przykry; *a.* = fatal.

Vert'ra'g (-trā'k) *m* ② układ, umowa *f*, ugoda *f*; kontrakt; traktat.

vert'ra'gen *kleider*: = abtragen; (ertragen) znosić [znieść], wytrzymywać [-mać]; *sich* (wieber) ~ zgadzać [pogodzić] się; *sich* (gut) ~ żyć w zgodzie, sympatyzować (mit *dat.* z *instr.*).

vert'rā'glich (-trā'k-) zgodliwy, łagodny; *Zeit* *f* zgodliwość, łagodność.

Vert'ra'gs... ugodowy, kontraktowy, traktatowy; *zmäßig* odpowiadający układowi ober umowie; *adv.* według umowy; *widrig* przeciwny układowi ob. umowie, niezgodny z układem ober umową.

vert'ra'g[sch]ließend zawierający układ ober umowę.

vert'rau'en 1. *v/i.* (i-m ober auf i-n) [za]ufać (*dat.*), dowierzać (*dat.*), mieć zaufanie do (*gen.*); (auf Gott) mieć ufność w (Bogu). 2. *v/t.* = anvertrauen. 3. *z n* ② (auf ober in *acc.*, zu *dat.*) zaufanie *n* (do *gen.*), ufność *f* (w *loc.*); i-m *z* *schenken* = 1; im *z* w zaufaniu; im *z* auf (*acc.*) ufny w (*acc.*).

Vert'rau'ens...: ~mann *m*, ~person *f* mąż *m* zaufania, powiernik *m*; *selig*, *voll* pełen zaufania.

vert'ran'lich poufaly, poufny; *Zeit* *f* poufalsć, poufność.

vert'rau'men prześnić [boń].

vert'rau't zaufany, zażyły; (*Freund*) serdeczny; (*sich*) ~ machen [s]poufalić (się), zaznamiac [-jomic] (się) (mit *dat.* z *instr.*); *Zeit* (*r*) *s.* ② zaufany *m*, -na *f*, powiernik, *m*, -nica *f*;

Zeit *f* zażylosć, poufalsć; (Befanntschaft) znajomosć.

vert'rei'ben wy-, Sorgen *ustw.*: roz-pędzać [-dzić]; (aus dem Lande) wydalac [-lic], wyganiać [-gonić]; Hunger *ustw.*: = stillen; *Zeit*: przepędzać [-dzić]; *☉* sprzedawać [-dac].

vert're'fen i-n ob. i-s *Stelle*: zastępować [-stapić], reprezentować; den Weg: zastępować [-stapić], zachodzić [zajść]; *sich* den Fuß ~ zwichnac (ob. wywichnac) sobie nogę.

Vert're'ter (-trē'ter) *m* ②, ~in (~in) *f* ③ zastępcza (-czyni), przedstawiciel(ka); agent(ka); *f.* Stellvertreter.

Vert're'tung *f* zastępstwo *n*, przedstawicielstwo *n*, reprezentacja; in ~ w zastępstwie; (Unterschrift) za (*acc.*).

Vert'rie'b *☉ m* sprzedaż *f*.

vert'ri'nken sprzedajać [-pić]; Sorgen: zapijać [-pić].

vert'ro'dnen zasychać [zaschnąć]; vertro'dnet zaschnięty, uschnięty; ~ I. [za]suszyć.

vert'trō'deln *Zeit* *ustw.*: [z]marnować; *Sachen*: przeschachrowywać [-ować].

vert'trō'sten pocieszać [-szyć] (i-n auf *acc.* k-o *instr.*), oblicywać [-cać] (k-u *acc.*).

vert'su'n [s]tracić, [roz-, prze-] trwonić.

vert'su'schen [za]tuszować, zatajać [-taić].

vert'ü'bein (-ü'bēin) ② *f* = verbenken.

vert'ü'ben popelniać [-nić]; dopuszczac [-puścić] się (*gen.*).

vert'u'ken *F* = użen.

vert'u'nehren = entehren.

vert'u'neinigen = entzweien.

vert'u'nglimpfen (-ü'ngl'impfen) ② *a* obrażać [-zić]; auch = entehren, verleumben.

ver|u'nglücken mieć nieszcześliwy wypadek; ↓ rozbijać [-bić] się, [za]tonąć; a. = mißlingen.

ver|u'nreinigen zanieczyszczać [-czyścić]. *Su.* zanieczyszczenie (-czenie) *n.*

ver|u'nstalten (-sztãlt^{en}) ⑩c [o-, ze]szpecić, zniekształcać [-cić]. *Su.* ze-, o-szpecenie *n.*, zniekształcenie *n.*

ver|u'nstreuen (-tröi^{en}) ⑩a sprzeniewierzać [-rzyć], [z]defraudować. *Su.* sprzeniewierzenie *n.*, defraudacja *f.*

ver|u'nzieren = verunstalten.

ver|u'rsachen (-ū'rzãch^{en}) ⑩a [s]powodować, sprawiać [-wić], sprowadzać [-dzić].

ver|u'rfellen zasądzać [-dzić], skazywać [-zać] (zu *dat.* na *acc.*, wegen *gen.* za *acc.*). *Su.* zasądzenie *n.*, skazanie *n.*

ver|vie'lsachen, -vie'lsältigen (-fãch^{en}, -fãltig^{en}) ⑩a pomnażać [-mnożyć]; *Bsb.*: [s]kopjować.

ver|vie'rsachen (-fãch^{en}) ⑩a pomnażać [-mnożyć] w czwórnasób.

ver|vo'llkommen (-fö'lkömn^{en}) ⑩c wydoskonalać [-lić].

ver|vo'llständigen (~sztiëndig^{en}) ⑩a uzupełniać [-nić], [s]kompletować. *Su.* uzupełnianie (-nienie)*n.*, (s)kompletowanie*n.*

ver|wa'chsen 1. *v/i.* za- ober porastać [-rósć], zrastać [zrósć] się. 2 *a.* zarosły; (buddelig) garbaty, ułomny; (miteinander ~) zrosnięty.

ver|wa'hren (verfeden) [s]chować; (aufbewahren) zachowywać [-ować]; ~ mit (*dat.*) zaopatrywać [-trzyć] w (*acc.*); a. = (be-)schützen; *fidh* ~ gegen (*acc.*) zabezpieczać [-czyć] się przed (*instr.* oder *gen.*); (protestieren)

zastrzegać [-strzedz] się przeciw (*dat.*).

ver|wa'hrlosen (-wã'rlöz^{en}) ⑩a zaniedbywać [-dbać]; zostawiać [-wić] bez opieki ob. bez dozoru; verwahtloßt zaniedbany, opuszczony. *Su.* zaniedbywanie (-dbanie) *n.*; brak *m.* opieki oder dozoru.

Ver|wa'hrung *f.* przechowanie *n.*; in ~ geben (nehmen) oddać [-dać] (brać [wziąć]) na przechowanie; ~ einlegen gegen (*acc.*) zakładać [założyć] protest przeciw (*dat.*); [za]protestować przeciw.

ver|wa'isen (-wa'iz^{en}) ⑩e (fn) [o]sierocić; verwaist osierocony; verwaisteß Kind sierota *m* und *f.*

ver|wa'lten zarządzać, zawiadywać (beide *instr.*); Amt *uflm.*: sprawować, pełnić.

Ver|wa'lter (-wã'lt^{er}) *m* ②), ~in (~in) *f* ③c rzadca (-czyni), zarządca (-czyni), zawiadowca (-czyni).

Ver|wa'ltung *f.* zarządzanie *n.*, zawiadywanie *n.* (beide czems); (Administration) zarząd *m.*, administracja; ~s... administracyjny; ~s|behörde *f.* władza administracyjna; ~s|bezirk, ~s|kreis *m.* okręg (ob. powiat) administracyjny; ~s|wesen *n.* sprawy *f/pl.* administracyjne, administracja *f.*

ver|wa'ndeln (fidh) zmieniać [-nić] (się), przemieniać [-nić] (się), przeobrażać [-razić] (się). *Su.* zmiana *f.*, przemiana *f.*, przeobrażenie *n.*; Thea. zmianna *f.* dekoracji.

ver|wa'ndt (-wã'nt)spokrewniony; (*bsb.* sprachlich, chemisch ~) pokrewny; 2e(r) *s.* ⑥l krowny *m.*, -na *f.*, krowniak *m.*, -niaczka *f.*; 2schaft *f.* pokrewieństwo *n.*;

- (durch Heirat) powinowactwo *n*;
(die Verwandten) krewni *m/pl*;
~schaftlich pokrewny, spokrewniony.
- ver|wa'nen** napominać [napomiec], ostrzegać [ostrzedz].
- ver|wa'schen** 1. *v/t*. Seife: zużywać [-zyć] do mycia oder do prania; Farben: rozmywać [-myć], rozcieńczać [-czyć]. 2. *a. fig.* niejasny, niewyraźny.
- ver|we'den** @arn ustw.: zużywać [-zyć] na tkanie; (verflechten) splatać [splęść]; *fig.* wplatać [wpleść], przeplatać [-plęść].
- ver|we'chseln** [po]mieszać; *a.* = vertauschen. *Su.* pomieszanie *n*, zamiana *f*.
- ver|we'gen** zuchwały, śmiały; Zheit *f* zuchwałość, śmiałość.
- ver|we'hen** zawiewać [-wiać], rozwiewać [-wiać]; mit @hnee ~ = ver@hneien.
- ver|we'hren** wzbraniać [wzbronąć]; *a.* = verbieten.
- ver|wei'chlichen** (-wā'chlich^{en}) ⑤a rozpłaszczać [-pieścić], [u]czynić zniewiesiałym; sich ~ [z]niewiesieć.
- ver|wei'gern** odmawiać [-mówić] (*i-m et. k-u gen.*). *Su.* odmówienie *n*. [wić.]
- ver|wei'len** przebywać, [za]bawiać.
- ver|wei'nen** przepędzać [-dzić] na placzu, przepłakać [boł.]; vermeint (Augen) zapłakany.
- Ver|wei's** (-wā's) *m* ②h nagana *f*, bura *f*; *i-m einen* ~ erteilen ob. geben udzielać [-lić] nagany, zmyć głowę.
- ver|wei'sen** odsyłać [odesłać] (auf *acc.* do *gen.*); des Landes ~ wydalac [-dalić] ob. wygnac [boł.] z kraju; *i-m et.* ~ = verwerfen. *Su.* odsyłanie *n* (auf *acc.* do *gen.*); wygnanie *n*.
- ver|we'iken** [po-, z]więdnąć; verwelkt zwiędły.
- ver|we'itlichen** (-wē'itlich^{en}) ⑤a zmieniać [-nić] stan zakonny na świecki, sekularyzować.
- ver|we'nden** używać [-yć] (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*); Sorgfalt: dokładać [dolożyć] (*gen.*), poświęcać [-cić] (auf *acc.* na *acc.*); Auge: = abwenden; sich ~ für (*acc.*) wstawiać [-wić] się za (*instr.*). *Su.* użycie *n*, użytek *m*; dokładanie *n*, poświęcanie *n*; wstawiennictwo *n*, protekcja *f*.
- ver|we'rfen** (wegwerfen) odrzucać [-cić]; (abtehen) zarzucać [-cić]. *Su.* odrzucenie *n*; zarzucenie *n*.
- ver|we'rflich** niegodny, zdrożny; (schlecht) zły.
- ver|we'rtten** (-wē'rt^{en}) ⑤c = benutzen; ❀ spieniężać [-zyć], [z]realizować. *Su.* = Benutzung; ❀ spieniężenie *n*; realizowanie *n*, realizacja *f*.
- ver|we'sen** (-wē'z^{en}) ⑤e 1. *v/i.* (su) [z]butwieć, [z]gnieć. 2. *v/t.* = verwalten. [Verwalter.]
- Ver|we'ser** (-wē'z^{er}) *m* ②l =
- ver|we'slich** (-wē'slich) podlegający butwieniu oder gniciu.
- Ver|we'sung** *f* butwienie *n*, gnicie *n*; *a.* = Verwaltung.
- ver|we'sten** = wetten: (durch eine Wette verlieren) przegrywać [-grać] w zakładzie.
- ver|we'ttert** (-wē't^{ert}) przeklęty, djabelski.
- ver|wi'chen** miniony, przeszły.
- ver|wi'chsen** *F* = durchbrügeln.
- ver|wi'ckeln** za- oder u-wikłać [boł.], [za-, s]plątać; verwickelt zawikłany, zawiły. *Su.* zawiłanie *n*; Thea. węzeł *m*.
- ver|wi'ldern** (-wī'ld^{ern}) ⑤b [z]dziczyć; ~ lassen Feib ustw.: zostawiać [-wić] odłogiem; verwildert zdziczały; zepsuty; zdemoralizowany. *Su.* zdziczenie *n*; zepsucie *n*; demoralizacja *f*.

ver|wi'nden znosić [znieść], przeboleć [bość].

ver|wi'rken Recht ujm.: pozba-
wiać [-wić] się (*gen.*), [s]tracić;
Strafe: zasługiwać [-służyć]
(na *acc.*); sein Leben ~ przy-
placać [-cić] życiem.

ver|wi'rklīchen (-wī'rklīch'en)
Ⓓa urzeczywistniać [-nić]; [sich]
~ sprawdzać [-dzić] się. *Su.*
urzeczywistnienie *n*; spra-
wdzenie *n*.

ver|wi'rren (-wī'ren) Ⓓa (*p.p.*
a. verworren) [za-, po]plątać;
Quare: [po-, roz]burzyć; (in Un-
ordnung bringen) wprowadzać
[-dzić] w nieład ober zamieszanie;
(vermischen) [z-, po]mieszać;
(durch Fragen) [z]bałamucić; ver-
wirrt za- ober po-plątany; (be-
stürzt) zmieszany, skonfundo-
wany; verwirrt machen (ver-
den) [z]mieszać (się), [z]bała-
mucić (się). *Su.* plątanina *f*;
gmatwanina *f*; nieład *m*, za-
mieszanie *n*; bałamuctwo *n*,
konfuzja *f*.

ver|wi'rtschaften [s]tracić przez
złą gospodarkę, przegospoda-
rować [bość].

ver|wi'schen zamazywać [-zać],
zacierać [zatrzeć].

ver|wi'ttern (jn) [z-, wy-]
wietrzeć; vermittelt zwietrza-
ły, wywietrzały. *Su.* zwietrze-
nie *n*; (als Zustand) zwietrza-
łość *f*. [wiał.]

ver|wi'twet (-wī'twet) owdo-

ver|wö'hnen (-wö'n'en) Ⓓa roz-
pieszczać [-pieścić]; vermöhen-
tes Kind pieścuch *m*. *Su.*
rozpieszczanie *n*.

ver|wo'rfen (-wö'rfen) nie-
godziwy, nikczemny; Uheft *f*
niegodziwość, nikczemność.

ver|wo'rren (-wö'ren) zawily,
pomieszany, bałamutny; Uheft
f zawilność, pomieszanie *n*.

ver|wu'nden (-wü'nd'en) Ⓓc
[z]ranić; (leicht) [s-, po]kaleczyć;
fig. obrażać [-razić]; verwundet
zraniony, ranny.

ver|wu'ndern (jich) zadziwiać
[-wić] (się); es ist (nicht) zu ~
(nie) należy się dziwić. *Su.*
zdziwienie *n*.

Ver|wu'ndung *f* zranienie *n*,
(leichte) skaleczenie *n*; (Wunde)
rana; *fig.* obrażenie *n*.

ver|wü'nschen przeklinać
[-kłać]; a. = verzaubern; ver-
wünscht przeklęty. *Su.* prze-
kleństwo *n*, przeklinanie *n*.

ver|wü'sten (-wü'st'en) Ⓓc
[s]pustoszyć. *Su.* (s)pustosze-
nie *n*. [zwątpić [bość].]

ver|za'gen [s]tracić nadzieję.

ver|za'gt (-cā'kt) trwożliwy,
zrozpaczony; Uheft *f* trwożli-
wość, rozpacz.

ver|zä'hlen: [sich] ~ [o]mylić się
w rachowaniu, przerachować
się [bość]. [w (*loc.*)]

ver|za'hnen Ⓓ [po]robić zęby

ver|za'pfen [za]szpuntować; Ge-
tränke: [wy]szynkować.

ver|zä'rten (-cā'rt'en) Ⓓf roz-
pieszczać [-pieścić].

ver|zau'bern zaczarowywać
[-ować].

ver|zä'u'nen (-cā'u'n'en) Ⓓa ogra-
dzać [ogrodzić] (plotem);
oparkaniać [-nić].

ver|ze'hren (verbrauchen) zuży-
wać [-żyć]; (essen a.) spożywać
[-żyć], zjadać [zjeść]; Vermögen:
przejadać [-jeść]; (verkölligen)
pożerać [-żreć]; Kräfte ujm.:
[z]niszczyć; [sich] ~ [za]gryść
się, trapić się, zamartwiać
[-wić] się. *Su.* zużywanie *n*
spożywanie *n*; spożycie *n*;
wyniszczenie *n*.

ver|zei'chnen w- ob. za-pisywać
[-sać], zaznaczać [-czyć]; (ein
Verzeichniß machen) spisywać

- [-sać]; (faſſch zeichnen) źle [na-] rysować.
- Ver|zei'chnis** (-cał'čnĭs) *n* ② *h*¹ spis *m*, katalog *m*; (von Waren usw.) inwentarz *m*, konsygnacja *f*; (Zusatz) spis *m* rzeczy.
- ver|zei'hen** przebaczać [-czyć]; ~ Sie! wybacz pan(i)!, przepaszam!; es ist nicht zu ~ to nie do darowania.
- ver|zei'hlich** to, co można przebaczyć, do przebaczenia.
- Ver|zei'hung** *f* przebaczenie *n*, odpuszczenie *n*.
- ver|ze'rren** wykrzywiać [-wić]; *a.* = entstellen.
- ver|ze'tteln** (-cč't^oln) ⑤ *f* [po-] rozrzucić, [po]rozsyptywać; *a.* = vertun.
- Ver|zi'cht** (-cč'čt) *m* ② *g* (*a.* ~ Leistung *f*) zrzeczenie *n* się, zaniechanie *n*; ~ leisten = Len (~en) ⑤ *c* auf (*acc.*) zrzekać [zrzec] się ob. wyrzekać [-rzec] się (*gen.*).
- ver|zie'hen** Geficht: wykrzywiać [-wić]; Rind: źle wychowywać [-ować], rozpieszczać [-pieścić]; Stern: = runzeln; (v/i. [su]) = auß-, um-, wegziehen; sich ~ Foto: wypaczać [-czyć] się; Zeug: wyciągać [-gnać] się; (vergehen) przechodzić [przejsć], mijać [minąć]; (sich hinziehen) przewlekać [-wlec] się, przeciągać [-gnać] się.
- ver|zie'ren** ozdabiać [ozdobić], upiększać [-szyć]. *Su.* ozdabianie *n*, upiększanie *n*; ozdobia *f*, ornament *m*.
- ver|zi'nken** (-cč'ŋk^{en}) ⑤ *a* cynkować.
- ver|zi'nnen** (-cč'n^{en}) ⑤ *a* [po-] bielić (cyną).
- ver|zi'nsen** (-cč'nz^{en}) ⑤ *e* opłacać procent od (*gen.*); sich ~ przynosić procent, [o]procentować się.
- ver|zi'nslich** (-cč'nsłĭč) przynoszący procent; ~ anlegen wypożyczać [-czyć] na procent.
- ver|zö'gern** zwlekać [zwlec], od-, prze-wlekać [-wlec], odkładać [odłożyć]. *Su.* zwlekanie *n*, zwłoka *f*, spóźnienie *n*.
- ver|zö'ubar** (-cč'lbār) podlegający ocenie.
- ver|zö'llen** opłacać [-cić] cło od (*gen.*), oclić [boś.]; haben Sie etwaß zu ~? czy ma pan(i) coś do ocenia obo do opłaty? *Su.* opłata *f* cła.
- ver|zü'dien** = entzū'den.
- ver|zü'dern** (-cč'k^{ern}) ⑤ *b* okuczać [-rzyć].
- Ver|zü'g** *m* zwłoka *f*; ohne ~ niezwłocznie, bezzwłocznie; ~s|insen *m/pl.* odsetki *f/pl.* za zwłokę.
- ver|zwei'feln** (h. und sn) rozpaczać: ~ an (*dat.*) zwątpić [boś.] o (*loc.*); ver|zweifelt zrozpaczony. *Su.* rozpacz *f*.
- ver|zwei'gen** (-cwai'g^{en}) ⑤ *a* rozgałęziać [-zić]; ver|zweigt rozgałęziony.
- ver|zwi'ckt** (-cwĭ'kt) zawily; niewyraźny, niejasny; Zheit *f* zawilość, niewyraźność, niejasność.
- Ve'sper** (fč'sp^{er}) *f* ③ *d* nieszpory *m/pl.*; ~brot *n* podwieczerek *m*; ~stunde *f* czas *m* wieczorny. [czorek.]
- ve'spern** (~n) ⑤ *b* [z]jeść podwie-
- Ze'ttel** (fč't^{el}) *f* ③ *d* rozpustna kobieta, flądra; alte ~ stara sekutna *z.*
- Ze'tter** (fč't^{er}) *m* ② *l* kuzyn.
- ve'tterlich** kuzynowski; *adv.* po kuzynowsku.
- Ve'tterschaft** *f* kuzynostwo *n*, pokrewieństwo *n*.
- Ve'zie'r...** (wčksl'z'...) meist kuglarski, czarodziejski; ~bild *n* czarodziejski obrazek *m*.

Węzleren (wĕksl̄r̄en) = foppen.
Węzler (wĕcl̄r̄) *m* ② *g*¹ = Węzler.
 vgl. *Wst.* für Węzlerche.

Węzleren (wĕbr̄l̄r̄en) ⑥ *g* drgać, wibrować.

Węzle (fj) *n* ② *g* (o. *pl.*) bydło; (Stüd *n* ~) bydło, zwierzę.

Węzle... bydłocy, (dla) bydła; ~ **ausstellung** *f* wystawa bydła; ~ **futter** *n* pasza *f* dla bydła; ~ **händler** *m* handlarz bydła; ~ **herde** *f* trzoda bydła; ~ **hirt** *m* pasterz; ~ **hof** *m* podwórzec dla bydła.

Węzle... (fj) *ysz* bydłocy.

Węzle... ~ **knecht** *m* parobek od bydła; ~ **magd** *f* dziewczka do bydła; ~ **stall** *m* stajnia *f* (na bydło), obora *f*; ~ **stand** *m* stan bydła; ~ **treiber** *m* poganiacz, pastuch; ~ **trift**, ~ **weide** *f* wygon *m*, pastwisko *n*; ~ **zucht** *f* chów *m* bydła; ~ **züchter** *m* hodowca bydła.

Węzle (fj) [*comp.* *mehr*, *sup.* *meist*] liczny, mnogi (*mit pl.*); *Wst.* *adv.* wiele, dużo (*gen.*); *vor dem comp.* o wiele, znacznie, *Wst.* ~ *besser* o wiele (o*der* znacznie) lepiej; *nicht* ~ niewiele; *so und so* ~ tyle a tyle.

Węzle... wielo...; ~ **artig** wieloraki; ~ **bändig** (-bëndjč) wielotomowy; ~ **deutig** (-döjtč) wieloznaczny; **Węzle** *n* wielobok *m*.

Węzle... (fj) (-l̄r̄l̄) *indef.* wieloraki; *anf* ~ *Wrt* rozmaitymi sposobami.

Węzle... ~ **sach** wielokrotny, wielostronny; (*häufig*) częsty; ~ **fältig** (-fältjč) różnoraki; **Węzle** *f* różnorakość; ~ **fraß** *m* żarłok; *Wst.* rosomak; ~ **geliebt** ukochany; ~ **gestaltig** (-gösztl̄jč) wielokształtny; **Węzle** *f* (göt̄er̄l̄) *f* ③ *b* politeizm *m*, pogaństwo *n*.

Węzle (fj) 1. (wenn nichts folgt *P a.* ~ *e* [fj' r̄e]) cztery; ~ (*zusammen*) czworo: *eß* *waren* *unser* ~ *bylo* nas czterech *oder* (wenn Männer und Frauen) czworo; *zu* *en* po cztery, *we* czwórkę; *mit* *en* *fahren* jeździć czwórką; *auf* ~ *Teilen* (*bestehend*) poczwórny; *auf* *allen* *en* *gehen* na czworakach; *Uhr*: *halb* ~ pół do czwartej; ~ *Uhr* czwarta godzina *f.* 2. *W* *f* ③ *b* czwórka.

Węzle... czworo..., cztero...; ~ **beinig** (-bänjč) = ~füßig; **Węzle** *blatt* *č* *n* czterolist *m*; ~ **blät-** **t(e)rig** czterolistny; **Węzle** *n* czworobok *m*; ~ **eckig** czworoboczny, czworokątny. [*raki.*]

Węzle... (fj) (-l̄r̄l̄) *indef.* czwo-}

Węzle... ~ **sach** poczwórny; ~ **fü-** **ßig** (-fjßjč) czworonożny; ~

Węzle *heit* *f* mnogość: *a.* = *Węzle*.

Węzle... ~ **jährig** wieloletni; ~ **köpfig** (-köpfjč) wielogłowy.

Węzle... **heit** (fj) (-l̄r̄l̄) może.

Węzle... **Węzle** *n* ukochany (-*na*); ~ **malig** (-mäljč) wielokrotny; ~ **mal(s)** (-mäl[s]) wielokroć, wielokrotnie, wiele razy; **Węzle** *n* (*männerei* (-mēn̄er̄l̄) *f* ③ *b* wielomęstwo, poliandria; ~ **me** *hr* (*im* *Gege* *teit*) przeciwnie, owszem: (*eher*) raczej; ~ **sagend** ważny, mający wiele znaczenia; **Węzle** *n* (*schreiber* *m* piszący wiele: (*Schmierer*) pismak; ~ **seitig** wielostronny **Węzle** *n* (*seitigkeit* *f* wielostronność; ~ **sprachig** (-szprächjč) wielojęzyczny; ~ **umfassend** obszerny, wiele obejmujący; ~ **versprechend** wiele obiecujący; **Węzle** *n* (*wäiberei* (-wäib̄er̄l̄) *f* ③ *b* wielożeństwo *n*, poligamia; ~ **wissend** wiele wiedzący, posiadający wiele wiadomości; **Węzle** *n* (*wißer* (-wjß̄er̄) *m* ②) *l* bardzo uczony, erudyt.

Węzle (fj) 1. (wenn nichts folgt *P a.* ~ *e* [fj' r̄e]) cztery; ~ (*zusammen*) czworo: *eß* *waren* *unser* ~ *bylo* nas czterech *oder* (wenn Männer und Frauen) czworo; *zu* *en* po cztery, *we* czwórkę; *mit* *en* *fahren* jeździć czwórką; *auf* ~ *Teilen* (*bestehend*) poczwórny; *auf* *allen* *en* *gehen* na czworakach; *Uhr*: *halb* ~ pół do czwartej; ~ *Uhr* czwarta godzina *f.* 2. *W* *f* ③ *b* czwórka.

Węzle... czworo..., cztero...; ~ **beinig** (-bänjč) = ~füßig; **Węzle** *blatt* *č* *n* czterolist *m*; ~ **blät-** **t(e)rig** czterolistny; **Węzle** *n* czworobok *m*; ~ **eckig** czworoboczny, czworokątny. [*raki.*]

Węzle... (fj) (-l̄r̄l̄) *indef.* czwo-}

Węzle... ~ **sach** poczwórny; ~ **fü-** **ßig** (-fjßjč) czworonożny; ~

Węzle *heit* *f* mnogość: *a.* = *Węzle*.

Węzle... ~ **jährig** wieloletni; ~ **köpfig** (-köpfjč) wielogłowy.

Węzle... **heit** (fj) (-l̄r̄l̄) może.

Węzle... **Węzle** *n* ukochany (-*na*); ~ **malig** (-mäljč) wielokrotny; ~ **mal(s)** (-mäl[s]) wielokroć, wielokrotnie, wiele razy; **Węzle** *n* (*männerei* (-mēn̄er̄l̄) *f* ③ *b* wielomęstwo, poliandria; ~ **me** *hr* (*im* *Gege* *teit*) przeciwnie, owszem: (*eher*) raczej; ~ **sagend** ważny, mający wiele znaczenia; **Węzle** *n* (*schreiber* *m* piszący wiele: (*Schmierer*) pismak; ~ **seitig** wielostronny **Węzle** *n* (*seitigkeit* *f* wielostronność; ~ **sprachig** (-szprächjč) wielojęzyczny; ~ **umfassend** obszerny, wiele obejmujący; ~ **versprechend** wiele obiecujący; **Węzle** *n* (*wäiberei* (-wäib̄er̄l̄) *f* ③ *b* wielożeństwo *n*, poligamia; ~ **wissend** wiele wiedzący, posiadający wiele wiadomości; **Węzle** *n* (*wißer* (-wjß̄er̄) *m* ②) *l* bardzo uczony, erudyt.

füßler (-fűs[ɫ]ɛr) *m* ②1 zwierzę *n* czworonożne: **Ge-spann** *n* czwórka *f* (koni); **händig** (-hëndŷ) na cztery ręce: **Boof.** czwororęki; **hundert** czterysta; **hundertste**(r) czterechsetny; **Jährig** czteroletni; **kantig** czworograniasty; (**edig**) czworoboczny, czworokątny; **mal** cztery razy; **malig** (-mälŷ) czterorazowy; **räd(c)rig** (-räd[ɛ]rŷ) czterokołowy; **schröftig** (-szröŷtŷ) krępy, niezgrabny; **seitig** czworoboczny; **silbig** (-zŷt-bŷ) czterozgłoskowy; **Spanner** (-szpən^{er}) *m* ②1 powóz (ober zaprząg) czterokonny; **spännig** (-ŷ) czterokonny; **stimmig** (-szŷŷmŷ) na cztery głosy; **stökig** (-szŷkŷ) czteropiętrowy.

viert (fűrt) czwarty.

vie'r...: **tägig** czterodniowy; **tausend** cztery tysiące; **teilen** *unt.* [roz-, po]ćwiartować.

Viertel (fűrtel) *n* ②1 czwarta część *f*, ćwiartka *f*, ćwierć *f*; *a.* = Stadtviertel: (e8 ist) drei ~ (auf) zwölf (jest) trzy kwadransy na dwunastą; **Jahr** *n* kwartał *m*, ćwierćrocze; **Jährlich** kwartalny, ćwierćroczny; **note** *f* ćwiartka; **stunde** *f* kwadrans *m*. [ćwiartować.]

vierteln (vⁿ) ⑤f [roz-, po-]

viertens (fűrtens) po czwarte.

vie'r...: **Viertelstakt** *m* takt czteroćwiertniowy; **zehn** (fűr-cen) czternaście: in zehn Tagen za dwa tygodnie.

vierzig (fűrcŷ) czterdzieści; **Ver**(in *f* ③c) *m* ②1 mężczyzna (kobieta) czterdziestoletni (-nia); **tägig** czterdziestodniowy. [nieta.]

Vigne'tte (wŷnjŷt^o) *f* ③b wi-

Vika'r (wŷkär) *m* ②g¹ wikary.

Vi'la (wŷl^o) *f* ③g willa, dworek *m*, pałac *m*.

Vi'llen... (wŷl^{en}...) willowy.

Vio'le (wŷl^o) *f* ③b = Veilchen. **viole'tt** (wŷl^ot) fioletoowy.

Viol'i'n... (-lŷn...) skrzypcowy. **bogen** *m* smyczek.

Viol'i'ne (v^o) *f* ③b skrzypce *f/pl.*, (steine) skrzypczki *f/pl.*

Violini'st(in *f* ③c) *m* ③a (-lŷnstŷu), **Viol'i'n'spieler**(in *f*) *m* skrzypek (skrzypaczka), wiolinista (-stka).

Violon'ce'll (-lŷnczŷl) ②g¹, v^o (v^o) *n* ⑥i (pl. *a.* ~i) wiolonczela *f*.

Vi'per (wŷp^{er}) *f* ③d żmija.

Vis'ie'r (wŷzŷr) *n* ②g¹ (am Helm) przeziernik *m*, przednia część /szyszaka dla zakrycia twarzy, przyłbica *f*; (am Gewehr) celownik *m*.

vis'ie'ren (v^{en}) ⑤g celować; wizować, poświadczać [-czyć] urzędownie. [n, wizja.]

Visio'n (wŷzŷn) *f* ③b widzenie

Visitatio'n (wŷzŷt^o) *f* ③t wizytacja, przegląd *m*.

Visi'te (wŷzŷt^o) *f* ③b wizyta, odwiedziny *f/pl.*; **nkarte** *f* bilet *m* wizytowy, wizytówka.

visi'tie'ren (wŷzŷt^{er}) ⑤g = durchsuchen.

Vitrio'l (wŷtrŷl) *m* (n) ②g¹ siarkan *m*, kwas *m* siarkowy.

vi'vat (wŷwät) wiwat!, niech żyje!

Vi'je... (fűc^o..., *a.* wŷc^o...) wice... *v. J.* *abt.* für vorigen Jahres.

Vlies (flŷs) ②h, **Vlies** (v) ②g *n* runo.

Vogel (lŷg^{el}) *m* ②j ptak: *dim.* (= **Vö'gelchen** [fűg^{el}ŷn] *n* ②l) ptaszek *m*, ptaszyna *f*; **F einen ~ haben** *f* **Sparrn**: ~... ptasi; **bauer** *m* (n) klatka *f*; **becre** *f* jarzębina; **dünger** *m* pomiot ptasi, guano *n*; **dunst** *m* (*a. pl.*)

śrut ptasi; ~fang *m* polów ptaków, ptasznicstwo *n*; ~fänger *m* ptasznik; ~frei wyjęty z pod prawa; ~haus *n* ptaszarnia *f*; ~herd *m* gaik (w którym polują na ptaki); ~kirsche *f* trześnia; ~kunde *f* nauka o ptakach, ornitologja; ~lein *m* lep ptasi; auß der ~perspektive *ob.* ~schau patrząc z góry; ~scheuche *f* straszycie *n* na ptaki; ~steller *m* ptasznik; ~züchter *m* hodowca ptaków.

Vöglein (fö'glain) *n* ②l = Vögelchen (*f.* Vogel).

Vogt (fökt) *m* ②d (Statthalter) namiestnik, gubernator; (Aufseher) dozorca; (Verwalter) zarządca; (Richter) sędzia, wójt.

Vogtel' (föktäl') *f* ③b namiestnictwo; *a.* = Gefängnis.

Vokabel (wökö'bel) *f* ③d słówko *n*, wyraz *m*.

Vokabular' (kökö'lä'r) ②g¹, ~tum (kö'm) *n* ⑥e słownik *m*, słowniczek *m*.

Vokal' (wökö'l) *m* ②g samogłoska *f*; ~... samogłoskowy; ~musik *f* muzyka wokalna.

Vokalt' (wökö't') *m* ②g¹ przypadek piąty, wołacz.

Volk (fölk) *n* ②a lud *m*, naród *m*; ↓ *u.* x = Mannschaft; (von Tieren, bsd. Vögel) stado; daß gemeine (oder niedrige) ~ polsństwo; *a.* = Pöbel.

Völker... (fö'lk'er) *ost* ludów; ~kunde *f* nauka o ludach, etnologja; ~recht *n* prawo narodów *ob.* międzynarodowe; ~rechtlich zgodny z prawem międzynarodowem; ~wanderung *f* wędrówka narodów.

Völkerschaft *f* naród *m*.

Völk... ludowy; ~aufklärung *f* oświecenie *n* ludu; ~aufstau *f* zbiegowisko *n*; ~aufbruch, ~auffand *m* powstanie *n*

ludu, rokosz; ~aufwiegler *m* wicherzyciel; ~belustigung *f* zabawy *f/pl.* ludowe; ~führer *m* przywódca ludu, demagog; ~herrschaft *f* ludowładztwo *n*, rząd *m* demokratyczny, demokracja; ~krankheit *f* choroba nagminna, epidemja; ~menge *f* tłum *m*, ludność; ~redner *m* mowca ludowy, trybun; ~schule *f* szkoła ludowa; ~sprache *f* język *m* ludowy; ~stamm *m* plemię *n*.

Völkstum *n* narodowość *f*.

völkstümlich (kö'mlich) narodowy, rodzimy; (im Volke verbreitet) ludowy, popularny; ~machen [s]popularyzować; ~kelt/narodowość, popularność.

Völk... ~versammlung *f* zgromadzenie *n* ludowe; ~vertreter *m* przedstawiciel (*ob.* zastępca) ludu; ~wirtschaft(slehre) *f* ekonomja społeczna; ~zählung *f* spis *m* ludności.

völl (föll) (*ost gen.* [bsd. mit a.], *präb.* vor *s.* ohne *art.* *ost* ~er [indef.]) = ~von *ob.* mit *dat.*, mit vorhergehendem *s.* *f.* Hand~, Mund~ *ustw.*) pełny, *präb.* auch pelen (*gen.*); (angefüllt mit) napelniony (*instr.*); (ganz) cały, całkowity; ~sein myśleć (*ob.* mówić) wciąż (*o loc.*), być przejętym (*instr.*).

völl... pełny; ~auf podostatkim, *P* po uszy; ~bahn *f* kolej główna; ~bart *m* pełna broda *f*; ~berechtigt zupełnie uprawniony; mający zupełnie prawo (*zu dat. do gen.*); ~blütig (-blütlich) pełnej krwi, krwisty; ~Blütigkeit *f* krwistość; ~Blutpferd *n* koń *m* pełnej krwi *ob.* czystej rasy; ~bringen dokonywać [-nąć], skutecznie [-nić]; ~bringen *f* dokonanie *n*, skute-

cznienie *n*; mit **Dampf** pełną parą; **~e"nden** [s-, do-, za-] kończyć; **Ze"ndung** / zakończenie *n*.

vo"llends (fŷ'fŷnc) zupełnie, całkowicie: (erst recht) tem bardziej.

Vollerei' (fŷl'eraī') *f* ③ obżarstwo *n*, opilstwo *n*.

vo"ll...: ~fü"hren dokonywać [-nać]; **~genuß** *m* pełne używanie *n*; **~gießen** nalewać [-lać] pełno; **~gütlig** pełnowartościowy, ważny.

Vo"llheit *f* pełność.

vö"llig (fŷ'fŷd) zupełny; (vollkommen) całkowity; (genau) dokładny; *adv.* zupełnie, całkowicie.

vo"ll...: ~jährig pełnoletni; **~jährigkeit** *f* pełnoletność; **~klang** *m* pełne brzmienie *n*, dźwięczność; **~ko"mmen** zupełny, skończony, doskonały; *adv.* zupełnie, skończenie; **~ko"mmenheit** / doskonałość; **~machen** napelniać [-nić]; **~macht** *f* pełnomocnictwo *n*, upoważnienie *n*; in **~macht** z u oważnienia; **~macht/geber** *m* mocodawca, upelnomocniający; **~mond** *m* pełnia *f*; **~pfropfen** nabijać [-bić]; **~gepfropft** nabyty; **~qualmen, ~rauchen** napelniać [-nić] dymem, nadymić [voa.]; **~ständig** zupełny, całkowity; **~ständigkeit** *f* zupełność, dokładność; **~stopfen** = **~pfropfen**; **~stre"cken** wykonywać [-nać]; **~stre"cker** (-sztrŷ"ker) *m* ② wykonawca; **~stre"ckung** *f* wykonanie *n*, **~tönend** głośno dźwięczący, dobitny; **~wertig** (-wŷrtŷd) mający pełną wartość; **~wichtig** ważny; **~ählig** (-cŷlŷd) zupełny, kompletny, cały; *adv.* w komplecie; **~ähligkeit** *f* całość, komplet *m*;

~zie"hen wykonywać [-nać], spełniać [-nić]; **~ziehung** *f* wykonanie *n*, spełnienie *n*.

Volontär (wŷlŷtŷ'r) *m* ② g¹ ochotnik, wolontariusz.

von (fŷn) *prp. (dat.)* (~ wo [ab]?, ~ wem?, ~ wann?) od (*gen.*); (über, in betreff) o (*loc.*); (aus einer Gruppe) z(e) (*gen.*); (Maß, Preis) na (*acc.*), oft bloßer *gen.*: (~ ... her[ab], ~ ... weg) z(e) (*gen.*); ~ Profession z zawodu, z powołania; oft a. bur¹: a) den *gen.*: ein Drama ~ Sophokles ... Sofoklesa; die Anschaffung ~ (drei) Büchern ... (trzech) książek: Frage ~ großer Wichtigkeit ... wielkiej doniosłości: b) ein a.: der König ~ Spanien król m hiszpański: c) beim *pass. bur¹* przez (*acc.*): er wird ~ allen geliebt jest lubiany przez wszystkich.

von/eina'nder jedno od drugiego: in **~** often oft roz(e)...

von/nö'ten (-nŷ't'en): ~ sein być potrzebnym. [[udać] się.]

von/sta'tten: ~ geh(e)n udawać / **vor** (fŷr) 1. *prp.* przed (wo?, wann? *dat.*, im *Poln. instr.*; wohin? *acc.*, im *Poln. acc.*); (taufat) z(e) (*gen.*); (in Gegenwart) wobec (*gen.*); ~ allem, ~ allen Dingen przedewszystkiem; ~ sich (hin) sagen do siebie: (es ist) zehn Minuten ~ zwölf za dziesięć minut dwunasta. 2. *adv.* meist † = vorher; ~! naprzód!; *f. a. noch.*

vo'r... przed..., prze...

Vo'rabend *m* wilsja *f*, wigilja *f*.

vo'r'ahnen przeczuwać [-czuć].

Su. przecucie *n*.

vorla'n naprzód, przodem, na przedzie; **~geh(e)n** 'śc naprzód; *fig.* poprzedzać [-dzić]; -m mit gutem Beispiel **~gehen** dawać [dać] dobry przykład.

Vo'r|anschlag *m* preliminarz, budżet. [tymczasowe.]

Vo'r|anzeige *f* doniesienie *n*

Vo'r|arbeit *f* praca przedwstępna oder przygotowawcza.

vo'r|arbeiten przygotowywać [-ować].

Vo'r|arbeiter *m* przodownik.

vor|au'f = voran.

vor|au's (im ~ mst L-) naprzód, z góry: **Z|bedingung** *f* warunek *m* umówiony z góry: ~ **bestellen** zamawiać [-mówić] z góry: ~ **bestimmen** prze- ob. o-znaczać [-czyć] z góry; ~ **bezahlen** [za-] płacić z góry; ~ **gehen** iść naprzód, wyprzedzać [-dzić]; **Z|sage** *f* przepowiednia; ~ **sagen** przepowiadać [-wiedzieć]: ~ **schicken** wysyłać [-ślać] naprzód; ~ **sehen** przewidywać [-widzieć]: ~ **sehen** przypuszczać [-puścić]: **Z|sagung** *f* przypuszczenie *n*; **Z|sicht** *f* przewidywanie *n*, oczekiwanie *n*; ~ **sichtlich** przypuszczalny, prawdopodobny.

Vo'r|ban *m* wykusz.

vo'r|banen [wy]budować przed (*instr.*), zabudowywać [-ować] przed (*instr.*); *fig.* = **vor|beugen** 2.

Vo'r|bedacht *m* rozmyślność *f*; mit ~ rozmyślny, z rozmysłem.

Vo'r|bedeutung *f* przepowiednia, wróżba.

Vo'r|behalt (-behält) *m* ②g zastrzeżenie *n*; mit (ob. unter) ~ = **Zlich** (*gen.*) z zastrzeżeniem, pod warunkiem (*gen.*).

vo'r|behalten: **sich** ~ zastrzegać [-strzedz] sobie, wymawiać [-mówić] sobie.

vor|bei' koło, mimo (*an dat.*, im *Botn. gen.*); es ist mit ihm ~ już po nim; es ist drei (Uhr) ~ minęła trzecia godzina: in *3|figu* prze...; ~ **fahren** przejeżdżać

[-jechać] koło (*gen.*); ~ **geh**(*en*) przechodzić [przejść] koło (*gen.*); im **Z|gehen** przechodząc, mimochodem; ~ **können**: er kann hier (nicht) ~ on (nie) może tu przejść oder przejechać; ~ **lassen** przepuszczać [-puścić].

Vo'r|bemerkung *f* uwaga wstępna.

vo'r|bereiten przygotowywać [-ować]; ~ **d** przygotowawczy.

Su. przygotowywanie (-towanie) *n*. [słowo *n* wstępne.]

Vo'r|bericht *m* przedmowa *f*,

vo'r|bestraft uprzednio karany.

vo'r|beugen 1. *v/t.* naginać [-giąć] wprzód. 2. *v/i. (dat.)* zapobiegać [-biedz], zaradzać [-dzić]; ~ **d** zapobiegawczy, zaradczy. *Su.* zapobieganie (-bieżenie) *n*, zaradzanie (-dzenie) *n*.

Vo'r|bild *n* wzór *m*, pierwowzór *m*, przykład *m*; zum ~ = **Zlich** przykładowy, obrazowy, typowy.

Vo'r|bildung *f* wykształcenie *n* wstępne, nauka przygotowawcza.

vo'r|binden podwiązywać [-zać].

Vo'r|bote *m* zwiastun.

vo'r|bringen *Beweise* *usw.*: przedkładać [przedłożyć]; *Stage*: wnosić [wnieść]; *Gründe* *usw.*: przytaczać [-toczyć]; *Meinung*: przedstawiać [-wić], wyrażać [-razić]; *Wort* *usw.*: = **hervorbringen**. [przód zgłoskami.]

vo'r|buchstabieren czytać na-

Vo'r|bühne *f* przedscenie *n*, proscenjum. [jański.]

vo'r|christlich przedchrześci-

vo'r|datieren oznaczać [-czyć] datą przyszlą, antedatować.

vo'r|de'm = ehemals.

vo'r|der (fö'rd'ER) (a. 2 in *3|figu*) przedni.

Vo'r|der...: ~ **ansicht** *f* widok *m* z przodu; fasada; ~ **arm** *m*

- przedramię *n*; ~bühne *f* przedscenie *n*, proscenium *n*; ~fuß *m* noga *f* przednia; ~grund *m* przednia część *f*, pierwszy plan. [sowo.]
- vor|der|ha|nb** na razie, tymczasem
- Vo|rder...**: ~haus *n* dom *m* przedni, przód *m* domu; ~mann *m* przodownik; ~reihe *f* przedni rząd *m*; ~satz *m* poprzednik; ~seite *f* strona przednia; ~tell *m* (n) przednia część *f*, przód *m*; ~treffen *n* przednia linja *f* bojowa; ~zahn *m* ząb przedni, siekacz.
- vo|rdrängen** [po]pchać naprzód; *ŷich* ~ [prze]cisnąć się naprzód.
- vo|rdringen** przedostawać [-stać] się naprzód, przedziierać [-drzeć] się naprzód.
- vo|rdrillen** (ŷn) [po]spieszyć naprzód; *i-m* ~ wyprzedzać [-dzić] (*acc.*).
- vo|rdrillig** przedczesny; (*un-überlegt*) nierozważny.
- vo|rdringenommen** uprzedzony (*für acc.*, *gegen acc.* względem *gen.*): *Drutt* *f* uprzedzenie *n*.
- Vo|rdrtern** *pl.* praojcowie *m/pl.*
- vo|rdrthalten** zatrzymywać [-mać]: *a.* = *verheimlichen*.
- vo|rdrerst** (zobor) naprzód; (*vor allem*) przedewszystkiem; (*vorläufig*) na razie.
- vo|rdrerwähnt** przedtem (*ob. wyżej*) wspomniany.
- Vo|rdressen** *n* = *Vorgericht*.
- Vo|rdrfahr** (-fähr) *m* ③a przodek.
- vo|rdrfahren** (*vor die Thür*) za-jedźdzać [-jechać]; przyjeżdżać [-jechać] (*bei dat.* do *gen.*).
- Vo|rdrfall** *m* wypadek, zajście *n*; *ŷ* opadnięcie *n*.
- vo|rdrfallen** wydarzać [-rzyć] się, zachodzić [zajść].
- Vo|rdrfeler** *f* uroczystość wstępna.
- vo|rdrfinden** znajdować [znaleźć]; (*zu Hause usw.*) zastawać [-stać].
- vo|rdrfordern** pozywać [-zwać] (*vor Gericht* przed sąd).
- Vo|rdrfrage** *f* pytanie *n* wstępne.
- vo|rdrführen** przedstawiać [-ić]: okazywać [-zać].
- Vo|rdrgabe** *f* zaliczka, zadatek *m*.
- Vo|rdrgang** *m* pierwszeństwo *n*; (*Beispiel*) przykład; (*Vorfall*) zdarzenie *n*, wypadek; (*er Grantheit usw.*) przebieg.
- Vo|rdrgänger** (gęg^{er}) *m* ②l, ~ln (~ln) *f* ③c poprzednik (-niczka).
- Vo|rdrgarten** *m* ogródek przed domem.
- vo|rdrgeben** 1. *v/t.* (*beim Spiel*) dawać [dać] naprzód; (*behaupten*) twierdzić, utrzymywać; (*vorführen*) udawać [udać], zmyślać [-lić]. 2. *z n* = *Ungabe*: (*Vorwand*) pozor *m*.
- Vo|rdrgebirg**, *n* przylądek *m*.
- vo|rdrgeblith** (-gęp[ŷ]) rzekomy, udany: *adv.* rzekomo, jakoby.
- vo|rdrgefaßt** uprzedzony, przesądny.
- Vo|rdrgefühl** *n* przecucie; *ein* ~ *h. von (dat.)* przeczuwać (*acc.*).
- vo|rdrgeh(e)n** 1. *v/i.* (*Uhr*) sple-szyć; *i-m* ~ (*vorangehen*) iść przed (*instr.*), poprzedzać (*acc.*); (*überreffen*) przewyższać [-szyć] (*acc.*), (*verfahren*) postępować [-stąpić]; (*ŷich ereignen*) zdarzać [-rzyć] się, dziać się. 2. *z n* postępowanie.
- Vo|rdrgemach** *n* przedpokój *m*.
- vo|rdrgenannt** przedtem (*ober wyżej*) wspomniany.
- Vo|rdrgenuß** *m* przedsmak.
- Vo|rdrgericht** *n* przekąska *f*, przystawka *f*.
- vo|rdrgerückt** (-g^{er}rückt) (*Älter*) podszły; (*Radt*) późny.
- Vo|rdrgeschichte** *f* początek *m* sprawy; epoka przedhisto-

ryczna; **vo'rlgeschichtlich** przedhistoryczny.

Vo'rlgefeser (-g^oz^ect^e[R]) *m*
 ① przełożony (-na).

oo'rlgefestern przedwczoraj.

vo'rlgefstrig przedwczorajszy.

vo'rlgreifen wtrącać [-cić] się do (*gen.*); i-m ~ mit (*dat.*) uprzedać [-dzić] k-o w (*loc.*).

vo'rlhaben 1. *v/t.* mieć przed sobą; *Schürze* *ustw.*: nosić, mieć na sobie; *Arbeit*: zajmować się (być zajęтым) (*instr.*); (*beab-*
üchtigen) zamierzać, zamyslać; *Böses*: knuć, knować. 2. *z n* zamiar *m*, przedsięwzięcie.

Vo'rlhalle *f* przedsionek *m*, westybul *m*; (*e-r* *Sitze*) kruchta.

vo'rlhalten trzymać przed (*instr.*); i-m *et.* ~ przedstawiać [-ić], wypominać, wymawiać; (*v/i.*) = *beistehen*, *ausreichen*.

Vo'rlhand *f* prawo *n* sprzedaży uprzedniej; *die* ~ *haben* być na ręce (w kartach).

vorlha'nden (-h^e'nd^{en}) istniejący, obecny; ~ *sein* istnieć, być, znajdować się: *es ist nichts* ~ *niema nic*; *z sein* *n* istnienie, obecność *f*.

Vo'rlhang *m* (b*sd.* *Theater*) zasłona *f*, a. kurtyna *f*; (*am Fenster* *ustw.*) firanka *f*; (*vor der Tür*) portjera *f*.

vo'rlhängen zawieszać [-wiesić] przed (*instr.*).

Vo'rlhängelschloß *n* kłódka *f*.

Vo'rlhaut *f* napletek *m*. [*m.*]

Vo'rlhemd(chen) *n* półkoszulek

vo'rlhe'r przedtem, dawniej; (*im voraus*) naprzód.

vorl'he'r... = *voraus...*; ~ *bestimmen* przeznaczać [-czyć]; ~ *geh(e)n* poprzedzać: ~ *gehend* poprzedzający, poprzedni.

vo'rlhe'rig (-h^e'r^{ig}) = *vorig*.

vo'rlherrsch'en przeważać, górować, mieć pierwszeństwo.

vorl'he'r...: ~ *sagen*, ~ *sehen* *siehe* *voraus*: *sagen*, ~ *sehen*.

vo'rlhi'n przedtem; (*vor* *kurzem*) niedawno. [*Vorhalle.*]

Vo'rlhof *m* dziedziniec: *auch* —

Vo'rlhölle *f* przedpiekło *n*.

Vo'rlhut *f* przednia straż.

vo'rig (*sp'ri'ch*) (*früher*) dawny, poprzedni; (*vergangen*) zeszyły, ubiegły. [*zeszły.*]

Vo'rljahr *n* rok *m* ubiegły *ober*

vo'rljährig zeszłoroczny.

Vo'rlkämpfer *m* rzodownik; *fig.* obrońca, orędownik.

vo'rlkanen przeżuwać [-żuć].

Vo'rlkauf *m* prawo *n* pierwszeństwa przy kupnie. [*naprzód.*]

vo'rlkaufen zakupywać | pić]

Vo'rlkäufer *m* przekupień.

vo'rlkehren = *vorbereiten*; *das* *stättige* ~ *zarządzać* [-dzić], *co* należy.

Vo'rlkehrung *f* przygotowanie *n*: ~ *en treffen* *f.* *vorkehren*.

Vo'rlkenntnis *f* wiadomości

f/pl. wstępne *ober* poprzednie.

vo'rlkommen = *her~*; i-m ~

wyprzedzać [-dzić] (*acc.*); *bei*

i-m ~ *zachodzić* [*zajść*] do

(*gen.*); (*vorgetassen werden*) być

dopuszczonym *ober* dostawać

[-stać] się do (*gen.*); (*vorfallen*)

zdarzać [-rzyć] się; (*sich finden*)

znajdować się: *sich* ~ *als* wy-

dawać się *sobie* *czem*; *es*

kommt mir vor wydaje (*ober*

zda) *mi* się; *es kommt häufig*

vor wydarza się często.

Vo'rlkommnis (-k^ömn^{is}) ② *h^a*

= *Vorfall*.

Vo'rlkost (-k^öst) *f* zakąska,

przystawka.

vo'rladen pozywać [-zwać]

(*vor Gericht* *przed acc.*). *Sie*

pozew m, *wezwanie n*.

Vo'rltage *f* przedłożenie *n*;

(*zum Schreiben*) podkładka; (*zum*

Rechnen) wzorki *m/pl.*

- vo'r|lassen** dopuszczać [-puścić].
vo'r|laufen [po]biedz przodem.
Vo'r|läufer *m* poprzednik; (Vor-bote) zwiastun.
vo'r|läufig przedwstępny, tymczasowy; *adv.* tymczasowo, na razie. [ly.]
vo'r|lauf zarozumiały, zuchwa-
Vo'r|lieben *n* przeszłość *f*.
Vo'r|lege... (-lęg^o...): ~**blatt** *n* wzorek *m*; ~**Löffel** *m* chochla *f*.
vo'r|legen kłaść [położyć] przed (*instr.*); **Speifen**: podawać [-dać]; (*zur Ansicht*) pokazywać [-zać]; (*zur Begutachtung* *ustw.*) przedkładać [przedłożyć]. *Su.* pokazanie *n*; przedłożenie *n*; przedstawienie *n*.
Vo'r|lege|schloß *n* kłódka *f*.
vo'r|lesen odczytywać [-tać]. *Su.* odczyt *m*; (*auf der Univer-sität*) wykład *m*. [(ka).]
Vo'r|leser (*in f*) *m* prelegent
vo'r|lekt przedostatni.
vo'r|leuchten przyswiecać; *fig.* służyć za przykład.
vor|lie|b|nehmen *stehe für|lie-nehmen.* [acc. do *gen.*.]
Vo'r|liebe *f* zamiłowanie *n* (*für*)
vo'r|liegen leżeć przed (*instr.*); (*vorhanden sein*) zachodzić, istnieć, być; *im den Falle* w danym wypadku.
vo'r|lügen [na]kłamać.
vorm (f^orm) = vor dem.
vo'r|machen zawieszać [-wie-sić] przed (*instr.*); *i-m et.*: pokazywać [-zać]; *fig.* udawać, tumaniać. [ehemals, einst.]
vo'r|maltig, **mals** = ehemalig,]
Vo'r|mann *m* = Bordermann, Borgänger.
Vo'r|marsch *m* pochód naprzód.
Vo'r|mauer *f* przedmurze *n*; *fig.* obłona.
vo'r|merken (st^h) zapisywać [-sać] (sobie). *Su.* zapisanie *n*.
Vo'r|mittag *m* przedpołudnie *n*; 28, deß ~8 przedpołudniem; ~8... przedpołudniowy.
Vo'r|mund *m* opiekun.
Vo'r|muntschaft *f* opieka, opiekuństwo *n*; **St^h** opiekuńczy.
born (f^orn), ~e (f^orn^o) z przodu, na przodzie; *von* ~ od przodu: (*von Anfang*) z początku; (*von neuem*) na nowo; (*nochmals*) jeszcze raz; (*wieder*) znów.
Vo'r|nahme (-nā'm^o) *f* (3)b przedsięwzięcie *n*.
Vo'r|name *m* imię *n*.
vo'r|nehm (-nēm) znakomity, zacny; (*Leben*) pański; (*wichtig*) ważny; ~ *tun* udawać pana.
vo'r|nehmen = *vorbinden*; (*angreifen*) brać [wziąć] się do (*gen.*), zajmować [-jąć] się (*instr.*); (*i-n*) = *ausschelten*: *sich* ~ = *beabsichtigen*.
Vo'r|nehmheit *f* znakomitość, zacność; pańskość.
vo'r|nehmlich = *besonder^s*; (*vor allem*) przedewszystkiem.
vo'r|nherrin: *von* ~ z góry, na-przód; (*direkt*) wprost; (*sogleich*) natychmiast, od razu.
Vo'r|ort *m* przedmieście *n*; ~(*s*)... przedmiejski.
Vo'r|posten *m* placówka *f*, posterunek; (*pl.*) przednie straż^e /*pl.*
vo'r|ragen = *hervorragen*.
Vo'r|rang *m* (o. *pl.*) pierwszeństwo *n*.
Vo'r|rath *m* zapas.
vo'r|rätig (-Rät^h) zapasowy, gotowy; ~ *zu* być na składzie; ~ *haben* mieć w zapasie; *über all* ~ wszędzie do nabycia.
Vo'r|rats... na zapasy (żywno-ści); ~**kammer** spiżarnia.
Vo'r|raum *m* przedpokój.
vo'r|rechnen wyliczać [-czyć].
Vo'r|recht *n* prawo pierwszeństwa, przywilej *m*.
Vo'r|rede *f* przedmowa.

vo'r|reden wmawiać [wmówić] (dat. w acc.). [ca, przedmowca.]

Vo'r|redner *m* poprzedni mow-

vo'r|reiten (fn) [poljechać przedem oder na przedzie.

Vo'r|reiter *m* forys.

vo'r|richten przygotowywać [-ować], przyrządzać [-dzić].

Su. przygotowanie *n*, przyrządzenie *n*; (Apparat) przyrząd *m*.

vo'r|rücken (*v/i.* [fn]) posuwać [-sunąć] (się) naprzód; (*v/i.*) postępować [-stąpić] naprzód; (Schüler: przechodzić [przejsć] (in eine höhere Klasse do wyższej klasy). *Su.* posunięcie *n*.

vo'r|rufen = hervorrufen.

vors (fors) = vor daß.

Vo'r|saal *m* przedpokój, przedsi-
sionek. [dzieć.]

vo'r|sagen podpowiadać [-wie-]

Vo'r|sänger (in *f*) *m* pierwszy śpiewak (pierwsza śpiewaczka).

Vo'r|saß *m* zamiar, postanowienie *n*; es ist mein ~, ich habe den ~ zamierzam.

vo'r|sächlich (-zęc[lich]) umyślny, obmyślany; *adv.* umyślnie, z rozmysłem.

Vo'r|schein *m*: zum ~ bringen dobywać [-yć] na jaw; zum ~ kommen wychodzić [wyjsć] na jaw, okazywać [-zać] się.

vo'r|schleiben *e-n* Riegel *ustw.*: zasuwować [-sunąć]; (als Vorwand) = vor[schüt]zen.

vo'r|schleßen 1. *v/i.*: a) (h.) pokazywać [-zać], jak się strzela;

b) (fn) = hervor[st]ürzen, hervorragen. 2. *v/t.* dawać [dać] z góry, dawać zaliczkę

Vo'r|schlag *m* wniosek, projekt; oferta *f*; przednutka *f*.

vo'r|schlagen wnosić [wnieść], przedstawiać [-wić], [po]radzić; [za]cenić.

vo'r|schmecken 1. *v/i.* przeważać w smaku. 2. *v/t.* kosztować naprzód; mieć przedsmak czegoś. [krajac [-kroić].]

vo'r|schneiden [po]krajac, przy-

Vo'r|schneider *m* przykrawacz.

vo'r|schnell = vorcilig.

vo'r|schreiben przepisywać [-sać]. [pić] naprzód.)

vo'r|schreiten postępować [-sta-]

Vo'r|schrift *f* przepis *m*; (Regel)

prawidło *n*; (Vorlage) wzór *m* do pisania; *z*s|mäßig przepisowy, przepisany; (gehörig) należyty; *adv.* zgodnie z przepisami, według przepisów.

Vo'r|schub *m* pomoc *f*; ~ leisten = beistehen, fördern. [cika.]

Vo'r|schuh *m* podszycie *n* (bu-)

vo'r|schuhen (-sz[uh]en) a podszycie [-szyć] (obuwie).

Vo'r|schule *f* szkoła przygotowawcza: auch = Vorübung.

Vo'r|schuß *m* zaliczka *f*; (Hand-
geld) zadatek; ~verein *m* to-

warzystwo *n* zaliczkowe; *z*-weise tytułem zaliczki oder zadatku.

vo'r|schützen przytaczać [-to-
czyć] na swoje usprawiedliwienie, tłumaczyć się, usprawiedliwiać [-wić] się (*instr.*).

vo'r|schwätzen [na]bajać, naga-
dać [voß.]. [ma; fig. zdawać się.]

vo'r|schweben stać przed oczy-)

vo'r|schwindeln wmawiać [wmówić] (dat. w acc.).

vo'r|sehen = voraussehen; sich ~ wysiziegać się (*gen.*); vor-
gesehen! baczność!, ostrożnie!

Vo'r|scheidung *f* ostrożność.

vo'r|setzen stawiać [postawić] oder kłaść [położyć] przed (*instr.*): Fuß: podstawić [-wić]; Speisen *ustw.*: podawać [-dać].

Vo'r|sicht *f* ostrożność; auch = Umsicht: ~! ostrożnie!; ~s|maßregel *f* środek *m* ostrożności.

- vo'rsichtig** (-zŏtŏŏ) ostrożny.
Vo'rsilbe *f* zgłoska początkowa
 oder dodana.
vo'rsingen [za]śpiewać; (als
 Vorsänger) [za]intonować.
vo'rsinftlich przedpotowy.
Vo'rsiß *m* przewodnictwo *n*;
 den ~ führen oder haben, Len
 przewodniczyć.
Vo'rsitzende(r) *s.* ①l prze-
 wodniczący (-ca).
Vo'rsorge piecza, staranie *n*;
 (Vorsicht) przezorność.
vo'rsorgen (für *acc.*) starać się
 (o *acc.*), opiekować się (*instr.*).
vo'rsorglich staranny, przezor-
 ny, ostrożny.
Vo'rspann *m* przyprząg; (= *Wagen m*)
 podwoda *f*.
vo'rspannen zaprzęgać
 [-prządz] (*vor acc.* do *gen.*).
Vo'rspelse *f* przekąska, przy-
 stawka.
vo'rspiegeln łudzić (i-m et. k-o
instr.). Su. uluda *f*, łudzenie *n*.
Vo'rspiel *n* preludjum; (im
 Drama) wstęp *m*, prolog *m*; *fig.*
 początek *m*, zapowiedź *f*.
vo'rsprechen 1. i-m et. ~ uczyć
 k-o, jak ma mówić. 2. bei i-m ~
 wstępować [wstąpić] do (*gen.*).
vo'rspringen = hervorspringen;
 Δ wystawać.
Vo'rsprung *m* występ, wyskok;
fig. = Vorteil; ~ gewinnen
 ubiedz, prześcignąć [oś.].
Vo'rsstadt *f* przedmieście *n*.
vo'rsstädtlich przedmiejski.
Vo'rsstand *m* naczelnictwo *n*,
 przełożenstwo *n*, zwierzchność
f; wydział; (Obmann) naczelnik,
 przełożony.
vo'rstrecken wtykać [wetknąć],
 przypinać [-piąć]; *fig.* wtykać
 [wytknąć]. [jaciółka.]
Vo'rsteck|nadel *f* szpilka, przy-
vo'rsteh(en) wystawać; (*dat.*)
 przewodniczyć; (verwalten) za-
 wiadywać, zarządzać (*instr.*);
 ~d wystający: powyższy.
Vo'rstehet (-sztê^{er}) *m* ②l, ~in
 (~In) *f* ③c przełożony (-na);
 naczelnik (-niczka); dyrektor
 (-ka); (eines Klosters) przeor *m*.
 przeorysza *f*, ksieni *f*. [wyżeł.]
Vo'rstehhund *m* legawiec.
vo'rstellen stawiać [postawić]
 (*vor acc.* przed *instr.*); Uß:
 posuwać [-sunąć] naprzód: (den
 Fuß) podstawić [-wić]: (darstellen,
 a. i-m) przedstawiać [-wić]
 (auch sich) sobie = wyobrażać
 [-razić] (sobie); was soll das
 ~? co to ma znaczyć?
vo'rstellig (-sztêlŏ): ~ wer-
 den [z]robić przedstawienie,
 wnosić [wnieść] zażalenie.
Vo'rstellung *f* przedstawienie
n; (Begriff) wyobrażenie *n*, po-
 jęcie *n*; ~skraft *f* wyobraźnia.
Vo'rstoß *m* pchnięcie *n* z przo-
 du; (Angriff) zaczepka *f*, napad;
 Schneiberei: wypustka *f*; Δ wy-
 stęp, wyskok.
vo'rstoßen 1. *v/t.* = hervor-
 stoßen; Schneiberei: dawać [dać]
 wypustkę, [za]lamować. 2. *v/i.*
 (In) posuwać [-sunąć] się na-
 przód: (h.) = hervorragen.
vo'rstrecken = hervorstrecken;
 Selbst: = vorstrecken.
Vo'rstufe *f* pierwszy stopień *m*;
fig. ws ep *m* (zu *dat.* do *gen.*).
Vo'rstänzer(in) *f* *m* tańczący
 (-ca) w pierwszej parze, wo-
 dzirej *m*.
Vo'rteil (tŏ'rtail) *m* ②g (Nuzen)
 korzyść *f*: (Gewinn) zysk; mit
 ~, Haft korzystny, zyskowny.
Vo'rtrag *m* przednia straż *f*.
Vo'rtrag (-tråk) *m* ②d (Dar-
 stellung) wykład; (Bericht) spra-
 wozdanie *n*, referat, raport;
 (Vortragweise) sposób wygło-
 szenia, deklamacja *f*; Tŏca.
 dykcja *f*; * przeniesienie *n*.

vo'r|tragen nosić [nieść] przedem; **Ge|schichte** ustw.: wykladać [wyłożyć]; **Ge|bicht**: [za]dekla mować; **B|itte**: przedkładać [przedłożyć]; **☉** przenosić [-nieść]; **Do|c|e|r** *m* wykladający: deklamator; referent.

vor|tre|ff|lich wyborny, wysmienity, doskonały; **Ze|it** *f* wyborność, wysmienitość, doskonałość.

vo'r|trefen (*fn*) występować [-stąpić] naprzód: *a.* = hervortreten. [*vor dat. przed instr.*.]

Vo'r|tritt *m* pierwszeństwo *n*

vo'r|tun **Schürze**: = verbinden; **Riegel**: = vorschieben; auch = vortragen.

vor|ü|ber obok, koło (*an dat., im Pozn. gen.*): in *38* oft prze...;

~|geh(e)n przechodzić [przejsć] (obok), mijać [minąć]: **~|gehend** przechodzący, przemijający; (*zeitweilig*) chwilowy; (*schnell*) **~|gehend** krótkotrwały; **~|gehen lassen** przepuszczać [-puścić].

Vo'r|übung *f* ćwiczenie *n* wstępne oder przygotowawcze.

Vo'r|urteil *n* przesąd *m*, uprzedzenie; **Ze|llos** wolny od przesądów oder uprzedzeń, nieuprzedzony. [**Voreltern**.]

Vo'r|vater = Vorfahr, (*pl.*) =

Vo'r|vergangenheit *f* czas *m* zaprzeszy. [**uprzednia**.]

Vo'r|verkauf *m* sprzedaż *f*

vo'r|vorig zaprzeszy.

vo'r|vor|lezte(r) trzeci od końca.

Vo'r|wahl *f* wybór *m* uprzedni; (*pl.*) prawyборы *m/pl.*

vo'r|walten = vorherrschen.

Vo'r|wand *m* pozór; *a.* = Ausflucht, Deckmantel.

vo'r|wärts (*fö'rwärs*) naprzód; **~!** naprzód!, w drogę!; **~** *fontmen* posuwać [-sunąć] się naprzód.

vor|we'g (*vorans*) naprzód, z gó-

ry: (*folglich*) natychmiast; **~nehmen** brać [wziąć] z góry, uprzedzać [-dzić].

vo'r|weisen okazywać [-zać], przedkładać [przedłożyć].

Vo'r|welt *f* świat *m* pierwotny; (*Vorfahren*) przodkowie *m/pl.*

vo'r|wenden = vorgeben.

vo'r|werfen rzucać [-cić]; *fig.* *j-m et.* **~** zarzucać [-cić].

Vo'r|werk *n* folwark *m*, przysiółek *m*; **~** przedni fort *m*.

vo'r|wiegen przeważać, mieć przewagę; **~d** przeważający, przeważny; *adv.* przeważnie, głównie.

Vo'r|wissen *n* wiedza *f*; ohne mein **~** bez (mojej) wiedzy.

Vo'r|witz *m* (niepotrzebna) ciekawość *f*, niedyskrekcja *f*; **Ze|ig** ciekawy, niedyskretny; **Ziger Mensch** ciekawski *m*, wścibski *m* (-ska *f*).

Vo'r|wort *n*: *a*) przedmowa *f*; *b*) Gram. przyimek *m*.

Vo'r|wurf *m* (**Zabel**) nagana *f*; zarzut, wyrzut; (**Zhema**) temat, przedmiot: *j-m* **Vorwürfe machen über** (*acc.*) oder wegen (*gen.*) = *j-m et.* vorwerfen; **Ze|frei**, **Ze|llos** wolny od zarzutu, nieposzlakowany; **Ze|voll** pełen zarzutu.

vo'r|zählen wyliczać [-czyć].

Vo'r|zeichen *n* znak *m*; oznaka *f*, przepowiednia *f*.

vo'r|zeichnen: *j-m et.* **~** [na]rysować co przed kim (dla pokazania); **Re|geln** ustw.: nakreślać [-ślić]; **~!** wskazywać [-zać] ton.

Vo'r|zeichnung *f* wzór *m* rysunku; nakreślenie *n*; **~!** wskazanie *n* tonu. [**Su.** okazanie *n*.]

vo'r|zeigen okazywać [-zać].

Vo'r|zeiger *m* okaziciel.

Vo'r|zeit *f* przeszłość, starożytność. [**przed laty**.]

vor|zet|ten dawnymi *czasy*,

vo'r|zeitig przedwczesny; Gram. uprzedni.

vo'r|ziehen = hervorziehen: Borhaną: zaciągać [-gnąć]: (den Borzug geben) dawać [dać] pierwszeństwo, przenosić [-nieść], woleć.

Vo'r|zimmer *n* przedpokój *m*.

Vo'r|zug *m* pierwszeństwo *n*; (Verdienst) zasługa *f*; (Tugend) zaleta *f*, przymiot: den ~ geben (*dat.*) dawać [dać] pierwszeństwo, przenosić [-nieść] (*acc.*).

vo'r|züg|lich (-cük|lich) przedni;

(ausgezeichnet) znakomity, wysmienity, wyborny; **Zkeit** *f* znakomitość, wysmienitość, wyborność.

Vo'r|zugs... znakomity, wyjątkowy; **Preis** *m* cena *f* wyjątkowa; **Zwelse** przedewszystkiem.

Vo't|v... (wot|f...) ślubowany; ofiarowany według ślubu.

vulqä'r (wül|gä'r) pospolity. trywjalny. [kan.]

Vulka'n (wül|kã'n) *m* ② *g*¹ wul-
vulka'n|isch (-isz) wulkaniczny.

W

Wa'be (wã'b^o) *f* ③ *b* plaster *m* miodu.

wach (wäch) czuwający, czujny; ~ sein czuwać, nie spać; ~ werden = aufwachen.

Wa'che (wã'ch^o) *f* ③ *b* straż, warta; (Schitld) szyldwach *m*; ~ haben, ~ stehen, ~ tun, auf ~ sein stać na warcie: auf die ~ ziehen zaciągać [-gnąć] wartę.

wa'chen (-n) ⑥ *a* czuwać, nie spać *fig.* ~ über (*acc.*) czuwać nad (*instr.*), pilnować (*acc.*): *a.* = bewachen; bei e-m Kranken ~ czuwać przy (*loc.*).

wa'ch|habend *f.* wachthabend.

Wach'o|ber (wäch|ö'ld^{er}) *m* ② *l* jałowiec; ~ beere *f* jagoda jałowcowa, jałowiec *m*.

Wachs (wãks) *n* ② *h* wosk; ... woskowy.

wa'chsam (wã'chzãm) czujny, baczny; **Zkeit** *f* czujność, baczność.

Wa'chs ..: ~ bild *n* figura *f* woskowa; ~ blume *f* kwiat *m* woskowy.

wa'chsen¹ (wã'ks^{en}) ④ *i*¹ (*fn*) [wy]rosnąć, [wy]rósć; (zunehmen) przybierać [-brać]; (sich) den Bart ~ lassen zapuszczać

[-puścić] (sobie): gewachsen *fn* (einer Sache) być zdolnym do (*gen.*), (i-m) dorównywać (*dat.*): er ist dieser Stelle nicht gewachsen nie dorósł (*dat.*); sich keine grauen Haare ~ lassen wegen (*gen.*) nie martwić się (*instr.*).

wa'chsen² (~), **wã'chsen** (wã'ks^{en}) [na]woskować.

wã'chfern (wã'ks^{ern}) woskowy

Wa'chskleinwand / **Wa'chslin** *n* cerata *f*; ... ceratowy.

Wa'chstum *n* rośnięcie, wzrost *m*; *fig.* wzmaganie się.

Wa'chszicher *m* woskownik.

Wacht (wäch) *f* ③ *b* straż, warta; ... strażniczy; ~ dienst *m* służba *f* na warcie.

Wa'chtel (wã'cht^{el}) *f* ③ *d* przepiórka; ... mst na przepiórki; ~ könig *m* derkacz.

Wã'chter (wã'cht^{er}) *m* ② *l* stróż. strażnik, wartownik; auch = Grenzwãchter; ... strażniczy; ~ häuschen *n* budka *f* (strażnicza), strażnica *f*.

Wa'cht...: ~ feuer *n* ogień *m* obozowy; **Zhabend** stojący na straży, dyżurny; ~ haus *n* strażnica *f*, odwach *m*; ~ meister *m* wachmistrz; ~ parade *f* uro-

czyste zaciąganie n warty; ~
Schiff n okręt m strażniczy; ~
stube f strażnica; ~**turm** m
 wieża f strażnicza; strażnica f.
wa'da(c)liq (wǎ'k[ɔ]l[ɨ]d) chwie-
 jący się; auch = flapperig; ~
 werden zachwiać się [boż.].
wa'deln (wǎ'n) ⑤f chwiać się,
 trząść się; mit dem Kopfe ~
 [po]trząść głową.
wa'der (wǎ'r) (tapfer) dzielny,
 tęg; (brav) zacny, poczciwy;
 P *adv.* = gehörig.
Wa'de (wǎ'de) f ③b lydka; ~**n-**
kampf m kurcz w lydce.
Wa'ffe (wǎ'fe) f ③b (a. pl.) broń,
 oręż m; in (ober unter) ~n pod
 bronią, uzbrojony.
Wa'ffel (wǎ'l) f ③d andrut m; ~...
 (do) andrutów.
Wa'ffen... mft broni; ~**bruder** m
 towarzysz broni; ~**fähig** zdadni
 do (noszenia) broni; ~**gattung**
 f gatunek m broni; ~**gewalt** f
 siła zbrojna ober orężna; ~**los**
 bezbronny; ~**rock** m kabat
 żołnierski; ~**ruhe** f zawiesz-
 nie n broni; ~**schmied** m ru-
 sznikarz; ~**stillstand** m zawie-
 szenie n broni; ~**tat** f czyn m
 wojenny.
wa'ffnen (wǎ'fnen) ⑤c uzbrajać
 [uzbroić] (mit *dat.* w *acc.*).
Wa'g... (wǎ'k...) f. Wage...
wǎ'gbar (wǎ'kbār) dający się
 zważyć, ważki.
Wa'ge (wǎ'ge) f ③b waga;
 (leine) ważki f/pl.; (~hans)
 ważnia, ważnica; (ander Deichsel)
 orczyk m; ~... wagowy; ~**amt** n
 urząd m wagowy, ważnia f;
 ~**balken** m dźwąg u wagi, ra-
 miona n/pl. wagi; ~**hals** m
 śmiałek; ~**halsig** (-hǎlz[ɨ]d)
 śmiały; (leichtfünnig) lekko-
 myślny; (Unternehmen usw.)
 karkołomny; ~**meister** m do-
 zorca wagi (publicznej).

Wǎ'gelchen (wǎ'g[e]ld[ɨ]n) n ②l
 wózek m, wózeczek m.

wa'gen¹ (wǎ'gen) ⑤a odważać
 [-żyć] się (na *acc.*), [za]ryzy-
 kować; sein Leben n[sw.]: nara-
 żać [-zić] na niebezpieczeń-
 stwo; gewagt śmiały, odważny,
 niebezpieczny, ryzykowny.

Wa'gen² (wǎ) m ②l wóz, powóz,
 karetta f; bsb. ④ wagon; im
 (ober mit dem) ~ fahren wozem
 ober na wozie. [wazyć.]

wǎ'gen (wǎ'gen) ③j [z-, od-]
Wa'gen... wozowy, powozowy;
 bsb. ④ wagonowy; ~**bauer** m
 wozownik, kołodziej; ~**burg** f
 tabor m wozowy; ~**deichsel** f
 dyszel m; ~**führer** m woźnica;
 ~**kasten** m pudło n (ob. kadłub)
 wozu; ~**klasse** f klasa; ~**la-**
dung f ładunek m wozu; ~**len-**
ker m = ~führer; ~**meister** m
 dozorca wozów, wozowy;
 ~**pferd** n koń m do zaprzęgu;
 ~**rad** n kolo u wozu; ~**schlag** m
 drzwi f/pl. u powozu; ~
schmiere f smarowidło n do
 wozów; ~**schuppen** m szopa f
 na wozy, wozownia f; ~**tritt** m
 stopień; ~**tür** f drzwi f/pl.
 u powozu; ~**wechsel** m zmia-
 na f wozów, przesiadanie n;
 ~**weise** wagonami.

Wa'ge... ②recht poziomy, hory-
 zontalny; ~**schale** f. = Wag-
 schale; ~**stück** n czyn m zuchwa-
 ły ober ryzykowny.

Waggo'n (wǎg[ɔ]n) m ②g¹ wagon;
 ~weise wagonami.

Wa'gner (wǎ'gn^{er}) m ②l koło-
 dziej, stelmach, powoźnik.

Wa'gnis (wǎ'kn[ɨ]s) n ②h¹ śmiałe
 (ober niebezpieczne) przedsię-
 wzięcie, hazard m, ryzyko.

Wa'glschale f szala u wagi.

Wahl (wǎl) f ③b wybór m (auch
 pl.); ~... wyborczy; (Wahl[st]önig)
 obieralny.

wählbar (wǎ'lbār) obieralny, mający prawo być wybranym; **Zeit** *f* wybieralność.

wählberechtigt mający prawo wyboru.

wählen (wǎ'len) ①a (zu *dat.*) wy- ob. o- bierać [-brać] (*instr.*).

Wähler (wǎ'ler) *m* ②l, *~ln* (*~ln*) *f* ③c wyborca (-czyni).

wählerisch (*~sz*) wybredny (*in dat. w loc.*).

Wähl...: Fähigkeit = wahlberechtigt, wählbar; **~gang** *m* głosowanie *n*, wybory *m/pl.* **~kreis** *m* okręg wyborczy; **~kugel** *f* kulka do głosowania **~liste** *f* lista wyborcza; **~mann** *m* prawniczy; **~recht** prawo wyborcze; (*actives*) prawo wybierania; (*passives*) prawo wybieralności, **~spruch** *m* hasło *n*, dewiza *f*; *a.* = **Ausspruch**: **~tag** *m* dzień wyborów; **~verwandtschaft** *f* powinowactwo *n* chemiczne; **~zettel** *m* kartka *f* wyborcza.

Wahn (wǎn) *m* ②g urojenie *n*, złudzenie *n*; (*Irrtum*) błąd; (*Tollheit*) szal, szaleństwo *n*.

wähnen (wǎ'nen) ①a przypuszczać [-puścić] mniemać; uroić [boś.] sobie.

Wahn...: Glaube *m* złudna wiara *f*; (*Wahn*) złudzenie *n*; (*Werglaube*) przesąd **~stun** *m* (*o. pl.*) obłąkanie *n*, warjactwo *n*; (*Tollheit*) szal, szaleństwo *n*; **~stunnig** obłąkany, zwarjowany; (*toll*) szalony; **~witz** *m* (*o. pl.*) niedorzeczność *f*; **~witzig** niedorzeczny.

wahr (wǎr) prawdziwy; (*~haft*) szczery; (*wirklich*) rzeczywisty; *das ist ~* to prawda; *nicht ~?* nieprawda?; *so ~ ich lebe!* jakem żyw!; *~ machen* (*werden*) sprawdzać [-dzić] (się), spełnia. [-nić] (się).

währen (wǎ'ren) ①a zachowywać [-ować]; *sich* rzędz, pilnować (*gen.*). [*irwać.*]

währen (wǎ'ren) ①a [*prze-*] **während** (wǎ'rent) 1. *prp.* (*gen.*) podczas, w ciągu (*gen.*). 2. *cp.* podczas gdy, kiedy; **~d'ffen** podczas tego, tymczasem.

währhaft (wǎ'rhaft) = **wahr**: (*rebtia*) szczery.

währhaftig (wǎ'rhaftig) = **währhaft**; *adv.* naprawdę. rzeczywiście; **Zeit** *f* prawdziwość, szczerłość.

Währheit prawda: (*Richtigkeit*) prawdziwość; **~sagemäß**, **~sgetreu** zgodny z prawdą, prawdziwy **~sliche** *f* miłość prawdy; **~sliebend** miłujący prawdę, prawdziwy, szczery.

währlich naprawdę, zaprawdę.

währ...: ~nehmbar (-nehmbar) dostrzegalny; *a.* = **~nehmbar**: **~nehmen** spostrzegać [*spostzedz*], zauważać [-zyć]; (*Interessen* *uvm.*) pilnować (*gen.*). mieć na oku; (*Gelegenheit* *uvm.*) = **~benutzen**; **~sicht**: = **~erfüllen**: (*mit dem Verstande*) = **~auffassen**. **~begreifen**; (*mit den Sinnen*) = **~empfinden**; **~nehmung** *f* spostrzeganie *n*; (*Begriff*) spostrzeżenie *n*, pilnowanie *n*; **~Sagekunst** *f* sztuka przepowiadania; **~sagen** (*mit untr.*) przepowiadać [-wiedzieć], [*wy*]wróżyć; **~sager** (*in f*) *m* wróżbita (wróżka); **~sagerci**, **~Sagung** *f* wróżenie *n*, wróżbiarstwo *n*; (*als Begriff*) wróżba, przepowiednia; **~scheiulich** (-szai'lich) prawdziwopodobny. **~höchst** **~scheulich** najprawdopodobniej, według wszelkiego prawdopodobieństwa; **~scheiulichkeit** *f* prawdopodobieństwo *n*; **~spruch** *m* wyrok (sędziów przy- sięgłych).

Wahrung *f* zachowanie *n.*

Währung *f* (Dauer) trwanie *n.* ;
 W waluta; (Wert) wartość,
 znaczenie *n.*

Wahrzeichen *n* znak *m.*, oznaka
f.; (Vorzeichen) przepowiednia *f.*,
 wróżba *f.* [f, farbownik.]

Waid ♀ (wäit) *m* ②g marzanna

Waise (wä'zə) *f* ③b sierota;

~u... sierocy; ~n|anstatt *f.*, ~n-
 haus *n* zakład *m* sierót; ~n-
 kind *n.*, ~n|knabe *m.*, ~n|mäd-
 chen *n* sierota *m* u. *f.*; ~n|vater
m (~n|mutter *f*) przelozony
 (-na) zakładu sierót.

Wai (wäi) *m* ②g = Walfisch.

Walach (wä'ł'ch^o) *m* ③a Wo-
 loch; **Walachei'** (wä'ł'ch^{ai'}) *f* ③b
 Wołochy *m/pl.*, Wołoszczyzna.

Wald (wä'lt) *m* ②a las, (großer)
 bór. *dim.* (= Wäldchen [wä'lt-
 č^{en}]) *n* ②l) lasek. ~u... lasowy;
 (im Walde wachsend) leśny; (wä-
 big) lesisty.

Wald... ~brand *m* pożar lasu;

~erdbeere *f* poziomka (leśna);

~es|dickicht *n* gęstwina *f* le-
 śna; ~frevet *m* wykroczenie *n*

przeciw przepisom lasowym;

~egend *f* okolica leśna; ~geist

m duch leśny, boruta; ~horn

n waltornia *f.*; a. = Jagdhorn;

~hüter *m* gajowy

Waldig (wä'ldiç^h) lesisty, po-
 rosły lasem.

Wald... ~land *n* okolica *f* leś-
 sta, polesie; ~los bez lasów; ~

meister ♀ *m* marzanka *f.*, barwi-
 ca *f* wonna; ~mensch *m* dziki

(ober leśny) człowiek; ~oot.

orang-utan; ~schnepe *f* słonka

f.; ~teufel *m* = ~geist.

Waldung (wä'ldyng) *f* ③b las *m.*

Waldfisch (wä'ł'f) *m* wieloryb;

~u... wielorybi; ~fang *m* połów

wielorybów.

Walke (wä'łk^o) *f* ③b walkowa-
 nie *n.*, folowanie *n.*

wa'ken (wä'n) ③a [wy]walko-
 wać. [wy]folować.

Wa'ker (wä'k^r) *m* ②l, ~in (wä'n) *f*
 ③c walcierz (-erka), folusznik
 (-niczka). [lusz *m.*]

Wa'lk|mühle *f* walkownia, fo-
 l

Wal (wä'l) *m* ②d wal, nasyp.

Wa'lach (wä'ł'ch) *m* ②g ob. ③a
 (koń) wałach.

wa'len (wä'ł'en) ③a (fu und h.)

(sieden) kipieć, wrzeć; Haare

ustw.: wic się, falować; auch =

aufwallen; (pilgern) odbywać

pielgrzymkę, pielgrzymować.

Wa'... ~fahrer (in *f* ③c) *m*

②l (-fä'hr^{er}[in]) pielgrzym(ka);

~fahrt *f* pielgrzymka; ~

fahr(t)en ③a (untr.) odbywać

[-yć] pielgrzymkę, pielgrzy-

mować; ~fahrts|ort *m* miejsce

n odpustowe.

Wa'lung *f* wzburzenie, falo-

wanie *n.*; in ~bringen (geraten)

wzburzać [-rzyć] (się).

Wa'l... (wä'ł'...) ~nuß *f* orzech

m włoski; ~rat *m* u. *n* ②g

(o. pl.) tłuszcz *m* wielorybi; ~

roß *n* koń *m* morski, mors *m.*

Wa'l|statt (wä'ł'f) *f* ③b (pl. ~stätt-
 ten) pole *n* bitwy, poboju

sko *n.*

wa'lten (wä'ł't^{en}) ③c (über acc.)

panować (nad instr.), kierować,

rządzić (instr.); (e-s Amtes) spra-

wować (acc.); (vorhanden sein)

istnieć; (schalten und ~ (mit dat.)

rozporządzać według woli

(instr.); daß walte Gott! daj

Boże! [walek *m.*]

Wa'ize (wä'lc^o) *f* ③b walec *m.*

wa'izen (wä'n) ③e 1. v/t. walko-

wać; Eisen walcować. 2 v/z

tanczyć walca, walcować.

wä'izen (wä'lc^{en}) ③e [po-, za-]

toczyć; non sich ~ zwałać [-lić]

ze siebie; sich ~ tarzać się.

walać się; (vor Saçen) pokładać

się (od śmiechu).

wa'ljen|förmig (-förm[ī]ch) wal-
kowały; walcowały.

Wa'izer (wä'ic^{er}) *m* ② *l* walc;
~ tanzen = walzen 2.

Wa'lā|hütte *f*, **werk** *n* wal-
cownia *f*. [gardle *n*.]

Wa'mme (wä'm^e) *f* ③ *b* pod-
}

Wams (wäms) *n* ② *a* ¹ kaftan *m*,
kurtka *f*; (Ramifot) kamizelka *f*
(flanelowa).

Wand (wānt) **1.** *f* ② *f* ściana;
(keine) ścianka: spanische ~ pa-
rawan *m*; ~... oft ścienny; ~
brett *n* półka *f*. 2. *z* *f*. winden.

Wa'ndel (wā'nd^{el}) *m* ② *l* (o. *pl.*)
(Gang) bieg, tok; (Betragen)
postępowanie *n*, prowadzenie
n się; (Veränderung) zmiana *f*,
przemiana *f*.

wa'ndelbar zmienny, niestały;
Zeit *f* zmienność, niestałość.

Wa'ndelgang *m*, **halle** *f* kryty
krużganek *m*.

wa'ndeln (wā'nd^{eln}) ⑤ *f* (jn)
chodzić, przechadzać się; a.
= sich betragen; (v/t.) = ver-
wandeln. [zda *f*, planeta *f*.]

Wa'ndel|stern *m* błędna gwia-
}

Wa'nder... (wā'nd^{er}...) wędru-
jący, wędrowny; ~buch *n* ksią-
żeczka *f* podróżna; ~bursche *m*
wędrowczyk.

Wa'nd(er)er (~d[er]^{er}) *m* ② *l*,
Wa'nd(er)er|in (~d[r]^{er}[in]) *f* ③ *c*
wędrownik (-niczka), wędro-
wiec *m*. [[po]wędrować.]

wa'ndern (wā'nd^{ern}) ⑤ *b* (jn)

Wa'nderschaft *f* wędrowka.

Wa'nders|mann *m* (*pl.* -leute)
= Wanderer.

Wa'nder|stab *m* kij wędrowny.

Wa'nd(er)ung *f* wędrowka;
(Reise) podróż.

Wa'nd...: ~gemälde *n* obraz *m*
(ob. malowidło) ścienny (-ne);
~kalender *m* kalendarz ścien-
ny.

Wa'ndlung (wā'ndl[un]g) *f* ③ *b*

zmiana, przemiana; Rel. prze-
mienienie *n*.

Wa'nd...: ~malerei *f* malarstwo
n pokojowe; ~schirm *m* para-
wan; ~schrank *m* szafa *f* w
ścianie; ~tafel *f* tablica ścienna;
~uhr *f* zegar *m* ścienny.

wa'ndte (wā'nt^e) *f*. wenden.

Wa'nge (wā'ng^e) *f* ③ *b* lice *n*,
policzek *m*.

Wa'nel|mut (wā'nel^{mut}-) *m*
chwiejność *f*, niestałość;
wa'nel|mütig (-müt[ig])
chwiejny, niestały.

wa'nken (wā'ngk^{en}) ⑤ *a* chwiać
się; *fig.* wahać się. [kād?]

wann (wān) kiedy; seit ~? od-
}

Wa'nne (wā'n^e) *f* ③ *b* wanna;
~n|bad *n* kąpiel *f* we wannie.

wa'nnen (~n): von ~ skąd.

Wanst (wānst) *m* ② *d* brzuch.

Wa'nze (wā'nc^e) ③ *b* pluskwa.

Wa'ppen (wā'p^{en}) *n* ② *l* herb
m: ~... herbowy; ~buch *n* her-
barz *m*; ~kunde *f* heraldyka;
~schild *m* (*n*) tarcza *f* herbowa;
~spruch *m* napis na tarczy her-
bowej, dewiza *f*. [wa'ppen-]

wa'ppnen (wā'pn^{en}) ⑤ *c* = be-
}

war (wār) *f*. fein.

warb (wārp) *f*. werben.

warb (wārt) *f*. fein.

Wardet'n (wārdat'n) *m* ② *g* pro-
bierz menniczny.

Wa're (wā'r^e) *f* ③ *b* towar *m*.

wā're (wē'r^e) *f*. fein.

Wa'ren... towarowy; ~bestand
m zapas towarów; ~haus *n*
dom *m* towarowy; ~kunde *f*
towaroznawstwo *n*; ~lager *n*
skład *m* towarów; ~zeichen *n*
znak *m* fabryczny.

warf (wārf) *f*. werfen.

warm (wārm) ⑩ ² ciepły; mir
ist ~ mnie ciepło; ~halten (*et.*)
trzymać ciepło [za]grzać; (j-n)
nadskakiwać (*dat.*); ~machen
= wärmen; ~sich żyć w do-

statkach; ~ werden ogrzewać [ogrzać] się; ~blütig (-blütig) ciepłokrwisty; fig. gorący, prędko, porywczy.

Wärm... (wärm...) meiß do ogrzewania.

Wärme (wärm^e) *f* ③b (o. pl.) ciepło *n*, ciepłota; fig. zapal *m*; ... ciepły, ciepło...; auch = Wärme...; **Erzeugend** wytwarzający ciepło; ~grad *m* stopień ciepła; ~halle *f* ogrzewalnia; ~leiter *m* przewodnik ciepła; ~leitung *f* przewodzenie *n* ciepła; ~messer *m* ciepłomierz.

wärmen (wärm^{en}) ①a [o-, za-] grzać, ogrzewać [ogrzać].

Wärmestoff *m* ciepłok.

Wärm...: ~flasche *f* flaszka do ogrzewania; ~pfanne *f* patelnia z węglami do ogrzewania.

wärnen (wärm^{en}) ①a (vor dat.) przestregać [-strzedz] (przed instr.), ostrzegać [-strzedz], napominać [-mnieć].

Warnung *f* (vor dat.) ostrzeżenie *n*, przestroga *f* (przed instr.); ~s... ostrzegający, ostrzegawczy.

Warschau (wärm^{schau}) *n* ⑧g Warszawa *f*; ~er (~^{er}) indet. warszawski. [f. sein.]

warst (wärmst), **wart¹** (wärm^t)

Wart² (wärm^t) *m* ②g = Hüter.

Warte (wärm^{te}) *f* ③b strażnica; ~fran *f* = Wärterin; ~geld *n* tymczasowa emerytura *f* oder pensja *f*.

wärten (n) ①c: a) *v/i.* (auf acc.) [zajczekać (na acc.), oczekiwac (acc.); (e-s Amtes) sprawować, piastować (acc.); wart(c)ma! czekajno!; b) *v/t.* pilnować, pielegnować; kind: piastować.

Wärter (wärm^{ter}) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c dozorca (-czyni),

strażnik *m*; (Aufz) posługacz (-ka); a. = Kinder-, Krankenwärter(in); ~bude *f*, ~haus *n*, ~häuschen *n* domek *m* (oder budka *f*) strażnika.

Warte...: ~raum, ~saal *m*, ~zimmer *n* poczekalnia *f*.

Wart|turm *n* strażnica *f*.

Wartung *f* pielegnowanie *n*; piastowanie *n*. [czemu.]

war|u|m (wärm^u) *m* dlaczego,

Wärze (wärm^{ze}) *f* ③b brodawka;

~n... brodawkowy; **Zn|artig** brodawkowy. [Lücken.]

wärzig (~ig) pokryty bro-

was (wäs) *co*; F = etwas; ~für ein? co za?, jaki?

Wasch... (wärm^{sch...}) do mycia, do

prania; ~anstalt *f* pralnia; ~

bank *f* ②f ławka do prania;

~bär *m* szop; ~betten *n* mie-

dnica *f*; ~blau *n* farbka *f* do

prania; ~bleuel *m* pralnik.

Wasche (wärm^{sch...}) *f* ③b bielizna;

(Waschen) pranie *n*; ☉ mycie *n*,

oplukiwanie *n*; ~geschäft *n*

magazyn *m* z bielizną.

was|sch|echt wytrzymały na pra-

nie; fig. prawdziwy.

was|schen (wärm^{sch...}) ④i [u]myć,

z-, u-mywać [-yc]; Wasche: [wy-]

prac; ☉ [wy]plukać; ~lassen

oddawać [-dać] do prania; j-m

den Kopf ~zmyć k-u głowę.

Wäscher (wärm^{sch...}) *m* ②l, ~in

(~in) *f* ③c praczka; ☉ ten,

co płucze (minerały).

Wascherei (wärm^{sch...}) *f* ③b

mycie *n*; pranie *n*; (Waschanstalt)

pralnia. [bielizn.]

Wasch|schrank *m* szafa *f* na

Wasch...: ~fab *n* pralnik *m*,

balja *f*; ~frau *f* praczka; ~

geschirr *n* sprzęty *m/pl.* do

prania; ~handschuh *m* rękawiczka *f* do prania; ~haus *n*.

~küche *f* praczkarnia *f*; ~kessel

m kocioł na bieliznę; ~lappen

m ścierka *f*, mytka *f*; *fig.* człowiek słabego charakteru; *~leine* *f* sznury *m/pl.* do wieszania bielizny; *~schüssel* *f* = *~beden*; *~ständer*, *~tisch* *m*, *~toilette* *f* umywalnia *f.* [nie n.]
Wa'schung *f* mycie *n*; obmywanie
Wa'sch... *~masser* *n* woda *f* do mycia; (nach dem Waschen) pomyje *f/pl.*; *~weib* *n* praczka *f*; (Abwaschfrau) pomywaczka *f*; *~zettel* *m* spis bielizny do prania; *fig.* komunikat.
Wa'sser (wä's^{er}) *n* ②1 ②j) woda *f*; zu (ober auf dem) ~ wodą, morzem, na morzu; *fig.* zu ~ werden [s]pełznąć na niczem, nie udawać [udać] się; sein ~ abschlagen moczyć. urynować.
Wa'sser... wodny, na wodę; *~abfluß* *m* odpływ wody; *~Larm* ubogi w wodę; *~bau* *m* (*pl.* *~bauten*) budowa *f* wodna; *~decken* *n* miednica *f*, basen *m*; *~behälter* *m* zbiornik na wodę; *~bett* *n* koryto rzeki.
Wä'sserchen (wä's^{er}ch^{en}) *n* ②1 mała woda *f*.
Wa'sser... *~dampf* *m* para *f* wodna; *~Dicht* nie-przemakalny, nie przepuszczający wody; *~dokter* *m* hydropata; *~eimer* *m* wiadro *n* (ober kubel) na wodę; *~fahrt* *f* przejażdżka wodą; *~fall* *m* wodospad; *~farbe* *f* kolor *m* wodny; (als Stoff) farba wodna; akwarela; *~fläche* *f* powierzchnia wody; *~flut* *f* powódź, wylew *m*; *~geschwulst* *f* puchlina wodna; *~glas* *n* szklanka *f* na wodę; *~gleich* poziomy; *~graben* *m* rów dla odpływu wody; *~haltig* (-hältig) zawierający wodę; *~heilanstalt* *f* zakład *m* wodoleczniczy; *~heilkunde* *f* leczenie *n* wodą, wodolecznictwo *n*; *~hose* *f* trąba wodna.

wä'sserig (wä's^{er}ig) wodnisty.
Wa'sser... *~jungfer* *f* świtezianka; *~Boof* ważka; *~kanne* *f* konewka na wodę; *~keffel* *m* kościół na wodę; *~kopf* *m* puchlina *f* głowy, wodogłowie *n*; *~kraft* *f* siła wodna; *~krug* *m* dzban na wodę; *~kunst* *f* hydraulika; a. = *~Springbrunnen*; *~kur* *f* leczenie *n* wodą; *~Lecr* bezwodny; *~leitung* *f* wodociąg *m*; *~leistungs...* wodociągowy; *~mann* *m* wodziarz; *~Astr.* wodnik; *~melone* *f* kawon *m*; *~messer* *m* wodomierz; *~mühle* *f* młyn *m*; wodny.
wä'ssern (wä's^{er}n) ②b [na-] moczyć; a. = be-, einwässern; Stoffe: [z]robić welnistym: (v/i) mir wässert der Mund (danach) ślinka mi do ust biegnie.
Wa'sser... *~nixe* *f* nimfa wodna; *~ondyna*; *~not* brak *m* wody, posucha; *~nymphe* *f* nimfa wodna, rusalka; *~partie* *f* = *~fahrt*; *~pflanze* *f* roślina wodna; *~pumpe* *f* pompa wodna; *~rad* *n* koło wodne; (*Feuerwert*) pajak *m* wodny; *~ratte* *f* szczur *m* wodny; *fig.* alte *~ratte* dawny żeglarz *m*; *~Reich* obfitujący w wodę; *~schaden* *m* szkoda *f* wyrządzona przez powódź; *~scheu* *f* wodowstręt *m*; *~scheu* mający wstręt do wody, wściekły; *~schlange* *f* wąż *m* wodny; *~snot* *f* powódź; *~spiegel* *m* powierzchnia *f* wody; *~stand* *m* stan wody; *~stiefel* *m* but nieprzemakalny; *~stoff* *m* wodór; *~strahl* *m* promień wody; *~straße* *f* droga wodna; *~sucht* *f* puchlina wodna; *~süchtig* mający puchlinę wodną; *~suppe* *f* zupa na wodzie; *~tier* *n* zwierzę wodne; *~träger* *m* nostwoda,

wodziarz; *~tropfen* *m* kropla *f* wody; *~uhr* *f* zegar *m* wodny, klepsydra; *~vogel* *m* ptak wodny; *~wage* *f* poziomnica; *~weg* *m* droga *f* wodna; *~werk* *n* budowa *f* wodna; *~zeichen* *n* znak *m* wodny.

wä'ßrig (wø'srɪʃ) = wässerig.

wa'ten (wä'tɛn) ⑤c (h. u. fu) iść w bród (durɪ acc. przez . cc.); ~ in (dat.) brodzić, brnąć w (loc.).

wa'tsch(e)lig (wä'-ob. wä'cz[e]lɪʃ) kolyszający się, zataczający się.

wa'tscheln (~ɛn) ⑤f (h. u. fu) zataczać się chodząc, przechylać się z boku na bok.

Wa'tte (wä'te) *f* ③b wata; *~n...* watowy.

wattie'ren (wät'i'rɛn) ⑤g [pod-] watować; *wattiert* watowany, na wacie. [nia.]

We'b... (wɛ'p...) tkacki, do tka- }

we'ben (wɛ'bɛn) ⑤a:) *v/t.* [u-] tkać, snuć; *fig.* [u]knuć; *b) v/i.* [po]ruszać się, być w ruchu.

We'ber (~r) *m* ②l, ~lu (~n) *f* ③c tkacz(ka); *~n...* tkacki; *~baum* *m* nawój.

Weberel' (wɛb'ɛräl') *f* ③b (Weben) tkanie *n*; (Spanwert) tkactwo *n*; (Fabrik) tkalnia.

We'ber...: *~kamm* *m* przybijaczka *f*, płocha *f*; *~schiff(chen)* *n* członko tkackie.

We'bstuhl *m* warsztat tkacki, krosna *n/pl.*

We'chsel (wø'ksɔl) *m* ②l zmiana *f*, przemiana *f*; (Tausch) wymiana *f*; (Bank) stacja *f*, gdzie się przesiada; (Wechsel) weksel; *~n...* wymiany; (Wechsel) wekslowy; *~aussteller* *m* wystawiciel weksla; *~balg* *m* podrzutek; *~bank* *f* ③b bank *m* wekslowy; *~beziehung* *f* wzajemny stosunek *m*; *~bürg* *m* ręczyciel; *~fieber* *n* zimnica *f*; *~frist* *f* termin *m* płatności weksla; *~geber* *m* =

~aussteller; *~geld* *n* opłata *f* za wymianę; (Steingeld) moneta *f* zdawkowa; *~gefang* *m* śpiew na przemian; *~geschäft* *n* interes *m* wekslowy; (als Ort) kantor *m* wymiany; *~Inhaber* *m* właściciel weksla.

we'chseln (~n) ⑤f 1. *v/t.* (v/i.) (h. u. fu) zmieniać [-nić] (się), przemieniać [-nić] (się); *Geld*: mieniać [zmienić] (in acc. na acc.); *Briefe* ~korespondować; *den Platz* ~zmieniać [-nić] miejsce; *Blide* ~wymieniać [-nić] spojrzenia; *~d* zmienny. 2. *z* *n* ②l zmiana *f*; (des Geldes) wymiana *f*; *z* von Briefen = Briefwechsel.

We'chsel...: *~nehmer* *m* akceptant; *~ordnung* *f* ustawa wekslowa; *~recht* *n* prawo *n* wekslowe; *~reiterer* *f* matactwo *n* wekslowe; *~schuld* *f* dług *m* wekslowy; *zseitig* wzajemny, obopólny; *adv.* nawzajem; *~seitigkeit* *f* wzajemność, obopólność; *~station* *f* stacja do przesiadania; *~strom* *m* zmienny prąd elektryczny; *~stube* *f* kantor *m* wymiany; *zweise* na przemian; *~wirkung* *f* wzajemny skutek *m*.

We'chsler (wø'kslɛr) *m* ②l wekslarz, bankier; *~n...* wekslarski.

Wedt (wɛk) *m* ②g, *~el* (~e) *f* ③b, *~en* (~en) *m* ②l strucelka *f*; (Butter) oselka *f*; (Käse) gomułka *f*.

we'dien (~en) ⑤a [z]budzić.

We'dier (~ɛr) *m* ②l budzik; (a. We'd(er)uhr) *f* budzik.

We'del (wɛ'dɛl) *m* ②l ogon; (zum Sprengen) kropidło *n*; auch = Fliegenwedel.

we'deln (~n) ⑤f machać, ruszać (mit dem Schwanz ogonem).

we'ber (wɛ'dɛn): ~... noch ani... ani.

Weg¹ (wĕk) *m* ②g droga *f*, gościniec; (kleiner) drożyna *f*, dróżka *f*; *fig.* a. sposób, środek; geraden ~eś prostą drogą, prosto; auf geſtehtem ~e drogą ustawową, w drodze ustawowej; auf mechaniczdem ~e sposobem mechanicznym; auf privatem ~e drogą prywatną; aus dem ~e gehen = ausweichen, vermeiden; aus dem ~e räumen usuwać [usunąć]; im ~e sein ob. stehen, in dem ~e treten = hindern, hinderlich sein; zu ~e *f.* zuwege.

weg² (wĕk) *precz*; ~ sein nie być obecnym; er ist ~ niema go, poszedł; über et. (*acc.*) ~ sein stać ponad (*instr.*).

weg... (wĕ'k...) *od...*, *wy...*; sich ~begeben oddalać [-lić] się; ~blasen zdmuchiwać [-chać]; ~bleiben nie przychodzić [przyjść]; ~blicken odwracać [-wrócić] oczy; ~bringen wydostawać [-stać], usuwać [usunąć]; ~dürfen mieć pozwolenie odejścia, móż odejść.

Weg... (wĕ'g^{o...}) *drogowy*; ~amt *n* urząd *m* drogowy; ~aufseher *m* dozorca dróg; ~geld *n* drogowe. [szybko.]

weggleiten (*ju*) oddalać [-lić] się

Weg...: ~lagerer (-lāg^or^or) *m* ②l rozbójnik; ~Los bezdrożny.

wegen (wĕ'g^on) (*gen.*) dla, z powodu (*gen.*), ze względu na (*acc.*).

Wegertich & (wĕ'g^orīch) *m* ②g¹ plesznik, kościeniec.

weg...: ~fahren: a) *v/i.* odjeżdżać [-jechać]; b) *v/t.* wywozić [-wieźć]; ~fall *m* pominięcie *n* opuszczenie *n*; ~fallen odpadać [-paść]; ~fangen wyłapywać [-pać], [wyłowić]; ~fegen zmiatać [zmiąć]; ~fliegen (*ju*) odlatywać [-lecieć];

~fliegen (*ju*) upływać [upływać]; ~führen uprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) wywozić [-wieźć]; ~Gang *m* odejście *n*; ~geben oddawać [-dać], [po] rozdawać; ~geh(e)n odchodzić [odejść]; ~haben dostać, otrzymać [brać]; (loswerden) pozbyć się [wost.] (*gen.*); *fig.* = begreifen; ~hauen odrębywać [-bać]; ~holen zabierać [-brać]; ~jagen odpędzać [-dzić]; ~kommen odchodzić [odejść]; (verschwinden) przepadać [-paść], [z]ginać; gut oder schlecht ~kommen wychodzić [wyjść] (*bei dat. na loc.*); mach', daß du ~kommst! idź prędzej!; wynos się!; ~können móż odejść (oder oddalić) się; ~kriechen [po]leżeć dalej; ~lassen puszczać [puścić]; (auslassen) opuszczać [opuszczać]; ~laufen (*ju*) uciekać [uciec]; ~legen odkładać [odłożyć]; ~leugnen = abtugnen; ~locken zwodzić [zwieść]; ~müssen musieć odejść oder odjechać; ~Nahme (-nām^o) *f* ③b odebranie *n*, zabranie *n*; ~nehmen odbierać [odebrać], zabierać [-brać]; ~raffen porywać [-rwać], wynosić [-nieść]; ~räumen sprzątać [-tnąć], usuwać [usunąć]; ~reiben ścierać [zetrzeć]; ~reifen (*ju*) odjeżdżać [-jechać], wyjeżdżać [jechać]; ~reißen wy- oder o-drywać [wyrwać, oderwać]; ~Saus: [z]walić; ~rücken posuwać [-sunąć] (*v/i.* [ju] się); ~rufen odwoływać [-łać].

wegsam (wĕ'kzām) mający drogi, drożny, przeprawny.

weg...: ~schaffen sprzątać [-tnąć], oddalać [-lić]; auch = ~fahren, ~bringen; ~schicken odsyłać [odesłać]; *f.* abschicken;

~**schleben** = ~rücken; ~**schiefen** f. ab[st]hieſen; ~**schleichen** (ſich) chylikiem odchodzić [odejść], wykradać [-kraść] się; ~**schleppen** [po]wlec (mít ſich za sobą); ~**schnappen** porywać [-rwać]; ~**schütten** wylewać [-lać], wysypywać [-pać]; a. = ~**werfen**; ~**schwemmen** porywać [-rwać], unosić [unieść]; ~**schwimmen** (ſin) odpływać [-pływać]; ~**sehen** odwracać [uwrócić] oczy; ~**sehen über** (*acc.*) = ſich hinwegſehen; ~**sollen** = ~**müſſen**; ~**spülen** podmywać [-yć]; ~**stehlen** [u-, wy]kraść: ſich ~**stehlen** wykradać [-kraść] się; ~**stellen** wstawiać [-wić]; ~**stoßen** odpychać [odepchnąć]; ~**streichen** = an[st]reichen; ~**tragen** od-, wy-nosić [-nieść]; ~**treiben** odpędzać [-dzić]; a. = **vertreiben**; ~**tun** odkładać [odłożyć], odładać [-lić]; ~**wälzen** odwalać [-lić]; ~**waschen** zmywać [czmyć]; ~**wehen** zdmuchiwać [-chnąć]; ~**weiser** (*in f*) *m* przewodnik *m* (auch Buch), przewodniczka *f*; (*am Wege*) drogowskaz *m*; ~**wenden** odwracać [-wrócić]; ~**werfen** od-, wy-rzucac [-cić]; ſich ~**werfen** poniżać [-żyć] się; ~**werfend** pogardliwy, dumny; ~**wollen** chcieć odejść oder odjechać; ~**ziehen**: a) *v/t.* odciągać [gnąć], odsuwać [-sunąć]; b) *v/i.* (ſin) odjeżdżać [-jechać], wyprowadzać [-dzić] się; **Wögel**: odlatywać [-lecieć]; **Zug** *m* odjazd, przeprowadzka *f*; odlot.

weh (wē) 1. a. **we** (wē^o): a) (o ob. au) ~**l** ach!, aj!, ~**dir** biada ci; b) (ſich) ~**tun** sprawiać [-wić] (sobie) ból; (*v/i.*) boleć; *fig.* = befeidigen; es tut mir ~**boli** mnie. 2. **z** *n* (2) **g** (o. *pl.*) ból *m*; (*Unqut*) nieszczęście.

We'he (wē^o) *f* (3) **b** *f.* **Schnee**-wehe.

We'hen¹ (wē^o*en*) *f/pl.* *f.* **Geburts**-wehen.

we'hen² (~) 1. (3) **a** wiać, dać; **ſagen**: powiewać. 2. **z** *n* (2) **l** wianie; powiew *m*.

we'h...: **ſfrau** *f* = **Hebamme**; **ſgefühl** *n* uczucie bolesne; **ſklage** *f* lament *m*, narzekanie *n*; ~**klagen** (*untr.*) narzekać (*über acc.* na *acc.*); **ſmut** *f* (3) **b** (o. *pl.*) smutek *m*, żalność, rzewność; ~**mütig** (-mütlich) smutny, żalony, rzewny.

Wehr (wēr) 1. *f* (3) **b** obrona, bron; a. = **Abwehr**; ſich **zur** ~**ſehen** = ſich wehren. 2. *n* (2) **g** tama *f*; a. = **Fiſchwehr**.

we'hren (wēr^{en}) (3) **a** = **ver**-wehren: (*einem ſtet* *ufw.*) = **ab**-wehren; ſich ~**bronien** ſich (gegen *acc.* przeciw *dat.*).

we'hrfähig zdolny do obrony ober **z** do służby wojskowej.

we'hrhaft zdolny do broni; ~**machen** uzbrajać [uzbroić].

We'hr...: ~**kraft** *f* siła zbrojna; **ſlos** bezbronny; ~**loſigkeit** *f* bezbronność; ~**pflicht** / **obowiazek** *m* służby wojskowej; **ſpflichtig** obowiazany do służby wojskowej; ~**ſtand** *m* stan wojskowy.

Weib (wālp) *n* (2) **c** kobieta *f.* niewiaſta *f*; (**Bauern** 2) baba *f*; (**ſattin**) żona *f*.

Wei'bchen *n* kobiątka *f*; żoneczka *f*; (**von Tieren**) samica *f*, samiczka *f*.

Wei'ber... (wālp^{er}...) kobiecy: ~**ſeind** *m* wróg kobiet; ~**ſfreund** *m* przyjaciel kobiet; ~**liſt** *f* podstęp *m* kobiecy; ~**volk** *n* kobiety *f/pl.*; **F** baby *f/pl.*

wei'biſch (~**biſz**) kobiecy, babski: (*weiblich*) zniewieſciały.

Wei'blein *n* = **Weibchen**.

- wei'bl'ich** żeński, kobiecy; ~er *Urz.* lekarz kobieta; *Zkeit f* kobiecość.
- Wei'bs|bild n**, ~*person f* kobieta *f*, niewiasta *f*, baba *f*.
- weich** (wa'ch) miękki; (Sinn usw.) łagodny, czuły; (Eier) = ~ge-
 locht; ~machen [z]miękczyć;
 ~werden [z]mięknąć.
- Wei'ch|bild n** okrąg *m* (ober gra-
 nica *f*) miasta.
- Wei'che** (wa'č^o) *f* ③b: a) (o. *pl.*)
 miękkość; łagodność; b) ~*n pl.*
 Anat słabizna; c) ~*n* zwrotnica.
- wei'chen** (~n) ⑤a 1. (h. u. *fn*)
 = erweichen, aufweichen. 2. ③t
 (*fn*) ustępować [ustąpić].
- Wei'chen|steller n** okrag *m* zwrotniczy.
- wei'ch|gekocht**, ~*gefotten* ugotowa-
 nany na miękko. [dność.]
- Wei'chheit f** miękkość; łago-
- wei'ch|herzig** miękkiego serca,
 czuły; *Zkeit f* miękkość serca,
 czułość.
- wei'chlich** miękki, miękkawy;
 (Speise usw.) mdły; *fig.* znie-
 wieściwały; delikatny; *Zkeit f*
 miękkość; mdłość; zniewieści-
 ałość; delikatność.
- Wei'chling** (~l'itg) *m* ②g¹ nie-
 wieściuch, mazgaj.
- wei'ch|mütig** (-müt'ich) = weich-
 herzig.
- Wei'chfel** (wa'ks^{el}) *f* ③d Wisła;
 ~*kirsche f* wisznia, wiśnia;
 ~*kopf m* kołtun.
- Wei'chster n** mięczak *m*.
- Wei'de** (wa'ld^o) *f* ③b (*Trift*) pa-
 stwisko *n*; ♀ wierzba; *fig.* =
 Augenweide; ~... pastewny.
- wei'den** (~n) 1. a. wierzbowy.
 2. *v/t. (v/i.)* ⑤c paść (się); *f-e*
 Augen (ober *sih*) ~ *an (dat.)*
 rozkoszować się (*instr.*).
- Wei'den...** wierzbowy; ~*baum*
m wierzba *f*; ~*busch m*, ~*ge-
 blüsch n* wierzbinia *f*.
- Wei'del|platz m** pastwisko *n*.
- weiblich** (wa' t'lich) tęgi, dzielny.
- Wei'd...** ~*mann m* myśliwy; ~
männisch (-*mentsz*) myśliwski;
 ~*messer n* nóż *m* myśliwski,
 kordelas *m*; ~*werk n* (o. *pl.*)
 myśliwstwo, łowiectwo.
- wei'gern** (wa'g^{ern}) ⑤b = ver-
 weigern; *sih* ~ *et.* *zu tun* wzbra-
 niać się, ociągać się, nie
 chcieć; (*sih widerlegen*) opierać
 [oprzeć] się, sprzeciwiać [-wić]
 się. *Su.* wzbranianie *n* się, ocią-
 ganie *n* się; sprzeciwianię *n* się.
- Wei'h** (wa' h) *m* ③a = Weihe *b*.
- Wei'h...** poświęcalny, święco-
 ny; ~*Decken n* kropielnica *f*;
 ~*bischof m* biskup-sufagan.
- Wei'he** (wa'he) *f* ③b: a) poświę-
 cenie *n*; (zum Priester) wyswię-
 cenie *n*; b) a. *m* ③a kania *f*.
- wei'hen** (~n) ⑤a [po]święcić;
 poświęcać [-cić] (a. = widmen);
 (zum Priester) wyswięcać [-cić];
 dem Tode ~*przeznaczać* [-czyć]
 na śmierć. [sudzawka *f*.]
- Wei'her** (wa'her) *m* ②l staw,
- wei'he|voll** uroczysty, natchnio-
 ny; *adv.* z natchnieniem,
 z namaszczeniem.
- Wei'h|nacht f**, meist *pl.* ~*en* Boże
 Narodzenie *n*; ~*slabend m*
 wigilja *f* Bożego Narodzenia,
 wilja *f*; ~*slbaum m* Boże
 drzewko *n*, choinka *f*; ~*slfeler*
f (~*slfett n*) święto *n* Bożego
 Narodzenia; ~*slgeschenk n* po-
 darek *m* gwiazdkowy, gwiazd-
 ka *f*; ~*slzeit f* czas *m* Bożego
 Narodzenia.
- Wei'h...** ~*rauch m* kadzidło *n*;
 ~*rauch streuen* kadzić; ~*rauch-
 faß n* kadzielnica *f*; ~*wasser n*
 święcona woda *f*; ~*(wasser)-
 wedel m* kropidło *n*.
- weil** (wa'il) ponieważ, gdyż.
- weil'and** (wa'il'ant) inbest.
 zmarły; świętej pamięci (meist
 abgest. 6. p.).

Weilchen n chwil(ecz)ka f.
Wei'le (wā'l^e) f ③b chwila: eine kleine ~ = Weilchen: eile mit ~ spiesz się z rozważą.
wei'len (˘n) ⑤a = verweilen.
Wei'ler (˘r) m ②l wioska f.
Wein (wā'n) m ②g wino n; auch = Wein-rebe, traube.
Wei'u... weiß wina, winny; ②artig podobny do wina, winny; ③bau m (o. pl.) uprawa f wina, winnictwo n; ④bauer m hodowca wina; ⑤beere f winna jagoda, winne grono n; ⑥berg m winnica f.
wei'nen (wā'n^{en}) ⑤a [za]plakać (über acc. nad instr.); ⑥d płaczący.
Weinerel' (wā'n^{erā'l'}) f ③b (cią-gły) płacz m, płakanina.
wei'nerlich (wā'n^{erl'ich}) płaczliwy, płaksiwy.
Wei'n...: ①ernte f = Iese; ②garten m winnica f; ③gärtner m hodowca wina; ④geist m (o. pl.) wyskok m winny; spirytus; ⑤glas n kieliszek m na wino; ⑥handel m handel winem, skład win; ⑦händler m handlarz winem; ⑧handlung f = ⑨handel; (= ⑩haus n) winiarnia.
wei'nig (wā'n'ig) winny, trącający winem.
Wei'n...: ①karte f spis win; ②keller m piwnica f, winiarnia f; ③kenner m znawca wina; ④kneipe f winiarnia; ⑤krampf m [weinen] spazmatyczny płacz, spazmy m/pl.; ⑥küfer, ⑦küper m piwniczy; ⑧land n kraj m winny; ⑨laub n liście m/pl. winne; ⑩lese f winobranie n; ⑪lese halten zbierać [zebrać] wino; ⑫ranke f, ⑬rebe f winna lat. rośl.; ⑭schenke f = ⑮kneipe; ⑯stein m kamień winny; ⑰stock m krzew winny; ⑱

stube f = ⑲kneipe; ⑳traube f winne grono n, winogrono n.
wels (wā'ls) f. weismachen, na-weiß.
wei'fe¹ (wā'z^e) mądry; ②(r) m ③l mędrzec; ④Stein der ⑤n kamień filozoficzny.
Wei'fe² (˘) f ③b sposób m, zwyczaj m; ④melodja, nuta; auf diese (welche) ~ takim (jakim) sposobem.
Wei'fel (˘l) m ②l królowa f roju pszczół, matka f.
wei'fen (˘n) ③s po- oder (hin-) w-skazywać [-zać]; ~ an (acc.) ober auß (dat.) = verweisen.
Wei'fer (˘r) m ②l f. weise; (ber ıhr) = Zeiger.
Wei'sheit f mądrość; ②s|dünnkel m zarozumiałość (pod względem mądrości); ③s|lahn m żąb mądrości.
wei'slich mądrze.
wei's|machen wmawiać [wmówić] (j-m et. co w acc.).
weiß (wā'ls) 1. biały; (rein) czysty; ~ machen [po-, wy-]bielić; ~ werden [wy]bielić; ②(r) s. ③l człowiek m biały. 2. ②n ②g (auch inbest., o. pl.), ③(s) n ④l biel f, biały kolor m; (weiße Schminke) bieliłdło; daß ⑤l im Auge ober ⑥i bialko. 3. ②e f ③b bielizna.
wei's...: ①sagen (untr.) przepowiadać [-wiedzieć], [wy]wróżyć; ②fager(in f) m = Wahrsager(in); ③sagung f przepowiednia, wróżba, wyrocznia.
Wei'ß... biały; ①bäcker m piekarz piekący bułki; ②bart m siwa broda f; ③bier n jasne piwo; ④blech n biała blacha f; ⑤brof n biały chleb m; (Semmel) bułka f; ⑥dorn ⑦ m głóg pospolity.
Wei'ße (wā'is^e) f. weiß. [bielić.]
wei'ßen (˘n) ⑤e [po-, wy-]

Weiß... ~fisch *m* płotka *f*, płocica *f*; ~gerber *m* białoskórnik; ~gerberei *f* białoskórnicstwo *n*; ~glühend rozpalony do białości; ~glühhitze *f* żar *m* rozpalający do białości; ~haarig białowłosy, siwowłosy; ~kopf *m* biała (ober siwa) głowa *f*.

weißlich białawy.

Weiß... ~mehl *n* mąka *f* biała ober pszena; ~näherin *f* szwaczka; ~tanne *f* jodła pospolita; ~ware *f* towar *m* płócienny, bielizna; ~wein *m* białe wino *n*; ~zeug *n* bielizna *f*.

Weißung *f* nakaz *m*, zlecenie *n*; (Anbeutung) wskazówka; (Warnung) przestroga.

weiß (wäit) daleki, odległy, oddalony (fünf Weisen o pięć mil); (Reib) szeroki; (Raum) rzadki; (ausgehört) obszerny, przestronny; *adv.* daleko, (beim *comp.* = bei ~em) o wiele; znacznie; bei ~em nicht wcale nie; von ~em zdaleka, zdala; von ~her z daleka; so ~ tak dalece; daß ist nicht ~her to nie wielka rzecz.

weiß... ~aⁿb daleko; ~au^s o wiele; (beim *sup.*) ze wszech miar; ~ausgehend, ~blickend daleko widzący, daleko sięgający; ~berühmt daleko słynący, bardzo słynny.

Weisse (wäit'e) 1. *f* ③b dal; (Entfernung) odległość, oddalenie *n*; (e-3 Gefüßes) kalibr *m*; (weiter Raum) obszar *m*; (e-3 Gefüßes) objętość; (Länge) długość; a. = Breite; in die ~gehen ob. zichen puszczać [puścić] się w świat. 2. *n* ③l (o. pl.) szerokość *f*; rozwlekłość; daß ~suchen = davonlaufen.

weissen (˘n) ⑤c (fid) rozszerzać [-rzyć] (się), rozciągać [-gnać] (się).

weiter (˘R) [f. weit] dalszy; *adv.* dalej; ein Zeß reszta *f*, szczygóły *m/pl.*; ohne ~eß śmiało. bez przeszkody, wprost; bis auf ~eß na razie; und so ~ (u^{stw.) i tak dalej (i. t. d.); (und) ~ nicht^s i nie więcej, tylko tyle.}

weiter... ~hiⁿ dalej, nadal; Zreise *f* dalszy ciąg *m* podróży; ~rücken (fit) posuwać [-sunąć] się (dalej).

Weiterung (wäit'eRung) *f* ③b meist *pl.* trudności *f/pl.*, formalności *f/pl.*

weit... ~hiⁿ daleko; ~läufig przestronny, obszerny; (ausführl.) szczegółowy; (Stil) rozwlekły; (Verwandter) daleki; Zläufigkeit *f* przestronność, obszerność; rozwlekłość; ~reichend daleko sięgający; ~schweifig (-szwäitſch) rozwlekły; Zschweifigkeit *f* rozwlekłość; ~sichtig (-zſichtſch) daleko widzący; Zsichtigkeit *f* daleki wzrok *m*; ~spurig (-szpürſch) szerokotorowy; ~tragend donośny ważny; (Geschoß) dalekonośny; ~verbreitet bardzo rozpowszechniony.

Weizen (wäit'e)n *m* ②l pszenica *f*; türktischer ~ kukurydza *f*; fig. fein ~ blüht szczęście musprzyja; ... pszeniczny.

welch (wëłch) a) ~ (ein[e]) jaki (-ka, -kie); co za; b) ~(r, s) (~[r, s]) który (-ra, -re), auch kto, co; fragend auch jaki; ~eß auch immer Ihre Antwort sei jakakolwiek będzie pańska odpowiedź; haben Sie Brot? ja, ich habe ~eß tak, mam; ich habe Briefmarken, brauchen Sie ~e? czy są panu potrzebne?

welcher |art, -lei jakiego rodzaju, jakikolwiek.

welk (wëłk) zwiędły; ~ werden = ~en [z]więdnąć.

We'lkheit *f* zwiędnięcie *n*.

We'lte (wę'le) *f* ③ *b* fala, (große) balwan *m*; ④ walek *m*, kołowrot *m*; (Reißgübel) wiązka chrustu; ~u schlagen falować.

we'llen (~n) ⑤ *a*: sich ~ falować; gewellt = wellig; (Paar) kędzierzawy.

We'llen... falisty, falujący; ② *artig*, ② *förmig* (-förmig) falisty; ~brecher (-brēcher) *m* ② przedmiot służący do rozbijania fal; ~schlag *m* uderzanie *n* fal. [ny.]

we'llig (wę'lig) falisty, falowa-

Wels (węls) *m* ② *h* sum.

welsch (węlsz) obcy, cudzy, tjb. francuski, włoski.

We'lschland (*n* o. pl.) = Frankreich, Italien.

Welt (węlt) *f* ③ *b* świat *m*; alle ~ wszyscy; die junge ~ (Kinder) dzieci *n/pl.*; (Jugend) młodzież; die gelehrte ~ uczeni *m/pl.*; zur ~ bringen wydawać [-dać] na świat; um alles in der ~ nicht zu nie w świecie.

We'lt... światowy, świecki; ~all *n* wszech świat *m*; ~alter *n* wiek *m*; ~anschauung *f* światopogląd *m*; ~ausstellung *f* wystawa światowa; ② *bekannt* znany na całym świecie, głośny; ② *berühmt* słynny na całym świecie; ~bürger *m* kosmopolita; ~dame *f* dama światowa; ② *erfahren* znający świat, doświadczony; ~firma *f* firma światowa; ~gebäude *n* budowa *f* świata; ~gend *f* strona świata; ~geistliche(r) *m* kapłan świecki; ~geistlichkeit *f* duchowieństwo *n* świeckie; ~gericht *n* sąd *m* ostateczny; ~geschichte *f* dzieje *m/pl.* powszechne; ~kenntnis *f* znajomość świata; ② *klug* obeznaný ze światem; ~klugheit *f*

znajomość świata, polityka.

~körper *m* ciało *n* niebieskie;

~kugel / kula ziemiska; ~kunde *f* kosmologia; ~lage / położenie *n* polityczne w świecie; das ist der ~lauf tak bywa na świecie.

we'ltlich ziemski, doczesny, światowy; (Gewalt) ujm. światowy.

We'lt... ~mann *m* człowiek światowy, światowiec; ② *männlich* (-mēnlich) światowy; ~meer *n* ocean *m*; ~ordnung *f* porządek *m* świata; ~postverein *m* światowy związek pocztowy; ~priester *m* = ~geistlicher; ② *scheu* stroniący od świata; ~sprache *f* język *m* światowy; ~stadt *f* wielkie miasto *n*; ~teil *m* część *f* świata; ~umfeg(e)lung *f* żegluga naokoło świata; ~untergang *m* koniec świata; ~weisheit *f* mądrość światowa, filozofja; ~wunder *n* cud *m* świata.

We'nde (wę'nde) *f* ③ *b* obrot *m*; (Änderung) zmiana; ~kreis *m* zwrotnik *m*.

We'ndel(trepp) (wę'ndel-) kręcone schody *m/pl.*

we'nden (wę'nden) ④ *e* ober ⑤ *c* (sich) obracać [obrócić] (się). zwracać [zwrócić] (się); ~ auf (acc.) skierowywać [-ować] na (acc.); (Fleiß) ujm. = anwenden, verwenden; sich ~ an (acc.) zwracać [zwrócić] się do (acc.); ④ mit ~der Post odwrotną pocztą. [fig. zwrot.]

We'ndelpunkt *m* punkt zwrotny;

We'ndung *f* obrót *m*; (auch einer Sprache) zwrot *m*; (Richtung) kierunek *m*; (Änderung) zmiana.

we'niq (wę'nig) mało, niewiele (*gen.*); (einige) kilka (*gen.*); ein ~ nieco, trochę; ein klein ~ bardzo mało; *f* troszeczkę; nicht ~ niemało; so ~ als mög.

Schuß Pulver ~ nie wart ani zlamanego szelaga; ~este(r) najdroższy; ~er Herr! szanowny panie! 2. 2 m ②g wartość f; (Preis) cena f; (e-s Wechsel) waluta f; im 2e von wartości (gen.); 2 legen auf (acc.) kłaść wagę na (acc.).

We'rt...: **Zachten** = Zschätzen; **~angabe** f podanie n wartości; **~brief** m list wartościowy; 2 **~geschäft** wiele szanowny; 2 **~los** bezwartościowy, bez wartości; **~losigkeit** f bezwartościowość; **~paket** n paczka f wartościowa; **~papier** n papier m wartościowy; **~sache** f rzecz wartościowa; 2 **~schätzen** szanować, cenić, poważać; **~schätzung** f szanowanie n, poważanie n, szacunek m; 2voll cenny, drogocenny, wartościowy.

We'rlwolf m wilkołak.

wes (wēs) = wessen.

We'sen (wē'zēn) n ②l (Sein) istnienie, byt m; (Wesentliche) istota f, rzeczywistość f; (Charakter) charakter m, natura f; (Eigenschaft) własność f, usposobienie; (Kraft) siła f; (Betragen) sposób m postępowania, zachowanie f; (Militär) uszw. służba f; (lebendes ~) istota f; (bescheidenes ~) skromność f; grobes ~ grubiaństwo, nieokrzesanie; kindisches ~ dziecinność f; kindliches ~ dziecinna prostota f, (Unschuld) niewinność f; launisches ~ kapryśne usposobienie, dziwactwo; (un)gezwungenes ~ (nie)wymuszoność f; (un)höfliches ~ (nie)grzeczność f; sein ~ treiben postępować po swojemu; (Geister) = spuken; (s) Einheit f współistność, tożsamość istotna.

we'sentlich (ˌtlɪʃ) istotny, rzeczywisty, prawdziwy; (wichtig) główny (bedeutend) znaczny; 2e(s) n ⑨l istota f, główna cecha f; im ~en w istocie, w rzeczywistości.

we's|ha'ib dlaczego, czemu.

Wes'r (wēz'ɪr) m ②g¹ wezyr.

We'spe (wē'spə) f ③b osa; ~n... osy, ós; ~n'nest n gniazdo ós; fig. in ein ~neste stehen nabawić [-wić] się kłopotu.

we'ssen (wē'sən) [f. wer, was] czyj (czyja, czyje, pl. czyli, czyje); (von „wer“) kogo, (von „was“) czego; ~ Haus ist das? czyj to dom?

West (wēst) ②g, ~en (ˌēn) ②l m zachód; a. = ~wind; ~... zachodni. [~n... kamizelkowy.]

We'ste (wē'stə) f ③b kamizelka;

We'st... ~l'ndien n Indje f/pl. zachodnie; 2l'ndisch zachodnioindyjski.

we'stlich zachodni.

We'st... 2wäris (-wērc) w kierunku zachodnim, na zachód; ~wind m wiatr zachodni.

we's|we'gen = we'shalb.

wett (wēt) = quitt.

We'tt|bewerb m konkurs; ~er m konkurent.

We'tte (wēt'tə) f ③b zakład m; eine ~ eingehen = wetten; um die ~ na wysięgi.

We'tt... ~cifer m współzawodnictwo n, rywalizacja f; bgl. ~streit; 2elfern (untr.) współzawodniczyć (mit j-m in dat. z kim w loc.), rywalizować.

we'tten (wēt'tən) ⑤c zakładać [złożyć] się (um acc. o acc.).

We'tter (ˌn) n ②l pogoda f; (Sturm) burza f; 2 böse ~ wzywiewy m/pl. trujące; schlechtes ~ niepogoda f; alle ~! do stu piorunów; ~bericht m sprawozdanie n o stanie pogody;

~dach *n* okap *m*; ~fahne *f* chorągiewka (na dachu); *fig.* człowiek *m* zmiennego charakteru; ~glas *n* barometr *m*; ~hahn *m* chorągiewka *f* (w kształcie koguta); ~häuschen *n* hygrometr *m*; ~karte *f* mapa meteorologiczna; ~kunde *f* meteorologja; ~leuchten *n* lyskanie się; eś *leuchtet* lyska się (na pogodę).

we'ttern (wø't^{er}n) ④b = fluchen; eś *wettert* grzmi.

We'tter...: ~schacht ② *m* szyb wentylacyjny; ~schlag, ~strahl *m* = Blißschlag, ~strahl; ~wendisch (-wëndiſz) zmienny, niestały.

We'tt...: ~fahrt *f* wyścigi *m/pl.* gonitwa; ~gefang *m* śpiew popisowy; ~kampf *m* zapasy *m/pl.*; ~kämpfer *m* zapaśnik; ~lauf *m* wyścigi *m/pl.* piesze; ~läufer *m* szybkobiegacz; ~machen [wett] = ausgleichen; ~rennen *n* wyścigi *m/pl.* konne; ~rudern *n* wyścigi *m/pl.* na łodziach; ~streit *m* spór o pierwszeństwo; a. = ~eifer.

We'z... (wø'c...) do ostrzenia.

we'zen (˘^{en}) ④e [wy-, na-] ostrzyć.

We'z...: ~stahl *m* stal *f* do ostrzenia, musat; ~stein *m* kamień do ostrzenia, oselka *f*.

wich (wĩch) *f.* weichen.

Wichs *f* (wĩks) *m* ②h = Gala; ~dürste *f* szczotka do czernidła ober do butów.

Wi'chse (˘^e) *f* ③b czernidło *n*; (Bart) pomada; *F* (Prügel) baty *m/pl.*

wi'chsen (˘^{en}) ④e Fußboden: [na-] woskować; Schuße: [na]czernić. [o]czyścić; Schmirrbart: [wy-] smarować (pomadą); Möbel usw.: = polieren; *F* = durchprügeln.

Wicht (wĩcht) *m* ②g malec armer ~ nieborak; elender ~ nikczemnik.

Wi'chtel/männchen (wĩchtel-) *n* duchy *m/pl.*, gnomy *m/pl.*

wi'chtig (˘iſch) ważny, doniosły; ~ tun pysznić się, nadymać się; *Zeit* ~ ważność, doniosłość; *Zuer* (˘tū^{er}) ②l pyśzałek. *Zueret* (˘ai) *f* pyśzałkowatość, nadymanie *n* się.

Wi'dte ② (wĩ'k^e) ③b wyka.

Wi'dtel (˘l) *m* ②l zwój, zwitek; (Bwirn) kłębek; a. = Gaarwidel; ~band *n* ②a powijacz *m*, powijak *m*; ~frau *f* nianka; ~kind *n* dziecko w powijakach. wi'deln (˘n) ④f Warn: nawijać [-winać]; *Kind*: powijać; a. = einwickeln.

Wi'dtel;eng *n* powijaki *m/pl.*

Wi'dder (wĩ'd^{er}) *m* ②l baran; etym. ② taran.

wi'der (wĩ'd^{er}) (*acc.*) przeciw. wbrew (*dat.*); ~ Erwarten wbrew oczekiwaniu, niespodziewanie; ... przeciwny, przeciw...; *Druck* *m* ciśnienie *n* odporne; ~fa'hren wydarzać [-rzyć] się; spotykać [-tkać] (*acc.*); i-m *Werdigkeit* ~fahren lassen oddawać [-dać] sprawiedliwość; ~haarig uparty; *haken* *m* hak zakrzywiony; *hall* *m* odgłos, echo *n*; ~halten odzywać [odezwać] się, odbijać [-bić] głos; *halt* *m* oparcie *n*; *klage* *f* wzajemna skarga; *lager* *n* podpora *f* (sklepienia), filar *m* (podpierający); ~le'qbar (-lę'k-bär) dający się zbić; ~le'gen zbić [zbić], odparać [odeprzeć]; *le'gung* *f* zbicie *n* odparcie *n*.

wi'derlich nieprzyjemny, przykry, odrażający; *Zeit* *f* nieprzyjemność, przykrość.

wi'der...: ~natürlich sprzeciwiający się naturze, nienaturalny, opaczny; **Wpart** (-pärt) *m* ②g¹ = **Gegner**; ~**ra"ten** (i-m et.) = **abraten** ~**rechtlích** przeciwny prawu, bezprawny, nieprawny; **Wrede** *f* sprzeciwianie *n* się, opór *m*; **ohne Wrede** bezsprzecznie; **Wrist** *m* kłab koński; **Wruf** *m* odwołanie *n*; ~**ru"fen** odwoływać [-łać], cofać [-lnać]; ~**ru"stlich** odwołalny; **Wru"fung** *f* = **Wruf**; **Wfacher** (tu *f* ③c) *m* ②l (-zűch^{er}[in]) przeciwnik (-niczka); **Wschein** *m* odbłask; **Wschelten** odbijać [-bić] się w świetle; **stch ~se"gen** opierać [oprzeć] się, sprzeciwiać [-wić] się; ~**se"glich** (-zű"clíh) oporny, nieposłuszny, buntowniczy; **Wse"glichkeit** *f* opór *m*, nieposłuszeństwo *n*; **Wstinn** *m* myśl *f* przeciwna: (Unstinn) niedorzeczność *f*; **Wstinnig** sprzeczny: niedorzeczny; ~**stpenstlg** (-szpēnstíh) niesforny, uparty, krnąbrny; **Wstpenstlgkeit** *f* niesforność, opór *m*, krnąbrność; ~**stpegeln** odbijać [-bić]; ~**stpre"chen** sprzeciwiać [-wić] się (stch [selbst] sobie samemu), opierać [oprzeć] się; ~**stpre"chend** sprzeczny, **Wspruch** *m* sprzeciwienie *n* się, sprzeczność *f*, przeciwieństwo *n*; **ohne Wspruch**, ~**Wspruchslos** bez sprzeciwiania się, bezsprzecznie; **im Wspruch stehen mit** (dat.) nie zgadzać się z (instr.), sprzeciwiać się (dat.); **Wstand** *m* opór; a. = **Winderriß**; **Wstand leisten** = ~**stehen**; ~**ststands"fähig** zdolny do stawiania oporu, oporny, obronny; ~**stst"he** (e)n (h.) opierać [oprzeć] się, stawiać [-wić] opór; **daß ~sticht mir** mam wstręt do tego; ~**ststre"ben** opierać [oprzeć] się; **es ~ststrebt mir**

mam wstręt do tego; ~**ststre"bend** przeciwny, niezgodny, sprzeczny; **Wststreben** *n* opór *m*, wstręt *m*; **Wststreit** *m* sprzeczność *f*; ~**ststrei"ten** sprzeciwiać się; a. = ~**stspreden**; ~**stwärtig** (-wértíh) przeciwny, przykry, wstrętny; **Wstwärtlgkeit** *f* przeciwność, przykrość; **Wstwill(e)n** *m* niechęć *f*, odraza *f*, wstręt (gegen acc. do gen.); **mit Wstwillen** = ~**stwillig** z odrazą, ze wstrętem; (unwiltlg) niechętnie.

Wstwmien (wí"tmēn) ④c (stch) poświęcać [-cić] (się), oddawać [-dać] (się).

Wstwmung *f* poświęczenie *n*, dedykacja; ~**stWschreiben** *n* pismo dedykacyjne, dedykacja *f*.

Wstwdrig (wí"dríh) przeciwny, nieprzyjazny, wrogi; (etelstst) wstrętny; ~**stenfalls** w przeciwnym razie; **Wstkeit** *f* przeciwność; wstrętność.

Wstwie (wí) jak, w jaki sposób; ~**stem auch sei** jak kolwiekby się rzecz miała; ~**stalt ist er?** ile ma lat?; ~**steigentümlich** **Wie sind!** jaki(ka) pan(i) dziwny (-na)!; ~**stdu mir so** idź **bit** jak ty mnie, tak ja tobie.

Wstwede (wí"de) *f* ③b łyczko *n* łożowe; ~**sthopf** (~hűpf) *m* ②g dudek.

Wstweder (wí"de^{er}) (auch in 8stgn) znów, znouu, na nowo; (zurűd) z powrotem; in 8stgn a. wz..., ws..., prze...; **Wstzdruck** *m* przedrukowanie *n*, odbitka *f*; ~**stau"frkommen** powracać [-wrócić] do zdrowia; **Wstznahm(e)** *f* ponowne podjęcie *n*; wznowienie *n*; **Wstzbelebungsversuch** *m* próba *f* przywrócenia do życia; **Wstzdruck** *m* przedrukowanie *n*; ~**sterkennen** poznawać [-znać] na nowo; **Wstzgabe** *f* zwrot *m*; (eines Lautes stntw.)

odtwarzanie *n*; **~geben** zwracać [zwrócić]; laut *u*st^o.: od-
twarzać [-tworzyć], oddawać
[-dać]; **~geburt** *f* odrodzenie
n; **~haben** mieć z powrotem;
~hall *f*. **~Wiberhall**; **~he**"*r*stellen
odnawiać [-nowić], przywra-
cać [-wrócić] (do pierwotnego
stanu); **~Gesundheit** przywracać
[-wrócić] do zdrowia, [wy-]
leczyć; **~he**"*r*stellung *f* odno-
wienie *n*; przywrócenie *n*, wy-
zdrowienie *n*; **~ho**"*l*en powta-
rzać [-wtóżyć]; **~ho**"*l*entlich
(-h^o"*l*entlich), **~ho**"*l*t powtórny,
niejednokrotny, kilkakrotny;
~ho"*l*ung *f* powtarzanie (-wtó-
rzenie) *n*; **~käuen** (-k^oen)
15a prze-, od-żuwać [-żuć];
~Käuer (-k^oer) *m* 2l prze-
żuwacz; **~Kauf** *m* odkup; **~**
kaufen odkupywać [-pić]; **~**
kehr (-k^er) *f* 3b (o *pl.*), **~Kunst**
(-k^unt) *f* 3b powrót *m*; **~**
kehren, **~kommen** (po)wracać
[-wrócić]; **~sch**en widzieć
[zobaczyć] się znów; **~sehen**
n ponowne zobaczenie *n* się;
~auf **~sehen** do widzenia; **~**
taufe *f* chrzest *m* powtórny;
~Täufer *m* anabaptysta; **~u**"*m*
znów, na nowo; **~vereinigung**
f powtórne połączenie *n*; *a.* =
~Versöhnung; **~vergelt**en odda-
wać [-dać] wet za wet, wynag-
radzać [-grodzić], odwdzię-
czać [-czyć] się (za *acc.*); **~**
vergeltung *f* odwet *m*, odwdzię-
czenie *n* się (za *acc.*); **~**
verkauf *m* odsprzedaż *f*; **~**
verkäufer (-*in* *f*) *m* odsprzedawca (-czy-
ni), odsprzedający (-ca); **~**
wahl *f* powtórny wybór *m*.
Wie'ge (wⁱ'g^o) *f* 3b kołyska;
(*a. fig.*) kolebka.
wie'gen (wⁱ'g^{en}): *a.* 15a kołysać;
in den **~**Schlaf **~** ukolysać,
uśpić [pośn.]; gwiegł doświa-

dczony; *b.*) 13i ważyć; *f.* ge-
mogen.

Wie'gen...: **~fest** *n* dzień *m* uro-
dzin, urodziny *f/pl.*; **~lied** *n*
kolysanka *f*; **~pferd** *n* =
Czautelpferd.

wie'hern (wⁱ'erⁿ) 15b [za]rzyć;
(laut *lachen*) chichotać.

Wien (wⁱn) *n* 8g Wiedeń *m*.

Wie'ner (wⁱ'n^{er}): *a.* *m* 2l, **~in**
(**~in**) *f* 3c Wiedeńczyk (Wie-
deńka); *b.* inbet. = **~**Wisch (**~**Wisch)
wiedeński. [f. weissen.]

wies (wⁱs), **wie**'sen (wⁱ'z^{en})
Wie'se (wⁱ'z^o) *f* 3b łąka, (steine)
łączka; (im *Walde*) polanka.

Wie'sel (**~**) *n* 2l lasica *f*.

Wie'sen...: **~blume** *f* kwiat *m*
polny; **~grund** *m* łąg.

wie...: **~so**'? jakto?, skąd?;
~wie'l ile; **~wie**'lliche który
(z rzędu); **~wie**'t jak daleko;
~wo'hl chociaż.

wild (wⁱlt) 1. dziki: (Ehe) nie-
prawy; *a.* = ausgelassen: **~er**
Wensch, **~er** *s.* 2l dziki czło-
wiek); **~werden** = verwildern,
wiltend werden. 2. 2 *n* 2g
(o. *pl.*) dziczyzna *f*, zwierzyna *f*.

Wi'ld...: **~braten** *m* pieczeń *f*
z dziczyzny; **~bret** (-brät) *n*
2g¹ (o. *pl.*) dziczyzna *f*; **~dieb**
m kłusownik.

Wi'lde(r) (wⁱ'ld^{er}) *f.* wilb.

Wi'lderer (**~**er) *m* 2l = **~**Wild-
dieb.

wi'ldern (**~**rn) 15b kłusować.

Wi'ld...: **~fang** *m* polowanie *n*
na zwierzynę; *fig* dzikus, roz-
trzępaniec; **~fre** *md* zupełnie
obcy; **~garten** *m* zwierzyniec.

Wi'ldheit *f* dzikość; (Craufam-
feit) okrutność.

Wi'ldung (**~**ung) *m* 2g¹ dziczek;
fig. = **~**Wildfang. [n, puszcza.]

Wi'ldnis (**~**nis) *f* 2l¹ pustkowie

Wi'ld...: **~park** *m* = **~**garten;
~pret (-prät) *n* = **~**bret; **~**schütz

m = *dieb*; *schwein* *n* dzik *m*;
Zwachs *f*end rosnący dziko.

Wi'le (wɨ'lɛ) ④e, *n* (*n*) *m* ②l
wola *f*; (*Wunsch*) zamiar, chęć *f*;
(*Wunsch*) pragnienie *n*; mit *n*
= *absichtlich* *f*; mit *Gottes* *n*
za *Bożą* pomocą; wider *n*
wbrew *woli*; (*unwilling*) nie-
chętnie; *Zns sein* = *gewillt*
sein, *beabsichtigen*; um ... *Zu*
dla, z powodu (*gen.*), ze wzglę-
du na (*acc.*); um *Gottes* *Zu* na
miłość *Boską*; beim *besten* *n*
mimo najlepszych chęci.

Wi'len... *Los* nie mający *woli*,
bez *woli*; *Losigkeit* *f* brak *m*
woli; *s/äußerung*, *s/lerklä-*
rung *f* objaw *m* *woli*, oświa-
dzczenie *n* *woli*; *s/freiheit* *f*
wolność *woli*; *s/meinung* *f*
wola (*ob. objaw* *m*) *woli*.

Wi'lfah'ren ⑤a [*untr.*, *p.p.*
(*ge*)*wilfsahrt*] dogadzać [*go-*
dzić] (*i-m* in *dat.* *k-u* w *instr.*),
przystawać [*-stać*] na żąda-
nie (*gen.*); *a.* = *erfüllen*; *Ge-*
rechtigkeit *n* *lassen* oddawać
[*-dać*].

Wi'lfäh'rig (-fɛ'rɨç) powolny,
uczynny, chętny; *keit* *f* powol-
ność, uczynność.

Wi'lig (wɨ'lɨç) chętny, ochoczy;
skłonny (*do gen.*); *adv.* chę-
tnie, ochoczo, z ochotą; *keit*
f ochota; skłonność.

Wi'ligen (~gɛn) ⑤a *f.* *be.*, *ein-*
willigen.

Wi'l... *ko*"*mm* *m* ②g¹, *n*
ko"*mmen* *n* (*m*) ②l powitanie
n, przyjęcie *n*; *Zko*"*mmen*
mile widziany, pożądany,
miły; (*sein* *Sie*) *Zfo*"*mmen!*
witam(y)!, *proszę* (*pl.* *prosi-*
my)!; *Zfo*"*mmen* *heißen* [*po-*
witać]; *kür* (-kür) *f* ③b (*o. pl.*)
upodobanie *n*, *samowola*; *i-s*
kür *unterworfen* *sein* być *zda-*
nym na czyją *laskę* i nie-

laskę; *Zkürlich* *samowolny*,
dowolny, *wedle* *upodobania*;
Zkürlichkeit *f* *dowolność*, *sa-*
mowola.

Wi'mmeln (wɨ'mɛln) ⑤f [*za-*
roić się (*von dat.* *o gen.*).

Wi'mmern (~ɛn) ⑤b *jęczeć*;
a. = *winjeln*.

Wi'mpel (wɨ'mpɛl) *m* ②l cho-
ragiewka *f*, *flaga* *f*.

Wi'uper (~pɛr) *f* ③d *rzęsa*,
gew. pl. *rzęsy*.

Wind (wɨnt) *m* ②g *wiatr*; (*Ma-*
hung) *wiatry* *m/pl.*: *leichter* *n*
wiaterek, *wietrzyk*; in *den* *n*
wiatr; *n* *bestimmen* *von* (*dat.*)
związać, *związać* [*von.*] (*acc.*),
dowładzać [*-wiedzieć*] się
o (*loc.*); in *den* *n* *schlagen* nie
dbać (*o acc.*), *mieć* *za* *nic*;
n... *wiatrowy*, *wietrzny*.

Wi'nd... *beutel* *m* *piłka* *f*
cukrowa; *fig.* *trzpiot*, *świszczy-*
pałka, *pedziwiatr*; *beutel*
(-böltel) *f* ③b *trzpiotostwo* *n*,
przechwalanie *n* się; *blume*
f *zawilek* *m*; *bruch* *m* *dzie-*
wa *n/pl.* *połamane* *od* *wiatru*;
przepuklina *f* *wietrzna*; *n*
büchse *f* *wiatrówka*.

Wi'nde (wɨ'ndɛ) *f* ③b *winda*,
kołowrot *m*; *a.* = *Garwind*;
n *zwój* *m*, *wilec* *m*.

Wi'ndlei *n* *próżne* (*ober* nie-
plodne) *jaje*, *zaśniad* *m*.

Wi'ndel (wɨ'ndɛl) *f* ③d *pie-*
lucha. [w *pieluchy*.]

Wi'ndeln (~n) ⑤f *powijać*
Wi'nden (~dɛn) 1. ②a *v/t.* (*üç*)
wieć, *na-*, *z-wijać* [*-winać*] (*się*);
aus *den* *Händen* *n* = *entwin-*
den; in *die* *Höhe* *n* = *aufwin-*
den. 2. ⑤c *v/i.*: *es* *windet* *jest*
wiatr, *wietrzno*.

Wi'nd... *sahne* *f* *wiatraczek*
m; *sang* *m* *wiatraczek*; *wen-*
tylator; *hose* *f* *trąba* *powie-*
trzna; *n* *chart*.

wi'ndlg (wɪ'ndɪç) wietrzny; *fig.* płochy, lekki; eš išt ~ jest wiatr, wietrzno.

Wi'nd... ~licht n świeca f chroniona przed wiatrem; ~loch n otwór m dla wiatru ~mühle f wiatrak m; ~pocken f/pl. ospa f wietrzna; ~richtung f kierunku wiatru; ~rose f obraz m kierunków wiatru; ~schief spaczony na powietrzu, skośny; ~felte strona, od której wiatr idzie; ~spiel n chart m; ~still bez wiatru, cichy; ~stille f cisza w powietrzu; ~stoß m uderzenie n (oder podmuch) wiatru; ~wärts (-wärc) ku wiatrowi.

Wi'ndung f nawijanie n, wicie n; (Krümmung) skręt m, zakręt m; (Spirale) linja ślimakowata.

Wink (wɪ'ŋk) m ②g skinienie n, znak; (Warnung) wskazówka f, ostrzeżenie n; j-m einen ~ mit dem Gannpfahl geben dać komuś wyraźnie do zrozumienia.

Wi'inkel (wɪ'ŋk^{el}) m ②l ką, (steiner) kącik; (entlegener Ort) zakątek; ~... meist pokątny; ~advokat m pokątny adwokat; ~Druckerei f/pokątna drukarnia; ~ehe f pokątne (oder tajemne) małżeństwo n; ~eisen n węgielnica f; ~förmig (-förmɪç) mający kształt kąta. ~gasse f boczna ulica, zaułek m; ~haken m węgielnica f; Tipp. obwórka f. [waty.]

wi'nk(c)lg (wɪ'ŋk[^e]ɪç) kąto-
Wi'inkel...: ~kneipe f szynk m pokątny; ~makler m faktor pokątny; ~maß n węgielnica f, kątomierz m; ~messer m kątomierz, kwadrant; ~recht prostokątny; ~züge m/pl. wybiegi, wykrety.

wi'nnen (wɪ'ŋk^{en}) ②a (mit dem Kopf) dawać [dać] znak, skinąć

[boŋ.]; (mit den Augen) mrugać [-gnać]; (mit der Hand) dawać [dać] znak (*instr.*); (toden) wabić; uśmiechać się (*dat.*).

wi'nklig f. winkelig.

wi'nseln (wɪ'nz^{eln}) ②f [za-] kwilić; Fund *ustw.*: skomleć, [za]skowyczeć; ~d piskliwy.

Wi'nter (wɪ'nt^{er}) m ②l zima f; im ~ w zimie, zimą; ~... zimowy, (Gerste *ustw.*) ozimy; ~aufenthalt m pobyt zimowy; ~grün n bluszcz m, barwinek m; ~korn n żyto ozime.

wi'nterlich zimowy.

Wi'nter...: ~Zmäſig zimowy; *adv.* po zimowemu; ~faat f ozimina. [zanosi się na zimę.]

wi'ntern (~n) ②b: eš wintert]

Wi'nter (wɪ'nt^{er}) m ②l, ~in (~jn) f ③c winiarz (-arka).

wi'nzig (~çɪç) drobniutki, maluczki: a. = kleinlich.

Wi'pfel (wɪ'p^{fel}) m ②l szczyt, wierzchołek.

Wi'ppe (wɪ'p^e) f ③b brzeg m, krawędź; (Schantel) huśtawka.

wi'ppen (~n) ②a kołysać, [po]huścić (się v/i.); *fig.* j-n: przewracać [-wrócić]; Rängen: fałszować.

wir (wɪr) my; ~ waren unser drei było nas trzech; (bei ver-schiebenem Geschlecht) troje.

Wi'rbel (wɪ'rb^{el}) m ②l (kreis-förmige Drehung) wir; (am Kopf) czub; ③ krag, pacierz; (auf der Trommel) werbel; (am Fenster) zakładka f; (an der Geige) kołek; (Schwindel) zawrót (głowy); *fig.* zamęt; (von Geschäften) nawal; ~... ③ pacierzowy; ~bein n kość f pacierzowa, krąg m.

wi'rbelhaft, wi'rb(c)lg (~[^e]ɪç) kręgowaty, wirowaty.

wi'rbellos bezkręgowy.

wi'rbeln (wɪ'rb^{eln}) ②f (sich) wirować, kręcić (się): (von

Staub usw.) poznosić [wzniesić] się kłębami; (vom Wind) wirować; (auf der Trommel) bić werbel; der Kopf wirbelt mir mam zawrót głowy.

Wirbel...: *~säule* f stos m pacierzowy, kregoslup m; *~wind* m wichler, trąba f powietrzna; *~stier* n kregowiec m.

wird (wīrt) f. werden.

wirken (wīrkən) 15a [z]działać, [u]czynić; (Einfluß haben) mieć skutek, [po]skutkować; a. = fruchtē; als Lehrer usw. ~ pracować jako ..., spełniać obowiązki (gen.); ③ (v/t.) tkąć.

wirklich rzeczowy, prawdziwy, istotny; *~keit* f rzeczywistość, prawda, istotność; (Tatsache) fakt m.

wirkfam (~zām) (wirrend) skuteczny; (tätig) czynny, ~ sein = wirken; *~keit* f skuteczność, działalność; in *~keit* treten wchodzić [wejść] w życie.

Wirkung f działanie n; (Einfluß) wpływ m; (Folge) skutek m, rezultat m; *~skraft* f siła działania; *~skreis* m zakres działania; *~slos* bez skuteczny, nie działający; a. = erfolglos; *~sbohl* skuteczny, bogaty w skutki.

wirr (wīr) zmieszany, pomieszany, zagmatwany; (Paar) rozburzony, w nieładzie; *~es Durcheinander* gmatwanina f, nieład m; mir ist ~ im Kopfe mąci mi się w głowie.

Wirre (wīrē) f ③b zamieszanie n, pomieszanie n, gmatwanina f; (pl.) zamieszki f/pl.

wirren (~n) 15a [za]mieszać, [za]gmatwać, wicherzyć.

Wirris (~ris) f ②¹, **Wirrsal** (~zāl) n ②g¹ = Wirre, Wirrwarr.

Wirrwarr (~wārr) m ②g¹ (o. pl.) zamieszanie n, zamęt, nieład.

Wirsing (~zīng) ②g¹, *~kohl* m kapusta f włoska oder kędzierzawa.

wirft (wīrst) f. werden.

Wirt (wīrt) m ②g, ~ln (~ln) f ③c gospodarz (-dyni); auch = Gast-, Haus-, Schauf-wirt.

wirtlich gospodarny; (gastfreundlich) gościnnie.

Wirtschaft f gospodarstwo n; (Wirtshaus) szynk m, jadłodajnia, traktyernia; iro. schöne ~ ładny porządek; die ~ führen = wirtschaften.

wirtschaften (~szūftən) 15a gospodarować, prowadzić gospodarstwo: zaiządzać (instr.).

Wirtschafter (~er) m ②l, ~ln (~ln) f ③c gospodarz (-dyni); zarządca (-czyni).

wirtschaftlich gospodarski, ekonomiczny; er ist ~ jest gospodarny.

Wirtschafts... gospodarski; ~gebäude n zabudowanie gospodarskie; ~geld n pieniądze m/pl. na wydatki gospodarskie.

Wirts...: *~haus* n szynk m, restauracja f; (mit Ausspann) gospoda f, karczma f, zajazd m; *~leute* pl. gospodarze m/pl.; *~tafel* f, *~tisch* m stół m restauracyjny.

Wisch (wīsz) m ②g = Wischlappen; (Fesen) szmata f, galgan; ~... do ścierania.

wischen (~en) 15e ścierać [zetrzeć].

Wischer (~er) m ②l ścierka f, pomiotła f; *~sz* szczotka f (do armat); *~beiden*: tuszownik; fig. bura f, nagana f; auch = Wischlappen.

Wisch...: *~lappen* m, *~tuch* n ścierka f, mytka f; *~wasch* (-wāsz) m ②g (o. pl.) gadanina f. [Zubr, bizoń.]

Wisent (wīzēnt) m ②g¹ tur,}

Wi'smut (wɪ'smʊt) *n* (m) ②g¹
(o. pl.) bismut *m*; ~, ~en (~^{en})
bismutowy. [|-pnać.]

wi'spern (wɪ'sp^{er}n) ⑤b szeptać

Wi'ß|begier, ~**de** (wɪ'ß-) *f* żądza
wiedzy, ciekawość; **ßig** żądny
wiedzy, ciekawy.

wi'ß'en (~^{en}) ⑥m 1. *v/t.* wie-
dzieć (a. ~ von *dat.* ob. um *acc.*
o *loc.*): (verstehen) umieć; (ten-
nen) znać; ~ lassen dawać [dać]
znać; uwiadamiac [-domić]
(k-o o *loc.*); soviel ich weiß
o ile mi wiadomo: ich will von
ihm nichts mehr ~ nie chcę go
znać. 2. ② *n* ②l wiedza *f*, wia-
domość *f*; mein ß ②s o ile mi
wiadomo; ohne mein ② bez
mojej wiedzy: mit ② (und
Willen) z pełną świadomością;
umyßnie: mit ② und Willen bez
Baters za powoleniem (*gen.*).

Wi'ssenschaft *f* umiejętność,
nauka; (Wissen) znajomość,
wiadomość, wiedza; ~ler (~l^{er})
m ②l uczoney; **ßich** naukowy,
umiejętny; **ßichkeit** *f* nauko-
wość.

Wi'ssens...: ~**drang**, ~**durft** *m*,
~**lust** *f* żądza *f* wiedzy; **ßwert**
godny poznania, ciekawy,
zajmujący. [umyßny.]

wi'ssentlich (~tli^{ch}) świadomy,

Wi'tfrau (wɪ't-) *f* = Witwe.

wi'ttern (~^{er}n) ⑥b [z]wietrzyć,
węszyć, [u]czuć; *fig.* = ahnen.

Wi'tterung *f* (Wetter) pogoda;
(der Funde) wietrzezenie *n*, węsze-
nie *n*: ~slehre *f* meteorologja;
~slumßlag, ~slumßwechsel *m*
zmiana *f* pogody.

Wi'ttum (wɪ't[t]üm) *n* ②a zapis
m wdowi.

Wi'twe (~w^e) *f* ③b wdowa; ~
werden owdowieć [boß.]; ~**n...**
wdowi; ~**n|stand** *m* wdowień-
stwo *n*.

Wi'twer (~w^{er}) *m* ②l wdowiec;

~ werden owdowieć [boß.]; ~
stand *m* stan wdowi.

Wiß (wɪç) *m* ②g dowcip; (Ber-
stand) spryt; ~e machen ob. reißen
dowcipkować; ~**blatt** *n* pismo
humorystyczne; ~**bold** (-büß) *m*
②g dowcipniß. [wać.]

wi'ß'in (wɪ'çⁱⁿ) ⑥f dowcipko-

wi'ßig (~i^{ch}) dowcipny, sprytny.

wi'ßigen (~i^{g^{en}}) ⑥a [na]uczyć
roзумu.

Wi'ß...: ~**kopf** *m* sprytna głowa
f; ~**wort** *n* dowcip *m*.

wo (wə) gdzie: *ej.* (wenn) jeśli,
jeżeli; von ~ (aus) skąd; ad
~l, i ~l gdzież tam!

wo|bei' przy czem.

Wo'che (wə'ç^e) *f* ③b tydzień *m*:
ß die ~n *pl.* połóg *m*; die ~n
halten leżeć w połogu.

Wo'chen... tygodniowy; ~**bett** *
połóg *m*; ~**blatt** *n* tygodnik *m*;
~**fieber** *n* gorączka *f* połogowa;
~**lang** całymi tygodniami; ~
lohn *m* płaça *f* tygodniowa;
~**schrift** *f* tygodnik *m*; ~**tag** *m*
dzień powszedni; an ~tagen.
ßtagß w dniu powszednie; ②
weise tygodniami.

wö'chentlich (wö'ç^{entli}ch) ty-
godniowy; (ad~) co tydzień.

Wö'chnerin (~^{er}in) *f* ③c po-
łożnica.

wo...: ~**du'rch** przez co; czem:
~**fe'rn** o ile; ~**für** za co; (ßwed)
na co. [((Wesse) fala.)]

Wo'ge (wə'g^e) *f* ③b bałwan *m*;
wo|ge'gen (woßir) za co; (gegen
was) przeciw czemu; (worauf)
na co.

wo'gen (wə'g^{en}) ⑥a falować.
burzyć się; *fig.* = schwanken.

wo...: ~**he'r** skąd; z czego; ~**hi'n**
dokąd; ~**hin**ge'gen podczas
gdy; ~**hi'nter** za czem.

wohl (wə^l) 1. *ßp.* *adv.* zdrów;
adv. dobrze; (vielleicht) może,
zapewne; a. = ungeßähr, zwar;

sehr (ober recht) ~ bardzo mi-
 ływe; ~ ober übel rad nie rad;
 ~ dem, der ... szczęśliwy ten,
 kto ...; was wird er ~ sagen?
 co też on powie? 2. 2 n ②g
 (o. pl.) dobro; auf Ihr 2! na
 wasze (pańskie) zdrowie!

wo'hl... ost dobrze; ~a'n nuże!,
 dalej!; ~anständig przyzwoity,
 przystojny; ~an'f zdrów; ~auf
 sein być zdrowym, mieć się
 dobrze; a. = ~an; ~bedacht,
 ~bedächtigt dobrze obmyślany,
 przeczorny; ~befinden n zdro-
 wie; ~behagen n rozkosz f,
 zadowolenie; ~behalten dobrze
 utrzymany; w dobrym stanie;
 cały; ~bekannt dobrze znany;
 ~bewandert, ~erfahren dobrze
 obznajomiony ob. doświadczony;
 ~Sergeh(e)n n powodzenie,
 pomyslnosc f; ~erzogen dobrze
 wychowany; ~fahrt f (o. pl.)
 powodzenie n, pomyslnosc;
 ~fahrtsleinrichtung f urzadze-
 nie n użyteczności publicznej;
 ~feil tani; ~feilheit f taniosc;
 ~geboren wielmożny; ~Guer
 ~geboren Wielmożny Panie;
 ~gefallen n upodobanie; ~ge-
 fällig upodobany, miły; adv.
 chętnie, z przyjemnością; ~
 gemeint zyczliwy, szczery;
 ~gemut (-g^emüt) wesoły, do-
 brej myśli; ~geneigt zyczliwy,
 dobrze usposobiony, przy-
 chylny; ~geraten udaty; ~
 geruch m woń f; (pl.) won-
 ności f/pl.; ~Geschm ck m przy-
 jemny smak; ~gesinnt przy-
 chylny, dobrze usposobiony;
 ~gestalt(et) kształtny, przy-
 stojny; ~habend zamożny,
 majątny, dostatni; ~habenheit
 f zamożność, dostatek m.

wo'hlig (wq'lić) przyjemny.

wo'hl...: 2klang, 2laut m miły
 dźwięk, dźwięczność f; ~kln-

gend, ~laufend miły brzmiący,
 dźwięczny; ~leben n rozkoszne
 życie; ~meinend w dobrym
 zamiarze; ~riechend wonny,
 pachnący; ~schmeckend smacz-
 ny; ~sein n zdrowie; ~stand m
 dobrobyt; ~tat f dobrodziej-
 stwo n; ~täter(in f) m dobro-
 czynca m, dobrodziej(ka); ~
 tätig dobroczynny; ~Tätigkeit
 f dobroczynność; ~Tätigkeits...
 dobroczynny; ~tuend dobro-
 czynny, miły, zbawienny; ~
 tun czynić dobrze, wyświad-
 czać[-czyć] dobrodziejstwa; es
 tut ihm wohl to sprawia mu
 ulgę; ~verstanden dobrze
 zrozumiany; adv. rozumie się;
 ~weislich bardzo mądrze,
 przeczornie; ~wollen n zyczli-
 wość f, przychylnosc f; ~wol-
 lend zyczliwy, przychylny.

wo'hnbar (wq'nbār) mieszkalny.

wo'hnen (~en) ②a mieszkać;
 (sich aufhalten) przebywać; ~ in
 (dat.) = bewohnen.

Wo'hngebäude, ~haus n dom
 (ober budynek) m mieszkalny.

wo'hnhaft zamieszkały,
 mieszkający; ~fn = wohnen.

wo'hnlich mieszkalny, wygodny.

Wo'hn. .: ~ort, ~platz, ~stg m,
 ~stätte f miejsce n zamieszka-
 nia, siedziba f; ~stube f, ~
 zimmer n pokój m, izba f
 mieszkalna.

Wo'hnung f (po)mieszkanie n;
 (Haus) dom m; ~s... mieszka-
 niowy; ~s|mangel m, ~s|not f
 brak m mieszkań.

wö'lb(e)n (wq'lb^en) ②a (sich)
 sklepić (się), wypuklać [-lić];
 (jhd ~) stawać [stać] się wy-
 pukłym; gewölbt sklepiony;
 (toner) wypukły.

Wö'lbung f wypuklosc; (Ge-
 wölbe) sklepienie n.

Wolf (wölff) m ②d wilk.

Wólfin (wŏ'lfɪn) *f* ③c wilczyca.

Wólfs... wilczy; **~eisen** *n* samolówka *f* na wilki; **~hund** *m* pies do polowania na wilki;

~hunger *m* wilczy głód ober apetyt; **~milch** *♀ f* mlecz *m* trująca, trutka.

Wolhy'nien (wŏ'lhü'nien) *n* ⑧g Wołyn *m*; auß ~ wołyński.

Wólkschen (wŏ'lkʃen) *n* ②l chmurka *f*, obłoczek *m*.

Wólke (wŏ'lkə) *f* ③b chmura, obłok *m*; (Staub) tuman *m*; wie auß den ~n fallen spaść [boń.] jakby z nieba; **~n|bruch** *m* oberwanie *n* się chmury, ulewa *f*; **~n|fret**, **~n|los** bezchmurny, bez chmur; **~n|kraßer** *m* budynek bardzo wysoki, drapacz chmur.

wólkię (wŏ'lkʃ) pochmurny, zachmurzony. [niasty.]

Wól... wełniany; **~artig** weł-

Wólle (wŏ'lə) *f* ③b wełna; *♀* puch *m*, meszek *m*; *fig.* in der ~ sitzen opływać jak pączek w maśle.

wo'llen¹ (~n) wełniany.

wo'llen² (~) ④o 1. [za-, ze-] chcieć; (wünŃen) [za]pragnąć, życzyć sobie (*gen.*); a. = beab-sichtigen; wie Sie ~ jak pan(i) chce; wir ~ gehen! chodźmy!; ob man will ober nicht czy chcesz czy nie chcesz; dem sei, wie ihm wolle niech będzie, jak chce; es will mir nicht ein-leuchten nie mogę zrozumieć ob. pojąć; wie man wissen will jak mówią ob. twierdzą. 2. ②n ②l chcenie, pragnienie: (Wille) chęć *f*, wola *f*; (AbŃicht) zamiar *m*.

Wólle... wełniany; **~stoff** *m*, **~zeug** *n* materja *f* wełniana.

Wól|haar *n* włos *m* wełny.

wo'llig (wŏ'lɪʃ) wełnisty, puszysty.

Wól...; **~kamm** *m*, **~kraße** *f*

grępla *f* do czesania wełny; **~schläger** *m* ten, co klepie wełnę; **~spinnerei** *f* przędzalnia wełny.

Wól|lust (wŏ'lüst) *f* ②f rozkosz, rozpusta.

wo'llüstig (wŏ'lüstɪʃ) rozkoszny, rozpustny, lubieżny.

Wól|lustling (wŏ'lüstlɪŃ) *m* ②g¹ rozpustnik, lubieżnik.

wo...; **~mi't** czem; **~mö'glich** możliwy, jeśli możliwe; **~na'ch** po czem, za czem.

Wól'ne (wŏ'nə) *f* ③b rozkosz, radość; (Entzücken) zachwyt *m*; (Genuß) przyjemność; ost rozkoszny, zachwycający; **~gefühl** *n* uczucie rozkoszy; **~monat**, **~mond** *m* poet. (miesiąc) maj; **~selig**, **~strunken** upojony rozkoszą.

wo'nnig (lɪʃ) (~nɪʃ, ~nɪklɪʃ) rozkoszny, przyjemny, zachwycający.

wor... (wŏr...) : **~a'n** (wobei) przy czem; (an was) po czem; ich weiß nicht, ~an ich bin nie wiem, jak stoję; **~au'f** (wo?) na czem; (wohin?) na co; (hier-auf) po czem; **~au's** z tego; **~ei'n** w co.

wo'rfeln (wŏ'rfeln) ④f przewiewać [-wiać].

wor|i'n w czem.

Wort (wŏrt) *n* ②a (einzelnes) ②g wyraz *m*, słowo (a. = Ber-sprechen obietnica *f*); ~ für ~ von ~ zu ~ słowo za słowem, od słowa do słowa; anf mein ~! słowo honoru!; mit einem ~ (jednem) słowem; fein ~ (mehr)! ani słowa!; in ~eu zehn Kronen słowami; ein ~ gab daß andere od słowa do słowa; leere ~e czeza gadanina *f*; daß ~ ergreifen ob. nehmen prze-mówić [boń.]; i-n (nicht) zu ~e kommen lassen (nie) dać k-u

mówić: er ist ein Mann von ~
to słowny człowiek.

Wo'rt... oft słowo...: ~**ableitung**
+ słoworód *m*, etymologia: ~**arm**
ubogi w wyrazy (ober słowa): ~**bruch** *m* złamanie *n*
słowa: ~**brüchig** wiarolomny,
niesłowny. [słów(ecz)ko.]

Wö'rtchen (wö'rtchən) *n* ②1]

Wö'rtter (wö'rttər) *f*. Wort: ~**buch** *n*
słownik *m*, (kleines) słowniczek
m; ~**verzeichnis** *n* spis *m* wy-
razów.

Wo'rt...: ~**schere** *f* szermowa-
nie *n* słowami, walka na sło-
wa; ~**fest** wierny danemu sło-
wu, dotrzymujący słowa; ~**folge**,
~**föigung** *f* następstwo *n*
(ob. szyk *m*) wyrazów: ~**föhler**
m mówca; (einer Partei) prze-
wodnik; ~**getreu** = wörtlich; ~**karg**
małomowny: ~**klauber**
(-kläubər) *m* ②1 lubiący pod-
chwytywać (ober nicować)
słowa; ~**klauberei** (˜ai) *f* ③b
podchwytywanie *n* (ob. nicowa-
nie *n*) słów; ~**laut** *m* pełne
(ober dosłowne) brzmienie *n*.

Wö'rtlich (wö'rtlich) dosłowny;
(buchhätlich) żywcem, słowo
w słowo.

Wo'rt...: ~**räffel** *n* lamigłówka *f*
zgłoskowa, logogryf *m*; ~**schatz**
m zapas wyrazów; ~**schwall**
m nawał słów; ~**spiel**
n, ~**witz** *m* gra *f* słów; ~**stellung**
f = ~folge: ~**streit**, ~**wechsel** *m*
sprzeczka *f* słowna, spór; wy-
miana *f* słów.

Wor...: ~**ü'ber** nad czym, o czym;
z czego: ~**u'nter** pod czym, pod
co; między co; (relativ) między
którymi.

Wo...: ~**se'ibst** gdzie; ~**o'n**
(woraus) z czego; (woher) skąd;
(worüber) o czym; ~**o'r** przed
czym; (behüten usw.) od czego;
~**ju'** na co, po co.

Wrack (wräk) *n* ②g szczątki
m/pl. rozbitego okrętu.

Wu'cher (wü'chər) *m* ②1 lichwa
f; *a.* = ~zinß; ~... lichwiarski.

Wu'cherer (wü'chər) *m* ②1, **Wu'cherin**
(wü'chər) *f* ③c lichwiarz (-arka).

wu'cherisch (wü'chər) lichwiarski;
adv. po lichwiarsku.

wu'chern (wü'chər) ①b trudnić się
lichwą; *fig.* szafować hojnie
(mit dat. czemś); ~ [wy]bujac:
zbytnio się rozrastać [-rosć]: ~
lassen powiększać lichwiarski-
mi procentami.

Wu'cherung *f* bujanie *n*; (atē
folge) wybujalność, narośl.

Wu'cherzins *m* procent lich-
wiarski. [2. 2 *f.* wachsen.]

Wuchs (wüchs) *l. m* ②d¹ wzrost.

Wucht (wücht) *f* ③b ciężar *m*;
(kraft) siła, moc.

wu'chten (wü'chən) ①c być ciężkim,
ciężyć.

wu'chtig (wü'chtich) ciężki, silny.

wü'hlen (wü'hlən) ①a [za-, wy-]
ryć, [za-, roz]kopać; (v. Wasser)
[wy]żłobić; Pol. podniecać
umysły, agitować.

Wü'hler (wü'hlər) *m* ②1 ryjący,
kopiący; Pol. agitator.

Wähleret' (wü'hlərət') *f* ③b ko-
panie *n*, grzebanie *n*; Pol. agi-
tacja, machinacje *f/pl.* poli-
tyczne.

Wulst (wülst) *m* ②d, *f* ②f na-
brzmiałość *f*, nadętość *f*: (am
Kleid) turniura *f*; (an Säuten)
toecznicza *f*, tok *m*; (Gefchwulst)
spuchlizna *f*.

wu'lstig (wü'lstich) nabrzmiały,
wydęty.

wund (wünt) ranny, zraniony,
boliący, zbolaly; ein ~er Punkt
punkt *m* drażliwy; sich ~ liegen
odleżeć [boń.] się.

Wu'nd...: ~**arz(ein)elkunst** *f*
chirurgja; ~**arzt** *m* chirurg;
~**ärztlich** chirurgiczny.

Wu'nde (wü'nd^e) *f* ③ b rana, skaleczenie *n*.

Wu'nder (~R) *n* ② l cud, dziw; blaues ~ ~ über ~ cud nad cudami; (es ist) fein ~, daß ... nie dziwnego, że ...; ~ tun [z]działać cuda, dokazywać [-zać] cudów; ~..., oft cudowny.

wu'nderbar cudowny, dziwny.

Wu'nder...: ~ding *n* cudo, dziwo, cudotwór *m*, dziwoląg *m*, ~doktor *m* lekarz cudotwórca; ~glaube *m* wiara *f* w cuda; ~Hü'bsch cudowny, prześliczny. **wu'nderlich** dziwny, osobliwy; (seltsam) dziwaczny; ~er Men'sch dziwak *m*; ~keit *f* dziwność; dziwaczność.

Wu'nder|mann *m* cudowny mąż; a. = Wundertät'er.

wu'ndern (wü'nd^ern) ⑤ b: sich ~ über (acc.) [z]dziwić się (dat., instr.); es wundert mich, daß ... dziwi mnie, że ...

Wu'nder...: ~nehmen [z]dziwić; es nimmt mich ~ dziwi mnie, wydaje mi się dziwnem; ~schö'n cudowny, precudny, cudnej piękności; ~tat *f* cudowny czyn *m*, cud *m*; ~täter *m* cudotwórca; ~tätig cudowny, cudotwórczy; ~voll cudowny, precudny; ~werk *n* cud *m*; ~zeichen *n* cudowny znak *m*.

Wu'nd...: ~fieber *n* gorączka *f* przyrzanna; ~liegen *n* odleżenie; ~wasser *n* woda *f* na rany.

Wunsch (wü'nsz) *m* ② d życzenie *n*, pragnienie *n*; nach ~ po myśli, według życzenia.

Wü'nshell|rute (wü'nsz^el-) *f* różdżka czarodziejska.

wü'nshen (~sz^en) ⑤ e życzyć sobie, pragnąć (gen.); i-m et. ~ życzyć (k-u gen.); was ~ Sie? czego pan(i) sobie życzy?; ~s|wert pożądaný.

wü'rbe (wü'rb^e) *f*. werben.

wu'rbe (wü'rd^e), **wü'rbe**¹ (wü'rd^e) *f*. werden.

Wü'rbe² (wü'rd^e) *f* ③ b godność, powaga; (amtliche) dostojęstwo *n*, zaszczyt *m*; (akademische usw.) stopień *m*; ~n|träger *m* dostojnik, dygnitarz; ~voll pełen godności ober powagi.

wü'rdig (~i^{ch}) godzien, godny, wart: er ist dessen ~ on zasłużył na to; ~keit *f* godność, zasługa.

wü'rdigen (~i^ge'n) ⑤ a oceniać [-nić], słusznie osądzać [-dzić], uczcić [von.]; i-n einer Sache ~ uznawać [uznać] k-o godnym (gen.), szanować [-cić] k-o (instr.). *Su.* ocenienie *n*; uczczenie *n*.

Wurf (wü'rf) *m* ② d (Werfen) rzut; (von Tieren) pomiot; i-m in den ~ kommen wchodzić [wejść] w drogę, nawinać [von.] się; ~..., oft do rzucania; ~bahn *f* linja rzutu; ~blei *n* pion *m*.

wü'rfe (wü'rf^e) *f*. werfen.

Wü'rfel (wü'rf^el) *m* ② l Geom. sześciian; (zum Spielen) kostka *f*, kość *f*; ~becher *m* kubek na kostki; ~förmig (-förmig) sześcienny, w kształcie kostki.

wü'rf(e)lig (~f[e]i^{ch}) sześcienny, w kostki; (etwas) *f*. gewürfelt.

wü'rfeln (~f^eln) ⑤ f [za]grać w kostki ober kostki.

Wu'rf...: ~geschöß *n* pocisk *m*; ~maschine *f* ckm. kusza; ~schau-fel / szufla, wiejaczka; ~speer, ~spieß *m* oszczep, dziryt, pocisk.

wü'rgen (wü'rg^en) ⑤ a dusić, dławić.

Wü'rgengel (wü'rk-) *m* anioł niszczyciel, anioł śmierci.

Wü'rger (wü'rg^er) *m* ② l dusiciel; morderca; Boof. srokosz.

Wurm (würm) *m* ②a robak, czerw; (innerer) glista *f*; (am Finger) zanogcica *f*; ②' **abtreibend** spędzający robaki; ②' **ähnlich**, ②' **artig** robakowaty, robaczkowy.

Wü'rmchen (wü'rmčən) *n* ②l robaczek *m*.

wu'rmen (wü'rmən) ②a: eß wurmt mich gryzie mnie, niepokoi mnie.

Wu'rm...: **~fraß**, **~stich** *m* dziura *f* stoczona przez robaka; ②' **fräßig** (-fräsič), ②' **stichig** (-stičič) stoczony przez robaki, robaczliwy; **~mittel** *n* środek *m* na robaki.

Wurst (würst) *f* ②f kielbasa; *dim.* (= **Wü'rstchen** [wü'rstčən]) *n* ②l kielbaska; *F* daß ist mir (alles) ~ to mi (zupełnie) obojętne; **~händler**, **~macher** *m* kielbaśnik, masarz.

Wü'rje (wü're) *f* ③b przyprawa; (**Gewürz**) korzenie *m/pl.*; (**Bier**?) brzezczka.

Wu'rjel (wü'rel) *f* ③d korzeń *m*; *fig.* źródło *n*, początek *m*; **Gram.**, **Arith.** pierwiastek *m*; **~fassen** zakorzeniać [-nić] się; **~faser** *f* włókienka *n*; ②' **förmig** (-förmič) podobny do korzenia; ②' **los** nie mający korzeni.

wu'rjeln (-n) ②f [zak]korzenie się (in *dat.* w *loc.*); *fig.* mieć źródło ober początek.

Wu'rjel...: **~reis** *n*, **~schößling** *m* gałązka *f*, wyrastająca

wprost z korzenia; **~stock** *m* kłąb; **~werk** *n* włoszczyzna *f*; **~wort** *n* wyraz *m* pierwiastkowy ober pierwotny; **~zeichen** *n* znak *m* pierwiastka.

wü'rjen (wü'ren) ②e przyprawić [-wić] korzeniami.

wü'rzhalt, **wü'rzig** (wü'reič) korzenny, aromatyczny.

wusch (wüş), **wü'sche** (wü'sze) *f.* waičen.

wu'ste (wü'stə), **wü'ste** (wü'stə) *f.* wışen.

wüst (wüst) pusty; (unbewohnt) niezamieszkały; (unbebaut) nieuprawny; (wilt) dziki; (von Menichen) rozwięzły, brudny; rozpustny.

Wü'ste (wü'stə). **Wüstenel'** (ˈnāi') *f* ③b pustynia, puszcza.

Wü'stling (ˈlīŋ) *m* ②g¹ rozpustnik.

Wut (wüt) *f* ③b (o. *pl.*) złość, zjadłość, wściekłość, pasja; in ~ bringen (geraten) = wütend machen (werden).

wü'ten (wü'tən) ②c srożyć się, wściekać się ze złości; **~d** zły, zjadły, wściekły, zażarty; **~d** machen rozwścieklać [-lic], rozzłościć [von.]; **~d** werden rozwścieklać [-lic] się; rozzłościć się.

wu'tentbrannt rozwścieczony, wściekły, zapalony gniewem.

Wü'terich (wü'terīč) *m* ②g¹ okrutnik, tyran.

wü'tig (wü'tīč) = wütend.

X

X'Beine *n/pl.* nogi *f/pl.* krzywe (zgięte w kolanach ku sobie). **zibelle'big** *f.* beliebig.

Xplogra'ph (ksüflograf) *m* ③a drzeworytnik; **~te'** (-grafī') *f* ②f drzeworytnictwo *n*.

Y

Yacht (jäch) *f.* Yacht.

Y'fop (ü'zöp) *m* ②g¹ izop.

3

(Vgl. auch C und R)

- 3.** Abt. für Zahl, Zeile.
- Zählzettel** (cə'kʰɛn) *n* ②: 1 ząbek *m.*, koniuszek *m.*
- Zählke** (cə'kʰe) *f* ③ *b.*, ~n¹ (~n) *m*
②: 1 ostry koniec *m.*; (Zahn) ząb *m.*: (Spise) kolec *m.*
- Zählren**² (~) ⑤a nacinać [-ciąć], wycinać [-ciąć]; (Zählren) wyrzynać [-rznąć] ząbki, [po-] ząbkować; gezadt ząbkowaty, zygzakowaty. [rosochaty.]
- Zählzettel** (cə'kʰɛ) zębaty; (Gewehr)
- Zähl** (cə'k) = ząbhaft.
- Zählgen** (cə'gʰen) ociąpac się, [za-] wahać się, bać się.
- Zählhaft** (cə'khəft) bojaźliwy, trwożliwy, nieśmiały: Zählkeit *f* bojaźliwość, trwożliwość, nieśmiałość.
- Zähl(e)** (cə'le) ciągnący się: (flebrig) lepki; (Zeilch) lykowaty: *fig.* wytrwały, niewzruszony; (Zeben) długotrwały; *a.* = eigenjinnig, geizig.
- Zähligkeit** (cə'li'gʰ-) *f* ciągłość; lepkość; lykowatość: *fig.* wytrwalność; *a.* = Eigenjinn, Geiz.
- Zahl** (cə'l) *f* ③ *b.* liczba; (Ziffer) cyfra; (Anzahl) ilość; ohne ~ niezliczony.
- Zählamt** *n* urząd *m* płatniczy.
- Zählapparat** (cə'li-) *m* przyrząd do liczenia.
- Zählbar** (cə'lbār) płatny.
- Zählbar** (cə'lbār) dający się zliczyć.
- Zählbreit** *n* stoł *m.*, na którym placący kładzie pieniądze.
- Zählen** (cə'len) ⑤a [za]placić; zum Kellner: ~! (Kellner,) placić!
- Zählen** (cə'len) ⑤a [po-, na-] liczyć, [po]rachować; *fig.* auf (*acc.*) ~ liczyć na (*acc.*): ~ unter (*acc.*) oder zu (*dat.*) zaliczać [-czyć] do (*gen.*).
- Zählen...** liczbowy, cyfrowy: ~folge, ~reihe *f* rząd *m* liczb: ~lehre *f* ary metyka.
- Zähler** (cə'le) *m* ②, ~in (~jn) *f* ③ *c.* placący (-ca), płatnik (-niczka).
- Zähler** (cə'le) *m* ②: 1) *a.* auch ~in (~jn) *f* ③ *c.* liczący (-ca); *b.* Zähl. licznik.
- Zähl...:** Zählung wypłacalny: ~kellner *m* płatniczy; Zos niezliczony: *adv.* bez liku; ~losigkeit *f* niezliczonność: ~meister *m* płatnik; ~pfennig *m* liczman; Zähl. liczny, mnogi: ~stelle *f* miejsce *n* wypłaty; ~tag *m* dzień wypłaty; ~tisch *m* stoł do liczenia pieniędzy.
- Zählung** *f* płacenie *n.*, zapłata: (des Gehalts) wypłata; an ~d Statt w miejsce (oder zamiost) zapłaty.
- Zählung** *f* liczenie *n.*; (des Botens) spis *m.*
- Zählungs...:** ~anweisung *f* przekaz *m* płatniczy; ~einstellung *f* zawieszenie *n* wypłat, niewypłacalność; ~frist *f* termin *m* wypłaty; Z(u)~fähigkeit (nie)wypłacalny; ~(un)~fähigkeit *f* (nie)wypłacalność.
- Zähl...:** ~wort *n* ②a liczebny *m.*; ~zeichen *n* znak *m* liczbowy; cyfra *f.*
- Zähm** (cə'm) łaskawy, swojski, oswojony; *fig.* spokojny, potulny; ~maden = Zähmen.
- Zähmbar** (cə'mbār) dający się oswoić oder poskromić.
- Zähmen** (cə'men) ⑤a oswojać [oswoić], ulaskawiać [-wić]; *fig.* poskramiać [-skromić], powściągnąć [-gnąć].
- Zähmer** (~er) *m* ②: 1 poskramiacz.

Zahmheit *f* łaskawość.

Zähmung *f* oswojanie *n*;
poskramianie *n*.

Zahn (cān) *m* ② *d* ząb; 'dim. (= Zähnen [cā'nēn]) *n* ② *l*
ząbek, ząbeczek; (wilber Tiere)
kiel.

Zahn... (do) zębów; ~arzt *m*
dentysta; ~arztin *f* dentystka;
~bürste *f* szczoteczka do zębów.

Zähne (cā'nē) *f*. Zahn; ~fleischen
n szczyrzenie zębów; ~klappen
n dzwonienie zębami; ~knirschen
n zgrzytanie zębami.
Zähnelin (~[l]n) ⑤ *a* (f) ząbko-
wać.

Zähnen (cā'nēn) ⑤ *a* 1. dosta-
wać [-stać] zębó; (o/t.) = Zäh-
nelin. 2. ② *n* ② *l* ząbkowanie.

Zahn...: ~säule *f* próchnienie
n zębów; ~fleisch *n* dziąsło; ~
geschwür *n* wrzód *m* na dzią-
śle; ~höhle *f* dołek *m* zębowy,
zębodół *m*; ~künstler *m* den-
tysta; ~lauf *m* spółgłoska *f*
zębowa. ~lehre *f* dentologia;
~los bezzębny; ~lücke *f* szzer-
zba między zębami; ~mittel
n środek *m* (ober lekarstwo) na
zęby; ~pulver *n* proszek *m* do
(czyszczenia) zębów; ~rad *n*
kolo zębate; ~radbahn *f* kolej
zębata; ~schmerz *m* ból zębów;
~stocher (-szōchōr) *m* ② *l* wyklu-
waczka *f*; ~wechsel *m* zmiana
f zębów; ~weh *n* = ~schmerz;
~werk *n* koła *n/pl.* zębate; ~
wurzel *f* korzeń *m* zęba.

Zähre (cā'rē) *f* ③ *b* poet. lza.

Zain (cāin) *m* ② *g* lana sztaba *f*
kruszcza. [dacz.]

Zänder (cā'ndōr) *m* ② *l* san- }

Zänge (cā'ngē) *f* ③ *b* szczypce
f/pl., obcęgi *m/pl.*; (große) kle-
szcze *m/pl.*

Zank (cā'nk) *m* ② *g* (o. pl.)
kłótnia *f*, sprzeczką *f*, waśń *f*;
~apfel *m* kość *f* niezgody.

Zanken (cā'nken) ⑤ *a* (f) [po-]
kłócić się, [po]sprzeczać się
(mit dat. z instr.).

Zänker (cā'ngkōr) *m* ② *l*, ~in
(~in) *f* ③ *c* kłótnik (-nica),
człowiek *m* kłótlivy.

Zänkerel' (cā'ngkōrat') *f* ③ *b*
kłótnia, waśń.

Zänklisch (cā'ngklīsch) kłótlivy.

Zänk...: ~lust, ~sucht *f* kłótlivość;
Züchtlig kłótlivy; ~teu-
fel *m* demon niezgody.

Zäpfchen (cä'pfchēn) *n* ② *l* czo-
pek *m*; Anat. jęczyzek *m* (w
gardle).

Zäpfen (cä'pfēn) ⑤ *a* 1. o/t. [na-]
toczyć; Blut: = abzapfen. 2. ②
m ② *l* czop; ♀ szyszka *f*; (Eis) ②
sąpel; Anat. = Zäpfchen; ②-
lager *n* podstawa *f* czopa, cew-
ka *f*; ②streich *m* capstrzyk.

Zäpp(e)lig (cä'p[e]līch) trzepocą-
cy się, rzucający się.

Zäppeln (cä'pēln) ⑤ *f* trzepotać
się, rzucać się; (mit den Füßen)
dreptać; fig. dygotać, drgać.

Zänge (cä'ngē) *f* ③ *b* obwódka;
(an Fenstern) futryna.

Zart (cārt) delikatny; (schwach)
słaby, wąły; ~fühlend deli-
katny, czuły; ②gefühl *n* deli-
katność *f*, delikatne czucie.

Zartheit / delikatność; wąłość;
a. = Zartgefühl.

Zärtlich (cä'rtlīch) delikatny,
wąły; Worte: czuły, pie-
szczołliwy; ②keit *f* delikatność,
wąłość; czułość, pieczołli-
wość.

Zärtling (~līng) *m* ② *g* ¹ pie-
szczoł, piezczoszek.

Zäfer (cä'zōr) *f* ③ *d* = Zäfer.

Zauber (cāu'bōr) *m* ② *l* czar,
urok: ... czarowny, uroczy;
(Zauberisch) czarodziejski.

Zauberer' (cāubōrat') *f* ③ *b* cza-
rodziejstwo *n*; czary *m/pl.*; ~
treiben = zaubern.

- Zau'berer** (cau'be^{er}) *m* ② *l*
czarodziej, czarownik.
- Zau'ber|flöte** *f* *fletm* czarodziej-
ski.
- zau'berhaft** (cau'berh^{ft}) cza-
rodziejski; *fig.* uroczy, cudny.
- Zau'berin** (~*n*) *f* ③ *c* czarodziej-
ka, czarownica.
- zau'berisch** (cau'ber^{is}) = zau-
berhaft.
- Zau'ber...**: ~*kraft* *f* moc cza-
rodziejska; ~*kunst* *f* sztuka
czarodziejska, czarodziejstwo
n; ~*künstler* *m* = Zauberer.
- zau'beru** (cau'be^{er}n) ⑤ *b* 1. cza-
rować. 2. ② *n* ② *l* = Zauberei.
- Zau'ber...**: ~*posse* *f* sztuka cza-
rodziejska; ~*ring* *m* pierścień
zaczarowany *ob.* czarodziejski;
~*stab* *m* laska (ober różdżka) *f*
czarodziejska; ~*stück* *n* sztuka
czarodziejska; (= ~*werk* *n*) =
Zauberei; ~*trank* *m* napój
czarujący; ~*wort* *n* słowo
czarujące.
- Zauberet'** (cau'de^{er}ai') *f* ③ *b*
zwlekanie *n*, odwlekanie *n*.
- Zau'd(e)rer** (cau'd[e]r^{er}) *m* ② *l*,
- Zau'd(ri)erin** (cau'd[ri]e^{ri}n) *f*
③ *c* lubiący (-ca) zwlekać.
- zau'dern** (~d^{er}n) ⑤ *b* zwlekać,
odwlekać [-wlec], ociągać się,
wahać się; ohne ② bezzwło-
cznie.
- Zaum** (caum) *m* ② *d* uзда *f*; im
~e halten trzymać na wodzy,
powściągać [-gnać].
- zäu'men** (cöi'm^{en}) ⑤ *a* wkładać
[włożyć] (koniowi) uzdę,
[o]kładać; *fig.* powściągać
[-gnać], hamować.
- Zaun** (caun) *m* ② *d* plot, parkan;
fig. *et.* vom ~e brechen [ujczy-
nić bez żadnego powodu *ob.*
ni stąd ni zowąd; ~*könig* *m*
gool. myśi królik; ~*pfahl* *m*
kół, pal.
- zau'scu** (cau'z^{en}) ⑤ *e* [po]szarpać,
- czochrać; *j-n* bei den Haaren *uśw.*
~ [po]targać k-o za (*acc.*).
3. 3. Abl. für zum Beispiel.
3. D. Abl. für zur Disposition.
- Ze'bra** (cē'brā) *n* ⑥ *l* zebra *f*.
- Ze'ch|bruder** (cē'ch-) *m* piwosz,
winosz; towarzysz od kie-
liszka.
- Ze'che** (cē'che) *f* ⑤ *b* należytość
za jado i trunki spożyte
w gospodzie; (Zunft) cech *m*;
X kopalnia, chodnik *m*.
- ze'chen** (~*n*) ⑥ *a* pic, hulac.
- Ze'cher** (~*r*) *m* ② *l* pijak, hulaka.
- Zecherei'** (cē'che^{er}ai') *f* ⑤ *b* pija-
tyka, hulanie *n*.
- Ze'ch...**: ~*gelage* *n* pijatyka *f*,
hulanka *f*; ~*genosß* *m* towarzysz
od kieliszka; ~*schulb* *f* dług *m*
za spożyte jado i trunki.
- Ze'cke** (cē'ke) *f* ⑤ *b* kleszcz *m*.
- Ze'der** (cē'd^{er}) *f* ③ *d* cedr *m*: ~...
cedrowy. [treten.]
- zedie'ren** (cē'di'ren) ⑤ *g* = ab-}
- Zeh** (cē) *m* ② *g* u. ③ *a*, Ze'he
(cē'e) *f* ③ *b* palec *m* (u nogi);
auf den ~en (spitzen) gehen *n*
na palcach.
- Ze'hent** (cē'ent) *n* ② *g* ¹ dzie-
sięcina *f*.
- zehn** (cēn) 1. (wenn nichts folgt P
auch ~e, cē'ne) dziesięć; ~ (zu-
sammen) dziesięcioro; es wa-
ren unser ~ było nas dziesię-
ciu; Uhr: halb ~ pół do dzie-
siątej. 2. ② *f* ③ *b* dziesiątka.
- ze'hn...** dziesięcio...; *Leck* *n* dzie-
sięciobok *m*.
- Ze'hner** (cē'n^{er}) *m* ② *l* = zehn 2;
(10 Heller) dziesiątak.
- ze'hnerlei'** (~lai') *indef.* dziesię-
cioraki.
- ze'hn...**: ~*fach*, ~*fältig* (-fältig)
dziesięciokrotny; ~*Jährig* dzie-
sięcioletni; ~*mal* dziesięć ra-
zy; ~*malig* (-mältig) dziesię-
ciorazowy; ~*tägig* dziesięcio-
dniowy.

ze'hte (cē'nt^o) dziesiąty.

Ze'htel (cē'nt^{el}) n ②l dziesiąta (część) f.

ze'hren (cē'ren) ⑤a jeść i pić: (sich nähren) żywić się; (leben) żyć; (mager machen) [s]trawić, wyniszczać [-czyć]; bei i-m ~ mleć utrzymanie u (gen.); ~d trawiący.

Ze'hr/geld n, -pfennig m pieniądze m/pl. na żywność, strawne n.

Ze'hrung f utrzymanie n, żywność; auch = Ab-, Auß-zehrung.

Ze'ichen (caī'ch^{en}) n ②l znak m (a. Ztr.), oznaka f; (Beweis) dowód m; (Wert) cecha f; znamię; a. = Ab-, Kenn-zzeichen; (~ zur Abfahrt usw.) sygnał m; zum ~ daß ... na dowód, że ...; ein ~ geben dawać [dać] znak ob. sygnał; (mit der Hand) = winken.

Ze'ichen... meist rysunkowy (vgl. zeichnen): Lehrer m nauczyciel rysunków; ~saal m sala f rysunkowa; ~sprache f rozmowa na mię; ~stift m ołówek do rysowania; ~unterricht m nauka f rysunków.

ze'ichnen (caī'chn^{en}) ⑤c 1. [na-] rysować (nach der Natur z natury); Bässe usw.: [po]znaczyć; Bläne usw.: [na]szkicować; (unterschreiben) podpisywać [-sać] się; in Briefen: ich zeichne hochachtungsvoll kreszę się z głębokim szacunkiem. 2. 2 n ②l rysowanie n; rysunki m/pl.; zum 2 (dienend) rysunkowy.

Ze'ichner (caī'ner) m ②l, ~in (~in) f ③c rysownik (-niczka).

Ze'ichnung f = zeichnen 2; rysunek m; (auf Bässe) znak m; (Blau) szkic m; ~ podpis m.

zei'deln ~ (caī'deln) ⑤f podbierać miód z ula, podkurzać [-rzyć].

Zei'dler (caī'er) m ②l bartnik, pasiecznik. [wskazujący.]

Zeigelfinger (caī'g^e) m palec

zei'gen (caī'n) ⑤a (sich) pokazywać [-zać] (się), pojawiać [-wić] się; (hinweisen auf) wskazywać [-zać] na (acc.); sich ~ als okazywać [-zać] się (instr.); a. = sich äußern.

Zei'ger (caī'o) m ②l okaziciel: (an Uhren usw.) wskazówka f.

zei'hen (caī'en) ⑤r = beschuldigen.

Zei'le (caī'le) f ③b wiersz m; (kurze oder kleine ~) wierszyk m; unter (zwischen) den ~n między wierszami; ~n... wierszowy; ~nabstand m odstęp między wierszami; 2n|weise wierszami.

Zei'sig (zei'ch) m ②g¹ czyzyk: fig. loferer ~ dobry numer.

Zeit (caīt) f ③b czas m; (Tages 2 usw.) pora; auf ~ na czas; von ~ zu ~ od czasu do czasu; vor alten ~en w dawnych czasach; vor kurzer ~ niedawno; vor langer ~ dawno; zur ~ (erst) teraz, obecnie, (= zur rechten ~) w porę, w czas, es hat (noch) ~ jeszcze czas; niema pośpiechu; sich ~ lassen ober nehmen nie spieszyć się.

Zeit... ~abschnitt m okres, epoka f; ~alter n wiek m; ~angabe f oznaczenie n czasu; (Datum) data; ~aufwand m nakład czasu; ~berechnung f rachuba czasu; ~dauer f przeciąg m czasu; für die ~dauer von ... na przeciąg (gen.); ~folge f następstwo n czasów; porządek m chronologiczny; ~geist m duch czasu; 2gemäß odpowiedni do czasu, będący na czasie, aktualny; 2genöß m współczesnik; 2genössisch (-genössisch) współczesny; ~ge

schichte *f* historia współczesna, dzieje *m/pl.* współczesne.

zeitig (cał'tiŃ) tegoczesny, (früh) wczesny, rychły; (zeit) dojrzały: a. = zeitgemäß

zeitigen (ztiŃen) ①a [uczynić dojrzałym; frühte dojrzewać [-eć].

Zeit...: **lang** *f*: eine lang pewien (oder jakiś) czas *m*: **lauf** *m* bieg czasu. **Zebens** na (oder przez) całe życie, dożywno.

zeitlich czasowy; (irdlich) ziemski; (bergänglich) przemijający, znikomy; daß Ze segnen = sterben.

Zeit...: **mangel** *m* brak czasu; **maß** *n* miara *f* czasu, tempo: **punkt** *m* czas, pora *f*, chwila *f*: **raubend** wymagający wiele czasu; **raum** *m* przeciąg czasu, okres: **rechnung** *f* rachuba czasu; (christliche usw.) era; **schrift** *f* czasopismo *n*: **tafel** *f* tablica chronologiczna: **umstand** *m* okoliczność *f* (czasowa).

Zeitung (cał'tiŃ) *f* ③b = **Nachricht**: gazeta, dziennik *m*; was bringt die ~? co piszą w gazetach?

Zeitungs... dziennikarski: **anzeige** *f* ogłoszenie *n* w gazecie ob. w dzienniku, **berichterstatte** *m* reporter (a. korespondent) dziennikarski; **blatt** *n* gazeta *f*; **presse** *f* prasa; **schreiber** *m* dziennikarz; **wesen** *n* dziennikarstwo.

Zeit...: **verlust** *m* strata *f* czasu; **vertreib** (-fŃrtreib) *m* spędzanie *n* czasu, rozrywka *f*; zum vertreib dla rozrywki; **zweilig** (-wałiŃ) tymczasowy; **weise** od czasu do czasu, czasami; **wort** *n* ②a czasownik *m*, słowo.

Zeile (cŃ'li) *f* ③b (in RŃstern) cela: **komórka**; (der Bienen) przegródka: **zelle**... komórkowy; celkowy **zelleformig** (-fŃrmig) komórkowaty: **zellefangnis** *n* więzienie celkowe.

Zeile(n)gewebe *n* tkanka *f* komórkowa.

zellig (cŃ'liŃ) komórkowy, komórkowaty.

zeile (cŃ'li) *m* ③a zagorzalec, fanatyk.

zelt (cŃ'li) *n* ②g namiot *m*; (aus Zweigen usw.) szalas *m*; **zelt** *n* łóżko z baldachinem; **zeldach** *n* dach *m* namiotu; **zeldock** *m* pal (do budowy namiotu).

zelter (cŃ'li) *m* ②l stępek.

zement (cŃmŃnt) *m* und *n* ②g cement *m*; a. = **zement**: ... cementowy. [szczyt.]

zenit (cŃn'i) *m* ②g zenit,

zenfur (cŃnzŃr) *f* ③b cenzura: ... cenzurowy.

zenta'rfeste (cŃntŃr-) *f* dziesięcioletni jubileusz *m*.

zentr (cŃntn) *m* ②l cetnar: **zentr** bardzo ciężki; **zweife** cetnarami, na cetnary.

zentral (cŃnta) *l* centralny, środkowy.

zentrum (cŃntŃm) *n* ⑥e środek *m*, centrum.

zenter (cŃnt) *n* ②l berło.

zer... (cŃr...) in **ziffer** roz..., prze..., z...

zerarbeiten [z]niszczyć pracą. **zerbeißen** rozgryzać [-gryźć]. **zerbersten** rozpękać [-knać] się. **zerbeißen** *n* zbić [boć.] na kwaśno jabłko.

zerbrechen roz- oder prze-lamywać [-mać] [s-, roz]łuc; *fig.* się den Kopf ~ łamać sobie głowę (über *acc.* nad *instr.*).

zerbrechlich (-brŃchliŃ) łamliwy; (spröde) *k.* uchy; *fig.* słaby: **zersetzung** *f* łamliwość; kruchość.

zer|brö'ckeln [po]kruszyć (się v/i.), rozdrabiać [-drobić].

zer|brü'den rozgniatać [roz-gnieść].

Zeremonie' (cɛrɛmɔni', a. ~mɔ'niə) f ⑥f ceremonia, uroczystość, obrzęd m; ~n machen ceremonjować się.

zeremonie II (~ni'g'ŭ) 1. ceremonjalny, uroczysty. 2. 2 n ②g' ceremonjał m.

Zeremo'nien... ceremonjalny; ~meister m mistrz ceremonji.

zeremoniö's (~ni'p'is) ceremonijny.

zer|fa'hren 1. v/t. roztargać [-gnąć]. 2. a. pomieszany, w nieladzie; ②helt f zamieszanie n, nielad m.

Zer|fa'll m (o. pl.) upadek, rozprężenie n.

zer|fa'llen rozpadać [-paść] się, rozlatywać [-lecieć] się (in acc. na acc.); ②ebände: [za]walić się; mit i-m ~ poróżnić (ober pokłócić) [boff.] się z (instr.).

zer|fa'fern [po]dzielić na włókna; fig. badać szczegółowo.

zer|fe'gen rozszarpywać [pać].

zer|flei'schen (-flai'sʰən) ④e rozszarpywać [-pać].

zer|flie'gen rozplywać [-płynąć] się; fig. zalewać [-lać] się (in Tränen łzami).

zer|fre'ffen [s]toczyć, przegryzać [-gryźć].

zer|ge'h(e)n rozpuszczać [-puścić] się, rozplywać [-płynąć] się.

zer|glte'dern rozczłonkować [-ować], rozbierać [rozebrać]; ②eichen: [po]krajac; fig. analizować.

Zer|glte'derung f rozczłonkowanie n, rozbieranie n; fig. rozbiór m, analiza; ~skunft f anatomja; ~smesser n nożyk m anatomiczny, skalpel m.

zer|ha'den, -hauen rozrębywać [-rąbać], [po]sieć.

zer|kau'en rozgryzać [-gryźć] zębami.

zer|klei'nern (-klat'nʰɛrn) ④b rozdrabiać [-drobić] na małe cząsteczki.

zer|klo'pfen [roz]tłuc, rozgniatać [-gnieść].

zer|knau'tschen F = zerfnittern.

zer|kni'rschen zgniatać [zgnieść]; ②erz: [s]kruszyć; zerfnirscht skruszony. Su. skrucha f.

zer|kni'ttern, -knü'tten [z-, po]miać. ||[-ować.]

zer|ko'chen rozgotowywać

zer|kra'gen rozdrapywać [-pać].

zer|krü'meln = zerbröckeln.

zer|la'ffen rozpuszczać [-puścić].

zer|le'gen rozkładać [rozłożyć], rozbierać [rozebrać]: (mit dem Messer) rozkrajac [-kroić], rozkrawywać; ~n analizować. Su. rozkładanie n, rozłożenie n, rozbiór m; analiza f.

zer|lu'mpt (-lū'mpt) obszarpany, obdarty, w łachmanach; ②c(r) m ②l obdartus, oberwaniec.

zer|ma'hlen [z]mielić.

zer|ma'lnen (-mä'lmʰən) ④a [z]miażdżyc; auch = zerhauen.

zer|na'gen przegryzać [-gryźć]; (zerreissen) przeżerać [-żreć]; (b Wärmern) [s]toczyć.

zer|pfü'den rozskubywać [-bać].

zer|pla'gen = zerbersten.

zer|que'tschen rozgniatać [-gnieść], [z]miażdżyc.

zer|rau'fen rozszarpywać [-pać]; ②aare: rozczochrać [boff.].

Ze'rr|bild (cʰ'r-) n karykatura.

zer|rei'ben rozcierać [rozetrzeć].

zer|rei'ßen [po]drzeć (v/i. [in] się), rozdzierać [rozedrzyć], rozrywać [rozerwać]: (von wilden Tieren) rozszarpywać [-pać]; ②ündnis u[st.]: zrywać [zerwać].

- zerren** (cĕ'rĕn) ①a targać, szarpać [-pnąć]; a. = reißen.
- zerri'nnen** (ſn) rozplywać [-plynąć] się; wie gewonnen, ſo zerronnen jak się rezszło, tak się rozeszło; maleparta do czarta.
- zerri'nten** (-ri'ntĕn) ①c wprowadzać [-dzić] w nieład; Gesundheit uſw.: nadwreżać [-żyć], stargać [woł.], skołatać [woł.]. *Su.* nieład *m*; (des Verſtandes) pomieszanie *n*.
- zerſä'gen** przepiłowywać [-ować].
- zerſche'llen** rozbijając [-bić] (się) *v/i.* [ſn]; strzaskać, potrzaskać [woł.].
- zerſchie'ßen** rozstrzelać [-lić], [z]niszczyć.
- zerſchia'gen** rozbijając [-bić], [s-, po]tłuc; ſich ~ rozbijając [-bić] się.
- zerſchme'izen** roztopiać [-topić] (się) *v/i.*.
- zerſchme'ttern** [z]druzgotać; Schädel: roztrzaskać [woł.].
- zerſchnei'den** rozkrawywać [-kroić], rozrzynać [rozerznąć].
- zerſe'gen** rozkładać [rozłożyć]. *Su.* rozkład *m*.
- zerſpa'ten** rozłupywać [-pać], rozplatać [woł.].
- zerſpl'i'ttern** [z]druzgotać, (po-)strzaskać [woł.]; *fig.* Kräfte: rozdrabniać [-drobnić]; *v/i.* (ſn) und ſich ~ rozlatywać [-lecieć] się: (von Waſſerſtimmen) rozbijając [-bić] się; a. = zerſpringen.
- zerſpre'ngen** rozsadać [-dzić]; Menſchen: rozpraszać [-prószyć], rozbijając [-bić].
- zerſpri'ngen** (ſn) pękać [popękać, pęknać].
- zerſta'mpfen** [u-, po]tłuc; (mit den Füßen) [s]tratować, [z]deptać.
- zerſtäu'ben** rozpylać [-lić]; *fig.* rozpraszać [-prószyć].
- Zerſtäu'ber** (-sztoi'ber) *m* ② rozpylacz.
- zerſte'hen** [po]dziurawić, pokłuć [woł.].
- zerſtie'ben** (ſn) rozpierzchać [-chnąć] się, ulatniać [ulotnić] się.
- zerſtö'rbar** (-szto'rbār) dający się zniszczyć, ulegający zniszczeniu.
- zerſtö'ren** [z]niszczyć; Stadt uſw.: [z]burzyć; ~d niszczący.
- Zerſtö'rer** (in *f*) *m* niszczyiciel (-ka); burzyciel(ka).
- Zerſtö' rung** *f* (z)niszczenie *n*; (z)burzenie *n*; ~swut *f* szal *m* (ober ſądza) niszczenia.
- zerſto'ßen** [roz-, u]tłuc.
- zerſtreu'en** (ſich) rozsypywać [-pać] (się), rozrzucać [-cić]; Rebel uſw., a. den Feind: rozpedzać [-pedzić], rozpraszać [-prószyć]; (unterhalten) rozrywać [rozerwać] (się), [z]abawić (się); zerſtreut rozrzucony, rozprószony: (= in zerſtreuten Häufen) w rozsypce; *fig.* roztargniony, nieuważny.
- Zerſtreu'theit** *f* roztargnienie *n*, nieuwaga.
- Zerſtreu'ung** *f* rozsypanie *n*, rozrzucanie *n*, rozpraszenie *n*; rozrywka, zabawa; ſich ~(en) machen [z]abawić się.
- zerſtū'ckeln** rozdrabniać [-drobnić]; [po]krajac na kawalki.
- zer'tei'bar** podzielny.
- zer'tei'len** rozdzielać [-lić], rozpedzać [-dzić]. *Su.* rozdzielenie *n*, podział *m*.
- zer'tra'mpeln** roztratowywać [-ować].
- zer'tre'nnen** = trennen.
- zer'tre'ten** rozdeptywać [-tać], roztratowywać [-ować], zdeptać [woł.].
- zer'trü'mmern** (-trü'mĕrn) ①b [z]gruchotać, [z]druzgotać; a.

= zerstören. *Su.* zgruchotanie *n*, zdruzgotanie *n*, rozgromienie: *a.* = Zerstörung.

Zerweltafwurf (cɛʁwɛltʰʷɪʁt-) *f* cerwelatka.

Zerwürfnis (-wʏʁfnʲs) *n* ② *h*¹ rozterka *f*, rozłam *m*.

zer|zau'fen rozrywać [rozerwać]; *Paare*: rozczochrać [boŭ.].

Zessio'n (cɛsʲo'n) *f* ③ *b* cesja, odstąpienie *n*; **Zessiona'r** (cɛsʲonɑ'r) *m* ② *g* cesjonariusz.

Zeter (cɛʰtʰɛr) *n* ② *l*: ~ (oder 2) schreien = 2*n* (~*n*) ⑩ *b* krzyczeń na całe gardło: ~geschrei *n* straszny krzyk *m*; 2*m*o'rdio (~mʊ'rdʲo) gwałtu!, rety!

Zettel (cɛʰtʰɛl) *m* ② *l* kartka *f*, bilet; 2*hea*. afisz, program; *a.* = Aufsatzlag(~); (steiner) karteczka *f*, bilecik; (auf Glasfen usw.) nalepka *f*, etykieta *f*.

Zeug (coik) *n* ② *g* (Stoff) materia *f*; (Gewebe) tkanina *f*; (Werkzeug) narzędzie; (Gerät) sprzęt *m*; (Zubehör) przynależności *f/pl.*: abgeschmacktes (albernes, dummes, fades, uninteressantes) ~ głupstwo, niedorzeczność *f*: daß ~ haben zu (*dat.*) mieć zdolności do (*gen.*), potrafić zrobić co; ~drucker *m* drukarz materji.

Zeuge (coi'gʰ) *m* ③ *a* świadek. **zeugen** (~*n*) ⑩ *a* 1. *v/i.* być świadkiem; ~ von (*dat.*) świadczyć o (*loc.*), dowodzić (*gen.*). 2. *v/t.* [s]płodzić, [z]rodzić; *a.* = erzeugen.

Zeugen/verhör *n* przesłuchanie *n* świadków.

Zeug'a...: ~haus *n* zbrojownia *f*, arsenał *m*; ~meister *m* dozorca zbrojowni.

Zeugnis (coi knʲs) *n* ② *h*¹ (eines Zeugen) zeznanie; (*a.* schriftliches) świadectwo, poświadczenie; ~ ablegen von (*dat.*) = (be-)acugen.

Zeugung *f* płodzenie *n*; ~s|akt *m* spółkowanie *n*; ~s|glied *n* członek *m* płodzący; 2*s*|(un-)fähig (nie)zdolny do zapładnienia. [rodzynek *m.*]

Zibe'be (cɪbɛ'bʰo) *f* ③ *b* miły]

Zicho'rie (cɪʰɔ'riʰ) *f* ③ *b* cykorja.

Zi'de (cɪ'kʰo) *f* ③ *b*, **Zi'dlein** *n* ② *l* młoda koza *f*, kózka *f*.

Zi'dzack (cɪ'kcɛk) *m* ② *g* zygzak: 2 *adv.*, im ~ zygzakiem.

Zie'de (cɪ'ʰɛ) *f* ③ *b* prov. = Bettüberzug.

Zie'ge (cɪ'gʰ) *f* ③ *b* koza.

Ziegel (~*n*) *m* ② *l* cegła *f*; (Dachziegel) dachówka *f*; ... ceglany: dachówkowy; ~brenner *m* cegielnik; ~brennerel *f* cegielnia; (Sandlung) wypalanie *n* cegieł; ~dach *n* dach *m* kryty dachówką; ~deckel (-dɛkʰɛr) *m* ② *l* kryjący dachy dachówką.

Ziegelst. (cɪgʰst.) *f* ③ *b* cegielnia.

Ziegel...: 2*farbig*, 2*rot* ceglasty: ~mehl *n* cegla *f* tłuczona na proszek; ~ofen *m* piec do wypalania cegieł; ~stein *m* = Biegel: ~tee *m* herbata *f* w cegiełkach.

Zie'gen... kozi; ~bock *m* kozioł, cap, (junger) kozioł-k, capek; ~hirt *m* pasterz kóz, kozłarz; ~peter *m* 2*s* zapalenie *n* przy-

zich (cɪ) *f*. ziehen. [usznicy.]

Zie'h... (cɪ'...) : ~bank *f* ② *f* druciarka; ~brunnen *m* studnia *f* z żurawiem.

zie'hen (cɪ'ʰɛn) ⑩ *h*: *a*) *v/t.* [po-]ciągnąć: (schleppen) [po]włoc; *a.* (= zerren) [po]targać (an od. bei den Haaren za włosy); 2*stanz*: sporządzać[-dzić]; 2*stamen* *ustw.*: chować, [wy]hodować; *Degen*: dobywać [-być] (*gen.*); *Draht*: robić: Gut *ustw.*: zdejmować [zdjąć]; 2*os*: [wy]ciągnąć;

Rugen usto.: mieć; Schuß: wy-
prowadzać [-dzić]; Vergleich:
przeprowadzać [-dzić]; Stein:
stawiać [postawić]; Wechsel:
wystawiać [-wić]; Bahn: = (her-)
ausziehen; ans Sicht ~ wyja-
wiać [-wić]; an sich ~ przycią-
gać [-gnać]; auf sich ~ zwracać
[zwrócić] oder (Verdruß usto.)
ściągać [-gnać] na siebie; et.
in Zweifel ~ podawać [-dać]
w wątpliwość; nach sich ~ pocią-
gać [-gnać] za sobą; vor Gericht
~ pozywać [-zwać] przed (*acc.*);
die Glocke ~ = läuten; b) v/i.
(h. u. in) wyruszać [-szyć],
udawać [udać] się; isć [pójść]
(in den Krieg na *acc.*); (umziehen)
przeprowadzać [-dzić] się,
przenosić [-nieść] się (in *acc.*,
nach *dat.* do *gen.*): fig. przycią-
gać [-gnać], [przy]nęcić; durch
die Straßen ~ chodzić (oder isć)
ulicami (a. po ulicach); es zieht
hier tu ciagnie, tu jest prze-
ciąg; die Zigarre zieht nicht
cygaro nie ma powietrza; Zee:
~ lassen dawać [dać] naciągać.

Zie'h...: ~harmonika *f* harmo-
nika; ~hund *m* pies pociągo-
wany; ~kind *n* wychowaniec *m*,
-wanka *f*; ~mutter *f* wycho-
wawczyni.

Zie'hung *f* ciągnienie *n*; ~sliste
f lista wygranych.

Ziel (cī) *n* ②g cel *m* (a. = Ab-
sicht zamiar *m*): (Grenze) granica
f, kres *m*; (Gegenstand) przedmiot
m; (eines Wechsels) termin *m*
(płatności); auf sechs Monate ~
na sześć miesięcy; celowy.

zie'l|bewußt świadomy celu.

zie'ten (zēn) ⑤a celować, [wy-]
mierzyć (nach *dat.* do *gen.*); a.
= abzielen; fig. zmierzać do
(*gen.*): ~bes Zeitwort słowo *n*
przechodnie.

Zie'l...: ~koru *n* muszka *f*; Z-

los bez celowy; (Zeitwort) nie-
przechodni; ~punkt *m* cel; ~
scheibe *f* tarcza (do strzelania);
~schießen *n* strzelanie do celu.

zie'men (cī'mēn) ④a = gezie-
men.

Zie'mer (zēn) *m* ②l krzyżówka
f; (eines Fisches) cąbr.

zie'mlich odpowiedni, przyzwoi-
ty: (mittelmäßig) mierny, średni;
adv. (a. ~ viel) dosyć, dość; so
~ prawie(że).

Zier (cīr) *f* ③b = Zierde; ~'affe,
~'bengel *m* modniś, strojniś;
lala *f*.

Zie'rat (cī'rāt) *m* ②g, *f* ③b
ozdoba *f*, dekoracja *f*.

Zie'rde (cī'rdē) *f* ③b ozdoba;
fig. zaszczyt *m*.

zie'ren (zēn) ⑤a ozdabiać [ozdo-
bić], [o]zdobić, upiększać
[-szyć]; sich ~ przesadzać, dro-
żyć się.

Ziererei' (cī'rērai') *f* ③b udawa-
nie *n*, przesada, drożenie *n* się.

zie'rlich (cī'rlich) ładny, zgrabny;
(elegant) elegancki, wytworny;
Zkeit *f* zgrabność; elegancja,
wytworność.

Zie'sel (cī'zēl) *m* ②l, ~maus *f*
susel *m*.

Zi'ffer (cī'fēr) *f* ③d cyfra; (Zei-
chen) znak *m*, szyfra; cyfro-
wy; ~blatt *n* tarcza / zegar(k)o-
wa; Z(n)|mäßig liczbowy.

Zigare'tte (cīgarē'tē) *f* ③b pa-
pieros *m*; ~n|hülse *f* tutka;
~n|maschine *f* maszynka do
robienia papierosów; ~n|tasche
f papierosnica.

Ziga'rre (cīgā'rē) *f* ③b cygaro
n; ~n|letui *n*, ~n|tasche *f* pa-
pierośnica *f*; ~n|spitze *f* mund-
sztuk *m*, cygarniczka; ~n-
stummel *m* ogarek.

Zigeu'ner (cīgoi'nēr) *m* ②l, ~in
(~in) *f* ③c cygan(ka);
zigeu'nerisch (~jsz) cygański

Zigeuner...: *Lager* n obóz *m* cygański; *Mädchen* n młoda cyganka *f*; *Volk* n cygani *m/pl.*; *Weib* n cyganka *f*.

Zimbel (cī'mbəl) *f* ③ d cymbały *m/pl.*

Zimmer (z^{er}) *n* ② l pokój *m*; (Stube) izbna *f*, komnata *f*; ... pokojowy; *Arbeit* *f* robota cieślińska; *Decke* / powała, sufit *m*.

Zimmerer (z^{er}) *m* ② l cieśla.

Zimmer...: *Flucht* *f* szereg *m* pokojów, amfilada; *Gefell(e)* *m* czeladnik cieśliński; *Handwerk* *n* rzemiosło cieślińskie, cieśielstwo; *Hof* *m* cieślarnia *f*; *Mädchen* n pokojówka *f*; *Maler* *m* malarz pokojowy; *Mann* *m* (pl. Leute) cieśla; *Manns...* cieśliński; *Meister* *m* majster cieśliński.

Zimmern (cī'm^{er}n) ⑥ b [ob]ciosać, obrabiać drzewo.

Zimmer...: *Platz* *m* cieślarnia *f*; *Reihe* *f* szereg *m* pokojów.

Zimmerung *f* cieśielstwo *n*; (= *Zimmerwerk* *n*) robota *f* cieślińska, wiązanie *n* cieślińskie.

Zimmet (cī'm^et) *m* ② g cynamon; ... cynamonowy; *Braun*, *Sfarbig* cynamonowy.

Zimperlitz (z^{er}l^{it}z) drożący się, afektowany; ~ tuu drożyć się; *Zeit* / afektacja, drożenie *n* się.

Zimt *f*. *Zimmet*.

Zink (cī'ŋk) *n* u. *m* ② g (o. pl.) cynk; ... cynkowy.

Zinke (cī'ŋk^e) *f* ③ b, *n*¹ (n) *m* ② l ostry koniec *m*, ząb *m*; *♂* surma *f*.

Zinken² (n) cynkowy.

Zinn (cī'n) *n* ② g (o. pl.) cyna *f*; ... cynowy.

Zinne (cī'n^e) *f* ③ b blanki *m/pl.* muru, ganek *m* zębaty.

Zinne(r)n (z^{er}n) cynowy.

Zinnigießer *m* konwizarz.

Zins (cī'ns) *m* ④ c (Zinsgabe) da-

nina *f*; (Mietzins) ② h *f*. Wiete; *☉* procent, odsetki *f/pl.*

Zinsbar hołdowniczy, zobowiązany do płacenia daniny.

Zinsfußberechnung (cī'ns^{er}n-) *f* obliczanie *n* odsetek.

Zinseszins *m* odsetki *f/pl.* składane, procent składany.

Zins...: *Zfrei* wolny od daniny, bezprocentowy; *Fuß* *m* stopa *f* procentowa; *Leiste* *f* talon *m* (kupona odsetkowego); *Zpflichtig* zobowiązany do płacenia daniny; *Rechnung* *f* rachunek *m* procentowy; *Schein* *m* cedulka *f* procentowa; *Tragend* przynoszący odsetki.

Zirpfel (cī'p^{er}l) *m* ② l (feine Gede) róg; (e-s Taschentuch) usł. ko-niec, koniuszek; *Mütze* *f* czapka rogata; *Tuch* *n* chusteczka na szyję.

Zirpfelig (z^{er}l^{it}z) mający rożki.

Zirpstein (cī'p^{er}l^{it}z) *n* ② l gościec *m*, podagra *f*.

Zirbel... (cī'rb^{el}...) : *Drüse* *f* wyrostek *m* szyszkowy; *Kletter* *f* sosna syberyjska, limba.

Zirka (cī'rka) około (*gen.*).

Zirkel (z^{er}k^{el}) *m* ② l cyrkiel; (Zreis) koło *n*, obwód; (Geftschastlicher) kółko *n*; *Abchnitt* *m* odcinek koła; *Zförmig* (-f^{er}m^{ig}) kolisty.

Zirkeln (z^{er}n) ⑥ f [z]mierzyć cyrklem.

Zirkula'r (cī'rkulā'r) *n* ② g¹ cyrkularz *m*, okólnik *m*.

Zirkulatio'n (z^{er}ku^lat^{io}n) *f* ③ b cyrkulacja, krążenie *n*, obieg *m*. [żyć, obiegać.]

Zirkulle'ren (z^{er}ku^ll^{er}en) ⑥ g kra-
Zirkus (cī'rkūs) *m* indett. cyrk; ... cyrkowy; *Reiter* (tu *f*) *m* jeździec (jeźdźcygni) cyrkowy (-wa).

Zirpen (cī'rp^{en}) ⑥ a świergo-tać, świerkać.

żi'scheln (cŷ'sz^oln) ⑩f szeptać [-pnąć].

żi'schen (..en) ⑩e 1. syczeć [za-sy-knąć]. 2. ② n ②l syczenie, syk m.

żi'schlaut m dźwięk syczący, spółgłoska f sycząca.

żiselen'r (cizel^or) m ②gⁱ rytownik.

żiselle'ren (..l^oren) ⑩g [wy]ryć (w kruszcu), cyzelować. *Su.* robota f cyzelowana.

żita't (ciz^ot) n ②g cytat m.

żi'ther (ciz^oter) f ③d cytra; ~spieler m cytarzysta.

żitle'ren (ciz^oren) ⑩g [za]cytować, przytaczać; a. = vortadeln.

żitro'ne (ciz^ono'ne) f ③b cytryna; ~n... cytrynowy: ②nlgetb cytrynowy; ~nlshale f skórka z cytryny.

żi'tter... (ciz^oter...): ~aal m drzewik; ~gras n drzyczka f.

żi'ttern (..n) ⑩b drzeć, trząść się (vor Kälte usw. do gen., Freude usw. z gen.); ~b drzący, trzęsący się.

żi'tter/pappel f osika, osina.

żiż (ciz) m ②g płótno n indyjskie.

żi'že (ciz^o) f ③b cycek m.

żivi'l (ciz^ol) 1. cywilny (a. ② in 8flan). 2. ② n ②gⁱ (o. pl.): in ② po cywilnemu.

żivilisatio'n (ciz^olitzac^on) f ③b cywilizacja. [wilizować.]

żivilisire'ren (..z^oren) ⑩g [u]cy-żobel (ciz^obel) m ②l sobol; sobolowy, soboli; ~fell n skóra f sobolowa.

żo'fe (ciz^ofe) f ③b = Stammer-joſe.

żog (cizk), żo'ge (ciz^oge) f. żiehen.

żö'gern (ciz^ogeren) ⑩b [za]wahać się, zwlekać; ociągać się (mit dat. z instr.). *Su.* wahanie n się, zwlekanie n, ociąganie n się.

żö'gling (ciz^okl^ong) m ②gⁱ wychowanek m, -nica f.

żoll (cizl) m ②d (Maß, pl. nach Maßten inbest.) cal; (Wgabe) clo n; fig. danina f; auch = Zollamt.

żo'll... cłowy; ~amt n urząd m cłowy; ②amtlich cłowy.

żo'llbar = ②ollpflichtig.

żo'll...: ~beamte(r) m urzędnik cłowy; ~einnehmer m poborca cłowy.

żo'llen (ciz^olen) ⑩a [o]płacić cło; fig. Danf: składać [złożyć]; Achtung: oddawać [-dać].

żo'll...: ②frei wolny od cla; ~freiheit f wolność od płacenia cel; ~gebühr f należność cłowa; ~hans n urząd m cłowy; ②hoch wysoki na cal.

żö'llig (ciz^ollig) calowy.

żö'ller (..ner) m ②l celnik; poborca cłowy.

żo'll...: ~maß n miara f calowa; ②pflichtig podlegający opłacie cłowej; ~stab, ~stock m calówka f; ~verband, ~verein m związek celny; ~wesen n zarząd m cłowy.

żo'ne (ciz^one) f ③b strefa, pas m; ~n... strefowy.

żo'ologisch (ciz^ologisch) zoologiczny.

żopf (cizpf) m ②d warkocz; fig. przestarzały zwyczaj, pedantyzm; warkoczowy.

żö'pſchen (ciz^opfchen) n ②l warkoczek m.

żo'pfig (ciz^opfich) staromodny, przestarzały; pedantyczny.

żorn (cizorn) m ②g (pl. ~) gniew, złość f; (heftiger) wściekłość f; ~anfall, ~ausbruch m napad (ober wybuch) gniewu; ②entbrannt palający gniewem.

żo'rnig (ciz^ornig) gniewny, rozgniewany; ~ machen (sein, werden) f. wütend.

Zo'rn...: Zmütig (-mütig) gniewny, gniewliwy; ~mut / wściekłość; Zmütig wściekły.

Zo'te (cō'te) f ③ b sprośny żart m; ~u reißen opowiadać sprośne żarty.

Zo'tenhaft (-nhäft), **Zo'tig** (-tig) sprośny, nieprzyzwoity.

Zo'tenreißer (-Reißer) m ② l sprośny żartowniś.

Zo'tte (cō'te) f ③ b kędziór m, kosmyk m; (pl.) kudły m/pl.

Zo'ttel... (-tel...): ~bär m niedźwiedź kudłaty; ~bart m kudłata broda f; ~kopf m kudłata głowa f. [włochaty.]

Zo'ttig (-tig) kudłaty, kosmaty, 3. T. Abt. für zum Teil.

zu (cū) 1. *prp.* (*dat.*) (zu i-m ober et [hin], wohin? [zB. zur Stadt]) do (*gen.*): (zu Ostern, zum Unglück *ustw.*) na (*acc.*): (wann?) w (*acc.*): (zu wieviel?) po (*acc.*): (wo?, zB. zu Wien) w (*loc.*): (wozu?, zu welchem Zwecke?) na (*acc.*): (um) zu *vor dem inf.* (na to), *by* (*mit inf.* *ober pt.*): zu Fuß pieszo; zu Hause w domu; zu Hunderten (Tausenden) setkami (tysiącami); zu Pferd konno; zu oberst (unterst) na samym wierzchu (spodzie). 2. *adv.* zu (*sehr*) zbytnio, zbyt, zanadto; die Tür ist zu drzwi są zamknięte; nur (ober immer) zu! nużo!, dalej!

zu... meist za..., przy...

zulassere'rst nasamprzód, przedewszystkiem

zulassere'ht na samym końcu *ober ostatku.*

zu'bauen *dobudowywać* [-ować]; (*verbauen*) *zabudowywać* [-ować].

Zu'behör (-behör) f ③ b, n ② g dodatki m/pl.

zu'beißen *przekąsać* [-sić], *przygryzać* [-gryźć].

zu'bekommen *dostawać* [-stać] w dodatku.

Zu'ber (cū'ber) m ② l ceber, cebrzyk.

zu'bereiten *przygotowywać* [-ować]; *Essen* *przyrządzać* [-dzić]; *Feile* *ustw.*: *wyprawiać* [-wić]. *Su.* *przygoto(wy)wanie* n; *przyrządzanie* n; *przyprawa* f.

zu'binden *zawiazywać* [-zać].

zu'bleiben *zostawać* [-stać] zamkniętym.

zu'blincken, **zblingeln** (*dat.*) *mru-gać* [-gnać] (*na acc.*).

zu'bringen *przynosić* [-nieść]; *Zeit* *ustw.*: *prze-, s-pędzać* [-dzić]; a. = *zumachen.*

Zu'buße f *dodatek* m, *wydatek* m *nadzwyczajny.*

Zucht (cūcht) f ③ b (o. pl.) *gośl. und ♀* *hodowanie* n, *hodowla*; ♀ *uprawa*; (*Fortpflanzung*) *rozpiodek* m; (*sittliche* ~) *karność*, *rygor* m, *uczciwość*, *przyzwoitość.*

Zuchtbulle m = *Zuchttier.*

Züchten (cū'chten) ② c [wy] *hodować*; ♀ *uprawiać.*

Züchter (-ter) m ② l *hodowca.*

Zücht...: ~haus n *dom* m *poprawy*, *zakład karny*; *verurteilt zu drei Jahren Zucht* *skazany na trzy lata ciężkiego więzienia*; ~häuser m *skazany na ciężkie więzienia*; ~hengst m *ogier rozpiodowy.*

Züchtig (cū'tig) (beſcheiden) *skromny*; (*teuflich*) *wstydlivy*, *niewinny*; a. = *anständig.*

Züchtigen (-tigen) ② a [s] *karcieć* [wy] *chłostać*. *Su.* *karcenie* n, *chłosta* f.

Züchtling (-ling) m = *Zucht-häusler.*

Zücht...: *Los* *swawolny*, *niekarny*, *rozwiązły*; *Losigkeit* f *swawola*, *niekarność*, *rozwią-*

- złość; ~mittel *n* środek *m* karności; ~pferd *n* koń *m* do chowu; ~polizei / policja poprawy; ~rute *f* różga; *fig.* karność; ~stier *m* byk do chowu; ~vieh *n* bydło rozplodowe.
- Züchtung** *f* hodowanie *n*, hodowla.
- zu'cken** (cū'k^{en}) ⑩a *W*tig: przesywać [-szyć] (chmury ober powietrze): (mit der Hand, den Weinen) ruszać [poruszyć] (*instr.*): *W*ieder: drgać [drgnąć], trząść [wstrząsnąć] się.
- zü'cken** (cū'k^{en}) ⑩a dobywać [-yc] (*gen.*).
- Zucker** (cū'k^{er}) *m* ②1 cukier; ... cukrowy; *zartig* cukrowaty; ~bäcker *m* cukiernik; ~bäckerei *f* cukiernia; ~büchse, ~dose *f* cukierniczka; ~erdse *f* groch *m* cukrowy; ~fabrik *f* cukrownia; *zhaftig* (-häftig) zawierający cukier; ~hut *m* głowa *f* cukru.
- zu'ck(e)rig** (cū'k[^e]rīg) cukrowaty.
- Zucker...** ~kandis = Kanbis; *zkrank* chory na cukrzycę; ~krankheit *f* cukrzyca. [*m.*]
- Zuckerl** (cū'k^{erl}) *n* ②1 cukierek
- zu'ckern** (z^{ern}) ⑩b 1. *v/t.* osładzać [osłodzić] cukrem, [o-, po-] cukrować. 2. *a.* cukrowy.
- Zucker...** ~plätzchen *n* placek *m* cukrowy; ~rohr *n* trzcina *f* cukrowa; ~rübe *f* ćwikła; ~sachen *f/pl.* słodycze; ~sieder (-zīd^{er}) *m* ②1 cukrowar; ~siederei *f* cukrownia; *z süß* słodki jak cukier; ~wasser *n* woda *f* ocukrzona; ~werk *n* (o. pl.) cukierki *m/pl.*; ~zanqe *f* szczypczyki *m/pl.* do cukru.
- Zucknung** *f* drganie *n*; (*pl.*) konwnlsje *f/pl.*
- zu'ldämmen** zamykać [-mknąć] groblą, [za]tamować.
- zu'bedecken** o-, przy-, za-krywać [-yc].
- zu'de'm** do tego; *a.* = außerhalb.
- zu'bedenken** domyslać [-ślić] się (*gen.*); *j-m et.* ~ przeznaczac [-czyć] co dla (*gen.*).
- Zu'drang** *m* napływ.
- zu'brängen** (sich ~ (zu *dat.*) do-cisnąć się (do *gen.*); *a.* = auf-, einbrängen. [*-cić.*]
- zu'drehen** przy-, za-kręcać
- zu'dringlich** natrętny, dokuczliwy; *Zeit* *f* natrętność, dokuczliwość.
- zu'drücken** przyciskać [-snać], zamykać [-mknąć].
- zu'eignen** = zuhdreihen; *Wuch*: poświęcać [-cić]; (sich ~ = aneignen. *Su.* = Uneignung; (e-s *Wuch*s) poświęcenie *n*, dedykacja *f*).
- zu'eilen** (sn) [pod]biedz (auf *acc.* do *gen.*).
- zuleina'nder** do siebie, ku sobie. [*przyznawać [-znać.*]
- zu'erkennen** przysądzać [-dzić.]
- zule'rst** naprzód; (anfangs) z początku, zrazu; (zum *erstenmal*) po raz pierwszy.
- zu'ertellen** przyznawać [-znać], przydzielać [-lić].
- zu'fahren** jechać ku (*dat.*); *fig.* ~ auf (*acc.*) rzucać [-cić] się na (*acc.*).
- Zu'fahrt** *f* dojazd *m*.
- Zu'fall** *m* przypadek; *a.* = Ereignis; burch (einen) ~ przypadkiem, przypadkowo.
- zu'fallen** *Zür.* zapadać [-paść] się, zamykać [-mknąć] się; *j-m* ~ przypadać [-paść], dostawać [-stać] się.
- zu'fällig** przypadkowy; (*unbehofft*) niespodziewany; *adv.* przypadkowo, przypadkiem; ~er/weise przypadkowo; *Zeit* *f* przypadkowość.

zu'flücken [za]łatać, naprawiać [-wić].

zu'fliegen (su) = heraufliegen; die Tür slog zu drzwi zamknęły się z trzaskiem.

zu'fließen (su) płynąć ku (dat.); na-, przy-pływać [-płynąć].

Zu'flucht f (o. pl.) ucieczka, schronienie n; a. = Zuflucht's-ort; seine ~ nehmen zu (dat.) uciekać [uciec] się do (gen.); ~s-ort m, ~s'stätte f miejsce n schronienia; (für Arme usw.) przytułek m.

Zu'fluß m dopływ, przyływ; (von Menschen) napływ.

zu'flüftern podszeptywać [-szepnąć].

Zu'folge: ~ des Befehls, dem Befehl ~ podług, według, stosownie do (aße gen.).

zufrieden zadowolony, kontent (mit dat. z gen.); ~ sein mit (dat.) przestawać na (loc.); ~ lassen zostawiać [-wić] w spokoju; Zheit f zadowolenie n; ~stellen zadowalać [-wolić]; Zstellung f zadowolenie n.

zufrieren (su) zamarać [-znąć].

zufügen dodawać [-dać]; Schaden usw.: wyrządzać [-dzić], sprawić [-wić].

Zu'fuhr f dowóz m, przywóz m.

zuführen do-, przy-wozić [-wieźć]; (zu Fuß) przyprowadzać [-dzić].

Zug (cük) m ②d (Ziehen) pociąg-nienie n, ciąg; (im Ofen usw., a. = Zugwind) przeciąg, przewiew; (beim Trinken) łyk; (einer Menschenmenge) pochód; (der Bögel) [prze]łot; (Zug Bögel) stado n; (Zug Ofen) zaprząg; ✕ cug; bsd. pociąg; (am Stiefel) guma f; fig. (Gesichtszug, Charakterzug) rys; (Trieb) pociąg, popęd, skłonność f; Spiel: Sie sind am ~ pan(i) ma pociągnąć, na

pana (panią) koleję; im ~ sein być w ruchu; in (ob. mit) einem ~e, auf einen ~jednym ciągiem. odrazu; in den letzten Zügen liegen dogorywać. umierać; in ~ bringen wprowadzać [-dzić]; in großen Zügen w grubych zarysach; in kurzen Zügen w kilku słowach.

Zu'gabe f dodatek m, naddatek m; als ~ dodatkowo.

Zu'gang m przystęp, dostęp; (Eingang) wejście n.

zu'gänglich (-gänglich) dostępny. przystępny; Zeit f do-, przystępność.

Zu'g...: ~baum m belka f zwodowa; ~brücke f most m zwodzony.

zu'geben do-, przy-dawać [-dać]: (gestatten) pozwalać [-zwolić]; (zulassen) przyzwalać [-zwolić]; przystawać [-stać] (na acc.); (zugestehen) przyznawać [-znać].

zugel'gen: ~ sein być obecnym, oder przytomnym; er ist nicht ~ niema go.

zu'geh(e)n (weitergehen) iść dalej; Türen usw.: do-, za-mykać [-mknąć] się; Briefe usw.: = eingehen 2, ankommen; (gestehen) dziać się; ~ lassen posyłać [-słać]; ~ auf (acc.) zbliżać [-żyć] się do (gen.), podchodzić [podejść] do (gen.); es ging da recht lustig zu było tam bardzo wesoło.

Zu'gehör n = Zuhör.

zu'gehören (dat.) należeć do (gen.).

zu'gehörig przynależny; Zeit f przynależność.

Zü'gel (cū'g^{el}) m ②l cugiel. lejce m/pl., wodza f; fig. (der Regierung) rządu m/pl.; im ~ halten trzymać w karbach, powściągać; i-m die ~ schiefen lassen popuszczać [-puścić]

wodze, dawać [dać] swobodę; mit verhängem ~ co koń wy-skoczy; **Zios** bez cugli: fig. wyuzdany, rozpustny, roz-wiązły; **Zosigkeit** *f* wyuzda-ność, rozpusta, rozwiązłość.

zu'gehn (zn) ⑤ *f* [o]kiełznać: fig. trzymać na wodzy, powściągać [-gnać]. **[domkiem.]**

zu'genannt zwany, z przy-

zu'gesellen przydawać [-dać], przyłączać [-czyć]; **☉** = affo-zieren.

Zu'geständnis *n* przyznanie, ustępstwo.

zu'gesteh(e)n = gestehen; i-m et. ~ = einräumen.

zu'gestan (-g^{et}ān) przywiązany (*dat.* do *gen.*).

Zu'g...: **führer** *m* **☉** (kon-dukter) prowadzący pociąg; **×** starszy w cugu; **garn** *n* niewód *m*.

zu'gießen dolewać [-lać]; **☉** ff-nung: zalewać [-lać].

zu'gig (cū'g^{ig}) wystawiony na przeciąg, rzewiewny.

Zu'gikraft *f* siła przyciągająca.

zugleich równocześnie, razem.

Zu'g...: **leine** *f* linewka sygnałowa; **loch** *n* otwór *m* dla przewiewu; **luft** *f* (o. *pl.*) prze-wiew *m*; (**Zug** *nb*) przeciąg *m*; **mittel** *n* środek *m* przeciąga-jący; (**Arznei**) środek *m* ciągną-cy; **netz** *n* niewód *m*; **ochs** *m* wół roboczy; **personal** **☉** *n* służba *f* pociągowa; **perd** *n* koń *m* pociagowy *ob.* roboczy; **pflaster** *n* plaster *m* ciągnący.

zugreifen chwycić [chwycić], brać [wziąć]; mit allen fünf Fingern ~ nach (*dat.*) = er-greifen, herfallen (über); bei Tisch: greifen Sie zu! bierz pan(i)!; proszę!

zugrunde: ~ gehen [z]ginać; ~ legen brać [wziąć] za pod-

stawę; ~ liegen być podstawą; ~ richten [z]niszczyć, [z]gubić; mit (ober unter) **Zugung** von (*dat.*) na podstawie (*gen.*).

Zu'g...: **seil** *n* lina *f* do ciągni-enia; **stiefel** *m* bucik z gumą; **stück** *n* **Zha.** sztuka *f* mająca powodzenie; **tier** *n* zwierzę pociagowe.

zugunsten (*gen.*) na korzyść (*gen.*), dla (*gen.*).

Zugang *m* dolewek.

zugute: i-m et. ~ halten poczy-tywać [-tać] za rzecz dobrą; ~ kommen wychodzić [wyjść] na korzyść: sich et. ~ tun (*auf acc.*) chęlcie się (*instr.*).

Zu'g...: **vieh** *n* bydło robocze; **vogel** *m* ptak przelotni; **weise** stadami, w stadach; **×** oddziałami, w oddziałach; **wind** *m* przeciąg, przewiew.

zu'haben mieć zamknięte; noch 1 Krone ~ wollen [za]żądać ... w dodatku.

zu'haken zamykać [-mknąć] na haczyk. zahaczać [-czyć].

zu'halten trzymać zamknięte ober pod zamknięciem; Ohren: zatykać [-tkać]; Augen: zasła-niać | słońcie.

Zu'hälter (-h^{elt}er) *m* ② *l* kocha-nek prostytutki.

zu'händen (-h^{änd}en) do rąk (*gen.*).

zu'hängen zasłaniać [-słonic] (*instr.*).

zu'hauen 1. *v/t.* ociosywać [-sać], przyciosywać [-sać]. 2. *v/i.* bić; (mit dem Schwert) ra-bać.

zu'hau'f = haufenweise.

zu'heften zeszywać [-szyć].

zu'heilen (su) [za]goić się.

Zu'hilfenahme (-n^{äh}e) *f*: unter (*ob.* mit) ~ von (*dat.*) zapomocą *ob.* przy pomocy (*gen.*).

juhinterft z tyłu, na końcu.

zu'hören słuchać (*gen.*), przy-
słuchiwać się (*dat.*).
Zu'hörer(in) *f* m słuchacz(ka).
Zu'hörerſchaft *f* słuchacze
m/pl., audytorjum *n*.
zu'hauſen, -jubeln: i-m ~
przyjmować [-jać] k-o radosny-
mi okrzykami.
Zu'kauf *m* dokupywanie *n*,
dokupienie *n*.
zu'kaufen dokupywać [-pić].
zu'kehren obracać [obrócić] ob.
zwracać [zwrócić] ku (*dat.*);
i-m den Rücken ~ obracać [obró-
cić] się tyłem do (*gen.*).
zu'klaffen [za]kitować.
zu'klappen zatrząskać [-snać]
(się *v/i.* [si]).
zu'kleben nalepiać [-lepić], za-
klejać [-kleić].
zu'klinken zamykać [-mknąć]
na klamkę.
zu'knöpfen zapinać [-piąć].
zu'kommen przypadać [-paść]
na (*acc.*); (zuteil werden) dosta-
wać [-stać] się: a. = gebühren,
gehören; ~ laſſen udzielać
[-lić]: auf i-n ~ podchodzić
[podejść] ku (*dat.*), zbliżać
[-żyć] się do (*gen.*).
zu'korken zakorkowywać
[-ować]. [Würze.]
Zu'koſt *f* przykaska; *fig.* =
Zu'kunſt (-künſt) *f* ② *f* (o. *pl.*)
przyszłość: Gram. czas *m* przy-
szły: ~ s/muſik / muzyka przy-
szłości; ~ s/pläne *m/pl.* plany
na przyszłość.
zu'künftig przyszły.
zu'lächeln (*dat.*) uśmiechać
[-chnać] się do (*gen.*).
Zu'lage *f* = Bugabe, Beilage.
Zu'l'nde: bei uns ~ u nas,
w naszych stronach.
zu'l'angen (genug fein) = aus-
reichen, genügen; (bei Ziſch)
brać: i-m et. ~ = (hin)reichen.
zu'l'änglich = hintänglich.

zu'laſſen dopuszczać [-puścić].
pozwalać [-zwolić]: (zur Prüfung
uſw.) przypuszczać [-puścić];
Zür uſw.: zostawiać [-wić]
zamknięte, nie otwierać.
zu'läſſig dopuszczalny; Zettl *f*
dopuszczalność.
Zu'laſſung *f* dopuszczenie *n*;
(Erlaubnis) zezwolenie *n*.
Zu'lauf *m* ② *d* (o. *pl.*) zbiego-
wis o *n*. natłok; groſſen ~ ha-
ben zażywać wielkiego wzię-
cia, mieć wielu klientów ober
(Arzt) pacjentów.
zu'laufen (iu) zbiegać [zbiedz]
się; auf i-n ~ przybiegać
[-biedz] do (*gen.*); ſpiß ~ koń-
czyć się ostro.
zu'legen dokładać [dolożyć],
dodawać [-dać]; 2oſt uſw.: za-
kładać [założyć], przykrywać
[-kryć]; ſich et. ~ nabywać
[-być], sprawiać [-wić] sobie.
Zullei'be: i-m et. ~ tun wyrzą-
dzać [-dzić] k-u co złego,
[s]krzywdzić kogo.
Zu'leimen zaklejać [-kleić].
Zu'lernen douczyć [wos.] się
(*gen.*). [przyszł] ostatni.
Zulle'ht w końcu; er ſam ~
Zullei'be (*dat.*) dla (*gen.*).
Zu'löſen [za]lutować.
zum (cüm) = zu dem.
Zu'machen Zür uſw.: zamykać
[-mknąć]; vgl. ſchließen; Rod:
= zuluöpfen; Brief: zapieczę-
tować [wos.].
Zu'mal zwłaszcza, szczególnie.
Zu'mauern zamurowywać
[-ować]. [większej części.]
Zu'mei'ſt najczęściej, po naj-
Zu'meſſen = ab-, beimessen.
Zu'mu'te: mir iſt ſchlecht ~ nie-
dobrze mi, źle się czuję; wie
iſt Ihnen ~? jak się pan(i)
czuje?
Zu'muten (-müt'n) ② *c* wyma-
gać, żądać (i-m et. czego od

gen.); (fähig halten für) uważać za zdolnego do (*gen.*). *Su.* wy-maganie *n.*, żądanie *n.*

zu/nächst przede wszystkim, w pierwszym rzędzie; (*dat.*) tuż obok (*gen.*).

zu/nageln zabijać [-bić] gwoździami, gwoździć.

zu/nähren zaszywać [-szyć].

Zu/nahme (-nām^o) *f* ③b (3^u wach^s) przyrost *m.*, przybytek *m.*; (Vergrößerung) powiększenie *n* się; (stetige) rozwój *m.*

Zu/nahme *m* nazwisko *n.*; *a.* = Beiname. [zapalania.]

Zü/nd... (cū'nt...) zapalny, do)

zü/ndbar (..bār) zapalny.

zü/nden (cū'nd^{en}) ⑤c 1. *v/t.* zapalać [-lić]. 2. *v/i.* zapalać [-lić] się, zajmować [jać] się.

Zü/nder (cū'nd^{er}) *m* ②l hubka *f.*

Zü/nder (cū'nd^{er}) *m* ②l zapalacz, aparat do zapalania; lont.

Zü/nd...: ~holz, ~holzchen *n* zapalaka *f.*; ~holz/schachtel *f* pudełko *n* z zapalnikami; ~hütchen *n* kapsla *f.*; ~loch *n* zapal *m.*; ~nadel *f* iglica; ~nadel/gewehr *n* iglicówka *f.*; ~pfanne *f* panewka; ~schwamm *m* hubka *f.*; ~stoff *m* materiał zapalny.

zu/nehmen: *a)* *v/t.* dodawać [-dać]; *b)* *v/i.* (wachsen) wzrastać [wzrosć], powiększać [-szyć] się; (steigend) wzbierać [wzbrać]; (an Stärke) wzmacniać [wzmódl] się; (am Leibe) [u]tyć; der Tag (Monat) nimmt zu dnia (księżycyca) przybywa; ich habe 2 kilo zugenommen przybyło mi ... wagi oder na wadze; an Verstand ~ [z]mądrzeć.

zu/nutzen (sich) skłaniać [skłonić] się (ku *dat.*). *Su.* skłonność *f.*, przywiązanie *n.*

Zunft (cū'nt) *f* ②f cech *m.*; ~... cechowy.

zü/nftig (cū'ntig) cechowy.

Zu/nge (cū'ŋ^o) *f* ③b język *m.*; (eines Döfens usw.) ozdór *m.*; (der Wage) języczek *m.*

zü/ngeln (cū'ŋ^{eln}) ⑥f poruszać językiem; (flamme) wznosić się.

Zu/ngen...: ~band ②a, ~bündchen *n* wędzidzełko języka; ~drescher *m* gaduła; ~fehler *m* wada *f* języka; ~fertigkeit *f* gadatliwość; ~kr.bs *m* rak języka; ~spitze *f* koniec *m* języka.

Zü/ngeln (cū'ŋ^{eln}) *n* ②l języczek *m.*

zu/nicht^e: ~machen [z]niweczyć, obracać [obrócić] w niwecz.

zu/nicken kiwać [-wnąć] głową, skinąć [wosc.] na (*acc.*).

zu/nu^{ge}: (sich) et. ~machen = andunghen.

zu/pfen (cū'pf^{en}) ⑥a szarpać [-pnąć], [po]targać *au dat.* za (*acc.*); Seibe: skubać.

zu/pfropfen zatykać [-tkać], zakorkować [wosc.].

zur (cūr) = zu *der.*

zu/raten = auraten.

Zu/rat^egebung *f* porada.

zu/raunen = zustrstern.

zu/rechnen doliczać [-czyć]; *a.* = zuschreiben.

zu/rechnungs/fähig poczytalny; *Leist f* poczytalność.

zu/recht należycie: w porządku; ~bringenprzywadać[-dzić] do porządku, przyrządzać [-dzić]; (sich) ~finden znajdować [znaleźć] drogę, [z]orientować się, trafić [-lić]; *a.* = ~kommen: ~helfen pomagać [-módl]; ~kommen przychodzić [przyjść] do porządku; dawać [dać] sobie radę (mit *dat.* z *instr.*); ~legen układać [ułożyć] w porządku; *a.* = vorbereiten; ~machen przygotowywać [-ować]; Eisen usw.: = (zu)bereiten, zurecht^e; Saar

ustw.: [u]porządkować; Bett: [po]ścielić, posłać [boś.]; a. = aufbessern; **rücken** posuwać [-sunąć] na właściwe miejsce; **setzen, stellen** ustawiać [-wić] w porządku; a. = vorbereiten; *fig.* j-m den Kopf **setzen** nauczyć [boś.] k-o rozumu; **weisen** naprowadzać [-dzić] na właściwą drogę; *fig.* (belehren) pouczać [-czyć]; (Vorurteil machen) [u]czytnić wymówki, [z]łajając; **Zweifung** *f* pouczenie *n*: upomnienie *n*; skarcenie *n*. [(Rat) rada.]

Zu'rede *f* namowa, zachęta;

zu'reden 1. *v/i.* j-m ~ namawiać [-mówić] (*acc.*), zachęcać [-cić] (*acc.*). 2. *2 n* (2) namowa *f*; auf mein *2* na moję *r* dą.

zu'reichen 1. *v/t.* podawać [-dać]. 2. *v/i.* *f.* aus-, hintereichen; **2D** wystarczający, dostateczny.

zu'reiten 1. *v/i.* (su) jechać (ob. jeździć) konno; e-m Ort ~, ~ auf (*acc.*) [pod]jechać konno ku (*dat.*). 2. *v/t.* ujeżdżać [u]jeździć.

Zu'reiter *m* ujeżdżacz.

zu'richten przygotowywać [-ować]; Salat *ustw.*: przyrządzać [-dzić]; j-n übel ~ zbić [boś.] k-o; (verstümmeln) okaleczyć [boś.]. [przyrządzenie *n*.]

Zu'richtung / przygotowanie *n*;

zu'riegeln zamykać [-mknąć] na zasuwkę, zasuwac [-sunąć], [za]rygłować.

zu'rnen (cū'rnən) (25a (*dat.*) gniewać się na (*acc.*), srożyć się na (*acc.*).

zu'rück w tył, nazad; er ist ~ (getehrt) wrócił; sie sind ~ im Bernen pozostali w tyle w nauce; in Bfign meist od..., z powrotem; **beben** cofać [-fnać] się ze strachem, wzdrygać [-gnać] się; **behalten** zatrzymać [-mac] u siebie; **bekommen** otrzymywać [-mac]

z powrotem; **berufen** odwoływać [-łać]; **Berufung** *f* odwołanie *n*; **bezahlen** zwracać [zwrócić] pieniądze; sich **beziehen** odnosić się (auf *acc.* do *gen.*); **biegen** odginać [-giąć]; **bleiben** pozostawać [-stać] (hinter *dat.* w tyle za *instr.*); **blicken** oglądać [-dnąć] się; **bringen** przynosić [-nieść] ob. (führen) przyprawdzać [-dzić] napowrót oder z powrotem; **datieren** oznaczać [-czyć] datą wcześniejszą; **denken** (au *dat.*) przypominać [-mnieć] sobie (*acc.*); **drängen** odpierać [odeprzeć]; **dürfen** mieć pozwolenie wrócić; **eilen** (su) spieszyć się z powrotem; **erobern** zdobywać [-yć] napowrót; **erfragen** zwracać [zwrócić]; **fahren**: a) *v/i.* [po]jechać z powrotem, wracać [wrócić]; a. = [w]jechać; b) *v/t.* [za]wieść napowrót, odwozić [-wieźć]; sich **finden** znajdować [znaleźć] drogę napowrót; **fordern** [za]żądać zwrotu (*gen.*); **führen** odprowadzać [-dzić]; *fig.* sprowadzać [-dzić] (auf *acc.* do *gen.*); **Gabe** *f* zwrot *m*; **geben** oddawać [-dać], zwracać [zwrócić]; **geh(e)n** iść [pójść] z powrotem ob. w tył; *fig.* upadać upaść]; (kehren) wracać [wrócić], cofać [-fnać] się (auf *acc.* do *gen.*); **geleiten** odprowadzać [-dzić]; **gewinnen** odgrywać [odegrać], odzyskiwać [-skać]; **gejogen** (-g^oc;g^en) odosobniony, na uboczu; **Gejogenheit** *f* odosobnienie *n*. zaciszę *n* domowe; **halten** zatrzymać [-mac]; a. = an-, aufhalten: (nicht äußern, a. *v/i.* mit *dat.*) nie okazywać [-zać] (*gen.*), nie wy-

jawiać [-wić] (*gen.*), ukrywać [-yc]: ~**haltend** skryty, ostrożny, małomówny; **~haltung** *f* zatrzymywanie (-manie)*n*: skrytość, małomówność; ~**kaufen** odkupywać [-pić]; ~**kehren** (*fn*) [po]wracać [-wrócić]: ~**kommen** [po]wracać [-wrócić] (*auf acc.* do *gen.*): (*von dat.*) = (ab)lassen, absteigen; *fig.* podupadać [-paść]; ~**können** móż wrócić; **~kunft** (-künft) *f* ②*f* (o. *pl.*) powrót *m*; ~**lassen** pozostawiać [-wić]; (~gehen lassen) pozwalać [-zwoleć] wrócić; ~**legen** (beiseitetelegen) odkładać [odłożyć] (na bok) (*a. Geld* = [auf]sparen); **~weg**: przebywać [-yc], ujeść [boś.], (*zu Wagen*) ujechać [boś.]; ~**müssen** musieć wrócić; **~nahme** (-nähm^e) *f* ③*b* odebranie *n* z powrotem; ~**nehmen** brać [wziąć] z powrotem, odbierać [odebrać]; ~**prallen** (*fn*) odbijać [-bić] się, odskakiwać [-skoczyć]; ~**reisen** (*fn*) [po]jechać z powrotem; *a.* = ~**kehren**; ~**rufen** [przy]wołać napowrót; (abberufen) odwoływać [-łać]; (ins Gedächtniß) = erinnern; ~**schaffen** odnosić [-nieść] napowrót; ~**schicken** odsyłać [odesłać]; ~**schieben** odsuwać [-sunąć]; *fig.* = ablehnen; ~**schlagen** *Ärmet* usłw.: odwijać [-winać]; *Ball* usłw.: odbijać [-bić]; *Feind*: odpierać [odeprzeć]; ~**schrecken**: *a)* *v/t.* odstraszać [-szyć]; *b)* *v/i.* (*fn*) wzdrygać [-gnać] się (*vor dat.* przed *instr.*); ~**schreiben** odpisywać [-sać]; *sich* ~**sehnen** pragnąć powrotu; (*nach dat.*) tęsknić (do *gen.*); ~**senden** = ~**schicken**; ~**setzen** stawiać [postawić] z powrotem na swoje miejsce; *sehrerhafte Ware*:

odkładać [odłożyć] (wybrakowany towar); (*hintanziehen*) upośledzać [-dzić], ubliżać [-żyć] (*dat.*); **~setzung** *f* odstawka; upośledzenie *n*, ubliżenie *n*; ~**springen** (*fn*) odskakiwać [-skoczyć] w tył; *a.* = ~**prallen**; ~**steh(e)n** stać w tył; *fig.* (*hinter dat.*, *gegen acc.*) = nachhüchen; ~**stellen** stawiać [postawić] napowrót na swoje miejsce; odstawiać [-wić]; *uhr*: cofać [-fnać]; *Wäher*: zwracać [zwrócić]; ~**stoßen** odpychać [odepchnąć]; ~**strahlen** odbijać (promienie); (*v/i.* [*fn*]) odbijać [-bić] się; **~strahlung** *f* odbijanie *n* się promieni; refleks *m*; ~**streifen** zakasywać [-sać]; ~**strömen** (*fn*) płynąć nazad; ~**fragen** odnosić [-nieść] napowrót; ~**treiben** odpędzać [-dzić]; ~**treten** (*fn*) ustępować [-utąpić] (w tył); cofać [-fnać] się; (*von dat.*) odstępować [ustąpić] (od *gen.*), zrzekać [zrzec] się (*gen.*); ~**verlangen** [za]żądać zwrotu; ~**weisen** cofać [-fnać] się; *fig.* = nachgeben; ~**weisen** nie przyjmować [-jać] (*gen.*); *Behauptung*: odpierać [odeprzeć]; *a.* = abweisen, ablehnen, abschiden; **~weisung** *f* odrzucenie *n*; nieprzyjęcie *n*; odparcie *n*; ~**werfen** odrzucać [-cić]; *Kopf*: zwieszać [-sić] w tył; *Strahlen*: odbijać [-bić]; *Feind*: odpierać [odeprzeć]; ~**wirken** działać wstecz, oddziaływać [-łać]; ~**wollen** chcieć wrócić; ~**wünschen** pragnąć powrotu (*gen.*); ~**zahlen** spłacać [-cić], zwracać [zwrócić]; **~zahlung** *f* zwrot *m*; ~**ziehen**: *a)* *v/t.* [po]ciągnąć w tył; *Band* usłw.: cofać [-fnać]; *sich* ~**ziehen** usuwać [usunąć] się, cofać [-fnać]

się; (vom Amte usw.) ustępować [ustąpić] z (*gen.*); sein Wort: = ~nehmen; ~gejogen leben żyć w odosobnieniu ob. na uboczu; b) v/i. (su) wracać [wrócić]; ~ziehung *f* cofanie *n* się; cofnięcie *n* się; ustąpienie *n*.

Zu'ruf *m* wołanie *n*, krzyk; (Gruß) powitanie *n*; (~ der Waſche) hasło *n*.

Zu'rufen [za]wołać (i-m et. co do *gen.*); einander ~ nawoływać się nawzajem.

Zu'rüſten przygotowywać [-ować], przysposabiać [-sobić]. *Su.* przygotowanie *n*, przysposobienie *n*.

Zur'zeit = gegenwärtig.

Zu'sage *f* przyrzeczenie *n*, obietnica.

Zu'sagen: a) v/t. obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec]; *abs.* przyjmować [-jać] zaproszenie; b) v/i. = entsprechen; i-m ~ = behagen, gefallen.

Zuſa'mmen razem; (zugleich) równocześnie; ~ genommen razem wzięwszy; in ſſſſſg meiſt z..., s..., a. razem; ~arbeiten pracować razem; ~ballen zbijać [zbić]; ~berufen zwoływać [łać]; ~berufung *f* zwoływanie (-lanie) *n*; ~befehlen zbierać [zbrać] [zbrać] razem; Büſcher: oprawiać [-wić] razem; ~brechen (su) = einſtürzen, ~ſtürzen; (hinfallen) upadać [upaść]; ~bringen znosić [znieść]; Geb usw.: zbierać [zbrać], zgromadzać [-dzić]; ~Druck *m* upadek. runięcie *n*; ~drängen ścisnąć [-snać], skupiać [-pić]: (in der Rede) wyrażać [-razić] się zwięzle; (ſich) ~drängen cisnąć się, [s]tłoczyć się; ~drehen skręcać [-cie]; ~drücken ścisnąć [-snać],

[z]miać; ~fahren: a) v/t. zwozić [zwieźć]; b) v/i. (vor Sturm) przerażać [-razić] się, przelęknąć [boć] się; ~fall *m* upadek; *fig.* runięcie *n*; ~fallen = einſtürzen, ~ſtürzen; Augen: zapadać [-paść] się; (~treffen) schodzie [zejść] się; *fig.* = abmagern; ~falten składać [złożyć]; ~fassen zbierać [zbrać] razem; (vereinigen) [z]łączyć, skupiać [-pić]; seine Gedanken ~fassen skupiać [-pić] myśli; ~fegen zmiatać [zmieść]; (ſich) ~finden schodzie [zejść] się, spotykać [spotkać] się; ~flechten splatać [splęść]; ~fließen [po-, za]łatać; *fig.* zlepić [-pić]; ~ſtiegen (su) zlatywać [zlecieć] się; ~ſtiegen (su) spływać [spłynąć] się, zlewać [zlać] się; ~ſtuf *m* spływanie *n* się, zlewanie *n* się, zlew; ~fügen spajać [spoić], [z]łączyć: ~führen sprowadzać [-dzić] na kupę; a. = ~bringen; ~gehören należeć do siebie; ~gehörig należący do siebie, tworzący całość; ~geraten schodzie [zejść] się, spotykać [-tkać] się; ~gefäß złożony; ~gehen zlewać [zlać]; ~halten: a) v/t. [u]trzymać razem, nie wypuszczać z rąk; Geb: nie trwonić; Kaitung: abonować (ob. trzymać) do spółki: (vergleichen) porównywać [-nać]; b) v/i. trzymać się razem, łączyć się; ~hang *m* związek; im ~hang ſtehen = ~hagen, ~hängen (h.) być w związku (mit *dat.* z *instr.*), wiązać się z (*instr.*); ~hängend, ~hängend nieprzerwany, spójny; *adv.* w związku; ~hang(s)los bez związku; ~hauen [po]rąbać na kawałki; ~häufen zgromadzać [-dzić], skupiać [-pić]; ~holen

znosić [znieść]; **~kanfen** [po-] skupywać; **~ketten** spajać [spoić] łańcuchem; **~kitten** spajać [spoić] kitem; **~klang** m zgodność f tonów, harmonja f; **~klappen** składać [złożyć]; F (v/i.) upadać [upaść] ze zmęczenia; a. = **~klingen** brzmieć zgodnie, zgadzać [zgodzić] się; **~kleben** sklejać [skleić], zlepiąć [-pić]; **~kommen** [po-] schodzić się, schodzić [zejść] się; (zu Wagen) zjeżdżać [po-, zjechać] się; (sich an-, versammeln) zbierać [zebrać] się; **~krahen** zes'trobywać [-bać]; **~kunft** (-künst) f ② f schadzka, zjazd m, zebranie n, zgromadzenie n, spotkanie n się (mit dat. z instr.); **~kuppeln** sprowadzać [-dzić] razem; **~laden** spraszać [sprosić]; **~lauf** m zbiegowisko n; (der Umstände) zbieg; **~laufen** (su) zbiegać [zbiedz] się; Miß: = gerinnen; **~leben** żyć razem (mit dat. z instr.); **~leben** n wspólne (po)życie; **~legen** składać [złożyć]; **~leimen** zlepiąć [-pić]; **~lesen** zbierać [na-, zebrać]; Buch: czytać razem; viele Bücher: nazytać [boń] się; **~löten** [z]lutować; **~nähen** zeszywać [zeszyć]; **~nehmen** brać [wziąć] razem; (vereinigen) zbierać [zebrać]; fig. sich ~nehmen zabierać [wziąć się] żwawo do roboty, zajmować [zająć] się czem należyście; alleß ~genommen wzięwszy wszystko razem; **~packen** [s-, po]pakaować razem; a. = einpacken; **~passen**: a) v/t. dostosowywać [-sować], dobierać [-brać]; b) v/i. zgadzać się ze sobą; **~pressen** ścisnąć [-snać], zgniatać [zgnieść]; **~raffen** zebrać, pozgarniać [boń.]; sich ~raffen = sich ~nehmen; **~rechnen** zli-

czać [-czyć], zrachować [boń.]; **~reimen** rymować; fig. [po-] godzić ze sobą; sich ~reimen zgadzać się ze sobą; **~rollen** zwijać [zwinąć]; sich ~rotten (-röt'en) ⑤c zbierać [zebrać] się ob. [z]gromadzić się tłumnie; **~rücken** zsuwać [zsunąć] (się) v/i. [su]; **~rufen** zwolywać [-lać]; sich ~scharen = sich ~rotten; **~scharren** zgarniać [-nać]; Geld: [na]gromadzić; **~schieben** zesuwąć [-sunąć]; **~schließen** [z]niszczyć strzałami, [po]wystrelać; Stadt usw.: [z]burzyć; Geld ~schließen składać [złożyć] (na jakiś cel), urządzić [-dzić] składkę; **~schlagen**: a) v/t. zbijać [pozbi-jać, zbić]; die Hände: klaskać [-snać] (instr.), załamywać [-mać]; a. = zer[schlagen]; b) v/i. (su) uderzać [-rzyć] się o siebie, zamykać [-mknąć] się nagle; **~schleppen** znosić [znieść]; **~schließen** zamykać [-mknąć] razem; **~schmelzen**: a) v/t. [s]topić; b) v/i. [s]topnieć; fig. zmniejszać [-szyć] się; **~schmieden** skuwać [skuć]; **~schnüren** zesnurowywać [-ować]; **~schrauben** ześrubowywać [-ować]; **~schreiben** [na]pisać razem, spisać [-sywać]; F popisać [boń.]; **~schrumpfen** (su) [s]kurczyć się; Unjinn **~schwätzen** napieść [boń.]; **~setzen** zestawiać [-wić], składać [złożyć]; a. = verbinden; **~setzung** f składanie n, złożenie n; (als Sache) skład m; **~sinken** upadać [upaść]; **~sparen** oszczędzać [-dzić]; **~spielen** n ansambl m; **~stedten** spinać [pospinać, spiąć]; die Köpfe ~stedten szeptać między sobą; **~stellen** zestawia [-wić]; (vergleichen) porównywać [-wnać]; (vereinigen) [po]łączyć; **~stellung**

f zestawianie (-wienie) n; porównywanie (-wnanie) n; (po-)łączenie n; ~stimmen zgadzać [zgodzić] się; ~stoppeln [po-]zbierać zewsząd; ~stoff m zetknięcie n; zderzenie n; ~stoßen: a) v/t. stykać [zetknąć] razem, uderzać [-rzyć] o siebie; b) v/i. zderzać [-rzyć] się; (mit dat.) = angrenzen; mit den Gefäßen = anstoßen; mit i-m = begegnen, ~treffen; ~strömen (su) zlewać [zlać] się; Stoff: [z]gromadzić się tłumnie; ~sturz m runięcie n, upadek m; ~stürzen upadać [upaść], [za]walić się, runąć [woń.]; ~suchen wyszukiwać [-kać], zbierać [zebrać]; ~tragen znosić [znieść]; fig. [s]kompilować; ~treffen (su) schodzić [zejść] się; (~fallen) wydarzać [-rzyć] się równocześnie; (begegnen) spotykać [-tkać] się (mit dat. z instr.); ~treffen n spotkanie się; (ber Umstände usw.) zbieg m; ~treiben spędzać [pospędzać, spędzić]; ~treten (su) schodzić [zejść] się; (sich versammeln) zbierać [zebrać] się; ~Tritt m zebranie n, zgromadzenie n; sich ~tun [po]łączyć się; ~wachsen zrastać [zrósć] się; ~wehen zwiwać [zwiąć] (na jedno miejsce); ~werfen rzucić [-cić] (na jedno miejsce); a. = umwerfen; ~wickeln zwijać [zwinąć]; ~wirken działać wspólnie, współdziałać; ~wohnen mieszkać razem (mit dat. z instr.); ~zählen zliczać [-czyć], zrachować [woń.]; ~ziehen ściągać [-gnać]; Truppen: [z]gromadzić; Augenbrauen: [z]marszczyć; (vereinigen) [po]łączyć; Arith. = addieren. (türken) skraćć [skrócić]; sich ~ziehen [z]gromadzić, skupiać [-pić] się; (enger werden)

ściągać [-gnać] się; (krampfhaft) [s]kurczyć się; Gewitter usw.: gotować się, nadciągać [-gnać]; ~ziehung f ściągnięcie n; gromadzenie n; łączenie n; skracanie n; kurczenie n.

zu|sa'mt razem z (instr.).

Zu|satz m dodatek, przypisek; (Beimischung) przymieszka f.

zu|scha'nden: ~ gehen = zugrunde gehen; ~ machen [z]niweczyć, [z]niszczyć; ~ fahren, ~ reiten zjeżdżać [-jeździć]; ~ werden nie zisnąć się; (von Personen) zostać pokonanym.

zu'|schauen F 16 a [na]stręczyć.

zu'|schauen przypatrywać [-patrzyć] się, przyglądać [-duąć] się (dat.).

Zu'|schauer m widz; ~platz m miejsce n dla widzów.

zu'|schicken przysyłać [-słać].

zu'|schleiben Regel: zasuwać [-sunąć]; i-m et.: przysuwać [-sunąć], (heimlich) podsunąć [-sunąć]; die Schuld: zwałać [-lić] (na acc.).

zu'|schleßen dokładać [dolożyć]; auf (acc.) ~ rzucić [-cić] się na (acc.).

Zu'|schlag m dołożenie n; zř przysądzenie n; (Zugabe) dodatek; (B, Stoff usw.) dopłata f; ... dodatkowy, dopełniający.

zu'|schlagen 1. v/i. (su) bić silnie, auf i-n ~ = einschlagen. 2. v/i. przyznawać [-znać]; (mit Brettern) zabijać [-bić]; Tür n, w.: zamykać [-mknąć] z łoskotem, zatrzaskać [woń.].

zu'|schließen zamykać [-mknąć].

zu'|schnallen zapinać [-piąć] (na sprzączkę), spinać [spąć].

Zu'|schneide... do przykrawania. [-kroić].

zu'|schneiden przykrawać

Zu'|schneider(in) f m przykrawacz(ka).

Zu'schnitt *m* [s]krojenie *n*;
(Schnitt) krój, zakrój.

zu'schnüren zasznurowywać
[-ować]; *Rehle*: [u]dusić.

zu'schrauben zaśrubowywać
[-ować].

zu'schreiben przypisywać [-sać];
Werk: = widmen.

Zu'schrift *f* pismo *n*; (*amtliche*)
odezwa.

zulschulden: *sich* et. ~ kommen
lassen zawinić [boń.] w (*loc.*).

Zu'schuß *m* dodatek, dopłata *f*;
... dodatkowy.

zu'schütten przysypywać [-pać];
Loch *usw.*: zasypywać [-pać].

zu'sehen przypatrywać [-trzyć]
się, przyglądać [-dnąć] się;
bei et. ~ uważać przy (*loc.*),
pilnować (*gen.*).

zu'sehens (-zēnc) widocznie,
znacznie.

zu'sein być zamkniętym.

zu'senden przysyłać [-ślać]. *Su.*
przysłanie *n*, przysyłka *f*.

zu'setzen 1. *v/t.* dodawać [-dać];
(*verlieren*) [s]traścić. 2. *v/i.* do-
kuczać [-czyć]; dawać [dać]
się we znaki (*i-m* mit *Fragen*
usw. *k-u instr.*); *i-m* *stark* (*ober*
heftig) ~ dopiekać [-piec]; (*dem*
Feinde) napierać na (*acc.*): (*von*
Krankheiten) wycieńczać [-czyć]
(*acc.*).

zu'sichern zabezpieczać [-czyć],
przrzekać [-rzec]. *Su.* za-
bezpieczenie *n*, przrzecze-
nie *n*. [|-ować.]

zu'siegeln zapieczętowywać

Zu'speise *f* = *Bufoſt*.

zu'spitzen przycinać [-ciać],
zaostrzać [-trzyć].

zu'sprechen 1. *v/t.* *sz* przysą-
dzać [-dzić]; *Mut* ~ = *ermuti-*
gen; *Trost* ~ = *tröſten*. 2. *v/i.*
der *Glaſche* ~ zaglądać do
szklanki, pić wiele; *das* *ſpricht*
mir *zu* *to* *mi* *się* *podoba*.

Zu'spruch *m* dodawanie *n*
tuchy; (*Beſucher*) odwiedziny
f/pl.: goście *m/pl.*

Zu'stand *m* stan, położenie *n*.
zu'stände: ~ *bringen* dokony-
wać [-nać] (*gen.*); ~ *kommen*
przychodzić [przyjść] do
skutku; *Zkommen* *n* dojście
do skutku.

zu'ständig przynależny; (*Be-*
hörde) właściwy, kompetentny;
Zkeit *f* przynależność.

zu'statten: ~ *kommen* przyda-
wać [-dać] się.

zu'stecken zapinać [-piąć] (szpil-
ką); (*heimlich*) *i-m* et. ~ wtykać
[wotknąć].

zu'stehen: *es* *steht* *mir* *zu* *mam*
prawo; (*es* *geziemt*) *moja* *jest*
rzeczą, *wypada* *mi*.

zu'stellen dostawiać [-wić];
(*übergaben*) oddawać [-dać]; (*ein-*
händ *gen*) wręczać [-czyć], dorę-
czać [-czyć].

Zu'stellung *f* dostawa; oddanie
n; doręczenie *n*.

zu'steuern 1. *v/t.* przyczyniać
[-nić] się (swoją częścią) (do
gen.). 2. *v/i.* (*ſn*) [po]płynąć (ku
dat.).

zu'stimmen (*dat.*) zgadzać [zgo-
dzić] się ob. przystawać [-stać]
(na *acc.*). *Su.* zgoda *f*, zezwo-
lenie *n* (*zu* *dat.* na *acc.*).

zu'stopfen zatykać [-tkać].

zu'stoßen trzaskać [-snać];
(*v/i.* [*ſu*]) wydarzyć się, zdarzać
[-rzyć] się. [|-ynać.]

zu'strömen (*ſn*) napływać

zu'stürzen rzucać [-cić] się (*auf*
acc. na *acc.*).

zu'stußen przycinać [-ciać];
fig. [wy]uczyć, [wy]ćwiczyć.

Zu'tat *f* (*Beimischung*) domieszka;
(*Würze*) przyprawa; *z* *ſneiberei*:
dodatki *m/pl.*

zuteil: ~ *werden* dostawać
[-stać] się w udziale.

zu'teilen przydzielać [-lić], przyznawać [-znać]. *Su.* przydzielenie *n.*, przyznanie *n.*

zu'tragen przynosić [-nieść]; *Gerüchte* *ustw.*: donosić [-nieść]; *ſich* ~ zdarzać [-rzyć] się.

zu'träger (*in f*) *m* donosiciel (-ka). [*donosicielstwo n.*]

zu'trägeret (-trəgəʀət) *f* ③b)

zu'träglich (-trəklɪʃ) korzystny, pożyteczny; *Zeit f* korzyść, pożytek *m.*

zu'trauen 1. wierzyć, ufać; *daß hätte ich ihm nicht angetraut* tego nie spodziewałem się po nim. 2. *z n* ②l (*zu dat.*) zaufanie (do *gen.*); *z* *ſchenken* = *vertrauen*.

zu'traulich zaufany; *a.* = *vertraulich*; *Zeit f* zaufanie *n.*

zu'treffen sprawdzać [-dzić] się, ziszczać [ziścić] się; (*ſich fügen*) zdarzać [-rzyć] się; (*richtig sein*) okazywać [-zać] się słusznym.

zu'treten (*ſn*) przystępować [-stąpić]; *a.* = *herantreten*, *ſich nähern*.

zu'tritt *m* przystęp, dostęp; *ſreien* ~ *haben* mieć wolny wstęp.

zu'trinken (*dat.*) pić do (*gen.*), pić za zdrowie (*gen.*).

zu'tun 1. (*zufügen*) dodawać [-dać]; (*zumachen*) zamykać [-mknąć]. 2. *z n* ②l pomoc *f*; *ohne mein z* bez wpływu z mej strony.

zu'tu(n)lich usłużny; *a.* = *zu'traulich*.

zu'u(n)gen na niekorzyść.

zu'verlässig (-fəʀlɪʃɪʃ) godny zaufania, pewny; (*erprobt*) wypróbowany; *Zeit f* pewność.

zu'versicht (~zɪʃt) *f* ③b (*o. pl.*) (*Gewißheit*) pewność; (*Zutrauen*) zaufanie *n.*; (*Offnung*) nadzieja, ufność; *Ulich* pewny; *ufny*; *adv.* z pewnością.

zu'vie'l za wiele.

zu'vo'r przedtem; (*im voraus*) naprzód; *einige Tage* ~ przed kilku dniami; *furz* ~ niedługo przedtem.

zu'vörderst (-fɔʀdɔʀst) przedewszystkiem.

zu'vo'r...: ~*kommen* (*dat.*) wyprzedzać [-dzić], uprzedzać [-dzić], *ubledz* [*boß.*] (*aße acc.*): ~*kommend* uprzedzający; (*bienstfertig*) usłużny; (*höflich*) grzeczny; *Zkommenheit f* uprzedzająca grzeczność; *t-m et.* ~*tun* *f* *übertreffen*. [*bytek.*]

zu'wachs *m* ②h przyrost, przy-

zu'wachsen przyrastać [-rósć]; (*ſich vermegren*) powiększać [-szyć] się; (*verwachsen*) zarastać [-rósć].

zu'wage *f* dokład *m.*

zu'wägen dowożać [-zyć].

zu'wälzen [po]toczyć (*ku dat.*); (*Staub*) *f.* *zufchieben*.

zu'wandern [przy]wędrować (*dat. do gen.*).

zu'wege: ~ *bringen* dokonywać [-nać], dokazywać [-zać] (*gen.*); *gut* ~ *sein* być zdrowym, czuć się zdrowym.

zu'wehen zwracać [-wiałć]; *Schnee*: *nanosć* [-nieść]; *a.* = *verwehen*.

zu'weilen niekiedy.

zu'weisen przekazywać [-zać]; *Quartiere* *ustw.*: *następować* [-czyć]; *Arbeit*: *wyznaczać* [-czyć], *przydzielać* [-lić].

zu'wenden zwracać [zwrócić] ob. obracać [obrócić] (*ku dat.*); *t-m et.*: *używać* [-czyć] (*k-ugen.*).

zu'wenig za mało.

zu'werfen rzucać [-cić] (*ku dat.*); *Tür* *ustw.*: *zatrzasnąć* [*boß.*]; *Rußbänden*: *przenyłać* [-ślać]; (*heimlich*) *f.* *unterschieben*.

zu'wi'der 1. *pp.* (*dat.*) *wbrow.* przeciw (*dat.*). 2. *adv.* prze-

ciwny; ~ sein sprzeciwiać się (*dat.*); daß ist mir ~ to mi wstrętne, mam wstręt do tego; ~handeln działać wbrew (*dat.*); naruszać [-szyć]; ~laufend (*dat.*) przeciwny, sprzeciwiający się (*dat.*).

zu'winken dawać [dać] znaki; skinąć [-grnąć] [beide *boŭ.*] (na *acc.*). [doplata *f.*]

zu'zahlen dopłacać [-cić]. *Su.*

zu'zählen doliczać [-czyć]; auch = (hin)zufügen.

zu'zeit'en czasami, niekiedy.

zu'ziehen 1. *v/t.* Knoten *uſt.*: ściągać [-gnać]; Vorhang *uſt.*: zaciągać [-gnać]; (fest) zadzierzgnąć [*boŭ.*]; t-n: przyzywać [-zwać], przybierać [-brać] (zur Beratung *do gen.*); (verursachen) [s]powodować: sich *et.* ~ Krankheit: nabawiać [-wić] się (*gen.*); Unannehmlichkeiten: narobić [*boŭ.*] sobie (*gen.*); Tod: [z]gotować sobie. 2. *v/i.* (in) przybywać [-być], sprowadzać [-dzić] się.

Zu'ziehung *f.* przyzwanie *n.*, przywołanie *n.*; mit (*ob. unter*) ~ ze współdziałaniem; razem z (*instr.*).

Zu'zug *m.* napływ, przyływ; ✕ posilki *m/pl.*

Zu'zugler (-cŭgl^{er}) *m.* ②l przybysz; ✕ ochotnik.

zu'zuglich (-cŭkl^{ich}) wliczając: z doliczeniem (*gen.*).

zuw'acken (cwŏ'k^{en}) ①a szczy-pać [uszczypnąć].

Zwang (cwŏng) 1. *m.* ②d (*o. pl.*) przymus; (von Natur aufgelegter) niewola *f.*; (Gewalt) gwałt; ✕ parcie *n.*; (sich) ~ antun zadawać [-dać] (sobie) gwałt, przymuszać [-musić] (się). 2. ② *f.* zwingen.

zuw'ängen (cwŏ'ng^{en}) ①a = (hin-) einzwängen.

Zwang...: Zwang bez przymusu,

nieprzymuszony; (frei) dowolny; in Dosen Feste erscheinen w zeszytach w dowolnych odstępach czasu; Losigkeit *f.* nieprzymuszonosc.

Zwang... przymusowy; anleihe *f.* pożyczka przymusowa; arbeit *f.* robota przymusowa; Jacke *f.* kaftan *m.* bezpieczeństwa; mittel *n.* środek *m.* przymusowy; verfahren *n.* postępowanie przymusowe; verfeigerung *f.* licytacja przymusowa; vollstreckung *f.* egzekucja; Zwang przymusowo, przemocą; drogą egzekucji.

zwangig (cwŏ'nc^{ich}) dwadzieścia (*gen.*); Zer (cŏ'g^{er}) *m.* ②l dwudziestówka *f.* (moneta); fach dwudziestokrotny; jahrig dwudziestoletni; mal dwadzieścia razy; ste(r) (cŏ'st^{er}) ①l dwudziesty.

zwang (cwŏng) wprawdzie; und ~ a mianowicie.

Zweck (cwŏk) *m.* ②g (Absicht) zamiar; (Ziel) cel; zu welchem ~ na co, w jakim celu; zum Zweck haben mieć na celu; daß hat seinen ~ to na nic się nie przyda; dienlich prowadzący do celu, użyteczny, przydatny.

Zwecke (cwŏ'k^e) *f.* ③b świeca *m.*, (feine) świeczek *m.*

zwecken (z) ①a obijać [obić] świekami.

Zweck...: Zweckend odpowiadający celowi; essen *n.* uczta *m.* (na czyjąś cześć); Zwang bezcelowy; Losigkeit *f.* bezcelowosc; mangig stosowny, dogodny; (nichtig) użyteczny; mangigkeit *f.* stosownosc, dogodnosc; nutzlichkeit użytecznosc; Zweckwidrig przeciwny celowi, niezgodny z celem; ~ widrigkeit *f.* sprzeczność z celem.

zwecks (cwěks) (*gen.*) celem, w celu, dla (*gen.*).

zwei (cwai) 1. (wenn nichts folgt P a. *zwei*, *zwei*^o) (*gen.* *zwei*, *dat.* *zwei*) dwa *m* und *n*, dwie *f* (von Personen *m*: *zwei*); ~ (zusammen) *dwoje*; *es* waren unser ~ *było nas* *dwu* (*m*), *dwie* (*f*), *dwoje* (bei gemischtem Geschlecht); *zwei* ~ (*ein*) *po* *dwa* (*dwu*); *Uhr*: *halb* ~ *pół* *do* *drugiej*. 2. *zwei* *f* ③ *b* *dwójka*.

zwei... in *zwei* *dwu*...: ~**armig** (-*ärmig*) *dwuramienny*; ~**beinig** (-*batnig*) *dwunogi*; **Zwecker** (-*děker*) *m* ② *l* *dwuplaszczynowiec*; ~**deutig** (-*doitig*) *f* *dwuznaczny*; **Zweutigkeit** *f* *dwuznaczność*.

zwei *erteil* (cwai^oriai) *inbest.* *dwojaki*: (= von ~ *Art*) *dwojakiego* *rodzaju*; *auf* ~ *Art* (und *Weise*) *dwojakim* *sposobem*.

zwei...: ~**fach** *dwojaki*; (*doppelt*) *podwójny*; ~**farbig** *dwubarwny*, *dwukolorowy*.

Zwei *fel* (cwai^ofel) *m* ② *l* *wątpliwość* *f*; *ohne* ~ *bez* *wątpienia*; ~ *hegen* = *zweifeln*; *in* ~ *ziehen* = *bezweifeln*.

zwei *fehaft* *wątpliwy*, (*im* *Zweif* *fel*) *wahający* *się*; **Zigkeit** *f* *wątpliwość*.

Zwei *fel*...: **Zios** *niewątpliwy*, *pewny*; ~**mut** *m* = ~*sucht*.

zwei *fel*n (cwai^ofeln) ③ *f* *wątpić*, *powątpiewać* (*an* *dat.* *o* *loc.*).

Zwei *fel*...: **Zs** *ohne* *bez* *wątpienia*; ~*sucht* *f* *skłonność* *do* *powątpiewania*, *sceptycyzm* *m*; **Zsüchtig** *powątpiewający*, *sceptyczny*.

Zwei *f*er (cwai^ofer) *m* ② *l* *człowiek* *wątpiący*, *sceptyk*.

zwei...: ~**flügelig** (-*flügelig*) *dwuskrzydlaty*; ~*flügelige* *Tür* *podwoje* *f/pl.*; ~**füssig** (-*füssig*) *dwunożny*.

Zweig (cwai^og) *m* ② *g* *gałąź* *f*, (*kleiner*) *gałązka* *f*: (*z*-*e* *Gebirges*) *odnoga* *f*; (*einer* *Wissenschaft* *ustw.*) *gałąź* *f*; *fig.* *er* *kommt* *auf* *seinen* *grünen* ~ *nie* *ma* *powodzenia* *ober* *szczęścia*; ~ *boczn*: *filjalny*.

zwei...: **Zgespann** *n* *zaprząg* *m* *paro-* (*oder* *dwu*) *konny*; **Zgespräch** *n* *dIALOG* *m*; ~**glied** (*erig*) (-*glied*) *dwuczłonowy*; ~**händig** (-*händig*) *dwuręki*: *zwei* *na* *dwie* *ręce*; ~**hockerig** *dwugarbny*; **Zhufer** (-*hüfer*) *m* ② *l* *zwierzę* *n* *dwukopytne*; ~ **hundert** *dwieście*; ~**hundertste** (*r*) *dwusetny*; ~**jährig** *dwuletni*; **Zkampf** *m* *pojedynek*: ~**kantig** *dwugraniasty*; ~**köpfig** (-*köpfig*) *dwugłowy*; ~**läufig** *o* *dwu* *rurkach*; ~**mal** *dwa* *razy*; ~**malig** (-*mälig*) *dwurazowy*; **Zmaster** (-*mäster*) *m* ② *l* *dwumasztowiec*; ~**monatlich**, **Zmonats**... *dwumiesięczny*; **Zrad** *n* *kolo*, *bicykl* *m*, *rower* *m*; ~**räd** (*erig*) (-*räd*) *dwukolowy*; ~**reihig** (-*rälig*) *dwurzędowy*; ~**rudrig** (-*rüdrieg*) *dwuwiosłowy*; ~ **schlaf** (*erig*) *na* *dwie* *osoby* (*do* *spania*); ~**schneidig** *dwusieczny*, *obosieczny*; ~**seitig** *dwustronny*; ~**silbig** (-*zlibig*) *dwuzgłoskowy*; ~**sitzig** (-*zicig*) *o* *dwu* *siedzeniach*; ~**spaltig** (-*szpältig*) *dwudzielny*; **Zsp.** *o* *dwu* *kolumnach*; **Zspanner** (-*szpänner*) *m* ② *l* = **Zgespann**; ~**spännig** (~*ig*) *parokkonny*, *dwukonny*; ~**sprachig** (-*szprächig*) *dwujęzyczny*; ~**spurig** (-*szpürig*) *dwutorowy*; ~**stimmig** (-*sztimig*) *dwugłosowy*: (*singen*) *na* *dwa* *głosy*; ~**stöckig** (-*sztokig*) *dwupiętrowy*; ~**tägig** *dwudniowy*; ~**tausend** *dwa* *tysiące*.

termezzo; ~träger *m* obnosi-
ciel, plotek; ~wand *f* przepie-
rzenie *n*; ~zeit *f* przeciąg *m*
czasu (między dwoma wy-
padkami); in der ~zeit w mię-
dzy czasie.

Zwist (cwɨst) *m* ②g sprzeczka
f, zatarg; in ~geraten posprze-
czać [boć.] się.

Zwistig (cwɨstɨç) klótlivy,
niezgodny; Zweist *f* = Zwist.

Zwistchern (cwɨtʃɛrn) ②b
świergotać, szczebiotać.

Zwistter (cwɨtɛr) *m* ②l dwu-
pliciowiec, mieszaniec, herma-
frodyta; ~... dwupliciowy; ~
bildung *f* dwupliciowość.

Zwölf (cwɔlf) 1. (wenn nichts folgt

P auch ~e, cwɔlf'fɛ) dwanaście;
Uhr: halb ~ pół do dwunastej.
2. 2 *f* ③b dwunastka.

Zwölf...: Zwölfinger|darm *m*
dwunastnica *f*; ~jährig dwu-
nastoletni; ~mal dwanaście
razy; ~mäßig (-māɨç) dwu-
nastokrotny; ~mäßig dwuna-
stodniowy.

Zwölfte (cwɔlf'tɛ) dwunasty.

Zyklus (cɨ'klɨs) *m* ②g cykl.

Zylinder (cɨlɨ'ndɛr) *m* ②l cy-
linder; (Watte) walec; ~... cy-
lindrowy.

Zynisch (cɨ'nɨsz) cyniczny.

Zypresse (cɨpɛɛ'sɛ) *f* ③b cyprys
m; ~... cyprysowy.

i. 3. Abl. für zurzeit.

Dodatek.

Nowa pisownia według uchwał Komitetu ortograficznego polskiej akademii umiejętności z 21 kwietnia 1936 r.

zatwierdzonych przez ministerstwo W. R. i O. P. dnia 24 czerwca 1936 r.

Wyrażenia zaopatrzone w gwiazdkę (*) już znajdują się w słowniku, lecz w znaczeniach innych.

✂ lotnictwo *Flugwesen*. *autom.* automobilizm *Automobilwesen*.

A'abend...: *ausgabe* *f* wydanie n wieczorne; *blatt* n, *zeitung* *f* gazeta wieczorna.

A'bfahrts|signal n sygnał m odjazdu.

A'bflug ✂ m wzlot, start.

A'blgas n *autom.* gaz m odchodowy.

a'blgenugt (ä'pgenüct) zużyty; *Zeit, Abnutzung* *f* zużycie n.

***A'bhängigkeit** *f*: *gegenseitige* ~ *oneinander* zależność wzajemna.

Abonneme'nts|gebühr *f* należność abonamentowa, cena prenumeraty.

A'breiß|kalender m kalendarz kartkowy do zrywania.

A'brüstung *f* rozbrojenie n.

A'bschreib|gebühr *f* odpisowe n, przepisowe n.

A'bstecher (Ausflug) m; ~ nach wypad do.

***a'b|stimmen** *Radio*: nastrojać [nastroić], wyrównywać [-nać].

***a'b|stufen** *Phot., Farböne*: [od-] cieniować.

***A'bzahlung** *f*: auf ~ na spłaty, ratami; langfristige ~ spłaty długoterminowe.

Akkumula'tor ✂ (äkkumulä'tör) m ⑥ d akumulator.

Akkumula'toren|batterie ✂ *f* bateria akumulatorów.

A'kten|deckel m okładka *f* akt.

Aktio'ns|radius (äkc'j'ns...) m promień działania.

Alkoholi'smus (ä'k'holi'smüs) m ⑥ g alkoholizm.

Alle'i'n...: *vertreter* m przedstawiciel wyłączny; *vertretung* *f* przedstawicielstwo n wyłączne.

Allgeme'i'n|bilbung *f* wykształcenie n ogólne.

Amateu'r (ämätör) m ② g¹ amator; *mannschaft* *f* Sport: drużyna amatorska.

Ampe're|meter ✂ (ap'er...) n amperomierz m.

A'n|bau|fläche ✂ *f* powierzchnia uprawy (rolki).

A'ngriffs|waffe *f* broń ofensywna.

***A'n|hänger** m Sport: zwolennik; *autom.* (Wagen) doczepka *f*.

A'nkurbelung *f* der Wirtschaft nakręcanie n gospodarze.

***A'n|satz** m: zu et. ~ geben dawać [dać] powód do czego.

A'n|taster (ä'n'läs'er) m ② l ✂, *autom.* rozrusznik.

A'n|näherungs|politik *f* polityka przybliżenia.

***A'n|nahme** *f*: ~ e-s *Bechfels* aus *Gefälligkeit* przyjęcie *n* z przysługi.

Ano'de *f* (änö'de) *f* ③ *b* anoda; ~*n|batterie* *f* bateria anodowa; ~*n|spannung* *f* napięcie *n* anodowe; ~*n|stecker* *m* wtyczka *f* anodowa.

A'n|rufzeichen *n* *HeimSpr.* znak *m* nawołujący. [|-wiedzieć.]

***a'n|sagen** *Radio*: zapowiadać

A'n|sager *m* *Radio*: zapowiadacz.

***A'n|sehen** *m*: *sich* (*dat.*) *den* ~ *geben* przyjmować [-jać] *pozór.* **a'n|sehen** (*Et* *lange* *sehen*) [po-]stać w ogonku.

A'n|te|haber *m* *wspólnik.*

An|te'ne (äntö'nö) *f* ③ *b* *Radio*: antena; ~*n|leitung* *f* przewód *m* antenowy; ~*n|mast* *m* słup antenowy; ~*n|schutz* *m* ochronnik antenowy.

Antl...: ~*militari'smus* (änti-militari'smüs) *m* ⑧ *g* (*o. pl.*) antymilitaryzm; ~*semi't'smus* (-zemi't'smüs) *m* ⑧ *g* (*o. pl.*) antysemityzm.

A'n|zeigen|büro *n* biuro ogłoszeń; *Anzeigen- und* *Reklame-büro* biuro ogłoszeń i reklam.

A'r|beiter...: ~*bewegung* *f* ruch *m* robotniczy; ~*frage* *f* kwestia robotnicza; ~*presse* *f* prasa robotników; ~*rat* *m* rada robotników.

A'r|beits...: ~*amt* *n* urząd *m* pracy; *Internationales* ~*samt* Międzynarodowe Biuro Pracy; ~*dienst|pflicht* *f* obowiązek *m* pracy; ~*gericht* *n* sąd *m* pracy; ~*leistung* *f* wytwórczość: **los* *bezr.* *botny*; ~*losen|unter-stützung* *f* zapomoga bezrobotnych; ~*losen|versicherung* *f* ubezpieczenie *n* na wypadek bezrobocia; ~*lose(r)* *m* bezrobotny; *~*losigkeit* *f* bezrobocie *n*; ~*minister* *m* minister robót;

~*vermittlungsbüro* *n* biuro pośrednictwa *bracy.*

Armatur *r* ③ (*ä*rmätür) *f* ③ *b* armatura. [rękę.]

A'rm|band|uhr *f* zegarek *m* na

A'spiri'n *f* (*gerf.* *Warenzeichen*) (äspiri'n) *n* ② *g*¹ (*o. pl.*) aspiryna *f*.

***Atte'st** *n*: *ärztliches* ~ *poświadczenie* *lekarskie.*

Ä'tzung (ä'cünz) *f* *Chemigraphie*: (*Verfahren*) *trawienie* *n*; (*Druckplatte*) *plyta trawiona.*

Au'dion(röhre) *f* (au'diön) *n* ⑥ *i* *Radio*: lamp(k)a audionowa.

au'f|stellen (*erneuern*) *przez* *piłowanie* *odświeżać* [-żyć]; (*öffnen*) *przez* *piłowanie* *otwierać* [otworzyć].

***au'fmerksam**: *i-n* *auf* *et.* (*acc.*) ~ *machen* *zwrócić* *uwagę* *czyją* *na* *co.* [o przyjęcie.]

Au'f|nahme|antrag *m* *wniosek*

***Au'f|stieg** *m* *wzlot*

Au'f|wertung *f* *waloryzacja*, *przewartościowanie* *n.*

***Au'f|zug** *m* (*Personen*) *dźwig* *osobowy*; (*Rasten*) *dźwig* *ciężarowy.*

Au'f|fuhr...: ~*amt* *n* *Staatliches* ~*amt*) *Państwowy Instytut* *m* *Eksportowy*; ~*bewilligung* *f* *pozwolenie* *n* *na* *wywóz*; ~*förderung* *f* *popieranie* *n* *eksportu*; ~*handel* *m* *handel* *wywozowy*; ~*verbot* *m* *zakaz* *wywozu*; ~*zoll* *m* *clo* *n* *wywozowe*, *clo* *n* *na* *wywóz.*

Au's|führungs|bestimmungen *f/pl.* *przepisy* *m/pl.* *wykonawcze.*

au's|gleichchen *Sport*: *wyrównany.*

au's|gewählt: ~*e* *Schriften* *f/pl.* *pisma* *n/pl.* *wybrane.*

Au's|gleich|batterie *f* *bateria* *wyrównawcza.*

Au's|gleicher *m* *wyrówniacz.*

***au'slösen** *Phot.* wypuszczać [wypuścić].

Au's|nahm|zustand *m Pol.* położenie *n* wyjątkowe.

Au's|puff *m autom.* wydmuch; ~**rohr** *n autom.* rura *f* wydmuchowa.

Au's|reise *f* wyjazd *m*.

***au's|rücken** *☉* rozłączać [-czyć], wylączyć [-czyć].

Au's|scheidungs|kampf *m Sport:* zawody *m/pl.* eliminacyjne.

***au's|strahlen** *elektromagnetische Strahlen:* [wyl]promieniować.

au's|verkauft: ~**er Saal,** ~**es Haus** *Thea.* sala *f* wyprzedana.

Au's|wahl|mannschaft *f Sport:* drużyna reprezentacyjna.

***au's|wärtig** *Abonnenten, Mitglieder* *ustw.:* zamiejscowy: ~**es Amt** *Pol.* urząd *m* spraw zagranicznych.

Au'tobus (*au'tobüs*) *m* *②h¹* autobus; ~**verbindung** *f* komunikacja autobusowa.

Au'to...: ~**Droschke** *f* taksówka, dorożka samochodowa; ~**garage** *f* garaż *m* samochodowy. **antoge'n** (*autogē'n*) samorodny; ~**e Schweißung** *f* spawanie *n* samorodne.

Automobil'...: ~**hufe** *f* trąbka samochodu; ~**industrie** *f* przemysł *m* samochodowy.

Automobil'smus (*automobj-l'ismus*) *m* *⑥g* automobilizm.

Automobil'st (*-mobj-l'ist*) *m* *③a* automobilista.

Automobil'schiffen *m* sanki *f/pl.* silnikowe.

Au'to...: ~**Schuppen** *m* garaż, zajezdnia *f*; ~**sport** *m* sport samochodowy. [autotypia.]

Autotypie' (*autotipi'*) *f* *⑥f*

Au'to|verkehr *m* ruch samochodowy.

Avia'tiker (*awj'ik'or*) *m* *②l* lotnik, pilot.

Ba'de...: ~**kappe** *f* czapka kąpielowa; ~**ofen** *m* piec kąpielowy; ~**trikot** *n* trykot *m* kąpielowy. [dworcowy.]

Ba'hn|hofs|uhr *f* zegar *m*

Bajone'tt|verschluß *m* *f* zamknięcie *n* wychytowe; *☉* zamknięcie *m* bagnetowe.

Bana'nen|stecker *m* *Radio:* wtyczka *f* bananowa.

***Band** *n:* *☉* tausendes ~ tasma *f* bieżąca.

Ba'nk|konto *n* konto bankowe.

Ba'ntam|gewicht (*bā'ntām-*) *n* *Borsport:* waga *f* kogucia.

bar...: gegen ~ za gotówkę; ~**geldlos:** *☉* bargeldloser *Verkehr* *m* obrót bezgotówkowy.

Ba'sken|mütze (*bä'sk'en-*) *f* берет *m*, biret *m*.

Batterie'|empfänger *m* *Radio:* odbiornik bateryjny.

Bei'wagen *m* *bes* *Motorrades:* przyczepka *f*.

bel'l'ichten *Phot.* (im Rahmen) naświetlać [-lić]; (in der Kamera) wysświetlać [-lić]. [benzyny.]

Benzi'n|stand|messer *m* miernik

Bel'rei'fung *f* obroczenie *n:* (Autoreifen) opony *f/pl.*

Be'rg|werks|steuer *f* podatek *m* od kopalni.

Berli'n (*bērl'ī'n*) *n* *⑧g* Berlin *m*.

Belru'fs|spieler *m* *Sport:* zawodowiec. [budzący.]

bel'so'rganis|erregend *obawę*

Bel'spre'ch|raum *m* *Radio:* studio *n*. [stacja przeznaczenia.]

Bel'sti'mmungs|station *☉ f*

Bel'trie'bs|stoff *m* *autom.,* *☉* benzyna *f*. [łóżko składane.]

***Bett** *n:* zusammenklappbares ~

Beu'then (*boi't'en*) *n* *⑧g* Bytom *m*.

Belvo'lmächtigte(r) *m* *⑨l* pełnomocnik.

Belzi'rks|verband *m* związek okręgowy.

Bi'ld(rund)funk *m* nadawanie
n obrazów, radiografia *f*; ~
apparat *m* aparat radiogra-
ficzny. [radiografia.]
Bi'ld|über|tragung *f* Radio:|
Bi'ld|zer|legung *f* Phototelegra-
phie: rozkładanie n obrazka.
Biel'|stift|anspitzer *m* nacinacz
ołówka. [psych.]
Bl'nden|druck *m* druk dla śle-
Blo'ck|film *m* Phot. film cięty,
błona *f* pakietowa.
Bl'z|schuß|sicherung *f* bez-
piecznik *m* odgromnikowy.
Blo'ck|kondensator *m* konden-
sator bloczkowy. [wiertnica.]
Bo'hr|turm *♂ m* ryg, wieża *f*
Bolschewi'smus (bõlszëwĩ's-
mũs) *m* ⑥g bolszewizm.
Bolschewi'st (~wĩ'st) *m* ③a bol-
szewik; **Zi'sch** (~i'sz) bolsze-
wicki. [wanie n giełdowe.]
Bõ'rfen|notierung *♂ f* noto-
Bo'z...: ~**kampf** *m* walka *f* na
pięści, mecz *m* bokserski; ~
sport *m* sport pięściarski.
Bre'nn|stoff *m* paliwo *n*.
Brief...: ~**locher** *m* dziurkacz;
~**marken|automat** *m* automat
na znaczki pocztowe; ~**ordner**
m segregator.
Brom|silber|papier *n* papier *m*
bromosrebrowy.
Bro't|schrank *m* szafa *f* na
chleb, chlebnica *f*.
Bru'nnen *m* (Mineralwasser) woda
f lecznica. [pięca.]
Bu'ben|kopf *m* fryzura *f* chło-
Bu'chse *f* (bü'ks^o) *f* ③b tulejka.
Büro|nadeln *f/pl.* spinacze
m/pl. (ob. sz ilki) biurowe.
Bü'sten|halter *m* biustonosz.
Bü'sten|papier *n* papier *m*
cierpany.

Chaffi's (szäs'i') *n* inv. autom.
podwozie. [ferska.]
Chauffeu'r|schule *f* szkoła szo-|

Che'miker (chë'mĩk^{oR}) *m* ②l
chemik.
Cre'me (krë'm[^o]) *f* ⑥i krem *m*

Da'men(fahr)rad *n* rower *m*
damski. [grzejnik parowy.]
Da'mpf|heizungs|körper *♂ m*
Dau'er...: ~**flug** *℥ m* lot czasowy
ob. trwały; ~**wellen** *f/pl.* ondu-
lacja *f* wieczna. [deflacja.]
Deflati'on (dëflac'i^on) *f* ③b|
Detek'tor (dëtë'ktõr) *m* ⑥d
Radio: detektor; ~**apparat** *m*
aparat detektorowy.
Diele'ktrisch *℥* dielektryczny,
nieprzewodzący.
Di'skus|werfen *n* Sport: rzut
m dyskiem. [fikować.]
Dis|qualifizierte'n [z]dyskwalif-
Do'ppel|decker *℥ m* dwupłato-
wiec. [podwójna.]
Do'ppel|spiel *n* Tennis: gra *f*
Dre'h...: ~**kondensator** *℥ m*
kondensator obrotowy; ~**strom**
℥ m trójprąd, prąd trójfazowy.
Dreht'rõ'hren|empfänger *m* Ra-
dio: odbiornik trójlampowy.
Dro'ssel|spule *℥ f* cewka dla-
wikowa. [papier *m* drukowy.]
Dü'nn|druck|papier *n* cienki|
Dü'se (dü'z^o) *f* ③b dysza, dyza.
Dyna'mo *℥* (dünā'mo) *f* ⑥i
prądnicą.

E'hel|beratungs|stelle *f* poradnia
przedślubna.
E'hren...: ~**preis** *m* Sport usw.:
nagroda *f* honorowa; ~**tor** *n*
Sport: bramka *f* honorowa.
Ei'n|decker *℥ m* jednopłowiec.
Ei'n|fuhr|beschränkung *f* ogra-
niczenie *n* przywozu.
ei'ngestellt: ~ **auf** (z. B. Liebe)
usposobiony dla. [lita.]
Ei'n|heits|schule *f* szkoła jedno-
Ei'n|kaufs|quelle *♂ f* źródło *n*
zakupu. [m dochodowy.]
Ei'n|kommen|steuer *f* podatek

ei'n|motorig jednomotorowy.
 ei'n|phasig \surd jednofazowy.
 Ei'n|röhren|verstärker *m* Radio: wzmocniacz jednolampowy.
 Ei'n|steck|dose \surd *f* gniazdo *n* wtyczkowe.
 *Ei'n|stellung *f*: ruhige \sim (ber Bärfe) usposobienie *n* spokojne: religiöse \sim usposobienie religijne [pojedyncza.]
 Ei'nzel|spiel *n* Tennis: gra *f*
 Ei'sen|bahn|transport *m* prze-wóz kolejowy.
 Ei'sen|truff \otimes *m* trust żelazny.
 Ei's|hockey *n* hokej *m* lodowy.
 Ei's|sport|platz *m* boisko *n* lodowe
 Elektrifizie' rung (el'ktrifit' rüŋ) *f* \textcircled{b} elektryfikacja.
 ele'ktro|dyna'misch: \sim er Laut-sprecher głośnik elektrodyna-miczny.
 Elektro'nen|röhre \surd (el'ktrō'n^{en}-) *f* lampa elektronowa.
 Elr (Fußball) *f* jedenastka.
 *Empfä'nger *m* Radio: odbiornik.
 Empfa'ngs... Radio: \sim anlage *f* instalacja odbiorcza; \sim apparat *m* aparat odbiorczy: \sim güte *f* jakość odbioru; \sim stärke *f* siła odbioru; \sim station *f* stacja odbiorcza: \sim störung *f* zakłócenie *n* odbioru. [dekoherer.]
 Entfrie'tter \surd (entfai't^{er}) *m* $\textcircled{3}$
 Entl'n|der \surd *m* wyładowywacz.
 Er'd|anschluß \surd *m* połączenie *n* ziemne.
 e'rden \surd (ē'rd^{en}) 1. \textcircled{b} c uzie-mić, doziemić. 2. *Su.* uzie-mienie *n*.
 Er'd... \surd : \sim leitung *f* przewód *m* doziemny; \sim schluß *m* zwarcie *n* z ziemią. [przebój.]
 Erfo'lg *m*: burchschlagenber \sim
 Ernäh'rungs|minister *m* mi-nister wyżywienia.
 Erre'ger|dynamo *f* wzbudnica, prądnicza wzbudzająca.

Erwe'rds|losen | unterstüzung
f zapomoga bezrobotnych.
 Esperant|ist (esperäut|st) *m* $\textcircled{3}$ a esperantysta.
 Espera'nto (esperä'nto) *n* $\textcircled{6}$ k (a. inv.) esperanto; ... espe-ranski. [nia *f*.]
 E'stland (ē'stlänt) *n* $\textcircled{8}$ g Esto-
 Europäis'te' rung (ōtrōpēiz| rüŋ) *f* $\textcircled{3}$ b europeizacja.
 E'z|meister *m* Sport: eksmistrz.
 Existe'nz|minimum *n* minimum *m* utrzymania. [wybuchowa.]
 Explo'sio'ns|raum *m* komora *f*

Fabri'k|lager *n* skład *m* fabry-
 *Fa'ch|mann *m* ekspert. [czny.]
 Fa'hr|rad|rennen *n* wyścigi *m/pl.* kolarskie.
 Fa'kt|boot *n* łódź *f* składana.
 Fa'rd|band *n* taśma *f* barwiąca.
 Fa'rven...: Lempsublich bar-woczuły; \sim truff \otimes *m* trust barwny. [ny.]
 Fo'rd|ton *m* Phot. odcień barw-
 Fasz|ismus (fäsz|smüs) *m* $\textcircled{6}$ g faszyzm.
 Fasz|ist (fäsz|st) *m* $\textcircled{3}$ a faszys-ta; $\textcircled{1}$ sch (fisz) faszystowski.
 *Fau'st|kämpfer *m* pięściarz.
 Fe'der...: \sim gewicht *n* Sport: waga *f* piórkowa; \sim klemme *f* zacisk *m* sprężynowy; \sim stift *m* ówiek sprężynowy.
 fei'len (fai'l^{en}) $\textcircled{5}$ a [s]pilować (pilnikiem).
 Fei'n|kost *f* przysmaki *m/pl.*
 Fe'lgen|bremse *f* hamulec *m* obwodowy.
 Fe'rn...: \sim amt *n* fernspr. urząd *m* zamiejscowy; \sim er Osten *m* Daleki Wschód; \sim heizung *f* ogrzewanie *n* zdalaczynne; \sim sehen *n* telewizja *f*; \sim seher *m* (Gerät) telewizor; \sim sprech|auto-mat *m* automat telefoniczny; \sim sprech|teil|nehmer *m* abonent telefonu, uczestnik.

*Film *m* *Phot.* błona *f*; ~ *vor-*
führen wyswietlać [*lic*].

filmen (fɪ'lmən) ⑩a [s]filmo-
wać.

Film...: ~Darsteller *m* aktor
filmowy, odtwórca filmowy;
~halter *m* *Phot.* napinacz błon;
~herstellungs/stätte *f* wytwór-
nia filmowa; ~kunst *f* sztuka
filmowa; ~regisseur *m* reżyser
filmowy; ~vorführung *f* pokaz
m filmowy.

Filiter/presse *f* prasa sączkowa.

Filtrier/papier *n* papier *m* do
sączenia.

Finland (fɪ'nlant) *n* ⑧g Fin-
landia *f*.

Flakgeschütz *n* działo przeciw-
lotnicze.

Fliegen/gewicht *n* *Sport*: waga
f musza.

Flieger ② (flɪ'gər) *m* ②l lot-
nik, pilot; ~schule *f* szkoła
lotnicza.

Flotten/basis *f* baza floty.

Flug...: ~dauer *f* (nach) czas *m*
przelotu (do); ~hafen *m* port
lotniczy; ~platz *m* lotnisko *n*;
~post/poczta lotnicza; ~station
f stacja lotnicza; ~verkehrs-
linie *f* komunikacyjna linia
lotnicza; ~wesen *n* lotnictwo;
~zeug *n* samolot *m*, płatowiec *m*.

Föhn ② (fö'n) *m* (Trodenapparat)
aparatus do suszenia.

Fragelbogen *m* kwestionariusz.
fräsen (frä'zən) ⑩e [wy]frez-
wać. [zarka.]

Fräsmaschine *f* frezarka, gry-}

Frei/luft/schule *f* szkoła na
powietrzu; ~theater *n* teatr *m*
pod gołym niebem.

Frei/stil *m* *Sport*: styl dowolny;
~stoß *m* *Sport*: (rzut) wolny.

Frequenz (frękw'nc) *f* ③b
częstotliwość.

Fritter ② (frɪ'tər) *m* ③l ko-
herer.

Fritzung ② (frɪ'tʏrŋ) *f* ③b
koherowanie *n*. [pal *m*.]

Frühzündung *f* *autom.* przed-}
Fußschwanz *m* (Säge) piła *f*
płatnica.

Führer/schein *m* *autom.* świa-
dectwo *n* szoferskie.

Füllfeder/halter *m* *f* pióro *n*
wieczne.

Funk...: ~amt *n* urząd *m* radio-
telegraficzny; ~anlage *f* in-
stalacja radiotelegraficzna.

Funker (fʏ'ŋkər) *m* ②l
radiotelegrafista; ~abteilung
X *f* oddział *m* radiotelegra-
ficzny. [Zielfürsorge.]

Fürsorge: öffentliche ~ *f*. ⑥o-}

Fußballspieler *m* piłkarz,
gracz w piłkę nożną.

Gabardine (gabər'dɪ'n) *f* *inv.*
gabardyna. [lilit.]

Galaktik (gälaktɪ't) *m* ③g¹ ga-}

*Gang *m* *Sport*: runda *f*.

Garaße (garə'zə) *f* ③b garaż
m, zajezdnia.

Garantie...: ~pakt *m* pakt gwa-
rancyjny; ~schein *m* poręczna *f*,
karta *f* poręczenia.

Gasmaske *f* maska przeciw-
gazowa.

Gdengen (gdɪ'ŋɛ'n) *n* ⑧g Gdy-
nia *f*.

*Gebiet *n*: ehemaliges preußi-
sche ~ była dzielnica *f* pruska.

Gebrauchs/graphik *f* grafika
użytkowa.

Geenlicht/aufnahme *f* *Phot.*
zdjęcie *n* pod światło.

*Gehäuse *n* *Radio*: skrzynka *f*.

Geißel/scheibe *f* *Phot.* szyba żółta.

Geißel...: ~anweisung *f* przekaz
m pieniężny; ~entwertung *f*
zmniejszenie *n* wartości pie-
niężnej; ~markt *m* rynek pie-
niężny.

Generátor ② (genərə'tör) *m*
⑥d prądnicza *f*, generator.

Gepäck... **netz** n siatka f pakunkowa; **raum** m pakunkownia f.

Geschäfts... **aufsicht** **z** f nadzór m sądowy; **stelle** f ekspedycja; **verbindung** f połączenie n kupieckie; **wagen** m samochód rozwożny ob. kupiecki.

Geschwindigkeit **messer** m wskaźnik prędkości.

Geschäfts... **reise** f wy-cieczka zbiorowa; **sport** n Sport; zawody m/pl. towarzyskie. [karabinowy.]

Gewehr **granate** f granat m

Gewerbe... **kammer** f izba przemysłowa; **ordnung** f ustawa przemysłowa.

Giro **konto** n konto żyrowe, rachunek m żyrowy. [berska.]

Glaubersalz n sól f glau-.

Gleich... **richter** **m** prostownik; **strom** **m** prąd stały; **stromempfänger** m odbior-nik na prąd stały. [żarówka.]

Glüh... **birne** f, **lampe** f

Golf n (2g¹ (o. pl.)) golf m.

Grammophon (graŋmɔfɔn) n (2g¹) gramofon m; **musik** f muzyka z płyt gramofonowych.

Graphik (graʦ'fɪk) f (3b (o. pl.)) grafika; **er** (o. r) m (2l) grafik.

Graphologie (graʦɔlɔgi) f (6f) grafologia. [nic.]

Grün **revision** f rewizja gra-

Groß **polen** n Wielkopolska f.

Gumm... **mantel** m płaszcz gumowy; **sohle** f podeszwa gumowa.

Guß **stahl** m stal f lana.

Haar **trockner** **m** aparat do suszenia (włosów). [(loc.)]

***haben**: zu ~ bei do nabycia w

Haub... **fabrikat** **n** pół-fabrykat m, wyrób m surowy,

Leder **ein** **band** m półskórek; **schwe** **r** **gewicht** n Sport: waga f półciężka; **ton** m Phot. pół-ton, półcień. [m mlotkiem.]

Ha **mm** **er** **w** **er** **f** n Sport: rzut

Ha **n** **d** **b** **a** **l** **l** **m** Sport: piłka f ręczna. [ręczny.]

Ha **n** **d** **b** **r** **e** **m** **f** hamulec m

Ha **n** **d** **e** **l** **s** **r** **e** **g** **i** **s** **t** **e** **r** n regestr m handlowy. [ręczny.]

Ha **n** **d** **g** **r** **a** **n** **a** **t** **e** **f** granat m

Ha **n** **d** **t** **a** **s** **c** **h** **e** **f** torebka.

Ha **r** **t** **g** **u** **m** **m** **i** **l** **p** **l** **a** **t** **t** **e** **f** płyta ebo-nitowa.

Hau **s** **p** **e** **r** **s** **o** **n** **a** **l** **e** **n** **a** **n** **g** **e** **s** **t** **e** **l** **t** **e** **p** **l** **s** **l** **u** **ż** **b** **a** **f** domowa.

He **b** **e** **l** **s** **c** **h** **a** **l** **t** **e** **r** m łącznik drąż-kowy.

***Heft** n (Schreibz) kajet m.

He **f** **f** **l** **w** **e** **d** **e** **f** pluskiewka. [się.]

***heiß**: ~ laufen autom. [za]trzeć

He **f** **l** **l** **u** **s** **t** **a** **p** **p** **a** **r** **a** **t** **m** = Zöhn.

Hei **z** **...** **batterie** f Radio: bateria żarząca; **kissen** n poduszka f elektryczna; **sonne** **f** ogrze-wanie n słoneczne.

***Hei** **z** **u** **ng** f Radio: żarzenie n.

He **l** **l** **o** **g** **r** **a** **v** **i** **u** **r** **e** / heliografiura.

Herren **d** **o** **p** **p** **e** **s** **p** **i** **e** **l** n Tennis: gra f podwójna panów.

***hier** (Briefaufschrift) w miejscu.

Hi **n** **d** **e** **r** **n** **i** **s** **t** **e** **r** **n** **s** **p** **o** **r** **t** **: b** **i** **e** **g** **m** **p** **r** **e** **z** **p** **l** **o** **t** **k** **i**.

Ho **h** **...** **antenne** f antena wy-soka; **frequenz** **f** f wysoka częstotliwość; **gebirgs** **u** **n** **t** **e** **r** **n** **e** **m** **e** **n** n wyprawa f wy-sokogórska; **spannung** **f** f wysokie napięcie n; **sprung** **m** Sport: skok w wyż. [wyższa.]

Hö **c** **h** **t** **p** **r** **e** **i** **s** **n** **e** **m** **c** **e** **n** **a** **f** **n** **a** **j** **-**

Ho **c** **k** **e** **j** (hō'ki) n (2g¹ (o. pl.)) hokej m; **spieler** m hokeista.

Hö **h** **e** **n** **...** **sonne** **f** **f** lampa kwarcowa; **steuer** **n** ster m wysokość.

Ho **l** **...** **frei** bezdrzewny; **gehäuse** n skrzynka f drew-

- niana: ~lauf|sprecher *m* głośnik dźwiękowy.
- Sö'r...**: ~muschel|Radio, *Žetnspr.*: muszla słuchawki; ~spiel *n* Radio: słuchowisko.
- Hygie'niker** (hüg'ie'n'k^{er}) *m* ② higienista.
- Index** (f'ndöks) *m* ② *g* indeks, wskaźnik.
- Induktio'ns|spule** (f'ndük-clö'ns-) *f* cewka indukcyjna.
- Industrialis'e'ring** *f* uprzemysłowienie *n*.
- Inflatio'n** (infłac'jⁿ) *f* ③ *b* inflacja.
- Innen|steuerung** *f* autom. sterowanie *n* wewnętrzne.
- Installateu'r** (instälätö'r) *m* ② *g*¹ instalator.
- Isolie'r...**: ~band *n* taśma *f* izolacyjna; ~draht *m* drut izolacyjny.
- Ja'hres|ertrag** *m* przychód (ob. dochód) roczny.
- Ja'zz...**: ~band (dž^z'sb^{ent}) *f* ③ *b* (pl. Szajband), ~kapelle *f* jazz-band *m*.
- Jugosla'wien** (jugoslā'wien) *n* ⑧ *g* Jugosławia *f*. [wiański.]
- Jugosla'wisch** (~w^{isz}) jugosło-
- Kalorie'** (kalörj') *f* ⑥ *f* kaloria.
- Ka'mera** (käm^{erä}) *f* ⑥ *i* *Phot.* ciemnia, kamera.
- Ka'mpf...**: ~einheit *f* jednostka bojowa; ~platz *m* *Sport*: boisko *n*.
- Kapita'l...**: ~flucht *f* ucieczka kapitałów; ~mangel *m* brak kapitału.
- Karosserie'** (kärös^{erj}) *f* ⑧ *f* autom. karoseria, nawoźnia.
- ***Kaffe'tte** *f* *Phot.* obtulka, kasetka.
- Kathode'** (kätö'd^e) *f* ③ *b* katoda.
- Kau'f|stempel** *m* stempel kauczukowy. [chowy.]
- Ke'tten|antrieb** *m* napęd łańcuchowy.
- Kilome'ter|zähler** (kilöm^{et}'t^{er}-) *autom.* licznik kilometrów.
- Ki'no** (k'no) *n* ⑥ *i* kino.
- Klei'n...**: ~auto *n* autko, samochódzik *m*; ~polen *n* Mało-}
- Knockou't** *m* nokaut. [polska *f*.]
- Ko'ffer...**: ~apparat *m* Radio: aparat kuferkowy; ~schrank *m* kufer-szafa.
- Kohle...**: ~druck *m* *Phot.* fotogram pigmentowy; ~papier *n* kalka *f*.
- Kommuni'st** (kömunj'st) *m* ③ *a* komunista; ~isch (~isz) komunistyczny.
- Kompre'ssor** (kömpre'ssör) *m* ⑥ *d* *autom.* kompresor, sprężarka *f*. [m ⑥ *d* kondensator.]
- Kondensa'tor** (könd^{enzä}'tör) *f*
- Konjunktur|forschung** *f*: Institut für ~ Instytut *m* dla badania konjunktur.
- Konta'kt|stöpsel** (k^{ontä}'st^{öpsel}) *f* *m* wtyczka *f*.
- Ko'nto** (kö'nto) *n* ⑥ *e* konto, rachunek *m*; ~buch *n* księga *f* kontowa; ~inhaber *m* właściciel konta; ~korrent *m* rachunek *m* bieżący. [trolujący.]
- Kontro'U|uhr** *f* zegar *m* kon-}
- Ko'pf|hörer** *m* Radio: słuchawka *f*.
- Ko'rb|ball** (spiel) *n* *m* koszykówka *f*, gra *f* w koszykówkę.
- Ko'rb|möbel** *n/pl.* meble *m/pl.* koszykowe.
- ***Ko'rridor** *m*: der Pölnische ~ Korytarz Polski ob. Pomorski.
- Ko'st|flügel** *m* *autom.* błotnik, błotnica *f*. [biorca.]
- Kredi't|nehmer** *m* kredyto-}
- Krei's|säge** *f* piła tarczowa. [f.]
- Kreu'z|wort|ratsel** *n* krzyżówka
- Krie'gs|beschädigte(r)** *m* ranny na wojnie; ~handlung *f* działanie *n* wojenne; ~schulden-rate *f* rata długów wojennych.

Krystä'lempfänger *m* Radio: odbiornik kryształowy. [m.]

Kro'kiet (krõ'kõt) *n* ⑥ i krokiet

Ku'gel...: ~lager ⑥ *n* łożysko kulkowe; ~stoßen *n* Sport: rzut *m* kulą.

Kü'h'l...: ~schlange *f* chłodnica węzowata; ~schrank *m* chłodnica *f*.

Ku'rst...: ~butter *f* margaryna; ~faser *f* włókno *n* sztuczne; ~seide *f* jedwab *m* sztuczny.

Ku'pfer|druck *m* miedziodruk.

Ku'rs|wagen ④ *m* wagon kursowy.

Ku'rt...: ~arbeiter *m* zatrudniony częściowo; *~schluß ② *m* zwanie *n*; ~welle *f* Radio: fala krótka; ~wellen|empfan-ger *m* odbiornik krótkofalowy.

La'delstation *f* stacja ładunkowa.

***La'ger n**: ④ ständig auf ~ stale na składzie; ~schein *m* poświadczenie *n* składu, składowka *f*.

Lä'nder(wett)spiel *n* Sport: zawody *m/pl.* między państwowe.

La'ndes...: ~ausstellung *f* wystawa krajowa; ~produkt *n* wyrób *m* krajowy; ~verteidigung *f* obrona kraju.

La'ng|strecken... Sport: długodystansowy.

La'silauto *n* samochód *m* ciężarowy. [żaca.]

***laufend**: ~es Band taśma bie-

Lau'tsprecher *m* Radio: głośnik; ~empfang *m* odbiór głośnikowy.

Lau'tstärke *f* Radio: siła głosu.

Le'bens|haltungskosten *pl.* koszta *m/pl.* utrzymania.

Lee'r|lauf *m* fig. dwutorówka *f*.

Lei'bes|übungen: Reichsverband für ~ Państwowy Związek *m* Ćwiczeń Cieslesnych.

Lei'cht...: ~athlet *m* lekkoatleta; ~gewicht *n* Sport: waga *f* lekka.

***Lei'n|wand** *f* film: ekran *m*.

Lei'tungs...: ~netz ② *n* sieć *f* przewodów; ~schnur ② *f* sznur *m* przewodowy. [twa *f*.]

Le'ttland (lõt'lãnt) *n* ⑧ g Ło-

Li'cht...: Licht Farben, Stoffe: światłotrwały; ~Empfindlich Phot. światłoczuły. [piecki.]

Lie'ser|wagen *m* samochód ku-

Li'ga (li'gã) *f* ⑥ i liga.

***Linea'l** *n* liniał *m*.

Lize'ng (lic'õ'nc) *f* ③ b licencja.

Lo'h'n|senkung *f* zniżka plac.

***Lö'scher** *m* (TintenL) suszka *f*.

Lu'ft...: ~post *f* poczta lotnicza; ~rüstung *f* uzbrojenie *n* powietrzne; ~verteidigung *f* obrona powietrzna.

Magne't|zündung *f* autom. zapal *m* magnetyczny.

***Ma'nnschaft** *f* Sport: drużyna.

Maschi'nen|raum *m* maszynownia *f*, hala *f* maszyn.

Materialis'e|rung (mat'õ'r'q'izj' - rj'õ'õ) *f* ③ b materializacja.

Ma'tri'scheibe *f* Phot. matówka.

Mechanis'e|rung (mõ'õ'ãnzj' - rj'õ'õ) *f* ③ b mechanizacja.

Mei'ster|chafts|titel *m* Sport: tytuł mistrza. [zgłoszeń.]

Me'ide|liste *f* Sport ustw.: lista

Me'ß|apparat *m* miernik.

***Me'sse** ④ *f* targi *m/pl.*; internationale ~ targi międzynarodowe. [mikrofon *m*.]

Mikropho'n (mikrõ'fõ'n) *n* ② g¹

Militä'r...: ~besatzung *f* załoga wojskowa; ~flugzeug *n* samolot *m* wojskowy.

***M'i'nderheit** *f*: Pol. nationale ~en *f/pl.* mniejszości narodowe; ~en|schutz *m* ochrona *f* mniejszości.

Mi'ttel...: ~gewicht *n* Sport: waga *f* średnia; ~meer|mächte

f/pl. państwa n/pl. środziemnomorskie. [gawka f.]

Moment|verschluss m Phot. mi-|

Mo'rgen|ausgabe f wydanie poranne.

Mo'tor (mō'tōr) m ⑥d silnik, motor; ~haube f autom. nakrywka silnika; ~rad n motocykl m; ~rad|rennen n wyścigi m/pl. motocyklowe; ~schiff n statek m motorowy.

Na'ch|kriegs|zeit f czas m powojenny. [nocna.]

Na'chtlich|lampe f lampka|

Nationa'l...: ~sozialist m socjalista narodowy; ~sozialistisch narodowo-socjalistyczny.

Natu'r|aufnahme f Phot. zdjęcie n z natury.

Netz... Radio: ~anode f anoda sieciowa; ~anschluß m połączenie n sieciowe; ~anschluß|gerät n sprzęt m na połączenie sieciowe; ~empfänger m odbiornik sieciowy.

Ni'cht|angriffs|pakt m pakt nieagresji, pakt niezaczeplania.

Nie'ber|frequenz f mała częstotliwość.

Normalisatio'n (nōrmal|izac'jō'n) f ③b normalizacja.

Notte' rung (not' rŭng) f ③b notowanie n. [przymusowe.]

No't|landung f lądowanie n|

Ku'mmern|schild n autom. tabliczka f rozpoznawcza ob. numerowa. [ob. pożytkowy.]

Ku'ß|last f ciężar m użyteczny|

O'ber|schlesien n Górny Śląsk m.

Ohm f (om) n ②g¹ om m.

Oly'mpische Spiele n/pl. Igrzyska n/pl. Olimpijskie.

Ondulatio'n (ōndulac'jō'n) f ③b ondulacja.

***O'rdner** m (Brie|f) segregator.

Organisatio'n (ōrganizac'jō'n) f ③b organizacja.

O'rts...: empfang m Radio: odbiór miejscowy; ~Lieferant m dostawca miejscowy.

O'stmorken f/pl.: die ~ Kresy m/pl. Wschodnie; ~pakt m pakt wschodni.

Pa'a'r|lauf (Eis|sport) m jazda f parami. [kietowa.]

Pa'ck|film m Phot. błona f pa-|

Pa'ddel|boot (pā'del-)n kajak m.

pa'ddeln (pā'del'n) ⑥f brodzić; wiosłować.

Pa'neuropa n Paneuropa f.

Pa'anne (pā'ne) f ③b defekt m.

Pa'nzer...: ~auto n samochód m pancerny; ~kreuzer m krążownik pancerny.

Parfü'm|zerstäuber m rozpryskiwacz (ob. rozpylacz) perfum.

Passage'r|flug|zeug f n samolot m pasażerski.

Pate'nt|schutz m ochrona f wynalazku ob. patentu [czu|towa.]

Pauscha'l|tarif m taryfa f ry-|

Pazifi'st (pacif'ist) m ③a pacyfista; ~Lisch (~|sz) pacyfistyczny.

pei'ten ↓ (pā'ten) ⑥a zgłębiać [-bić], [z]mierzyć. [osobowy.]

Perso'nen|auto n samochód m|

Pfe'r|del|rennbahn f hipodrom m.

Philateli'st (filatē'l'ist) m ③a filatelista. [ny.]

pho'to|elektrisch fotoelektrycz-|

Photographie (fotōgrafi') f ⑥f fotografia. [m.]

Pho'to|montage f fotomontaż|

***Plä'tchen** f pastylka f.

***Plä'tzkarte** f miejscówka.

Poka'lspiel n Sport: rozgrywka f pucharowa.

***po'lnisch:** die Polnische Repu-|blif Rzeczpospolita Polska.

Pommere'llen (pōm'ē'rē'l'en) n ③g Pomorze.

- Postdampfer** *m* statek pocztowy, pocztowiec; **Postfach** *n* skrzynka *f* (ob. skrytka *f*) pocztowa; **Postflugzeug** *n* samolot *m* pocztowy; **Postsparkonto** *n* pocztowe konto czekowe; **Postsparrkaffe** *f* pocztowa kasa oszczędności; **Postüberweisung** *f* przekaz *m* pocztowy; **Postwertzeichen** *n* znaczek *m* pocztowy.
- Potentialmeter** *m* (pɔtɛncjəlmɛtɐ) *n* ② metr *m* potencjalny.
- Prägedruck** *m* druk tłoczony.
- Prägen** *v* [wy]tłoczyć.
- Preis...** **Preisabbau** *m* niżenie *n* cen; **Preisaufschlag** *m* podwyżka *f* cen. [pierwszeństwa.]
- Prioritätsaktie** *f* akcja
- Projektionsapparat** *m* aparat projekcyjny. [prokurent.]
- Prokurist** (prɔkʊrɪst) *m* ③ a)
- Propeller** (prɔpɛlɐ) *m* ② śmigło *n*, śmigła *f*.
- PS** skr. für Pferdestärke.
- Pufferbatterie** *f* bateria wyrównawcza.
- Punkt** *m*: nach *en* gewinnen (Sport) wygrać na punkty.
- Pyjama** (pjɔdʒamə) *n* ⑥ i piżama *f*.
- Radsfahrsport** *m* kolarstwo *n*.
- Radio** (rɑdɪo) *n* ⑥ i radio, radiofonia *f*; **Radioaktiv** *m* radioaktywny; **Radioapparat** *m* sprzęt *m* radiowy; **Radiogeschäft** *n* skład *m* radiowy; **Radiostation** *f* radiostacja; **Radio-technisch** radiotechniczny; **Radio-telephonie** *f* radio(tele)fonia.
- Radd...** **Raddrennen** *m* wyścigi *m/pl.* (ob. zawody *m/pl.*) kolarskie; **Radsport** *m* sport kolarski.
- Rahmenantenne** *f* Radio: antena ramowa.
- Raketten...** **Raketenauto** *n*, **Raketenwagen** *m* samochód *m* (ob. wóz *m*) raketowy.
- Rakete** (rækɛt) *n* ② g u. ⑥ i rakietka *f* tenisowa.
- Rasenwettspiel** *n* Sport: zawody *m/pl.* na trawie. [lenia.]
- Rasierklinge** *f* ostrze *n* do golenia
- Raster** (rɑstɐ) *m* ④ b Eksemplargraphie: siatka *f*.
- Ratete** *f*: auf *n* ratami.
- Räterepublik** *f* republika sowiecka.
- Rationalisierung** (rɑtjɔnəlɪzɪrʊŋ) *f* ③ b racjonalizacja.
- Rauchverzehrer** *m* dymochłon, oddymiacz.
- Raupenschlepper** *m* czołg.
- Registrierapparat** *m* przyrząd samopiszący. [stwowo.]
- Reichsbahn** *f* koleje *f/pl.* państwowe
- Reifen** *m* autom. opona *f*.
- Reisebüro** *n* biuro podróży.
- Reis...** **Reisnagel** *m*, **Reisstift** *m*, **Reiszwicke** *f* pluskiewka *f*; **Reisverschluss** *m* zamknięcie *n* zyp.
- Reklamebeleuchtung** *f* oświetlenie *n* reklamowe.
- Rekord** (rɛkɔrd) *m* ② g rekord; **Rekordmann** *m* rekordzista.
- Remisergebnis** (rɛmɪsɛ) *n* Sport: wynik *m* remisowy.
- Reis...** **Reiswettbewerb** *m* sport wyścigowy; **Reiswagen** *m* autom. wóz wyścigowy.
- Reproduktionsanstalt** *f* zakład *m* reprodukcyjny.
- Richtungszeiger** *m* wskaźnik kierunkowy. [m lampowy.]
- Röhrengerät** *n* Radio: sprzęt
- Rohrleger** *m* rurnik, rurkarz.
- Roll...** **Rollfilm** *m* Phot. błona *f* zwiijana; **Rolltreppe** *f* schody *m/pl.* automatyczne.
- Rotationsmaschine** *f* Typ. maszyna rotacyjna.
- Rotogravüreindruck** *m* druk rotograviurowy. [nik, rotor.]
- Rotator** (rɔtɔr) *m* ⑥ d wir-
- Rückkopplung** *f* Radio: sprzężenie *n* zwrotne.

Ru'der...: ~regatta *f* regata wioślarska; ~sport *m* wioślarstwo *n*.

Ru'nd...: ~fahrt *f* objazd *m*; ~fahrtauto *n* für Touristen usw.: autobus *m* turystyczny; ~flug *m* lot okrężny; ~funk *m* radiofonia *f*; ~reise|billet *m* *n* bilet *m* objazdowy.

Sa'mmel|linse *f* *Phot.* soczewka skupiająca *ob.* zbierająca.

Sa'mmlung *f* (Geld) zbiórka (pieniężna). [*sanacja.*]

Sanie'ring (zān'riŋg) *f* (S) *b*

Sanktio'n (zāŋk'c'i'ō'n) *f* (S) *b* sankcja.

*Satz *m* Tennis: set; Spulen *n* *Time*: komplet.

Säu're|bad *n* *Phot.* kąpiel *f* kwaśna. [*chowy.*]

Scha'ch|turnier *n* turniej *m* szachowy.

Scha'ch|platte *f* płyta gramofonowa; ~|musik *f* muzyka z płyt gramofonowych.

Scha'ch|kasten *m* skrzynka *f* łącznikowa.

Schau'laufen (Eis|sport) *n* jazda *f* pokazowa. [*kowy.*]

Sche'ck|verkehr *m* obrót cze-

Schi'ffs|karte *f* karta okrętowa.

Schla'mm|bad *n* kąpiel *f* mularska.

*Schlauch *m* autom. dętka *f*.

Schle'iß|fach *m* *n* skrytka *f* (ob. skrzynka *f*) pocztowa.

Schli'ß|verschluss *m* *Phot.* mi-gawka *f* szczelinowa.

Schlü'pfer (szlü'pf'er) *m* (S) *l*,

Schlupf|hose *f* pantalon *m/pl.* (damskie).

Schnel'demühl *n* (S) *g* Piła *f*.

Schö'ffen|gericht *n* sąd *m* lawnikowy.

Schra'nk|koffer *m* kufer-szafa.

*Schreib|heft *n* kajet *m*.

Schne'cken|antrieb *m* autom. napęd ślimakowy.

Schne'ell|hefter *m* skoroszyt.

Schu'lfunk *m* radio *n* szkolne.

Schu't...: ~polizei *f* policja bezpieczeństwa; ~ und Trugbündnis *n* przymierze zaczepnoodporne.

Schwa'ch|strom *m* prąd słaby.

Schwa'rzhörer *m* Radio: radiopajęczarz.

Schwe'r...: ~gewicht *n* Sport: waga *f* ciężka; ~industrie *f* przemysł *m* ciężki; ~kriegsbeschädigte(r) *m* ciężko ranny na wojnie.

Schwi'mm|halle *f* pływalnia.

See'labrüstung *f* uzbrojenie *n* morskie; ~aufrüstung *f* uzbrojenie *n* morskie.

Se'gel|flug *m* lot szybowy *ob.* żaglowy.

Sejm (se'm) *m* (S) *g*¹ sejm.

Se'bst...: ~anlasser *m* autom. rozrusznik samoczynny; ~anschluß *m* *Jeanspr.* łączenie *n* automatyczne.

Selekti'v|empfänger (zeł'ëkt'i'f-) *m* Radio: odbiornik selektywny.

*senden Radio: nadawać [-dać].

Se'nder (zë'nd'er) *m* (S) *l* Radio: nadajnik, rozgłośnia *f*.

Se'nde... Radio: ~spiel *n* słuchowisko; ~station *f* stacja nadawcza.

*Si'cherung *f* bezpiecznik *m*.

Ski'lausrüstung *f* komplet *m* narciarski.

So'nnen|bad *n* kąpiel *f* słoneczna.

So'wjet...: ~rußland *n* Rosja *f* sowiecka; ~union *f* Związek *m* Sowieckich Republik.

Sozia'l|fürsorge *f* opieka społeczna. [*(S) g* socjalizm.]

Sozial'i'smus (zoc'i'q'i'smüs) *m*

Sozial'i'st (i'ist) *m* (S) *a* socjalista *m*. [*czenie n* społeczne.]

Sozia'l|versicherung *f* ubezpie-

*Spa'nnung *f* napięcie *n*.

Spä'tjüngung *f* autom. popał *m*.
 Spee'r|werfen *n* Sport: rzut *m*
 oszczepem.
 Spira'l|antenne *f* Radio: antena
 spiralna.
 Spi'gen|film *m* film czołowy.
 Svo'rt|platz *m* (miejsce zawodów)
 boisko *n*.
 Spo'rt|mann *m* sportowiec.
 Spo'rt|verein *m* związek spor-
 towy.
 Spre'ch|film *m* film mówiony.
 staa'ten|los bezpaństwowy.
 *Stab...: ~springer *m* Sport:
 tyczkarz; ~sprung *m* skok o
 tyczce.
 stabilis'te'ren (sztąb|l|zi'r^{en}) 15g
 [u]stabilizować. *Suz.* stabil-
 zar'ja *f*. [dion *m*.]
 Sta'dion (sztą'd|jⁿ) *n* 6l sta-
 Stä'dtelw.|ft|spiel *n* Sport: za-
 wody *m/pl.* międzymiastowe.
 Stafe'tte (sztąf'ē'tē) *f* 3b szta-
 feta: ~n|lauf *m* bieg rozstawnny
 ob. sztafetowy.
 Sta'h|lineal *n* liniał *m* stalowy.
 *Stand 10 *m* auf der Messe usw.
 stoisko *n*.
 Star (Stilm2) *m* gwiazda *f*.
 Sta'rk|strom 1 *m* prąd silny.
 Start (sztąrt) *m* 2g u. 6l
 start; Len (sztą'rt^{en}) 15c [wy-]
 startować.
 Sta'tor 1 (sztą't^{ör} u. st-) *m*
 6d stator.
 Stau'b|sauger *m* odkurzacz.
 Ste'cker 1 (sztą'k^{er}) *m* 2l
 wtyczka *f*.
 Stenographie' (sztenograf'i') *f*
 6f stenografia.
 Stenotyp|st (sztenotip|st) *m*
 3a, ~in (~jn) *f* 3c stenoty-
 pista *m*, stenotypistka *f*.
 Steffl'n (szteft|n) *n* 3g Szcze-
 cin *m*. [kowy.]
 Steu'er|amt *n* urząd *m* podat-
 Sto'ppluhr *f* czasomierz *m*,
 chronometr *m* z zatrzymem.

Stra'h|lofen 1 *m* ogrzewanie *n*
 słoneczne.
 Stra'gen...: ~(geld)sammlung *f*
 uliczna zbiórka (pieniężna);
 ~verkehr *m* ruch uliczny.
 Stro'm|zuführung 1 *f* dopro-
 wadzenie *n* prądu.
 Stu fen|schalter 1 *m* wyłącz-
 nik stopniowy. [obrazomierz.]
 *Su'cher *m* 10ot. celownik,
 fyndkallste'ren (zjündikal|z|
 r^{en}) 15g [z]syndikalizować.
 Sze'nen|auf|nahme *f* 10ot. zdję-
 cie *n* sceny.

Table'tte (täbl'ē'tē) *f* 3b ta-
 bletka. [na.]
 Ta'ges|preis 10 *m* cena *f* dzien-
 Tank (tänk) *m* 2g u. 6l 10
 czołg, tank; 10, autom. usw.
 (Benzin-, Wasser-behälter) zbiorn-
 nik; ~abteilung *f* oddział *m*
 czołgów; ~stelle *f* autom. stacja
 benzynowa.
 Tau'ch|sieder 1 *m* grzałka *f*
 elektryczna, szybkowarek
 nurkowy. [taksówka.]
 Taxame'ter|droschke *f* autom.
 Tel'l|nehmer|verzeichnis *n* Fern-
 sprecher: spis *m* abonentów tele-
 fonicznych [n w telefonie.]
 Telepo'n|störung *f* zakłócenie
 Te'nis...: platz *m* plac teni-
 sowy; ~schläger *m* rakietka *f*
 (tenisowa); ~spieler *m* teni-
 sista; ~turnier *n* turniej *m*
 tenisowy. [wkłęsłodruk.]
 Tie'f|druck *m* (Druckverfahren)
 Ti'nten|löcher *m* suszka *f*.
 To'n|bad *n* 10ot. kąpiel *f* bar-
 wiąca ob. tonująca.
 To'n...: ~bild (Stilm) *n* obraz *m*
 dźwiękowy; ~film *m* film
 dźwiękowy, dźwiękowiec; ~
 kino *n* kino dźwiękowe.
 *Tor'1 *n* Sport: bramka *f*; ~
 wächter *m* Sport: strażnik,
 bramkarz.

Tourenzahl *f* liczba obrotów.

Trainer (træ'n^{er}) *m* ② trener.

Training (træ'n^{ing}) *n* ⑥ trening *m*; ... treningowy; ~s-lager *n* obóz *m* treningowy.

Traktor (træ'kt^{or}) *m* ⑥ traktor, ciągnówka *f*.

Transformator (trænsf^{orm}æ't^{or}) *m* ⑥ przetwornik, transformator. [zytowy.]

Transportzug *m* pociąg transporta'bel Garagen *ustw.*: przenośny.

Triekfilm *m* film rysunkowy.

Trocken...: ~batterie *f* bateria sucha; ~schrank *m* suszarka *f*.

Trolltlplatte *f* Radio: płyta trolltowa.

Trust (tr^{ust}) *m* ② g trust.

Tschechoslowakei (tsz^o'^osz^lo-w^okaⁱ) *f* inv. Czechosłowacja.

Tschechoslowakisch (tsz^o'^osz^lo-w^okⁱsz) czeskosłowacki.

***Übera'u**: ~ zu haben, ~ zu beziehen wszędzie do nabycia.

***Übertragung** *f* Radio: transmisja.

Überwelungsverkehr *m* obrót przelewowy. [obrotowy.]

Umsatzsteuer *f* podatek *m*

Umschalter *m* przełącznik.

umseitig drugostronny.

Umstecker *m* Radio: wtyczka przestawna. [jacy.]

unverbndlich nieobowiązu-

Variometer *n* wariometr *m*.

Ventilator (w^{en}tⁱl^at^{or}) *m* ⑥ wentylator, wiatrak.

***Verein** *m* Sport: drużyna *f*; ~smeisterschaft *f* mistrzostwo *n* drużynowe; ~sweisskampf *m* walka *f* drużynowa.

Verlaser *m* ulatniacz, gaźnik, karburator.

Verleihsabkommen *n* układ *m* pojednawczy.

Verkehrs...: ~amt *n* urząd *m* ruchu; ~büro *n* biuro turystyczne; ~flugzeug *n* samolot *m* komunikacyjny; ~karte *f* mapa ruchu; für Autos *ustw.*: mapa turystyczna; ~st^ockung *f* przeszkoda komunikacyjna.

Versteherungslgefluschaft *f* towarzystwo *n* ubezpieczeń.

Verstarker *m* Radio, Phot. *ustw.*: wzmacniacz.

Versteiler *m* Radio: rozdzielnik.

verstent: ~er Film film *m* udźwiękowiony.

Verstellsättigungslapparat *m* powielak, przyrząd do powielania.

Versterrung *f* beim Radioempfang: zakłócenie *n*.

Vierer (Rubersport) *m* czwórka *f*.

Vier...: ~jahreslplan *m* plan czteroletni; ~radlbremse *f* hamulec *m* czterokołowy; ~r^ohrenlempfanger *m* Radio: odbiornik czterolampowy.

V^olkerlbund *m* Liga *f* Narodów; ~rat *m* Rada Ligi Narodów.

V^olkslgemeinshaft *f* społeczeństwo *n*.

V^ollmeter *n* woltomierz *m*.

Vorlauszahlung *f* przedpłata.

V^orldruck *m* blankiet.

V^orlkriegslstand *m* stan przedwojenny.

V^orllage *f* Sport: podanie *n*.

V^orlortlzug *m* pociąg podmiejski. [nasadzana.]

V^orlsatzlstuse *f* Phot soczewka

***V^orlstand** *m* zarząd.

vulkanisteren (w^ulkanizⁱr^en) *g* wulkanizować.

Wachsldraht *m* drut woskowy. [gnia *f* (wozowa).]

Wagenlheber *m* autom. dźwi-

Wanderlpreis *m* Sport: nagroda *f* wędrowna. [nie *n* towaru.]

Warenlbezeichnung *f* oznacze-

Warm|wa'sser|heizung *f* ogrzewanie *n* ciepłą wodą.

Wa'sch...: ~maschine *f* pralnica, maszyna do prania; ~samt *m* aksamit do prania; ~seide *f* jedwab *m* do prania.

Wa'sser...: ~ball *m* piłka *f* wodna; ~flugzeug *n* wodno-plotowiec *m*; ~sport *m* sport wodny; ~wellen *f/pl.* ondulacja *f* wodna.

Watt ζ (wät) *n* ② *g* wat(t) *m*; ~ähler ζ *m* licznik wat(t)ów.

We'chselstrom|empfänger *m* odbiornik na prąd zmienny.

We'chsel|land *n* nadwiśle.

We'it|sprung *m* skok w dal.

We'llen|länge/*Radio*: długość fal.

We'it...: ~krieg *m* wojna *f* światowa; ~markt ☉ *m* rynek światowy; ~meister *m* Sport: mistrz świata; ~rund|reise *f* podróż naokoło świata.

We'rt|zu|wachs ☉ *m* przyrost wartości.

We'it...: ~stegen ζ *n* zawody *m/pl.* lotnicze; ~rüsten *n* wyścig *m* zbrojeń; ~spiel *n* Sport: zawody *m/pl.*

Wi'der|stands|verstärker *m* Radio: wzmacniacz oporowy.

Wie'der|aufbau *m* der Seemacht odbudowa *f* potęgi morskiej.

Wi'nd|schutz|scheibe *f* autom. szyba ochronna.

Wi'nter...: ~hilfe *f* pomoc zimowa; ~sport *m* sport zimowy.

Wi'rtschafts...: ~depression *f* depresja gospodarcza; ~krise *f* kryzys *m* gospodarczy; ~lage *f* położenie *n* gospodarcze.

Za'hlungs|bedingungen *f/pl.* warunki *m/pl.* zapłaty; ~erleichterung *f* ułatwienie *n* zapłaty.

Za'hn|paste *f* pasta do zębów.

Zeit...: ~lupe *f* Kino: wyświetlanie *n* powolne; ~signal *n* sygnał *m* czasowy; ~verschluss *m* Phot. czasówka *f*.

Ze'll|stoff *m* błonnik.

Zentra'l|heizung *f* ogrzewanie *n* centralne.

Zentrifu'ge (cēntrifū'g^e) *f* ③ *b* wirówka, centryfuga.

Zi'mmer|antenne *f* antena pokojowa.

Zo'll...: ~erhöhung *f* podwyżka cła; ~revision *f* rewizja celną ob. cłowa; ~satz *m* stawka *f* cłowa; ~tarif *m* taryfa *f* cłowa.

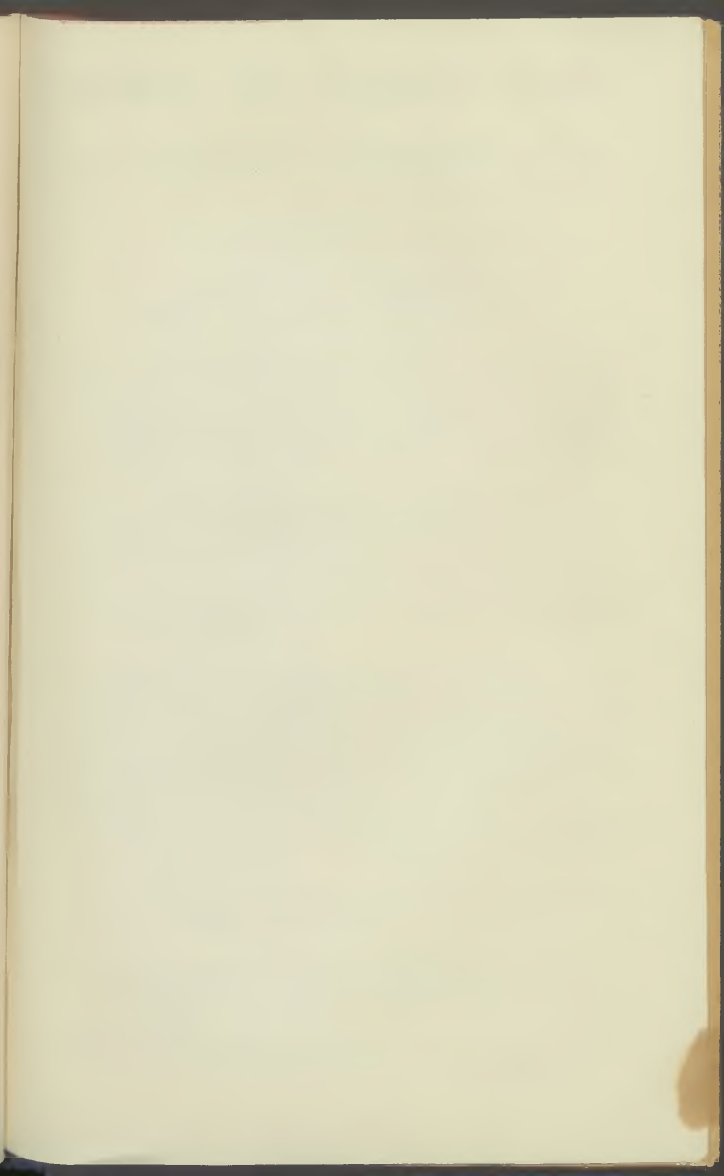
Zu'g|anschluß ☉ *m* łączenie *n* pociągów.

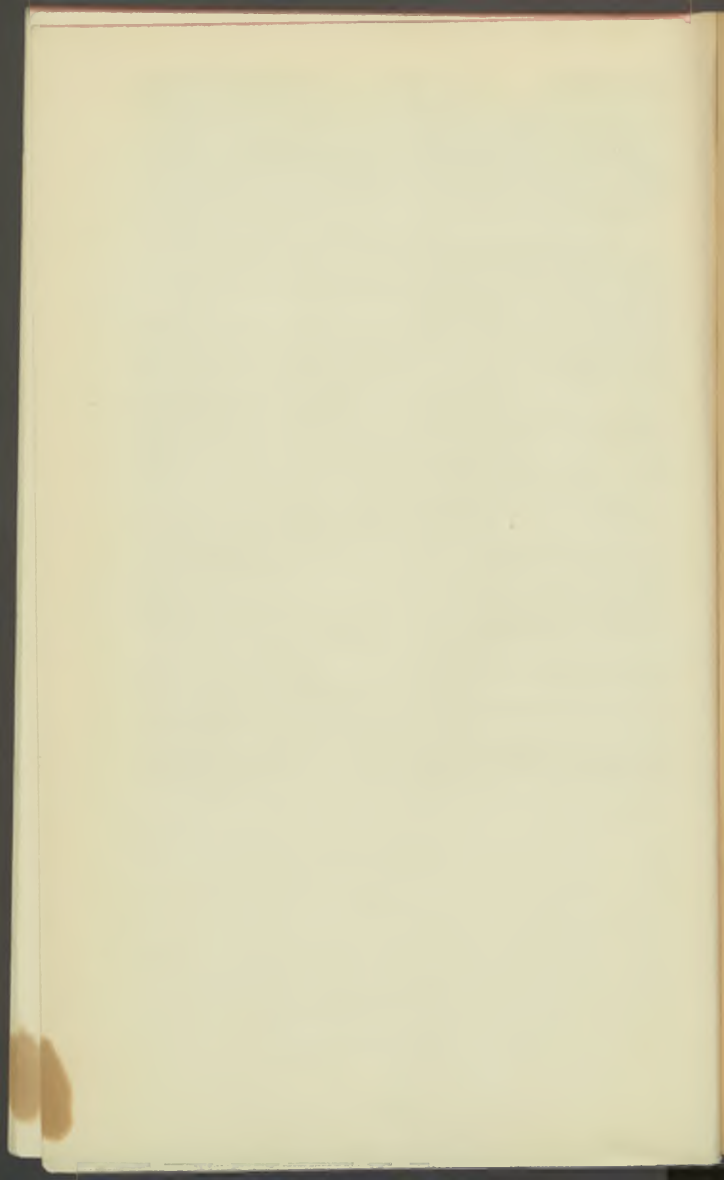
Zü'ndung (cū'ndūng) *f* ③ *b* autom. zapal *m*.

*Zusa'mmen|spiel *n* Sport: zespoł *m*.

Zwei'g|bahn ☉ *f* odnoga kolei.

Zwei'takt|motor *m* silnik dwuokresowy.

Verzeichnis der wichtigsten Werke

der

Langenscheidtschen Verlagsbuchhandlung

(Professor G. Langenscheidt) K.G., Berlin-Schöneberg, Bahnstr. 28/30

Gegründet 1856

Sprachunterrichtsbriefe Methode Toussaint-Langenscheidt

- 1. Große Originalausgabe in 36 Briefen.** Die große Originalausgabe der Methode Toussaint-Langenscheidt ist das vollständigste aller bis heute erschienenen Lehrbücher für den Selbstunterricht. Sie geht in ihrem Unterricht so weit, daß, wie viele Anerkennungen beweisen, sogar der wissenschaftlich Gebildete, der Philologe, noch den größten Nutzen daraus ziehen kann.
Englisch / Französisch / Italienisch / Niederländisch / Polnisch / Portugiesisch / Rumänisch / Russisch / Spanisch / Ungarisch / Altgriechisch / Lateinisch / Hebräisch. Jeder Lehrgang besteht aus zwei Kursen mit mehreren Gratisbeilagen. Kursus I: Brief 1—18, Kursus II: Brief 19—36. Jeder Kursus in Karton und Decke 18 RM., jedes vollständige Werk 28,50 RM. Brief 1 jeder Sprache zur Probe 1 RM. Bei Verpflichtung zur Abnahme eines vollständigen Kursus (18 Briefe und Beilagen) können die Briefe einzeln, monatlich 2 Briefe für je 1 RM., bezogen werden.
- 2. Der Kleine Toussaint-Langenscheidt in 10 Briefen.** Der „Kleine Toussaint-Langenscheidt“ ist in erster Linie für diejenigen geschaffen, die aus beruflichen Gründen eine fremde Sprache erlernen müssen. Er ist ein vollständig neuer Lehrgang, der sich auf die bewährten pädagogischen Grundsätze der Methode Toussaint-Langenscheidt stützt und alle Erfahrungen im nezeitlichen Sprachunterricht auswertet.
Englisch / Französisch / Italienisch / Russisch / Spanisch / Tschechisch. Jedes Werk in Karton und Decke 12 RM. Mit 4 Sprachplatten in Kasette 22,50 RM. Jede Sprachplatte einzeln (mit gedrucktem Text) 2,40 RM.
Deutsch für Deutsche. Ein Führer zum Verständnis der Muttersprache in 10 Briefen und 2 Beilagen. Von Dr. Richard Jahnke. Vollständig in Hülle und Decke 9 RM.
- 3. Toussaint-Langenscheidt-Aufbaukurse für Lernlustige mit Vorkenntnissen.** Für alle, die sich mit der Absicht tragen, ihre in Vergessenheit geratenen Sprachkenntnisse gründlich aufzufrischen.
Englisch / Französisch / Italienisch / Spanisch (erscheint im Herbst 1940). Jeder Kursus in Karton und Decke 5 RM.

Langenscheidts Schul-Lehrbücher

Langenscheidts Schul-Lehrbücher sind auf den rein schulmäßigen Unterricht in Fortbildungs-, Handels-, Sprachschulen, in Privatzirkeln usw. eingestellt. Sie erfordern je nach der wöchentlichen Stundenzahl eine Unterrichtsdauer von 1 bis 2 Jahren.

- Langenscheidts praktisches Lehrbuch der englischen Sprache.**
Von Studienrat D. Borchard. VIII, 224 S. In Ganzleinen 3,60 RM.
- Langenscheidts praktisches Lehrbuch der französischen Sprache.**
Von Stud.-Dir. i. R. Dr. B. Gaster. VIII, 256 S. In Ganzln. 3,60 RM.
- Langenscheidts praktisches Lehrbuch der polnischen Sprache.**
Von Dr. Hans Orschel. VIII, 212 S. In Ganzleinen 3,60 RM.
Schlüssel hierzu 1,50 RM.
- Langenscheidts praktisches Lehrbuch der russischen Sprache.**
Von Studienrat K. A. Paffen. VIII, 224 S. Ganzleinen 3,60 RM.
Schlüssel hierzu 1,50 RM.
- Langenscheidts praktisches Lehrbuch der spanischen Sprache.**
Von Dr. Fr. Wiske. VIII, 203 S. Gzl. 3,60 RM. Schlüssel hierzu 1,50 RM.

In anderer Bearbeitung (ohne Lautschrift):

- Italienische Konversations-Grammatik.** Von G. Sacerdote. VIII, 224 S. In Ganzleinen 3,20 RM.

Langenscheidts Kurz-Lehrbücher

Gleichfalls für den Schulunterricht bestimmt, erfordern eine Unterrichtsdauer von etwa einem halben Jahr.

- 30 Stunden Englisch für Anfänger.** Von Dr. Paul Hartig und Peter Newhouse. XVI, 136 S. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Finnisch für Anfänger.** Von Stud.-Dir. Dr. Ludw. Peters und Dr. A. Heikkinen. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Französisch für Anfänger.** Von Dr. Paul Hartig u. Claude Grandier. XVI, 116 S. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Italienisch für Anfänger.** Von Dr. W. Ross u. Dr. H. Frenzel in Verbindung mit Dr. B. Minoletti. XVI, 120 S. Kart. 1,50 RM.
- 30 Stunden Polnisch für Anfänger.** Von Dr. Hans Orschel u. Zygmunt Kruszewsky. XII, 108 S. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Portugiesisch für Anfänger.** Von Dr. Hans Flasche und Martinho Pires. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Russisch für Anfänger.** Von Dr. Hans Orschel u. E. G. Es-lann. XXII, 106 S. Kartoniert 1,50 RM.
- 30 Stunden Spanisch für Anfänger.** Von Dr. Karl Knauer und José Pizarro. XVI, 132 S. Kartoniert 1,50 RM.

Weitere Ausgaben in Vorbereitung. Siehe auch S. 8 (Verschiedene Werke).

Langenscheidts fremdsprachliche Lektüre

zur Erweiterung und Auffrischung von Sprachkenntnissen. Kurzweilig — interessant und spannend — leicht zu lesen und zu verstehen, denn alles weniger Bekannte ist neben dem Text übersetzt, erklärt und mit Aussprachebezeichnung versehen.

Englisch: Bd. 1: Something to read — 2: England of to-day — 3: America of today — 4: Nine Short Stories of Daring and Adventure — 11: The Germans in America — 13: Business Life in America — 15: Laugh and be merry! — 18: Business Life in England — 19: England Overseas

20: Modern India — 23: The Great War 1914-18 — 25: The Star-Spangled Manner — 30/31: A Social and Industrial History of England I/II (2 Einzelb.) — 32: Uncle Sam and his English — 35: How Britain is governed — 42: Short Stories.

- Französisch:** Bd. 5: Quelque chose à lire — 6: La France d'aujourd'hui 22: Dialogues français — 24: La Vie commerciale en France — 27: La Grande Guerre 1914-18 — 40: Scènes de la Vie coloniale de France — 44: Nouvelles françaises.
- Italienisch:** Bd. 7: Un po' di tutto — 8: L'Italia d'oggi — 21: Nouvelle Italiane — 38: La bella Italia — 39: L'Italia fascista — 45: Armi ed armati. Letture militari.
- Polnisch:** Bd. 34: Nieco do czytania — 41: Polska współczesna — 48: Powiastki Polskie.
- Jeder Band (160 Seiten, reich illustriert) kartoniert 1,50 RM.
Bd. 30/31 als Sonderausgabe in Ganzleinen geb. 3,50 RM.
- Russisch:** Bd. 29: Сборник для чтения (Etwas zum Lesen) — 46: Рассказы (Erzählungen) — 47: Советские Рассказы (Sowjet-russische Erzählungen).
- Schwedisch:** Bd. 37: Svenskt allahanda.
- Spanisch:** Bd. 9: Un poco de todo — 10: La América española de hoy — 17: La España de hoy — 26: Actividades Comerciales e Industriales Ibero-Americanas — 36: Cuentos Españoles — 43: La España heroica.
- Tschechisch:** Bd. 16: Něco ke čtení.

Italienisches Lesebuch von G. Sacerdote (Nel bel paese). In Halbleinen geb. 3,50 RM.

Langenscheidts Neue Lesehefte

mit Anmerkungen und Erläuterungen

- Deutsche Reihe:** 103. Rasse und Volkstum. 60 Rpf. — 107. Lagarde als Kündler des Dritten Reiches. 40 Rpf. — 108. Friedrich Ludwig Jahm, Deutsches Volkstum. 70 Rpf. — 109. Luther als politischer Erzieher der Deutschen. 60 Rpf. — 114. Herder und die deutsche Volkwerdung. 60 Rpf. — 115. Richard Wagner und die deutsche Volkheit. 70 Rpf. — 118. Langbehn, ein deutscher Seher. 70 Rpf. — 119. Arndt, Die Grundlagen des neuen Deutschland. 60 Rpf. — 120. Schiller als Politiker. 1 RM. — 123. Deutschland in seinen Kolonien. 75 Rpf. — 126. Clausewitz, ein Kämpfer für Deutschland. 90 Rpf. — 128. Deutsche Luftfahrt in Krieg und Frieden. 1 RM. — 132. Deutsche Wehr. 1,65 RM.
- Englische Reihe:** 100. Shakespeare, The Merchant of Venice. 95 Rpf. — 101. Carlyle, On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic in History. 80 Rpf. — 111. Seeley, The Expansion of England. 60 Rpf. — 112. Men and Events of American History. 70 Rpf. — 116. Race, Language and Nationality. 75 Rpf. — 121. Great Men and Great Events in British History. 75 Rpf. — 122. Stoddard, The Revolt against Civilization. 75 Rpf. — 124. Jack London, Stories of Animals. 50 Rpf. — 125. Jack London, Stories of Adventure. 60 Rpf. — 127. Sidelights on Post-War England. 1 RM. — 129. Wings, Stories of Aviation during and after the Great War. 70 Rpf.
- Französische Reihe:** 102. Taine, Napoléon Bonaparte. 70 Rpf. — 104. «Amour sacré de la patrie...» 75 Rpf. — 105. Contes sérieux et amusants. 75 Rpf. — 110. Molière, Les Femmes Savantes. 75 Rpf. — 113. Alfred de Vigny, Morceaux choisis. 75 Rpf. — 117. Le Sol. Traditions et force morale. 60 Rpf. — 130. La Révolution française du point de vue antirévolutionnaire contemporain. 70 Rpf. — 131. Récits aériens. 90 Rpf.

Langenscheidt's English Monthly Magazine Le Journal français Langenscheidt La Rivista italiana Langenscheidt

Die neuen, reich gebilderten Monatsschriften zur Pflege und zur Förderung Ihrer Sprachkenntnisse. Jedes Heft 35 Rpf., vierteljährl. 1 RM. — Probehefte (soweit vorhanden, sonst Prospekt) kostenlos!

Langenscheidts Reise-Dolmetscher

bringen alphabetisch die Wörter und Redewendungen, die man auf einer Reise im fremden Lande braucht. Mit Aussprache in Toussaint-Langenscheidt-Lautschrift.

Dänisch, Englisch, Finnisch, Französisch, Italienisch, Norwegisch, Rumänisch, Russisch, Schwedisch, Serbokroatisch.

Jeder Band biegsam gebunden 1,50 RM.

Metoula-Sprachführer

Die Metoula-Sprachführer decken sich inhaltlich mit den Reise-Dolmetschern. Nur ist der Inhalt in Sachgruppen, wie Arzt, Eisenbahn, Essen und Trinken, Hotel, Post usw. gegliedert. Besonders zu empfehlen sind die Metoula-Sprachführer als Vorbereitung auf die Reise.

Für Deutsche: Arabisch (Ägyptisch) — Arabisch (Syrisch) / Bulgarisch Chinesisch / Englisch / Ewe (Togo) / Französisch / Ful / Haussa (Togo und Kamerun) / Italienisch / Japanisch / Lettisch / Litauisch Neugriechisch / Niederländisch / Polnisch / Portugiesisch / Ruthenisch (Ukrainisch) / Serbisch / Spanisch / Tschechisch / Türkisch / Ungarisch.

Für Engländer: Deutsch, Französisch. **Für Franzosen:** Deutsch, Englisch, Italienisch, Russisch, Spanisch. **Für Italiener:** Deutsch, Englisch, Spanisch. **Für Russen:** Deutsch, Englisch, Französisch. Jeder Band 1,50 RM.

Handbücher für Auslandkunde

Land und Leute in Nordamerika / Südamerika / Spanien.

Jeder Band in Ganzleinen 3 RM.

Langenscheidts Konversationsbücher

enthalten eine Fülle von Gesprächen und Redewendungen für nahezu alle im Leben vorkommenden Gelegenheiten mit gegenüberstehender deutscher Übersetzung.

Englisch von Louis Hamilton. XII, 256 Seiten. 3 RM.

Französisch von Ed. Coursier. Neubearbeitet von Prof. Tatge. XII, 244 Seiten. 3 RM.

Italienisch von Ugo Foscolo Sguazzini. XII, 279 Seiten. 3 RM.

Russisch von Josef Weinbender. (Neubearbeitung in neuer russischer Rechtschreibung. In Vorbereitung.)

Spanisch von Teodosio Noeli und Gertrud Menschell. XII, 324 Seiten. 3 RM.

Hans B. Bußmann

Hundert Meister der deutschen Sprache

Eine Sammlung großer deutscher Prosa

526 Seiten in geschmackvollem Ganzleinenband gebunden 4,80 RM.

Die Sammlung hat einen doppelten Wert: sie gibt uns nach einwandfreien Quellen ein Bild des deutschen Charakters, wie er sich in der deutschen Sprache niederschlug, und sie regt jeden von uns, zu dessen täglichem Werkzeug die Sprache gehört, zu erhöhter Sorgfalt in ihrem Gebrauche an.

„Nationalsozialistische Monatshefte“, Berlin

Langenscheidts Wörterbücher

Einer der größten Vorzüge ist die genaue Angabe der Aussprache jedes Wortes in der klaren, bildhaften Lautschrift der Methode Toussaint-Langenscheidt. Die großen Ausgaben sind die umfangreichsten Wörterbücher der englischen und französischen Sprache. Die Hand- und Schulausgaben werden ständig verbessert und ergänzt. Sie bringen also stets die neuesten Ausdrücke. — Die Taschenwörterbücher zeigen alle Vorzüge der großen Langenscheidt-Wörterbücher. Sie sind trotz ihres handlichen Formats sehr inhaltsreich und bieten auf rund 1000 Seiten etwa 65000 Stichwörter. — Auch die Universal-Wörterbücher (7,5 × 10 cm) sind dem Format und dem Zweck entsprechend sehr reichhaltig im Wortschatz und ideal für die Reise. — Die Miniatur-Wörterbücher sind die kleinsten Langenscheidt-Wörterbücher (Format 3,5 × 5 cm) und bequem in der Westentasche unterzubringen. — Langenscheidts Handelswörterbücher enthalten das Wortmaterial der Handels- und Verkehrssprache, das in den gebräuchlichen Wörterbüchern nicht genügend berücksichtigt werden kann.

Sachs-Villatte. Enzyklopädisches Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache mit Angabe der Aussprache in Toussaint-Langenscheidt-Lautschrift.

- A. Große Ausgabe (redaktionell abgeschlossen 1880). Teil I: (Franz.-Deutsch) LII, 1969 S., 2 Bd. Teil II: (Deutsch-Franz.) XXXII, 2120 S., 2 Bd. Vollständig (4 Bände in Halbleder) 112 RM.
- B. Hand- und Schulausgabe. Durch Nachträge bis auf die heutige Zeit ergänzt. Teil I: (Franz.-Deutsch) XI, 944, 53 S. Teil II: (Deutsch-Franz.) XXVIII, 975, 48 S. 2 Bände in Ganzleinen je 16,50 RM., in Halbleder je 18,75 RM.

Gaster-Mohrhenn. Neues Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. Teil I (Französisch-Deutsch) mit Angabe der Aussprache nach dem phonetischen System der Methode Toussaint-Langenscheidt. Von Stud.-Dir. Dr. B. Gaster. XVI, 544 Seiten. Teil II (Deutsch-Französisch). Von Stud.-Dir. Dr. W. Mohrhenn. XVI, 576 Seiten. Ganzleinenbände. Jeder Teil einzeln 5,85 RM., beide Teile in einem Band 11,40 RM.

Muret-Sanders. Enzyklopädisches Wörterbuch der englischen und deutschen Sprache mit Angabe der Aussprache in Toussaint-Langenscheidt-Lautschrift.

- A. Große Ausgabe (redaktionell abgeschlossen 1901): Teil I: (Englisch-Deutsch) XXXII, 2460 Seiten, 2 Halblederbände. Teil II: (Deutsch-Englisch) LXXII, 2378 Seiten, 2 Halblederbände. Das vollständige Werk (4 Bände) 112 RM.
- B. Hand- und Schulausgabe. Durch Nachträge bis auf die heutige Zeit ergänzt. Teil I: (Englisch-Deutsch) XXXII, 1067, 48 S. Teil II: (Deutsch-Englisch) XI, 1183, 37 Seiten. 2 Bände in Ganzleinen je 16,50 RM., in Halbleder je 18,75 M.

Menge-Güthling. Wörterbuch der griechischen und deutschen Sprache mit besonderer Berücksichtigung der Etymologie. Teil I: (Griechisch-Deutsch) XXIV, 762 S. Teil II: (Deutsch-Griechisch), VIII, 642 S. Jeder Teil in Ganzleinen geb. 14,85 RM.

Menge-Güthling. Wörterbuch der lateinischen und deutschen Sprache mit besonderer Berücksichtigung der Etymologie. Teil I: (Lateinisch-Deutsch) XVI, 813 Seiten. Teil II: (Deutsch-Lateinisch) XII, 740 Seiten. Jeder Teil in Ganzleinen geb. 14,85 RM.

Langenscheidts Taschenwörterbücher mit Angabe der Aussprache in Toussaint-Langenscheidt-Lautschrift.

Deutsch-fremdsprachliche Bände (je 2 Teile, I: fremdsprachlich-deutsch, II: deutsch-fremdsprachlich): **Englisch, Französisch, Italienisch, Spanisch, Lateinisch, Altgriechisch.** Ganzleinenbände, jeder Teil einzeln 3,45 RM., beide Teile in einem Band 5,85 RM. Teil III zu Altgriechisch: Altgriechisches Namenwörterbuch (3,45 RM.). Ausgaben auf Dünndruckpapier (nur Englisch, Französisch, Italienisch): beide Teile in einem biegsamen Ganzlederband 8 RM. — **Dänisch, Hebräisch, Japanisch, Katalanisch, Neugriechisch, Niederländisch, Polnisch, Portugiesisch, Rumänisch, Russisch, Schwedisch, Tschechisch, Ungarisch.** Ganzleinenbände. Je Teil 4,30 RM., beide Teile in einem Band 8 RM. Von Neugriechisch ist jeder Teil ein Doppelband (8 RM.). Hebräisch: nur Teil I.

Fremdsprachliche Bände: Englisch-Französisch, Französisch-Englisch, Französisch-Italienisch, Griechisch-Englisch, Hebräisch-Englisch, Lateinisch-Englisch, Lateinisch-Polnisch. Jeder Bd. in Ganzl. 4,30 RM.

Langenscheidts Kleines Schulwörterbuch Englisch. Sonderausgabe von Langenscheidts Taschenwörterbuch für deutsche Schulen. Mit internationaler Lautschrift. Ganzleinenbände. Jeder Teil einzeln 3,45 RM., beide Teile in einem Band 5,85 RM.

Langenscheidts Universal-Wörterbücher (Format 7,5 × 10 cm).

Englisch / Finnisch / Französisch / Italienisch / Niederländisch Norwegisch / Polnisch / Portugiesisch / Rumänisch / Russisch Schwedisch / Spanisch / Tschechisch / Ungarisch (fremdsprachlich-deutsch und deutsch-fremdsprachlich in einem Band).

Englisch-Französisch (Englisch-Französisch und Französisch-Englisch in einem Band). **Englisch-Italienisch** (Englisch-Italienisch und Italienisch-Englisch in einem Band). Jeder Band biegsam in Ganzleinen gebunden 1,80 RM.

Langenscheidts Miniatur-Wörterbücher (Format 3,5 × 5 cm).

Englisch-Deutsch / Deutsch-Englisch / Französisch-Deutsch Deutsch-Französisch / Italienisch-Deutsch / Deutsch-Italienisch Lateinisch-Deutsch / Deutsch-Lateinisch. Jeder Teil (640 Seiten auf Dünndruckpapier) 80 Rpf.

Langenscheidts Handclwörterbücher mit dem Wortmaterial der Handels- und Verkehrssprache.

Englisch von J. M. Clark, M. A., PH. D. Teil I: (Englisch-Deutsch) XII, 368 Seiten. Teil II: (Deutsch-Englisch) XII, 368 Seiten.

Französisch von F. Le Bourgeois. Teil I: (Französisch-Deutsch) XXIV, 336 Seiten. Teil II: (Deutsch-Französisch) XII, 394 Seiten. Ganzleinenbände. Je Teil 5,85 RM., beide Teile in einem Band 10,80 RM.

Langenscheidts Kaufmännisches Handwörterbuch. Nachschlagewerk für das gesamte Wirtschaftsleben und Wirtschaftsrecht in ABC-Ordnung. Herausgegeben von Rechtsanwalt Dr. M. Haller und Dr. rer. oec. W. Hotzel. 1216 Seiten in 2 Ganzleinenbänden gebunden 28 RM., in Halbleder 32 RM.

Ausführliches grammatisch-orthographisches Nachschlagebuch der deutschen Sprache von Dr. A. Vogel. XXXVI, 568 Seiten. In Ganzleinen gebunden 2,55 RM.

Langenscheidts-Sprachführer für den Sportsmann. **Deutsch-Englisch.** 295 Seiten im Taschenformat. In Ganzleinen gebunden 3 RM. **Deutsch-Französisch.** 463 Seiten. In Ganzleinen gebunden 3 RM.

Handbücher der Handelskorrespondenz

(Handelskorrespondenz und Handelskunde)

Systematisch nach praktischen Gesichtspunkten geordnete kaufmännische Satzlexika. Jeder Band bringt eine Fülle von kaufmännischen Sätzen in fremder und gegenüberstehend in deutscher Sprache, die sich wie Bausteine zu einem formvollendeten Brief in fremder Sprache zusammensetzen lassen.

Englisch für Kaufleute von Karl Blattner. XVI, 458 Seiten.

Französisch für Kaufleute von E. Kaerger. XVI, 454 Seiten.

Italienisch für Kaufleute von Prof. Ramdor, Palermo. XVI, 450 Seiten.

Spanisch für Kaufleute von E. Hahn-Eschenagucia. Neubearbeitet von L. Wiesenthal-Miranda, Cadiz. XVI, 464 Seiten.

Russisch für Kaufleute (in neuer russischer Orthographie) von A. Lane, Universitäts-Lektor, Dozent an der Ausland-Hochschule an der Universität Berlin. XVI, 495 Seiten.

Tschechisch für Kaufleute von B. Meinecke, Prag. XVI, 522 Seiten.

Německy pro obchodníky (Deutsch für tschechische Kaufleute) von B. Meinecke, Prag. XVI, 483 Seiten.

Jeder Band in Ganzleinen gebunden 5,40 RM.

Gleichfalls für die kaufmännische Praxis bearbeitet liegt vor:

Handbuch der französischen Wirtschaftssprache. Von Dr. Fritz Roepke, Dozent an der Wirtschaftshochschule Berlin. VIII, 168 S. In Ganzleinen gebunden 3,60 RM.

Langenscheidts Musterbriefe

mit sprachlichen und handelstechnischen Erläuterungen

100 Briefe Englisch für Export und Import / 100 Briefe Französisch für Export und Import / 100 Briefe Spanisch für Export und Import / 100 Briefe Italienisch für Export und Import. Jeder Band in Ganzleinen gebunden 2,40 RM.

In Vorbereitung: **100 Briefe Polnisch für den Kaufmann.**

Dear old friend. Muster zu englischen Privatbriefen mit gegenüberstehender deutscher Übersetzung. Gebunden 2,40 RM.

Mon cher ami. Muster zu französischen Privatbriefen mit gegenüberstehender deutscher Übersetzung. Gebunden 2,40 RM.

Der erfolgreiche deutsche Bewerbungsbrief. Anleitung zum Aufbau einer erfolbringenden Bewerbung mit 300 Satzbeispielen von Bruno Betcke. Kartoniert 1,20 RM.

Sprachkunde

Die einzige in deutscher Sprache erscheinende Zeitschrift, die das sprachkundliche Gebiet weniger von der literarhistorischen, sondern vorwiegend von der rein linguistischen Seite behandelt. Probeheft kostenlos! Einzelheft 30 Rpf., jährlich (6 Hefte) 1,50 RM.

Tableau de la Littérature française du Romantisme à nos jours. Eine neue, in französischer Sprache geschriebene kurze Darlegung der französischen Literaturgeschichte von der Romantik bis zur Gegenwart. Von Dr. Paul Milléquant. In Leinen gebunden 3,75 RM.

Redensarten — Phraseologien

- 1000 **idiomatische englische Redensarten** mit Erklärungen und Beispielen. 214 Seiten. Kartoniert 2,40 RM.
- 1000 **idiomatische französische Redensarten** mit Erklärungen und Beispielen. 198 Seiten. Kartoniert 2,40 RM.
- 1000 **idiomatische italienische Redensarten** mit Erklärungen und Beispielen. 204 Seiten. Kartoniert 2,40 RM.
- 1000 **idiomatische spanische Redensarten** mit Erklärungen und Beispielen. 192 Seiten. Kartoniert 2,40 RM.
- Phraseologie der englischen Sprache.** Nebst Systematical Vocabulary von Dr. H. Löwe. Neubearbeitet von Prof. Breul. VIII, 292 Seiten. Gebunden 4,50 RM.
- Phraseologie der französischen Sprache.** Von Prof. B. Schmitz. Neubearbeitung von Prof. Oscar Tatge. 232 Seiten. Geb. 3,75 RM.

Langenscheidtsche Bibliothek

- sämtlicher griechischen und römischen Klassiker in deutschen Musterübersetzungen.** 1139 Lieferungen je 35 Rpf. Einzelne Autoren und Werke, soweit noch vorrätig, in Halbl. gebunden. Verzeichnis kostenlos.
- Quellenlesebuch zur klassischen Geschichte, Philosophie und Dichtung.** Von C. Rupke und Kuhlendahl. I. Teil: Griechische Prosaiker und Dichter. XI und 306 Seiten. II. Teil: Römische Prosaiker und Dichter. 358 Seiten. Jeder Teil gebunden 4 RM.
- Die Oden und Epoden des Horaz** für Freunde klassischer Bildung. Von Prof. Dr. H. Menge. XVI, 505, 74 S. Ganzleinen 7,50 RM.
- Der Geist Spartas.** Geschichte, Verfassung und Sitten der Spartaner nach Schilderungen griechischer Schriftsteller. Von Dr. K. Willing. Ganzleinen 2,70 RM. In 3 Teilen broschiert, je Teil 75 Rpf.

Verschiedene Werke

- Grammatik als philosophische Propädeutik.** Von Dr. Karl Willing. Broschiert 1,80 RM.
- Wege zu Leistung und Erfolg.** Eine praktische Anleitung zur Ausbildung und Vervollkommnung der Anlagen, Schulung der Aufmerksamkeit usw. Von H. Gloy und Prof. Dr. E. Vigor. 7 Unterrichtsbriefe und 2 Beilagen in Hülle und Decke 6,75 RM.
- Kurzgefaßte Grammatik der italienischen Sprache.** Von G. Cataneo. VI, 86 Seiten. Kartoniert 1,20 RM.
- Konjugationsmuster für alle Verba der französischen Sprache.** Von G. Langenscheidt. 64 Seiten. Kartoniert 1,60 RM.
- Das russische Zeitwort.** Von Ad. Garbell. XV, 206 Seiten. In Halbleinen gebunden 4,50 RM.
- Polnische Grammatik.** Von Soerensen. Teil I: Systematische Darstellung. Teil II: Grammatisch-alphabetisches Verbalverzeichnis. Zwei Teile in einem Band gebunden 13,50 RM.

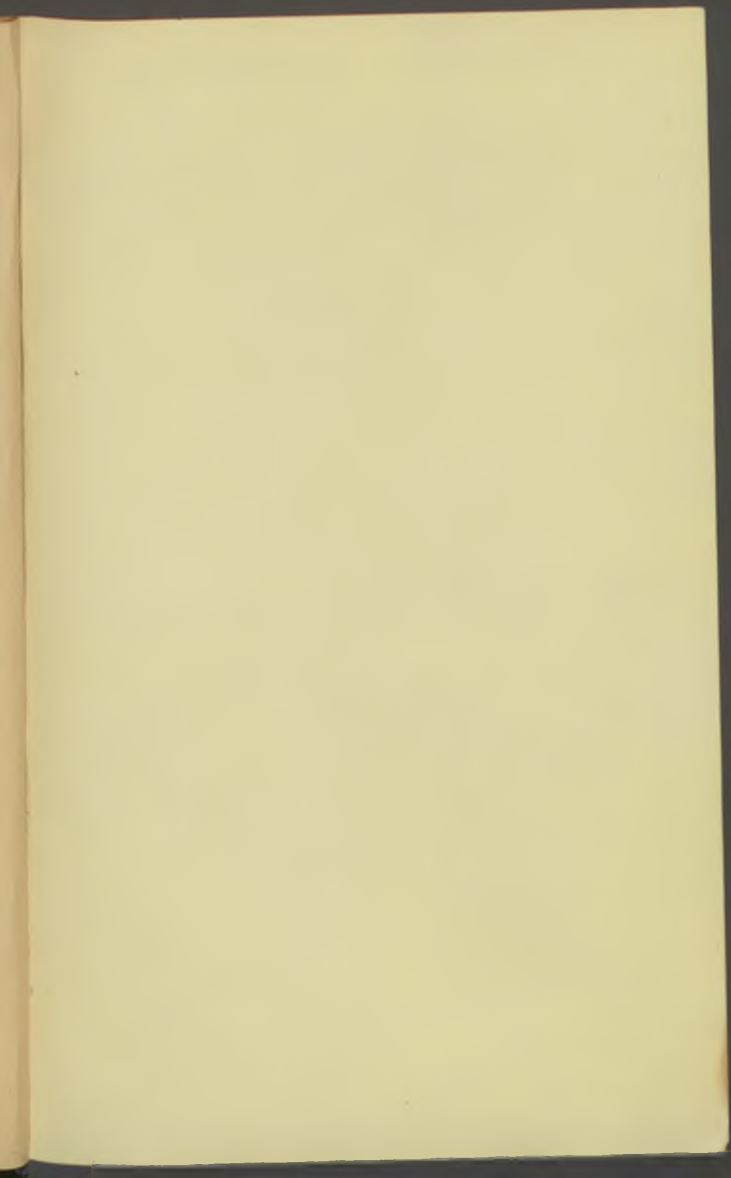
Neue Deutsche Rechtskunde

Eine gemeinverständliche Darstellung des geltenden deutschen Reichsrechtes. Von Rechtsanwalt Dr. Herbert Kussmann.

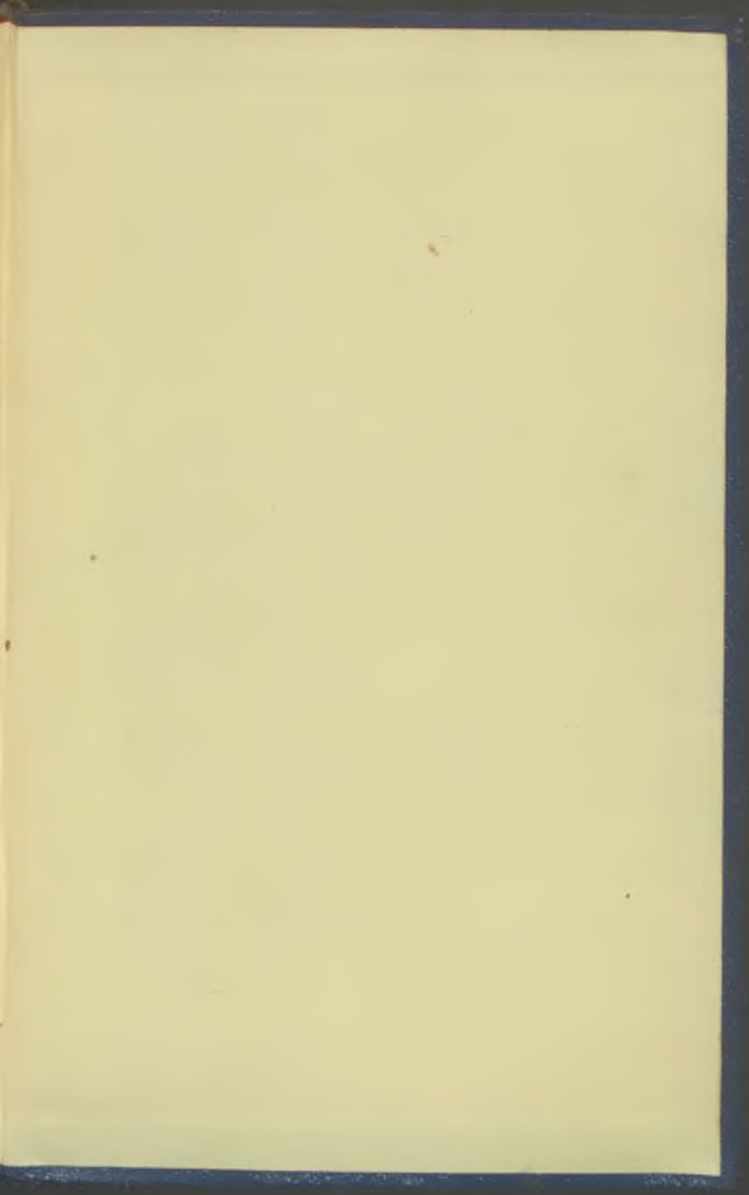
Erste Reihe: **Einführung in die Rechtskunde.** Heft 1—10: je Heft kart. 1,20 RM., Heft 9/10 als Doppelheft kart. 2,40 RM., geb. 3,60 RM. Bei Abnahme aller Hefte der ersten Reihe (etwa 18 Hefte) je Heft 1 RM., Heft 9/10 2 RM.

Das Werk ist für den Juristen bestimmt und für alle Laien, die sich nur gelegentlich mit Rechtsfragen zu beschäftigen brauchen: Nationalökonom, Handelshochschüler, Wirtschaftsprüfer, Konkursverwalter, Kaufleute, Justiz-, Polizei- und Verwaltungsbeamte, Angestellte, die sich für höhere Stellungen vorbereiten.

60, -

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

24

513951